

INSTITUCIÓ PATXOT

LLIBRE
DE LES SOLEMNITATS
DE BARCELONA

EDICIÓ COMPLETA DEL MANUSCRIT DE L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT

PER

A. DURAN I SANPERE

I

JOSEP SANABRE, PVRE.

VOL. II

1564 - 1719

BARCELONA

1947

SOLEMNITATS DE BARCELONA

This One

K4N8-52A-KCGY

JUSTIFICACIÓ DEL TIRATGE :

3 EXEMPLARS, TIRATS A GRAN MARGE I NOMINATS,
EN « VIEUX JAPON À LA FORME ».

5 EXEMPLARS N.^{OS} I A V, NOMINATS I TIRATS A GRAN
MARGE EN PAPER DE TINA, VERJURAT A MÀ.

50 EXEMPLARS N.^{OS} I A 50, TIRATS EN PAPER DE TINA.

500 EXEMPLARS EN PAPER DE FABRICACIÓ ESPECIAL.

LLEVAT DEL JAPÓ, TOTS ELS PAPERS DUEN LA MARCA
D'AIGUA DE LA INSTITUCIÓ.

INSTITUCIÓ PATXOT

LLIBRE
DE LES SOLEMNITATS
DE BARCELONA

EDICIÓ COMPLETA DEL MANUSCRIT DE L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT

PER

A. DURAN I SANPERE

I

JOSEP SANABRE, Pvre.

VOL. II

1564 - 1719

BARCELONA

1947

OFRENA
DE L'
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

LA INSTITUCIÓ PATXOT ÉS TRIBUT DE VENERACIÓ A UN NOM DE TRADICIÓ SECULAR, QUE JO VOLDRIA PODER ESCULPIR EN EL TEMPLE DE LA INTEL·LIGÈNCIA, PER ASSENYALAR-LO ALS QUI HAVENT CONEGUT LA DOLOR, SABEN D'ESTIMAR

R. PATXOT I JUBERT

CXII

* ORDINATÍO Y FORMA DE LA CERIMONIA Y FESTA FETA PER LA CIUTAT DE BARCELONA PER RAHÓ DE LA NOVA ENTRADA DEL CATHOLIC E MOLT ALT SENYOR DON PHELIP, REY Y SENYOR NOSTRE, VUY BENEVENTURADAMENT REGNANT, FILL DE LA BONA MEMORIA DE DON CHARLES, EMPERADOR Y REY NOSTRE, LA QUAL ENTRADA ES LA PRIMERA QUE HA FETA EN ESTA CIUTAT DE BARCELONA COM A REY. C. 2

[10 gener-I març 1564]

Per quant los honorables consellers, a deu dies del present mes de janer e any present MDLXIII., reberen letras del dit senyor rey, fetas en la vila de Monsó a xxviii. de dezembre prop passat, ab les quals los notificava que prest seria en la present ciutat, per tant los dits honorables consellers, volents com es acostumat, preparar-se en rebre lo dit senyor, ferena plegar promenia per comunicar sobre lo dit fet. E après, ço es, a xi. del dit mes de janer, feren aplegar Consell ordinari, lo qual delliberá que dit negoci montás a Consell de cent jurats.

E axí, a xii. del dit mes y any, feren convocar lo dit Consell de cent jurats per dispondre la dita festa y receptió y dar forma en haver pecunias per a pagar las despeses faedores per dita beneventurada entrada, per lo qual Consell fonc delliberat que fos feta dita receptió ab tot aquell compliment que be apparegués als dits honorables consellers y a xxiiii. personas per dit Consell per açó eletes¹. E axí feren fer un gran cadafal en la plassa

¹ Consta en *Registre de Deliberacions* 1564, f. 24, el text dels acords del Consell de cent :

• Primerament, quant a la receptió, festivitats, cerimonies y serveys de argent fahedors en y per la benaventurada y desijada vinguda de la sacra, católica y real magestat del rey don Phelip senyor nostre a la present ciutat, de la qual la prefata magestat del dit rey y senyor nostre, ab ses reals lettres de vint y vuyt del mes de dezembre proppassat, ha certificats als dits magnífichs consellers será dins breus dies dins la present ciutat, lo dit Consell, oydes y plenament enteses dites reals lettres, les quals de ordinatió dels dits magnífichs

consellers foren legides en lo present Consell, lo qual inseguint los loables costums servats per la dita ciutat en semblants vingudes y novelle sentrades, attenant y considerant lo dit Consell quant es digna cosa y conforme a rahó que aquesta ciutat mostre y assenyale gran alegria de la novella y benaventurada vinguda de la prefata magestat del rey y senyor nostre per esser aquesta la primera vinguda y entrada que sa magestat ha de fer en aquesta ciutat com a rey de aquella. E si de tots los altres reys de immortal memoria passats aquesta Ciutat ha acostumat y costume fer dites coses, molt mes es degut sia fet per la prefata magestat del rey y senyor

de Framenors devant la casa de Montcada en la forma acostumada, e feren envelar dita plassa de Framenors fins quasi a la meytat, ab diverses entenes que y foren adressadas.

5 E venint lo dit senyor de la vila de Monçó dret camí fins a Ygualada, prengué lo camí per Nostra Senyora de Montserrat, e per ço, a III. del mes de febrer, dit any, sabent los dits honorables consellers que dit senyor era en dit monastir de Nostra Senyora de Montserrat, inseguint la loable e antiga costuma * d'esta ciutat, elegiren dos notables e insignes personas per embaixadors, ço es, mossén Jonot Çalba, militar, y mossén Joan Luís Lull, ciutedá, per fer gracias per part de la Ciutat a sa magestat del treball per sa magestat pres en venir a visitar esta ciutat, y per a concertar o saber lo dia seria servit venir a Valldonzella hont es acostumat posar los reys ans de entrar en la present ciutat ; los quals embaixadors per saber que sa magestat partia lo dia present de Montserrat anaren a la posta, appor-
15 tant-se'n lo correu de dita Ciutat ab ells.

C. 2 v.º

nostre, com sia major senyor y de major imperi, e senyoria que may sia stat rey algú de Aragó, e axí es de necessitat, que per sa benaventurada vinguda sia mostrada major contentació y alegria que en lo passat sie acostumat. Per tant et alias, servada emperó la forma del nou redrés fet y publicat a xxviii. del mes de juliol MDLIII., e legit en dit Consell, feu deslberatió y conclusió que dita receptió, festivitats, cerimonies, servey y despeses y totes altres y sengles coses necessaries y com y en quina forma y manera seran, sien fetes a total convenyuda dels magnífichs consellers y de vint y quatre persones, ço es, sis de quiscú stament, elegidores per lo present Consell, y de les del present Consell, als quals y les dites vint y quatre persones elegidores per lo present Consell o a la major part de aquelles reme y comet totes les dites coses, ab tots los incidents, dependents y emergents de aquelles, ab tal y tanta potestat quanta lo present Consell de cent jurats ne te, les quals tinguen facultat de deslberar y ordenar les dites despeses si's pagaran del compte ordinari o extraordinari o part de hu y part de altre, conforme es disposat per les ordinations del nou redrés. E per execució de la demunt dita deslberatió fou procehit en fer electió y nominatió de les demunt dites vint y quatre persones e foren elegides per lo stament de ciutedans y militars : mossén Joan Luys Lull, mossén Guillem Ramon Dez Valls, mossén Francesc Grau, mossén Luys Dusay, mossén Miquel Gordiola, mossén Andreu Çacosta. Mercaders : mossén Francesch Hieronym Bonet, Miquel Fábregues, Jaume Ros, Hieronym Arlés, Francesch Pomet, Pau Puig Janer. Artistes : Joan Dot, Antonio Magarola, Pau Vila, Joan Pau, Francesch Cavaller, Bertomeu Roig. Menestrals : Bertomeu Pedramini, Miquel Pons, Jaume Roget, Francesch Pons, Pau Balaguer, Joan Figuerola. »

Els acords presos en la reunió dels consellers i la vintiquatrena del dia 13 de gener consten al mateix *Registre*, f. 26 :

« Entesas las prepositions en lo present Consell per los magnífichs consellers en aquell fetas, feu sobre aquelles las deslberations y conclusions següents :

Primerament, quant a la receptió de la novella entrada fahedora per la sacra, cathólica y real magestat del rey y senyor nostre don Phelip, lo qual dins breus dies se

espera venir de la vila de Monçó en la present ciutat segons ab sas letras te significat y dit y scrit als magnífichs consellers per ço congregats y aplegats los dits magnífichs consellers ensemps ab les vint y quatre persones ho la major part de aquelles per lo Consell de cent jurats de la dita ciutat celebrat a xii. del present mes de janer [letes]. En inseguint los dits magnífichs consellers e persones eletes los loables costums servats per dita ciutat en semblants novellas entradas de reys hi princeps, e per fer aquella ab bon e degut orde segons la qualitat del dit negoci requer feren las deslberations y conclusions següents, ço es, que ans de totes coses que sia fet un memorial o sumari de tot ço y quant la dita ciutat haurá de fer per rahó de la novella venguda fahedora per la prefata magestat en la present ciutat e o sia deslberat lo fahedor.

Item, feren deslberatió y conclusió los dits magnífichs consellers y persones eletes que sia feta la portalada al portal de Sant Antoni de la present ciutat, per lo qual la prefata magestat ha de entrar en lo dia de la dita sua nova venguda en lo modo y manera se feu quant entrá la primera vegada per aquell la sacra, cathólica y real magestat del emperador rey y senyor nostre que en gloria sia, la qual fou en l'any mil sinch cents y denou.

Item, feren deslberatió y conclusió que lo dia que la prefata magestat deurá entrar en lo monestir de las monjas de Valldonzella del territori de la present ciutat en lo qual acostuman de restar los reys lo vespre abans de entrar en la present ciutat quant venen a jurar la primera vegada, que sia tirada y desparada tota la artilleria que la present ciutat te encontinent y axí com sa magestat comensará a veure o descubrir la present ciutat, y que axí be en lo mateix instant sian tocades y repicades tots los senys y campanas de la present ciutat com millor se porá fer per denotar la gran alegria que los poblats de la present ciutat senten de la dita novella entrada.

Item, feren deslberatió y conclusió que per la dita novella entrada sia fet talem y cordó conforme fou fet per la present Ciutat per rahó de la novella entrada de la sacra, católica y real magestat del emperador pare del dit senyor rey y senyor nostre en lo any MDXVIII.

Item, feren deslberatió y conclusió que per rahó de dita novella entrada sia fet lo catafal y envalada en

Divendres, a III. del dit mes de febrer, lo dit senyor arribá en la vila de Molinderey, de la qual, segons ell havia dit a dits embaixadors, havia de partir l'endamá per ha venir en dit monastir de Valldonzella. Per tant, lo dit dia de v. de febrer, que era dissapte, en lo matí, los dits honorables consellers, inseguint lo bon costum y prátiga de dita ciutat, feren convidar lo spectable governador de Cathalunya, veguer y balle de Barcelona, cónsols de la Mar, y molts promens de tots staments per a que dit dia fossen en lo pati de la present Casa a cavall, a les dotze horas, per anar a fer reverentia y besar la ma al dit senyor. E aiustats en lo dit pati, prechint primer los verguers dels cónsols y aprés los dels honorables consellers, partiren de la dita Casa a cavall agraduats en la forma següent :

Lo honorable veguer ; mossén Jaume Joan Sapila, conseller en cap ; mossén Miquel de Vallseca, ciutedá.

Mossén Miquel Çarrovera, conseller segon ; mossén Jonot Salba, militar ; lo balle de Barcelona ; mossén Joan Luís Lull, ciutedá.

lo pla del monestir de Frares Menors de dita ciutat en la forma acostumada.

Item, feren deslberatió y conclusió que lo dit catafal sia cubert de pasages vermels, com es acostumat, y la dita envelada sia feta de draps vermels, grochs y blancs.

Item, feren deslberatió y conclusió que la cadira que la dita ciutat te y serveix per a seure sa magestat quant es al catafal sia vista y regoneguda si es per a servir, y no essent per a servir en tal manera que aparega als dits magnífichs consellers no esser sufficient. en tal cas ne sia feta altra a coneguda de sas magnificentias, e que no res menys sien fets coxins condessents per a dit acte, attés. que los coxins que la dita ciutat te son molt gastats y no son per a servir.

Item, feren deslberatió y conclusió que tota la artilleria de la present ciutat se haia de preparar y parar per la hora e punt que sa magestat, Deu volent, jurará en lo catafal que per rahó de dit jurament se farà en lo pla de Sant Francesch, la qual sia posada en aquells llochs que millor apará y será ordenat per sas magnificenties, la qual se haia a desparar y tirar encontinent y axí com sa magestat haurá prestat lo dit jurament en dit catafal, procurant se fassa algun senyal als qui tindran carrech de fer desparar aquella per que ab lo mateix instant que será prestat dit jurament sia dita artilleria desparada.

Item, per mostrar molta alegria y jucunditat de la dita benaventurada venguda, e inseguint los loables costums servats per la dita ciutat en semblants entrades novellas de prínceps, feren deslberatió y conclusió que per la dita novella entrada sian fetas alimarias tres dias, com es acostumat per semblants entrades.

Segueixen els acords presos el dia 14 :

Congregats los magnífichs consellers ensemps ab las vint y quatre persones ho maior part de aquelles eletes per lo Consell de cent jurats celebrat a XII. del present mes, dins la sala gran de la casa de dit Consell, per compondre y ordenar les alimaries y receptió de la benaventurada venguda de la magestat del rey y senyor nostre en la present ciutat, haguts entre ells molts coloquis y pensaments sobre la forma de ditas festes, attenents que les dites festes y altres coses que se han ha fer per causa de aquella contenen molts caps e consentiran en moltes coses en las quals no es

posible tots plegats hi puguen entrevenir ni tampoch quiscun dia se pugan aplegar, ans si tots plegats en totes coses havian entrevenir ab dificultat se poria dar conclusió alguna. E perquè aquellas sian mes promptament fetas y concloses, per lo que s creu la dita venguda será molt prest, per ço feren deslberatió y conclusió que los caps que air foren per lo present Consell deslberats sien tornats ligir hi proposar per veure y mirar si aparran be o en aquells haurá alguna cosa de levar o afigir, com millor aparrá als dits magnífichs consellers y persones eletes. E encontinent, foren ligits ditas deliberacions, y aquellas entesas, fou deslberat y conclos que la deslberatió sobre la portalada fahedora en lo portal de Sant Antoni sia revocada y que aquellas fasa en y sots la forma següent: ço es, deslberaren que sia feta la portalada en dit portal de Sant Antoni per rahó de la dita benaventurada venguda del modo y manera que aparrá als magnífichs consellers, los quals hagen de elegir y nomenar quatre persones del present Consell, ço es, una de quiscun estament, las quals axí elegides y nomenades per dits magnífichs consellers tinguen lo carrech de fer dita portalada com per ells será deslberat.

Item, per major reputatió y auctoritat de la present ciutat e inseguint lo us y costum de aquella en semblants entrades de reys y prínceps servats, feren deslberatió y conclusió los dits magnífichs consellers y persones eletes per rahó de dita benaventurada venguda y honrar y festivar aquella sien fetes samarras als dits magnífichs consellers, de vellut carmesi, folrades de tela de or, y gorres de vellut negre, las quals gorras los sian fetas a lur voluntat.

E quant al pensament tingut per los magnífichs consellers y en lo present Consell posat si aparrá se dega fer servey de argent per la present ciutat a sa magestat per rahó de la dita venguda, los dits magnífichs consellers y persones eletes o la maior part de aquelles, attenant que la prefata magestat sia ja vingut en la present ciutat com a príncep y dita Ciutat li haja donada vaxella e o servey de argent, com aquella te acostumat, y attés lo dit negoci esser de molta importancia y que dilluns primer vinent, que será la festa del gloriós sant Antoni, se ha de celebrar Consell de cent jurats, dit fet sia proposat en dit Consell qui'n fara la deslberatió que ben vista li

* Mossén Galceran Dusay, conseller terç ; mossén Pere Antoni Colom, militar ; mossén Guillem Ramon Desvalls, ciutedá. C. 3

Mossén Jaume Codina, conseller quart ; mossén Galceran Torrent, militar ; mossén Loys Gibert, ciutedá ; mossén Hieronym Arlés, cónsol.

5 Mossén Ffrancesch Joan, conseller quint ; mossén Galceran Lull, militar ; mossén Berenguer Çapila, ciutedá ; mossén Francesch Casademunt, loc-tinent de cónsol.

E tiraren per la plassa de Sanct Jaume, per lo Call, la Bocaria, carrer del Hospital, exint fora lo portal de Sanct Antoni tirant vers l'Albareda, que es
10 passada la Riera de Sans, ha hont acostuman los dits honorables consellers re-bre son rey y senyor quant ve en la present ciutat. E quant los dits consellers foren prop la carniceria de Sans s'encontraren ab lo dit senyor, lo qual per sa benignitat se'n venia dret. E es a saber que los dits honorables consellers par-tiren de la present Casa un poch tart, per ço que lo correu que era estat em-
15 biat per a saber la hora partiria sa magestat de Molinderey hy arribá tard.

será, y de acá a las horas sia cercat y regonegut si-s trobará algun exemplar de algun rey que primer sia entrat en la present ciutat com a princep y la dita ciutat li haja fet servey de argent, y aprés quant torná a jurar y entrar en dita ciutat com a rey se li fonch fet altre consemblant servey, y trobant-se dit exemplar, sia legit en dit consell de cent jurats de proxim celebrador per que millor se puga determenar en lo que mes convinga al servey de sa magestat, honor y reputació de la present ciutat.

Item, los dits magnífichs consellers y persones eletes feren deslberatió y conclusió que las vestas de las trompetas y tabals y les banderes de les trompes sien vistes y regonegudes per los magnífichs consellers o persones qui seran dedicades per a dit carrech, y aquellas vejan y regonegan si ditas vestas se poran sofrir per la dita entrada, y apparent-los no poden servir per aquella ne sien fetes de noves com la ciutat te acostumat de fer semblants, y lestas las quals, sien restituides y romangan en la present casa. E mes feren deslberació que los menestrius qui seran presos per a dita entrada vajan ab ditas trompetas sens vestas emperó.

Item, feren deslberació y conclusió que fetas y pasadas las ditas festasy serimonias sie feta una solempne processó per la present ciutat ab tota la cerimonia y solempnitats que la present ciutat costuma de fer solempnes profes-sions en aquell die que per ses magnífichs será determenat, entés emperó que en dita processó no se puguen fer castells alguns per no tenir temps de poder-se fer aquells, per lo que-s creu que dita vinguda será molt prompta.

Item, hoyt lo capitol del nou redrés fet y publicat a XVIII. de juliol del any MDLIII., lo qual disposa de hon y com se han de pagar les despeses fahedores per rahó de novelles entrades de prínceps y reys, los dits magnífichs consellers y persones electes, inseguint la forma al dit capitol donada, feren deslberatió y conclusió que totas las despeses y gastos fahedors per rahó de les festes y cerimonies fahedores per la present ciutat per rahó de la dita benaventurada vinguda de sa magestat sien pagades del dret ordinari com sguardant-se a pagar per aquell, y no havent dinés en dit compte ordinari, aquelles sien pagades y satisfetes del compte extraordinari a coneguda de ses magnífichs.

Mes, feren deslberatió y conclusió que mossén Guillem

Ramon Dezvalls, ciutedá ; mossén Hieronym Arlés, mercader ; Pau Vila, apothecari y Jaume Roget, argen-ter, tinguessen particular carrech de fer fer la portalada al portal de Sanct Antoni a coneguda emperó e arbitre de ses magnífichs, com per los dits magnífichs consellers y persones eletes es stat determenat.

Item, mossén Andreu Ça Costa, militar ; mossén Jaume Ros, mercader ; Antoni Magarola, specier, y Joan Figarola, fuster, tingan particular carrech de fer fer lo cadafal y envelada en lo pla de Frares Menors de la present ciutat, com es stat determenat y ab beneplacit dels magnífichs consellers.

Item, mossén Luís Dusay, ciutedá ; mossén Francesch Hieronym Bonet, mercader ; Joan Dot, notari ; Miquel Pons, perayre, fou deslberat tinguessen particular carrech de fer fer las çamaras per als magnífichs consellers, lo talem, cordons, bordons, cadira y coxins segons es stat determinat, a beneplacit emperó dels dits magnífichs consellers.

Item, mossén Miquel Gordiola, militar ; mossén Miquel Montserrat Fábregues, mercader ; Francesch Cavaller, notari ; Francesch Pons, celler, ensemps ab los honorables obrers de la present Ciutat tingan special carrech de las alimarias y juglars, conforme es deslberat se fassen y ab voluntat y consentiment dels dits magnífichs consellers.

Item, mossén Francesch Grau, ciutedá ; mossén Francesch Pomet, mercader ; Joan Pau, specier, y Pau Balaguer, flassader, tingan special carrech de veure y regonexer les sobrevestes de les trompetes y tabals y les banderes de les trompetes si son per a servir, y no podent servir ne fassan fer de altres novas, conforme es stat deslberat y la Ciutat te acostumat a beneplacit y consentiment dels magnífichs consellers.

Item, fou deslberat que mossén Joan Luís Lull, ciutedá ; Pau Puigjaner, mercader ; Barthomeu Roig, candeler de cera ; Barthomeu Pedremini, farrer, tinguen particular carrech de fer natejar los camins y carrers y Rambla, de la Creu Cuberta fins al pla de Framenors y fer empaliar los carrers com millor poran induir, y pregar los habitants de las encontradas de dit carrer, ço es, del carrer del portal de Sant Antoni y Hospital y enrestat dels carrers de dit cadafal. •

E encontinent, essent devant sa magestat, lo qual se era aturat en veure los consellers, ells dits honorables consellers ab los demunt dits y altres molts ciutadans, mercaders, artistes y menestrals que ab ells venian a cavall, sens descavalcar ni donar peu en terra, primer lo dit honorable veguer, lo qual veguer encontinent se'n aná, e aprés lo conseller en cap, lo qual, besada la ma del dit senyor li passá per de part darrera y se li posá al costat squerra, y aprés tots los altres per llur orde, se acostaren al dit senyor, inclinats fins als colls de las mulas li besaren la ma e feren reverentia. Dich que li besaren la ma no sols los dessús agraduats mas encara tots los altres qui venien ab dits consellers sens descavalcar ningú, lo qual senyor stech tostemp parat per sa clementia mentre hy hagué persona que li basás la ma.

* E besada la ma y feta la reverentia, con s'es dit, lo conseller en cap, posat, com dit es, al costat squerra de dit senyor rey, los altres consellers se posaren devant per lur orde, ab los dits promens y los verguers devant, tots baxadas las vergues, e ab dit orde lo acompanyaren fins a la porta del monastir de Valldonzella. E per lo dit camí moltes vegades dit senyor rey interrogá dit conseller en cap, lo qual quant li responia estava en lo barret en la ma, y dit senyor rey cada vegada aprés de haver parlat, li deya y assenyalava se cobrís, y axí se cobria y descobria cada volta parlava, y sperava que dit senyor li manás se cobrís. E abans arribassen a la porta de dit monastir, lo dit conseller en cap digué al dit senyor las paraulas següents : « Vostria Magestat será servit donarnos licentia, per que es la prátiga de no entrar dins », y dit senyor digué « vayan con Dios » ab una cara alegra. En la porta del pati del qual monastir, sens entrar en dit pati e sens descavalcar, fent-li reverencia, lo dexaren los dits honorables consellers y los altres qui ab ells anaven, e s'en vingueren al pati de la present Casa e aquí se desaplegaren. Venia dit senyor rey a cavall en un cortau, vestit de un sayo de vellut, capot de drap y sombrero de tafatá negre ab una ploma blanca y botas de vacca.

E per la beneventurada vinguda de dit senyor, e per festeiar aquella, los dits honorables consellers tenian ordenat que al portal de Sanct Antoni stiguessen aparelladas algunas peces de camp y mascles de artilleria per a que, quant lo dit senyor fos a la Creu Cuberta, destirassen aquella y donassen senyal a la artilleria dels baluarts y de la muralla que per açó estava aparellada. E axí mateix, feren fer crida per la ciutat ordenant e pregant a tothom generalment que tres jorns fessen festa, sens obrir o metre obradors ; e fessen alimaries ; e que tothom scombrás e empaliás los enfrents de les casas per hont dit senyor havia de passar ¹. E axí fonc fet

C. 3 v.º

¹ En *Registre d'Ordinacions*, 1559-1564, ff. 166, 167 v. i 171, consten les següents crides :

* Que cada hu face scombrar y natejar sas encontrades y tenir netas aquellas per rahó de la nova entrada de la

sacra católica y real magestat del rey Felip nostron senyor. Ara hoiats, que us notifiquen los honorables consellers de la ciutat de Barcelona a tothom generalment, que com la magestat del rey nostre senyor se spere dins dos ho

que lo dit dissapte comenssaren a fer festes, balls y alimarias, e duraren dites festes e dites alimaries tres dies.

* E per lo semblant, los dits honorables consellers, per donar orde, en les coses necessaries per dita entrada, la qual lo honorable conseller en cap havia sabut per sa magestat a boca, venint per lo dit camí, volia que fos per lo endemá, per ço, per llurs verguers, trameteren a convidar molts notables ciutadans, militars, mercaders, artistes y menestrals pera que fossen per lo dit dia del endemá en lo pati de la present Casa, a cavall, per acompanyar los dits consellers fins al portal de Sanct Antoni, hont estava appa-
rellada la grua ab lo cel, com devall se dirá.

E no res menys, los dits honorables consellers ordenaren fer-se un memorial de las personas que havian de entrevenir e esser ordenadas per portar de destre lo cavall de dit senyor, e aportar los bordons del pali e cordons per fer la volta acostumada en semblants noves entradas, ço es, del portal de Sanct Antoni fins al cadafal que per part de la dita Ciutat es estat fet en la plassa de Sanct Francesch per a prestar lo jurament

tresdies entrar en la dita ciutat, y per causa de la prompta y beneventurada vinguda de sa magestat sien ja presents en la dita ciutat molts magnats y grans senyors y altra gent estrangera, y sie cosa molt deguda y pertanyent que per millor amostrar la belleza de la dita ciutat aquella sie natejada y purgada de totes inmundicies, per ço los dits honorables consellers preguen y exorten a tots los poblats y habitants en la dita ciutat, que encontinent facen natejar y scombrar quiscú d'ells llurs encontrades, y aquelles vullen tenir netes y scombrades tant quant la preffata magestat del rey nostre senyor aturará en la dita ciutat.

Fonch feta y publicada la present crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona per mi Johan Duran, trompeta de la dita Ciutat, ab so de dos trompetas a III. de febrer MDLXIII. »

« Que-s facen alimaries per la nova entrada del rey Phelip. Ara hoiats que us notifiquen a tothom generalment los honorables consellers de la Ciutat de Barchinona que com la sacra, cathólica y real magestat del rey nostre senyor don Pheliph, vuy beneventuradament regnant, hage delliberat lo die de demá venir en lo monastir de Valldonzella de hon lo die après entrarà en la present ciutat e per lo Consell de cent jurats de aquella sie estat delliberat que a la cathólica y real magestat sie feta la receptió que a tal e tan gran rey y senyor se pertany, per tant los dits honorables consellers preguen y exorten a tots los poblats y habitants en la dita ciutat que per demostratió de la molta alegria y jocunditat que tots los subdits e vassalls de sa magestat tenen de la felicissima vinguda de sa magestat, que lo dit die de demá vullen festivar la dita entrada y en la vesprada facen alimaries ab focs, sons, balls e altres honestes alegries, segons per semblants vengudes de reys y prínceps es acostumat.

Fonch feta y publicada la present crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barchinona per mi Johan Duran, trompeta de la dita Ciutat, ab so de sis trompetas a IIII. de febrer MDLXIII. »

« Per la processó semblant la de Corpus per la vinguda del rey Felip a la present ciutat. Ara hoiats tothom generalment, que us notifiquen y fan a saber los mag-

nífichs de consellers de la present Ciutat de Barcelona que com per lo Consell de cent jurats de dita Ciutat, celebrat a XIII. del mes de janer proppassat, e per lo illustríssim senyor bisbe de Barcelona e per lo reverent Capítol de la Seu de aquell, per fer gracies a nostre senyor Deu Jhesu Xpist de la beneventurada e desijada vinguda de la sacra, cathólica y real magestat del rey y senyor nostre, sie estat delliberat que diumenge primer vinent, que comptarem vint del present mes de febrer, sie feta solemne processó per lo clero de dita Seu y de totes les altres esglesies parroquials y de monastirs e ordes de dita ciutat, fent molt gran y molt solemne processó y semblant a la que annualment se acostume de fer lo die de la festivitat del Cors pretiós de Jhesu Xpist, acceptat que ha de passar davant lo palacio de sa magestat y entrarà per lo carrer de la carnereria d'en Sors, ço es, per la cantonada de la casa de mossén Miquel Olmar, entrant al carrer d'en Gimnás, anant al carrer del Regomir, per lo qual tirarà via dreta a la Seu, com acostuma lo dit die o festa de Corpus, per tant los dits magnífichs consellers notificants la demunt dita deslberació ab tenor de la present pública crida, preguen y exorten a totes les confraries e los promens y majorals de aquelles, que ab tota llur lluminaria, panons y banderes, e com acostumen en la processó que annualment se acostuma de fer en lo dit die de Corpus, sien diumenge propvinent a la una hora après migdia en la dita Seu per acompanyar dita processó, refferents gracies a nostre Senyor Deu de la dita beneventurada vinguda de sa magestat, y que tots los demunt dits y altres que si trobaran ab molta devoció acompanyen dita solemne processó com be tenen acostumat, y que tots aquells que tenen llurs cases en los llochs per hont dita processó passarà fassen scombrar y natejar llurs encontrades y enpaliar aquelles de molts bons draps com millor porán, que ultra lo gran merit ne hauran noresmenys los dits magnífichs consellers los ho agrayrán.

Fonch feta y publicada la present crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona ab so de trompetas per mi Johan Duran, trompeta de dita Ciutat, a XVII. de febrer MDLXIII. »

de las libertats d'esta ciutat, e de dit cadafal fins a la Seu ; e foren los següents :

Part dreta

Part squerra

Al banc del fre

5 Mossén Jaume Joan Çapila, con- Mossén Miquel de Vallseca, ciutedá
 ller en cap. anthic.

Cordó

Ciutedans :

Mercaders :

10 Mossén Benet Puigmarí, militar. Lo cónsol mercader.
 Mossén Joan Loys Lull, ciutedá. Francesch Pomet.
 Mossén Jaume de Aguilar, militar. Francesch Mir.
 Mossén Onofre Marimon, ciutedá. Francesch Casadamunt.
 Mossén Guillem Guirzes, ciutedá. Jaume Doms.
 Lo cónsol ciutedá. Steve Bonell.

15 * Artistes :

Menestrals :

C. 4 v.º

Jaume Sastra, notari de Barcelona. Miquel Boygues, argenter.
 Pere Talavera, notari de Barcelona. Francí Isern, calsater.
 Joan Dot, notari real. Perot Anthic, blanquer.
 Pere Prexens, apothecari. Barthomeu Pedromini, rahorer.
 20 Steve Quintana, candeler de cera. Barthomeu Ferrer, sabater.

Bordons del talem

Lo conseller quart. Lo conseller quint.
 Lo conseller segon. Lo conseller terç.
 Mossén Jonot Salba. Mossén Enrich Terré.

25 E ordenades dites coses, lo diumenge que comptavem a VI. del dit mes
 de febrer, any MDLXIII., lo matí a les VIII. horas, embiaren los dits mossén
 Jonot Salba y mossén Joan Loys Lull a Valldonzella per a saber la hora
 volia sa magestat entrar en la present ciutat, e respós que a les XII. ho-
 res de mig dia. E axí, encontinent, havent dinat los dits honorables conse-
 30 llers, se aiustaren en lo pati de la present Casa ab los demunt dits e ab
 molts promnes y altra gent de tots staments. E aiustats vers les XII. hores ;
 acompayants quiscun de un dels dits promens, partiren dits consellers de

la present Casa, a cavall, ab los tabals y trompes de la Ciutat devant, qui
 apportaven les sobrevestes novament per açó fetas, del modo que per delli-
 berations son estades ordenades fer. E anant per la Bocaria e carrer del
 Hospital, exiren al portal de Sanct Antoni, devant la creu que está junct
 5 al pont de dit portal. E estants aquí, embiaren lo correu de la Ciutat a sa
 magestat a Valldonzella per fer-li asaber com totes les coses eran prestes
 si a sa magestat li plahia entrar. E axí, tocases dues horas après mig jorn,
 lo dit senyor arribá envers dit portal acompanyat de alguns prínceps y se-
 nyors, axí de Italia com de Spanya ; e los dits consellers y promens y tota
 10 sa companyia foren descavalcats, e dits * consellers y promens se acos-
 taren un poquet mes enllá de la dita creu, ço es, junct al camí qui va a
 Valldonzella, sens emperó exir-se de dit camí real, hont estaven. E no tor-
 naren mes a cavalcar nenguns, los quals consellers anaven ab samarras
 de vellut carmesí, forradas de tela de or, fetas novament per dita en-
 15 trada, y ab gorres de vellut negre, juxta forma de la delliberatió acerca
 de açó feta.

E arribat lo dit senyor al camí real, los dits honorables consellers ab
 sos promens li feren gran reverencia, e se posá lo conseller en cap a
 la part squerra de dit senyor, y los altres consellers devant ab sengles
 20 promens. E axí l'apportaren fins al cap del dit pont, en lo qual loch
 estant dit senyor, les portes que estaven posadas sobre lo dit portal per
 amagar la grua se obriren, e començá a baixar dita grua dins la qual
 havia tres personatges, fadrinets cantors, los dos vestits com angels ab
 sobrevestes de telilla de or falsa, ab ales y sos ceptres en las mans. E
 25 l'altro, vestit com una donzella, representant la verge sancta Eulalia, pa-
 trona d'esta ciutat, ab garlandas de flors que tenian tots los dits perso-
 natges en los caps, los quals mentre baixaren cantaren a cant d'orgue ab
 molt gentil concert los versos següents :

Te Philippum laudamus ;
Te cives tui dominum confitemur ;
 30 *Te catholicum xpistianorum regem maximum*
Universa civitas veneratur ;
Tibi laus,
Tibi honor,
 35 *Tibi triumphus et victoria.*

E acabad de cantar dits versos, la dita santa Eulalia, tota sola, ab una
 veu alta, clara y distincta, sens cantar, tenint duas claus dauradas en la
 ma, las quals eran del dit portal de Sant Antoni de la present ciutat, di-
 rigí al dit senyor rey los versos següents :

* *Eulalia hoc nutrita solo ter summe Philippe
 Foelicem adventum turba precatur idem,
 Te reducem accipio, claves sacra pignora regni
 Carpe manu, prestat Barcino grata fidem,
 Is debetur honor coelum testatur, et orbis
 Protege commissum pace, vel ense gregem
 Collapsus nunquam prudenter ab heresis astu,
 Eripimus tecum religiosus eat.*

C. 5 v.º

10 E après los hagué dits, li doná les claus ab gentils continents, las quals
 lo dit senyor prengué e les doná encontinent al dit mossén Jaume Joan
 Çapila, conceller en cap, lo qual, prenent aquelles li besá la ma, e la dita
 grua se'n torná a muntar cantant los dits tres personatges a concert a cant
 d'orga, la verba següent :

*Hec dies, quam fecit Dominus,
 Exultemus et letemur in ea.*

15

E montada dita grua, lo conseller en cap prengué los cordons de seda
 groga y vermella, e liga'l a la una banda del cavall la hun, y l'altro a l'altra
 banda, en la cabessada sobre del fre del cavall en que venia dit senyor rey,
 e posá's a la part dreita de dit fre y dit mossén Vallseca a la part squerra,
 20 e tots los dits altres promens dels quatre staments, en l'orde dessús posat,
 e los altres consellers ab los dits promens prengueren lo dit senyor jus lo
 dit pali de brocat, novament per assó fet, ab l'orde dalt posat; e axí, por-
 tant lo dit senyor jus lo dit pali, ab la spasa devant ell, que li aportava son
 cavallarís, y sos quatre reys d'armes a cavall, y sos trompetas y clarins,
 25 y los tabals y trompetas de la Ciutat se'n entraren dins ciutat, tirant la
 via del carrer del Hospital, en lo portal del qual estaven dos cadafalets
 hont estaven posats los ignocents. E tiraren fins al portal de la Bocaria;
 e girant per la Rambla avall e tiraren per lo portal de Framenors, que es
 devant la Drassana, abans de la qual, * per lo General o sos deputats, era
 30 estat fet un arch triumphal ab unas torras, sota lo qual arch passaran,
 hont ans de passar se feu una salva de arcabusseria y artilleria. E per lo
 dormidor de Sanct Francesch arribaren al cadafal, que era bastit al pla de
 Sanct Francesch, devant la casa de Montcada, lo qual era cubert de draps
 vermells; e juncts al dit cadafal lo dit senyor descavalcá, e los honorables
 35 consellers y promens lo meteren al mig e se'n montaren ab ell. En mig del
 qual cadafal, a les spalles de la paret, estava posat un dosser del senyor
 rey, de brocat molt rich, empaliat lo enfront de dita paret de draps de ras

C. 6

de dit senyor; e allí fonch posada sobre lo cadafalet o punta-peu la cadira de la Ciutat, guarnida de vellut carmesí, ab tres coxins de vellut carmesí que la dita Ciutat feu fer; e jatsia la prátiga fos de semblatns jornadas de venir la Vera Creu après de esser-se assentat lo senyor rey en sa cadira,

5 emperó, esta volta, per no saber-hi mes, los frares de Sanct Francesch, revestits tres d'ells com a prevere, diaca y sots diaca, ab dos accolits, ab sos canalobres y ciris encesos, havian apportada la sanctíssima Vera Creu en dit cadafal ans de arribar allí dit senyor rey, la qual creu sancta, vista per dit senyor rey, alt en dit cadafal se agenollá de dos genolls. E posada

10 dita Vera Creu sobre un missal, demunt un coxí, posá las mans dit senyor sobre dit missal, e jurá sobre aquell e la dita creu sancta tenir y servir constitutions, privilegis, usos y costums e altres libertats an aquesta ciutat atorgats per los antecessors reys, segons devall será incertat. E feta dita jura, se assentá en dita cadira. E encontinent, dits sinch consellers besaren

15 la ma, la hu après l'altro, a sa magestat, regraciant-li la prestatió de dit jurament. E encontinent, per la artillaria dels baluarts y altra artillaria posada per açó per les muralles, se feu una bona salva. E besades dits mans, se'n anaren a seure en hun banc qui alt en dit cadafal estava appa-

20 rellat a ma squerra de dit senyor rey, posat per través, de manera que miraven vers lo portal de la Dressana, en lo qual banc segueren primer los sinc consellers arreu, cuberts, e après, promens del cordó, mentre ni caberen, e los altres promens que no'y caberen, se assegueren per las graus del dit cadafal. * E estant dit senyor en sa cadira, passaren totes las confraries de la ciutat ab lurs panons, sots l'orde següent;

25 Primerament, los parayres ab son panó y apportaven la mulassa.
 Ffusters ab son panó.
 Blanquers ab son panó y uns salvatges y un leó fent entramesos.
 Hortolans jovens ab son panó.
 Confraria de Sanct Jaume ab son panó.

30 Traginers de mar.
 Daguers.
 Garbelladors ab certs jochs que garbellaven confits.
 Mariners, barquers y pescadors, qui apportaven una bella nau, molt ben exarciada y artillada de grossos y molts coets, y venia a la vela ab gentil

35 artifici.
 Revenedors.
 Corders ab son jagant y cert entramés.
 Boters ab son panó.
 Matalafers ab son panó

40 Hostalers ab son panó.
 Pallers ab son panó.

Corredors de coll.

Hortolans ab cert entramés que fehyen laurar huns asens, y apportaven un hort ab alguns ausellets.

5 Carnicers que apportaven un bou encellat ab ses guarnicions y fre, y un home a cavall qui apportave lo penó.

Spasers ab son panó y sanct Pau.

* Texidors de lana ab son panó.

Barraters ab son panó.

10 Mercers y Julians ab una inventió de uns boscatges que apportaven representant la hystoria de sanct Juliá cassant, ab diversa cassa salvage que corregeren, y molta cassa de ausells que haviaren, lo que fonch molt bona vista.

Calsaters ab son panó.

Cotoners que apportaven un joch de cavalls cotoners.

15 Texidors de li ab son panó.

Mestres de casas.

Fferrers, los quals apportaven la brivia.

Tapiners ab son penó.

Sabaters ab son penó.

20 Freners ab son penó.

Totes estas confrarias ab sos penons, y algunas d'ellas aportaven algunas inventions.

Argenters, los quals no apportaven penó per no tenir-ne, y los quals per no tenir dit penó se volian scusar de anar-hi, emperó, no obstant lurs rahons, los fonch manat per dits honorables consellers que y anassen, e axí hy anaren, ab ses capes abrigats, ab molta gravedat, sens fer joch algú; passant feren son degut acatament.

Sastres ab son panó.

30 E passadas les sobre dites confrarias, e feta per quiscun d'ells reverencia al dit senyor rey, lo dit senyor, ensemps ab los dits honorables consellers y promens devallá de dit cadafal * e montá a cavall sus lo mateix cavall; e axí a cavall, per los honorables consellers fonec mes jus lo dit pali, lo qual era de brocat de or, e entorns de domás carmesí, ab les armes de la Ciutat, lo qual novament fonec fet per causa de dita entrada. E foren-se posats axí en los bordons del pali, com en lo banch del fre, com en los cordons en la forma demunt dita. E en aquest temps se feu una salva de la artilleria de la Ciutat. E axí lo dit senyor rey jus lo dit pali, a cavall, ab la spasa devant, la qual aportava son cavallarís maior don Antonio de Toledo, a cavall, ab lo cap descubert, partí del cadafal, y ab les trompetes, clarins y ministrils de la Ciutat devant, tirá per lo carrer Ample fins al cap del carrer de les Trompetes, y aquí girant per los Cambis, via de Sancta Maria de la Mar,

C 7

C. 7 v.º

sens entrar en ella tirá al Born. E per lo carrer de Moncada fins a la capella d'en Marcús, hont, per lo que ja era vespre, foren enceses les antorxes que la Ciutat havia fetes fer per assó, las quals las aportaven mestres y jovens de confraries. E axí, tirant per la Boria, arribá a la Cort del Veguer, 5 hont los presos de la presó, sentint lo dit senyor, cridaren « misericordia, senyor rey » per moltes vegadas, la qual cosa dit senyor rey la entengué, e fonc feta per ell certa mercé als qui estaven detenguts sens instantia de part o per deutes. E fet lo dit acte, proseguint la volta, tirá per la Calçateria, per la plassa de Sanct Jaume, en lo qual loch los deputats, y axí 10 mateix devant la Deputatió y en altres parts de la ciutat, havien fetes fer inventions de castells y coliseus, y anant y passant devant la Deputatió vers lo palau episcopal, devant lo qual palau dit senyor descavalcá, e fonch rebut per lo clero de la Seu ab lo reverendíssimo senyor archabisbe de Tarragona, vestit episcopalment, ab la creu y bandera de sancta Eulalia 15 y ganfanons de dita Seu, y fonch posat dit senyor al costat del gremial jus lo dit pali, e lo dit mossén Jaume Joan Sapila, conseller en cap, prengué la ma squerra del dit senyor rey, anant fora lo talem, e los promens se posaren devant agraduats axí be com pogueren, per que no podien ordenar-se commodament per rahó de la multitud * de la gran gent. E axí tiraren 20 vers la via del portal maior de la dita Seu, en lo entrant del qual portal, ans de esser dintre, ço es, en lo replá, montats los grahons, fonc aparel·lada una cadira cuberta de drap d'or, ab un coxí posat en terra, sobre lo qual coxí lo dit senyor rey posá los genolls y adorá la Vera Creu, la qual tenia lo dit senyor archabisbe. E adorada aquella, jus lo pali entrá dins 25 la dita Seu. E tirant vers lo cor, a la porta del qual fonc deixat lo dit pali, e passant, tirá fins lo altar maior, e allí torná adorar altra vegada la dita Vera Creu en ma del dit senyor archabisbe. E après, cuberts los concellers, devallá a la capella de sancta Eulalia, e feu oratió sens adoratio de la creu. E après, exí de la Seu per lo mateix portal, e fora lo dit portal cavalcá, 30 y ab lo mateix orde del pali y cordons fonc acompanyat, anant devant lo dit palau episcopal, Deputatió, plassa de Sanct Jaume, devant Casa la Ciutat, Regomir, carrer Ample fins a la casa que fonc del archabisbe de Tarragona, que es al carrer Ample hont li fonc aparel·lat son palau real, prechint totes las antorxes de la Ciutat qui las aportaven los mateixos 35 de las confraries. E feta reverencia a sa magestat, los dits honorables consellers lo dexaren dins la porta del dit palau. E dit senyor dix al dit conseller en cap, bo y a cavall, « Cansados deven de estar los conselleres ; váyanse a reposar ». Y fonc respost per dit conseller : « En cosas que cumple a sa magestat no·y ha cansament algú ». E aquí dexaren lo pali e se'n tornaren a la Casa de la Ciutat ab les trompetes y antorxes, e aquí se desaiustaren. 40

E après, a xx. del dit mes de febrer, se feu solemne professó per retre gracias a Deu de dita novella entrada, la qual fonch feta en la forma continuada en lo *Dietari* ¹.

5 E après, dimecres, al primer del mes de març, dit any MDLXIII., lo dit senyor rey jurá en la forma acostumada en lo palau del rey, la qual cerimonia está continuada en lo *Dietari* ².

^{1, 2} V. *Manual de Novells Arbits*, vol. V, Barcelona, 1896, p. 23.

CXIII

* CEREMONIA Y ORDINATÍO FETA PER LA ENTRADA Y RECEPTÍO DEL ILLUS-
TRÍSSIMO Y REVERENDÍSSIMO SENYOR DON HUGO BONCOMPANY, PER LA
GRATIA DE DEU CARDENAL DE SANT SIXTO, LEGAT APOSTOLICH A LATERE
5 DEL NOSTRE SANCT PARE PAPA PIO QUART, VUY BENEVENTURADAMENT
REGNANT, LEGAT EN LES PARTS DE SPANYA, VENINT DE ROMA.

C. 8 v. 5

[19-23 octubre 1565]

Divendres, après mig dia, que comptavem a XVIII. del mes de octubre,
any MDLXV. foren havisats los honorables consellers que lo dit senyor car-
10 denal se sperava entrar en la present ciutat lo diumenge prop vinent, e
per so, per sos verguers feren aplegar un bon nombre de ciutedans honrrats
de dita ciutat pera que los aconsellassen en dita receptió lo faedor, los
quals applegats volgueren veure si s trobaria alguna cerimonia feta a sem-
blant cardenal legat apostolich. E axí, per mi, Thomás Vallers, scrivá de
15 la casa del rational de la present Ciutat, de manament dels dits honorables
consellers fonch legida a ses magnificencies y als dits promens la cere-
monia de la receptió feta a fray Egidio Segon, del orde dels Augustins,
cardenal legat apostolich qui entrá en la present ciutat a XIII. de juny
MDXVIII¹, la qual legida, aconsellaren e foren de parer que al dit senyor
20 cardenal Boncompany se fes semblant receptió de aquella, salvat que no s
fes collatió alguna. E lo endemá, que era dissapte, a XX. dels dits mes y
any, après que lo reverent Capítol de la Seu hagué delliberat que s concer-
tás la professó per rebre dit senyor cardenal legat apostolich, feren fer crida
ab sis trompetes, ab les sobrevestes y banderes y tabals de la Ciutat², la
25 qual tirá del portal Nou venint la via dels Augustins e per lo carrer de
Sanct Cugat e per la Boria e per la Calceteria, per la plassa de Sanct Jaume,
per la Deputatió fins devant lo portal maior de la Seu, notificant a tot
hom generalment com lo dia següent, que será diumenge, a XXI. dels dits
mes y any, a les quatre hores après dinar, havia de entrar lo dit senyor
30 cardenal y legat apostolich, e que quiscú scombrás y regás los carrers y

¹ Vol. I, p. 381.

² *Registre d'Ordinacions*, 1564-1569, p. 37 v.

enpaliás los enfronts de les cases be y honrradament per rahó de la dita entrada y receptió del dit senyor cardenal.

* E axí mateix, dits honorables concellers delliberaren enviar al dit senyor cardenal legat apostolic dos ciutedans honrrats pera visitar lo dit senyor legat y pera significar ad aquell la molta alegria que los dits consellers, per part de la dita Ciutat, havien presa en saber que sa illustríssima senyoria sia vengut a visitar aquesta ciutat, e foren los dits embaxadors mossén Jaume de Mijavila, ciutedá, y mossén Bernat Joan de Yvorra, donzell. C. 9

E en lo mateix dia provehiren per sos verguers en convidar lo honorable regent la Vegaria de Barcelona, cónsols de la Mar, ciutedans y militars, mercaders y altres personas honrradas de tots staments pera demásian al pati de la Casa de la Ciutat, a cavall, pera que en companyia dels dits honorables consellers vagen a rebre lo dit legat.

Diumente, a XXI. de dits mes y any, de bon matí, los dits embaxadors acompanyats de lurs scuders, ab lo bastoner del morbo en loch y per ausencia del correu, partiren per anar al encontre del dit senyor legat, lo qual aquella nit havia dormit a La Rocha, e dits embaxadors se dinaren a Montcada ; e com hagueren dinat, partiren envers La Rocha, e anant saberen com dit senyor venia, e axí ells lo speraren bon tros mes havant de Montcada en lo pla de Matabous, e descavalcats, li prengueren la ma, après de molta forsa que ell hy feu le'y besaren, e de part de dita Ciutat li explicaren la embaxada ja dalt dita. E lo dit senyor legat los rebé amigablement, e despedits d'ell se'n vingueren devant e embiaren lo dit bastoner del morbo devant a la posta per haver avisar als honorables consellers hont se trobava lo dit senyor cardenal.

E lo dit dia, après dinar, envers les dues horas passat mig jorn, los honorables consellers foren, a cavall, en lo pati de la present Casa de la Ciutat acompanyats de molts promens e altra gent, hont arribaren los cónsols de la Mar e molts ciutedans, que eran estats convidats per part de dits consellers ; e axí aplegats e agraduats essent primer havisats dels dits embaxadors per lo bastoner del morbo, a les tres hores, partiren, a cavall, de la present Casa, tirant per la plassa de Sanct Jaume, Calceteria, plassa del Blat, Boria, plassa de la Lana, capella d'en Marcús, Sanct * Cugat y los Agostins, lo carrer del Portal Nou e isqueren fora e tiraren envers lo pont de les Bigues, y abans de dit pont se encontraren ab lo dit senyor legat apostolich qui venia a ma dreita del deputat ecclesiástich, y derrera venian los altres deputats e lurs oficials ; e encontinent feren loch e se'n anaren per detrás per altre camí, e los dits honorables consellers reberen lo dit senyor cardenal e sens donar lo peu en terra, sino estant a cavall, tot primer mossén Jonot Salba, conseller en cap, li demaná la ma, lo qual senyor car-

denal après de molta porfia le-y doná y'l rebé molt amigablement posant-li la ma en la sua cara, e dit conseller en cap voltá per derrera e posás a la ma squerra de dit senyor; e los altres consellers e los promens, e molts altres dels qui venian ab dits consellers, axí mateix a cavall sens dar peu

5 a terra, li besaren la ma, e mossén Berenguer Sapila, conseller segon, se posá a ma dreta del reverendíssimo senyor don Joan Babtista Castanya, archabisbe de Rosana, nuntio apostolich, qui venia en companyia del dit senyor legat, e mossén Miquel de Vallseca, ciutedá molt anthic, a la part squerra, e lo conceller terç a la ma dreta e altres ciutedans a la part squerra

10 prengueren al mig lo reverendíssimo senyor Joan Aldoberendino, auditor de la Rota Romana, (lo qual venia ensemps ab dos religiosos theolechs en companyia del dit senyor legat, se diu venen en Spanya per fer la causa o fortificar la enquesta del senyor archabisbe de Toledo, qui en dies passats fonch impetit de alguna error en la fe) ab l'orde dessús dit, precehint primer

15 de tots lo verguer del clavari, après los dels cónsols, après los dels honorables consellers y après, junct al dit senyor cardenal, hun familiar seu, que's creu es lo seu mestre de ceremonias qui li apportava una creu d'argent ab un Xpisto. E ab dit orde se'n vingueren fins al molí draper, del qual loch descubriren la cavalcada y la guarda del senyor virey qui venia a

20 rebre lo dit senyor legat, e per so se aturaren en dit loch, per lo que si fossen passats un poch mes ensá estava aquí lo rech e podia-y caure algun cavall, e arribant lo dit senyor lochtinent, après de haverse feta la receptió deguda, se posá a la ma dreta del dit senyor cardenal, de manera que dit senyor legat anava en mig del virrey y del conseller en cap. E après venia lo con-

25 seller segon a la ma dreta y dit mossén Vallseca a la squerra, y al mig lo dit archabisbe de Rosana y lo comte de Aytona, qui era vengut ab lo dit virrey, de manera que en esta filera anaven quatre. Après venia lo conseller terç a ma dreta * e lo portantveus de general governador a la

30 ma squerra, apportant en lo mig lo dit auditor de Rota y un ciutedá y un militar, e après los altres consellers aggraduats per son orde, e ab dit orde arribaren fins prop del [portal Nou] e pararen deíus hun holm gran que sta prop les cases fora dit portal Nou, e aquí se estigueren sota la hombra de dit holm, sperant que la professó de la Seu arribás al dit portal; e arribada aquella, dit senyor cardenal acostant-se a un coxí y strado que li fonc

35 aparellat al recó del dit portal, fora entrant a ma dreta, exint emperó es a ma squerra, ço es, envers lo monastir de Sanct Pere, descavalcá ell tot sol devant dit portal, e agenollat dessús dit coxí, adorá la sanctíssima Vera Creu, la qual tenia en les mans lo reverendíssimo don Guillem Cassador, bisbe de Barcelona, vestit de pontifical, que era vengut ab son gremial y

40 professó, e cantaren lo respons *Ecce homo qui*, etc. E feta dita adoratió, dit senyor torná a cavalcar, e ab dit orde ell y tots los altres qui lo acom-

panyaven a cavall, exceptat que los dits verguers tots se'n anaren, restant tant solament lo qui aportava la creu devant dit senyor cardenal, se ordená la professó en lo modo següent :

Primerament anaven los tabals y trompetes de la Ciutat ; après lo
 5 cavall de sancta Eulalia, los ganfanons de la Seu y de las parrochias, las creus de la dita Seu y parrochias y dels ordens, los capellans de las parrochias, los frares dels ordens, per son orde, capellans, beneficiats y canonges de la Seu, lo senyor bisbe de Barcelona, vestit de pontifical ab son gremial ; après venia, a cavall, lo qui aportava la creu devant dit senyor cardenal, e après lo dit senyor legat ab los altres dessús anomenats ab l'orde
 10 dessús dit ; après nobles, cavallers, ciutedans, mercaders, artistes, menestrals y molta altra gent, tots a cavall ; e axí tiraren per lo carrer del Portal Nou, per lo pont de'n Campderá, per devant Sanct Cugat, plassa de la Lana, Boria, plassa del Blat, Calçateria, plassa de Sanct Jaume, Deputació, per lo palau episcopal, e descavalcaren devant lo portal maior de la Seu, e
 15 lo senyor virrey, comte de Aytona y governador restaren a cavall fora la Seu sperant, e dit senyor cardenal ab los dits concellers y promens entraren dintre e se'n puiaren alt en lo altar maior de dita Seu, lo qual estava molt ben parat, e agenollat en un setial rich li havia aparellat devant lo
 20 altar, e digué una oratió.

* E feta dita oratió, se'n devallá ensemps ab dits concellers baix a sancta Eulalia, e se'n montaren après de feta dita oratió, e ab molt treball pogué exir dit senyor cardenal de la Seu per la gran multitud de poble que li volian besar la ma ; e essent exit fora lo portal maior de dita Seu,
 25 cavalcá ell y los dits consellers y tots los altres que eran descavalcats, y aquí foren los dits seynor virrey, comte de Aytona y governador, los quals se posaren ab l'orde ja dessús posat, y aggraduats ensemps ab los promens y tota l'altra gent que anava en dita cavalcada acompanyaren dit senyor cardenal fins a la porta de sa posada, que fonch al carrer Ample en lo palatio del dit virrey, en la casa del almirant de Napols, que abans fonch de
 30 don Pedro de Cardona, en la qual acostuma de posar la magestat del senyor rey quant se troba en la present ciutat ; y de aquí dits consellers se'n vingueren al pati de la present casa ab tota la cavalcada, y del dit pati quiscun d'ells ab la cavalcada ben acompanyats se'n anaren a ses cases.

Dilluns, a xxii. de dit mes de octubre, dit any MDLXV., los magnífichs
 35 concellers ben acompanyats de promens e dels oficials de la present casa, demanada primer hora per lo syndich que li trameteren, anaren a visitar lo dit senyor cardenal en la dita posada sua, al qual, per mossén Jonot Salba, conceller en cap, li fonc fet hun curt rahonament, y après de algun
 40 colloqui se despediren d'ell, e lo dit senyor cardenal se enpengué envers la porta de la cambra hon se feya dita visita dos o tres passos com qui'ls

C. 10 v.º

volia acompanyar, sino que havent-ne sentiment mossén Berenguer Sapila, conceller segon, tirá de la roba lo dit conceller en cap, lo qual, girant-se a ell, se torná despedir de aquell.

* Dimars, a XXIII. de dit mes de octubre, festa de la gloriosa sancta Eulalia, patrona d'esta ciutat, lo dit senyor cardenal legat apostolich, vestit de pontifical, ço es, roquet y mánegues de cambray blanch, y de sota aportava una roba de xamellot carmesí que aparia fos de seda, sabatas de setí carmesí, la mussa de xamellot carmesí y lo barret de drap de grana, venint molt ben acompaynat del archabisbe de Ronsana y dels altres davall anomenats, aná a la Seu a hoir lo offici, en lo qual també, com es de bona práctica per semblant dia, y anaren los dits honorables concellers ab sos promens, los quals concellers, per rahó de la gran dignitat del dit senyor legat, prengueren la part de la epístola del altar major, e per al dit senyor legat fonch aparellada una cadira de brocat a la part del evangeli, ço es, en mig del spay que es entre dit altar y las rexes de devant y junct a les rexes del costat del dit altar, la qual cadira estava alta tres o quatre grahons, ab un replá al cap de dits grahons, axí com un cadafal petit, y devant dita cadira li fonch aparellat un dosser o strado de brocat ab sos coxins per a poder-se agenollar y posar los brassos, e baix en lo sol o pati en dret, es a saber, y tenint lo cap al peu del dit strado, fonc posat un banch que tirava envers derrera lo altar major, de tal manera que lo dit senyor cardenal stava a ma dreta y alt, com dit es, y en dit banc, baix, se assentaren, ço es, primer lo dit senyor archabisbe de Ronsana, nuntio apostolich, y après lo senyor archabisbe de Tarragona, patriarcha de Anthiochia, e après tres o quatre bisbes d'esta provincia, precehint los mes anthichs, vestits tots, ço es, roquets y mánegues blanques; e après d'ells estava assentat lo dit senyor auditor apostolich ab semblant ruquet y mánegas blanques, e après de aquell lo secretari del dit senyor cardenal ab las mateixas insignias, perquè es prothonotari apostolich dels participants; en après estava assentat lo abat de Montserrat, e après d'ell alguns religiosos.

E es a saber que ans se comenssás dit offici, lo senyor virrey trameté a dir als reverents canonges, segons axí fonch recitat per lo reverent canonge Borrell, que lo dit senyor loctinent no vindria al dit offici, de hont se ha de considerar que dexá de venir a dit offici per rahó de esser-hi dit senyor cardenal e per consequent no tenir lo loch per a ell condessent¹.

¹ Segueix una nota posterior que diu: « E es a saber   après que fonch tornat en Roma fonch elegit y coronat que lo dit senyor cardenal Boncompany pochis anys   per papa. »

CXIV

* SOLEMNITAT DEL ANNIVERSARI FET PER PART DE LA CIUTAT PER L'ÁNIMA C. 11 v.º
DEL SERENISSIM SENYOR DON CARLOS PRÍNCEP NOSTRE, FILL PRIMO-
GENIT DEL MOLT ALT SENYOR DON PHELIP PER LA GRATIA DE DEU REY Y
5 SENYOR NOSTRE, VUY BENEVENTURAMENT REGNANT.

[2-13 agost 1568]

Dilluns, que contavem, a dos del mes de agost del any de la Nativitat
de nostre senyor Deu Jesu Xpist mil sinch cents sexanta vuyt, ja vespre
aprés tocada la oratió, los honorables [consellers] reberen letra del dit
10 senyor rey en lo sobrescrit del tenor següent ¹:

« A los amados y fieles nuestros los conselleres, Consejo y hombres buenos
de la ciudad de Barcelona ».

E lo contengut dins dita letra del tenor següent :

15 « El Rey. Amados y fieles nuestros : Sábado, que se contaron veynte y
al serenísimo don Carlos, nuestro charo y muy amado hijo, habiendo recibido
tres días antes todos los sanctos sacramentos con gran devoción. Su fin
fué tant cristiano y de tan cathólico príncipe que nos ha sido de mucho con-
suelo para el dolor y justo sentimiento que de su muerte tenemos, pues se
20 debe con razon sperar en Dios y en su misericordia le 'ha llamado para que
goze del perpetuamente, de lo qual vos havemos querido mandar advertir
para que lo sepays, como es justo, y para encargaros * hagays hazer en
essa ciudat las honras, exequias y demonstraciones de lutos y sentimiento
que en semejantes casos se acostumbra, que en ello nos servireys. Dada
25 en Madrid a 29 de Julio 1568.

Yo El Rey.

¹ Hem adaptat la transcripció a la lletra original, que consta en *Cartas Reals Originals*, 1560-1599, f.º 29.

- Vidit don Bernardus, vicicancellarius.
 Vidit Comes generalis thesaurarius. Gassol, secretarius.
 Vidit Sora, regens.
 Vidit Loris, regens.
 5 Vidit Sentís, regens.
 Vidit Sapena, regens.

La qual letra rebuda, los dits honorables consellers se applegaren en casa mossén Miquel Bastida, conseller segon, y aquí manaren venir a mi Thomás Vallers, scrivá del rational, y altres oficials de la present casa,
 10 per veure lo fahedor, e vists alguns exemplars dels llibres de *Cerimonis* y *Diataris*, l'endema, fou determinat per dits honorables consellers de fer applegar una promania para que los aconsellassen acerca del fahedor per rahó de dita cerimonia.

E per so, dimars, que contavem tres del dit mes de agost, dits honorables
 15 consellers manaren applegar alguns promens, ciutadans y militars en casa del conseller en cap, en la qual casa vingueren los altres consellers, atapats, ben matí, y aplegada dita promania foren aconsellats que lo mateix matí applegassen * lo Consell de trenta, lo qual deslliberaria lo fahedor. E mes, foren aconsellats que vinguessen a la present casa ab gramalles ab los capirons vestits sobre lo cap. E encontinent per llurs verguers fonch applegat dit Consell ordinari, lo qual applegat e hoida la lletra del dit senyor
 20 rey, fonch delliberat que les exequies del dit sereníssimo princep se fessen axí e segons que per reys y reynes nostres se's acostumat fer per la present ciutat, cometent a dits honorables consellers la exequutió de totes les dites coses e al Consell de cent jurats de quin dret se pagaven les despeses per assó fahedores.

Lo qual Consell de cent encontinent fonch manat cridar, en lo qual dits honorables consellers estigueren ab les gramalles de dol ab los capirons al cap. E proposat per lo honorable conseller primer lo dit fet, e legida
 30 dita letra del senyor rey, attés que ya per lo dit Consell ordinari se era determinat se fessen dites exequies conforme per altres reys y reynes ere stat acostumat de fer, com dit es desobre, feu delliberació y conclusió lo dit Consell de cent jurats que les dites despeses se pagassen del dret ordinari y extraordinari, so es, de aquell que mes commoditat hy hauria¹.

¹ L'acord del Consell dels cent jurats és continuat en *Registre de Deliberacions*, 1568, f. 79:

«Lo present Consell de cent jurats, entesa la preposició per los magnífichs consellers en aquell feta sobre y de hont se pagaran les despeses fahedores en e per rahó de la delliberació del aniversari y exequies deslliberades per lo Consell ordinari celebrat lo die present, esser fetes solemnement per la anima del sereníssim princep don

Carles, que sie en gloria, fill unich y primogénit de sa magestat axí solemnes com en lo passat son stades fetes pera reys y reynes, senyors nostres de immortal memoria; hoida primerament la letra de sa magestat a dits magnífichs consellers y Consell dirigida, la data de la qual es de Madrid de xxviii. de juliol passat, e per dits magnífichs consellers lo dia de air a vespre rebuda, sobre la trista y dolorosa nova de la mort del dit sereníssim

Dimecres, a III. del dit mes de agost, los dits honorables consellers, de bon matí vingueren a la present casa per a consertar les coses fahedores per les dites exequies. E encontinent feren venir lo fuster de la present casa y lo fuster de la Seu per a reffer lo tuguri y posar aquell, y fer lo cadaffal sobre los grahons de sancta Eulalia y lo llit alt y lo cadaffalet de les dames y tot lo mester, y posar-hy llurs treballs y fustes * en lo tuguri o capell, y per lo lloguer de la fusta y per los claus y per tot se'ls donás [   ] lls., [   ] s. C. 13

E axí mateix se feren venir los pintors de la Ciutat, qui son mestre Antoni Toreno y mestre Antoni Sabater, als quals per pintar tot lo necessari, conforme lo memorial que debaix se dará al honorable clavari qui de assó te carrech, se'ls prometé, so es, per mans, or y color cent y deu lliures.

E mes, determinaren que lo dit capell ardent fos fet pera divendres, que comptarem tretze del present mes de agost, e per dita rahó foren fets los memorials següents.

Memorial per al honorable mossén Jonot Salba, donzell, clavari, per lo aniversari del serenissim princep.

Primerament, que don hobra ab acabament que lo fuster de la Ciutat, ensemps ab lo de la Seu, qui acostumen de fer lo tuguri o capella ardent en la dita Seu, meten mans en fer bastir dita capella ardent sobre les graus de la capella de sancta Eulalia, e sobre grans bigues, jássenes y postam; e que sien fets grahons per pujar alt a forma de llit, que sien posades pots y sobre les pots draps de peus, so es, draps setzens, negres o altres semblants, los quals porá sercar a lloguer; e sobre la tomba e forma de llit que sien posats draps de ras, axí que la tomba pugue estar sobre'l llit; e sobre la dita tomba sie posada tela blanca, la qual acostume de deixar la sacristia * de la Seu, e sobre aquella sie posat hu dels draps de brocat que la Ciutat feu per la mare besavia o avia del dit princep per causa que no se's pogut fer lo que la Ciutat te intent hara de fer fer, lo qual farà y donará après a dita sacristia, e lo qual ya fet amprat de la dita sacristia fasse fer al pintor de la Ciutat quatorze senyals sobreposats, so es, set de dit senyor princep y altres de dita Ciutat. C. 13 v.º

Item, que desús la dita capella ardent sie fet y posat un sobrecel de tela bona de blau scur ab un senyal gran al mig, del dit senyor princep, e quatre senyals de la Ciutat, so es, hu a quiscun cantó, e en quiscú dels dits quatre senyals hage hun texell de fulles de or partit.

princep, en dit Consell de ordinatió de aquell legida, y entesa mes avant la desliberatió y desposició del capitol del nou redrés parlant acerca de semblants despeses en dit Consell de ordinatió de aquell legit, llohant y mol encomendant dits magnífichs consellers de llur bona dili-

gentia, feu per ço delliberació y conclusió que les despeses fahedores per rahó de dites exequies sien pagades del dret ordinari o extraordinari de la present ciutat de aquell, es asaber, que mes expedit será y apparrá a dits magnífichs consellers. »

Item, sien posats al entorn del dit sobre cel quatre tovallons de dita tela, y que y sien pintats quaranta senyals, so es, vint del dit senyor princep y vint de la Ciutat.

Item, que fasse fer cent y nou senyals petits de paper ab les armes de la Ciutat, per posar en les antorxes de dita Ciutat, que son cent, y en los nou ciris dels canalobres [dels] quantons y mig del dit tuguri.

Item, que fasse fer nou senyals grans de fusta y paper daurat, so es, vuyt de la Ciutat als quatre cantons de baix y quatre cantons de dalt de dita capella ardent, e hu del dit senyor princep a la sumitat de dit tuguri,

Item, que fasse fer al candaler dos cents setanta ciris grochs, quiscú de pes de sis onces, per esser * posats sobre lo dit tuguri, e nou ciris de pes de tres lliures quiscú de dita cera groga, los quals sien posats, so es, hu en quiscun cantó e un al mig de dit simbori, e quatre que stiguen en los canalobres del altar maior. E mes, fasse fer a dit candeler cent antorxes o brandons de cera groga, quiscú de pes de sinch lliures, ab un senyal de la Ciutat en quiscú, de paper sobreposat, les quals antorxes o brandons seran posats a les [brandoneres], fehent-ne tres parts, so es, una envers lo altar, altra a quiscun costat. E fet lo dit aniversari, per avinença molt antiga, de les dites antorxes y brandons ne deuen romandre a la Seu lo delme a la sacristia, y l'altra sia tornat a la Ciutat. E de la cera del tuguri, jatsia en temps passat se servave lo mateix orde, aquesta volta los magnífichs consellers, attés que alguna vegada se's fet axí de fet, son estats contents que tot lo residuum de dita cera de dit tuguri sie de la dita sacristia.

Item, que sien fets sinquanta ciris petits de cera blanca per la oferta, quiscú de pes de sis onces, los quals sien donats als honorables consellers y altres persones notables que seran amprades per ha fer honor a dit aniversari, y als quatre canonges qui aporten los bordons; y a quiscú sie posat un sisé de argent. E si será lo senyor lloctinent general o altres personas d'estat, com son duchs y comtes, que'ls sie donat un ciri de una lliura, y posat mig ducat o una pessa de or.

* Item, que sien fetes quaranta lliures de candeles de cera groga de quatorze o quinze la lliura, per so que sien donades a totes les persones, axí homens com dones, a quiscuna d'elles una candela, y que y sie posat un ardit.

Item, que hage carrech de comprar los draps per fer les gramalles als honorables consellers e a les persones e oficials que la Ciutat dona gramalles.

Memorial per als honorables hobrers mestre Steve Guardiet, metge, y Jaume Ventellols, mercader, per rahó del aniversari fahedor per l'ánima del serenissim don Carlos, princep nostre.

Primo, que los dits honorables hobrers vestits de gramalles ab caparons als caps, preguen per part de la Ciutat lo reverent vicari general del reverendíssimo senyor bisbe de Barcelona a que divendres, que contarem a tretze del present, se farà lo aniversari per lo dit senyor princep, y que fins a les hores que sie acabat de celebrar dit aniversari quiscun dia de assí enllá tres vegades, so es, de matí, mig jorn y al tard, fassen tocar les campanes de la Seu y de les sglesies parrochials, y que les dites parrochies lo dia de dit aniversari de matí vinguen a la Seu processonalment per absoldre sobre lo cors present.

Item, que preguen los monastirs axí de homens com * de dones e encara los monastirs de Valldonzella y de Jesús, que quant hoiran sonar les campanes de la Seu sonen les de llurs sglesies, segons es acostumat per semblants aniversaris. E que lo dit dia de dit aniversari vinguen processonalment los frares a fer absolta sobre lo cors present.

Item, que preguen per part de dita Ciutat al reverendíssimo senyor bisbe de Barcelona que vulla dir la missa del offici de dit aniversari.

E mes, pregaran lo reverendíssimo senyor bisbe Manyiques que vulle predicar lo sermó de dit aniversari.

Item, que lo dia de dit aniversari de matí dits hobrers sien en Casa de la Ciutat per agraduar y ordenar los magnichs consellers y altres persones que aniran ab ells.

Dijous, a sinch del dit mes de agost, los honorables consellers se applegaren en la present casa, e feren venir lo monjo de la Seu mossén Antich Calopa, prevere, e apuntaren ab ell que, per ajuda de costes per los homens que acostumen de llogar per sonar les campanes en la Seu, se li donassen a rahó de vuyt sous per quiscun toch, e que los tochs comensassen lo dit migdia de dit dijous, conforme ja per lo senyor bisbe ere estat manat a les parrochies a supplicatió de la Ciutat, conforme lo memorial donat a dits hobrers, desús insertat, es assaber, que lo * present jorn, a be que y fossen convidats los consellers, no anaren a Santa Catherina per la festa de sant Domingo, com es acostumat, ya per rahó de dit dol.

Divendres y disapte los dits honorables consellers ab ses gramalles de dol y capirons al cap, acompanyats dels oficials de la present casa, sens exceptar-ne algú, los quals repartiren pera que quiscun dels oficials acompanyás a son conseller, vestits dits oficials ab ses gramalles de dol y los capirons al coll, y vingueren en la present casa, axí per prosseguir de ordenar lo necessari, com per altres negocis vingueren y se aplegaren en la present casa.

Diumenge, a vuyt del dit mes de agost, los consellers, a be que conforme llur prátiga no havien de exir de casa dit dia, vingueren ab ses gramalles de dol y capirons al cap en la present casa, e hoida missa en la capella de

C. 15

C. 15 v.º

dita casa, tingueren una gran promenia de ciutadans y militars que havien feta aplegar per rahó de la embaixada feta per part dels reverents y magnífichs diputats del General del present principat, dient dits embaixadors que a be hagués molt temps dits diputats no fossen anats ensemps ab dits honorables consellers en semblants anniversaris, que desijaven en grandíssima manera anar a dit anniversari ensemps ab dits consellers, y que volrien saber quin lloch los donarien; e los dits promens, haguts molts colloquis, digueren y conclogueren que alt en lo Consell de cent, hont se havia de tenir dit dol, los fos donat lloch al costat del conseller en cap, a ma squerra, hont seuhen los honorables ciutadans, immediament.

* Dimars, a deu del dit mes y any, de matí, los dits honorables consellers se tornaren ajustar ab la dita gran promenia en la dita present casa, e fonch proposat, per part de dits deputats, que lo dit banch que abans demanaven per ells, fos donat als senyors de titol o de dignitat illustre, e que dits honorables consellers prenguessen com a promens a dits deputats y hoidors, e la dita promania fonch de parer que no s fes en manera alguna, perquè seria del tot llevar als dits senyors titulars o de dignitat illustre llur lloch que tenen acostumat de star entre los honorables consellers, e seria llevar-los de llur antiga possessió y dret; emperó, perquè tots en grandíssima manera axí dits honorables consellers com prohomens desijaven de seure en companyia de dits reverent y magnífichs deputats per lo que es magistrat tant honrat y de tanta qualitat, a be no tinguessen exemplar may se fos fet, ordenaren dits honorables consellers ab lo parer de dits prohomens que en semblants anniversaris y sepultures los dits deputats e hoidors estiguesen entre conseller y conseller; emperó que trobant-se alguna persona o persones de dita dignitat o titular illustre que prechesca a consellers, que les tals persones sien collocades en la forma següent, so es, que entre lo conseller en cap y deputat ecclesiastich sia posada dita tal persona de dignitat illustre o titular, si una sola será, e si mes ni haurá l'altra sia posada entre lo conseller segon y lo deputat militar, y axí de les * les altres, sense moures los dits deputats de entre consellers, de manera que entre conseller y conseller sia dispensat hy haja dos persones, lo que, com dit es, may s'es trobat que y stiguessen, e assó feyen per lo gran desig tenen, com dit es, de anar ab dits deputats.

E mes, dit dia los dits honorables consellers elegiren vint prohomens als quals fossen donades gramalles, pera que ab ells stiguessen al dol y fessen altres exercicis a dites exequies necessaris, les quals persones son les següents, so es:

Mossén Andreu Ça Costa, conseller en cap, elegí en prohomens: mossén Miquel de Vallseca, mossén Galceran Burgués, mossén Miquel Salgueda, mossén Joaquím de Rochacrespa.

C. 16

C. 16 v. 6

Mossén Miquel Bastida, conseller segon, elegí: mossén Miquel Oliver, mossén Francesch Anton Setantí, mossén Enrich Terré, mossén Galceran de Cahors.

Mossén Joan Luys Cornet, conseller tercer, elegí: mossén Luys Setantí, mossén Jaume Joan de Vilatorta, * mossén Miquel de Tamarit, Llorens Sotalell, notari de Barcelona. C. 17

Mossén Jaume Ros, conseller quart, elegí: mossén Jaume Joan Çapila, mossén Berenguer Çapila, mossén Pere Cassador, Jaume Luys Ros, mercader.

Mossén Steve Quintana, conseller quint, elegí: mossén Perot Salba, mossén Luys Dusay, mossén Honophre Salba, mossén Anton Rubinat, mercer.

E mes havant dits magnífichs consellers ordenaren que lo honorable clavari comprás lo drap següent per les persones que's segueixen :

15	Per los magnífichs consellers y clavari	XXXVI. canas 24 ^e de Barcelona	
	per los xx. promens.....	CXX. canas 22 ^e de Barcelona	
	per los hobers	XII. canas 22 ^e de Barcelona	
	per tres advocats.....	XVIII. canas 22 ^e de Barcelona	
	per lo scrivá del Consell.....	VI. canas 22 ^e de Barcelona	
20	per los dos scrivans jurats	XII. canas 22 ^e de Barcelona	
	* per lo scrivá de registre.	VI. canas 22 ^e de Barcelona	C. 17 v.º
	per los sindich y sotsindich	XII. canas 22 ^e de Barcelona	
	per lo scrivá de les hobres	VI. canas 22 ^e de Barcelona	
25	per lo rational y ajudant scrivá y ajudant	XXIII. canas 22 ^e de Barcelona	
	per lo credecencer de les franqueses..	VI. canas 22 ^e de Barcelona	
	per los archivers	XII. canas 22 ^e de Barcelona	
		CCXXXIII. canas 22 ^e n ^e de Barcelona	
30	Per los verguers	XII. canas XVI. n ^e	
	per lo correu	VI. canas XVI. n ^e	
	per al porter del clavari	VI. canas XVI. n ^e	
	per al morber	VI. canas XVI. n ^e	
		XXX. canas n.º verví.	

Al de la campaneta y a dos vedells del Studi, xv. canas XVIII.

35 Ha de llogar draps negres com son setzens, devuytens, pessatges, e forros y semblants per estar per drap de peus per la Seu y per posar damunt lo banch del Consell de cent.

Dimecres, a XI. de dit, en aquest dia los dits consellers y promens ab los officials tingueren lo dol de matí y després dinar en la casa del Consell de cent.

* Dijous, a XII. de dit. Dit dia axí mateix tingueren dol de matí y après
5 dinar. És a saber que en estos dos dies vinguen al dol al manco cada hu una
vegada les personas següents, so es, los reverents y magnífichs deputats y
hoidors ab companya de llurs officials, lo mestre racional ab sos officials,
lo balle general ab los officials de sa cort, los cónsols de la Mar ab promens
y sos officials, lo senyor bisbe de Barcelona, los alcaldes, lo mostasaff ab
10 sos officials, totom ab dol, lo prior de Cathalumya, molts abats, molts ca-
vallers y ciutadans.

Dit dia, après dinar, dits magnífichs consellers ordenaren que los pro-
mens y persones davall scrites convidassen pera demá a la Seu al capell
ardent les persones davall scrites :

15 mossén Miquel de Vallseca,
mossén Miquel Oliver,
mossén Burgués,
mossén Luys Setantí.

Convidaran lo senyor princep de Melito, lloctinent general de sa ma-
20 gestat, e li diran que los consellers no acostumen en semblants jornades
visitar sino de esser visitats, ni acostumen en la Seu exir a rebre sino que
acabat lo offici li fan graties.

* E los mateixos convidaran al germá del dit senyor princep e la sen-
yora princessa, comtesa de Aytona, y dona Aldonça de Cardona, pregant-
25 les que sien lo cap del dol de les dames en la Seu. C. 18 v.º

Mossén Francesch Anton Setantí, mossén Miquel Salgueda, mossén
Enrich Terré, mossén Crespa, convidarán al dit capell ardent lo senyor
bisbe de Barcelona, lo senyor bisbe de Urgell y comte de Aytona.

30 Mossén Perot Salba, mossén Jaume Joan Çapila, mossén Galceran
Cohors, mossén Jaume Joan de Vilatorta, convidaran als diputats en llur
consistori per lo molt que fer que tenen los hobrers.

Los hobrers y llur scrivá y lo ajudant del scrivá del rational, convidaran
lo prior de Cathalunya, lo balliu de Mallorca, lo gran conservador, l'abat
de Sant Cugat, lo prior de Santa Anna, lo abat Frigola y altres abats,
35 vescomte de Rochabertí y de Canet per la Casa de la Ciutat per anar de
allí enfora al capell ardent.

* Lo sindich y sotssindich ab los scrivans jurats convidaran lo balle
general, cónsols y alcaldes en llurs corts pera Casa de la Ciutat y totes
les senyores nobles y mulleres de cavallers y ciutadans y de juristes prin-
40 cipals, anant per los carrers conforme lo memorial que'ls será dat, repartint-se ells de dos en dos. C. 19

Divendres. En aquest dia se feu capella ardent, e los honorables consellers partiren de Casa la Ciutat ab tots los que allí foren convidats, agradaus conforme está la agraduatió en lo *Libre dels Hobrers*. Y perque hy fonch present en dit capell ardent lo senyor lloctinent, los dits consellers 5 prengueren la part de la epístola, alt en lo altar ; los officials de la Casa de la Ciutat se posaren per los grahons del tuguri. En mig del offici hy hagué sermó. E acabat lo dit offici los magnífichs consellers feren gracies al senyor virey e après se'n tornaren en son lloch, e essent fora lo senyor virey, se'n anaren ab la mateixa agraduatió de la Seu e vingueren en la 10 present casa de hont quiscun conseller se'n aná a sa casa, y axí fonch acabada dita cerimonia.

CXV

* SOLEMNITAT FETA PER LO ANNIVERSARI DE LA SERENÍSSIMA SENYORA DONYA YSABEL, MULLER QUE FONCH DEL MOLT ALT Y CATHOLICH SENYOR DON PHILIP, PER LA GRATIA DE DEU REY NOSTRE, VUY BENAVENTURADAMENT REGNANT.

C. 19 v.

5

[8-20 octubre 1568]

Divendres, a 8 del mes de octubre de l'any 1568, vingué nova a la present ciutat de la mort de la dita senyora reyna. E per que los honorables consellers no tenien lletra de sa magestat no feren moviment ni mudança alguna per rahó de dita nova.

10

Dijous, que comptavem quatorze de dit mes y any, de matí, en la Casa de la Ciutat dits honorables consellers reberen lletra de sa magestat avisant-los de la mort de la dita sereníssima senyora reyna, la qual letra, está continuada en lo registre de les *Lletres Reals*¹. E legida dita lletra, los dits honorables consellers feren tancar les portes de la Casa de la Ciutat, sols uberta la portalleta; applegaren promania de alguns ciutadans pera que ls aconsellassen lo fahedor, la qual promania fonch de parer que dits honorables consellers applegassen lo Consell ordinari, lo qual encontinent fonch applegat y en lo qual los honorables consellers, vestits ab ses gramalles y caparons al cap, proposaren lo dit negoci en dit Consell; e dit Consell feu deliberatió que lo dit fet fos muntat a Consell de cent, lo qual Consell de cent aplegat, delliberá que s fes capellardent, anniversari, exequies com se feu per lo sereníssimo príncep en los días prop passats² o altres reys, a con-

15

20

¹ Efectivament, aquesta lletra consta al *Registre de Lletres Reals*, 1516-1568, f.º 185 v.º La transcrivim del seu original inclòs en *Cartas Reals Originals*, 1560-1599, número 30:

« El rey. Amados y fieles nuestros. Haviendo sido Dios nuestro Señor servido, después de haver movido de una hija, la sereníssima reyna dona Isabel, mi muy cara y muy amada muger, y recebido todos los sanctísimos sacramentos de nuestra sancta madre Iglesia con grandíssima devoción y la niña agua de baptismo, llevarse a entramos para sí, domingo, que se contaron tres d'este mes, poco después de passado medio dia, nos ha dexado este successo con lastimado y con tan iusto y tierno sentimiento como podeis considerar, no quedandonos de tan gran pérdida otro mayor consuelo que ver que

su fin aya sido con tan sancto como se devia esperar de su exemplar vida, y confiar en Dios que por su infinita bondad y misericordia la avrá querido llamar para que goze perpetuamente del verdadero reyno, de lo qual os havemos querido mandar advertir, para que lo sepais como es iusto y para encargaros hagais hazer en essa ciudad las honras, exequias y demostraciones de luto y sentimiento que en semejantes casos se acostumbra, que en ello nos servireis. Data en Madrid, a viii. de octubre m̄dlxviii. Yo el rey.

Vidit, don Bernardus, vicecancellarius. Vidit Comes, generalis thesaurarius. Vidit Sapena, regens. Vidit Loris, regens. Vidit Sentis, regens. Gassol. Secretarius. »

² El príncep Carles, primogénit, mort a 24 de juliol del mateix any. Cfr. p. 19.

guda * de dits honorables consellers, ab lo dol emperó mateix que fonch fet per lo dit sereníssimo príncep en los dies prop passats. E après, diumenge, que comptavem deset del dit mes de octubre, feta primer diligència per dits honorables consellers entre los promens y oficials si's trobaven en
 5 esser les dites gramalles que foren fetes per al dol del sereníssimo príncep, e haguda relació que les havien totes desfetes, feren aplegar altra volta lo Consell de cent, e proposat en dit Consell que les gramalles y dol fetes per lo sereníssimo príncep no eren en esser, lo dit Consell feu deliberació que's tornassen a fer gramalles a les persones que se'n havien acostumat de fer.
 10 E mes, hoida una scriptura donada per los taulers y oficials de la Taula de la Ciutat continent en efecte que com en la Taula, posant-hy dol y vestint-se los oficials de gramalles, serié gran demostració de dol, que per so lo dit Consell fes la deliberació que be li aparegués. E lo dit Consell deliberá encara que may sie estat fet que los taulers de dita Taula fossen cuberts de dol,
 15 so es, de drap negre, y als taulers y oficials de dita Taula se fessen gramalles.

Dilluns, a 18 de dit, los dits honorables consellers no anaren al Studi hon se celebrava lo acostumat ofici, e assó per rahó de dit dol.

Dimars, a XVIII.º de dit, los dits honorables consellers, axí be com los altres dies, après de haver rebuda la letra vingueren a Casa de la Ciutat
 20 ab los capirons al cap * y allí feren venir los hobrers de dita ciutat e ordenaren que dits hobrers anassen per part de dita Ciutat al reverent vicari general del Capítol de la Seu de Barcelona, pregant-los que per rahó de dit aniversari volguessen deixar lo bastiment o fusta del capell ardent y pilars que la Seu acostuma de prestar en semblants jornades. E mes, se feren
 25 venir lo fuster de la Seu y de la Ciutat per dar-los carrech de fer los cadaffals, grahons y altres coses eren necessaries per dit capella ardent ab los quals se havingueren per lo mateix preu que fonch fet per lo del sereníssimo príncep poch dies fa. E mes, se feren venir los pintors de la Ciutat ab los quals se havingueren per tot pintar tot lo necessari del dit capell ardent
 30 sols per or, argent y mans en [   ] lliures. E mes, ordenaren que dit aniversari fos fet conforme lo de la sereníssima princesa dona Ysabel, quondam, primera muller del dit senyor rey don Philip, a les hoies príncep nostre¹. E que fos celebrat divendres, que comptarem a vint y vuyt del present mes de octubre. E per effectuació de dites coses ordenaren que s
 35 fessen dos memorials lo hu per lo honorable clavari, l'altre per als honorables hobrers, los quals son del tenor següent. Los quals memorials foren conforme la solemnitat feta per lo sereníssimo príncep nostre don Carlos, atrás continuada.

Dimercres, a xx. de dit. Per quant lo excelent senyor lloctinent general de sa magestat en lo present principat digué lo dia prop passat al magnífich

¹ Morí l'agost de l'any 1554. Cfr. Vol. I p. 430.

conseller segon, trobant-se en casa * de sa excelencia per rahó de una embaixada feta per part de la Ciutat acerca que fos servit remediari les contentions eren entre los diputats y inquisidors, digué y demaná pera quin dia se faria la capellardent, per so embiaren a dir a sa excelencia lo dia que's faria capella ardent. E mes ho embiaren a dir als reverent y magnífichs diputats perquè havien entés ne tenien ganes de saber-ho, e assó encara que may se fos acostumat de fer sino que solament los acostumen de convidar a semblants anniversaris. C. 21

E mes, dit dia, dits honorables consellers ordenaren que fos feta crida per los llochs acostumats de la present ciutat que pera dimars, dimecres y dijous de la semana prop vinent no tinguessen parades ni ubertes les portes, per demostratió de dit dol, lo qual dits honorables consellers tindrien los dits tres dies en la Casa de la Ciutat ¹, y axí fonch feta dita crida per dos trompetes y per lo corredor de la Ciutat ab ses gramalles de dol, als quals per lo lloguer de aquelles fonch donat, so es, a quiscun d'ells tres reals, per tots divuyt sous.

E es assaber, que en los dits tres dies tingueren dol e foren visitats los dits consellers per les mateixes persones que foren visitats per lo dol del sereníssimo princep don Carlos. Y lo dia abans del capellardent dits consellers feren convidar per promens per ells ellegits * y oficials de la present casa les semblants persones y en lo modo y manera que fonch convidat per lo dit aniversari del dit senyor princep. Y anaren lo dia del capellardent ab la graduatió que está continuada en lo *Libre de les Agraduations de la Hobra*. E en tot se seguí la forma del dit aniversari del dit senyor princep ; algunes emperó coses que s'esdevingueren en estos dias de aquest dol diverses de les que foren en lo dol del dit senyor princep son continuades en lo *Dietari* del present any ². C. 21 v.º

¹ *Registre d'Ordinacions*, 1564-1569, f. 177 v.º:

* Per notificar la mort de la sereníssima reyna dona Ysabel, muller del rey Felip nostron rey y senyor, y que's facen pregaries.

Ara hoiats tothom generalment que us notifiquen y fan a saber los honorables consellers de la present ciutat de Barcelona com per letra de sa magestat, de VIII. del present e corrent mes de octubre, a dits honorables consellers dirigida, son estats certificats que es estat plasant a nostre senyor Deu appellar per al seu sanct regne la ánima de la sereníssima reyna dona Ysabel, muller charíssima de la magestat del rey Phelip senyor nostre, nova molt dolorosa y de molta tristicia a tots los subdits y vassalls de la real magestat, e signantment als poblats e habitants en aquesta ciutat; e com sia cosa deguda que tots los poblats e habitants en aquesta ciutat per dita causa tinguen lo sentiment e cuydado se deuen fer oracions y sufragis per la sua ánima, e com la demostratió de tristicia com loablement aquesta ciutat y los poblats en aquella en semblant cars fins assí tenen acostumat fer;

per tant, dits honorables consellers preguen y exorten a tots los ciutedans, poblats e habitants en aquesta ciutat que fassen continues oracions y pregarias per suffragi de la ánima de dita sereníssima reyna, e que per demostratió de tanta tristicia lo dimecres, dijous y divendres de la semana vinent, que comptarem vintiset, vintivuyt y vintinou del corrent mes de octubre, tinguen les portes de llurs cases, obradors, botigues tancades, e que cessen de fer palesament llurs acostumats exercicis, com es just y rahoable per demostrar lo sentiment tenen tots de la mort de dita sereníssima reyna, e noresmenys cessen de aquí avant de fer sons, desfresses, danças, balls e altres alegries, y que fassen demostració de tristicia axí de nit com de dia.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona per mi Pere Serra, trompeta de dita Ciutat ab so de dos trompetas, a XXI. de octubre MDLXVII. »

² *Manual de Novells Ardits*, vol. V, Barcelona, 1896, p. 78.

CXVI

* ORDINACIÓ PER RAHÓ DE LA SEPULTURA FETA DEL REVERENDÍSSIM SENYOR DON GUILLERM CASSADOR, QUONDAM, BISBE DE BARCELONA. C. 22

[14-18 novembre 1570]

5 Dimars, a quatorze de nohembre, any MDLXX., entre dotze y una hora après mig jorn, lo reverendíssim don Guillerme Cassador, per la gratia de Deu bisbe de Barcelona, morí en la present ciutat en son palau episcopal.

E tantost lo mateix dia, los honorables consellers de la present ciutat, trobant-se en la Casa de la Ciutat en la quadra del Consell de trenta, certificats per part del reverent Capítol de la Seu per dos [canonges] que
10 farien sepultura al cors del senyor bisbe, segons se pertany a semblant prelat, vestint-se primer gramalles de dol y caparons al coll, feren applegar per llurs verguers una promania de ciutadans y cavallers als quals pregaren los volguessen aconsellar sobre lo que la Ciutat havia de fer, y per so que
15 foren legides algunes sepultures de bisbes en les quals fonch vist y trobat que als bisbes de Barcelona y archebisbes de Tarragona, deffuncts en la present ciutat y soterrats en la Seu de aquella, la Ciutat ha acostumat fer certa solemnitat. E per so dits prohomens, hoides dites cerimonies, aconsellaren a dits honorables consellers que ells devien fer semblantment com
20 los passats havian fet per altres semblants prelats, assenyalamment com la del quondam don Jaume Cassador, oncle y predecessor bisbe de dit quondam don Guillem, la una per lo que s'es axí acostumat fer. E l'altra per lo que dit don Guillem Cassador ere persona tant calificada en scientia, benignitat y en haver exercit molt frequentment son offici pastoral * y
25 pontiffical personalment assistint ab gran frequentia en los officis divinals en la Seu. E ordenaren que per part de la Ciutat los verguers anassen per tots los monastirs, pregant-los que com sentirien les campanes de la Seu, tocassen també les sues per la mort del dit senyor bisbe.

30 Dimecres, a xv. de dit mes y any, los dits honorables consellers, vestits ab llurs gramalles de dol e caparons al coll, anaren ab llurs verguers davant,

acompanyats ab los oficials de la present casa, al dit palau episcopal, e montaren a la sala gran de aquella, en la qual lo cors de dit bisbe fonch posat ab la forma següent, so es, que la dita sala fonch empaliada de draps de ras; e foren fets sinch altars, so es, dos a quiscuna part de la sala e hu al cap de aquella, en los quals altars se celebraven misses; e en mig de la dita sala fonch fet un llit de pots, cubert de un drap imperial, sobre lo qual fonch posat lo cors de dit illustrissim e reverendissim bisbe, vestit com si estigués en sa cadira cathedral, ab sa mitra al cap, ab cara descuberta e ab la crossa als pits envers la ma dreta. E per los reverents canonges y clero de la Seu, quiscun dia se feyen dos vegades absoltes sobre lo dit cors; e immediadament après de esser feta la una absoluta de matí se comensava un offici cantat ab cantors, de requiem. E per lo semblant, les parrochies e monastirs de frares, quotidianament, també una volta de matí e altra de après de dinar, tant quant lo dit cors estigué en la dita sala, processionalment, vingueren e feren absolució alta davant lo dit cors.

E en la dita sala los dits honorables consellers, asseguts en un banch a la part de dreta de dita sala posat, hoiren la * missa cantada ab cantoria de requiem, la qual se celebrá en lo altar posat al cap de la dita sala; e hoida dita missa comunicaren ab los parents de dit senyor bisbe offerint a aquells, per part de la dita Ciutat, si res los ocorria hauran mester de aquella. E dit dia, dits magnífichs consellers embiaren lo sindich y lo scrivá del rational al reverent Capítol pera saber quin dia se feya la sepultura, y respongueren que lo disapte provinent.

Dijous, a xvi. de dit mes y any, los magnífichs consellers, inseguint lo parer de la prohomania que damunt, com dit es, fonch applegada, e inseguint les altres sepultures de semblants prelats fetes, ordenaren que fossen fetes sinquanta antorxes de cera groga, de pes quiscuna de sinch lliures, ab senyals de la Ciutat en quiscuna antorxa, les quals fossen aportades per pobres acompanyant lo cos, e fonch donat a quiscun pobre sis dinés. E de les dites sinquanta antorxes foren donades a la sacristia de la dita Seu sinch antorxes. E les restants quaranta sinch antorxes fossen restituides al candaler.

E no res menys offeriren donar per la dita sepultura un drap acostumat donar en semblants sepultures ab senyals de la Ciutat; mas com no puga esser trobat drap d'or, ni poder esser tant prest fet, fonch manllevat de la sacristia de la Seu un drap imperial que fonch donat en temps passat per la Ciutat per la sepultura de la sereníssima princessa e senyora nostra, muller que fonch del sereníssim princep y rey nostre, benaventuradament regnant, don Philip, en lo qual drap feren fer uns senyals de la Ciutat, de paper daurat. E sobre dit drap fonch posat lo dit cors.

* E mes, ordenaren que los honorables mossén Jonot Salba, Miquel Oliver, Joan Luys Lull e Jaume Joan Çapila, ab gramalles de dol, sense

C. 23

C. 23 v.º

vestir-se caparons, sinó portant-los al coll, per part de la Ciutat convidassen para la Seu lo excelent lloctinent general y la senyora princessa, muller sua, per la dita sepultura fahedora lo disapte prop vinent en la dita Seu.

5 E mes, deliberaren que los honorables mossén Galceran Burgués e mossén Miquel Salgueda, vestits per lo semblant ab ses gramalles, convidassen per dita sepultura en Casa de la Ciutat los reverendissims bisbes de Tortosa, Leyda, Urgell, Gerona y Mallorca.

10 E mes, que mossén Francesch Ramon Fivaller y mossén Luys Gibert, per lo semblant, convidassen lo senyor governador de Cathalunya, lo almirant de Napsols, lo compte de Aytona y lo comte de Quirra, per la Casa de la Ciutat ; e la muller de dit governador, duquesa de Cardona, dona Hierónima de Requesens, muller del comanador maior, la comtessa de Aytona y dona Maria de Lara, pera la Seu.

15 E los honorables hobrers, per lo semblant, convidassen al palau episcopal mestres en theologia per anar entorn del cors, es assaber, lo provincial, prior o altre president del monastir de Sancta Catherina, lo provincial, custodi o altre president del monastir dels Frares Menors, lo provincial o prior dels Augustins e lo provincial o prior del Carme. E mes tots los frares
20 dels mateixos y de tots los altres monastirs pera la Seu ab llurs creus.

E seguis que los dits mossén Burgués y mossén Salgueda, per impediment llur, se scusaren de convidar los dits bisbes, e per so ne fonch dat carregat als dits mossén Fivaller y mossén Gibert ; y dos hobrers convidaren les persones que dits mossén Fivaller y mossén Gibert havien de convidar.

25 * E lo venerable síndich de la dita Ciutat en companya del discret en Francesch Guamis, altre dels scrivans jurats del honorable Consell, convidassen los deputats de Cathalunya a la Seu; e lo veguer e lo balle de Barcelona a la dita Casa de la Ciutat.

C. 24

30 E los discrets en Francesch Vidal, notari de Barcelona, altre dels scrivans jurats de dit honorable Consell, e Xpistofol Vidal, scriva jurat de la scrivania de dit Consell, per lo semblant, convidassen lo prior de Cathalunya, bescompte de Rochabertí e de Canet pera la Casa de la Ciutat. E la senyora bescomtessa de Rochabertí para la Seu.

35 E que los verguers de dits honorables consellers per lo semblant convidassen los cónsols de la Lotge, los barons, nobles, cavallers, ciutadans y mercaders en la Casa de la present Ciutat, e les mullers de aquells a la Seu. E lo capitol de la Seu e los parents del senyor bisbe fan convidar a llur de part per si mateixos.

40 E norés menys, los dits honorables consellers, prosseguint la forma de dita sepultura e segons en semblants sepultures es acostumat, ordenaren que al cap de dit llit anassen dos canonges de la Seu e dos mestres en theo-

logia y dos honrats ciutadans, y altres tants als peus ; e als costats de dit llit anassen ciutadans y militars.

* Disapte, a xviii. de dit mes y any, dia assignat per dita sepultura, los dits honorables consellers, ben de matí, vingueren en la Casa de la Ciutat ab ses gramalles de dol, caparons al coll, se'n pujaren dalt a la sala del Consell de Cent pera rebre los convidats pera dita sepultura. E primerament vingué l'abat de Sant Cugat e assentaren-lo entre lo primer ciudadá y lo conseller en cap, a ma esquerra de dit conseller en cap. E après vingueren tres altres abats, tots juncts, e ells se agraduaren al costat squerra de dit abat de Sant Cugat, per llur ansianitat, sens mesclar-se entre ells persona altre alguna sinó que seyan tots quatre arreu. En après vingueren los cónsols de la Lotge e assentaren lo cónsol ciudadá entre quart y quint consellers, e lo cónsol mercader après del conseller quint, e los dos prohomens mercaders, que son companyons de dits dos cónsols, los reculliren entre los ciutadans y cavallers prop del dit cónsol mercader. E après, vingué lo balle de Barcelona y posaren-lo entre lo terç y quart conseller, e ultimadament vingué lo prior de Cathalunya e lo balliu de Mallorca, y posaren dit prior entre lo dit conseller en cap e lo abat de Sant Cugat, e lo balliu a l'altra part, entre lo cónsol mercader e lo ciudadá o cavaller que stave après de dit cónsol. E ya fench hora ben tarda. E per so, no sperant mes gent, deliberaren partir per anar a dita sepultura e feren la agraduació conforme está continuada en lo *Libre de Agraduacions*.

Y ab lo dit orde partiren de la present Casa de la Ciutat y anaren al palau episcopal e pujaren alt. E perquè era molt tard havien baixat lo cors baix en lo pati, a be que * altres vegades quant los consellers hy van lo cors acostumave de estar davant la capella. E dalt anaren a la sala gran hont se tenia lo dit dol, e prengueren los parents e amichs de dit bisbe e los graduaren entre ells dits consellers, posant hu dels dits parents en cada filera, y posant algú dels amichs en dites fileres, de manera que y hagué prou lloch, perquè los ciutadans y cavallers que eren venguts ab dita agraduació buydaren, e se posaren al cap y peus de dit cors, conforme ere estat axí ordenat. E baixant per la scala, la proffessó de les parrochies y monastirs havia ya bona estona que era partida, y ya la proffessó de la Seu se comensava ya ordenar, lo tumult del cors comensá exir del palau, e la proffessó estave ordenada del modo següent.

Primer anaven sinquanta pobres que portaven sinquanta antorxes enceses en la ma, que eren las que la Ciutat havia fetes. E après, havian de anar los criats del dit senyor bisbe ab antorxes enceses en la ma y vestits de dol ; après, la creu de la Seu y totes les altres creus de monastirs y parrochies per llur orde ; après, los capellans de les parrochies ; après, los frares dels monastirs ab llur orde acostumat ; après, lo clero y canon-

C. 24 v.

C. 25

ges de la Seu ; après, alguns capellans ab sobrepellissos y antorxes enceses ; après, los sobre dits qui acompanyaven lo cors ab l'orde sobreposat, y après lo cors, lo qual cors apportaven bastaixos qui estaven dejús lo llit, que ere gran y alt. Après, venian altres capellans ab sobrepellissos y antorxes ; après, verguers dels cónsols y consellers, y consellers ab ses
5 fileres.

E lo camí fonch que tiraren per la Deputatió, Casa de la * Ciutat, Regomir, carrer Ample, als Cambis Vells, davant Sancta Maria, per lo cap del Born, carrer de Moncada, capella d'en Marchús, Boria, plassa del Blat,
10 plassa del Rey, e tiraren a la Seu, portal maior, y posaren dit cors sobre lo cadafal li havien fet en lo cor dejús lo capell ardent li tenian aparellat ; y los consellers y los del dol pujaren alt en lo altar maior y seguieren com acostuman : y axí feren lo offici, lo qual acabat y feta absoluta, los consellers ab los del dol tornaren al palau episcopal, dexats los parents, se'n
15 tornaren a la present Casa, y de allí se despediren. E l'endemá los dits honorables consellers, ab ses gramalles de dol, anaren, partint de la present casa, al palau episcopal per pendre los parents del dol per anar a les misses del dit senyor bisbe.

C. 25 v.º

CXVII

* SERIMONIA Y ENTRADA DE LA SERENÍSSIMA DONA [MARIA] EMPERATRÍS C. 26
DE ALEMANYA, GERMANA DE LA SACRA, CATÓLICA Y REAL, MAGESTAT
DEL REY DON FELIP, NOSTRE SENYOR, EN LO ANY MDLXXXII. ¹.

5

[6 gener 1582]

¹ Unicament hi ha el títol; segueix en blanc fins al fol. 28 v.º. Cfr. *Manual de Novells Arçbis*, vol. V, Apèndix I, p. 512.

CXVIII

* SERIMONIA Y ENTRADA DEL EXCELENTISSIM SENYOR DUCH DE SABOYA C. 29
VENINT EN ÈSPANYA PER CONTRACTAR MATRIMONI AB LA SERENÍSSIMA
DONA CATERINA, INFANTA Y FILLA SEGONA DE LA MAGESTAT DEL REY
5 DON FELIP, SENYOR NOSTRE, EN LO ANY MDLXXXV. ¹.

[18 febrer 1585]

¹ Unicament hi ha el títol; segueix en blanc fins al fol. 29 v.º

CXIX

* ENTRADA DE LA MAGESTAT DE NOSTRE REY Y SENYOR DON PHELIP Y DEL SERENISSIM PRINCEP DON FELIP E SERENÍSSIMES INFANTES DONA ISABEL Y DONA CATHERINA, FILLES SUES, EN LA PRESENT CIUTAT DE BARCELONA VENINT A EMBARCAR DITA SENYORA DONA CATHERINA PER PASSAR EN SABOYA AB LO SERENÍSSIM DUCH DE SABOYA, AB LO QUAL ES CASADA, Y LO QUE PER RAHÓ DE DITA ENTRADA Y APRÉS D'ELLA SE'S SEGUIT FINS QUE LA SUA MAGESTAT SE'N ANÁ, LA QUAL FONCH EN LO ANY MDLXXXV. ¹

10

[4 abril-14 juny 1585]

* ...[aposen]dor mayor y altres aposentadors sobre dits, y havent tractat entre ells la forma y orde que en la present ciutat se te y acostuma de tenir en semblants casos, se doná orde per dits magnífichs consellers que lo magnífich conseller tercer, mossén Pau Fluviá, juntament ab lo veguer o regint la Vegaria de Barcelona, mossén Cosme Fivaller, anassen ab dits aposentadors per la ciutat a efecte de mirar les cases que fossen cómodes per aposentar, y ab dit magnífich conseller anás lo scrivá del rational per continuar també lo que farien y alguns altres oficials de la casa, com de fet se feu. Y perquè Nostre Senyor fonch servit que dit magnífich conseller tercer se enmalaltís, aná y acabá de fer lo aposento lo magnífich conseller quart, mossén Jaume Busquets, lo qual aposento se feu ab molt compliment, tenint comte dit magnífich conseller que sa magestat fos servit que los ciutedans no fossen agraviats, prenent primer los hostals abans que les cases particulars.

25 A IIII. de abril del dit any, tenint ja noticia que sa magestat se despediria prest de Çaragossa venint a la present ciutat, inseguint lo consell lo era estat donat, manaren dits magnífichs consellers convocar Consell ordinari ²

¹ El fol. 30 no conté sinó el títol. El text comença truncat al foli següent.

² *Registre de Deliberacions*, 1585, f. 70 :

• Dijous a IIII. de dit mes de abril MDLXXXV.

Convocat y congregat lo Concell ordinari de trenta sis dins la gran sala de les Cases del honorable Concell de

dita ciutat fonch proposat per los magnífichs concellers que com per lletra de la magestat de nostre rey y senyor, dada en Saragossa a XVIII. de mars proppassat, hage significat sa magestat com dins poch dies serie en la present ciutat juntament ab lo serenissim princep e infantes, y que a dita causa enviará primer sos aposen-

en lo qual fonch proposada la vinguda de sa magestat y serenissim princep e infantes, y legides dites letres, per quant se offerien despeses, dit Consell determená fos proposat en Consell de cent, lo qual se ajuntá y congregá lo mateix dia¹, en lo qual se feu la matexa propositió y legiren dites letres; y per dit Consell fonch determinat que se fessen alimaries tres dies, balls y juglars e altres bullicies y coses ordinaries y necessaries per demostratió del contento y alegria que rebia la Ciutat ab la benaventurada vinguda de sa magestat y serenissim princep e infantes, y se fes una solemne professó per tot lo clero y confraries ab sos panons y brandons, conforme se fa lo dia de Corpus, y que també se fes preparatori de antorxes pera en cars que sa magestat entrás de nit, cometent axí lo prebit com també de tractar y apuntar y ordenar si algunes altres coses se devien fer a setze persones juntament ab dits magnífichs consellers, ab tal que si altres coses los aparexia se fes o referissen en lo dit Consell de cent per determinar si s feya o no, y que les despeses se pagassen del comte ordinari o extraordinari, segons en lo dit Consell pus largament se conté.

La qual electió de persones fonch y es estada tant danyosa a la ciutat com baix se dirá; y lo determinar que y hagués referiment en Consell fonch una determinatió sancta, per ço que se salvaren milanars de ducats se foren gastats altrament, y per ço se ha de advertir en lo fet de tals comissions per evitar los inconvenients baix scrits.

E feta dita determinatió y conclusió volent los magnífichs consellers

tadors per a prevenir y aparellar aposento axí per a sa real persona, princep e infantes fills seus y duch de Savoya, son gendre. E com sie molt gran rahó que esta ciutat mostre le gran contento y alegria que tots les poblats en ella tenen y speren de tant felice vinguda, fent a dita causa les festes y alegries que en semblants casos esta ciutat lloablement te acostumat, o proposaven per ço en lo present Concell per a que aserca de dites coses fasse aquella deslberatió qual millor convinga al servey de sa magestat, honra y reputatió de la present ciutat.

Lo dit Concell feu deslberatió y conclusió que dites coses sien proposades en Concell de cent jurats, y lo dit Concell ne farà la deslberatió que ben vist li n serà. *

¹ *Registre de Deliberacions*, 1585, f. 70 v.º:

« Convocat y congregat lo present Concell de cent jurats, aiustat y congregat en la forma acostumada dins la gran sala de les cases del honorable Concell de dita Ciutat, fonch proposat per los magnífichs senyors concellers com per lletra de la magestat de nostre rey y senyor, dada en Çaragossa a XVIII. de mars proppassat, etc., inseratur propositio ut in trentenario die presenti celebrato.

Lo dit Concell, deslberant mostrar la alegria que tots los poblats en la present ciutat tenen y senten de la tant deslberada vinguda de sa magestat, princep e infantes que dins pochos dies ha de fer en la present ciutat ab aquella demostratió de regosijos, festes y alegries quals pot e deu y en semblants coses lloablement te acostumat, feu per ço deslberatió y conclusió, que per tres dies sien fetes alemaries y balls e jutglás e altres bollicies e coses ordinaries y necessaries, e particularment fent una molt

solemna professó tot lo clero y confraries de la present Ciutat ab sos pandons y banderes, conforme se acostume de fer lo dia de Corpus. E mes sien preparades les entorxes que seran menester pera en cars que entrás sa magestat de nits, y pera portar dites entorxes sien elegides persones de quiscuna confraria, les quals si apareyará se hagen de vestir aquells cometent la exeçutió de dites coses y de quiscuna d'elles depengens y demergens de aquelles als magnífichs senyors consellers y a setze persones avall elegidores, ço es, quatre de quiscun stament ab tal y tanta potestat qual y quanta lo present Concell ne te, sens referiment algu, ab facultat expressa de poder pagar los gastos axí de compte ordinari com extraordinari com altres segons que per ordinatió del nou redrés se pot axí deslberar, si emperó a dits concellers y setsena apareyara que ultra los dites coses se deguen fer altres festes mes de les susdites ordinaries, o apunten y entrassen, e lo que apuntaran y trassaran ans de executar-ne cosa alguna e referesquen en lo present Concell, lo qual acerca de dit lur apuntament y pensament ne farà après la deslberatió que ben vista li serà. E procehint a electió y nominatió de les dites setze persones, ço es, quatre de quiscun stament per via de scrutini en presentia de dit Concell, foren elegits los següents, ço es, per lo stament dels honorables ciutadans y militars: Andreu Çacosta, Miquel Joan Pons, Pere Farreres, Perot Amat, Mercaders: Francesch Palau, Melchior Bertrola, Pere Burgés, Anthoni Gori. Artistes: Paulo Calópa, Pere Çabata, Miquel Cellers, Miquel Cabes. Menestrals: Jaume Armant, menescal; Joan Forment, barreter; Jaume Reverter, carniser; Benet Granell, spaser. »

posar aquella en executió congregaren dita setzena y tractaren * del que per dit Consell los era estat comés, y apuntaren algunes coses que ls aparagué se devien fer, ¹ y fent de tot un memorial fonch proposat en Consell de cent celebrat a XI. de dit mes de abril, lo qual deslberá no s'en fes res, segons en dit Consell se conté ².

Aprés, a xv. de dit, se congregá altre Consell de cent, en lo qual se deslberá que fossen fetes sinch gramalles per als magnífichs consellers, de vellut

¹ En *Registre de Deliberacions*, 1585, f. 73-74 v.º, figuren els següents consells celebrats els dies 8, 9 i 10, entre els consellers i la major part de la setzena elegida per a entendre de les festes:

• Dilluns a VIII. del mes de abril MDLXXXV.

Los magnífichs senyors concellers, lo segon y ters abents y la major part de la setzena elegida per la vinguda de la magestat del rey nostre senyor per lo Consell de Cent jurats, celebrat a VIII. del corrent mes de abril, aiustats dins la instantia nova del Concell de trenta de les cases del honorable Concell de dita Ciutat, feren les deslberacions y conclusions següents.

Primerament, que per la dita vinguda de la magestat del rey nostre senyor, en cars vingde de nits, sien aparellades cent entorxes de cera groga.

Mes, per la professó se ha de fer per dita vinguda de sa magestat se fassen sinquanta entorxes blanques ab les armes de la Ciutat per aportar en dita professó, y que dites entorxes les aporten persones de quiscun stament y que s'envie a consultar ab lo reverent Capítol si ab dita professó aportaran lo Sant Sagrament, y també que lo reverent Capítol envie a dir als senyors diputats que sien servits que les vint y quatre entorxes que los dits diputats envien cada any a la professó de Corpus que les vullen dexar per la dita professó.

Mes que tot lo que es menester per la dita professó, ço es, drach, brivia, álga, jagant, diablots, cavals cotoners y tot lo demés y tots los gastos que s'farán en dita professó ne tinguen particular carrech los obrés de dita ciutat, conforme ho acostumen fer en la professó de Corpus. »

• Dimarts a VIII. del mes de abril MDLXXXV.

Los magnífichs senyors concellers, lo cap y ters abents, y la major part de la setzena per lo Consell de Cent jurats elegida, aiustats dins la instantia nova del Concell de dita Ciutat feren les deslberacions y conclusions següents.

Primerament, que sien girades a Pere Ferrer, notari de Barcelona y scrivá de les obres, dos milia y quatre centes lliures per convertir aquelles en les despeses de les alimaries fahedores per la entrada de la magestat del nostre rey y senyor, príncep e infantes, y de aquelles spedides les cautheles necessaries del compte extraordinari, y que dit scrivá de les obres no puga despendre de aquelles sens pólisa firmada per la major part dels magnífichs senyors concellers. Mes, que les cent entorxes se ha deslberat fossen fetas per la entrada de sa magestat en la present Ciutat sien de cera crua, cubertes de sera blancha, les quals sino serviran per a dita entrada servequen aprés sinquanta d'elles per la professó se haurá de fer per fer gracies al senyor de la vinguda y salut de sa magestat. »

• Dimecres a X. del mes de abril MDLXXXV.

Los magnífichs senyors concellers, lo cap y tres abents, y la major part de las setse persones per lo Consell de cent elegides per lo recebiment de la entrada ha de fer sa magestat ab lo príncep e infantes y duch de Savoya,

aiustats dins la sala nova del Concell de dita Ciutat, feren les deslberacions y conclusions següents.

I. Primerament, que sie proposat en Concell de cent jurats si serie be fer lo *triumpho de la virtut* en la professó se haurá de fer com la de Corpus, aprés de ser arribat sa magestat, ab la forma y trassa feta per mossén Hieronym Nicholau, mercader.

II. Mes se proposa noves gramalles als magnífichs concellers de vellut carmesí fornides de tela de or, les quals haguessen també aprés a servir per lo jurament del serenissim príncep.

III. Mes, si s'fará la montanya y drach conforme la trassada lo dit Hieronym Nicholau en cars no s fes lo dit triunfo de la virtut.

III. Mes, si s'fará un torneig de peu de sis quadrilles en cars no s fes lo dit triumpho de la virtut ni la del drach ab la montanya.

V. Mes, si s'fará cadafal a Sant Francesch pera que allí passen devant sa magestat les confraries ab sos entramesos, conforme fonch fet quant entrá la reyna dona Ysabel y la emperatris.

VI. Mes si s'fará la festa consemblant la que feu mossén Farrer de Claravalls.

Les quals sis coses sien proposades en dit Concell si de aquelles se n farà la una d'elles tant solament per quant per no ser coses ordinaries se n ha de fer relatió en dit Concell de Cent jurats conforme a la deslberatió de dit Concell.

Mes, per tenir carrech de la dita professó fahedora com la de Corpus anomenaren a mossén Perot Amat y mossén Pere Burgés, mercader y Pere Miret pera que ells juntament ab los obrés ab facultat de fer cavalls cotoners y altres coses a obs de dita professó necessaries y ordinaries, y per rahó de aquelles puguen despendre lo necessari. »

² *Registre de Deliberacions*, 1585, f. 75 :

• Dijous, a XI. del mes de abril MDLXXXV.

Convocat y congregat en la forma acostumada lo Concell de cent jurats dins la gran sala de les Cases del honorable Concell de dita Ciutat fonch proposat per los magnífichs senyors consellers que ells, juntament ab la setzena per lo present Concell elegida per la entrada de sa magestat, príncep e infantes, y en virtut de la comissió per lo dit Concell a ells feta, havien apuntat, trasat y pensat sinch festes o regosijos per presentar y deduir aquells al present Concell per a que elegís y deslberés si s'faria o no algú dels dits pensaments en dit Concell referits y per dita setzena apuntats a deu del corrent.

Lo dit Concell, entesa dita propositió y los apuntements susdits en dit Concell referits feren deslberatió y conclusió que s'fasse y se execute lo que s'es deslberat per lo present Concell celebrat a quatre del corrent. Los dits emperó pensaments en lo present Concell representats no se n fessen res, attés la present Ciutat está molt endeutada y se li offereixen molts gastos en la creatió dels sindichs y anada se ha de fer a les Corts convocades per sa magestat. »

carmesí, ab las guardes o enforros de tela de or, per la entrada de sa magestat y per lo jurament del serenissim princep en cars que jure, y també fossen fetes als sinch verguers o acompanyadors dels magnífichs consellers, y sien vestits de tafetá doble carmesí, y les despeses sien pagades de ordinari o extraordinari ab tal que dits magnífichs consellers se hagen de fer les gramalles ordinaries de domás o de setí carmesí per sinquagésima o abans, com en dit Consell de cent se conté¹. Estes gramalles se havien de tallar en presentia del scrivá del rational y no se'n feu res, en gran dany de la Ciutat.

E fetes dites diligenties y preparant lo necessari per la dita vinguda de sa magestat y repartits los carrechs y affers entre dites persones de la setzena, se sabé per avisos certs com sa magestat ab dits serenissim princep ere partit de Çaragossa y vingut en Poblet, ahont stigué alguns dies, y que havia de venir al monastir de nostra senyora de Monserrat.

Y sabent per cosa certa com ere en Monserrat, trameteren dos cavallers que anassen a Monserrat y de part de la present ciutat li dassen la benvinguda y regratiassen a sa magestat la mercé nos feya ab sa presentia, y també sabessen quin die ere servit de entrar en Barcelona y com ere servit lo rebesse.

Y axí anaren y partiren de Barcelona anant per la posta mossén Jaume Salba y Miquel d'Oms, ben acompanyats de criats y del correu de la Ciutat, partint [ ] a [ ] de dit, los quals tornaren també per la posta a [ ] de dit y referiren que sa magestat los havia rebuts ab cara molt alegre y ab demostratió de gran contento y que ls havia dit que no estave encara determenat del dia que entraria en Barcelona ni en lo demás que li havien dit, però que ell ho enviaria a fer saber al comte de Miranda, son loctinent general, ab orde que avicés als consellers, y ab esta resposta se despediren y tornaren en Barcelona. Y sa magestat restá en Monserrat, ahont se entén fonch molt festejat per los pares religiosos que allí eren tots catalans, per no haver-hi alesores frares o monjos castellans, per lo que en lo *Dietari* se conté² eren estat expellits, y sa magestat ab les dites serenissim princep e infantes pujaren a visitar moltes ermites ahont los fonch fet molt regocijo, segons per esta relatió als magnífichs consellers feta se ha entés.

¹ *Registre de Deliberacions*, 1585, f. 80 v.º:

• E quant el que es proposat si's faran gramalles als magnífichs senyors concellers ab les girades de telilla de or per la entrada de sa magestat, princep e infantes y duc de Savoya que dins poch dies han de entrar en la present ciutat.

Lo dit Concell feu deslberatió y conclusió que sien fetes dites gramalles de vellut carmesí ab la girada de tela de or a dits senyors concellers per la dita entrada, y durant dita concelleria, les quals servesquen per a quant y en cars jurás lo serenissim princep per millor mostrar lo contento y alegria reb esta ciutat de tan felice vinguda

y tan desijada per la present ciutat y per les moltes vestes que dits senyors concellers hauran de fer a sa magestat, princep e infantes y duc de Savoya. E que los sinch vergués o acompanyadors sien vestits de tafetá doble quermesí, y que les despeses per dita causa fahedores sien pagades del compte ordinari o extraordinari com dispose lo nou redrés ab que dits senyors concellers lo dia de sinquogésima [se facen] les altres gramalles ordinaries de domás o setí quermesí. »

² *Manual de Novells Aráits*, vol. V, Barcelona, 1896. Apendix segon, p. 520.

Y havent estat [   ] dies, sa magestat partí de * Monserrat ab lo dit serenissim princep e infantes, baxant la costa ab unes cadires que así en Barcelona s'eren fetes, ab sos pilars y cortines per sa magestat y los dits serenissim princep e infantes y les dames, que per totes eren **XXIII**; les tres
 5 eren cubertes ab cortines de domás carmesí y **XIII**. de drap vert y sis de drap negre, ab sos passamans y flocadures de seta molt gentils, les quals aportaven forsats moros de les galeres del princep Doria vestits axí be de les tres colors, ço es, vermells, verts y negres, encara que a moltes
 10 persones d'esta ciutat aparexia se devia suplicar a sa magestat no confiás sa persona y de dits serenissim princep e infantes en mans de moros en lochs tant perillosos com es la costa de Monserrat, sinó que anassen persones honrades y de ses cases d'esta ciutat, qui ab gran voluntat, per servey de son rey y senyor si offerien, totavia anaren dits forsats moros, anant ab ells molts soldats; y fonch Nostre Senyor servit que abaxaren sans y salvos, y
 15 sa magestat se aposentá en Sant Feliu de Llobregat a efecte de que après entrás en Barcelona a ora acomodada.

E lo dilluns, a vi. ¹ de maig, estant com dit está sa magestat ab dits serenissim princep e infantes en Sant Feliu, lo illustrissim compte de Miranda, loctinent de sa magestat, enviá a cridar als dits mossén Jaume Salba y Miquel d'Oms, los quals, com dit es, eren estats enviats per la Ciutat a sa
 20 magestat en Monserrat, als quals dix, segons que après ells referiren, que diguessen als consellers com sa magestat, per estar ab alguna mala gana de cambres, y també la sereníssima infanta dona Isabel ab algun poch de febre, havia pensat y determenat no detenir-se per lo camí, com forsadament se
 25 hauria a detenir si entrave ab la serimonia acostumada, y per ço los feya a saber que no volia ni entenia ni era servit que ni ells, dits magnífichs consellers, ni altres persones algunes lo hisquessen a rebre al loch y en la forma que altres vegades se acostumave en semblants entrades, sinó que sa magestat se'n vindria detrata al monastir de Valldonzella y allí aguardaria
 30 a tots los qui li solen y acostumen exir a rebre, ahont los rebria a tots, venint quiscú per son orde, y que també los consellers porien anar allí a pujar dalt en lo monastir y besar les mans a sa magestat y serenissim princep e infantes; y fet dit recebiment, havent descansat un poch y havent brenat, lo dit serenissim princep e infantes se posarien a cavall, venint lo conseller en
 35 cap al costat de sa magestat, com es de costuma, y entrarien en la present ciutat; y mes los dix que sa magestat seria servir que dits consellers agraduassen y posassen entre ells y llurs promens alguns grandes y persones de titol que venien ab sa magestat. Los quals mossén Jaume Salba y Miquel d'Oms referiren a dits magnífichs consellers y digueren tot lo sobre dit * de
 40 part de dit comte de Miranda pera que ells determinassen lo fahedor.

C. 32

C. 32 v.

¹ El Ms. diu vii.

Los quals magnífics consellers, entesa dita embaxada ho resposta que sa magestat los manave tornar, considerant ser cosa nova y no usitada, feren congregat y convocar per los verguers en la Casa del Consell de la present ciutat alguns prohomens per haver consell del que devien fer, los quals congregats, considerat la qualitat del negoci y lo que en lo pervenir se poria traure en consequentia, y no volent a soles determinar, aconsellaren a dits magnífics consellers que per al deprés dinar convocassen major nombre de prohomens per millor determenar y asertar en fer lo servey de sa magestat y conservar les serimonies, usos y pràtiques de la Ciutat, y axí fonch fet.

Y congregats en dita Casa del Consell un gran nombre de prohomens, y entesa dita resposta de sa magestat y lo que dit comte de Miranda de sa part havia dit als dits Jaume Salba y Miquel d'Oms, aconsellaren la major part d'ells que se trametessen un parell de cavallers al dit comte de Miranda, y que'l suplicassen intercedís y suplicás a sa magestat fos de son real servey entrar en la forma acostumada per lo gran contento y alegria que tot lo poble rebria ab la sua tant desijada presentia y dels dits serenissim príncep e infantes; y també li diguessen que ells, dits magnífics consellers, eren molts contents de agradar y acollir entre ells y sos prohomens als grandes y persones de titol, que sa magestat fos servit, donant-los lo loch que a quiscú tocaria; y feta dita resolució y estant los magnífics consellers per nomenar les persones que havien de anar a fer dita embaxada, ans que los prohomens se desaplegassen, vingué en dita Casa del Consell lo secretari de dit senyor comte de Miranda, loctinent general, dient a dits magnífics consellers com lo dit senyor comte lo trametia allí per dir-los que enviassen a sa casa un parell de cavallers, que'ls havia de parlar; y encontinent, per orde de dits magnífics consellers, anaren, per entendre del dit senyor comte lo que manave, mossén Jaume Salba, mossén Miquel Bastida, mossén Pere Ferreres y mossén Miquel d'Oms, restant dits magnífics consellers en la dita Casa del Consell aguardant lo que dit senyor comte de Miranda volia y diria; y en lo entretant manaren se ordenás una crida notificant al poble com sa magestat entraria lo sendemá, dimecres, a VIII., y l'altre dia aprés se faria professó solemne per ciutat per tot lo clero y confraries, com lo dia de Corpus, passant per davant palacio y tornant per lo carrer d'en Simon Oller, alias de la Carniceria d'en Sors; la qual, aprés, no's * publicá dit dia per lo que baix se dirá, y está registrada en lo *Registre* corrent ¹.

C. 33

¹ *Registre d'Ordinacions*, 1583-1585, f. 74 v.º:

* Per les festes y alimaries per la vinguda de la magestat de nostre rey y senyor, príncep e infantes.

Ara hoiats que us notifiquen y fan a saber los magnífics concellers de la present ciutat de Barcelona a tothom generalment com per dits senyors concellers e persones cletes per lo Concell de cent jurats sie stat deslberat que

per la beneventurada y de tots tant desijada vinguda de la magestat de nostre rey y senyor, príncep e infantes feta a la present Ciutat (en la qual entraren lo die de ayr), sie feta molt gran festa, regosijos y alegries e alimaries ab llurs focs, sons, jutglars, balls y altres jucunditats y alegries honestes, per tant, dits senyors concellers, denuntiant les dites coses, encarreguen molt y exorten a

E tornats dits quatre embaxadors en presentia de alguns promens ciu-
 tedans y militars qui encara estaven congregats ab dits magnífics conse-
 llers, digueren y referiren com ells eren estats ab dit senyor comte de Mi-
 randa y que ls havia dit com tenia avís de sa magestat que lo sereníssim
 5 príncep estava de mala gana y ab alguna indisposició, per ço que havia tin-
 gut alguns vomits, y també que la febra era vinguda a la sereníssima infanta
 dona Ysabel y la tenia a modo de terçana, per lo que tots los metges li ha-
 vien dit y aconsellat y feta resolució, que sa magestat no devia estar mes
 10 per aldeas ni lochs ayrosos, com estave, sino que devia entrar-se'n de prest
 en ciutat, sens deternir-se en lo camí, y tenian necessitat de repós; y que
 per so no era servit que ningú lo hisqués a rebre ni li fos fet recebiment
 algú ni demostracions algunes ni regosijos per sa entrada, ni fessen ali-
 maries ni sonassen gaytes ni tirás la artilleria fins que se ves a que pa-
 raria la indisposició y mala gana de dit sereníssim príncep e infanta, perquè
 15 ab lo rohido no causassen algun major mal e inconvenient, y que ho diguessen
 axí als magnífics consellers, sertificant-los que ni ell tampoch no exiria,
 que aqueix orde tenie. E mes, los dix que diguessen a dits magnífics cor-
 sellers que ell havia entés y algunes persones li havien dit se deya per ciutat
 que sa magestat no volia entrar en la forma acostumada perquè los conse-
 20 llers no'l rebessen y besassen la ma a cavall, com tenen de hus y pràctica,
 y que sabessen que sa magestat no havia pensat en tal, ni dexá de entrar
 ab serimonia per dita causa, sinó sols per la dita mala gana e indisposició
 del sereníssim príncep e infanta, y que axí be ho certificave ell sobre sa fe
 y paraula, y que si ls parexia, ho assentassen d'esta manera que ell los deya
 25 en lo *Dietari* de la Ciutat. Y entesa per dits magnífics consellers dita emba-
 xada, manaren sobreseure axí en lo fet de la professó, com en les alimaries
 y en tot lo demés que estava determinat fer-se fins tinguessen altre avís
 y sabessen la voluntat de sa magestat.

Y no molt après de rebuda dita embaxada, tingueren nova y los fonch
 30 dit a dits magnífics consellers que ja sa magestat venia y era serca de Bar-
 celona venint detrata y ab molta pressa, y quiscú se'n aná a sa casa, essent
 ja les sis ores de la tarda; y sa magestat, una ora o mija après, que serien
 serca de les set ores, que encara era dia, entrá en Barcelona sols ab los que
 venien ab ell, sens esser-lo exit a rebre ni dit comte de Miranda ni gayre
 35 ningú de ciutat, be que tantost la nova se publicá per ciutat com sa magestat

tots los poblats y habitants de dita ciutat que lo die
 present y dos dies après següents vullen festivar y rego-
 sija dita entrada no obrint les portes de llurs botigues
 ni obradors e vestint-se quiscú com millor porá, e los
 qui aporten dol lo dexen y en la vesprada del die present,
 y los dos dies après fassen alimaries e sonen los jutglars
 mostrant tots molt gran alegria e jucunditat de tant
 felice vinguda de sa majestat, príncep e infantes; e per

que dites coses sien a tothom públiques y notories manen
 dits senyors concellers fer y publicar la present pública
 crida per los llochs acostumats de la present ciutat.

Fonch feta y publicada la present pública crida per
 los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona
 per mi Antich Corbera, corredor de la present Ciutat ab
 so de dotze trompetas y menestrils, vuy a VIII. de maig
 MDLXXXV. »

entrave que tot lo poble corria qui mes podia a la Rambla per veure-l, y sa magestat entrá dins un * cotxo, dins lo qual eren també lo serenissim princep e infantes, y lo excelentissim duch de Saboya, son gendre, portant totes les cortines o cubertas del cotxo altes, en manera que per tothom eren vists.

C. 33 v.º

5 Y après venien molts altres cotxos de dames, y algunes literes y moltes adzembles carregades, y molta gent de sa casa y cort, venint també part de la guarda ab ses alebardes ; y a la postre venia la companyia dels cavalls leugers de Perpinyá, entrant per lo portal de Sant Antoni, carrer del Hospital fins al portal de la Bocaria, girant per la Rambla y per lo Dormidor
10 de Framenors fins a palacio, sens que se li traguessen atxes ni lums algunes per lo camí, encara que ja lo dia anave declinant.

Per la qual entrada, tan súbita y no pensada, essent tant desijada per tots, restá lo poble tant desconsolat que ere lástima veure los uns ab los altres tractant y mostrant gran tristicia, pensant quina causa era estada
15 tant bastant que sa magestat entrás de es[ta] manera, dubtant no fos gran la mala gana o indisposició de dit serenissim princep o infanta, o que sa magestat estigués descontent de alguna cosa, aguardant ab gran desig de saber de la salut del dit serenissim princep e infanta.

Y perquè millor se conservás, per levar tota ocasió de mala olor,
20 se determiná que quiscun matí, ans del sol exir, se escombrás molt be tots los carrers entorn de palacio, y a la part de mar lo terraplé, y se escurassen y netejassen les clavegueres, y après de net se enramás de bova, romaní, roses y flor de genesta, y assó se fes cada dia, com de fet se feu ; lo que ha paregut molt be, y sa magestat y serenissim princep e
25 infantes han mostrant gran contento, en tant, que venint los qui havien de enramar, les dames los feyen pujar en palacio y enramar lo aposento ahont estaven entre dia ; y a mes de axó manaren dits magnífichs consellers, attés que eren en lo maig, en lo qual temps les flors donen contento, que se aportassen quiscun dia molts ramellets per lo serenissim princep e infantes
30 y les dames, com s'es fet, aportant tres paners plens, quiscun dia, ab molts rams, ab los peus cuberts de seda, los quals aportave lo correu vestit ab sa cota de tafeté carmesí doble, ab tres patges que aportaven dits paners, y aquells posave dit correu dins lo aposento de les dames y donave en ma de una senyora viuda, la qual encontinent trametia la hu al serenissim prin-
35 cep y los altres a quiscuna de dites sereníssimes infantes, dexant allí cada dia los paners y restant-se en palacio, y fent-ne altres de nous per lo sendemá.

* Lo sendemá dimecres, a VIII.¹ de dit, sabent dits magnífichs con-
40 cellers com sa magestat ere estat servit de entrar en Barcelona lo dia abans en la forma sobredita, congregats en la Casa del Consell, de bon matí, y

C. 34

¹ El Ms. diu VIII.

hagut parer de alguns prohomens que per assó foren cridats, trameteren
 dos cavallers al sobre dit comte de Miranda, dient-li com dits magnífichs
 consellers desijaven anar a besar les mans a sa magestat y regratiar-li lo
 treball havia pres en venir a alegrar y fer mercé a esta ciutat ab la sua real
 5 presentia, y també per entendre en quina dispositió estave lo sereníssim
 príncep e infanta, y si persaverava la mala gana o si estaven ab salut, y que
 pus fins así sa excellencia havia tractat y ere estat medianer en lo que se
 havia tractat ab sa magestat y de sa ma havia rebudes la Ciutat tantes
 10 mercés, lo suplicaven ara los fes esta de encaminar-los y fer a saber ab qui
 havien de tractar per haver ora de sa magestat; los quals tornats, refferiren
 que dit senyor comte los havia dit que per a les nou ores del dit dia estave
 consertat se ajustassen tots los metges per tractar, veure y entendre en
 quina dispositió estaven dits sereníssims príncep e infantes, y que segons
 havia entés que havien hagut bona nit confiave ab Nostre Senyor, y tenia
 15 esperansa que aniria tot be, y que se porien fer les alimaries, balls y rego-
 sijos que la Ciutat tenia determinats fer; y replicant-li dits embaxadors y
 dient que entre les altres coses tenia ordenat la Ciutat se fes una solempne
 professó per retre gracies a Nostre Senyor de la benaventurada vinguda de
 sa magestat y sereníssim príncep e infantes y pregar-lo per llur vida y salut,
 20 y que lo dit comte los havia respost « que tal fuesse su vida » y que li parexia
 molt be, y sols trobave inconvenient que si la sereníssima infanta estave
 indisposta no poria veure la proffessó, mas ab tot que ell procuraria que lo
 senyor comte de Sinxon (lo qual posave en sa casa) se levás tantost del llit
 y anás a palacio y consertás y prengué ora ab sa magestat pera que dits
 25 magnífichs consellers poguessen anar a besar-li les mans, y si posible ere,
 procuraria fos ans de dinar, perquè après poguessen provehir y fer lo que
 tenien ordenat y entenien fer, y se entendria també lo que sa magestat
 seria servit se fes, dient a dits embaxadors se'n tornassen, y que bastava
 trametessen allí alguna persona per anar ab dit senyor comte de Sinxon;
 30 y tornats, referiren tot lo sobredit a dits magnífichs consellers, los quals
 manaren al sots sindich que ell y algun altre official de la casa que li para-
 gués, anassen a la casa de dit comte de Miranda y fessen a saber a sa ex-
 cellencia com eren aquí per rebre la resposta de lo que seria servit sa ma-
 gestat, lo qual senyor comte los acarà ab lo comte de Sinxon, que ya estave
 35 vestit, y se'n anaren ab ell tots, y tornats dits sots sindich y altres, digue-
 ren a dits magnífichs consellers com lo senyor comte de Sinxon ere entrat
 a parlar * ab sa magestat, y après los havia dit que diguessen als senyors
 consellers que sa magestat seria servit que a les quatre ores en punt anas-
 sen a besar-li les mans, que sa magestat los rebria de bona voluntat, y que
 40 també diguessen a dits senyors consellers de sa part que ell seria allí en pa-
 lacio per acompanyar-los també a visitar y besar les mans al sereníssim

princep e infantes, y que sa magestat no daria loch ni rebria a ningú que anás a besar-li les mans que primer los consellers no·y fossen estats ; y també los havia dit que diguessen als consellers que ja lo serenissim princep e infanta estaven de millor gana y levats del llit, y que consertassen y dassen

5 orde en que se comensassen aquella tarda los balls, alimaries y altres regosijos que entenien fer.

Y entesa dita embaxada o resposta, donaren avís als senyors diputats que·ls havien enviat a dir los fessen a saber lo que ells farien, y anant-se·n quiscú a sa casa, lo deprés dinar se tornaren a congregar

10 en la Casa del Consell, havent fet convidar tots los oficials de la casa per que·ls acompanyassen. Y dits magnífichs consellers vingueren vestits ab ses gramalles de vellut carmesí, enferrades ab una tela de or, ab mostres que parexien molt be, les quals la Ciutat los havia fetes fer ; y los verguers y acompanyadors vestits ab robes de tafetá carmesí doble que també

15 los havia fetes la Ciutat. Y essent la ora assignada, dits magnífichs consellers, ço es, los quatre, que lo altre, qui era mossén Pau Fluviá, conseller tercer, estave mal en lo llit, y no·y pogué anar, acompanyats ab sos quatre promens y ab dits oficials, y ab molt gran nombre de altra gent de ciutat de tots estaments, anaren a palacio a visitar y besar les mans a sa magestat,

20 entrant per la casa de mossén Pol, en la qual está fet lo aposento de sa magestat, y trobaren ja en lo cap de la escala al dit senyor comte de Sinxon que·ls rebé ab molt gran risa y demostratió de alegria y gana de fer-los pler, lo qual se meté davant fins que foren a la saleta o antecámara de hont sa magestat estave, y entrá dintre, restant dits magnífichs consellers fora

25 un molt poc espay que tardá en tornar obrir y exir. Y dits magnífichs consellers y promens ab tota o la major part de la companyia que aportaven, exceptats los criats, entraren dintre en lo aposento ahont sa magestat era, lo qual trobaren de peus, vestit ab capa y sayo de raxo negre y llis, ab sa gorra de rasso tota lisa, espasa senyida, y ab unes botes calsades, estant

30 davant la finestra que hix al carrer Ample, prou apartat d'ella. Y entrant dits magnífichs consellers y fetes les degudes y sólites * reverenties y acato,

ço es, tres reverenties, se agenollaren davant sa magestat a la tercera, y lo conseller en cap primer, y après los altres consellers, hu après altre, besaren la ma a sa magestat ; y estant drets fent ala a la una part besaren també la

35 ma los promens, y los oficials y altres que eren vinguts ab dits consellers, ço es, los qui besar-le·y volguerén. Y tornant-se acostar los dits magnífichs consellers a sa magestat, lo magnífich mossén Jaume Vila, conseller en cap, li dix que la Ciutat havia pres molt gran contento y rebuda molta mercé de la sua benaventurada y tant desijada venguda, y estaven molt alegres

40 tots y contents de veure a sa magestat ab salut, com abans ne haguessen tingut molt gran cuydado per haver entés de alguna indisposició de sa ma-

gestat y serenissims princep e infanta dona Ysabel, y per ço havien procurat se fessen moltes pregaries y oratió continua suplicant al Senyor donás vida y salut a sa magestat y serenissim princep e infantes; y sa magestat, ab cara molt alegre y ab una molt gratiosa y serena risa, rebé dits magnífichs consellers y respongué dient : « bien lo se y hos ago dello muchas gratias », y dit magnífich conseller, replicant, dix que suplicave a sa magestat los donás licentia per anar a besar les mans al serenissim princep e infantes, y sa magestat respongué « de muy buena gana yo hos haré guiar »; y encontinent voltant-se devers lo comte de Sinxon li digué « guiadlos », y dits magnífichs conseller[s] feren reverentia y sa magestat dix : « guie hos Dios, amigos »; y fet son acatament, dits magnífichs consellers y los demés hisqueren fora, y tornant exir del palatio en lo carrer Ample tornaren après entrar per la porta gran y principal de palacio; y pujats alt trobaren al senyor don Juan de Súnyega, qui se posá ab ells, y ell y lo comte de Sinxon los acompanyaren fins al aposento ahont ere lo dit serenissim princep e infantes, als quals trobaren en la quadra que es al cap de la gran sala de palatio, en la qual y ha una xemeneya; y estaven davall un dosser de brocat y seda blava, assentats ab sos coxins en un puntapeu o cadafalet de algun palm en alt, tot cubert de seda; y la infanta dona Ysabel tenia en la falda al serenissim princep, estant assentada al seu costat, y a la part dreta la infanta dona Caterina, muller del duch de Saboya, y lo dit serenissim princep estave vestit ab roba de setí encarnat ab enforros de tela de plata, y al cap una montera com lo capot, ab ses botes blanques. Y fet per dits magnífichs consellers y altres llur acatament, lo dit serenissim princep *, ab la veu molt baxa, dix : « bien seays venidos », y dits magnífichs consellers, primer lo cap, y après los altres consellers y després los promens, se agenollaren y besaren la ma a dit serenissim princep, y demanant-la també a ditas sereníssimas infantes la·ls donaren y ells la·ls besaren, primer a la dona Ysabel y deprés a la dona Caterina, y també los dits promens y los oficials qui volgueren. Y fent après tots molt gran reverentia y acatament se despediren, estant sempre dites sereníssimes infantes ab tanta severitat com se pot imaginar, sens dir paraula ni fent moviment algú.

Ha-se de advertir y notar que encara que estant dits magnífichs consellers davant sa magestat descuberts y ab lo barret en la ma y no se cobriren, feren en assó molt be, perquè lo intervall y temps que y estigueren fonch poch, y sols tant quant ells parlaven y sa magestat responia, en lo qual temps, ço es, parlant o escoltant a sa magestat, es rahó estar descubert; ni tampoch se pot dir que mentres que los promens y oficials besaven la ma a sa magestat y los consellers estaven aguardant se podian cubrir, perquè besar la ma dits consellers y promens y oficials ere tot un acte, y fora estat cosa molt impertinent cubrir-se; y per ço cessen les lengues invi-

diosas e mordaces, pus no tenen ocasió ni rahó de dir ni pretendre coses impertinents.

E tornats dits magnífichs consellers en Casa de la Ciutat, manaren que totes les cobles de jutglars sonassen quiscú en los cadafalcos y lochs que·ls
 5 estave assignats per diversos lochs de Barcelona y sembladament en lo carrer Ample, davant palacio, y altres parts, encara que se·n posaren en parts y carrers molt remotos, y que ningú gosave d'ells sino los que·ls hi feren posar, ço es, los que foren anomenats de la setzena, que quiscú ne volgué en son carrer, o al menys, que los mes d'ells, fent del publich, propi, y
 10 no tenint comte a la honra de la Ciutat sino a llurs apetits. Y a mes de assó dits magnífichs consellers donaren orde y manaren que la nit següent del mateix dia se comensassen a fer les alimaries, y que també, al toch de la oratió, al comensar de ensendre, se desparás tota la artilleria de la ciutat, ço es, la que estave per los baluarts y per tot lo terraplé de la Marina desde·l
 15 portal de Mar fins al baluart del pla de Sant Francesch, y davant palacio, la qual era molta, y de fet tirá, estant sa magestat y lo serenissim princep e infantas en un gran pont de fusta que estave fet desde palacio fins a la muralla ab moltes finestres y gelosies; y après de sopar, sa magestat y serenissim princep e infantas estigueren gran estona a les finestres de pa-
 20 lacio devers lo carrer Ample palesament mirant la gent que passave y alguns que ballaven, amostrant gran contento.

E lo dijous après següent, a ix. de dits, continuant de fer lo escombrar dels carrers y enramar, per ser en lo mes de maig, que es temps regosijat y de flors, foren tramesos per lo serenissim princep e infantas, com ja es
 25 dit, dos grans paners de verga, plens de ramellets ab ses toyes, ab los peus o manechs cuberts de sedes de colors, los quals aportá lo correu de la * Ciutat, vestit ab sa cota de tafetà carmesí que de nou li es estada feta, aportant los paners dos patges; y tornat, refferí eren estats acceptats ab molt contento per una senyora viuda que te carrech de la porta de les sereníssimes
 30 infantas, y que li havia dit « que habria question por no saber como partir-los entre tres », de manera que tacitament digué ne portassen tres, com se feu per lo endemá, y cada dia après se son tramesos tres paners, hu per lo serenissim princep y altre per quiscuna de les sereníssimes infantas, aturant-se allí los paners, y fent-ne de nous cada dia, com ja está dit
 35 alt. E per quant dit dia del dijous plogué menut, y havia grans fanchs per la ciutat, y també entenent que sa magestat seria axí servit, manaren sobreseure en fer les alimaries y balls o sons, porrogant-ho per al diumenge y dilluns après següents, y per ço que lo primer dia dels sons y alimaries no hisqué apenes ningú a ballar, los magnífichs consellers feren cridar los
 40 prohomens de les confraries en Casa la Ciutat als quals digueren y pregaren que tots se esforsassen en fer bollicia y ballassen, procurant de ataviar y

vestir-se lo millor que poguessen, y ab llurs balls passassen davant palacio, perquè les sereníssimes infantes y lo princep tenien gana de veure los balls d'esta terra, offerint los dits magnífichs consellers donar a quiscuna confraria una cobla de jutglars pagats de la Ciutat, y tots se offeriren fer lo que ses magníficenties manaven, axí per lo que ells los ho deyen com per la gana que de servir y dar contento a sa magestat y sereníssim princep e infantes tenian. Y axí se ordená que los jutglars que la Ciutat tenia llogats, que foren [ ] cobles, de dia sonassen y anassen ab les confraries y al vespre sonassen en los cadafals y lochs ahont estaven assignats, y axí fonch fet.

10 E mes avant, pensaren dits magnífichs consellers seria be que la professó determenada per lo Consell se fes lo divendres o dissapte, y que per ço se consultás ab lo reverent Capítol, y per ser tart no's pogué determinar res aquest dia mes de que daren orde no's fessen lluminaries ni sonassen los juglars.

Divendres, a x., los magnífichs consellers trameteren a dir al reverent 15 Capítol com sa magestat ere estat servit se porrogassen las alimaries per al diumenge, y que seria be, si al dit reverent Capítol parexia, se fes la professó lo dissapte, y essent anat lo sotsindich trobá en Capítol al reverendíssim senyor don Dimas Lloris, bisbe, y dient sa embaxada li respongué lo senyor bisbe que ell havia tractat y consertat ab sa magestat que lo diumenge sa magestat 20 volia venir a la Seu per al offici, y després dinar se fes la professó, y que per ço no's podia fer lo dissapte. Y sabuda per dits magnífichs consellers esta resposta tingueren compte, per medi del comte de Miranda, de entendre si sa magestat se serviria que fos la professó lo dissapte, dient-li que si's feya lo diumenge destorbaria tota la bullicia que estave consertada, y sa 25 magestat ho tingué per molt be, y digué se fes lo dissapte. Y sabuda esta voluntat e intentió de sa magestat, se torná a trametre lo dit sots indich al reverent Capítol per dir-los com sa magestat seria servit se fes la professó lo dissapte, y axí se determená se fes, dient dit reverendíssim bisbe que pus sa magestat ho volia axí, que's fes, però que digués als senyors consellers que 30 al temps que sa magestat es en Barcelona * no-y ha de haver *Libre Vert*, ni se ha de mirar aquell. Y tornat dit sots indich, refferí a dits magnífichs consellers lo que havia dit lo reverendíssim bisbe, la qual cosa entesa, estant ya sentits del que los era estat refferit per moltes persones y publicament se deya per ciutat, que lo dit reverent bisbe ere estat causa y dada ocasió a 35 que sa magestat entrás de la manera que ere entrat sens voler recibiment algú per haver-li scrit y tramesa una letra sua per mossén Barthomeo Bofill, son notari y scriva del vicariat, estant sa magestat y alteses en Sant Feliu agüardant de entrar lo sendemá, ab la qual, segons fonch dit a dits magnífichs consellers, que li scrivia y dava avís com los consellers havien tingut Consell y determenat de no acceptar lo consert que se tractave de 40 anar sa magestat a Valldonsella y exir après a rebre'l y besar-li les mans

allí ; y que tampoc acullirien entre ells y los prohombres los grandes o senyors de titol que venien ab sa magestat, y també per altres rahons que ls fonch dit havia dites lo reverent senyor micer Miquel Malendrich, ardiaca major de la Seu y cosí de dit reverendíssim senyor bisbe, dient : « mal aja lo *Libre Vert* que ns ha levat tant de be que sa magestat no es entrat com entenia de entrar, be merexeria que fos cremat dit *Libre Vert* », y algunes altres rahons, entenent que tot tirava a un fi, y sabent per cosa molt sarta y persones dignes de fe que al temps que se doná la dita letra del senyor bisbe a sa magestat en Sant Feliu estaven tots descansats y fora de pensament de entrar aquell dia, y en havent sa magestat legida dita letra en una finestra, encontinent se soná la trompeta que tothom muntás a cavall ; per tot açó, vista la resposta que lo sots sindic havia tornada y lo que dit senyor bisbe los trametia a dir, manaren a dit sots sindich que y tornás y digués a dit senyor bisbe que sa senyoria mire y tinga ansia de son pontifical y seguir aquell, que los magnífichs consellers tindran comte en lo *Libre Vert*, y faran lo que a ells toca, y que sa senyoria no cure ni tinga ansia d'ell. Lo qual sots sindich aná, y tornat, dix havia dit al senyor bisbe lo que dalt se conté, y que sa senyoria li havia respost, que sempre que ell parlave del *Libre Vert*, entenia parlar en alabansa y conservatió de aquell, perquè ere bon ciutedá y fill de Barcelona ¹.

E lo mateix dia se feu crida per ciutat per la professó se devia fer lo sendemá ², y també se feu la cerca de la professó per lo cavall de santa Eularia,

¹ Una nota marginal contemporània del text, i de la mateixa mà, diu :

« Que lo senyor bisbe, entesa la queixa y lo que s deya d'ell, ha procurat dar gran rahó y escusar-se del que se li imputave, y axí se tingué dubte no sien estats alguns dels qui foren cridats per los senyors consellers la ocasió ; Nostre Senyor los ho perdone, y miren de qui se fia ; y fins ara no se sab la veritat. »

² *Registre d'Ordinacions*, 1583-1589, f. 75 v.º :

« Per la solemne processó per la vinguda de la magestat del nostre rey y senyor príncep e infantes.

Ara hoíats tothom generalment que us notifiquen y fan a saber los magnífichs senyors concellers de la present ciutat de Barcelona que com per lo illustre y reverendíssim bisbe y Capítol de la Seu e per lo Concell de Cent jurats de dita Ciutat per regraciari a nostre Deu y senyor la mercé tant gran nos te a tots feta en dexar arribar en la present ciutat la magestat de nostre rey y senyor príncep e infantes y haver-los dada salut de tots tant desijada, sie stat deslberat que lo die de demá, que comptarem a honze del corrent mes de maig, aprés mig die, per lo clero de dita Seu e per les iglesies parrochials y dels ordens y monastirs de dita ciutat sie feta gran e solemne professó semblant de la que s'acostume fer lo die de la festivitat del pretiós cos de Jesuchrist, supplicant al Senyor per la vida y salut de sa magestat, príncep e infantes. La qual professó, partint de dita Seu passarà per la plassa del Rey y per la Boria, carrer de Moncada, Cambis Vells, carrer Ample, y allí girará per lo carrer de la Carniceria d'en Sorts y se'n pujará per la muntada de Sant Miquel y passarà davant la Casa de la Ciutat y casa de la Diputació y palau episcopal, se'n

entrará en dita Seu ; per tant los dits senyors concellers, notificant les dites coses, encarreguen y exorten a tots los poblats y habitants de dita Ciutat que lo die de demá aprés mig die vullen festivar dita professó no obrint les portes ni botigues ni obradors, vestint-se quiscú com millor porá, y los qui aporten dol deixen aquell, y los qui tenen llurs cases per los carrers per los quals dita professó passarà netegen, scombren y enpallen llurs encontrades e enfronts de lurs cases dels millors draps y ornaments que poran ; no res menys diuen y exorten a tots los cónsols, prohombres y altres caps de officis y confraries de la present ciutat e confreres de quiscuna d'elles que ab llurs pendons y banderes y lluminaria lo dit dia de demá, aprés mig die, sien en dita Seu seguint lo camí de dita profesó per son orde sots les penes y bans per ordinacions de dita ciutat estituides, pregant y exortant mes avant a tots y sengles persones, axí homens com dones, poblats y habitants en la present ciutat sien en dita Seu e acompanyen dita professó, fent devotes oracions y pregaries a nostre Deu y senyor, que per sa infinita clementia y misericordia vulle donar salut y vida llarga per molts anys per al seu sant servey a la magestat de dit nostre rey y senyor, príncep e infantes. E perquè les susdites coses sien a tothom notories y manifestes manen dits senyors concellers fer y publicar la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los lochs acostumats de la present ciutat de Barcelona per mi, Antich Corbera, corredor de la Ciutat, ab so de deu trompetas y tabals y menestrils, vuy a x. de maig MDLXXXV ».

anant davant los tabals y trompetes y dos o tres cobles de juglars, ab sos sacabutxos, vestits los tabalers y trompetes ab ses vestidures de domás, y lo qui cavalcave lo cavall també, segons se sol fer la vigilia de Corpus.

* E lo dissapte après següent, a XI. de dits, a les dos ores deprés dinar, C. 37

5 los magnífichs consellers, ço es, lo segon, quart y quint, absents lo cap y ters, qui estave mal, acompanyats de molts oficials de la Ciutat y altra gent anaren a la Seu per la professó se havia de fer dit dia, anant davant d'ells sonant los tabals y trompetes y una cobla de juglars sonant ab sos sacabutxos, partint de Casa de la Ciutat per la Calseteria y plaça del Rey

10 y devant la Inquisitió, entraren per lo portal major, passant per mig del cor, pujaren alt en lo altar major. Y tantost partí la professó, anant primer los de tabals, diables y drach y vibria lansant gran copia de cohets ; deprés venien XXII. cavall godoners, fets tots de nou, encubertats, y los quals portaven ab sos morrions y armes plateades de paper engrutat, ab ses

15 lances, genetes, ab sos ferros plateats tots ab bandes de tafetá carmesí, y davant tots un trompeta ab son cavall ab sa sobrevesta y bandera a la trompeta ; y deprés venia altre cavall, aportant lo qui venia en ell un estandard de tafetá, tot ab armes de la Ciutat. Y passant davant sa magestat feren grans algarades y voltes, en manera que aparagué molt be a les sereníssimes infantes y als miradors, que lo sereníssim príncep, per estar de mala gana, no hisqué a la finestra, axí com estave sa magestat y sereníssimes

20 infantes y moltes dames y cavallers en gran número y palesament. Y deprés venien los siris dels pobres de la Ciutat, y après lo gran siri del Sant Spirit, al cap del qual, restant lo panil fora, estave fet un castell ab diversos cohets que desapararen davant palacio, y feren molt regosijo. Deprés venien

25 los panons o banderes dels oficis ab son orde y, com tenena costumats, fent reverentia a sa magestat, que, com es dit, estave a la finestra ab la sereníssima infanta dona Ysabel y lo duch de Saboya, ab sa muller la infanta dona Caterina y moltes altres dames y cavallés, y totes les banderes se acostaven

30 a la finestra, y allí los prenien tot lo que aportaven al cap de la bandera o fos ram o altre insignia y senyaladament de la bandera dels texidors una áliga daurada ; dels calsaters un sant Sebastiá ; dels daguers una gentil daga daurada, la qual levá la infanta dona Ysabel ; dels mariners barquers y descarregadors una nau y dos barques ; dels tapiners un tapí ab molts parells de tapinets petits penjats en ell, de diverses colors ; dels ferrers una

35 áliga daurada ab unes ferradures de plata penjades ab ella. Los matalafers aportaven un pelícano, tot plateat, lo qual acostaren a la finestra, y volent-lo pendre la infanta dona Ysabel, ab sert enginy se obriren los pits y volaren molts moxonets que estaven tancats dintre, en manera que estant descuydada se torná arrera, y deprés lo arrencaren y se'l aturaren, y los matalafers

40 aviaren molts altres moxonets que portaven, lansant uns albarans que

deyen : « quien rehusa este amparo y huye tal subgestión, la libertad l'es
 prisión », volent dir que axí com los moxonets, estant dins lo cors del
 pellicano, estaven ben guardats, y ells refusant dit amparo y fugint la sub-
 5 gectió que apar tenien estant enclosos, los fonch la libertat aprés presó,
 per ço que los prengueren a tots uns y altres, y axí seria si algú reusás ho
 volgués apartar-se del amparo de nostre sant, cristianissim y clementissim
 rey y senyor, y qui tal fes seria pedre's y poria be dir que tal libertat li seria
 perditíó y presó. Estigué molt be y aparagé bona la inventió. Deprés venien
 10 los pescadors y los prengueren un bell bonitol pintat que portaven, y ells
 ne tornaren a posar altre, * y tornant-los a cridar de la finestra de sa mages-
 tat lo levaren ; y dels escudallers y gerrers unes copetes, olletes y cosetes de
 terra molt boniques ; dels forners una bella y molt gentil coca de pasta ;
 dels mestres de cases un castell fet de fusta prima, molt galant ; dels pagesos
 15 un bell cart, ab sa carxofa y fulles, tot daurat y molt gentil ; del sabaters
 unes sabates de dona, daurades ; dels altres alguns rams o toyes, molt bel-
 les ; y finalment dels freners una figura de sant Esteve, de argent, que,
 segons ells deyen, valia LX. o LXX. liures ; y a tot assó se levave de les ban-
 deres acostant-se a la finestra de sa magestat e infanta dona Ysabel ; y se-
 20 gons se entengué ho portaven al serenissim princep, lo qual, aquell dia ni
 lo de abans, no s'era llevat del llit.

C 37 v.º

Deprés venien les creus, ordens y clero, reys, angels y áliga, y a la fi
 aportaven ab la sivera la figura de Nostre Senyor ab moltes altres de sants,
 aportant lo talem los consellers ab promens. Y aprés de tot, lo bisbe, de
 pontifical, y lo poble.

25 Aná dita professó ben ordenada y sens que may davant sa magestat hi
 hagués intervall, y la artilleria del baluart tirá quant foren al Born la cus-
 todia o sivera. Tornant a la Seu ya ora tarda, y essent tot acabat, estant
 aguardant los senyors consellers que la gent s'en anás e hisqués de la sgle-
 sia, estant encara en lo altar major, vingé allí lo senyor comte de Xinxon
 30 ab alguns cavallers per veure y mirar lo loch que y havia, per ço que sa ma-
 gestat, segons se entengué, volia venir lo sendemá allí per hoir lo offici ; y
 vehent allí los magnífichs consellers, los quals se alsaren y se acostaren los
 uns als altres, y lo dit senyor comte dix : « aquí he venido a ver el lugar
 donde su magestat ha de estar manyana, que quiere venir orar con el sere-
 35 níssimo príncipe e infantas con sus damas, y parésceme que la capilla y
 llugar es muy pequenyo ». Y dits magnífichs consellers li digueren que altres
 voltes axí sa magestat, com la magestat del emperador don Carles y altres
 reys que eren vinguts, y havien estat y cabut molt be ; y demanant ahont
 havia d'estar sa magestat, li fonch mostrat lo loch davant lo portal de
 40 la rexa, que está a la part del evangeli, y que aprés d'ell devers lo altar
 porien estar les dames, y que los grandes o senyors de titol, qui solen seure

davant sa magestat, acostumaven d'estar en un banch, que's posa entre los dos portals de la rexa sobre les grades de santa Eularia, y los consellers se posaven en lo padrís, que es al costat del portal, a la part de la epístola ; y al que aparexia, no estave a son gust ; y se despedí dels consellers y se'n aná ; y axí be los consellers y essent ell fora dit comte de Xinxon torná a pujar al altar major y mirar molt mes lo loch, demanant particularment lo loch dels consellers, y en fi mirá tot lo que li aparagué veure y mirar.

* En après, la matexa nit del dissapte, lo senyor regent mossén Cordelles y lo senyor mossén Franquesa, feren diligenties per entendre y saber quant sa magestat ere estat altra volta en la Seu com estave, y si los consellers eren anats allí, y com estigueren, trametent a cercar dit senyor regent misser Miquel Çarrovera, advocat de la Ciutat, y també anant lo dit mossén Franquesa per moltes cases de particulars, y entre altres de mi, Francesc Guamis, notari, fent en assó lo offici de scrivá del rational per impediment de mossén Vilar, los quals foren certificats, com estant sa magestat en lo dit altar major, los consellers estaven y seyen en lo padrís de la part de la sacrestia. E dient ells dits magnífichs regent y mossén Franquesa que tenien gana de veure-u assentat en *Dietari* y com havian estat.

Lo diumenge après següent, de gran matí, los magnífichs consellers anaren a Casa de la Ciutat per regonexer los *Dietaris*, y ab ells fuy yo dit Francesc Guamis y mirarem diverses entrades de reys y senyaladament de la magestat del rey don Felip, benaventuradament regnant. en les quals apar com estant sa magestat assentat en lo catafal, també los consellers se assentaren, y també trobarem que estant sa magestat en la Seu un dia de entrada de la Crusada y essent allí sa magestat, estigueren tots en lo altar major, y los magnífichs consellers se assegueren en un banch, junt a dit portal de la rexa, a la part de la epístola, en lo any [1564] y alguns altres exemplars. Y lo dit magnífich regent vingué en Casa de la Ciutat preguntant a dits magnífichs consellers que li dexassen veure los exemplars per que ell ho desijave veure, y fonch-li mostrat axí lo dalt dit, com algunes altres coses que aparegué mostrar-li, y ell volgué veure, lo qual encontinent se'n aná a casa del senyor comte de Miranda, loctinent general, ahont se ajuntaren ab algunes persones, segons se entengué, per saber lo que havia vist dit senyor regent.

E los magnífichs consellers, lo terç absent, manaren congregat alguns prohoms per consultar si attés que la nit abans lo senyor comte de Xinxon los havia dit que sa magestat aniria a la Seu per hoir lo offici, y també lo senyor regent, y no podien allegar ignorantia, si ells anirien, ho no ; y anant, los consellassen com se havien de haver en lo recebiment de sa magestat y estar en la esglesia. Essent ja les nou ores tocades foren avisats dits magnífichs consellers que per esser-se trobat aquella nit lo serenissim princep de mala

gana per alguna indisposició, que ja havia dos o tres dies li durave, per la qual no's levave ni dexaven levar del lit, ni aquell dia se levaria per haver de pendre o haver presa purga, que per ço sa magestat no aniria a la Seu, y que ja desplegaven lo estrado que havien aparellat, dits magnífichs consellers trameteren per saber la veritat, y entre tant vingué en Casa de la Ciutat lo senyor Luys Tristany, lo qual, demanada licentia per entrar, dix a dits magnífichs consellers que sabent ell que ses magnificenties estaven allí ab proposit de anar a la Seu pensant que sa magestat y aniria, ere vingut allí per fer-los a saber com venia de la Seu de dir al reverendíssim bisbe de part de sa magestat que, per la indisposició del sereníssim princep, no'y aniria, refferint allí alguna cosa de la dita indisposició, al qual regratiaren * dits magnífichs consellers lo treball y bona voluntat. Y essent-se'n anat fora, los dits magnífichs consellers trameteren dos cavallers a palacio ab orde que parlassen ab lo senyor comte de Sinxón, o senyor comanador mayor, ayo del sereníssim princep, y de part sua diguessen que anaven per saber que tal estave lo senyor princep, per que ells estaven ab gran cuydado, notifican-li com ells, dits magnífichs consellers, per ordinations y serimonies scrites en la Casa de la Ciutat, son obligats, quant los reys y senyors nostres o llurs fills estan mals, visitar-los cada dia y tenir suma diligentia y saber de llur salut y fer lo que fos mester, y per ço suplicaven los fes sabedors dels que pasave, y anaren mossén Francesc Agullana y mossén Francesc Ferrer Dezpuig. Los quals tornats, referiren que havien parlat ab lo senyor comanador mayor, y que'ls havia dit la indisposició del senyor princep, y com aquell dia havia pres purga, y que confiave que Nostre Senyor seria servit que prest estaria bo, y que aquell dia no's levaria del llit y que semblants males ganes li eren a ell molt ordinaries, y per ço no'y havia necessitat que ses magnificenties fessen demostrations públiques per no alterar lo poble, y que ell, de part de sa magestat, los regraciave lo bon cuydado, y que'u faria entendre a sa magestat.

Lo deprés dinar del dit diumenge se continuaren o tornaren los sons y balls, y al vespre les alimaries, passant les confraries ab sos balls per davant palacio molt ben ataviats y los balls molt fornits, estant sa magestat y sereníssimes infantas a les finestres, publicament, y totes les dames, faltant sols lo sereníssim princep, que, com es dit, estave al llit, y además dels balls anaren moltes máscaras y gran multitut de gent ballant davant sa magestat, y entre les altres confraries que vingueren ab algunes inventions foren les següents.

Los mariners que aportaven davant lo ball una nau que ells tenen molt ben exarciada y enbanderada ab ses veles y molts mariners dintre, portant aquella sobre rodes, y essent serca de palacio posaren vela, y après, essent mes prop, la levaren, y tiraren o dispararen gran nombre de cohets grossos, que fonch molt bona y gentil vista.

E lo dilluns après següent, continuant los balls y festes, vingueren los garbellardors molt ben ataviats sens portar dones; aportaven primer un garbell daurat y pintat y altres molts confits ab senalles, y fent primer un ball ab los garbells alts en les mans, pegant la hu ab lo altre, tot a compás,
 5 y quant foren davant sa magestat se prengueren per les mans y feren un ball rodó cantant cansons en lahor de sa magestat ab molt bon consert, y deprés se posaren a garbelliar confits, lansant-los après ab los garbells dassá y dellá, mogueren gran rohido, y feta sa reverentia, passaren.

Los pescadors ab son ball portaven una gran barca, tota pintada y cuberta per los costats, de tela pintada, sobre un carro, molt ben ormejada y enbanderada y enramada, y dins d'ella sis homens mariners molt ben ataviats, portant dins la barca un cubell ple de aygua, y dins ell gran número de pagells, llussos, bogues y altres sorts de pexos ben grossos; y essent davant sa magestat lansaren un filat o bolitxo, y feren com si pescaven, y
 15 tiraren dessá y dellá * los dits pexos que aportaven ab dit cubell y altres parts, y també molts confits.

C. 39

Los ollers vingueren amenant un carro y sobre d'ell una taula o banch ab sa roda, y com lo tenen quant fan ells feyna, y essent davant sa magestat feren una bella olla de terra molt gentil.

20 Los mariners tornaren a passar com lo dia abans ab la sua nau molt millor adressada que lo dia abans, ab trompetes y molts mariners ab gran bollicia.

Los carnicers amanaren un toret no molt gran, encubertat ab drap blau ab sa sella y fre, ab regnes y falses regnes plateades, y també les banyes,
 25 y en ell venia a cavall un carnicer y dos altres que ab cordons lo tenien ligat per les banyes, y essent davant sa magestat li feren fer moltes corregudes y salts, que fonch ben mester se tingués lo de cavall, y doná dos o tres voltes davant sa magestat, per ço que anant-se'n lo tornaren a fer dar mes voltes per los grans sals que lo toro dava, que fonch molt bona vista.

30 Los ferrers amenaven la vibria de la Ciutat, que la havien amprada.

A la fi vingueren los argenters, ja ora tarda, ab ses mullers, anant ells y elles enmascarats y atapats, guardant son presis decoro o recato, y ballaren un poch, per ço que se'n feu poc cars, ans be foren forsats de plegar y anar-se'n per causa que alguns cavallers comensaren a correr alguns ca-
 35 valls, y ere ja la ora tarda.

Totes les altres confraries ab sos balls passaren lo diumenge y dilluns, a les quals, no obstant que la Ciutat los pagave los juglars y tinguessen orde de no portar tassa ni pendre res, sa magestat los feu donar a quiscun ball x. pessas de vuyt reals, y alguns reusaven y casi per forsa les feyen
 40 pendre, y ells lansaven grans moratxes de aygua almescada y ros. Es be veritat, se ha entés, que alguna confraria, per mes que fos importunada,

no volgué pendre res, dient que los consellers no u volien, y, segons se dix, fonch la de Sant Esteve.

Essent ja nit, se ensengueren les luminaries y comensaren los sons per los catafals, y la gent ballá; y sa magestat, ab les sereníssimes infantes y duch de Saboya, son gendre, ab tres criats, ab soles dos antorxes y sens

guarda ni gayre companyia, aná a passejar y veure la bollicia per ciutat. Lo dimars aprés següent, a XIII. de dits, essent-se determenat per lo reverendíssim senyor bisbe y Capítol se fes y cantás *Te Deum laudamus*

per la nova electió de nostre Sant Pare Sixto quint, (olim, dit frater Felix Peretus de Monte Alto, perpetuus administrator episcopatus Sancte Agnete, ordinis Sancti Francisci conventus tituli Sancti Hieronymi Illicorum, lo qual ere estat fet cardenal per papa Pio V, a XVII. de maig 1570), la qual nova ere vinguda molt poch avia; y per dit effecte foren convidats los magnífichs consellers que assitissen a la Seu lo dit dia de dimars, que's faria dit

Te Deum; anaren molt ben acompanyats, y poc aprés, sa magestat ab los dits sereníssims príncep e infantes y duch de Saboya, aná també a la Seu, anant en aquesta forma, ço es, davant de sa magestat gran número de cavallers, axí de la terra com dels cortesans, tots molt ben ataviats y richs; y aprés, venia sa magestat vestit de negre, com sol anar, a cavall, en un

cavall vayo, a la brida, sens gualdrapa, y al seu costat, a ma esquerra, lo sereníssim duch de Saboya, son gendre, ab un vestit * brodat tot de or, ab tants recamos y guarnitions de perles y oiales de diamants y pedres de inextimable valor, y cadena al coll que no tenia estimatió; y deprés d'ells venia un cotxo cubert de brocat y mostres sobreposades de or, y tant rich

que no's veia sino or, ab les ales o portes altes, lo mes gentil que puga veure, lo qual tiraven sis cavalls blanchs, y dins d'ell venien les dos sereníssimes infantes dona Isabel y dona Caterina, anant dona Caterina a la ma dreta, arrimades totes dos a la part trasera del carro; y a la falda de dita dona Isabel estave assentat lo sereníssim príncep. Y anaven vestides dona Isabel de morat, y dona Caterina de pardo, tot tela de or, ab tantes joyes axí

al cap com al coll y sintas y pedres y perles, que no tenian estima, anant les dos en cors; y aprés, seguia altre cotxo molt galant, y en ell venia la duquesa de Vero, que es portuguesa, y molt parenta de sa magestat, la qual aportave manto be que lançat a les espalles, y ella molt ataviada y gentil, la qual es donsellia y molt jova, venia dins lo carro y ab ella quatre

viudes, a les quals diuen dones de honor; deprés altre cotxo ab sis dames y aprés altres dos cotxos ab quatre dames en quiscú, que per totes eren, comprés la duquesa, xv. dames y les dos infantes; totes venien en cors, vestides les demés de setí de diversos colors, ab molt gran abundancia de joyes, diamants, perles, collars y sintes e oiales, la mes rica cosa que's puga

veure, aportant al cap gorres ab ses plomes de colors, anant per lo entorn dels

C. 39 v.º

dits cotxos alguns cavallers a peu y diversos patges ben ataviats. Y d'esta
 manera aná sa magestat, partint de palacio, per lo Regomir y Casa de Ciut-
 tat, Sant Jaume y Diputació fins al cantó del palau del bisbe, y tirá al portal
 major de la Seu, ahont ja los magnífichs consellers, tenint nova que sa ma-
 5 gestat venia, essent baxats del altar major, estaven aguardant que arribás, y
 baxaren fins baix al darrer grahó ahont sa magestat se apehá, al qual
 feren molt gran reverentia, y sa magestat aguardá que lo serenissim prin-
 cep e infant es se apeassen dels cotxos en que venien, y los magnífichs con-
 sellers se posaren davant, restant lo magnífich conseller en cap junt ab sa
 10 magestat, tots cuberts, encara que avansant-se ell un poch sa magestat
 lo detingué per la roba y feu aturar a son costat, y axí entraren dins la Seu,
 ahont, essent dintre, trobaren al entrant de la Seu, al endret del pilar que
 es entre la capella privilegiada y de sant March, al reverendissim bisbe y
 clero que estaven aguardant a sa magestat, tenint allí un estrado ab sos
 15 coxins en los quals se agenollá sa magestat y adorá la Vera Creu ; y deprés
 se posá al costat del dit reverendissim bisbe que estava de pontifical, po-
 sant-se al gremial, a ma dreta del dit senyor bisbe, y los magnífichs conse-
 llers se posaren davant, y entre lo dit gremial y lo sots diaca que aportave
 la Vera Creu, en manera que entre los consellers y sa magestat no y anave
 20 ningú, y tots los canonges y clero anaven davant, no obstant que * los can-
 onges volgueren pretendre anar darrera dels consellers y mes prop de sa
 magestat, als quals fonch dit que passassen avant, que aquell era lo loch
 dels magnífichs consellers, y que axí ho manave sa magestat, y assó dix lo
 comte de Xinxon en alta veu, y allí també anaren molts grandes y senyors
 25 de titol, que venien ab sa magestat ; y entonant lo clero lo *Te Deum lau-*
damus per la vinguda de sa magestat, tiraren ab professó al altar major,
 passant per lo cor en la forma sus dita, y detrás sa magestat venien lo se-
 renissim príncep e infant es y les dames, y pujats al altar major los magni-
 fíichs consellers acompanyaren a sa magestat fins a la cortina o loch que es-
 30 tave aparellat davant del portal que hix a la part del evangeli, dins la qual
 estaven les cadires y assientos per sa magestat y serenissims príncep e in-
 fant es y duch de Saboya, y al costat de dita cortina estave lo loch, y se
 assentaren totes les dames que venien ab sas alteses, ço es, entre la cortina
 y lo altar major ; y los magnífichs consellers, feta sa reverentia, se'n anaren
 35 a l'altra part del altar, y se asentaren en lo pedrís que está devers la sa-
 crestia ; y estigueren cuberts tant quant se tardá en lo offici, exceptades
 les ores que se devian agenollar y descobrir. Y al costat de dits magnífichs
 consellers, devers lo altar major, estigueren los cantors y de la capella de
 sa magestat, y entre los dos portals de la rexa del altar major se posá un
 40 banch arrimat a la rexa sobre les escales de santa Eularia, en lo qual se
 assentaren lo príncep de Genovoy, cosí, y lo senyor don Amadeo, ger-

5 má del sereníssim duch de Saboya, lo fill del duch de Nájera, lo comanador major don Joan de Súnyega, lo comte de Miranda y molts altres senyor y grandes de Castella, los quals també estaven cuberts y ab ses gorres al cap, com feyen los consellers, a ses ores y segons que se deu estar a la celebració de la missa. Y lo dit reverendíssim bisbe de Barcelona digué y cantá la missa molt solemne y ab gran serimonia, estant ajuntada en la Seu grandíssima multitud de poble, que ab difficultat s'i podia entrar. Y acabada la missa, mentres que lo senyor bisbe se posave a punt per fer la professó y se fonch comensat entonar altre *Te Deum laudamus* per la nova electió

10 del summo pontífice, los magnífichs consellers trameteren a dir a sa magestat si seria de son real servey pendre y aportar una verga del talem, y anaren mossén Jaume Salba y mossén Miquel Bastida que se trobaren * allí ahont estaven previnguts per dir efecte, los quals feren sa embaxada, y sa magestat, segons après ells refferyren, los respongué dient, « no me atreveria yo,

15 traedlas vosotros los dos juntamente con los conselleres » y de fet, cobrada la resposta, hisqueren del altar major, y dits magnífichs consellers y dos prohomens, per ço que no eren sino quatre los consellers per la indisposició del magnífich conseller terç mossén Fluviá, prengueren lo talem davall del qual aportaven lo cap de sant Sever, y seguiren la professó, passant

20 per lo cor y rodant la esglesia, y après hisqué a les claustres, girant a la part del Capitol, rodant les claustres y hanant al altar major, anant y seguint la professó sa magestat y los dits sereníssims princep y infants y duch, anant d'esta manera, ço es : la bandera y ganfanos, creu y clero, y los canonges, y entre la professó dels canonges molts cavallers y grandes, y a la

25 fi de tots, lo princep de Genovoy y Amadeo ; y après venia sa magestat y lo bisbe ab son gremial, diaca y sots diaca ; y deprés venia lo sereníssim princep y les dos sereníssimes infants, juntes, en cors, anant la sereníssima infanta dona Caterina, duquesa de Saboya, a ma dreta, y al costat de la sereníssima dona Isabel anave son cunyat, lo duch de Saboya, molt galant,

30 a les quals infants portaven les faldes dos dueñas viudes de molta auctoritat ; y après d'elles venia la duquesa de Vero ab son manto lansat per les espalles, y al seu costat un cavaller y una duenya li portave la falda, y deprés seguien les altres dames, anant de dos en dos, vestides molt galanes, anant en cors, com está dit, a les quals portaven les faldes alguns patges ;

35 y deprés seguia grandíssima gent. Y les capelles de les claustres estaven plenes de dames y altres persones. Y tornats al altar major, acabada la professó, sa magestat e sereníssimes infants baxaren a fer oració a santa Eularia, y pujats se'n anaren en la forma que eren entrats, ço es, los tres consellers davant sa magestat, y ab ells molts de aquells senyors y grandes,

40 y ab sa magestat lo conseller en cap, al qual acompanyaren fins fora del portal major, * baxant fins al darrer grahó, y descubrint-se se despediren

C. 40 v.º

C. 41

de sa magestat, fent-li un gran y degut acatament, y també a les dites sereníssimes infantes. Y tornant-se'n dins la Seu, sa magestat se posá a cavall y los damés ab sos cotxos, y anaren per davant la Inquisició y per la plaça del Rey, per la Boria y Vedrieria, hisqueren a mar y tornant per la font del Angel al carrer Ample, se'n anaren a palacio.

En après, dijous, a XVI. de dit, la confraria dels ortolans, anant ab un rahonable ball, portaven un ort fet de canyissos ab taronger, posaren dit ort davant palacio y feren com qui semblava lansant confits, y après de sembrar, ab sos mandrons tiraven per esquivar los ossells del sembrat, y en aquest lansaren una gran multitut de gualles, pardals y altres diversos ossells, que doná molt contento.

E lo mateix dia arribaren XXXXIII. galeres, ço es, les de Andrea Doria y les de Espanya, molt enbanderades y a punt, fent una bella salva [a] sa magestat e infantes que estaven en lo pont.

E lo dimars, a XXI. de dit, essent vingut a noticia dels magnífichs consellers com se havia publicat un jubileu atorgat per nostre Sant Pare a la magestat del rey don Felip, nostre rey y senyor, durador tant quant ell visca, en tal dia com sa magestat nasqué, que fonch a XXI. de maig, en la ciutat vila o loch ahont sa magestat se trobe tal dia y en la esglesia per sa magestat elegidora, y que sa magestat havia anomenat y senyalat la esglesia del monastir de la Mercé, comensant de les primeres vespres del dia de XX. fins al sol post del dia de XXI., conforme estave continuat ab los cartells ficats per la present ciutat, ben acompanyats de sos oficials y altres, anaren a guanyar dit jubileu, y essent en la esglesia que encara era prou matí, se agenollaren a les grades del altar major; y feta sa oració, hisqueren per lo portal major y tornaren a Casa de la Ciutat, y deprés se feu molt solempne offici, y lo serenissim princep abaxá a la esglesia per offerir y offerí LVIII. escuts d'or, ço es, tants escuts com te lo rey anys, y hu per lo any que comensa, la qual oferta se restá ab los capellans, de la capella de sa magestat, que los pobres frares no'n hagueren res. Los cartells deyen axí estant estampats :

« Jubileo plenísimo del felice nacimiento de la S. C. R. magestat del R. N. S.

Desde las vísperas del lunes, XX. de mayo, hasta puesto el sol, martes XXI., que es el dia del feliz nacimiento de la sacra católica magestad del rey don Felipe segundo, nuestro senyor, visitando el monasterio de nuestra senyora de la Merced desta ciudad, donde tiene su real capilla, se gana jubileo plenísimo y indulgentia plenaria de todos los pecados, con tal que vayan contritos dellos y con intención de confesarlos con sus legítimos confesores, y rezen por el estado de la universal yglesia y salut

y vida de su magestat ». Anaren en professó moltes religions a la Mercé.

* En après, a xxx. de maig, dia de la Assensió, sa magestat y les sereníssimes infantes y duch de Saboya se embarcaren ab la galera real, y també lo sereníssim príncep, al qual, encontinent tornaren traure en terra, per que la mar li feya mal ; y també se embarcaren moltes dames. Y la galera y dos altres se alsaren y feren volta sobre les naus, les quals tiraren molta artilleria y passejaren-se una bona estona, y tornats en terra, en haver desembarcat, tiraren totes les galeres, y també los baluarts y tota la artilleria de la ciutat que estave per la muralla y lo baluart de la Dressana ; fonch cosa molt vistosa y regosijada.

C. 41 v.º

Lo diumenge après següent, a ii. de juny, sa magestat y lo dit senyor príncep e infantes anaren a la Dressana, y posats en un mirador los fonch fet sobre del baluart a la part de ciutat, molt entoldat y cubert de draps de or, estigueren allí mirant a votar y lanzar en mar dos galeres ; y de aquí, baxats ab sos cotxos, se'n anaren per lo portal que hix de la Dressana, hisqueren per lo portal fora ciutat, y vora muralla anaren fins al portal de Sant Antoni, per lo qual entraren fins a la Rambla, y girant per lo Dormidor de Framenors se'n tornaren a palacio.

E lo dimars après següent, a iii., sa magestat feu a saber al magnífich conseller en cap, com ell volia anar a veure los baluarts de la ciutat, y axí se procurá que lo pas estigués pla en manera que lo carro pugnés pujar, y sa magestat, ab dits senyor príncep, infantes y duch, tots dins un cotxo, y altres cotxos de dames, partint de palacio anaren per lo Born al forn del vidre, ahont se apeharen y veren fer vidre, y de aquí anaren al baluart de Migjorn, y après al de Levant, fent tirar en cada baluart una colobrina, al de Migjorn tirá santa Madrona y al de Levant sant [   ], estant sa magestat y lo príncep e infantes y duch dins lo cotxo, molt prop de las pessas, be que havia fets levar los cavalls, per ço que espantant-se no fessen algun dany, y no entraren ninguns dels altres cotxos ni tampoch molta altra gent sino deu o dotze senyors cortesans.

Lo dijous après, a vi., los senyors diputats feren una justa en lo Born, de sis a sis, als quals donaren dits diputats * y pagaren axí als qui justaven com als padrins los gastos. Hisqueren rahonablement vestits y ataviats, be que aparagué mal acompanyats, per ço que no portaven sino un padrí quiscú, y aquells, jovens y poch pratichs, havent dexats molts ben exercitats y antichs y de molta qualitat, lo qual en semblants cassos se ha de elegir y no fer-se per parentesch y amistats. Sa magestat y príncep e infantes y duch de Saboya y les dames estigueren en un gran corredor fet davant la casa de Meca, tot entoldat y empaliat dels draps y sedes de la Diputació, en manera que sols la vista de veure sa magestat y la regia prole ere gran contento per tots los qui tal veyen.

C. 42

Lo dissapte après següent, a VIII., anaren los magnífichs consellers a parlar ab sa magestat acerca de alguns negocis que al present ocorren com son de la Merçé, de Montserrat, dels molins, dels cops y altres, donant a sa magestat uns memorials, los quals ell prengué y dix que « mandaria ver
5 los memoriales y responderia a ellos ».

E lo matex dia, a les VIII.º ores de la tarda, les galeres ensengueren grans lanternes y moltes altres lums y feren gran regosijo, venint de alta mar fins prop de terra, y tiraren tota la artilleria, estant sa magestat y alteses en lo pont. Fonch molt gentil regosijo.

E lo diumenge après següent, dia de Siquagesma, se feu una festa en lo terraplé de la muralla de Mar, entre lo pont del palacio de sa magestat y lo baluart del Vi, ya ora tarda, lo qual, segons se deya, feya fer lo serenissim duch de Saboya ; y foren uns fochs artificials que se ensenien ab uns castells y unes figures de donas y altres, en manera que donant foch a la
10 hu se prenia als altres, disparant grans cohets y unes maneres de foch que pujaven molt alts y clars com unes esteles, ab unes rodes que la furia del foch feya rodar, que cert fonch cosa de veure. Y a desastre se posá foch a una barraca de fusta dins la qual estaven preparades moltes altres coses que se havian de fer, y tot se cremá ; y fonch tanta la furia del foch
15 que fins les pedres de la muralla, prop del dit baluart de la plaça del Vi, se cremaren y resten pera vuy ben senalades y maltractades.

* E lo dilluns, primera festa de Siquagesma, lo excelentissim comte de Miranda, olim virrey de Cathalunya, feu un serau o banquet en la casa ahont ell posa, que es en la casa de la comtessa de Benavent o del marqués
25 de los Veles, son fill ; y aná sa magestat y ses alteses ab totes les dames, entrant per la porta del ort, que es junt a la carniceria d'en Sors, ahont estave aparellada una molt sumptuosa merienda o barenar. Y ya eren en dit ort la virreyna o comtessa de Miranda ab moltes dames de Barcelona, que eren cent o mes, molt ben ataviades y galanes, les quals, essent arribat
30 sa magestat, primer la comptesa y deprés les altres, anaien a besar la ma a sa magestat, lo qual no la doná a ninguna ; y feta sa reverencia al princep e infants, les sereníssimes infants se assentaren en la taula, y lo princep, y berenaren, y també la comtesa y altres dames, y ab elles les de les infants també berenaren, y sa magestat no menjá res. Deprés se'n pujaren les in-
35 fantes y sa magestat e princep per una escala que per ço havien feta, que exia a la gran sala, y les altres per la escala ordinaria, y allí dansaren y ballaren alguns cavallers y dames, comensant don Enrich de Cardona y dona Eleonor de Singlera, y après altres.

Lo dimars, tercera festa de Siquagesma, per ço que lo sereníssim
40 princep no havia vists los cavalls cotoners lo dia de la professó, havent entés d'ells, demaná los volia veure, los magnífichs consellers los feren anar

ab uns vestits nous per los qui·ls portaven, y uns escuts que jugassen la dijolades, com de fet lo deprés dinar del dit dia anaren y davant palacio, estant sa altesa a la finestra, palesament, y moltes dames y cavallés, jugaren y feren rahonable bullicia, y pujaren aprés alt, y sa altesa volgué li dexassen
 5 allí dos dels cavalls, com de fet se li dexaren, offerint-los-hi tots, si de tots ere servit.

Lo dijous, a XIII., entenen los magnífichs consellers que aquell dia se devia embarcar lo sereníssim duch de Saboya y sereníssima * infanta
 10 dona Caterina, sa muller, anaren a palacio, y primer se despediren de dita sereníssima infanta y aprés del dit sereníssim duch, fent-los dit duc moltes offeretes en tot lo que esta ciutat tingués mester y ell pogués fer, ab molt gran compliment ; y lo mateix dia, a les set ores de la tarda, se embarcaren y, ab grans plors a la despedida, feren son camí, estant la mar molt assosse-
 gada y lo temps molt boníssim.

15 E mes, entenen que sa magestat partiria dins hu o dos dies, determenaren donar als porters y ministres de sa magestat y alteses les estrenes que la ciutat acostuma y per ells eren demanades, les quals, per no haver trobat los exemplars antichs, fins a les ores ho havien differit ; y axí donaren y repartiren entre tots cent vint y vuyt liures, donant-les en la forma següent.

20 Primo, als ¹

* Lo divendres de matí, a XIII. de juny, foren certificats los magnífichs consellers com sa magestat partiria lo dit dia al deprés dinar, y axí procuraren per medi del sindich, de haver ora per anar a besar la ma a sa magestat, y fonch-los donada per a les tres ores, los quals anaren a palacio, y entrant
 25 ahont sa magestat estave, aprés de fer son debut acatament y besada la ma, lo magnífich conseller en cap li dix com tots los habitants en esta ciutat tenien molt gran pena de la partida de sa magestat, axí com havien rebuda molt gran mercé y alegria ab la sua benaventurada vinguda y real presentia, y que suplicaven a sa magestat tingués esta sua ciutat per recomanada, y que si algun descuyt havien tingut en lo que tocave a son real servey, suplicaven a sa magestat los perdonás ; y sa magestat, ab la cara molt alegre, respongué dient : « yo he resivido mucho servicio y vosotros soys tales que podeys bien gobernar la ciudad, y no ha havido descuydo alguno ; mi partida no se puede excusar por razón de la hida de Monçón ».
 30 Y lo magnífich conseller en cap replicá y dix com la darrera vegada que ells eren estats a besar les mans de sa magestat li havien donats uns memorials per coses que tocaven al servey de Deu y de sa magestat, y que fins ara no havien cobrat resposta alguna, y axí lo tornaven a suplicar, conforme al memorial que li donaven, y encontinent doná dit memorial, lo qual sa
 35 magestat prengué y dix : « que en Monçón se vería todo ». Y fet son acata-

¹ Segueix mitja plana deixada en blanc.

C. 43

C. 43 v.º

ment y reverentia, se despediren y anaren a besar la ma al serenissim princep, al qual digueren lo pesar sentien de sa partida, y lo suplicaren recordás a sa magestat tingués per recomenada esta sua ciutat, lo qual respongué algunes paraules, les quals dix tant baxes que ninguns les hoyren, y al
 5 temps que lo magnífich conseller s'i acostá, ell li posá la ma sobre del muslo, y fet son acatament, se despediren. Y per ço que ya lo dia abans, quant se despediren de la infanta dona Caterina, ere allí ab ella la infanta dona Ysabel, y ya a les ores se despediren de les dos, no tornaren a dir res mes a la infanta dona Ysabel.

10 * E tornats los magnífichs consellers en Casa de la Ciutat no tardá mija ora que sa magestat passá per davant Casa de la Ciutat, anant dins son cotxo ab la sereníssima dona Ysabel al seu costat, y lo serenissim princep a la falda d'ella, y ab ell anave no molta gent, perquè, sens aguardar ningú, essent-se'n anats los consellers, partí, y tras d'ell los cotxos de les dames,
 15 y sens guarda ninguna, se'n aná per la plaça de Santa Anna y carrer Condal, se'n entrá dins lo monastir de Junqueres ab totes les dames, y les monges digueren unes solemnes vespres, y après de haver berenat, la sereníssima infanta y dames se'n anaren a dormir aquella nit a la torre Pallaresa, que es del senyor Pere Cassador, prop Sant Hieronym de la Murtra. Nostre
 20 Senyor los dexe anar ab salut y los guarde y prospere per molts y felicissims anys, com tots los vassalls de sa real magestat y alteses disijam. Amen.

CXX

* ORDINATÍO, FORMA Y SERIMONIA AB LA QUAL, EN LO ANY MDLXXXVIII. C. 46
FONCH TRETA LA GRAN BANDERA DE LA CIUTAT DE BARCELONA PER
ANAR A LA CIUTAT DE TORTOSA PER ACOMPANYAR AL MAGNIFICH CON-
SELLER EN CAP DE BARCELONA Y TRAURE AQUELL PER FORSA DE LA
DETENTIÓ Y OPPRESSIÓ LI ERE FETA EN DITA CIUTAT DE TORTOSA.
MDLXXXVIII.

[11 febrer-14 juliol 1588]

Ad futuram rei memoriam.

10 Perqué sia a tothom perpetuament notori, y ab lo discurs del temps
no se perda la memoria de la arrogancia, temeritat y atreviment que los
de la ciutat de Tortosa han tinguda, volent competir ab la ciutat de Bar-
celona, de la qual han rebut y rebien de cada dia moltes mercés y favors
y socorros en llurs necessitats, y entre altres, ultimadament, estant ab ne-
cessitat y desermats, essent-se albarotats y rebellats alguns dels moriscos
15 vehins seus, tement de algun inconvenient, a llurs pregaries y supplicatió,
dos mesos abans, los ha dexats la ciutat de Barcelona trescents arcabussos
sens pagar per ells un real¹; com a ingrats y desconexents, seguint son antic
natural, se posaren en resistir y perturbar lo passatge per dita ciutat de Tor-

¹ La petició de Tortosa consta en la lletra que aquella ciutat trameté als consellers de Barcelona amb data de 11 d'abril de 1588, i que diu:

« Illustres senyors: Per relació nos ha fet lo procurador segon d'esta ciutat havem entés la mercé que vostres magnificències y eixa ciutat entenen y volen fer a esta en deixar-nos per a esta temporada y necessitat trescents arcabussos ab sos aparells, y així embiam sindicat aquí ab poder de rebre dijs arcabussos y fer la obligació necessaria, y també dit sindich farà la mateixa obligació per cent piques, suplicam a vostres magnificències nos deixen, si possible será, per ço que tenim molts dies ha xxxii. galeotes de moros per esta costa y mars, los quals salten en terra y van captivant molta gent y fent molts danys notables per tota la terra y voldriem estar ben apercebuts ab dites armes de les quals ni ha falta per haver-se prohibit los pedrenyals. E puix confiam y som

certs en tot nos faran mercé no'ns curarem de mes encament. Guarde senyor Deu les il·lustres persones de vostres magnificències. De Tortosa, a xi. de abril 1588.

Illustres senyors. A la ordinació de vostres magnificències promptes. Los procuradors de la ciutat de Tortosa. »

Cartas comunas originals, 1585-1588, n.º 240.

El Consell barceloní respongué amb una negativa que no concorda amb les paraules del text. L'acord diu:

« Que a la ciutat de Tortosa no'ls sie dexat los tres cents arcabussos ni les cent piques que demanen atés no's poden dexar, però si volran comprar-los al preu que costaren los sien venuts fent-ne fer altres tants, y sinó tindran los diners prests los sien acomodats de temps donant seguretat bastant. »

Registre de Deliberacions, 1588, fol. 90 v.º

tosa al magnífich conseller en cap de Barcelona, que venia y tornava de la cort de sa magestat, tenint aquell assetiat * y oprimít en una casa que es al cap del pont, ab gent armada, dient mil insolentíes axí contra d'ell com contra la ciutat de Barcelona, per lo qual deuen ser tinguts per expellits e indignes de la amístat y confederatió de Barcelona, y també perquè les altres ciutats, viles y lochs de Catalunya estiguen advertits y se guarden de caure en semblant error, s'es continuat en lo present *Libre* lo que per la ciutat de Barcelona se feu y provehí y en semblant ocasió se deu per reintegratió y conservatió de la honor y reputatió de dita ciutat de Barcelona y per lahor y gloria de nostre senyor Deu y dels magnífichs consellers y Consell de dita ciutat, essent consellers los magnífichs mossén Galceran de Navel, ciutedá; mossén Phederich Roig y de Soler, ciutedá; misser Francesch Guamis, militar y doctor en drets; mossén Pere Alguer, mercader, y mossén Jaume de Encontra, notari de Barcelona.

A [xxiiii.] del mes de febrer del any MDLXXXVIII. per lo Consell general de la ciutat de Barcelona¹ fonch determinat, que lo magnífich mossén Galceran de Navel, conseller en cap, acompanyat de tres cavallers, anás ab embaxada a sa magestat per tractar uns negocis de molta importancia que a les hores occorrien, lo qual, juntament ab dits tres cavallers, ço es, mossén Joan Miquel Pons, Joanot de Gualbes y Galceran de Sarriá, partiren de Barcelona lo dia de sant Mathiá, anant ab ses mules, per no haver volgut lo loctinent general consentirse·ls dassen cavalls de posta, ab intent de pendre allá hont mes prest ne pogués haver, que fou en Fraga. Y arribá en Çaragoça lo dia de Carnestoltes a migdia y essent arribat, vingueren * a visitar-lo dos dels jurats de Çaragoça, donant molta queixa com no·ls havia manats avisar de sa vinguda, perquè aguessen pogut fer lo que devien y aquella ciutat sol y acostuma; y dit magnífich conseller en cap se scusá dient que la sua partida y viatge ere estada y era de tanta pressa que no era estat en sa ma, y que no eren menester compliments hont la voluntat era certa; y los dits jurats lo pregaren se detingués alguns dies, als quals fonch respost no estava en sa voluntat, ans havia de partir lo endemá, y après de moltes offertes y compliments se despediren, y li enviaren un present de coses de menjar al sopar ab molt compliment; y lo endemá de matí, per ço que·y havia alguns vellacos moriscos que anaven robant per la terra, los dits jurats tornaren a despedir-se d'ell, y li offeriren tota la guarda de cavall y de peu per que·l acompanyassen, y dit conseller en cap, regraciant la bona voluntat, acceptá sols vint y sinch homens de peu y quatre de cavall, los quals lo acompanyaren fins a la [ ] ahont los despedí, donant·los alguns reals per a guany, anant sempre per lo camí y en Çaragoça ab dos vergués ab ses masses, y ell ab insignies de conseller.

¹ *Registre de Deliberacions*, 1588, f. 52.

Partit de Çaragoça, arribá a Madrit, ahont stigué alguns dies tractant y negociant, segons está continuat en lo *Dietari*.

E tornant de Cort en la manera que era partit, ço es, ab dos verguers ab ses vergues altes, per tot lo camí, arribá a la ciutat de Valencia, en la qual, axí per los jurats com per tots los demés de dita ciutat, fonch rebut ab molt gran aplauso y demostratió de alegria y contento. Y arribá en Valencia ja ora tarda, y aposentant-se en una bona casa, lo endemá de matí vingué a visitar-lo lo sindich de dita ciutat de part dels jurats, dient com havien entés de sa vinguda, y volien venir a visitar-lo y besar-li les mans, y per açó venia a saber la ora seria servit. Lo dit senyor conseller, après de haver regratiat al dit sindich la visita, dix fos per al deprés dinar; y a la ora assignada vingueren tots los jurats acompanyats de molts cavallers y ciutedans, los quals donaren la benvinguda al dit magnífich conseller, offerint tota la ciutat y ses persones, * preguntant a dit senyor conseller que, pus la festa de Corpus ere tan serca, fos servit detenir-se y veuria la proffessó, offerint-li la Casa de la Ciutat per veure-la; y per dit magnífich con seller los fonch regrasiada la visita y oferta, offerint-los també la ciutat de Barcelona; y vista llur bona voluntat, y lo que'l pregaven, volent-los en assó complaure, acceptá dita oferta, y dix que per fer-los servey restaria; y après de moltes tractes y conversatió se despediren.

C. 47 v.º

Lo sendemá dimecres, dia de la vigilia de Corpus, lo dit senyor conseller, anant acompanyat de molts cavallers, aná a fer visita al excelent comte de Aytona, virrey de Valencia; y deprés, als senyors jurats en Casa de la Ciutat, anant vestit ab la gramalla y ab dos verguers, ab ses vergues altes davant; y essent en Casa de la Ciutat, los jurats lo reberen ab demostratió de alegria y gran festa, y lo feren assentar en mig d'ells, de manera que tenia tres jurats a la una part y tres a l'altra, lo qual loch es lo mes preheminent; y allí estigué una bona estona tractant de diverses coses, y despedint-se lo tragueren fora de la instancia, y ell se'n torná a sa posada.

E lo mateix dia, lo sindich de dita ciutat vingué a sa posada, y de part dels jurats y de la Ciutat li presentá un present, en lo qual havia moltons, una vadella, pagos reals, galls de india, gallines, pollastres, colomins, conills, sis cárregas de sucada, vi. cárregas de vi, dos grans paners de pa, pans de sucre y altres coses.

E lo sendemá, dia de Corpus, dit magnífich conseller tingué taula a tots los cavallers que volgueren dinar ab ell; y après dinar, ab dits cavallers aná a la Casa de la Ciutat, y allí trobá molts cavallers y ciutedans que'l aguardaven, y tots pujaren a les finestres per veure la professó; y en la una havia un dosser y coxí de vellut per dit senyor conseller, en lo qual se assentá, y al temps que passaven les roques ab sos entremesos, que es com

assí los castells, aportaren a dit senyor conseller molts plats de diverses confitures per que fes collatió, de la qual tirá molta per la finestra, y enviá a moltes dames que estaven per altres finestres. Y pasada la professó, ab molta companya se·n torná, essent estat pregat portás talem, y per no
 5 levar loch a ningú dels jurats ho dexá. Lo sendemá vingué la hu dels jurats a visitar-lo, y pregá no se·n anás tant prest, que dexás passar diumenge, que·y havia acte de Inquisició, y dit senyor conseller se escusá dient no·s podia mes detenir, y havia de partir lo sendemá ; y aquella tarda li envia-
 10 ren un paner de sobresades, altre de pernils de carn salada, y quatre capses rodones de confitura per lo camí ; y lo endemá de matí partí.

Partint de la dita ciutat de Valencia, anant en la forma dalt dita, con-
 tinuant son camí per la dita ciutat de Barcelona, arribá a la ciutat de Tor-
 tosa, apehant-se en un hostal que·s diu d'en Dionís, fora la dita ciutat al
 cap del pont. E molt poch après de ser arribat, * vingueren en dita posada,
 15 per part dels procuradors de Tortosa, dient que feyen molta maravella del dit magnífich conseller de esser vingut a dita ciutat y passat per lo terme anant com a conseller y ab insignies consulars, sabent que altra
 persona alguna, sino los procuradors de Tortosa, acostumen ni poden anar
 ni portar semblants insignies, dient-li mes que entengués no·l dexarien
 20 passar ab elles, y que si entenia ni volia passar les dexás. E per dit magnífich conseller los fonch respost que ell anava de la manera que sempre los consellers de Barcelona han acostumat de anar axí en les ciutats, viles y
 lochs de Catalunya com fora d'ella en totes les altres ciutats, viles y lochs
 de les terres y regnes de sa magestat del rey nostre senyor, y ara anant y
 25 tornant de la Cort de sa magestat, axí en Çaragoça com en Valencia, y per tot lo camí era anat, y axí entenia passar per Tortosa y fer son camí de la manera que podia y devia com a conseller de Barcelona ; y sobre assó pas-
 saren moltes rahons. Y tornats en Tortosa dits embaxadors tancaren los
 portals de la ciutat devés lo pont, y posaren guarda y gent armada ab sos
 30 arcabussos que guardassen y no consentissen que dit magnífich conseller en cap isqués de la dita posada en ninguna manera ab insignies consulars, fent grans bravatas, y dient moltes impertinenties ; y vehent lo dit magnífich
 conseller esta determinatió y temeritat dels de Tortosa, embiá al magnífich
 mossén Joan Miquel Pons, cavaller, qui era ab sa companyía, pera que
 35 tractás y digués als procuradors y Consell dexassen la pretentió que tenien, y no·l perturbassen en son camí, protestant contra d'ells ; com de fet aná y explicá sa embaxada y feu son requeriment, segons en los actes sobre assó
 fets se conté. E vist que estaven protervos y obstinats, donás avís a la present ciutat. E per los magnífichs consellers, a consell dels advocats, se or-
 40 doná un scriptura pera que se presentás als de Tortosa, y se doná orde al dit magnífich conseller del que havia de fer, y se trameté per home propri,

la qual requesta se presentá y per dits tortosins se respongué, dient en la resposta tantes impertinenties y coses inconsiderades que, certament, merexen tenir-les sempre en memoria los de Barcelona per tractar-los com es de * rahó, segons largament, ab los actes sobre assó fets los quals estan cosits [   ], se conté; estant sempre, en lo entretant, dit magnífich conseller en la dita oppressió y assitiament, lo qual per correu propri enviá dits actes y donás avís de tot.

C. 48 v.º

Dimars, a sinch del mes de juliol, dit any MDLXXXVIII., convocat y congregat lo honorable Consell general de la dita ciutat de Barcelona, fou per los magnífichs consellers proposat y referit lo gran y notable agravi era estat fet y se feya al magnífich conseller en cap en la ciutat de Tortosa, impedint-li lo passatge per dita ciutat, y anar y tornar per lo terme de Tortosa ab insignies consulars y com a conseller, fent legir en presentia del Consell les lletres que de dit magnífich conseller tenie rebudes, y també los actes de les requestes y protests, per ell y per part de la present ciutat, als procuradors y consell de Tortosa, e las respostes per ells fetes, a efecte que essent ben informat lo Consell ves y desliverás lo que la present Ciutat y dits magnífichs consellers podien y devien; lo qual Consell, atnent la importancia del negoci y lo quant convenia se posás lo degut remey perquè la Ciutat restás ab sa honor y no fos perjudicada y dit magnífich conseller tornás en la present ciutat ab tota sa honor y altrament, feu desliveratió y conclusió se tragués la bandera de la present Ciutat en lo modo y forma y com altres voltes s'es acostumada traure, y vagen ab ella quatre milia homens, poch mes o manco, segons aparegués, y vagen a Tortosa, y traguen per forsa y aporten ab si la persona del dit conseller en cap, aportant-se'n tots los aparells y altres coses necessaries per lo efecte, per lo qual han de anar; y finalment, fassen y executen lo que apparrá convenir per la liberatió de dit magnífich conseller en cap, segons en la desliveratió de dit Consell de cent mes largament se conté¹. E feta la * dita desliveratió, trameteren

C. 49

¹ *Registre de Deliberacions*, 1588, f. 130:

* Die martis, quincta mensis julii, 1588. Lo present Consell de cent jurats, aiustat y congregat dins la sala gran de les cases del honorable Consell per negosis y affers importants a la present ciutat.

E primerament, quant al que per los magnífichs consellers es stat proposat que com lo magnífich mossén Galceran de Navel, conseller en cap d'esta ciutat, venint de la Cort, ahont ere stat embiat per la Ciutat ab embaxada per sa magestat, arribant en Tortosa y havent posat a un hostal, que es fora, dit d'en Dyonís, li fonch tramesa embaxada per part dels procuradors y Consell de dita ciutat, que no isqués de dita posada ni atras de Tortosa anant y portant vestidures o insignies de conseller, com fer no u pogués, protestant de procehir contra d'ell si feye lo contrari, lo qual doná avís a la present ciutat, y li fou enviada una requesta que presentás y la orde que havie de tenir y servir; y després reberen altres letres y un acte de la resposta que en Tortosa li han feta pre-

tenent no poder anar ab insignies consulars, y que Tortosa no devia res ni valie manco que Barchinona y ere primera que ella, y moltes altres coses en molt gran injuria e infamia d'esta ciutat, segons en lo dit acte se conté, per ço se proposá en lo present Consell per a que fassa la deliberació que ben vista li será.

Lo dit Consell, enteses les dites letres y requestes en lo dit Consell legides, feu deliberació y conclusió que se fasia embaxada encontinent al loctinent general deduint-li los agravis que la ciutat de Tortosa ha fets a la present ciutat, y juntament li fassen ostenció del privilegi que te la ciutat y dels procehiments feu en Tortosa, requerint se lleve acte de tot y li representen los grans inconvenients se porien succehir no provehint promptament per los remeys que convé en aquest negoci, y li supliquen mane a un alguatzir ordinari y a altres tres o quatre comissaris y oficials reals que en companya de la persona o persones que la present ciutat enviará a Tortosa donen orde y manen als procuradors y a altres de dita ciutat que no

los magnífichs consellers embaxada al senyor loctinent general, supplicant-lo fos servit dar orde que lo dit magnífich conseller, qui estava detingut y opprés en Tortosa, pogués liberament passar y tornar a esta ciutat ab ses insignies y com a conseller, y segons han sempre los consellers acostumat, lo qual respongué que ell haguera pres molt gran pler que lo negoci que li demanaven fos cosa de gracia, pera que vessen sa voluntat y lo quant desijava complaure a la present ciutat, emperó que essent cosa de justicia no podia fer mes demanar que se provehís lo que fos de justicia, y que li donassen una súpplia per part de la Ciutat y una sumaria informatió, que ell ho manaria provehir. La qual embaxada se feu sols a effecte que, trahent la bandera, no pogués dir que si le y haguessen dit ho haguera remediat.

Dimecres, a sis de dits mes y any, volent los dits magnífichs consellers posar en executió la deslberatió del Consell feta lo dia precedent, vists primer y regoneguts los *Dietaris* antichs, y l'ordre, y forma que altres voltes se ha tingut y servat per la present Ciutat quant per semblants occasions y altres se treya la bandera de la dita Ciutat, manaren aportar la bandera gran que la Ciutat te custodiada y guardada en la Casa del Consell, la qual ordinariament serveix per les professons se fan lo dia del Corpus y entrades y serimonies reals y també exides que la Ciutat fa per reintegrar-se de alguns agravis, la qual manaren posar a tot punt ; y anant davant dotze trompetes, vestits ab sobrevestes de domás, ab les armes de la Ciutat, y ab banderes de la matexa manera, ab les trompetes sonant, los magnífichs conse-

impedescan al magnífich conseller en cap de la present ciutat que liberament y ab les insignies de consellers continue son camí y passe per dita ciutat y terme de Tortosa, com sempre los magnífichs consellers de la present han acostumat, y de tot se'n lleve acte, y se torne y fasse relació en lo present Consell del que dit senyor loctinent general respondrá perqué entesa sa resposta pugue lo Consell deliberar lo fahedor.

Y attés que per part de la present Ciutat se ha enviat a demanar hora per a explicar a sa excelencia la embaxada per lo present Consell deslberada, y attés se ha enviat dos vegades a demanar-la y sa excelencia no ha volgut consentir que lo verguer, qui te acostumat pendrer hora de sa excelencia, li parlás ni demanás aquella, se representa al present Consell per a que veje y deslbera lo que aparexará fer y determenar sobre la liberació de la persona del senyor Conseller en cap.

Lo dit Consell feu deliberació y conclusió, que attés que per part de la present Ciutat y Consell se ha enviat a sa excelencia per demanar licencia y hora a sa excelencia per anar la embaxada per lo Consell deliberada al qual no se ha donada audiencia ni permés parlás ab lo dit senyor loctinent general que se tragué la bandera de la present Ciutat en lo modo y manera y forma y com altres voltes se's acostumada traure, y vagen quatre milia homens o mes o manco, segons aparrá, y vagen a Tortosa y traquen per força y aporten en si la persona del magnífich conseller en cap, lo qual, segons ab sa letra scriu y ab los

actes legits en lo present Consell apar, está detingut y pres en Tortosa e impedit de poder tornar en Barcelona, y ab ells se'n aporten tots los aparells y altres coses que ls apparrá convenir y ser necessari per lo effecte que aniran, y finalment fassen y exequuten lo que ls aparegue convenir per liberació de dit magnífich conseller en cap. E lo que mes avant aprés se porá y deurá fer sia remés als magnífichs consellers y vint y quatre persones del present Consell elegidores los quals tinguen poder de dependre tot lo que sie necessari y fer lo que convinga ab tal y tanta potestat qual lo present Consell te, y les despeses sien pagades dels comptes de hont se poden pagar les despeses se fan per conservació de privilegis de la present Ciutat, y sien expedides les cauteles necessaries.

E encontinent fou procehit per scrutini en fer electió de les sis persones de quiscun stament y foren elegides les següents, ço es, per lo stament dels honorables ciutadans y militars : Gaiseran Cahors, Pere de Tamarit, Ff. Ferrer dez Puig, Phederic Vilana, Jaume Alós Colom, Conrat Doms.

Mercaders : Rafel Jordá, Balthazar Masden, Melchior Bertolrola, Ff. Palau, Pau Moradell, Ff. Oller.

Artistes : Onofre Alonso, F. Guardiola, Pere Ortoneda, Miquel Querol, Joan Morer, Antoni Fort.

Menestrals : Antoni de la Mata, Ff. Pons, Antoni Seradell, Antoni Falcó, Johan Puiades, gerrer, Bernat Albanell.

llers tragueren dita bandera de la istancia nova, dita de trenta, tirant la volta del portal major de la Casa del Consell, portant aquella hajeguda sobre los musclos de molts cavallers, que allí eren presents y de alguns altres, encara que poch, de altres estaments, per ocupar la major part del * loch
 5 tots cavallers, tenint lo sol de la asta los dos magnífichs consellers segon y terç mossén Soler y misser Guamis ; y venint los altres dos après d'ells. E tirant per lo pati tragueren dita bandera fora de les dites cases, en lo pati que aquí es, ahont la tornaren a arborar y alçar dreta, acostant-se a la finestra de dites cases, la mes prop del portal, per la qual dita bandera
 10 fonch presa, y alsada en alt, y posada en dita finestra sobre un dosser o drap de vellut carmesí y brocat, que estava ja posat en dita finestra ; sonant continuament dites trompetes y los tabals de la Ciutat ; estant la plassa y pati plena de infinitíssima gent. E assentada dita bandera, dits magnífichs consellers se tornaren dins Casa dita Ciutat per dar orde en lo que mes
 15 avant se havia de fer. Y encontinent manaren se fes una crida per la present ciutat, exortant y pregant als cónsols, promens y administradors dels staments y confraries de la present ciutat que, per lo sendemá, fossen a Casa de la Ciutat, que los magnífichs consellers entenien dir-los lo que al present ocorria fer-se. La qual crida fonch feta per totes les dites trompetes y
 20 tabals de la Ciutat per los lochs acostumats y altres ; y aquella feta, tornaren dits tabals y trompetes en la Casa de la Ciutat, y posats davant la finestra mes prop de la sglesia de Sant Jaume, sonaren de contínuo, ara uns, ara altres, estant sempre dita bandera penjada, axí de dia, com de nit ; y per ço foren posades dos grahelles o farons que cremassen, y cremaren teya
 25 tota la nit, la una al cantó de la plassa, prop lo carreró de Sant Just, y l'altra a l'altra part devés Sant Jaume ; restant y estant tota la nit les portes de Casa la Ciutat ubertes, cremant algunes atxes ab sos canalobres o blandons alts, en la qual Casa se deslberá estigués y restás tota la nit hu dels magnífichs consellers, y restá lo dit mossén Phederich Roig Soler,
 30 per ço que tenia loch de conseller en cap, per ser absent mossén Galceran de Navel ; anant y venint algunes stones los altres consellers, y fent-los també companyia molts cavallers. E per quant, per algunes noves se tenia de moros, anava cada nit una com*panyia y feya guarda a la Marina, fonch deslberat que se tingués lo cuerpo de guarda en la Casa de la Ciutat tant
 35 quant la bandera estaria treta a la finestra, y de allí se embiassen squadres als baluarts y altres parts de la Marina ahont convingués, com de fet se feu. Y era cosa de admirar, veure lo gran concurs de gent, axí de homens com dones, que anaven a veure dita bandera, lohant molt tal deslberatió ¹.

C. 49 v.º

C. 50

¹ El mateix dia 6 es reuniren els consellers i la vintiquatrena elegida, i feren les deliberacions següents :

* Que se trague de Barcelona fins a mil y sinch cents homens per acompanyar la bandera o standart de la

Ciutat, lo qual sie fet promptament ab les insignies y armes de la ciutat a Tortosa, ço es, mil dels ciutadans y habitants y de staments y confraries, y cinch cents homens de aventurers, y ab esta gent partescas y

È lo mateix dia se scrigué y doná avís al magnífich conseller en cap en Tortosa, donant horde del que havia de fer¹.

Dijous, a vii. de juliol, dit any, vingueren en Casa la Ciutat los cónsols, priors, promens y administradors dels staments y officis, als quals fonch,
 5 per dits magnífichs consellers, dit y notificat lo deslberat per la Ciutat, pregant-los tinguesen consells y vessen quina y quanta gent poria anar en dita bandera en cas que hagués de anar ; los quals, après tornats, digueren y offeriren als magnífichs consellers segons, que mes llargament, baix en lo present *Libre*, ahont estan continuades les offeretes fetes a la Ciutat, se
 10 conté.

È no res menys per molts cavallers y particulars persones foren fetes offeretes als magnífichs consellers en nom de la Ciutat, axí de ses persones com de sos bens, vassalls y amichs, larguissimament, les quals, per ser voluntaries y propri motiu y sens demanar-les la Ciutat, foren tingudes
 15 y es rahó se tinguen en lo compte que se deu, y en son loch y cas la Ciutat se'n deu recordar per no mostrar-se ingrata, y perquè en altra ocasió tropia qui la favorezca. È no sols dits cavallers, confraries y particulars

vaje per lo effecte contingut en la deliberació de Consell ; y se procure que per lo camí acuda tota la gent que's pugue, axí de la que moltes persones han offerita, com trametent lretes a diverses persones y universitats ; y se'n aporten ab elles quatre canons de bateria y mija dotsena de pessés de camp ab bona provisió de pilotes, pólvora y altres monicions necessaries, y cavalls per tirar y portar dites monicions ; y se fasse nominació de un home principal per portar la bandera o standart, y per la demás gent se elegescan capitans, cavallers y ciutadans y alferes per portar les banderas necessaries homens de abilitat, y creats oficials necessaris de mestre de camp y sargentos mayors y los que serán necessaris, y porten fins en dos cents gastadors ab sos aparells per fer y ajudar en lo que convingue, y vaje per capitá lo magnífich mossén Phederich Roig Soler, conseller segon, que al present es en loch de conseller en cap.

E que se scrigue a sa magestat donant-li raó del que passa entre la Ciutat de Barcelona y Tortosa y los procehiments fets fins así per correu propi, y també scrigue y done avís al magnífich conseller en cap mossén Navel, avisant-lo de tot lo que passa per que no stigue descuydat.

Y se scrigue a totes les baronies de la Ciutat y qui tenen obligació de valer-li que se preparen y posen apunt per a quant sien demanats, y avisen quina y quanta gent porá ser la que porá fer compte la Ciutat.

Y que se scrigue a la duquesa de Cardona y a les demás persones y universitats que aparra als magnífichs consellers per lo effecte sobre dit, y les despeses sien pagades per compte ordinari y expedides les cauteles necessaries.

Que vaje un cavaller, qual aparra als magnífichs consellers, pratich a Flix, lo qual fassa ressenya de la gent que de allí se porá fer compte essent necessaria y les armes que tenen y stiguen apunt per quant sien menester, y fassa posar bona guarda en lo castell per que no se fes alguna trayció, y veja també dels vehins quanta gent porá acudir y affavorir la pretenció y part de la Ciutat,

y de tot done avís ab diligencia a la present Ciutat, y les despeses sien pagades del compte ordinari y expedides les cauteles necessaries. »

Registre de Deliberacions, 1580, f. 81 v.º

¹ *Registre de Lletres Closes*, 1586-1588, f. 172 v.º :

« Ilustre senyor. La de vostra magnificencia reberem dilluns a quatre del present y ab ella los actes de vostra magnificencia ha tramesos y vist los desatinos de aqueixa gent de aqueixa Ciutat de Tortosa havem encontinent manat juntar lo Consell de Cent y donada raó al dit Consell y legit en aquell les respostes y requestes se ha feta deslberatió que sie treta la bandera de la present Ciutat ab quatre mil homens mes o manco segons apparra y ab los preparatoris que aparexará y per executió de dita deslberatió vuy havem treta la bandera en la form que la Ciutat te acostumat y fem moltes altres diligencies per la liberatió de la persona de vostra magnificencia pera que torne en esta Ciutat ab les insignies y auctoritat qual convé a la present Ciutat ans paragut donar-ne prompte avís a vostra magnificencia pera que sia sabidor de tot y tinga compta en lo faedor. Y per que havem entés lo virrey despatxs alguns oficials aquí no sabem lo porque advertim a vostra magnificencia que si cars fos que los oficials volgessen que vostra magnificencia passás y se'n tingués per dita Ciutat o altres parts ab ells porque ne paregués que dexar-lo passar ab les insignies fos ab medi de dits oficials y ab llur favor los porá dir a dits oficials que facen son officí que sempre vostra magnificencia tindrà lo pas lbers vostra magnificencia passarà y vindrá conforme l'orde que de así se li done y advertim també a vostra magnificencia que sempre que tindrà libertat de venir passant son camí ab les insignies conforme es anat sens contradicció no obstant que facen qualsevol protesto vostra magnificencia se'n vinga que será levar grandissimos gastos a esta Ciutat altrament nos moga de aquí. E nostre senyor la illustre persona de vostra magnificencia guarde. De Barcelona a vi. de juliol MDLXXXVIII. »

persones feren dites offertes, però encara la ciutat de Çaragoça y altres viles y lochs del present principat, segons largament en lo dit memorial de offertes, baix en lo present *Libre* continuat, se poden veure y estan contengudes.

5 * E lo mateix dia de dijous, volent los magnífichs consellers e persones del Consell per en assó elegides, procehir madurament y com se deu fer, y evitar gastos y despeses y los mals y danys que se porien seguir, prosseguint y posant a total executió la deslberatió del Consell y anada de la bandera, deslberaren enviar a la ciutat de Tortosa pera dir y requerir-los
10 que, per evitar dits danys y mals, dexassen passar al dit magnífich conseller, altrament protestás que tot seria a culpa dels de Tortosa y no de la present ciutat ; y per dit effecte fou tramés mossén Sebastiá Masselleres, negociant, ciutedá de Barcelona, ab orde que digués y protestás segons en un paper, que per sa memoria li fonch donat, estava contengut, lo qual es del
15 tenor següent :

Mossén Sebastiá Massalleres : Anireu a la ciutat de Tortosa, y, de part de la ciutat de Barcelona, direu als senyors procuradors de la dita ciutat de Tortosa, que com sia vingut a noticia de aquesta ciutat, que per ells y per lur orde se ha fet y fa empaig y contradictió al magnífich Galceran de Navel, conseller en cap de dita ciutat, detenint-lo opprés y retirat en una casa, no permetent-li fer son camí y tornar a esta ciutat, cosa inaudita y digna de molt gran reprehensió, y com la ciutat de Barcelona entenga cobrar son conseller, y provehir en que puga passar y tornar a esta ciutat, a deslberat lo Consell que se tragués la bandera de la Ciutat, (la qual ja es
20 estada treta y posada en les finestres de la Casa de la Ciutat) y acompanyada de la gent necessaria vaja y traga per forsa la persona de dit conseller en cap, y aquell acompanyen fins a la present ciutat. Y perquè anant com está deslberat se causaran grans danys y mals irreparables, los quals protesta la ciutat de Barcelona no seran a son carrech ni per sa culpa, sino de dita ciutat de Tortosa ; y perquè axí davant nostre senyor Deu com de sa magestat, y també davant les gents, resten desculpats les gents de Barcelona, * los requerireu que, encontinent y sens mora, lleven lo empaig y contradictió que tenen feta y fan a dit magnífich conseller en cap mossén Galceran de Navel, y lo dexen liberament venir y tornar a la present
30 ciutat ab ses vestes e insignies consulars, y com los consellers de Barcelona tenen acostumat, altrament protesten, que continuant y executant dita deslberatió del Consell, seguiran son camí, y faran lo que per exeputió d'ella será necessari, y de tot se estará a vostra relatió, lo qual Sebastiá Massalleres ab dit orde partí pera anar a la dita ciutat de Tortosa lo dit dia de dijous ja tart.
40

E no res menys, continuant dits magnífichs consellers de fer y preparar tot lo que ere necessari, convocades y congregades les persones qui tenien noticia y pràctica de coses de guerra, y sabien com y de quina manera se havia de ordenar una hoste, feren alguns memorials del que se havia de fer y provehir en cas que fos necessari continuar lo comensat y anar a Tortosa per lo efecte dalt dit, ordenant capitans y altres oficials en la forma següent :

Memorial dels oficials y ministres de la oste.

Mossén Phederich Roig Soler, conseller segon, al present servint de conseller en cap per absentia de cap : capitá de tota la oste.

10 Don Miquel Agulló : gamfanoner o alferiz.

Don Galceran Armengol : sargento major ab sos ajudants.

* Capitans de cavall : don Bernat de Pinós, capitá de llansés ; Joan Lull, capitá de arcabussés de cavall ; Joan Morell, tinent de dit Joan Lull. C. 51 v.º

15 Joseph de Bellafilla, Joseph Cescasses, Francesch Cornet, Bernat Vilana.

Capitans de infanteria : don Gispert de Guimerá, don Ramon Blanes, Joseph de Bellafilla, Joseph Cescasses, Francesch Cornet, Bernat Vilana. Capitans de respecte : don Pedro de Pinós, don Luys Aragall, don Federich Sant Climent, don Hieroni Torres, Juliá de Navel, Bernat Romeu, Francesch Pons, Luys de Vilafranca : capitans de respecte.

20 * Oficials de la artilleria : don Federich Mecha, comanador, capitá ; Nicholau de Credença, enginjer y maiordom ; Luys Tagell y Ferrer, cre- dencer de les monicions. C. 52

Altres oficials : misser Hieronim Guialmar, auditor de la hoste ; Francesch Burgués, capitá de campanya ; Francesch Montaner, Pere Comes, forriells majors e o aposentadors.

25 Joan Heres, Hieronim Mallol, Francesch Vinyeres ; comissaris de bas- timents.

[ ], provehedor de tota la hoste.

Mansió, lo picador, aposentador de la cavalleria.

30 [ ], [ ], dos manyans per adobar las armas.

[ ], [ ], dos ferrés per la cavalleria e o menescals.

* Joan Xuriguer, atambor general. C. 52 v.º

Francesch Banús, que fassa xxiiii. lanternes ab ses astes.

Hospital : Primo, un carro per medecines ; Latzer Aragonés, majordom del hospital ; mestre Vicens Castelló, metge.

35 Mestre Jaume Alon, mestre Gaspar Massaguer, mestre Joanot Soldevila, mestre Pere Sacristá, cirurgians, ab viii. jovens o criats.

Dos frares de Sant Francesch, dos frares de Sant Joseph, confessors.

Oficials de hazienda : mossén Francesch Guamis, vehedor ; mossén Gervasi Çapila, pagador y clavari ; Miquel Josep Cellers, comptador ¹.

¹ El fol. 53. en blanc ; e'l text, però, no sembla mancat.

* Divendres, a VIII., havent estat y estant continuament la bandera de nit y dia posada en la finestra de Casa de la Ciutat, desijant passar avant y traure dit magnífich conseller de dita oppressió, se determiná per los magnífichs consellers y persones per en assó per lo Consell eletes que la
 5 bandera se aportás al portal de Sant Antoni, y estigués allí posada de dia y de nit fins que totes les coses necessaries estiguessen aparellades y posades a punt. E per en assó y per avisar y convidar als poblats en la present ciutat pera que vinguessen per acompanyar aquella, fonch manada fer y publicar una crida per la present ciutat del tenor següent:

C. 54

10 Ara ojats de part dels magnífichs consellers de la present ciutat de Barcelona, que us notifiquen y fan asaber a tothom generalment, que com la present Ciutat haja deslberat anar a la ciutat de Tortosa a efecte de traure per forsa la persona del magnífich mossén Galceran de Navel, conseller en cap de la present ciutat, de la oppressió e impediment que a ella li es fet
 15 per dita ciutat de Tortosa, y per en assó es estat elegit y nomenat per capitá lo magnífich mossén Phederich Roig de Soler, conseller segon, al present regint lo loch de conseller en cap de dita ciutat, y estiga determinat se traga la bandera y sia posada al portal de Sant Antoni, demá, que será dissapte, a nou del corrent mes de juliol, y per dit efecte se pregue y exorte
 20 a tots los promens y regidors de confraries que, ab sos confreres y panons, sens portar armes ni brandons, acuden lo dit dia, a la una hora passat mig jorn, a Casa de la Ciutat per acompanyar la dita bandera fins al portal.

La qual crida fonch feta y publicada ab dits tabals y trompetes per la present ciutat, los quals trompetes y tabals, com dit es, estaven continuament
 25 de dia en la Casa de la Ciutat, com dit es.

* Dissapte, a VIII. de dits, de bon matí, manaren los magnífichs consellers convidar per los sindich y subsindich als senyors dipputats y hoydors y a les persones il·lustres, qui se trobaven en Barcelona, y als cónsols de la Mar y altres cavallers y persones de tots staments per llurs verguers, pre-
 30 gant-los fossen en Casa la Ciutat per al després dinar del matex dia per acompanyar la dita bandera fins al portal de Sant Antoni¹ y encara que los senyors diputats tingueren dificultat del loch, y com anirien agraduats, per lo que desijaven complaure a la Ciutat y consellers de aquella per la

C. 54 v.º

¹ Divendres a VIII. del mes de juliol, MDLXXXVIII.

Los magnífichs consellers, absent lo cap y terç, y la mayor part de la vint y quatrena elegida per la liberació del conseller en cap que está detingut en Tortosa, ço es, Cahors, Tamarit, Puig, Vilana, Conrat, Doma, Masdeu, Palau, Oller, Guardiola, Morer, Ortoneda, Querol, Fort, Pujades, Antoni de la Mata, Albanell, Serradell, Falcó.

Primo, lloant a dits magnífichs consellers tot lo que fins aal han fet y les elections y apuntaments que en lo

present Consell son stats legitis, pregant-los que continuen dit negoci com a dits magnífichs consellers aparrá, elegint les demés persones que ls aparegue que convingués y fossen necessaries, y pera traure y portar la bandera al portal de Sant Antoni conviden totes les persones que solen convidar y s troba en semblant cas esser stats convidats, y sie aportada demá que será dissabte.

Registre de Deliberacions, 1588, f. 133.

gran amor y conformitat que, per la gracia [de] Deu nostre senyor, al present y ha entre las dos cases la Diputació y Casa la Ciutat, e diputats y consellers, foren regoneguts per mi Francesch Guamis, regint lo offici de scrivá rational, los *Dietaris* antichs y *Libres de Cerimonies*, e inseguint aquells foren
 5 tots agradahats y anaren en la forma que baix se dirá ab gran contento de tots y alegria grandísima de tot lo poble, vehent anar junts consellers y diputats ab tanta conformitat y germandat, cosa per los qui vuy son may vista, y que se deuria fer y continuar, com se spera fará ab la ajuda y favor de Nostre Senyor, lo qual será servit no donar loc a perversos y mal
 10 intencionats y enemichs de tota pau y quietut, y axí ho deuen conservar perpetuament per lo gran benefici que de estar unides estes dos cases reb y redunda a tot lo principat, com en lo present any s'es pogut y pot ben veure ab los *Dietaris* de la Diputació y de la Ciutat. Y es cert, que havent estat discordes y desonides dites dos cases haguera redundat en grandísim e irreparable dany, per evitar lo qual nostre Deu y senyor ha inspirat als
 15 ánimos de uns y altres que, dexades totes rancors y controverties, estiguessen de un matex voler y voluntat; platia-li per sa misericordia o conserve pera sempre. Amen.

* E lo després dinar del dit dia, los magnífichs consellers, a cavall, acompanyats de molts cavallers y altra gent, vingueren en Casa de la Ciutat, ahont també acudiren moltíssims cavallers, mercaders, artistes y menestrals, en gran número, tots a cavall, e allí aguardaren fins que totes les confraries fossen arribades, les quals venien ab sos panons o banderes que solen portar a les professons, abrigats ab ses capes y spases, sens portar vergues ni
 20 siris ni altra cosa, y entrant dins lo pati de la Casa de la Ciutat arrimaven ses banderes a la paret; y essent tots arribats, y ora ja de partir, donaren orde en que quiscú anás en son loch y fessen camí la via del portal de Sant Antoni en la manera següent:

Primerament, aná la companyia dels calsaters, libreters, y altres, anant per capitá mossén Joseph de Bellafilla, tots ab sos arcabussos, y molt ben ataviats, ab sa bandera de camp, en forma de soldats y gent de guerra, partint de la Casa de la Ciutat, per la plassa de Sant Jaume, carrer de la Bocaria y Hospital, anant dret camí del portal de Sant Antoni, segons que
 30 ab libres antichs se troba, que exint la bandera de la Ciutat ha de anar dret camí; y ans de partir feren en la plassa de Sant Jaume una molt concertada salva de arcabusseria.

Aprés, anaren los tres taballers de la Ciutat ab les sobrevestes de domás y armes de la Ciutat, sonant.

Aprés, anaren dos trompetes ab les sobrevestes y panons de la Ciutat, sonant de quant en quant.
 40

Deprés, seguiren les confraries ab sos panons, anant ab lo orde següent:

* Orde de les confraries :

C. 55 v.º

Primerament, lo panó dels perayres havia de anar ab los fusters, y perque anaven fent mostra ab ses armes no anaren ab panó y comensaren.

5 Fusters, blanquers, ortolans jovens, confraria de Santa Eularia, tra-
giners de mar, jovens mestres de casa y molers, bastaxos, macips de ribera,
daguers, garbelladors, mariners, barquers, pescadors, vedriers y sparsers,
corredors de besties, ravenedors, corders, flasaders, boters, matalafers, hos-
talers y taverners, pallers, corredors de coll, ortolans, carnicers, bayners,
10 spasers y lancers, mestres d'axa, texidors de llana, passamaners y perxers,
barraters, mersers, calsaters, cotoners, assahonadors, jovens texidors de lli,
mestres de cases y molers, gerrers, scudallers, ollers, rejolers, ferrers del
portal Nou, forners y flaquers, jovens sastres, tapiners, ferrers del Regomir,
crespins sabaters, pelliçers, freners, argenters, sastres.

15 * Acabades de passar totes les confraries, anaren sis trompetes ab sobre-
vestes y banderes de domás ab les armes de la Ciutat. C. 56

Aprés, dos tabals de guerra ab dos píffanos, tots ab sobrevestes y armes de la Ciutat, com les demés.

Aprés, anave lo noble don Miquel de Agulló, gamfanoner o alferis,
20 armat en blanch, ab un sombrero ab sas plomes, molt galatn, a cavall ab
un bell cavall encubertat de taffetà carmesí, ab unes orles o flochs que
baxaven fins als genolls del cavall, ab sella armada y testera al cavall ;
y ell portave calses blanques y faldons de carmesí ; y essent com es gran
y gros, aparexia armat molt be, lo qual aportave la gran bandera, la qual
25 fonch baxada al temps que havia de partir de la finestra de la Casa de la
Ciutat, ahont estave, baxant aquella per fora de la finestra sens tornar-la
dins la casa, y aquella prengué lo dit magnífich conseller Soler, regint per
lo cap y capitá elegit, lo qual, estant a peu, la doná y posá en mans del dit
senyor don Miquel de Agulló, lo qual prengué aquella, y ajudant-li dos o
30 tres homens que anaven a peu, se posá en via seguint la companyia.

Aprés, anave lo cavall del capitá mossén Federich Roig Soler, conseller,
lo qual estave encubertat de vellut carmesí ab uns flochs y orles ab flocadura
de or y seda carmesina per tot lo rededor, ab unes puntes largues, ab dos
escuts brodats de or y seda, ab les armes de la Ciutat a les anques, y un altre
35 scut al mig del pitral, la qual cuberta baxave fins davall dels genolls del
cavall ; y en dit cavall anave a cavall un patge del dit conseller, vestit del
mateix vellut carmesí, aportant al cap un morrió daurat, molt gentil, y
en la ma aportave un bastó de quatre palms, rodó y daurat, ab les armes
de la Ciutat, que es lo bastó de la capitania, lo qual patge anave circuhit
40 de uns alacayos de dit conseller, molt ben adressats y ataviats.

* Aprés, anaren los dos verguers o porters dels cónsols de la Lotja.

C. 56 v.º

Aprés, dos porters dels senyors diputats ab ses masses grosses, y dos de la Ciutat, anant tots quatre en filera, ço es, los dos porters de diputats a la part dreta, y los dos de consellers a la part esquerra.

5 Aprés, anaren lo altre porter dels senyors diputats y los dos verguers dels magnífichs consellers en una filera, anant los dos verguers de consellers a ma dreta, y lo porter de diputats a ma esquerra, ab ses masses y vergues altes.

Aprés, anave lo dit capitá mossén Soler, conseller, vestit ab sa gramalla
10 de domás, a cavall, ab una mula ab gualdrapa de vellut ; y ab ell anaren un conseller y un diputat, ço es, lo conseller terç misser Francesch Guamis a ma dreta, y lo diputat militar don Francisco Grimau a la part y ma esquerra ; y dit capitá mossén Soler al mig, y d'esta manera, agraduats en una filera, anaren los tres junts sols.

15 Deprés, venia lo conseller quart mossén Pere Alguer a ma dreta, y lo diputat real mossén [ ] Çacoromina a la ma esquerra, y entre ells, y en sa filera, lo senyor prior de Cathalunya y bescome de Canet y altres.

Deprés, venia lo conseller quint, mossén Jaume de Encontre, a ma
20 dreta, y mossén Miquel Monserrat Grau, oydor de comptes real, a ma esquerra, y entre ells, los dos cónsols de la Lotja y altres nobles cavallers y ciutedans.

Y deprés, se feren dos fileres per agraduar los que seguien.

Aprés seguiren una infinitat de cavallers, molt ben adressats, y molts
25 mercaders, artistes y menestrals, tots ataviats com la festa requeria, anant tots a cavall y ab gentil orde.

Aprés dels quals, venia lo senyor don Bernat de Pinós ab sa companyia dels perayres, tots a punt de guerra, ab sa bandera de camp y molt ben adressats, que fou cosa de mirar.

30 Aprés, seguía una infinitat de poble que admirave, axí de ciutat com fora de ciutat, que, per trobar-se tal dia, heren vinguts.

* E ab lo dit orde y consert, com es dit, partiren de la Casa de la Ciutat y feren la via del portal de Sant Antoni, dret camí per la Bocaria y carrer del Hospital, exint tots fora Barcelona, escampant-se per lo camí
35 y camps que allí son. Has de notar que tots los carrers de Barcelona per ahont aná dita bandera, y les portalades y finestres de les cases ere tot ple de gent, y per les finestres moltes dames y senyores, que ab treball se podia passar. Y essent arribada la bandera al portal, exint y passada la primera arcada, se aturá, y lo capitá mossén Soler se apeá de la mula
40 ab que anava a cavall, y prengué la bandera de dit senyor don Miquel de

C. 57

Agulló, y la maná posar y traure per una finestreta que está entre les dos torres del portal, y allí se posá sobre un dosser de seda que estave en dita finestra ; y exint tots fora del portal, los de la companyia del senyor Bellafilla, calsaters y libreters, que eren anats davant y estaven fora del portal aparellats, feren una salva de arcabusseria molt consertada ; y donant volta los magnífichs consellers y diputats y altres de sa companyia se'n tornaren per lo mateix camí fins al Pedró, y prengueren per lo carrer del Carme y de les cases de Monserrat y la plassa Nova, davant la Diputació, tornaren a la Casa de la Ciutat, de hont se despediren los senyors diputats y hoidors, y deprés los cónsols, y après los consellers, primer lo segon, après lo ters, quart y quint ; la qual volta se feu per no desbaretar la companyia del senyor don Bernat de Pinós dels perayres, que venia per lo carrer del Hospital ab molt gentil ordenansa y vestits de seda, y passaven de sinc cents, tots arcabussers.

Y essent arribada dita companyia al portal, prengué la guarda de la bandera, y la del senyor Bellafilla, que fins aquella ora havia guardat, se'n torná, y també les banderes o panons de les con*fraries que havien estat aguardant fora del portal se'n tornaren vora la muralla, per fora de la ciutat, entrant per lo portal de Sant Pau, qui aquest any y poch mesos ha, s'es tornat obrir. Y per que feye un ayret, no molt fort, anaven les banderas ventejant, que ere cosa de veure ; y a tot assó les trompetes y tabals de la Ciutat estaven sonant, estant dalt a les torres del portal, ahont estigueren tant com la bandera y estigué ; y essent tart y de nit, lo dit senyor don Bernat de Pinós repartí la sua companyia per los lochs que aparegué, tenint tota la nit lo portal hubert ab bona guarda de arcabussers, fent cremar moltes graelles ab teya, tenint en dit portal lo cuerpo de guarda, y de allí enviant esquadres per los baluarts, com se ere fet estant en la Casa de la Ciutat.

C. 57 v.º

E per quant aparegué als magnífichs consellers, y persones eletes per lo Consell, que lo dit capitá y conseller Soler devia restar en lo portal y dormir allí en la casa que te feta la Diputació, entenent assó los senyors diputats, feren adressar unes instanties de dita casa, ab sos paraments per les parets, de brocat y sedas, y ab moltes cadires guarnides de vellut, de manera que podia en ella molt be aposentar lo dit senyor capitá, lo qual dormia y menjave en dita casa ; y estigué tant quant la bandera estigué al portal, tenint taula y donant de menjar als qui anaven y volien menjar ab ell, que may faltaven ; y algunes vegades hi mejaren los diputats y hoidors y altres molts¹.

¹ *Registre de Deliberacions*, 1588, f. 133 :

* Diumenge, a x. del mes de juliol, MDLXXXVIII.

Los magnífichs consellers, absent lo cap, y la mayor part de la vint y quatrena elegida, ço es, mossén Cahors,

Perot de Tamarit, Francesch Ferrer Dezpuig y Conrat Doms, Batlitzar Masdeu, Pau Moradell, Francesc Palau, Rafel Jordá, Francesch Oller, Alonso Francesch Guardiola, Joan Morer, Pere Ortoneda, Miquel Querol

Diumente, a x. de dits, volent los magnífichs consellers y persones eletes, procehir en tot ab la maduresa que lo negoci requer y esta Ciutat acostuma en totes ses coses, feren deslberatió y determenaren trametre altre persona a la ciutat de Tortosa per requerir-los y amonestar que le-

5 vassen dit * impediment fet al magnífich conseller en cap, altrament protestás contra d'ells de tot lo que seguir-se pogués, y per aço fonch tramés mossén Melchior Baget, scrivent, ab orde que digués, conforme a un memorial o instrucció li fonch donat del tenor següent :

C. 58

Mossén Melchior Baget : Anireu a la ciutat de Tortosa y, de part de la ciutat de Barcelona, direu als senyors procuradors de dita ciutat de Tortosa, que no obstant que per mossén Sebastiá Massallera, enviat per la dita ciutat de Barcelona, siau stats requests y amonestats de paraula, que per obviar als grans mals e inconvenients y excesives despeses y gastos que se offerexen, anant la ciutat de Barcelona, ab sa bandera y gent, per

15 llibertar y facilitar lo passatge y camí que ha de fer lo magnífich mossén Galseran de Navel, conseller en cap d'esta ciutat, venint de la Cort de sa magestat, y tornant a la ciutat de Barcelona, y llevar lo impediment li es stat fet y se li fa per ells dits senyors procuradors y universitat de Tortosa, llevassen dit obstacle, dexant passar dit magnífich conseller ab ses vestes e insignies consulars, y com los senyors consellers de Barcelona acostumen, lo que fins así no entenen hajen fet, ans be perseveren y stan en sa obstinació en molt gran perjudici de la ciutat de Barcelona, per hont es stat forçat a la dita ciutat y Consell de aquella, continuant la exeqüció de la deliberació del Consell de traure la bandera de Casa la Ciutat, y

25 aportar aquella ab la solemnitat acostumada fins al portal de Sant Antoni, ahont al present está posada, a efecte de continuar son intent, que es de venir a esta ciutat de Tortosa, y traure per forsa, y fer passar y venir a la dita ciutat de Barcelona la persona del dit magnífich conseller en cap ; y com següent est intent se faran grandíssims gastos, y se poran seguir grandíssims inconvenients, mals y danys irreparables, los quals no son ni seran a culpa de la ciutat de Barcelona sinó de la dita ciutat de Tortosa, a cautela, los tornarà a requerir, que, encontinent y sens mora alguna, lleven lo obstacle e impediment que han fet y fan a dit magnífich conseller en cap, * y dexen aquell liberament passar y tornar ab ses insignies y vestes

30 consulars, conforme han acostumat y solen los magnífichs consellers de

C. 58 v

y Antoni Fort y tots los menestrals, exceptat Antoni Serradell.

Que lo magnífich conseller Soler, qui ha de star y guardar la bandera en lo portal de Sant Antoni, que attés ha de menjar allí, si donará y tindrà taula al capitá de infanteria y alguns altres, que tingués sinch o sis de taula

no fent-ho en nom de la Ciutat sino en nom seu propri, que tingue taula a les persones li apareixerá en nom emperó del senyor conseller y no en nom de la Ciutat, que aprés la present Ciutat tindrà compte en satisfacer-li lo que y despendrá. *

Barcelona, altrament protestan que seguiran y continuaran son camí y vindran a esta ciutat per lo effecte dalt dit ; y de tots danys, missions y despeses per dita ocasió fetes y faedores, y de tot starem a vostra relació.

Lo dilluns y lo dimars après següent, se entengué en provehir en totes
 5 les coses necessaries per fer la exida determenada, ço es, quiscú per lo car-
 rech li ere estat acomanat, preparant la artilleria se'n havien de aportar
 y les altres monitions necessaries, repartint també la gent que havia de anar
 per ses companyies y capitans dos cc. en cc. fins en ccl. homens per cada
 10 companyia, y també la companyia o companyies de la gent de cavall po-
 sant hi consertant-ho tot per esquadrons, y de la manera que havia de
 anar y marxar, y après, essent en Tortosa, se devia aposentar ; per les quals
 coses se feren grans preparatoris, y se prengueren molts treballs axí per
 los senyors consellers com per llurs oficials y ministres¹.

Lo dimecres arribá mossén Sebastiá Massalleres en la present ciutat
 15 tornant de la ciutat de Tortosa, ahont ere estat tramés per la present Ciutat,
 com dalt es dit, y refferí ere estat a Tortosa y havia dit als senyors pro-
 curadors, en presentia del Consell, lo que per esta Ciutat li ere estat comés
 y manat, y que li havien respost conforme en un paper que aportave,
 lo qual doná y posá en ma de dits magnífichs consellers, y es del tenor
 20 següent :

Satisfent los magnífichs senyors Ramon de Torrellas, donzell ; mossén
 Joan Miró, ciutedá ; mossén Gregori Parent, notari, y en Lluys March,
 procuradors lo present any de la present ciutat de Tortosa, a una requesta
 a ells feta lo dia present per mossén Sebastiá Massalleres, en nom y per
 25 part dels molt magnífichs senyors concellers y ciutat de Barcelona, conti-
 nent en effecte, que per haver feta en aquesta ciutat empaig y contradic-
 tió al magnífich senyor Galseran de Navel, conseller de dita ciutat, tenint-
 lo opprés y retirat en una casa, no permetent-li fer son camí a dita ciutat,
 ha deslberat lo Consell se tragués la bandera, segons ab effecte se ha tret
 30 pera que, acompanyada de la gent necessaria, vinga a la present ciutat
 y per forsa traure la per*sona del dit conseller en cap, y altres coses, si

C. 59

¹ *Registre de Deliberacions*, 1588, f. 133 v.º :

* Dilluns a xi. de juliol MDLXXXVIII.

Los magnífichs consellers, alsent lo cap y la mayor part de la XXXIII.ª, ço es, Cahors, Tamarit, Puig, Vilana, Oms, Masdeu, Moradell, Palau y Oller, y los del stament dels artistes y los menestrals, exceptat Serradell, ajustats dins la sala gran de les cases del honorable Consell han fetes les deslberacions següents :

Primo, fou proposat quin sou se donará als qui aniran demés dels que van a llur costa.

Que los senyors consellers advertesquen a tots los qui

han offerit a llurs costes persones y gent a la dita Ciutat que aquella tinguen apunt y apersebida, y als altres també advertir-los apercebescan aquella, y que als venturers no-ls sie donat cosa alguna, als altres cinquanta reals y se hagen de mantenir, y als de les offeretes de les confraries los sie fet compliment al que ells donen a cinquanta reals. Que per lo sindic sie tramés a dir a sa excelencia com per lo secretari Costa envia dir havie enviar a Tortosa al algutzir Pol per scusar lo present Ciutat de gastos y danys, que esta Ciutat li besa les mans de la mercé li ha feta y comfie la farà sempre y del cuydado te. »

y segons en dita requesta, a la qual se ha relatió, se contenen, dien y responen y certifiquen als dits molt magnífichs senyors consellers y Ciutat de Barcelona que ja may dits senyors procuradors y ciutat present han tinguda oppressa ni retirada en casa alguna, ni altra part, la persona del
 5 dit senyor Navel, ni li han impedit que no fes son camí y se'n anás a la dita ciutat, ni que fes lo que ben vist li fos, ni se li a fet de obra ni paraula la menor descortesia del mon, ans be se li a tingut molt particular compte en que se li fes tota cortesia, y'l proveissen de tot lo que demanás y encara del millor ; sols ha pretés esta ciutat, ab los termens de justicia que mes
 10 licits y permesos son estats, defensar sos drets y preheminenties, y jatsia que de justicia pretenga aquesta ciutat no tenir obligatió de dexar portar en aquesta ciutat y son terme les insignies consulars al dit Galseran de Navel ni altra persona alguna fora dels procuradors de la present ciutat de Tortosa, desijant emperó tota bona conformitat y correspondentia ab
 15 dita ciutat de Barcelona, y zelant la pau y quietut de aquest principat, y llevar les inquietuts que dels procehiments per dita ciutat de Barcelona cominats se porian seguir, axí a la dita ciutat de Barcelona com en aquesta e altres del present principat, dels quals Deu nostre senyor y la real magestat del rey nostre senyor ne serian desservits, jatsia no seria culpa de
 20 la present ciutat, puix son intent sols es estat deffensar sos drets y preheminenties, y no pensar fer injuria a ningú, todavia per aquesta vegada, sens perjuy de sos drets y ab protestació que aprés los drets y preteses de les parts se pugan declarar per sa real magestat o son llochinent general per via de justicia, son contents dits senyors procuradors y la present
 25 ciutat, que lo dit senyor Galseran de Navel passe per la present ciutat y son terme ab dites insignies consulars, protestant que no está ni estará per la present ciutat que no passe tant prest com vulla ab dites insignies consulars, dissentint en tot lo cominat y protestat. Donant la present per resposta, reprotellant contra * dita ciutat de Barcelona que, sino
 30 obstant lo demunt dit, insistiren en procehir de fet, sian a son carrech, risch y perill de tots los danys y mals desús dits, interessos y despeses se poran succehir y patir y de tot lo licit y permés protestar, requerint a vos notari y escrivá que la present resposta inserteu al fi y peu de dita requesta, y de tot junctament ne fassau un acte publich requirens instrumentum, etc.
 35 Comprobata cum suo originali per me, Hieronymum Babtistam Stor, notarium et scribam domus consilii Dertusse, et concordat de quibus aliena manu scriptis, fidem facio. Die undecimo julii, 1588. Et dicto Massalleres tradidi sigillo communi dicte civitatis ante impresso in fidem premissorum.

C. 59 v

40 E no res menys, lo mateix dia reberen letres dits magnífichs consellers del magnífich mossén Galceran de Navel, conseller en cap, ab les quals

scrivia y donave avís com ja ere passat per Tortosa liberament ab ses vestes e insignies de conseller, y que per lo dijous seria en Barcelona, y que'l avisasen a quina ora volien que entrás.

5 E vista la resposta dels de Tortosa y també les letres del dit magnífich conseller en cap, ab les quals scrivia ere ja passat, determenaren dits magnífichs consellers y persones eletes, que per lo sendemá dijous, a les dos ores après mig dia, anassen per tornar la bandera en la Casa de la Ciutat, y que se scrigués al dit magnífich conseller se detingués y no entrás fins al divendres, per que li poguessen exir a rebre'l, y no aparegués que la
10 festa era sols per la bandera¹. E per executió de dita deslberatió se feu crida per la ciutat exortant y pregant a les confraries que ab sos panons hisquesen y fossen al portal de Sant Antoni lo endemá per acompanyar la dita bandera y tornar * aquella en Casa de la Ciutat a les dos ores pas-
15 sat mig dia². La qual crida se feu ab les trompetes y tabals, com s'ere fet a la exida, y a mes de axó manaren dits senyors consellers convidar als senyors diputats, cónsols de Lotja y altres molts cavallers, mercaders y altres.

C. 60

20 Lo dijous, a la ora assignada, dits magnífichs consellers foren en Casa de la Ciutat, ahont acudiren molt gran número de cavallers y altra gent, encara que no de gran part tanta, ni de tant bona gana, com lo dia de la exida de la bandera, y també les confraries, quiscuna de per si, acudiren al portal de Sant Antoni, esperant a dits magnífichs consellers; y essent ora, partiren los dits magnífichs consellers de Casa de la Ciutat, agraduats,

¹ *Registre de Deliberacions*, 1588, f. 134 :

* Dimecres, a XIII. de juliol, any MDLXXXVIII.

Los magnífichs consellers, absent cap y quart, y la vint y quatrena elegida, exceptat Puig y Colom.

Primo, que sien fetes gracies a Nostre Senyor de la mercé nos ha feta, y que sie scrit axí a les univrsitats com als particulars que han fetes offeretes avisant-los com está remediat lo modo y com regraciant-los la offereta y fent-los offeretes y a les confraries y collegis y cavallers y altres persones que sien así sie fet lo mateix, y que sie rebuda informació de tot lo que ha passat y passa en dit negoci per que en son cas y loch se puga la present Ciutat valer d'ella, y també sie feta embaxada als senyors diputats fent-los a saber lo que passa y al senyor bisbe y a sa excelencia.

La bandera sie retirada en la forma acostumada.

Que ab la embaxada se farà a sa excelencia se li apunte del que se entén que no creyem que lo real Consell pren informacions sobre lo que ha passat en lo del traure la bandera y de la tenda se era posada a fora.

Y també se scriga a sa magestat del succés ha hagut aquest negoci, y també de les inquietuts que los senyors del Consell serquen y van procurant atanent en estes coses conferents a la república y no-ls curen remediar los maís y robatoris se fan en Urgell y altres parts y lo que més aprará als senyors consellers, y també se scrigue a sa magestat fent-li a saber tot lo que ha passat y passa en dits negocis y totes les inquietuts son causades per los del Consell, y que la causa de totes estes coses son prohibir

sa magestat los lochs del Consell de sogres y gendres, cunyats, honclos y nebots y altres parselitans contra les generals constitucions de Cathalunya fent rebre informació qual convé *de genere et moribus* dels que son promoguts a dits cárrechs conforme se digué y suplicá en les Corts de Monçó. *

² *Registre d'Ordinacions*, 1583-1589, f. 158 :

* Ara hoiats que us notifícan y fan a saber de part dels magnífichs consellers de la ciutat de Barcelona que com la bandera de la present Ciutat fos estada treta y posada al portal de Sant Antoni a efecte de anar a Tortosa per acompanyar y fer passar per forsa lo magnífich conseller en cap qui estava detingut en ella, y com après se han rebut letres de dit magnífich conseller en cap com ere passat liberament per dita ciutat de Tortosa ab ses insignies consulars y masses altes tornant a la present ciutat ab tota honor, y com cessant la ocasió també ha de cessar lo efecte, per so se ha deslberat que dita bandera sie levada de dit portal y tornada a Casa de la Ciutat demá que será dijous, a XIII. del corrent. Y axí pregunen y exorten a tots los prohombres de les confraries que de sos confreres y patrons lo dit dia de demá a les dos hores després migdia sien al portal de Sant Anthoni per acompanyar dita bandera.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los lochs acostumats de la present ciutat de Barcelona per mi, Pere Niell, corredor de la Ciutat, ab so de quatre trompetes, vuy a XIII. de juliol, MDLXXXVIII. *

y anant de la manera que l'altra volta eren exits, anant primer los tabals y dos trompetes ab ses sobrevestes.

Aprés, sis trompetes y dos tabals de guerra y dos piffanos.

Aprés, aná lo alferis o ganfanoner, y per estar indispost don Miquel
5 Agulló, aná per ell y en son loch, mossén Gervasi Çapila, ciudadá, anant
armat en blanch ab lo cavall de dit don Miquel, encubertat, com lo dia
de la exida, sens portar res en ses mans.

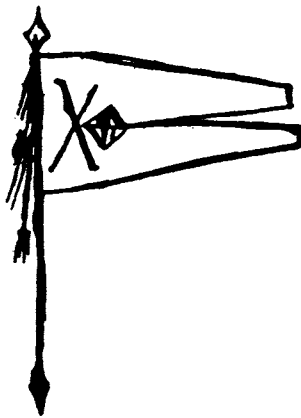
E perquè al temps que hisqué la bandera anave juntament y darrera
dit alferis lo cavall del capitá, y molts pensaren ere del alferis, se deter-
10 mená no anás en aqueix loch, y per ço anaren darrera lo alferis los ver-
guers o porters de Lotja ; deprés, dos porters de diputats a ma dreta, y
dos verguers de consellers a ma esquerra, tots en una filera ; deprés, dos
verguers de consellers a ma dreta, y un porter de diputats a ma esquerra,
tots en una filera ; deprés venia lo cavall del capitá, encubertat, com lo
15 dia de la exida, y anant a cavall lo patge, com abans ere anat ; deprés, lo
dit mossén Soler, conseller y capitá, ab la gramalla, a cavall en una mula,
lo qual anave en mig del conseller terç misser Francesch Guamis y del
diputat militar don Francesch Grimau, * anant los tres a soles ; y aprés,
lo conseller quart mossén Pere Alguer, a ma dreta, y mossén [   ]
20 Çacoromines, diputat real, a ma esquerra ; y aprés, lo conseller quint mos-
sén Jaume Encontre a ma dreta, y lo hoydor real mossén Monserrat Grau
a ma esquerra, y en mig d'ells anaren agraduats molts cavallers y perso-
nes de conditió. Y perquè la bandera no anás fent ronda, sino dreta via,
com ha de anar, partint dits senyors consellers anaren davant la Diputa-
25 tió, plassa Nova, cases de Monserrat, carrer del Carme fins al portal
de Sant Antoni, y essent allí lo dit magnífich conseller y capitá mossén
Soler maná baxar la bandera del loch a hont estave posada, y aquella
posá en ma de dit mossén [   ] Çapila, en nom de dit don Miquel
Agulló, y donant volta totes les confraries, ab lo orde que eren anades
30 lo dia que la bandera hisqué, se posaren davant per lo carrer del Hospital,
de la Bocaria, plassa de Sant Jaume, arribaren a Casa de la Ciutat, y de
aquí feyen lo camí que'ls parexia sens detenir-se gens. Aprés, arribaren
los magnífichs consellers y la bandera, la qual prengué lo dit conseller
y capitá essent-se apehat, y aquella doná y posá en mans de micer Fran-
35 cesch Guamis, regint lo offici de scrivá rational, perquè aquella fes posar
y guardar en lo loch y ahont acostuma de estar en Casa de la Ciutat, com
se feu encontinent ; y tots se despediren en la forma se ere fet l'altra volta,
y tornaren a ses cases.

Has de notar que la gent que seguia, com la que mirave, estaven ab
40 lo cap baix que parexia haguessen rebut algun encontre, per ço que no eren
poguts anar com havien pensat al temps se tragué. Nostre Senyor sie

lohat y glorificat qui també ho ha provehit en manera que la Ciutat reste honrada y se son evitats tants grans gastos y despeses com se foren fetes per lo que tots li deuen dar y fer grans graties y pregarlo sie servit guardarnos de semblant cars. Amen.

5 * E per quant es molta rahó que reste memoria perpétua y en lo esdevenidor se sapia y entenga la legalitat dels cathalans, y lo ánimo ab lo qual en cas de necessitat han de afavorir y valer a la ciutat de Barcelona, y també la dita Ciutat sapia a qui te obligatió de valer y afavorir, se posá
10 assi, per memoria, les persones particulars y altres universitats qui se offeriren y feren offeretes a dita Ciutat per efecte y ocasió dalt continuada y treta de la bandera.

E primerament, perquè en semblant ocasió se entenga lo que ara se ere fet, perquè no cregan agües de anar la gran bandera, que seria impossible, se ha de notar, com fonch feta una bandera ho estandart de tafetá
15 carmesí, ab sos cordons y floacdures de seda y or, y en ell pintades les armes de la Ciutat en la forma que está assí pintada.

Les offeretes se feren als magnífichs consellers de la Ciutat de Barcelona :

Primerament, estant lo honorable Consell de Cent congregat per tractar y determenar lo que se devia fer per la liberatió del magnífich conseller
20 en cap, detingut en Tortosa, los illustres senyors diputats trameteren embaxada a la Ciutat, en la qual vingueren nou persones, tres de quiscun estament, ab les masses altes y molt acompanyats, y entrats en lo Consell, assentats entre los cavallers y ciutedans, hu part altre, restant lo primer del Consell al costat del conseller en cap, y après lo embaxador primer

ecclesiástich, digueren de part dels senors diputats y hoydors y consistori, com havien entés los treballs en que estave la Ciutat per la detentió del magnífich conseller en Tortosa, y que per ço venien allí per offerir, com de fet offerien, aquella casa de la Diputatio y General y llurs persones
 5 pera tot lo que se offerís y la Ciutat tinga menester, ab molt gran compliment, y ab semblant los fonch acceptada y regrasiada la oferta. Fonch cosa nova y digna de ser tinguda en compte per venir ab tanta solemnitat y masses altes¹.

* Lo senyor don Bernat de Pinós se offerí a la Ciutat en persona y
 10 bens sempre que sie mester. C. 61 v.º

Don Francisco de Erill, en nom propri y del senyor baró de Erill, son germá, lo qual per estar indispost no pogué venir, offerí llurs persones y bens.

Don Federich de Palau se offerí ell y dos nebots en persones y bens.

15 Mossén Joan Lull se offerí persona y bens.

Mossén Joan Durall, persona y bens.

Don Federich Meca, persona y bens.

Don Gispert de Guimerá, persona y bens.

Don Garau de Marimon, persona y bens.

20 Don Agustí Vilalba, persona y bens.

Mossén Josep de Bellafilla, persona y bens.

Don Garau de Cruylles ab cccc. homens, y mes si mes manará la Ciutat.

Don Miquel de Mijavila, persona y bens.

Don Luys de Aragall, persona y bens.

25 Don Federich de Sancliment, persona y bens.

Don Herony Tiorres, persona y bens.

¹ En el Consell tingut el dia 24 de juliol fou acordat donar especials gratificacions a alguns dels personatges que havien fet ofertes a la Ciutat :

• Los magnífichs consellers, absent lo conseller quart, y la mayor part de la vint y quatrena elegida per les coses de Tortosa, ço es, mossén Cahors, Tamarit, Jordá, Moradell, Alonso, Guardiola, Morer y Ortoneda, Francesch Pons, Pujades, Falcó, Mates y Serradell [ ] que sie representat al Consell de cent que apar que deuria donar al senyor Pedro Hieronymo Laporta, embaxador de la ciutat de Çaragossa, per lo treball ha pres en venir de part de dita ciutat de Çaragossa a fer offertes a la present ciutat, una cadena de tres cents ducats.

Y al senyor don Bernat de Pinós, el qual per orde de la present Ciutat ha ospedat y regalat en sa casa al dit embaxador, alguna altra preseca en regonexensa de la bona voluntat ha mostrada en fer lo que la present Ciutat li acomaná, que també sie representat al Consell de cent.

Mes, que sie accontentat lo hoste ahont aná a descalcar dit embaxador.

Mes, que a Francesch Gamis y Hieronym Antich Ca-

nyelles sien donades, ço es, a dit Gamis cent lliures; y sinquanta a dit Canyelles, en satisfacció de molts y diversos treballs extraordinaris han supportats de dia y de nit per los negosis del trauer la bandera, y per ço sien spedides les cauteles necessaries..... cl. lls. s.

Que la letra que está ordenada per a sa magestat y lo memorial o instrucció vaje com sta ordonat.

Mes, que a Pau Teixidor qui havien aparellades y posades a punt dotze barques per anar a Tortosa sien donats per cada barqua lo que apareixerá als magnífichs consellers, dexant-los ho a llur conexensa, ab que pagant als amos de les barques y a cada hu dels qui se haurá de pagar y que's pach a raó quatre lls. per barcha, que entre totes son quaranta vuit lls..... xxxviii. lls. s.

Que's propose al Consell de cent si seria be que la Ciutat fes indemnitat a totes les persones han intervingut y han fetes offertes a la present Ciutat de tots los danys y treballs y gastos que per lo real Consell, axi per medis directes com indirectes, procehiran contra qualsevol persona. •

Registre de Deliberacions, 1588, f. 136 v.º

- Mossén Francesch Pons, persona y bens.
 Mossén Hierony Cardona, persona y bens.
 Mossén Miquel Pons, persona y bens.
 Mossén Galceran Cahors, persona y bens.
 5 Mossén Francesch Ferrer Despuig, persona y bens.
 Mossén Pere de Tamarit, persona y bens.
 Mossén Federich Vilana, persona y bens.
 Lo senyor comanador Junyent, persona y bens.
 Don Miquel Meca, persona y bens.
 10 Mossén Gabriel Cassador, persona y bens.
 * Don Federich de Cabrera, sa persona y bens y sis cavalls. C. 62
 Don Onofre de Vega, per ell y per don Ferrando, son germá, sas per-
 sonas y bens, ab dos cavalls quiscú.
 Don Joan y don Jayme de Madrigals, ses persones y bens, y quatre
 15 cavalls.
 Mossén Miquel Codina, sa persona y bens y dos cavalls.
 Mossén [ ] Montagut, persona y bens y un cavall.
 Mossén Pere Pau Bonaventura Bolet, pare y fill, ses persones y bens,
 ab dos cavalls.
 20 Mossén Bernat Romeu, persona y bens y un cavall.
 En Femades de Sans, persona y bens y un cavall.
 Los droguers offeriren dos cavalls.
 Ortolans del Portal Nou offeriren vuyt cavalls.
 Joan Bonet, un cavall y sa persona.
 25 Mossén Pere Burgés, mercader, ab dos fills, ses persones y bens ab
 sos cavalls.
 Mossén Juliá de Navel, persona y bens y tres cavalls.
 Mossén Antoni Morell, sa persona y dos soldats y dos cavalls.
 Mossén Joseph Ces Cases, persona y bens.
 30 Mossén Lehandro Guirzes, persona y bens.
 Mossén Gaspar Dusay, olim de Aguilar, per ell y per son germá Jaume
 de Aguilar Peralta y Camporrells, ab lurs persones y bens y, per dit son
 germá, sinquanta vassalls.
 Don Bernat Aymerich y per ell don Bernat de Paguera.
 35 Don Pau Salba, sa persona y bens.
 Lo senyor prior de Cathalunya, sa persona y bens, y particularment
 xx.^m ducats.
- * vi. cavalls. Lo senyor don Federich de Cabrera ab . cc. homens. C. 62 v.º
 ab sis cavalls.
 40 Mossén Joseph de Favara ab ..... c. homens.

	Mossén Juliá de Navel ab.....	L. homens.	
	Don Joan de Senmanat.....	cc. homens.	
	Don Alamany Guillot.....	c. homens.	
	Don Garau de Cruylles	cccc. homens.	
5	Don Francisco Salba.....	c. homens.	
	Misser Francesch Riera y de Olzinelles...	cc. homens.	
	Mossén Batista Falcó, comprés los de Cambrils.....	cc. homens.	
	Mossén Francesch de Vilarig.....	c. homens.	
10	Pere Benet Codina.....	cc. homens.	
	Don Emanuel de Rejadell.....	ccc. homens.	
	Don Pedro Dezpes.....	ccc. homens.	
	Mossén Francesc Reguer.....	L. homens.	
15	La senyora baronessa de Sant Vicens ab sos vasalls.		
	Don Francesch Agullana ab tots los vassalls de la comtessa de Benavent, senyora de la baronia de Martorell y altres.		
	La baronia de Monbuy offeriren	c. homens.	
20	y los cavalls seran en la baronia.		
	La baronia de Moncada offeriren.....	xxxx. homens.	
	Mossén Joan Bover.....	xxx. homens.	
	Onofre Gori, librater, ell y.....	xii. homens.	
	Mossén [ ] Montagut.....	vi. homens.	
25	Lo baró de Erill offerí tots sos vassalls ..	homens.	
	Lo baró de Joch offerí sos vassalls.....	homens.	
	Don Hieroni de Paguera	c. homens.	
	Jaume Aguilar Peralta y Camporrells	L. homens.	
	* Don Hugo Tamerit ab.....	ccc. homens.	C. 63
30	Don Dalmau de Rocabertí, sa persona y sos vassalls.....	homens.	
	Mossén Joan Pla de Montornés.....	c. homens.	
	Mossén Francesch Marimon de Caldes.....	c. homens.	
35	Mossén Joan Serra, sa persona y la sua nau artillada y armada.....	nau.	

CXXI

* SOLEMNITAT PER RAHÓ DE LA SEPULTURA FETA PER LO MOLT ILLUSTRIS-
SIM Y REVERENDISSIM SENYOR DON JOAN DIMAS LORIS, QUONDAM,
BISBE DE BARCELONA. C. 63 v.º

5

[8-14 agost, 1598]

Disapte, a vuyt de agost del any MDLXXXVIII., cerca de les dotze
hores ans de mig dia, lo reverendissim don Joan Dimas Loris, per la gratia
de Deu bisbe de Barcelona, morí en la present ciutat en son palau epis-
copal.

10

E après, al després dinar, los senyors concellers, ters y quint absents,
se aplegaren en casa de mossén Miquel Joan Pons, consellei en cap, per
lo que havian entés per relatió de moltes persones la dita mort, per verure
y entendre lo que havian de fer per part de aquesta Ciutat, y axí feren
aportar en dita casa per mi, Francesch Pedralbes, notari de Barcelona
y scrivá racional de la present casa, lo present *Libre* y un altro *Libre* ahont
estan continuades les sepultues que son estadés fetes a reys, prínceps
y altres bisbes de la present ciutat ; y vistes y legides la sepultura de don
Guillem Cassador, continuada en lo present libre ¹, y altres sepultures de
altres bisbes de la present ciutat, continuades en lo quart *Libre de Seri-*
monias, aparagué als dits senyors concellers tenien obligatió haver de fer
tot alló que la Ciutat havia acostumat fer en semblants sepultures de
bisbes, y asenyaladament en la sepultura del dit don Guillem Cassador,
per lo que dit senyor don Joan Dimas Loris a estat bisbe de aquesta ciutat
per spay de vint y dos anys o cerca, y era estat persona tant calificada
en scientia y benignitat, y haver exercit continuament son carrech
y offici pastoral y pontiffical personalment, assistint en la Seu als officis
divinals, y axí ordenaren que los verguers anasen per tots los monestirs
pregant-los que com sentirien tocar les campanes de la Seu tocasen també
les sues per la mort del dit senyor bisbe, e, inseguint * les altres sepultu-

15

20

25

C. 64

¹ Al f. 22, p. 31 de la present edició.

res de semblants bisbes y prelats fetes, ordenaren que fossen fetes cinquanta antorxes de cera groga, de pes de sinch lliures quiscuna antorxa, ab cinquanta scuts de paper, ab les armes de la Ciutat, les quals fossen aportades per cinquanta pobres, acompanyant lo cors de dit senyor bisbe, a quiscú dels quals fos donat un real. E de les dites cinquanta antorxes ne fossen donades a la sacristia de dita Seu sinch antorxes, que es lo delme de les dites cinquanta, e les restants quoranta sinch antorxes fossen restituïdes al candaler.

E mes avant ordenaren que per la dita sepultura fos fet fer un drap imperial, acostumat donar en semblants sepultures, ab senyals de la Ciutat; mes per no poder-se trobar drap de or tant prest com era menester, per poder servir a la dita sepultura, fonch manllevat de la sacristia de la Seu un drap imperial, sobre del qual drap fonch posat lo dit cors. E perquè era ja hora molt tarda, y dits senyors consellers no foren avisats de la mort de dit senyor bisbe, ni per part del reverent Capítol de la Seu, ni per part dels parents del dit senyor bisbe, que lo endemà, per ser dia de diumenge, y no poder aportar les gramalles de domàs que solen aportar en lo temps de stiu fins a tant que las obsequies del dit senyor bisbe fossen fetes, anasen quiscú de ells, atapats, ha oir missa en la sglesia que ls aparaxaria.

Diumenge, a nou de dit, vingueren en casa del dit senyor conceller en cap quatre preveres, vestits ab gramalles de dol, de part dels marmessors y parents de dit senyor bisbe per a fer-los assaber la dita mort, y com per lo reverent Capítol de la Seu ere estat determinat li fossen fets tres dias arreu, ço es, lo matex diumengue y lo dilluns y lo dimars, un ofici de requiem, cantat a cant d'orga, en son palau, y que totes les sglesies y monastirs de la present ciutat vinguessen tots los dits tres dies a fer-li absoltes en lo dit palau, y que après, lo dimecres vinent, * que comptariem a xxii. del corrent, lo cors de dit senyor bisbe fos sepultat en la dita Seu en la forma acostumada.

Dilluns, a x. de dit, festa del gloriós sant Lorens, vingueren los senyors consellers en la present casa, vestits ab gramalles de dol, a les nou hores de matí, per ha veurer y consertar lo que se havia de fer acerca de la sepultura del dit senyor bisbe de Barcelona, y per anar a son palau episcopal per tenir allí lo dol ab sos parents y amichs, com es de costum, y poc après de esser arribats en dita casa, vingueren dos preveres, vestits de dol, de part dels marmessors y parents de dit senyor bisbe per ha fer-los asaber com en lo palau episcopal estaven congregats los parents y amichs de dit senyor bisbe, tenint allí lo dol, y com volien comensar lo ofici de requiem, a cant d'orga, que se acostuma de dir en quiscú dels tres dies, y que desijaven saber si ses magnificencies volien anar a oir lo dit ofici

que'ls aguardarien, y per lo senyor conseller en cap los fonch dit y res-
 post : que ell y los altres senyors consellers estaven allí congregats per anar
 al dol en lo dit palau, inseguint en assó lo que troben que sos predecessors
 han acostumat fer en semblant ocasió, y que molt prest anirien, y que
 5 fossen servits de aguardar un poch, que ells volien y entemien oir lo dit
 offici cantat que se havia de dir ; y axí, poch après, als quatre senyors con-
 cellers, per esser absent de la present ciutat lo senyor conseller quint,
 vestits ab ses gramalles de dol, y ab sos verguers devant, y acompanyats
 de molts oficials de la present casa, també vestits de dol, anaren al dit
 10 palau episcopal per a tenir lo dol, y per oir lo dit offici, y quant foren alt
 en dit palau, los senyors marmessors y parents del senyor bisbe, tots en-
 dolats, y ab las gramalles rossegants, isqueren a recibir los senyors con-
 cellers fins fora de la porta de la sala gran de dit palau, ahont estava lo
 cors * de dit senyor bisbe, y après, tots plegats entraren dins la dita sala ;
 15 y quant foren al cap de dita sala, y junt al altar ahont se havia de dir lo
 dit offici cantat, los dits senyors concellers se asentaren en un banch que
 estava al costat de dit altar, devers lo pati del dit palau, que es a la ma-
 dreta del dit altar, y feren asentar a don Felix Malendrich, qui ere lo mes
 prop parent de dit senyor bisbe, entre lo senyor conseller segon y ters,
 20 y a misser Bou, qui es casat ab una parenta de dit senyor bisbe, entre lo
 dit senyor conseller ters y quart ; e après del dit senyor conceller quart,
 per no esser-hi lo senyor dit conceller quint, feren asentar a misser Prats,
 qui era casat ab una altra parenta de dit senyor bisbe, germana menor
 de la muller del dit misser Bou ; e après, feren asentar en dit banc a mossén
 25 Bernat Tavarner, lo qual, a be que no fos parent, era molt gran amich
 de dit senyor bisbe : y tots los sobredits endolats anaven ab les grama-
 lles rossegant, y estaven ab los caparons al cap, exceptats emperó los dits
 senyors consellers y oficials, los quals aportaven los caparons al coll.
 Y per no haver-hi mes loch, los altres marmessors y amichs del dit senyor
 30 bisbe que tenien lo dit dol, se'n passaren y se assentaren en un altro banch,
 que era a la part squerra de dit altar, devers lo carrer de Monjoich, ahont
 seyen també los capellans y altres familiars de la casa de dit senyor bisbe.
 E acabat lo dit offici, lo dit senyor conceller en cap feu un breu rahonament
 als dits marmessors, parents y amichs del dit senyor bisbe, offerint-los,
 35 de part de aquesta Ciutat, fer tot alló que convindria y tenia obligació
 la dita Ciutat de fer en la sepultura y obsequies de semblant prelat, e pre-
 nent comiat dels sobredits, los dits senyors concellers se'n tornaren en la
 present casa, acompanyant-los dits senyors marmessors, parents y amichs
 de dit senyor bisbe fins al matex lloch ahont los eren exits a rebrer.
 40 Dimarts, a XI. de dit, vingueren los dits senyors concellers * en la pre-
 sent casa a les nou hores de matí, ab gramalles de dol, per anar al dol com

C. 65

C. 65 v.º

lo dia precedent ; y abans de anar al dit dol, ordenaren que los honora-
bles mossén Francesch Calsa, mossén Pons de Peramola, militars ; mossén
Francesch Tarré y de Picalqués y mossén Francesch Cornet, ciutedans hon-
rats, vestits ab gramalles de dol, sense vestir-se caparons sinó aportant-los
5 a coll, per part de la Ciutat convidasen pera la Seu al excelentissim
senyor duch de Feria, loctinent general, per la dita sepultura fahedora
lo dia de demá.

E mes, deslberaren que lo dit mossén Pons de Peramola y misser
Jaume Dalmau, ciutedá, convidassen en la Casa de la Ciutat, per la dita
10 sepultura, lo reverendissim bisbe de Gerona, y lo senyor compte de Quirra
pera la present casa, y la senyora comptesa de Quirra per la Seu.

E mes, que lo dit misser Jaume Dalmau, ciutedá y misser Francesch
Gamis, militar, convidassen al senyor marqués de Aytona, don Gastó de
Moncada, per la present casa, y a la senyora dona Violant de Cardona,
15 muller del senyor don Enrich de Cardona, governador de Cathalunya,
vuy absent, per a la Seu.

E los honorables obrers que convidassen en al palau episcopal mestres
en sacra teologia per anar entorn del cors, es a saber, lo provincial prior
o altre president del monastir de Sancta Catharina ; lo provincial, custodi
20 o altre president del monastir dels Frares Menors ; lo provincial o prior
dels Agustins, e lo provincial o prior del Carme. E mes, tots los frares
dels matexos y de tots los altres monestirs pera la Seu, ab lurs creus.

E mes, lo honorable sindich y sots sindich de la dita Ciutat convidas-
sen los diputats de Cathalunya per la Seu, e lo veguer ¹ e lo balle de Bar-
25 celona per la dita Casa de la Ciutat.

E mes, ordenaren que los dos ajudants de la scrivania maior convi-
dassen lo prior de Cathalunya e los senyors abat de Sanct Culgat de Vallers
y lo abat de Banyoles pera la Casa de la Ciutat, y las senyores bescom-
pentesas de Rochabertí y de Canet pera la Seu.

* E mes, los verguers de dits honorables concellers, per lo semblant, C. 66
convidassen los cónsols de la Lotja, los barons, nobles, cavallers, ciute-
dans y mercaders per la Casa de la present Ciutat. E lo Capitol de la Seu
e los parents del dit senyor bisbe fan convidar, a llur de part, per si matexos.

E ordenades totes les coses sobredites, los dits senyors concellers acom-
panyats ab tots los oficials de la Casa, vestits ab ses gramalles de dol,
35 tornaren al palau episcopal per oir lo offici, que's havia de dir a cant de
orga en la dita sala gran, ahont estava lo cors de dit senyor bisbe, y arri-
bats allí foren rebuts com lo dia precedent, y asentats en lo mateix banch,
y tenint entre ells los parents y amichs, qui estaven en lo cap cubert, oiren
40 lo dit offici cantat, lo qual oït, se'n tornaren en la present Casa, accompa-

¹ El Ms. diu : « verguer ».

nyant-los dits marmessors, parents y amichs conforme havien fet lo dia precedent.

5 Dimecres, a XII. de dits mes y any, dia assignat per dita sepultura, los dits honorables concellers, ben de matí, vingueren en la present Casa de la Ciutat ab ses gramalles de dol, caparons al coll, y se'n pujaren dalt a la sala del Consell de cent per a rebre los convidats pera dita sepultura. E primerament, vingué lo abat del monastir de Banyoles, e per no trobar-s'i encara ningun ciutedá ni militar antich, lo assentaren a la ma squerra del dit conseller en cap en lo banch ahont solen seurer los ciutedans y
10 militars. E après, vingueren los cónsols de la Lotja ab sos verguers, acompanyats de alguns mercaders, e assentaren lo cónsol ciutedá entre lo quart y quint concellers, e lo cónsol mercader après del conseller quint, e los dos promens mercaders, que son companyons dels dits dos cónsols, los asentaren entre los ciutedans y militars, prop del dit cónsol mercader ;
15 e après, vingué lo illustrissim senyor don Gastó de Moncada, marqués de Aytona, vestit ab sa gramalla de * dol, lo qual assentaren al costat del dit conseller en cap, tirant-se amunt lo dit abat de Banyoles. E per esser ja cerca de les nou hores, havent convidat per les set hores, y per saber que ja lo cors del dit senyor bisbe era ja baix en lo pati, y las creus comensaven de anar, y entenent que molts dels convidats dexaven de venir,
20 axí per la gran calor que feya, com alguns de ells per no tenir ni trobar gramalles, per lo que las serimonias antigas dels dols se van de cadal dia perdent, no volent sperar mes gent, determinaren partir-se de la present Casa per anar a la dita sepultura ab la agradauatió acostumada, la qual
25 fonch feta per los obrers conforme está continuada ab lo *Libre de las Agradauacions*, lo qual aporta lo scrivá de les obres.

C. 66 v.º

I ab lo dit orde partiren de la present Casa de la Ciutat, y anaren al palau episcopal, e pujaren alt ; e essent pujats alt en la sala gran ahont se tenia lo dol, prengueren los parents y amichs del dit senyor bisbe, e
30 los agradauren entre ells dits concellers, posant hu dels dits parents en cada filera, y posant algú dels amichs en dites fileres ; e baxant per la scala, la professó de les parrochies y monestirs havia ja bona estona que era partida, y ja la proffessó de la Seu se comensava ordenar, lo tumol del cors comensá exir del dit palau.

35 E perqué hi hagué molt poch número de militars y ciutedans, per causa de les grans calors que feya, de manera que no'y hagué prou ciutedans y militars per poder posar y agradaur en totes les fileres dels dits senyors concellers, no anaren ninguns dels ciutedans y militars als peus ni al cap ni entorn del dit cors, conforme se troba asentat ab altres semblants sepul-
40 tures de bisbes y prelats de la present ciutat. Y entenent los dits senyors concellers que lo clero y Capítol de la dita Seu eren baix devant lo por-

tal del dit palau, y feien la absoluta al dit cors, se'n abaxaren ensemps ab totes les persones agraduades y parents y amichs del dit * senyor bisbe baix al peu de la scala de dit palau. Y comensant a fer camí la proffessó del dit clero y Capítol de la Seu, y essent ja exit lo tumol del dit cors del dit palau episcopal, com dit es, volent los dits senyors concellers, ab tots 5 los agraduats, parents y amichs del dit senyor bisbe seguir dita professó, trobaren devant lo portal del dit palau lo excelentíssim senyor duc de FERIA, loctinent general de sa magestat, sens gramalla, acompanyat ab tota sa guarda dels alabardés, lo qual era estat convidat per part de dita 10 Ciutat per la sepultura del dit senyor bisbe pera la Seu; y trobant-se en lo altar maior, al temps que lo clero y Capítol volgueren exir per anar ha acompanyar lo dit cors a la sepultura per fer honra al dit cors, volgué seguir lo dit clero y acompanyar lo dit cors per tot lo camí havia de fer; encontinent, lo senyor conceller en cap, qui aportava lo illustríssim senyor don Gastó de Moncada, marqués de Aytona, a la ma dreta de la sua 15 filera, anant dit senyor conceller en cap a la ma squerra de dita filera, dexá al dit senyor marqués de Aytona y tots los altres agraduats de sa filera, i-s posá a la ma squerra del dit senyor loctinent general, y los altres que estaven agraduats en dita filera, se posaren après immediadament 20 tras dels dits senyor loctinent general y conceller en cap, fent filera per si, exceptat lo dit senyor marqués de Aytona, lo qual, per no donar loch los senyors concellers a que dos persones los presehisquen, lo dit senyor marqués de Aytona se retirá, y li donaren loch en la segona filera, que es la filera en que estava agraduát lo senyor conceller segon, donant-li lo lloch que tenia lo dit senyor conseller segon, que es la ma 25 dreta, passant-se lo dit senyor conceller segon a la ma squerra de dita filera, y los qui estaven agraduats en dita filera se posaren en lo mig, y ningú dels altres senyors concellers ni persones agraduades de las altres fileras se mogueren de sa filera ni de son lloch. E ab lo dit orde, tots se- 30 guiren la dita proffessó, fent-se aportar la falda alta per los criats los sobre dits senyors loctinent general, consellers y marqués de Aytona tot lo camí de la dita professó, la qual fonch ordenada del modo següent :

Primer, anaven sexanta dones pobres ab sos covens * al cap.

Aprés, anaven sinquanta pobres que aportaven sinquanta antorxes enceses en la ma, ab uns scuts de paper ab les armes de la present Ciutat, uns ab gramalles y altres sense gramalles, que son les sinquanta antorxes que la Ciutat sol fer per la sepultura de son bisbe o prelat.

Aprés, anava la creu de la Seu y totes les altres creus de les parroquies y monastirs per llur orde.

Aprés, anaven los capellans de les parrochies y los frares dels monastirs, per llur orde acostumat, conforme solen anar a la proffessó del Corpus.

Aprés anaven lo clero y canonges de la dita Seu ab lo reverendíssim senyor bisbe de Gerona, lo qual anava vestit de pontifical ab sos dos assistents y diaca y sots diaca.

Aprés, anaven alguns capellans ab sos sobrepellissos aportant antorxes
5 enceses en les mans.

Aprés, anava lo cors del dit senyor bisbe de Barcelona posat sobre de un gran llit o tumol, vestit de pontifical, ab sa mitra al cap, y ab la crossa posada sobre los pits, lo qual tumol aportaven bastaxos, que anaven dejús, y als peus y al cap del dit tumol havien de anar quatre canonges
10 y quatre mestres en teologia que eren los presidents dels quatre ordens mendicans, los quals no volgueren anar en dit loch per lo que dit cors podia molt, per causa de les grans calors, y per no esser estat ben embalsamat ; y en dits llochs, ni entorn del dit cors, no anaren ciutedans, ni militars alguns per no haver-n-i, a be que fossen estats convidats per los
15 verguers dels dits senyors concellers.

Aprés, anava un capellá del dit senyor bisbe deffunct, vestit ab una capa de cor negra professional, aportant una mitra de bisbe en las mans, lo qual era lo matex capellá qui li levava y posava la mitra al temps que feya de pontifical.

Aprés, anaven altres capellans ab sos sebrepellissos y antorxes enceses en les mans, y aprés, anaven molts criats y familiars del dit senyor bisbe, tots endolats, y molts pobres del Hospital general y Hospital de la Misericordia, que eren mes de cent, y alguns aportaven gramalles y altres no, y tots aportaven antorxes enceses en les mans, a be que no anaven en son degut lloch, per lo que havian de anar davant totes les creus,
20 immediatament aprés de les * sobredites sinquantena atxes de la Ciutat ; y per culpa dels obrers de la Ciutat, y altres que tenien carrech de fer anar la dita professó, y posar quiscú en son lloch, los qui aportaven les dites atxes restaren en dit lloch, havent de passar davant las creus, com dit es ; y també, aprés del dit llit o tumol, anaren alguns capellans y altres
30 familiars de casa, vestits ab ses gramalles de dol, sens portar antorxes, no tocant-los aquí lo lloch, sino o davant les creus o aprés dels criats endolats o aprés de les fileres dels concellers y dels oficials que ls acompanyaven.

35 E aprés, anaven los verguers dels cónsols de la Lotja y los dels senyors concellers.

E aprés, anava lo dit senyor loctinent general, los senyors concellers, lo senyor marqués de Aytona y molts altres senyors, agraduats ab sas fileras.

40 E aprés, anaven los oficials de la present Casa, tots vestits ab gramalles de dol.

Y fa advertir ab altra ocasió que en semblants sepultures no vagen los senyois concellers tant atrás com anaven, sino que vagen tant serca com puguen del cors, ço es, après dels capellans que aniran ab sobrepellisos y atxes, després del cors, per lo que aquesta vegada, per culpa dels qui
5 ordenaren dita proffessó, restaren tant atrás que apenas veren lo llit o tumol del dit ccs, y axí se fa assí la present nota per memoria del sdevenidor.

È lo camí de la dita proffessó fonch, que exint del dit palau episcopal, tiraren per la Diputació, Casa de la Ciutat, Regomir, carrer Ample als Cambis Vells, davant Sancta Maria de la Mar, per lo cap del Born, carrer
10 de Moncada, capella de n Marchús, Boria, plassa del Blat, plassa del Rey, e tiraren a la Seu, entraren [per lo] portal major y posaren dit cors sobre lo cadafal li havien fet entrant al cor y davant la cadira gran pontifical que es en lo dit cor, y dejús lo capell ardent li tenien aparellat. È los dits
15 senyor loctinent general, los senyors concellers, lo senyor mar*qués de Aytona y tots los altres agraduats y persones del dol, pujaren alt en lo altar major y seguieren, ço es, lo dit senyor loctinent general, ab sa cadira y strado, a la part del evangeli, com acostuma, e los dits senyors concellers, senyor marqués de Aytona y los altres del dol, se asentaren a la part de la epístola, que es devers de la sacrestia.

20 Y a be que per descuit del senyor conseller en cap lo dit senyor marqués de Aytona se fos asegut en lo primer loch y abans de dit senyor conceller en cap, per lo que, per rahó de son titol de marqués, li tocava la presidentia, emperó per esser allí lo dit senyor loctinent general, y dos no poder precehir al dit senyor conceller en cap, fonch dit per mi, Francesch Pedralbes, scrivá racional de la present Casa, a qui toca agradar y donar loch a tots los que
25 seuen en companyia dels dits senyors concellers, al dit senyor marqués, que a be que sa senyoria hagués de precehir a tots los senyors concellers, se entenia no essent-hi lo senyor loctinent general, y que ara no podia estar en lo lloch que estava, per lo que ell y lo dit senyor loctinent general precehirien als dits senyors concellers, lo que no's podia fer en ninguna ma-
30 nera, y que ell havia de dexar lo loch que tenia per al dit senyor conceller en cap, y se havia de posar y asentar après, entre lo dit senyor conceller en cap y lo senyor conceller segon, y aqueix era lo loch que justament li tocava. Y entenent lo dit senyor marqués de Aytona lo sobredit, encon-
35 tinent, se levá de son loch y passá entre los dits senyors conceller en cap y conceller segon.

Y axí se comensá lo offici, lo qual digué y celebrá lo reverendissim senyor bisbe de Gerona, de pontifical, y a mig offici y hagué sermó y offertori general ; y après de tot lo clero, anaren ha offerir lo dit senyor
40 loctinent general, los senyors concellers y tots los qui eren en lo altar maior. Y estaven asentats dits senyors concellers y les persones del dol ab

la forma següent, ço es: entre lo conceller en cap y conceller segon seya lo dit senyor marquès de Aytona ; y entre lo segon y ters lo senyor abat de Banyoles ; y entre lo ters y quart, don Felix Malendrich, qui era nebot valentiá del dit senyor bisbe de * Barcelona, y era lo cap del dol ; y entre
 5 lo quart y quint seya lo cónsol de Lotja ciutedá ; y après del quint seya lo cónsol mercader ; y après, seyen altres parents y amichs del dit senyor bisbe, endolats, y los dos mercaders promens dels dits cónsols y los mili-
 tars y ciutedans qui eren vinguts ab la graduatió, tots a la mescla.

E' acabat lo dit offici y fetes les absoltes, tots los dits senyors con-
 10 cellers, senyor marquès de Aytona y los altres que estaven entre ells, anaren a fer gracies al dit senyor loctinent general de la mercé los havia feta en haver assistit y esser estat present a les obsequies del dit senyor bisbe, fent-li a saber, com en semblants jornades de dol, ells no acostuman de acompanyar al senyor loctinent general, com los altres dies, fins a la
 15 porta de la sglesia, per ser jornades de dol, ni acostuma la Ciutat fer ni usar de altro compliment del que les hores feyen ab sa excellencia ; y en- continent, lo dit senyor loctinent general ab tota sa guarda se'n aná del dit altar maior, exint per la porta de la rexa de dit altar, que es devés l'orga ; y los dits senyors concellers se'n tornaren a son loch, agardant
 20 que dit senyor loctinent general fos fora de la Seu. E' après, dits senyors concellers, agraduats en la matexa forma y manera que eren vinguts, sens fer ningun compliment al dit senyor bisbe de Gerona, qui era encara dins la sacrestia, per ser dia de dol y no haver-ne fet al dit senyor loc-
 25 tinent general, se'n anaren de dita Seu, exint per lo portal de les claustres ; y anant per dites claustres, arribaren al dit palau episcopal de hont eren exits, y quant foren al peu de la scala del dit palau dexaren tots los del dol y se'n tornaren ab tots los de la agraduatió en la present Casa, y alt en la sala del Consell de Cent, de hont eren exits, se'n torná quiscú d'ells en ses cases, y foren serca de les dues hores després de
 30 mig dia.

E' après, lo endemá, los dits senyors concellers, vestits ab ses gra*malles de dol, acompanyats dels oficials de la present Casa, també ab ses gramal-
 les, estant congregats en la isntantia del Concell ordinari per anar al dit
 35 palau episcopal per acompanyar los dits parents y amichs del dit senyor bisbe defunct al offici maior que's havia de dir en la Seu per dit senyor bisbe, y essent ja les nou hores, y sabent que ja lo dit offici era comensat y los del dol esser ja en la dita Seu, los dits senyors concellers no anaren al dit palau, ans be se'n anaren dret a la dita Seu, y pujaren alt en lo altar maior, y assentats los dits parents y amichs entre ells, oiren allí lo dit offici
 40 maior ; y acabat lo dit offici y absoltes, acompanyaren los dits parents y amichs al dit palau episcopal fins al peu de la scala, anant per les claus-

C. 69

C. 69 v.º

tres y exint per lo portal de les Vergens, y quant foren al peu de la scala de dit palau; los dits senyors concellers se despédiren dels dits endolats y s'en tornaren en la present Casa.

5 E après, no y tornaren lo endemá que's feya lo ters dia, perquè no's trobá si acostumás de anar sinó lo dia après del enterrament, a be que per durar encara lo dol los dits senyors concellers tot lo dia portaren les gramalles de dol.

CXXII

* SOLEMNITAT DEL ANNIVERSARI FAEDOR PER LA ÀNIMA DEL SERENISSIM C. 70
Y CATHOLICH REY DON PHELIP SEGON DE AQUEST NOM, SENYOR NOSTRE.

[24 setembre-10 octubre 1598]

5 Dijous, a XXIII. de setembre del any MDLXXXXVIII., estant los senyors
concellers congregats ab la vuytena de guerra dins lo baluart de mix jorn,
per causa que setze galeres de Génova eren arribades en la nit y avien
surgit dins del moll sens saludar la Ciutat, com tenien obligatió, y essent
10 cerca de las deu hores abans de mix dia, per lo secretari del senyor locht-
inent general reberen una carta la qual los enviava dit senyor locht-
inent general del avís y trista nova de la mort de la magestat real del
dit nostron rey y senyor, la qual carta no aparagué als dits senyors con-
cellers descloure per anar dirigit lo sobrescrit als concellers y Concell de
15 bons homens de dita ciutat, y per poder saber y entendre ab diligentia
lo contengut en aquella, determinaren en dit baluart fer tocar a Consell
de Cent, lo qual convocat y congregat fonch legida dita carta en ple Con-
sell, la qual per esser buydada en lo *Diatari*¹ del corrent any a dita jornada,

¹ Fa referència a *Manual de Novells Arçts*, vol. VII, Barcelona, 1898, p. 138.

El *Registre de Deliberacions*, 1598, f. 164, dóna més detalls de la qüestió i copia també la lletra, l'original de la qual no s'és trobat :

« Die jovis XXIII. mensis septembris anni predictorum.
Convocat y congregat lo present Consell de cent jurats en la sala gran de les cases del honorable Consell de la present ciutat, enteses les proposicions fetes per los magnífichs consellers sobre aquelles, lo dit Consell feu las deliberacions y conclusions següents :

Primerament, fou refferit per lo dit magnífich senyor conseller segon, absent lo en cap, de voluntat dels altres senyors consellers companys seus, defunct lo quart, com los dits magnífichs consellers, vuy die present, estant ajustats en lo baluart del Migjorn ab la vuytena de guerra pera deliberar lo fahedor sobre la vinguda de las galeras de don Carles Doria, las quals arribaren esta nit passada sens tirar ni fer la salut acostumada, per rahó de la qual

cosa los dits magnífichs consellers han manat tancar los portals de la ciutat per a que ningú de las ditas galeras pugués entrar ni exir de la ciutat, y estant, com es dit, ajustats, es vingut allí de part del senyor duch de Feria, don Francesch Agullana, representant a dits senyors consellers que las galeras no havian tirat per causa de la mort del rey nostre senyor, y que per ço pregava a dits senyors consellers tinguessen per scusat al dit capitá don Carlos de Oria, e tinguessen per be de manar obrir-los los portals; al qual fou respost, que los dits senyors consellers no estaven serts encara de la mort del dit senyor rey, e que pus la mort del dit senyor rey no era notoria, per tant no y havia per a que lo dit capitá dexás de fer la salut acostumada. E après de ser se'n anat lo dit Francesch Agullana, es vingut a dits senyors consellers en lo dit baluart lo secretari del dit senyor duch de Feria, lo qual de part de sa excelencia ha donat a dits senyors consellers una lletra de sa magestat, dient-los que lo dit senyor duch de Feria los pregava fossen servits de anar-li

se dexa assí de buydar. E vist lo contengut en dita carta, fonch determinat que se aplegás lo Consell ordinari pera que sabés lo fahedor acerca de las obsequias y dols se havian de fer per rahó de la dita mort. E per lo dit Consell ordinari fonch determinat que dites coses fossen pujades a Consell de Cent, en lo qual Consell, per estar ja congregat, fonch deliberat
 5 encontinent que las obsequias de sa magestat y dols fossen fets com es acostumat fer en altrás occasions passades, segons se feu per lo emperador Carlos quint y per la reyna dona Anna, muller del dit senyor rey, y encara ab mes aventatja si aparexará als dits senyors concellers; y que lo
 10 gasto se farà sia pagat del compte mes despedit, en lo qual Consell de Cent estigueren los dits senyors concellers ab les gramalles de dol y ab los caparons al coll, per esser en los dias que's feyen les obsequies * de mos-sén Francesch Comelles, conseller quart de la present ciutat, y esser lo segon dia de les dites obsequies. En lo qual Consell, encontinent que fonch
 15 legida dita letra, dits senyors concellers se cobriren lo cap ab los caparons, y feren levar la respallera de ras y lo cobritaula de vellut que tenien en lo taulell, ahont se tocan las desliberations que's fan en dit Consell.

E après, disapte a xxvi. de dit mes, après de haver assistit en la Seu al jurament que per lo senyor duch de FERIA fonch prestat com a lochtinent
 20 general novament elegit, dits senyors concellers se'n tornaren en la present Casa per a consertar les coses fahedores per les dites exequies; y encontinent, feren venir lo fuster de la present Casa y lo fuster de la Seu pera reffer lo tuguri, y posar aquell, y fer cadaffal sobre los graus de sancta Eularia, y lo llit alt, y lo cadaffalet de les dames, y tot lo mester,

a parlar a sa casa; al qual fou respost per dits senyors consellers, que per quant la lletra de sa magestat va dirigida a consellers y Consell de cent, per tant dits senyors consellers manavan juntar lo Consell de cent pera llegir-la, y legida farian segons la resolució que y pendria lo dit Consell de cent. E havent dits senyors consellers manat cridar lo dit Consell, e essent ja dits senyors consellers en la present Casa de la Ciutat, es vingut un cavaller y après don Ramón Doms ensemps ab un capitá de las galeras de part del dit don Carlos de Oria, los quals, scusant al dit don Carlos de Oria de la queixa que dits senyors consellers tenien d'ell per no haver tirat y saludada] la Ciutat com es de costum, han dit que dit don Carlos havia dextat de fer tal salut per pareixer-li no u devia fer per causa de la mort del serenissim don Phelip, rey y senyor nostre, y no per donar desgust algú a aquesta Ciutat, però, que si dits senyors consellers ne gustaven ell manaria alçar las galeras y saludar; als quals fou respost per dits senyors consellers, que de la mort del dit senyor rey no'n tenien encara certa noticia, per que la lletra de sa magestat, que ls ha donada lo secretari del senyor duch de FERIA ab que per ventura ve lo avís de la mort del dit senyor rey, no la havia desclosa per no ser encara juntat lo Consell de cent, e que per ço era rahó, que pus que en esta ciutat encara no se havia fet ningun senyal o demostració de la mort del dit senyor rey, pus no era notoria, devia dit don Carlos de Oria saludar y tirar com

es de costum; e anats que se'n foren dits senyors de la embaxada, poch après, se ha vist que las galeras se son alçades a la mar, y al tornar han tirat com es de prátiga, per tant legir se ha en lo present Consell la dita lletra de sa magestat pera que lo dit Consell hi fassa la resolució que mes convinga al benefici de aquesta ciutat, e desclosa en presentia del dit Consell la dita lletra lo contengut en ella es del tenor següent :

A los amados y fieles nuestros los consellers, Consejo y hombres buenos de la nuestra ciudad de Barcelona.

El rey. Amados y fieles nuestros. Domingo a 13 deste presente mes fué Dios servido de llevar para si el rey mi padre y señor que haia gloria, haviendo recebido todos los sacramentos de la yglesia con su acostumbrada devoción, y su fin ha sido tan cathólico y exemplar como su vida, y mi sentimiento como la pérdida de tal padre y señor que las obligaciones naturales de hijo las acrecentó con beneficios mas que de padre y no se las tienen menores los desse mi principado, pues tantos anyos los governó y conservó en religión, paz y justicia con aumento general y particular de los naturales del. Doy hos cuenta deste successo para que lo sepays como es justo y que en essa mi ciudad hagays la demostración pública de lutos y honras tanto major que en semejantes se ha acostumbrado quanto la ocasión presente le es de todas las de los siglos passados, pidiendo a Nuestro Señor su descanso eterno y que mis acciones las endrée a su santo servitio

y possar-hi llurs treballs y fustes en lo tuguri o capell, y per lo lloguer de la fusta, y per los claus, y per tots los adops y ramiendos que se havien de fer en dit tuguri per esser molt vell y no poder servir, per tot s'els donás [   ] ll. [   ].

5 E axí mateix, se feren venir los pintors de la Ciutat qui es [Francesch] Jornet, al qual per pitnar tot lo necessari, conforme lo memorial que de baix se darà al honorable clavari, qui de assó te carrech, se li prometé, ço es, per mans, or y color [   ] ll. [   ] s.

10 E més, determinaren que lo dit capell ardent fos fet pera divendres, que comptarem a VIII. del mes de octubre, per lo que nou dies abans se han de fer tres tochs quiscun dia, axí per les campanes de la Seu, de les parrochies y de tots los monastirs, axí de frares com de monjes de la present ciutat y fora de aquellas, y los tres dias aprés, que son los dies que's te dol en la present Casa, nou tochs; y aprés al dematí lo dia que's
15 fa dit aniversari, sis tochs. E per dit effecte foren fets los memorials següents.

* Memorial per al honorable misser Francesch Gamis, donzell y clavari, per lo aniversari del serenissim rey don Phelip. C. 71

20 Primerament, que don hobra ab acabament que lo fuster de la Ciutat, ensemps ab lo de la Seu, qui acostumen de fer lo tuguri o capell ardent en la dita Seu, meten mans en fer bastir dit capell ardent sobre les graus de sancta Eulalia, e sobre grans bigues, jásenes y postam; e que sien fets grahons per pujar alt a forma de llit; que sien posades pots, y sobre les

y al bien universal de mis reynos y vassallos y al de esse principado particularmente que yo tanto amo y estimo, como su divina magestad sabe que deseo acertar a darhos la satisfaccíon que mereceys vassallos tan fieles y leales como vosotros soys, y en el entretanto que doy assiento y me desembaraço de las cosas destes mis reynos para yr a visitar essa provincia por mi persona, he mandado al duque de Feria, como rey y senyor natural que soy desse mi principado, que en mi nombre haga el officio de mi lugarteniente y capitán general en virtud del privilegio que le he mandado imbiado firmado de mi real mano y despachado con las solemnidades que se acostumbra. Mando hos que le accepteys y le obedescays como bien sabeys, y sed ciertos que en dando lugar los negocios destes reynos (que spero serán con mucha brevedad) sin perder tiempo, iré, plasiendo al Senyor, a visitar esse principado, y el juntarse el amor que os tengo y cumplir con mis obligaciones con mi gusto y contento os assiguro bastantemente que no abia dilación de consideración y agora no se podía hazer sin atropellar lo de acá y de allá sin conseguir el fruto que deveys esperar de mi yda. En todo lo que fuere bien y acrecentamiento de los naturales desse dicho principado, como mas en particular os lo dirá el duque de Feria al qual dareys entera fe y crédito en todo. Data en Torredelodones a xvii. de sep-tiembre m̄d̄xcviii. Yo el rey.

Gassol, secretarius.

Vidit Frigola, vicecancellarius. Vidit Comes, generalis thesaurarius. Vidit Covarruvias, regens. Vidit Guardiola, regens. Vidit dominus Petrus Sans, fisci advocatus. Vidit Batista, regens. Vidit Clavero, regens.

E legida la dita letra en plen Consell, encontinent fou aiustat lo Consell ordinari de trenta sis en un quarto de la matexa sala, e lo dit Consell ordinari feu deslberatió y conclusió que les dites coses del dol y obsequies del quondam senyor rey sien representades al Consell de cent per a que lo dit Consell y fassa la deslberatió qual li aparexerá que convinga, e tornat a ajustar a lo dit Consell de cent en la dita sala fou representada a dit savi Consell la deliberatió que lo Consell ordinari desús ha feta pera que lo present Consell deliberás lo que aparexeria convenir pera la millor directió y effecte de dites coses.

E lo dit Consell feu deliberatió y conclusió acerca de la dita lastimosa nova de la mort del rey nostre senyor y dels dols y funeraries fahedores que's fassa com es acostumat fer en altres ocasions passades, segons se feu per lo emperador Carlos quint y per la reyna dona Anna, muller del dit senyor rey, y encara ab mes ventatja si aparexerá a dits senyors consellers, donant y cometent lo present Consell per açó als dits magnífichs consellers tot lo poder del present Consell per a gastar y despendre per dit efecte lo que sia necessari, lo qual gasto degan fer del compte mes despedit. »

pots draps de peus, so es, draps setzens negres o altres semblants, los quals porá sercar a lloguer ; e sobre la tomba, o forma de llit, que sien posats draps de ras, axí que la tomba pugua estar sobre el llit ; e sobre la dita tomba sia posada tela blanca, la qual acostume de dexar la sacristia de la Seu, e sobre aquella sia posat hu dels draps de brocat que la Ciutat feu per la mort de la sereníssima dony'Ana, darrera muller del dit senyor rey, per causa que no s'es pogut fer lo que la Ciutat te intent hara de fer fer, lo qual fará y donará aprés a dita sacristia ; e lo qual ja fet emprat de la dita sacristia fassa fer al pintor de la Ciutat catorze senyals sobreposats, so es, set de dit senyor rey y altres de dita Ciutat.

Item, que desús lo dit capell ardent sie fet y posat un sobrecel de tela bona, de blau scur, ab un senyal gran al mix, del dit senyor rey, e quatre senyals de la Ciutat, ço es, hu a quiscun cantó, e en quiscú dels dits quatre senyals hage un texell de fulles de or partit.

Item, sien posats al entorn del dit sobrecel quatre tovallons de dita tela, y que y sien pintats quaranta senyals, so es, vint del dit senyor rey y vint de la Ciutat.

Item, que fassa fer dos cents y sinquanta senyals petits de paper, ab les armes de la Ciutat, per posar en les antorxes de dita Ciutat, y en los siris dels canalobres, y sinch antorxes dels cantons y mig del dit tuguri.

* Item, que fassa fer nou senyals grans de fusta y paper daurat, ço es, vuyt de la Ciutat als quatre cantons de baix y quatre cantons de dalt de dit capell ardent, e hu del dit senyor rey a la sumitat de dit tuguri.

Item, que fassa fer al candaler trescents ciris grochs, quiscú de pes de sis onzes, per esser posats sobre lo dit tuguri ; e sinch antorxes de pes de sinch lliures, quiscú de dita cera groga, los quals sien posades, ço es, una en quiscun cantó e una al mig del dit simbori ; e quatre siris de pes de tres liures que estiguen en los canalobres del altar maior ; e mes, fassa fer a dit candaler dos centes y sinquanta antorxes o brandons de cera groga, quiscú de pes de sinch lliures, ab un senyal de la Ciutat en quiscú, de paper sobreposat, les quals antorxes o brandons seran posats als costats del dit tuguri, fahent-ne tres parts, ço es, una envers lo altar, altra a quiscun costat. È fet lo aniversari, per avinensa molt antiga, de les dites antorxes y brandons ne deuen romandrer a la Seu lo delme a la sacristia, y l'altra sia tornat a la Ciutat, exceptades emperó totes aquelles atxes que's acaben fins a la brandonera, y en las de les atxes que's acaben la sagrestia ne posa altres, y los trossos resten en dita segrestia per lo que cremen les sues, e de la cera del tuguri, jatsia en temps pasat se servave lo mateix orde, ara emperó, de alguns anys a esta part, tot lo que resta dels siris del dit tuguri, se dona a la dita segrestia, y aquesta vegada també se'ls es donat.

Item, que sien fets sinquanta siris petits de cera blanca per la oferta, quiscú de pes de sis onzes, los quals sien donats als honorables consellers y altres persones notables, que seran amprades per a fer honor a dit aniversari y als quatre canonges qui aporten los brandons, y a quiscú sie
5 posat un sisé de argent ; e si será lo senyor loctinent general o altres persones de stat, com son duchs y comptes, que'ls sie donat un siri de una lliura, y posat mig ducat o una pesa de or.

Item, que sien fetes sinquanta lliures de candeles de cera groga, de catorze o quinze la lliura, per so que sien donades a totes les persones, axí
10 homens com dones, a quiscuna d'elles una candela, y que y sia posat un ardit.

Item, que hage de comprar los draps per fer les gramalles als honorables consellers e a les persones e oficials que la Ciutat dona gramalles.

* Memorial per los honorables obrers mossén March Anthoni Carreres, donzell, y mossén Joachim Querol, apotechari, per rahó del aniversari
15 fahedor per la ánima del serenissim rey don Phelip, senyor nostre. C. 72

Primo, que los dits honorables obrers, vestits ab gramalles de dol ab los caparons al cap, pregunen per part de la Ciutat lo reverent vicari general del reverent Capitol de la Seu de Barcelona, sede vacant, que divendres, que comptarem a nou del mes de octubre del corrent any, se
20 farà lo aniversari per lo dit senyor rey, y que fins aleshores que sia acabat de fer y celebrar dit aniversari, fassen tocar les campanes de la Seu y de les sglesies parrochials de la present ciutat nou dies arreu, tres tochs, ço es, de matí, a mig dia y a la tarda, après del toch de la Ave-Maria, comensant lo dia de demá, que será diumenge, a mig dia ; y après dels dits
25 nou dies, los altres tres dies, en los quals se tindrà lo dol en la present Casa, nou tochs quiscun dia, repartits en lo modo y forma acostumats, y lo dit dia de dit aniversari sis tochs, repartits també desde'l dematí fins a mig dia, y que totes les parrochies, lo dia se celebrará dit aniversari de matí vinguen a la Seu procesionalment per a fer les absoltes ordinaries sobre
30 lo túmol o cors present que's farà dit dia.

Item, que pregunen de part dels senyors concellers los priors o presidents dels monastirs, axí de homens com de dones, y encara los monastirs que son fora de la ciutat, com son los monastirs de Valldonzella y de Jesús, dels pares Caputxins y frares de Sancta Madrona, que quant sentiran
35 tocar les campanes de la Seu toquen les de llurs sglesies, segons es acostumat per semblants aniversaris ; e que lo dit dia del dit aniversari tots los frares vinguen ab creu, procesionalment, al dematí, a la Seu per a fer les absoltes se solen fer sobre lo dit cors present.

Item, que pregunen per part de dita Ciutat al reverent Capitol de dita
40 Seu, per no haver-hi bisbe, que tinguen a be que diga la missa del dit ani-

versari lo reverent senyor Onofre Reart, canonge de la dita Seu, elet bisbe de Elna.

E mes, pregaran per part de dita Ciutat al reverent pare * prior del monastir de Sanct Josep del pares Descalcos vulle predicar lo sermó del dit aniversari. C. 72 v. 9

Item, que lo dia del dit aniversari, de matí, dits obrers sien en Casa de la Ciutat pera graduar y ordenar los magnífichs concellers y altres persones que anirán ab ells a la celebratió del dit aniversari.

E consertat tot lo sobredit per los dits obrers ab lo dit reverent Capítol de la dita Seu, e havent tocat totes les campanes de la dita Seu lo mateix dia a les dotze hores, y aprés al tart, y lo dilluns, dimars y dimecres aprés següents tres tochs quiscun dia, conforme es estat consertat, tots los monastirs de frares y de monjes feren lo mateix, com per los dits obrers los era estat ordenat ; e totes les parrochies dexaren de tocar, a be que per part del reverent vicari general del dit reverent Capítol los fcs estat manat de paraula, venint los scolans de dites parrochies en la present Casa, y dient que ells volien esser pagats dels dits tochs, y saber qui'ls havia de pagar, y dient a dits scolans que tocasen, conforme los ere estat manat, que aprés se veuria qui'ls havia de pagar ; y estant ab aquestes differentias stigueren dos o tres dies que no tocaren sinó tant solament les campanes de la Seu y dels monastirs, y havent-se enviat a dir dos o tres vegades als senyors vicaris generals de dit reverent Capítol que donasen orde en que totes les dites parroquies tocasen, y responent dits senyors vicaris generals que ja los ho havian manat ab penas, y que los scolans de les parroquies se scusaven y dexaven de tocar dites campanes, per lo sindich de la present Ciutat, per orde y manament dels senyors consellers, fonch donada una requesta en scrits als dits vicaris generals descarregant-se que si les dites parroquies dexaven de tocar, no era per culpa llur, que no u haguessen instat, sino per culpa dels dits vicaris generals qui no executaven los manaments havien fets als dits scolans, de la qual requesta consta en los *Registres* de la Scrivania Maior, la qual requesta donada y presentada per part de dit sindich, encontinent dits vicaris generals donaren orde y manaren ab molt bones penes als scolans de totes les dites parroquies que tocasen, com de fet tocaren totes les campanes de llurs sglesies, conforme los tochs que feya * la dita Seu. Y als monjos de dita Seu fonch dit per dits senyors concellers que per ajuda de costa del homens que acostumen de llogar per tocar les campanes de la dita Seu, se'ls donaria tot alló que'ls fonch donat per lo tocar de la sepultura de la sereníssima reyna dony'Ana, darrera muller que fou del dit senyor rey. C. 73

Dijous, al primer de octubre, los dits senyors concellers ajustats en la casa del dit senyor conseller micer Montaner, per lo que dexaven de anar en la Casa de la Ciutat per rahó del dit dol, volent posar en executió tot alló que se havia de prevenir per rahó de la dita sepultura, feren elec-
 5 tió de vint promens, als quals determinaren fossen donades gramalles de dol pera que stiguessen y assistissen ab ells al dit dol, y fessen tots los exercicis que fossen necessaris per les dites obsequies, les quals persones elegides son les següents :

Micer Phelip Dimas Montaner, conseller, elegí en proms : mossén Miquel Ferrer, militar ; mossén Josep de Bellafilla, militar ; mossén Miquel
 10 Batista Falcó, militar ; micer Pau Mas Novell, militar ; micer Mariano Berart, ciutedá ; mestre Arcangel Caralt, doctor en medecina, ciutedá ; Llorens Materra, parayre.

Micer Josep Illa, conseller, elegí en proms : mossén Pons de Peramola, militar ; mossén Garau Guardiola, militar ; mossén Francesch de
 15 Gualbes, militar ; mossén Gaspar Montaner, ciutedá ; mossén Juliá de Navel, ciutedá ; mossén Joan Soria, mercader.

Mossén Hieronim Talavera, conceller, elegí en proms : mossén Joachim Setantí, ciutedá ; mossén Francesch Cornet, ciutedá ; mossén Perot de
 20 Tamarit, militar ; * mossén March Antoni Llentès, militar ; mossén Francesch Pons, militar ; mossén Luís de Boxadors, militar ; mossén Pau Duran, droguer, per artiste.

C. 73 v.º

Dimars, a 6 de octubre, se comensá a tenir lo dol en la present Casa per la mort de sa magestad, après de haver precehits nou dies de tres tochs
 25 quiscun dia, y a les vuyt hores de matí vingueren los senyors concellers, quiscú d'ells per si, acompanyats dels promens per ells anomenats y dels oficials de la present Casa y de la Taula, fet repartiment de aquells per que sabés quiscú quin conceller havia de acompanyar, ço es, lo clavari ab lo conceller en cap, y los advocats mes antichs y altres oficials, anant lo
 30 clavari y tres prohomens en la filera del dit conceller en cap. Y exint de casa de dits concellers, axí los concellers com los que'ls acompanyaven, anaven ab lo cap cubert, y fent-se aportar tots la falda ; y après que tots los concellers foren arribats en la present Casa, se'n pujaren ab tots los qui'ls acompanyaven alt en la sala del Consell de cent, ahont se havia
 35 de tenir lo dit dol, y los dits senyors concellers se assentaren de front en dita sala en lo lloch ahont acostumen de estar quant se te lo Concell de cent, y los vint promens per ells anomenats se asentaren, la major part de ells, en la part ahont seuen los ciutedans y militars, y los altres a la altra part ahont seuen los mercaders ; y après dels deset promens ciutedans
 40 y militars, se assentaren los altres tres promens, ço es, mercader, artista

y menestral, a la dita part que seuen los dits mercaders; e lo clavari se asentá al cap del seu banch, ahont també se asentá lo tauler major, los advocats, y lo obrer militar, que tots eren vinguts en companyia de dits senyors concellers; y en lo banch que está a les spalles del dit clavari
 5 stigué lo obrer artiste, y los qui no cabien en lo banch del dit clarari; lo tauler mercader se asentá a la part dels mercaders, après de tots los prohomenes, y tras d'ell los mercaders racionals de la Ciutat, archivers, oficials de la Casa y de la * Taula, sens graduatió sinó a la mescla; molts
 10 dels quals oficials se alsaven per acompanyar los obrers quant venien algunes persones notables al dol a qui los dits anaven a recibir, segons la qualitat de cada hu dels que venien. E poch après, vingué lo senyor abat Vallgornera, abat de Banyoles, e asentaren aquell en lo banch dels ciutadans, al costat del magnífich misser Montaner, qui tenia lo lloch del senyor conceller en cap, per esser aquell deffunct. Aprés, vingué lo senyor
 15 don Miquel de Aymerich, abat de Sanct Culgat del Vallers, y per esser mes antich abat, se asentá entre lo dit senyor conceller y lo dit abat de Banyoles. E après vingué lo senyor abat Juallar, abat de Sarrateix, y se asentá entre los dits abats de Sanct Culgat y de Banyoles.

Aprés vingueren don Federich Palau y mossén Joan Palau y dos altres
 20 cavallers, ab ses gramalles rossegants, y ab los caparons al cap, y acompanyats de altres oficials de la Diputació, ab la mateixa forma, tramessos ab embaxada per part dels senyors diputats per a dir als senyors concellers que los dits senyors diputats tenien intent de venir ab tot son consistori en la present Casa pera tenir lo dol, y desijaven saber quin lloch s'els donaria.

E per lo dit senyor conceller segon los fonch dit y respost que diguesen
 25 als senyors diputats que la Ciutat los donaria lo lloch que ha acostumat donar en semblants occasions a llurs predecessors, que es al costat del dit senyor conceller, en lo banch dels dits ciutadans y militars, assentant-se tots los dits senyors diputats y hoidors, consegutivament, uns après altres,
 30 sens posar entre ells ninguna altra persona. E après vingué lo molt reverent senyor Onofre Reart, canonge de la Seu, y elet bisbe de Elna, y lo senyor Paulo Pla, també canonge de la dita Seu y vicari general del reverent Capítol, y asentaren lo dit senyor Onofre Reart, per esser elet de Elna, entre lo senyor conceller segon y senyor abat de Sanct Culgat, e
 35 lo senyor canonge Pla assentaren après dels dits tres abats. Aprés vingué lo senyor veguer, vestit ab sa gramalla de dol rossegant, y ab lo caparó al cap, e fonch asentat entre lo dit senyor conceller y lo senyor elet de Elna. E après, vingueren los assessors de la Diputació, * ab ses gramalles rossegants y caparons al cap, acompanyats de altres oficials tramessos
 40 per los senyors diputats, ab embaxada per a dir als senyors concellers que los senyors diputats havien trobat continuat en la Diputació que en

C. 74

C. 74 v.

semblant ocasió seya lo diputat ecclesiastich de tal manera que participava axí del enfront de la porta lo dit senyor diputat com lo senyor canceller, y que sinó se li donava lo lloch que altrás voltas s'els era donat, haurien de dexar de venir ; als quals fonch respost per lo senyor canceller
 5 Montaner que lo lloch que s'els donava era lo que los senyors deputats demanaven, y que fossen servits de advertir-ho perquè rebria gran pesar la Ciutat de que los senyors diputats no vinguesen al dol ; y ab dita resposta se despediren dits assessors.

Aprés, foren tramesos per part dels senyors concellers mossén Pons
 10 de Peramola, mossén Garau de Guardiola, mossén Francesch Cornet y mossén Gaspar Montaner, acompanyats de alguns oficials de la present Casa, ab les gramalles rossegans y caparons al cap, ab embaxada al senyor loctinent general pera fer-li asaber, com la Ciutat estos tres dies tenia lo dol en la present Casa, y que no acostumaven dits senyors concellers anar a visitar, sino esser visitats.
 15

Aprés, vingueren los dos alcaldes de la Seca, ab son porter davant ab sa massa alta cuberta de dol, y ab tot son consistori, ab ses gramalles rossegants y ab caparons al cap, y foren asentats en lo banch ahont seuen los mercaders, tots dos juncts, al costat del senyor Talavera, canceller
 20 quint, per no haver-hi sino tres concellers, per esser los dos altres defuntcs

Aprés, per part dels dits senyors concellers, foren tramessos micer Francesch Gamis, y micer Jaume Dalmau ab embaxada, acompanyats de molts oficials de la Casa, als dits senyors deputats per dir-los que los
 25 senyors concellers sentian en extrem que ses senyories no honrrasen lo dol ab sa presentia, y que fossen servits * de considerar que lo lloch que s'els era offert era lo mes preheminent y honrrat que's pogués donar en la Casa de la Ciutat, y que aquell mateix lloch tenia lo senyor marqués de Aytona, lo compte de Quirra y lo veguer de Barcelona ; y que per
 30 falta de saber les serimonies de la Casa de la Ciutat los qui aconsellaven a sas senyories se trobava dita dificultat, la qual no'u era ; y responent dits senyors diputats a dits embaxadors digueren que ells entenien, que havien de estar assentats lo diputat ecclesiastich al costat del canceller en cap, participant tots dos del lloch que ocupa la figura de Nostra Senyora que está en dit Concell de Cent. E los fonch respost per dit Gamis, que
 35 aqueix mateix loch era lo que los senyors concellers los donaven, y que fossen certs que no pensaven levar-los ninguna cosa, ans donar-los tot lo que als qui venen a fer visita deuen donar los amos de casa ; y axí certificats dits senyors diputats del que ans dificultaven, digueren que anirien ;
 40 y ab dita resposta y resolució se'n tornaren dits Gamis y Dalmau, y feren relació als senyors concellers del que havia passat ab dits senyors diputats.

Aprés, foren tramessos micer Berart, doctor en drets, y mestre Queralt, doctor en medicina, altres dels vint promens, acompanyats ab alguns oficials de la present Casa, ab embaxada als senyors inquisidors, los quals estaven en llur consistori, per fer-los a saber com la Ciutat estos tres dies
 5 tenia dol en la present Casa, y que per la correspondentia que aquesta Casa te y sol tenir ab tots los tribunals, los convidaven per al dit dol, no obstant que no's sia trobat ningun exemplar que en semblants ocasions dits senyors inquisidors sien estats convidats.

Dit dia, al després dinar, vingué al dit dol lo senyor marqués de Aytona, vestit ab sa gramalla rossegant y ab lo caparó al cap, y fonch assentat en lo banch dels ciutedans al costat del dit senyor conceller Montaner, qui representava lo conceller en cap. E aprés, vingueren los sobre*dits
 10 abats de Banyoles y de Sanct Pere de Galligans, y foren assentats en lo mateix banch aprés del dit senyor marqués de Aytona. E aprés, vingé lo mostaçaf, ab sa gramalla rossegant y ab lo caparó al cap, y per ser oficial de la Casa fonch assentat en lo escon que seuen lo clavari y advocats de la present Ciutat.

C. 75 v.º

E aprés, essent-se'n anat lo dit senyor marqués de Aytona, al qual acompanyaren los obrers y molts oficials fins al cap de la scala, y altres
 20 fins al peu de la scala, vingueren los senyors diputats y ohidors del General de Cathalunya ab tot llur consistori, fent-los lo mateix recebiment que havien fet al dit senyor marqués de Aytona, y foren assentats en lo dit banch dels ciutedans, al costat del dit senyor conceller Montaner, tots juncts, sens tenir ningú entre ells, y los dits abats se retiraren amunt en
 25 lo mateix banch, y los assessors que venien ab los dits deputats foren assentats entre los promens ciutadans, posant primer un prom y aprés un assessor, y tots los altres oficials se repartiren, segons llur stament, per tots los banchs del Concèll de cent, los quals stigueren en dit dol per spay de un quart. E aprés, se'n anaren ab tot son consistori. E vingué
 30 aprés, lo senyor compte de Quirra, vestit ab sa gramalla de dol, ab la falda rossegant y ab lo caparó al cap. E aprés vingué lo senyor abat de Ripoll, y per esser-se'n ja anats los altres dos abats, fou assentat en lo mateix banch, aprés del dit senyor compte de Quirra.

Aprés, vingueren los cónsols de la Lotja ab sos promens, jutge de
 35 apells, advocats y altres oficials, y foren assentats en lo banch que seuen los mercaders, al costat del conceller Talavera, tots dos juncts, per no haver-hi sino tres concellers, perquè havent-hi sinch concellers no podien estar juncts per haver de seurer lo cónsol ciutedá aprés del conceller quart, y lo cónsol mercader aprés del conceller quint. E aprés de ells, foren assentats
 40 los dos promens dels dits cónsols, y lo jutge dels apells, y los promens dels dits senyors consellers qui seuen en dit lloch se retiraren avall;

y après de haver estat * alguna estona y ser-se'n anat dits cónsols, se'n tornaren los senyors concellers, cada hu per si, a ses cases, en la forma que eren vinguts. C. 76

Dimecres, de matí, a 7 de dit mes, se tingué dol en la dita sala del dit Consell de cent, ahont vingueren dits senyors concellers com lo dia abans, y a cap de una stona vingueren al dit dol lo secretari Riambau y mossén Macip, scrivá de manament, y oficials dels senyors inquisidors, ab altres sis en llur companyia, vestits ab ses gramalles de dol, ab les faldes rossegants y ab los caparons al cap, tramessos ab embaxada per part dels senyors inquisidors pera dir als senyors concellers com los dits senyors inquisidors estaven molt satisfets de la correspondentia que la present Casa tenia ab ells y ab llur consistori per haver-los fets convidar per al dit dol se tenia per la mort de sa magestad, y que ells se eren informats ab oficials antichs de llur casa, y també havien fets mirar alguns *Dietaris* per entendre lo que ells y llur consistori havien acostumat fer en semblants occasions, y que no havien trobat ningun exemplar que fossen vinguts en la present Casa, y que axí dexaven de venir.

E après, vingueren al dit dol, sens gramalles, ab sos aruelos y sombreros, don Federich Palau, don Anton Palau, don Joan Palau y don Joan de Villalba, y foren assentats en lo banch dels ciutadans entre los promens.

E après, vingué lo senyor balle general ab sos assessors y ab tot son consistori, també ab gramalles rossegants y ab los caparons al cap, y assentaren al dit balle general en lo dit banch dels ciutadans après del dit senyor conceller Montaner, per no haver-hi sino tres concellers, que altrament havia de seurer entre lo conceller segon y ters; y a sos assessors assentaren en lo mateix banch entre los promens; y lo llochtinent de balle general, que es don Francesch Agullana, no vingué ab dit consistori per lo que se entengué que ell pretenia haver * de seurer al costat del dit balle general y abans de tots los promens, y los senyors concellers, ab parer dels advocats, li assenyalaren loch pera seurer, en cars que vingúes ab dit consistori, après del prom mes antich. C. 76 v.º

Aprés, los senyors concellers enviaren los síndich y sots síndich y los dos ajudants de la scrivania maior, al reverent Capítol de la Seu pera convidar-los al dol en la present Casa, pus no y havia bisbe.

E après, vingueren los dos alcaldes de la Secca ab tot son consistori, ab les gramalles rossegants y ab los caparons al cap, y assentaren aquells en lo banch dels mercaders, après del senyor conceller Talavera, tots dos juncts, per no haver-hi sinó tres concellers, perquè si y fossen estats tots sinch los hagueren assentats ab altra forma, ço es, lo alcalde monader,

que es lo major, hagueren assentat après del conceller quart, y lo altro alcalde obrer après del conseller quint, per lo que ls han de precehir tres concellers, conforme se fa ab los cónsols de la Lotja.

E poch après, vingueren los dits cónsols de la Lotja ab sos promens,
 5 jutge de apells y altres oficials de llur consistori, y assentaren los dits cónsols après del dit senyor conseller Talavera, y al mig dels dos cónsols assentaren lo alcalde monader ; y après del cónsol mercader assentaren l'altro alcalde obrer, per lo que lo cónsol de la Lotja militar o ciutedá, preceheix al alcalde monader, y lo dit alcalde monader preceheix al cón-
 10 sol mercader ; y après, assentaren los dos proms dels dits cónsols y lo jutge de apells, fent retirar los promens de la Ciutat que estaven asentats en dit banch.

E après, entre les 10 y 11 hores dematí, per orde dels dits senyors concellers, anaren lo sindich y sots sindich y los dos * ajudants de la scrivania
 15 maior a convidar per al dit dol al senyor mestre rational, o son lloctinent, ab son consistori, en la casa o instantia del dit rational, que es dejús lo palau real, y per trobar les portes del dit rational tancades se'n tornaren en la present Casa sens poder-los convidar.

Dit dia, al dematí, havent los senyor concellers anomenat dies fa per
 20 prom del senyor conceller Talavera, entre altres, a mossén Joachim Setantí, ciutedá honrrat de la present ciutat, lo qual, après de haver rebut lo drap de la sua gramalla, ha recusat de anar acompanyar dit senyor conceller Talavera en los dies se tenia lo dol en la present Casa, conforme los altres promens hi anaven, dient que lo dia del aniversari ell lo aniria
 25 acompanyar, scusant-se que per ser oficial del General havia de anar y assistir en la casa de la Diputació ; y havent dit senyor conceller Talavera enviat lo cap de guayta de la Ciutat en casa del dit mossén Setantí pera cobrar lo drap de dita gramalla, y recusant dit mossén Setantí donar-li dit drap, dient, que havia ja trosejat aquell, y fet donar per amor de Deu,
 30 los dits senyors concellers, tots conformes, ab vot y parer dels advocats de la present Casa, feren deslberatió que lo senyor veguer vage encontinent en casa del dit mossén Setantí, y que penyor los bens de aquell per la quantitat que podia valer lo drap de dita gramalla ; y al temps que volien enviar a cercar al dit senyor veguer per fer dita exequutió mossén
 35 March Anthoni Carreres, altro dels obrers de la present ciutat, feu bo lo preu o valor de dita gramalla als dits senyors concellers per lo dit mossén Setantí, y axí no passá avant dita executió. Y lo dit senyor conceller Talavera, encontinent, en lloch del dit mossén Setantí, anomená en prom a mestre Gabriel Anthoni Bosser, doctor en medicina, al qual fonch fet
 40 tallar drap per una gramalla. E après, dit dia a les deu hores tocades de matí, vingueren dos oficials del rational de la casa y Cort de sa mages-

C. 77 v.º

tad ab sos aruelos y sombreros per entendre ab mi, * Francesch Pedralbes, scrivá rational de la present Casa, si acars volia venir mossén Gaspar Vilanova, loctinent de mestre rational, ab tots los oficials del dit rational en la present Casa per tenir dol, quin lloch li donarian los senyors consellers, y per mi los fonch dit y respost que si venia lo senyor mestre rational en persona, per esser en la present ciutat, que es lo senyor marqués de Aytona, li donarien loch en lo banch dels ciutedans al costat del senyor conceller Montaner ; y si venia dit lloctinent de mestre rational en companyia de dit senyor mestre rational, o sens ell, ab son consistori, assentarien al dit lloctinent de mestre rational aprés del prom mes antich, hi's faria ab ell lo mateix qui's era fet ab lo balle general y son lloctinent, però ab tot axó jo ho tractaria ab los senyors concellers que estaven ocupats ab lo dol ; y entenent dits dos oficials del rational dita resposta, digueren que no'y havia pera que consultar dit negoci ab los dits senyors concellers, perquè si no donaven al dit loctinent de mestre rational lo mateix loch que donarien al dit senyor mestre rational que no vindrien en la present casa al dit dol, y axí no vingué dit consistori del rational en la present casa per tenir lo dol, com tenia acostumat ab altres semblants occasions.

Dit dia, al després dinar, vingueren al dit dol altra vegada los dits senyors diputats y ohidors ab tot llur consistori, y seguieren dits senyors diputats y ohidors tots juncts en lo dit banch dels ciutedans, al costat del dit senyor conceller Montaner ; y alsant-se los promens ciutedans y militar del lloch ahont estaven, y retirant-se enllá per fer lloch en aquells los assessors y alguns cavallers oficials del dit General, vehent lo lloch buyt, se asentaren junt als dits diputats y ohidors sens fer ninguna manera de cortesia als dits promens, no accontentant-se de seurer entre ells com havien segut lo dia abans, dient que tots ells feyen consistori ab los senyors diputats, y no's podien separar, y per no tenir differentia los dits promens ab los dits senyors diputats ho passaren per disimulatió, fent compte que lo endemá, que era lo tercer dia, aquell descomediment que dits assessors y altres oficials de la Diputació havien tingut ab los promens de la Ciutat, se remediaria y tor*naria a loch, y per lo que dit consistori dels diputats no'y torná lo endemá no's pogué remediar. Y axí fa advertir, que succehint-se altra vegada semblant cars, los senyors concellers sti-guen advertits de fer seurer dits assessors y altres oficials cavallers entre llurs promens, perquè encara que en la Deputació tots fassen consistori no'l fan ni'l poden fer en la present Casa; y axí, perquè no puguen allegar possessió acerca de dit seurer, se fa assí la present nota.

C. 78

É aprés, vingueren los cónsols de la Lotja ab sos promens, jutge de apells y altres oficials de llur consistori, y assentaren dits cónsols, tots dos

juncts, al costat del dit senyor conceller Talavera, e après llurs promens, y lo jutge de apells, tots arreu, per no esser-hi los alcaldes, fent retirar avall los promens de la Ciutat.

5 E après, vingué lo senyor compte de Quirra, ab sa gramalla rossegant y ab lo caparó al cap, lo qual fonch assentat al costat del dit senyor conceller Montaner en lo banch dels ciutedans com lo dia abans.

Dijous, als vuyt de dit, de matí, après de esser arribats los senyors concellers en la present Casa per llur orde y manament, se feu pública crida ¹ per los vuyt trompetes de la Ciutat, vestits ab ses gramalles de dol, ab les trompes sordes, designant lo dol y mort del rey nostre senyor, possant un
10 tros de fusta dins dites trompes per fer lo so trist y llamentable, notificant al poble, com lo dia de demá se havia de fer lo capellardent en la Seu, y que totom fes festa, y tinguessen les portes tancades, la qual crida se comensá a fer en lo pati de la present Casa, y après davant la casa del senyor
15 lochtinent general, y après per tots los altres llochcs acostumats de la ciutat.

E après, vingué en la present Casa mossén Federich Pol, ab sa gramalla rossegant y ab lo caparó al cap, y assentaren aquell en lo * banch dels ciutedans après del prom mes antich.

Aprés, vingueren los dos alcaldes de la Secca ab son porter devant,
20 ab sa massa alta, y ab ses gramalles rossegans y caparons al cap, y assentaren aquells tots junts, en lo banc dels mercaders après del senyor conceller Talavera per no haver-hi mes de tres concellers, com alt está dit.

Aprés, vingué lo secretari Olzina a parlar ab los dits senyors concellers de part del senyor lochtinent general, dient que sa excellentia gustaria
25 molt que demá, que era lo dia del capellardent, se donás lloch als senyors diputats de Cathalunya en la capella del altar maior de la Seu per poder assistir a la celebratió de dit aniversari; al qual fonch respost per dits senyors concellers que si los senyors diputats volien anar a la Casa de la Ciutat los agraduarian en lo lloch que'ls tocaria de molt bona gana, y ab
30 esta resposta se'n aná dit senyor secretari Olzina.

Aprés, vingueren lo senyor prior de Sancta Anna y lo senyor Luís Miquel de Barthomeu y Miquel Ferrer de Busquets, canonges de la Seu de Barcelona, los quals, segons digueren, venien al dit dol com a procuradors
35 generals de la provincia de Tarragona, y feren assentar aquells en lo banch dels ciutedans, ço es, lo prior de Sancta Anna après del prom mes antich, y los altres dos canonges entre los altres promens que venien après.

Aprés, vingueren també, ab ses gramalles rossegans y ab los caparons al cap, los nobles don Francisco de Erill y don Pedro de Perapertusa, baró de Joch, y mossén Luís de Claramunt, y assentaren aquells, ço es,

¹ *Registre d'Ordinacions, 1595-1602, f.º 142.*

al dit don Francisco de Erill après del prom mes antich y del prior de Sancta Anna, y al baró de Joch après del altre prom, y mossén Luís de Claramunt après del altre prom.

Aprés, los cónsols de la Lotja enviaren a dir per un official de llur consistori als senyors concellers, com ells ab tot llur consistori estaven aplegats en la Lotja pera venir a la present * Casa per tenir lo dol, y que per plourer tant com plovia no podien venir aquest matí y que després dinar ells vindrien. C. 79

Dit dia, al després dinar, après de esser aplegats dits senyors concellers ab tots los promens en la dita sala del Consell, vingué lo abat de Banyoles, e assentaren aquell en lo banc dels ciutedans, al costat del senyor conceller Montaner, per no haver-hi altro abat mes antich.

E après, vingueren los cónsols de la Lotja ab la mateixa forma de les altres vegades, y foren assentats ells y los promens y jutge de apells après del conceller Talavera, tots consequutivament, retirant-se los promens ciutadans que seyen en dit banch.

E après, vingué lo abat de Sanct Pere de Gallicans, y fonch assentat après del dit abat de Banyoles.

E après, vingué lo abat de Serrateix, y per esser mes antich abat que los dits altres dos abats, se retiraren los dits altres dos abats, y ell se asentá al costat del dit senyor conceller Montaner.

E après, vingué lo senyor abat de Ripoll, e fonch assentat entre lo abat de Banyoles y lo abat de Sanct Pere de Gallicans.

E après, vingué lo senyor abat de Sanct Cugat de Vallers, y per esser mes antich abat que tots los altres, se asentá al costat del dit senyor conceller Montaner, y los altres abats se retiraren amunt.

E après, vingueren tres cavallers forasters entretinguts de sa magestad, ab sos arruelos y sombreros, per veurer lo que passava en dit dol, y foren asentats en lo banch dels ciutadans a la part de les finestres entre los promens.

E après, vingué lo mostaçaf, acompanyat de sos ministres, tots ab ses gramalles rossegans y caparons al cap, y fonch * assentat dit mostaçaf en lo banch ahont seuen lo clavari y altres officials de la present Ciutat. C. 79 v.º

E après, vingué lo senyor compte de Quirra ab sa gramalla rossegant y ab lo caparó al cap, y fou assentat al costat del dit senyor conceller Montaner, retirant-se amunt tots los sobredits senyors abats.

E après, vingueren, ab embaxada de part dels senyors diputats, don Federich Palau, mossén Joan Palau, y dos altres, acompanyats ab altres officials de la Casa, tots ab ses gramalles rossegans y caparons al cap, dient als dits senyors concellers que los senyors diputats desijaven saber y en-

tendrer, anant ells ab llur consistori a la Seu per assistir al capellardent se havia de fer lo dia de demà, quin loch los donarien; e per los dits senyors concellers los fonch respost, que ells mirarien quin loch ere estat donat a llurs predecessors en semblants jornades, y que aquell mateix
 5 los donarien, però que advertissen que havien de venir a la Casa de la Ciutat, de hont exirien agraduats com los demés.

Dit dia, al després dinar, poch après de esser arribats los senyors concellers en la Casa de la Ciutat, donaren orde en que tots los vint promens anassen per tota la ciutat a cavall, fent tocar per totes les portes, y dits
 10 senyors concellers restaren acompanyats sols dels oficials de la Casa, y en lo entretant fonch feta per lo senyor conceller segon y obrers y altres persones la agraduatió de les persones qui lo endemà havian de anar ab dits senyors concellers a la Seu per saber, com sabian ja, qui havien de esser.

15 Divendres, a nou de dit mes, los senyors concellers, entre les set y vuyt hores dematí, vingueren en la present Casa ab tots los promens y oficials de la present Casa y de la Taula per poder-se apercebir y agraduar les persones que eren convidades per anar ab ells a la Seu, y arribats * en la present Casa, manaren que lo qui toca la campana de la Ciutat per los def-
 20 functs, acompanyat de dos altres persones, ab llurs gramalles y caparons al cap, anassen a cavall per tota la ciutat, cridant ab la dita campaneta la mort de sa magestad; y axí, encontinent, lo dit home de la campaneta, ab dos pesadors del mostaçaf, a cavall, ab ses mules, feren la primera crida en lo pati que es devant la present Casa, la qual crida contenia les
 25 paraules següents: «Devots cristians y cristianes: Pregau a Deu per la ànima de la sacra catòlica real magestad del rey don Felip senyor nostre, lo qual es passat de aquesta vida en l'altra». Y de aquí en fora anaren a fer dita crida devant la casa del senyor loctinent general, y après, la feren per tota la present ciutat. E feta la sobre dita crida, y essent ja les
 30 vuyt hores tocases, y havent ja lo dia abans, al després dinar, com está dit, dits senyors concellers ab los obrers y promens y advocats de la present Casa, trasada la agraduatió de les persones que havien de anar ab ells a la Seu per al dit capellardent, y perquè entenien que ja totes les parroquies y monastirs eren estats a la Seu processionalment, y havien
 35 fetes ses absoltes cantades sobre lo tumol, y que lo senyor loctinent general, ab tots los doctors del real Consell estaven ja congregats en la casa del dit senyor loctinent general per anar a la dita Seu, per esser-hi abans que lo dit senyor loctinent general determinaren de partir-se pera la dita Seu ab la graduatió ja feta lo dia abans, pus totes les persones agraduades
 40 eren ja allí presents, exceptats los dos alcaldes de la Secca, los quals a be

que'ls haguessen donat lloch en la dita agruatió feta après dels cónsols de la Lotja, conforme se trobava continuat en altres semblants capells ardents fets en la dita Seu, per no esser arribats en la present Casa al temps que volgueren partir, no anaren ab dita graduatió sinó que venint après
 5 en la present Casa, y vehent que ja dits senyors concellers eren en la dita Seu, y entenent que allí no donen loch sino a les persones que partexen ab ells de la dita present Casa ab la agruatió, se entengué que los dits alcaldes feren levar acte com eren vinguts ab llur consistori en dita Casa per acompanyar als dits senyors concellers a la Seu, com han acostumat
 10 fer ab altres * semblants jornades, y per esser-se'n ja anats se'n tornaren a la casa de la Secca, de hont eren exits los dits senyors concellers ab tots los altres qui eren en llur companyia de la dita sala del Consell de cent per anar a la Seu agruats ab la forma següent, anant primer lo bastoner de morbo y lo cap de guayta de la Ciutat, y après de ells, los dos vedells del Studi, y après dos acompanyadors dels dits senyors concellers.

C. 80 v.º

15 E après, venien los dos verguers de la Lotja, y après los dos verguers dels dits senyors concellers, ab les mases altes y cubertes de dol, ab ses gramalles rossegants y ab los caparons al cap. E après, venien los senyors concellers agruats ab les persones y bordons següents :

20 Agruatió

Lo illustrissim senyor don Joachim Carrós de Centelles, compte de Quirra ; micer Phelip Dimas Montaner, conseller ; lo senyor don Miquel de Aymerich, abat de Sanct Cugat de Vallers; lo senyor abat de Serrateix; mossén Pons de Peramola, militar ; mossén Garau Guardiola, militar ;
 25 mossén Francesch Cornet, ciudadá.

Micer Joseph Illa, conseller ; lo senyor abat de Banyoles ; mossén Francesch Cosma Fivaller, cónsol de Lotja ; lo senyor abat de Ripoll ; mossén Miquel Ferrer, militar ; mossén March Anthoni Lentes, militar ; mossén Gaspar Montaner, ciudadá.

30 Mossén Hieronim Talavera, conseller ; lo senyor abat de Sanct Pere de Galligans ; * Mossén Luís Miralles, cónsol de Lotja ; mossén Perot de Tamarit, militar ; mossén Francesch Pons, militar ; mossén Francesch de Gualbes, militar ; mossén Juliá de Navell, ciudadá.

C. 81

35 Micer Francesch Gamis, clavari ; mossén Vicens Castelló, tauler ; mossén Sebríá Caraps, jutge de apells ; mossén Joseph de Bellafilla ; mossén Miquel Baptista Falcó ; mossén Luís de Boxadors ; micer Pau Masnovell ; mossén Gabriel Anthoni Bosser.

Mossén Pau Ciurana, mostaçaf ; micer Mariano Berart ; mossén Archan- gel Queralt ; Joan Soria, Pau Duran, Llorens Materra, proms de conse-

llers ; micer Miquel Çarrovira, micer Jaume Dalmau, micer Hieronym Fivaller, advocats de la Ciutat.

Joan Garriga, tauler ; Joachim Montalt, Pere Antich, Joan Milsocos, promens dels cónsols de Lotja ; micer Francesch Çaragoça, micer Jaume
5 Aymerich, advocats de Lotja ; Baltasar Gual, Anthoni Joan Burgés, promens dels cónsols de Lotja.

* E après de esser agraduades totes les persones sobredites ab los sis
bordons sobredits venien tots los altres officials, axí de la present Casa
com de la Taula, a la mescla y sens orde, y tots ab les gramalles rossegans
10 y ab los caparons al cap, de tres en tres ; y baxant per la scala de la present
Casa se'n anaren ab la forma sobredita per la plassa de Sanct Jaume, y per
davant la casa de la Diputació, y passant per davant lo palau episcopal,
isqueren a la plasa de la Seu, que es davant lo portal maior, y entrant
per dit portal maior passaren per lo mig del cor, y se'n pujaren alt en la
15 capella real del altar maior ; y per estar posada la cadira y strado del se-
nyor lochtinent general a la part del evangeli, ahont se acostumen de
asentar ordinariament dits senyors concellers, se restaren a la part de la
epistola de la dita capella, que es devers la sacristia, ahont tenien ja apa-
rellats quatre banchs llevadissos, molt llarchs, que arribaven desde'l pri-
20 mer pilar fins a un altre pilar que y ha detrás lo altar de dita capella, ahont
havien de caber dits senyors concellers y totes les sobredites persones
agraduades ; y quant foren alt en dita capella, vehent que lo dit senyor
lochtinent general havia fets posar uns banchs vanovats ab spalleres per
assentarse los doctors dels reals Concells, no's volgueren asentar en los
25 dits banchs ordinaris que's tenen en les sglesies, y per no tenir temps de
poder sercar altres consemblants banchs vanovats, manaren fer aportar
dels scons que's trobaren en la casa capitular de la dita Seu, los quals tenen
respalleres, y axí, abans que arribassen dits senyor lochtinent general y doc-
30 tors dels reals Concells, se assentaren ab la forma següent, ço es, lo senyor
compte de Quirra, per precehir com a compte als senyors concellers, al cap
del banch ; après, lo conceller segon, lo senyor abat de Sanct Culgat de Va-
llers, lo senyor conceller ters, lo senyor abat de Sarrateix, lo senyor conceller
quint, per esser lo cap y quart deffuncts, lo senyor abat de Banyoles, lo cón-
sol de la Lotja, militar, lo senyor abat de Ripoll, lo cónsol mercader, lo abat
35 de Sanct Pere de Galligans. E après, seyen mossén Pons de Peramola, y
mossén Garau Guardiola, promens mes antichs ; e après, ab los altres dos
banchs, que eren de la matexa largaria dels primers, * seyen a les spalles
del compte de Quirra y conceller segon, al cap del banch : lo clavari, après
lo tauler ciutedá, alguns dels dits vint promens y los advocats de la Casa.
40 E après, en lo padris de la rexa del dit altar, seyen part dels dits promens,

C. 81 v.

C. 82

y los obrers y los promens dels cónsols dels mercaders. Tots los altres
oficials de la present Casa y de la Taula no pujaren en lo ambit del dit
altar, perquè restaren dins lo cadafal, ahont estava lo túmol del cors pre-
sent, ahont stigueren assentats ab sos banchs tant quant durá lo offici
5 y sermó, tenint sempre los caparons en lo cap. E après, a cap de mija hora,
arribá en dita Seu lo dit senyor lochtinent general ab alguns cavallers
de la terra que aportava davant, y après venien los dos verguers de la
real Audientia, ab ses masses altes, y cubertes de dol. E après, venia lo
dit senyor lochtinent general, ab lo senyor regent a la ma squerra. E
10 après, venien lo tresorer y tots los altres doctors dels reals Consells,
agraduats per llur antiquitat. E après, venien los scrivans de mana-
ment, tots ab gramalles de dol rossegants y ab los caparons al cap,
y entraren en dita capella o ambit del altar major de la dita Seu per
lo portal que es devers la sacrestia, y passant davant lo lloch ahont
15 eren los dits senyors consellers, y ells, dits senyors consellers, y tots los
qui eren en llur companyia, se alsaren de peus, fent-se los uns als altres
mentres que passaven, son acatament de cap sens mourer-se ningú de
son lloch, per lo que en semblants jornades de dol no acostumen dits se-
nyors concellers exir a rebre al dit senyor lochtinent general ; y passats
20 que foren tots los sobre dits, dit senyor lochtinent general se assentá allí
ab sa cadira que li tenien aparellada, y après ab los dits banchs vano-
vats, que tenien allí aparellats, se assentaren lo senyor regent, tresorer
y après tots los altres doctors dels Concels, per llur ansianitat ; y après
dels dits seyen alguns cavallers de la terra, los scrivans de manament
25 y altres oficials que eren vinguts en companyia del dit senyor lochtinent
general.

Y assentats tots los sobre dits en los lochs * alt designats, ysque-
ren de la sacrestia per a dir y celebrar lo offici o anniversari del dit
capell ardent lo molt reverent senyor Onofre Reart, canonge de la dita
30 Seu y elet de Elna, y lo canonge Oliva, qui feya diaca, y lo canonge Cer-
dá, sots diaca, vestits ab sos vestiments de vellut negre, los quals cele-
braren lo dit offici, cantant al cor a cant de orga, molt a concert, y ab
molt gran número de cantors, per rahó del qual offici foren donats per
la Ciutat al mestre de cant per la cantoria cent reals ; y après de esser
35 comensat lo dit offici, quatre preveres, elegits per lo clavari de la Ciutat,
donaren una atxa de bateix, de cera blanca, de pes de una lliura, ab un
scut de or, al dit senyor lochtinent general ; y après als senyors consellers,
y a totes les persones que estaven en llur companyia, y a tots los doctors
dels Concels reals, sirís y diners per offerir, conforme lo memorial que
40 baix será continuat ; y altres tants preveres feyen lo mateix en lo cor y
al cadafal de las damas y per tota la sglesia de la millor manera que po-

gueren per haver-hi tant gran multitud de gent com y havia. E quant vingué al temps del offerir, lo dit senyor lochtinent general se llevá de la cadira ahont seya, y aportant la dita atxa encesa en la ma, acompanyat del regent de la real cancellaria, qui li anava a ma dreta, y del regent la
 5 tesoreria, qui li anava a la ma squerra, y tots ab llurs siris ensesos en les mans, anaren al peu del altar, y dit senyor lochtinent general, a soles, offerí, besant la patena que lo dit senyor elet de Elna, qui celebrava la missa, tenia en les mans ; y feta dita offeria, dit senyor lochtinent general se'n torná assentar en la cadira, acompanyant-lo dits senyors regent y tesorer,
 10 sens que ells offerissen, ans restant-se un poch atrás. E après, lo diaca ab la stola en la ma aná a la part que estaven los senyors concellers, y los qui eren vinguts en llur companyia ; y lo sots diaca aná a la altra part ahont seyen los dits senyors regent, tesorer y altres doctors dels reals Concells, cavallers y altres oficials reals ; y tots los qui eren dins lo ambit
 15 del dit altar maior offeriren ab la forma sobredita sens moure's ningú * de son lloch. E après de dit offertori, predicá lo pare prior dels Descalsos en una trona que estava posada junt al primer pilar, que es junt al rextat devers la part de la sacrestia, lo qual feu molt gran sermó de la vida y azanyas que lo dit senyor rey havia fetes en sa vida, que après fonch stampat, y lo clavari ne feu fer alguns per a donar als senyors concellers y
 20 oficials de la Ciutat, y se cosí en lo present *Serimonial* una copia stampada pera perpétua memoria ¹.

E après de esser acabat dit offici y fetes totes les absoltes a cant d'orgue, y essent se'n tornats los qui havien celebrat lo dit offici a la sacrestia,
 25 los dits senyors concellers, a soles, ab les gramalles rossegants y ab los caparons al cap, anaren al lloch ahont era lo dit senyor lochtinent general per a fer-li graties de la mercé y favor havia feta a esta Ciutat en haver assistit ab sa presentia a la celebratió de dit aniversari. E fetes dites graties, dits senyors concellers se'n tornaren a seurer en son lloch, aguardant
 30 que dit senyor lochtinent general se'n anás. E poch après, lo dit senyor lochtinent se alsá y se'n aná ab la falda rossegant, y ab lo caparó al cap y ab dos verguers de la real Audientia davant, ab ses masses altes y cubertes de dol, y ab los cavallers que eren vinguts ab ell, davant, y lo regent, tesorer, doctors dels Concells y altres oficials reals, darrera, exint
 35 per la porta de dit altar que es devers la dita sacrestia, fent altra vegada son acatament de cap als dits senyors concellers, y a tots los qui estaven en llur companyia ; y los dits senyors concellers, venint dit senyor lochtinent general y tornant-se'n, no'l acompanyaren ni's mogueren de son loch com solen, per quant en los dies del capellardent, per esser dies de

¹ A desgrat d'una declaració tan explícita, aquesta estampació no figura cosida al *Llibre de les Solemnitats*, ni al *Dietari* ni a cap altre col·lecció de l'Arxiu Municipal.

tant dol, totes les serimonies ordinaries cessen, y lo dit senyor lochtinent general y tots los que anaven en sa companyia, anant y venint, sempre anaren a peu, ab lo cap cubert y ab les faldes rossegants.

5 E après que dits senyors concellers entengueren que lo dit senyor lochtinent general era ja fora de la Seu se'n anaren per * la matexa porta, ab lo matex modo y ab la matexa agradauatió que eren vinguts, y ab totes les persones agradaudes y ab los vint promens officials, axí de la present Casa com de la Taula, ab les gramalles rossegants y caparons al cap, passant per mig del cor y exint per lo portal maior, se'n tornaren en la present Casa, pujant-se'n alt en la sala del Consell de cent de hont eren exits; y essent en dita sala, se despediren lo senyor compte de Quirra, los abats y los cónsols de la Lotja; y après, quiscú dels dits senyors concellers acompanyats de sos promens y officials se'n torná en sa casa, y axí la serimonia del dit capellardent fonch acabada.

15 Los senyors diputats, ab llur consistori, no vingueren dit dia a la Seu al dit aniversari, per no tenir loch alt en la capella real del altar major, per tenir la una part lo senyor lochtinent general ab los doctors dels reals Consells, y l'altra part los senyors concellers y les persones que venien ab ells agradaudes.

20 Los senyors inquisidors, ab llur consistori, tampoch no y vingueren, a be que altres vegades hi fossen vinguts, hi tinguessen lo lloch al entrant del cor, a la part que seu lo degá.

Lo lochtinent de mestre rational, ab son consistori, tampoch no y vingué, a be que altres vegades hi fos vingut, hi tingués lo loch alt en lo cor, al costat de la cadira pontifical del bisbe.

25 Lo balle general y son lochtinent, ab tot llur consistori, hi vingueren, y tingueren lo loch alt a l'altra part del cor, dejús la trona gran.

De les dos centes y cinquanta atxes y de tots los siris que cremaren en lo tiburni, ne foren donades per servey de la sacristia de deu una, y de deu altra, conforme la prácticia y consuetut de molts anys a esta part, y les restants altres atxes foren restituits al candaler, y los trossos que restaren dels siris foren donats tots a la dita sacristia.

* Memorial de la distributió que fonch feta axí de cera com de diners per la oferta del dit aniversari. C. 84

35 Primo, al diacha y sotsdiaca, a quiscú de ells, ciris de mija lliura ab un real.

Al mestre de serimonies, ciri de tres onses ab un sou.

Als scolans y vedell, candelas de aniversaris ab dos diners a quiscú.

Als quatre cabiscols, ciris de mija lliura ab un real.

Als canonges, ciris de tres onzes ab un sou.

Als beneficiats conductius, jovens y scolans, una candela de aniversari ab dos diners.

Al senyor virrey, una atxa blanca de bateix, de pes de una lliura, ab
5 un scut de or.

A tos los cavallers que foren ab lo virrey, un ciri de tres onzes ab un real ; y doctors dels reals Consells, lo mateix.

Als consellers, siris de mija lliura ab un real.

Als magnats, ço es, al senyor compte de Quirra, ciri de mija lliura ab
10 dos reals.

Als abats y agraduats en les fileres y promens dels consellers, ciris de mija lliura ab un real.

Al balle general y llochtinent, ciri de mija lliura ab un real.

Als cavallers y ciutedans y doctors qui assistiren en lo cor, ciris de tres
15 onses ab un sou ; y als demés homens que estaven dins lo cor, una candela de aniversaris ab dos diners.

Als verguers y altres familiars de consellers, una candela de aniversari ab dos diners.

A les senyores que tingueren lo cap del dol en lo cadefal, ço es, a la senyora
20 comptesa de Quirra, senyora dona Violant de * Cardona, senyora vescomptesa de Rocabertí y senyora vescomptesa de Canet y a les altres senyores mullers de cavallers principals, ciris de mija lliura y un real ; y a les altres senyores que estavan dins lo cadafal, un sirí de tres onzes y un sou.

C. 84 v.

Las gramalles que lo senyor micer Francesch Gamis, clavari de la
25 present Ciutat, ha fet donar als senyors consellers, als oficials de la present ciutat, y als vint promens dels dits magnífichs concellers y tot lo demés dol per la mort de nostron rey y senyor que sia en lo cel, comensant-se a donar a 29 de setembre 1598 :

Primo, al senyor conceller en cap mossén Miquel Joan Pons, lo qual era
30 ja mort, 6 canas drap de Sagobia, a rahó 10 ll. s. la cana : 6 canes, palms.

Al senyor conceller segon misser Felip Dimas Montaner, del mateix drap y al matex preu :..... 6 canes, palms.

Al senyor conceller ters misser Josep Illa, del matex drap y al matex preu :..... 6 canes, palms.

35 Al senyor conceller quint mossén Hieronym Talavera, del mateix drap y a la matexa rahó, per esser també mort lo conseller quart : 6 cns., p.

A micer Francesch Gamis, clavari, també drap de Sagobia, que per no trobar-se'n d'altro, s'es pagat a rahó 10 ll. 19 s. cana : 6 canes, palms.

A micer Miquel Çarrovera, advocat de la Casa, 6 canes xxiii.º : 6 cns., p.

- A micer Hieronym Guialmar, també advocat de la Casa, 6 canes
 XXIIIe: ..... 6 canes, palms.
- * A micer Jaume Dalmau, advocat de la Casa, 6 canes XXIIIe: 6 cns., p. C. 85
- A micer Hieronym Fivaller, advocat sorrogat, per indisposició de micer
 5 Guialmar, 6 canes XXIIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Francesch Galceran Calopa, scrivá maior del honorable
 Consell, XXIIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Joan Pau Rifós, mercader rational, XXIIIe: 6 canes, palms.
- A Francesch Pedralbes, scrivá rational, XXIIIe: ..... 6 canes, palms.
- 10 A mossén Francesch Guardiola, ajudant de la scrivania maior, de
 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Steve Gelabert Bruniquer, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Nicolau Cantiscla, scrivá de registre, XXIIe: 6 canes, palms.
- A mossén Joan Sala, sindich, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- 15 A mossén Josep Miquel Cellers, sots sindich, de XXIIe: 6 canes, palms.
- A mossén Nadal Castelló, scrivá de las obras, XXIIe: 6 canes, palms.
- A mossén Mathia Hieronym Rialp, ajudant de mercader rational,
 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Jaume Gelabert, ajudant de scrivá rational, XXIIe: 6 cns., p.
- 20 A mossén Pere Joan Cellers, archiver mercader, XXIIe: 6 canas, palms.
- A mossén Hieronym Talavera, conceller quint y archiver notari,
 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Steve Vallalta, deservint lo dit offici de archiver notari, per
 impediment del dit senyor conceller quint, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- 25 * A mossén March Anthoni Carreres, obrer militar, XXIIIe, pagant
 lo sobrepús: ..... 6 canes, palms. C. 85 v.º
- A mossén Joachim Carol, apotechari, obrer artiste, XXIIe: 6 cns., p.
- A mossén Martí Joan Carmona, notari real, credenser de les franqueses
 dels eclesiastichs del dret del vi, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- 30 A mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, tauler ciutedá,
 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Joan Garriga, tauler mercader, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Joan Sobrevals, deservint lo *Libre maior* de la Taula, per
 mort de mossén Francesch Comelles, conceller quart, l'any present deffunct,
 35 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Cristofol Montserrat Montaner, aportant la *Rúbrica*,
 XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- A mossén Luís Jorba, notari de Barcelona, portant lo *Manual* de la
 Taula, XXIIe: ..... 6 canes, palms.
- 40 A mossén Pere Guiamet, aportant lo *Libre de soltes*, XXIIe: 6 cns., p.
- A mossén Jaume Janovés, caxer, XXIIe: ..... 6 canes, palms.

- A mossén Hieronym Luciá, regonexador de les monedes, xxii.º: 6 cns., p.
 A mestre Hieronym Matxí, andador de dita Taula, xxii.º: 6 cns., p.
 A mossén Francesch Montaner, andador de la dita Taula, xxii.º: 6 cns., p.
 Als vint promens desús anomenats per dits senyors concellers, a quiscú
 5 de ells, de drap xxii.º:..... CXX. canes, palms.
 A Francesch Pons, verguer de dits senyors concellers, xxii.º: 6 cns., p.
 * A Pau Amell, altro verguer, de xxii.º:..... 6 canes, palms. C. 86
 A Bartomeu Alies, altro dels acompanyadors dels senyors concellers,
 de xxii.º:..... 6 canes, palms.
 10 A Guillem de Pau, altre dels dits acompanyadors, de xxii.º: 6 cns., p.
 A Miquel Colomer, correu, de xxii.º:..... 6 canes, palms.
 A Joan Bonaventura Vidal, porter del clavari, xxii.º: 6 canes, palms.
 A Joan Busquets, bastoner del morbo, de xxii.º:.... 6 canes, palms.
 A Francesch Garau, sorrogat d'en Comas, acompanyador del senyor
 15 conceller ters, y a Miquel Salines, cap de guayta de la Ciutat, a quiscú de
 ells sis canes de xxii.º, que entre los dos son dotze canes, no obstant
 no haguessen de haver dol, per lo que lo dit Bartomeu Alies, qui acom-
 panyava lo conceller quart, per esser aquell defunct, acompanyava lo dit
 senyor conceller ters, y lo dit Miquel Salines, cap de guayta, per no haver-
 20 ne acostumat de rebre en altres semblants sepultures: 12 canes, palms.
 A Francesch Ferran, qui havia servit de verguer sorrogat al senyor con-
 celler en cap, defunct, y a Joan Marés, guarda del pont, a quiscú de
 ells, quatre canes xxii.º de Gerona, no obstant ab altres dols no'n ha-
 guessen rebut, que entre los dos son vuyt canes:..... 8 canes, palms.
 25 Als dos vadells del Studi y al qui toca la campaneta per las ánimas,
 sinch canes de drap a quiscú, de mancho valor que lo dels verguers, que
 entre los tres son quinze canes:..... 15 canes, palms
 Als dos bastaxos de la Taula que actualment serveixen, dues cotes de
 drap negre foraster, conforme las blavas, ço es, a quiscú de ells tres canes,
 30 quatre palms xxii.º de Gerona, que entre los dos son: 12 canes, palms.

Totes les quals gramalles sobredites foren donades * a tots los sobre-
 dits oficials en virtut de deslberatió feta per los dits magnífichs con-
 cellers a vint y vuyt de setembre pus prop passat, no obstant los fos estat
 dit y advertit per mi Francesch Pedralbes, scrivá rational de la present
 35 Casa, que ab altres dols no eren estades donades gramalles als oficials
 legítims y a lurs surrogats y ha altres oficials sobredits.

Mes avant, per orde de dits senyors concellers y sens deslberatió al-
 guna, fonch donat dol a les persones devall scrites, a les quals no se'n ha-
 via acostumat de donar ab altres semblants sepultures.

Primo, a Barthomeu Malons, trompeta de la Ciutat, per un vestit de xxii.^e de Gerona:..... 4 canes, palms.

A Pere Niel, corredor de la Ciutat, per la matexa rahó, de xxii.^e de Gerona:..... 4 canes, palms.

5 A quatre patges dels dits senyors concellers segon, ters, y quint y clavari, ço es, a quiscú de ells un arruelo y una casaca, que entre tots quatre son tretze canes:..... 13 canes, palms.

A [ ] fuster, bastaix del dret nou que's cull en la instantia de la Duana, de drap devuyté negre per fer-se una cota: .. 4 canes, palms.

10 A un fadrí de mestre Busquets, devuyté negre, per una cota per lo que estigué alt sobre del tuguri mentre se digué lo aniversari lo dia del capellardent:..... 2 canes, palms.

A la gatera per vestir-se a ella, y per cobrir la sarria del aze que aporta, de devuyté negra:..... 2 canes, palms.

15 * E après, lo endemá del aniversari del dit capellardent, que ere lo disapte, que comptavam a deu del dit y corrent mes de octubre, los senyors concellers convidats per part dels senyors diputats del General de Catalunya per assistir al aniversari que dit dia feyen celebrar en la casa de la Diputatio per la ánima de sa magestad, pues ells ab lur consistori no eren poguts anar lo dia abans a la Seu per no tenir-hi loch, determinaren de anar, acompanyats de tots los oficials de la Casa y de la Taula, tots vestits ab llurs gramalles y ab los caparons al coll, y fent-se aportar tots la faldá, a la casa de la Diputació per oir lo dit aniversari, entenent que lo dit senyor lochtinent general y era també convidat y hi havia de anar.

20 Y estant congregats alt en la casa del Consell de cent per dite ffecte, se tingué alguna dificultat, y fou si havian de estar en la Diputació, axí los dits senyors concellers com los oficials de la Ciutat, ab los caparons al cap o si'ls tindrien al coll, pus lo capellardent de la Ciutat era estat ja fet lo dia abans; y estant ab aquesta dificultat, se entengué que lo dit senyor lochtinent general, acompanyat de molts cavallers, anava, a cavall, a la Deputació ab sa gramalla y lo caparó al coll, y fonch enviat un home tras d'ell per veurer de la manera que's posaria quant seria alt en son lloch, lo qual tornat, digué y referí, que lo dit senyor lochtinent general y tots los cavallers que anaven ab ell se aparearen baix en lo pati, y quant foren al

30 peu de la scala, lo dit senyor lochtinent general y tots los cavallers se posaren los caparons al cap, hi pujaren alt, y se assentaren en son lloch, tenint tots lo cap cubert, y que los diputats y tots los oficials de llur casa estaven també ab lo cap cubert, y axí, encontinent, dits senyors concellers, ab tots los que'ls acompanyaven, anaren a la Deputació ab la faldá

40 alta e ab los caparons al coll fins al peu de la scala, y allí tots se posaren

los caparons al cap, y quant foren al cap de la scala, ab les faldes rossegants y ab lo cap cubert, passaren davant lo dit senyor lochtinent general y davant los senyors diputats, y se assentaren al costat del altar, que es en lo lloch ahont acostumen * seurer lo dia de la festa de sanct Jordi ;
 5 y al temps del offertori, sols lo dit senyor lochtinent general offerí una atxa blanca petita que li donaren, sens posar-hi moneda alguna, besant la patena ; y los senyors concellers, ni los senyors diputats ni ninguna altra persona offeriren. E acabada la dita missa, y fetas las absoltes, dit
 10 senyor lochtinent general y los cavallers que venien en sa companyia se'n anaren ab lo cap cubert fins al sol de la scala, e après feren lo mateix dits senyors concellers, y après, ab la falda alta y ab los caparons al coll ab tots los oficials, se'n tornaren en la present Casa.

E après de esser passat tot lo dit dol y haver trets les comptes de aquell, trobant que lo drap ere estat donat als dits senyors consellers y clavari
 15 ere de mes qualitat del que se era acostumat donar en semblants occasions, y també lo drap dels advocats, per lo que no volgueren pagar lo sobrepús, conforme ere estat consertat ab lo dit clavari al temps que fonch fet trencar lo dit drap, y no volent jo, Francesch Pedralbes, scrivá rational de la present Casa, examinar ni passar los comptes del drap de
 20 Sagovia ni los comptes del drap **XXIII** que primer no's refés lo dit sobrepús a la Ciutat per lo que redundava tot en gran dany de la Ciutat, fons deslberat per los dits senyors concellers, a **XXVIII**. de nohembre de dit any, ab vot y parer dels advocats de la present Casa, que jo passás dits comptes, no obstant la contradicció per mi feta, y axí passí aquells en virtut de dita deslberatió ; y perquè en lo sdevenidor conste del que ha pas-
 25 sat, fas assí la present nota de ma propria ¹, y he fet cosir en lo present libre lo vot y parer dels dits advocats ².

E axí mateix, los monjos de la Seu y los scolans de totes les parrochies vingueren molts dies en la present Casa demanant los fossen pagats los
 30 tochs havien fets per la mort de sa magestat, y per part de la Ciutat se

¹ Aquest paràgraf i el següent són afegits a la relació per altra mà, la mateixa que ha fet algunes esmenes i ha posat notes marginals al text anterior.

² És un plec de paper numerat amb els ff. 83 i 89, el segon en blanc, i diu axí :

« En lo fet y dubte proposat per Francesch Pedralbes, notari de Barcelona, scrivá rational de la Casa de la Ciutat, asserint no haver ni poder passar los comptes del dol pres per les funeraries de la magestat del rey don Phelip, de felice recordatió, lo any present, en lo que toca a las gramalles del magnífich consellers y clavari per esser aquelles preses de drap castellá, y en la que toca a las gramalles dels magnífichs advocats y scrivá major per esser aquelles preses de vint y quatré, dient que ell no troba en sos llibres sinó que las dels consellers y clavari han de esser de vint y quatré y los demás de vint y dosé, vista la lletra de la real magestat vuy benaventurada-

ment regnant, la data de la qual es en Torradelodones, a xvii. de setembre del corrent any **MDLXXXVIII.**, en y ab la qual, avisant de la mort de son pare, rey y senyor nostre, diu y mane se fassen les obsequies ab lo major sentiment y demostració que a fins assí se sien fetes, vista la determinatió del Consell sobre aquelles feta a **XXIII.** de setembre de dit any, en y ab lo qual fou deliberat se fessen, com ere acostumat, y ab major aventaja si aparexerá a dits magnífichs consellers, donant-los pera axó plen poder tal y qual lo dit Consell te, y attenent y considerant, que tots los tribunals han crescut en qualitat y cantitats de dols com los qui acostumaven dar baietas donassen vint y dosens, y los qui daven vint y dosens hagen donat vint y quatrens, y los qui donaven per dol diners hagen per dita carta donat al doble mes del que acostumaven de donar, y com prenent los magnífichs consellers pera ses persones y clavari drap de Castella, y do-

pretenia que ells eren obligats a fer dits tochs sens paga alguna. E après de haver-los entretinguts de noves per spay de dos mesos y mes avant, per lo que's trobá que per lo dol de la reyna dona Catharina, tercera muller del dit senyor rey, la qual morí en lo any MDLXXXI., en virtut de des-
 5 liberació feta per lo Consell de cent jurats foren pagats los monjos de la Seu los tochs que * les hores feren, no per obligació que la Ciutat hi tingués sino per strenes, y per lo que dits monjos havien pagat als homens que'ls havien ajudat a tocar les campanes, y també se trobá que per la
 10 mateixa rahó havien girat als scolans de la parrochia del Pi en la Taula de la present ciutat dotze liures per strenes y treballs dels tochs que les hores havien fets, y axí, seguint lo dit exemplar, foren girades a 19 de dezembre del corrent any 42 lls. als monjos de la Seu per tots los tochs havien fets per dita sepultura, ço es, tres los primers nou dies y nou tochs los tres dies se tingué lo dol en la present Casa, y sis tochs lo matí
 15 del capellardent, a rahó de 14 s. per toch, compresa la campana grossa, que's diu Thomasa, y als scolans del Pi foren girades dit dia 12 lls. per los tochs havien fets, y lo sobredit s'es pagat per strenes, y no per obligació. Als scolans de les altres parrochies no se ha pagat res, per lo que no s'es trobat los hagen acostumat de pagar, y per lo que poden tocar
 20 ells asoles sens haver de logar gent, y açó se continua assí per memoria del sdevenidor.

C. 90

nant als advocats y scrivá major vint y quatrè, sie estat usar de la facultat a ells concedida per dit Consell de cent, y axí ho hagen entés, y los sie estat licit y permés, usant de dita facultat, deslberar se prengué pera ells y clavari dites gramalles de drap de Castella, y per los advocats y scrivá major dites gramalles de vint y quatrè. Per tant, los advocats devall scrits son del vot y parer dits magnífichs consellers, en virtut de dit Consell de cent

y usant de la facultat a ells donada, haver pogut deslberar se donassen y prenguessen pera ses persones y clavari dites gramalles de drap castellá, y manar se donassen als advocats y scrivá major dites gramalles de vint y quatrè, y per lo semblant, dit Francesch Pedralbes haver de passar en compte les dites gramalles preses com desobre está dit. — Dalmau, advocatus Civitatis. Fivaller, advocatus Civitatis subrogatus.

CXXIII

* ORDINATÍO Y FORMA DE LA SERIMONIA Y FESTA FETA PER LA CIUTAT DE BARCELONA PER RAHÓ DE LA NOVA ENTRADA DEL CATOLICH E MOLT ALT SENYOR DON FELIP REY E SENYOR NOSTRE, VUY BENEVENTURADAMENT REGNANT, FILL DE LA BONA MEMORIA DE DON FELIP, REY Y SENYOR NOSTRE, LA QUAL ENTRADA ES LA PRIMERA QUE HA FETA EN ESTA CIUTAT DE BARCELONA COM A REY. C. 91

[14-18 maig 1599]

Divendres, a XIII. de maig, MDLXXXVIII.^o; dit dia, tenint los dits
10 senyors consellers avís, dos o tres dies fa, del senyor duch de Feria, que sa magestat li havia scrit que als XII. del corrent se embarcaria en Vinarós per venir per mar a la present ciutat, y stant fen molts preparatoris, los quals per la brevedat del temps no s'eren poguts acabar, ans be restaren imperfets, fonch enviat un correu per part del dit senyor duch de
15 Feria, y altre per part de la Ciutat, y altre per part de la Diputació, pera supplicar a sa magestad fos servit donar lloch en que la dita vinguda no fos tant prompta, perquè les coses comensades se poguessen acabar o del tot o en part; y estant aguardant dita resposta, a les nou hores de matí, la torra de Monjoich assenyala armada de galleras; y poch après, tenint
20 dites galleres lo vent en popa, dites galeres se comensaren a descobrir envers lo cap del riu de Llobragat, y entenent que ab las ditas galleras venian les magestats reals del rey y de la reyna y del archiduch de Austria y de la infanta dona Isabel, sa muller, los senyors concellers se'n baxaren baix al baluart de Mitjorn, ahont feren convocar molts ciutedans y mili-
25 tars, pera que vent-se tant apretats, los aconsellassen lo que tenien de fer ab semblant ocasió; y axí foren aconsellats, que enbiassen dos enbaxadors ab la barca de la dita Ciutat a les dites galleres pera donar la benvinguda a les magestats reals, y per ha supplicar a sa magestad fos servit fer-los asaber la hora que volia entrar en la present ciutat, y ab quina
30 forma ere servit de entrar, y com volia lo rebessen, per lo que lo orde an-

tich es rebre la present Ciutat los reys y senyors per lo portal de * Sanct Antoni, ab cordó y talem, per lo que solen restar los dits reys, lo vespre abans, a dormir en lo monastir de Valldonzella, y axí foren anomenats pera fer dita embaxada mossén Jaume de Aguilar Peralta y Camporrells, y mossén Pere Pau Bonaventura Bolet, los quals se posaren en la barca de la Ciutat, la qual estava molt ben aderesada de cortines y sobrecel de domás, y acompanyats de algunes persones anaren dret a la galera real, y trobant sa magestad en la popa li explicaren dita embaxada, a la qual per sa magestad fonch respost, que ell entenia entrar a les dues hores après mitjorn per lo portal de Mar, sens talem y cordó, y que après se consertaria la entrada que havia de fer per lo portal de Sanct Antoni, com si fora vingut per terra; la qual resposta cobrada dels dits embaxadors, los dits senyors concellers, a les dues hores, se'n baxaren baix a la Lotge acompanyats ab sos promens tant solament, y allí stigueren agüardant fins a tant que sa magestad fos servit desembarcar; y après, a les sinch ores, essent avisats dits senyors concellers per lo duch de Feria, lo qual stava ab un cotxo dins lo mol, aguardant dita desambarcasió, dits senyors concellers, acompanyats de sos promens se'n baixaren, a peu, baix a la vora de la mar, fent-se aportar les cavalcadures detrás, per lo que entengueren que sa magestad, après de haverlo rebut a la vora de la mar, y haver-li besades les mans, stant també sa magestat a peu, havie de entrar a cavall, y quant foren a la dita vora de la mar trobaren allí los senyors diputats ab tot llur consistori, los quals staven allí bona stona havie a peu, aguardant dita desembarcació, per voler també donar la benvinguda a sa magestad y besar-li les mans, jatsie no's sie trobat en los *Dietaris*, que venint lo rey per mar y sien exits sino tant solament los senyors concellers ab sos promens; y arribant dits senyors concellers a la vora de la mar, ja les magestats reals de tots los sobredits venien tots juncts ab lo marqués de Denia y altres senyors y dames ab una barcha, y per no haver-hi pont, sino sols comensat per causa de la brevedat del temps, s'els posá un pont de fusta llevadís, per hont desembarcaren y possaren en terra, y stant axí aguardant que la dita barca arribás, se mogué alguna contienda entre los senyors concellers y los senyors diputats, prenent los dits diputats que quant * lo rey venia per terra ells anaven a rebre'l y besar-li la ma abans que los senyors concellers, y per consegüent ara havien de fer lo mateix, y que no farien sino besar-li la ma y après se'n tornarien, per lo que ja sabien que no tenien lloch en dita entrada. E per los dits senyors concellers fonch pretés, que stant a peu tots, y venint sa magestad per mar tocaria sols als concellers rebre'l y besar la ma a sa magestad, y que ells entenien en haver de esser primers, perquè tinguessen après lloch de porder-se posar a caval encontinent per poder acompanyar a sa magestad

C. 91 v.º

C. 92

fins a palatio ; y stant ab aquesta contienda arribá la dita barca, y en haver
 posats los peus les magestats reals en terra, encontinent, los senyors concellers
 y promens anaren a la volta de les dites magestats reals, y agenolant-se en terra
 besaren la ma los dits senyors concellers, lo hu après
 5 l'altre. E après, immediadament, los sinch promens que anaven ab ells,
 també lo hu après l'altre, besant la ma primer a sa magestad, y après a
 la senyora reyna, y après a la senyora infanta ; y besada la ma se alsaren
 i's cobriren dits senyors concellers, y se'n anaren tots a pujar a cavall ;
 y al temps que dits senyors concellers anaren a pujar a cavall, los senyors
 10 diputats se acostaren a les dites magestats reals i'ls besaren també la ma,
 y encontinent se'n anaren, y sa magestad se'n pujá a caval ab un caval,
 y la senyora reyna y la senyora infanta dona Isabel se posaren dins de
 un cotxo, anant al costat de ells lo senyor archiduch de Austria, marit de la
 senyora infanta, també a cavall, al costat del dit cotxo ; y lo senyor conceller
 15 en cap se posá al costat de sa magestad a la part squerra, y los altres sen-
 yors concellers anaven devant sa magestad, per son orde, cada hu ab son
 prom ; y entre ells y sa magestad anave lo senyor duch de Feria per esser
 stat virrey, y devant tots los senyors concellers anaven molts senyors
 grandes, titulars y cavallers, axí de la cort com de la terra, y detrás de sa
 20 magestat venie lo senyor marqués de Denia, y après venie lo dit cotxo,
 y acompanyaren a sa magesta fins al pont de la casa ahont posa sa magestad,
 per lo qual pont se'n pujá a dita sa casa, * y los dits senyors consellers
 se despediren d'ell.

C. 92 v.º

Dimarts, a xviii. de dit, entenent los senyors concellers com sa magestat
 25 havia de entrar en la present Ciutat, per lo que lo dia de air mossén Pere
 Ferreres, mossén Phederich Pol y mossén Josef Sescases, havien consertat
 ab lo senyor vice canceller que sa magestad havie de entrar lo dia present,
 havent tingut algun parlament ab dit vice canceller de que convindrie que
 lo senyor rey y senyora reyna entrassen tots en un dia, sots un mateix pali,
 30 fonch resolt que havia de esser different entrada la de la senyora reyna,
 per lo que commodament no podien entrar tots en un dia, per tant dits
 senyors concellers, ab vot y parer de molts promens, determinaren que
 per festayar la dita benaventurada entrada stiguessen aparallades algunes
 pesseres de camp y mascles de artilleria, perquè quant lo senyor rey fos al
 35 portal de Sanct Anthoni destirassen y donassen senyal a la artilleria dels
 baluarts y de la muralla que per assó stava aparellada. E axí mateix feren
 fer crida ¹ per la present Ciutat pregant a totom generalment, que tres jorns

¹ El text de la crida consta al *Registre d'Ordinacions*, 1595-1602, f. 160 v.º:

* Crida per las festas y solemnitat y alimaries per la novella y benaventurada vinguda de la real magestat del rey don Felip, nostre senyor.

Ara hoiats tot-hom generalment que us notifican y fan a saber los honorables consellers de la ciutat de Barcelona que la sacra cathólica y real magestad del rey don Phelip, nostre senyor, ha deliberat lo die de demá entrar en la dita ciutat per prestar lo jurament acostumat, e

fessen festa sens obrir obradors, e fessen alimaries, e que totom scombrás e empaliás los enfronts de les cases per hont sa magestad havia de passar. E axí fonch fet, que lo dit dia que sa magestad entrá, comensaren a fer festes, balls i alimaries, e duraren tres dias y tres nits. E per lo semblant, dits concellers, per donar orde en les coses necessaries per dita entrada, per so, per llurs verguers trameteren a convidar molts notables ciutedans, militars, mercaders, artistes y menestrals, per que fossen en lo pati de la present casa, a cavall, al punt de les dotze hores, per acompanyar los dits senyors concellers fins al portal de Sanct Anthoni, hont stava aparellat una forma de mon o manera de magrana, la qual se obria ab tres cubertes, la qual era feta ab molt gentil artifici e inventió.

E no res menys, dits honorables concellers ordenaren fer-se un memorial de les persones qui havien de entrevenir y esser ordenades per aportar de destre lo cavall, e aportar los bordons del pali e cordons per fer la volta acostumada en semblants noves entrades de reys, ço es, del portal de Sanct Anthoni fins al cada[*]fal que per part de dita Ciutat es estat fet en la plasa de Sanct Francesch per aprestar lo jurament de les llibertats de aquesta Ciutat, e de dit cadafal fins a la Seu. E foren les persones següents :

C. 93

será la entrada de sa magestat per lo portal de Sant Antoni, e per lo carrer del Hospital fins a la porta de Santa Creu, e Rambla avall girará per lo dormidor dels Frares Menors, e puirá sobre lo cadafal qui es estat fet en la plassa devant lo dit monastir dels Frares Menors. E allí, lo dit senyor solemnement jurará e confirmará los privilegis e libertats de la dita Ciutat e totes les altres coses que per los serenissims reys de Aragó e comptes de Barcelona, progenitors y predecessors seus de digna recordatió, son acostumats jurar, y allimateix, devant lo dit senyor, passaran los officis y confraries de la dita ciutat ab llurs panons e banderes, fahent a sa magestat la summissió y reverentia pertanyents. E devallant del dit cadafal, lo dit senyor cavalcará e yrá per lo carrer Ample tot dret, girant per la via dels Cambis passará devant la yglesia de Santa Maria de la Mar, faent la volta del Born e yrá per lo carrer de Moncada, e passant per la capella de-n Marchús, tirarà Boria amunt, e devant la plassa del palau real, per lo carrer dels Speciers yrá tot dret a la plassa de Sant Jaume, e de aquí girará per devant la Diputació fins a la porta del palau episcopal ahont sa magestat descavalcará, e será rebut per lo clero de la Seu processionalment, e entrarà en la dita Seu; y exint de aquella, tornarà la via del palau episcopal, e per devant la Diputació a la plassa de Sant Jaume e per devant la Casa de la Ciutat, e per lo carrer del Regomir fins al carrer Ample, de hont girará a la casa que fonch del quondam illustre don Ferrando de Cardona, almirant de Napols, ahont es aparellada la posada per a sa real persona. E com per lo Consell de Cent jurats de la dita Ciutat sie estat deliberat que per la novella e beneventurada vinguda de sa magestat sia feta bella festa y solemnitat, segons a tal e tan gran senyor se pertany, per tant los dits honorables consellers, denuntians les dites coses preguen y exorten a tots los poblats y habitants en

la dita ciutat que lo die de dimarts y dimecres y dijous après següents vullen festivar la dita entrada no obrint les portes de llurs botigues ni obradors, e vestint-se quiscú com millor porá, e los qui aporten dol lo dexen per los dits tres dies, e los qui tenen llurs cases per los llochs desús dits per hont lo dit senyor deu passar netegen y scombren los carrers e places de llurs entrades e empaliin los enfronts de llurs cases dels millors draps que poran, y en la vesprada dels dits tres dies fassen alimaries ab llurs fochs, sons, balls y altres jocunditats y alegries honestas. E noresmenys, statuiren y ordenaren los dits honorables consellers y promens y preguen y exorten a tots los cónsols, promens y altres caps de officis y confraries de la dita ciutat, que pera demá, havent dinat, ab llurs panons y banderes sien a la plassa del Vi, e que tots los particulars de dits officis y confraries haien a seguir los panons y banderes de aquells segons seran ordenades y estar a ordinatió dels dits cónsols, proms y altres caps e maiors llurs, sots bant de deu sous y altres bans per ordinations de la dita Ciutat statuits y ordenats. E vindran per lo carrer de les Polleres, passant devant lo dit senyor estant en lo dit cadafal dels Frares Menors, faents a la gran magestat sua les reverenties acostumades, e tirant per lo carrer Ample tornarse-n han en los llochs de hont seran exits.

De mandato dictorum dominorum consiliariorum Barchinone expedite per me Galcerandum Franciscum Calopa, notarium publicum Barchinone, scribam majorem domus honorabilis Consilii dicte civitatis.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los lochs acostumats de la present ciutat de Barcelona ab so de tabals y dotze trompetes per mi, Barthomeu Melons, trompeta de la Ciutat, a xvii. del mes de maig del any MDLXXXVIII. »

Part dreta

Part squerra

Al banch del fre

Pere Benet Soler, doctor en medicina, conseller en cap. Mossén Pere Ferreres, ciutedá antich.

5

Cordó

Ciutedans :

Mercaders :

Mossén Phederich Pol, militar.	Mossén Barthomeu Sala, cónsol.
Mossén Jaume Alós Colom, militar.	Miquel Puigjaner.
Micer Hieronym Fivaller, ciutedá.	Montserrat Llevaneres.
10 Mossén Francesch Vilana, ciutedá.	Jaume Morillo.
Mossén Pere Costa, ciutedá.	Perot Antich.
Mestre Vicens Castelló, cónsol ciutedá.	Pau Ferrer.

Artistes :

Manestrals :

15 Joan Sala, notari de Barcelona.	Janot Ferrer, parayre.
Nadal Castelló.	Magí Ferrer, parayre.
Pere Pau Seguí, notari real.	Joan Font, calsater.
Jaume Magarola, apotechari.	Barthomeu Castelló, baster.
Miquel Miró, cirurgia.	Jaume Leopard, boter.

20

Cordons del talem

Mossén Rafel Antich, conceller quart.	Mossén Garau Schones, conseller quint.
Mossén Pau de Fluviá, conseller segon.	Micer Batista Llorens, conceller ters.
25 Mossén Pere Bonaventura Bolet, militar.	Mossén Alexandre Cordelles, ciutedá.

30 E ordenades dites coses, atés que los senyors concellers tenien paraula del senyor vicecanseller com sa magestad havia de entrar lo dia present, no enviaren enbaxadors a Valldonzella per saber la hora volie sa magestad entrar en la present ciutat, sinó que dits honorables consellers se ajustaren en lo pati de la present casa ab les demunt dites persones del cordó e ab molts promens e altra * gent de tots staments. Aiustats vers les dotze hores de

mitjorn, acompanyats quiscun de hu de dits promens, partiren de la present casa, a cavall, ab los tabals y trompetes de la Ciutat ab les sobrevestes de domás carmesí, novament per assó fetes, anant per la Bocaria e carrer del Hospital, exiren al portal de Sanct Anthoni, devant la creu que está
 5 junt al pont de dit portal ; estans aquí se apareen y enviaren lo correu de la Ciutat a sa magestad, a Valldonzella, ahont ere anat lo dematí dins un cotxo, per fer-li asaber, com totes les coses staven prestes si a sa magestad li plaie entrar. E axí, tocases les quatre hores aprés mitjorn, lo dit senyor rey, en lo punt que isqué de Valldonzella, destiraren la artillaria y mascles
 10 que heren en lo portal de Sanct Anthoni, per que no se li havia feta per aquexa part altra salva, y encontinent despará tota la artillaria de les muralles y baluarts ; y axí arribá envers dit portal acompanyat de alguns princeps y senyors, axí de Italia com de Spanya, e dits concellers y promens se acostaren un poquet mes enllá de la dita creu o junt al camí que
 15 va a Valldonzella, sens exir de dit camí real ahont staven, e no tornaren mes a cavalcar ; los quals concellers anaven ab gramalles de vellut carmesí, forrades de brocat, fetes novament per dita entrada, y ab gorres de vellut negra y mánagues de setí repuntades y sabates de vellut, tot per la Ciutat donat, conforme en semblants occasions dits concellers acostu-
 20 men de anar.

E arribat dit senyor rey al camí real, los dits honorables concellers ab sos promens li feren gran reverentia, e se posá lo senyor conceller en cap a la part squerra de dit senyor, y los altres concellers devant ab les persones del cordó y obrers de la Ciutat, aportant los obrers quiscú d'ells una
 25 verga pintada de vermell ab los caps deurats, e axí'l portaren fins al cap del dit pont, en lo qual lloch abaxaren la dita mangrana artificial, la qual se obrí ab molt gentil artifici, dins la qual y havia un minyó vestit com una nimpha, representant la Ciutat, ab la veste de telilla de or, lo qual minyó, quant sa magestat fou devant de ell, digué ab molt gentil consert
 30 y ab gran ánimo los versos següents :

* *Barcino, dives opum, multis pulcherrima rebus,
 adventu leta est magno, Philipe, tuo.
 Hec tibi jam placuit puero juvenique placebit,
 hanc emere optabas cum patris ipsa foret,
 35 hec tua jam nunc est, tibi serviet usque,
 tuisque parebit dictis consiliisque tuis,
 hec multa a pricis accepit regibus olim,
 abs te plura tamen munera fere cupit,
 hec tibi nunc claves portarum tradit et optat
 40 nectorios annos te superesse patri.*

E acabat de cantar dits versos, lo dit minyó doná les claus ab gentils continents al dit senyor rey, les quals dit senyor prengué en ses mans, e encontinent doná aquelles al dit senyor Pere Benet Soler, conceller en cap, lo qual, prenent aquelles, li besá la ma, y se les posá al bras dret a vista de totom; e lo dit minyó se'n torná a muntar artificialment, conforme era baxat.

E puyat lo dit minyó alt del lloch hont era debaxat, lo conceller en cap prengué dos cordons, los quals eren de or y seda carmesina, e ligá lo hu a la huna banda del fre del cavall en la cabaçada, y l'altro a la altra banda de dit fre; e posás dit senyor conceller a la part dreta de dit fre, y lo dit mossén Pere Ferreres a la part squerra, encara que no tant acostat al dit senyor rey com lo dit senyor conceller en cap; e tots los dits altres promens de tots quatre staments en lo orde desús posat, tenint lo cordó; e en mig del cordó, es a saber, a la fi del stament militar y dels mercaders, anaven los dits dos obrers ab ses vergues. E los altres consellers prengueren lo dit senyor rey jus lo dit pali de brocat novament per assó fet, ab l'orde dalt possat. Aprés, venien alguns oficials de la Ciutat, e aprés lo cavallerís maior, lo marqués de Denia ab lo stoch; devant d'ell anaven quatre reys de armes ab ses masses devant, de dos en dos; aprés anaven les trompetes y clarins de sa magestad, y devant de tot les trompetes, clarins y tabals de la Ciutat ab les vestes de domás carmessí novament per assó fetes, tots a cavall.

E axí entraren * dins Ciutat, e tiraren la via del Pedró e per lo carrer del Hospital, en lo qual portal staven dos cadaffalets, hont staven posats los ignocens; e tiraren carrer amunt fins a la Rambla, e girant Rambla avall tiraren vers lo monastir de Frares Menors; y abans de arribar a la Drassana, per los senyors diputats ere estat fet un arch triumphal ab unes torres, scta lo qual arch passaren dits senyors rey y tots los que'l acompanyaven; e per lo Dormidor de Sanct Francesch arribaren al cadafal que ere bastit al pla de Sanct Francesch, devant la casa del compte de Quirra, la qual antigament ere de Moncada; lo qual cadafal ere cubert de draps vermells.

E arribats que foren al dit cadafal, lo dit senyor rey descavalcá, e los dits concellers y promens lo meteren en lo mig, e se'n pujaren ab ell al dit cadafal, en mig del qual cadafal, a les spalles de la paret, stava posat un dosser de brocat, molt rich, e empaliat lo enfront de la dita paret de draps molts richs de dit senyor rey; e allí fonch possada, sobre dit cadafalet o puntapeu, la cadira de la Ciutat, guarnida de brocat, ab dos coxins de brocat que la dita Ciutat feu fer; e encontinent, vingué lo guardiá de Sanct Francesch, revestit ab capa, y dos frares com ha diaca y sots diaca, ab los acolits ab sos canalobres de plata y siris ensesos, lo qual guardiá aportava la sanctíssima Vera Creu. Ans de pujar en dit cadafalet, vista

per lo dit senyor rey la Vera Creu, se agenollá de dos genolls, e lo dit guardiá posá la dita Vera Creu sobre un missal, devant un coxí petit, que ere estat fet y aportat per part de sa magestad, y lo bufet y strado sobre del qual stava lo dit missal ; e posá la ma sobre dit missal, e jurá lo dit senyor
 5 rey de tenir e observar tots los usos, costums, constitutions e totes e sen-
 gles altres coses en aquesta ciutat per sos antecessors reys atorgades
 y concedides, de tenir y observar aquelles, conforme per sos antecessors
 reys son stats atorgats. E feta que agué la dita jura, se assentá en la dita
 10 cadira, e encontinent dits senyors consellers li besaren la ma la hu après
 l'altre ; e après de ells, los dits obrers, tots dos juncts, y no altri. E après, lo
 conseller en cap, en nom de la Ciutat, li regraciá la prestatió de dit jura-
 ment que sa magestat havia fet, y respongué lo senyor rey : « jo me he
 15 holgado mucho de haver venido a esta ciudad y lo he deseado ». E en aquest
 punt la artillaria dels baluarts y muralles havia de fer una bona salva,
 e perquè sa magestad de la senyora * reyna no gustava de que se tirás
 la artillaria, per so los senyors consellers manaren que no's tirás. E be-
 20 sades les dites mans, se'n anaren a seure dits senyors consellers en un banch,
 que en dit cadafal stava aparellat, a ma squerra de dit senyor rey, posat
 per través, de manera que miraven vers lo portal de la Dressana, en lo
 20 qual banch seguieren, primer, los sinch consellers, tots arreu, estant los
 senyors consellers cuberts ab ses gorres, e après, los promens del cordó,
 mentre n'í caberen ; e los altres promens que noy caberen se assegueren
 per los grahons de dit cadafal.

E estant dit senyor assentat ab sa cadira, passaren totes les confraries
 25 de la ciutat ab llurs panons, fent quiscuna tres reverentias ab lo panó
 devant sa magestad.

E primerament, anaven los parayres ab son panó, y aportaven la mu-
 lasa, ab una vesta de drap de color molt ben adressada.

Fustés ab son panó.

30 Blanqués ab son panó.

Jovens ortolans ab son panó.

Confraria de Sanct Jaume ab son panó.

Treginers de mar ab son panó.

Garbelladors ab son panó.

35 Mariners, barquers y descarragadors ab sos panons ; y aportaven una
 bella nau molt ben exerciada y artillada de cuets ; y venia a la vela ab
 gentil artifici e quant fou devant sa magestad amaynaren les veles ; e
 tiraren molts cuets, e après tornaren arborar dites veles.

40 Pescadors, los quals portaven una barca de pescar, la qual venia a la
 vela, e com fou devant sa magestad amayná dita vela, e lansá molt peix
 viu e molts confits, lo qual fou molt bona vista.

Revenedors ab son panó.

Corders ab son panó, y aportaven lo jagant.

* Boters ab son panó.

Matalafers ab son panó, y dos homens que aportaven un matalaf.

5 Hostalers ab son panó.

Pallers ab son panó.

Corredors de coll.

Ortolans de Sanct Anthoni ab son panó, ab cert entremés que feren llaurar uns asens, y aportaven un ort ab alguns aussallets.

10 Ortolans de Sanct Pere ab son panó, ab cert entremés que sembraven confits ab molta abundancia.

Carnicers ab son panó, y aportaven un bou ensellat, ab ses guarnitions y fre, y un home a cavall en dit bou, e quant fou devant sa magestad se apeá y torná a pujar a cavall.

15 Spasers, per certa contienda que tingueren entre ells, no isqueren.

Texidors de lana ab son panó.

Mercers y Julians ab son panó, ab una inventió de uns boscatges que aportaven representant la historia de sanct Juliá, cassant, ab molta y diversa casa salvatge que corregueren, y molta casa de aucells; y anaven deu o dotze de ells a cavall ab sos cavalls, molt ben ateviats y adresats, lo que fou molt bona vista.

Calsaters ab son panó.

Cotoners que aportaven un joch de cavalls cotoners, y feren un ball de cascavells ab los caballs, lo que fou molt bona vista.

25 Texidors de lli ab son panó.

Mestres de cases y molers ab son panó, y aportavan un orifany que aportava un castell desobre dit orifany.

Ferrers, los quals aportaven la brivia.

Tapiners ab son panó.

30 Sabaters ab son panó.

Argenters, los quals no acudiren no obstant que altres vegades fossen exits sens panó.

Freners ab son panó.

Sastres ab son panó.

35 * E passades les sobredites confraries, e feta per quiscú d'ells reverentia al dit senyor rey, lo dit senyor, ensemps ab los dits honorables consellers y promens, devallá de dit cadafal e muntá a cavall sus lo mateix cavall. E axí, a cavall, per los honorables consellers fonch mes jus lo dit pali; e posaren-se tots en orde, axí en los bordons del pali com en lo banch del fre, com encara en los cordons, en la forma demunt dita. E an aquest punt se havia de fer una salva de la artillaria de la Ciutat, la qual no's

C. 95 v.º

C. 96

feu per lo que sa magestad, com dit es, no gustava, al temps que passaren totes les dites confraries.

Y's feu tota la festa sobredita en dit pla de Sanct Francesch. La senyora reyna en companyia de la senyora infanta dona Isabel, y senyor arciduch de Austria, stigueren mirant les dites festes de una finestra ab gelosies, la qual stava molt prop de dit senyor rey, e axí mateix lo dit senyor rey jus lo dit pali, a cavall, del mateix modo que ere vingut y ab lo mateix orde, partí de dit cadafal, e tirá per lo carrer Ample fins al cap del carrer de les Trompetes; e aquí girant per los Cambis, via de sancta Maria de la Mar, sens entrar en ella, tirá per lo Born, e per lo carrer de Moncada fins a la capella d'en Marcús, ahont girá per la Boria amunt, y arribá a la cort del Veguer, ahont per los pressos de la pressó, sentint lo dit senyor rey, cridaren: « misericordia, senyor Rey », per moltes vegades, la qual cosa dit senyor rey entengué per lo conseller en cap, proseguint lo dit camí, tirá la volta per la Calsateria, e per la plaça de Sanct Jaume y devant la Diputació, vers lo palau episcopal; e per tot lo camí havien manat los senyors consellers fossen possades diverses cobles de jutglars sonant moltes danses y altres sons. E quant fou davant lo palau episcopal, descavalcá e fonch rebut per lo clero de la Seu de Barcelona ab lo reverendíssim arcabisbe de Tarragona vestit de pontifical, per no haver-hi bisbe en la present ciutat, y esser sede vacant, ab la creu y bandera de sancta Eularia y ganfanons de dita Seu, e fonch posat dit senyor rey al costat del gremial, jus lo dit pali, e lo dit senyor Pere Benet Soler, conseller en cap, prengué la ma squerra de dit senyor rey, anant fora del talem, e los promens se posaren devant, axí com be pogueren, per lo que no podien ordenar-se commodament per rahó de la gran multitud de la gent. E axí tiraren vers la via del * portal. Ans de esser dintre, ço es, en lo replá, fonch aparellada una cadira per lo clero, cuberta de tela de or ab un coxí posat en terra, sobre lo qual coxí lo dit senyor rey posá los genolls y adorá la Vera Creu, la qual tenia dit senyor arcabisbe, e adorada aquella jus lo dit pali entrá dins dita Seu, e tirant vers lo cor, a la porta del qual fonch dextat lo dit pali, entrá dins lo cor, y la Seu stava illuminada de infinites llanternes y candeles per les capelles y atrás en lo altar maior. E passant, tirá fins en lo altar maior, e allí torná a adorar altra vegada dita Vera Creu en ma del dit senyor arcabisbe, e après devallá a la capella de sancta Eularia, e feu oració sens adoració de la creu; e après, axí de la dita Seu per lo mateix portal. E fora lo dit portal cavalcá, y ab lo mateix orde del pali y cordons fonch acompanyat tirant lo camí vers lo dit palau episcopal, Diputació, plasa de Sanct Jaume devant Casa la Ciutat, Regomir, carrer Ample fins al palau o la casa que antigament ere del arcabisbe de Tarragona, ahont li stava aparellat son palau real.

E feta reverentia a sa magestad, los dits honorables consellers lo dexaren dins la porta del dit palau al peu de la scala, y despedint-se los consellers de sa magestad lo conseller en cap agué gracias al senyor rey de la mercé los havia feta y que speraven rebrer per avant altres moltes, respongué
5 sa magestad que «se era mutcho holgado de aver venido, y que de buena gana avia recebido en servicio lo que se le avia hetcho». A la porta del qual palau dexaren lo dit pali, lo qual tocava y ere propri del dit cavallarís major de dit senyor rey.

E après, dits senyors consellers y promens del cordó se'n tornaren a la
10 Casa de la Ciutat, a peu, y allí se desajuntaren y quiscú dells se'n aná en llur posada.

CXXIV

ORDINATIÓ Y FORMA DE LA SERIMONIA FONCH FETA LO DIE QUE SA MAGESTAD REAL FEU LO JURAMENT SOLEMPNE EN LA SALA REAL DE LA PRESENT CIUTAT, AHONT LI FONCH PRESTAT LO SAGRAMENT Y HOMENATGE PER TOTS LOS TRES BRASSOS O STAMENTS.

[22 maig 1599]

Disapte, a xxii. del dit y corrent mes de maig, lo qual die ere stat assignat per lo senyor rey don Felip, nostron senyor, per la * prestatió de son jurament y per al sacrament y homenatge de tots los staments eclesiastich, militar y real, fahedor en la gran sala del palau real, los magnífichs consellers, acompanyats ab sos prohombres que eren mossén Pere Ferreres, ciutedá ; mossén Pons de Peramola, mossén Phederich Pol, mossén Garau Guardiola, mossén Alós Colom, militar, y tras d'ells los sindichs de les universitats reals de Cathalunya, partint de Casa de la Ciutat, entre tres y quatre hores arpés mig dia, anaren per lo carrer de la Librataria y plasa del Rey a la dita sala gran, dita de sancta Eulalia, del palau real, devant la Seu, lo qual lloch era asenyalat per al dit acte, segons que aquestos actes en dit lloch acostumen selebrar-se, y entrant a dita sala per lo portal petit, que es junt la isglesia de Sancta Agata, fou vist que la dita sala stava al cap vers la Seu entapisada de brocats, hont havia un molt gran catafal cubert de draps grochs y vermells, y sobre dit catafal havia un catafalet petit cubert dels matexos draps, arrimat al portal maior de dita sala, qui es devant la dita Seu, e sobre dit catafalet havia una cadira de brocat ab sos coxins, la qual stava posada sota un docer de brocat, aparellada pera seurer lo senyor rey. A la part dreta de dita sala, vers las finestras que miran a la plaça del Rey, estave lo stament eclesiastich, so es lo arcabisbe de Tarragona, abats, capitulars y altres prelats de les yglesies dels presents principat y comtats, asseguts en sos banchs qui eren posats de larch junt lo dit gran catafal, y en los extrems dels grahons del dit catafal seyen los doctors de la real Audientia de aquest principat ; en los graons del catafalet estaven assentats lo vicicanciller de Aragó y lo mestre

de les serimonies del rey ; a la part squerra de dita sala, vers la Inquisició, estaven assentats alguns militars en sos banchs posats de llarch junt lo dit catafal ; y los dits concellers lo hu del costat del altre, tots sinch, y lo dit mossén Pere Ferreres, altre dels prohomens, y micer Hieronym Fivaller, qui eren vinguts ab dits magnífichs consellers, feta per ells y per los altres 5 prohomens y sindichs la salut a dits senyors, se assentaren en un banch que estave de través de front lo dit catafal, de cara a la cadira del rey, juntant lo un cap de dit banch ab lo extrem del primer banch del stament ecclesiastich, posant-se lo conseller en cap a la ma dreta, al altre cap del 10 banch, de hont fins al cap del banch dels militars havia un bell spay pera poder entrar a dits assientos y anar a dit catafal, y los altres consellers se li posaren a la ma * squerra per son orde ; y los sindichs de les altres universitats se assentaren en altres banchs qui eren posats detrás, stant assentat en lo cap del banch tras los senyors consellers lo sindich de Lleyda ; 15 e los altres quatre prohomens, per ser militars, se assentaren en los dits banchs dels militars. E poch après, vingueren los del bras militar, so es, lo duch de Cardona marqués de Aytona, comte de Quirra, vescompte de Canet, baró de Eril y molts altres nobles y cavallers ; los quals, feta la deguda salut als staments ecclesiastich y real y altres militars qui aquí eren, 20 se assentaren en sos banchs de son stament militar.

E après, tocases ja les quatre hores, arribá lo dit senyor rey, a cavall, acompanyat del marqués de Denia, qui portave lo stoch devant, y de molts altres grandes y senyors de sa cort ab los tabals, trompetas, massers y reys de armes devant, y quant dits consellers saberen que lo dit senyor rey se era 25 apeat al peu de la scala de sancta Agata, per la qual se'n pujá a la dita sala, tots sinch a soles, sens moures los presidents dels altres brasos ecclesiastich ni militar ni altra persona dels dits tres staments, se alsaren de son banch y anaren a la porta de dita sala, que es a la sumitat de dita scala, y aquí, feta la deguda reverentia a dit senyor rey, lo reberen y'l acompanyaren fins al peu 30 de la scala de dit catafal, posant-se lo conseller en cap a la ma squerra de dit senyor rey, sense companyia de altri, y los altres quatre consellers ab los grandes y senyors que en sa companyia venian devant ; y arribats al peu de la scala del dit catafal, saludaren a sa magestad y als senyors dels staments ecclesiastich y militar, y se'n tornaren a seure en son, lloch tots sinch juncts, 35 sens interposar nengú entre ells, y lo marqués de Camarasa, qui vingué ab dit senyor rey, entre ls altres senyors de sa casa y cort, per tenir son marquesat en Cathalunya, se assentá ab los del stament militar. Y pujat fonch sa magestad al catafal y assentat en sa cadira, los dits consellers se assentaren en son banch y's cobriren lo cap cascú ab sa gorra, y encontinent 40 lo vice canceller de Aragó, estant en dit catafal de peus y alsant-se tots los staments també en peus, ab veu alta explicá y dix com sa magestad

era allí pera jurar als eclesiastichs, barons, nobles y militars y a les ciutats, viles y llochs reals de aquest principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya tots privilegis y libertats, usos * y constitutions y altres drets, segons que los altres predecessors reys de Aragó y comtes de Barcelona havien acostumat jurar-les, e també pera rebre de dits ecclesiastichs, barons, nobles y militars, ciutats, viles y llochs lo sacrament de fidelitat als altres reys de Aragó y comtes de Barcelona acostumat prestar. E fet dit parlament, encontinent, lo secretari don Pedro Franquesa, qui es cathalá natural de la vila de Ygualada, en presentia de dit senyor rey, ab alta veu, en manera que lo dit senyor rey e tots los dits tres staments ho podien molt ben hoir, estant tots en peus, legí la forma del jurament del dit senyor rey del tenor següent :

Ncs don Phelip, etc., juram per nostre senyor Deu Jesusxrist e los sancts quatre evangelis, ab les nostres mans corporalment tocats, tenir e observar e fer tenir e observar als prelats, religiosos, clergues, magnats, barons, richs homens, nobles, cavallers, homens de paratge, e a ciutats, viles y llochs e a les universitats de aquelles e a tot lo principat e comtats la carta de la venda del bovatge, herbatge y terratge y tots los usatges de Barcelona, constitutions, statuts, capitols y ordinations y actes de les Corts generals de Cathalunya, e mes totes les libertats, privilegis e gracies y mercés fets y fetes, usos y costums axí generalment com special atorgades y atorgats. E mes, la unió dels regnes de Aragó, de Valentia e comptat de Barcelona. E mes, la unió dels regnes de Mallorques e illas en aquell adjacents y dels comptats de Rosselló y Cerdanya y de Conflent y de Vallespir e bescomptat de Orladesi y Carladesi ab los dits regnes, e mes la constitució feta en la Cort celebrada per lo rey don Ferrando segon en lo monastir dels Frares Menors de Barcelona, en lo any MDIII. sobre la luitió del censal de preu de 220000 lls., s., etc., y de pensió annual de 11000 ll., s., moneda barcelonesa, del qual fonch fet servey al dit senyor rey don Ferrando per la Cort general per ell celebrada en lo monastir de Sancta Anna de dita ciutat en lo any MCCCCLXXXIII. E mes, la confirmació de totes les constitutions de Cathalunya, axí del rey Jaume con dels altres reys.

E legida la dita scriptura, lo dit senyor rey se agenollá y posá la ma sobre la Vera Creu, que era posada en una taula cuberta ab son tapet davant dit senyor rey. E fet dit jurament per part dels staments, fonch dada en scrits certa * protesta a n'al secretari. E todos los dits staments prestaren a dit senyor rey lo sacrament de fidelitat en la forma acostumada, so es, los laychs jurament y homenatge, y los ecclesiastichs jurament tant solament, comensant lo stament ecclesiastich y après lo militar y darrerament lo real.

C. 98

C. 98 v.º

E feta la dita serimonia, lo dit senyor rey se'n devallá de dit catafal per anar-se'n, e al peu de la scala del dit catafal los dits concellers se li posaren devant, salvo lo conseller en cap, lo qual, tot sol, se li posá al costat squerra, sens moures ningú altre dels tres staments, com es dit en la vingu-
5 guda del dit senyor rey; y ab aquest orde lo acompanyaren fins que fou baix al cap de la scala de Sancta Agata, y pujat a cavall qui inclinant un poch lo cap vers los consellers en senyal de saludar-los y despedir-se d'ells prengué la via de la Seu per a pendrer possessió de son canonicat. E dits consellers tornats dintre en son banch speraren que tots los dels
10 staments eclesiastich y militar se'n fossen anats, y dits concellers acompanyats de sos prohomens y sindichs de les universitats se'n tornaren en Casa de la Ciutat, y per lo senyor conceller en cap los fonch fet un breu rahonament regrasiant-los la honrra havien feta en acompanyar-los a la dita sala gran per prestar dits homenatges de fidelitat a nostron rey y se-
15 nyor, y ultra de que havien fet lo que en semblant ocasió se requeria, la Ciutat los ho tenia a molta mercé, pregant-los escriguessen y anassen a llurs universitats pera que fossen servits de enviar-los poder per entrevenir en les Corts.

* SOLEMNITAT PER RAHÓ DE LA SEPULTURA DEL MOLT ILLUSTRE Y REVERENDISSIM SENYOR DON RAPHEL DE ROVIROLA, BISBE DE BARCELONA. C. 100

[12-16 octubre 1609]

5 Dilluns, a XII. del mes de octubre del any MDCVIII.^o, acerca de la una hora passada la mitya nit, lo reverendissim senyor don Raphel de Rovirola, bisbe de Barcelona, morí en la present ciutat en lo seu palau episcopal, rebuts tots los sacraments de la Isglesia.

10 E lo mateix die al matí, los magnífichs consellers cap, ters, quart y quint, per esser se'n anat est die fora de la present ciutat lo magnífich conseller segon per pendrer possessió del lloch de Altafulla com a marmessor del quondam senyor don Guillem de Sanct Climent, se aiunctaren en la Casa de la Ciutat tenint entesa dita mort, los quals vingueren sens gramalles de domás per veurer y entendre que es lo que deurian fer per part
15 de la Ciutat, y així feren aportar per mi Joan Soler Ferran, notari de Barcelona, scrivá rational de la present Casa, lo present libre y altre libre també en lo qual estan continuades altres sepultures així de reys, prínceps, com també de bisbes y altres prelats de la Isglesia, y vistas y legidas las sepulturas de don Guillem Cassador, de don Joan Dimas Lloris, bisbes
20 que son stats de la present ciutat, continuades en lo present llibre y altres de altres bisbes, aparegué als dits senyors consellers que devian y tenian obligatió de fer tot lo que la Ciutat havia y tenia acostumat de fer per semblants sepultures de bisbes y assenyaladament en la sepultura de don Joan Dimas Lloris, per lo que dit don Raphel de Rovirola es estat
25 bisbe de esta ciutat alguns anys y haver be y honrradament ab molt contento de tota esta ciutat fet son officy pastoral y tenir feta continua residentia en esta ciutat, assistint en los officis a sa Isglesia Chatredal, y per ço ordenaren que encontinent, per lo que se entenia que al punt del mig die tenian * de comensar a tocar las campanas de la Seu y de las parrochias, que los vergués anassen per tots los monestirs pregant-los per part
30

de la Ciutat que com sentirian tocar les campanes de la Seu tocassen també las dels monestirs per la mort del dit reverendíssim bisbe don Raphael de Rovirola. E inseguint les altres sepultures de semblants bisbes y prelats fetas, ordenaren que fossen fetas cinquanta antorxes de sera
 5 groga, de pes de sinch lliuras quiscuna antorxa, ab cinquanta senyals o scuts de paper ab les armes de la Ciutat, les quals fossen aportades per cinquanta pobres acompanyant lo cos del dit senyor bisbe, y a quiscú de aquells fos donat un real.

E de les ditas cinquanta antorxes ne fossen donades a la segrestia de la dita Seu, sinch, que es lo delme de las ditas cinquanta, e las restants quoranta sinch fossen restituhides al candeler.

E mes havant ordenaren que per la dita sepultura fos fet fer un drap imperial acostumat donar en semblants sepultures, ab senyals de la Ciutat, e per no poder-se'n trobar de prompte ni poder-se'n fer, que pogués servir
 15 a la dita sepultura, que fos manllevat de la segrestia de la dita Seu un drap imperial sobre del qual fos posat lo cos del dit reverendíssim bisbe ; e també ordenaren se tancassen las portas de las Casas de la Ciutat, restant sols obertas las dos portelletes.

E lo dit die, al després dinar, los dits magnífichs consellers vingueren en la present Casa de la Ciutat sens gramalles de domás, sols ab arruelos, pensant que esta tarda per part dels marmessors del dit reverendíssim bisbe los farian a saber de la mort, y també los convidarian, com es de costum, per los officis que se solen celebrar en lo palau episcopal los tres dies, y com fossen estats agüardant tota la tarda y no se'ls fos dit cosa
 25 alguna, se'n tornaren en llurs cases.

* Dimars, a XIII., en est die los magnífichs consellers, tenint apunt sas gramallas de dol y caparons, pensant est die anar al palau al ofici com era costum, perquè no'ls tenen convidats ni fets sabedors de la dita mort del dit reverendíssim bisbe, sens anar al palau al dit ofici, lo qual est die
 30 se digué, se'n tornaren en llur cassa resolta, que si no feyan ab sas magnificencias lo que es costum y se tenia fet en semblants morts de bisbes, que per part de la Ciutat no se fes ninguna mes demostratió.

Dimecres ¹, a XIII.; en est die al matí, estants los quatre magnífichs consellers junts en la Casa de la Ciutat, vingueren ab embaxada de part de don Raphael Casamiyana, nebot del dit reverendíssim senyor bisbe Rovirola, los nobles don Joan de Erill y don Francisco de Erill, a fer a saber als magnífichs concellers, de part del dit don Raphael Casamiyana, la mort del dit reverendíssim bisbe y supplican a ses magnificencias que si dit don Raphael antes no tenia fet lo que tenia obligatió no'u tenia deixat per falta
 40 de voluntat sinó per causa de no tenir experientia de semblants cosas, y

¹ Diu dimars.

que sas magnificencias li perdonassen, que tot era stat descuyt ; y que així los supplicá fessen ab dit quondam reverendíssim bisbe la honor y mercé que esta Ciutat tenia acostumat de fer en altres prelats, bisbes d'esta ciutat, que be sabian ses magnificencias quant bon prelat era estat dit re-

5 reverendíssim bisbe y las cosas d'esta ciutat com las tenia y prenía per propries, així en lo temps que fou canceller com en lo temps que es estat bisbe d'esta ciutat. E lo magnífich conceller en cap respongué a dits senyors que esta Ciutat faria ab dit reverendíssim bisbe y dit don Raphael tot alló que la Ciutat havia acostumat de fer ab altres bisbes y deutes de aquell.

10 E poch après, vingueren quatre capellans endolats a convidar als magnífichs consellers per dos officis que restaven, que * se tenian de celebrar en lo palau a cant de orga per la ánima del dit reverendíssim bisbe, lo un est matí y lo altre demá de matí, y que lo molt reverent capítol tenia determinat que lo enterro del dit reverendíssim bisbe fos divendres prop

15 vinent, y que supplicaven a sas magnificencias se servissen honrrar aquell ab ses presentias, y que també tenia determinat que todas las isglesias y monestirs de la present ciutat vinguessen estos dies a fer-li absoltes en lo dit palau, y que també après lo divendres fossen al enterro, lo cos del qual fos enterrat en la dita Seu, a la qual embaxada lo senyor conseller

20 en cap respongué que la Ciutat faria tot alló que te ben acostumat de fer.

E après, vingueren dos preveres vestits de dol de part dels marmessors y parents del dit senyor bisbe pera fer a saber a sas magnificencias com en lo palau episcopal estaven congregats los parents y amichs del dit senyor bisbe, tenint allí lo dol, y com volian comensar lo offici de requiem a cant

25 de orga que estos dies se acostumava de dir, y que desityaven saber si sas magnificencias volian anar a hoir lo dit offici, quel's aguardarian. E per lo magnífich conseller en cap los fou dit y respost, que ell y los altres senyors concellers estaven allí congregats pera anar al dol en lo dit palau, inseguint en assó lo que sos predecessors troben tenen acostumat de fer en

30 semblant occatió, y que prest anirian, y que se servissen de aguardar algun poch ; y així, poch après, los dits quatre consellers, lo segon absent de la present ciutat, vestits ab ses gramalles de dol y ab scs verguers devant y acompanyats de molts oficials de la present Casa, anaren al dit palau episcopal per tenir lo dol y per oir lo dit offici, y quant froen alt en lo dit

35 palau los marmessors e o parents del dit senyor bisbe, tots endolats y ab les gramalles rosegants y caperons al cap, isqueren al corredor fora de la sala gran * a recibir a dits senyors consellers, y après tots plegats entraren en la sala gran, ahont era lo cos del dit reverendíssim bisbe, y quan foren al cap de dita sala, junt de un altar ahont se havia de dir lo offici cantat,

40 los magnífichs consellers se posaren en uns banchs qui estaven a la part dreita devers lo palau al costat de dit altar, y feren assentar lo dit don

C. 101 v.º

C. 102

Raphael Casamiyana entre lo senyor conseller ters y quart, y lo dit don Joan de Erill entre quart y quint, y després los demés ; y a la altra part estaven los capellans y familia del dit reverendíssim bisbe. Tots los endolats qui estaven ab dit nebot y amichs anaven ab les gramalles rosegans y caperons al cap acceptats los dits senyors consellers y vergués, qui aportaven los caperons al coll ; y los qui no caberen com está dit en dita part dreta ab los capellans, estaven assentats ab banchs a la part squerra devers lo carrer de Monjoich. E acabat lo dit offici lo dit magnífich conseller en cap feu un breu rahonament al dit nebot, marmessors, parents y amichs del dit bisbe, offerint-los de part d'esta Ciutat de fer tot alló que convindria y tenia obligatió la dita Ciutat de fer en sepultura y obsequias de semblant prelat, y prenent comiat dels sobre dits, los dits senyors consellés se'n tornaren en la present Casa, acompanyant-los los dits marmessors, nebot y parents de dit bisbe fins al mateix lloch ahont los eran exits a rebre.

Dijous, a xv. de dit, vingueren los magnífichs consellers en la present Casa al matí a les nou hores ab gramalles de dol per anar al dol com lo die precedent, y abans de anar al dit dol ordenaren que quatre cavallés, ço es, dos militars y dos ciutadans, vestits ab gramalles de dol aportant los caparons al coll, per part d'esta Ciutat convidassen lo excellentíssim senyor duch de Monteleon, llochtinent y capitá general en est principat, per la dita sepultura fahedora lo die de demá.

E també ordenaren que dos cavallés, ço es, un ciudadá y un militar, convidassen per lo die de demá a la Seu, dona * Violant de Cardona, viuda del spectable don Henrich de Cardona, quondam, governador.

E los honorables obrés convidassen al palau episcopal mestres en sacra theologia per anar entorn del cos, es a saber, provincials, priors y altres presidents dels monestirs de la present ciutat. E mes, tots los frares dels monestirs de la present ciutat per la Seu ab llurs creus per anar al enterro.

E mes, lo honorable sindich y honorable sots sindich de la Ciutat convidassen las dignitats de Chatalunya per la Seu, lo veguer y lo balle per la Casa de la Ciutat.

E mes, ordenaren que los dos ayudans del scrivá mayor convidassen lo prior de Chatalunya y abat de Sanct Cugat per Casa de la Ciutat.

E los vergués dels senyors consellers, per lo semblant, convidassen los cónsols de la Lotya de la Mar, los barons, nobles, cavallés, ciutadans honrrats per la present Casa, e lo capitol de la Seu e los parents del dit senyor bisbe fan convidar a llur de part per si mateixos.

E ordenades totas las ditas cosas, los dits senyors consellers, acompanyats ab los oficials de Casa, ab ses gramalles de dol, tornaren al palau episcopal per oir lo offici de cant de orga que se tenia de dir en la dita sala gran per lo dit reverendíssim bisbe, com lo die antes ; als quals is-

queren a rebre y stigueren com lo die antes, y se'n tornaren, acompanyant-los, com lo die antes está dit.

Divendres, a xv[1]. del dit mes de octubre, die assignat per dita sepultura del dit reverendíssim senyor bisbe Rovirola, los dits magnífichs consellers, de bon matí, vingueren en la present Casa de la Ciutat ab ses gralles de dol y caparons al cap, y se'n muntaren de dalt a la sala del Consell de cent, aguantant per haver de rebre las personas que tenian convidades de llur part per lo dit enterro; * y poch après que foren arribats, comensaren a venir molts cavallés y ciutadans, los quals se assentaren a la part que solen star en lo Consell de cent, y després vingué lo abbat de Sanct Cugat, don Miquel de Aymerich, lo qual assentaren al costat del magnífich conseller en cap, a la part dels ciutadans; y després, vingueren los honorables cónsols de la Lotja de la Mar ab sos vergués, tots endolats y caperons al cap, los quals assentaren, ço es, lo cónsol militar entre los senyors consellers quart y quint, y lo cónsol mercader immediadament després del senyor conseller quint; y arribats que foren molts dels ciutadans y cavallés que estaven convidats, y tenint notitia que las creus de la Seu y de las parrochias estaven al palau, y lo cos al pati, feren la agradauatió com es acostumada per lo senyor conseller terç, per absentia del senyor conseller segon, qui era anat fora ciutat, ab los senyors obrés, conforme está continuat en lo *Libre de Agraduacions*, que aporta lo scrivá de las obras.

C. 103

Y ab lo dit orde agraduats, partiren de la present casa y anaren al palau episcopal, e se'n muntaren de dalt en la sala gran, ahont se tenia lo dol, prengueren los parents y amichs del senyor bisbe y los agraduaren entre ells, possant a la primera filera don Raphael Casamitjana, nebot carnal del dit bisbe, y don Joan de Erill, sogre del dit don Raphael, tots anaven endolats y ab lo cap cubert; y en las altres fileres anaven altres parents y amichs, com era don Pedro de Veguer, qui era molt deute, mossén Cordelles, de Spareguera, y així anaren seguint lo enterro devers la Deputatió. Y com foren devant de la Deputatió, trobaren lo excelentíssim senyor duch de Monteleon, llochtinent y capitá general, qui era estat convidat de part de la Ciutat pera la Seu, ab tots los alabardés, y vehent que anaven seguint lo dit enterro, ell volgué seguir, y ab lo senyor * conseller en cap aportaren lo dit don Raphael Casamityana al mig.

C. 103 v.º

En torn del cos o túmol anaven alguns ciutadans y militars, y los mestres de las religions y molts doctors; y en lo túmol havia molts de versos de ma que diversos poetas tenian composts, molts en latí y altres en romans.

Y ab dit orde aná la dita proffessó del enterro, passant per la plaça de Sanct Jaume devant la present casa, Regomir, carrer Ample, per los

Cambis, al Born, carrer de Moncada, y per lo carrer de la Boria, plaça del Blat y davant lo palau del rey, y se'n entraren a la Seu per lo portal mayor, y se'n muntaren alt en lo altar mayor ; y lo senyor virrey se assentá a la part dreta ab son dosser, y los senyors consellers, a la part de la epístola, 5 en lo scon, posant entre ells las personas qui anavan agraduadas conforme anaven, y los cónsols de la Lotja estaven en llur lloch, y los demés estaven assentats a la mescla, exceptats los parents y amichs del bisbe estaven assentats després del cónsol mercader. E acabat lo dit offici y fetas las absoltas, los senyors consellers, ab los demés qui estaven allí y los tenian 10 acompanyats, se alsaren y anaren al senyor llochtinent a donar gracies de la mercé que los tenia feta en haver honrrada ab sa presentia las ditas obsequias assistint en ellas, fahent a saber a sa excellencia com en semblant jornada de dol ells no acostumen de acompanyar al senyor llochtinent general, com en los altres dies, fins a la porta de la isglesia, per esser jornada 15 de dol, ni acostuma la Ciutat fer ni usar altra serimonia ni compliment, del que les hores feyan ab sa excellencia.

Y los dits senyors consellers se'n tornaren assentar en lo dit altar mayor en son lloch, y lo dit excellentissim senyor llochtinent, ab tota la guarda, se'n aná, exint per lo portal devers la sala real; y fora que fonch, los magnífichs consellers, agraduats en la mateixa forma y manera que eren vinguts 20 se'n anaren de la dita Seu, exint per lo portal de las claustres, y anant per las ditas claustres arribaren al dit palau episcopal, de hont eran exits, y com foren al peu de la scala del dit palau dexaren tots los del dol y se'n tornaren ab tots los de la agra[*]duatió en la present casa y se'n muntaren 25 alt en la sala del Consell de cent de hont eran axits, y quiscú se'n torná en llur casa, y fou tant tart que ja corrian las dos horas passat mig dia.

CXXVI

* SOLEMNITAT DEL ANIVERSARI FAHEDOR PER LA ÀNIMA DE LA SERENÍSSIMA REYNA E SENYORA NOSTRA DONA MARGARIDA DE AUSTRIA. C. 105

[30 octubre 1611-19 març 1612]

5 Diumenge, a xxx. del mes de octubre del any de la Nativitat de Nostre Senyor de mil siscents y onse, estant los magnífichs consellers fahent la visita ordinaria que quiscun any acostumen de fer en lo monestir de Nostra Senyora de Pedralbes, que es en la parrochia de Sant Vicens de Sarriá, com a protectors de aquella casa, los fou donat avís com lo excellentissim
10 senyor marqués de Almazán, llochinent y capitá general en lo present principat de Chatalunya, tenia rebut un despaix de sa magestat, ab lo qual hi havia cartas per los senyors consellers, y se donava ab ellas avís a la present Ciutat de la trista nova de la mort de la sereníssima reyna senyora nostra donya Margarida de Austria, muller de la magestat del rey
15 y senyor nostre don Phelip tercer, vuy regnant, las quals los volia fer donar ; e los dits magnífichs consellers, encontinent que saberen dita nova, com fos hora tarda y tinguessen ja acabada de fer la visita de la dita casa y monestir de Pedralbes, se'n tornaren ab molta diligentia en la present ciutat, y dret camí se'n vingueren en la present Casa de la Ciutat ; y com
20 sa excellencia tingués entés que los dits magnífichs consellers eran ja arribats y estaven junts en la present casa, encontinent los enviá dita carta de sa magestat per un gentilhome de palacio ; los senyors consellers, vehent que lo que aportave dita carta no era secretari de la excelencia ni scrivá de manament, duptaven y no volgueren rebre dita carta de ma del
25 gentilhome qui la aportave sinó que feren entendre a sa excelencia, com los senyors consellers no havian may acostumat de * rebre cartes de sa magestat que fossen remeses a sa excelencia, sino que sa excelencia las donás de sas propias mans, o las enviás per son secretari o per algun scrivá de manament. Y així, dit gentilhome se'n torná ab dita carta sens rebre
30 aquella, y poch après arribá en la present casa mossén Miquel Joan Amat,

C. 105 v.º

scrivá de manament, y estant los magnífichs consellers junts en la instantia dita de trenta, lo dit mossén Miquel Joan Amat digé als senyors concellers, com sa excelencia li tenia donada una carta de sa magestat, la qual tenia en las mans, pera que la das en mans propias de sas magnificencias, la qual
5 besá [e] aquella doná en mans del magnífich conseller en cap, que contenia lo avís de la trista nova de la mort de la sereníssima reyna y senyora nostra.

E lo dit magnífich conseller en cap, rebuda aquella ab lo honor y reverentia que's deu, y legit lo sobre scrit y directió de aquella, duptaren si la obririan per legir lo que ab ella se contenía o si aguardarian de obrir
10 aquella quant estigués junt lo Consell de cent, y trobat que semblants cartes los senyors consellers a solas las acostumaven de legir, determinaren de obrir y legir aquella, la qual está incertada en los registres de las *Lletras Reals* de la present casa¹.

E los dits magnífichs consellers, havent legida dita carta, dolen-sa de
15 tant trista y llastimosa nova, encontinent ordenaren a Francesch Pons, verguer del senyor conseller en cap, qui está en la present casa, que lo die de demá, de bon matí, per dolensa de tant llastimosa nova, antes que no fossen en la present casa, fossen llevadas las colgaduras de domás que estan en la instantia del Consell ordinari de trenta, y los cobribuffets de la
20 dita instantia, y tot lo demés que sia convenient tenir-se de llevar, y que fasse demostratió de festa ; e així mateix li manaren que lo endemá tingue tancadas las portas de Casa de la Ciutat, que sols estigue * oberta una portelleta de les dues. E així be deslberaren que, encontinent, se cridás a Consell de cent per lo endemá de matí, y que aquella tarda se tocás la campana assenyallant aquell, com de fet tot se feu aquella nit.

25 Dilluns, a xxxi. del dit mes de octubre; en est die al matí, no's pogué ajuntar lo savi Consell de cent, y se va porrogar per lo després dinar, y vingueren los magnífichs consellers, perquè ells ja tenian legida la carta

¹ La lletra original consta en la col·lecció de *Cartas reals originals* al v. de 1600-1640, n.º 41, i diu així:

« A los amados y fieles nuestros los consellers, Consejo y hombres buenos de nuestra ciudad de Barcelona.

El Rey. Amados y fieles nuestros : jueves, a xxii. de setiembre mas cerca passado, a las once horas y media de la noche, fué Dios servido alumbrar a la serenísima reyna mi muy cara y mui amada mujer, que haya gloria, de un hijo que queda bueno, y del sobre parto le acudió tan gran mal que acabó sus días, lunes, tres deste mes, a las nueve horas de la mañana, después de haver recibido todos los sacramentos de la Iglesia con su acostumbrada devoción. Hame dexado este successo con tan justo y tierno sentimiento y tan lastimado como por muchas causas podeis considerar, no quedando de tan gran pérdida otro mayor consuelo que ver aya sido su fin tan cathólico y exemplar como la vida, y confiar que su divina Magestad la habrá querido llamar para comutarle los trabajos de esta vida en la posesión del reyno y descanso verdadero, a El plegue dárselo y tenernos de su

mano, dándonos su consuelo y gratia para que con el ánimo y prudencia xpistiana que conviene passe este dolor y en todo me conforme con su sancta voluntad y acierte a seguirla. De lo qual hos he querido advertir para que lo entendays, como es justo, y para encargaros que hagais hacer en essa ciudad las honras, exequias y demostratió de luto que en semejantes casos se acostumbra, que en ello nos servireys. Data en San Lorenzo, a x. de octubre mdcxi. Yo el rey. Don Francisco Gassol, protonotarius. Vidit don Didacus Clavero, vicecancellarius. Vidit don Josephus Banyatos, regens. Vidit don Montserrat Guardiola, regens. Vidit don Philipus Tallada, regens. »

L'adreça diu : « [A los amado]s y fieles nuestros los consellers [y hom]bres buenos de la nuestra ciudad [de Barcelon]a. »

El mateix text apareix copiat en *Registre de Lletres reials*, 1609-1623, f. 26 v.º i en *Registre de Deliberacions*, 1611, f. 203 v.º

de sa magestat, ab ses gramalles de raixa que tenian suas proprias de dol, y no aportaven lo caperó al cap ; y ajuntat lo savi Consell de cent, autes de proposar en aquell y donar notitia de dita carta de sa magestat se ajuntá lo trentenari donant en aquell notitia de la dita carta, y en aquell fou des-

5 liberat que tot lo fet se muntás a Consell de cent, en lo qual estant junt, fou proposat per lo magnífich conseller en cap, de voluntat dels altres magnífichs consellers, com tenian rebuda dita carta de sa magestat de la trista nova de la mort de la sereníssima reyna y senyora nostra, la qual tenian en las mans, y manaren legir en lo plen Consell ; y en haver legida aquella,

10 los dits magnífichs consellers se possaren los caparons al cap, y estigueren en dit Consell, essent aquell congregat, ab los caparons al cap, al qual Consell los magnífichs consellers proposaren serca de dita carta y del contingut en aquella, que es lo que ells y la Ciutat devian fer com a fabels y leals vassalls de sa magestat. E lo dit savi Consell feu la desliberatió següent :

15 Que los senyors consellers se vesten de dol ab las gramalles que se acostumen de vestir en semblants occasions, y que no's tracte de capella ardent ni de tenir dol en la present casa que no sia alsat lo entredit, y encontinent que sia alsat, se junta lo savi Consell pera que puga desliberar lo que mes convingue ; y que los senyors concellers, en lo entretant, fassen

20 totas las diligentias que * convingan pera obtenir la exequutió de la sententia que estos dies passats se publicá, així ab sa excellencia com ab sa magestat de la manera los aparega convenir, scrivint una carta a sa magestat donant-li lo pésame de la mort de la dita sereníssima reyna senyora nostra ¹.

C. 106 v.º

25 Dimars, al primer de nohembre del dit any mil siscents y onse, los magnífichs consellers, per exequutió de la desliberatió del savi Consell de cent celebrat lo die prop passat, se vestiren de dol, ço es, se feren gramalles rosegans de contray de Barcelona vint y quatrè dels que la Ciutat tenia comprats, donant-ne a quiscun dels senyors concellers sis canes.

¹ La lletra de condol que els consellers adreçaren al rei amb els motius que al·leguen tenir per no poder celebrar les exèquies, diu :

* A la sacra, catòlica, real magestat del rey nostre senyor.

Sacra, catòlica, real magestat. No podem comodament explicar a vostra magestat lo gran sentiment ha fet aquesta sua fidelíssima ciutat del lastimós succés de la mort de la sereníssima reyna senyora nostra com ab sa real carta nos ha fet vostra magestat mercé fer-nos asaber. Es estada tant gran pérdua per tota la cristiandat que si no fos la firmíssima confiansa que está gosant de la gloria restarian tots los vassalls de vostra magestat en perpétua afflictió per las moltas mercés han rebut en totes occasions de sa real ma. Deu nostre senyor se servezca donar molts anys de vida a vostra magestat y als sereníssims príncep y infants com per estos sos fidelíssims vassalls es desijat. Estant totes les coses apunt per fer la demostratió de dit sentiment ab los dols y

obsequies que ab tant compliment en semblants occasions acostuma fer esta Ciutat som estats impeditos de poder acudir al servey de vostra magestat per rahó de les censures per los pares inquisidors publicades, de que ab lletres tenim largament avisat a vostra magestat, y confiant les revocarien hobeint a la real sententia per dita ocasió proferida per lo lloctinent de vostra magestat y real Consell, ha succeit que lo die present dits inquisidors han alsades dites censures ab reincidencia pera quinse de desembre proxím, ab lletres per ells publicades en la Seu de la present Ciutat, ab les quals confirman tots los proshiments per ells fets ab paraules molt prejudicials a la jurisdicció, auctoritat y preheminsia real, conforme han aconsellat graves doctors que per dita causa havem junctats, y axí som restats del tot impossibilitats de poder fer dites obsequias reals com desijam y nostra innata fidelitat nos obliga, supplicam a vostra magestat sia de son real servey manar donar los remeys que semblants excessos requereixen com ho speram de

Divendres, a dos del mes de mars del any mil siscentos y dotze, se tingué Consell de cent acerca si se farien las obsequias o aniversari de la sereníssima reyna y senyora nostra, dona Margarida de Austria, attés que ja estaven alsadas las censuras que pretenian haver possades los pares inquisidors, E lo dit Consell deslberá que's fessen ditas obsequias o aniversari ab la forma acostumada, y que comensassen a tocar les campanes lo primer die de quaresma, que será dimecres primer vinent, que contarem a set del corrent ¹.

E diumenge, a quatre del dit mes de mars, després de haver tengut los senyors consellers consell ordinari per fer extractió de obrer mercader o

la real magestat que ab ells y ab la exequició de dita real sentensia que instam tenim confiansa de ser liberats de tant gran oppressió en que estam, segons largament explicarà a vostra magestat Francesch de Corbera y Gualbes, embaixador nostre, al qual será servit vostra magestat per sa benignitat y clemensia donar grata audiensia y entera fe y credit en tot lo que per part nostra referirá. Deu omnipotent la real persona de vostra magestat guarde y ab entera salut y vida molts y felicissims anys conserve com la christiandat ha menester. De Barcelona, als 5 de novembre 1611.

De vostra sacra católica real magestat humils subdits y vassalls qui ses reals mans besan, los consellers de Barcelona. Calopa, secretarius. •

Registre de Lletres, 1610-1612, fol. 99.

¹ El text de la deliberació diu:

« E mes, fonch per dits magnífichs senyors consellers proposat al present savi Consell si se farien les obsequies per la Ciutat acostumades fer per la mort de la magestat de la reyna nostra senyora, y de la manera tindran de aportar lo dol dits magnífichs consellers d'esta hora en avant, majorment que dins quatre dies proxims serem a la Coresma y si no se acursa lo dol no tenen remey de anar als hospitals ni altres serimonies acostumades com axí se determinás en lo dit Consell de cent celebrat dit die devuyt de febrer proppassat, que dit fet se tingué de proposar al present Consell, que per tant lo present Consell sobre dites coses determine lo que mes convindrà fer en benefici, auctoritat y reputació y bon assiento dels negocis occurrents...

Lo dit Consell feu la deliberació y conclusió següent, ço es: Que es fassen les obsequies per la ánima de la sereníssima reyna nostra senyora de la manera y ab la forma es acostumat, comensant a tocar les campanes lo primer die de Coresma primer vinent, ab tal emperó que les vint gramalles que acostumen de donar los magnífichs consellers sien donades als quatre staments, ço es, ciutadans, militars, mercaders, artistes y menestrals, ço es, sinch de cada stament, ab que sien persones del present Consell y que vuy se troben presents en lo present Consell, les quals sien extretes a sort sens disgregar-se lo present Consell, y plegats los billets perquè no's pugue veure lo que será scrit en ells, y si acars será extret algú que ja tingue gramalla, axí per esser oficial com altrament, en son loch ne sie tret altre.

Quant emperó en la contenció dels pares inquisidors que no's mogue ninguna cosa que no sie vingut lo correu que per orde dels senyors consellers y savi Consell de cent es estat tramés al rey nostre senyor. E si acas les funeraries s'eran fetes y lo correu no s'era tornat, que lo

endemá que dites obsequies seran acabades los senyors consellers hagen de ajuntar lo present Consell y en aquell proposar lo dit fet, per que s'l pugue pendre la resolució que convindrà. La qual deslberació se fasse assaber per dos cavallers als senyors diputats y bras militar.

E prosseguint la dita deslberació, encontinent foren scrits los noms dels ciutadans, militars, mercaders, artistes y menestrals que's trobaren en lo present Consell, excepto los officials y altres que ja tenen gramalles, en unes lenques de paper y aquelles plegades de manera que no's podie veurer ni legir lo que en elles havia scrit, y comensant per lo stament dels ciutadans y militars y aprés per los altres staments consecutivament de grau en grau se feu extractió de dits billets per un minyó de set anys, poch mes ho mancho, de una copia en que stavan posats dits billets y foren extrets los següents: ço es, del stament de ciutadans y militars, lo doctor Antoni Joan Cuberta; Luis Puig, militar, y renunciá; Gaspar Cosar?, ciudadá, y renunciá; lo doctor [ ] Mora; mossén Hieronim de Ollers, ciudadá y renunciá; lo doctor [ ] Amat; Rafel Llaudés, ciudadá, y renunciá; Juliá de Navel, ciudadá y renunciá; lo doctor Joan Francesch Rosell, y renunciá; lo doctor [ ] Boria. Y per haver entés los magnífichs consellers que en la dita extractió hi tenia de haver dos militars y tres ciutadans, conforme la sobre scrita deliberació, fou procehit a fer altra stració de altres billets, lo primer dels quals aprés de dit doctor Boria, fou mossén [ ] Morell; y consecutivament lo doctor Jaume Ortoneda; lo doctor [ ] Roig; Luis Salavardenya, y renunciá; Joachim Valls, y renunciá; Juliá de Pallás, militar, y acceptá; [ ] Despuig; Alexandre de Aguilar, militar, y renuntia; [ ] Spano; mossén Joan Calvó; lo doctor Vicens Castelló; Francesch Cornet, y renunciá; y per renunciació dels dits militars y no haver ni mes en Consell restá per gramala dit doctor Boria.

E del stament dels mercaders foren extrets los següents: Luis Miralles; Jaume Font, major; Jaume Font, menor; Jaume Pasqual; Honofre Palau, y renunciá; Rafel Matall.

E del stament dels artistes foren extrets los següents: Jaume Dalmau, droguer; Pere Bosch, chirurgia; Bernat Flaquer, chirurgia; Bonet Sacarés, notari reyal; Francesch Blanch, notari de Barcelona.

E del stament dels menestrals foren extrets los següents: Pau Bertran, flaquer; Miquel Pessoles, scudeller; Joan Pau Pasqual, blanquer; Pau Brunet, carnicer y candler de seu; Steve Sunyer, fuster. •

Registre de Deliberacions, 1612, f. 110.

artiste per renunciatió de Jaume Font, mercader, menor, y esser estat en lloch de aquell extret Bernabé Cabanyes, candeler de sera, y rebut lo jurament de aquell, enviaren a cercar lo magnífich Francesch Axart, clavari de la present ciutat, per entendre y donar orde lo que se devia fer y procurar per lo dit aniversari fahedor de la sereníssima reyna ; y estant tots junts en la present casa los senyors consellers y clavari, entenen * en lo que tenian de posar a punt cerca de les coses necessaries fahedores per la celebratió del dit aniversari, determinaren fer venir lo fuster de la present casa y lo fuster de la Seu pera fer lo tuguri y posar aquell y fer lo catafal sobre los grahons de sancta Eularia, y lo llit alt y lo catafalet de las damas y tot lo demás que se devia fer de cosas de fuster pera la dita Seu.

E així mateix feren venir Francesch Jornet, pintor de la Ciutat, per donar-li orde que pintás tot lo necessari, conforme lo memorial que debaix se donará al senyor clavari, lo qual de estes coses te charech.

E mes, determinaren que lo dit capell ardent fos fet pera dilluns, que comptarem a denou del present y corrent mes de mars, per lo que nou dies abans se han de fer tres tochs quiscun die, així per las campanas de la Seu, de las parrochias y de tots los monestirs, y així de frares com de monges de la present ciutat com de fora de aquella, y los tres dies après, que son los tres que's te dol en la present casa, nou tochs quiscun die ; y després al matí lo die que's fa dit aniversari, sis tochs. E per dit effecte foren fets los memorials següents.

Memorial per al honorable mossén Francesch Axart, mercader y clavari, per lo aniversari de la sereníssima reyna y senyora nostra.

Primerament, que don obra ab acabament que lo fuster de la Ciutat, ensemps ab lo de la Seu, qui acostumen de fer lo tuguri o capell ardent en la dita Seu, meten mans en fer bastir dit capell ardent sobre les graus de sancta Eularia, e sobre grans bigues, jásenes y postam; e que sien fets grahons per puyar alt a forma de llit, que sien posades posts, y sobre les posts draps de peus, ço es, draps * setsens negres o altres semblants, los quals porá sercar a lloguer ; e sobra la tomba o forma de llit, que sien posats draps de ras, així que la tomba puga estar sobre lo llit, e sobre la dita tomba sia posada tela blanca, la qual acostume de deixar la sacristia de la Seu, e sobre aquella sia posat hu dels draps de brocat que la Ciutat feu per la mort de la sereníssima dony'Ana, darrera muller del senyor rey don Phelip segon, per causa que no se es pogut fer lo que ara la Ciutat te intent de fer fer, lo qual farà y donará après a dita sacristia, e lo qual, ja fet emprat

de la dita sacristia, fasse fer al pintor de la Ciutat quatorse senyals sobreposats, ço es, set ab les armes reals y altres set ab les de la Ciutat.

Item, que desús lo dit capell ardent sie fet y posat un sobrecel de tela bona de blau scur, ab un senyal gran al mig de les armes reals, y quatre
5 senyals de la Ciutat, ço es, hu a quiscun cantó, e en quiscun de dits quatre senyals hage un texel de fuller de or partit.

Item, sien posats al entorn del dit sobrecel quatre tovallons de dita tela, y que y sien pintats quoranta senyals, ço es, vint reals y vint de la Ciutat.

10 Item, que fasse fer doscents sinquanta senyals petits de paper, ab les armes de la Ciutat, per posar en les antorges de dita Ciutat y en los ciris dels canalobres y sinch antorxes dels cantons y mig del dit tugurri.

Item, que fassa fer nou senyals grans de fusta y paper daurat, ço es, vuyt de la Ciutat als quatre cantons de baix y quatre cantons de dalt de
15 dit capell ardent, y hu real a la sumitat de dit tugurri.

Item, que fassa fer al candeler trescents siris grochs, quiscú de pes de sis onces, per esser possats sobre lo dit tugurri, e sinch antorxes de pes de sinch lliures quiscú de dita sera groga, les quals sien posades, ço es, una en quiscun cantó, e una al mig de dit simbori, e quatre siris, de pes de tres
20 lliures, que estiguen en los canalobres del altar mayor. E mes, fasse fer a dit can[*]deler doscentes sinquanta antorxes o brandons de sera groga, quiscú de pes de sinch lliures, ab un senyal de la Ciutat en quiscú, de paper sobreposat, les quals antorxes o brandons seran posats als costats de dit tuguri, fahent-ne tres parts, ço es, una en vers lo altar, altra a quiscun
25 costat; e fet lo aniversari, per avinensa molt antiga, de les dites antorxes o brandons, ne deuen romandrer a la Seu lo delme a la sacristia, y l'altra sie tornat a la Ciutat, exceptades emperó totes aquelles atxes que s'acaben fins a la brandonera, y en loch de les atxes que s'acaben la sacristia ne posa altres, y los trossos resten en dita sagristia per lo que cremen les sues; e
30 de la sera del tuguri, jatsia en temps passat se servave lo mateix orde, ara emperó, de alguns anys a esta part, tot lo que resta dels siris del dit tuguri se dona a la dita sagristia, y aquesta vegada també s'els es donat.

Item, que sien fets sinquanta siris petits de sera blanca per la oferta, quiscú de pes de sis onces, los quals sien donats als honorables concellers
35 y altres persones notables que seran amprades pera fer honor a dit aniversari, y als quatre canonges qui aporten los brandons, y a quiscú sie posat un sisé de argent; e si será lo senyor llochtinent general o altres persones de estat, com son duchs y comptes, que ls sie donat un siri de una lliura, y posat mig ducat o una pesa de or.

40 Item, que sien fetes sinquanta lliures de candeles de sera groga de quatorse o quinse la lliura, per ço que sien donades a totes les persones, així

homens com dones, a quiscuna d'elles una candela, y que y sia posat un ardit.

Item, que haye de comprar los draps per fer les gramalles als honorables consellers e a les persones e oficials que la Ciutat dona gramalles.

5 * Memorial per los honorables obrés mossén Joseph Sescases, donsell, mossén Bernabé Cabanyes, candeler de sera, per rahó del aniversari fahedor per la ánima de la sereníssima reyna nostra dona Margarida de Austria. C. 108 v.º

Primo, que los dits honorableß obrés, vestits ab gramalles de dol ab los caperons al cap, preguen, per part de la Ciutat, al reverendíssim senyor bisbe de Barcelona que dilluns, que comptarem a denou del present y corrent 10 mes de mars, se fará lo aniversari per la dita sereníssima reyna senyora nostra, y que fins aleshores que sie acabat de fer y celebrar dit aniversari, sie servit sa senyoria manar a tots los rectors y vicaris perpetuos de les parrochies de la present ciutat nou dies arreu consecutiuss fassen tocar 15 les campanes de llurs isglesies, tres tochs cada dia, ço es, al de matí, mig dia y a la tarde després del toch de la Ave Maria, comensant lo dia de demá, que será dimecres, primer dia de Quaresma, a mig dia, y après dels dits nou dies, tres dies següents, en los quals se tindrà lo dol en la Casa de la Ciutat, toquen nou tochs quiscun dia, repartits en lo modo y forma acostumats, y lo dit dia de dit aniversari, que será lo dit dia de dilluns, sis 20 tochs, repartits també desde'l matí fins al mig dia, y que totes les parrochies, lo dit dia se celebrarà lo dit aniversari, de matí, vinguen a la Seu professionalment per a fer les absoltes ordinaries sobre lo túmol o cos present que's fará dit dia.

25 Item, que preguen, de part de dita Ciutat, al dit reverendíssim bisbe que tingue a be sa senyoria reverendíssima, dit die que's fa dit aniversari, de dir la missa.

Item, que preguen, de part de la Ciutat, al reverent e insigne Capítol de la Seu que dit dia de dilluns, que contarem a denou del present mes de 30 mars, se fará lo dit aniversari, y que fins aleshores que sie acabat de fer y celebrar fassen tocar les campanes de la dita Seu nou dies arreu tres tochs, conforme está dit, y així mateix los tres dies següents y lo dit dia del aniversari.

35 * Item, supplicaran del dit reverent Capítol, que sie servit, que en lo que poran acomodar a la Ciutat per fer lo tuguri¹ o capell ardent que's te de fer de alguns ornaments que tindran, conforme tenen acostumat en semblants occasions, de voler manar als sagristans o altres persones que'n tenen carrech pera que en la present ocasió o vullen deixar. C. 109

¹ El text diu « triurri ».

Item, que preguen de part de la Ciutat als reverents priors o presidents dels monestirs, així de homens com de dones, y encara dels monestirs que son fora de la ciutat, com son los monestirs de Valldonsella, de Jesús, dels pares Caputxins y frares de Sancta Madrona, que quant sentiran tocar les campanes de la Seu toquen les de llurs isglesies, segons es acostumat per semblants aniversaris, e que lo dit dia del aniversari tots los frares vinguen ab creu processionalment al de matí a la Seu pera fer les absoltes que se solen fer sobre lo dit cos present.

Item mes, pregaran per part de dita Ciutat al reverent pare fra Francesch Tamayo, de la orde de sant Francisco de Paula, vulle predicar lo sermó de dit aniversari lo dit dia.

Item, que lo dit dia del dit aniversari, de matí, dits obrés sien en Casa de la Ciutat per agraduar y ordenar los magnífichs consellers y atres persones que aniran ab ells a la celebració del dit aniversari.

Dijous, a deu del mes de març del any sobredit, estant los senyors concellers ajuntats en la present Casa, en la instantia dita de trenta, feren electió de vint prohomens, als quals determinaren fossen donades gramalles de dol pera que estiguessen y assistissen ab ells al dit dol, y fessen tots los exercisís que fossen necessaris pera las ditas obsequias, les quals persones que elegiren son les següents :

Lo magnífich Gaspar Montaner, conseller en cap, elegí en promens : mossén Francesch Cornet, cavaller ; mossén Francesch Dalmau, ciudadá honrrat ; * mossén Josep Montaner, ciudadá honrrat ; lo doctor Antoni Joan Cuberta, doctor en medecina.

Lo magnífich Bernardí Romá Falqués, conseller segon, elegí en promens : mossén Francesch Cosme Fivaller, donsell ; mossén Pere Pau de Belloch, donsell ; mossén Joan Dusay, ciudadá honrrat ; mestre Francesch Rossell, doctor en medecina.

Lo magnífich Joan Baptista Cassador, conseller ters, elegí en promens : lo senyor Francesch Aguilar ; lo senyor Alexandre de Aguilar ; lo senyor Joachim Bolet y Vilar ; mossén Hieronim Caira, mercader.

Lo magnífich Antoni Joan Burgués, conseller quart, elegí en promens : mossén Joan Eroles ; mestre Pere Font, doctor en medecina ; mossén Juliá de Pallás, donsell ; mossén Miquel Querol, apotechari.

Lo magnífich Joan Andreu, conseller quint, elegí en promens : mossén Pere de Bellet, donsell ; micer Steve Monfar y Sors ; mestre Thomás Boria, doctor en medecina ; Andreu Monsant, marser.

Memorial de les gramalles que lo honorable mossén Francesch Eixart, clavari de la present Ciutat, a fet donar als senyors consellers, als oficials

de la present Casa y als vint promens dels dits magnífichs concellers, y tot lo demés dol per la mort de la sereníssima reyna senyora * nostra, dona Margarida de Austria. C. 110

- Primo, al magnífich conseller en cap, Gaspar Montaner, sis canes de drap vint y quatrè de Barcelona, fet a la segoviana, comprat a rahó sis lliures dos sous mercantívols la cana:..... 6 canes.
- Al magnífich conseller segon, mestre Bernardí Romá Flaqués, del mateix drap y al mateix preu, sis canes:..... 6 canes.
- Al magnífich conseller ters Joan Baptista Cassador, del mateix drap y al mateix preu, sis canes:..... 6 canes.
- Al magnífich conseller quart Antoni Joan Burgués, del mateix drap i al mateix preu, sis canes:..... 6 canes.
- Al magnífich conseller quint Joan Andreu, del mateix drap i al mateix preu, sis canes:..... 6 canes.
- Al dit honorable clavari Francesch Eixart, del mateix drap, altres sis canes, lo qual a costat a rahó:..... 6 canes.
- A micer Jaume Dalmau, advocat de la Casa, sis canes vint y quatrè de Barcelona:..... 6 canes.
- A micer Hieronim Fivaller, advocat de la present Casa, sis canes vint y quatrè:..... 6 canes.
- A Galceran Francesch Calopa, scrivá mayor del honorable Consell, sis canes de 24.^è:..... 6 canes.
- A mossén Joan Pau Riffós, mercader rational, sis canes 24.^è:.. 6 canes.
- A Joan Soler Ferran, scrivá rational, sis canes 24.^è:..... 6 canes.
- A mossén Salvador Coll, ajudant de scrivá mayor, sis cs. de 22.^è: 6 cs.
- * A Miguel Aixada, també ajudant de scrivá mayor, sis canes 22.^è: 6 cs.
- A mossén Nicholau Llentiscla, scrivá de registre, 22.^è sis canes: 6 canes.
- A mossén Steve Vallalta, sotsindich, sis canes 22.^è:..... 6 canes.
- A mossén Joan Hieronim Talavera, surrogat en sindich durant la absentia del dit Burniquer, sis canes 22.^è:..... 6 canes.
- A mossén Galcerán Sever Pedralbes, scrivá de les obres, sis cs. 22.^è: 6 cs.
- A mossén Francesch Rialp, ajudant de mercader rational, sis canes 22.^è:..... 6 canes.
- A mossén Jaume Pau Llentiscla, ajudant de scrivá rational, sis canes 22.^è: ..... 6 canes.
- A mossén Bernat Cors, archiver mercader, sis canes 22.^è:..... 6 canes.
- A mossén Hieronim Talavera, archiver notari, sis canes 22.^è:.. 6 canes.
- A mossén Joseph Sescases, obrer militar, sis canes 22.^è:..... 6 canes.
- A mossén Bernabé Cabanyes, candeler de cera, obrer artiste, sis canes 22.^è:..... 6 canes.

- A mossén Montserrat Rasplans, apotechari, credenser de les franqueses dels ecclesiastichs del dret del vi, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- A mossén Miquel Bertran, mercader, aportant lo *Libre dels forments*, sis canes 22.º: ..... 6 canes.
- 5 A mossén Bernat Pau de Belloch, tauler militar, sis canes 22.º: 6 canes.
- A mossén Damiá Vilardaga, tauler mercader, sis canes 22.º:.. 6 canes.
- A mossén Pere Pau Riffós, portant lo *Libre mayor* de la Taula, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- * A mossén Pau Albaret, per portar la *Rúbrica*, sis canes 22.º: 6 canes. C. III
- 10 A mossén Pere Pau Pastor, notari de Barcelona aportant lo manual de la taula, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- A mossén Pau Amargós, per portar lo *Libre de soltes*, sis canes 22.º: 6 cs.
- A Jaume Gironés, caixer, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- A mossén Hieronim Luciá, regoneixedor de les monedes, sis cs. 22.º: 6 cs.
- 15 A Hieronim Matxí, aidador de la Taula, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- A mossén Nofre Codina, aidador de la dita Taula, sis canes 22.º: 6 canes.
- A mossén Miquel Spano, administrador del Banch, sis canes 22.º: 6 cs.
- A mossén Lluís Talavera, aportant lo *Libre mayor* del Banch, sis cs. 22.º: 6 cs.
- A mossén Antoni Guri, caixer de dit Banch, sis canes 22.º:.. 6 canes.
- 20 A mossén Miquel Orpí, aidador de dit banch, sis canes 22.º:.. 6 canes.
- A Francesc Pons, verguer de dits senyors consellers, sis cs. de 22.º: 6 cs.
- A Pau Amell, altre dels verguers, sis canes de 22.º:..... 6 canes.
- A Barthomeu Elies, altre dels acompanyadors dels senyors consellers, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- 25 A Joseph Moragues, altre dels acompanyadors, sis canes 22.º: 6 canes.
- A Antoni Cerdá, correu de la Ciutat, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- * A Antoni Fort, porter del senyor clavari, sis canes 22.º:.... 6 canes. C. III
- A Joan Ivanyes, cap de guayta, sis canes 22.º: ..... 6 canes.
- Item, a Pere Berenguer, surrogat per malatia de Francesch Pons, verguer, sis canes 22.º: ..... 6 canes.
- 30 A Pere Vilasaló, surrogat de Borthomeu Elies, altre dels acompanyadors, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- A Jaume Guardola, per impediment de Miquel Llargues, sis canes: 6 cs.
- A Antoni Balle, notari del Banch, sis canes:..... 6 canes.
- 35 Item, a mossén Dams, mercader, surrogat en lo offici de caixer de la Taula, per malatia de mossén Genovés, sis canes 22.º:..... 6 canes.
- Item, a mossén Jaume Font, menor, 22.º:..... 6 canes.
- Los vint promens, tots de vint y dosé :
- Primo, mossén Francesch Cornet, cavaller:..... 6 canes.
- 40 Item, mossén Francesch Dalmau, ciudadá:..... 6 canes.

- Item, mossén Joseph Montaner:..... 6 canes.
- Item, lo doctor Cuberta :..... 6 canes.
- Item, mossén Joan Dusay, ciudadá:..... 6 canes.
- Item, mossén Francesch Cosme Fivaller: ..... 6 canes.
- 5 Item, mossén Pere Pau de Belloch:..... 6 canes.
- Item, micer Pau Mohet, sis canes:..... 6 canes.
- Item, mossén Francesch Aguilar:..... 6 canes.
- Item, mossén Hieronim Caira, mercader:..... 6 canes.
- 10 Item, mossén Alexandre de Aguilar:..... 6 canes.
- Item, micer Joan Aroles:..... 6 canes.
- * Item, lo doctor Pere Font:..... 6 canes. C. 112
- Item, mossén Juliá de Pallás, donsell:..... 6 canes.
- Item, Miquel Querol, apotechari:..... 6 canes.
- 15 Item, mossén Pere de Bellet: ..... 6 canes.
- Item, micer Steve Monfar y Sors:..... 6 canes.
- Item, lo doctor Thomás Boria:..... 6 canes.
- Item, Andreu Monsant, mercer:..... 6 canes.

20 Item, a Pere Pau Berenguer, jove scrivent, quatre canes per una capa y ropilla de 22.º:..... 4 canes.

De drap foraster :

- Primo, Jaume Colomer, bastaix de la Taula, per una cota: 3 cs. 4 p.
- Item, a Miquel Lledó, bastaix del Banch:..... 3 canes, 4 palms.
- 25 Item, a Jaume Roselló, bastaix del dret nou, per una cota, tres canes y quatre palms:..... 3 canes, 4 palms.
- Item, a Salvador Strada, vadell del Studi, sinch canes:..... 5 canes.
- Item, a Joan Pau Riber, vedell del Studi, sinch canes:..... 5 canes.
- Item, al qui toque la campaneta de les ànimes, sinch canes:.. 5 canes.
- Item, a Barthomeu Melons, trompeta de la Ciutat, per un vestit: 4 cs.
- 30 Item, a Pere Niel, trompeta:..... 4 canes.
- Item, a mestre Riera, fuster:..... 4 canes.
- Item, al gater per vestir-se ell y per cubrir la sarria del animal, dos canes:..... 2 canes.
- Item, a Montserrat Marés, guarda del port, quatre canes: 4 canes.
- 35 * Item, al patje del senyor clavari, tres canes y dos palms: 3 cs. 2 p. C. 112 v.º
- Item, a Francesch Darder, bastoner del morbo, sis canes del dit: 6 canes.
- Item, als patges dels senyors consellers, a quiscú tres canes y dos palms:..... 16 canes, 2 palms.

Officials de la visita :

	Micer Hieronym Puyades, assessor, sis canes 22.º:.....	6 canes.
	Micer Baltasar Morell, advocat fiscal de la dita visita:.....	6 canes.
	Joan Vicens Cellarés, notari de la dita visita:.....	6 canes.
5	Pere Carbonell, fiscal de la dita visita:.....	6 canes.
sis	Item, a mossén Onofre Palau, mercader portant lo libre de les carns, canes 22.º:.....	6 canes.
	Item, a micer Luís Joseph Sicart, mestre portolá, sis canes 22.º:	6 canes.

CXXVII

* CERIMONIA PER RAHÓ DE LA ENTRADA FETA A LA MAGESTAT REAL DEL REY PHELIP QUART ¹ DE AQUEST NOM EN LA CIUTAT DE BARCELONA ALS XXVI. DE MARS, ANY MDCXXVI. C. 114

[II gener-4 maig 1626]

Tenint notitia los magnífichs concellers del corrent any mil sis cents vint y sis, que son los senyors Juliá de Navel, ciutedá honrat ; Hieronym de Gaver, donsell ; micer Miquel Ximenis, doctor en drets, ciutedá honrat ; Raphel Roure, mercader ; y Galceran Sever Pedralbes, notari publich de Barcelona, com sa magestad tenia Corts als aragonesos en la ciutat de Barbastre, y als valentians en la vila de Monçó, y havie de tenir també Corts als catalans a la ciutat de Lleyda, conforme ho havia scrit a dits tres regnes ab sa real carta feta en Madrid a 10 de nohembre 1625, y axí dits senyors concellers, a 11 de janer 1626, convocaren Concell de cent, lo qual deslliberá ² que per la vinguda de sa magestad fossen fetes festas y altres regosijos, conforme se feren en lo any 1599, quant entrá y jurá lo serenís-

¹ En el Ms. el mot *quart* apareix cancel·lat i substituït per *iers*.

² *Registre de Deliberacions*, 1626, f. 22 :

« Item fonch proposat que, atés en lo present Consell celebrat a vuyt del corrent, que los senyors consellers anomenassen setse persones, quatre de cada estament, de dit Consell los quals vessen y apuntassen tot lo que se ha de fer y procurar per la entrada y jurament que sa magestad ha de fer en esta ciutat, conforme en dita del·liberació se conté, en exequutió de la qual dits senyors consellers y setse persones se son juntats y han vist y mirat y regoneguts los exemplars que en altres y semblants ocasions se son seguits, y en particular los anys 1564, 1585 y 1599, y vists aquells, han aconsellat a dits senyors consellers que no y havia per a que cercá ditas cosas, fer memorial ni apuntaments alguns sino los matexos exemplars que son llegits devant dits senyors consellers y setsetna se llegissen en lo present Consell que seria lo mes acertat, y lo Consell sobre aquells del·liberaria le fahedor; y axí se llegiren dits exemplars en lo present Consell y, atés que també fins ara no se ha del·liberat com y de que se han de vestir los senyors consellers, y com ha de anar lo senyor conseller en cap a la ciutat de Leyda, a las Corts que sa magestad ha manades convocar allí, qui l'ha de acompanyar y ab quin gasto

ha de anar, y com ninguna de aquestas cosas ne estiga encara previnguda ni aparellada y necessite que's previngan de prompta perquè se entén que la vinguda de sa magestad será molt prest y si no's prevenian ditas cosas en temps poria ser nota y dany d'esta ciutat, per ço dits senyors consellers proposaren totas las ditas cosas al present Consell per a que del·libere lo que mes convinga.

Lo Consell, entesa la dita proposició y oyts los exemplars y del·liberacions en lo dit Consell llegides, feu del·liberació y conclusió que quant a las gramalles se han de fer los senyors consellers per la benaventurada y tan desijada vinguda de sa magestad los sian fetas las gramalles acostumades fer en semblans vingudas de reys, es a saber, catorse canes de vellut carmesí y quatre canas y mija de tela de or o de brocat, procurant lo vellut y tela de or de hont se puga haver ab la comoditat se puga, y axí mateix los senyors consellers, ajudats per llur descans de setse persones de tots staments del present Consell, vagen fent fer tots los preparatoris se son acostumats fer ab nova entrada de rey axí que's fassa ab la mateixa forma y manera se feu lo any en 1599 quant la magestad del rey don Phelip, de gloriosa memoria, pare del rey nostre senyor, vingué en Barcelona, disposant-ho de la mateixa manera. »

Registre de Deliberacions, 1626, fol. 22.

sim y de immortal memoria lo rey don Phelip tercer, son pare ¹; y per descansar los senyors concellers, se deslliberá també que fos elegida per dits senyors concellers una vint y quatrena de tots los quatre staments per ajudar-los en fer les preventions necessarias per dita entrada. Y axí feren
 5 un memorial y advertiments a dits senyors concellers, lo qual posaren en exequutió con en aquell se conté, y per los gastos faedors giraren diverses quantitats de diners al scrivá de las obras per pagar dits gastos, com apar ab lo llibre que dit scrivá * aporta. Y axí dits senyors concellers, quant
 10 saberen que sa magestat era a la vila de Igualada, enviaren per la posta quatre embaxadors, ço es, dos militars y dos ciutedans per besar las mans a sa magestad, supplicant-lo fos servit fer a saber a la Ciutat la iornada volia entrar en Barcelona y quina entrada manave se li fos feta, perquè los concellers poguesen acudir a sas obligacions ; y axí procuraren fer fer al portal de Sant Antoni, conforme es costum ab entrades de rey, una ma-
 15 grana y invensions y figuras de sants patrons de aquesta ciutat.

Dimecres, als xxv. de dit mes de mars. La primera entrada de sa magestad fou a Valldoncella. Com es costum, los senyors concellers convidaren per la Casa de la Ciutat, a las dos horas aprés mitg dia, a molts cavallers y ciutedans, cónsols de Lotja y altres per anar a rebre sa magestad.
 20 En aquest dia los senyors concellers tragueren las gramallas de vellut carmesí, forrades de spolin, ab flors de or, per no trobar-se en Barcelona brocats que havien de estar forrades ; y abans de partir enviaren lo correu al Hospitalet pera parlar ab sa magestad, fent-li a saber, de part dels concellers, a quina hora era servit entrar, perquè se li pogués fer lo recebiment
 25 que en semblants entrades la Ciutat acostuma fer a son rey y senyor ; y tornat dit correu en Casa de la Ciutat, dix com sa magestad deia que, a las tres horas, seria la sua entrada. Axí dits senyors concellers, agraduats ab la forma acostumada, partiren de Casa de la Ciutat ab los verguers devant, vestits de taffetà carmesí, ab gorras de risso, passaren devant Sant
 30 Jaume, per lo Call, Bocaria, carrer del Hospital, fora del portal de Sant Antoni, ahont estaven las trompetas, tabals y menestrils de la Ciutat, ab ses vestes de domás carmesí, y fent molta festa, y pujaren vers la Creu Cuberta fins prop la carniceria de Sans, hont trobaren sa magestad, despedint-se dels senyors deputats ; y estant sa magestad aturat en lo
 35 mitg del camí real, a cavall, * ab un cavall gris, ab alguns grandes y senyors y lo duch de Cardona, desbonetats, a peu, lo dit duch de Cardona, lo senyor conceller en cap se acostá a cavall a sa magestad, donat-li la benvinguda de part de la Ciutat, y sa magestad respongué : « estoy muy agradecido de la Ciudad »; y aprés li demaná la ma, y sa magestad, encontinent,
 40 se llevá lo guant y la y doná, y aprés de haver-li besada la ma passá dit

C. 114

C. 115

¹ Vide p. 126.

conceller en cap, a cavall, per detrás del cavall de sa magestad, y se li posá
 a la sua ma squerra, hi's cubrí; després vingué lo conceller segon y li besá
 la ma, y passá també detrás lo cavall de sa magestad, se posá immediada-
 5 ment devant del rey nostre senyor, y també se cubrí; los altres tres con-
 cellers, després de haver besada la ma a sa magestad, passant ab la forma
 dita dels demés, se cubriren y passaren avant, y fonch la ocasió per dar-los
 molta pressa que caminassen; y vehent que lo senyor conceller segon estava
 devant del rey, com está dit, caminant poch a poch, no obstant que aquells
 10 senyors qui venian ab sa magestad deyan que passás mes avant, ell los di-
 gué que aquell era son lloch, que si ses excelentias o senyories se volian
 posar al costat de dit conceller que be podian, y ells s'i posaren, caminant
 poch a poch; a las horas lo senyor duch de Cardona, que anave a peu,
 com dit es, digué al dit conceller segon, «senyor conceller, ¿como vuestra
 15 magnificencia no se pone en su lugar?», lo conceller li feu de resposta, «se-
 nyor, aquest es mon lloch»; y molt poch après de assó, un cavaller de sa
 magestad, que anave a peu, digué ab alta veu: «El rey nuestro senyor
 manda que los senyores que van a cavallo passen delante, y que los conce-
 lleres vengan delante su persona», y axí, encontinent, ohit assó, los grandes
 20 passaren molt avant, y los dits tres concellers tornaren atrás, y lo ters se
 posá al costat del segon, anant los dos iunts immediadament devant del * ca-
 vall de sa magestad, y lo conceller quart y quint se posaren, costat per costat
 devant dels concellers segon y ters, sens haver y altra persona, sinó sols los
 concellers ab la forma dita; y de aquesta manera anaren per lo camí real
 per hont sa magestad feu algunas preguntas al conceller en cap, y quant
 25 foren a la Creu Cuberta, en vista de la ciutat, tiraren quatre pessas que
 estaven sobre las torras del portal de Sant Antoni, y altres ab alguns mas-
 cles que estaven a la muralla y torra de Sant Pau y altra part de la mu-
 ralla; y quant tiraren sa magestad digué al conceller en cap «¿que son aque-
 llos los baluartes de la ciudad?», y lo conceller en cap, llevant-se la gorra,
 30 respongué, «no senyor, aquell es lo portal de Sant Antoni, que los baluarts
 son a l'altra part, a la vista de la mar». Y anant caminant pera Valldon-
 sella, com exia tant gran número de gent de la ciutat pera veurer a son rey
 y senyor, sa magestad digué al conceller: «muchas gente ay en este lugar»
 y lo conceller respongué, llevant-se la gorra, «senyor, aquesta ciutat está
 35 molt poblada de gent», y d'esta manera, anant sempre cuberts, anaren fins
 a la porta del monestir de Valldonsella, essent los senyors concellers tots
 sinch a la porta de dit monestir aturats, faent tots com una ala, lo conce-
 ller en cap digué a sa magestad: «senyor, los concellers de Barcelona tenen
 per costum acompanyar a son rey y senyor fins a esta porta y ab llicentia
 40 sua se'n tornen» y sa magestad respongué: «Seguid vuestras cerimonias»
 y dit assó sa magestad se'n entrá, fent-li los senyors concellers la cortesia

C. 115 v.º

se li devia, de a cavall en fora; y ab la forma que eren éxits de Casa la Ciutat, y ab la mateixa graduatió se'n tornaren en dita Casa de la Ciutat.

* Dijous, als xxvi. de dit mes de mars, entrá sa magestad en Barcelona, y axí dits magnífichs concellers convidaren per dita entrada la vint y quatre-
 5 trena del cordó, conforme avall serán nomenats, los quals convidaren pera dit dia en Casa la Ciutat a la una hora després dinar, y allí congregats anaren ab sis cotxos al portal de Sant Antoni, ço es, los sinch concellers ab un cotxo, y los de la vint y quatre-
 10 na ab los altres cotxos, sens graduatió, y per lo Call, Bocaria, y carrer del Hospital, se'n entraren dins la iglesia de Sant Antoni, y de allí en fora enviaren lo correu a Valldonsella per fer saber a sa magestad, com dits concellers estaven a punt de rebre a sa magestad sempre que fos de son real servey, y après de esser tornat dit correu refferí com sa magestad estave ya a cavall per entrar en ciutat, y axí dits senyors concellers, tots sinch, y après los de la vint y quatre-
 15 na, sens graduatió, anaren a peu fora del portal de Sant Antoni, y aguardaren a sa magestad al cap del camí real qui gira vers Valldonsella, y fet per los dits senyors consellers lo degut acatament a sa magestad, se posaren dits senyors concellers y vint y quatre-
 20 na devant sa magestad y alguns grandes y titulars, anant emperó dits senyors concellers cuberts. Arribats que foren a dit portal de Sant Antoni, abaxaren la magrana ab molt gentil artifici, y dins ella estave un minyó scolanet de Santa Maria de la Mar, vestit de telillas volants ab ses ales, y dos claus del portal dorades en las mans, ab un cordó de or y seda carmesina ab sa borla, y ab solfa y ab gentil veu cantá los versos següents :

25 *Qualiter vita sine corpus extat,
 Barcino talis sine te Philippe
 extititque, te veniente vivit maxime regum.
 Illa te regem venerat, a nulla
 rege sub tanto metuit ruynam.*
 30 *Una preunsis erit invidenda urbibus orbis.
 * Urbis has claves pariterque tradit
 Pectoris claves utriusque regem
 esse te jurans dominumque natura septa tenere.*

Y après lo dit minyó besá las claus del portal de la ciutat y aquellas
 35 doná encontinent en las mans de sa magestad, y après sa magestad doná aquellas al senyor conceller en cap, les quals prengué en sas mans besant aquellas, y après se las posá al coll del bras a vista del poble, aportant-les tot lo camí de aquexa manera; e arribats al portal, encontinent, lo conceller en cap prengué hu dels dos cordons, que eran fets de or y seda carme-

C. 116

C. 1161

sina, ab una borla al cap, fets dits cordons per aquest efecte, lo lligá a las cabessades del cavall de sa magestad de la part dreta, y lo prom mes vell, qui era don Galceran de Paguera, lligá lo altre cordó a las cabessades de la part squerra, y los de la vint y quatrena del cordó cada hu se posá
 5 en son lloch, conforme son estament, prenent cada hu en sa ma lo dit cordó ab la forma acostumada y de la manera s'es fet en semblants ocasions. Y fet assó, sa magestad digué als concellers : « toma[d] el palio y ponetme en medio », y axí ho feren en lo punt, lo qual era de brocat molt rich, y aquell prengueren los quatre concellers, ço es, segon, ters, quart y quint ;
 10 y dels quatre proms que restaven los dos mes vells, que foren Lluís de Boxadors, militar, y Raphel Cervera, ciutedá honrat, y anaren ab la forma següent :

Los qui aportaven lo talem :

Lo conceller segon en lo mitg, a ma dreta.
 15 Lo conceller ters en lo mitg de la part squerra.
 Lo conceller quart, ab bordó devant, a ma dreta.
 * Lo conceller quint, al bordó devant, a ma squerra. C. 117
 Luís de Boxadors, militar, prom, al bordó de darrera, de la ma dreta.
 20 Raphel Cervera, ciutedá honrat, prom, al bordó de darrera, de la ma squerra.

Los qui aportaven lo cordó del fre del cavall :

Part dreta, lo senyor conceller en cap lo fre del cavall ;
 Don Galceran de Paguera, prom mes vell, a la part squerra.

Cordó a la part dreta :

25 Francesch Salavardenya, ciutedá ; Agustí Paxau, ciutedá ; Francesch de Tamarit, militar ; Dimas Polit, militar ; don Joan de Erill : micer Joseph Massó, ciutedá ; lo doctor Alvaro Bosser, cónsol de Lotja, militar.

Artistes : Joan Soler Farran, notari de Barcelona ; Enrich Coll, notari de Barcelona ; Bernabé Cabanyes, candaler de cera ; Pau Prexens, apotechari ; Joachim Caselles, cirurgiaá.
 30

Cordó a la part squerra :

Mercaders : Vicens Llop Sala, cónsol de Lotja, mercader ; Jaume Magarola. Francesch Vernet. Hieronim Lluciá. * Francesch Ros. Nicholau Ferrer. C. 117 v.º

Menestrals : Bernat Gorchs, velluter. Joan Colomer, perxer. Francesch Sociés, mestre de cases. Luís Veles, passamaner. Steve Feu, botiguer de teles.

Y ab esta forma anaren vers lo Padró, carrer del Hospital ; devant
 5 dit hospital hi havia un catafal ahont estaven los orats, y après per la
 Rambla avall entraren per lo portal de la Drassana, Dormidor de Sant
 Francesch, y quant foren al pla de Sant Francesch, sa magestad se apeá
 del cavall y puiá dalt al catafal li estave aparallat per los senyors conce-
 10 llers, y après un catafalet mes petit ab una cadira de tisora al antigor,
 guarnida de brocat, y dos coxins de brocat, la qual cadira y cuxins li feu la
 Ciutat.

Dit catafal estave cubert de draps setsens de colors groch y vermell,
 y devant dita cadira un sitial cubert de brocat (dit sitial y cobri sitial y lo
 docer y draps de las parets tot era de sa magestad). Los senyors conce-
 15 llers seguieren tots sinch cuberts, per son orde, en un banch vanovat de
 vellut carmesí, sens raspallera, a la part squerra del dit catafal ; a la altra
 part, de peus, estave lo conde de Sástago ab lo estoch en la ma pera donar
 a sa magestad, descaperussat ; los de la vint y quatrena del cordó esti-
 gueren de peus darrera los senyors concellers, y també los verguers de dits
 20 senyors concellers. Aprés vingué lo pare guardiá de Sant Francesch, re-
 vestit ab sa * capa, ab sos assistents, ab la Vera Creu, la qual posá sobra
 un missal que dit pare guardiá havia posat sobre dit sitial, y encontinent
 sa magestad jurá sobre dit missal y Vera Creu de servir los privilegis,
 usos y consuetuts de la Ciutat, conforme lo jurament que li fonch llegit
 25 per lo seu protonotari don Hierónimo de Villanueva ; après de haver fet
 dit jurament, los senyors concellers se alsaren del banch, y tots sinch, per
 son orde, puiaren las gradas al catafalet hont estava sa magestad, fent una
 ala a la part squerra, y lo conceller en cap se acostá a sa magestad y li
 feu las gratias de la mercé havia feta a esta sua fidelíssima Ciutat de venir-
 30 la a visitar-la y honrar-la y haver-li jurats los privilegis a ella concedits
 per los sereníssims reys de gloriosa memoria, sos progenitors ; y los conce-
 llers, per son orde, hu après altre, li besaren la ma ab gran cortesia, y après
 los dos obrers, dexant las varas que aportaven, feren lo matex. Y enconti-
 nent fet dit besament de mans, en senyal de dita mercé, los baluarts, mu-
 35 ralla y torras de la Ciutat tiraren tota la artilleria. Lo pla de Sant Francesch
 estave tot ple de gent, com es de creurer, perquè per la novella entrada de
 sa magestad havia acudida moltíssima gent de tota Cathalunya, y en dita
 plaça y havia molts catafals que la Ciutat havia fets fer perquè damas
 y altras personas poguessen veurer la dita cerimonia. Y après, encontinent,
 40 vingueren las confrarias ab diversas inventions les quals se aiuntaren

totes devant la font del Angel, * y una après altra anaren per la part de mar, vingueren a exir al cantó del hostel, que es al predit pla de Sant Francesch, a la part de la muralla, elegint y ordenant aquellas lo scrivá de las obras per son orde, conforme lo memorial de la professó de Corpus, totas ab sos pendons, fent tres reverentias o acataments dels pandons devant sa magstad, y son las següents :

Primo, los parayres aportaren la mulassa molt entonada.
 Fusters ab son patró.
 Blanquers aportaren uns salvatjes.
 10 Traginers de mar.
 Macips de ribera.
 Daguers.
 Garbelladors garbellant confits.
 Mariners ab una nau ab sas velas.
 15 Descarregadors.
 Barquers.
 Pescadors ab molt peix fresch, llansant-lo.
 Sparters y vedriers.
 Corredors de animals.
 20 Revenedors.
 Corders aportaven lo gigant.
 Flassaders.
 Boters.
 Matalafers.
 25 Hostalers y taverners.
 * Pallers.
 Hortolans del Portal Nou semblant confits, y llaurant ab uns burros y ab sant Isidro y sa muller.
 Hortolans del portal de Sant Antoni, també semblant confits y aporta-
 30 ven un hort de canyas.
 Carnicers aportaven un bou ab cella.
 Spasers aportaven sant Pau ab la spasa.
 Texidors de llana.
 Passamaners y perxers.
 35 Mercers y julians.
 Cotoners.
 Assahonadors de pells.
 Texidors de lli jovens.
 Texidors de lli mestres.
 40 Mestres de cases.

- Gerrés y scudallers.
 Ollers y raiolers.
 Ferrers del portal Nou aportaven la brivia.
 Forners y flaquers.
 5 Jovens sastres.
 Tapiners.
 Ferrés del Regomir.
 Sabaters.
 Freners.
 10 Sastres.

E après de esser passades totas las ditas confrarias en la forma sobre dita, sa magestad se alsá de la cadira * hont estave assentat, e los concellers e vint y quatrena del cordó, ab lo matex orde que eren arribats, y ab lo tállem, se'n anaren vers lo camí de la Seu; y com fos la hora tarda, los senyors
 15 concellers tingueren previngudas cent atxes blanques, las quals feyan aportar per alguns confreres de las confrarias, anant en cos y sense barret, compartides per lo acompanyament ab aquesta forma. Anaren per lo carrer Ampla avall, y per los Cambis, per lo Born, sens entrar dins Santa Maria de la Mar, carrer de Moncada, Boria amunt, puiada de la Presó, e quant
 20 fou sa magestad en dret de la plaça del Blat vella, los presos cridaren « misericordia » moltes vegadas, y sa magestad digué al conceller en cap: « ¿que gritos son estos? » y dit conceller respongué, que eran » los presos de la presó que demanan misericordia a vostra magestad », y sa magestad, li respongué: « justo es que se les haga no haviendo causa », que apar se havia de enten-
 25 dre no havent-hi instantia de part. E après anaren per lo carrer dels Speciers, vulgarment dit la Llibreteria, y per devant la Diputació, y devant lo palau episcopal; e quant fou endret de dit palau episcopal, sa magestad se apeá del cavall, perquè en aquell endret hisqué la professó de la Seu ab las banderas y lo clero, y lo senyor bisbe de Barcelona, qui feya lo cap
 30 de la professó, vestit de pontifical, ab sos assistents, reberen sa magestad, y posat al mitg del gremial, a ma dreta del senyor bisbe, anant sota del talem, lo senyor conceller en cap se posá darrera del gremial, molt prop del senyor rey, ab lo cap cubert; y quant fou al portal maior de dita Seu, ahot hi havia un strado per arro[*]dillar-se sa magestad, ab uns cuxins,
 35 y desobre un missal, ahont se agenollá y prestá lo acostuma jurament; y après de haver jurat, entraren dins dita Seu, la qual estava molt illuminada de moltes llanternas de colors que havian posades per tota la iglesia y dalt als arquets, de manera que lo temple estava molt illuminat y devot, y assó per ser ya de nits; y en arribant a la porta del cor los concellers dexaren lo talem hi's descubriren per veurer que sa magestad estava
 40

C. 119

C. 120

descubert, y lo conceller en cap y segon suplicaren al conde duque, cavallerís maior de sa magestad, los fes mercé de posar-se en mitg dels dos, y ell ho rehusá molt, dient-los « que no quebrassen la costumbre del Libro Verde », y tornant-li a replicar se posá al mitg dels dits dos concellers; y ab esta forma anaren descuberts fins al altar maior, ahont sa magestad feu oratió y jurá sobre la Vera Creu, que estava posada allí devant lo altar, sobre un sitial, de servir las immunitats y exemptions ecclesiásticas, conforme sos predecessors han acostumat servir. E après hisqueren per lo portal de dit altar, que es a la part del orga, y baxaren baix a la capella de santa Eularia, la qual estava ab molta lluminaria, y feu oratió y feta oratió s'en puïaren, y quan foren alt al cap de las scalas de Santa Eularia, sa magestad se cubrí, his girá als concellers hi·ls digué : « cobríos », y en lo punt dits concellers se cubriren, y lo senyor bisbe ab lo clera se despediren de sa magestad, y sa magestad ab los concellers se'n tornaren per lo matex cor y exint del cor; sa magestad * se girá y digué : « concelleres, passad delante y tomad el palio », y axí los senyors concellers prengueren altra vegada lo talem, sempre cuberts, y hisqueren per lo portal maior per hont eren entrats y sa magestad puïá a cavall, hi·l posaren sota del dit talem, tornant a pendre lo camí matex devers lo palau episcopal, devant la Diputació, devant Casa la Ciutat, y giraren al primer carrer passat Casa la Ciutat, a ma dreta, per la devallada de Sant Miquel anaren per lo carrer qui va a la plassa d'en Camprodó, carnisseria d'en Sorts, y arribats al carrer Ampla, tirareu vers la casa ahont sa magestad estava aposentat, que era del senyor duch de Cardona, junt al pla de Sant Francesch, ahont dexaren sa magestad a la porta de dita casa, dexant allí lo talem, y dits senyors concellers se despediren de sa magestad fent-li lo degut acatament, sens entrar dins casa ; y après, sens graduatió alguna, se despediren los concellers los uns dels altres, ab algunas atxas, que quant foren a sas casas foren serca de nou hores de nit, y arribaren a ses cases molt cansats. Y es de advertir que per totas las parts hont sa magestad passá hi havia, de trast en trast, moltas coblas de jutglars, y en ser de nit, per totas las parts hont passá, hi havia moltas graellas encesas, además de las moltas atxes que y anaven.

Divendres, a xxvii. de dit mes de mars, los senyors concellers lo després dinar, a las duas horas, * enviaren a cercar y convidar los sindichs de las universitats de Catalunya, que eren vinguts per entrevenir en las Corts que sa magestad havia convocades, fent-los a saber, que fossen servits acudir dit dia, a las duas horas, a Casa la Ciutat per acompanyar dits senyors concellers a la sala real, hont sa magestad havia de fer lo sólit jurament, en la qual sala, ço es, a la part del portal maior, havian fet un catafal gran ab un dosser ab sa cadira, lo qual estava cubert de draps de

C. 120 v.º

C. 121

color de groch y vermell, y axí dits senyors concellers acudiren a las duas
 horas a Casa la Ciutat per anar a dita sala real, ahont acudiren dits sindichs
 per acompanyar-los, y axí anaren, ço es, lo senyor conceller en cap y segon
 5 devant, y aprés los tres concellers, y darrera d'ells los sindichs de las uni-
 versitats, de dos en dos; y axí, com millor se pogueren concertar entre ells,
 y anaren a dita sala real, y entraren per lo portalet que es prop de la capella
 Santa Agata, y se assentaren dits senyors concellers a un banch ras, tots
 sinch a solas, y darrera d'ells dits sindichs ab altres banchs, sens agrada-
 10 tió, sino que estaven assentats axí com millor entre ells se pogueren con-
 serrar; los dits banchs estaven al cap devall de dita sala real, enfront
 del dit catafal, a la part dreta de dita sala; ab uns banchs estava lo bras
 ecclesiastich precehint lo senyor * bisbe de Urgell, com ha mes antich; a
 la part squerra estava lo bras militar, també ab banchs, precehint lo se-
 15 nyor duch de Cardona, com a cap de dit bras militar; en las gradas de dit
 catafal estaven assentats los regents de Cort, los doctors del real Concell
 de aquest principat, lo llochtinent de mestre rational, balle general y alguns
 altres oficials reals. Sa magestad arribá ab cotxos a dita sala, pera fer lo
 sólit jurament, los senyors concellers, tots sinch a solas, hisqueren a rebre
 20 sa magestad al cap devall de ditas escalas, posant-se lo senyor conceller
 en cap al costat de sa magestad, los altres quatre, de dos en dos, devant;
 los grandes qui acompanyaven sa magestad se posaren darrera, y ab aqueix
 orde entraren per dita sala acompanyant sa magestad dits concellers fins
 dalt al catafal, y fins a la cadira ahont se assentá, y de allí se'n tornaren
 25 al banch hont estaven assentats; y aprés lo protonotari llegí lo sólit jura-
 ment que sa magestad fa als brassos, y llegit aquell, los tres brassos puia-
 ren dalt pera iurar, ço es, lo bras ecclesiastich primer, y aprés lo bras militar,
 y aprés lo bras real; los uns aprés altres, per orde, comensant lo senyor
 bisbe de Urgell, aprés los altres bisbes, abats y demés ecclesiastichs; aprés
 30 aná lo bras militar, comensant lo senyor duch de Cardona, com a cap de
 aquell; aprés de haver jurat lo bras militar, anaren los * dits senyors con-
 cellers ab tots los sindichs, hu aprés altre. Acabat que fonch lo dit jurament
 per tots los dits tres brassos, sa magestad se alsá de la cadira, y enconti-
 nent los senyors concellers anaren del lloch hont estaven assentats tots
 sinch a solas a dit catafal per aconseguir a sa magestad en dit catafal,
 35 y fent-li la deguda reverentia lo dit conceller en cap se li posá al costat,
 conforme ere entrat, los altres quatre anaven devant, de dos en dos, acom-
 panyant a sa magestad desde dit catafal fins a baix a ditas scales, hont lo
 havian rebut, y fent-li lo degut acatament se'n tornaren dintre dita sala,
 40 assentant-se al matex lloch y banch hont estaven assentats abans; y aprés
 lo senyor bisbe de Urgell y bras ecclesiastich se'n aná primer, despedint-se
 dels dits senyors concellers qui estaven prop dit portal petit de dita sala,

C. 121 8

C. 122

y après lo senyor duch de Cardona y bras militar, y après dits senyors concellers y dits sindichs se'n tornaren, ab lo mateix orde que eren vinguts, a Casa la Ciutat, ab moltes atxes, per esser tart quant se acabá lo dit jurament; y dits senyors concellers manaren acompanyar a dits sindichs a ses

5

posades ab atxes, agraïnt-los la honra que havian feta a la Ciutat, y ells fent molts compliments a dits senyors concellers.

Dissapte, a xxviii. de dit. En aquex dia anaren los senyors concellers ab promens a visitar a sa magestad pera donar-li la benvinguda de esser

arribat en esta ciutat.

10

* Diumenge, a xxviii.

Dilluns, a xxx.

Dimars, al i. de abril de dit any.

Dijous, a ii.

Divendres, a iii.

15

Dissapte, a iiii.

Diumenge, a v.

Dilluns, a vi.

Dimars, a vii.

Dimecres, a viii.

20

Dijous, a viii. En aquest dia, que ere lo Dijous Sant, los senyors concellers, lo dematí, anaren al offici a la Seu, acompanyaren Nostre Senyor al monument, com es de costum, y lo després dinar, ab las gramalles de raxa negras, se aiuntaren a Casa la Ciutat, com es de costum, y anaren a visitar alguns monuments.

25

Divendres Sant, a x. En aquest dia dits senyors concellers anaren de matí a la Seu per acompanyar y traurer Nostre Senyor del monument.

Dissapte, a xi. de dit¹.

C. 122 v.º

¹ Aquest dia fou reunit el Consell de cent, i del·liberà llargament sobre les festes faedores :

* Convocat y congregat lo Consell de cent jurats en la sala gran de dit Consell en la forma acostumada, lo magnífich conseller segon en veu sua y dels altres magnífichs consellers sos companys, lo cap y ters absents, ço es, lo cap per ser en lo bras real de les Corts se celebran en Barcelona y lo ters en lo Consell de la vint y quatrena de Corts que está junt en la present casa, explicá al dit Consell com en exequitió de la deliberatió de aquest Consell celebrat a set del corrent han anomenades vuyt persones de tots estaments del present Consell y se son juntats algunas vegadas per a tractar y apuntar lo modo y forma de las festas se han de fer per la traslatió del cos y santas reliquias del gloriós sant Ramon de Penyafort de la capella hont vuy está a la capella nova en lo monestir de Predicadors de la present ciutat, per lo qual effecte han mirat y advertit lo memorial o apuntaments se feren en lo any 1608 per la traslatió que a les hores se havia de fer, y ha aparegut a dits senyors consellers y vuyt persones eletas que s deu fer ara en esta ocasió que lo rey nostre senyor se troba en la present ciutat, y axí han fet

un memorial e o apuntaments de les festes que apar se deuen fer y del modo y forma com se han de fer, los quals se donan per propositió y se llegiran en plen Consell, per a que, oyts aquells, lo Consell dellibere al servey de Deu nostre Senyor y gloria de dit sant Ramon, los quals apuntaments son del tenor següent :

Memorial y apuntaments del que la ciutat de Barcelona poria fer, atesa la brevedat del temps y trobar-se en esta ciutat celebrant Corts la magestad del rey nostre senyor, en la festa de la traslatió del cors y santas reliquias de sant Ramon de Penyafort, segons que apar axí estaria be.

Primo, que los senyors consellers supliquen a sa magestat los vulla fer mercé asenyalar jornada per fer dita traslatió y festa.

Item, que, obtinguda dita jornada, los senyors consellers manen fer una crida notificant ab ella que lo die se farà dita professó y los dos dies après següents no s puga treballar, pera que pugan fer mes solemnement las festas de dita traslatió axí spirituals com temporals.

Item, que s'envie una embaxada al senyor bisbe y Capítol fent-los asaber que la ciutat desija summament

Diumenge, a XII., dia de Pascua.

Dilluns, a XIII., de dit, se feu professó general com la de Corpus ab las banderas de totes las confrarias, la qual professó se feu per respecte de sa magestad, per lo que, com es costum, la Ciutat acostuma fer semblant
 5 * professó ; la qual arribá fins a Sant Francesch, ahont sa magestad y don Carlos de Austria, germá seu, estaven mirant aquella en una finestra del pont de la casa del senyor duch de Cardona, hont sa magestad posava ;
 10 passada que fonch dita professó, sa magestad y dit senyor don Carlos puïaren a cavall y hisqueren a pasajar acompanyats de molts grandes y titulars de la casa real, passeïaren per la marina fins al moll, y com era ya
 15 hora tarda se'n tornaren a casa, y al vespre comensaren las alimaries, les quals se feren ab molta abundancia de llanternes y graellas per los carrers, muralles, torras y baluarts de tota ciutat, que per esser primera entrada de sa magestad se feren ab mes abundancia que altres vegades, y alguns se feren máscaras, dansant y ballant ab las coblas eran devant palatio y altres parts, si be los dos dias següents de dites alimaries y hagué moltíssimas máscaras, de que gustave molt sa magestad y la gent que ell aportave.

C. 123

honrrar la festa de dita translació, supplicant-los que dita professó se fassa en la forma que's feu per la canonització del dit gloriós sant, y ab major solemnitat si es possible, advertint que a son temps los senyors consellers envien altra embaxada a sa senyoria mane a totes les parroquias toquen les campanes la vigilia al mig die, y quant obriran la tomba per traure lo cors sant, y quant lo depositiran en la capella nova. Y que pera assó y pera convidar a la professó vagen los obrers per los monestirs.

Item, que's fassa embaxada als senyors diputats fent-los a saber la jornada senyalada per la professó y demés festes de la translació, supplicant a ses senyories se servescan solemnitzar dita translació ab moltas festas y demonstracions de alegria.

Item, que s'envie altra embaxada als senyors inquisidors.

Item, que s'envie altra embaxada als brassos ecclesiastich, militar y real dient-los lo mateix que als diputats.

Item, que lo syndich vaja als consols de Lotja preguntant-los se junten en lo Consell de vint y allí dit syndich los notifique y fassa a saber las jornadas de la festa, preguntant-los que la solemnitzen ab festas y demonstracions de alegrias com millor sia possible.

Item, anirá dit syndich al balle general y mestre racional per dir-los lo mateix.

Item, que conviden los senyors cardenals, bisbes, abts y altres persones de dignitats ecclesiástiques, grandes y altres titulars y los syndichs de las universitats se troban en la present ciutat per a que vagen a la professó y honoren la festa dexant lo modo de convidar-los a arbitre dels senyors consellers.

Item, que's fassan cridas públicas per la present ciutat fent a saber ab ella lo certamen y justa literal se tindrà vuyt dies après de dita translació, dient que's donaran premis als qui millor scriuran en honrra del sant y de la sua translació.

Item, que per lo dit certamen se fassa electió de persones intelligents y que sian apropósit pera con-

certar dit certamen y dels premis quants hauran de ser, y apareix que tots junts porian esser de valua de cent lliures.

Item, que per publicar dit certamen se seguesca la forma se feu en lo any 1601 en lo certamen que's tingué en la canonització.

Item, que los obrers, sis dies abans, fassan la passada per los llochs per hont ha de passar la professó pera fer adobar los carrers, y publiquen crides manant a tothom generalment de tota la ciutat que los dies de la dita festa tingan escombrats los carrers en sos enfronts y particularment en los llochs per hont passarà la professó.

Item, que tres dies abans del dia se farà la professó, se fassa una crida per los matexos carrers per hon la professó passarà ab la matexa forma de la professó de Corpus. y que juntament se publiquen los premis que's donaran als qui millor ampaliada y altar faran en los carrers per hont la professó passarà, ço es, de millor ampaliada, hi haja tres premis, es a saber 20 lls., 15 lls. y 10 lls., y de millor altar de la matexa manera.

Item, que la vigilia del die se farà la professó, en la nit, y la nit del matex die se farà, se fassan alimaries solament en la Seu, Santa Catherina, Casa de la Ciutat y en Santa Maria de la Mar, per ser una de les yglesias per dins les quals apar passarà dit cors y santas reliquias, y per ser la yglesia de Santa Catherina de la parrochia de Santa Maria, les quals alimaries fassen los senyors consellers de la manera los será ben vist; y que per la vigilia y lo endemà que será lo die de la professó y los dies següents sien posades graelles particularment per los llochs de la professó y altres llochs mes asenyalats de la ciutat, perquè en aqueixos dies si espera haver-hi molt mes concurs de gent de la que y es vuy, y es be que tingan llums per anar-se'n a llurs cases.

Item, que les quatre vespres y completas de la vigilia y los officis divinals dels tres dies següents se fassen a cant de orgue a dos o tres cors ab molta música de cornetas y altres instruments, y que en dits officis assistescan los senyors consellers ab prohomenas.

Dimars, a XIII. de dit. En aquex die també y hagué balls y alimarias.

Dimecres, a xv. de dit, també y hagué balls y alimaries, y en aquex dia los senyors concellers, sens promens, anaren a besar la ma a sa magestad a les tres horas després dinar en sa casa, suplicant-lo fos servit assenyalar 5 jornada per fer la professó que los pares Dominicos, per orde de sa magestad, volian fer per la translació del cos de sant Ramon, per haver-lo de mudar * de la capella vella a la capella nova del monestir de Sancta Catherina hont 10 está, a la qual embaxada sa magestad respongué : « Que se hiciesse la fiesta y processión de san Raymundo el domingo siguiente », y axí en lo punt se despediren y se'n tornaren a Casa la Ciutat, y encontinent manaren se fessen crides per fer dita professó y lo demés que convingue fer y provehir per dita professó faedora.

Dit die de diumenge, després dinar, que comptavem als xviii. de dit 15 mes de abril, com lo temps era curt, no's pogueren fer inventions que hagueren fetas las confrarias de la present ciutat si haguesen tingut mes temps. Se feu dita professó ab molta solemnitat, com baix se dirá.

C. 123 v.º

Item, que la vigilia y tres dies següents en Casa de la Ciutat se tragan los estandarts de la casa y banderas ab domasos.

Item, en dita vigilia se han de aportar a la capella tres ciris de pes de sis lliures cada hu, o de la manera apareixeran als senyors consellers ab tres blandons de plata y quatre ciris ab quatre candeleros de plata, com se feu en l'altra professó de la canonització.

Item, que envien a secar los prohomens de las confrarias avisant-los del dia de la professó y pregant-los que cada una d'ellas prenga alguna representatió de algun miracle del dit sant, o que fassen algun tabernacle del patró de la confraria, prometent per assó tres premis a les tres confraries que mes se aventatjaren, ço es, al primer 30 lls., al segon 20 lls. y al ters 10 lls.

Item, que's donen dos premis per les creus de les parrochias y monestirs que's aventatjaren en inventió de adornar-las, ço es, 10 lls. y 5 lls.

Item, que's donen altres dos premis als dos mes galants tabernacles, ço es, 15 lls. y 10 lls., los quals tres capitols dels premis se hagen de publicar ab la crida que's farà los tres dies abans de la professó.

Item, que en seguiment de la professó se procure acudan totes las personas que sie possible acompanyants dita professó ab atxas blanques en sos deguts llochs, cridant a dit acompanyament de professó lo Consell real, deputats, Bras militar, consols de Llotja, la Universitat ab borlas y capirots, lo prior y juristes y les demés personas que y podran tenir lloch.

Item, que lo après dinar del die de la professó se procuran una dotsena de cobles de menestrils per a que's posen en los llochs mes cómodos per hont passará la professó y sonen tot lo après dinar fins que sia acabada; posa's per lo gasto, poch mes o manco, 60 lls.

Item, que's fassa un drap de brocadello ab las armas de la ciutat, del color que sia different del altre que's feu per la canonització, per portar-lo sobre lo cors sant, del cost apareixerá als senyors consellers. Finalment, que los baluarts de Llevant y Mijorn fassan salva y la torra

nova quant la professó passará ab lo cors sant per lo Born, y avisaran als capitans dels vexells son en lo moll fassan lo mateix.

Lo dit Consell, sobre les coses proposades, llegides y enteses, feu delliberatió y conclusió que las festas faedoras per la solempnitat de la translació del cors y santas reliquias del gloriós sant Ramon de Penyafort se fassen del modo, forma y manera está continuat en lo memorial y apuntaments fets per los senyors consellers y vuyt persones etelas de sobre insertat y en lo present Consell llegit, advertint emperó que los senyors consellers en propias persones vagen a supplicar a sa magestad sia de son real servey asenyalar diada pera fer dita professó de translació, y ajustants a dits apuntaments que los senyors consellers provehescan los dies de ditas festas tota la sera que sia menester per a cremar en lo altar major de Santa Catherina y en lo altar de dit sant Ramon, y que los senyors consellers fassan fer un estandart nou per dita professó faedora del modo, forma y manera y cost apareixerá a dits senyors consellers; y en lo que te respecte a ordenar y asenyalar la ronda ha de fer dita professó se dexa tot en ma de dits senyors consellers; y també que per solempnitzar mes dita festa los dos dies de ditas festas se fassen alimaries donant per ellas als senyors consellers y magnífich clavari dos arrobas de candelas de seu a quiscú y als honorables obrers una roba y mija a quiscú y a tots los del Consell de Cent y a tots los oficials de dintre de la present Casa de la Ciutat una roba de candelas de seu a quiscú, ab que ningú de dits senyors consellers, clavari, obrers de Consell de Cent, ni oficials no se'ls puga donar mes de una portió a quiscú encara que tingan altres officis y també que no sia donat oli, llanternas ni grasolets a ningú, y que no's fassen alimaries per altres llochs sinó tant solament en los anomenats y designats en dits apuntaments, cometent la exequitió de ditas cosas, totes y sengles ab tots sos incidents, dependents y emergents de aquelles als dits senyors consellers. »

Registre de Deliberacions, 1626, fol. 84 v.º

Dijous, a XVI. de dit¹.

Divendres, a XVII. de dit².

Dissapte, a XVIII. de dit, al tart, los senyors concellers manaren que las trompetas, tabals, diablots, drach y brivia fessen la passada per hont havia de passar la professó de sant Ramon.

Diumenge, a XVIII. de dit, en aquest dia los senyors concellers, de matí, se iuntaren a Sant Jaume ab promens per anar a ohir lo offici solemne a la Seu, y después dinar se iuntaren a Sant Jaume y anaren també ab promens a la Seu pera dita professó de sant Ramon, la qual professó feu lo camí de Corpus, a be que entrá en Sancta Catherina, per pendre lo cos de sanct Ramon, * la qual professó lo cap de aquella feya lo senyor cardenal Saquesi, qui venia ab sa magestad, y a ma dreta, al seu costat, anave lo senyor bisbe de Barcelona, y a ma squerra lo senyor bisbe de Elna, tots vestits de pontifical; los senyors concellers aportaven lo talem, com tenen de costum. També anaren en dita professó los senyors diputats de darrera,

C. 124

¹ En *Registre d'Ordinacions*, 1622-1627, f. 143, consta la crida que aquest dia fou feta pels carrers:

* Crida per fer una solmne professó per mudar lo cors del gloriós sant Ramon de Penyafort de la capella vella a la nova.

Ara ojats tothom generalment que us notifiquen y fan a saber los molt illustres senyors concellers de la present ciutat de Barcelona que diumenge primer vinent, que contarem 19 del corrent mes de abril, se celebrará la translació del cors y santas reliquias del gloriós sant Ramon de Penyafort, natural de dita ciutat, a la capella nova per dit effecte construïda en la iglesia de santa Catharina martyr, en lo qual die se farà solemne professó, aportant-se en aquella lo cos y santas reliquias de dit gloriós sant, la qual professó partirá de la Seu passat mig die, ahont acudiran tots los qui han de anar en dita professó, exint per lo portal major passará per davant la Inquisició, plassa del Rey, devallada de la Presó, carrer de las Semoleras, y entrará a la yglesia de Santa Catherina per lo portal de sant Hiacinto, passant per davant la capella d'en Marcús, carrer de Moncada, Born, per davant Santa Maria de la Mar, Cambis, carrer Ample, Regomir, davant Casa la Ciutat, plassa de Sant Jaume, Diputació, davant lo palau episcopal, tornará a la dita Seu entrant per lo portal major y per lo portal del cor, y exirà per lo portal de la Pietat de los claustres y anirà dret a la plassa del Rey, devallada de la Presó, Boria y tornant a la dita yglesia de Santa Catherina entrará per lo portal de Sant Hiacinto hont dexará lo cors sant y exint de dita yglesia per lo portal major anirà dret vers lo carrer dels Mercaders, font de Sant Joan, davant lo Christo, exirà a la Tapineria y pujará per les scales de la Seu y entrará per lo portal major ahont se disgregará dita santa professó; y per quant dits senyors concellers desijan summament que's fassan grandíssimas festas en honra de dit gloriós sant per intercessió del qual la present ciutat ha rebut y reb cadaldia moltras mercés de la majestat de Deu nostre senyor y spera per avant rebre, per so exortan y pregan quant encaridament poden a tots los ciutadans, y habitants en la present ciutat se animen y esforcen en fer totes les demonstrations de alegria possibles axí en acompanyar lo cors sant en dita professó com en fer invensions, tabernacles, altars y am-

paliadas en los carrers y enfronts de cases per hont pasará, y per quant la sperança del premi sol donar mes ánimo en semblants ocasions, dits senyors concellers in-seguint la deliberació del savi Consell de Cent celebrat a onse del corrent mes de abril, offerexen pagar los premis en dita deliberació designats, ço es, que donaran de las tres millors ampaliades vint liures, quinze liures y deu liures respectivament; y axí mateix los matexos o semblants premis dels tres millors altars; y a les dos creus que aniran mes hornades y de millor inventió dos premis major y menor, ço es, deu liures y sinch liures; y als dos mes galants tabernacles quinze liures y deu liures; y a les confraries que en dita professó portaran alguna representació de algun miracle de sant o portaran tabernacle del patró de la confraria donaran tres premis a les tres confraries que mes se aventajaran, ço es, al primer trenta liures, al segon quinze liures y al ters deu liures, y perquè ab major regosijo y alegria spiritual y temporal se celebre dita festivitiat los dits senyors concellers encarregan a tots y sengles persones que per lo dit die de diumenge pròxim que's farà la professó dexten tota manera de dol y pregunen que en lo vespre de la vigilia y del dit die los que bonament poran fassen luminaries, y los qui tindran casa per los carrers hont passará dita professó, fassen netejar y regar los carrers, y en los enfronts y finestres posen tapisseries, sedes, quadros y tots altres hornaments possibles a honor y gloria de nostre senyor Deu y veneratió del sanct, venint totes les confraries ab sos penons o banderes y luminaria com es de costum en la professó de Corpus; y per que les dites coses, etc.

Provisa. Pastor, scribe concilii. Plana, notarius.

Fonc feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona y allí hont ha convingut a 16 de abril 1626, ab veu de les trompetes de la ciutat per mi Pau Amer, trompeta y corredor de la ciutat, major.

Registre d'Ordinacions, 1622-1626, fol. 143.

² El Consell de Cent reuní aquest dia tractà de les festes projectades l'any 1608 que no pogueren dur-se a terme, i de l'oportunitat de fer-les de present:

* Convocat y congregat lo Consell de Cent jurats en la sala de dit Consell en la forma acostumada, lo magnífich conseller segon en veu sua y dels altres magnífichs

y molts cavallers ab moltes atxes, e après de haver pres lo cors de sanct Ramon en Sancta Caterina, fent dita professó la volta de la professó de Corpus, passá a la tornada a Sant Jaume, devant la Diputació, hont sa magestad y don Carlos, son germá, estaven mirant-la en una tribuna, que havien feta al cantó de la Diputació; y passant lo dit cos de sant Ramon, sa magestad y dit senyor don Carlos hisqueren de la Diputació, his posaren lo hu al costat del altre ab una antorxa petita que aportaven quiscú d'ells. hi's posaren darrera del cardenal y bisbes; y entraren ab dita professó a la Seu, y hisqué per lo portal de la Pietat, y darrera la Seu, plaça del Rey, devallada de la Presó y Boria avall, y entrá dita professó en Sancta Caterina, ahont dexaren lo cos en dita capella nova, hont vuy está, y lo senyor cardenal digué la oratió de sant Ramon per donar fi a la dita professó, estant sa magestad y dit senyor don Carlos agenollats devant dit altar, y los senyors concellers estaven dalt per las gradas de dit altar ab alguns pares de dit monestir donant orde se assentás dita reliquia ahont havia de estar; * y després sa magestad se'n aná ab cotxos a palatio, y los senyors concellers se'n tornaren ab la professó a la Seu, de hont eran partits, ab moltes atxas, per esser molt tart.

Dilluns, a xx. de dit. En aquest dia los senyors concellers, de matí, anaren al monestir de Sancta Catherina per ohir lo offici y sermó de las festas de sanct Ramon, en lo qual dia predicá lo provintial del monestir del Carme.

Dimars, a xxi. de dit. Dit dia, anaren també los senyors concellers en dit monestir a ohir lo offici, hont predicá lo prior del monestir de Sant Agustí.

consellers, lo cap y ters absents, explicá com en lo any 1608, havent delliberat la ciutat que's fes la professó de la translació del gloriós sant Ramon de Penyafort se mogueren algunes differentias entre alguns tribunals y altres persones sobre los llochs havian de tenir en dita professó, per la qual causa se dexá de fer dita professó, y lo rey nostre senyor de gloriosa memoria ab sa real carta, dada en Sant Llorens el Real a 13 de juny 1609, maná que's dexás per a quant sa magestad fos en Barcelona per millor compondre ditas differentias, y com sa magestad se tropia vuy en Barcelona y haja assenyalada jornada, ço es, lo die de diumenge pròxim per a fer dita professó, y sobre lo anar en ella en rahó dels llochs hi haja algunas differentias entre alguns tribunals y altres persones, y ab dita carta real estiga reservat lo asentás ditas differentias, per ço los dits senyors consellers ho proposaven per a que lo Consell dellibere sobre aquest particular.

Lo Consell ha fet deslliberatió y conclusió que per quant en lo any 1608 la magestad del rey nostre senyor de gloriosa memoria, per algunes differentias que aleshores hi hagué aserca la agraduatió que se havia de fer en la professó de la translació del cors del gloriós sant Ramon de Penyafort, ab sa real carta maná que dita translació no's fes fins que sa magestad fos assí en Barcelona, per que estant sa magestad assí se compondrian millor ditas differentias, y per quant la magestad del rey

nostre senyor vuy se troba en Barcelona y ha asenyalat lo die de diumenge pròxim per a fer dita professó y translació, y sobre los llochs y procedentias hi poria haver algunes differentias, conforme los senyors consellers han representat en lo present Consell, que per ço los senyors consellers encontinent fassen una embaxada a sa magestad per medi de les persones aparexerá y tenen acostumat, supplicant-lo sia de son real servey compondrer ditas differenties hi poria haver, graduant y assenyalant a tots los tribunals, cardenals, bisbes, grans, titulars y altres persones aniran a dita professó lo lloch hont han de anar.

Després de tractar d'altres negocis es represa la qüestió anterior:

« E après arribaren en dit Consell... mossén Joseph de Bellafla, mossén Rafel Cervera, mossén Francesch Carcer y mossén Pere Joan Grimosachs, embaxadors per los senyors consellers tramesos a sa magestad en exequutió de alt escrita deliberatió del present Consell, los quals referiren com havian reportada dita embaxada a sa magestad conforme dit Consell havia delliberat en rahó de la agraduatió dels tribunals y altres persones havian de anar a la professó de sant Ramón y que sa magestad los havia respost que posassen en un paper la embaxada li havian explicada que sa magestad ho manaria despatxar. »

Registre de Deliberacions, 1626, fol. 89 v.º

Dimecres, a xxii. de dit. Dit dia los senyors concellers tornaren a ohir lo offici y sermó en dit monestir, ahont predicá un frare de Sant Francesch, qui's deya fra t. Moya.

Dijous, a xxiii.

5 Divendres, a xxiiii.

Dissapte, a xxv., die del evangelista sant March.

Diumenge, a xxvi. de dit.

Dilluns, a xxvii. de dit.

Dimars, a xxviii. de dit.

10 Dimecres, a xxviiii. de dit.

Dijous, a xxx. de dit.

Divendres, al i. de maig, dia dels apastols sant Phelip y sant Jaume.

Dissapte, a ii. de dit.

15 Diumenge, a iii. de dit, dia de santa Creu. En * aquest dia anaren los senyors concellers ab promens, com es costum, per ohir lo offici a la Seu. C. 125

Dilluns, aiiii. de dit. En aquest dia, a les sinch horas de dematí, se partí sa magestad de aquesta ciutat, encara que molt desgustat per rahó de las Corts que may se acabaven, y axí dexá dites Corts sense cloure, y en aquest dia se tingué Consell de cent, donant rahó en aquell com sa magestad se era partit d'esta ciutat, que per ço delliberás que's devia fer per donar satisfació a sa magestad del disgust que havia tingut en esta ciutat; y axí lo Concell delliberá que li fossen donades sinquanta milia lliures per via de emprestich, y que per ço lo senyor conceller en cap se posás a punt pera conseguir a sa magestad, acompanyant-lo vuyt personas del Consell, ço es, duas de cada stament, pera fer a saber a sa magestad com lo Concell de cent havia delliberat li fes oferta de ditas sinquanta milia lliures. Y dit senyor conceller en cap, encontinent, se posá a punt en companyia de dita vuytena, y axí, ab cotxos, li anaren en seguiment y no'l pogueren aconseguir fins a la vila de Tornabous, ahont li parlá y explicá la oferta la Ciutat li havia feta de ditas sinquanta milia lliures, la qual sa magestad acceptá y estimá molt lo servey li feya, y dit senyor conceller en cap se'n torná en companyia de dita vuytena a la present ciutat; y arribat, dit senyor conceller en cap feu relatió al Concell de cent de la embaxada que havia feta a sa magestad, y de la * resposta que sa magestad li havia feta; y pochos dias après sa magestad feu a saber com prorogave las Corts que tenia comensades assí en Barcelona en lo monestir de Sant Francesch per al primer de desembre del corrent any 1626.

Y assó es lo que ha passat del dia entrá sa magestad en la present ciutat fins al die que partí de aquella ¹.

¹ Segueix en blanc fins al f. 141.

CXXVIII

* CERIMONIA FETA PER RAHÓ DE LA ENTRADA DE LA SERENÍSSIMA REYNA DE UNGRIA EN LA PRESENT CIUTAT DE BARCELONA, LO ANY MDCXXX. C. 141

[7 febrer-12 juny 1630]

5 Dijous, a VII. de febrer del any MDCXXX., havent entés los senyors concellers¹ que la sereníssima dona Maria de Austria, reyna de Ungria, germana de la sacra, católica y real magestat del rey don Phelip, senyor nostre, quart de aquest nom, venint de Madrid per embarcar-se en sta ciutat per
10 passar en Alemanyia per haver casat ab lo serenissim rey de Ungria, se acostave per arribar en la present ciutat, enviaren ab embaxada dos cavallers de part de la Ciutat, qui foren mossén Raphel Cervera, ciutedá, y don Joan de Erill y Marlés fins a Sant Pheliu, que es dos llegües de sta ciutat, a donar la benvinguda a la senyora reyna ; y al cap de una stona que foren arribats en Sant Feliu, arribá lo excelentíssim duch de Alba, qui venie
15 acompanyant la senyora reyna, lo qual feu moltes cortesies ha dits senyors embaxadors, y après arribá, al cap de molt poch, en dit lloch la dita senyora

¹ El dia 8 de gener fou llegida en Consell de cent una lletra del rei en la qual comunicava a la ciutat el viatge de la seva germana. Els consellers havien manat que l'escrivà del Racional, Jeronim Sabata, cerqués exemplars per a disposar el cerimonial de la rebuda, i el Consell volgué que fos ampliada la relació amb la col·laboració de dotze persones de tots estaments, el treball de les quals està cosit al *Registre de Deliberacions*, 1630, entre els ff. 46 i 47 :

« Los magnífichs concellers y dotsena aquí per lo savi Consell de Cent ab lo últim tingut a 8 del present mes de jener, fonch comés lo cercar exemplars conferents en rahó de la demostratió de festes demanades per sa magestat ab sa real carta per ocasió de la entrada de la sereníssima infanta reyna de Ungria en la present ciutat en executió de dita deliberatió per ells y dita dotsena, regonexent los *Dietaris* y altres llibres recondits en lo Archiu y Casa de la present Ciutat en los quals estan continuades les entrades dels sereníssims reys y reynas de Spanya, sos primogenits, infants y infantas y altres prínceps que son entrats en la present ciutat de altres regnes han trobat los exemplars següents :

Primerament, que en lo any 1551 entrá en la present ciutat la sereníssima infanta que casá ab lo rey de Boe-

mia y de Ungria que anava a sos regnes, a la qual determiná lo savi Consell de Cent no se'ls fessen alimarias per lo que no tingueren carta de sa magestat, son pare, demanant se fes demostració per ella de lluminaries ni altres festes.

En lo any 1564 entraren en esta ciutat los sereníssims prínceps de Ungria y Boemia els quals se'ls feren alimarias a petitió del senyor rey queleshores se trobave en la present ciutat celebrant las Corts no obstant que ja al senyor rey li'n foren estades fetes.

En lo any 1585 fouch la vinguda del serenissim duch de Saboya y entrá en la present ciutat, y en rahó de las festes se li havian de fer per lo savi Consell de cent in-seguint lo thenor de la real carta del senyor rey fonch deliberat se li fessen les festes se feren en la entrada dels sereníssims prínceps de Boemia.

En lo any 1383 se troba notada en una rúbrica ho llibre de la present Casa la entrada de la sereníssima infanta Eleonor filla del infant don Pere, oncle del rey en Pere, y en dit llibre se troban continuadas en llengua llatina en rahó de les festes se li feren en la entrada les paraules següents (*et fuit pro ea factum magnum festum*).

A 5 del mes de agost 1548 entrá en la present ciutat lo serenissim príncep Maximiliano, germá del serenissim

reyna ; y en esser arribada, los dits embaxadors digueren al dit senyor duch de Alba volgués esser servit sa excelencia de obtenir-los licentia de sa magestat pera poder-li besar la ma y donar-li la ben vinguda en nom y per part de la ciutat de Barcelona. E encontinent que lo dit senyor duch * de Alba
 5 ho hagué dit a la senyora reyna, maná que entrassen los embaxadors de la ciutat de Barcelona, los quals entrats en lo aposento ha hont stave sa magestat, après de haver-li fetes les reverenties y cortesies degudes, li besaren la ma, representant-li ab dita embaxada la gran jucunditat, contento y alegria tenie tota sta ciutat de sa beneventurada vinguda, y quin die
 10 y hora ere servida sa magestat entrar en Barcelona, pera que los concellers poguessen acudir al que tenian obligatió ; e sa magestat, ab molt gran stimatió, los digué que entrarie lo endemá a les 4 hores després dinar. E tornada sta resposta als senyors concellers per dits embaxadors, tenint dits senyors concellers entés que lo senyor duch de Feria, lloctinent de
 15 aquest principat, volrrie ab dita entrada entrar en persona ab dita senyora reyna, anant a la ma dreta, la senyora reyna en lo mig y lo senyor conceller en cap a la ma squerra, ho quant no que sa excelencia dexarie de anar, y anirie ab dita entrada lo excelentissim duch de Alba a ma dreta, la senyora reyna en lo mig, y lo senyor conceller en cap a la ma squerra, sobre la
 20 qual controversia los senyors concellers manaren convocar un gran número de cavallers y ciutedans en via de promenia, representant ab ella, seguint-se est cars ab dita entrada, lo que devien fer los senyors concellers per conservatió de les preheminenties y prerrogatives de la Ciutat ; la qual promenia determiná y aconsellá als senyors concellers que, per tenir aquest
 25 fet en si alguna difficultat, fos comés al Concell de cent ¹ ; lo qual se tingué encontinent, y fonch per ell determinat que si a cars ab dita entrada lo senyor virrey dexave de anar y en son lloch volie anar lo senyor duch de

C. 141 1

príncep don Phelip en la Corona de Aragó primer y en lo regne de Castella segon y ab deliberació feta a vint del mes de juliol de dit any 1548 per lo savi Consell de Cent fonch deliberat se li fessen alimarias com en effecte se li feren dit dia de sinch de agost y los dos dias immediadament següents.

E a 28 de abril del any 1603, en lo qual any fonch la vinguda y entrada dels sereníssims prínceps de Saboya, per lo savi Consell de cent fouch deliberat se fessen alimarias com en effecte se feren, y en dita deliberatió, per lo que dit savi Consell per fer dita demostratió desijava restar assentat de altres exemplars consimils, se fa menció de las alimarias fetas per la entrada de dit sereníssim príncep Maximiliano y altres en dita deliberatió mensionades.

Dels exemplars se son trobats en la Casa de la Deputatió del General de Cathalunya conferents per la materia subjecta segons lo paper y scriptura donada al síndich de la ciutat resulta lo següent : que per la entrada de la sereníssima emperatris dona Isabel, mare del senyor rey, que entrá en la present ciutat a 28 de mars 1533 a mes de altres festes y demonstrations de alegria se li feren molt solemnes y regosijadas alimarias y balls.

També per la entrada feta per la cesárea magestat del emperador don Carlos de immortal memoria y la magestat del rey, les hores son primogenit y príncep nostre en jornades de 16 de octubre y 7 de nohembre del any 1542 se feren solemnes alimarias y balls y diverses altres alegries y festes.

Y per la vinguda y entrada de sa magestat que fonch a 5 de febrer 1564 además de moltes altres festes y demonstrations se feren moltes alimarias y balls y de la mateixa manera se feren moltes festes y alimarias y balls per la vinguda per mar dels sereníssims prínceps de Boemia, fills de la sereníssima emperatris y del emperador Maximiliá, los quals desembarcaren a 10 de mars 1564. Y axí satisfent dits magnífichs concellers y dotsena a la dita deliberatió del savi Consell de Cent representan a vostras mercés la diligencia que en raó del sobre dit se ha feta y los exemplars que en entrades de persones reals se son trobats per a que mes sana y uberiorment prenguen la resolutió los apareixerá mes convenir al servey de sa magestat, auctoritat y reputatió del savi Consell y utilitat d'esta casa. »

¹ V. *Registre de Deliberacions*, 1630, f. 65.

Alba, que los senyors concellers, donant-los la senyora reyna la ma, le y * besassen, y altrament no, y que après de haver-li donat rahó de que per no perdre la Ciutat ses prerrogatives, per no poder anar en aquest lloch lo senyor duch de Alba, los senyors concellers se'n havien de tornar sens
5
acompanyar la senyora reyna, y que aquesta determinació fos feta a saber al senyor virrey per dos cavallers. E axí la matexa nit, a les deu hores, après que lo senyor virrey fonch tornat de Sant Feliu, anaren los senyors Luys Lull de Boxadors, militar, y Francesch Dalmau, ciutedá, al senyor virrey de part dels senyors concellers, fahent-lo sabidor de la dita deter-
10
minatió del Concell de cent, a la qual respongué lo senyor virrey, que ell ho veurie y enviaria ha tractar-ho ab lo senyor duch de Alba, y ne tornarie resposta.

C. 142

Divendres, a VIII. de dit, sobre del mig die, tornant los dits mossén Luys Lull de Boxadors y mossén Francesch Dalmau en casa del dit senyor virrey per dita resposta, lo dit senyor virrey los digué que encara no tenie resposta del senyor duch de Alba, que procurarie saber-la ab la brevedat possible. E a les dos hores després dinar, stant los senyors concellers a cavall devant Casa de la Ciutat, saberen la resposta del senyor virrey, dient que sa excelencia desijave donar gust a la Ciutat, y que se conservassen ses prerrogatives, e que axí ell anirie ab dita entrada a la ma dreta, la senyora reyna en lo mig, y lo senyor conceller en cap a la ma squerra, y lo senyor archebisbe de Sevilla, senyor duch de Alba y senyor embaxador de Alemanya, qui venien y acompanyaven la dita senyora reyna, anirien devant del bordó del senyor conceller quint, ço es, lo senyor embaxador de Alemanya a la ma dreta, lo senyor duch de Alba * en lo mig, y lo senyor archebisbe de Sevilla a la ma squerra, perquè fahent-se de aquesta manera lo negossi starie assentat. E tornada sta resposta per dits embaxadors als dits senyors concellers, los dits senyors concellers la stimaren molt al senyor virrey ; e lo després dinar, a les dos hores, los dits senyors concellers se aiuntaren a cavall devant Casa de la Ciutat ab molts cavallers y ciutedans y los cónsols de la Lotia, e après de esser arribat lo correu de la Ciutat a la posta, dient als senyors concellers com la senyora reyna ere molt prop de la Creu Cuberta, que cuytassen de anar, que caminave molt, se partiren encontiennt ab molta pressa, exint per lo portal de Sant Antoni ; e quant foren un poch més ensá de la Creu Cuberta, trobaren lo senyor bisbe de Barcelona ab lo molt reverent Capítol de la Seu de Barcelona ; e après, los senyors deputedats, e aquí en dit lloch per venir molt depressa, y desijant entrar de die, y també perquè lo senyor virrey, com dalt stá dit, los torná resposta a les dos hores després dinar, no podent per dita rahó partir antes per guardar aquella, trobaren allí la dita senyora reyna, la qual venie ab una llitera a modo de cadira molt rica y guarnida, y tota
15
20
25
30
35
40

C. 142 v.º

tatxonada de or, ab la mateixa guarda del rey nostre senyor y alacayos molt ben vestits; e axí, en lo punt que los senyors concellers foren junt de la cadira de la senyora reyna, maná llevar lo cobertor de aquella per que pogués esser mes vista, y acostant-si los senyors concellers, fahent-li de a
 5 cavall en fora les degudes cortesies, inclinats molt, per voler-li besar la ma; y per quant la senyora reyna no la allargá no le-y pogueren besar, sino que, pas[*]sant de hu en hu darrera dita cadira, se posaren en orde. Aportave la senyora reyna una saya molt rica, tota de tela de or y vert, ab moltes guarnitions de or; y caminant y posant-se en orde anaren en sta
 10 forma, ço es, devant del bordó del senyor conceller quint, devant dels verguers dels senyors concellers, si be après anant caminant feren passar devant los verguers, anant, ço es, lo dit embaxador de Alemania a la ma dreta, lo senyor duch de Alba en lo mig, y lo senyor archebisbe de Sevilla a la ma squerra; e après, anaven los bordons dels senyors conce-
 15 llers quint, quart, ters y segon; e après la senyora reyna en lo mig, lo senyor virrey a la ma dreta, si be sempre se anave retirant en darrera un poch, e a la part squerra de la senyora reyna anave lo senyor conceller en cap, anant tots cuberts; y allí la Ciutat feu exir quatre companyes de confraries les quals, mentres que la senyora reyna passá y fins fonch al portal de Sant
 20 Antoni, feren una molt bona salva de arcabussaria y tiraren sempre, anant tots molt ben posats y adornats, e entrant per lo portal de Sant Antoni, al entrar, tiraren las pessas de artilleria que stan sobre del portal, y après molts mascles que la Ciutat havie fets posar dalt a la muralla qui va de Sant Antoni a Sant Pau; y sonaren una cobla de menestrils y trompetes,
 25 que la Ciutat havia fet posar sobre lo portal de Sant Antoni, anant per devant Sant Llatser, carrer del Spital, Rambla avall, devant la Dressana, ha hont tirá lo baluart del Rey les pessas de artilleria; e après, al entrar la senyora reyna * en palatio, en la casa del senyor duch de Cardona, en lo
 30 pla de Sant Francesch, tiraren los baluarts de la Ciutat, y tota la artilleria de la Ciutat que stave per la muralla; y quant la senyora reyna fonch dins la entrada de palatio, los senyors concellers, fahent-li les degudes cortesies, se despediren de sa magestat, y se'n tornaren ab la matexa agraduatió en la Casa de la Ciutat, y de allí en ses cases. Y per quant encara ere molt
 35 de die no se ensengueren atxes, si be es veritat que si fos stat hora tarda la Ciutat ne tenie ia moltes aparellades, les quals havien de aportar homens ben vestits.

E en esser puiada la senyora reyna dalt en lo palatio, per lo gran desig tenie de veurer la mar, per haver de passar aquella, la primera cosa que feu fonch anar-se'n al cap del pont y mirar la mar. Y a la que sa magestat stave
 40 mirant la mar, les galeres de Spanya allí devant de dit pont feren una gran salva a la senyora reyna de tirar la artilleria y mosqueteria de dites gale-

C. 143

C. 143 w

res, posant totes les flámules, standarts y gallardets tenien ; y après, passaren per lo pla de Sant Francesch, devant lo dit pont, ha hont encara stàve la senyora reyna, les quatre companyes que la Ciutat havie fetes exir fora lo portal de Sant Antoni, e allí feren totes una gran salva a sa magestat de arcabusseria.

Disapte, a VIII.º de dit, que fonch lo endemà de la entrada de la sereníssima reyna de Ungria, après de haver enviat los senyors concellers lo syndich de la Ciutat en palatio ha dema[*]nar hora a la senyora reyna per anar-li ha besar la ma, obtinguda aquella per lo dit syndich per a les quatre hores de la tarda, los senyors concellers, acompanyats de promens y dels oficials de la Casa de la Ciutat, anaren a dita hora a palatio en la casa del excelentíssim duch de Cardona en lo pla de Sant Francesch, ha hont stave la senyora reyna, e puiats que foren dits senyors concellers y promens, y entrats fins a la antecámara de sa magestat, los isqué allí lo conde de Barages, qui ere vingut en sta ciutat acompanyant la dita senyora reyna, lo qual, après de haver feta la salut y cortesia als senyors concellers y promens, se acostá a dits senyors concellers, y allí, de peus, los digué « vuestras mercedes deven venir para besar la mano a su magestad », y lo senyor conceller en cap li respongué : « si senyor, aquí venim en nom y per part de la Ciutat a besar la ma a sa magestat pera acudir a nostra obligatio ». E lo dit senyor conde de Barages respongué : « sta muy bien esso, pero adviertan que no se que me he entendido en sto del cobrir-se delante la reyna ; querria saber en esso lo que ay » E lo senyor conceller en cap digué a dit senyor conde de Barages : « mire vostra senyoria que axó no se enten ab los concellers de Barcelona, per que devant la magestat del rey nostre senyor sempre se son cuberts y se cobrin, y la ultimament, lo any 1626, en lo jurament del rey nostre senyor en lo pla de Sant Francesch, los maná cubrir y assentar sa magestat, essent les hores conceller en cap de sta Ciutat, lo senyor Juliá de Navel, mon pare, qui stá assí present » e que axí ere ben cert, que la Ciutat en manera alguna se dexarie perdre ses prerrogativas y graties * que sos reys y senyors li havien promeses ». Y lo mateix li digueren també los altres senyors concellers y promens en conformitat, e que axí assó passave de pla sens tenir en si ninguna difficultat, perquè sempre se ere axí observat. E lo dit senyor conde de Barages torná ha responder y digué : « trátelo vuestra merced con esos senyores, y sean servidos vuestras mercedes tomar un poco pacientia ». Y se'n entrá en un altre aposento, y allí stigué per un rato, e après torná hahont havie dexats los senyors concellers, y tornant-los resposta los digué dit senyor conde de Barages altra vegada : « sto tiene alguna difficultat ». Y lo senyor conceller en cap li digué : « senyor, nosaltres farem lo que la Ciutat te acostumat sempre, y advertesca vostra senyoria que sabem lo que havem de fer, y no farem

C. 144

C. 144 v.º

altra cosa del que la Ciutat ha acostumat ». E les hores lo dit senyor conde de Barages digué a dits senyors concellers : « ea, entren vuestras mercedes ». Y dites estes paraules, feu obrir la porta del aposento ha hont ere entrat, y uberta, entraren los senyors concellers y promens, y al cap devall, o enfront del dit aposento, trobaren allí la senyora reyna vestida ab una saya molt rica, stant sempre de peus, tenint a l'altra part de dit aposento un dosser molt rich, y la condessa de Sirvela, sa camarera mayor, casi cerca d'ella ; y los excelentíssims duch de Feria, lloctinent de aquest principat, y lo duch de Alba staven arrimats en una finestra del dit aposento. Y entrats que foren los senyors concellers y promens *, acostant-se molt cerca de la senyora reyna, encontinent, comensant lo senyor conceller en cap, fahent les tres reverenties, aná y besá la ma a la senyora reyna, y après se'n torná y se posá a la part dreita del dit aposento, y lo senyor conde de Barages li passá per detrás, y digué a dit senyor conceller en cap, après y encontinent de haver besada la ma a sa magestat, y posat en dit lloch ; « dígale, vuestra merced, a su magestat los nombres de todos así como iran a besarle la mano », e après del dit senyor conceller en cap, los senyors concellers segon, ters, quart y quint, quiscú per son orde, fahent les matexes tres reverenties, anaren y besaren la ma a la senyora reyna, posant-se après a la dita part dreita, lo hu al costat del altre. E après dels dits senyors concellers ; los dits promens també, de hu en hu, per son orde, besaren la ma a la senyora reyna, fahent també las tres reverenties, y après se posaren a la part squerra de dit aposento, també lo hu al costat del altre ; y sempre que los senyors concellers y promens stigueren y se detingueren besant la ma a la senyora reyna, lo senyor conceller en cap parlá dient a la senyora reyna : « lo senyor conceller segon, lo conceller ters », y axí per orde com anaven a besar-li la ma, y també los noms dels dits promens, conforme li havie dit lo senyor conde de Barages ho digués axí a la senyora reyna. E après de haver-li tots besada la ma, lo senyor conceller en cap li explicá la gran juncunditat de sa beneventurada vinguda, offerint-li que tota sta ciutat stave prompte * y aparellada en servir a sa magestat en tot lo que fore de son real servey. A les quals coses respongué la senyora reyna : « stimo mucho la cortesia que me haveys echo y me haseys por parte de la Ciudad y se lo quanto la quiere y stima mi senyor ; yo se lo scriviré y daré rasón d'ello, y en todo lo que de mi parte pudiere honrrarla lo haré con mucha voluntad como es rasón », e après, despedint-se los senyors concellers y promens, fahent les degudes reverenties y cortesies ha dita senyora reyna, se'n tornaren en la Casa de la Ciutat.

Dit die, a la tarda, après de esser stats convidats de part dels senyors deputats, los senyors concellers anaren a les 9 hores de la nit en la casa del senyor compte de Santa Coloma, al pla de Sant Francesch, e allí sti-

C. 145 t

C. 145 t

gueren ab una finestra per veurer la festa del torneix y astaferm que los cavallers de ciutat feren en dita plassa de Sant Francesch, de part y ha gastos de la Deputatió, y la senyora reyna stigué en lo balcó de son palatio en la casa del senyor duch de Cardona ab son strado y dosser molt rich, stant en dita plassa cerca de mil atxes, de sera blanca, enseses. Entraren en la plassa que eren las 10 de la nit, los cavallers de la festa ab ses codrilles, uns vestits com ha gitanes, altres com ha negres, altres ab uns carros triump-hals, armats en blanch, ab molt riques vestes, criats, alacayos ab molt riques llureyes, y feren torneix y hastaferm en dita plassa devant la senyora reyna, de tal manera que durá fins a la una hora passada mija nit, y fonch una festa molt alabada per tots y * de les millors se poguessen fer ab tant concurs de gent que apenas si podie passar. C 146

Diumenge, a x. de dit, se comensaren les alimaries y balls y máscares per tota la ciutat, que fonch cosa de veurer, y duraren los altres següents dos dies, ço es, lo dilluns y dimars, que foren los tres dies de Carnestoltes.

Dilluns, a xi. de dit, se continuaren dites alimaries, balls y máscares.

Dimars, a xii. de dit, festa de la gloriosa verge y martyr santa Eulalia, de matí a les vuyt hores, los senyors concellers se aiuntaren ab promens al porxo de Sant Jaume e anaren a la Seu ha oir lo offici, lo qual digué lo senyor bisbe de Barcelona, de pontiffical, e los senyors concellers stigueren assentats al altar mayor ab los banchs cuberts de vellut carmesí a la part del evangeli. E acabat lo offici se feu professó, e los senyors concellers, ab tres promens, aportaren les vares del tálem, y los altres promens anaren encontinent après de la custhodia, devant del gremial, com es costum.

Dit die, després dinar, a les 4 hores, la senyora reyna de Ungria aná en la Seu, ab sa cadira molt rica, ab sa guarda y alacayos molt ben posats, y quant fonch devant lo portal mayor de dita [Seu], se isqué de dita cadira, y al entrar de dit portal, lo qual stave tot empaliat, la isqueren a rebrer lo reverendíssim bisbe de Barcelona, vestit de pontiffical, y tot lo clero de la Seu ab proffessó, ab ganfanons * y creu alçada, y devant dit portal havien posat a manera de un strado y sobre d'ell stave la santa Vera Creu, la qual li doná adorar lo senyor bisbe de Barcelona, y après li doná aygua beneyta ab una bassina y salpasser de plata que allí stave, y cantant lo *Te Deum laudamus*, a cant de orgue, entraren dins dita Seu, anant lo senyor bisbe ab son gremial, e après anaven en una filera lo senyor archebisbe de Sevilla, lo duch de Alba y el conde de Barages, e après anave tota sola en cors la senyora reyna, ab una saya molt rica, tota guarnida de or, sostenint-la lo marqués de Arissa, de edat de 14 anys, com ha menino seu, y junt de sa magestat la condessa de Sirvela, sa camerera mayor, y darrera moltes dames principals; y en sta forma puiá dalt al altar mayor, y feu oratió. Y feta oratió baxá baig a la capella de Santa Eulalia, essent die de la sua C. 146 v.º

festa, en la qual feu també oració ; e après aná a fer oració a Bellem, que stave patent lo santíssim Sacrament ; y fonch tant lo concurs de la gent que la aná a veurer en la Seu y exien per los carrers, que no si podie entrar ni passar sinó ab molt gran treball.

5 Dit die, a la tarda, se acabaren dites alimaries, balls y máscars, y se feu sarau en palatio, molt sumptuós, devant la senyora reyna, si be stigué detrás de una celosia ; en lo qual sarau foren moltes dames d'esta ciutat, molt ben vestides y ab molt riques robes y joyes, y molts cavallers d'esta ciutat y gent princi[*]pal de la mateixa manera, del qual restá molt con-
10 tenta y agrahida la senyora reyna, en tant que foren les 2 de la matinada quant se acabá.

Dimecres, a XIII. de dit, després dinar, a les quatre hores, après de haver obtinguda hora per Pau Amell, verguer, los senyors concellers, acompanyats dels oficials de Casa la Ciutat, anaren a fer visita al illustrissim y reveren-
15 dissim senyor cardenal Albornós, qui los dies passats ere arribat en sta ciutat ab la senyora reyna de Ungria, lo qual estave en una casa dels pares de la Mercé, devant Marina ; y en arribar los senyors concellers a la porta de dita casa los isqueren a rebre alguns pares de la Mercé y capellans de dit senyor cardenal, y en esser dalt a la sala de dita casa, lo dit senyor
20 cardenal isqué a rebre los senyors concellers al portal del primer aposento ab molta alegria y cortesia ; y al entrar de dos aposentos se passaven, lo dit senyor cardenal feu sempre molta cortesia y stimatió als senyors concellers, volent entrassen primers, y entrats que foren en lo darrer aposento, lo dit senyor cardenal feu acostar cadires y se assentaren tots, axí lo senyor cardenal com los senyors concellers ab dites cadires, stant lo senyor
25 cardenal a la ma dreta, y lo senyor conceller en cap al seu costat, y après los altres senyors concellers, de grau en grau. Y après de star assentats, lo senyor conceller en cap li doná la benvinguda demostrant-li lo gran contento que tota sta ciutat havie rebut per ella, y que en tot lo que esta
30 ciutat * pogués servir a sa senyoria illustríssima ho farie ab moltes veres, scusant-se que, per esser stats ocupats los dies atrás, no eren poguts anar antes ha fer sa deguda obligatió, stimant-ho molt lo dit senyor cardenal, fahent moltes cortesies y compliments molt honrrosos als senyors concellers, tractant-los sempre de vostra senyoria, acompanyant-los sempre ab lo bar-
35 ret fora del cap fins al cap de la scala de sa casa.

Disapte, a xxv. de maig, dit any, se feu embaxada per dos cavallers al senyor virrey de part dels senyors concellers fahent-li a saber com lo Concell de cent havie delliberat lo die de air, que lo magnífich clavari de la present Ciutat de pecunies de dita Ciutat digués y scrigués en la Taula
40 de dita Ciutat a la senyora reyna de Ungria dotse milia lliures, la qual partida havie ia feta lo dit clavari, e que axí les tenie a sa libera disposi-

C. 147

C. 147 v

tió, donant en mans de sa excelencia la partida aucténtica pera que sa excelencia fos servit donar-la en mans de sa magestat, attés per son medi y ha petició sua se li feye est servey, la qual partida prengué lo senyor virrey y digué « que de muy buena gana aquella noche el mesmo se la daría en sus reales manos, y que el de su parte lo stimava muy mucho a la Ciudad. »

5 Diumenge, a xxvi. de dit, després dinar, a les sinch hores, la senyora reyna de Ungria se embarcá en una de les galeres que staven en lo moll pera passeiarse aquella tarda fins alt a la mar, de tal manera que havien posada la galera molt rica, ço es, la tenda tota de domás carmesí y groch, y la popa * de la mateixa manera, y per los costats de la galera, de un cap al altre, tot banderes de domás ab moltes flámules y gallardets, y tots los moros y forsats de dita galera vestits ab ses camisoles y barratines de domás carmesí. E en lo punt fonch embarcada la dita senyora reyna dins dita galera, tirá primer la dita galera totes les pesses de artillería y les demés ab bala per mes festa, y après tiraren totes les altres galeres, y la Ciutat no feu ninguna salva fins al desembarcar la senyora reyna, com avall se dirá, per que en assó se seguí un altre exemplar com aquest en lo mes de maig 1585¹; e exint dita galera ab totes les demés del moll anaren fins un poch alt a la mar, y les hores Monjuych, per orde dels senyors concellers, posá totes les banderes de assenyalar galeres, y al cap de una stona tornaren les galeres en lo moll; y en havent desembarcat la senyora reyna tirá la galera en que here anada totes les pesses, y encontinent de haver tirat dita galera, ans de sperar tirassen les altres galeres, tiraren tots los baluarts de la ciutat totes les pesses de artilleria, ço es, lo de Mi-jorn, lo de Llevant, lo baluardet del Vi, torra de les Puses y torra Nova, que fonch una gallarda vista, y hisquéy tant concurs de gent de ciutat per lo moll y per les muralles, que la senyora reyna ne restá molt contenta y agrañida de la Ciutat.

C. 148

Dimars, a xxviii. de dit, los senyors concellers per obtemperar a la delliberatió del savi Concell de cent, celebrat en lo mes de jener prop pasat, de que per la embarcació de la sereníssima reyna de Ungria anant-sen de sta ciutat, entenent dits senyors concellers * que per part de la senyora reyna se li'n feye hu sota del pont de son palatio, los senyors concellers, per correspondrer a sa deguda obligatió, enviaren embaxada al senyor virrey per medi dels senyors Joseph de Bellafilla, militar, y Jaume Brú, ciutedá, dient y notificant ab ella a dit senyor virrey lo que dalt se conté; a les quals coses respongué lo senyor virrey : « yo lo trataré con su magestad; manyana podran bolver por la respuesta ».

C. 148 v.º

40 Dimecres, a xxviiiº. de dit, los dits senyors Joseph de Bellafilla y Jaume Brú tornaren en casa del senyor virrey per cobrar de sa excelencia

¹ Cfr. p. 61.

la resposta de la embaxada del die de air, la qual resposta fonch: « Yo he tratado esse negossio con la senyora reyna, la qual me dixo, que el intento de haver mandado haser la puente en dicho lugar por su embarcation havia sido solo para seguir los vestigios de su tía, por haver tambien mandado haser la puente en frente del palatio a donde su magestad stava, e
5 que ansí entendía, plasiendo al Senyor, embarcarse por allí, pero que su magestad estimava mucho a la Ciudad el buen cuydado havia tenido, e que assí no seria necessario los senyores concellers hiziessen hazer ninguno al muelle como stava determinado. »

10 Dimars, a XI. de juny, dit any, entenent los senyors concellers que la sereníssima dona Maria de Austria, infanta de Spanya, y reyna de Ungria, se havie de embarcar ab vint y quatre galeres, que staven en lo moll de sta ciutat, per anar-sen lo die de demá de sta ciutat al regne de Ungria per a consumir allí lo matrimoni ab lo sereníssim rey de Ungria,
15 marit seu.

Desijant dits senyors concellers acudir a la obligatió los cabie per rahó de son carrech, manaren mirar tots los *Exemplars* y *Dietaris* se trobarien per veurer lo que en altres y semblants embarcations per part de la Ciutat se havie fet, y havent trobat entre altres exemplars...¹

¹ El text està trencat, i segueix en blanc la resta del foli i quatre ff. més.

CXXIX

*SERIMONIA PER RAHÓ DE LA SEGONA BENAVENTURADA VINGUDA EN ESTA C. 154
CIUTAT DE BARCELONA PER LA SACRA, CATÓLICA REAL MAGESTAD DON
PHELIP QUART REY Y SENYOR NOSTRE, ALS III. DE MAIG MDCXXXII.

5

[3 maig-10 agost 1632]

Dilluns, a 3 de maig del any 1632, die de la festa de santa Creu, si be per rahó de dita festivitát, conforme lo ceremonial de la Ciutat, tenian obligatió los senyors concellers de anar ab promens en la Seu, no y anaren per ocasió de la nova tant repentina vingué que la magestad del rey nostre
10 senyor arribave aquell dia en esta ciutat, y axí dits senyors concellers acudiren en Casa la Ciutat molt matí, y encontinent arribaren allí los aposentadors de sa magestad, y après de haver amostrat sos poderes y patents aportaven als dits senyors concellers, digueren com si be sa magestad los havia donat orde del aposentar, entenent arribar a esta Ciutat lo endemá
15 dimars a la tarda, y que axí per lo aposento havia menester sa magestad y sa casa real tenian prou del dia de avuy y de demá, però per quant en aquell punt havian rebut avís que de qualsevol manera volia entrar vuy de Vilafranca de Panadés a la present Ciutat ab tot un die, era forçós que la Ciutat fes per sa part maior diligentia en lo hospedatje, y axí aná lo
20 senyor conceller segon ab un aposentador, y lo ters ab altre, per differentes carrers de la present ciutat aquell matí, y dos dies après sol lo senyor conceller ters, tots a cavall, ab sos oficials reals, com son : lo senyor veguer y altres, y Hieronim Sabata, notari de Barcelona, scrivá rational de la Casa de la Ciutat, al qual per rahó de dit offici tocá lo scriurer dits aposentos,
25 de tal manera que per rahó de fer los dits aposentos ab tanta pressa * fonch forçós per donar recapte y despeditió a las persones que entraven ya y venian ab sa magestad per poder esser aposentats aquella matexa tarda, lo dit senyor conceller ters, en companyia de dit senyor veguer y de dit Sabata ab tres jovens scrivents, tingueren de estar tot aquell després de
30 dinar fins hora molt tarda de la nit, tancats dalt al cap del pont del palatio del senyor virrey pera fer y despedir las póliçes dels aposentos.

C. 154 v.º

Les quals póliçes, pera que en altra ocasió consemblant a esta se sapia lo modo y forma com se han de despedir, se feren en lo modo següent : Los

concellers de la Ciutat de Barcelona a .t., lo nom de la casa y carrer ahont
 está aposentarà o donará un llit en sa casa ab la forma acostumada, a .t.,
 lo nom del que ha de esser aposentat; y baix de la póliça dir lo die y any,
 y fermada de dit senyor conceller ters y de dit Sabata, scrivá rational. Y
 5 donar-les, quiscuna de per si, a las matexas personas que han de ser apo-
 sentades. Y en lo fer de dits aposentos se te sempre gran consideratió en
 no aposentar ningú en casas de viudas.

Y en lo punt dits aposentadors hagueren referida dita nova a dits
 senyors concellers, enviaren a sa magestad dos embaxadors, que foren
 10 Bertran Desvall, ciutedá honrat de Barcelona, y don Ramon Torres y de
 Aragó, a la posta, ab orde de donar-li la ben vinguda, y suplicar-li, de
 part de aquesta Ciutat, fos de son real servey honrar-la entrant a cavall y
 publicament, per quant esta fidelissima Ciutat y sos vassalls tindrian
 notable consolatió de veure'l per lo entrenyable amor tenen a sa real
 15 persona y casa; encontinent partiren de la Casa de la Ciutat, molt ben
 vestits y de molta gala, ab sos criats y postilló, y correu de la Ciutat
 a la posta, y arribats en la vila de Martorell, al exir de dita vila tro-
 baren a sa magestad ab un cotxe de sis mulas ab sos dos germans don
 Carlos y don Fernando, * y dient venian de part de la Ciutat, sa ma-
 20 gestad maná parar lo cotxe, dient estas paraules: «Para: ¿que ay?» Res-
 pongueren dits embaxadors a sa magestad: «Tenemos un recaudo de la
 Ciudad»; y encontinent se apearen dits embaxadors, y ab la deguda hu-
 militat y reverentia donaren sa embaxada, a la qual respongué sa ma-
 gestad estas paraules: «Estimo a la Ciudad lo que me desís, yo no vengo
 25 aparcebido, antes assí como estoy pienso entrar esta tarde en Barcelona».
 Vehent los senyors concellers que la nova de que se magestad entrava y
 era ja en Sant Feliu, determinaren encontinent anar-se'n al portal de Sant
 Antoni ab sos arruelos, y's feren aportar en la casa del General las gra-
 malles tenian fetas de vellut, forrades de brocat, y cada hu son cavall,
 30 per si cars sa magestad volia entrar ab cerimonia que no'u sabian, per
 ocasió no eren arribats los embaxadors encara; estant en açó, que eren
 entre las quatre y sinch horas de la tarda, arribá sa magestad, y entrá en
 esta ciutat per lo portal de Sant Antoni ab un cotxe ab sis mulas, sol a la
 popa de dit cotxe, y a la proa sos dos germans lo infant don Carlos y lo
 35 infant don Fernando, ab sa vesta de cardenal, a la una porta lo conde du-
 que, y a la altra lo duch de Medina de las Torres; y en ser en lo portal
 tiraren los soldats estaven a las murallas de algunas confrarias que los
 senyors concellers havian fet exir, y molts tirs de mascles¹ de la Ciutat

C. 155

¹ Fins aci el text és una repetició del que pot llegir-se en *Manual de Novells Ardiats*, vol. XI, pp. 40-42.

El *Manual* afegeix a continuació la nota següent:
 * tot lo demés, axí per rahó de dita entrada de sa mages-

tat com tot lo que se farà cada dia tot lo temps stará sa magestad en Barcelona sta llargament descrit y continuat en lo llibre quint dit *Serimonial Real*, recondit en lo armari dels *Dieters* de Casa la Ciutat, fol. [154].

(y també las pesas estan sobre las torras del portal de Sant Antoni): Sa magestad feu camí per lo carrer del Hospital, que ya era adobat, per la Rambla, per devant del Dormidor de Sant Francesch, y se'n entrá en palatio, que es la casa del excelentissim duch de Cardona, devant lo pla de
 5 Sant Francesch; y en lo punt fonch dins palatio tiraren y li feren salva las companyias de ditas confrarias eran per la muralla y pla de Sant Francesch, y tota la artilleria de la Ciutat que estava en la torra blanca per la muralla y los ba[*]luarts de Mijorn, Llevant y devant la placeta de la font del Angel; y lo baluart de Mijorn tirá ab bala, pus era salva real, y
 10 lo matex lo de Llevant, mostrant sa magestad y sas altesas que u miraven y los grandes que estaven ab sa companyia al cap de munt del pont, molt gran gust; y per dita ocasió ordenaren los senyors concellers que de aquí al davant entrás cada dia una companyia de guarda ab sos capitans de dia.

C. 155 v.º

15 Dimars, a IIII. de dit, los senyors concellers per medi de son sindich, com se acostuma, enviaren a demanar hora pera poder besar a sa magestad les mans y donar-li la benvinguda, y havent-li donat hora pera las onse ans del mitg dia, y anaren tots los sinch concellers ab sos promens, anant los senyors concellers ab gramalles de vellut carmesí, forrades de
 20 riquíssim brocat, gorras y sabatas de vellut, ab ricas mánegas de setí, totas guarnidas de jaserina; y los verguers ab gramalles de tafetá y gorras de risso, y lo porter del clavari y correu de la Ciutat, de tafetá morat; y las dels verguers del concellers, de tafetá vermell; acompanyat de tots los oficials de Casa de la Ciutat, entrant en palacio arribaren en lo aposento
 25 ahont estave sa magestad, que era un aposento llarch que trau finestras en lo pla de Sant Francesch de las cases del duch de Cardona, y arrimat al cap de un buffet, y al entorn molts grandes y gent de sa cort, entraren tots los sinch concellers y promens ab esta forma, ço es, cada conceller ab son prom; y en lo punt entraven tots dos feyan sa reverentia fins casi
 30 a terra, y en haver-la feta lo conceller se arrimá a una part de dit aposento y lo prom al altre part; y havent fet tots dits sinch concellers y promens la mateixa cerimonia, lo conceller en cap ab son prom al costat anaren devés sa magestad fent las tres sólitas re[*]verentias, besant-li la ma lo conceller en cap primer, y després lo prom; aprés lo conceller en cap se posá
 35 arrimat junt a sa magestad y lo prom al altre part, lo matex feren los demás concellers y promens fent una ala, y havent feta dita serimonia los dits concellers y promens aprés li besaren les mans lo clavari, advocats, rational, mercader, scrivá rational y hu dels ajudants de scrivá maior que allí se trobaren presents, y acabada de fer dita serimonia lo conce-
 40 ller en cap, ab la deguda humilitat y reverentia, digué estas paraules: « Sacra, católica y real magestad: la mercé y favor que vostra magestad

C. 156

es estat servit fer a esta sa fidelíssima ciutat en honrrar-la ab sa real presentia estimam en lo compte que es rahó, y per ella besam a vostra magestad sos reals peus, y postrats debaix de aquells, ab la deguda humilitat y reverentia, supplicam a vostra magestad se servesca admetre nostra
 5 obediencia y tenir per cert que continuant la innata fidelidad heretada de nostres passats en tot acudirem al servey de vostra magestad y de sa real corona, ya que no ab la puntualitat que's deu a tant gran rey y monarcha, a lo menos será molta amor y voluntat done Nostre Senyor a vostra magestad molts anys de salut y vida y augment de sa real monarchia
 10 y tant felices sucesos com estos sos fidelíssims vassals desijan, que a bon segur, si es a mida de nostre voluntat, vostra magestad restará satisfet y nosaltres contents; confiam que vostra magestad, pagat de nostra fidelitat y amor, nos fará las mercés que aquesta Ciutat te acostumat rebre de vostra magestad y de sos sereníssims progenitors, pus nostre amor y
 15 fidelitat no u desmarex ». A las quals paraules sa magestad respongué : « Jo estoy satisfecho de lo que me dezís y en las ocasiones se hos offrecieren hos haré toda merced ». Y acabada esta resposta lo dit conceller en cap y son prom, tots dos * junts, feren las degudas reverentias y lo matex feren los demás concellers y promens, clavari y altres dalt dits li havian
 20 besada la ma, y se'n tornaren en Casa de la Ciutat ab lo matex acompanyament y allí se disgregaren.

Dimecres, a v. de dit, en aquest dia estant la vint y quatrena de las Corts ajuntada en la instantia dita de trentenari, lo dematí, a las deu horas, arribá lo senyor don Hierónymo de Villanueva, protonotari de sa
 25 magestad, y demaná volia entrar a donar una embaxada de part de sa magestad a dita vint y quatrena, e en lo punt li fonch donada llicentia per entrar; y entrat, se assentá entre lo senyors concellers segon y quart per star lo senyor conceller en cap ocupat en las Corts, y assentat representá que per quant esta Ciutat havia posat dissentiment en las Corts per sos sindichs,
 30 pretenent dita Ciutat que la porrogatió se era feta de ditas Corts des del dia sa magestad se'n aná d'esta ciutat, que fou als 4 de maig 1626, fins al die de vuy no ere válida per dos rahons, la primera perquè sa magestad no era present en esta ciutat, la segona perquè las personas que porrogaven ditas Corts no eran personas legítimas pera fer aquell acte, que no
 35 obstant la dita pretentió sa magestad restaria molt servit tinguessen a be de lloar y approvar la dita porrogatió. A la qual li fonch respost que aquest negoci se tractaria, y se procuraria donar gust a sa magestad.

E al després de dinar de dit die, per quant la vint y quatrena de las Corts delliberá dit negoci fos pujat a Concell de cent, se tingué dit Concell
 40 de cent, lo qual aiuntat arribaren a Casa de la Ciutat lo senyor micer Hieronim Actor y lo senyor micer Phelip Vinyes, doctors del real Concell, los

quals digueren tenian necessitat de entrar en dit Concell pera dir * y re-
 presentar en ell certas cosas de part de sa magestad; y determinat entrassen,
 entraren dins dit Concell, y assentats entre los primer y segon proms de
 dit Concell, digueren y representaren a dit Concell lo matex que lo senyor
 5 protonotari havia dit y refferit de part de sa magestad a la vint y quatrena
 de las Corts, als quals fonch respost per los senyors concellers que ls havian
 ohits, y que aquex negoci se tractaria ab lo Concell y en tot se procuraria
 donar gust a sa magestad. E anats que se'n foren los dits micer Actor y micer
 10 Vinyes, al cap de un rato vingué en dit Concell de cent lo dit senyor don Hieronym
 de Villanueva, protonotari de sa magestad, lo qual se assentá aprés
 del primer prom de dit Concell, lo qual aprés de assentat alsant-se de peus,
 com se acostuma, digué y refferí a dit Concell lo matex havia dit y refferit
 15 de part de sa magestad a la vint y quatrena de las Corts, tractant de vostra
 senyoria sempre a dit Concell de Cent, y li fonch respost que la Ciutat pro-
 curaria donar gust a sa magestad en tot lo que li seria possible, e anat
 que se'n fou lo senyor protonotari lo dit Concell de Cent delliberá que's
 donás gust a sa magestad en lo que demaná, y que per ço lo senyor conce-
 20 ller en cap, demá de matí, alsás lo dissentiment y se adherís a la pretentió
 de sa magestad, y que los senyors concellers anassen tots sinch a fer a sa-
 ber esta delliberatió a sa magestad; y disgregat lo Concell, en lo punt
 se'n anaren los senyors concellers a palatio ab sos cotxes, y perquè ere hora
 tarda de la nit ab mes de trenta atxes, obtinguda primer llicentia de sa
 magestad per anar-hi; y aprés de esser-li fet a saber a sa magestad dita de-
 25 lliberatió respongué sa magestad estas formals paraules: «Jo agradeasco lo
 que la Ciudad de Barcelona ha hecho; todo será para mas bien suyo». Feta dita
 embaxada y las degudas reverentias, se'n anaren * cada hu en sa
 casa. C. 157 v.º

Dijous, a vi. de dit. En aquest dia lo protonotari don Hieronym de
 Villanueva digué de part de sa magestad als senyors concellers, com sa
 30 magestad no volia la professó se solia fer ordinariament per sa real vinguda,
 y axí aná lo sindich de part de la Ciutat al molt illustre Capítol dient-los
 lo que sa magestad havia manat en orde de dita professó, y que axí besaven
 les mans a dit Capítol de la mercé havian feta a la Ciutat en offerir fer dita
 professó. Respongueren que dit Capítol estave prompte en tot seguir la
 35 voluntat de la Ciutat, que en lo de dita professó y demás la servirian ab
 molt gran gust.

Es de advertir lo que en aquest dia succehí, y fonch que havent manat
 lo senyor conceller en cap, com ha coronell, que cada dia entrás una com-
 panyía de guarda, y passás per devant sa magestad, anant lo sargento
 40 maior, qui era Joseph de Bellafilla, a prendre lo nom, li digué lo conde
 duque que sa magestad havia reservat lo offici y carrech de capitá general

de aquest principat, y que axí anás dit sargento maior al duch de Cardona, qui tenia dit carrech, pera que li donàs lo nom ; y consultat lo cas ab dit coronell resolgué no fer-ho, y que dit Bellafilla tornás a sa magestad, com hi torná, dient-li que estant sa magestad en Barcelona no's conexia altre
 5 capitá general sinó sa real persona, y axí sa magestad fonch servit donar lo nom com cada vespra lo doná.

Divendres, a VII. de dit.

Dissapte, a VIII. de dit. En aquest dia la Deputatió en la nit, que eran de las nou a las onse horas, feu una encamisada en lo pla de Sant Francesch,
 10 fonch una festa molt galana y molt illuminada en que y havia mes de mil atxes y moltas graellas, en la qual festa assistí sa magestad y los dos infants sos * germans y tots los tribunals. Los senyors concellers estigueren en una finestra en casa lo senyor comte de Queralt, a la del cantó del carrer de la Mercé, y los diputats a la del altro cantó, y lo Concell real a las
 15 de dos del mitg.

Diumenge, als VIII. de dit. En aquest dia, havent primer lo dia antes prechit crida de part de la Ciutat, que tot hom fes festa los tres dias següents, ço es, lo diumenge, dilluns y dimars, hi hagués balls y máscars,¹
 20 comensaren dits balls y máscars posant devant cada casa de conceller y per algunas plaças de la ciutat, y també en lo pla de Sant Francesch devant palatio y carrer Ampla, coplas de menestrils, sonant tots los tres dias y nits, havent-hi molts balls y máscaras, com si eran los tres dias de Carnastoltas ; y al mitg dia tiraren tota la artilleria axí de las murallas com de los baluarts de la Ciutat, y axí matex, a la tarda, al toch de la
 25 Ave Maria, faent cada vegada salva real ab algunas balas per mes festa, y a la tarda se comensaren las alimarias per tota la ciutat, y lo matex se feu los dos dies aprés següents, ço es, lo dilluns y dimars, axí de tirar dita artilleria ditas dos vegadas cada dia, com dels balls y máscaras y alimarias, en tant que sa magestad y los serenissims infants, germans seus, ne restaren molt contents y agradats.
 30

¹ *Registre d'ordinacions*, 1627-1633, f. 1585 v.º.

* Crida per les festes del rey nostre señor.

Ara ojats tothom generalment que us notifcan y fan a saber los molt illustres señors consellers de la present ciutat de Barcelona que com per la benaventurada venguda de la magestad del rey nostre señor y de las altesas de sos germans lo savi Consell de cent haja deliberat fer les degudes festes y alegries en demostració del contento que tots tenim de sa vinguda, y pera dit effecte de fer dites festes y alimarias sien señalats los tres dies primers de la semana següent ço es diumenge, dilluns y dimarts proxims. Per tant, dits senyors consellers dihuen y exorten a tots los poblats y habitants en dita ciutat que festejen hius placia festivar la dita benaventurada venguda de dits señors ab sons, balls, máscars y altres inventions de jucunditats y alegries ho-

nestes y ab fochs y alimaries en las nits no obrint les botigues ni obradors en dits tres dies, abillant-se en los vestits, los qui portaran dol lo dexaran, ab grandíssims demostració de regosijo conforme a tant grans señora se pertany. F perqué les dites coses, etc... J. P. Bruniquer. Agramunt, scrivá maior.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona y devant del rey nostre señor per mi, Francesch Amer trompeta de dita ciutat y mos companys als 9 de maig 1632.

La matexa pública crida fonch publicada per orde dels señors consellers per a que's puga ballar los dies següents, per mi, Francesch Amer y mos companys vuy als XI. del corrent mes de maig MDCXXXII. »

Dilluns, a x. de dit. En aquest dia sa magestad ab los sereníssims infants aná ab un cotxe ab sis mulas al monestir de Montalegre, fora la present ciutat, pera cassar ; y succehí per lo camí que lo dit cotxe de sa magestad entropassá, y estant per trabocar-se un dels cotxeros, volent saltar del cotxe pera detenir-lo no se acabás de trabocar, caigué y li passá per desobre lo cap una roda, y li feu molt de dany en lo cap, de tal manera que vehent sa magestad la desgratia hisqué del cotxe y feu un acte de * molt gran humilitat y servey a Deu nostre senyor y de un christianíssim rey y senyor, que per falta de personas per trobar-se en lloch solitari, per esser passats los de sa companyia avant, ajudave a ben morir a dit cotxero, si be fonch servit Nostre Senyor no morís de aquella desgratia.

C. 158 v.º

Dimarts, a xi. de dit, sa magestad en aquest dia aná a fer oratió en la Seu, y baxá baix en la capella de santa Eularia, y après aná al monestir de Santa Catherina a fer oratió a Sant Ramon de Penyafort, y de allí en fora se'n aná per la capella de'n Marcús, carrer de Moncada per lo Born, Vedrieria, al moll, y al exir fora lo portal de mar, la Ciutat feu tirar tots los baluartes y pessas de artilleria estaven en la muralla de la ciutat, fent també salva real del que sa magestad y sereníssims prínceps ne restaren molt agradats, en tant que mentres tiraven ditas peças, axí sa magestad com sereníssims prínceps treyan lo cap del cotxe y s'o estaven mirant ab demostratió de molt contento y alegria ne tenian.

Dit die, a las quatre horas de la tarda, estant lo senyor conceller en cap en lo monestir de Sant Francesch presidint en lo bras real de las Corts, entrá lo dit don Hieronim de Villanueva, protonotari de sa magestad, en lo aposento de dit bras, y li digué de part de sa magestad, com sa real persona gustava y se daria per servit que las festas de regosijos de máscaras y balls feya la Ciutat per sa vinguda y de sos germans don Carlos y don Fernando, se allargassen dos dies mes, que era lo die de demá y després demá, que serian dimecres y dijous, y dit senyor conceller en cap li respongué, que axó no estava en sa ma sola, y que ell tenia per sens dubte y cert que si per part de sa magestad se acudia en Casa de la Ciutat, ahont estaven junts los demás senyors concellers hi'ls ho deyan es cert ho farian, que bastave fos gust de sa magestad * y manar-ho. Y axí a les sinch horas de la tarda de dit die acudí en Casa de la Ciutat lo dit magnífich micer Philip Vinyes, ahont ya era arribat dit senyor conceller en cap de ditas Corts, y en presentia de tots dits senyors concellers digué, com sa magestad y sos germans ya dits gustaven tant de la bullicia de máscaras y balls se'ls feya y en particular dels balls de las confrarias, a qui la Ciutat havia donat las coblas tenian repartidas per differentes puestos de la ciutat, que pregava als concellers tinguessen a be de porrogar los balls de aquí a dijous inclusive, que sa magestad y altesas ne gustarian molt, y moltras

C. 159

cosas en encariment de quant sa magestad se donaria per servit de aquesta actió, y dits senyors concellers, per orga de dit senyor conceller en cap, respongué que estimave la Ciutat tant gran mercé com sa magestad era estat servit fer a la Ciutat, y de assenyalar-li cosas de son gust y servey,
 5 y que en lo que se'ls manave y en tot acudiria a servir-lo ab la fidelitat y amor que de tants faels vassalls se podia sperar, y que sino era ab la puntualitat se devia a tant gran rey y senyor no seria per falta de amor sinó de no poder. Anat que se'n fonch dit micer Vinyes, los dits senyors concellers encontinent manaren fer una crida per los llochs acostumats ¹, nottificant dita porrogatió y axí se feu sols los balls y coblas y máscaras dits
 10 dos dies, y no res mes de alimarias, en las quals axí las confrarias, com las personas particulars, sabent la voluntat y gust de sa magestad y de dits sereníssims infants sos germans, se aventajaren en fer inventions de máscaras y balls adressant-se molt be, que se entengué estigueren contents
 15 axí de dita porrogatió com del regosijo se feu ab abundancia de máscaras y balls y dels adressos se tragueren.

* Dimecres, als XII. de dit. En aquest dia sa magestad, a les quatre horas de la tarda, se embarcá pera pasejar la mar y al embarcar-se los senyors concellers manaren disparar totas las pessas, axí de la muralla com
 20 dels baluarts y torras nova y blanca, totas ab balas per esser salva real, y Monjuich, per orde de dits senyors concellers posá totas las banderas de assenyalar galeras en demostratió de dita festa, y quant foren las galeras alt a la mar li tornaren a fer altra salva sens balas, y quant desembarcá altra salva també ab balas ; y assó feren per haver-o manat axí sa magestad,
 25 y encara volia la salva del mitg també ab bala, sino que li fonch suplicat per dits senyors concellers que, salvada sa real clementia, no's faria ab bala, per quant se poría desviar alguna pessa y fer dany a sa magestad, lo que seria molt gran inadvertentia de dits senyors concellers, y que axí no havia de permetrer sa magestad se fes ab bala. Y manaren dits senyors
 30 concellers que los tabals, trompetas y menestrils, estiguessen ab ses cotas de domás sobre del portal de Mar pera sonar quant sa magestad se'n aniria a embarcar, com de fet se feu de la manera sa senyoria maná.

Dijous, a XIII. de dit. En aquest dia, en virtut de una deslliberatió feta lo die present per lo savi Concell de cent, anaren los senyors concellers,
 35 sens promens, acompanyats dels oficials y altres, ab una embaxada a sa magestad a las set horas de la tarda, enviant primer a demanar hora a sa magestad per medi del subsindich de la Ciutat, anaren-hi tant tart perquè sa magestad era anat als Capuchins de Monticalvari, y lo duch de Medina de las Torras havia dit que en ser sa magestad vingut podian venir Arribats
 40 en palatio feren las tres reverentias y besaren tots sinch concellers la ma

¹ Es la mateixa crida del dia 9, com ho adverteix la nota posada al final d'aquella. V. p. 190.

a sa magestad, y acabada dita cerimonia, passant-se * tots al costat squerra de sa magestad, que estava de peu arrimat a un buffet en lo matex aposento dalt dit, lo senyor conceller en cap li digué y explicá sa embaxada ab la forma següent : « Sacra, católica, real magestad : per orde y manament de vostra magestad vingué en lo brás real lo duch de Medina de las Torras ; lo bisbe de Quenca, presidente del Concell supremo de Aragó ; lo marquès de Leganés, suplicant de part de vostra magestad, com sa real voluntat era se li admetés hu dels sereníssims infants sos germans pera continuar y clourer las Corts, ab motiu de que a vostra magestad li era forçós per cosas precisas de la conservatió de sa real monarchia acudir a Madrid, conforme mes llargament se digué en un paper que de part de vostra magestad llegí lo protonotari ; proposat aquest fet a la vint y quatrena de Corts se resolgué en aquella que cosa de tanta importantia se proposés en Concell de cent, lo qual se iuntá lo die de ahir, y en aquell se delliberá, que atesa la qualitat del negoci se mirassen papers exemplars y lo demás convenia, y que de tot se fes relatió en dit Concell lo die de demá, divendres, pera que vist lo que se havia trobat, se pogués pendre la resolució mes acertada y convenient al servey de vostra magestad y benefici universal de aquesta provintia ; havent entés la Ciutat que vostra magestad no's donave per servit d'esta delliberatió y porrogatió, vuy dematí per donar gust y servir a vostra magestad se ha iuntat dit Concell, y en aquell se ha delliberat ab la voluntat deguda que la Ciutat servesca a vostra magestad en lo que demana, y que yo y los demás sindichs entran en las Corts donem nostre consentiment en orde a dita admissió y nominatió, servint-se vostra magestad de donar llicentia se fassa ab las limitacions y protestacions aparran convenir pera la salvetat de la Ciutat, supplica la * Ciutat de Barcelona a vostra magestad se servesca manar rebre de aquestos sos fidelíssims vassalls aquest minim servey ab lo amor y voluntat ab que'l representan a vostra magestad, confessant que esta qualitat merex sol ser estimat, puix vehem en orde al que's deu a tant gran rey y senyor nostre es cosa poca, sols te de grandesa lo veurer es son real gust, suplicant juntament a vostra magestad se servesca recordar-se demanarnos moltes cosas de son real servey que a totes acudirem ab la puntualitat y amor que de nostres passats tenim heretada, y estimarem a particular favor lo die no's veurem empleats en tot lo que sie servey de sa real corona.» Sa magestad respongué ab molt gran amor estas paraulas formals : « Agradesco a la Ciudad de Barcelona lo que ha hecho, y tengo por cierto que con tan buen principio los demás brassos votarán lo mesmo, y no sperava yo menos de vosotros como tan fieles vassallos ni de personas tan xpistianas y affectas a mi servitio, y a vosotros se ha de agradecer como a primeros a este servitio, a quien creo siguiran todos como a cabeça tan principal

C. 160

C. 160 v.º

deste principado, y hos offresco en todas las ocasiones hasseros las mercedes que vuestro amor y fidelidad tiene merecido.» Acabada dita embaxada dits senyors concellers comensant lo cap, de hu en hu, feren sa reverentia llarga, y se'n tornaren, posant-se a la porta de palatio en cotxe,
 5 perquè ya comensava a enfosquir-se y se'n anaren en ses cases.

Divendres, a XIII. de dit.

Dissapte, a xv. de dit. En aquest dia, a las set horas de la tarda, poch mes ho manco, los senyors concellers, tots sinch, sens promens, havent precehit lo demanar llicentia per medi del sindich de la Ciutat, en virtut
 10 de deslliberatió feta per lo Concell de Cent, anaren a reportar una embaxada a sa magestad, que es del tenor següent: «Sacra, católica, real magestad: per orde de * vostra magestad es vingut lo protonotari de la corona de Aragó en lo Concell de cent y ha refferit en ell com vostra magestad es-
 15 tava molt content y tenia en gran estima los serveys que la Ciutat havia fets a vostra magestad, y lo molt amor y voluntat ab que son stats fets y que estava resolt de tenir molt prest lo solio de las Corts, y partir-se de la present Ciutat, y que en regonexensa de la finesa en que la Ciutat havia servit a vostra magestad li havia ordenat a dit protonotari digués que
 20 entre tant vostra magestad tardava a tenir lo solio, que la present Ciutat demanás las mercés que li aparega ser de mes importantia a la dita Ciutat, y axí no-s ha ordenat vinguessem a besar la ma a vostra magestad a fer-li gratias de las mercés y honras fa a la dita Ciutat, y las confiansas te de que vostra magestad será servit continuar-las com se spera de la real ma de vostra magestad, y que reb gran desconsuelo del que ha entes per medi
 25 del protonotari de vostra magestad de que se'n voldria anar vuy d'esta ciutat, y tenir lo solio, suplicant a vostra magestad que en consideratió del amor, puntualitat y gust ab que dita Ciutat ha acudit a tot lo que es estat de son real servey, meresca que vostra magestad li fassa mercé de suspendrer la anada per alguns dias, confiant que dins aquells las cosas
 30 de las Corts se aniran disposant a gust de vostra magestad, y que lo Concell de cent estava iunt, y no-s desgregarie fins a saber la mercé, que spera rebrer de la real ma de vostra magestad en suspendrer dita partida.» È sa magestad respongué estas formals paraules: «Jo estimo en mucho lo que me desís, y el sentimiento mostrays tener de mi partida, y no menos el
 35 amor senyalays tener a mi real persona, que no sperava menos de la Ciudad y vassallos tan fieles y leales a su rey y senyor, si bien per cosas precisas tengo necesidad de ausentarme luego d'esta Ciudad, pero, por daros gusto y consolaros, me detendré unos quantos dias, advertiendo no pueden ser muchos offresco entre tanto hasseros las mercedes me pedireys con muy
 40 gran * de gusto, como vuestro amor y fidelidad merece.» Acabada de donar dita resposta, dits senyors concellers se'n tornaren a peu en Casa

C. 161

C. 161

de la Ciutat, y feren relatió en lo Concell de cent que restava, com está dit, congregat, y acabada dita relatió se disgregá dit Concell y cada hu se'n aná en sa casa.

5 Dit die, a las onse horas de la nit, lo senyor conceller en cap rebé un billet del senyor protonotari en que li scrivia com sa magestad, per donar gust a esta Ciutat, desijaria se fessen Carnestoltas, y que sa magestad per regosijar lo poble pensava disfressar-se com havian en semblants ocasions fet sos passats, y dit senyor conceller li respongué ho tractaria lo endemá ab los senyors concellers sos companys.

10 Diumenge, a xvi. de dit. En aquest dia, a las sis horas de matí, se juntaren tots los sinch concellers en Casa de la Ciutat, y tractant de la materia del billet del protonotari resolgueren aquell matex matí tenir Concell de cent, com ho tingueren, y resolgué se fessen Carnestoltes los dias y de la manera aparexeria a dits senyors concellers, cometent-los-ho tot ab plenitud poder. E los senyors concellers resolgueren en lo punt se fessen cridas, dient en ellas, que per donar gust a sa magestad y esser aquexa sa real voluntat, que tant quant sa magestad estaria en Barcelona hi hagués carnestoltas, balls, mas-cles y demés regosijos que en semblants ocasions se acostuman fer, donant coblas a totes las confrarias voldrian exir a ballar, y feren posar coplas y graellas al carrer Ampla y en altres parts de [la] ciutat ; y també manaren que cada dia tirás al mitg dia tota la artilleria dels baluarts, muralla y torras¹.

25 Dit die, a la tarda, a las quatre horas, sa magestad ab los serenissims infants sos germans aná a la Drassana a veurer la galera real, y sols hi estigué mitg quart ; y després se'n aná per darrera la Drassana, y muntá a la muralla, y cercá totes las murallas fins al baluart * de Mijorn, devant del qual lo estava aguardant don Tomás Fontanet, capitá de la companyia dels sastres, lo qual anave ab un vestit de plata y blau, tot lo que's podia desijar, ab tota sa companyia, y li feu una salva de arcabussaria

C. 162

¹ *Registre d'ordinacions*, 1627-1633, f. 159 v.º:

* Altra crida per las festas que's fan a sa magestad entre tant stiga en Barcelona.

Ara ojats tothom generalment que us notifcan y fan a saber de part dels molt illustres señors consellers de la present ciutat de Barcelona que, no obstant que per la beneventurada venguda de la magestad del rey nostre señor y de las altezas de sos serenissims germans se sian ja fetas en la present ciutat moltes y diverses festes, alegrías y alimarias en demostratió del contento que tots tenim de sa real venguda, ab tot, per major demostratió del gran gust y contento que la present ciutat te de la assistentia y presencia de nostre rey y señor, dits señors con ellers, inseguint la deliberatió per lo savi Consell de Cent lo die present feta, han deliberat que mentres que sa magestad farà mercé a la present ciutat de estar en ella y honorar-la ab sa real presencia se fasan continuos balls, festas y regosijos. Per tant, dits

señors consellers per a donar gust y contento a sa real magestad dihuen y exortan a tots los poblats y habitants en sta ciutat que mentres que la magestad del rey nostre señor farà mercé a la present ciutat de assistir en ella honorant-la ab sa real presencia alegren y regosijen hi'ls placia alegrar y regosijar no sols la benaventurada venguda de sa magestad per a sa real assistencia ab sons, balls, mascaras y altres inventions de jocunditats y alegrías honestas axí de dies com de nits, abllant-se ab los vestits, dexant lo dol aquells que'l aportaran, ab grandíssima demostratió de alegría, conforme sempre la present ciutat y sos ciutadans y habitants han acostumat fer. E perquè sia a tothom notori, etc.

Fonch feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona y davant de sa magestad per mi Pau Amer y mos companys els 16 de maig 1632. *

de mes de quatra cents homens, que fou cosa de mirar, y molt agradable a tothom, y després se'n pujá sa magestad a la muralla de la marina, ahont ruaven las damas, y ruá dos vegades y se'n torná a palatio.

Dilluns, a xvii. de dit. En aquest dia tenian obligatió los senyors concellers de anar a la Seu a la professó se acostuma de fer de las Lledanias, y per estar ocupats en la vint y quatrena de Corts no y anaren.

Dit die, la magestad del rey nostre senyor fermá la obligatió a la Ciutat de las cent y deu milia lliures li ha emprestades, conforme apar ab diversas deslliberations per rahó de dit emprestich fetas, y senyaladament la de dissapte prop passat, que comptavem als quinse del corrent, lo qual acte se rebé en poder de don Hieronymo de Villanueva, protonotari de sa magestad, y de Jaume Agramunt, scrivá maior de la Casa de la Ciutat, *simul et insolidum stipulantes*.

Dit die, a las vuyt horas de la tarda, los senyors concellers tots sinch, sens promens, per delliberatió de la vint y quatrena de las Corts, anaren a sa magestad ab embaxada, precehint primer lo haver demanat hora ab la forma acostunada per medi del sindich de la Ciutat, y arribats a palatio se estigueren una stona y no gran en la antecámara de sa magestad, y estant en ella agüardant, hisqué lo conde de Orgas, maiordom de sa magestad, y digué a dits senyors concellers que tinguessen pacientia, y no's anujassen, que sa magestad exiria prest, que estava tancat scrivint y despachant cosas de importantia ; * y après entraren dits senyors concellers en la instantia hont sa magestad estava arrimat ab un buffet, y entrant dits senyors concellers, fent las matexas cerimonias y reverentias que dalt está dit en las altres embaxades, després de haver-li besat cada hu la ma, lo senyor conceller en cap li explicá la embaxada en la forma següent : « Sacra, católica real magestad : ab la embaxada que, per delliberatió del Concell de cent, feren a vostra real magestad li significaren lo sentiment que tenia aquesta Ciutat de la determinatió tenia vostra magestad feta de absentar-se de aquesta Ciutat, suplicant-lo fos de son real servey aconsolar-los, si era possible, en porrogar dita partida, fonch vostra magestad servit respondrer, que per nostra consolatió y afavorir-nos allargaria sa partida per alguns dias, advertint-nos no podrian ser molts, havem entes que serian tant poch, que pensava vostra magestad partir lo dia de demá del que la Ciutat y los fidelissims vassalls d'ella restan ab lo desconsuelo que absentia tal mereix, suplicam a vostra magestad, ja que sia precisament necessari per cosas concernents a sa real corona lo partir-se, no's fasse gratia y mercé de manar decretar ans de sa real partida los privilegis que aquesta Ciutat demana, a lo menos lo dels quints y scripturas, que a mes de que la concessió de dits privilegis concerneix lo be publich y bon govern d'esta Ciutat y quietut d'ella, y es camí de evitar

infinits debats y contentions entre los ministros de vostra magestad y la Ciutat, ho rebrem a particular gratia y mercé, y per la concessió d'ells restará a esta Ciutat una perpétua obligatió de pregar ab mes fervor de la que avuy fem per la salut y augment de sa real corona, que sia tal qual
 5 vostra magestad y aquestos sos fidelíssims vassalls desijan.» A la qual embaxada sa magestad fonch servit respondrer estas formals paraules :
 « Agradesco a la Ciudad de Barcelona el amor que desís, que esso * y mas me he siempre prometido della y de vuestra fidelidad, haré quentò pudiere en lo que me desís de despacharos esos privilegios antes de hirme, si el
 10 tiempo me diere lugar, quando no, ahí queda mi hermano que hos ará las mercedes que me pedís y muchas mas con tanta larguesa que no ara falta en nada mi persona, y jo se lo dexaré encargado de manera que quedeys consolados y contentos en todo. » Acabada dita resposta dits senyors concellers feren las sólitas reverentias hi's despediren de sa magestad, y tornats en Casa la Ciutat ab moltes atxes que ls acompanyaren per ser ya
 15 de nit y fosch, refferiren a la vint y quatrena, que estava junta, lo que havia passat y després se'n anaren cada hu en sas casas.

C. 163

Dit die. En aquest dia, sa magestad se embarcá per passejar alt a la mar, y se li feu la matexa salva y de la matexa manera com la del dimecres
 20 que comptavem a dotsa del corrent.

Dit die, en los tres brassos se determiná que se admetés a sa magestad, y habilitás la nominatió feta en la real persona del sereníssim cardenal, don Fernando, germá seu, que aportave en sa companyia, pera continuar y clourer las Corts, atesas las causas allegava ab las protestations, emperó
 25 aparegués convenir en benefici de la Cort.

Dimars, a xviii de dit. En aquest dia si be los senyors concellers tenian obligatió de anar a la Seu pera la professó de las Lledanias, però, per estar ocupats en la vint y quatrena de las Corts, que cada dia se aiuntave, no y
 anaren.

Dit die sa magestad fonch servit nottificar als tres brassos com sa real voluntat era nomenar com en efecte nomenave, pera continuar y clourer las presents Corts al sereníssim infant cardenal don Fernando, son germá, y que se *
 30 acontentava fos ab las protestas convenientes, axí als Brassos com a la present Ciutat, y axí, a las dotze horas tocades del mitg die, tingué solio en lo altar maior de Sant Francesch sa magestad ab la forma acostumada, y fonch, que primer aná lo Bras ecclesiástich ab la massa grossa dels diputats devant, presidint lo senyor arcabisbe de Tarragona, hi's posá a la part del cor, a ma dreita ahont está la trona; y après, aná lo militar, presidint lo conde de Perelada, hi's posá a la ma squerra, a la
 35 part del orga; y après, aná lo Bras real, presidint lo senyor micer Bernat Sala, conceller en cap de la present Ciutat, anant devant, ab la massa

C. 163 v.º

grossa al mitg, y las dos del conceller a cada costat, y los sindichs detrás, se posaren al enfront del altar, en uns banchs travessats ; y al cap de una stona vingué sa magestad accompanyat de sa güarda, molts grandes y los reys d'armes, ab ses masses, per la part de la sagristia, y dit senyor conceller en cap lo hisqué accompanyar y a rebre sa magestad, y trobant-lo a la porta de la sagrastia ab dit infant don Fernando, vestit de abit de cardenal, a la ma squerra, li feu una reverentia fins a terra, y li besá la ma, dient-li que com ha president del bras real estimava la mercé los feya lo die de vuy, y sa magestad respongué : « Todo lo deveys al amor que hos tengo », y dit senyor conceller en cap se passá al costat del rey, anant-li sempre un poch devant, y quant fonch al peu de las scalas del solio, lo senyor conceller, ab la sólita reverentia, se despedí, y sa magestad y altesa se'n puiaren alt al solio, y dit senyor conceller se'n torná en son lloch y puesto, agüardant com los demés la cerimonia.

E poch après, los dits tres presidents dels Brassos, anant lo arcabisbe al mitg, y lo compte de Perelada a la ma dreta, y lo dit senyor conceller en cap * a la ma squerra, tots tres, se'n puiaren alt al solio, y fent tres reverentias, y après una al dit infant, que estave a part sentat ab una cadira, tots a un temps, lo senyor arcabisbe doná un paper que aportave en las mans a sa magestad, dient-li lo consentiment havia donat la Cort, y dexat dit paper en ma de sa magestad, sa magestad lo doná al protonotari, y tornats dits presidents cada hu en son puesto, llegí dit protonotari lo dit paper, y llegit tornaren los presidents ab la matexa forma alt al solio, y dit senyor arcabisbe doná en mans de sa magestad altre paper, que era la protesta de la Cort, y tornats en sos puestos, havent-lo donat sa magestad al protonotari, lo llegí, y après los matexos tres presidents tornaren alt hont estave sa magestad, besaren la ma a sa magestad, sol primer lo arcabisbe com ha president del Bras ecclesiastich y segon lo dit comte de Perelada, com ha president del Bras militar, y en tercer lloch dit senyor conceller en cap, com ha president del Bras real ; y baxats, fent una sola reverentia al dit infant cardenal don Fernando, après de las de sa magestad, que com está dit estave ab una cadira a ma squerra de sa magestad, baix dels primers graons, tornats en sos puestos, après comensá dit Bras ecclesiástich y après tot lo militar, y ultimament tots los sindichs del Bras real, comensant primer los quatre sindichs de Barcelona, y après los demés, de hu en hu, a besar la ma a sa magestad, fent las sólitas reverentias al rey nostre senyor ; y après una a dit serenissim infant, com las demés está ya dit. Acabada esta serimonia sa magestad y altesa se'n baxaren, y * dit senyor conceller en cap encontinent acudí accompanyar a sa magestad al peu de las gradas de dit solio, y posant-se-li a ma squerra, un poch retirat, al entrar a la sagrastia, se girá sa magestad, y digué

C. 164

C. 164 w

a dit senyor conceller en cap : « Basta esto, basta, volveos », y dit conceller en cap li besá la ma ab lo acatament degut, y los brassos se disgregaren, y cada hu se'n aná en sa casa.

Dit die, los senyors diputats del General de Catalunya, per medi de son sindich, convidaren al senyor conceller en cap y als demés presidents dels tres Brassos dins lo Bras real, hont presidia, en lo monestir de Sant Francesch en son Bras real, per la festa del staferm se feya en lo Born a las tres de la tarda, hont sa magestad y son sereníssim germá infant don Carlos exian, acudissen a las tres horas en la Diputació per anar a cavall al Born ab les masses y lo consistori ha veurer la festa, com en semblants casos se havia acostumat. Dit senyor conceller en cap li respongué acudiria ab molt gran puntualitat. A las tres horas de dit die de la tarda, acudiren en la Diputació lo ilustríssim senyor arcabisbe de Tarragona, president del Bras ecclesiastich, lo egregi comte de Santa Coloma, com ha president del Bras militar, y dit senyor conceller en cap, com ha president del Bras real, y a cavall partiren de la Diputació ab aquesta forma : que primer, a cavall, anaven los tres verguers dels brassos, ab sas robas de tafetà morat, forrades de vellut del matex color, gorras de riso negres, en filera ; y après detrás, los dos verguers del senyor conceller en cap ab ses masses, lo hu al costat del altre ; * y après, en filera, dits tres presidents, lo senyor arcabisbe al mitg, lo dit senyor conde de Santa Coloma a ma dreta, y a ma squerra dit senyor conceller en cap. Après, immediadament, venian los verguers dels senyor deputats, y après los tres ohidors , consequutivament los assessors y advocat fiscal, y après tots los officials del General ; y ab aquexa forma isqueren de la Diputació, anaren per la plaça de Sant Jaume, devant Casa de la Ciutat, Regomir, carrer Ample, Camvis ; y arribats al Born voltaren y rodaren aquell ; y après, per ocasió que tot estava tancat per los catafals se havian fet, se'n entraren per un carrer y volta está devant lo portal de Santa María, y per la Sparteria y Fusteria se'n entraren per lo carreró en la casa hont solen mirar las festas los deputats ; y puiats dalt los tres presidents se posaren a la finestra de ma dreta, y lo consistori a la altra finestra de ma squerra ; y al cap de un rato lo dit comte de Santa Coloma demaná licentia pera baxar al catafal a ser jutge de la festa, y en ser se'n anat los dos presidents cridaren lo deputat ecclesiastich en sa finestra, hont miraren la festa, en la qual sa magestad y son germá lo infant don Carlos hisqueren y corregueren trencant llanses al faquí, y tant be, y tant gallardament que tot hom se'n regosijá ; y havent corregut la primera y segona carrera ab máscara se la llevaren, y sens máscara corregueren moltas carreras y ab molta galanteria y gallardia, com está dit, y ab júbilo universal, y après se'n anaren, que fonch una festa molt regosijada ; y après entrá un carro ab una galera hont hi havia moltas

inventions de foch, y cremá aquella ab molts cuets y rodes de foch, que aperegué tot molt be. Aquesta festa mirá lo dit sereníssim infant cardenal don Fernando de una finestra de casa don Phederich Meca, de hont la solen mirar los virreys, ab unas gelosias, y après se tingué un sarau en la nit a la Diputació en la sala de la capella.

En aquest matex dia, lo matex sindich de la Diputació convidá als quatre senyors concellers pera dita festa ; anaren-hi * ab la forma acostumada, aiuntant-se en casa del senyor conceller ters, que stava mes prop, acompanyats de sos oficials, posaren-se a las finestras ordinarias. Acudiren a la dita festa la vint y quatrena de Corts y los sindichs, entran en lo Bras real, per als quals se havia fet un catafal apart y gran, havent-los convidats a tots los dits sindichs en lo Bras per part dels senyors concellers lo senyor conceller en cap, si be dits sindichs offeriren de acompanyar als senyors concellers a la festa y dits senyors concellers no·u volgueren.

Sia per nota, que aquesta festa havia de ser una iusta partida y real per al dijous proxim, que comptarem a vint del corrent, y per servir a sa magestad se feu lo die present de dimars, hi's convertí en astaferm.

Dimecres, a XVIII. de dit. En aquest dia havian de acudir los senyors concellers a la Seu pera la professó de las Ledanias, y per estar ocupats dits senyors concellers ab los negocis de las Corts ab la vint y quatrena no·y pogueren anar.

En aquest dia, a las set de la matinada, se'n aná sa magestad de la present ciutat ab sos dos sereníssims infants, si be pera tornar lo cardenal don Fernando, com está dit, havent-se porrogades las Corts pera vint y set del corrent. Lo die de ahir no se li feu compliment algú a sa magestad, inseguint las notas antigues, que diuen que per demostració del sentiment te la Ciutat de que son rey y senyor se'n vaja, no se li fa visita ni altre serimonia.

Fa advertir una cosa digna de notar, que en tot aquest temps que sa magestad ha fet mercé a esta Ciutat honrant-la ab sa real presentia, no sia succehit cosa alguna de rinyas y furts, com de morts, que es estada misericordia particular, y las pregarias que los senyors concellers havian fet fer per totas las iglesias y convents.

Dijous, a xx. de dit, dia de la Assentió de Nostre Senyor, * en aquest dia no anaren los senyors concellers a la Seu ab promenia, com acostuman, fonch la causa las ocupacions grans que tingueren axí de matí com després dinar per cosas de Corts, morbo, y altres y en particular en despedir un correu a sa magestad com en lo *Llibre de las Deliberacions* se pot veurer¹.

¹ El correu tramés pels consellers al rei era per a suplicar-li que, per fer mercé a la ciutat sia de son real servey (atensas las causas de queixas que esta ciutat te posadas davant sa magestat contra lo dit senyor duch

de Cardona) no donar lloch a que lo dit senyor duch de Cardona restás ocupat en dit ofici [de tractar en nom del rei els negocis de les Corts].

Registre de Deliberacions, 1632, f. 253 v.º

En aquest matex dia, entre las nou y deu horas de la nit, entrá dit sereníssim infant cardenal don Fernando ab son cotxe que venia de Montserrat, ahont havia acompanyat lo rey nostre senyor y lo sereníssim infant don Carlos, son germá, havent precehit abans un recado de sa altesa per
 5 medi del secretari del marqués d'Este als senyors concellers, tinguessen a be de tenir-li lo portal de Sant Antoni ubert, pera que pogués entrar ab sa casa y familia. Y los senyors concellers encontinent hi donaren orde.

Divendres a XXI. de dit.

Dissapte, a XXII. de dit. En aquest dia arriba[ren] en lo concistori dels
 10 senyors concellers, en lo aposento dit de trentenari, tots sinch aiuntats, los magnífichs micer Hieronim Astor, micer Phelip Vinyes y micer Miquel Joan Magarola, doctors del real Concell, los quals refferiren que, conforme Constitutions de Cathalunya, lo sereníssim infant cardenal don Fernando, nomenat lloctinent y capitá general en lo present principat y comtats,
 15 y en particular per la constitutió comensant *Declarant*, sots titol *De observança de constitutió*, no tenia obligatió, per ser persona real, de ohir sententia de excomunicatió, sino de prestar lo sólit jurament, y que axí ho notificaven a sa senyoria, pera que en la assistentia havian de fer lo dia del jurament acudissen ab las demás protestations ordinarias que en
 20 semblants ocasions y actes se acostuman de fer.

E los senyors concellers respongueren que'u mirarien. y que tot lo que seria observar Constitutions acudirian ab la puntualitat que sos officis los obligaven.

E encontinent, aiuntaren los advocats de la Casa y altres aplicats, e
 25 resolgueren que, conforme dita Constitutió, dit * sereníssim infant no tenia obligatió de ohir sententia de excomunicatió, com no la ohí, com se dirá en lo die jurará, y axí feren adobar las protestas, y lo matex feren los diputats que per dit efecte tingueren conferentia los assessors y advocat fiscal del General ab dits advocats de la present Casa y demás advocats
 30 aplicats, y tos conformes minutaren las protestations aparegueren convenir per al jurament de dit senyor infant.

Diumenge, a XXIII. de dit.

Dilluns, a XXIII. de dit. En aquest dia arribá en lo concistori dels
 35 senyors concellers, en lo aposento vulgarment dit de trentenari, ahont estaven tots sinch aiuntats, Joan Lorenço de Villanueva, secretari del rey nostre senyor, en companyia del noble don Ramon de Caldes y Farran, regent la real thesoreria en los presents principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya, y portaren a dits senyors concellers lo privilegi de loctinent general que lo rey nostre senyor ha fet mercé al sereníssim
 40 infant cardenal don Fernando, germá de sa magestad, y encontinent cridaren los advocats y sindich de la present Casa pera que combinessen dit

C. 166 v.º

privilegi ab los demás recondits en los registres de la present Casa, y feta dita combinatió vessen si hi havia alguna cosa que remediari.

Y encontinent, dits advocats y sindich combinaren aquell ab la forma acostumada, y feren relatió que dit privilegi venia com los demás, y que
5 sols hi trobaven que dit serenissim infant se intitulava primat de las Spanyas, que·ls parexia que sent la pretentió del present principat que Tarra- gona ho era, que·ls parexia se devia ajustar a las protestas ordinarias una en rahó de dit titol, y dits senyors concellers digueren a dits advocats fessen las protestas aparegués convenir en tot benefici y utilitat de la pre-
10 sent Ciutat.

Dimars, a xxv. de dit.

Dimecres, a xxvi. de dit. En aquest dia dit secre[*]tari Joan Lorenço de Villanueva, a las set horas de dematí, arribá en casa del seyor conceller en cap y digué, que per no poder arribar en Casa de la Ciutat per sos caffers,
15 que dit senyor conceller en cap digués als demás senyors concellers que sa altesa havia determinat de jurar lo die de avuy per son offici de loctinent y capitá general a las sis horas de la tarda, y que no volia la entrada acostumada, sino que los senyors concellers acudissen a la Seu a la dita hora ab la forma acostumada.

Dit die, a las sis horas de la tarda, los senyors concellers anaren a la Seu per assitir al jurament de sa altesa com ha loctinent y capitá ge-
20 neral de aquest principat, acompanyats de alguns oficials de Casa la Ciutat, y estant dalt en lo altar maior en son acostumat lloch, los avisaren com sa altesa venia les hores; lo hisqueren a rebre al portal maior de la Seu, ahont havian posat a manera de un dossier ab son strado. Allí lo senyor
25 cardenal adorá la Vera Creu, y lo senyor bisbe, vestit de pontifical, ab la professó de tot lo clero de la Seu, ab ganfanons, y la creu, y cantant lo *Te Deum laudamus* a cant de orga, entraren dins la Seu, anant lo senyor cardenal ab lo gremial, y lo senyor conceller en cap casi al seu costat, y los
30 altres quatre concellers devant lo gremial, après de haver-li fetas las cortesias y reverentias en lo dit portal; y després del dit senyor cardenal y senyor conceller en cap anaven lo senyor duch de Cardona, conde de Onyate, lo confesor de sa altesa, un pare Agustí y altres grandes de sa altesa y lo
35 real Concell, ab sos verguers devant, de la real Audientia; y quant foren casi entrant del cor, lo secretari de sa altesa, Joan Lorenço de Villanueva, ab veu alta, digué las paraulas següents: « Manda su altesa que todos, hasta el duque de Cardona, se descubran ». Y los senyors concellers, fahents molta força a no descobrir-se, dient moltras rahons per las quals ditas
40 paraules no comprenian, dits senyors concellers, per estar devant de sa altesa y tenir lo acato y reverentia se devia, y estar tantbé en dita Seu aiuntat casi tot lo poble, y evitar scandols, usaren de prudentia y discre-

tió en obehir al mandat de sa altesa, majorment havent ya lo senyor canceller en cap, al portal de la Seu, tinguda alguna controversia ab algun grande de sa altesa, qui allí pretengué dit senyor canceller en cap no devia anar casi al costat de sa altesa, si be lo senyor canceller en cap li respongué : « aquest es mon lloch y antes me faran trossos que no me'n mouré ». Y tingué per be lo dit grande de dexar dita pretentió ; y quant foren dalt en lo altar maior lo senyor infant se * agenollá sobre de un strado que allí havian posat, al mitg del qual estava un missal y la Vera Creu, estant-li sempre casi al costat lo senyor canceller en cap, y los altres senyors cancellers, lo hu al costat del altre, allí serca, de peus ; y darrera dit senyor infant, arrimats a la rexa de dit altar, los dits duch de Cardona, conde de Onyate y demés grandes de sa altesa ; y lo senyor bisbe de Barcelona digué allí algunas orations, y après lo dit secretari Villanueva publicá lo jurament de sa altesa ; e après, lo sindich de la Ciutat y lo de la Diputació feren sas protestas acostumadas ¹ ; y acabat tot, de la mateixa manera que eran puiats al altar maior, baxaren baix a la capella de santa Eulalia ha fer oratió, ahont lo dit senyor infant se agenollá, estant-li lo dit senyor canceller en cap casi al costat y los altres senyors cancellers allí serca d'ell ; y après se'n anaren, acompanyant-lo los dits senyors cancellers fins al portal de la Seu, ahont se despediren de sa altesa fent-li las reverentias y cortesias acostumades, y de allí se'n tornaren los senyors cancellers ab los matexos oficials de Casa la Ciutat en dita Casa de la Ciutat.

C. 167 v.º

Dijous, a xxvii. de dit.

Divendres, a xxviii. de dit.

25 Dissapte, a xxviii. de dit. En aquest dia los senyors cancellers manaren se assentás en lo present *Serimonial Real* com los dits senyors cancellers tolleraven los jochs de la biroleta per tota la ciutat als arxers de sa altesa, conforme llargament está en un paper per ells donat y presentat a dits senyors cancellers, lo qual está assí cosit ².

30 Diumenge, a xxx. de dit, festa de Sincogesma, los senyors cancellers encara que per dit die tenian obligació de aiuntar-se ab sos promens al porxó de Sant Jaume y de allí anar a la Seu, no'y anaren, sinó que al ofici enviaren la música a la Seu.

Dilluns, a xxxi. de dit.

35 Dimars, lo primer de juny 1632.

Dimecres, a ii. de dit.

Dijous, a iii. de dit.

Divendres, a iiii. de dit.

Dissapte, a v. de dit.

¹ La protesta del síndic de la ciutat consta en *Registre de Lletres i Provisions reials*, 1623-1637, f. 134.

² Aquest paper no apareix en cap indret del volum ni es veuen traces d'haver-hi estat en altre temps.

* Diumenge, a vi. de dit.

C. 168

Dilluns, a vii. de dit. En aquest die vingueren en la Casa de la Ciutat los senyors Luís Joan de Calders, Bertran Desvall, Joan Francesch Codina, y micer Pere Joan Rossell, altre dels advocats de Casa la Ciutat, elets per
5 part de la Ciutat pera tractar ab los elets per part de sa altesa anomenats per rahó del negoci de la cobertura dels senyors concellers del dia del jurament de sa altesa, los quals aportaren un paper, lo qual está incertat en la deliberatió feta aserca de assó per lo Concell de Cent, celebrat dit die,¹ per lo qual fonch determinat, que fos feta una embaxada per dos cavallers als tres Brassos de las Corts pera que fossen servits fer una embaxada al senyor infant supplicant-lo fos de son real servey voler reintegrar la Ciutat en lo negoci se tracta de dita cobertura, y que lo senyor conceller en cap posás dissentiment en las Corts en tot lo de gratia y de justicia; y que en lo entretant los senyors concellers se abstinguessen de anar en
10 ninguns actes publichs en forma de Ciutat, axí en iglesias com en altres parts, fins a tant la Ciutat fos reintegrada en ditas cosas, y que fos feta extractió de un embaxador de la bossa de conceller en cap ab la forma sólita per anar ab embaxada a sa magestad ha representar-li totas estas cosas, y fonch extret Francesch Bru, ciutedá honrat, lo qual votat ab
15 capses per lo Concell de cent, y fonch trobat esser estat per tot lo dit Concell habilitat *nemine discrepante*.

Dimars, a viii. de dit, se feu embaxada als dits tres Brassos per los senyors Bertran Desvall y Joan Francesch Codina de part de la Ciutat, la qual es del tenor següent :

25 Illustrissim senyor : La Ciutat de Barcelona, moguda de la aflicció que te en lo preiudici que ha rebut aserca de no manar cubrir sa altesa als senyors concellers lo die que prestá lo jurament de loctinent y capitá general en la Seu, ocasió en que los predecessors de sa altesa havian honrat a dits concellers, y particularment anant y tornant de la porta de dita
30 iglesia, han pensat com millor porian alcansar lo reparo de aquell, y entre altres remeys que han considerat, es acudir a vostra senyoria illustríssima * y al present Bras ecclesiastich y als demás Brassos, supplicant-los sian servits fer una embaxada solempne a sa altesa, supplicant-lo tinga a be de

C. 168 m

¹ El contingut d'aquest paper, segons el *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 267 v.º, és com segueix :

• Haviendo considerado su alteza la pretención de los concellers de Barcelona en la materia del cubrirse, ha mandado responder que en los actos de la provincia en que su magestad, que Dios guarde, y sus antecesores han mandado cubrir a la Ciudad son sabidos en los quales los hará su alteza la misma honra con desseo de mostrarles lo que su magestad estima esta ciudad y la voluntad que hallarán en su alteza para gratificarlos

en todo lo que se ofreciere que en la ocasión del juramento no se huvo de sentar su alteza, y la visita que le han de hazer es acción particular en que no tienen exemplar en su favor antes bien en contrario en el solio que tubo su magestad y visita que le hizieron a quien devieran representar su pretención que es solo quien puede hazerles esta merzed, y que para los casos que adelante se pudieren ofrecer mandará su alteza consultar la materia, dezeando siempre ocasiones en que honrar y favorecer esta ciudad. »

reintegrar a la Ciutat en lo preiudici li ha causat en no manar-los cubrir, supplicant-lo axí matex se servesca, que en totas las ocasions se offeriran los fassa la mercé que en dita rahó han experimentada de sos reys y senyors, pus ab los exemplars recondits en Casa de la Ciutat, dels quals te plena
 5 notitia sa altesa, consta estar assó molt praticat en favor de la Ciutat, entenent per aquest medis alcanssar lo que tant desijan. An-nos donat orde ho representassem a vostra senyoria illustríssima com ho fem, supplicant-los esta mercé com la confia la Ciutat en aquesta y altres ocasions, assegurant a vostra senyoria illustríssima, que la Ciutat en tot lo que toca en
 10 servey de aquest Bras acudirá ab molt gran gust y voluntat a servir a vostra senyoria illustríssima.

Y respongueren los dits Brassos que ho tractarian, y se condolien molt del desgust tenia la Ciutat, y que procurarian donar-li gust en tot lo que fos possible, y que de la determinatió pendrian ne farian sabidors als senyors concellers.
 15

Dit die, vingueren en Casa de la Ciutat mossén Joseph de Bellafilla y don Luís de Foixá ab embaxada de part del Bras militar, los quals estigueren assentats entre los senyors concellers offerint a la Ciutat que dit Bras estave prompte y aparellat en acudir a tot lo que fos de son gust de
 20 la Ciutat, y que de tot lo que se faria ho farian a saber a sa senyoria.

Dimecres, a VIII. de dit, vingueren ab embaxada en Casa la Ciutat, de part del Bras real de las Corts, lo senyor micer Pere Joan Miravall, sindich primer de la ciutat de Tortosa, y lo senyor micer Jaume Joan Torres, sindich de la universitat de Agramunt, los quals també estigueren
 25 assentats entre los senyors concellers y refferiren dita embaxada del matex modo dalt dit.

Dit die, vigilia de la festa del Corpus, no y hagué envalada ni's feu ninguna festa en la plaça de Sant Jaume, si be los obrers de la Ciutat aportaren a presentar la toya, feta * molt rica, a manera de una torra o castell,
 30 a sa altesa, lo qual respongué « que la estimava mucho a los concelleres », y al exint los obrers de son aposento, los digué un cavaller de sa altesa que amanís la Ciutat vuyt atxas per aportar los patjes de sa altesa y quatre ciris per lo endemá per anar a la professó, y los obrers li respongueren que ho consultarian ab los senyors concellers; y consultat y mirat los *Dietaris*,
 35 trobat no s'era fet altra vegada, ho consultaren ab la vint y quatrena de Corts, la qual resolgué no se innovás cosa alguna, sino que's fes com altres vegades, que no s'els donave res, sino la atxa que la Ciutat donave a sa altesa per anar a la professó, y lo després dinar, per part de sa altesa, se digué als obrers: « ¿Quien havia dado essa orden? ; que su altesa ya tenia
 40 su cerero, y que assí no importava que la Ciudad diesse las atxas ».

Dijous, a x. de dit, festa del Corpus, los senyors concellers, per las rahons atrás ditas y delliberatió del Concell de cent, no anaren a la Seu, sinó que a las deu horas y aná lo senyor infant, lo qual hisqueren a rebre a la porta de la Seu lo senyor bisbe de Barcelona ab lo molt reverent Capítol de la Seu, y lo acompanyaren fins dalt al altar maior, y lo dit senyor infant, essent dalt al altar maior, se posá dins de una cortina de vellut carmesí que allí havian posada, ab son strado, de tal manera que si no eran los del altar maior ningú los podia veurer, estant junt de sa altesa lo senyor duch de Cardona, estant assentat ab un banquet devant lo altar maior, arrimat a la rexa ; y a la matexa part del senyor infant estaven lo senyor arcabisbe de Tarragona faent de mestre de cerimonias a sa altesa, ab set bisbes de bisbats de Catalunya, qui eren vinguts per las Corts, assentats ab uns banchs; lo conde de Onyate, lo Marqués de Orani y lo senyor don Emanuel de Gusman, son capellá maior, y altres cavallers de la casa de sa altesa estaven al altra part de la epístola, estant de peus. Digué lo offici de pontifical lo senyor bisbe de Barcelona, y per ser hora molt tarda y fer molt gran calor no·y hagué sermó ; y acabat lo offici, anant-sen lo dit senyor infant, lo acompanyaren fins a la dita porta lo dit senyor bisbe de Barcelona y dit reverent Capítol.

Dit die, després de dinar, a las quatre horas, lo dit senyor infant torná a anar a la Seu per acompanyar la dita professó del dia de Corpus, en la qual tampoch no·y anaren * los dits senyors concellers, y arribat que fonch sa altesa en dita Seu, y puiat dalt en lo altar maior ab lo matex acompanyament del dematí, puiaren en dit altar encontinent los obrers de la Ciutat, y faent primer reverentia al Santíssim Sacrament, y las reverentias y cortesias a sa altesa, li presentaren de part de la Ciutat un ventall molt rich, tot guarnit de tela de spolin blanch y or, ab unas peras grans y xicas, totes de or, lo qual li donaren en ses reals mans dins la matexa cortina ahont estave, conforme lo dematí, estimant-lo molt a la Ciutat. Y encontinent, se feu la professó del matex modo se fa altres anys per semblant die de la festa del Corpus, no faltant en ella cosa alguna per part de la Ciutat, exceptat, com está dit, que no·y anaren los senyors concellers, sinó que en lloch de sa senyoria aportaren las varas del talem en dita professó sis capellans preveres beneficiats de dita Seu, ab ses capes, y després de la custodia anave lo senyor bisbe de Barcelona, vestit de pontifical, ab son gremial ; després venian los dos verguers de la real Audientia devant del senyor infant, com ha loctinent y capitá general, aportant al un costat lo senyor duch de Cardona, y al altre costat lo senyor duch de Alcalá, y après lo conde de Onyate y altres grandes y cavallers de sa casa ; y lo dit infant aportave en las mans una atxa acostuma de donar la Ciutat ; y après venia tot lo real Concell.

Y es de advertir que los dotse apostols y Melchisedech, axí com
altres anys anaven després del gremial, en esta professó anaren devant
la custodia après dels angels ; y també se fa notar que antes de partir
dita professó se tingué questió en la Seu sobre que lo real Concell pre-
5 tenia y volia anar en lo lloch ahont acostuman de anar los obrers de la
Ciutat devant la custodia, sobre la qual qüestió y hagué molt colloqui
y parlament, de tal manera que fonch forçós fer detenir la professó, en
tant que se aiuntá lo molt reverent Capítol de dita Seu, y ohidas las ditas
pretensions y differentias, determiná o que se dexás de fer la dita professó,
10 o no se * innovás cosa alguna, attés los obrers de la Ciutat sempre havian
acostumat de anar en son lloch devant la custodia, y que axí fos feta de
prompte embaxada a sa altesa, que estave en lo altar maior, de part del
molt reverent Capítol, per dos senyors canonges, representant a sa altesa
la dita determinatió pera que innovant-se cosa alguna se dexaria de fer
15 la dita professó, supplicant a sa altesa fos servit de tenir a be y de son
real servey manar conservar las prerogativas dels obrers de la Ciutat,
attés sempre eran acostumats de anar per semblant professó en son lloch
devant la custodia, y no permetrer se innovás cosa alguna. Y sa altesa,
ohida dita embaxada y las rahons tant justas, respongué: « hágasse la pro-
20 cession como se acostumbra y no se innove cosa alguna ». Y axí se feu la
dita professó en la forma dalt dita, anant los obrers de la Ciutat en son
lloch devant la custodia, y lo dit real Concell darrera sa altesa, com está
dit, fent la dita professó la volta acostumada, y la Ciutat doná los ma-
texos ventalls y a las matexas personas com altres anys.

25 Divendres, a XI. de dit. En aquest dia, al dematí, a las nou horas, se
feu embaxada de part de la Ciutat per medi de Bertran Desvall y Joan
Francesch Codina al molt illustre Capítol de la Seu per ocasió de la qüestió
se suscitá lo die de ahir entre los obrers de la Ciutat y dit Concell real
sobre lo anar a la professó com de sobre está dit, fent-los moltas gratias
30 de la resolució prengueren en favor dels dits obrers, offerint-los per part
de la Ciutat acudir ab puntualitat a tot lo que seria de son gust y servey
en tot lo que se offeririe a dit molt illustre Capítol.

Dit dia, a la matexa hora, vingueren ab embaxada en Casa de la Ciutat
lo senyor abat Copons, abat de Sant Salvador de Ebrera¹, y lo senyor abat
35 Soler, abat de Sant Miquel de Coxá, de part del Bras ecclesiastich de las
Corts, los quals offeriren a la Ciutat de part de dit Bras, que dit Bras
* estave prompte y aparellat en acudir a tot lo que fos de son gust, y que
de tot lo que se faria ho farian a saber a sa senyoria, los quals estigueren
assentats entre los senyors concellers.

¹ Sant Salvador de Breda.

Dit die, després dinar, a las quatre horas, vingueren dos sindichs de Perpinyá en Casa la Ciutat a fer gratias als senyors concellers de la mercé havia feta la Ciutat a dita vila de alsar-li lo punt havia fet lo clavari de la Ciutat a la Taula a las siscentes lliures tenia dita vila en ella. E los senyors
 5 concellers respongueren que sempre havian procurat donar gust a dita vila, com ho experimentaven per la obra.

Dissapte, a XII. de dit, fonch enviada en scrits per lo senyor conceller en cap als senyors concellers y vint y quatrena de Corts la copia de la res-
 10 posta ha feta sa altesa a la embaxada li fonch donada per los tres Brassos de Corts, la copia de la qual es del tenor següent :

Lo Bras ecclesiastich fa a saber a vostra senyoria com lo die present lo secretari Joan Lorenço de Villanueva ha aportat en dit Bras, y en ell se ha llegit la resposta e o decret fet a la embaxada del die de ahir per lo negoci de la Ciutat de Barcelona, que es lo següent :

15 Los tres stamentos de las Cortes en dose de junio 1632. La tranquilidad, paz y sosiego de que este principado ha gosado tantos siglos muestra la piedad, amor y justification con que los señores reyes lo han gobernado ; esto mismo han experimentado en su magestad y veran en su altesa para honrarlos, favorecerlos y conservarlos (particularmente a esta Ciudad) en las
 20 honras que estuvieren assentadas, y en lo dudoso es justo y conveniente acudan a su magestad con quien su altesa hará officios a este fin, no pudiendo aprovar las acciones con que la Ciudad impide aquí que las Cortes prosigan en cosas de justicia, y allá dificulten su misma pretenti6n. — Joan Lorenço de Villanueva.

25 Diumenge, a XIII. de dit.

Dilluns, a XIII. de dit. En aquest dia, després dinar, a las sis horas, vingué embaxada en Casa la Ciutat als senyors concellers y vint y quatrena de Corts de part dels tres Brassos * de Corts, ço es, dos ecclesiastichs, qui foren lo senyor abat Salavardenya y lo senyor canonge Amell, de la Seu
 30 de Barcelona, dos militars y dos sindichs del Bras real, los quals entrats dins la instantia de trentenari se assentaren, ço es, lo dit senyor abat Salavardenya entre lo senyor conceller en cap y quart, per faltar lo senyor conceller ters ; lo senyor don Joan de Erill, militar, entre los senyors conceller segon y quint ; aprés del senyor conceller quart, lo dit canonge Amell ;
 35 e aprés del senyor conceller quint, de l'altra part, l'altre militar ; e axí matex los dits dos sindichs del Bras real, quiscú de sa part, alternative, los quals donaren y explicaren sa embaxada en scrits del tenor següent : Molt illustres senyors : en conformitat del que los embaxadors de vostra senyoria de paraula y en scrits en vuyt del corrent representaren als tres

staments de la Cort general que se celebrá en esta ciutat de Barcelona aserca de no haver manat sa altesa cubrir als senyors concellers lo die que prestá lo jurament de loctinent y capitá general, per part de dits staments se feu solemne embaxada de divuyt personas a sa altesa suplicant-lo en
 5 efecte, encaridament, fos de son real servey reintegrar a la Ciutat en la cubertura, y honrar-la y fer-li mercé manant-los cubrir en las ocasions que se offeriran, posant en consideratió haver procurat la Ciutat merexer aquesta honra en tot temps en servey de la corona real. Y sa altesa respongué estas paraulas: «Que el medio que havia tomado la Ciudad no le parecia assertado, pero que el no queria mudar ni alterar cosa alguna de lo
 10 que su magestad y sos predecesores havian hecho hasta aquí, y que lo veria, y trataria y haria todo lo que pudiesse por su parte por dar gusto a los stamentos, y que veria el papel». Y en dotse del corrent per lo secretari Joan Lorenço de Villanueva se aportá al stament ecclesiastich un decret
 15 que reportá als demás staments, cuya * copia comprovada ab son original rebrá vostra senyoria; ab esta los dits staments se offerexen acudir ab molt gran puntualitat en tot lo que convinga al benefici d'exa Ciutat, es a saber, ab intercessions y supplications a sa magestad y a sa altesa, pera que se servescan fer tota gratia y mercé a esta Ciutat. E los dits senyors concellers respongueren a dits embaxadors que estimaven molt als
 20 tres Brassos la mercé los feyan, y que no menos havian sempre esperat de sas mercés, offerint-los que esta Ciutat ho tindrie en perpétua memoria, y que ls servirien en las ocasions se offerissen.

C. 171 v.º

La copia de la resposta de sa altesa aportada y dexada per dits embaxadors no se inserta assí per estar ya assentada en lo full antecedent, sots jornada de 12 del corrent.

Dimars, a xv. de dit, anaren los senyors Bertran Desvall y Joan Francesch Codina, ciutedans, ab embaxada al monestir de Sant Francesch als tres Brassos de Corts de part dels senyors concellers y vint y quatrena
 30 de Corts, pera donar gratias als dits tres Brassos en respecte de la embaxada que lo die de ahir de sa part los fonch feta, los quals embaxadors estigueren assentats, ço es, en lo Bras ecclesiastich, devant dels senyors bisbes, y en los altres dos Brassos al costat dels presidents de aquells, la qual embaxada está llargament en la *ma corrent* contenguda.

Dit die se feu embaxada als senyors diputats del General de Cathalu-
 35 nya per los magnífichs advocats de la present Casa, en respecte de la embaxada que los dies passats fonch feta als senyors concellers y vint y quatrena de Corts de part dels diputats aserca del manament a ells fet de part dels tres Brassos de Corts per la provisió dels officis y insiculatió de llochs,
 40 com mes llargament apar en dita *ma corrent*.

Dimecres, a xvi. de dit.

Dijous, a XVII. de dit.

Divendres, a XVIII. de dit.

Dissapte, a XVIII. de dit.

* Diumenge, a XX. de dit.

- 5 Dilluns, a XXI. de dit. En aquest die se tingué Concell de cent, y estant aiuntat vingueren ab embaxada de part dels senyors diputats lo senyor ardiaca Claresvalls y altres senyors pera suplicar al dit Concell de cent pera que fos servit delliberar aserca de la insiculatió, lo mes de juliol prox-
 10 xim vinent faedora, se fes per los senyors diputats y ohidors en la forma sólita, y no per los tres Brassos de Corts com se pretenia. El dit Concell de cent, ohida dita embaxada, delliberá que lo dit fet fos consultat ab los magnífichs advocats ordinaris de la Casa y sis de altres, pera que fessen son vot en scrits, axí que fet son vot lo dit Concell, votant sobre aquell lo en-
 15 demá, delliberá que en tot y per tot se seguís lo vot de dits magnífichs advocats, ço es, que'ls aparexia la dita insiculatió tocave a fer als tres Brassos de Corts, y no als senyors diputats y ohidors, attés las Corts anaven y que en lo demés del dissentiment posat per la Ciutat se estigués de la mateixa manera, segons que mes llargament se conté en la delliberatió, que es en la *ma corrent* de la scrivania maior de la present Casa de la
 20 Ciutat¹.

Dimars, a XXII. de dit.

Dimecres, a XXIII. de dit.

Dijous, a XXIII. de dit. Die de sant Joan, no'y hagué cavalcada per las rahons en los dies atrás especificades.

- 25 Divendres, a XXV. de dit. En aquest dia, venint a notitia dels senyors concellers com lo serenissim infant cardenal don Fernando, loctinent y capitá general de aquest principat, estave indispost en lo llit y sagnat, manaren encontinent fer aiuntar lo Concell de cent, y en aquell donaren rahó d'estes cosas pera que, ohides, lo dit Concell delliberás lo que la
 30 Ciutat devia fer pera correspondrer a sa deguda obligatió, sobre lo qual fet lo dit Concell delliberá que de prompte fos feta una embaxada de part de la Ciutat a sa alteza per quatre senyors cavallers pera saber de sa salud, offerint-li per part de la Ciutat que la dita Ciutat estave prompte en servir-lo en tot lo que fos de son real servey, segons que mes llargament
 35 estas y altrás cosas * son contengudas, en dita delliberatió de dit Concell². Per ço los senyors concellers, inseguint la dita delliberatió, encontinent anomenaren quatre cavallers pera fer dita embaxada a sa alteza, qui foren lo senyor Bertran Desvall, lo senyor don Garau de Paguera, lo senyor Joan Francesch Codina, y lo senyor don Joan de Josa, los quals anomenats,
 40 encontinent, acompanyats de mi, dit Hieronim Sabata, notari de Barce-

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f.º 277.

² *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 287 v.º

lona y scrivá rational de las casas del honorable Concell de dita Ciutat, y en dit nom aportant lo *Llibre de Cerimonias y Dietari* de dita Ciutat, anaren y se conferiren en la casa ahont está lo dit serenissim senyor infant, situada en lo pla de Sant Francesch de dita ciutat, pera saber de
5 part de la Ciutat de la salud de sa altesa ab las demás cortesias que conté la delliberatió. Los quals arribats en casa de sa altesa per dit efecte, avisant que anaven aquí quatre cavallers ab embaxada de part de la Ciutat, manaren entrar encontinent en lo aposento en lo qual hi eren presents lo excellentissim duch de Cardona, lo senyor governador de Cathalunya, lo comte de Vallfogona, lo comte de Montagut, don Pedro de Aragon, marqués de Povar, don Francesch Gilabert, don Bernat Pons y molts
10 altres cavallers de la casa de sa alteza y catalans, e allí hisqué lo senyor conde de Onyate a saber a que anaven, dient que sa altesa estava en lo llit desganat, y que si era cosa que poguessen dir-la la diguessen que ell entraria a donar-ne rahó al senyor infant; y en axó lo senyor Bertran Desvall, en veu sua y dels demás senyors cavallers companys seus, li digué que per delliberatió del Concell de cent los senyors concellers havian anomenats los quatre cavallers pera que per part de la Ciutat besassen la ma a sa altesa y li reportassen la embaxada que s'els era estada ordenada
20 en respecte de dir-li lo pesar y afflictió tenie la Ciutat de sa indisposició, offerint-se servir-lo en tot lo que fos de son real servey. Y dit assó lo dit senyor conde de Onyate digué que s'en entrarie a a dir-ho sa * altesa, com de fet y entrá; y encontinent tornat a exir, digué « que sa altesa estimave mucho el cuydado que el Consejo de ciento y la Ciudad havian tenido de su salud y que sperava en Dios que presto se remediaria y le daria
25 lugar la enfermedad a que pudiesse, teniendo salud, haser muchas mercedes a la Ciudad como dezeava, y que aun se hallava con parte del crecimiento que oy havia tenido, que esso, y el cansantio de la sangria, que oy le havian hecho causavan no dava lugar a que pudiesse ohir la embaxada que
30 sería para otro dia ». Y al que se despediren del senyor conde de Onyate, lo senyor marqués d'Este, lo senyor marqués de Orani, y lo senyor don Luís Lasso, hu dels quatre maiordoms de sa alteza, hisqueren y se posaren devant fins al altre aposento, honrant los dits senyors quatre embaxadors, faent-los molts cortesias, no obstant s'els porfiás per molts vegades.

35 Dissapte, a xxvi. de dit. En aquest dia dematí, a las nou horas, los matexos senyors quatre cavallers dalt anomenats, continuant la matexa embaxada, tornaren en la casa de sa altesa, acompanyant-los yo també, dit notari y scrivá, per estar delliberat per lo dit Concell de Cent, que dos vegades quiscun die se fes dita embaxada de part de la Ciutat per los
40 dits quatre senyors cavallers, los quals arribats en dita casa de sa altesa manaren axí matex entrassen en lo dalt dit y mentionat aposento; y entrats.

los hisqué allí lo senyor marqués de Orani, al qual de part del Concell de cent y de la Ciutat donaren la matexa embaxada del die de ahir, y lo dit senyor marqués de Orani los digué que sa altesa havia tingut algun tant mala nit per respecte de la reprentió, y que avuy dematí lo havian tornat
 5 a sagnar, y que després de sagnat perdia algun poch de sanch per lo nas, y que estaven aguardant si vuy després dinar, a les quatre horas, li vindria la reprehentió, y que per dit respecte no y havia encara lloch pera que sa altesa pogués ohir la embaxada, perquè toda via sa altesa estimave molt a la Ciutat lo bon cuydado y memoria tenia de sa salud. Y despedint-se dits senyors quatre cavallers del dit senyor marqués * de Orani,
 10 s'els feu lo matex accompanyament y cortesias, no obstant s'els porfiás per moltes vegades com lo die de ahir, y de allí en fora se'n anaren en Casa la Ciutat, y de tot donaren llarga relatió als senyors concellers, com dalt llargament está refferit.

15 Dit die, després dinar, a las sis horas, los dits senyors quatre cavallers, accompanyats ab mi dit notari, tornaren en casa sa altesa pera saber de sa salud, y donant la matexa embaxada a dit senyor marqués de Orani, dit senyor marqués los digué « que su altesa estava con el principio del crecimiento de la calentura, si bien le parecia no con tanta furia como los
 20 otros dias, y que sperava en el Senyor no seria nada, y que su altesa estimava mucho a la Ciudad la buena memoria y aquerdo se tenía de su salud». Y dit assó los dits senyors quatre cavallers se despediren.

Diumenge, a xxvii. de dit. En aquest dia los dits senyors quatre cavallers, accompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de
 25 dit senyor infant, ço es, dematí a las onse horas y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab dit senyor marqués de Orani los digué « que su altesa havia tenido harto buena noche, y havia reposado hasta las siete de la manyana, y que le havia sobrevinido entonces un poco de crecimiento de calentura con frio, si bien no con tanta furia, y que des-
 30 pués havia passado harto buen dia, y havia comido de gusto, y que estaban aguardando si le entraria cosa ». Y ohida ditar esposta, dits senyors quatre cavallers se'n anaren.

Dilluns, a xxviii. de dit. En aquest dia, entre las nou y las deu horas de la matinada, vingué lo secretari Pérez en Casa la Ciutat, y entrat en
 35 la instantia de trentenari digué als senyors concellers de part de sa altesa y real Concell de com tenia avís, que en la ciutat de Narbona, regne de França, se entenia hi havia mal contagiós, y que per al riu avall baxaven moltes mercaderias, las quals venian en esta costa de Spanya, les quals podrian causar si entraven en esta * ciutat lo comanar-se y enfictionar-se
 40 de dit mal, y que en Sitjar, molt serca de la frontera, també estarian en lo matex treball, que per ço ho feya a saber a la Ciutat, per que dits senyors

C. 173

C. 174

concellers tinguen la vigilantia y cuydado que en semblants ocasions acostuman fer. Y dits senyors concellers respongueren que besaven a sa altesa les mans y que ordenarian y manarian fer lo que en semblants ocasions es acostumat.

5 Dit die, los dits senyors quatre cavallers, acompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de dit senyor infant, ço es, dematí a las honse horas y al després dinar, a las sis horas pera saber de sa salut, y parlant ab dit senyor marquès de Orani, lo qual los respongué ab la cara no tant alegre com los altres dias, que sa altesa havia tingut algun tant de mala
10 nit, y que a la matinada lo havian tornat a sagnar, y que la sagnia no era vinguda molt be; y que sa altesa estimava molt a la Ciutat lo bon recort, y que per estar encara en la cessió no y havia lloch pera poder entrar a besar-li la ma, y que seria per altra ocasió quant Deu fos servit hi hagués millora.

Dit die, després dinar, se tingué Concell de cent y aiuntat aquell, vingué en ell una embaxada de part del molt reverent Capítol de la Seu de Barcelona, qui foren lo senyor sagristá Roig y lo senyor canonge Garcia, los quals de part de dit molt reverent Capítol feren a saber als senyors concellers, com lo dit molt reverent Capítol havia delliberat, que lo die de demá fos feta una solempne professó, com la del die de Corpus per lo clero de
15 la Seu, pregant a nostre senyor Deu Jesu Christ que per intercessió de Maria Sanctíssima, sa mare, fos servit tornat la salut al serenissim infant don Ferrando, e que axí ho feyen a saber als senyors concellers pera que fossen servits honrrar la dita professó. E axí lo dit Concell, ohida la dita embaxada y entenent també la desgana * del dit senyor infant anar pijorant,
20 delliberá, que attés tocave en obligatió particular a la Ciutat en fer sa deguda obligatió, que per ço, vista la necessitat tant gran y esser lo senyor infant persona real y germá del rey nostre senyor, per las quals attentias com ha tant iustas havian de cessar totas difficultats se podian offerir, per est effecte tantum, delliberá que lo die de demá los senyors concellers anassen
25 y acompanyassen la dita professó concistorialment, y també ab la maior prestesa posible anassen de la mateixa manera a visitar lo dit senyor infant fent-li de part de la Ciutat totas las offertas y compliments los aparegués pera convenientia de sa salut y son real servey, obtinguda primer hora de sa altesa per lo sindich de la Ciutat ab la forma acostumada, e que axí matex
30 los matexos quatre cavallers, quiscun die, durant sa enfermedat, continuassen en anar dos vegades a casa sa altesa pera saber de sa salut; y que ab la prestesa possible, a gastos de la Ciutat, anassen a Nostra Senyora de Montserrat en la montanya quatre pares caputxins sacerdots, acompanyats de alguna persona, fent-los lo gasto per part de la Ciutat, y nou capellans sacerdots com ha pelegrins, donant a quiscú d'ells per lo gasto y
40 treball del camí deu lliures a effecte de dir y celebrar misses y altres pios

suffragis per la salud y remey de dit senyor infant; e que també fos feta una embaxada per dos cavallers al dit molt reverent Capítol per que, si possible era, fos servit aportar lo cos del gloriós beato Olaguer en casa del dit senyor infant pera que per son medi e intercessió pogués alcansar de

5 Deu nostre senyor salud y remey, com tots confiaven, segons que mes llargament estas y altres coses en dita deliberació son contengudes¹. E disgregat lo dit Concell, y encontinent, los senyors concellers, en exequitió de la dita deliberació, manaren * a Esteve Gilabert Bruniquer, sindich de la Ciutat, y a mi, dit notari y scrivá, nos conferissem en casa sa altesa pera

10 demanar hora per anar-hi los senyors concellers, y arribant en dita casa parlant ab lo senyor marqués de Orani, de la casa de sa altesa, digué a dit sindich que ell ho entraria a dir a sa altesa; y tornada resposta digué que sa altesa estava encara algun tant ab la cessió y algun poch fatigat d'ella, y que fos servit tornar lo endemá, a las nou horas dematí, que a

15 les horas se veuria a que hora porian anar los senyors concellers, y que sa altesa ne gustaria molt.

Dimars, a XXVIII. de dit, tornant dit sindich en casa de sa altesa, a dita hora y parlant ab lo matex marqués de Orani, li digué que sa altesa estava reposant, y que fos servit tornar-hi dins una hora, que entenie y

20 hauria lloch; y tornat dit sindich al cap de una hora, lo dit senyor marqués li digué que deya sa altesa que anassen de molt boníssima gana los concellers en aquell punt. Y tornada esta resposta per dit sindich a dits senyors concellers, encontinent, los dits senyors concellers partiren de Casa la Ciutat acompanyats dels oficials d'ella, y anaren en casa de sa altesa, los

25 quals puiats dalt, y entrats fins a la anticámara e o aposento, ahont esta sa altesa en salud sol tenir audientia, los hisqué a rebre lo dit marqués de Orani y el conde de Salvatierra, los quals acompanyaren los dits senyors concellers fins dintre lo aposento ahont estava desganat lo dit senyor infant, qui mira vers la part del hort de dita casa, lo qual trobaren posat

30 en un llit, ab un sobracel de vellut carmesí ab sarrells de or, arriat ab uns cuxins, sens res en lo cap, y un cavaller qui'l estave ventant ab un ventall; en lo qual aposento se trobaren presents lo excellentíssim duch de Cardona, lo senyor conde de Onyate, y lo pare confessor de sa altesa, del orde de Sant Agustí, el marqués de Orani y altres cavallers de sa casa,

35 estant tots de peus, sens sombrero en lo cap; y comensant lo senyor conceller en cap ha fer las tres reverentias, se li acostá y li besá la ma, y aprés los altres senyors concellers, de hu en hu; y lo senyor infant en lo temps los doná la ma ab la cara molt alegre se incliná un poch a manera * de volerlos abraçar, demostrant tenir molt gran gust de la visita dels senyors

40 concellers; y besada la ma, los senyors concellers feren tots a manera de

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 295 v.º

una ala, lo hu al costat del altre, posant-se lo senyor conceller en cap junt del capsal del llit de dit senyor infant. Y allí lo dit senyor conceller en cap li explicá la embaxada, faent primer una molt gran reverentia dient las paraules següents: «Serenissim senyor, la Ciutat de Barcelona está tant afligida y llastimada de la desgana de vostra altesa que no abastarian paraules ni rahons pera saber-o explicar; e axí lo Concell de Cent, lo die de ahir, en demostratió d'estas cosas, nos ordená vinguessem a visitar a vostra altesa per acudir a la obligatió particular toca a la Ciutat, offerint a vostra altesa que tota esta Ciutat está prompte y aparellada en servir-lo, axí en fer totas las pregarias y devotions y demés cosas convingan a la salud de vostra altesa com en tot lo demés de hazienda, vidas y personas, que sols falta vostra altesa vulle fer mercé a esta Ciutat de explicar sa voluntat, que acudiran encontinent en tot lo que sia menester ab tota puntualitat possible, conforme lo amor donará testimoni d'estas cosas». E lo senyor infant, responent a dita embaxada, digué: «Jo hos agradeasco mucho el buen cuydado teneyis de mi salud, y estoy muy certificado de todo lo que la Ciudad por su parte haze, y lo estimo mucho como es rason», y dit açó los dits senyors concellers, faent una molt gran reverentia, se despediren del dit senyor infant, acompanyant-los dos cavallers principals de la casa de sa altesa fins al cap de la scala, no obstant los senyors concellers los ho porfiaren per moltes vegades.

Dit die, després dinar, a les quatre horas, se feu la professó per pregarias de la salud de sa altesa per lo clero de la Seu, partint de dita Seu, y fent la matexa volta del die de Corpus, anant devant, la bandera y ganfanons de la Seu, e après, la lluminaria de las confrarias; après lo Xpisto de la Sanch de Jesu Christ, la creu de la Seu, totas las parrochias y monestirs, los senyors canonges de la Seu, e après anaven vint y quatre atxes que sol donar la Diputació; après anave la custodia aportant la Verónica de Nostra Senyora ab lo talem * de la Ciutat, lo qual aportaren los senyors concellers ab un prom cavaller; e après anave lo senyor bisbe de Barcelona ab son gremial, vestit de pontifical, e molta gent de la ciutat qui la seguia. C. 176

Dit die, a las sis horas de la tarda, los matexos quatre cavallers, ab lo dit notari y scrivá, tornaren en casa sa altesa pera saber de sa salud, donant la embaxada al matex senyor marqués de Orani, als quals digué com sa altesa se trobave, llahors al Senyor, millor, y que encara no li havia entrat res de la cessió.

Dimecres, als xxx. de dit, los matexos quatre cavallers ab dit notari, a las deu horas de la matinada, tornaren en casa sa altesa pera saber de sa salud, la qual embaxada rebé lo dit senyor marqués de Orani; y rebuda aquella digué: «En este punto quieren enpessar la missa para su altesa; si vuestras magnificencias quieren tomar un poco de pacientia podrán

entrar a ver a su altesa que se holgará mucho ». Y lo senyor Desvall li respongué : « de muy buena gana, y es mucha merced y honra para la Ciudad ». Y acabada la missa, torná a exir dit senyor marqués de Orani, y digué : « Entren, entren ». Y entrats dins lo aposento ahont trobaren lo senyor infant en lo llit, que es lo matex aposento del die de ahir, en lo qual se li digué dita missa ab un altar llevadís, que havian fet als peus del llit, en lo qual aposento trobaren lo senyor conde de Onyate, lo matex pare confessor, y dit senyor marqués de Orani, estant de peus, e fetas las tres reverentias, lo dit senyor Bertan Desvall se li acostá iunt al capsal del llit y li besá la ma, y après los demés, de hu en hu, posant-se lo hu al costat de l'altre, a modo de ala, y lo dit senyor Desvall li explicá la embaxada de part de la Ciutat, a la qual lo senyor infant respongué : « Ya me hallo algo mejor, gratias al Senyor, estimo mucho a la Ciudad el buen cuydado tiene de mi salud ». Y fent una molt gran reverentia, se despediren del dit senyor infant, acompanyant-los fins fora lo dit aposento lo dit senyor marqués de Orani, no obstant la y porfiaren per moltas vegades.

* Dit die, a las onse horas de la matinada, vingué en Casa la Ciutat lo secretari Perez, lo qual digué als senyors concellers lo matex que los dies passats de part de sa altesa y Concell real, que en Narbona y en Sitjar, llochs de França, y havia mal contagiós, y que axí fessen fer la bona guarda y custodia se devia. E los dits senyors concellers li respongueren que besaven a sa altesa les mans, y que per sa part farian lo que tenian obligatió, y que si sa altesa y aquexos senyors no donaven lo matex avís axí per los llochs de tota la costa de llavant com de ponent, ahont se poden desembarcar las mercaderias, es no fer res, perquè de allí poden entrar assí facilment.

Dit die, los senyors concellers, ab vot y parer de la dotsena, delliberaren que per pregaries de la salud del senyor infant fossen ditas y celebrades per temps y spay de vuyt dies sinquanta missas quiscun die, repartidas entre algunas iglesias y altars de la present ciutat.

Dijous, al 1. de juliol. En aquest dia los dits senyors quatre cavallers acompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de dit senyor infant, ço es, dematí a las onse horas, y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab dit senyor marqués de Orani, los digué com la nit passada, a las set horas, li era vinguda la cessió, y li havia durat fins a las dotsa de la nit, si be no ab tanta furia, com dubtaven vingúes, per esser al seté, y la havia passada prou be fins a dita hora, y serca de la una se posá a reposar fins a las sis de la matinada ; y après lo havian sagnat, y la sagnia li havia rehexit molt be ; y que tot lo die havia passat molt be, y que no li havia entrat ninguna cosa, y que confiava, placent al Senyor, no sería ninguna cosa ; y que sa altesa estimava molt a la Ciutat lo bon cuydado tenia la Ciutat de sa salud.

Divendres, als II. de dit, a las nou horas de la matinada, per rahó de una embaxada es estada feta lo matex dia als senyors concellers de part del mot reverent Capítol, per lo que ha delli[*]berat fer professons de las cambras per la salud del serenissim senyor infant, se tingué Concell de cent, y delliherá, que no tenint ocupatió precisa los senyors concellers en Casa la Ciutat, las accompanyassen los dias farian ditas professons, restant lo demés en sa força y valor ; y que també, attés los dies passats los senyors concellers reberen una carta de sa magestad en respecte de guerras, que per ço ab la maior prestesa possible, fos fet lo parapeto devant lo portal de Mar de la present ciutat, y las demés altres cosas necessaries per la tuytió y deffensa de la ciutat, a coneguda dels senyors concellers y dotsena, segons que mes llargament apar en la dita delliheratió de dit Concell de cent¹.

Dit die. En aquest die los dits senyors quatre cavallers, accompanyats ab mi dit notari y scrivá, tornaren dos vegades en casa de dit infant, ço es, dematí a las onse horas, y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué, que sa altesa, gratias al Senyor, estava millor, y que encara no lí havia entrat ninguna cosa de cessió, y que's confiava no li entraria ninguna ab lo favor de Deu; y que estimava a la Ciutat lo bon cuydado.

Dissapte, als III. de dit. En aquest die, a las vuyt horas de dematí, se feu professó per lo clero de la Seu per pregaries de la salud del senyor infant, la qual accompanyaren los senyors concellers, inseguint la delliheratió del saví Concell de cent celebrat lo die de ahir, la qual aná a dir lo ofici a Santa Maria de la Mar, y no'y anaren sinó tres concellers, per respecte de que lo cap estave en Sant Francesch, a las Corts, y lo quart en Casa la Ciutat ab la vint y quatrena; y en dita iglesia parrochial de Santa Maria de la Mar durant lo ofici estigueren assentats en lo altar maior, a la part del evangeli, ab sas cadiras y cuxins de vellut carmesí, al costat del senyor bisbe de Barcelona.

Dit die. En aquest die los dits senyors quatre cavallers, accompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de dit senyor infant, ço es, dematí a las onse horas, y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué que estave millor, llahors al Senyor, y que havia molt * ben reposat en la nit, y que per la milloria hi havia no feyan compte de fer-li ningun remey, no obstant li fos entrada un poch de cessió, si be molt poca cosa, y que estimave a la Ciutat sa altesa lo bon cuydado tenia de sa salut.

Diumenge, a IIII. de dit. En aquest die los dits senyors quatre cavallers, accompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 302.

altesa, ço es, dematí a las onse horas, y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué que sa altesa estave molt millor, gratias al Senyor, si be tenia algun poch de crecimiento, molt poca cosa, y que a las onse de la matinada li havian donat un servitial; y que estimave molt a la Ciutat lo bon cuydado.

Dilluns, a v. de dit. En aquest die los dits senyors quatre cavallers acompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las nou horas, y després dinar a las sis, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com, graties al Senyor, estave sa altesa molt millor, estimant molt a la Ciutat lo bon cuydado.

Dit die, mossén [ ] Pasqual, prevere capellá de Sant Sebastiá, qui fonch hu dels nou sacerdots anaren a Montserrat per part de la Ciutat pera pregar a Nostre Senyor y a Maria Santíssima fos servit tornar la salut al senyor cardenal don Ferrando, lo qual vingué en Casa de la Ciutat, y entrat en la instantia dita de trentenari, ahont estaven los senyors concellers, digué y refferí als dits senyors concellers després de ser tornat lo que passá allí en Montserrat, y es lo següent :

Per nominatió dels molt illustres senyors concellers micer Bernat Sala, micer Pau Boquet, Nicholau Bonet, Francesch Ros, y Amador Vilar (precehint deslliberatió del savi Concell de Cent) partiren de Casa la Ciutat nou sacerdots peregrins pera nostra Senyora de Montserrat, dimecres a 30 de juny 1632, a las sinch horas de la matinada, ab sobrepellissos y báculos, los quals arribats al cap de la costa en la capella de Sant Miquel, juntament ab quatre pares caputxins també peregrins, los quals junts en dit lloch ordenaren professó en la forma següent : primo, un sacerdot devant ab un Xpisto ab un vel negre. après dos sacerdots, mes dos sacerdots, mes dos pares caputxins, mes dos sacerdots, * los quals feren de cabiscols, mes dos pares caputxins, mes dos sacerdots; y tras anave mossén Bernabé Cabanyes, candaler de cera, lo qual ere maiordom dels quatre pares caputxins, tots los quals aportaven un siri blanch de pes de una lliura. Y de dit lloch, processionalment, cantant la llitania, arribaren en lo claustro, ahont nos reberen lo pare sacristá ab un ruquet y stola, ab tots los scolanets ab ruquets; y allí agenollats, a cant de orgue, entonaren lo psalm *Miserere mei Deus*, etcetera, un vers a cant pla y altre a cant de orgue, y axí arribarem al altar maior de Nostra Senyora; continuant dit psalm, puíá un dels sacerdots ab stola a la grada mes alta, y dits los versets digué tres collectes, ço es, de *Passione Domini*, de *santa Maria*, y *pro infirmo cardinali*, lo qual dit, se digué a cant de orgue la Salve Regina, ab los versets, dos collectes de santa Maria y *pro infirmo*; y assó acabat, offerirem a Maria sanctíssima los ciris aportavem.

Y immediadament, tres de dits sacerdots preparats se revestiren dins de la sacristia ab diaca y sots diaca, ab uns ornaments dels bons de la casa, pera celebrar missa de pregaries a María sanctíssima, la qual se digué a cant de orgue y motets per dits scolanets ab molta solemnitat per la salut de dit senyor cardenal; y tots los demés sacerdots y pares caputxins celebraren missa resada de pregaries ab collecta, *pro infirmo cardenali*, y arribats y tornats en Barcelona entrarem ab lo matex orde fins la Casa de la Ciutat ab sobrepellissos. Y fem esta relatió.

Dimars, a vi. de dit, los dits senyors quatre cavallers, en aquest dia, 10
acompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las nou horas, y al després dinar a las sis, pera saber de sa salut. y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué, com gracies al Senyor, estave molt millor, y que sa altesa estimave molt a la Ciutat lo bon cuydado.

15 Dit die, a las onse horas ans del mitg die, vingueren ab embaxada als senyors concellers de part dels tres brassos de Corts lo senyor Puig, canonge de la Seu de Tortosa, lo senyor Joseph de Bellafilla y lo doctor Torres, de Agramunt, la qual après de explicada donaren en scrits del tenor següent :

* Los tres staments ecclesiastich, militar y real de la present Cort, de-
20 sijant que los tractats comensats se vagen continuant y arriben a deguda exequutió en orde al servey de sa magestat y benefici de la cosa pública; considerant que assó no podia tenir effecte estant lo divertiment que a tots actes te posat vostra senyoria; tenint present la embaxada que per
25 part de vostra senyoria s'es feta a dits staments en esta materia, y la confiança que vostra senyoria feu de sa voluntad, sperant que al present trobaran en vostra senyoria los matexos desigs, per via de pensament, han presa resolució conformes de nomenar nou persones, tres de cada bras, pera conferir y tractar ab los senyors tractadors de sa magestad en la present Cort y ab vostra senyoria aserca dit dissentiment, per veurer lo medi
30 que podría pendrer pera que en dita cort se fes negoci, y no estigués com está parada, de tal manera que reste sa magestad servit, hi's fasse lo benefici publich, procurant lo consuelo de vostra senyoria. Per ço las personas nomenades per dits staments supplican a vostra senyoria ho tinga axí entes, y se servesca de donar lloch pera poder tractar lo sobre dit, y
35 manar advertir lo que apareixerá mes convenient pera la bona directió y resolució de aquest fet, com referiran a vostra senyoria los senyors doctor Francesch Puig, canonge y sindich de la sancta Iglesia de Tortosa, Joseph de Bellafilla y lo doctor Jaume Joan Torres, sindich de la vila de Agramunt.

C. 178 v.º

Dimecres, a VII. de dit. En aquest dia los dits quatre cavallers, acompanyats ab mi, dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las onse horas, y al després dinar a las sis horas, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com sa
5 altesa ja estave molt millor, gratias al Senyor, y que estimave a la Ciutat lo bon recort.

Dijous, a VII. de dit, fonch delliberat per los senyors concellers ab vot y parer de la dotsena, que se fessen dir cada dia sinquanta misses per spay de vuyt dies per la salut del senyor infant, repartides entre las iglesias
10 de la present ciutat.

Dit die, los dits quatre cavallers, acompanyats ab mi, dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí * a las onse horas, y després dinar a las sis horas, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit
15 senyor marqués de Orani los digué com sa altesa estava ya molt millor, gratias al Senyor, y que estimave a la Ciutat lo bon recort.

Divendres, a VIII. de dit. En aquest die los dits quatre cavallers, acompanyats ab mi, dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las onse horas, y al després dinar a las sis horas, pera saber de sa
20 salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com sa altesa estava, llahors al Senyor, molt remediat, estimant a la Ciutat lo bon recort.

Dit die, a las onse horas ans del mitg die, vingué en Casa de la Ciutat lo secretari Perez, lo qual, de part de sa altesa, doná un paper als senyors concellers del tenor següent :

De orde de sa altesa doní a vostra senyoria una carta de sa magestad,
25 de 12 del mes de juny prop passat, en que expresament scriu las preventions que's servit sa magestad fasse la Ciutat en las ocasions presents, y axí, ans de passar avant en altra ninguna cosa mes de las que conté la carta¹, diu sa altesa li donen rahó de tot.

Lo qual paper, vist y legit per los senyors concellers determinaren se
30 tingués Concell de cent, lo qual tingut y llegit en ell, fonch delliberat per lo dit concell que's fes una embaxada per dos cavallers a sa altesa aserca de dit fet.

Dissapte, a X. de dit, los matexos quatre cavallers acompanyats ab mi dit notari tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las

¹ La lletra del rei diu :

• El rey. Amados y fieles nuestros: Para lo que en qualquier acontecimiento puede suceder, es bien que essa ciudad esté prevenida de todo aquello que mira a maior defensa y seguridad y assí he acordado al cardenal infante mi hermano os hordene en mi nombre aparejéis todas las armas que tiene esa ciudad y las compongais de manera que en qualquier caso puedan servir promptamente y hagais provisión de pólvora, municiones y alguna artilleria para si fuera necesario.

Encargos mucho que en conformidad de lo que os dixera acudais a todo con brevedad, porqué piden la haya los avisos que van viniendo y pueden ser de mucho perjuicio para la seguridad dessa provincia. Datta en Madrid a XII. de junio MDCXXXII [signal] Yo el rey.

Hieronimus Villanueva, prothonotarius. Vidit Villanueva. Vidit don Franciscus de Vico, regens. Vidit Episcopus Press. Bayetola Cavanillas, regens. *

Cartas reals originals, 1600-1640, n.º 93.

onse horas, y al després dinar, a las sis horas, pera saber de sa salut, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com sa altesa estave millor, gratias al Senyor, y que estimave molt a la Ciutat lo bon recort.

Dit die, a las sis horas de la tarda, inseguint la delliberatió del Concell de cent, celebrat lo die de ahir, anaren ab embaxada a sa altesa lo senyor Luís Mi[*]quel Pol y lo senyor Mathias Vilar, los quals après de explicada li donaren en scrits ab un paper del tenor següent : C. 179 v.º

Serenissim senyor : Los concellers de Barcelona diuen que han consultat lo paper que de part de vostra altesa los ha dexat y explicat Miquel Parés, notari de manament, en Concell de cent, en lo qual a nou del corrent fonch delliberat, que's respongués a vostra altesa així com ho fan, que la Ciutat en exequutió de la real carta de dotse de juny passat, y en conformitat del que se ha respost a ella va disposant, lo que per sa magestad es estat manat y advertit per deffensa de aquesta ciutat, a la qual embaxada respongué sa altesa « que gustaria no se pasasse adelante hasta que huviesse visto la carta de su hermano », y replicant lo dit mossén Pol « que la Ciudad havia seguido en todo puntualmente la orden que su magestad dava en la carta, y que en essa conformidad havia respondido a su magestad que mas largamente lo veria su altesa en el papel que la havia llevado. »

Diumenge, a XI. de dit, los matexos quatre cavallers, acompanyats ab mi dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las onse horas, y a' després dinar a las sis horas, pera saber de sa salut, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com sa altesa lo dematí havia presa la purga, y li anave molt be obrant, y que se confiava que, plasent al Senyor, staria remediand, estimant a la Ciutat lo bon cuydado.

Dilluns, a XII. de dit, los matexos quatre cavallers, acompanyats ab mi, dit notari, tornaren dos vegades en casa de sa altesa, ço es, dematí a las onse horas, y al després dinar a las sis horas, pera saber de sa salud, y parlant ab lo dit senyor marqués de Orani los digué com sa altesa estave ya molt remediat, y que li havia anat molt be ab la purga, gratias al Senyor.

* Dit die, després de dinar, a las sinch horas, vingué en la Casa de la Ciutat lo senyor Joan Lorengo de Villanueva, secretari de sa altesa, lo qual doná un paper en scrits de part de sa altesa als senyors concellers, contenint en efecte de que no se passe avant en la obra del parapeto devant lo portal de Mar, y que luego tornassen resposta aserca de assó a sa altesa. E lo senyor conceller segon, responnent a ditas cosas, digué a dit senyor secretari de Villanueva, que attés no eran sino tres concellers y faltaven lo en cap, qui ere a las Corts, y lo quart fora ciutat, a las fonts, que'ls enviarien a sercar, hi'ls ho tractarien, y tractat ne tornarien resposta a sa altesa. C. 180

Dimars, a XIII. de dit. En aquest dia a las onse horas ans del mitg die, los senyors concellers, inseguint la delliberatió del Concell de Cent celebrat lo die de ahir, enviaren a sa altesa una embaxada per medi dels senyors Bertran Desvall, Joseph Jover, micer Pere Joan Rossell, advocat de la Ciutat, y micer Joseph Massó, acompanyats de Hieronim Sabata, notari de Barcelona, scrivá rational de la present Casa, los quals arribats en casa de sa altesa, aprés de haver dit y fet a saber que anaven per part de la Ciutat, hisqué encontinent lo senyor marqués de Orani, y digué « que tomassen un poco de pacientia, que su altesa acabava de ohir missa, y havia de comer, y que si querian aguardar estarie algunos tres quartos, o quando no, podrian bolver a la tarde ». Y responent lo dit senyor Desvall al dit senyor marqués de Orani, li digué : « senyor, esto es negocio deprissa, y ansi aguardaremos que su altesa haya comido ». Y y en aquex punt hisqué del aposento del senyor infant lo senyor don Emanuel de Gusman, limosnero mayor de su altesa, y fins a tant que los dits embaxadors entraren a donar la embaxada a sa altesa los tingué sempre conversatió a la antecámara de sa altesa. Y acabat de dinar sa altesa, fonch dit per un cavaller * de la casa de sa altesa a dits embaxadors, « entren vuestras mercedes », y entrant ab dit notari y scrivá en lo aposento de dit senyor infant lo trobaren dins lo llit, estant arrimat ab dos coxins, tot vestit de vermell, sens tenir res en lo cap ; y en lo qual aposento, entre altres, estaven de peus, descuberts, lo senyor duch de Cardona, lo conde de Onyate, lo pare confessor de sa altesa, que es un pare agustí, y lo marqués de Orani, y altres cavallers de la casa de sa altesa. Y faent primer las sólites reverenties li besaren la ma, lo hu aprés lo altre, y també lo dit notari y scrivá ; y aprés de haver-li besada la ma lo dit senyor Desvall li explicá la embaxada molt breu y compendiosa, la qual explicada li doná en scrits, que es del tenor següent :

Serenissim senyor. Los concellers de la Ciutat de Barcelona, inseguint la delliberatió feta en lo Concell de Cent lo die de 12 del corrent, nos han ordenat respondrer a un paper que de part de vostra altesa los ha dextat y explicat Joan Lorenzo de Villanueva, que la Ciutat, en virtut de privilegis reals de temps immemorial, ha acostumat sempre que s'a offert fer totas las preventions que ha indicat convenientes per la deffensa y custodia d'ella, fent no sols preventions de armes. pero encara muralles, baluarts y altres fortifications sens demanar ni aguardar altra llicentia, y així está expressament concedit ab lo real privilegi del senyor rey don Pere ters a 10 de agost 1357, y que en conformitat de aquell y de la dita poció immemorial, havent rebut la real carta de sa magestad, a 30 de juny passat, manant fer preventions necessaries a la dita deffensa y custodia de la Ciutat, han fet mirar y regonexer aquella per capitans y altres persones que tenen ex-

perientia en cosas de guerra, y aquellas han aconcellat diversas cosas, y entre altres la fortificació nova en lo portal de Mar, y axí respongué a sa magestad fent-li entendre, que en exequutió del que ab real carta havia advertit y manat se farian las preventions y fortifications que las personas
 5 eletas havian aconsellat, * y per consegüent que la fortificació o parapeto en que vostra altesa ha reparat se fa en cas licit y permés, y no en contra ab dita real carta ; y per ço se suplica a vostra altesa que sie servit no alterar lo dit dret, y en particular los dits privilegis reals que estan en viril obser-
 10 vansa y son jurats per sa magestad y vostra altesa dels quals se dexa copia a vostra altesa del dit privilegi del dit senyor rey don Pere ters. C. 181

A la qual embaxada respongué lo dit senyor infant : « desid a los concellers que paren la obra, y que dempués jo mandaré mirar sus privilegios y papeles, y que ni mi hermano ni yo les haremos ningun periuyzio en sus privilegios ; y que en todo lo que tocare por mi parte lo haré por la
 15 Ciudad con mucha voluntad ».

Dit die, los matexos quatre cavallers tornaren dos vegades, ço es, dematí a las onse horas, y al després dinar a las sis, en casa de dit senyor infant pera saber de sa salud, y parlant ab lo matex senyor marqués de Orani, los digué com sa altesa, gratias al Senyor, estave remediat.

20 Dimecres, als XIII. de dit, a las onse horas antes del mitx dia, los senyors concellers, inseguint la delliberació del Concell de Cent lo die de ahir celebrat¹, enviaren una embaxada per vuyt cavallers y ciutedans a sa altesa la qual li donaren en scrits del tenor següent :

Serenissim Senyor, los concellers de Barcelona, inseguint la deslli-
 25 beració del Concell de Cent tingut lo die present a 13 del mes de juliol, nos han ordenat que representassen a vostra altesa mane advertir los perills grans y imminents en que está esta ciutat per estar tan desmantellada de fortifications y en part marítima y tenir notitia de gran armada de enemichs que van per estes mars ab molts vaxells y se aiuntan en las parts
 30 de Toló y Marcella, y seria facil cosa en una nit, ho hora cauta, impensadament invadir-la, y seria molt gran descuyt no estar apercebits ab las preventions y fortifications necessaries, y lo * rey nostre senyor se poria molt queixar de nosaltres, y de tant gran descuyt havent-ho advertit ab sa real carta ; per tant supplicam a vostra altesa sie servit ab la brevetat
 35 possible manar mirar lo privilegi que a vostra altesa es estat entregat, y fer-los mercé de servir lo que ab dit privilegi está concedit a la dita Ciutat, que ho tindran a singularíssima gratia y mercé de vostra altesa. C. 181 v.º

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 318.

A la qual embaxada respongué sa altesa las paraules següents : « Jo hos tengo entendido he mandado mirar el privilegio ; no me contentaré con esso, embiaré los papeles y el privilegio a mi hermano, para que tome la resolution que conviniere ».

5 Dit die, a las onse horas antes del mitg dia, y a las sis horas de la tarda, los matexos quatre cavallers tornaren en casa de sa altesa pera saber de sa salud, y parlant ab lo matex senyor marqués de Orani los digué com sa altesa, gratias al Senyor, estave remediat, y que los metges li havian donat esta tarda llicentia pera llevar-se.

10 Dijous, a xv. de dit, los matexos quatre cavallers tornaren dos vegades, a las honse oras antes del mitg die, y a las sis horas de la tarda, en casa de sa altesa pera saber de sa salud, y parlant ab lo matex senyor marqués de Orani los digué, com sa altesa, gratias al Senyor, estave remediat y molt millor, y que ja era comensat a llevar.

15 Divendres, a xvi. de dit, dos dels matexos quatre cavallers tornaren dos vegades, a las onse horas antes del mitg dia, y a las sis horas de la tarda, en casa de sa altesa pera saber de sa salud, y parlant ab lo matex senyor marqués de Orani, los digué com sa altesa, gratias al Senyor, estave ya casi bo, y que ja's llevava, y que entenia que prest exiria de casa.

20 Dissapte, a xvii. de dit. En aquest dia, inseguint la delliberatió per lo savi Concell de Cent feta lo die * present¹, anaren los senyors concellers, tots sinch, sens prohomens, a visitar al serenissim infant cardenal Ferrando, y donar-li la enorabona de sa millora y salud. Anaren ab aquesta forma : Partiren, los verguers devant, a las set horas de la tarda, que era
25 la hora havian assenyada al sindich de la Ciutat, que per part dels senyors concellers ere anat a demanar-la a las tres de dita tarda, anant a peu per lo Regomir y carrer Ample, entraren dins lo palatio de sa altesa, y puiats dalt a la segona porta, que era tancada, la obriren encontinent, y hisqueren uns cavallers ab abits en los pits, ab unas claus en la cinta, hi'ls
30 acompanyaren fins a la porta hont estave dit senyor infant, hont lo trobraren assentat, vestit, en una camilla, y fetas las sólitas reverentias per tots dits sinch concellers, als quals sa altesa doná la ma a cada un hi'ls abressá ; après lo conceller en cap explicá la embaxada ab esta forma :

« Serenissim senyor, lo amor y voluntat que aquesta Ciutat te a vostra
35 altesa obligá al savi Concell de Cent, deslliberás besassem a vostra altesa les mans estos dies atrás en demostratió del sentiment teniam de sa degana, lo matex ha obligat a fer vuy altre delliberatió de que altra vegada besassem a vostra altesa les mans en demostratió del contento y gust te la Ciutat de la millora de vostra altesa, la qual gose vostra altesa molts
40 anys ab lo augment y felicitat desijam, assegurant a vostra altesa, que si

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 322.

ella es a medida de nostron desitg, restará vostra altesa molt content y nosaltres satisfets. Supplica la Ciutat a vostra altesa se servesca admetre de aquella aquex mínim sevey, que encara que mínim en orde a la grandesa de vostra altesa, però lo amor y gana que va vestit merex alguna estima, 5 supplicam a vostra altesa se * servesca manar-nos moltes cosas de son servey, que a totes acudirém ab tanta voluntat com puntualitat, y no cessarem un punt de pregar a Deu nostre senyor conserve a vostra altesa y a la real monarchia ab la grandesa que la Ciutat desija. Sa altesa respongué que estimave molt lo amor y voluntat que per part de la Ciutat se li representave, y que ho tenia molt ben vist y cregut, assegurant-nos que en tot 10 lo que podria fer mercé ho faria ab molt gran voluntat.

Y encontinent los senyors concellers, fent la deguda cortesia, se despediren, y essent fora del aposento de sa altesa los acompanyaren las personas dalt ditas; y anant caminant, hisqué lo conde de Onyate, y cridá a dits 15 senyors concellers, hi·ls digué com sa altesa li havia manat de part sua digués a dits senyors concellers que estave molt agrahit de la visita li havian fet de part de la Ciutat, que no·s podia prometre menos de vassalls tant faels de sa magestad, assegurant-nos molt de veres, que aquesta y demás demostrations havia fet la Ciutat de cuydar de sa salud, la regratiaria 20 sa altesa en totas las ocasions se offerissen ab molt gran gust y voluntat; y lo senyor conceller en cap li respongué que assó y mes tenia merescut lo amor que la Ciutat tenia a sa real persona.

Diumente, a XVIII. de dit.

Dilluns, a XVIII. de dit. En aquest dia dematí a las deu horas, vingueren ab embaxada en Casa de la Ciutat de part del molt reverent Capítol, 25 lo senyor canonge don Joachim Carbonell, lo senyor canonge don Galceran Semmanat, fent a saber als senyors concellers, com lo dit molt reverent Capítol havia determinat que lo die de demá fos fet en dita Seu un offici solempne ab professó de *Te Deum laudamus* * per dintre y claustrés de la 30 Seu en refferiment de gracies de la salud es estat servit nostre senyor Deu donar y tornar al serenissim senyor infant don Ferrando, supplicant als senyors concellers volguessen esser servits assistir personalment. A las quals cosas respongué lo senyor conceller en cap que besaven les mans a dit molt illustre capítol per la mercé los feyan, y que ells tindrian esta tarda 35 Concell de cent y ho proposarien, y que en tot seguirian lo vot y parer de dit Concell.

Dit die, a las onse horas antes del mitg die, vingué en Casa de la Ciutat lo senyor Joan Lorenzo de Villanueva, secretari de sa altesa, lo qual digué als senyors concellers de part de sa altesa les paraules següents: «Que sin 40 acceptar ningun lugar se buelva luego el comertio del condado de Rosellón; lo que digo a los senyores concellers es si hallan inconveniente

el bolver el comerçio en Perpinyan y a los otros lugares que estuvieron empestados» Y lo senyor conceller en cap li respongué que ho tractarian ab la dotsena de morbo, y també ab lo Concell de cent, pus que avuy se'n havia de tenir.

5 Dit die, al després dinar, se tingué Concell de cent, y resolgué que se enviás dos cavallers al senyor infant, fent-li embaxada per part de la Ciutat, que per ara no convé tornar lo comerç a Rosselló per las rahons se dirán en la embaxada que avall se posará, y que los senyors concellers anassen a la Seu a ohir lo offici solempne y a la professó de *Te Deum* se havie de
10 fer lo die de demá per las gratias se feyan a Nostre Senyor de haver tornat la salut al senyor infant.

Dimars, a xx. de dit, dematí a las nou horas, se feu offici solemne en la Seu, y los senyors concellers, inseguint la delliberatió de Concell de cent lo die de ahir celebrat, y anaren, ço es, ters, quart y quint per estar lo
15 cap ocupat en las Corts y lo segon esser anat a Mon[*]cada per esser die de santa Margarida, y tenir obligatió de anar-hi ; hi's feu professó per dintre la Seu, hi's cantá lo *Te Deum laudamus* en alegria de la salud es estat Nostre Senyor servit donar al senyor infant cardenal.

Dit die, los senyors concellers, inseguint la delliberatió del Concell de cent lo die de ahir celebrat¹, enviaren al senyor infant lo senyor Bertran Desvall y lo senyor don Joachim Reguer ab embaxada aserca de si's tornarà lo comerç a Rosselló, la qual se doná a dit senyor infant y es del tenor següent :

25 Serenissim senyor : Per quant vostra altesa lo die de ahir fou servit de manar enviar a dir als concellers de la present ciutat de Barcelona, per medi del secretari Joan Lorenço de Villanueva, que seria necessari donar prática als de Rosselló, y que la Ciutat digués si tenia inconvenient donar-la als llochs que son estats empestats, attés que estaven ya ab salut, respon la Ciutat a vostra altesa li apar que son molts los inconvenients se podrian
30 seguir de donar-la, tant per no tenir notitia que estigan encara dits llochs libres de dita contagió, ni seguretat de que en aquells se hajan fetas las diligentias de natejar y purificar-los que s'acostuman, hi's deuen fer en semblants ocasions, per ser ara sobre lo temps mes perillós, lo que podria ser en molt gran dany de tota la provintia per lo perill tindrian la Ciutat y los
35 demés llochs de empestar-se, y que axí ho representen tot a vostra altesa cumplint ab sa obligatió.

A la qual embaxada respongué lo senyor infant «que el entendia lo que la Ciudad le embiava a dezir, y que lo mandaria ver».

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 326.

Dimecres, als XXI. de dit. En aquest dia a las nou horas de la matinada vingué en Casa de la Ciutat lo secretari Joan Lorenço de Villanueva de part de sa altesa y parlant ab los senyors concellers en la instantia de trentenari a tots * quatre, absent lo cap per estar ocupat en las Corts, als quals, C. 184
 5 de part de sa altesa, doná la embaxada següent: «Su altesa ha visto lo que la Ciudad le ha representado con su memorial en 20 de julio sobre la plática del condado de Rossellón, y para que los senyores concelleres tengan notitia de la atención con que su altesa mira esto, me ha mandado que de su parte diga, que de las informaciones que se han hecho en aquel condado
 10 recibidas por el governador y otros ministros reales, junta que ha tratado de las prebentiones para el contagio del, cabeças de religiones, curas de parrochias y por otras personas graves de aquella tierra, no resulta inconveniente en darles plática, pero su altesa va con advertentia que no se les permita entrar lanas, lienços ni cosas de lino y cuero, con cuya limitación puede assentar-se esto». A la qual embaxada lo senyor conceller segon li ha respost, que avuy tindrian Concell de cent y ho tractarien en ell.
 15

Dit die, a las onse horas antes del mitg dia, vingué en Casa de la Ciutat mossén Joseph Çafont, notari de Barcelona, servint lo offici de scrivá maior de la Ballia general, lo qual, entrat en la instantia de trentenari digué als senyors concellers, lo cap absent per ser a las Corts, com lo
 20 senyor balle general, vista necessitat tenia entés hi havia de aigües per fer farines la Ciutat, havia determinat anás lo senyor micer Xammar, altre dels assessors de dita Ballia general, ab sos officials, pera veurer axí en la resclosa com en altras parts per hont se perdía la aigua, y fer-la tornar per
 25 son lloch acostumat, y que axí si la Ciutat també en conformitat y volia enviar en llur companyia poria, pera que de aquesta manera pogués esser servida, y los poblats d'ella en los mantaniments necessaris. A la qual embaxada respongué lo senyor conceller segon que estimaven al senyor balle general los bons officis que feya, y que la Ciutat per sa part faria lo
 30 que tocaria a ella.

* Dijous, a XXII. de dit.

C. 184 v.º

Divendres, a XXIII. de dit. En aquest dia per part de la Ciutat se feu embaxada al senyor cardenal, la qual reportaren lo senyor Francesch de Tamarit y lo senyor don Luís de Foixá, en scrits, la qual es del tenor
 35 següent :

Serenissim senyor, los concellers de la Ciutat de Barcelona per acudir ab la deguda brevedat a donar resposta a vostra altesa en rahó del que lo secretari Joan Lorenço Villanueva a 21 de juliol los explicá en conformitat del paper que ls dexá, y altrament encontinent lo matex dia iuntaren lo savi Concell de cent y en ell consultaren y representaren lo dit fet,
 40

y lo dit Concell delliberá que tot lo fet proposat fos comés als dits concellers y dotsena del morbo, pera que per maior indemnitat de la ciutat y segons precisament li incumbeix per sa obligatió fassen totas las diligencias que convingan pera inquirir y averiguar per sa part la veritat del fet
 5 en rahó del stat de la salud del comtat de Rosselló, y iuntament sobre aço conferescan, y tracten, y donen son parer y fassen relatió quant los aparega convenir, y pugan del que hauran averiguat y entés en dita rahó, y altrament del que sentiran, en orde si tenen per inconvenient o no de que's torne lo comers y plática als pobles de Rosselló que foren empestats
 10 en los mesos atrás, dels quals se pretén estarian ya ab salut, y dita relatió fassen en scrits al dit Concell, quant tingan averiguatió de açó, y com conegan sie temps que ab tota satisfactió la pugan fer, pera que ohida aquella lo Concell pugua delliberar lo que aparega mes convenient y sie mes aiustat al servey de Deu y de sa magestad y a la salud pública, encarregant molt
 15 que en lo dit respecte se pose la diligentia y cuydado que la gravedad de la materia requer, y axí matex ha ordenat dit Concell se fes a vostra altesa la dita delliberatió, y que los dits con[*]cellers supplicassen a vostra altesa, com ho fan, tinga per scusada la Ciutat si per ara no ha presa resolució, assegurant que tot va encaminat al maior sevey de vostra altesa,
 20 per interessar principalment tant sa salut y après la de la ciutat y de tot lo regne.

C. 185

A la qual embaxada respongué lo senyor cardenal a la dita embaxada « que el lo miraria con particular cuydado ».

Dissapte, a xxiii. de dit.

25 Diumenge, a xxv. de dit. En aquest dia lo senyor infant cardenal don Ferrando hisqué de casa y aná a la Seu ha fer gratias a Nostre Senyor de haver-li tornada la salud, y feu primer aquellas en lo altar maior de dita Seu, y après devallá a la capella de santa Eulalia a fer lo matex; y assó fou entre las sis y las set de la tarda.

30 Dilluns, a xxvi. de dit.

Dimars, a xxvii. de dit.

Dimecres, a xxviii. de dit.

Dijous, a xxviii. de dit.

Divendres, a xxx. de dit.

35 Dissapte, a xxxi. de dit.

Diumenge, al i. de agost.

Dilluns, a ii. de dit.

40 Dimars, a iii. de dit. En aquest dia los senyors concellers enviaren una embaxada al senyor infant cardenal don Ferrando, la qual reportaren lo senyor Bertran Desvall, ciutedá honrat, y lo senyor micer Francesch

Joan Magarola, doctor en drets, la qual explicaren de paraula, y après la y donaren en scrits, que es del tenor següent :

Sereníssim senyor: Haviendo entendido esta Ciudad de Barcelona que el procurador fiscal de la regia Corte a movido una causa criminal contra
 5 ella y su Consejo de cien iurados, porque segun se dize desliveró a 25 de julio que micer Alexandre Callaff y Sodevila, síndico de la ciudad de Lérida, y sus descen[*]dientes sean inhábiles para tener officios y beneficios d'esta Ciudad, y que sea quitado el comertio a la de Lérida, a 31 del dicho
 10 mes de julio, se ha hecho en el mismo Consejo de cien jurados otra delibération ordenando a nosotros, los embaxadores de la Ciudad, informemos a vuestra alteza de las iustas causas que ha tenido para hazer la dicha delibération, y que se hizo con modificatió que primero por el Consejo de los veinte y quatro jurados de Cortes con parecer de los abogados se viesse como havia de ser exequutada, y que el mismo dia de 31 fué commutada en
 15 que se compareciesse delante vuestra alteza para que sea servido mandar que se reparen muchos periuhizios que el dicho micer Calaff a hecho a esta Ciudad, y que sea vuestra alteza servido, entendida la iustificació con que ha procedido mandar, al relator de la causa y a quien tocare, que no se passe adelante en la causa criminal, que en todo recibirá de la real mano
 20 de vuestra alteza muy particular merced. Y para que quede vuestra alteza informado de todo, se da esta informati3n con los autos y escrituras contenidas en ella.

Copia de la dita informati3n :

Sereníssimo senyor: La Ciudad de Barcelona dize dos cosas, la primera
 25 que no ha delinquido deliberando en el Consejo de ciento celebrado a 25 de julio passado, que el doctor Alexandre Calaff y de Soldevila, síndico de la ciudad de Lérida, y sus descendientes sean inhábiles para tener officios ni beneficios desta ciudad, y que se quite el comertio a la de Lérida.

La 2.ª quel dotor Alexandre Calaff y de Soldevila ha iniuriado grade-
 30 mente a esta Ciudad, usurpándose la jurisditi3n de presidente que pertenece solamente al conceller en cap desta Ciudad, legítimo presidente del Braço real.

Para conseguir este fin se referirá todo el hecho desde su principio que procede en esta forma :

A 4 del mes de mayo del año 1626, en que se partió desta ciudad la
 35 magestad del rey nuestro senyor, que Dios guarde, se hizo delibération en el Braço ecclesiástico y en el militar haziendo commisi3n de dos personas de cada Brasso * para tassar lo que se deviese pagar a los promo-
 vedores, oficiales, abogados, notarios y otros ministros que avian tra-

C. 185 v.º

C. 186

bajado y servido en ellos, nombrando las personas y dando poderes a los presidentes para mandar y hazer pagar a cada uno lo que le fuere tassado, como parece de las deliberaciones que van senyaladas de número 1.

5 Esta comisión no tubo effecto en el año 1626, porqué ni el Brasso real hizo comisión, ni las personas nombradas en el ecclesiástico y militar trataron, ni pudieron tratar, el negocio ; en este de 1632 se procuró que en el Brasso real se hiziesse otra semejante comisión, como se hizo a 21 del mes de mayo, en conformidad de las que hizieron en el Braço ecclesiástico y militar en el año 1626, que va senyalada de número 2.

10 Los seys commissarios resolvieron esta tassa, y ordenaron unas letras que se formaron en nombre de los tres Brassos, mandando a los deputados y oydores de Catalunya, que pagassen a las personas nombradas segun la tassa contenida en ellas, las quales letras van senyaladas de número 3.

15 Haviendo entendido estas cosas la Ciudad, ordenó al conceller presidente del Brasso real que no firmasse las dichas letras movida de gravísimas y urgentísimas causas.

Primero por que en el año 1626 se puso dissentimiento para impedir esta comisión y tassa, el qual va senyalado con de número 4.

2.º por el dissentimiento que puso la Ciudad a 8 de junio 1632 a todos 20 actos de iustitia y gratia y otros puestos en el Brasso ecclesiástico, por el síndico del cabildo de Barcelona ; en el militar, por Francisco Genovés, cavallero, y en el real por el síndico de Tárrega, los quales dissentieron expressamente a la expedición y firma destas letras, los quales dissentimientos pretende la Ciudad que han obrado effecto suspensivo, y por consiguiente que estando en pie no se puede passar adelante a la expedición, 25 firma y exequción de las dichas letras.

3.º Por quanto la deliberación que se hizo en los Brassos ecclesiástico y militar en el año 1626 fué entendiendo que las Cortes quedavan disgre- 30 gadas, y era iusto que se pagassen a las per[*]sonas que havian trabajado en las Cortes sus trabajos, la qual razón ahora no procede con la continuación de las mismas Cortes, y parece que se deve aguardar la conclusión dellas, porqué entonces se podía arbitrar con más iustificación lo que se podrá y deverá dar a cada uno, attendiendo al servitio que se hará a su magestad, a las facultades de la Generalidad, y a todo lo demás que con- 35 venga, y entre tanto parece ques el pagamiento intempestivo, pues no se puedan attender y considerar las susodichas cosas sin las quales no se puede hazer arbitrio iustificado.

4.º Por ser la tassa que han hecho excessiva, en tanto que si hubiessen de pagarse las cantidades tassadas por todo el tiempo que duraren las 40 Cortes al respecte de lo tassado, todo el patrimonio de la Generalidad no seria suficiente, y mas en el estado presente, que está mas exausto de lo

que se ha visto en tiempo alguno ; y es infalible que consumiendo tan grandes cantidades en estas cosas se vendria imposibilitar de toto en todo el servitio de su magestad, y no es de marivillar que se haya cometido este exceso, si se advierte que los commissarios tienen todos interesse en el negotio, y en particular el uno dellos por ser promovedor habiendo tassado a los promovedores seyscientas libras a cada uno.

5.º Porqué nunca han querido los interessados en el negoçio que se referiesse en los Brassos lo que havian deliberado los commissarios antes de exequutarlo, como se ha acostumbrado siempre, no solo en materia de intereses, ques tan grave y peligrosa, sinó en todos los negocios que se remiten, ordenando que antes de la exequution se haga referimiento a los Brassos para ver si querran aiustarse con la resolution de los commissarios ; y si se dize que en las comisiones del año 1626 no se puso esta limitation, se responde que como las Cortes quedavan disgregadas con la partida de su magestad era imposible iuntarse y por consiguiente entonces fué necessario * que se hiziesse la commissión ancha sin esta limitación, pero quando las Cortes estan corriendo parece iniusto que se escuse que los Brassos tengan entera notitia de todo, y mas en negocio de tanto peso como este.

Otras muchas razones se pudieran referir para iustificar quel conceller en cap presidente del Braço real tuvo muy iustíssima causa para dexar de firmar las dichas letras, y por consiguiente por ella no pudo perder el derecho y iurisdiction de firmar ni transferirse al síndico de Lérida o a otro, a lo menos no se puede dudar que antes de perderle era necessario que vuestra alteza declarasse iuridicamente, segun el uso y stilo de las Cortes, si devia el conceller en cap firmar, sin embargo de las causas y razones referidas, y de haver firmado el síndico de Lérida sin aguardar esta declaración, a mas del preiudicio hecho a la Ciudad, ha sido menospreciando la iurisdiction y autoridad de vuestra alteza a quien pertenesce iusgar los debates de los Braços juntamente con los otros stamentos.

Este es el primer periuiuzio y el que ha dado materia y ocasión para que la Ciudad haya deliberado en el Consejo de cien jurados celebrado a 25 de julio passado la inhabilitación de micer Calaff y sus descendientes, y la privación del comertio con la ciudad de Lérida, en la qual es evidente cosa que no ha delinquido, porqué en todo ha procedido en la forma que en semejantes casos por privilegios y costumbre immemorial ha acostumbrado para conseguir el reparo de las iniurias y danyos recebidos assí de personas particulares como de universidades, y aunque pareciesse exceso, y que esta iurisdiction y derecho no procede en este caso por ser agravio hecho en Cortes, se responde que la ignorantia desta especialidad assigura que la deliberación se ha hecho con iusta credulidad, que se podia

proceder en este caso como en los demás, y por consiguiente esta buena fe excluye qualquier género de dolo y culpa, sin los quales no puede haver crimen y delito ; y esta buena fe, * a mas de que ha de presumirse por qualquier causa, aunque no sea razonable en este caso es notoria por la calidad
 5 y número de las personas que concurrieron en esta deliberación, en las quales por ser tantas tan calificadas por edad, costumbres y doctrina no se puede presumir fraude, dolo o danyada intención, las quales son necessarias para produzir acción criminal. Anyádasse a lo dicho que la deliberación no se hizo absolutamente sino remitiendo al consejo de los veinte y quatro
 10 jurados de Cortes y concellerses la forma de la exequción con parecer de los abogados ordinarios y otros aplicados a los negocios de Cortes, como parece en la misma deliberación, la qual va senyalada de número 5.º

La buena intención de la Ciudad se descubre también de los actos que se siguieron, y en particular de que haviéndose propuesto a 26 de julio
 15 por la manyana, que fué el primer día que se siguió a la deliberación en el Consejo de cien jurados, que los concellerses y veinte y quatro jurados de Cortes hallavan dificultad en la exequción della, se hizo luego deliberación que no se exequutasse la de 25 hasta tanto que se allanara, y finalmente a 31 del passado, propuesta la misma dificultad, fué deliberado
 20 que se commutasse la deliberación de 25 en quanto al interesse del doctor Calaff y de la ciutat de Lérida, compareciendo delante vuestra alteza y suplicándole por medios de justitia el reparo deste preiuhizio y danyo, como parece en las dichas deliberaciones que van iuntas con la primera de 25 de julio, senyaladas del mismo número 5.º

La delliberación no es mas que la voluntad, intención o conato, los quales sin exequción no son capaces de punitión, y mucho mas en el caso presente, quando la deliberación se ha regulado a la iustitia, pidiendo primero parecer de abogados, y haviendo sobravenido la comutación antes de la exequción reintegra, esto es, no haviéndole seguido danyo de tercero.

30 De todo lo susodicho se concluye, que no puede el * fiscal pretender acción criminal, y que se ha de mandar que no se prosiga lo que ha intentado, y semeyantemente queda provado el danyo y periuhizio que ha recibido la Ciudad por medio del dicho micer Alexandre Calaff, síndico de Lérida, el qual suplica esta Ciudad a vuestra alteza que sea servido mandar que se
 35 repare con los demás que se siguen.

El mismo día de 25 de julio, por la tarde, pidió el dicho micer Calaf al conceller en cap, que propusiesse lo que el Consejo de cien jurados havia deliberado aquel día contra su persona y contra la ciudad de Lérida ; el conceller respondió que no podía hazerlo por no tener notitia de la deli-
 40 beración, que en todo caso se le havia de dar lugar y término para consultar los concellerses y Consejo de los veinte y quatro jurados de Cortes, como

C. 187

C. 188

se havia hecho siempre por privilegios y poción immemorial de la Ciudad. Replicó micer Calaff, que propusiesse luego encontinente, o que el propondria, como en efecto propuso sin embargo de la contradición, protestación y allegación de nullidad que hizo en el mismo acto el conceller, y los del Braço, sin attender a la justitia tan evidente de la Ciudad, respon-

5 dieron y votaron la proposición, preiudicando todos notoriamente a la Ciudad, como de todo parece del instrumento conteniendo todas las dichas cosas senyalado de número 6.

Ultimamente, a 26 de julio, el mismo conceller en cap y síndicos de

10 la Ciudad quisieron que se continuasse en el processo familiar de Cortes una protestación, allegación y deliberación, allegando las causas de nullidad, y pidiendo que todo fuese reportado a los Braços ecclesiástico y militar, y el dicho micer Alexandre Calaff, y otros síndicos, no dieron lugar, antes impidieron que la escritura fuesse continuada en el dicho processo,

15 y que el promo[*]vedor la reportasse, pidiendo copia della y el término de derecho para responder, y que entre tanto no se continuara en processo ni fuesse reportada a los Braços como parece del auto senyalado de número 7, cosa inaudita y jamás platicada, porqué son estos actos de Cortes iudiciales, en los quales no tiene lugar el pidimiento de copia ni de término, para

20 responder el qual preiuyzio aunque en el presente caso es peculiar en el danyo de la Ciudad, pero haze consequentia a todo el principado, el qual se hizo con segunda intención, esto es, para impedir que los otros Braços no tubiessen noticia del hecho en esta parte, para que con más facilidad se reduziessen a su intento y voluntad, como lo hizieron haziendo cierta deli-

25 beración de mucho periuhizio, en conformidad de la qual havia hecho el Braço real, votando la propuesta de micer Calaff, síndico de Lérida, con que quedan llanas entrambas pretensiones en favor desta Ciudad, la qual postrada a los pies de vuestra alteza suplica y pide que en todo le haga merced y iustitia.

C. 188 v.º

30 A la qual embaxada ha respost dit senyor infant, «que lo miraria con muy grande atención, y que en todo lo que fuere beneficio de la Ciudad lo haria de muy buena gana».

Dimecres, a III. de dit.

Dijous, a v. de dit.

35 Divendres, a VI. de dit.

Dissapte, a VII. de dit.

Diumenge, a VIII. de dit. En aquest die, entre las set y vuyt hores de la tarda, arribá en casa del senyor conceller en cap lo secretari Joan Lorenzo de Villanueva, y li digué de part de sa alteza com lo endamá, dilluns,

40 al punt de las sis de la tarda, acudiessen a palatio tots los sinch concellers,

perqué sa alteza tenia [*] que tractarlos cosa de importantia de part de sa magestad, y encontinent dit senyor conceller en cap ho feu a saber als demés senyors concellers, sos companys, y resolgueren tenir Concell de cent lo dit die de dilluns dematí, com lo tingueren, y en aquell se resolgué anassen a veurer lo que dit senyor infant volia. C. 189

Dilluns, a VIII. de dit. En aquest dia, a las sis horas de la tarda, un poch abans partiren los senyors concellers, los quatre tant solament, perquè lo quint, per sa desgana, no aná de Casa la Ciutat, y per lo Regomir y carrer Ample arribaren al palatio hont dit senyor infant cardenal Ferrando posa, y pujats, rebent-los en los primers aposentos los cavallers y gent de la cámara, entrant trobaren a sa alteza en la istantia llarga, que se ha fet mentiú atrás, dret, arrimat a un bufet, vestit de manteu y sombrero de llanilla morada, y la sotana de llanilla negra, ab una banda de tafetá negre al coll, per causa de la convalescentia, assistin-li los titulars de sa cort, y fetas las sólitas reverentias, y besada la ma, lo senyor conceller en cap li digué estas paraules : Serenissim senyor, lo secretari Joan Lorenzo Villanueva nos maná ahir de part de vostra altesa acudissem a esta hora de vant de vostra altesa, dient-nos tenia vostra altesa que dir-nos de part de sa magestad alguna cosa de importantia, y axí, posant en exequutió dit orde, venim a veure lo que vostra altesa te que dir-nos y manar-nos.

Y lo dit infant respongué estas formals paraules :

« Assí es, yo hos he mandado llamar para dezirhos de su magestad, como se dará por muy servido, que por ocasion de la ajuda y favor que da al duque de Orlens por la guerra que ha movido al rey de Francia, su hermano, le dexeys alguna quantitat de armas y pólvora, como hos lo scrive en estas dos cartas, que ni el darosla, ni el dezir la voluntad de mi hermano, no lo he querido fiar a nadie ; confia el rey mi senyor, que en esto y en lo demás acudireys con toda puntualidad, y yo hos lo ruego * de mi parte y encargo lo possible, porqué interesse es también d'esta provintia, y beneficio grande esto que se pide. Ahí teneis las dos cartas, propondreys lo que hos digo al Consejo, luego y de la resolution avisareys ; de vuestro amor y fidelidad se spera esto, y mas confio que en todo acudireys como teneys acostumbrado ». C. 189 u

Dit senyor conceller en cap li respongué, llegirian los concellers las cartas, y procurarian per sa part pendre la resolutió tant prompte com fos possible, y respondrian a sa magestad. Y acabada esta resposta, ab la deguda cortesia, se'n tornaren a peu ab lo matex accompanyament en Casa la Ciutat per lo matex camí ; hont descloses les cartes¹ resolgueren tenir Concell de cent demá dematí, com lo tingueren.

¹ Les dues lletres del rei eren aquestes :

* El rey. Amados y fieles nuestros. Por otra carta de

la fecha desta vereis las consideraciones que me obligan a pedirnos me presteis dos mil mosquetes y dos mil

Dimars, al x. de dit. En aquest die a las nou horas de dematí se tingué Concell de cent, y en ell se llegiren las ditas dos cartas de sa magestad donades per lo senyor infant als senyors concellers, les quals llegides lo Concell delliberá que per dos cavallers se tornás resposta al dit senyor infant de la resolutió de aquell, la qual está contenguda en la *ma corrent*¹.

picas y porqué las mismas militan para que juntamente me presteis alguna buena cantidad de pólvora para el mismo efecto, me ha parecido tambien pedirlosa porqué en la misma especie haré que se os restituya con toda brevedad, y fio que, pues todo mira a maior seguridad desa provincia, acudireis a servirme en esta ocasión con todo lo que os pide pues será tan propio de vuestra lealtad y amor a mi servicio. Data en Madrid a III. de agosto MDCXXXII. [*signat*] Yo el rey. Hieronymus Villanueva, prothonotarius. Vidit, Eps. Pres. Vidit, Villanueva. *

* El rey. Amados y fieles nuestros. El duque de Orliens, hermano de la Reyna, ha entrado en Francia con gente de armas a defender la causa de la Reyna madre aguela del príncipe mi hijo y la suya propia, y se halla ya en essas fronteras, y habiendo estado devajo de mi protección en los estados de Flandes y enviádome a pedir con embaxdor particular que le continúe acitiendole con cantidad de armas hasta seis mil mosquetes y otras tantas picas, y no pudiéndose llevar de mis almacenes con la brevedad que conviene, ni yo faltar a lo que me pide traíendo tantas conveniencias para mi servicio y seguridad de essa provincia, demás de

las obligaciones que para ello concurren, me ha parecido pedirlos me presteis dos mil mosquetes y otras tantas picas de las que teneis en la cassa de las armas, que con brevedad se os restituiran y espero que a obligación tan precissa vuestra no faltareis ni permitireis que yo deje de acudir luego a cosa tan precissa, no resciviendo en ella ningun perjuicio ni daño essa ciudad; y siendo esta ocasión que quizá os escussa de experimentar grandes inconvenientes en esta provincia que tanto lo he deseado traíendo gente de afuera para que con ~~la~~ de la tierra esté al oposito de lo que puede suceder en essas fronteras y galeras con que esten guardadas las costas y del amor con que essa ciudad ha dado en tantas ocasiones muestra de su fidelidad. Espero pensareis el favor que en esto os hago correspondiendo a la satisfacción que nuestro de tales vasallos con executar luego lo que os mando. Data en Madrid a III. de agosto de MDCXXXII. [*signat*] Yo el rey. Hieronymus Villanueva, prothonotarius. Vidit, Eps. Pres. Vidit, don Franciscus de Vico, regens. Vidit, don . . . . Sisternes, regens. Vidit, Villanueva. Vidit, Bayetola Cavanillas, regens. *

* *Cartas reales originales*, 1600-1640, núms. 95 i 96.

¹ *Registre de Deliberacions*, 1632, f. 355.

CXXX

* SOLEMPNITAT PER RAHÓ DE LA SEPULTURA DEL ILLUSTRÍSSIM Y REVERENDÍSSIM SENYOR DON JOAN SENTÍS, BISBE DE BARCELONA, LLOCTINENT Y CAPITÁ GENERAL, QUE FONCH DEL PRESENT PRINCIPAT DE CATHALUNYA.

C. 190

[7-12 octubre 1632]

Dijous, a VII. del mes de octubre del any MDCXXXII., als tres quarts de les dos hores passat mig die, lo reverendíssim senyor don Joan Sentís, bisbe de Barcelona, lloctinent y capitá general que fonch del present principat de Cathalunya, morí en la present ciutat en lo seu palau episcopal, rebuts tots los sacraments de la Iglesia. E per quant sta tarda, los senyors concellers staven ab una junta en casa del senyor conceller en cap per negossis de la Ciutat, toda via encontinent los vingué a notitia dita mort, encontinent manaren a mi Hieronym Sabata, notari de Barcelona, scrivá rational, los aportás y legís lo present *Llibre Serimonial* pera veurer lo que tocave ha fer per llur obligatió en respecte de dita sepultura. E axí, encontinent, considerant los senyors concellers dit senyor don Joan Sentís per temps y spay de 12 anys esser stat bisbe de sta ciutat, y haver be y honrradament ab molt contento de tota sta Ciutat fet son offici pastoral, y tenir feta continua residentia en sta ciutat, assistint en los officis a sa iglesia Cathedral; y vistes també altres sepultures de altres senyors bisbes de Barcelona, que son descrites y continuades en lo present *Llibre*, per so ordenaren los senyors concellers, que encontinent se tancassen les portes de la Casa de la Ciutat, y sols se tinguessen ubertes les dos por[*]talletes tots estos dies de les funeraries, y que los verguers dels senyors concellers anassen per los monestirs de frares y monges, axí dins com fora de ciutat, pregant-los de part de dits senyors concellers que tots estos dies, sentint tocar les campanes de la Seu, volguessen també fer tocar les llurs campanes, y recordar-se de pregar a Deu per la ánima del dit senyor bisbe. E mes, ordenaren que fossen fetes 50 antorxes de sera groga, de pes de sinch lliures quiscuna antorxa, ab 50 senyals o scuts ab les armes de la Ciutat, les quals

C. 190

fossen aportades per cinquanta pobres, acompanyant lo cors del dit senyor bisbe, y ha quiscú de aquells fos donat un real.

E de les dites 50 antorxes ne fossen donades a la sagrestía de la dita Seu, sinch, que es lo delme de les dites 50, e las restants 45 fossen restituïdes al candaler.

E mes avant, ordenaren que per la dita sepultura fos fet fer un drap imperial, acostumat donar en semblants sepultures, ab senyals de la ciutat. E per no poder-se'n trobar de prompte, ni poder-se'n fer que pogués servir a la dita sepultura, que fos manllevat de la sagrestia de la dita Seu un drap imperial, sobre del qual fos posat lo cors del dit reverendíssim bisbe. E també ordenaren se tancassen, com dalt sta dit, les portes de Casa la Ciutat, y sols se tinguessen ubertes les dos portalletes tots stos dies de les funeraries fins passat lo die del enterro del cors del dit senyor bisbe.

* Divendres, a VIII. de dit, dematí a les nou hores, vingué en la Casa de la Ciutat lo syndich del molt illustre Capítol de la Seu, lo qual, de part de dit Capítol, feu asaber als senyors concellers la mort de dit reverendíssim senyor bisbe, y que sa senyoria fos servit de fer convidar tots los monestirs per a que quant sentiran tocar les campanes de la Seu fessen tocar les lurs campanes, y los tres dies de las funeraries fossen servits de anar cada die al palau episcopal ha fer absoltes devant lo cors del dit senyor bisbe, ha hont stave posat, alt ab un tumol, a la sala gran de dit palau. C. 191

Dit die, al cap de una stona, vingueren dos capellans endolats ab los caperons al coll en Casa de la Ciutat, los quals digueren als senyors concellers com anaven allí, de part dels parents del dit senyor bisbe, pera fer asaber a sa senyoria com se havie determinat de fer tres dies continúos, comensant lo die de vuy, demá y diumenge, ofici solempne a cant de orgue en dit palau pera la ánima del dit senyor bisbe, y que axí pregaven als senyors concellers fossen servits de voler-hi assitir, com be sempre havien acostumat.

E lo senyor conceller en cap, responent a les dites coses, digué en veu sua y dels demás senyors concellers, que lo senyors concellers stimaven molt en aqueixos senyors la mercé los feyen, y que farien sa deguda obligatió.

E per lo que los senyors concellers en aquest die tingueren certa y precisa obligatió per negossis de la Ciutat no pogueren anar ha dir ofici al dit palau, sinó que stigueren en Casa de la Ciutat sens * gramalles, sinó ab sos arruelos negres. C. 191 v.º

Disapte, a VIII. de dit. En aquest die, dematí a les nou hores, los senyors concellers anaren ab ses gramalles de dol, acompanyats dels oficials de la Casa, al palau episcopal, y puiant dalt entraren dins la sala gran ha hont stave lo cors del dit senyor bisbe, y entrats se assentaren en uns banchs

devant de un altar, que allí havien fet a la part del evangeli, y al cap de mig quart vingueren lo senyor ardiaca Claresvalls, lo senyor Francesch Hieronym Sentís, lo senyor ardiaca Folquer y lo doctor Monfort, deutes de dit senyor bisbe, ab ses gramalles de dol, los quals, après de haver donada
 5 satisfactió als senyors concellers de no haver-los rebuts, pensant havien de entrar primer al aposiento hahont ells tenien lo dol, se assentaren ab lo mateix banch entre los senyors concellers, fora de cap y segon ; y ohiren lo offici allí, y acabat aquell, acompanyant-los los dits parents, anant cada hu d'ells a la ma squerra de cada hu dels senyors concellers, fins fora de
 10 dita sala, al cap de la scala del dit palau, se despediren y se'n tornaren en Casa de la Ciutat, y los senyors concellers sempre stigueren sens los caperons al cap sinó al coll.

Dit die, després dinar, se tingué Concell de Cent, y los senyors concellers stigueren en dit concell ab ses gramalles de dol.

15 Diumenge, a x. de dit, dematí a les nou hores, los senyors concellers anaren ab ses gramalles de dol ab los caperons al coll y no al cap, acompanyats de dits oficials, tornaren al dit palau, * y al puiar los isqueren a rebre los parents de dit senyor bisbe al cap de la scala, y entraren dins la dita sala, posant cada parent a la ma squerra de cada hu dels senyors concellers, y entrats dins dita sala se assentaren del mateix modo que lo die
 20 antes.

Dit die, lo syndich y sots syndich anaren a convidar de part dels senyors concellers lo molt illustrissim y reverendissim senyor archebisbe de Tarragona, y reverendissims senyors bisbe de Urgell, de Tortosa, de Girona,
 25 de Vich, de Elna y de Solsona, qui de present se trobaven en Barcelona per respecte de les Corts, y als senyors abats y demás persones titulars, com son comenadors y altres, y los verguers dels senyors concellers, ab ses gramalles de dol, anaren a convidar los cónsols de la Lotia y alguns cavallers y ciutedans, per lo endemá dematí a les vuyt hores per la Casa de
 30 la Ciutat per acompanyar los senyors concellers al enterro y sepultura del reverendissim senyor bisbe de Barcelona ; y lo scrivá rational ab son ajudant anaren a convidar als priors y guardiá dels quatre ordens mendicans, com son de Sant Domingo, de Sant Francesch, de Sant Agustí y del Carme, pera que fossen servits de anar junt del túmol del cors del dit senyor bisbe,
 35 com es costum.

Dilluns, a xi. de dit, dematí a les vuyt hores, los senyors concellers vingueren en la Casa de la Ciutat ab ses grama*lles de dol, sens apportar los caperons al cap, sinó al coll, y per quant la instantia del Concell de Cent
 40 stave ocupada adobant-se, tingueren lo dol baig en la instantia de trentenari ; y per quant eren ja les nou hores tocades, y los senyors concellers tardaven en anar al palau del senyor bisbe per aguardar en la Casa de la

C. 192

C. 192 v. 1.

Ciutat los senyors archebisbe de Tarragona y bisbes dalt dits, qui havien
 enviat ha dir serien allí en aquell punt, no pogueren anar al dit palau, y en
 lo entretant arribaren en la Casa de la Ciutat mossén Pere Cases, cónsol de Lo-
 nia, mercader ; y mossén Miquel Planes, també mercader lloctinent de cónsol
 5 militar, ab sos promens y verguers, ab ses gramalles de dol, y se assentaren
 entre, ço es lo cónsol mercader, ters y quint, y lo lloctinent, a la altra part,
 al costat del quart, després de dit conceller quart ; y en lo temps que ia lo
 tumult del cors del dit senyor bisbe ere ia casi devant Casa la Ciutat, arri-
 baren en ella los dits senyors archebisbe de Tarragona y demés senyors
 10 bisbes, y per dit respecte no se assentaren, sinó que los oficials de Casa
 la Ciutat los isqueren a rebre a la primera porta, y los acompanyaren fins
 a la porta de trentenari, anant devant un capellá apportant la creu del
 senyor archebisbe ; y allí isqueren los senyors concellers, y prengueren ab
 15 agraduatió los dits senyors archebisbe y bisbes en lo modo següent : ço es,
 devant lo dit capellá, los verguers dels senyors concellers y cónsols de la
 Lonia, ab la dita creu, y ab la agraduatió devall scrita, per trobar ia al
 exir de Casa *la Ciutat devant la porta lo túmol ab lo cors del senyor bisbe,
 y axí se posaren en son lloch darrera del gremial, anant, ço es, a la primera
 20 filera lo senyor archebisbe de Tarragona a ma dreta, lo senyor conceller
 en cap a ma squerra, y al mig a la ma dreta lo senyor bisbe de Girona, y
 a la ma squerra de dit mig lo senyor ardiaca Claresvalls, deute del senyor
 bisbe ; a la segona filera lo senyor bisbe de Urgell a la ma dreta, lo senyor
 concellers segon a la ma squerra, y en lo mig lo senyor Francesch Hieronym
 25 Sentís, deute de dit senyor bisbe, ab sa gramalla de dol, ab lo caperó en lo
 cap ; en la filera del senyor conceller ters lo senyor bisbe de Tortosa a la
 ma dreta, lo senyor conceller ters a la ma squerra, y en lo mig lo senyor
 ardiaca Folquer, deute del senyor bisbe ; en la filera del senyor conceller
 quart lo senyor bisbe de Elna a la ma dreta, lo senyor conceller quart a la
 ma squerra, y en lo mig, a la ma dreta, mossén Pere Cases, cónsol mercader
 30 de la Lonia, y a la ma squerra de dit mig lo senyor Aguiló, camerer de Tor-
 tosa, deute de dit senyor bisbe ; y a la filera del senyor conceller quint lo
 senyor bisbe de Solsona a ma dreta, lo senyor conceller quint a la ma squerra,
 y en lo mig a la ma dreta lo dit lloctinent de cónsol militar de la Lonia, y
 a la ma squerra de dit mig lo doctor micer Monfort, deute del dit senyor
 35 bisbe, ab sa gramalla de dol, ab lo caperó en lo cap, y los senyors concellers
 ab los caperons al coll y no al cap, fent-se aportar les faldes per sos criats
 en sta forma de Casa la Ciutat en fora. Per trobar allí, com dalt stá dit,
 los dits parents darrera del túmol anaren sempre axí tot lo camí de la prof-
 fessó, la qual feu la volta de la del die del Corpus al revés, anant devant
 40 los covens de part dels parents y marmessors del dit senyor bisbe ; * après
 anaven 50 atxes de la Ciutat, de sera groga, ab los senyals de la ciutat,

C. 193

C. 193 v.º

après anaven les creus de la Seu, de totes les parroquies y monestirs, los capellans de les parroquies, los frares de tots los monestirs, lo clero de la Seu, les atxes del dit senyor bisbe, la cantoria a cant de orgue, lo túmol eo llit que aportaven uns bastaxos, sobre del qual anave lo cors del dit senyor bisbe vestit de pontifical, ab sa mitra y crossa, ab molts lletreros al entorn del dit llit ; y junt de ell anaven alguns senyors canonges de la Seu y los priors y guardiá de Sant Domingo, de Sant Francesch, del Carme y de Sant Agustí, quatre ordens mendicans, com es costum ; y darrera del túmol anave un capellá aportant una mitra de bisbe en les mans ; après anaven los del gremial, y après del gremial anaven los senyors concellers agraduats ab los senyors archebisbe y bisbes dalt dits, sens portar los caparons al cap, sinó al coll, ab los deutes del dit senyor bisbe en lo modo y forma dalt dits, fahent-se tots aportar les falde de les gramalles per un criat, conforme feyen los senyors archebisbe y bisbes ; y en arribar en la Seu, al entrar del cor, los senyors archebisbe y bisbes se despediren dels senyors concellers y se restaren a les cadires del cor, y los senyors concellers, ab los dits deutes, se'n puiaren al altar mayor, y allí se assentaren ab los dits deutes, alternative, ço es, hu al costat de cada conceller, y los cónsols de Lonia lo hu entre quart y quint, y lo altre al costat après del quint a la part del evangeli; y allí ohiren lo offici y sermó. Digué lo offici lo reverendissim senyor don Pere Magarola, bisbe de Vich, y predicá lo pare Serrano * del orde de Sant Francesch ; y al offerir, après de esser anat tot lo clero de la Seu, anaren los senyors concellers ab hu de dits deutes ab les falde rossegants aportants en la ma un siri groch, ensés ; y après tots los de la família del dit senyor bisbe. Y acabat lo dit offici y absoluta, los dits senyors concellers ab dits deutes se'n baxaren del dit altar, y passant per lo dit cor tornaren a pendrer los dits senyors archebisbe y bisbes, y del mateix modo que eren anats agraduats anaren fins al palau episcopal, y allí, al peu de la scala del pati, dexaren los deutes de dit senyor bisbe ; y si be los dits senyors archebisbe y bisbes volien tornar acompanyar los senyors concellers fins a Casa la Ciutat, toda via por ser hora molt tarda, que eren tres quarts per les dos hores, y persones de tanta calitat los senyors concellers no u volgueren, y axí de allí en fora se'n anaren en sos cotxes en ses cases, y los senyors concellers ab los cónsols de la Lonia se'n tornaren en Casa de la Ciutat, y de allí en ses cases.

Dimars, a xii. de dit, segon die del enterro, los senyors concellers, de Casa la Ciutat en fora, dematí a les nou hores, ab les matexes gramalles de dol, anaren al dit palau pera pendrer allí los dits deutes del senyor bisbe, y quant foren dins lo pati trobaren ia que devellaven, y quant foren baig se posaren cada hu d'ells a la ma squerra de cada hu dels * senyors concellers, ço es, lo senyor ardiaca Claresvalls ab lo senyor conceller en cap, lo senyor Francesch Hieronim Sentís ab lo senyor conceller segon, lo senyor

C. 194

C. 194 v.

ardiaca Folquer ab lo senyor conceller ters, lo senyor camerer Aguiló ab lo senyor conceller quart, y lo senyor secretari Masmela, secretari del dit senyor bisbe, ab lo senyor conceller quint; y ab esta forma anaren en la Seu ha oir lo offici, y se assentaren en lo banch que allí es, cubert de vayeta,

5 a la part del evangeli al altar mayor, del mateix modo que anaven alternative. Y per quant digué lo offici un senyor canonge de la Seu los senyors concellers y deutes no's mogueren de son lloch per anar ha offerir, sinó que après de haver offerit tot lo clero de la Seu dalt a les grades del dit altar de la ma del dit canonge qui deya lo offici, aná lo diaca del dit offici,

10 també canonge, al mateix lloch o banch hahont staven los senyors concellers y deutes, y los doná a besar lo maniple, y lo sots diaca als que staven assentats a l'altar part de la epístola de la família de dit senyor bisbe, tenint tots un siri groch ensés en la ma; y acabat lo offici y absoluta, si be al sumir de dit offici se posá entredit y se hagué de acabar resat, los senyors

15 concellers tornaren acompanyar del mateix modo los dits deutes fins al dit palau, y allí al peu de la scala se despediren, fahent-los lo senyor conceller en cap un llarch rahonament y compliments molt honrrosos, y se'n tornaren a Casa la Ciutat, y lo endemá, tercer die, no'y tornaren. Anima eius requiescat in pace. Amen.

20 [Signat]: Lo doctor Bernat Sala, conseller en cap.

CXXXI

* SERIMONIAL DEL DOL Y FUNERARIES PER SUFRAGI DE LA ÁNIMA DE LA D. I
MAGESTAD XPRISTIANÍSSIMA DE LUYS XIII., REY DE FRANSA Y DE NA-
VARRA, COMTE DE BARCELONA, DE ROSSELLÓ Y CERDANYA.

5

[29 maig-22 juny 1643]

Primerament, als 29 de maig 1643, a la matinada, entre las deu y las
onse horas, arribá en lo consistori dels molt illustres senyors consellers de
la present ciutat de Barcelona, de part de sa excelencia, lo magnífich micer
Joseph Fontanella, regent la real Cancelleria en lo present principat y com-
10 tats, fent-los a saber com lo senyor mariscal de La Motte, duch de Cardona,
virrey y capitá general, havia tingut avís, per propri, de la trista y llamen-
table mort del rey nostre senyor Luys tretsé, lo qual era mort als 15 del
mateix; y si be fins a les horas no eran arribadas les cartas de la reyna
nostra senyora que's speraven juntament ab lo nou privilegi per sa exce-
15 lencia, no havia volgut de dexar de donar dit avís a la Ciutat, y aximateix
als senyor deputats y molt illustre Capítol, del que feu aquell consistori lo
sentiment que tant gran perdua demanave; y aquella mateixa tarda, se
tingué Concell de cent, proposant en ell dits senyors consellers la trista
nova tenien.

20 * E lo dit Concell deliberá, que los tres dies primer vinents se fessen D. I v.º
dir en totes les iglesies de dins la present ciutat y son territori totes las
missas se porien dir per lo repós de la ánima de dit senyor rey, donant
per charitat a rahó 3 sous per missa; y que encontinent anassen los senyors
consellers, acompanyats de tot lo Concell de cent, a dar lo pésame al se-
25 nyor virrey, ab gramalles de dol, sens llevárse-las mes, sinó la octava del
Corpus, volent acudissen a les professons com es de costum, y que's ano-
menassen vuyt personas de dit Concell pera veurer lo que en semblants
ocasions de morts de reys se era fet, y que en tenir les cartas de la senyora
reyna tornassen ajuntar lo Concell ab la relatió del que haurien trobat,
30 ahont se pendria la resolució convenient. Y encontinent, anaren dits con-
sellers y Concell de cent ab la forma acostumada a donar lo pésame a sa

excelencia, y dits consellers ab les gramalles de raixa de dol, fent-se aportar las faldas fins al entrar en la sala, ahont trobaren a sa excelencia, y allí les aportaren rossegant, y los caperons fora lo cap, y sa excelencia vestit de dol y sens gramalla, y la pessa o sala entoldada de vayetas; de la qual anada sa excelencia ne feu notable estimació a la ciutat.

È après, als 3 de juny de dit any, vigilia de la festa del Corpus, estant los senyors consellers en la plassa de Sant Jaume, los digué Paciá Roca, secretari de sa excelencia, com sa excelencia los demanave, y que en ser fora de allí arribassen fins a palacio, y que lo mateix havian dit als senyors deputats. Y en ser fora del serimonial de Sant Jaume dits senyors consellers se juntaren en Casa de la Ciutat y conferiren ab los senyors deputats lo recaudo * de sa excelencia per medi de un cavaller y ciudadá, dificultant si anirien cridats en forma de consistori, per entendre ya no era vi-
 rrey; y axí acordaren anassen sols tres de cada consistori en un cotxe, sens verguers ninguns, que no fessen Ciutat ni consistori, y dels consellers anaren lo cap, ters y sisé, y al respecte dels senyors deputats; y arribats los senyors consellers, los doná quatre cartas, dos del senyor rey Luys 14 y dos de la senyora reyna, en les unes avisaven de la mort del senyor rey Luys 13, pare y marit respective, demanant-los fessen las obsequies en semblants ocasions acostumades, y en les altres los demanave li admetessen per virrey y capitá general a dit senyor de La Motte, enviant-li procura per si volien jurar per lo senyor rey abans les constitutions, pactes y leys de la terra, offerint la senyora reyna regenta com lo senyor rey, en tenir mes anys, vindrie personalment a jurar en la present ciutat, les quals cartes son del tenor següent: ¹

D. 2

Carta del rey nostre senyor.

Als consellers y savi Concell de cent. De part del rey. Essent estat Nostre Senyor servit cridar pera si lo difunct rey, nostre honorable senyor y pare, nosaltres vos scrivim aquesta carta per vos donar avís de aquesta pérdua que la Fransa y vosaltres axímateix haveu feta ab nosaltres. Ell fora estat menester que sa vida fos estada tant llarga y tant cumplida com es estada plena de pietat y de gloria, y que ns hagués donat loch de dexarnos ab major edat pera succehir-lo. Mes sa divina bondat es estat servit voler donar-li un repós pérpetuo après de tants treballs y cuydados ab los * quals ha posat son regne al mes alt punt que haje estat après del establiment de la monarquia, pera procurar-li una ferma pau y durable, y axímateix a tota la xpistiandat. Nosaltres volem sperar de la mateixa bondat

D. 2 v.º

¹ Els originals en llengua francesa de les presents lletres, així com el de llur traducció catalana, consten a a col·lecció de *Cartas Reals Originals*, 1641-1645, números 29-36.

divina que acabarà y obrarà y nos farà gratia que nosaltres recullirem tots
 los fruyts de tants treballs de victorias y altres grans y reals actions que
 senyalaran pera sempre la memoria del difunct rey, nostre molt honorable
 senyor y pare, que es tot lo que nostres bons vassalls y tot lo mon deu
 5 sperar, donant la bona administratió dels negocis de aquest regne ab lo
 govern de la reyna, nostra molt honorable dama y mare, que Deu beneyrà
 sens dubte, perquè sa principal confiansa es en Deu nostre senyor, y que
 cada qual sab que sas bonas y santas intensions son acompanyades de totes
 les qualitats necessaries per sustenir tot lo govern. Nosaltres ho devem
 10 axí sperar de la fidelitat dels concells que li seran donats per nostre molt
 car y molt amat oncle lo duch de Orleans, e per nostre molt car y ben
 amat cosí lo princep de Condé ; siau assegurats molt certament que no-
 saltres tenim la mateixa afició que lo dit difunct rey, nostre molt honorable
 senyor y pare, tenie molt particular per vosaltres, com vos ho doná demostrar
 15 per lo viatge que entreprengué lo any passat per aqueixes parts, y lo que
 ell feu per lo be y seguretat de aqueixa provincia, ahont se continuarà de
 la mateixa manera ab los mateixos cuydados que se han tingut fins assí
 per tot lo que convindrà per lo be y conservatió de aqueixa provincia, de
 tal manera que no faltarà tot lo que será necessari ab molt gran poder *
 20 sempre, y remetent-nos al que nostre car y ben amat cosí lo mariscal de
 La Motte, o lo senyor de Argenson, vos faran entendre de nostra part.
 Nosaltres no farem la present mes llarga sinó per pregar a Deu que us
 tinga molt cars y ben amats en sa santa guarda. Dada en París a 15 de
 maig 1643. — Louis. — Boutillier ¹.

D. 3

25 Les cartas que's segueixen van a consellers y savi Concell de cent.

Carta de la reyna nostra senyora.

De part de la reyna regenta. Molt cars y ben amats. Vosaltres veureu
 per la letra que lo rey, nostre molt honorable senyor y fill, vos scriu, la gran
 afflictió que nosaltres tenim y tota la Fransa de la pérdua que havem
 30 feta del difunct rey, nostre molt amat senyor, y lo que'ns dona encara
 mes sentiment es la poca edat en que nos ha dexat ; mes nosaltres speram
 que Nostre Senyor no tant solament nos donará la virtut necessaria, però
 encara nos ajudarà axímateix dins lo govern dels stats del rey, nostre se-
 nyor y fill, al qual som obligats durant sa poca edat continuar lo exemple
 35 que lo difunct rey mon senyor ha donat. Nosaltres procurarem en imitar-
 lo per continuar en posar las cosas en lo florit y gloriós estat hont las havia
 aportades, pera poder assegurar lo repós de sos estats y de tota la xprisi-
 tiandad. Nosaltres nos remetem a nostre car y ben amat cosí lo mariscal
 de La Motte, o al senyor de Argenson, lo fer-vos saber la bona voluntat

que nosaltres tenim, assegurant-vos que durant nostre govern nos emplearem de molt bon cor en tot lo que convindrà per lo be * y conservació de Cathalunya. Nosaltres nos prometem que la memoria teniu del que lo rey difunct, nostre molt honorable senyor, ha fet per vosaltres, vos obligará a tenir sempre lo mateix zel, affició y fidelitat al rey, nostre molt honorable senyor y fill, que vosaltres haveu dat testimoni tenir al dit rey son pare. Y entre tant pregam a Deu que us tinga molt cars y ben amats en sa santa guarda. Dada en París a 15 de maig 1643. — Anne. — Bouthiller.

D. 3 v.º

Altra carta del rey nostre senyor

De part del rey. Molt cars y ben amats. Nosaltres vos havem fet a saber per nostras precedents com Nostre Senyor ere stat servit disposar del rey, nostre molt honorable senyor y pare, a exemple del qual volem tenir lo cuydado que convé y molt particular en lo que convindrà per lo be de nostra provincia de Cathalunya ; lo un de nostres principals cuydados, segons la resolució de la reyna regenta, nostra molt honorable dama y mare, es estada de enviar nostres lletres patents donant poder a nostre car y ben amat cosí lo senyor de La Motte Houdencour, mariscal de Fransa, per prestar en nostre nom lo jurament acostumat per los comtes de Barcelona. Nosaltres vos prometem que per aquesta vegada tot lo mon de dellá consentirá de bona voluntat, a causa de nostra poca edat que no ns es permés pas de anar-lo a prestar en persona, que nosaltres * lo prestarem per procurador, esperant que nosaltres hi pugam un die satisfer nosaltres mateixos. Aprés que dit nostre cusí haurá prestat lo dit jurament en nostre nom, nostra intenció es que ell excerceca en virtut del nou poder que tindrà de nosaltres lo carrech de nostre lochtinent y capitá general en Cathalunya y dins nostres comtats de Rosselló y Cerdanya, lo que nosaltres havem volgut enviar-vos per la present, prometent-nos que vosaltres nos donareu a conexer ab tot lo sobredit lo mateix zel y afició a nostre sevey que vosaltres haveu fet al difunt rey, dit nostre senyor y pare, que Deu tinga en sa santa gloria ; axí mateix tindrem nosaltres sempre per vosaltres y vostra bona ciutat de Barcelona la mateixa bona voluntat que ell vos ha continuament fet parexer, de manera que vosaltres conexereu per las obras que nosaltres vos en farem particips. Sobre de açó nosaltres pregam a Deu vos tinga molt cars y ben amats en sa santa guarda. Dada en París a 15 de maig 1643. — Louis Letellier.

D. 4

Altra carta de la reyna nostra senyora.

De part de la reyna regenta. Molt cars y ben amats. Com lo difunct rey, nostre molt honorable senyor, tenie una molt particular y bona voluntat

a vosaltres y a tot aqueix * principat, nosaltres nos sentim obligats a son exemple de tenir lo mateix cuydado durant nostre govern ab tot lo que convindrà per lo be y conservatió de vosaltres y de tota Cathalunya. D. 4 v.º

La primera cosa que's presenta a fer després de la mort del dit difunct, es que lo rey, nostre molt honorable senyor y fill, preste lo jurament que los comtes de Barcelona an acostumat prestar en persona a la successió de son principat, a efecte que après son jurament, nostre car y ben amat cusí lo mariscal de La Motte, pugue exercir lo carrech de son lochtinent y capitá general en Cathalunya, cosa tant necessaria per la administratió de la justícia y bon govern de totas las cosas, segons lo nou privilegi que li'n havem enviat, per lo qual nosaltres vos scrivim la present per convidar-vos, que per memoria del difunct rey son pare, y del que ha fet per lo be de vostre pahís de consentir que lo rey, nostre dit senyor y fill, preste son sagrament per procurador, no permetent-li sa pocha edat de anar-lo a prestar per lo present en persona, com ho farà quant ell porá anar en persona en aqueix principat. Açó es lo que'ns prometem de vosaltres, pregant a Nostre Senyor vos tinga molt cars y ben amats en sa santa guarda. Dada en París a 15 de maig de 1643. — Anne. — Boutellier.

E après, a 5 de dit die mes de juny, endemá de la festa del Corpus, a la matinada, tingueren Concell de cent, * y donaren per propositió las sobreditas cartas y altres dos de dos privats los doná sa excelencia y lo avís de una gran victoria havien tingut las armas de sa magestat en Tortona en Italia, y Recordoy en Picardia, del que demanave sa excelencia se fes *Te Deum*, ab demostratió de alegria. E lo dit Concell deliberá, hoida tan be la relatió dels *Exemplars* del que havian trobat se era fet en semblants ocasions de dols, que s'admetés per lochtinent de sa magestad lo dit senyor de La Mota ab la protesta convenient, conforme se era fet en consemblants ocasions, que assistissen los senyors consellers al jurament, cometent-los lo respondrer a les cartas, y a ells mateixos, y a les vuyt persones de la Junta per dit efecte nomenada, lo fer las funerarias y dols conforme en morts de altres reys se era acostumat, donant dol a soles les persones consemblants a qui'n donaren en lo any 1598 ; tenint facultat per dit efecte de gastar la quantitat de diner necessaria del compte los aparexerie, procurant fos ab la brevetat possible ; y ans, o després, que's fasse lo *Te Deum* de las ditas victorias, tirant en dita jornada tota la artilleria des del bahuart de Llevant fins al de Santa Madrona D. 5

Dissabte, als 6 de dit mes de juny, avisá sa excelencia volie jurar, y que's trobassen los senyors consellers a la Seu a les sis de la tarde, reservat Nostre Senyor, per assistir-hi que sa excelencia anirie ab dol, però sens grammalla, sobre del que se mogué certa dificultat per lo que sa excelencia * D. 5 v.

no aportave falda, si los consellers la farian aportar per patje o si la aportarian ells mateixos; y se acordá que dits consellers no's moguessen del presbiteri, exint-lo sols a rebrer a la porta de la reixa a la part de la sagristia ab les faldes arrestrant, y sens caperons al cap. Y al haver jurat sa
 5 excelencia, dits consellers se prengueren al bras las faldas de las gramalles, acompanyant a sa excelencia a fer oratió a santa Eularia, y tornant après al altar major se comensá la professó del *Te Deum* per tota la iglesia per les alt referides victorias, tirant en lo entretant la artilleria, y tornada la professó al altar major, ahont se acabá ab la dita forma, acompanyaren
 10 los senyors consellers al senyor virrey fins al portal major, aportant les faldes al bras, ahont se despediren, y de allí se'n tornaren a Casa la Ciutat.

E après de prestat lo dit jurament y tornats dits senyors consellers en Casa la Ciutat, lo mateix die a la tarde donaren orde en concertar les cosas fahedoras per las dites obsequies, y encontinent feren venir a la presentia
 15 lo fuster de la present Casa y lo de la Seu pera fer lo tuguri y posar aquell y fer catafal sobre les grades de santa Eulalia, y lo llit alt, y lo catafalet de les dames, y tot lo menester, y posar-hi llurs treballs y fustes y per lo loguer de la fusta y valor dels claus als quals se doná per tot [   ] ll.
 [   ] sous.

E axímateix, se feren venir lo pintor de la Ciutat, qui es Joseph Jornet, al qual per pintar tot lo necessari, conforme lo memorial baix insertat que's doná al magnífich clavari qui de assó te carrech, se li prometé, ço es,
 20 per mans, or, plata y colors [   ] ll. [   ] sous. * E mes, determinaren que lo dit capell ardent fos fet lo die de dissapte a 20 del corrent mes, per lo que nou dies abans se haurian de fer tres tochs quiscun die, axí per les
 25 campanes de la Seu com de totes les parrochies y de tots los monestirs axí de frares com de monjes de la present ciutat y fora de aquella; y los tres dies après, que son los dies que's te dol en la present Casa, nou tochs; y après, al dematí lo die que's fa dit aniversari, sis tochs. E per dit effecte
 30 foren fets los memorials següents :

Memorial per lo magnífich mossén Xpistophol Sangenís, mercader, lo bienni corrent clavari de la present Ciutat, per lo anniversari celebrador per la ánima del xpistianissim Luys XIII, rey y senyor nostre.

35 Primerament, que don obra ab acabament, que lo fuster de la Ciutat, juntament ab lo de la Seu, qui acostumen de fer lo tuguri o capellardent en la dita Seu, posen la ma en fer bastir dit capellardent sobre les graus de santa Eulalia y sobre bigues grans y jássenas y postam, e que sien fets grahons per pujar alt, a forma de llit, e que sien posades posts; y sobres les

posts, draps de peus, ço es, draps setsens negres, o altres semblants, los quals porá cercar a lloguer; e sobre la tomba, o forma de llit, que sien posats draps de ras, axí que la tomba pugua estar sobre del llit. E sobre la dita tomba sie posada tela blanca, la qual acostume de dexar la sacristia de la Seu. E sobre aquella sie posat hu dels draps de brocat que la Ciutat feu per * la mort de altres reys, per causa que no se es pogut fer lo que la Ciutat te intent ara de fer fer, lo qual farà y donará après a dita sacristia, e lo qual ja fet emprat de la dita sacristia, fasse fer al pintor de la Ciutat catorse senyals sobreposats, ço es, set de dit senyor rey y altres set de dita Ciutat.

D, 6 v.º

Item, que de sobre lo dit capellardent sie fet y posat un sobrececl de tela bona de blau scur, ab un senyal gran al mig ab les armes de dit senyor rey e quatre senyals de la Ciutat, ço es, hu en quiscun cantó, e en quiscun de dits quatre senyals hage un texell de fulles de or partit.

Item, que sien posats al entorn de dit sobrececl quatre tovallons de dita tela, y que y sien pintats coranta senyals, ço es, vint de dit senyor rey y vint de la Ciutat.

Item, que fasse fer doscents y sinquanta senyals petits de paper ab les armes de la Ciutat per posar en les antorxes de dita Ciutat, y en los ciris dels canalobres, y sinch antorxes dels cantons y mig del dit tuguri.

Item, que fassa fer nou senyals grans de fusta y paper daurat, ço es, vuyt de la Ciutat als quatre cantons de baix y quatre cantons de dalt de dit capell ardent, e hu del senyor rey a la sumitat de dit tuguri.

Item, que fassa fer al candeler trescents ciris grochs, quiscú de pes de sis onses, per esser posats sobre lo dit tuguri, e sinch antorxes de pes de sinch lliures quiscuna, de dita cera groga, les quals sien posades, ço es, una en quiscun cantó e una al mig del dit simbori, e quatre ciris de pes de tres lliures que estiguen en los canalobres del altar major.

E mes, fasse fer a dit candeler doscentes sinquanta * antorxes o brandons de cera groga, quiscun de pes de sinch lliures, ab un senyal de la Ciutat en quiscú, de paper sobreposat, les quals antorxes o brandons seran posats als costats de dit tuguri, faent-ne tres parts, ço es, una envers lo altar y altra a quiscun costat; y fet lo aniversari, per avinensa molt antiga, de les dites antorxes o brandons ne deuen romandrer a la Seu lo delme a la sacristia, y l'altre sie tornat a la Ciutat, exceptades emperó totes aquelles atxes que's acaben fins a la brondonera, y en las de les atxes que's acaben la sagristia ne posa altres, y los trossos resten en dita sagristia per lo que cremen les sues. E de la cera del tuguri, jatsie en temps passat se servave lo mateix orde, ara emperó de alguns anys a esta part tot lo que resta dels ciris del tuguri se done a la dita sagristia y aquesta vegada tantbé s'els es donada.

D. 7

Item, que sien fets sinquanta ciris petits de cera blanca per la oferta, quiscú de pes de sis onses, los quals sien donats als honorables consellers y altres personas notables que seran amprades pera fer honor a dit aniversari y als quatre canonjes qui aporten los brandons, y a quiscú sie
5 posat un sisé de argent. E si hi será lo senyor lochtinent general, o altres persones de estat, com son duchs y comtes, que'ls sie donat un ciri de una lliura y posat mig ducat, o una pessa de or.

Item, que sien fetes sinquanta lliures de candeles de cera groga de catorse o quinze la lliura, pera que sien donades a totes les persones, axí
10 homens com dones, a quiscuna d'elles una candela, y que'y sie posat un ardit.

Item, que haje de comprar los draps per fer les * gramalles als senyors consellers e a les persones e oficials que la Ciutat dona gramalles. D. 7 v.º

Memorial per los honorables obrers mossén Diego Bisbevidal, ciudadá, y mossén Pau Passoles, notari de Barcelona, per lo
15 aniversari fahedor per la ánim[a] del xpispianissim Luys XIII., rey y senyor nostre.

Primo, que los dits honorables obrers, vestits ab gramalles de dol ab los caperons al cap, pregunen per part de la Ciutat lo molt reverent vicari
20 general del molt illustre Capítol de la Seu de Barcelona, per absentia del senyor bisbe, que dissabte, que comptarem als 20 del corrent mes de juny, se fará lo aniversari per lo dit senyor rey, y que fins a les horas que sie acabat de fer y celebrat dit aniversari fassen tocar les campanes de la Seu y de les iglesies par[r]ochials de la present ciutat nou dies arreu
25 tres tochs, ço es, dematí, mig die y a la tarde après del toch de la Avemaria, comensant lo die de dilluns primer vinent, que comptarem a vuyt del corrent, y après dels dits nou dies los altres tres dies en los quals se tindrà lo dol en la present Casa, nou tochs quiscun die, repartits en lo modo y forma acostumats ; y lo dit die de dit aniversari, sis tochs repartits tantbé
30 des del dematí fins a mig die ; y que totes les parrochies lo die se celebrarà lo dit aniversari dematí vinguen a la Seu processionalment pera fer les absoltes ordinaries sobre lo túmol o cos present que's fará dit die.

* Item, que pregunen de part dels senyors consellers los priors o presidents dels monestirs, axí de homens com de dones, y encara los monestirs
35 que son fora la ciutat, com son los monestirs de Valldonzella y de Jesús, dels Pares Caputxins y de Santa Madrona, que quant sentiran tocar les campanes de la Seu toquen les de llurs iglesies, segons es acostumat per semblants anniversaris. E que lo dit die del dit aniversari tots los frares

vinguen ab creu processionalment al dematí a la Seu pera fer les absoltes se solen fer sobre lo dit cors present.

Item, que preguen per part de dita Ciutat al reverent Capítol de dita Seu, per absentia del senyor bisbe, que tinga a be que diga la missa del dit aniversari lo reverent senyor Rovira, canonge de dita Seu.

E mes, pregaran per part de dita Ciutat al pare Jaume Puig, de la Companya de Jesús, visitador general de sa religió, y predicador de sa magestat xpriantíssima, que Deu tinga en la gloria, vulle predicar lo sermó del dit aniversari.

Item, que lo die de dit aniversari dematí dits obrers sien en Casa de la Ciutat pera graduar y ordenar los magnífichs consellers y a les persones que anirán ab ells a la celebratió de dit aniversari.

Diumenge, als 7 de dits mes y any, anaren los magnífichs obrers a les dos horas aprés dinar, tenint-la ja de abans del molt illustre capítol de la Seu de Barcelona ab gramalles de drap, las faldas arrestrant, ab los caps cuberts, acompanyats de algunes persones endolades ab gramalles rodonas de bayeta, sens anar * capcuberts, y representaren al dit molt illustre Capítol com la Ciutat havia designat per al die de les funeraries y capellardent per sa magestat fahedores lo die de dissabte, als 20 del corrent mes de juny. Y axí supplicaven a sa senyoria ordenás, axí en dita Seu com en dites parrochias de la ciutat, tocassen los nou dies primer vinents, comensant lo endemá dilluns, als 8 de dit, tres tochs de morts cada die, ço es, dematí, a mig jorn y al vespre a les orations ; y finits los nou dies, los tres dies aprés immediatament següents, que comensarien a 17 del mateix, en los quals se tindrie lo dol en Casa la Ciutat, nou tochs cada die, y lo die de la funeraria sis tochs, repartits des del matí fins al mig die ; y que totes les par[r]ochies dit die, ans de comensar lo offici, processionalment anassen a fer una absoluta en la Seu sobre lo tuguri o capell de dolor estarà allí, conforme es axí de loable costum. Y lo endemá dematí anaren los dits obrers a pregar lo mateix als reverents priors, abadessas y monjas dels convents de religiosos y religiosas de la present ciutat, anant ab la dita forma y enviant als monestirs de fora los murs de la present ciutat, pera que fessen lo mateix, y tocassen quant hoirien les campanes de Barcelona. E aximateix se doná orde axí per lo magnífich clavari com per los obrers en fer los concerts ab los fusters de la Seu y de la Ciutat en fer lo tuguri, castell de dolor, catafal per les dames y tot lo necessari, com de atrás esta dit.

Dilluns, a 15 de dit mes de juny, entre las dos y las tres, aná lo magnífich clavari ab sa gramalla de * drap, lo cap cubert, fent-se aportar la falda, acompanyat ab lo syndich y subsyndich, caps cuberts, ab ses gramalles, aportant-se ells mateixos las faldas, los quals anaren al molt illustre

D. 8 v. 00

D. 9

Capitol de qui tenien hora, dexant arrestrar la falda al entrar en ell, manlle-
 vant per la Ciutat lo que en altres ocasions li solie per dit effecte dexar
 lo Capitol, y en particular lo drap de or per posar sobre lo llit del tuguri,
 per no tenir la Ciutat fet encara lo seu, obligant-se ab acte per part de la
 5 Ciutat en fer aquell, firmant cert concert y concordia antiga en rahó de
 la cera y altres cosas servien en dita ocasió, ab acte rebut en poder de Hen-
 rich Coll, notari del Capitol.

Dit die de xv. de juny del any atrás dit MDCXXXIII., los senyors con-
 sellers, ab vot y parer de la vuytena de dols del rey nostre senyor, deli-
 10 beraren les coses següents :¹

Primo, que al consistori dels molt illustres senyors deputats s'els done
 lo loch s'els doná en lo any 1621, ço es, que estigan los senyors consellers
 tots sis dins del banch o districte, ahont acostumen estar en la stantia
 del Concell de Cent, y que los molt illustres senyors deputats segan en
 15 lo mateix banch dels senyors consellers, los quals poran estar, y après
 consequutivament tots los consistorials e immediatament un prohóm, y
 després un assessor de la Deputatió y axí alternative tots com vindran.

Item, que los tinents en los officis de mestre rational y balle general s'els
 done loch entre los senyors consellers segon * y ters, conforme se acostuma.

D. 9 v.º

20 Item, als coadjutors del rational y assessor de la Ballia general s'els
 done loch y hajen de estar entre los prohóms de la Ciutat, alternative,
 precehint primer lo prohóm.

Item, que als molt illustres senyors inquisidors s'els done lo loch, ço
 es, al inquisidor primer entre los senyors consellers segon y ters, y als de-
 25 més senyors inquisidors entre los altres senyors consellers, alternative,
 conforme vindrá per son orde ; y los oficials de dit senyor inquisidor entre
 los prohóms de la Ciutat, conforme está ordenat dels demás oficials.

Item, al molt illustre Capitol se li done loch entre los senyors conse-
 llers segon y ters, y consequutivament après conforme los demás tribunals.

30 Item, al protector del Bras militar se li done loch, ço es, al protector
 de dit Bras militar entre los senyors consellers segon y ters y los demás
 del Bras entre prohóms, conforme está dit dels altres tribunals.

Item, als cónsols de la Lotja de la Mar s'els done loch, ço es, al cónsol
 militar entre los senyors consellers quint y sisé, y lo altre après immediada-
 35 ment després del senyor conseller sisé, ço es, fora del banch dels senyors
 consellers, y als dos prohóms de dits cónsols de la Lotja y lo jutje de
 apells, immediatament després del cónsol mercader, sens intermedi de
 ningun prohóm de la Ciutat, y los demás entre los prohóms de la part

¹ La present deliberació consta aiximateix en *Llibre de Solemnitats*, C. ff. 203-205 i correspon al text del *Registre de Deliberacions* 1643, ff. 191-192 v.º

dels mercaders, comensant un prohóm de la Ciutat, y après, interpolatim.

Item, als alcaldes de la Seca en la matexa forma está dit dels cónsols de la Llotja.

Item, al prior de Cathalunya, abats y dignitats s'els done loch entre
5 los senyors consellers segon y ters.

Item, que lo primer die del dol dematí, los senyors consellers per
quatre prohómens de ses senyorias, acompanyats de alguns * oficials D. 10
de la present Casa, ab gramalles de dol y caps cuberts, envien al senyor
virrey fent-li a saber com la Ciutat te tres dias dol, comensant lo present
10 die, y que la Ciutat en dits dies no visita ningú, ans be reb visitas en sa
Casa, y que al cap de tres dies, que será dissabte proxim, dematí, se fasse
a saber y's convide a sa excelencia per la funeraria y capellardent fa la
present Ciutat en la iglesia major per la ánima del senyor rey Luys 13,
senyor nostre, que Deu tinga en sa santa gloria; y axímateix li fassen a
15 saber com los senyors consellers aqueix die no ixen a rebre a sa excelen-
cia ni's mouen de son loch, fins a tant que es acabat lo offici, que a les
hores arriben a son estrado, ahont sa excelencia está, a fer-li les gratias de
la mercé y honra es estat servit fer a la Ciutat en assistir a dita funeraria.

Item, que lo tenir lo cap del dol de les senyoras lo tinga la senyora
20 governadora y senyora dona Joana Sala, muller del senyor don Francisco
Sala, conseller en cap, y que dites senyoras tinguen cuydado de fer con-
vidar les demés dames los aparexerá; y que los senyors consellers dels qua-
tre cavallers anirán a convidar a sa excelencia, los dos d'ells vagen després
a convidar a la senyora governadora, y los altres dos a la senyora dona
25 Joana Sala, pregant-les per part de la Ciutat sien servides tenir lo dit cap
de dol y manar convidar les dames y demés senyores los aparexerá.

Item, que lo offertori se fasse en la forma acostumada.

Item, per quant al doctor micer Aleix Tristany y Francesch Fitor,
notari de Barcelona, qui vuy se troben assessor y procurador fiscal de
30 la visita de la present Casa, y haverse'ls de donar dol en virtut de la de-
liberació del savi Concell de Cent de 7 del corrent, y esser aquells,
es a saber, lo dit micer Aleix * Tristany, advocat fiscal de la casa de la
Deputació, y dit Francesch Fitor, procurador fiscal de dita casa del General,
y per consegüent tenir dol de dita casa de la Deputació, y no poder assistir
35 a totes dos parts juntes, y attés que aquells se son offerts en donar, ço es,
dit micer Aleix Tristany un magnífich juriste per assistir ab sa gramalla
de dol en lo loch de ell, y dit Francesch Fitor un notari de Barcelona, de-
liberen per ço que s'els concedesca lo que ells tenen offert ab que dites
persones hagen de assistir en acompanyar a dits senyors concellers ab ses
40 gramalles de dol y fer la assistentia que los demés oficials de la present
casa an de fer.

Item, ab dits vot y parer deliberen que no's done dol al senyor conseller segon qui serveix lo offici de mestre portulá, per no haver-ni de extret, y obstar-li algunes ordinations de la present Casa lo contrari disposants.

5 Dit die de xv. de juny de dit any, los senyors consellers deliberaren lo següent :

Los senyors concellers tots sis ajuntats, etc. Attés que en los *Dietaris* de la present Casa dels anys 1612 y 1621 no's trobe ab quina forma foren convidats a la present Casa de la Ciutat en los dols que en dits anys
10 hi hagué en dita casa per morts de rey y reyna y en los dies de las funeraries los molt illustres senyors deputats y hoidors del General de Cathalu-
nya, los consistoris del racional, Ballia general y altres, per ço dits senyors consellers, ab vot y parer de la vuytena de dols, [deliberen] que dit
molt illustre consistori de deputats y hoidors sie convidat lo die de demá,
15 que es la vigilia dels tres dies del dol te la present Ciutat per la mort del xpistianissim rey senyor nostre en la forma següent :

Ço es, que per un verguer dels senyors consellers, vestit de dol * ab sa gramalla, se vaje a demanar hora a dits senyors deputats, dient-los que de
part dels senyors consellers s'els ha de enviar una embaxada, y tinguda
20 resposta de la hora hauran assenyalat, vajen a fer dita embaxada los honorables obrers de la present Ciutat ab ses gramalles de dol, cubert lo cap,
acompanyats de algunes persones axímatex ab gramalles de dol, los quals obrers convidaran a dits senyors deputats y hoidors y a son consistori
per part de dits senyors consellers per los tres dies de dol tindrà esta Ciutat en la present Casa per la mort del rey, nostre senyor, es a saber, dime-
25 cres, dijous y divendres prop vinents, y per al dissabte a la Seu, que será lo dia de les funeraries.

Item, ab la mateixa forma y de la mateixa manera se convidará lo consistori de la Ballia general.

30 Item, ab la mateixa forma y de la mateixa manera se convidará lo consistori del racional.

Item, ab la mateixa forma y de la mateixa manera se convidará lo tribunal de la santa Inquisició.

35 Item, ab la mateixa forma y de la mateixa manera se convidará lo molt illustre Capítol de la Seu de la present ciutat.

Item, ab la mateixa forma y de la mateixa manera se convidará lo molt illustre Bras militar.

40 Item, convidarán per los mateixos dies lo magistrat de la Lonja de la Mar de la present ciutat per dos verguers dels senyors consellers, ab gramalles de dol y caps cuberts.

Item, axímateix y ab la mateixa forma, y per los mateixos dies, convidarán als alcaldes de la Seca y a llur consistori dos verguers dels senyors consellers.

Item, lo syndich y subsyndich, ab ses gramalles de * dol y caps cuberts, 5 convidaran per los mateixos dies al prior de Cathalunya y tots los abats se trobaran en Barcelona y lo recibidor de la religió de Sant Joan.

D. 11 v.

Dimars, a 16 de dit, los magnífichs obrers, cap cuberts, ab ses gramalles llargues, fent-se aportar les faldes fins al loch ahont anaven, dexant-les allí rossegar, havent precehit demanar hora, acudiren als tribunals dels 10 pares inquisidors, ballia general, mestre rational del rey, molt illustre Capítol y Bras militar, fent-los a saber com lo endemá comensaven los consellers a tenir dol en Casa la Ciutat tres dies, y'ls convidaven a dit dol, y axímateix per al dissabte primer vinent a les funeraries fahedores en la Seu de Barcelona, al que tots respongueren acudirien com tenien obligatió, exceptat lo pare inquisidor, dient no farien demostrations públicas per 15 no tenir cartes de avís, si be se recordarien encomanar a Deu ab veras la ánima de sa magestad. Y la veritat es, no's troba hi sien may anats, si be hi son estats convidats en algunes ocasions.

Dit die, dos verguers dels senyors Consellers, endolats, convidaren al 20 mateix y per al dissabte, als 20, en Casa de la Ciutat per acompanyar als consellers ab la graduatió als cónsols de la Lotja y alcaldes de la Seca.

Lo mateix die, lo syndich y subsyndich, ab ses gramalles de dol de drap y cap cuberts, convidaren axímateix al prior de Cathalunya, als abats fra Miquel Salabardenya, abbat de Cuixá, fra Soler, abbat de Sant Pau, al 25 recibidor de la religió de Sant Joan y a fra Francisco de Miquel.

Dimecres, a 17 de dit, arribaren dits consellers * en Casa de la Ciutat entre las nou y las deu de matinada ab sos caps cuberts, cada hu acompanyat ab quatre prohomens, tantbé caps cuberts, los quals se havien anomenats a son gust, acompanyats dels oficials de la Casa, Taula y Banch, 30 los quals se eran repartits ab dits consellers, per acompanyar-los, anant los mes preheminentes ab lo senyor conseller en cap, com clavari y advocats de la Casa, si be per estar mal de puagra altre dels advocats de la Casa, micer Miquel Cellers, se li doná licentia restás ab lo senyor conseller ters, que li era vehí, y lo clavari no'y aná per pretendrer se li havia de aportar la falda, anant ab lo senyor conseller en cap, conforme al conseller, en virtut de un *Dietari de la Ciutat* del any 1598, en que diu los dies del dol se aporta la falda a tots los qui acompanyen als consellers dits dies, y en esta ocasió tots los prohomens y acompanyants se la portaren al bras, y sols la aportaren als consellers. Advertint que ab los consellers sols feyen 35 filera los prohoms per ells anomenats, y los oficials de acompanyament a les spalles, y sols lo clavari fora anat a la filera del conseller en cap en cas 40

D. 12

hi fos anat ab tres prohoms dels anomenats per lo conseller, retirant-se lo quart prohom, conforme es notat en lo *Serimonial de la Ciutat* del any 1598. Y arribats en Casa de la Ciutat trobaren la sala del Concell de Cent tota colgada de vayetas, ab sa gran portalera de dol devant la porta ;
 5 lo mestre de serimonies Pere Mallol, notari scrivá rational de la present Casa, ab sa gramalla de dol, cap cubert, ab son bastó negre ab un cap de plata en les mans, acompanyant als obrers que'ls exien a rebre al cap de la escala, ahont se assentaren en son acostumat loch axí * com anaven arribant los prohoms, ciutadans y militars al banch dels ciutadans
 10 y militars ; los mercaders, artistes y menestrals a la part dels mercaders, assistint los oficials de la Casa a la desfilada en los banchs detrás ; y estaven tots ab sos caps cuberts ; y a la fi del primer banch, a la part dels ciutadans y militars, seya lo tauler militar y advocat de la Casa, los quals sempre que y havie moltes visites donaven loch, passant-se als altres banchs
 15 consequutius.

D. 12 v.º

Dit die, després de ser junts, enviaren una embaxada encontinent als molt illustres senyors deputedats per don Henrich de Semmanat, Francesch Xammar, Francisco Vila y Mariano Vives, fent-los a saber com la Ciutat tenie tres dies dol, comensant aquell matí, supplicant-los los honrassen
 20 com sempre havien acostumat, als quals respongueren dits deputedats hi acudirien com sempre havien acostumat.

E aximateix, feren altra embaxada al senyor virrey per Hieronym de Gaver, mossén Joan Claret y de Oluja, Agustí Pexau y Joseph Bru, fent a saber a sa excelencia com estos tres dies tenie[n] dol per la mort de sa
 25 magestat, en los quals no's movien ni anaven a visitar a ningú, ans be solien ser visitats, y que lo dissabte farien les funeraries o capellardent en la Seu, y que convidavan a sa excelencia a les nou horas per dit die, advertint per lo gran dol en semblant jornada no fan ningunas serimonies exint a rebre ni acompanyant als lochtinents, que sols acabat lo offici se
 30 acostaven dits consellers a dar las gratias a sa excelencia, y respongué sa excelencia acudirie ab molt gust a la Seu a assistir a les funeraries.

* E aximateix feren una embaxada a la senyora dona Joana Sala y
 Despalau, muller de don Francisco Sala, conseller en cap, la qual aportá
 Francesch Xammar y Francisco Vila, supplicant-li per part de la Ciutat
 35 se servís convidar, juntament ab la senyora governadora, totas las damas de la present ciutat per dissabte dematí a les obsequies fa la Ciutat en la Seu, al catafal fa la Ciutat per dit efecte, sent en ell las dos caps de dol ; al qual respongué dita senyora que per sa part servirie ab molt gust a la Ciutat. Totes les quals sobredites embaxades per los sobredits prohoms,
 40 acompanyats de oficials de la Casa, tots engramallats, ab sos caps cuberts, se feren havent primer tingut hora per un verguer s'i enviá endolat.

D. 13

E poch après, vingueren a visitar als senyors consellers lo abbat de Sant Miquel de Cuixá, fra Miquel Salavardenya, y lo abbat de Sant Pau, fra Miquel Soler, y se assentaren, ço es, lo abbat Salavardenya, entre consellers segon y ters, per ser mes antich, y lo abbat Soler entre ters y quart,
 5 als quals al entrar y exir, acompanyaven los obrers, mestre de serimonies y alguns oficials de la Casa ; y al cap de algun quart se'n anaren y arribá lo prior de Cathalunya, lo recibidor de la religió de Sant Joan, fra don Francisco de Miquel, un cavaller jove y un freyle de dit abit, y assentaren al prior de Cathalunya entre los senyors consellers segon y ters, al reci-
 10 bidor entre ters y quart, al cavaller jove del abit després de[1] prom mes antich ciudadá, y al freyle després de un altre prohóm, y al cap de poch se'n anaren.

* E poch après vingué una embaxada dels senyors deputats, la qual reportaren Francesch Callar, Bernat Vallencas, don Vicens Magarola y
 15 micer Salvador Boffill, ab gramalles rossegant, cap cuberts, acompanyats de altres oficials inferiors de la Deputatio, los quals se assentaren entre los prohoms ciutadans, interpolats, posant primer un prohóm, los quals per part dels senyors deputats feren a saber als senyors consellers com aquells tres mateixos dies aquell molt illustre consistori tenie dol tantbé
 20 en sa casa. Respongue'ls lo senyor conseller en cap los estimave la Ciutat la correspondencia en fer-los ho a saber, y'ls pesave ser en dies que la Ciutat te dol, en los quals no visitave a ningú, per poder acudir a ell, y que'ls solpicave los fes la mercé per sempre en acudir-hi.

E poch après de ser fora, vingué altra embaxada dels senyors deputats,
 25 la qual reportaren micer Pere Joan Fontanella, micer Joseph Amigant y micer Aleix Tristany, assessors y advocat fiscal de la Deputatió, acompanyats ab molts oficials, y vingueren ab ses gramalles rossegant, caps cuberts, y se assentaren interpoladament entre los prohoms ciutadans y militars, y digueren com los senyors deputats desijaven venir al dol, y
 30 que desijaven saber lo loch se'ls havia de donar, que en son *Dietari* trobaven lo últim estat era del any 1621, y que lo senyor deputat ecclesiastich y lo senyor conseller en cap segueren, costat per costat, baix de la Nostra Senyora está sobre y al mig del banch de dits senyors consellers, ço es, lo deputat ecclesiastich a la part squerra devés lo * banch dels ciutadans
 35 y militars, consequutivament los deputats y hoidors, y a la part dreita devés lo banch dels mercaders lo conseller en cap, y consequutivament los demés consellers, y que si'ls donaven dit loch acudirien ab molt gust. Als quals respongué lo conseller en cap, que lo ultim *Dietari* tenien notat en aquella casa era lo del any 1598, y trobaven havien tingut dits deputats
 40 la mateixa pretensió de estar baix Nostra Senyora los dos caps dels dos consistoris, y après los senyors deputats se eran assentats consequutiva-

D. 13 v

D. 14

ment ans de ningun prohóm en lo banch dels ciutadans. Pero axí per lo que en la Casa no's trobave notat del temps deyan dits senyors deputats, com per la bona correspondencia hi havie entre las dos Cases, se offerian dar-los loch en lo propri banch seyen a tots los que de dit consistori hi cabrien, com hi restassen tots los dits consellers en primer loch. Al que replicant dits embaxadors, que havia de ser igual; no sent capás per estar-hi los dos consistoris, se'n havien de exir tants de un consistori com altre, altrement no'y vindrien. Respongué lo conseller en cap ho tractarien entre si y après avisarian de la resolució a sa senyoria.

10 E après, al tart, lo mateix die de dimercés, enviaren embaxada los senyors consellers per don Henrich Semmanat y Francisco Vila, prohoms, a la senyora governadora de Cathalunya, supplicant-la fes mercé a la Ciutat fer convidar al dol per al dissapte de la funeraria en la Seu a les damas, juntament ab dona Joana Sala, muller del conseller en cap, sent las dos
15 caps del dol, la qual aportaren ab gramalles, cap cuberts, acompanyats de alguns oficials de la Ciutat, si be après enviá * dos cavallers als consellers, dient trobave dificultat se convidás y en nom de dos senyoras, y que la Ciutat elegís sols la una de las dos, o que's convidás en nom de la Ciutat, dient las dos serien cap de dol. Y elegí la Ciutat convidar en son nom, com ho
20 feu lo divendres als 19 del mateix, convidant per los verguers, capcuberts, repartits ab sos memorials per Barcelona, si be lo dia del dol tantpoch no assistí dita governadora, dient no's trobave de gana.

D. 14 v.º

E axímateix, feren altra enbaxada per los advocats de la Casa dels senyors deputats, acompanyats de altres oficials, ab ses gramalles de dol
25 y cap cuberts, representant-los com després de haver conferit lo fet acerca del loch, los havien de donar trobaven no podie ser altre sinó no exínt ningú dels consellers de son banch, posant lo senyor deputat ecclesiastich al costat a ma esquerra del senyor conseller en cap, y després al costat del senyor deputat eclesiastich los demás deputats y hoidors hi cabien, y los
30 que no'y cabrian, se posassen consecutivament al primer loch dels prohoms ciutadans, y després dels hoidors, un prohóm, un assessor, y axí interpolats los demás assessors y advocat fiscal, y que sentirien molt que aquell consistori no'ls fes mercé com sempre havie acostumat en semblants ocasions, als quals respongueren dits deputats que açó era lo mateix loch havien
35 offert de matí a sos assessors, y que no donant-los lo que ja s'els solie donar no anirien, si be los pesave molt.

E axímateix, enviaren al syndich y sub*syndich ab ses gramalles y cap cuberts, al general de la Mercé y al senyor de Argenson, fent-los a saber com la Ciutat te dol estos tres dies, convidant-los a ell.

D. 15

40 Poch après, tingueren visita del dit general de la Mercé, al qual assentaren entre consellers segon y ters, y los religiosos vingueren en sa com-

panya los assentaren interpolats entre los prohoms ciutadans y militars, precehint un prohom, y poch après vingué lo consistori de la Ballia general y se'n aná dit general, los quals vingueren ab ses gramalles rossegant, acompanyats de tots los oficials d'ella, assentaren al lochtinent de balle
 5 general entre segon y ters, al assessor y demás oficials mes preheminentes entre los prohoms ciutadans y militars interpolats, comensant un prom, y feren cerca de un quart de visita.

Poch après vingué lo consistori del offici de mestre rational, ab ses gramalles rossegant y caps cuberts, assentaren lo lochtinent en dit offici,
 10 Francesch de Tamarit, entre lo conseller segon y ters, y los coadjutors y oficials de dit offici mes preheminentes interpollats entre prohoms ciutadans y militars, comensant un prohom, y après lo coadjutor mes antich, y feren sa visita per un breu temps.

Poch après, arribaren los cónsols de la Lotja, acompanyats de prohoms,
 15 jutge de apells, defenedors y demás oficials, ab sos caperons al cap y gramalles rossegant, assentaren lo cónsol militar, qui era a les hores mossén Hieronym de Miquel, entre conseller quint y sisé, y al cónsol mercader, qui era Jaume * Pi, mercader, al costat del conseller sisé, fora del banch dels senyors consellers, en lo primer loch de prohom mercader, consequu-
 20 tivamente dos prohoms mercaders aportá la Lotja, y lo jutge de apells; y après en dita part un prohom de la Ciutat, un defenedor, y axí interpolladament, tots los oficials de la Lotja, los quals feren breu rato de visita per ser aquí los alcaldes de la Seca.

Poch après, vingueren los alcaldes de la Seca, ab ses masses devant
 25 cubertas de dol, acompanyats dels advocats y demás oficials de la casa de la Seca, ab sos caperons al cap y gramalles rossegant, assentaren lo primer alcalde, Benet Vinyals, dit monader, entre lo conseller quint y sisé, al segon alcalde, Joseph Puig, dit obrer, al costat, fora lo banch, al primer loch de prohom mercader, après un prohom mercader, un advocat y axí dels
 30 demás interpollats.

Vingueren tantbé a visitar als senyors consellers don Francisco Gravalosa, don Joan de Argensola, don Josep Amera, Frederich Desvalls y altres cavallers particulars, als quals daren loch interpolladament ab los proms, militars y ciutadans, precehint sempre lo prohom mes antich.

Adverteix-se que totes les visites rebien los obrers al cap de la escala
 35 acompanyats de oficials de la Casa, y essent consistori y persones insignes exien dels proms tantbé a rebre y acompanyar, anant sempre lo mestre de serimonies devant ab son bastó negre ab lo cap de plata, insignias de son offici, en la ma, dant-los loch ahont se havian de assentar.

* Dijous dematí, a 18 de dit, vingué al dol lo senyor de Argenson, qui
 40 resideix en esta Ciutat con a sobreintendent de sa magestad en les armadas,

D. 15 v

D. 16

acompanyat de un fill y altres persones aportave en sa companya, donaren-li loch entre lo conseller segon y ters, y als de sa companya entre los prohoms interpolats a la part dels ciutadans, precehint un prohom, y feu la visita breu.

5 Vingueren encontinent lo prior de Cathalunya, lo abbat Salabardenya, lo recibidor de la religió de Sant Joan, fra Francisco Miquel, y fra Diego de Boxadors del abit de Sant Joan, y per trobar-se junts se assentaren, ço es, lo prior de Cathalunya entre segon y ters, lo abbat Salavardenya entre ters y quart, lo recebidor Miquel entre quart y quint, y per no haver-
10 hi en aquella ocasió mes consellers en la sala, assentaren lo comanador Boxadors després del primer prom ciudadá.

Poch après de ser-se'n anats los sobredits, vingué lo provincial de Sant Francesch, accompanyat de tres altres frares, lo assentaren després del primer prohom ciudadá, y après los altres interpollats.

15 E aixímateix, vingueren a visitar don Bernat Çalba, don Bernat Terré, micer Olzina, lo doctor en medicina Joan Pau March Gelpí, Luys de Boxadors, don Francesch Castellá, don Hieronim Torres, Balthazar Carcer, don Pedro Aymerich, Galceran Dusay, Josep de Navel, don [ ] de
20 Lanuça y molts altres cavallers y ciutadans, als quals axí com venien se'ls donave loch entre los * prohoms ciutadans y militars, los mes vells abans, precehint un prohom.

D. 16 v.º

E axímateix dit matí vingueren a fer altra visita consistorialmente los alcaldes de la seca, als quals se doná lo mateix loch que lo die de abans se'ls havia donat, venint ells ab la mateixa forma.

25 Lo mateix die de dijous, al tart, torná a visitar lo general del orde de la Mercé, accompanyat de religiosos, y se li doná lo mateix loch, axí a sa paternitat reverendíssima com als religiosos aportave, que se'ls havie donat lo die de abans.

30 E axímateix vingué a visitar als senyors consellers lo provincial de Sant Francisco de Paula, accompanyat de religiosos, lo guardiá de Sant Francesch, prior de Sant Agustí, cada hu accompanyat de religiosos de son orde, y lo prior o comanador de Sant Antoni de la present ciutat, accompanyat de altre religiós, als quals se doná loch entre los prohoms ciutadans y militars, precehint sempre un prohom, interpollatim.

35 Tantbé tornaren los consistoris de la Ballia general y magistrat de la Lotja, hu après altre, ab la forma eran vinguts lo die abans, y se'ls doná axímateix lo mateix loch.

40 Poch après, vingueren los molt illustres senyors deputats, accompanyats de tots los oficials de la Deputatió, ab caps cuberts, exceptat los ecclesiastichs que duyen los caperons a les espalles y gramalles rossegant, als quals reberen los obrers y altres oficials de la Casa de la Ciutat al cap

de la escala, y molts dels prohoms a mig camí del trast de la sala, al cap de la escala, * arribaren sols quatre consistorials de dits deputats, y se trobaren en lo banch sols quatre consellers, per concert privadament fet entre dits consistoris, perquè ab eixa forma havent-hi consistori per cada part
 5 caberen tots en lo banch designat en la sala per los senyors consellers, posant-se lo conseller en cap y diputat eclesiastich baix de la imatge de Nostra Senyora está al mig del asiento, ço es, a la ma esquerra lo diputat eclesiastich, y consecutivament los demés deputats y hoidors que es a la part dels militars y al costat del conseller en cap, se assentaren los demés
 10 consellers a la part dreita, que es a la part dels mercaders, faltaren-hi lo conseller segon per acodir-hi, y lo sisé per estar desganat, que lo die abans havie tingut una basca en lo dol, que expressament s'i havie ell de trobar y faltar-ne dels altres. Als magnífichs assessors, advocat fiscal y demés oficials de la Deputació assentaren interpollats ab prohoms a la part dels
 15 ciutadans, precehint un prohom. Y après de haver fet cosa de un quart de visita, se'n anaren acompanyats de molts prohoms y oficials de la Casa, los prohoms los acompanyaren fins al cap de la escala y los oficials fins a mitja escala.

Poch après, vingué a fer visita lo senyor de la Bergea, enviat per los
 20 ministres de sa magestad xpistianíssima per sobreintendent de les armes y affers en que se ocupa lo senyor de Argenson, volent s'i trobassen junts, pera que lo senyor de Argenson, qui de principi hi es estat y se'n te de anar, lo instruesca abans; donaren-li loch entre segon y ters, y als qui anaven ab sa companya entre los prohoms ciutadans y militars, interpollats, precehint un prohom.

* Dit die, al tart, enviaren los senyors consellers als syndich y sub-syndich ab ses gramalles de dol y cap cuberts ab un subcollector, o vicensuncio apostolich residie en Barcelona, convidant-lo a dit dol.

Divendres dematí, terser die del dol, als 19 del dit mes, tornaren a fer
 30 visita los abbats Salabardenya y Soler, dona-se'ls lo loch com los altres dies, es a saber, a Salabardenya, com a mes antich, entre segon y ters, y al abbat Soler entre ters y quart.

Poch après vingueren tots los oficials de guerra de la present Ciutat, es a saber, mestres de camp, sargentos majors, capitans, ajudants, alferes
 35 y sargentos de totas las companyas dels tertios y coronalia de la present Ciutat, venint tots de quatre en quatre, tots vestits de negre, ab totas las insignias negres cubertas de vayeta, desde'l monestir de Sant Francesch ahont se eran ajuntats, anant primer los mestres de camp, després los sargentos majors, los capitans, los ajudants de sargentos majors y après
 40 los alferes, y ultimament los sargentos passaren al anar devant palacio, ahont los isqué a veurer lo senyor virrey, y après per casa lo conseller

en cap, coronel, lo qual aquell matí no's trobave en lo dol. Arribats en dita sala los isqueren a acompanyar ab la forma acostumada, y'ls donaren loch, ço es, als oficials majors y capitans entre los prohoms ciutadans y militars, interpollats, precehint un prohóm, y los que no'y caberen, après
 5 se'n passaren entre los prohoms a la part dels mercaders, y los demás se assentaren segons sos estaments per los banchs de dita sala, que fonch de veurer per ser molts, y la conformitat ab que anaven, los quals feren cerca * de un quart de visita, y se'n tornaren ab lo mateix orde a Sant Francesch, ahont se disgregaren.

D. 18

10 Poch après, vingué a visitar dits consellers lo veguer de Barcelona, vestit de dol, sens gramalla, ab la vara negra, donaren-li loch en lo banch dels consellers abans del senyor Conseller en cap, donant-li lo primer loch.

Poch après, vingueren los alcaldes de la seca, en forma de tribunal, acompanyats dels advocats y demás oficials, conforme hi eran estats los
 15 dos dies abans, y se'ls doná lo mateix loch.

E axímateix vingueren dit matí frares, prelats de different religions, acompanyats de altres religiosos, ço es, respectivament cada hu dels de la sua, en particular los de la companya de Jesús, y axímateix molts cavallers de la present ciutat, als quals interpoladament se'ls doná loch entre los
 20 prohoms ciutadans y militars, precehint un prohóm, posant a las visitas mes preheminentes entre los primers, si be lo ordinari era en arribar las unas alzar-se les altres encontinent, y anar-se'n.

E axímateix, vingué lo molt illustre Bras militar, es a saber, lo protector y oficials tant solament, tots ab ses gramalles arrestrant y capcuberts,
 25 donant loch al protector entre conseller segon y ters, y als oficials de dit bras entre prohoms interpollats a la part dels ciutadans, precehint un prohóm.

Lo mateix die, després dinar, feren fer los senyros consellers una crida per los trompetas de la present Ciutat, tots endolats, posant dins de las trompetas un tros de fusta per fer lo so trist, fent a saber a tot hom com lo
 30 endemá * se feyan las obsequias en la Seu per la ánima del senyor rey Luys XIII. rey y senyor nostre, que tothom acudís a la Seu a pregar per la sua ánima, y ningú tingués portas y obradors oberts, la qual crida se feu primer devant Casa la Ciutat, après devant palacio, y après per los lochs acostumats.

D. 18 v.º

35 Dit die de divendres, després dinar, que encara no eran acabats de ajuntar los senyros consellers, vingué enbaxada de part dels molt illustres senyros deputats, la qual reportaren Francesch Callar, donzell; Bernat Valencas, ciudadá; don Vicens Magarola y micer Sigismundo Boffill, cap cuberts,
 40 ab ses gramalles rossegant, acompanyats de altres oficials del dit General, donaren-los loch interpollats entre los prohoms ciutadans y militars, pre-

cehint un prohóm, los quals, per part dels senyors deputats, convidaren als senyors consellers pera dilluns dematí, a les nou hores en casa de la Deputació, per les obsequies en dita jornada celebradores per la ánima del senyor rey en dita casa de la Deputació, als quals respongué lo conseller en cap que acudirie ab molt gust, conforme en altres ocasions an acostumat.

Poch après, vingueren a fer visita differents prelats de las religions de la present Ciutat, acompanyats cada hu de ells de quatre, o sis religiosos, subdits seus, als quals respongué lo conseller en cap que acudirien ab molt gust conforme en altres ocasions an acostumat.

Poch après, vingueren a fer visita differents Prelats de las religions de la present Ciutat acompanyats cada hu de ells de quatre o sis religiosos subdits seus, als quals daven loch alternativament entre los prohoms ciutadans y militar, precehint un prohóm.

E estant en visita mestre Francisco Viader, commissari general de sa religió, acompanyat ab sis frares de la orde de la Santíssima Trinitat, entrá lo magnífich clavari a voler presentar una scriptura al senyor conseller en cap per rahó que no's dexave acompanyar dits dies * desde sa casa al dol per dit clavari, aportant-se dit clavari la falda per patge, requerint a Jaume Agramunt, secretari, ne llevás acte. Lo que no permeteren dits consellers per no ser habilitada dita scriptura, dient lo clavari no'n hauria de ser per anar a un conseller sol. Y poch després, sent-se'n exit fora dit clavari, torná a entrar ab gran estruendo, acompanyat de micer Gabriel Antoni Mostarós, son cunyat, advocat de la casa, Francesch Sangenis, son germá, y de alguns altres que aportave per testimonis y augmentá lo avalot al voler-li impedir la entrada lo magnífich obrer Pau Passoles, notari de Barcelona, y en effecte causá gran avalot a la sala dita descompostura, y entrat dit clavari fins ahont era dit Agramunt li tirá dita scriptura als peus. Lo que per rahó de dit procehir feren los senyors consellers contra dit clavari se trobará en la scrivania major en lo llibre de *Deliberations* del corrent any. En rahó empero de la pretensió de dit clavari se feu lo següent

Vot de doctors sobre las pretensions del magnífich clavari.

Die XIX. juny MDCXXXIII. Barchinone.

Jhs. cum Maria sine labe peccati concepta.

En lo fet consultat per los molt illustres senyors concellers als advocats baix scrits, en orde a la pretensió que te lo magnífich Xpristofol Sangenis, mercader, lo corrent bienni clavari de la present Ciutat, de que en

las funera*ries que al present se celebren per la ànima del rey nostre
 senyor ha de anar acompanyant al molt illustre senyor conseller en cap
 de sa casa a la de la Ciutat en la primera filera de dit senyor conseller,
 aportant la falda alta de la mateixa manera que la aportave dit senyor
 5 conseller, havent vist lo serimonial de les funeraries del rey Phelip segon
 en jornada del primer de dezembre 1598, y havent vista la deliberatió
 del Concell de Cent celebrat en 5 del corrent mes de juny, havent vist
 mes avant tot alló que se ha pogut veurer concernent lo dit dubte, y attés
 lo que se havia de attendrer y particularment lo serimonial de les funera-
 10 rias del dit any 1598, en lo qual se troba que lo clavari aná ab lo conseller
 en cap y los advocats mes antichs y altres oficials, anant lo clavari y tres
 prohoms en la filera de dit conseller en cap, y exint de casa dels conse-
 llers, axí los consellers com los que'ls acompanyaven anaven ab lo cap
 cubert, y fent-se aportar tots la falda, attenant tantbé que en la delibera-
 15 tió feta en lo Concell de Cent celebrat dit die de 5 del corrent, está expressa-
 ment deliberat que's fassen las funerarias per la ànima del rey nostre se-
 nyor difunct, si y de la manera y en la mateixa forma que's feu en lo dit
 any 1598. Y attenant tantbé que en los llibres de la present Ciutat no se
 ha trobat altre serimonial en materia de funeraries sino en lo dalt mentio-
 20 nat y chalendat, ni se ha trobat exemplar algú contra lo que está disposat
 en dit Serimonial quant al article controvers, y attenant que en via y ter-
 mens de dret * en los cassos de precedentias y prerrogatives de dignitats,
 officis y carrechs, se ha y deu recorrer a la consuetut y costum observat
 en semblants actes, per los quals se regulan las preheminentias y prerro-
 25 gatives de les dites dignitats, officis y carrechs ; attenant a les dites coses
 los doctors baix escrits son de vot y parer, que en lo cas y dubte proposat
 y dalt referit, se ha y deu estar a la consuetut y us segons lo dit Serimonial
 del dit any 1598 y deliberatió feta per lo Concell de Cent a 5 del corrent,
 confirmant dit Serimonial. Et hæc salvo, etc.

30 Cellers, advocatus Civitatis ; Montserrat & Rufet, consulens ; Lauger,
 consulens.

Y en lo fet que després es estat consultat, los doctors baix scrits es a
 saber, si anant dit clavari acompanyant lo molt illustre senyor conseller
 en cap, y anant en la filera del dit senyor conseller en las sobreditas oca-
 35 sions en la qual van tres prohoms quin loch ha de tenir lo dit clavari en
 la dita filera, vist lo dit Serimonial del any 1598, vist també los actes de
 graduacions de funeraries dels anys 1612, de la senyora reyna dona Mar-
 garita, y lo del any 1621, del rey Phelip tercer, vist lo que en la materia
 subjecte se es pogut veurer, y attés lo que se havia de attendrer, y encara
 40 que sie veritat que en lo serimonial de dit any 1598 no's fa especifica men-

D. 19 v.º

D. 20

ció del loch que dit clavari ha de tenir en la dita filera del molt * illustre conseller en cap en les occasions dalt dites, ab tot, attés que tant ab lo dit Cerimonial com també en los actes de graduations funerals dels dits anys 1612 y 1621 se ha trobat que los prohoms dels molt illustres consellers an precehit y preceheixen al dit clavari lo qual després dels prohoms y entre los oficials de la Casa obté lo primer loch, constituynt lo cap a la filera immediatament després dels dits molt illustres senyors consellers. Los doctors baix scrits son de vot y parer que al dit clavari en la dita filera se li ha de donar loch [en la dita filera] després dels prohoms del molt illustre senyor conseller en cap. Et hæc salvo, etc.

D. 20 v.

Cellers, advocatus Civitatis ; Montserrat et Rufet, consulens ; Lauger, consulens.

E poch després de seguit lo demunt dit, vingué a fer visita lo general de la Mercé, acompanyat de molts religiosos, als quals se doná lo mateix loch que lo die de abans.

Poch après, vingué lo subcollector o vicenuncio apostolich, que residie en la present ciutat, al qual essent-se'n anat lo general de la Mercé li donaren lo mateix loch, ço es, entre conseller segon y ters.

E aximateix tornaren a fer visita los consistoris de la Ballia general, y après lo de la Lotja ab la mateixa forma eran vinguts los dies de abans, dant-los aximateix loch, y fent-los lo mateix acompanyament.

E après, ultimament, tornaren a fer visita los molt illustres senyors deputats, acompanyats de tots los * oficials de la casa, entrant en la sala tots cap cuberts, excepto los ecclesiastichs, que aportaven los caperons a les espalles, y tots gramalles rossegant ; al entrar y tornar-se'n los isqueren a rebre y acompanyar a mitja escala los oficials de la Ciutat, y al cap de la escala molts dels prohoms donaren-los loch axí a dits deputats com als magnífichs assessors y demés oficials com al die de abans, excepto que en lo banch dels consellers hi caberen dit die deu persones, es a saber, sinch consellers, que y faltá lo ters, y sinch del consistori dels deputats que y faltá lo deputat militar, per acordi y concert entre los dos consistoris que fossench sinch de cada hu fet lo die de abans, havent vist quant hi seguieren vuyt que ni podien cabre dos mes, y feren cosa de un quart de visita y després se'n anaren.

D. 21

Y acabades ya les visites, dits senyors consellers se'n tornaren acompanyats ab sos prohoms y oficials cada hu a sa casa, conforme eran anats y tornats los altres dies del dol.

Los prohoms que anomenaren los senyors consellers son los següents :

- 1.º Primo, lo senyor don Francisco Sala, conseller en cap, nomená en prohoms los següents : mossén Joan Claret y de Oluja, senyor de Cellers, militar ; mossén Domingo de Moradell, militar ; mossén Francesch Xammar, militar ; lo doctor Joan Martí, doctor en Medicina.
- 2.º Lo doctor Vicens Barthomeu, conseller segon, anomená en prohoms los següents : micer Francesch Claris, ciudadá ; * mossén Josep Bru, ciudadá ; mossén Pere Brocá, ciudadá ; lo doctor Francesch Matheu, metge. D. 21 v.º
- 3.º Lo doctor micer Hyacintho Fábregues, ciudadá, conseller ters, nomená en prohoms los següents : don Josep Ferrera ; Francisco Vila, ciudadá ; Alvaro Antoni Bosser, militar ; micer Pere Antoni Serra.
- 4.º Xpisthofol Mercer, mercader, nomená en prohoms los següents : mossén Hieronym de Gaver, donzell ; Benet Ginebreda, mercader ; mossén Mariano Vives, ciudadá ; Pere Pau Mongay, parayre.
- 5.º Francesch Pla, notari de Barcelona, conseller quint, nomená en prohoms los següents : don Henrich Semmanat ; Antoni Roig, mercader ; Francesch Janer, adroguer ; Francesch Artés, velluter.
- 6.º Pere Pau Sevit, manyá, conseller sisé, nomená en prohoms los següents : mossén Agustí Pexau, ciudadá ; Pau Ricart, mercader ; Joseph Lloreda, droguer ; Vicens Sevit, manyá.

E lo mateix die de divendres a la tarda, poch après de ser-se'n anats los senyors consellers de la Casa de la Ciutat, tornaren privadament en ella ahont los * magnífichs obrers, los quals, ab parer de dits consellers y de alguns prohoms, feren la graduatió, per anar lo endemá dematí a la Seu a les obsequies, de les persones convidades entenian havian de anar a dita Seu, com també dels prohoms anomenats per dits senyors consellers. D. 22

Graduatió feta per los senyors consellers y magnífichs obrers per anar a les funeraries del rey xpistianissim Luys XIII. als xx. juny MDCXXXIII.

- 1.º Lo senyor don Francisco Sala, conseller en cap ; lo prior de Cathalunya ; lo Comanador Boxadós ; Hieronym de Gaver, militar ; Agustí Pexau, ciudadá ; Joan Oluja, senyor de Cellers, militar.

2.º Lo doctor Vicens Barthomeu, conseller segon ; lo abbat Salabardena ; Domingo Moradell, militar ; don Henrich Semmanat, militar ; Francisco Vila, ciudadá.

3.º Lo senyor micer Hyacintho Fábregues, conseller ters ; lo abbat de Sant Pau ; Francesch Xammar, militar ; Josep Bru, ciudadá ; Pere Brocá, ciudadá.

* 4.º Lo conseller quart Xpistophol Mercer, mercader ; lo recibidor Miquel ; don Josep Ferreres, militar ; Mariano Vives, ciudadá ; micer Francesch Claris, ciudadá. D. 22 v.

5.º Lo senyor Francesch Pla, notari de Barcelona, conseller quint ; Hieronym de Miquel, cónsol de Lotje, militar ; Benet Vinyals, alcalde moneder ; Agustí Calvet, doctor en medicina ; micer Antoni Serra.

6.º Lo senyor Pere Pau Sevit, conseller sisé ; Jaume Pi, cónsol de Lotja, mercader ; Joseph Puig, alcalde obrer ; lo doctor en medicina Francesch Matheu ; lo doctor en medicina Luys Mora.

Lo senyor clavari no aná per impediment.

7.º micer Francesch Soler, tauler ; micer Hieronym Thalavera, administrador del Banch ; Benet Ginebreda, mercader ; Joseph Lloreda, droguer ; Pere Pau Mongay, parayre : prohoms.

8.º Lo senyor Xpistophol Mercer, mostassaph ; Micer Miquel Cellers ; micer Mostarós, no aná per impediment : advocats de la Ciutat. * Pau Ricart, mercader ; Antoni Roig, mercader ; Francesch Gener, droguer ; Francesch Artés, velluter ; Vicens Sevit, manyá : prohoms. Micer Montserrat Rufet, assessor de la visita ; micer Joseph Montaner, advocat de la visita. D. 23

9.º Sebastiá de Cormelles, mercader tauler ; Aloy Planes, mercader rational ; Rafel Roure, mercader archiver ; Francesch Ros, mercader ; Pau Puig, mercader ; Thomás Pasqual, mercader ; Pere Monclar, mercader ; Josep Rubió, mercader ; Magí Vilamajor, mercader ; Josep Albaret, mercader : oficials de la Taula y Banch.

10. Micer Francesch Lauger, micer Domingo Osona : advocats dels alcaldes de la Seca.

II. Diego Bisbevidal, Pau Passoles, obrers de la Ciutat.

Dissabte de matí, als 20 de dit, la campaneta de las ánimas de la present Ciutat, acompanyat de dos pesadors del mostassaph, tots a cavall, ab mules ab * ses gualdrapes y ells ab gramalles de vayeta y cap cuberts, feren cridas per la present ciutat, que tothom pregás a Deu per la ánima de nostron rey y senyor Luys XIII., qui era mort, que tal tropiam qui fasse per nosaltres, fent la primera crida devant Casa la Ciutat, la segona devant lo palacio del senyor virrey, y les altres per los lochs acostumats.

D. 23 v.º

E axímateix, dit die de dissabte, als 20 de dit dematí, a les 8 horas, se anaren ajuntant los consellers en Casa de la Ciutat a la sala de Concell de Cent, acompanyats de sos prohoms y officials havian tocat a cada hu; conforme los altres dies de dol eran anats, exceptats los obrers qui foren los primers en dita sala de Concell de Cent, y rebian a dits consellers dit die y demés convidats axí com arribaven.

Després de haver-hi alguns consellers arribaren los alcaldes de la Seca ab ses masses altes en forma de tribunal, conforme los altres dies, per acompanyar dits senyors consellers; donaren-los loch.

Poch après, vingueren los cónsols de la Lotja en forma de tribunal de la propria manera eran vinguts los dies abans per acompanyar dits senyors consellers, donaren-los loch entre conseller quint y sisé al cónsol militar, y après al loch del primer prohom mercader al alcalde moneder, après lo cónsol mercader, après lo alcalde obrer, sens haver-hi prohoms de per mig.

* Acabats ja de arribar tots los senyors consellers, vingué lo prior de Cathalunya, lo recibidor fra don Francisco de Miquel y lo comanador fra don Diego de Boxadors, cavallers del abit de Sant Joan, vestits ab sos habits de tafetà negre, dits de punta, ab sos cordons, conforme usan en actes de sa religió, donaren-los loch, ço es, al prior de Cathalunya entre conseller segon y ters, al recibidor Miquel entre ters y quart, y al comanador Boxadors entre lo primer y segon prohom ciudadá.

D. 24

Poch après, vingueren los abbats Salabardenya y Soler per acompanyar a dits senyors consellers, vestits ab mantellets, mussetas y barrets de quatre corns, y encontinent, sens assentar-se, se alsaren los senyors consellers ab la graduatió feta lo die de abans, atrás continuada, y ab ella se'n anaren a la Seu, anant devant lo cap de guayta y bastoner del morbo ab sos bastons negres, si be per indisposició faltá lo capdeguayta, los dos vedells del Studi, lo porter del clavari y correu de la Ciutat, los quatre verguers dels senyors consellers nomenats acompanyadors, los dos verguers dels alcaldes ab ses masses cubertes de vayeta, los dos verguers de la Lotge ab ses masses cubertes de vayeta, y ultimament los dos verguers de la Ciutat ab las masses cubertes de vayeta, anant de dos en dos ab sos caps cuberts y gramalles rossegant, y après la filera del senyor conseller en cap,

y consequutivament las demás fileras, conforme lo paper de dita graduació atrás continuat, acompanyant a dita graduació tots los demás oficials, axí de la Ciutat y Llotge com de la Seca, anant tots, comensant lo senyor conseller en cap, ab los caps cuberts y las faldas * de las gramalles rossegant, les quals llansaren per terra al exir del portal de la Casa de la Ciutat, anaren-se'n tot dret per la plassa de Sant Jaume, per davant la Deputació, palau del senyor bisbe, portal de Santa Lucia, y entraren per lo portal major de la Seu, per lo mig del cor, per la part del portal de la sagristia y pujaren al altar major, ahont trobaren lo altar major en terra cubert de vayetas, tant a la part del evangeli com a la de la epístola, per servey de la Ciutat, y los de la part del evangeli per venir ostes y convidats de la Ciutat. Lo Concell real y ministres havian de venir acompanyant al senyor virrey ahont se havian de assentar ; davant del altar y de espalles al poble hi havia dos vias de banchs colxats, cuberts de vayeta, los quals eran dels senyors deputats, cuberts de vayetas per los mateixos senyors deputats. Lo estrado de sa excelencia estave en son loch acostumat, tot cubert de vayeta. Dins lo mateix presbiteri, contra la porta de la reixa de la part de la sagristia, estave un pulpít portatíl, ahont se predicá, entoldat de una vayeta negra ; la reixa de dit presbiteri de la part del orgue estave tancada per hont se passave al catafal de las damas ; tot lo tuguri y capell ardent estave cremant anant venint axí de differents comunitats de capellans com de religiosos a fer las absoltas, conforme des de dematí fins a hora del offici hi arribaren totes.

* Després de ser arribats dits consellers en lo altar major, se assentaren en la part de la epístola en lo banch colxat mes fora, assentant-se interpolladament ab prohoms, servint de prohoms los qui hi havian aportat lo cuerno esquerre en cada filera, e axí seguieren lo conseller en cap, lo prior de Cathalunya, conseller segon, lo abat Salavardenya, conseller ters, lo abat Soler, conseller quart, lo receptor Miquel, conseller quint, lo cónsol de Lotge militar, conseller sisé y lo cónsol mercader; y après venien los alcaldes de la Seca y tots los demás prohoms en lo banch primer, a les espalles de dits senyors consellers, y après consequutivament los oficials mes preheminentes de la Casa caberen en dits banchs, y los restants se assentaren en las gradas del tuguri, assistint sempre denpeus, ab sa gramalla, cap cubert y bastó de insignia de mestre de serimonies de la Ciutat, Pere Mallol, notari scrivá rational de dita Ciutat.

E poch après, arribaren en dit presbiteri los molt illustres senyors deputats, acompanyats de tots los oficials, ab masses cubertas, tots capcuberts, exceptat los ecclesiastichs que portaven los caperons a les spalles y las faldas de las gramalles arrosegant. Al entrar se feren lo degut acatament ab los senyors consellers, y se assentaren ab lo banch mes enfora

D. 24 v.

D. 25

dels dos estan devant lo altar major, assentant-se lo diputat ecclesiastich mes prop del assiento del senyor virrey sens assentar-se ab dits diputats los assessors ni advocat fiscal y al banch tenien a les espalles se assentaren los verguers de dits senyors diputats, y los * oficials mes prehe-

D. 25 v.º

5 minents se assentaren entre los de la Ciutat, als banchs de les espalles dels senyors consellers, y los demés entre los demés de la Ciutat, a les grades del tuguri, si be per lo calor gran hi feya desempararen lo loch los demés.

Poch après, vingueren los consistoris del offici de mestre rational y

10 Ballia general, cada hu de per si, acompanyats de tots los oficials y ministres, tots cap cuberts y faldes de gramalles rossegant, assentaren-se al cor al capdemunt, devés lo altar major, es a saber, lo del offici de mestre rational al costat de la cadira pontifical del senyor bisbe, y lo de la Ballia general de front, sota la trona.

15 Poch après, vingué lo excelentíssim senyor lochtinent y capitá general, lo senyor de La Motte, mariscal de Fransa y duch de Cardona, al qual ningú lo isqué a rebre, y entrá ab les masses reals devant, cubertas de vayeta, cap cuberts, y aportant-se al bras las faldas de dites gramalles. Sa excelencia venie entre canceller y regent, après lo thezorer y mes antich

20 del Concell y los demés doctors del Concell, de dos en dos, agutzils ordinaris, scrivans de manament y demés oficials reals anaven de acompanyament. Anave sa excelencia ab una gramalla de escot o altra cosa molt prima, cap cubert y fent-se aportar la falda per un patge. Cancellor, regent y los demés las aportavan de vayeta, venien tots cap cuberts y ells mateixos se

25 aportaven las faldas. Al entrar, posats en peus, consellers y diputats se feren moltes cortesies, y sa excelencia * se aná a seurer en son sitial. Cancellor, regent y demés doctors del real Concell, per son orde, se assentaren als banchs mes forans de la part del evangeli, y als de las spalles los demés oficials reals per son orde los acompanyaven.

D. 26

30 Inmediatament se comensá lo offici, lo qual digué lo canonje [ ] Rovira de la Catredal per no trobar-se bisbe algú, lo qual se digué ab molta música y inquietut, que per lo gran avalot y concurs de gent no se entenía lo cor ab los qui officiaven.

Abans de arribar al offertori, quatre capellans de la mateixa iglesia,

35 per dit efecte diputats per la Ciutat, donaren a sa excelencia una atxeta blanca, ab una moneda de or, per offerir, y repartits dits capellans donaren axímateix als senyors consellers, diputats, Concell real, ciris a cada hu de cera blanca, de pes de mitja lliura, y un real ab quatre sisens per oferir, y axímateix ne donaren als prohoms dels senyors consellers y demés eran

40 en lo altar major, y als oficials inferiors donaren ciriets grochs, de valor de un sou. En lo cor donaren als cabiscols y molt illustre capitol dels ciris

blanchs de mitja lliura, y un real ; y als demés del clero ciriets dels grochs, y axímateix donaren a les dames del tablado ciris de cera blanca.

Al offertori, havent dit la epístola y evangeli, en lo mateix presbiteri vingueren los capiscols ab ses capas, molt illustre Capítol y clero ab sos ciris
 5 en les mans, entrant per lo portal de la part de la sagristia, y tots offeriren, havent primer offerit los ministres del altar, y aprés anaren per la porta de * la part del orgue, que per dit efecte la obriren, y se'n tornaren al cor, y aprés se alsá sa excelencia y a solas, acompanyat de canceller y regent, las massas reals devant, y arribá fins al peu del altar, ahot sols sa excelencia offerí, donant-li lo sacerdot a adorar la patena, y se'n torná en son
 10 loch ; y encontinent isqueren del altar major diaca y subdiaca, anant lo diaca a pendrer lo offertori dels senyors consellers, y immediadament dels senyors deputats, y aprés del prohoms y oficials de la Ciutat ; lo sotsdiaca aná a pendrer lo offertori del senyor canceller, regent, doctors del real
 15 Concell y demés oficials reals, de manera que ningú se mogué de son loch, y donaven a adorar lo maniple. A les damas per offertori entrá un sacerdot ab sa estola.

D. 26 v.

Predicá lo pare Jaume Puig, de la companyia de Jesús, visitador general de sa religió y predicador de sa magestad xpistianíssima, que Deu
 20 tinga en lo cel ; predicá en lo pulpít de dins lo presbiteri, qui predicá molt be y sens ser larch.

Al llevar Deu, donaren velas a sa excelencia, consellers, deputats y Concell real, conforme es costum, les quals solen ser de la sagrestia, y las donan respectivament los verguers de cada tribunal al seu.

Acabat lo offertori, se feren tres absoltas sobre lo tuguri, o cos present,
 25 per lo canonge havia fet lo ofici, posat ab capa pluvial, arrimat devés lo altar major, a la primera grada, y un monjo dels de la Seu prengué la creu major en les mans, estave al peu del llit o tumol, ab dos escolanets cada hu * a son costat, ab sos candeleros y ciris grochs, estant mentres se
 30 feyan ditas absoltes sa excelencia y los demés tribunals en peus, les quals absoltes acabades se'n tornaren los qui havien fet lo ofici a la sagristia, saludant després des del altar major al senyor virrey, consellers, deputats y Concell real si y conforme ho havien fet quant eren vinguts.

D. 27

Encontinent, se alsaren los senyors consellers y se acostaren al sítial
 35 del senyor virrey, tots sols, sens prohoms alguns, y lo conseller en cap, en nom de tots, li doná les gratias per haver sa excelencia en aquella ocasió honrat la Ciutat ab sa presentia, disculpant-se com en aquella ocasió, per lo gran dol de la Ciutat, no fa altra cortesia, com rebre ni acompanyar a sa excelencia. Y després de haver respost sa excelencia ab lo compliment
 40 que de tant gran princep se esperava, li significaren dits consellers com, per son orde, lo algtzir Riu tenia capturat al magnífich clavari, al cual la

nit abans, fins altra cosa aparegués, ab vot de doctors tenian suspés, y ordenat capturar per cert descomodiment havia usat ab ells en lo dol, lo qual havie amostrat un guiatge de sa excelencia a qui supplicaven manás revocar-lo, y dexar obrar dits concellers, als quals respongué, que dit clavari
 5 la nit abans li havia demanat dit guiatge per quinze dies, y sens saber mes la y havia donat, però que per tot aquell dia lo desguïaria, dexant obrar a la Ciutat liberament, com en effecte lo desguïá, y volgué sa excelencia y que los consellers enviassen a dir al aguazil lo soltás.

Tornats a son puesto los senyors consellers, se alsá encontinent sa excelencia y se'n aná ab la mateixa forma, acompanyat de son Concell real y demés, con*forme era vingut, fent moltes cortesies axí a deputats com
 10 a consellers. D. 27 v.º

Poch després, se alsaren los senyors deputats y se'n anaren ab la mateixa forma eran venguts, fent-se moltes cortesies ab los senyors consellers.
 15

Y ultimament, se'n anaren dits consellers ab la mateixa forma y graduatió eran vinguts, tornant-se'n a Casa de la Ciutat en la sala del Concell de Cent, ahont se disgregaren, anant-se'n en primer loch lo prior de Cathalunya ab los cavallers de sa religió, los abats, après los cónsols de la Lotja, los
 20 alcaldes de la Seca, lo conseller en cap, lo segon, y axí per son orde, sent lo postrer lo sisé, los quals se'n tornaren a ses casas, cada hu acompanyat dels prohoms y oficials ab que era vingut.

Memorial de la distributió que fonch feta axí de cera com de diners per la oferta de dit aniversari.

25 Primo, al diaca y sotsdiaca, a quiscú de ells, ciris de mitja lliura, ab un real.

Al mestre de serimonies, ciri de tres onsas, ab un sou.

Als escolans y vadell, candeles de aniversari, ab dos diners a quiscú.

Als quatre capiscols, ciris de mitja lliura, ab un real

30 Als canonges, ciris de tres onsas, ab un sou.

Als beneficiats, conductius, jovens y escolans, una candela de aniversari, ab dos diners.

Al senyor virrey, una atxa blanca de bateig, de pes de una lliura, ab un escut de or.

35 * A tots los cavallers que assistiren a dites obsequies ab lo senyor virrey, un ciri de tres onsas, ab un real, y lo mateix se doná als doctors del real Concell. D. 28

Als consellers, ciris de mitja lliura, ab un real.

Al senyor prior de Cathalunya, abbats y prohomens dels senyors consellers, ciris de mitja lliura, ab un real.

Als tinents de mestre rational y balle general, ciris de mitja lliura y un real.

5 Als cavallers y ciutadans y doctors y assistents en lo cor, ciris de tres onses, ab un sou, y als demés homens que assistiran en lo cor, una candela de anniversari y dos diners.

A les senyores que tingueren lo cap del dol en lo catafal de las damas, ço es, a la senyora governadora, dona Joana Sala, y altres senyores mullers
10 de cavallers principals, ciris de mitja lliura y un real, y a les demés senyores ciris de tres onses y un sou.

Memorial¹ de las gramallas que lo senyor Xpistophol Sangenis, mercader, clavari de la present Ciutat, ha de donar als senyors consellers y als oficials de la present Ciutat, y als 24 prohomens
15 de dits magnífichs consellers, y tot lo demés dol per la mort del xpistianíssim senyor Luys tretzé, rey y senyor nostre, que sie en lo cel.

	Primo, al senyor conseller en cap don Francisco Sala, sis canes drap de Sagobia	6 C. ^a	p. ^a	
20	Item, al senyor conceller segon, lo doctor Vicens Barthomeu.	6 C. ^a	p. ^a	
	* Item, al senyor conseller ters, micer Hyacintho Fábregas.	6 C. ^a	p. ^a	D. 28 v.
	Item, al senyor conseller quart, Xpistophol Mercer, mercader.....	6 C. ^a	p. ^a	
25	Item, al senyor conseller quint, Francesch Pla, notari de Barcelona.....	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, al senyor conseller sisé, Pere Pau Sevit, manyá....	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, al magnífich clavari Xpistophol Sangenis, mercader..	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, al magnífich micer Cellers, advocat de la Ciutat, 24. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
30	Item, al magnífich micer Mostarós, advocat de la Ciutat 24. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Jaume Pau Agramunt, scrivá major, 24. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Aloy Planes, mercader rational, 24. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pere Mallol, notari, scrivá rational, 24. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
35	Item, a Joan Hieronym Thalavera, notari de Barcelona e ajudant de scrivá major, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Joan Rodas, notari de Barcelona, ajudant de scrivá major, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	

¹ El present memorial consta aiximateix en *Llibre de Solemnitats*, C., ff. 207-209.

	Item, a Josep Çafont, scrivá de registre, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	* Item, a Francesch Joseph Fontana, notari de Barcelona, syndich, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	D. 29
	Item, a Joseph Vendrell, notari de Barcelona, subsyndich, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
5	Item, a Antoni Aleix Cesilles, notari scrivá de les obres, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Francesch Cata, mercader, ajudant de mercader rational, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Jaume Rondo, notari de Barcelona, ajudant de scrivá rational, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
10	Item, a Rafel Roure, mercader, archiver, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Onofre Soldevila, notari de Barcelona, archiver, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Diego Bisbevidal, ciutadá honrat de Barcelona, obrer, 24. ^e , pagant lo sobreplus.....	6 C. ^a	p. ^a	
15	Item, a Pau Passoles, notari de Barcelona, obrer, 24. ^e pagant lo sobreplus.....	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a [ ], credencer de les franqueses dels ecclesiastichs del dret del vi, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a micer Francesch Soler, tauler, donzell, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
20	Item, a Sebastiá de Cormelles, tauler, mercader, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pau Albaret, mercader, portant lo llibre major de la Taula, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	* Item, a Epiphany Therés, notari de Barcelona, portant lo manual de la Taula, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	D. 29 v. ^o
25	Item, a Francesch Ros, mercader, portant lo llibre de solta de la Taula, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pau Puig, mercader, caixer de dita Taula, 22. ^e ...	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a [ ] Pasqual, mercader, regonexedor de les monedas, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
30	Item, a Francesch Amat, aydador de la Taula, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, als 24. ^e prohomens nomenats per dits senyors consellers, a quiscú d'ells, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pau Cerdá, verguer del senyor conseller en cap, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Jaume Vedielles, verguer del senyor conseller segon, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
35	Item, a Feliu Sala, acompanyador del senyor conseller ters, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Hieronym Forment, acompanyador del senyor conseller quart, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
40	Item, a Balthazar Prior, verguer del senyor conseller quint, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	

	Item, a Bernat Cudina, acompanyador del senyor conseller sisé, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Gabriel Casquer, correu de la Ciutat, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Salvi Soler, porter del magnífich clavari, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
5	* Item, a T. Galitxo, bastaix del morbo, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	D. 30
	Item, al capdeguayta de la Ciutat, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Jaume Flequer, guarda del port, 22. ^e	4 C. ^a	p. ^a	
	Item, als dos vedells del Studi, y a la campaneta de les ànimes, a quiscú sinch canes de drap, de manco quilat			
10	que lo dels verguers.....	15 C. ^a	p. ^a	
	Item, als dos bastaixos de la Taula que actualment serveixen, dues cotas de drap negre foraster, a quiscú dels tres canes 4 p. ^a	7 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pere Pau Vinyols, mercader, portant lo llibre dels forments, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
15	Item, a micer Hieronym Thalavera, administrador del Banch, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Joseph Rubio, mercader, portant lo llibre major del Banch, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
20	Item, a Henrich Coll, notari, portant lo llibre manual, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Pere Monclar, mercader, portant lo llibre segon de dit Banch, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Sebastiá Costa, notari, portant lo llibre manual, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Magí Vilamajor, mercader, caxer de dit Banch, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
25	* Item a T. Viver, credencer de dit Banch, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	D. 30 v.
	Item, a Pere Pau Ros, scrivent ordinari de la scrivania major, 22. ^e	4 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Aloy Roca, mercader, portant lo llibre major de les carns, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	
30	Item, al bastaix del dret nou, per una cota.....	3 C. ^a	4 p. ^a	
	Item, a Pau Amer, trompeta de la Ciutat, per vestit 22. ^e foraster.....	4 C. ^a	p. ^a	
	Item, a Steve Torrabruna, trompeta, 22. ^e foraster.....	4 C. ^a	p. ^a	
	Item, a mestre Aymerich, fuster de la Ciutat, 22. ^e foraster.....	4 C. ^a	p. ^a	
35	Item, al gater, per vestir-se ell y cubrir la sarria del animal.....	2 C. ^a	p. ^a	
	Item, als patges dels senyors consellers y del senyor clavari, a quiscú d'ells.....	3 C. ^a	2 p. ^a	
	Item, al servint lo offici de mestre portulá, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a	

Officials de la visita :

	A micer Aleix Tristany, assessor, 22. ^e	6 C. ^a	p. ^a
	A micer Montaner, advocat fiscal.....	6 C. ^a	p. ^a
	A mossén Fitor, notari de dita visita, ...	6 C. ^a	p. ^a
5	A Mossén Ramon Balle, notari de Barcelona, procurador fiscal de dita visita.....	6 C. ^a	p. ^a

* E après, dilluns, a 22 de dit mes de juny, se ajuntaren dits senyors consellers, cada hu de per si, en Casa de la Ciutat en la sala del Concell de Cent, a hont se posaren las gramalles de dol, fent-se aportar per patges las faldas, acompanyats per dit efecte dels oficials de la Casa, als quals tenien previnguts, tots ab ses gramalles, capcuberts y aportant-se las faldas al bras, y axímateix portaven los verguers, vadells del Studi, porter del clavari, correu de la Ciutat, bastoner del morbo y capdeguayta, tots devant, capcuberts, aportant las faldas al bras, se'n anaren a les nou hores del matí en casa la Deputatió, ahont al cap de la escala los isqueren a rebre los magnífichs assessors y advocat fiscal de la Casa, acompanyats de altres oficials (per no moures los deputats com a cap de dol), tots capcuberts, ab ses gramalles rossegant, y per estar lo túmol, o cos present, devant lo portal de la capella, ab moltes atxes, que totalment impedié lo pas, prengueren per lo corredor devant la capella xica de Sant Jordi, y giraren per lo corredor estret, y voltant vingueren a exir devant lo portal major de la capella, ahont al entrar feren dexar las faldas per los patges, y rossegant aquelles arribaren fins a son loch, que's assentaren a la part de la epístola, al costat dels deputats, ahont solen estar lo die de Sant Jordi, estant lo conseller en cap a ma dreta del deputat ecclesiastich, y consequitivament los demés consellers. Als oficials de la Ciutat donaren loch entre los oficials de la Deputatió en banchs hi havia a les spalles de dits deputats y consellers.

* Poch après vingué sa excelencia, acompanyat de alguns cavallers axí francesos com cathalans, ab sa gramalla de escot, cap cubert, fent-se aportar la falda per un patge, al qual isqueren a rebre los deputats y hoidors, capcuberts, excepto los ecclesiastichs que duyen los caperons a les espalles, ab les gramalles rossegant, tots al cap de la escala y'l acompanyaren a son sitial, lo qual tenie de vayeta en lo loch acostumat, y després de feta oratió, saludá als consellers qui speraven den peus per saludar-lo, y axímateix les damas del rodedor. Advertint que en dita ocasió los consellers no feren obsequi ni altra cortesia al senyor virrey, conforme trobaran notat se era fet en semblants ocasions.

Isqué encontinent lo offici y digué aquell lo doctor Roig, sagristá y canonge de Barcelona, no y hagué offertori y predicá lo pare [ ] religiós del orde de la Santíssima Trinitat, qui predicá molt be, y fonch un poch llarch.

5 Acabat lo offici, se feu una solemne absoluta y després de ser fora los qui havien fet lo offici, se'n aná sa excelencia, acompanyat dels senyors deputats conforme al entrar.

Tornats los deputats en son loch, després de acompanyat al senyor virrey fins al cap de la escala, se'n anaren los consellers acompanyats del
 10 assessor y advocat fiscal ab la mateixa forma los havien rebuts fins al cap de la escala, fent rossegar las gramallas fins al exir de la capella, ahont las prengueren los patges, y se'n tornaren a Casa de la Ciutat en la sala de trentenari, ahont se disgregaren, anant-sen de dits consellers en sa casa, part privadament, y part ab les gramalles, ab los caps descuberts
 15 y los caperons a las espalles.

CXXXII

* SOLEMNITAT PER RAHÓ DE LA SEPULTURA DEL MOLT ILLUSTRÍSSIM Y REVERENDÍSSIM SENYOR DON RAMON DE SEMMANAT, BISBE DE BARCELONA. E. 1

5

[12-18 gener 1663]

Divendras, a XII. del mes de janer, any de la Nativitat de nostre senyor Deu Jesupxist MDCLXIII., a la matinada, se tingué nova com lo illustríssim y reverendíssim senyor bisbe de Barcelona, don Ramon de Sammanat, era passat de esta vida en l'altra esta nit proxim passada de un prompte presisme, stant en lo llit, de tal manera que sols fou a temps a poder-se-li donar la absolució, y encontinent morí : Cosa que fou de tant gran desconuelo a tots los ciutadans de esta ciutat com se pot y dexá considerar, perdent un pastor de les parts y qualitats que en dit senyor bisbe concorrien. La qual nova sabuda per los molt illustres senyors consellers, encontinent se ajuntaren a la Casa de la present Ciutat, y procuraren en veure lo que acerca de ditas cosas devia la Ciutat fer y obrar, cercant los exemplars vells de altres senyors bisbes de la present ciutat ; y vistos y llegits dits exemplars, aparegué a dits senyors consellers que devian y tenian obligació de fer tot lo que la Ciutat havia y tenia acostumat fer en semblants casos y sepulturas de bisbes, y per so ordenaren, que encontinen fossen tancades les portes de la present Ciutat, manant als * verguers que anassen per tots los monastirs y convents de monjas pregant als pares priors, guardians y prelats per part d'esta ciutat, que com sentissen tocar les campanas de la Seu, tocassen també les dels dits monestirs, per la mort del dit reverent senyor bisbe don Ramon de Semmanat, bisbe d'esta ciutat. E. 1 v.º

25
E insequint altres exemplars, ordenaren que fossen fetas cinquanta atxas de sera groga, de pes quiscuna sinch lliures, ab sinquanta senyals o scuts de paper ab les armes de la Ciutat ; les quals fossen aportades per sinquanta pobres de la Misericordia, acompanyant lo cos del dit senyor bisbe, a quiscú dels quals fos donat un real.

30

E de les ditas sinquanta atxas ne foren donades a la sagrastia de la dita Seu sich, que es lo delme de las ditas sinquanta, y les restants coranta sinch foren restituïdes al candaler.

E mes avant, ordenaren que per la dita sepultura fos fet fer un drap imperial, acostumat donar en semblants sepulturas, ab senyals de la Ciutat. E per no poder-se'n trobar de prompte, ni poder-se'n fer que pogués servir a dita sepultura, que fos manllevat de la sagrastia de la dita Seu un drap imperial sobre lo qual fos possat lo cos de dit reverendissim senyor bisbe.

Dit dia, a la tarda, dits senyors consellers tornaren a la Casa de la present Ciutat, sens gramalles, sino sols ab les cotas y arruelos * que van vestits ordinariament, pensant que esta tarde per part del hereu, o marmessors del testament de dit senyor bisbe, los farien assaber la mort, y també los convidarian, com es costum, per los officis que se solen selebrar en lo palau episcopal tots los tres dies; y com haguessen estat aguardant tota la tarda y no se'ls fou dit cosa alguna se'n tornaren a llurs casas.

Disapte, a XIII. de dit, dits senyors consellers tornaren a la Casa de la present Ciutat, sens gramalles, aont arribá lo sindich del molt illustre Capítol, acompanyat de un capellá, ab son barret de quatre corns, y assentat en consistori després del senyor conseller sisé, digué y referí de part del molt illustre Capítol, com demá, diumenge, a XIII., dilluns a XV. y dimars a XVI., dia de sant Antoni, se farie lo enterro, suplicant a dits senyors consellers fossen servits fessen convidar a tots los monestirs, pera que dits tres dies anassen a fer les absoltes ordinarias y assistissen al enterro, conforme se acostumava; al qual dits consellers feren de resposta que ells havian procurat ya de mirar lo que per part de la present Ciutat se acostumava fer en semblants ocasions, y havien donat orde en posar en executió tot alló que pertany fer a esta Ciutat, no resmenys acudirian ab molt gran puntualitat y voluntat al que per dit * illustre Capítol se'ls era advertit, estiment a se sanyoria la honrra y mercé feya sempre a esta Ciutat.

Dit dia, a la tarda, dit senyors consellers, sens gramalles, se'n tornaren a la Casa de la present Ciutat y, junts que foren, donaren orde als verguers que tornassen a convidar los pares de dits monestirs per anar a fer les absoltes en la sala aont dit senyor bisbe estava, y assistissen al enterro, conforme se acostuma, y donat dit orde estigueren esperant tota la tarda per veure si vindrian alguns parents o capellans per part del hereu de dit senyor bisbe a convidar-los por los dias de la funeraria, conforme se acostuma, y vist que no venian, sent ja tard, dits senyors consellers se'n anaren a llurs casas.

Diumenge, a XIII. de dit, considerant los molt illustres senyors consellers que per part del hereu del dit reverendissim bisbe no eran stats convidats, conforme se acostumava y en tots los altres exemplars se era tro-

E. 2

E. 2 v.

bat, volent servir les parroquias de la Ciutat, determinaren no anar a dit palau episcopal als officis que feyan, y per so no se ajuntaren ni vingueren a la Casa de la present Ciutat, si be a les deu hores arribaren en dita Casa dos capallans ab sos barrets de quatre corns, los quals deyan venian de part del noble senyor don Emanuel * de Semmanat, nebot del dit senyor bisbe, a convidar a dits senyors consellers, suplicant-los fossen servits de assistir en ditas funerarias ab la forma acostumada, los quals veent que la dita Casa de la Ciutat estava tancada, y dits senyors consellers no'y eran, se'n tornaren.

E. 3

10 Dit dia, a la tarda, dits molt illustres senyors consellers, sens gramalles, tornaren a la Casa de la present Ciutat, y al cap de una estona que foren junts arribaren dits dos senyors capellans, venint de part de dit nebot de dit senyor bisbe, los quals entrats en consistori, assentats després del senyors consellers, digueren a sa senyoria fos servit perdonar lo error descuyt de no ser vinguts antes a fer assaber la mort del dit reverent senyor bisbe y convidar-los, pera que fossen servits assistir ab la forma acostumada que per semblants ocasions havian fet, que per ocasió de la mort tant repentina de sa senyoria ilustríssima, y estar tots tant suspesos y ab considerables angustias y cafers, no se havia tingut lloch de acudir ab major promtitut a la obligació que's tenia, per no saber-se, y que suplicavan a sa senyoria fos servit acudir a las obsequies de dit reverendissim senyor bisbe, conforme ho havian fet ab los antepassats, que dit senyor don [Manuel] de Semmanat ho estimaria de sa senyoria com es rahó, als quals dits senyors consellers feren de resposta que ells acudirian * ab la forma costumada ab molt gran gust; y aguda dita resposta dits senyors capellans se'n anaren.

E. 3 v.º

Dilluns, a xv. de dit mes de janer, los molt illustres senyors consellers, vestits ab ses gramalles, de dol, aportant-los las faldas criats, ab sos verguers devant ab massas altas, acompanyats de molts oficials de la present Casa, anaren en forma de Ciutat al palau episcopal per tenir dol y per oyr lo offici que quiscun dia se deya, y quant foren alt en lo dit palau, lo dit noble senyor don Manuel de Semmanat, nebot de dit senyor bisbe, vestit ab sa gramalla de dol y falda rosegant y caperó en lo cap, isqué arrebre a dits senyors consellers al corredor fora de la sala gran, aont era lo cos del dit reverent senyor bisbe, y quant foren al cap de la dita sala, junt de un altar aont se havia de dir lo offici cantat, dits senyors consellers se possaren en uns banchs qui estavan a la part dreta devers lo palau, al costat de dit altar, fent assentar a dit senyor don [Manuel] de Semmanat, nebot del dit senyor bisbe, entre lo senyor conseller quart y quint, y a l'altra part estavan alguns senyors cavallers y capellans de la familia de dit senyor bisbe, endolats, e axí assentats oyren lo offici de morts ab molta cantoria, lo qual se digué en dit altar, que estava al cap de dita sala, tot endolat;

y lo dit senyor bisbe estava al mitg * de la sala sobre de un catafal de tres gradas, posat ab lo tumol, estant dit senyor bisbe vestit de pontifical ab sa crosa y mitra. Acabat dit offici dits senyors consellers se'n anaren, acompanyant-los dits senyors fins allá ont los havia rebuts. E. 4

5 Dimars, a xvi. de dit, dits senyors consellers, ab dites gramalles de dol en forma de Ciutat, acompanyats dels oficials de la present Casa, tornaren al palau episcopal per assistir al dit offici, fent les mateixas cerimonias com lo dia de ayr, y acabat dit offici se'n tornaren a la Casa de la Ciutat.

10 E a la que foren tornats, ordenaren que los magnífichs obrers convidassen al palau episcopal mestres en sacra theologia per anar entorn lo cos, es a saber, provincials, priors y altres presidents dels monestirs de la present ciutat, a mes tots los frares dels monastirs de la present ciutat pera la Seu ab llurs creus per anar al enterro.

15 E, mes, fonch convidat lo agregi senyor don Gabriel de Llupiá, governador de Cathalunya, suplicant-li fos servit de assistir en dit enterro ab la forma acostumada.

20 E per quant, inseguint altres exemplars de morts de senyors bisbes, se havian de convidar tots los senyors abats, comenadors, cavallers, cónsols de * la Llotja y altres, suplicant-los fossen servits acompanyar a dits senyors consellers en dit enterro, y sobre ditas cosas se trobavan algunas dificultats per ocasió de les agraduacions se havian de fer, com altres vegades se acostumava que's trobava per imposible poder-se consertar, determinaren per so dits senyors consellers, ab parer de persones nobles y de experiencia E. 4 v.º

25 en la present Casa, que per evitar les desensions hi poria haver no convidassen ninguna persona si no sols los promens de quiscun senyor conseller, y ab ells anassen en dit enterro acompanyats dels oficials de la present Casa, que per dit effecte fossen convidats, com de fet donaren orde als verguers que'ls convidassen.

30 Dimecres, a xvii. de dit, dia del gloriós sant Antoni, los dits senyors consellers, de bon matí, vingueren a la Casa de la present Ciutat ab ses gramalles de dol y caperons al cap, acompanyats quiscú de son prom, y junts que foren, tenint noticia que les creus de la Seu y de las parrochias estavan al palau y lo cos al pati y ja comensavan la professó, partiren de la Casa de la present Ciutat, ab sos verguers ab masses altas, acompanyats

35 dels oficials de la present Casa, y a la que foren cerca de Sant Jaume trobaren lo dit senyor governador de Cathalunya, al qual després de haver fetas las serimonies degudas dit senyor governador de Cathalunya se posá a ma dreta * del conseller en cap, y després lo conseller segon ab un conseller E. 5

40 de tots, los oficials de la present Casa sens ninguna agraduació. Y d'esta manera anaren per devant de la Diputació fins dit palau episcopal, aont

trobaren que dita professó ja era comensada, y treyan lo cos de dit senyor
 bisbe, y per so dits senyors consellers no feren altre serimonia que posar-se
 darrera lo gramial ab la mateixa forma anavan, exepto que dit senyor go-
 5 venedor y dit senyor conseller en cap prengueren en lo mitg dels dos lo dit
 senyor don Emanuel de Semmanat, nebot de dit senyor bisbe, que anava
 ab se gramalla de dol y falda rosegant, y axí anaren seguint lo enterro,
 passant per la plassa de Sant Jaume, devant la present Casa, carrer del Re-
 gomir, carrer Ample, Canvis, Born, carrer de Moncada, Boria, plassa del
 10 Blat, devant lo palau del rey, y se'n entraren a la Seu per lo portal major,
 passant per lo cor, y pujaren lo prebisteri, aont se asentaren a la part del
 evangeli ab los banchs que allí sont, ço es, lo dit senyor governador al cap
 del banch mes prop de la reixa, després lo senyor conseller en cap, després
 lo dit senyor don Emmanuel de Semmanat, nebot de dit senyor bisbe ;
 després lo senyor conseller segon, després un senyor cavaller prom, * y
 15 axí los demés interpolladament, e després lo reverent senyor bisbe de Bal-
 bastro. qui's trobava en la present ciutat per visitador del illustrissim Ca-
 pitol, se vestí de pontifical a la part de la epístola, ab sa cadira y almoada
 als peus, stant los assistents ab taborets rasos, y vestit comensá lo offici
 de pontifical fins al ofertori, que després de haver offerit tot lo clero de la
 20 Seu aná a offerir lo senyor governador, consellers y promens, y dit senyor
 don Emanuel de Semmanat, nebot de dit senyor bisbe y demes, axí com
 estavan, anant ab les faldas rosegants, y acabat dit offici y feta la absoluta
 dit senyor governador y conseller se'n tornaren al palau episcopal, y al peu
 de la escala deixaren a dit senyor nebot de dit senyor bisbe, y dit senyor
 25 governador se despedí de dits senyors consellers, y se'n aná, tornantsen
 dits senyors consellers y promens a Casa de la Ciutat, aont se disgregaren.

E. 5 v.º

Dijous, a xvii. de dit, a la matinada, los senyors consellers, ab sas gra-
 malles de dol, en forma de Ciutat, verguers y massas altas, acompanyats
 dels oficials de la present Casa anaren a dit palau episcopal, y al peu de la
 30 escala prengueren a dit noble senyor don Emanuel de Semmanat, nebot
 de dit senyor bisbe, lo qual se posá entre dits senyors consellers, y després
 anaren a la Seu * a oyr lo offici, y se assentaren al prebisteri a la part del
 evangeli, com lo dia de ayr, aont oyren lo offici, y acabat se'n tornaren acom-
 panyar dit senyor nebot de dit senyor bisbe en dit palau episcopal, y après
 35 se'n anaren a Casa de la Ciutat, aont se disgregaren.

E. 6

Divendres, a xviii. de dit, ters dia, dits senyors consellers no anaren
 a la Seu per trobar ab altres exemplars que no'y eran anats. *Anima eius
 requiescat in pace. Amen.*

CXXXIII

* SERIMONIAL O DIETARI DE LA MORT DE LA MAGESTAT DEL REY Y SENYOR NOSTRE FELIP QUART DE ESPANYA Y TERS DE LA CORONA DE ARAGÓ Y CATHALUNYA (QUE NOSTRE SENYOR TINGA EN SA SANCTA GLORIA) LO QUAL MORÍ A 17 DEL MES DE SETEMBRE DEL ANY DE LA NATIVITAT DE NOSTRE SENYOR DEU JESUXPIST 1665. E. 9

[24 setembre - 28 novembre 1665]

A XXIII., dias del mes de setembre del any de la Nativitat de nostre senyor Deu Jesuxpist de MDCLXV. descuydats los molts illustres senyors consellers d'esta Ciutat de la llamentosa y infelís nova los havia de venir de la mort de la magestat de Felip, quart en Spanya y ters en la corona de Aragó y Cathalunya, que santa gloria possehesca, per no haver tingut ninguna nova de sa desgana o malaltia, que a tanirla auria acudit a les rogatives o pregaries que per semblants occasions se acostuman a fer, reberen una carta del agent que la present Ciutat te en la vila de Madrit, cort de sa magestat, que sia en la gloria, en la qual tingueren nova de la trista y llementable mort del rey mostre senyor, la qual fou de tant gran sentiment y dolor per dits senyors consellers qual era la perdua de un monarca tant gran, pare y senyor nostre, que tant nos amava y honrrava ab sa real presentia y no obstant que lo sentiment fou al igual de la perdua que apenas dexava * discorrer a dits senyors consellers en lo que havian de fer y obrar en semblants casos y occasions, desitjant acudir al sufragi de sa ánima, que per lo present era lo mes essencial, ab la pressa y diligencia fou posible se ajuntaren en la casa de la present ciutat, fent cercar a tota diligencia a tots los oficials pera que acudissen cada hu a la residencia de sos officis, y vesen y mirassen los llibres y dietaris y altres pera saber en estos llementables casos lo que se havia de fer en demostració del sentiment que esta Ciutat tenia de la mort de son rey y senyor, lo qual se feu ab tota aquella prestesa possible ; y enterats dits senyors consellers de lo que en orde de dit fet se havia de obrar, per ser de nits y hora molt tarda se disgregaren, anant-se'n quiscú a ses cases. E. 9 v. 0

Divendras, a xxv. de dit mes de setembre, a la matinada, dits senyors consellers tornaren a juntar-se a la Casa de la present Ciutat, y junts en forma de consistori arribá lo senyor don Joan de Marimon, thesorer de Catalunya, lo qual entrá en ell y assentat entre los senyors consellers cap y ters
 5 per faltar-li lo senyor conseller segon, de part del exelentissim senyor don Vicente Gonsaga, virrey y capitá general en lo principat de Catalunya, digué y referí de paraula la llemantosa nova de la mort de sa magestat, que sia en gloria, y axí mateix doná y entregá en ma del senyor conseller en cap una carta de la reyna senyora nostra, la qual es del thenor
 10 següent ¹:

*La reyna gobernadora.

E. 10

Amados y fieles míos: jueves a 17 deste mes de setiembre fue nuestro señor servido llevarse para sí al rey mi señor, que haya gloria, habiendo recibido los sacramentos de la Iglesia con su acostumbrada devoción y sido
 15 su fin tan cathólico y ejemplar como su vida, y mi sentimiento tan grande como se puede considerar, dejándome tutora y curadora del rey don Carlos mi hijo, y gobernadora universal de sus reynos y monarchia, con el mismo poder que tenía y me pudo dar su magestat; avíssoos deste successo para que lo sepays, como es justo, y hagais las demostraciones de lutos y honrras tanto mayor que en semejantes casos se ha acostumbrado quanto
 20 la ocasion presente lo es de todas las passadas, pidiendo a Nuestro Señor su descanso eterno y que mis acciones y las de mi hijo y vuestro rey las ordene a su santo servizio y al bien universal de los reynos y vassallos y particularmente desse principado y condado que yo amo y estimo tanto, y el amaré y estimará, y entretanto que no ordeno otra cosa y la disposizi6n
 25 y estado de los negocios y tierna edad de mi hijo no den lugar a yr ha esse principado aunque procuraré llevarle con la mayor brevedad que fuera posible para que esteys favorezidos con nuestra real presencia y os jure vuestras constituciones y privilegios, he mandado a don Vicente Gonçaga
 30 que en mi nombre y en virtud del nuevo privilegio que le remito que continúe el exercicio de mi lugarteniente * y capitán general y lo mismo a los demás offiziales y ministros en sus offizios, como lo han hecho hasta aquí, y encargaros que les asistays y ayudeys en todo lo que fuere necessario, como lo haveys acostumbrado siempre, para que tanto mejor puedan cumplir con
 35 sus obligaciones, y que procuren en todo lo que fuere beneficio y acrescentamiento desse principado y condado como lo mereze vuestra innata fidelidad. Data en Madrid a xx. de setiembre 1665.

E. 10 v.º

Yo la reyna.

¹ Hem adaptat el text d'aquesta lletra al de l'original conservat dins la sèrie *Cartas reais originals*, 1653-1669.

Vidit. Don Xpistoforus Crespi, vice cancellarius.

Vidit. Don Geogius de Castellví.

Vidit. Ferdinandus ab Heredia, regens.

Vidit. Don Petrus Vilacampa, regens.

5 Vidit. Exea, regens.

Vidit. Vilosa, regens.

Don Didacus de Sada, secretarius.

Llegida la qual carta per dits senyors consellers, dit senyor thesor
 10 entregá lo nou privilegi de virrey del present principat de Cathalunya en
 favor del senyor don Vicente Gonsaga, lo qual dits senyors consellers pren-
 gueren en sa ma, y després dit senyor thesor se'n ana.

E anat que se'n fou dit senyor thesor, dits senyors consellers ordenaren
 a Feliu Sala, verguer del senyor conseller en cap, qui está en la Casa de la
 present Ciutat que tancás las portas majors de la present Casa, dexant tant
 15 solament obertas las portalletas, en senyal del dol, y aximateix se ordená
 al rellotger que tocás a Consell de cent, com de prompte tocá arrabatada-
 ment * anant la trompeta pera cridar a Consell que ab molt breu temps
 se fou juntat ; y junts los senyors consellers ab la forma acostumada feren
 20 nostra senyora sobre continuada, com en dit Consell llargament es de veure,
 en tot lo qual fou feta la deliberació devall escrita y següent.

E lo dit Consell feu la deliberació següent : Que oyda la real carta de la
 senyora reyna (que Deu guarde), de la real ma firmada y en forma de real
 25 cancelleria despedida, sots data de 20 del corrent, y ab ella esser estada
 servida donar avís a esta ciutat de esser estat servit sa divina magestat de
 aportar-se'n a la major vida la ánima de la magestat del rey nostre senyor
 (que gose de gloria), de la qual ha redundat a la present ciutat lo sentiment
 que de tant gran perdua se dexa ben considerar, attenant esta ciutat al
 30 efecte y amor tant gran que ha tingut te y tindrà a sa magestat, y desitjant
 no tant solament en lo que puga, però en tot quan li sie posible acudir al
 de major servey de sa magestat y be de la monarchia, que per so se admete
 lo real privilegi despatxat per la senyora reyna governadora, tudora y
 curadora del rey don Carlos, fill de sas magestats (que Deu guardi) per lo
 35 residuo de son trieni fent-se aquellas protestas se judicaran esser necesas-
 ries y convenients per la prestació del jurament cometent, lo fer aquellas
 als senyors consellers, junta de vint y magnífichs advocats de la present
 Casa, assistint a dita prestació de jurament los senyors consellers en la
 forma acostumada y que la present deliberatió sia feta entendre * a sa
 40 excelencia per medi de quatre cavallers, ço es, dos ciutadans y dos militars,
 suplicant-li sie servit per lo consuelo d'esta ciutat y per lo gran efecte te al

E. II

E. II v.

de major servey de sa magestat si possible es no dilatar son jurament, presentant-lo per tot lo dia de vuy, y que se scriga a la magestat de la senyora reyna lo servey ha resolt fer-li la present ciutat en admetre lo jurament al excelentissim don Vicente Gonsaga, llochtinent de sa magestat en est
 5 principat y comptats, y que ha vista de sa innata fidelitat desitja en tot lo que se ofresca estar molt attenta al be de son real servey, suplicant a sa magestat sia servida quant antes aconsolar y honrrar a esta ciutat ab sa real presensia y la del rey nostre senyor, pera jurar los privilegis, usos y costums de la patria, cometent als senyors consellers y junta de vint la
 10 minuta de dita carta y de altres si aparexerá convenient escriurer, y que en lo demás tocant a las obsequies y dols que sie comés tot lo dit fet als senyors consellers y junta de vint, tenint facultat y poder de gastar fins a la quantitat de sis mil lliures, gastant aquellas dels comptes los aparexerá esser mes despedits, mirant en tot lo estat tant exhaust en que se troba la
 15 present ciutat no tocant als comptes de furments apart ni en lo del arrendament dels drets y quan lo gasto de dits dols y funeraries excedissen de dites sis mil lliures se'n donen noticias al present Consell, pera que se puga deliberar lo fahedor, y que la present deliberatió per medi de dos * cavallers en la forma acostumada se fassa entendre als molt illustres senyors deputats.

20 En virtut de la qual deliberació y en executió de ella los dits senyors consellers feren nominatió de quatre senyors cavallers, ço es, dos militars y dos ciutadans, qui foren los senyors Joseph de Navel y Francisco Mora, ciutadans, Pedro de Montaner y Hieronim Cornet y Çasirera militars, los quals després de haver presa hora de sa excelencia per medi de un verguer
 25 de la present Casa, vestit ab sa gramalla, anaren a palasio, y entrats al aposento de sa excelencia assentats y cuberts, digueren y notificaren la deliberatió per dit Consell presa, significant lo gran dolor y sentiment que lo dit Consell y tota la ciutat havia tingut de la mort del rey nostre senyor, y axí mateix lo cuydado y diligencia que's tenia en posar a punt totes les
 30 cosas necessarias per los dols, funerarias y sufragis de sa magestat. E no resmenys li suplicaren fos servit tenir a be jurar ab la major prestesa possible esta nit mateixa, pera que ab son jurament totes las cosas anassen encaminades al servey de Deu nostre senyor, de sa magestat y benefici d'esta ciutat y principat; a tot lo qual dit excelentissim senyor respongué
 35 ab molts compliments y demostració de molta voluntat a la promptitut y viligilansia ab que esta ciutat obrava, offerint-se jurar lo present dia al entrar de la nit, y encontinent dits senyors cavallers se alsaren y fent les degudas cortesias se'n anaren.

40 * E en lo intermedi que dits senyors cavallers eran ha palasio per obrar ab major diligencia los senyors consellers ajuntaren la junta de vint personas juntament en los magnífichs advocats de la present casa, los quals

E. 12

E. 12 v.º

miraren y regonegueren lo nou privilegi de dit senyor don Vicente Gonsaga y lo modo de jurar, y no obstant que's podian offerir algunas difficultats considerables acerca de ditas cosas, tota via, considerant que lo govern estava sens caps y era de molta gran conveniència lo jurar de prompta,
 5 se allevá tot lo que's podia llevar y fent les protestes sólitas y acostumadas foren entregades al sindich de la present Ciutat per a que les llegís en dit jurament.

E arribats dits senyors cavallers en la present Casa de la Ciutat, y tornada la resposta que sa excelencia los havia feta per part d'esta ciutat,
 10 essent ja les sis horas de la tarda, los senyors consellers, vestits ab ses gramalles de bayeta ab sa falda, la qual aportava criats, partiran de la Casa de la present Ciutat ab sos verguers y massas altas endoladas, acompanyats dels oficials de la present Casa anaren a la Seu, ahont arribats, pujaren al presbiteri per la part de la epístola, y fent lo degut acatament al altar ma-
 15 jor, se'n passaren a la part del evangeli, aont se assentaren als banchs, esperant que sa excelencia vingués. Lo qual tenia parat son estrado devant lo altar major, tot cubert de bayeta negra, y al cap de una estona, entenet que sa excelencia arribava, per no haver encara jurat, lo isqueren a rrebrer, aportant los verguers les mases altes, al portal de la * rexa de ferro del
 20 presbiteri de la part de la epístola, y possantse los senyors consellers sisé y quint y los demés per son orde, y devant restá lo senyor conseller en cap al costat y ma esquerra del senyor virrey, y després venian darrera d'ell los senyors canceller, regent y jutjes de cort de dos en dos, y axí lo acompanyaren fins a son estrado al mitg de dit presbiteri, com dit es, aont se
 25 exposá sa celencia, y los senyors concellers se'n passaren a la part del evangeli aont se possaren de filera denpeus en dit puesto. E los senyors del real Consell, canceller y regent ab altres oficials de sa Cort necessaris estava a la part de la epístola denpeus, y a la desfilada y los senyors canonges estavan junts al altar, també denpeus, excepto lo senyor oficial que llegí
 30 la sentència de escomunicació que quant la llegí stigué assentat ab sa cadira arribada al altar de cara al poble. E a la que sa excelencia havia de prestar lo jurament, los sindichs de la Ciutat y de la Diputació feren les protestes ordinaries que per dit efecte se'ls foren donades y entregades, y després, sa excelencia prestá lo jurament y oí sentensia de escomunicació agenollat en dit
 35 son estrado, la qual li publicá lo senyor vicari general assentat com sobre se conté. E prestat dit jurament, dits senyors consellers anant primer lo senyor conseller quint y sisé, y axí los demés, prengueren a dit senyor virrey, posant-se lo senyor conseller en cap tot sol al costat y ma esquerra de sa excelencia, y anant ab los verguers devant ab les massas baixas, per
 40 haver sa excelencia ja jurat * y les massas del real Consell altas per la mateixa rahó, lo acompanyaren a la capella de santa Eularia anant darrera sa exce-

E. 13

E. 13 v. 1.

lencia lo senyor canceller regent y doctors del real Consell de dos en dos, y quant foren en dita capella sa excelencia feu oració devant del altar ab son estrado y los consellers a la part del evangeli de filera agenollats y los demés a la part de la epístola a la desfilada per ser lo lloc petit, y feta dita oració lo acompanyaren de la mateixa manera fins al portal major de la 5 iglesia aont se despediren de sa excelencia y se'n anaren a Casa de la Ciutat aont se disgregaren.

Disapte, a xxvi. de dit mes y any, havent ja jurat dit senyor virrey com desobre se comté, a la matinada, los senyors consellers se ajuntaren a 10 la Casa de la present Ciutat per disposar lo que se havia de fer en los dols y funerarias, y per dit efecte ajuntaren la junta de vint personas a qui dita materia estava comesa, y junts que foren, arribá lo senyor secretari de dit excelentíssim senyor virrey, lo qual entrat en consistori y assentat després del prom mes antich de dita junta aont de part de sa excelencia feu relació 15 de lo quant estimava lo servey y finesa que la ciutat havia fet en pendrer lo jurament ab la brevedat y diligencia que se li fou pres y axí mateix doná y entregá en ma del senyor conseller en cap una carta de sa excelencia la qual fonch llegida en presentia de tots y es del thenor següent :

La finesa con que v. s. ha obrado admitiendo * los nuevos depachos E. 14 que la Reyna nuestra senyora fue servida remitirme para continuacion de mi triennio y el sumo sentimiento que a v. s. le ha causado la perdida grande que hemos hecho en la muerte de su magestat son propios efectos de amor, lealtad y celo con que v. s. se emplea en el real servicio que tanto mas luce quanto mayor es la ocasion presente, y si bien lo represento a su 20 magestad ponderando quanto devo la atención de v. s. he querido manifestar a v. s. mi reconscimiento con estos renglones y con lo que de mi parte le dirá don Domingo Garcia de Londonyo, mi secretario, pudiendo v. s. creer que procuraré en todas las ocasiones de su servicio y conbeniencia al desempenyo de les obligaciones en que la finesa de v. s. me ha puesto. 25 30 Guarde Dios a v. s. muchos anyos. Barcelona 26 de setiembre de 1665.

Don Vicente Gonsaga.

Senyores consejeros y Consejo de ciento de la ciudad de Barcelona.

Llegida la qual carta dits senyors consellers feren de resposta a dit senyor secretari que estimavan a sa excelencia la honrra y mersé gran feya 35 a la ciutat, y encontinent dit senyor secretari se'n aná.

Després, dits senyors consellers y junta de vint personas disposant les materias que se havian de disposar, segons los exemplars se trobavan, feren las deliberacions devall escritas y següents :

Los senyors consellers, tots sis ajuntats e ab vot y parer de la junta de vint, inseguint la * deliberatió feta per lo savi Consell de cent celebrat lo dia de ayr y usant de la facultat y ple poder a sa senyoria concedida per dit savi Consell de cent, desitjant ab la brevedat posible posar en executió lo fer dir y celebrar los sufragis per la ánima de sa magestat, que gloria gose, deliberen que per los magnífichs senyors obrés de la present Ciutat se vaya a la iglesia catedral y a todas las parrochias, convents y monastirs y demás iglesias de dins ciutat, donant-los avís de que per part y orde de la present Ciutat celebren tantas missas quantas en quiscuna de ditas iglesias se poran celebrar, además de les quals iglesias se doná també avís als monastirs dels caputxins de Monticalvari, Sarriá, santa Madrona, Jesús, Nostra Senyora de Gratia y sant Hieronim de la vall de Ebron, y que per lo sacratari de la present casa sien firmats los papers ab los quals se ordenará a ditas iglesias celebren ditas missas y que aquellas sien celebrades en los dias de dilluns, dimars y dimecres primers vinents que comptarem als 28, 29 y 30 del corrent mes de setembre, y que per la celebratió de quiscuna de ditas missas sien donats de charitat sinc sous de moneda Barcelonesa, fent-se dita celebratió de missas per la ánima de la magestat del rey nostre senyor, que gose de gloria.

Item, ab dit vot y parer usant del mateix poder deliberen que per lo dia de dilluns proxim vinent, que comensen a fer los tochs axí en la iglesia catedral com en les demás donant-los lo avís aquellas personas a qui toca y que per lo dia dels nou del mes de octubre primer * que será en divendras se face lo ultim die de les obsequias fent entendre al illustre Capítol per medi del sindich de la present Ciutat fer lo castell de dolor, y quant hi hagués novedad se'n donen noticias a la present junta pera que puga deliberarlo convenient.

Item, ab dit vot y parer y usant de la mateixa facultat deliberen que en orde a comprar-se los draps per los vestuaris y mirar tot lo demás se ha menester per la funeraria, sia comés, com la present junta ho comet, als senyors consellers y quatra personas de la present junta nomenadores las quals miren com millor poran ajustar los preus al major benefici de la present Ciutat, y de tot ne fassen relatió en altra junta a effecte que en ella se puga deliberar lo fahedor.

Dit dia, los senyors consellers ajuntats tots sis deliberen que lo paper o carta que es estat servit enviar als senyors consellers lo exelentíssim senyor don Vicente Gonsaga, llochinent y capitá general en los presents principat y comptat per medi de son secretari sia cusida en la ma corrent com ho es en la scrivania major sub llitera A et B.

Dit dia, los dits senyors consellers tots sis ajuntats e ab vot y parer de la junta de vint y usant del ple poder del savi Consell de cent celebrat

E. 14 v.

E. 15

als 25 del corrent, oyda la relatió feta per lo senyor conseller quart a qui era
 astat comés lo mirar los draps vint y quatrens com vint y dosens se havian
 menester per los dols dels senyors consellers y demás * officials y los preus que E 15 r.º
 per rahó de aquells ha ajustat respective sien pagats ab lo modo y forma del
 5 conseller quart ha ajustat y consertat, cometent al dit senyor conseller quart
 y a les quatre persones que ya estan anomenadas lo pendre tots aquells judi-
 caran esser necessaris y haver-se menester, pagant aquells del compte del ardit
 del plus de la neu, y que axí mateix sien girats de dit compte tot aquell diner
 10 será menester per los gastos de la Seu y demás cosas necessarias per la fune-
 raria y castell de dolor se haurá de fer lo dia dels nou de vuitubre primer vi-
 nent que será lo die se faran las obsequias donant a dit senyor conseller quart
 y quatreta les parts y portions als senyors consellers y demás officials a qui se
 ha acostumat y costuma donar dols, conforme se veu en lo any 1621 y que los
 gastos se sussitaran per rahó de dita funció se hage y dega firmar compte per
 15 quiscun official respective que vendrá y esbaltirá sa mercaderia, aportant
 quiscú respective son compte firmat aquell per lo senyor conseller quart y
 personas de la quatreta y que adverats aquells lo pagament se hage de fer
 inseguint deliberatió per la present junta y se hage de despatxar cauthela
 posant aquella en sédula lo magnífich clavari en la forma acostumada.

20 Item, ab dit vot y parer, y usant de dit poder, deliberen que per medi
 de embaxada se fasse entendre a sa excelencia lo senyor virrey que la pre-
 sent Ciutat ha resolt fer lo cos present y castell de dolor * per lo dia de E 16
 nou de octubre proxim vinent, que será en dia de divendres, y que s suplique
 a sa excelencia vulle assistir a dita funció com en altres occacions se ha
 25 acostumat; y que axí mateix se fasse entendre al illustrissim y reverendissim
 senyor archabisbe, bisbe d'esta ciutat, suplicant-li sia servit per dit dia
 assistir a dita funció, dient de pontifical, y que sie comés al senyor con-
 saller quart y a la dita quatreta lo ajustar y consertar ab lo candaler de
 sera de la Ciutat lo valor y lo preu de la lliura de sera, lo que aurá de obrar
 30 lo pintor, lo que haurá de fer lo fuster y tot lo demás que será necessari
 pera posar a punt dit cos present y castell de dolor, mirant en tot lo de ma-
 jor benefici per la present ciutat, tenint facultat de valer-se de altres per-
 sonas quant no's pujan ajustar ab dits officials de la Ciutat.

35 Diumenge, a 27 de dit, fonch per dita junta deliberat que los senyors
 obrers de la present Casa, inseguint los exemplars vells y antichs de la pre-
 sent Casa, fessen la funció que en semblants actes a ells tocava, y per so
 se'ls es entregat lo memorial del thenor següent:

Memorial del que an de fer los senyors obrers per rahó de la funció
 de la mort del rey Pheliph ters (que gose de gloria).

Primo, que los dits senyors obrers, vestits ab gramallas de dol ab los caperons al cap, preguen per part de la Ciutat al molt illustrissim senyor bisbe de Barcelona que lo dia * que comptarem a 9 del mes de vuitubre primer vinent, se farà lo aniversari per lo dit senyor rey, y que fins a les hores
 5 que sie acabat de fer y celebrar dit aniversari fassen tocar las campanas de la Seu y de las iglesias parrochials de la present ciutat nou dias arreu tres tochs, ço es, dematí, migdia y a la tarda après del toch de la Ave Maria. comensant lo dia de demá dilluns, al 29 del present ; y a mes dels dits nou
 10 dias los altres tres dias en los quals se tindrà lo dol en la present Casa, nou tochs quiscun dia, repartits en lo modo y forma acostumat, y lo dit dia del aniversari sis tochs, repartits també des del matí fins al mig dia ; y que totas les parroquias lo dia se celebrarà lo dit aniversari dematí vinguen a la Seu processionalment pera fer les absoltas ordinarias sobre lo tumult o cos present que's farà dit dia.

E. 16 v

Item, que preguen de part dels senyors consellers los priors y presidents dels monastirs, axí de homens com de dones, y encara los monastirs de Vall-donzella y de Jesús, pares Caputxins y de Santa Madrona, que quant sentiran tocar les campanes de la Seu toquen les de las llurs iglesias, segons s'es acostumat per semblants aniversaris, e que lo dit dia de dit aniversari
 20 tots los frares vinguen ab creu processionalment al dematí a la Seu pera fer les absoltes se solen fer sobre lo dit cos present.

Item, que preguen per part de la dita Ciutat al reverendissim senyor bisbe de Barcelona, que tingue a be * que diga la missa del dit aniversari sa senyoria, de pontifical ; e mes preguen per part de la Ciutat al reverent
 25 senyor canonge Joseph Vilardaga, canonge de la Seu de Barcelona, sia servit tenir a be predicar lo sermó lo dia de les funeraries, conforme axís se li es estat suplicat per part de la present Ciutat.

E. 17

Item, que lo dia del dit aniversari dits senyors obrers dematí sien en la Casa de la Ciutat per agradauar y ordenar los senyors consellers y a les per-
 30 sones qui aniran ab ells a la celebratió del dit aniversari.

E lo mateix dia, entregat dit memorial a dits senyors obrers, ço es, al senyor don Josep Falcó, servint lo offici de obrer militar en lloch y per absensia del senyor Francisco Sant Just y Pagés, obrer militar, absent de la present ciutat, y lo senyor Anton Bonanat, mercader, dits senyors
 35 obrers, vestits ab sas gramalles de dol de drap 24.e ab los caparons al cap, assistits de quatra homens endolats ab gramalles de bayeta, anaren per la present ciutat pera executar lo contingut en dit memorial, y assenyala-
 40 dament anaren per totas las parrochias, iglesias y monastirs de la ciutat y fora d'ella, donant los billets per la celebració de les missas per dita junta deliberades, lo qual billet era del thenor següent :

Servir-se ha selebrar y fer selebrar per los religiosos de aqueix convent per la ànima del rey, que gose de gloria, tantas missas quantas poran en los tres dias de dilluns, dimars y dimecres primers vinents, per la charitat de quiscuna de las quals donará la present Ciutat sinch sous. Vuy als 26 de setembre 1665.

5 Joseph Soldevila, scrivá racional de Casa de la Ciutat de Barcelona.

* Los quals billets foren per dits senyors obrers donats a las iglesias parrochials y monastirs devall scrits y següents : E. 17 v.º

Parrochias y iglesias

	Primo, la Seu de Barcelona.	Item, Santa Eularia Mérita.
10	Item, Santa Maria de la Mar.	Item, Santa Anna.
	Item, Nostra senyora del Pi.	Item, lo Hospital general.
	Item, Sant Jaume.	Item, Sant Esperit.
	Item, Sant Just y Sant Pastor	Item, Sant Sebastiá.
	Item, Sant Miquel.	Item, Sant Joan.
15	Item, Sant Pere.	Item, al Palau de la Comptessa.
	Item, Sant Cugat del Rech.	Item, la capella d'en Marcús.

Monastirs y convents

	Primo, Santa Catarina.	Item, Sant Agustí.
	Item, lo Carme.	Item, Sant Francesch.
20	Item, Sant Francisco de Paula.	Item, la Mersé.
	Item, Nostra Senyora del Bonsuccés.	Item, Sant Joseph.
	Item, los pares del Pla d'en Llull.	Item, los Trinitaris Descalsos.
	Item, Santa Mónica.	Item, los Trinitaris Calsats.
	Item, a la Companya de Jesús.	Item, los Agonitsans.
25	* Item, Sant Guietano.	Item, Sant Pau.
	Item, Sant Antoni.	Item, Sant Hieronim de Ebron.
	Item, als Pares de Jesús.	Item, Monticalvari.
	Item, Santa Eularia de Sarriá.	Item, Santa Madrona.
	Item, Nostra Senyora de Grasia.	Item, Santa Clara.
30	Item, Sant Pere de las Puellas.	Item, Junqueras.
	Item, las Madalenas.	Item, Montission.
	Item, Valldonsella.	* Item, als Angels.
	Item, las Minimas.	Item, las Hierónimas.
	Item, les Caputxines.	Item, las Carmelitas Calsadas.
35	Item, les Carmelitas Descalsas.	Item, a las Elisabets.
	Item, Nostra Senyora de Montserrat.	Item, a Pedralbes.
	Item, Jerusalem.	Item, las monjas de la Ensenyansa.

E. 18

E. 18 v.º

Dimars, a 28 del present mes de setembre, estant los senyors consellers ajuntats a la Casa de la present Ciutat y en la istancia del trentenari nova, arribaren en la present Casa los senyors canonges Francesch Valleri y Joseph Ximenis y Monrrodon, canonges de la Seu de Barcelona, venint per part del illustre Capitol, acompanyats del sindich de dit Capitol y un altre beneficiat, als quals isqué a rebre ls Joseph Soldevila, scrivá racinal de la present Casa, y entrats en consistori se assentaren, ço es, dit senyor canonge Valleri entre los senyors consellers cap y ters, y lo senyor canonge Ximenis se assentá entre los senyors consellers segon y quart, y axí assentats, de part de dit illustre Capitol digueren a dits senyors consellers, com dit illustre Capitol estava molt content de servir a la Ciutat lo que per ella era stat disposat acerca de las funerarias de sa magestat (que sia en sa santa gloria), offerint-se per tot de part del capitol en fer tot lo que per la present Ciutat sia disposat y ordenat, y després se'n anaren.

E després, dits senyors consellers y quatre prosseguiren en posar en exequió lo memorial del que se havia de menester per ditas funerarias com se segueix:

* Memorial del que los senyors de la quatre han donat obra en fer per la funeraria de sa magestat. E. 19

Primo, donaren orde ab acabament que lo fuster de la Ciutat, juntament ab lo illustre Capitol qui acostuman de fer lo tuguri o capella ardent en dita Seu, posen ma en fer bastir dit capellardent, sobre los graus de santa Eularia y sobre bigas grans y jásenas y postam, que sien fets graons per pujar alt a forma de llit, e que sien possades pots y sobre las pots draps de peus, ço es, draps setsens negres o altres semblants, e sobre la tomba o forma de llit que sien possats draps de ras, axí que la tomba pugua estar sobre del llit, e sobre la dita tomba sia posada tela blanca, la qual acostuma dexar la sacrastia de la Seu, e sobre de aquella sie posat hu dels draps de brocat que la Ciutat feu per les morts de altres reys, per causa que no se es pogut fer lo que la Ciutat te intent, e lo qual fet sia emprat a la dita sacrastia ; e aximateix ordenaren fer al pintor de la Ciutat catorse senyals sobreposats, ço es, set de dit senyor rey y altres set de la Ciutat.

Item, ordenaren fer sobre dit capell ardent un sobrecel de tela bona de blau escur, ab un senyal gran al mig, ab les armes de dit senyor rey, e quatre senyals de la Ciutat, ço es, un en quiscun cantó, e en quiscun de dits quatre senyals hage un tagell de fusta de or partit.

* Item, ordenaren fer y posar al entorn de dit sobrecel quatre tovallons de dita tela als quals hi haurá pintats coranta senyals, ço es, vint del dit senyor rey e vint de la Ciutat. E. 19 v.º

Item, ordenaren fer dos cents y cinquanta senyals petits de paper ab les armes de la Ciutat per posar en les antorxes dels cantons y mitg de dit tuguri.

Item, ordenaren fer nou senyals grans de fusta y paper, ço es, vuit de la Ciutat als quatre cantons de baix y quatra cantons de dalt de dit capell ardent, e un de dit senyor rey a la sumitat de dit tuguri.

Item, ordenaren fer al candaler de la Ciutat quatra cents siris grochs, de pes de sis onses, per esser possats sobre lo dit tuguri, e sinch antorxes de pes sinch lliures quiscuna de dita sera groga, les quals sien possades, ço es, una en quiscun cantó e una al mitg de dit simbori; e dotse siris de pes quiscú una lliura, als quals posaren, ço es, sis al altar major, dos per los escolans, dos per la cradensa del senyor bisbe y dos per los angels que estan al costat del presbiteri.

E mes, ordenaren fer a dit candeler dos centas cinquanta antorxas o bordons de sera groga, quiscú de pes sinch lliures, ab un senyal de la Ciutat en quiscun, de paper sobre possats; les quals antorxes o brondons serán * possats als costats de dit tuguri, fahent-ne tres parts, ço es, una envers del altar y altra a quiscun costat. E. 20

Item, ordenaren fer vuyt siris grochs de pes quiscú vuyt lliures per posar dins dit capellardent ab un senyal de la Ciutat, e mes vint siris de pes quiscun de una lliura per posar dins dit tuguri, e vint y quatra siris de pes quiscú una lliura per lo rededor de dit tuguri.

Item, ordenaren fer noranta lliuras de candelas de aniversaris, de sera groga, pera que sien donades a totes les persones axí homens com dones, e a quiscuna d'ellas una candela, y que y sia posat un ardit; e tres cents cinquanta siris de tres onses de sera blanca, e cent y vuit siris de pes quiscú de sis onces de sera blanca, e vint y sinch siris de pes quiscú de tres onses.

Item, dits senyors de la quatreta y dit senyor conseller quart compraren tots los draps y vayetas se havian de menester per a ditas funerarias, tractant y ajustant-se ab les persones tenian aquells, tota la qual feyna sobremensionada ajustaren y pactaren ab dita oficials qui la havian de fer respectivament com se segueix, ço es, als fusters de la Ciutat y illustre Capitol per la fábrica de dit tuguri o catafal y tot lo demés sobremensionat, fusta y mans en 80 lliures.

* Memorial de les gramalles se acostumen donar als senyors consellers y oficials de la Casa la Ciutat ..... 6 canes E. 20 v.º

Primo, al illustre senyor Joan Gasió, conseller en cap, drap 24.º de Sagobia. .... 6 canes

Item, al illustre senyor don Jayme Magarola, conseller segon, lo mateix. .... 6 canes

	Item, al illustre senyor don Pau Fornells, conseller tres, lo mateix.	6 canes
	Item, al illustre senyor don Francesch Soler, conseller quart, lo mateix.	6 canes
5	Item, al illustre senyor Joan Pau Bruniquer, conseller quint, lo mateix.	6 canes
	Item, al illustre senyor Joan Prats, conseller sisé, lo mateix. .	6 canes
	Item, al magnífich Joan Martí, ciutedá, clavari, lo mateix. .	6 canes
	Item, al magnífich micer Francesch Vidal y Roca, advocat de la Ciutat, lo mateix.	6 canes
10	Item, al magnífich micer Joan Palmerola, altre advocat de la Ciutat, lo mateix.	6 canes
	Item, a Pere Trelles, scrivá major, lo mateix.	6 canes
	Item, al illustre senyor den Francesch Soler, conseller quart y mestre racional, lo mateix.	6 canes
15	Item, a Rafel Hexarch, notari de Barcelona y mercader surrogat de mercader racional, lo mateix.	6 canes
	* Item, a Joseph Soldevila, notari de Barcelona, scrivá racional, lo mateix.	6 canes
20	Item, a Jaume Rondó, notari de Barcelona, ajudant de scrivá, lo mateix.	6 canes
	Item, a Rafel Hexarch, notari de Barcelona, altre ajudant de scrivá major, lo mateix.	6 canes
	Item, a Francisco Avallá, notari de Barcelona, scrivá de registre, lo mateix.	6 canes
25	Item, a Pere Martí de Ferrer, notari de Barcelona, sindich, lo mateix.	6 canes
	Item, a Joan Batista Vidal, notari de Barcelona, subsindich, lo mateix.	6 canes
30	Item, a Francesch Llentiscla, notari de Barcelona y scrivá de las obras, lo mateix.	6 canes
	Item, Francisco Torres, notari de Barcelona, ajudant de scrivá racional, lo mateix.	6 canes
	Item, a Pere Pau Vives, notari de Barcelona, altre arxiver, lo mateix.	6 canes
35	Item, a Joseph Serveró, notari arxiver, lo mateix.	6 canes
	Item, a Francesch Sant Just y Pagés, donsell, obrer, lo mateix.	6 canes
	Item, a Antoni Bonanat, mercader, altre obrer, lo mateix. . .	6 canes
	Item, a Joseph Garau, adroguer, credenser de las franquessas eclesiástichas del dret del vi, lo mateix.	6 canes
40	Item, al doctor Lluys Lafarga, ciutadá, tauler, lo mateix.	6 canes
	Item, a Pere Pau Bonadona, mercader, altre tauler, lo mateix.	6 canes

	* Item a Francesch Alós, mercader, portant lo llibre major de la Taula, lo mateix	6 canes	E. 21 v.º
	Item, al illustre senyor Joan Pau Bruniquer, conseller quint, notari de Barcelona, portant lo manual de la Taula, lo mateix . .	6 canes	
5	Item, a Francesch Ribas, notari real surrogat de dit Bruniquer, portant lo manual de la Taula, lo mateix.....	6 canes	
	Item, a Joseph Guinart, mercader, credenser de la Taula, lo mateix.....	6 canes	
10	Item, a Francesch Pasqual, barrater, aydador de la Taula, lo mateix	6 canes	
	Item, als vint y quatre promens anomenats per dits senyors consellers a quiscú d'ells, sis canas 24.º, cent coranta quatra canas.	144 canes	
	Item, a Feliu Sala, verguer del senyor conseller en cap, lo mateix.	6 canes	
15	Item, a Antoni Tarrasa, verguer del senyor conseller segon, lo mateix.....	6 canes	
	Item, a Hieronim Porsia, escudaller, verguer del senyor conseller ters, lo mateix.....	6 canes	
	Item, a Antoni Carol, sastre, verguer del senyor conseller quart, lo mateix.....	6 canes	
20	Item, a Pau Feliu, escudaller, verguer del senyor conseller quint, lo mateix.....	6 canes	
	Item, a Joseph Matheu, fuster, verguer del senyor conseller sisé, lo mateix.....	6 canes	
	Item, a Joseph Viguer, porter del senyor clavari, lo mateix..	6 canes	
25	* Item, a Joseph Tarabal, balle del morbo, lo mateix.....	6 canes	E. 22
	Item, a Joseph Miralles, cap de guayta de la Ciutat, lo mateix.	6 canes	
	Item, a Jaume Flaquer, guarda del port del mateix.....	4 canes	
	Item, als dos vadells del Estudi, a quiscú d'ells sinch canas, 22.º	10 canes	
30	Item, a Xpistofol Vinyals, major, cotoner, campaneta de las ánimas, del mateix, 22.º.....	5 canes	
	Item, a Francesch Company y Ramon Presas, bastaixos de la Taula y Banch, que actualment serveixen, duas cotas de drap, 22º a quiscú d'ells 3 canes. 4 palms.....	7 canes	
35	Item, a Llorens Dardenya, mercader, portant lo llibre de forments, 24.º.....	6 canes	
	Item, a Hieronim Romeu, ciutedá, administrador del Banch, del mateix 24.º.....	6 canes	
	Item, a Jaume Texidor, mercader, regint lo llibre primer del Banch, 24.º.....	6 canes	
40	Item, a Joseph Fontana, notari de Barcelona, portant lo manual del llibre primer del Banch, 24.º.....	6 canes	

- Item, a Narsís Feliu, mercader, portant lo llibre segon major de dit Banch, 24^e ..... 6 canes
- Item, a Sebastiá Costa, notari real, portant lo llibre manual de dit Banch, 24^e ..... 6 canes
- 5 Item, a Pere Pont, mercader, caxer de dit Banch, 24^e ..... 6 canes
- * Item, a Jaume Planes, sastre, credenser de dit Banch, 24^e.. 6 canes
- Item, a Juan Guiu, notari de Barcelona y scrivent ordinari de la scrivania major, 24^e ..... 6 canes
- Item, a Thomas Colomer, bastaix del dret nou, per una cota 22^e. 3 canes
- 10 Item, a Montserrat Bassa, trompeta de la Ciutat, 22^e ..... 4 canes
- Item, a Antoni Joan Monner, corredor de la Ciutat, 22e ..... 4 canes
- Item, al gater per vestir-se ell y cobrir la sarria del animal, 22e. 2 canes
- Item, als patges dels senyors consellers y del senyor clavari, a quiscú d'ells 3 canes 2 palms 22e. ..... 22 canes
- 15 Item, a Onofre Massanés, mercader, portant lo llibre del Banch vell drap 22e ..... 6 canes
- Item, a Francesch Reverter, ciudadá y notari de Barcelona, portant llibre manual de dit Banch, lo mateix. .... 6 canes
- Item, a Antich Romeu, correu de la Casa de la Ciutat, lo mateix. 6 canes
- 20 Dilluns, a 5 de octubre de dit any 1665, los molt illustres senyors consellers ab tot y parer da la quatreta de dols feren la delibració següent :
- Primerament, que los senyors obrers de la present Casa, acompanyats de Francesch Llentiscla, escrivá de las obras ; Jaume Flaquer, guarda del port ; Joseph Tarabal, bastoner del morbo, y Antich Romeu, correu, officials de la Ciutat ab sas gramalles y capcuberts, vagen a convidar per part
- 25 de la present Ciutat y per los tres dias del dol que * seran dimecres, dijous y divendres, y lo dissapte al aniversari, les persones següents.
- Primo, al illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona.
- Item, al illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Gerona.
- 30 Item, al molt illustre Capítol.
- Item, als senyors pares Inquisidors.
- Item, al senyor tinent de mestre racional.
- Item, al senyor balle general.
- Item, al molt illustre Bras militar.
- 35 Dit dia, delliberaren que dos dels verguers de la present Casa vagen a convidar per semblant funció als senyors cónsols de la Llotja y alcaldes de la Seca.
- Item, deliberaren que lo sindich y subsindich de la present Casa vagen a convidar tots los abats, priors y dignitats que's troban a la present ciutat per semblant funció, que son los següents :

- Primo, lo senyor verguer de Barcelona.
 Lo senyor abat Sastre.
 Lo senyor abat elet fra don Gaspar Casamitjana.
 Lo prior de Santa Anna.
 5 Lo senyor prior de Tarrassa.
 Lo senyor ardiaca Dou.
 Lo senyor canonge Isern.
 Lo senyor canonge Merser.
 Lo senyor canonge Pagés.
 10 Lo senyor canonge Costa.
 Lo senyor ardiaca Prexens.
 Lo senyor comanador Espuny.
 * Lo senyor comanador River. E. 23 v.º
 Lo senyor canonge Robolledo.
 15 Lo senyor canonge Capsir.
 Lo senyor don Emanuel de Llupiá.
 Lo senyor don Joan Descallar.
 Lo senyor don Agustín Berardo.
 Lo senyor don Carlos Luís Suinsin.
 20 Lo senyor don Joan Heredia.
 Lo senyor don Joan Antonio Velasco.
 Lo senyor don Balthasar Pereyre.
 Lo senyor don Miquel Caldes.
 Lo senyor don [   ] Pedrola.
 25 Lo senyor sagristá Montaner.
 Lo senyor Joatin Doria.
 Lo senyor governador de la plassa.
 Lo senyor compte de Plasensia.
 Lo senyor Vescompte de Joch.
- 30 Item, deliberaren que tots los verguers de la present Casa conviden
 tots los cavallers son en la present ciutat per los dits tres dias de dol y día
 del aniversari.
 Item, dit dia deliberaren que lo anar a tocar per las portas divendras
 al vespra, conforme se acostuma, vagen les personas següents :
- 35 Lo capdeguayta de la Ciutat.
 Item, lo bastoner del morbo.
 Item, los dos vadells del Estudi.
 Item, lo porter del senyor clavari.
 * Item, los pessadors del senyor mostesaf.
 40 Item, lo guarda del port. E. 24

Item, lo bastaix del dret nou.

Item, los bastaixos de la Taula y Banch.

Item, deliberaren dits consellers, ab vot y parer de dita junta, que la enbaxada se ha de fer al excellentissim senyor lloctinent lo primer dia del dol, fent-li assaber com la present Ciutat te dol en sa Casa, y que no acostuman dits senyors consellers anar a visitar si no ser visitats, sia feta per los senyors quatra cavallers següents :

Primo, lo senyor don Francisco Sala.

Lo senyor Joseph de Navel.

Lo senyor Pedro Montaner.

Lo senyor Francisco Mora y de Marimon.

Los quals senyors cavallers an de anar acompanyats dels oficials avall escrits y següents, tots ab ses gramalles y caperons al cap.

Primo, los dos ajudants de scrivá major.

Item, lo ajudant de scrivá racional.

Item, lo scrivá de registre.

Item, lo ajudant de mercader racional.

Item, los dos arxivers.

Item, lo aportant lo llibre de forments.

Item, lo aportant lo llibre major del Banch.

Item, lo notari del Banch.

Item, lo credenser del Banch.

Item, los dos argenters de la Taula y Banch.

* Dit dia los molt illustres senyors consellers feren nominació dels promens que lo havian de acompanyar, los quals foren les persones següents :

Lo senyor conseller en cap anomená : lo senyor Pedro Montaner, lo senyor Joseph de Navel, lo senyor don Joseph Vilana, lo senyor micer Francisco Payssa y Serra.

Lo senyor conseller segon anomená : lo senyor don Hieronim Magarola, lo senyor don Agustí Guilla, lo senyor don Joan de Magarola, lo senyor Mathias Amell.

Lo senyor conseller ters anomená : lo senyor Hieronim Cornet, lo senyor Francisco Marí, lo senyor Francisco Cortada. lo senyor Francisco Rius y Bruniquer.

Lo senyor conseller quart anomená : lo senyor don Francisco Sala, lo senyor Francisco Puigjaner y Nicolau, lo senyor Antoni Soler, mercader, lo senyor Pau Dalmases, parayre.

* Lo senyor conseller quint anomená : lo senyor Francisco Brú de Olsina, lo senyor micer Maurici Rechs y Gallart, lo senyor micer Pere Pau Canyadell, lo senyor Nicolau Guitart, adroguer.

E. 24 v.

E. 25

Lo senyor conseller sisé anomená : lo senyor Hieronim Pastor, lo senyor Francisco Mora y de Marimon, lo senyor Rafel Anglí, adroguer, lo senyor Francesch Riera, fuster.

5 Dit dia, a les deu horas del matí, lo illustre senyor clavari, acompanyat del sindich y subsindich de la present Casa, prechint primer haver presa hora per medi de un verguer, anaren al illustre Capítol, fen-se aportar lo senyor clavari la falda per un criat y portant lo cap cubert. I arribats a dit Capítol, lo senyor clavari se assentá al costat del vicari general ab un banch travesser, que sols hi havia dit senyor vicari general, dit clavari y un canonge.

10 * Dit dia los molt illustres senyors consellers, ab vot y parer de dita junta, deliberen que attés y considerat los surrogats dels senyors consellers tenen les mateixas estrenas y adeales en la present Casa que tenen los senyors consellers, que per so al surrogat del senyor conseller quint, scrivá de la Taula, y del senyor conseller quart, mercader racional, se sien donades
15 sis canas de drap a quiscú 24e, conforme se acostuma donar a dits senyors consellers com oficials presents.

E. 25 v.º

Item, deliberen, que attés y considerat la correspondencia que y ha entre la present Casa de la Ciutat y Casa de la Diputació en orde de donar las mateixas estrenas y adeales als surrogats de una casa y altra, que tenen
20 los principals, y attés que lo senyor Francesch Alós, regint lo llibre major de la Taula, es visitador del General de Cathalunya, a que per so se dona al surrogat de dit senyor Alós la mateixa quantitat de drap que lo dit senyor Alós te per rahó de dit ofici del llibre de la Taula, que son sis canas.

Item, attés y considerat que los verguers que serveyxen actualment
25 tenen sis canas de drap, y de aquellas se an de fer la gramalla rodona y un vestit per lo que dit drap no abasta, que per so quiscú dels dits verguers que actualment serveixen se'ls sia ajustat catorse palms de drap mes, com lo que se'ls es donat per fer dita gramalla y vestit.

Item, deliberen que a Feliu Sala, verguer, qui * está en la present Casa,
30 se li sien donats catorse palms de drap pera vestir.

E. 26

Dit dia los dits senyors consellers, ters absent, ab vot y parer de dita
35 quatreta de dol, deliberen que per evitar alguns inconvenients que poden succehir per rahó de haver-hi en lo banch de Consell de cent que los senyors consellers seuen aquells dos caps que fan divisió, ço es, un cap al banch dels ciutadans y lo altre cap ab lo banch dels mercaders, que per so se procure ab tot efecte ab que dits dos caps de dit banch sien llevats per los tres dies de dol, de tal manera que lo dit banch dels senyors consellers sia unit ab dit banch dels ciutadans y mercaders sens haver-hi ninguna divisió.

Item, deliberen, que attés y considerat los senyors tinents dels tribunals de la present ciutat tenen las mateixas vices y actions que sos principals, que per so tots los senyors tinents de dits tribunals de la present ciutat tingan, ocupen y se'ls done lo mateix puesto que donaria a dits principals si vinguessen.

Item, deliberen que en rahó de las cridas que se an de fer per las trompetas en notificació dels tres dias se tindrà lo dol y lo dia del aniversari, los senyors consellers sien servits dir y notificar a ditas trompetas, que si totes vuyt volen anar, cercant-se ells dols, la Ciutat los donará * a rahó de deu rals per quiscú, y quant no vullen anar per los deu rals sinó que demanen dol, attés no's troba exemplar que may se'ls ne hage fet ni donat sinó es al corredor de la Ciutat y al cabomestre de las trompetas, com de present se'ls ne ha donat, que per so fassen fer la crida per ditas dos trompetas tant solament, y en ditas trompetas hagen de posar sordines ; y axí mateix en ditas cridas faran sia posat que los tres dias que la Ciutat tindrà lo dol no tinga ningú la porta parada, y que axí mateix lo disapte, que será lo dia del aniversari, ningú puga treballar, sino que totom cuyda de pregar a Deu per la ánima del rey nostre senyor, que sia en gloria.

Item, deliberen, que attés la noble senyora dona Mariana de Magarola, muller del molt illustre senyor don Jayme Magarola, conseller segon, está elegida y anomenada pera tenir lo cap de dol de les dames lo dia del aniversari a la Seu y per dit effecte ha menester dos criats per convidar ditas senyoras damas, que per so dits dos criats per sa mersé anomenadors, sien vestits de dol de la manera deuen vestir-se y a contentament de la dita senyora y a gastos de la present Ciutat.

Dimars, a 6 de dit, a les nou horas del matí, partiren de la present Casa los senyors obrers ab las personas ja anomenadas pera fer la funció tras escrita, anant, ço es, lo obrer militar a ma dreta y lo obrer mercader a ma esquerra, fent-se aportar les faldes, y lo scrivá de las obras al mitg, * portant-se ell la falda, y los altres tres darrera, aportant-se les faldes ; y en ser als tribunals los obrers entraren dintre, ab ses faldes arrossegants, restant defora lo scrivá de les obres, y los demás donaren tots los recados a las parts y tribunals alt continuats sino fonch als reverents senyors pares inquisidors, per so que enviant devant un verguer per veurer lo tribunal si era junt, y parlant ab un oficial de la santa Inquisitió, digué que no estavan junts ; y després tornaren-hi lo endemá per lo mateix effecte, digué dit oficial, que dits senyors inquisidors no estavan junts ni se ajuntarian en lo tribunal fins lo dijous prop vinent, per lo que dits senyors obrers no'y tornaren.

E després anaren Jaume Solé y Joan Fochs, verguers dels senyors consellers, ab ses gramalles de drap y cap cubert, a convidar los senyors cónsols de la Llotja, conforme se'ls es estat ordenat per dits senyors consellers.

E. 26 v.

E. 27

E, després, anaren Miquel Vilallonga y Pau Monrrós, verguers de dits senyors consellers, també ab sas gramalles y cap cuberts, a convidar los senyors alcaldes de la Seca, conforme s'els era estat ordenat per dits senyors consellers.

5 E axí mateix son anats a fer lo convit que a ells tocava lo sindich y subsindich de la present Ciutat acompanyats del bastaix de la Taula y lo bastaix del Banch, tots ab sas gramalles y cap cuberts.

* E després, se feren las cridas per vuyt trompetas de la Ciutat, anant, 10 ço es, lo corredor y cabomestra de las trompetas ab gramallas de drap y cap cuberts, que la Ciutat los doná, y los altres sis ab capas negras y sombreros que ells mateixos se cercaren, sens dar-los la Ciutat res, si no es las banderetas de las trompetas y deu rals a quiscú per fer ditas cridas, les quals cridas feren ab sordinas, primerament al pati de Casa la Ciutat, després a casa del senyor virrey y lloctinent, y després per tota ciutat, les quals 15 cridas son conforme se segueixen :

E. 27 v.º

Ara hojats totom generalment, que us notifican y fan assaber de part dels molt illustres senyors consellers de la present ciutat de Barcelona, com la present Ciutat, en demostratió del sentiment y dolor que te per la ocasió de la mort de la magestat del catholic senyor rey don Phelip ters, hage de- 20 liberat, que los dies de dimecres, dijous y divendres primer vinents, que comptarem als set, vuit y nou de octubre corrent, se tinga en la Casa de esta Ciutat lo dol com sempre se es acostumat, y lo dia de disapte immediadament següent, que comptarem als deu del corrent, sien fetas y celebradas en la Catedral de la mateixa ciutat les obsequies y aniversari per la ánima de la 25 sacra cathólica y real magestat de don Felip ters, rey y senyor nostre, de fer-los recordació ab aquella solemnitat que a tan gran monarcha se requerexen fer per * aquesta ciutat, conforme a acostumat, y majors si possible es. Per tant, se diu, notifica, exorta y mana a totom generalment, que en demosrtatió de tant gran sentiment, tots los officials que tenen portas y obradors dins la 30 present ciutat, durant dits tres primers dies tinguen aquells sens parar y lo die de dissapte en lo qual die seran fetes les dites obsequies tots los ciutadans de la present ciutat cessen y vaguen de son treball, tenint las portas y obradors tancats, abstenint-se de cosas temporals y emplean-se en les spirituals, pregant a Deu nostre senyor per la ánima de la magestat del rey don Phelip ters ¹.

E. 28

35 Dit dia los senyors consellers, ab vot y parer de la junta, feren las deliberacions següents :

Los senyors conselles, lo quint absent, ajuntats ab vot y parer de la quatreta de dols, deliberen, que attés que en les dos certificadorias closas

¹ Hem adaptat la còpia d'aquesta crida al text contingut en *Registre d'Ordinacions*, 1663-1668, f. 94.

per lo qui serveix lo ofici de scrivá major en la casa de la Diputació y sagedladas ab lo sello de la dita Casa ¹, de las quals se veu y consta lo lloch que's doná als senyors deputats en los anys 1598 y 1621 en los dols que en aquells anys se tingueren per los senyors reys Phelip primer y segon, que per ço en la present ocasió, attenant als dits exemplars se done en la Casa de la present Ciutat o en la sala de Consell de cent, aont se acostuma tenir lo dol, lo mateix lloch que's narra en dits exemplars de la casa de la Diputació se doná a dits molt illustres senyors deputats en los dits anys de 1598 y 1621.

* Item, ab dit vot y parer deliberen, que los senyors consellers sien servits intimar y notificar de paraula a tots los oficials de la present Casa y a tots los que se ha donat dol, que assistescan quiscú los tres dias del dol en la casa de aquell senyor conseller que li será asenyalat per acompanyar-lo en la Casa de la Ciutat, y axí mateix assistir en dita Casa de la Ciutat tant quant se tindrà lo dol, y lo dia de la funeraria en las matexas casas dels senyors consellers per acompanyar-los en la Casa de la Ciutat, y de allá a la iglesia Catedral, assistint a la celebratió dels officis, sots pena de una tersa de son salari, la qual encontinent sia girada al magnífich clavari a effecte de gastos de dols, y assó se entenga per quiscun dia faltará, y que axí mateix

¹ Aquestes dues certificatòries consten cosides al mateix *Llibre de Solemnitats* entre els ff. 27 i 28 i són com segueixen:

«Certifich y fas fe Yo, Bonaventura Vila, per las autoritats apostólica y del rey nostre senyor notari públich de Barcelona y subrogat en lo ofici de escrivá major del General de Catalunya avall escrit, com en lo *Dietari* del trieni mil cinch cents noranta sis, recondit en lo archiu de la casa de la Deputació, en jornada de 6 de octubre mil sinch cents noranta vuit, entre altres coses se troba descrit y continuat lo següent: En aquest mateix dia, après dinar, los dits senyors deputats y oydors ab sos porters devant, ab les masses xiques endolades, ab tots los oficials y ministres del General que cran mes de vuytanta, anaren a Casa de la Ciutat per visitar los senyors concellers, com dit dia dematí era estat apuntat, y arribats allí foren molt ben recibits, ço es, a mijja escala, dels oficials de dita Casa, y al cap de la escala, de molts cavallers, tots ab gramalla; e entrats en la estancia del Consell de cent se posaren al costat del conceller en cap, tenint los senyors consellers la meytat del frontespici, y los senyors deputats l'altra meytat. Estant lo diputat ecclesiastich ab lo conceller segon, per ser mort lo cap, sota la Verge Maria; y així après consecutivament los demés deputats, oydors, assessors y alguns oficials, envés l'ort, e altres oficials en sos llochs condecents de dita estancia; y al cap de una bona estona hagueren estat ab dit dol, que fou per mes de un bon quart o cerca de mitja hora los tres porters de ses Senyories ab les masses altes, se'n vingueren devant de ses Senyories com acostuman y aquí mateix se alsaren dits senyors deputats y ab molt aplauso y cortesia de uns y altres se despediren acompanyant a ses Senyories molts cavallers y oficials de dita Casa, ço es los cavallers fins al cap de la escala y los oficials fins baix a la entrada, e ab lo mateix ordre que eren vinguts ses Senyories s'entornaren en la Casa de la Deputació y en la sala gran, ahont estigueren bona

estona, y de allí se'n tornaren tots junts fins a la Freneria de hont se departiren quiscú ab sos oficials del modo eren vinguts lo matí y després dinar del mateix die.

Premissis fidem facis ego dominus Bonaventura Vila, notarius et scriba major Generalis Cataloniae subrogatus hec propria scribens manu [segell de la Generalitat].

«Certifich y fas fe Yo, Bonaventura Vila, per las autoritats apostólica y del rey nostre senyor notari públich de Barcelona y subrogat en lo ofici de escrivá major del General de Catalunya avall escrit, com en lo *Dietari* del trienni MDCXXX., en lo arxiu de la casa de la Deputació recondit sots jornada de IIII. maig MDCXXI. se troba descrit y continuat entre altres coses lo següent: E havent tingut lo dol en la present Casa y en la dita sala del dit consistori assentats los dits deputats, oydors de comptes, assessors, advocat fiscal, scribá major, regent los comptes, racional y demés oficials en la forma y modo demunt dits, per temps de alguna mitja hora, estant endolats ab lo modo dalt dit, tenint dits senyors deputats y oydors de comptes certitut que los magnífichs consellers los quals en lo mateix temps tenint lo dit dol en la casa de la Ciutat que'ls havien de rebre en aquella ab lo honor y dessencia que's deu a un tant gran Consistori y que'ls havien de donar lo lloch competent y acostumat de donar, ço es en la estancia del Consell de cent en lo qual se tenie lo dit dol, ço es baix de la imatge de la Verge Maria, estant los magnífichs consellers en la ma dreta prenent lo magnífich conseller en cap la meytat de dita imatge y lo senyor diputat ecclesiastich la altra meytat de la dita imatge anaren dits senyors deputats y oydors de comptes consistorialment en la dita Casa de la Ciutat a visitar los dits magnífichs consellers y donar-los lo pésame de la mort de Sa Magestat. Los quals senyors deputats y oydors de comptes partiren de la present casa anant los tres porters devant aportant les masses xiques del dit General cubertes de dol, y dits porters anaren endolats ab gramalla,

se'ls mane que acabada la funció se visten dels dols que la present Ciutat los haurá donat y no de altre especia de dols, sots las matexas penas y de restituir los dols eo lo just valor de aquells.

Dit dia, estant junts los molt illustres senyors consellers en la Casa de la present Ciutat juntament ab la quatreta de dols, se tingué dificultat acerca dels alcaldes de la Seca, que per semblants functions de dol acostuman de venir en forma de tribunal en la present Casa, per so que en lo any 1598, per la mort del senyor rey don Felip ters de Espanya, lo qual exemplar se seguia, y se trobava que los al*caldes de la Seca vingueren al dol y al aniversari aportant sols un verguer y una massa, y per part de dits alcaldes se pretenia que havian de anar ab los verguers y dos masses, com deyan que sempre havian acostumat aportar, y fent-se contrari a ditas cosas, entraren ha informar a dits senyors consellers y junta de la pretensió y justicia de dits alcaldes los magnífichs senyors Joseph Ferrer y Bonaventura Brassó, en quiscun dret doctors y advocats de dits alcaldes de la Seca, los quals, després de haver imformat se'n anaren, y dits senyors consellers y junta feren la deliberatió següent : que attés la materia necessita de major discussió, que los magnífichs advocats de la present Casa oyssen los dits advocats dels alcaldes de la Seca y premeriten y censuren tot lo que sia con-

E. 29

capero y cap cubert, e aprés los senyors tres deputats, co es, lo senyor diputat ecclesiastich en lo mitg ab gramalla y capero y ab lo cap descubert aportant barret de capellá, y aportant-li la falda un criat endolat ab gramalla, capero y cap descubert ab barret de capellá. Lo senyor diputat militar en la ma dreta endolat ab gramalla, capero y cap cubert, aportant-li la falda un criat endolat ab gramalla, capero y cap cubert y lo senyor diputat real també endolat ab gramalla, capero y cap cubert, aportant-li la falda un criat també endolat ab gramalla, capero y cap cubert ; e després en segona filera anaven los senyors oydors de comptes, co es lo senyor oydor ecclesiastich en lo mig, lo militar en la ma dreta y lo real en la ma esquerra aixi mateix endolats, ab gramalla, capero y cap cuberts, excepte lo senyor oydor ecclesiastich que auave ab lo cap descubert, aportant barret de capellá y aportant-los de la mateixa manera la falda com als senyors deputats ; y després en tercera filera anaren los senyors assessors y advocat fiscal, y en la quarta filera lo scrivá major y secretari del dit General. Los regents los comptes y racional de la present casa, y després tots los oficials ab solenne y grandíssim acompanyament que en numero eren mes de cent y vint, tots endolats ab gramalla, capero y cap cuberts ; y si be en lo *Dietari* del trienni comensat en lo any mdcxxxxvi. se troba que en la ocasió de la mort del rey don Felip Primer, a ningú se aportá la falda sinó als senyors del Consistori, emperó ara en esta ocasió no se es observat per quant los magnífichs assessors, advocats, scrivá major y altres oficials se feren aportar la falda, y ab esta solemnitat y acompanyament tant gran arribaren en la dita Casa de la Ciutat tots endolats ab gramalla, capero y cap cubert y dalt al cap de la escala molts cavallers aixi mateix endolats ab gramalles, capero y cap cubert y d'esta manera acompanyats y rebuts per dits oficials y cavallers arribaren en la dita estancia del Consell de cent en la qual dits senyors consellers tenien lo dol, ahont

foren rebuts dits senyors deputats e oydors de comptes ab tots los oficials de son acompanyament per los dits magnífichs concellers, y personas que allí estavan tenint lo dit dol ab molta cortesia, donant a dits senyors deputats y oydors de comptes lo lloc demunt dit, los quals se acostaren al costat de dits senyors consellers en la ma esquerra prenent lo senyor diputat ecclesiastich la meytat de la dita imatge de la Verge Maria y los magnífichs concellers estaven en la ma dreta prenent lo magnífich conseller en cap la meytat de dita imatge, e los magnífichs assessors, advocat, fiscal, scrivá major, regent los comptes y racional foren acomodats en condecents llochs, e los demés de dit acompanyament se assentaren en los banchs de dit Consell de cent y estigueren allí tenint lo dit dol que's judica fonch mes de un quart e després los tres porters ab dites masses se posaren devant de dits senyors deputats, fent-los lo degut acatament ; y encontinent se alsaren dits senyors deputats y oydors de comptes y tots los demés del dit son acompanyament y se despediren dels senyors concellers ab les degudes cortesies y se'n anaren acompanyant-los molts oficials de dita casa y molts cavallers, co es, los cavallers fins al cap de la escala y los oficials fins al mig de la escala, y s'entornaren dits cavallers y oficials fent deguts acataments, y dits senyors deputats y oydors de comptes anant dits porters ab les masses devant y ab lo mateix acompanyament de dits magnífichs assessors, advocat fiscal, scrivá major, regent los comptes, racional y demés oficials, disposats per son ordre ; y en la forma que eren anat s'entornaren en la present casa y se assentaren en la dita estancia del Consistori conforme estaven abans, y allí estigueren tenint lo dol un poch de temps, y després quiscú d'ells dits senyors deputats y oydors de comptes s'en aná en sa casa acompanyat dels mateixos oficials y de la mateixa manera que ere vingut en la present casa. •

venient, y del que ls apareixerá convenir aprés, en altre dia, ne fassen relatió a la junta per que pugan deliberar lo fahedor.

Antes de entrar a descriure y continuar les serimonias y visitas dels tres dias de dol en la Casa de la present Ciutat será be descriurer y continuar de la manera que la dita Casa estava endolada, pera que en tot temps, quant nostre Senyor sie servit de semblants dols, ab tota clarisia se trobe lo que se haurá de fer, sens causar confusió als qui ho haurán de executar.

Estava per so primerament la instansia de trentenari aont los senyors consellers de ordinari fan continua * residensia, tota andolada y cuberta de bayetas, tant per les parets com per los banchs del rodador, y las dos taulas son allí, ço es, la una devant dels senyors consellers y l'altra per escriurer lo scrivá major en las juntas se feren; y axí mateix per terra estaban posadas bayetas a modo de catifas, ab sa portalera gran al portal, per ont se entrava en dit aposento; los demés dos aposentos, ço es, lo de la capella, y l'altre que trau portal al ort, estaban sens cubrir de bayetas, però llevadas totas las tapiserias, y las taulas cubertas de dol. En la capella estava possat lo palit, casulla y doser de vellut negra, y en la paret devant de la vidriera, posada bayeta.

E la sala de Consell de cent estava per las parets tota colgada de bayetas negras, y també tot lo fronthospici o retaula es en la dita sala, fins dalt al sostre, de tal manera que no's veyá cosa alguna; y axí mateix hi havia dos grans portaleras als dos portals, ço es, lo hu qui entra en dita sala de Consell de cent, y l'altra qui entra al aposento dit dels abilitadors; y axí mateix tots los banchs estaban cuberts de bayetas negras, y per terra, ahont estan los senyors consellers, tot bayeta, des del banch dels mercaders fins al banch dels ciutadans, haven-ne llevada la taula que acostuma estar en dit puesto quant se te Consell de cent. E axí ateix, per evitar algunas difficultats que podian succehir, aparegué * als senyors consellers y personas de la junta que fossen llevats, com se llevaren, los dos caps del banch que seuen los senyors consellers quant hi ha Consell de cent y fan divisió a la una part ab lo banch dels ciutadans y a l'altra part ab lo banch dels mercaders, de tal manera, que llevats dits dos caps de banch, se venia unir y ser una mateixa cosa ab dit banch de ciutadans y banch de mercaders, des de la part del ort de baix fins a la paret del terraplé nou.

As de advertir, que després de passats los tres dias de dol, que avall se continuaran, de la dita bayeta de dita sala de Consell de cent fonch aportada la que fonch menester a la Seu per andolar la dita iglesia, com avall se dirá.

Y axí mateix foren andolats los taulells y taulas de la escrivania major, racional, scrivá racional, llibre de forments, arxiu, Taula y Banch, los cuxins

E. 29 v.º

E. 30

de vellut que tenen los senyors consellers per oyr missa y las cadiras per a seurer dits senyors quant van fora la present Casa, y la demés que sobrá fonch llogada y beneficiada per dits senyors de la junta a la major utilitat de la dita Ciutat.

5 Primer dia de dol.

Dimecres, a VII. del present mes de octubre, primer dia de dol, a la matinada, acudiren a la Casa de la present Ciutat en primer lloch los senyors Francesch Sant Just y Pagés, militar, y Anton Bonanat, mercader, obrers ; lo senyor Francesch Llentiscla, ciudadá * y notari publich de Barcelona, E. 30 v.º
 10 scrivá racional de la present Casa, y mèstre de cerimonies dels senyors consellers, los quals, vestits tots ab sas gramalles del drap que per dit efecte la present Ciutat havia donat, ab les falde en lo bras y cap cubert, y dit mestre de serimonias ab lo bastó de serimonias, cubert y andolat de bayeta, estigueren aguardant que dits senyors consellers arribassen per axir-los ha
 15 rebre al cap de la escala, y després dintra, dit mestre serimonias per agruar y assentar cada hu a sos puestos, com avall se dirá.

E a les deu horas de la matinada, arribaren los dits senyors consellers en la Casa de la present Ciutat, ço es, primer lo sisé, després lo quint, y axí los demés, fins que tots hi foren, los quals eran partits de sas casas, acompanyats quiscú d'ells dels quatre promens que cada hu avia anomenats, de
 20 filera, a má esquerra de dit senyor conseller, ab lo verguer devant, tots ab ses gramalles, fent-se aportar la falda lo senyor conseller per un criat, y lo verguer portant la masa andolada, y darrera de dit senyor conseller molts oficials de la present Casa, Taula, y Banch, y altres, segons lo repartiment que dits senyors consellers havian fet, anant tots ab sas gramalles,
 25 faldas al bras, y caps cuberts ; e a la filera del senyor conseller en cap anava lo magnífich senyor clavari al mitg dels quatre promens de dit senyor conseller, també * ab sa gramalla, falda al bras, y cap cubert, y axí com arribavan a la present Casa se anaven assentant, ço es, los senyors consellers
 30 al mitg de dit banch gran, de front al portal ; los senyors promens ciutadans al banch dels ciutadans y los senyors promens mercaders als banchs dels mercaders, conforme estan com se te Consell de cent per sa intiguitat, y los oficials quiscú a sos banchs, ço es, los mercaders als demés banchs dels mercaders, los artistes als banchs dels artistes, y los manestrals als
 35 banchs dels manestrals, segons quiscú lo offici que tenia, conforme estant a Consell de cent, de tal manera, que assentats tots, los dits senyors consellers vingueren a estar de filera lo senyor conseller en cap a la part dels ciutadans, y lo senyor conseller sisé a la part dels mercaders ; y per haver-hi molt major número dels proms dels cavallers que no mercaders, ni altres
 40 estaments, y no haver-hi lloch al banch de dits cavallers pera seurer los qui

vindrian a visitar, alguns d'ells se'n passaren a l'altre part dels mercaders, assentant-se al costat del senyor conseller sisé, y axí de filera, y després seguieren los demás promens, mercaders y altres estaments. E lo senyor clavari, que arribá ab lo senyor conseller en cap, se assentá al cap del banch
 5 dels ciutadans devant de dits senyors consellers, ahont sol estar quant hi ha Consell de cent, y lo senyor obrer militar al costat de dit senyor clavari, y després lo senyor tauler militar administrador * del Banch y magnífichs advocats de la present casa lo senyor obrer mercader fonch assentat al segon banch dels ciutadans y lo tauler mercader al segon banch dels mercaders.
 10 E axí tots asentats ab ditas gramallas y caps cuberts estigueren esperant les visites vindrian com avall se dirá, estant fora, de posta, dos verguers per veurer qui arribava, y avisar per que, segons qui seria, se li fes lo degut recibiment.

Arribá primerament un capellá de la familia del illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona, lo qual, entrat dintra aont eran los senyors consellers estant tots denpeus, digué y referí al senyor conseller en cap, de part de dit senyor bisbe, li volgués fer mersé donar-li hora pera venir dit reverendissim senyor bisbe a besar les mans a sa senyoria. I lo dit senyor conseller en cap feu de resposta que estimava mol la mersé y honrra que
 20 feya a esta ciutat, y que sa senyoria vingués sempre que fos de son servey.

E després, lo senyor don Francisco Sala, Joseph de Navel, Pere Montaner y Francisco Mora y Marimon, cavallers, acompanyats dels dos ajudants de la scrivania major, ajudant de scrivá racional, scrivá de registre, ajudant de mercader racional, dos arxivers aportant lo llibre segon de forments, aportant lo llibre major del Banch, aportant lo llibre segon del Banch,
 25 notari de la Taula, credenser del Banch, y * dos argenters de la Taula y Banch, aportant-los a dits senyors cavallers les faldas criats y dits oficials anant ab les faldes al brasos anaren a palasio, y en ser dalt al cap de la escala, tant dits cavallers com dits oficials dexaren rossegar les faldes
 30 fins a ser al aposento de sa excellencia y allá dits cavallers assentats feren sabidor a sa excellencia com la present ciutat tenia lo dol en sa casa estos tres dias de dimecres, dijous y divendras, y que disapte faria lo aniversari a la Seu, suplicant a sa excellencia fos servit assistir en ell, conforme se acostuma ; que la present ciutat ho estimaria a gran grasia y mersé. E sa
 35 excellencia los feu de resposta, que estimava en gran manera las demostracions que la Ciutat feya y que ell acudiria sens falta ninguna a dit aniversari, y després dits senyors cavallers se alsaren y se'n anaren aportant les faldas rossegans fins allá ahont las havian dexades, y se'n tornaren a la Casa de la present Ciutat.

40 E en ser fora dits senyors cavallers y oficials de la present casa, tenint avís que lo illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona arribava,

lo isqueren a rebre altres oficials de dita casa, baix al peu de la escala gran, acompanyan-lo fins al capdemunt de la escala, aont isqueren los senyors obrers y mestre de serimonias, acompanyant-lo * fins a la porta del Consell de cent, aont lo isqueren a rebre alguns promens dels senyors consellers, acompanyant-lo fins allà aont dits senyors concellers estavan, y fonch assentat al puesto ont estava lo senyor conseller en cap, retirant-se lo senyor conseller en cap un poch devers lo segon. E los demés que venian ab dit senyor bisbe, no's volgueren assentar, per só que eran de sa familia, y axí assentat dit senyor bisbe fou un molt bon arrahonament a dits senyors consellers, significant lo pesar havia tingut de la mort de sa magestat (que sia en gloria) la perdua gran era estada, donant lo pésame als senyors concellers, y ponderant lo amor d'esta Ciutat y sentiment que havia tingut en esta mort, y, després de haver-li respost lo senyor conseller en cap, se alsá y se'n aná, acompanyant-lo dits senyors proms obrers y oficials de la mateixa manera lo havian rebut.

E. 32 r.º

E anat que se'n fonch dit illustrissim y reverendissim senyor bisbe, per ser ja hora tarda, y serca les dotze horas, dits senyors consellers se'n anaren en sas casas de la mateixa manera eran vinguts.

Dit dia a la tarda.

Lo mateix dia a la tarda, serca de las tres horas, tornaren los dits senyors consellers en la * Casa de la present Ciutat de la mateixa manera eran vinguts lo dematí, fent-se en tot y per tot las mateixas serimonias, y arribats en dita Casa, asentats que foren en sos puestos, arribá en la present Casa lo senyor don Pedro Estevan, governador de las armes de la present ciutat, lo qual anava tot cubert ab gramalla de bayeta negra, ab una molt llarga falda rossegant, y ab son caperó al cap, acompanyat de molts capitans de cavall, de peu, y d'altres oficials de guerra, que eran en gran número, al qual isqueren arrebre al cap de la escala los senyors obrers y mestre de serimonias, y a la porta del Consell de cent quatra senyors cavallers promens y entrat dintre, fonch asentat entre lo senyor conseller en cap y primer prom cavaller y los senyors sargentos majors, mestres de camp y capitans entre los senyors proms alternativa y los demés per los banchs de Consell de cent, conforme trobaren puestos, y després dit senyor governador doná lo pésame a dits senyors consellers, al qual respongué lo senyor conseller en cap, y al cap de una estona dit senyor governador se'n aná, acompanyant-lo de la mateixa manera lo havian rebut.

E. 33

E après que dit senyor governador de la plassa fou fora, vingueren los senyors Joan Carreras, donsell, Joseph Masdovelles, donsell, acompanyats de quatra altres cavallers ab ses gramalles de dol, faldes rossegant y caperons al cap, venint per part dels molt illustres senyors diputats, los * quals isqueren arrebre dits senyors obrers y scrivá de las obres cerca de

E. 33 r.º

la porta de dit Consell de cent acompanyant-los fins allà ont dits senyors consellers estavan los quals foren asentats, ço es, dit Carreras deprés del senyor prom mes antich, y axí interpeladament, un prom y un cavaller ; y axí assentats, feren sabidors a dits senyors consellers com dits mol illustres diputats desitjaven venir en la present Casa conforme per senblants
5 occasions ells acostuman y dit senyor conseller en cap los respongué que sempre que sas senyories fosen servits venir serian molt ben arribats, y després, dits senyors se'n anaren.

E després, arribá en dit puesto lo prior dels pares de Santa Catharina,
10 orde de Sant Domingo, lo qual fonch assentat després del senyor prom mes antich.

E després, arribaren en dit puesto los senyors Pau Amat, don Galceran Cordellas y micer Joseph Monrrás, als quals isqueren arrebrer dits senyors obrers mestre de serimonies a la porta de Consell de Cent y se assentaren,
15 ço es, dit senyor don Galceran Cordellas després del senyor prom mes antich y després los demés interpolladament un prom y un cavaller.

Item, arribaren los senyors don Francesc Camps, don Francesc Sans y don Carlos Vila, estant asentats de la mateixa menera.

Item, arribaren a la present casa lo senyors cónsols de la Llotja que
20 venian ab sos dos verguers * ab gramalles de dol y cap cuberts, massas altas y andoladas ; y després, dits senyors cónsols aportant quiscú son prom al costat mercader, y després los assessors de la Llotja y tots los demés officials, anant tots ab ses gramalles de dol, faldas al bras, y caps cuberts, los quals foren rebuts per los senyors obrers y mestre de serimonias fora
25 la porta del Consell de cent, y entrant per la sala dexaren rosegat las faldas y foren assentats, ço es, lo senyor Hieronim Mascaró, cónsol mercader, entre los senyor conseller quint y sisé, y lo senyor Jaume Falguera, tinent de cónsol militar per malaltia del senyor Onofre Monpar, després del senyor conseller sisé y los proms de dits senyors cónsols de la Llotja després dels
30 proms cavallers que estavan en dit banch dels mercaders y interpoladament entre los proms mercaders y artistes los magnífics advocats de dit magistrat de la Llotja foren assentats entre los advocats de la Ciutat al banch dels cavallers y los demés cavallers de la companya ab lo segon y ters banch dels mercaders sens ninguna agraduació. E després de haver estat una
35 estona y haver donat lo pésame a dits senyors consellers se'n anaren ab la mateixa forma eran vinguts.

Item, arribá en la present Casa lo senyor verguer acompanyat del sot-verguer y cap de guayta, y scrivá de la Cort, tots ab ses gramalles rosegant y cap cuberts lo qual fou rebut per dits senyors obrers * y mestre de serimonias
40 serca de la portella de la escala y per alguns cavallers serca de la porta de Consell de cent y entrant dintre se asentá dit senyor verguer al costat

E. 34

E. 34 v.º

del senyor conseller en cap y fent-se dit senyor conseller un poch envers lo senyor conseller segon per donar-li son puesto de sotsveguer y capdeguayta al banch segon dels mercaders, lo senyor prior de la Cort després del prom mes antich y los demés als banchs dels notaris. I després de haver estat
 5 una estona y donant lo péssame als senyors consellers, dit senyor verguer se'n aná de la mateixa manera era vingut, acompanyant-lo dits senyors obrers y mestre de serimonies fins allá ont lo havian rebut.

E després, arribaren los molt illustres senyors diputats y oydors del General de Cathalunya, acompanyats dels magnífichs assessors y tots los
 10 demés oficials de la dita Casa que eran molts, anat tots ab sas granallas, faldas al bras y cap cuberts, excepto los senyors deputats y oydors que's feyan portar les faldes per criats fins cerca la sala de Consell de cent que tots les dexaven rossegar, aportavan devant sos dos verguers ab gramalles y cap cuberts aportant les masses al coll, cubertas de dol, y dits senyors
 15 foren rebuts per dits senyors obrers y mestre de serimonias al cap de la escala y per alguns senyors cavallers promens a la porta del Consell de cent, y entrats dintra foren asentats, ço es, lo dit senyor diputat ecclesiastich y lo senyor conseller en cap al mitg del banch * retirant-se los demés senyors consellers, axí que estavan los dos sota los peus de la figura de Maria San-
 20 tissima es en lo retaula, ço es, lo senyor conseller en cap a ma dreita y lo senyor diputat ecclesiastich a ma esquerra, los demés senyors consellers de filera com estavan envers la part dels mercaders y los senyors deputats y oydors al costat del senyor diputat ecclesiastich de filera envers lo banch dels senyors ciutadans sens haver-hi ningun prom entre ells. E los demés senyors
 25 assessors advocat fiscal y demés oficials foren assentats interpolladament després del primer prom entre los proms dels senyors consellers y los demés oficials menestrals ab los demés banchs darrera, conforme trobaren lloch, y d'esta manera estigueren un bon rato fent lo senyor [ ] Magarola, abat de Camprodon, diputat ecclesiastich, un bon rahonament, donant lo
 30 péssame als senyors consellers de la mort de sa magestat, y havent-li tornat resposta lo senyor conseller se despediren y se'n anaren de la mateixa manera los havian rebuts.

E al cap de una estona que dits senyors deputats se'n foren anats, sent ja hora tarda, los senyors consellers se'n anaren en sas casas conforme eran
 35 vinguts y los senyors Joseph de Navel y Pere Montaner ab sas gramalles aportant-los les faldas criats y los caps cuberts aportant devant lo capdeguayta també ab sa gramalla * y cap cubert y darrera Antich Romeu, correu, Joseph Viger, porter del senyor clavari, y Miquel Vilallonga, verguer, també ab sas gramallas y caps cuberts anaren en casa del molt illustre senyor don
 40 Jayme Magarola, conseller segon, pera donar una enbaxada a la noble senyora dona Marianna Magarola, muller sua, suplicant-li de part dels senyors conse-

E. 35

E. 35 v.º

llers fos servida de tenir a be de assistir per cap de dol al catafal de las damas lo dia del aniversari y convidar les demés damas per dit aniversari, la qual senyora los rebé en una sala ab molt gran agasayo, fent assentar a dits cavallers y estimant molt la mersé que la Ciutat li feya ; y després,
5 dits senyors cavallers se'n anaren.

Segon dia de dol.

Dijous, a VIII. de dit mes de octubre, segon dia de dol, a la matinada, los senyors consellers no vingueren a la Casa de la Ciutat ab la forma que devian de venir per tenir lo dol, per só que havia plogut molt en la nit y encara plovia y feya molt fanch, sinó que alguns vingueren a la desfilada,
10 y per no ser-hi los proms ni haver-hi visites, no's vestiren ni tingueren dol.

Dit dia, a la tarda, dits senyors consellers vingueren a la Casa de la Ciutat sens gramalles, per ocasió del gran fanch hi havia, y en ser ajuntats juntament ab los promens y oficials se vestiren * les gramalles y se'n pujaren
15 a la sala de Consell de cent, ahont se assentaren conforme llargament lo primer dia es de veurer. E axí assentats, arribaren lo pare fra Pere Pedriges, prior del convent de la Mersé, ab son company, lo qual fonch assentat després del prom mes antich, y lo company després del segon prom ; y després de haver donat lo pésame als senyors consellers se'n anaren.

E després arribaren dos gentils homens del excelentissim senyor don Joatin Doria, general de las galeras de Napsols, venint per part de sa excellencia, los quals digueren a dits senyors consellers que sa excellencia estimava molt la honrra y mersé eran estats servits fer-li, donant-li noticia del dol se tenia en la present Casa, y desitjaria molt acudir en arribar en la
20 present Casa, però que la poca salut y lo anar ab tant treball com anava no li donava lloch pera complir en lo que tenia ganas y desitjava, y axís suplicaba a sas senyorias lo tinguessen per escusat. E lo senyor conseller en cap digué que estimava molt la honrra y mersé que feya a tota esta ciutat y sabia molt be sa desgana y que axís sa excelentia estava escusat de fer
25 majors demostracions sabent la bona voluntat que te a tota esta ciutat.

E després, arribaren los senyors don Carlos Caldés, don Francisco Vila, don Bernat Aymerich, venint de part del illustre Bras militar los quals foren rebuts per los senyors obrers y mestre de serimonies y se * assentaren
30 interpolladament entre los senyors proms després del prom mes antich, y allá referiren de part del senyor protector com per ocasió de ser molts los cavallers que se havian de ajuntar, no era posible venir en forma de Bras, y que axís suplicavan a sa sanyoria los tinguessen per escusats, estimant molt la honrra y mersé que sa senyoria havia feta a dit Bras militar, donant lo pésam a dits senyors consellers del sentiment que sas senyorias tenian
40 de la mort de sa magestat.

E. 36

E. 36 v.

E després de haver estat una estona y haver-los tornat resposta los senyors consellers estimant la honrra y mersé feyan a esta Ciutat, se despediren y se'n anaren.

E després, vingueren los senyors baró de Sant Vivcens, don Jayme Falcó, Francesch Puigjaner y altres cavallers los quals foren rebuts per dits senyors obrers y mestre de serimonies, conforme los demés, y foren assentats interpolladament entre los senyors promens després del prom mes antich.

E després, tenint entés que venia a la present Casa lo molt illustre senyor don Joseph Ninot, bisbe de la santa iglesia de Gerona, al qual isqueren arrebrer los oficials de la present Casa baix al peu de la escala, junt al portal major, y los obrers y mestre de serimonies al cap de la escala, y alguns senyors cavallers promens fora la porta de Consell de cent, acompanyant-lo fins dintra al dol, aont se asentá al puesto ont estava lo senyor conseller en cap, retirant-se dit senyor conseller en cap vers lo * senyor conseller segon, y los demés capellans y altres que aportava ab sa companya no se assentaren per ser de sa familia. Y axí asentat, feu una plática del sentiment de la mort de sa magestat, que sia en gloria, donant lo pésame als senyors consellers, y després de haver-li tornat resposta dit senyor conseller en cap, dit senyor bisbe se alsá y se'n aná ab la mateixa forma lo havian rebut. E. 37

E després, arribaren mossén Joan Carreras, donsell, y mossén Joan Masdovellas, també donsell, venint per part dels molt illustres diputats acompanyats de quatra oficials de dit General, tots ab ses gramalles y caperons al cap, y foren rebuts per dits senyors obrers y mestre de serimonies fora la porta de Consell de cent, y entrats dintre se asentaren dits cavallers entre los promens després del prom mes antich, y los demés als altres banchs dels oficials, aont digueren per part de dits senyors diputats que desitjaven venir al present dol sempre y quant aparegués a senyoria, y lo senyor conseller en cap feu de resposta que sempre que dits senyors diputats fossen servits, dits senyors consellers estarien prompte a tot lo que sas senyorias manassen; y aguda dita resposta, dits senyors se'n anaren.

E després, arrivaren los reverents senyors don Diego Giron de Robolledo, prior y canonge de la santa iglesia de Tarragona, y Joseph Ximenis y de Monrredon, canonge de la Santa Seu de Barcelona, procuradors generals de la reverent provincia de * Tarragona, los quals foren rebuts per dits senyors obrers y mestre de serimonies serca la porta del cap de la escala y per quatre cavallers proms a la porta de Consell de cent; y entrats dintre, foren assentats, ço es, dit don Diego Giron de Robolledo després del prom mes antich, y dit senyor canonge Ximenis després del prom segon aont donaren lo pésame a dits senyors consellers, y després se'n anaren, acompanyats de la mateixa forma los havian rebuts. E. 37 v.º

E després, arribaren la guarda y dos porters del racional de la casa y Cort de sa magestat, ab ses gramalles y caps cuberts, y entrat dintra, denpeus, digueren com venian de part del noble senyor don Pau Areny, llochtinent de mestre racional, pera dir a sa senyoria que, si era servit, dit
 5 senyor llochtinent vindria ab la forma acostumada. Y dit senyor conseller en cap respongué que sempre estaven prompte en rebre mersé de dit senyor llochtinent de racional y son consistori, sempre y quant fossen servits de venir; y aguda dita resposta, se'n anaren.

E després, vingueren los senyors don Pedro Planella, don Pedro Fivaller,
 10 don Anton Ferran, don Pedro Senmanat y Pere Portusa y altres cavallers, los quals foren rebuts ab la forma acostumada; y assentats interpolladament entre los senyors promens, després del prom mes antich.

E després, entrá lo pare prior del monastir de sant Joseph dels Carmelites Deslcalcos, lo qual * fou assentat després del primer prom.

E després, vingué lo pare prior dels Servites de Nostra Senyora del Bon Succés, y fonch assentat de la mateixa manera.

E després, arribaren Joan Batista Planella y de Castellsir y Francesch Padellás y Casamitjana, y foren rebuts y assentats com los demás cavallers sobre mencionats.

E després, arribaren los senyors don Lluys de Boxadors y don Pau Prexens, los quals aximateix foren rebuts y assentats com los demás cavallers.

E després, arribaren los molt illustres senyors deputats y oydors del General de Cathalunya, exceptat lo senyor oydor real que era fora la present
 25 ciutat, los quals foren rebuts y assentats com lo dia de ayr es llargament de veurer.

E després de ser-se'n anats dits illustres senyors diputats, arribá lo noble senyor don Pau de Areny, llochtinent de mestre racional de la casa y Cort de sa magestat, acompanyat de sos coadjutors y demás ministres y oficials,
 30 tots ab ses gramalles, faldes rossegans y cap cuberts; foren rebuts per los senyors obrers, mestre de serimonies y oficials al cap de la escala, ço es, per los senyors obrers y mestres de serimonies y oficials al peu de la escala, y alguns cavallers proms fora la porta de Consell de cent, y entrat dintra, se assentaren dit senyor llochtinent de mestre racional entre los senyors
 35 consellers segon y ters, y los demás * coadjutors y oficials que gaudian de privilegi militar entre los senyors promens interpolladament deprés del prom mes antich, y los demás al banch del darrera, haont estigueren una estona, després de la qual se'n anaren, acompanyant-los ab la mateixa forma los havian rebuts.

E després, vingueren los senyors cónsols de la Llotja ab sos dos verguers y massas altas, ab un prom al costat de quiscú mercader, deffenadors,

E. 38

E. 38 v.

advocats, tots ab ses gramalles, faldas rossegans y caps cuberts y foren rebuts y assentats de la mateixa manera que lo dia de ayr llargament es de veurer, y després de haver estat una estona se'n anaren.

5 E després, arribá lo reverent pare rector de la Companya de Jesús, lo qual fou rebut per los senyors obrers y mestre de serimonias a la porta de Consell de cent y fonch assentat després del primer prom, y son company després del segon prom; y allá orá una bona estona donant lo pésame als senyors consellers de la mort de sa magestat; y després de haver-li respost lo senyor conseller en cap, se'n aná.

10 Dit dia, atenent los molt illustres consellers que lo senyor abat de Montserrat era arribat a la present ciutat, ordenaren al senyor obrer mercader que per part de la present * Ciutat anás, com de fet hi aná, sens gramalla si no sols ab son dol ordinari per ser ja tart y ser lo temps curt, al dit senyor abat per a fer-lo sabidor com la present Ciutat tenia dol estos tres dias; y arribat dit senyor obrer a les cases de Montserrat, fou rebut per dos licenciados al peu de la escala ab dos candeleros a les mans per ser de nits, y al cap de la escala per dos monjos de sa religió; y arribat en lo aposento de dit senyor abat, isqué arrebrer a dit senyor obrer a la porta, y després lo assentá ab una cadira de repós, conforme ell estava, aont li doná dit recado, al qual dit senyor abat estimá en gran manera y respongué que estimava molt la honrra y mersé que la Ciutat li feya, y que assistiria a dit dol lo dia de demá. E després, per ser hora tarda, dits senyors consellers se'n anaren a sas casas ab la mateixa forma eran vinguts.

E. 39

Terser dia de dol.

25 Divendras, a VIII. de dit mes de octubre, ters dia de dol, dits senyors consellers a la matinada vingueren a la Casa de la present Ciutat conforme havian de venir, persó que havia plogut molt en la nit y encara plovia, y per dit effecte no tingueren dol.

30 Dit dia, a la tarda, dits senyors consellers ab ses gramallas de dol, acompanyats de sos proms * y oficials vingueren a la Casa de la present Ciutat com lo primer dia llargament es de veurer.

E. 39 r.º

35 As de advertir que dit dia los senyors promens dels senyors consellers se feren portar les faldas per criats, lo que no havian fet los altres dos dias, persó que ab lo exemplar de la mort de Felip segon en lo any 1598 trobaren que dits senyors promens se feren portar las faldas per criats, del que no se'n eren adonats fins lo dia present no obstant fou llegit moltes vegades ¹, y axí, per no perdre dita consuetut, seguint dit exemplar se feren portar ditas faldas.

Vide p. 105.

E estant dits senyors consellers, promens y officials ab la forma acostumada, arribaren dos monjos de Montserrat de part del reverendíssim senyor abat, los quals assentats entre los senyors promens després del prom mes antich, digueren com dit senyor abat desitjava venir a la present Casa a donar lo pésame als senyors consellers, y per est effecte los suplicava fessen merse dir la hora pera venir, als quals tonch respost per lo senyor conseller en cap que sempre que dit senyor abat fos servit podia venir en aquella Casa; y donada dita resposta, dits senyors monjos se'n anaren.

E després, arribá lo porter de la Ballia general y, denpeus, demaná als senyors consellers de part del noble senyor don Pedro Rubí, tinent * de balle general, fossen servits concedir-li hora per a venir a la present Casa, al qual dit senyor conseller respongué que sempre que fos servit venir ab la forma acostumada dits senyors consellers ho estimarian; y feta dita resposta, se'n aná.

E després, arribá lo pare president del monastir de la Santíssima Trinitat, lo qual, després de ser entrat dintre y ser-se asentat després del prom mes antich, doná lo pésame al senyor conseller y se'n aná.

E després, entrá lo pare prior de Sant Agustí de la present ciutat, que assentat de la mateixa manera, doná el pésame al senyor conseller y se'n aná.

E després, entrá lo pare guardiá dels pares Caputxins de Santa Madrona, lo qual, axí mateix assentat, doná lo pésame als senyors consellers y se'n aná.

E après, vingué lo reverendíssim senyor abat de Montserrat acompanyat de altres monjos de dit monastir y criats, lo qual fonch rebut per los senyors obrers y mestre de serimonias fora lo portal de la sala de Consell de cent, y per alguns cavallers promens en dit portal, y entrat dintre, fonc assentat entre los senyors conseller en cap y primer prom, y après doná lo pésame als senyors consellers y se'n aná, acompanyant-lo ab la mateixa forma fins allà ont lo havian rebut.

E après, vingué mossén Pau Amat y altres cavallers, los quals foren assentats després * del primer prom interpolladament entre los demés.

E après, vingué lo pare corrector del convent de Sant Francesch de Paula, y fonch assentat al lloch aont assentaren los senyors priors.

E après, entrá lo egregi senyor vescompte de Joch, don Carlos Caldés y Vilafranca y don Olaguer de Eril, los quals foren rebuts per los senyors obrers y mestre de serimonias antes de la porta de Consell de Cent, y entrats aont eran los senyors consellers se assentaren, ço es, dit senyor vescompte de Joch al costat del senyor conseller en cap a la ma esquerra, y los demés senyors interpolladament entre los senyors proms; y après de haver donat lo pésame als senyors consellers se'n anaren.

E a la que los molt illustres consellers estavan esperant lo senyor llochinent de balle general ab tot son consistori que vingüés, se entengué que

E. 40

E. 40 v. c.

dit senyor tinent de balle general venia a la present Casa sens la asistencia de sos magnífichs assessors y advocat fiscal de dita Ballia general, cosa inusitada per que tots los tribunals, y dit balle general sempre venia ab tot son consistori, y per so fonch conferida dita materia per dits senyors consellers ab dits senyors proms, cavallers y altres que's *trobavan en dit Consell, y fonch resolt que fos enviat lo sindich de la present Casa, acompanyat de dos verguers ab sas gramallas y caperons al cap, al illustre senyor don Pedro Rubí, tinen de balle general, al qual se li digués de part d'esta Ciutat lo que dits senyors consellers havian entés, y que venint sens sos assessors y advocat fiscal no era venir en forma de consistori, y axí se li suplicava fos servit venir consistorialment, conforme sos antessesors en semblants functions sempre eran vinguts sens innovar cosa alguna, altrament no fora possible donar-li aquell puesto y lloch que la Ciutat sempre li ha donat y donaria venint consistorialment; per lo qual effecte aná Pere Martir Ferrer, sindich de la present Ciutat, ab dits dos verguers, y trobat a dit senyor llochtinent de balle general en la Ballia li doná dit recado de part de dits senyors consellers, al qual dit senyor llochtinent de balle general feu de resposta que ell miraria ditas cosas y ho tractaria, y de la resolució ne faria sabidor a sa senyoria; y encontinent dit sindich se'n torná a dits senyors consellers, als quals feu dita resposta; y després al cap de una estona, arribá * en la present Casa de la Ciutat un official de dit consistori de la Ballia que digué venia per part de dit senyor tinent de balle general demanant a dits senyors consellers que, en cas vinguessen los assessors y advocat fiscal de dit tribunal, fossen servits dir-los quin lloch y puesto los donarian; al que fou respost per dits senyors consellers que se'ls donaria lo mateix lloch y puesto que's doná en lo any 1598; y dita resposta per dits senyors consellers feta per dit Pere Martir Ferrer, sindich, fora la sala de Consell de Cent, fonch tornada a dit official de la Ballia en presentia de Francesch Dagui, scrivá official de dit tribunal, y de Joseph Soldevila, mestre de serimonies de la present Ciutat, los quals, aguda dita resposta, se'n anaren.

E. 41

E. 41 v.º

E després, vingué lo pare guardiá dels Caputxins del monastir de Monthicalvari, lo qual fonch assentat després del primer prom, y després de haver donat lo péssame a dits senyors consellers se'n aná.

E després, arribá en la present Casa lo senyor micer Rafel Nabona, mostesaf de la present Ciutat, venint ab sos pessadors o officials, tots ab ses gramalles, faldes ros*segans y capirons al cap, y fonch rebut al portal de la sala de Consell de cent per los senyors obrers y mestre de serimonies, assentat al banch dels cavallers y entre los advocats de la present Casa y los pessadors al banch dels menestrals, y després de una estona, avent donat lo péssame a dits senyors consellers se'n aná, acompanyant-lo de la mateixa forma era vingut.

E. 42

E després, arribá lo reverent senyor Vicens Prexens, canonge y ardiaca major de la santa iglesia de Tortosa, y fonch rebut per dits senyors obrers y mestre de serimonies, y assentat després del primer prom, aont doná lo pésame a dits senyors consellers, y se'n aná.

5 E després, arribaren los senyors cónsols de la Llotja ab sos verguers y massas, los quals foren rebuts y assentats com atrás lo primer y segon dia es de veurer, si be en aquest dia se tingué alguna difficultad persó que los cónsols mercaders que dits senyors cónsols aportavan, deffenadors y altres pretenian assentar-se després del primer prom que seguia després del senyor
 10 conseller sisé y cónsol de Llotja en lo banch dels mercaders, y per part de la Ciutat se pre*tengué que no'y podian seurer ni may hi havian segut, persó que y havian alguns promens cavallers que estavan assentats en dit banch per no tenir lloch al banch dels ciutadans ha ocasió de ser massa
 15 ple, y entre cavallers no si assentavan mercaders sinó que després de dits proms cavallers se assentaren entre los promens mercaders y altres. Y piloteyada dita materia se assentaren després de dit ultim prom cavaller interpolladament; y al cap de una estona, després de haver feta visita, se'n anaren.

20 E després, arribá lo senyor don Federich Desbosch, lo qual fou rebut per dits senyors obrers y mestre de serimonias fora la porta de Consell de cent y se assentá després del primer prom cavaller; y després de haver donat lo pésame a dits senyors consellers, se'n aná.

E després, sent ja hora tarda y vehent dits senyors consellers que dit senyor tinent de balle general no venia y era molt tart, resolgueren de anar-
 25 se'n, y a la que se'n volian anar dits senyors consellers tingueren conferencia ab los senyors de la quatreta de dol y promens, per so que per ocasió de les plujas que havia fetas lo dia de ayr y lo dia present y estant encara lo temps pluyós, ab molt fanch per los carrers, no era possible fer lo aniversari lo dia de demá, persó que com havian de anar ab les gramalles y faldes rossegans
 30 tot se havia de * arruynar, y axí mateix era molt gran incomoditat per lo excellentissim senyor virrey y son Consell real que havian de anar a la Seu de la mateixa manera; y attesas ditas rahons y altres per dits senyors consellers y quatreta de dols, fonch resolt que dit aniversari fos porrogat
 35 per lo dia de dilluns prop vinent, que comptarem a 12 del present mes de setembre, en lo qual dia se faria dit aniversari ab la forma acostumada, y que de la present deliberació se donás noticias al excellentissim senyor virrey y reverendissim senyor bisbe y al molt illustre Capítol, e noresmenys se notificás ab cridas per tota [la] ciutat per que totom entengués dita porrogació.

40 E feta dita porrogatió, lo senyor Pere de Montaner aná a donar noticias de ditas cosas al excellentissim senyor virrey, suplicant-li fos servit tenir

E. 42 v.

E. 43

a be dita porrogació atesas las rahons sobreditas, lo qual digué que estava molt ben disposat, y que acudiria lo dilluns a dit aniversari.

È axí mateix, lo senyor Joseph de Navel aná al molt illustre Capítol al qual doná noticia de dita porrogació, e dit illustre Capítol tingué a be tot
5 lo que per dita Ciutat estava disposat.

È axí mateix, lo senyor Anton Bonanat, obrer mercader, tot sol, per so que no's trobá lo senyor Francesch Santjust y Pagés, obrer militar, qui ja se'n era anat de la present Casa, aná a dit reverendíssim senyor bisbe al qual digué y notificá dita porrogació, suplicant * a dita sa senyoria tingués a
10 be ditas cosas y ordenar a les parrochias tocassen los dos dias de la mateixa manera que los demés, y lo dilluns anassen a fer las absoltas ab la forma acostumada, lo qual senyor bisbe digué que ordenaria de la mateixa manera que per la Ciutat estava disposat.

E. 43 v.º

È axí mateix, enviaren un home per tots los monastirs de la present
15 ciutat notificant-los dita porrogació, que no assistissen a ditas absoltas fins lo dia de dilluns.

È de la mateixa manera foren fetas cridas per la present ciutat per las trompetas ab sordinas, conforme les feren lo dia de 6 del present ab les quals se notificá dita porrogació, fent ditas cridas del thenor següent :

20 Ara hojats totom generalment que us notifican y fan a saber, de part dels molt illustres senyors consellers de la present Ciutat de Barcelona, que com per ocasió de las plujas que Deu nostre senyor es estat servit donar sia estat precís haver-se de prorrogar per altre dia la celebració dels officis y funerarias fahedors en la Catedral de la present ciutat per la ánima de la
25 sacra, chatólica y real magestat del senyor don Felip ters (que gose de gloria), nostron rey y senyor, y desitjant que totom tinga noticias de ditas cosas se diu y notifica que lo dia de dilluns primer vinent, que comptarem als dotse del corrent mes de octubre, seran celebradas en dita iglesia * Catredral d'esta ciutat les dites obsequias y funerarias, y axí se maná a tots los ciu-
30 tadans y habitants d'esta ciutat que lo dit dia de dilluns se abstingan y vagan de totas operacions temporals y se ocupen en obras spirituals pregant a Deu nostre senyor per la ánima del rey nostre senyor, y axí mateix que lo dit dia de dilluns tots los oficials que tenen portas y obradors tinguen aquells tancats en demostratió del sentiment y dolor d'esta ciutat de tant
35 gran perdua com ha feta de son rey y senyor ¹.

E. 44

È axí mateix se doná orde a totas les personas y oficials havian de exir per que no isquessen ni acudissen a dita funció fins lo dilluns prop vinent, atesa dita porrogació.

¹ El text de la present crida ha estat adaptat al que en dóna el *Registre d'Ordinacions*, 1663-1668, f. 94 r.º

Disapte, a x. de dit, los senyors consellers y quatre de dols anaren a Casa de la Ciutat y donaren orde en que algunas cosas se havian de fer y diligensiar axí en la present Casa de la Ciutat com en la Seu ahont se havia de fer lo aniversari, se fessen per que tot estigués a punt el dilluns prop

5 vinent.

Diumenge, a xi. de dit, a la matinada, se tornaren a juntar los molt illustres senyors consellers a Casa de la Ciutat juntament ab alguns cavallers dels vint y quatre promens los mes antichs y allá feren la graduació per * lo orde y forma ab que havian de anar a la Seu les persones convidades per la

10 funeraria, la qual agraduació feren ab lo orde, modo y forma y bordons avall scrits.

Agraduació :

Lo molt illustre senyor Joan Gassió, conseller en cap. Lo senyor don Francesch Sala. Lo senyor Hieronim Cornet. Lo senyor Francesch Mora y de Marimon.

15 Lo illustre senyor don Jayme Magarola, conseller segon. Lo senyor don Agustí Guilla. Lo senyor micer [ ] Bru y Olsina. Lo senyor don Joseph Vilana.

Lo illustre senyor Pau Fornells, conseller ters. Lo senyor Joseph de Navel. Lo senyor Francesch Marí. Lo senyor don Hieronim Magarola.

20 Lo illustre senyor Francesch Soler, conseller quart. Lo senyor Pedro Montaner. Lo senyor don Joan Magarola. Lo senyor micer Maurici Gallart.

* Lo illustre senyor don Joan Pau Bruniquer, conseller quint. Lo senyor Hieronim Mascaró, cónsol de la Llotja, mercader. Lo senyor Matias Amell.

25 Lo senyor Onorat Riu.

Lo illustre senyor Joan Prats, conseller sisé. Lo senyor Jaume Falguera, mercader, tinent de cónsol de Llotja, ciudadá, malalt. Lo senyor Francesch Cortada. Lo senyor Francesch Rius.

Lo senyor Joan Martí, clavari. Lo senyor Hieronim Romeu, administrador del Banch. Lo senyor micer Francesch Paysá y Serra, prom. Lo senyor micer Pere Pau Canyadell, prom.

Lo senyor Lluys Lafarga, tauler ciudadá. Nicolau Guitart, adroguer, prom. Rafel Anglí, adroguer, prom. Pau Dalmasses, parayre, prom. Francesch Riera, fuster, prom.

35 Lo senyor Rafel Nabona, mostesaf. Lo senyor micer Vidal y Roca, advocat de la Ciutat. Lo senyor micer Joan Palmarola, advocat de la Ciutat. Pere Trelles, scrivá major. Pere Martir Ferrer, sindich.

*Lo senyor Pere Bonadona, tauler mercader. Rafel Hexarc, surrogat de mercader racional en lloch del illustre senyor Francesch Soler, conseller quart. Joseph Serveró, arxiver mercader. Pere Pau Vives, arxiver notari.

40

E. 44 v

E. 45

E. 45

Los dos senyors promens dels senyors cónsols de la Llotja.

Lo senyor Francesch Santjust y Pagés, obrer militar. Lo senyor Anton Bonanat, obrer mercader.

Los demés oficials de darrera sens graduatió.

5 Dit dia, al enfosquir, partiren los senyors oficials ja destinats per los senyors consellers y junta en dias passats, anant a cavall endolats, anaren per totas las portas de la ciutat fins a mitja nit ab molta quietut, fent llum ab unas llanternas per fer gran fosca, picant a les portes y dient : « lo rey es mort ; pregueu a Deu per ell », conforme per semblants functions se
10 acostuma.

Dilluns a XII. de dit, a la matinada, totas las parrochias en forma de proffessó ab sas creus, y també los monastirs, anaren a la Seu ont feren quiscú una absoluta al tumul que allí estava posat per fer lo offici, conforme avall se dirá.

15 * Estava la dita iglesia de la Seu, ço es lo presbiteri, colgat de bayetas en lloch de la tapissaria o brocats que's posa en les festas anyals, y axí mateix per terra, a modo de catifas o alfombras, tot bayetas ; y a la part de la epístola estavan tres fileras de banchs molt llarchs que arribavan des de la reixa fins al capdemunt del altar, ço es, dos fileras de banchs portatius, y l'altra
20 filera de banchs que vuy hi son tots cuberts de bayetas per a seurer los senyors consellers, proms y demés personas graduadas, com avall se dirá. E a la part del evangeli estava parat lo estrado del excellentissim senyor don Vicente Gonsaga, virrey y capitá general, tot de dol, y axí mateix hi havia dos fileras de banchs, ço es, los que vuy hi son y altres devant per
25 seurer los senyors regent, thesorer y Consell real y sos oficials ; e sobre les cornisas del serimonial de dit altar que estan les cortines que y ha uns angels, estavan brondoneras del Dijous Sant, totas espesas de atxes, lo altar parat de dol ab sis candaleros y un Sant Xpisto al mitg, y la trona aont se havia de predicar estava posada junt al portal de la reixa qui puja al pres-
30 biteri per la part del evangeli dins dit presbiteri, entra la dita reixa y los banchs aont havian de seurer los senyors consellers ; y totas las baranas de ferro de dit presbiteri y qui devalla a la capella de la gloriosa santa Eularia, rodades de atxas * posadas en unas brondoneras negras del Dijous Sant, totas ab sas armes o escuts de la Ciutat pintadas sobre paper ; e al mitg de
35 ditas baranas estava fet un catafal de fusta que prenia des del primer escaló que's devalla a dita capella de santa Eularia fins a la reixa de dit presbiteri y tot aquell àmbit, de tal manera que no's veyia dita capella de santa Eularia ; y al mitg de dit catafal estavan quatra columnas de fusta negras que sustentavan lo tuguri o capell del castell de dolor, lo qual estava fet a modo de
40 piràmida ab quatra repartiments, y tot estava espés de siris de quatre onses,

E. 46

E. 46 v.º

grochs, que n'í havia quatracents, y al mitg o punta de dita pirámida feya remato una atxa molt gran cremant, y axí mateix al remato de cada pilar dels quatre que sustentavan dita pirámida o capell una atxa gran ensesa; e al remato o principi de dita pirámida de part de dintra estava posat un

5 cobricel de bocaram blau dorat, ab uns follatjas y personatjas de or y plata ab perfils, y en lo mitg les armes de sa magestat, que sia engloria, y després, a modo de tovallons, de pilar ha pilar, que dintra y defora estava de la mateixa manera del dit bocaram ab fullatjas de or y plata, ab armes de la Ciutat y de Cathalunya. E en lo mitg de dits quatre pilars y sota dita pirámida

10 estavan posadas tres rengles de gradas quadrades totes cubertas de * bayeta, y sobre d'ellas, un llit de morts, lo qual era cubert de un riquissim brocat imperial brodat de or, ab les armes de la Ciutat y del rey, que la Ciutat acostuma fer y donar a la Seu per semblants occasions, sobre del qual brocat y tumult estava a la part del cor un cuxí de vellut guarnit de plata, y sobre

15 d'ell, una corona de rey dorada, feta ab perlas y diamans; y al costat de dita corona una espasa a ma dreta, y a la ma esquerra lo setro dorat tot; y en les grades de dit tumult estavan molts candeleros de plata que rodavan dites gradas ab sos siris grochs; e no resmenys tot lo dit tumult estava rodat de jurilífichs que la Ciutat havia fets fer per la mort del senyor rey,

20 y lo dit catafal estava tot rodat de banchs, ço es, a les parts de les baranes de santa Eularia y reixa del presbiteri per assentar-se los oficials de la Ciutat, com avall se dirá, e des del principi de dit catafal fins al entrar al cor estavan posadas dos rengles de brondoneras del Dijous Sant, y totes ellas espesas de atxas de sera groga, ab les armes de la Ciutat, de tal manera

25 que entre totes hi havia doscentas cinquanta y sinch atxas, que tot lo dit presbiteri parexia un foch ardent. E a la part de la epístola desde dita barana de santa Eularia, dexant * sols un poch de lloch pera poder passar los senyors capellans al ofertori, estava fet un catafal alt y molt gran que tenia des del portal de sota l'orga fins passada la capella dels Sants Inocens,

30 tot cubert de bayeta per estar les senyoras damas que per part de la Ciutat eran convidadas per assistir a dit aniversari y pera poder entrar dites senyoras a dit catafal sens passar per lo tumulto de la gent hi havia a modo de un corredor fet de fusta ab sa barana fins la porta de dit portal de sota l'orga, axí que tota la dita iglesia estava disposada ab la forma sobre dita

35 per la celebració de dit aniversari, com baix se dirá.

Dit dia, a las vuyt horas de la matinada, Xpistofol Vinyals, cotoner, campaneta de la Ciutat, ofici de vida en persona sens admetre per dita funció surrogat algú si no es per legitíma causa, per malaltia o absentia, acompanyat dels quatre pesadors del mostesaf, anant tots a cavall ab sas

40 gualdrapas de bayeta, cuberts de dol, ab caperons al cap, feren la crida devant Casa de la Ciutat, al palau del senyor virrey y per tota ciutat de

E. 47

E. 47 v.

la mort de sa magestat, tocant la dita campaneta ab la forma acostumada y dient les paraules següents :

Devots cristians y cristianas, pregueu a Deu per la ánima de la sacra católica y real * magestat del rey don Felip, senyor nostre, lo qual es passat d'esta vida en l'altra. E. 48

Dit dia, a las nou horas, arribaren a la Casa de la present Ciutat los molt illustres consellers, venint primer lo sisé, après lo quint, y axí los demés acompanyats de sos proms, tots ab sas gramalles y caps cuberts, aportant les faldas criats, y axí mateix acompanyats de oficials de la Ciutat conforme anavan los tres dias dels dols, y per ocasió de estar ja desendolada la sala de Consell de Cent per haver posadas las bayetas a la Seu, se'n entraren baix a les instansias del consistori sens seurer ni ninguna agraduació, y després al cap de una estona vingueren los senyors cónsols de la Llotja ab sas masses devant, ab sos promens, advocats y oficials del magistrat, tots ab ses gramalles y caps cuberts, y se'n entraren en dit consistori, aont se estigueren com los demés, sens fer ninguna agraduació, y al cap de una estona, tenint entés que ja todas les parrochias y monastirs eran estadas a la Seu a fer sas absoltas y que sa excellencia ab son Consell real ja estava apunt per anar en dita iglesia, partiren per so de la Casa de la present Ciutat ab sa agraduació ab la forma següent : ço es, que primer anavan lo capdeguayta de la Ciutat * y bastoner del morbo, després los dos vadells del Estudi ; després lo correu y porter del senyor clavarí ; després los quatre acompanyadors ; després los dos verguers o massés de la Llotja, ab sas masses al coll cubertas de dol ; després los dos verguers o massers de la Ciutat, també ab sas masses cubertas de dol, y després los senyors consellers, promens y demés per fileras, conforme la graduació feta lo dia de ayr que atrás es de veurer, la qual publicava lo escrit de las obras ab veu alta, pera que totom se posás a son puesto, asistint-li dits senyors obrers.

Y anant ab dita forma, en ser al portal de la Casa de la Ciutat, totom dexá rosegar les faldes per terra, anant per devant Sant Jaume, devant la Diputació, devant lo palau episcopal y per la plassa de la Seu entraren per lo portal major, passaren per lo cor y pujaren al presbiteri per la part de la epístola, que per ser tanta la multitut de gent que y havia tardaren molt gran estona a pujar-i que apenas podian passar. E arribats en dit presbiteri, per estar parat a la part del evangeli lo estrado de sa excellencia y los banchs del senyors del Consell real com ja está dit, se assentaren ab los tres banchs de la part de la epístola ab la forma següent : ço es, lo primer del primer banch lo senyor conseller en cap ; després lo senyor Francesch * Sala ; després lo senyor conseller segon ; lo senyor don Agustí Guilla, prom ; lo senyor conseller ters ; lo senyor Joseph de Navel E. 49

prom ; lo senyor conseller quart ; lo senyor Pere de Montaner, prom ; lo
 senyor conseller quint ; lo senyor Mascaró, cónsol de la Llotja, mercader ;
 lo senyor conseller sisé ; lo senyor Jaume Falguera, tinent de cónsol, ciudadá.
 E al principi del segon banch seya lo senyor Hieronim Cornet, prom, y con-
 5 secutivament los demás senyors promens cavallers, y los altres, y al principi
 del terser banch seya lo senyor clavari, y després los demás senyors oficials,
 segons lo mateix orde dels bordons ; los verguers y demás se'n passaren da-
 rrera lo altar y los demás senyors oficials foren assentats als banchs que
 10 estavan aparellats al catafal aont estava lo tuguri o castell de dolor, tots
 cuberts ab sos capirons al cap. Y assentats que foren dits senyors ab la forma
 sobredita, arribá lo reverendíssim senyor bisbe, lo qual després de haver
 feta oració al altar y saludat a dits senyors consellers, se assentá ab sa ca-
 dira de vellut morat a la part de la epístola, devant dels banchs dels senyors
 15 consellers, ab los senyors canonges assistents a son costat qui seyan ab tam-
 borets de vellut rasos. Y a la que dit senyor bisbe se stava vestint, arribá
 lo excellentíssim senyor virrey aportant tota sa guarda endolada y los criats
 ab gramalles y caps cuberts ab la forma següent, ço es, que primer anava
 lo capitá de la guarda ab sa gramalla cap cubert * y falda rosegant, aportant
 20 un alabarder a cada costat ; després los alabarders de dos en dos ; després
 dos aguasils també ab ses gramalles ; després los dos massers ab sas masses
 andoladas ab sas faldas rosegans ; després los senyors doctors del real Consell
 de dos en dos, los mes jovens devant, i axí per son orde, sent lo ultim lo dit
 excellentíssim senyor virrey, aportant a ma esquerra lo senyor regent, apor-
 tant tots les faldas rosegans excepte sa excellencia, que per ser molt llarga
 25 un criat le'y sustentava enbolicada al bras, y després tots los criats de sa
 excellencia ab sas gramalles de dol y cap cuberts, y ab dita forma partí de
 son palasio, aprés per lo carrer del Regomir, devant Casa de la Ciutat, de-
 vant la Diputació, palau episcopal, plassa de la Seu, entrant per lo portal
 major, passant per lo cor fins al pujar al presbiteri que los senyors del Con-
 30 sell real li feren lloch, y pujá primer ; y possant-se los senyors consellers
 denpeus sens mourer-se de son puesto li feren un gran acatament sens
 axirlo acompanyar per so que per semblants funerarias y per ocasió del dol
 los senyors consellers no acostuman fer alguna serimonia, y arribat dit senyor
 al presbiteri se assentá en son estrado y després entraren dit senyor regent y
 35 demás senyors del Consell real de hu en hu, caps cuberts y faldas rosegans,
 assentant-se al primer banch de dita part del evangeli per son orde y los demás
 bastoners y oficials se assentaren al banch de detrás, y los criats de * sa
 excellencia estavan denpeus. E assentats tots ab la forma sobredita, y ves-
 tit dit reverendíssim senyor bisbe, després de haver saludat lo altar major,
 40 a sa excellencia, Consell real y senyors consellers, comensá lo offici ab
 molta cantoria que per semblants functions se acostuma, excepte lo sonar

E. 49 v.º

E. 50

orga per ocasió del dol, y a la que fou a dir-se la epístola y evangeli no's
 digué al cor ni a la trona sino al mateix presbiteri per lo gran concurs de gent
 que y havia, que fora estat imposible poder-se passar. E a la que se comensá
 lo offici, dos capellans que lo senyor clavari tenia ja destinats per dita
 5 funció, donaren una atxa a dit senyor virrey ab un escut de or per offerir,
 y a tots los demés, siris de mitja lliura ab un real y siris de tres onses ab un
 sou, y axí mateix altres dos capellans donaren siris a tots los senyors pre-
 veres, altres [als] senyors dels tribunals, y altres [als] senyors al cor, y al-
 tres dos capellans al catafal de las damas, y altres dos capellans a la demés
 10 gent del poble, conforme un memorial que després se incertará. E després
 de haver dit lo evangeli y en ser al offertori, se offerí ab la forma següent,
 ço es, que lo senyor bisbe se possá arrimat al altar, assentat ab sa cadira
 de cara al poble y a son costat lo senyor diaca y sots-diaca ab taborets
 rasos, y aprés anaren offerir primer lo senyor diaca * y sotsdiaca, lo mestre
 15 de serimonies y escolans del altar ; després vingueren los senyors canonges
 y preveres del cor, los quals oferiren primer los senyors canonges y després
 preveres. E després que tots hagueren offert y se'n foren anats se alsá sa ex-
 cellencia ab sa atxa en la ma, acompanyat del senyor regent a ma dreta
 y lo senyor thesorero a ma esquerra, haná a offerir offerint dit senyor virrey
 20 tant solament, y després se'n torná a sentar-se en sa cadira, y dit senyor
 regent y thesorero a sos puestos ; e després aná lo senyor diaca a la part dels
 senyors consellers y lo senyor sotsdiaca a la part dels senyors del Consell,
 fent offerir a totom ab lo maniple sens mouer-se ningú de son puesto, anant
 darrera dits senyors uns escolans ab bassinas qui aplegavan los siris y offer-
 25 tas, e axí mateix en lo cor y al taulado de las damas ; y per la iglesia anaren
 altres capellans que feyan oferir a totom, si be es la veritat que dita oferta
 anava un poch mal administrada per so que era tanta la multitut de gent
 que no's podia acudir a tot del modo se devia. E acabada dita oferta pujá
 al presbiteri acompanyat de molts capellans lo reverent senyor don Joseph
 30 Vilardaga, canonge de la Seu, y sens rebre ninguna absolució, com se
 acostuma en altres officis, se'n pujá a la trona que estava al presbiteri com
 ja está dit, y allá feu molt gentil sermó de la vida y mort de dit senyor rey
 ab molta doctrina * y aloquensia que fou alabat de totom ; acabat lo qual
 dit senyor bisbe passá avant lo offici, y al ser al prefaci totom se agenollá
 35 donant siris al senyor virrey, Consell real, consellers y promens del primer
 banch, y només fins que hagueren llevat Deu, y després se passá avant
 lo offici, y al que fonch al « *Agnus Dei qui tollis peccata mundi* » no's doná
 pau, conforme se acostuma, per so que se deya lo offici de requiem, y acabat
 dit offici dit senyor bisbe, després de haver saludat lo altar major, lo senyor
 40 virrey, Consell real y senyors consellers, se'n torná a sa cadira aont se era
 vestit, y allá li despullaren la casulla y vestiren una capa, y deprés se començá

E. 50 v.º

E. 51

la absoluta estant totom denpeus sens moure's de sos puestos. Y acabada dita absoluta, mentres dit senyor bisbe se despullava, los senyors consellers se'n anaren al estrado de sa excellencia, aont li donaren les gracias de la honrra y mersé havia feta a tota esta ciutat en assistir a dit aniversari, donant-li
 5 lo péssame de la mort de sa magestat, y axí mateix escusant-se ab sa excellencia de no haver-lo exit acompanyar per so que per semblants funeraries la Ciutat no acostuma fer serimonia alguna ni acompanyament per ser cap de dol, y després de fer la deguda cortesia se'n tornaren a dits
 10 puestos, y encontinent dit senyor virrey y Consell real se'n anaren ab la mateixa forma eran vinguts, y per quant feya una grandíssi*ma pluja, de tal manera que era impossible poder anar a peu, dit senyor virrey en ser al portal de la Seu ab los senyors del Consell real se embarcaren ab cotxes y se'n tornaren a palasio, e després de ser despatxat dit senyor bisbe, saludá a dits senyors consellers, y acompanyat de senyors canonges se'n aná, y
 15 després immediadament se'n anaren dits senyors consellers ab tota sa promania y demés oficials, y per rahó de dita pluja isqueren per lo portal del claustre y rodant dits claustres sent imposible de repente de trobar cotxes per totom determinaren de anar-se'n com se'n anaren per lo portal devant la devallada de santa Eularia a Casa de la Ciutat aont se disgregaren anant-se'n
 20 se'n quiscú a sa casa.

E. 51 v.

Fas nota com además de totas las personas que estavan en lo presbiteri ja descritas y continuadas, estavan també en lo cor los tribunals següents:

Ço es, lo senyor llochtinent de mestre racional ab tot son consistori en les cadiras del cor a la part y al costat de la primera cadira potifical que
 25 seu lo senyor bisbe, estant de filera.

Lo senyor llochtinent de balle general ab sos assessors y tot son consistori al altra part de las cadiras del cor sota la trona gran.

Item, lo senyor bisbe de Gerona estava en dit cor al entrar de la part del portal * major a ma esquerra, a la primera cadira, y un senyor inquisidor
 30 a son costat a l'altra cadira, després de dit senyor bisbe.

E. 52

Dimars, a XIII. de dit, en aquest dia, sent convidats los molt illustres senyors consellers de la present Ciutat de part dels molt illustres senyors diputats per assistir al aniversari se feya en la casa de la Diputació de la present ciutat per la ánima de sa magestat, que santa gloria possehesca,
 35 a las nou horas de la matinada, arribaren en la Casa de la Ciutat, vestits ab ses gramalles de dol y caps cuberts, ab sos verguers devant, y de allí acompanyats per los oficials de la present Casa, també ab ses gramalles y caps cuberts, anaren a la casa de la Diputació, aont arribats al cap demunt de la escala principal, los isqueren arrebrer dits senyors diputats y oydors,

los quals, posant-se quiscú per son orde al costat y ma esquerra de cada senyor conseller, los acompanyaren fins a la sala gran dels pilars que trau finestras y balcó a la plassa de sant Jaume ahont se havia de fer dit aniversari, y persó estava tota colgada de bayetas y fet un altar endolat al enfront del portal major de dita sala, y al entrar devant lo portal hi havia un catafal ab tres grades, y sobre d'ell un tumul tot endolat, de bayetas y vellut negre, y sobre dit tumul una corona y setro y una espassa, y sobre d'ell un doser que cobria dit tumul, estant tot rodejat de llums y moltes atxes, tant al rededor del tumul con des del portal de dita sala fins a la escala. E entrats dits senyors consellers y diputats dins dita instancia, se assentaren tots de filera * en uns banchs cuberts de bayeta a la part de la epístola, estant los senyors consellers tots de filera, ço es, lo senyor conseller sisé al capdemunt de dit banch y mes prop del altar ; després lo quint, després lo quart, y axí los demés consecutivament fins lo senyor conseller en cap, y a son costat, després de dit senyor conseller, lo senyor diputat ecclesiastich, després los demés senyors diputats y oidors per son orde, tirant filera envers lo portal de dita sala ; e los oficials tant de la Diputació com de la Ciutat se assentaren sens orde ningú ni serimonia en altres banchs estavan darrera dits senyors consellers y diputats, e després se començá lo offici lo qual digué lo reverendissim senyor [ ] de pontifical fent en ell les serimonies degudes, y acabat aquell dits senyors consellers se'n anaren ab la mateixa forma eran vinguts, acompanyant-los dits senyors diputats en lo dit puesto del cap de la escala aont los havian rebuts.

E. 52 n.º

Disapte, a xxviii. de novembre del present y corrent any 1665, havent-se suplicat als molt illustres senyors consellers per part dels senyors alcaldes de la Seca fossen servits manar declarar la justicia que dits alcaldes tenian de poder portar dos massas anant en forma de tribunal sempre que axien en algunas functions, y assenyalamment per les funerarias dels reys nostres senyors, attés que en la present funeraria no havian pogut assistir per haver-hi controversia y no haver declarat los magnífichs advocats de la present Casa, conforme se era deliberat per dits * senyors consellers y quatreta de dols, ajuntaren per so dits senyors de la quatreta de dols y ab vot y parer d'ella feren la deliberació devall escrita y següent :

E. 53

Los senyors consellers, tots sis ajuntats, ab vot y parer de la quatreta de dols en exequió de altre deliberació feta per dits senyors consellers y quatreta als 6 de octubre proppasat, deliberen que los magnífichs advocats de la present Casa miren y regoneguen los privilegis que tenen los alcaldes de la Seca ab los quals los es permés aportar dos massas quant van en forma de tribunal ; y remirats aquells, y aparexent-los que inseguint dits reals privilegis (y no obstant que en lo exemplar de la present Casa se troba que

en la ocasió foren convidats y assistiren per lo dol que's tingué en la present Casa en lo any 1598, per la mort del senyor rey don Phelip, sols aportaren una massa ¹⁾ tenint facultat dits alcaldes de la Seca, anant ab dita forma de magistrat, a portar dues masses, ho resumescan en un vot en escrits pera que
 5 en tot temps cessa la dubietat, y que dient dits magnífichs advocats de la present Casa ab son vot que dits alcaldes podan aportar dues masses que en tal cas lo escrivá racional de la present Casa fasse menció de dit vot en lo *Dietari* que lo any present se ha aportat per la mort del senyor rey don Felip quart de Castella y ters de Aragó, expressant en ell que encara que
 10 en altra ocasió dits alcaldes de la Seca no aportaren sinó una massa, com sobre se diu, emperó que se * gons dit vot fahedor tenen facultat de portar-ne dues, y que per consegüent sempre y quant per la present Ciutat seran dits alcaldes de la Seca convidats en funeracions, tant de dol com altres, sien admesos ab dos masses y collocats en los puestos que en altrás occasions
 15 es estat acostumat.

E dit dia, feta dita deliberació per dits molts illustres senyors consellers, ab vot y parer de dita quatreta de dols, y inseguint aquella, los magnífichs senyors Francesch Vidal y Roca y Joan Palmarola, en quiscun dret doctors, ciutadans de Barcelona y advocats de la present Casa, feren sa declaració
 20 y vot aserca de dita pretensió de dits alcaldes de la Seca, firmat de sas mans, lo qual entregaren a mi Joseph Soldevila, notari publich de Barcelona y scrivá racional de la present Casa y mestre de serimonies dels molt illustres consellers, pera que aquell continuás y descrigués, e noresmenys cusís en lo present *Dietari* per exemplar del que en temps vinent pugués succehir,
 25 lo qual vot es del thenor devall escrit y següent :

* *Jesus Maria Joseph, cum seraphico Francisco* ²⁾. En lo fet consultat per part dels molts illustres senyors consellers de la present ciutat de Barcelona per deliberació de la quatreta de dols, a la qual, per comisió de la junta de vint y a dita junta de vint per comisió del savi Consell de Cent, fou comés
 30 la dispositió y exequió de les demostracions de dol per les funeraries y mort del senyor rey Phelip ters, que sia en la gloria. acerca si los dits molt illustres senyors consellers poden admetrer als alcaldes y magistrat de la Seca en las visitas que fan en Casa de la Ciutat quant se te lo dol, y en los acompanyaments públichs venint ab dos verguers aportant ditas masses
 35 altas o si tant solament los deuen admetre venint tant solament ab un verguer portant una massa. Vista la comisió feta als infrasquits advocats ordinaris de la present Casa de la Ciutat de Barcelona, als 28 del corrent

¹⁾ Vide p. 102.

²⁾ Aquest vot apareix copiat en el Ms. i al mateix

temps l'escrit original està cosit al llibre. Hem adaptat la transcripció amb el text de l'original.

mes de novembre, vista y entesa la controversia que se susita en los dits dols del present any tingut en la Casa de la Ciutat per las funerarias del senyor rey y entesas y examinades las rahons allegades, axí per part de la Ciutat com per part dels dits alcaldes ab differentes colloquis, juntas y informacions tingudas sobre dita controvèrcia; vista la nota feta en lo llibre del *Dietari de mort y entrades de rey y altres*, en lo qual, referint-se lo que havia passat en la mort del senyor rey Philip segon, en lo any 1598, se troba que los alcaldes de la Seca als 6 de vuitubre de dit any anaren a la Casa de la Ciutat ab tot son consistori, ab las gramallas rosegant, ab son porter devant, ab sa massa alta cuberta de dol, y se diu que los dies de 7 y 8 dies de dit mes anaren a la matexa Casa de la Ciutat, sens expressar res de las masses; vista la suplicació donada per dits alcaldes als molt illustres senyors consellers als 27 del corrent mes de novembre 1665; vist lo real privilegi concedit a dit col·legi per lo serenissim senyor rey don Juan, dat en la ciutat de Tudela als 2 de abril del any 1476, als dits alcaldes de la Seca; vista la informació *ad futuram rei memoriam* rebuda als 7 de vuitubre del corrent any 1665 devant lo noble regent la real thesoreria de la qual fa fe Joseph Farrer, * notari publich del col·legi de notaris reals de Barcelona; vista la certificatoria feta per Francesch Lleonart, notari y escrivá de la dita Seca real, ab la qual consta que als 5 de dit mes de vuitubre Salvador Anglí y Antoni Pau Duran, alcaldes elegits y anomenats per lo col·legi de la dita Seca real, prestaren son jurament y sacrament y homenatge ab la forma acostumada; vist lo que se havia de veurer y attés lo que se havia de attendrer; attés que del thenor de dit real privilegi consta que fou atorgada y concedida facultat als alcaldes de la Seca de tenir un o dos verguers en les funcions públicas y de aportar una o duas masses ab las paraules següents: *certa nostra de libertate et consulto concedimus vobis dilectis et fidelibus nostris alcaidibus Sicce civitatis Barchinone presentibus et futuris, ad regie dignitatibus beneplacitum, quod liceat vobis creare unum vel duos virgarios seu portarios qui virgas sive massas argenti vel alterius metalli gestent et cum vos simul vel separatim accedant causa excercendi aliqua onera vel facta officii incumbentia precedant vos cum virgis aut massis ipsis ad humerarum reiectis, etc.*; attés que per la dita informació rebuda *ad futuram rei memoriam* y altrament consta que los dits alcaldes de la Seca en moltes funcions com en las benvingudas que donen als excellentissims senyors lloctinents de sa magestat en lo jurament que prestan en la Cort del veguer y en altres casos han acostumat aportar dos verguers y abdues masses altas consta també que los demés magistrats y consistoris en la present ciutat de Barcelona quant ixen publicament en algunas funcions publicas no aportan un verguer ab una massa sola ans be ne aporten dos; attés que consta que lo magistrat dels alcaldes de la Seca es de molta autoritat y que exerceix jurisdicció

E. 53 bis v.º

civil y criminal, y que está decorat de molts y diversos reals privilegis, exeptions y graties, y meresqué que de aquell se fes llarga mentió en lo volum de las *Constitucions de Cathalunya*, en lo llibre primer, titol 50, *de offici de alcaldes y moneders de la Seca*, de tal manera que dits alcaldes de la Seca

5 exerceixen jurisdicció ordinaria y ab ells se firma contentió, y axí de dret *poden tenir dos verguers o porters qui aporten dites masses o be una tant solament a electió llur, segons lo tenor de dit privilegi y axí, encara que en lo dit any 1598 en lo dit dol aportaren sols una massa, es cert que tenian facultat y la tenen de aportar-ne dos.

10 Per so y altrament, los advocats ordinaris de la present Casa de la Ciutat son de vot y parer que poden los molt illustres senyors consellers admetrer als dits alcaldes de la Seca venint collegialment y en forma de collegi o magistrat aportant dos verguers o porters ab sas dos masas, segons lo tenor de dit privilegi i observança, axí en los casos de dols y funerarias que fasa la

15 present ciutat per los senyors reys sempre y quant per dita ciutat seran convidats com en altres qualsevols casos en los quals lo dit collegi com ha magistrat tinga lloch y per dita ciutat seran convidats en la Casa de la Ciutat de Barcelona, y aconsellan que's nota en lo *Dietari* se fa de las obsequias fetas en lo senyor rey Philip ters en las quals no assistiren dits alcaldes ab

20 son collegi per ocasió de la present contravertia, salvo sempre, etc.

[*Signat:*] Vidal y Roca, advocatus civitatis.

Palmarola, advocatus civitatis.

*Segon memorial de drap que se ha donat de orde dels senyors de la

25 quatreta de dols com a tenint facultat de la junta de vint, a 26 de setembre prop passat, y dita junta com atenint facultat del Consell de Cent, a 25 de dit mes de setembre, tant es assaber ab alguns oficials que se eran dexats de continuar en lo memorial passat y altres com també als senyors consellers per gramalles y vestuaris, lo qual memorial es lo següent :

30	Primo, a Gaspar Garcia, mercader, portant lo llibre de posits de la Taula, per ser-se olvidat de continuar en lo memorial atrás, y per son offici	6 canes.
	Item, a Jaume Galvany, caixer de dita Taula, per dit son offici y per no ser-se continuat atrás.....	6 canes.
35	Item, a Antoni Soler, argenter de dita Taula, per rahó de dit son offici y per no ser-se continuat en dit memorial atrás.	6 canes.
	Item, a Jaume Vilarassa, argenter del Banch, per rahó de dit son offici y per no ser-se continuat en lo memorial atrás.	6 canes.
	Item, a Francesch Maurici, ajudant de mercader racional, per dit son offici y per no ser-se continuat en lo memorial atrás.	6 canes.

E. 53 t

E. 55 t

- Item, a Bonaventura Bosch, mercader servint lo offici de llibre major de la Taula en lloch del senyor Francesch Alós, mercader, y per trobar-se lo dit * Alós visitador del General de Cathalunya, y inseguint la correspondencia de la Casa de la Ciutat y la Casa de la Diputació de donar los mateixos salaris y adeales la una casa a la altra ..... 6 canes. F. 56
- Item, a Joseph Darder, fuster, per l'assistencia de assistir al castell de dolor tot lo dia, ensendrer y apagar..... 4 canes drap.
- Item, per ordre dels senyors de la quatreta de dols, tenint comisió de la junta de vint, y la dita junta ab plen poder del savi Consell de cent, se doná als molts illustres senyors consellers, magnífich clavari y senyors de la junta de vint que entre tots son vint y set, vint y quatre lliures a quiscú per lo valor de quatre canes de drap, a rahó de 6 lliures cana, que entre tots venen esser..... 108 canes de drap.
- Item, de orde de dits senyors de la junta se feren capas, sotanas y mánegas als senyors consellers, y ne entrá a quiscú de ells 6 canas, que entre tots son ..... 36 canes.
- Item, de orde de dita junta se feren gramalles rodones de drap a dits senyors consellers, conforme las que vuy aportan y ne entrá a cada gramalla 4 canes y $\frac{1}{2}$, que entre tots son. 27 canes.
- Item, se doná a quiscun verguer catorse palms de drap, a mes de les sis canas se'ls eran donades en lo memorial atrás per ajuda de costa y compliment de poder-se fer gramalla rodona de drap y capa llarga, baló y ropilla per acompanyar als senyors consellers..... 10 $\frac{1}{2}$ canes.
- Item, a Feliu Sala, verguer de Casa la Ciutat, per fer-se un vestit sens capa..... 1 canes.
- *Item, se ha donat al illustre senyor don Jayme Magarola, conseller segon, y Francesch Soler, conseller quart, servint lo offici de regonexedors de monedas vagants, per no ser-se trets, sis canas a cada hu drap..... 12 canes. E. 56 v.º
- Item, a Joan Royas, sastre, y Francesch Daura, argenter, per anar a convidar a totas las damas par lo dol per part de la muller del senyor don Jayme Magarola qui tenia lo cap de dol..... 8 canes.

CXXXIV

* RELACIÓ DE LAS FUNCIONS SE FEREN EN LA PRESENT CIUTAT DE BARCELONA PER LA ENTRADA DE LA SACRA, CATÓLICA Y REAL MAGESTAD DE LA SENYORA DONA MARGARIDA DE ÀUSTRIA, FILLA DEL REY DON FELIP TERS, DE GLORIOSA MEMORIA, SENYOR NOSTRE, EMPERATRÍS DE ALEMANYA. E. 58

[13-21 juliol 1666]

Dimars, als 13 de juliol 1666, a las tres [h]oras de la tarda, reberen los senyors concellers un billet del excellentissim senyor don Vicente Gonsaga, lloctinent y capitá general en lo present principat, ab lo qual los avisava com en aquell punt havia rebut avís de que la magestat chatólica de la sereníssima emperatrís vindria en aquesta ciutat des de Denia, y axí previnguessen lo que devia fer la ciutat. Y encontinent, los senyors concellers manaren tocar a Concell de cent, y mentre se aiuntava dit Concell convidaren un parlament de cavallers y ciutedans, y havent-los proposat dit paper, aconcellaren a sas senyorias que encontinent enviassen una embaxada a sa excellencia per un ciudadá y militar pera que fos servit aconcellar a la Ciutat lo que devia obrar en esta ocasió, puig per ocasió del dol que aportava del rey nostre senyor y orde de la reyna nostra senyora de que no innovassen cosa en lo dol ab sa real carta de [ ] mars, havia avisat y axí encontinent enviaren a mossén Joseph de Navel y Eril, ciudadá, y Geronim de Cornet y Çacirera, militar, per la dita funció, los quals tractaren y conferiren * llargament amb sa excellencia tot lo que aparegué convenient en la materia. I arribats dits cavallers en lo savi Concell de cent, que estava ja junt feren relatió de tot lo que havian conferit ab sa excellencia, y en conformitat del que aconcellava sa excellencia resolgué lo savi Concell de cent com en la deliberatió de la ma corrent de dita jornada se conté ; y en exequió de aquella, dijous als 15 de dits, nomenaren los senyors concellers per anar a reportar la embaxada a sa magestat cesárea a mossén Geronim Cornet y de Sacirera, militar, y a Francesch Marí, ciuteda, encarregant-los que's previnguessen ab tota diligencia per a la funció. E. 58 v.

Dissapte, a 17 de dit, se tingué Concell de cent, en lo qual se resolgué per la ambigüitat en que se havia dextat la resolució de dit savi Concell de cent, celebrat als 13 del corrent, acerca de enviar embaxadors si se'ls donaria alguna cosa per vestuari, a vista de que la Diputació havia nomenat lo compte de Plazentia per son embaxador per la mateixa funció, y pera son vestuari li havian donat sinch centas lliures; attés la poca possibilitat de la ciutat, pero attés també no era rahó que no anassen ab la decentia y auctoritat que havian previnguda dels diners, y que era funció tant magestosa, y que succehia tant a tart vinguda de persona de la calitat de sa magestat cesárea, que se donás a quiscú de dits embaxadors pera son vestuari y de criats cent sinquanta * lliures y que lo demés de cerimonias que se ocorreguessen, se cometés als senyors concellers y una junta de cavallers y ciutedans ab plenitut de poder, obrant lo que aparegués convenient.

Diumenge, als 18 de dit mes, a las quatre horas de matinada, havent vist que Monjuich senyalava armada de galeras, enviaren los senyors concellers a avisar a dits embaxadors, los quals e les sinch hores arribaren en Casa de la present Ciutat, vestits com havia aconcellat sa excellencia, de tafetá llis, negre, adornat, ab sos patges vestits axí mateix, y ab sos lacayos vestits de librea de drap negra, ab mánegas de satí negra, y posant-se en cotxe, acompanyats del sindich y del prebost de la ciutat, guarda del port, capdeguayta, y de un verguer, arribaren al moll, haont trobaren una faluga manada prevenir per dita Ciutat, ab son tenderol de tafatá negra, estandart del mateix ab les armes de la Ciutat, y sis homens pera remar, vestits de bayeta negra. I se embarcaren dits embaxadors ab dita faluga, ab sos patges y alacayos, y en una altra se embarcaren dits oficials, y sarparen envers las galeras que estavan aturades devant del cap del riu; y quant foren cerca de la real abateren lo estandart de la Ciutat, y veren que la real * y demés galeras, arboladas ab moltas flámolas y gallardets de difarents colors, que entre totes eran vint y set galeras, venian bogant poch a poch, y trobant una faluga adornada axí mateix com la de la Ciutat, ab la qual anava lo excelentissim senyor virrey, acompanyat del governador de Cathalunya, batlle general y altres cavallers catalans, se acostaren dits embaxadors a dita feluga y sa excellencia fou servit dir-los, que anassen detenint-se per que sa magestat cesárea se comensava a vestir y que en estar per donar audientia avisarian. I axí ho feren dits embaxadors seguint poch a poch a dita real, cosa de mes de una hora, y després veren que dita real y demés galeras feren alto devant de la ermita de Sant Bertran, y que pararen un altar en terra pera dir missa, y poch après veren que entrava en dita real dit senyor virrey ab son acompanyament, y al cap de un rato isqué y fonc avisat lo comte de Plasentia, que anava per embaxador de esta

Deputatio, y va entrar en dita real acompanyat de alguns cavallers catalans; y en haver fet la funcio avisaren a dits embaxadors los quals entraren en dita real per la escala de la popa com havien fet los demunt dits, y al peu de dita escala trobaren * un cavaller que'ls va ajudar a pujar, y al cap de
 5 la escala al excellentissim senyor marqués de Bayona, general de las galeras de Espanya, y molts altres titolars que'ls feren molts compliments, y devant la porta de la popa al excellentissim senyor duch de Alburquerque, majordom major de dita majestat cesárea, y per compte de qui corre lo viatge,
 10 lo qual va preguntar quants venian per part de la Ciutat, y havent-li respost que dos va avisar a la popa que estava aquí la Ciutat de Barcelona, y encontinent entraren dits embaxadors junts y feren la primera reverentia al entrar, y encontinent se va avansar mossén Geronim Cornet y Çacirera y feu las dos altras reverentias y se va agenollar devant de sa magestat cesárea que estava assentada ab dos [ ] vestida de satí negra y li va
 15 demanar fos servida honrar a la Ciutat en besar-li sa ma real, y encontinent se va llevar lo guant y li va besar sa real ma, y se va alzar, y fent una profundíssima reverentia se apartá a un costat y mossen Francesch Marí feu lo mateix, y essent-se també apartat va donar la embaxada dit mossen Geronim de Cornet, en peus, que contenia quatra caps :

20 En lo primer la benvinguda representant la alegria tant gran de la Ciutat de caber-li tanta dicha de gozar de la real presentia. En lo segon, * la norabona de la salut recobrada de la indisposició que havia tingut en Denia que tant cuydado havia costat a exa ciutat. Lo ters, de la norabona del feliz casament ab la sacra, católica y real magestat del senyor enperador suplicant a nostre
 25 senyor sie servit consedir-los llarga successió com ha menester tota la cristiandad. En lo quart oferiren esta ciutat postrada a sos reals peus suplicant-la fos servida donar-li ocasions de mereixer obeint y que para cumplir ab sas obligations y ab lo gust de sa magestat cesárea fos servida advertir-los del que haurien de fer en lo recibiment per la entrada de sa magestat
 30 cezárea. La qual respongué que restava molt obligada y agraida de la atenció y zel de la ciutat y que'u estimava molt, y fent altra profunda reverentia feu lo mateix mossén Francesch Marí i li respongué sa magestat cezárea lo mateix. I en lo orde que entraren feren la primera reverentia lo hu sol y després lo altra y saludaren a la excellentíssima senyora duquesa
 35 de Alburquerque, camarera major, y las demás senyoras que estavan totas enpeus, y després feren la segona reverentia y després la tercera; y al exir de la popa toparen lo dit senyor duch de Alburquerque lo qual los feu molts compliments dient-los com se presava de fill de esta ciutat y a las
 40 horas * dits embaxadors li suplicaren fos servit explicar-los lo gust que tendria sa magestat cezárea en lo modo del recibiment y sa excellencia los respongué que sa magestat cezárea « queda com mucho agradecimiento

E. 60

E. 60 v.

E. 61

de la attention de la Ciudad, y que estava muy enterado de las muchas demonstrationes que se havian hecho a su abuela, pero como que venia tan poco convalecida de su indisposition que no podia entrar sino en coche a medio correr las cortinas como se lo havia dicho al senyor virrey ». Y dits embaxadors replicaren lo gran contento fora estat per esta ciutat que fos servida entrar en publich, y havent-los respost dit senyor duch lo mateix que está dit, se despediren y se tornaren a embarcar en la faluga de la Ciutat, y se'n anaren a tota presa al moll, y en continent veren que sarpavan ditas galeras sens haver-se dit la missa que estava previnguda envés la Ciutat.

En lo entretant que's feya dita funció, los senyors concellers se'n baxaren a la Llotja, lo segon ausent per estar malalt, per aguardar allí a dits embaxadors, y estant allí reberen un recado de sa excellencia, del senyor virrey per medi de don Francisco Semmanat, dient-los que's posassen a punt per al * recibiment, que en aquell punt estarien al moll las galeres ; al qual respongueren que's posarian a punt com ordenava sa excellencia per que estavan aguardant la resposta de sos embaxadors, los quals arribaren luego al moll, y topant a sa excellencia al portal de Mar digueren lo que'ls havia dit lo senyor duch de Alburquerque, y se'n anaren a fer relatió a dits senyors concellers en la Llotja. I estant feta dita relatió, va arribar dit don Francisco Semmanat ab altra recaudo de sa excellencia, dient a dits senyors concellers que no era menester se moguessen puix la poca salut de sa magestat cezàrea no li permetia entrar en publich, y encontinent se resolgueren dits concellers enviar als matexos embaxadors a sa excellencia, los quals li digueren com estavan ja a punt per la entrada pública, però que com entraria a mitg correr las cortinas del cotxe, que era entrar de rebosso, y axí que's disgregassen. I encontinent, foren arribades aquí las galeras, que eran a las onze horas y mitja del mitg dia, y acostant-se la real al pont que estava previngut junt a la capella del moll, com havia permés lo poch temps que havia tengut lo senyor virrey per manar-lo fabricar, * arrimada la popa de dita real, isqué sa magestat cezàrea y se posá dins una cadira de ma y baix de un girasol y se'n pujá de aqueixa manera per la escala, y dalt al moll se va posar dins al cotxe del senyor virrey que la estava aguardant. Y va entrar en dit cotxe la senyora duquessa de Alburquerque al cap de las mulas y mig tancadas las cortinas de dit cotxe partiren, havent feta una salva la artilleria de las galeras y la de la Ciutat y dos companyas de cavall de la guarnitió de la ciutat que anaren devant lo cotxe y detrás del cotxe lo governador de la plassa, a cavall, y tots los demás senyors y lo senyor virrey y las senyoras que venian ab sa magestat cezàrea totes se embarcaren en cotxes y entraren per lo portal de Mar y se'n anaren dret a palatio.

Dit die, lo senyor conceller ters estigué tot lo die ocupat en fer bolletas per lo allotjament de la familia de dita magestat cezàrea, y ja dos dies havia

F. 61 r.º

F. 62

que en companya del veguer anaven per tota la ciutat per a disposar-se dit allotjament que's feu ab molta quietut y ab molta satisfació de tots.

Dit die a la tarda, a les sinch horas, havent obtinguda hora per medi del sindic del * exellentissim senyor duch de Alburquerque anaren los matexos dos cavallers per part de la Ciutat al quarto del dit senyor duch en palatio lo qual los isqué a rebre dos passas avant, y fent-los entrar primer y donant-los lo millor lloch en las cadires y tractant-los de senyories li feren una visita, donant-li la benvinguda per part de la Ciutat, y fent los deguts compliments se despediren acompanyant-los axí mateix.

Dit die, a la matexa hora després de dita visita y precehint també la matexa diligentia anaren a visitar al eminentissim senyor cardenal Colona per part de la Ciutat o a son quarto en lo convent de la Mercé y los isqué a rrebre als claustros y se va assentar a la millor cadira, y havent-li donada la benvinguda y fets los deguts compliments, se despediren y los va acompanyar axí mateix.

Dilluns a 19 de dit, a las sinch horas de la tarda, obtinguda hora per medi del sindich del exellentissim senyor don Baltezar de la Cueva, embaxador de Alemanya, anaren en sa casa que está devant de palacio los matexos dos cavallers y lo visitaren per part de la * Ciutat y los feu grandissims compliments donant-los en tot lo primer lloch, y se despediren ; y sa exellencia los va acompanyar fins al ultim replá de la escala, tractant-los de senyories.

Dit die, feren axí mateix visita al exellentissim senyor marqués de Vilafranca en sa casa devant Llotja y los feu la matexa cortesia y compliments.

Dit die de dilluns, reberen los senyors concellers al mitg die un bitllet del senyor virrey que contenia aparéxer-li que la Ciutat devia fer alimaries tres dies comensant lo die present ; y axí encontinent manaren tocar a Concell de cent, que no's pugué ajuntar fins a las set horas de la tarda, lo qual resolgué que puix que sa exellencia era estat servit significar en dit paper que era be se fessen tres dies de alimaries que's fessen comensant lo die present, com consta de la deliberatió en la *ma corrent* que a ella se refereix ; y a las vuit horas de la nit que acabaren dit savi Concell enviaren los senyors concellers a mossén Geronim de Cornet y Çacirera, donzell, y a mossen Francisco Marí, ciutedá, al senyor virrey a fer-lo sabidor de la resolució del savi Concell lo qual fonch servit respondrer a[b] grandíssimas demonstracions de alegria de la resolució de la Ciutat, ponderant molt la atentió de comensar ja aquella nit * encara que no y pogués haver preventió. I poch après acompanyats dits cavallers ab quatre atxes de la ciutat anaren a palatio al quarto del senyor duch de Alburquerque lo qual los rebé ab las matexas cerimonias que lo dia abans. I li digueren, per part de la

Ciutat, com havia resultat fer tres dies de alimarias començant aquexa matexa nit per demostració de alegria universal que tots havian tingut ab la vinguda de sa magestat cezàrea, que sols pesava a la Ciutat no haver tingut temps de poder fer-las ab tot lo compliment que altrás vegades, y que lo dol no donás lloch a fer altrás demonstracions de alegria, y que axí lo suplicavan fos servit a representar-ho a sa magestat cezàrea, lo qual los respongué ab grandíssims compliments quant ho estimaria sa magestat cezàrea y sa exellencia per sa part, y que luego volia anar a donar-l'in notitia y que axí se'n anassen dits cavallers al cuarto de sa magestat cezàrea ab sa exellencia perquè vessen ab la puntualitat que servia a la Ciutat. I acompanyant a sa exellencia arribaren al cuarto de sa magestat cezàrea y los feu entrar fins a la segona antecámara y allí los feu aguardar y sa exellencia va entrar dintra a donar lo recaudo a la magestat cezàrea y luego * isqué y va tornar resposta a dits cavallers dient que sa magestat cezàrea quedava « muy agradecida del agasajo de la Ciudad, y estimava muchíssimo las demonstraciones de su afecto », y al despedir-se dits cavallers los digué que lo endemá tindria hora a las sinch de la tarda la Ciutat pera besar la real ma, per no haver pogut esser aquell die per la cansatió gran de sa magestat cezàrea de son viatge.

20 Dit die, a la nit, y lo dimars a 20, y dimecres a 21 de dit, se feren alimarias públicas per tota la ciutat ab molt aplauso universal.

Dimars, als 20 de dit, al matí, enviaren los senyors concellers al sindich de la Ciutat a palatio pera pendrer hora per fer la visita, y fonch donada per a las sinch horas y un quart de la tarda; y axí ajuntats los senyors concellers en Casa de la Ciutat, lo segon absent per estar malalt, y lo quart per haver hagut de anar a Moncada per esser die de santa Margarida, vestits ab sas gramalles de tafetá llis, negra, com estava deliberat per lo savi Concell de cent, acompanyats de sos promens ab las masses altas desendolades y acompanyats de tots los oficials majors y menors de Casa la Ciutat se partiren de dita * Casa de la Ciutat als tres quarts tocats per las sinch y ab molta gravetat anaren poch a poc per lo Regomí avall y carrer Ampla a Palatio trobant per tot grandíssim concurs de gent; pujaren per la escala de palatio que ja eran las sinch horas tocadas, però al primer recibidor de palatio tingueren notitia que lo excellentíssim senyor virrey, ab lo Consell real havia de besar la real ma de la magestat cezàrea antes que la Ciutat, y que encara no eran arribats, y axí anaren detenint-se y a poch rato veren venir a dit excellentíssim senyor virrey y Consell real, y apartant-se a una part, dits senyors concellers, senyors promens y demás acompanyament donaren lloc pera que passassen dits senyors y entrassen a fer la funció estant aguardant com está dit la Ciutat, y al cap de un rato hisqué dit excellentíssim senyor virrey y Concell real, y se'n tornaren així mateix y

en esser passats se encaminaren dits senyors concellers de tot son acom-
 panyament y masses altas al quarto de sa magestat cezàrea, y entraren
 ab esta forma : ço es, los verguers devant ab sas masses altes ; lo senyor
 conceller en cap, acompanyat de don Jaume Magarola, son prom ; lo senyor
 5 conceller ters, acompanyat de mossén Geronim de * Cornet y Çacirera, son
 prom ; lo senyor conceller quint, acompanyat de mossén Francisco Marí,
 prom, y lo senyor conceller cisé, acompanyat de mossén Jacinto Sagrera,
 prom, y no dexaren entrar ningú més. Y en arribar a la presentia real
 10 abateren las masses los verguers y entraren dits verguers ab las masses
 en la matexa pessa haont estava sa magestat cezàrea, la qual estava assen-
 tada baix de un dosser sobre una tarima ab dos almoadas, y a la ma dreta
 estava la excellentíssima senyora duquesa de Alburquerque que servia lo
 offici de camarera major, y las demás damas de palatio totas denpeus,
 y a la ma esquerra del docer estava lo excellentísim senyor duch de Albur-
 15 querque denpeus, arrimat a la paret y cubert, am son bastó a la ma de
 majordom major, y una dama de palacio, altra cavaller denpeus y des-
 cubert ; y fent la primera reverentia molt profunda va entrar primer lo
 senyor conceller en cap, sol ; y fent axí mateix los dos altres, se va arro-
 20 dillar després sobre la tarima y va suplicar a sa magestat cezàrea fos ser-
 vida honrar la ciutat en besar-li la real ma. I altsant-se, fent una profunda
 reverentia, anave a posar-se a la ma dreta de sa magestat cezàrea, y * li
 digueren passás a la altra part per estar, com tinch dit allá, las damas de
 palatio ; y axí, fent altra profunda reverentia, se'n va passar a la ma es-
 25 querra després de dit senyor duch de Alburquerque y se va restar allí de
 peus y descubert ; y encontinent va entrar lo senyor conceller ters, sol,
 y fent las matexas reverencias li va besar axí mateix la real ma, y se va
 posar al costat de dit senyor conceller en cap ; y lo mateix anaren fent los
 demás senyors concellers y promens cada hu per son orde, y havent besats
 30 tots la real ma ab la forma sobredita y restant denpeus fent tots una ala
 a la dita ma esquerra y descuberts tots, fora dit senyor duch de Albur-
 querque, va comensar a fer son raonament dit senyor en cap contenint
 lo contento que tenia tota la ciutat de haver-la honrada se magestat
 cesàrea ab sa real presentia, lo gust que tendrian tots en servir-la, do-
 35 nant-li tots la norabona de la salut y del casament ab la magestat
 cezàrea, [a lo qual sa magestat respongué] : « que estimava mucho el
 afecto de la ciutat y tendria siempre memoria de sus agasajos ». I
 fent dit senyor conceller en cap una profunda reverentia a sa magestat
 cezàrea, se va girar a dita exelentíssima senyora duquesa y li feu cor-
 40 tesia * y a les demás dames de palatio, y retirant-se sens girar les espat-
 lles a sa magestat feu la segona y tersera reverentia, y axí mateix feren
 los demás senyors concellers, y després dits senyors promens cada hu

E. 65

E. 65 v.

E. 65 b

per son orde tot sol; y en esser exits de dita pessa haont estava sa magestat cezàrea tornaren los verguers a alsar les masses y se'n tornaren ab la forma eran vinguts, y al recibidor haont havian aguardat los senyors concellers com está dit trobaren que estavan aguardant los senyors deputedats
 5 per entrar a fer la funció després de la ciutat com en efecte en esser passats dits senyors concellers y acompanyament passaren després dits senyors deputedats pera fer-la y baxant per lo mateix camí y trobant numerosíssim concurs de gent se'n tornaren per lo mateix camí y passats los quatre cantons de Bellafilla veren venir per lo mateix camí al illustríssim senyor
 10 archabisbe bisbe de Barcelona acompanyat del molt illustre Capítol y ab gran acompanyament, los quals giraren per lo carrer de la Devallada de Sant Miquel al costat de casa de Amigant y axí no se encontraren, y dits senyors consellers ab dit acompanyament y ab dita forma arribaren en Casa de la Ciutat y de allí se disgregaren.

15 Dimecres a 21 de dit, a la tarda, havent tinguda noticia los senyors consellers de que a la magestat cezàrea li havia repetit la terciana i axí enviaren a dos cavallers, que foren los sobredits, a saber de la salut de la magestat cezàrea; y anant primer un verguer vestit ab sas isignias va avisar que estaven aquí dits cavallers, y isqué lo senyor marquès de la
 20 Guardia, majordom de semmana de dita magestat cezàrea, y los feu entrar a la segona antecámara, y allí li donaren lo recaudo; y dit senyor se'n va entrar dintra, y poch après va tornar a exir dient que sa magestat cezàrea estimava lo cuidado de la ciutat y que's trobava millor. Fent las degudas cortesias se'n anaren, y havent sabut després dits senyors concellers que
 25 aquexa diligencia tocava als magnífics obrers de la Ciutat, los carregaren que tinguessen cuidado de continuar-la, per que la terciana, encara que poca, anava continuant.

Dijous, a 22 de dit, vingué en Casa la Ciutat lo exelentíssim senyor duch de Alburquerque, acompanyat de tres cavallers per veure la Casa de
 30 la Ciutat, y axí no s'i trobava ningú de dits senyors concellers, ja aposta, sinó alguns oficials de * Casa los quals li mostraren tota la Casa de la Ciutat y li va donar moltes amostracions de que li agradá molt.

E. 65 bis v.º

E. 66

CXXXV

* SERIMONIAL O DIETARI DE LA MORT DE LA MAGESTAT DE LA REYNA E. 72
NOSTRA SENYORA DONA MARIA LUISA DE BORBON, MULLER DE LA
SACRA, CATÓLICA Y REAL MAGESTAT DE CARLOS SEGON, NOSTRE REY
5 Y SENYOR (QUE DEU GARDE), LA QUAL MORÍ A 12 DE FEBRER DEL
ANY 1689, DIA DE LA GLORIOSA VERGE Y PROTOMARTIR SANCTA
EULARIA, PATRONA D'ESTA CIUTAT DE BARCHINONA.

[4 març-28 maig 1689]

N.º I.

10 Divendres, a 4 del mes de marts del any 1689, lo molt illustre senyor
conceller en cap, dadas ia les nou de la nit, tingué noticia, ab recado del
senyor don Luís Descallar y Alemany, del Concell de sa magestad y son the-
soror en lo de Catalunya, que per part de sa excellencia lo senyor duch de
15 Villaerrosa, compte de Luna y Sástago, virrey i capitá general del present
principat, havia de entregar una real carta de sa magestad (Deu lo guarde)
al molt illustre Concistori, per lo qual luego feu avisar als molt illustres
senyors concellers sos companys; y convocats que foren, donaren orde se
havisassen tots los oficials dins Casa la Ciutat, los quals puntualment acu-
diren, del que se doná noticia a dit senyor thesoror; y axí, cerca las deu de
20 la matexa nit, acompanyat de oficials de la thesoreria, arribá en la present
Casa, y a la porta principal lo isqueren a rebre lo secretari, escrivá racion-
al, ajudants y altres oficials ab moltas atxes qui aportaven los lacayos
dels senyors concellers, y lo acompanyaren fins a la porta del aposento dit
lo Trentenari, ahont estavan y acostuma a iuntar-se lo molt illustre Con-
25 cistori dels senyors concellers, los quals al entrar dit senyor thesoror se
alsaren y donaren lloch entre cap y ters a dit senyor thesoror, y tots en esta
forma assentats, digué lo thesoror y de part de sa excellencia referí de pa-

raula la lamentable notícia que venia a donar als senyors concellers, y era haver-se'n aportat Nostre Señor a maior vida la ánima de la reyna nostra senyora, dona Luisa de Bourbon, muller del rey * nostre senyor Carlos segon, y juntament lo pésame de esta gran pérdua, entregant en ma del
 5 molt illustre senyor conceller en cap una real carta de sa magestad, la qual dit senyor conceller en cap prengué ab tota reverencia, besant-la y posant-la sobre son cap ; y responent a dit senyor thesoror explicá lo gran desconsuelo ab que de esta pérdua quedava la Ciutat, y que veuria lo Concistori lo que
 10 ab la carta era servit sa magestad ordenar pera posar-ho en prompta execució. Despedís dit senyor thesoror ab recíprocas cortesias, y a la porta de dit aposento de Concistori los matexos oficials lo aguardaven per acompanyar-lo fins a la porta principal de la present casa, ahont se despediren.

Encontinent, los senyors concellers llegiren la real carta de sa magestad, la qual es del thenor següent:

N.º 2¹. — *Carta de sa magestat a la Ciutat. Que's descolguen las salas de la present Casa de la Ciutat. Que's leven estoras y tapetas. Que's toque a Conçell de cent.*

«² El rey. Amados y fieles nuestros: el sábado, 12 deste mes de febrero, fué Dios servido llevarse para si la reyna, mi muy chara y muy amada esposa, habiendo rezivido los Sacramentos de la Iglesia con su acostumbrada devoción, y sido su fin tan cathólico y ejemplar como su vida, y mi sentimiento el que corresponde a la pérdida que hemos hecho yo y todos mis reynos, y por lo que interesays en ella he querido daros noticia deste suzesso
 25 fiando de vuestro amor y fidelidad me acompañareis en tan justo dolor y que hareis la demostración pública en lutos y honrras que en semejantes casos se ha acostumbrado, como os lo encargo, que en ello seré servido. Dada en Buen Retiro a xxiii. de febrero MDCLXXXIX. Yo el Rey. Vidit, Marchio de Canales. Vidit, don Josephus Rull, regens. Vidit, Climente, regens. Don Josephus de Haro et Lara, secretarius. »

Legida la qual carta dits senyors consellers manaren a Geronim Porcia, verguer del senyor conseller en cap, * que habita en la Casa de la present Ciutat, que fes descolgar la sala de Consell de cent y demás salas de la present casa, levar tapetes y storas, y que lo endemá dematí no fes obrir mes
 35 que una de las dos portelletes de la porta gran ; y a un verguer manaren avisás al relotger tocás a Consell de cent per a que se iuntás lo matí del dia de demá.

¹ Per a major claredat de la transcripció, hem convertit en subítols les anotacions marginals del ms. deixant-les de cursiva.

² La present transcripció és adaptada al text de la lletra original: *Cartas Reals originals*, 1670-1689.

Dissapta, als 5 de mars, 1689.

N.º 3. — *Consell de cent.*

En aquest dia, entre las 8 y 9 horas de la matinada, arribaren los senyors consellers en Casa de la Ciutat, y trobaren executats los ordes donats la nit
5 del dia de ahir a Geronim Porcia, y poch après se ajuntá lo savi Consell de cent en lo qual acistiren los senyors consellers ab las acostumadas gramallas de escarlata, per no aparéxer mudarlas sens tenir noticia lo Concell de cent de la ocasió ; lo illustre senyor conceller en cap, en veu sua y de sos companys, digué lo recado havian tingut de sa excellencia la nit antes, donant lo pésame
10 al savi Consell de cent de la mort de la reyna, nostra senyora, y entregá la real carta perquè aquella se legis, y dit savi Consell de cent tingués noticia del just sentiment ab que sa magestad quedava, y del que hera servit ordenar a la Ciutat donant dita real carta y son contengut per proposició.

N.º 4. — *Resolusió del savi Consell de cent. Comissió a la Junta de vint.*
15 *Que's fasa embaxada a sa excellencia.*

En vista de que lo savi Consell feu la deliberació següent : que ohida la real carta de sa magestad (Deu lo guardi) de sa real ma firmada y en forma de real cancelleria despedida, sots data de 23 de febrer proppassat, ab la qual es servit sa magestad fer sabidor a la Ciutat * com lo dia de disapta,
20 12 de dit mes de febrer, era estat servit Deu nostre Senyor haver-se'n aportat a major vida la ánima de la reyna nostra senyora (que gloria hage) demostrant lo sentiment que de tant gran pérdua restava a sa magestad y a tota sa monarchia demanant a esta ciutat la acompanyás en est sentiment fent las demostracions de dols y honras que en semblans ocasions se ha
25 acostumat del que se donaria sa magestad per servit, com mes llargament en dita real carta (incertada en la proposició) está expressat. Y en consideració del sentiment ha tingut la present ciutat de pérdua semblant lo acompanye esta ciutat fent-se las demostracions de centiment en la conformitat que en semblans casos se ha acostumat fer, cometent als senyors consellers y iunta de vint la dispositió de ditas cosas mirant en tot lo de major benefici se pugua tenint facultat y comissió dits senyors de gastar lo que se ofresca de aquell compte que mes abta se podrá trobar pera poder gastar ; y que per medi de embaxada de quatre cavallers, ço es, dos ciutadans y dos militars en la forma practicada en semblans casos se participe la
30 present deliberació al senyor virrey, donant-li per part de la Ciutat lo pésame de semblant pérdua manifestant-li lo sentiment ne ha cabut a ella, y que fetas las obsequias se escriga a sa magestat donant-li lo pésame,
35 cometent als senyors consellers y iunta de vint la dispositio de dita carta.

N.º 5. — *Embaxada a sa excellencia en virtut de la deliberació del Consell de cent n.º 4.*

Dit dia 5 de mars 1689. Per la tarda, haven-se tingut hora de sa excellencia * per medi de un verguer qui fou enviat a palacio vestit sens gramalla ni dol, sinó ab lo seu acostumat vestit, a las tres horas, ab un cotxa, anant dit verguer a la portalera, partiren de Casa la Ciutat Cristhofol Lledó, ciudadá honrrat, don Francisco Sans y de Puig, don Joseph de Cartellá Sabastida Dardena y Fons y Francisco Falguera y Lledó, vestits de dol y capa llarga fins a terra, personas per los senyors consellers nomenadas, inseguint la deliberació del savi Consell de cent tras expressada en n.º 4 ; y dreta via anaren a palacio, y trobaren a sa excellencia sens dol algú ni en sa persona ni en son palacio. E. 74

Hisqué sa excellencia a rebre a dits cavallers a la porta del mateix aposento ahont se tingué la visita en lo qual hi havia una cadira en frente de la porta en que se assentá sa excellencia, y quatra de filera a la ma dreta en las quals se assentaren dits senyors, que acentats y cuberts se doná a sa excellencia de part de la present Ciutat lo pésame de la mort de la reyna nostra senyora, manifestant-li lo gran sentiment ab que la Ciutat quedava, y la promptitut ab que desitjava acudir a las demostracions públichas de dols y sufragis per sa ánima per al compliment de que anirian los senyors consellers guanyant los instans.

Respongué sa excellencia ab tota gratitut demostrant gran sentiment, y iuntament digué que era estat tant gran lo sentiment y pesar de sa magestat que estava inconsolable en esta pérdua, y que tot lo que obraria la Ciutat seria molt de son real agrado ; y havent correspost dits embaxadors a estas rahons de sa excellencia, se alsaren y sa excellencia los * acompanyá fins fora lo portal de dit aposento, ahont se despediren ab recíprocas cortesias, tornant-se'n dits quatra embaxadors en la mateixa forma en Casa de la Ciutat, y entrats a Concistori feren relació de lur embaxada als molt illustres senyors consellers. E. 74 v.º

N.º 6. — *Junta de vint. Deliberació de Junta de vint. Funeraries de Felip IV.*

Dit dia, 5 de mars 1689. Tornats que foren de la sobredita embaxada, se aiuntá la iunta de vint, que serian entre las quatra y sinch horas, y en ella lo molt illustre senyor conseller en cap, en veu sua y dels demés molt illustres senyors consellers doná per proposició la deliberació dita en lo n.º 4 del savi Consell de cent. E la dita iunta de vint feu la deliberació següent :

Que los molt illustres senyors consellers iuntament ab quatre personas de la present iunta per sa senyoria elegidoras sian servits premeditar y veurer lo que's feu y obrá en las obsequias y dols se feren per la present ciutat al setembre y octubre 1665 per la mort del senyor rey Feliph quart, de feliz
 5 recordació, y seguint lo que a les horas se feu, vajan disposant en la ocasió present per la funeraria y dols se han de fer per la mort de la reyna nostra senyora tot lo que sia menester ab la mateixa dispositió y modo se feu en dit any 1665, executant lo convenient, donant-los, en virtut de la present, facultat y poder de fer-o y disposar-o ab dita conformitat, obrant per sa
 10 execusió lo convenient y necessari, servint-se dits senyors consellers y ditas quatre personas elegidoras procurar per tots los medis pocibles disposar-o al major lustre de la present Ciutat y * ab lo menor gasto sia pocible.

E. 75

N.º 7. — *Nominació de quatre personas.*

E insequent dita deliberació de la iunta de vint los senyors consellers
 15 feren nominació de quatre personas de dita iunta, y foren: Christofol Lledó, ciutedá honrrat de Barcelona; don Francisco Sans y de Puig; don Joseph de Cartellá Sebastida Dardena Darnius y Fonts; Francisco Falguera y Lledó, ciutadá honrrat de Barcelona.

Diumenge, als 6 de mars 1689.

20 N.º 8. — *Es la deliberació de n.º 6. Es la deliberació de n.º 4. Exemplars de diferents reals funerarias. Concordia firmada entre lo molt illustre Capítol i la present Ciutat.*

Los molt illustres senyors consellers, tots sis iunts, ab vot y parer de las quatre personas sobrenomadas de la Iunta de vint elegidas
 25 per sas senyorias, insequent la deliberació presa per dits senyors consellers y iunta de vint, tinguda lo dia de ahir, y usant del poder y facultat donat per dita iunta, y tots valent-se de la facultat y poder donat per lo savi Consell de cent, celebrat lo mateix dia de ahir, desitjant disposar la funeraria y dol per la magestat de la reyna nostra senyora, dona
 30 Maria Luysa de Borbon, segons la forma y dispositió que's tingué per la mort de la sacra, católica y real magestat del senyor don Felip ters de Aragó, 4 de Castella, en lo setembre y octubre 1665; las quals funerarias foren fetas segons los exemplars se troban, es a saber: lo del any 1568, per la
 35 mort de la magestat de la reyna dona Anna, muller del senyor rey don Feliph primer de Aragó, segon de Castella, la feta per la mort de la magestat de dit senyor rey en lo any 1588, segons per lo savi Consell de cent celebrat

* a 24 de setembre de dit any, fonch resolt que la funeraria y dols fossen fetas si y conforme eran estadas fetas per dita senyora reyna muller sua, y en lo any 1612 per la mort de la magestat de la reyna dona Margarita de Austria, muller de la sacra, católica y real magestad del senyor rey don Feliph, segon d'Aragó y ters de Castella ; de tots los quals exemplars apar y consta en las mans de *Deliberacions y Dietaris de morts de personas reals* de la present Casa en dits respectius anys. Y constant que las funerarias y dols en tots los casos que han esdevingut se son fetas uniformement en morts de senyors reys y reynas ; trobant-se aiximateix disposat ab la concordia feta entre lo molt illustre Capítol de la Catedral de la present ciutat y la present Ciutat, firmada a 24 de noembre de 1662 en los capítols que tractan de funerarias reals inseguint las quals y entre ellas lo exemplar de 1665.

Considerant que lo que mes promptament y en mes seleritat se necessita es la provisió de panyos per los vestuaris dels senyors consellers, baetas pera endolar la present Casa y altres draps pera donar las gramallas als oficials de la Ciutat acostumats ; y de las diligencias se son fetas ha resultat trobar persona que offereix obligar-se en provehir tots los rafins, draps vintyquatrens fins de Barcelona, vintydosens y bayetas seran menester per la occurrentia present als preus, ço es, los rafins a raó 6 lliuras y 4 sous cana ; los 24^{ens} fins de Barcelona a raó 4 lliuras y 6 sous cana ; los 22^{ens} a raó de 3 lliuras, sous la cana ; la bayeta 18^a a raó 1 lliura y 4 sous * cana y la bayeta fluxa a raó 1 lliura, 4 sous cana. Com essent tota la dita roba bona y de bona calitat a coneguda dels senyors consellers y ditas quatra personas, o de las personas que per las senyories seran elegidas, y que tornarà a cobrar tota la bayeta que après de acabada la funeraria ne será menester, pagant-li tan solament a raó 6 sous per cana, ab que la bayeta que se li tornarà no sia forçada, sinó es de forats de claus que en ella se sian clavats, ni tacada mes que de sera ; y no havent-se trobat persona que ab mes comoditat haja volgut fer lo aciento de panyos y bayetas necessarias, per ço deliberan que en dita conformitat sian fets los actas y obligacions necessarias.

N.º 9. — *Jacinto Serra se obliga a la provisió de panyos y bayetas.*

Dit dia, 6 de mars 1689. Jacinto Serra, botiguer de telas, ciudadá de Barcelona, se obligá ab acta rebut en la scrivania major lo dia present, ha provehir la Ciutat de tot lo panyo rafí 24e fi de Barcelona, 22e de Olot, bayeta 18^a y baeta fluxa fora menester, cobrant après de passada la funeraria tota la vayeta que sobraria, en la conformitat y preus sobre expressat en lo antecedent n.º 8.

Dilluns, a 7 de marts de 1689.

N.º 10. — *Obrers acistits de certs ofitials vagen al molt illustre Capítol. Obrers : que vagen al senyor bisbe de Barcelona.*

Los senyors consellers tots sis aiuntats, ab vot y parer de las quatre
 5 personas sobre referidas en lo n.º 7 y per las senyorias nomenadas, usant
 de las facultats y poders sobre expressats en los n.ºs 4 y 6, deliberan
 que los magnífichs obrers de la present Ciutat, qui son lo doctor en
 drets Felix Graells y Vicens Gavarró, notari públich * de Barcelona,
 acistits del escrivá de las obras, guardiá del port, batlle del morbo y
 10 correu, oficials de la present Ciutat, tots vestits ab gramallas de dol,
 cubert lo cap ab los caperons, vajan al molt illustre Capítol de la Catredal
 de la present ciutat participant-li de part de esta Ciutat, que per causa de la
 mort de dita senyora reyna ha resolt, no trobant-se impediment en la is-
 glesia, fer les obsequias en dita Catredal lo dia 22 del corrent, suplicant
 15 a dit illustre Capítol fos servit manar que en dita Catredal se tocassen
 las campanas, fent los tochs acostumats en semblans functions, comensant
 dijous, 10 del corrent, y continuant tots los dias següens fins lo de la fu-
 meraria ; y que aximateix dits obrers ab lo mateix acompanyament de
 oficials y matexa forma vajan al molt ilustre y reverend senyor bisbe
 20 de Barcelona, fra don Benet Ignasi de Salazar, del orde observant de Sant
 Benet, participant-li la resolució presa per la Ciutat acerca de ditas fune-
 rarias, y suplicant-li per part de esta Ciutat sia servit celebrar de pon-
 tificial lo aniversari lo dia se faran ditas obsequias, sperant-o així de sa
 senyoria per ser la ocasió tant propria de sa acistencia ; y iuntament que
 25 sia servit manar a las parrochias y convents subordinats y subdits a sa
 jurisdicció fassan tocar las campanas de sas iglesias y monastirs quant
 las de la Catredal tocaran ; y que lo dia del aniversari vajan a la Catredal
 processionalment ab creu alta, ha fer absoluta general per la ánima de dita
 * senyora reyna que goze de gloria.

E. 76 v.

E. 77

30 N.º 11. — *Que's donen las porcions de panyos als ofitials y demás a qui
 especte, menos a la iunta de 20 y quatreta de dols.*

Item, ab dit vot y parer, y usant de la matexa facultat, deliberan que
 seguint la matexa forma se tingué en lo any 1665 per los dols de la mort
 de la sacra, católica y real magestat del senyor rey don Feliph quart, y ters
 35 de Aragó, sian donats los dols y porcions de drap, ab la conformitat, modo
 y forma y número de canas se donaren en dit any 1665, acceptat que en
 la present ocasió no se'n donia a las personas de iunta de 20, ni a las per-
 sonas de la quatreta de dols, encara que se trobe que en dit any 1665

se'ls ne donás, y així que sols se donassen los panyos y bayetas a las personas expressadas en lo memorial que's descrit y continuat atrás en n.º [185] signat de letra A, ordenant a Jacintho Serra, acentista, predit en n.º 9, no done a persona alguna drap o bayeta que no sia descrita en dit memorial,
 5 en lo qual se expressará la qualitat y número de canas li tocará, cobrant de quiscun recibo.

N.º 12. — *Nominació de experts per la bondat de panyos y bayetas.*

Item, pera prevenir de que axí tant panyos com bayetas fossen de bona calitat resolgueren dits senyors consellers y quatre que lo senyor conseller
 10 quart, acistit de Joseph Ester, parayra, o altra persona a dit senyor conseller ben vista, regonesca tots los panyos y bayetas antes de donar-se porció alguna, a fi de que se cumple lo ajustat ab lo acentista advertit en n.º 9.

N.º 13. — *Obrers: embaxada al Capítol en excusió de la deliberació n.º 10. Lo escrivá de las obras no tenia lloch dintre del Capítol, com es de veurer en
 15 n.º 52. Graduació en lo seurer en Capítol los obrers. Lo escrivá de las obras no te lloch en estas embaxadas, com se dirá n.º 52.*

Dit dia, 7 de marts 1689. Per la tarda, los magnífichs obrers en excusió de la sobredita deliberació de n.º 10 ab sas gramallas de panyo 24.º, ab rosech que'ls sustentavan criats * vestits de dol, ab los caperons al cap,
 20 portant al mitx lo escrivá de las obras, vestit ab la mateixa forma, menos que ell mateix se portava al bras esquerra lo rossech, acistits del guardiá del port, batalla de morbo y correu, ab sas gramallas de panyo, y cubert lo cap ab sos capirons, portant-se quiscú de ells lo rossech embolicat al bras esquerra, havent obtinguda hora per medi del sindich de la present
 25 ciutat del molt illustre Capítol, a les tres tocadas, anaren a dit molt illustre Capítol que's trobava iunt. En los claustres de la Seu diferens capellans offitials de dit molt illustre Capítol reberen a dits obrers y los acompanyaren fins a la porta de la primera sala, ahont trobaren dos capitulars, y arestrant las faldas, fent-se moltes cortesias y acatamens, entraren dits
 30 obrers y escrivá de las obras a la aula capitular, ahont acostuma ajustar-se lo Capítol, y stant tots los capitulars den peus y descuberts se acomodaren, ço es, lo obrer ciudadá al costat y ma dreta del capitular presidia, y lo obrer artista a la mateixa ma dreta, després de totas las dignitats, y canonge mes antich, y lo escrivá de las obras aprés de tots los capitulars de la mateixa ma dreta ; axí acentats uns y altres digueren y referiren de part de la
 35 Ciutat lo sentiment gran en que estava per la mort de la magestat de la reyna nostra senyora, que gose gloria, y que desitjant acudir promptament

E. 77 v.º

a la celebració de sufragis en semblans ocasions acostumadas la present ciutat havia resolt (no troban-se impediment * en la yglesia) fer las obsequias en dita Catredal lo dia 22 del corrent, per lo que suplicava fos servit lo molt illustre Capítol ordenar se tocassen las campanas fent los tochs acostumats, comensant lo dijous a 10 del corrent y continuant fins dit dia de 22, y que al molt illustre y reverent senyor bisbe suplicaria la Ciutat fos servit celebrar de pontifical en las obsequias y ordenar a totas las parrochias y monastirs tocans a sa jurisdicció tocassen las campanas de sas yglesias, sempre y quan ohissen tocar las de esta santa Catredal. Y que lo dia 22, a la matinada, processionalment ab creu alta, acudissen en dita yglesia a fer una absoluta general per la ánima de dita senyora reina (que gose de gloria). A tot respongué lo president de dit Capítol ab demostracions de acompanyar a la Ciutat ab lo sentiment de tant gran perdua, y que tractaria lo molt illustre Capítol lo contengut en la embaxada y tornaria's resposta als molt illustres senyors consellers.

N.º 14. — *Obrers: embaxada al senyor bisbe en execució de la deliberació n.º 10. Lo escrivá de las obras no te lloch, com se dirá n.º 52.*

Al temps que dits obrers estavan en la sobredita funció enviaren al palacio episcopal lo correu pera demanar hora al senyor bisbe, y haven-la donada luego exits del Capítol, acompanyats de dos senyors capitulars fins a la porta ahont los reberen y fins a la porta de la capella de Santa Lucia per los capellans los havian rebuts al claustro, se encaminaren a palacio, y a la escala gran los capellans de la familia del senyor bisbe los isqueren a rebre y los acompanyaren fins a la porta ahont sa illustríssima estava en lo llit, de una indisposició ; sentaren-se los dos obrers cada hu en sa cadira y lo * escrivá de las obras ab altra cadira, poch apartat de dits obrers. Y lo senyor obrer ciutadá digué y explicá lo sentiment gran ab que se trobava esta ciutat per ocasió de la mort de la reyna nostra senyora (que gose de gloria) y que desitjava la Ciutat cumplir ab la fidelitat y amor havia resolt lo dia 22 de celebrar las obsequias (no trobant-se impediment en la yglesia) y que per ço suplicava a sa illustríssima que fos servit celebrar de pontifical lo aniversari, y iuntament manar a las parroquias y monastirs tocassen las campanas de sas yglesias totas las ocasions ohissen tocar las de la yglesia Catredal ; las quals esperava la Ciutat comensarian los tochs lo dia de dijous primer vinent, y que lo dia de la celebració del aniversari anassen totas las comunitats, així de seculars com de regulars, subjectas a sa iurisdicció, processionalment ab creu alta a la yglesia Catredal, y allí fessen una absoluta general per la ánima de dita reyna nostra senyora. Respongué sa illustríssima demostrant la gran aflicció ab que estava de perdua tant

E. 78

E. 78

considerable ; y que donant-li lloch sa indisposició serviria a la Ciutat en dir de pontifical lo dia de la funerària y donaría los ordes necessaris per al compliment de tot lo que la Ciutat li demanava. Dits obrers se alsaren y ab tota urbanitat se despediren del senyor bisbe, y a la porta del aposento los
 5 matexos criats prengueren las faldas dels senyors obrers y lo escrivá de las obras se la embolicá al bras esquerra, y los capellans de la familia del senyor bisbe los acompanyaren fins baix al peu de la escala dende ahont dits obrers en la mateixa forma tornaren en Casa la Ciutat, y donaren ralió
 * al Consistori de las ditas dos embaxadas.

E. 79

10 Dimars, als 8 de mars, 1689.

N.º 15. — *Posa's de dol la Casa de la Ciutat.*

Havent donat orde lo dia de ahir los molt illustres senyors consellers a Jacintho Serra, asentista del drap y bayetas foren menester, y a Feliph Molas, fuster de la present casa, de que comensassen a posar de dol los aposentos de la Casa de la Ciutat, al arribar en Casa de la Ciutat los senyors
 15 consellers stigué ia colgada de bayeta la sala vulgarment dita de Trentanari y la capella parada de dol en esta forma : ço es, que la pessa o sala de Trentanari dende dalt de la cornisa del sostre fins baix a terra y tots los banchs del rodedor de dita sala y las dos taulas son allí una davant dels
 20 senyors consellers, y la altra per escriurer lo secretari o escrivá major y per terra estavan posadas bayetas a modo de catifas que no's veyá res que no fossen bayetas, y a la porta també la cortina era de bayeta, y dita sala no rebia claror mes que de las vidrieras dels finestrons ; los demás dos aposentos lo de la capella y lo altre que trau porta al ort, estavan sens colgar
 25 de bayetas, però levadas totas las colgaduras, y las taulas que hi ha en dits aposentos sols estavan ab tapetas de bayeta negra. La capella estava parada de dol ab lo dosser y palit de vallut negra, y la part de front de la vidriera, banchs y paviment y almoadas cubert tot de bayeta.

N.º 16. — *Que's fassa embaxada als senyors diputats.*

30 En aquest mateix dia, los senyors consellers, tots sis ajuntats, ab vot y parer de las quatre personas sobre referidas * en lo n.º 7 y nomenadas per la quatre de dols deliberaren que attés se ha trobat que als 7 de mars 1612 per la mort de la sacra, católica y real magestat de la senyora reyna Margarita per part de la present Ciutat ab embaxada de un ciutedá y un
 35 militar se feu a saber als molt illustres senyors diputats la mort de dita senyora reyna, que per ço en la ocassió present axí mateix per medi de un

E. 79 v.º

ciudadá y militar se fassa embaxada a dits molt illustres senyors diputats y oidors participant-los per part de esta Ciutat la mort de la reyna nostra senyora, y lo desconsuelo ab que se troba per dita causa, y lo pesar gran ab que sta la magestat del rey nostre senyor (Deu lo guarde) de tant considerable perdua y de sa estimació com axí ho significa ab sa real carta.

N.º 17. — *Que's fassa embaxada al Capítol de Barcelona demanant pres-tás un imperial y admetés conferencias.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que per medi de un ciudadá y un militar sia feta embaxada al molt illustre Capítol de la Cathedral de la present ciutat suplicant-li que sia servit a vista de ser lo temps tant curt y breu del que hi ha de aquí al dia de la funeraria, y no ser posible poder lograr fer-se imperial pera las horas pera posar sobre lo tumul del castell de dolor lo dia del aniversari fahedor per la mort de la reyna nostra senyora, concedir en dexar o en prestar un drap imperial per lo dia de la funeraria fent-se las obligacions en semblans casos acostumadas. Y axí mateix sian servits dits senyors embaxadors representar a dit molt illustre Capítol que conciderant que a ocasió de la dita funeraria fahedora * en lo intermedi que tardará a fer-se y haurá algunas cosas que necessitaran haver-se de platicar entre los dos comuns y a mes ne porian sucitar de altres en lo intermedi sobre la materia que si lo dit molt illustre Capítol tenia gust de que se disposás conferencia los senyors consellers farian nominació de personas ab la matexa igualtat que la faria dit molt illustre Capítol perque de exa manera las cosas se disposasen ab la conformitat se desitja y se cuitassen totes dicensions.

E. 80

N.º 18. — *Obrers acistits de senyors offitials, que vajan a la Inquisitió, Ballia, Ofici de Mestre Racional y Prior y Capítol de Santa Anna.*

Item, ab dit vot y parer y usant de la matexa facultat, deliberan que los magnífichs obrers de la present ciutat, acistits del escrivá de las obras, guardiá del port, batlle de morbo y correu de la ciutat, tots vestits de las gramallas del drap vintyquatre, que la Ciutat los te donat, y portant los caperons al cap ab la matexa forma que anaren lo dia de ahir (disposada en n.º 13) com las embaxadas referidas vajan a participar la mort de la reyna nostra senyora, y iuntament lo desconsuelo tant gran ab que's troba la magestad del rey nostre senyor (Deu lo guarde) y la present ciutat en ocasió de la perdua tant considerable als tribunals de la santa Inquisitió, ofici de mestre racional, Ballia General y prior y Capítol de Santa Anna de la present ciutat.

N.º 19. — *Que se celebren tantas quantas missas se pogan celebrar en totes las iglesias de la ciutat y suburbs en los tres següens dies de 11, 12 y 14. De caritat, cinch sous cascuna missa. Que lo escrivá racional fassa las pólissas perquè se selebren ditas missas.*

5 Item, ab dit vot y parer y ab las matexas facultats, desitjant quant antes sia possible sian fetes y celebradas las obsequias y los sufragis de missas en particular per lo repós y quietud de la ánima de la reyna nostra senyora
 dona Maria Lluysa, muller de la sacra, católica y real magestat * del rey
 nostre senyor Carles segon (que Deu guarde) deliberaren que los dias de
 10 divendres, dissapta y dilluns primer vinens que comptarem onse, dotse y
 catorse del corrent, que seran los dias mes proxims no impeditos pera fer-se
 dita celebració, sian resadas y celebradas fetas dir y celebrar totes aquellas
 missas que's poran celebrar en la Catedral de la present ciutat, parro-
 quias, monastirs y convents de monjas y religiosos y altres ysglesias de
 15 la present ciutat y en los que se troban en los suburbs de ella, que son los
 convents de Jesús, Caputxins de Monticalvari, Santa Eularia, Santa Ma-
 drona, Pedralbes, Nostra Senyora de Gracia y Sant Geronim de la Vall de
 Ebron, donant de caritat per la celebració de quiscuna de ditas missas
 sinch sous barcelonesos, com se feu per la mort del senyor rey Feliph quart,
 20 de gloriosa memoria ; y que per aquest efecte se ordene a Jacintho Bo-
 rrás, notari public de Barcelona y escrivá racional de la present casa, a
 qui toca per rahó de son offici fassa las pólissas de ditas missas, las quals
 entregue als magnífichs obrers de la present ciutat per que quan aniran
 per ditas ysglesias, monastirs y convents las vajan entregant y repartint.

E. 80 v.º

25 N.º 20. — *Obrers: que vajan als convens de religiosos y religiosas de dins y fora la present ciutat. Que insinuen que lo dia 10 comensaran a tocar a mitx dia. Recomanar la absolta general per lo dia 22. Que entreguen los billets de las missas deliberadas en n.º 19.*

30 Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberan que
 dits magnífichs obrers de la present ciutat, acistits dels dits offitials desig-
 nats en n.ºs 10 y 18 ab lo mateix modo y forma en dits n.ºs descrit y con-
 tinuat, vajan encontinent als convents de religiosos y religiosas de dins
 y fora la present ciutat y parlant ab los prelats y preladas de aquells los
 recomanen vullan encomanar a Deu * Nostre Senyor la ánima de la reyna
 35 nostra senyora (gose de gloria) suplicant-li per sa divina bondat dignar-se
 preservar-lo de las penas de purgatori y collocar-la en el descans de la se-
 lestial Jerusalem. Y axí mateix los insinuen que lo dia de dijous proxim,
 10 del corrent, al mitx dia se donará principi a tocar las campanas per fer

E. 81

los tochs en semblans ocasions acostumats, y que quan sentiran tocar las campanas de la Catredal per dit effecte fassan tocar las de sas ysglesias y que lo dia de dimars, 22 del corrent, se selebrará lo aniversari en dita Catredal en lo qual dia al matí los prelats y comunitats de religiosos vajan
 5 en dita Catredal ab creu alta en forma de comunitat pera fer absoluta general al tumult o tuguri que allí será posat, com axí sempre se ha fet y observat, y fent dits magnífichs obrers dita funció aniran donant los billets de las missas per que se selebren aquellas en los dias sobredits de 11, 12 y 14 del corrent.

10 N.º 21. — *Obrers conviden per al dol al senyor bisbe de esta ciutat, al illustre Capítol, al Concistori de diputats, als tribunals de Inquisició, Racional, Ballia general y Bras militar.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats expressadas en los n.ºs 4 y 6, deliberaren que dits magnífichs obrers ab lo mateix acom-
 15 payament, modo y forma descrit en los 10 y 18, lo dia 18 del corrent vajan al molt illustre senyor bisbe de Barcelona, molt illustre Capítol de la Catredal de la mateixa ciutat, molt illustre Concistori dels senyors deputats, tribunals de la santa Inquisició, Racional y Ballia general, y Bras militar, a quiscú dels quals participaran y faran compendrer que la present ciutat
 20 tindrà dol dins la present Casa los dias de 19, 20 y 21 del corrent, y que se selebrará lo aniversari o funerària en la Catredal als 22 del mateix, convidantlos y suplicant-los vullen acistir y honrar a la Ciutat en ditas * dos functions, com axí la Ciutat se promet.

25 N.º 22. — *Sindich y Subsindich conviden per al dol a personas constituídas en dignitat y als cavallers de ábit.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberan que dit dia, 18 del corrent, lo sindich y subsindich de la present ciutat vajan ab gramallas de dol y los caparons al cap, com es acostumat, per part
 30 de la present ciutat, a tots los abats, dignitats, canonges de catredals que's trobaran esser en la present ciutat, y axí mateix a tots los titols y cavallers de ábit participant-los los tres dias que's tindrà lo dol en Casa la Ciutat, y lo dia que se farà lo aniversari, convidant-los a tots per ditas functions.

N.º 23. — *Als Consols de la Llotja que'ls conviden dos verguers*

35 Item, ab dit vot y parer y usant de las preditas facultats, deliberaren que dit dia de 18 del corrent dos verguers dels senyors consellers vestits

ab sas gramallas de dol y caparons al caap vajan per part de la present ciutat ha convidar los magnífichs consols de la Llotja del Mar per als tres dias de dol y dia de la funeraria pera que sian servits acistir en ditas functions.

5 N.º 24. — *Als alcaydes de la Seca que'ls conviden dos verguers.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que en la matexa forma y modo dos verguers dit dia 18 del corrent vajan a convidar per part de la present ciutat los alcaides de la Seca per los dits tres dias del dol y per lo dia de la funeraria, perquè sian servits acistir en ditas functions.

N.º 25. — *Verguers conviden als cavallers y ciutadans honrats de Barcelona.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que los verguers de dits senyors consellers dit dia 18 del corrent, de dos en dos, vestits ab la matexa conformitat sobredita en lo n.º 23 conviden per part de la Ciutat a tots los cavallers y ciutadans honrats que's troben dins la present ciutat per los tres dias de dol se tindrà y dia de la funeraria, pera que sian servits acistir en * ditas respectivas functions.

13. 82

20 N.º 26. — *Ab crida pública, que's publique los dias del dol y funeraria ab certas exortacions.*

Item, ab dit vot y parer y ab las matexas facultats, deliberan que dit dia, 18 del corrent, se dispose crida pública per los llochs acostumats de la present ciutat en la forma sòlita en semblans casos, expressant en ella que los dias 19, 20 y 21 del corrent la present ciutat te lo dol en sa Casa y en la sala de Consell de cent iurats per ocasió de la mort de la reyna nostra senyora (que gose de gloria) y que lo dia 22 del mateix se selebrará en la Catredal de la present ciutat lo aniversari o funeraria, exortant y manant a totom generalment que en demostració de tant gran perdua, pesar y sentiment tots los offitials que tenen portas y obradors dins la present ciutat durant dits tres dias tingan aquells sens parar y que lo dia 22 que se selebrará lo aniversari tots los ciutadans sessen y vaguen de totas operacions servils y de sos officis tenint las portas y obradors tancats, abstenint-se de cosas temporals y empleant-se en las spirituals pregant a Deu Nostre Senyor per la ánima de la magestat de la reyna difuncta.

N.º 27. — *Que los offitials als quals se haurá donat dol acistescan quiscú al senyor conseller li será destinat. Que acabadas las funciones se vestescan de dol los offitials.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren
 5 dits senyors consellers y quatra personas que los senyors consellers sian ser-
 vits notificar de paraula a tots los offitials de la present Casa y a tots los
 demés offitials de la ciutat als quals se ha donat dol que acistescan quiscú
 los tres dias del dol en casa de aquell senyor conseller que li será senyalat
 acompanyant-lo y acistint-li en totas las functions, y en Casa de la Ciutat
 10 quant se tindrà lo dol en los dits tres dias y lo dia de la funeraria en las ma-
 texas casas del senyors * consellers pera acompanyar-los en la Casa de la
 present Ciutat, y de ella a la yglesia Catredal acistint a la celebració dels
 officis sots pena de una tersa de salari de quiscú dels que contrafaran a
 ditas cosas, o quiscuna de ellas y per quiscun dia faltaran ; la qual pena
 15 encontinent sia girada al magnífich clavari de la present ciutat a efecte
 de gastos de dols, y que aximateix se'ls mane a dits offitials que acabadas
 las functions sobreditas se vestescan de dol ab capa llarga, baló y ropilla
 y mánegas iustas, tot de una matexa cosa, sots la matexa pena y de resti-
 tuir los dols los seran donats eo lo iust valor de aquells.

20 N.º 28. — *Que's fassa lo tuguri o castell de dolor. Tablado per las se-
 nyoras.*

Item, ab dit vot y parer y ab las matexas facultats, deliberaren que per
 lo dia de la funeraria sia fet y disposat lo tuguri o castell de dolor en la
 Catredal de la present ciutat ab la conformitat, modo y forma acostumat
 25 en semblans funerarias y en la matexa conformitat, sia fet y disposat lo
 tablado o puesto en lo qual pogan acistir las senyoras que seran convidades,
 com se es practicat en totas ocasions y senyaladament en la última que fou
 en lo any 1665, en octubre, fou executat en n.º 61.

30 N.º 29. — *Sera: que's previngue la que sia menester per la capella ardent;
 trobará's executada en n.º 56.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren
 que sia ajustat ab Grau Monfages, candaler de la Ciutat, tota la sera que
 será menester per lo dia del aniversari per lo tuguri o castell de dolor, com
 també per lo offertori, com se feu per la mort del senyor rey Feliph quart,
 35 que gose de gloria, aiustant-ho al major benefici de la present ciutat.

* N.º 30. — *Lo que será menester de art de pintor que's previnga ab Salvador Ricart, pintor de la Ciutat; trobará's executada en n.º 55.* E. 83

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que sia ajustat y convingut ab Salvador Ricart, pintor de la Ciutat, lo que
5 sia menester pintar y dorar, axí per lo tuguri o castell de dolor com per las armas de paper son menester per las atxas, y axí mateix pintar y escriurer los gerulífichs, décimas, y altres versos, mirant en tot lo major benefici de la Ciutat.

N.º 31. — *Que lo dia 19 se fassa embaxada a sa excellencia per medi de*
10 *quatra cavallers y acompanyament de serts offitials.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que lo dia 19 del corrent sian servits los senyors consellers en ser convocats en Casa de la present Ciutat per donar principi a tenir los tres dias del dol, enviar una embaxada per medi de quatra cavallers, ço es, dos ciutadans y dos militars al excellentíssim senyor llochinent y capitá general,
15 anant dits senyors embaxadors acompanyats dels dos ajudans de la escrivania major, ajudant del scrivá rasional, ajudant de mercader rasional, escrivá de registre dels dos arxius, regint lo llibre de la administració dels formens, regint los llibres majors del Banch, regint los manuals de dit
20 Banch, los argenters de Taula y Banch, y lo credenser de dit Banch, anant axí los senyors quatra embaxadors, com tots los offitials sobredits, vestits ab sas gramallas de dol y cubert lo cap ab sos caperons, servint-se dits quatra embaxadors per part de la Ciutat participar a sa excellencia com los senyors consellers tenian ia lo dol en Casa de la present Ciutat y lo continuarian en dit dia 19 y los dos días immediat següens, y que lo dia de
25 dimars, que será a 22 del mateix mes, se farà en la Catredal a la matinada lo aniversari per la ánima de la sacra, católica y real magestad de la reyna nostra senyora (que * gose de gloria), suplicant a sa excellencia sia de son servey honrar a la Ciutat ab sa personal acistensia, com axí ho esperan los
30 senyors consellers y la Ciutat de sa grandeza. E. 83 v.º

N.º 32. — *La nit del dia 21 serts offitials que vajan tocant per las portas amonestant pregar a Deu per la ánima de la reyna difuncta.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que lo dia de diluns, que contarem 21 del corrent mes de marts, a la nit,
35 lo cap de guayta de la present ciutat, batlla de morbo, los dos vadells del Estudi, porter del magnífich clavari, pesadors de mostessá, lo guardiá del

port, bastaix del dret nou y bastaxos de Taula y Banch, ab sas gramallas y caparons al cap, a cavall, discorrent tota la ciutat fins a mitja nit, ab molta quietut picant per las portas dels ciutadans, dient : la reyna es morta, pregueu a Deu per ella.

5 N.º 33. — *Lo obtenint lo offici de campaneta de las ánimas, associat de certs offitials fassa la crida lo dia 22 de la matinada.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats donadas als senyors consellers y quatra personas, com se ha dit en los n.ºs 4 y 6, delibe-
 10 raren dits senyors consellers y quatra personas que lo dia de dimars, que comptarem a 22 del corrent, a las 7 horas de la matinada, lo que te lo offici de la campaneta de las ánimas, acistit dels quatra pesadors del mostesá, anant tots ab gramallas de dol y caparons al cap a cavall, ab gualdrapas las cavalcaduras, vaia a fer la crida de la mort de la reyna nostra senyora (que gose de gloria) fent-la devant la Casa de la present Ciutat, devant lo
 15 palacio del senyor virrey, y aprés per tota la present ciutat, dient en la crida que farà : devots cristians y cristianas, pregau a Deu per la ánima de la sacra, católica y real magestad de la reyna dona Maria Luysa, senyora nostra, la qual es passada de aquesta vida en la altra.

* N.º 34.—*Embaxada a las senyoras a qui se ha de recomanar lo cap del dol* E. 84
 20 *perqué sian servidas acceptar esta ocupació y convidar las senyoras de Barcelona.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, deliberaren que per medi de dos cavallers, un militar y un ciudadá, sian servits los senyors consellers per medi de embaxada participar a la noble senyora dona Mariagna Alegria y de Monjo, muller del illustre senyor conseller segon
 25 don Felip Ignasi de Alegria y a la senyora Francisca Falguera y Serra, muller del magnífich senyor Francisco Falguera y Lladó, ciudadá honrrat de Barcelona, nora del illustre senyor Jaume Falguera, ciudadá, conseller en cap lo present any, sian servidas acistir per cap de dol al puesto que la present ciutat tindrà previngut en la Catredal lo dia de la celebració del aniversari que será
 30 lo dia 22 del corrent, y convidar totas las senyoras pera acistir a dita funció.

N.º 35. — *Que los criats de las ditas senyoras sian vestits de dol a gastos de la Ciutat.*

Item, ab las matexas facultats aximateix deliberaren que los criats que ditas senyoras elegiran sian vestits de dol a gastos de la present Ciutat en la
 35 conformitat, modo y forma que ditas senyoras seran servidas.

N.º 36. — *Nominació de predicador en persona del doctor Ramon de Solá y Segura.*

Item, ab dit vot y parer y usant de las matexas facultats, conciderant
 5 esser necessari que per al offici que se selebrará de las obsequias se pre-
 vinga predicador qual funció tant lamentable y lastimosa requereix, y
 que sens ella molt notable y de poch decoro per esta ciutat ; y conciderant
 que en la persona del reverent Ramon Solá y Segura, doctor en Sagrada
 Teologia, rector de la parrochial de Santa Agnés de Malanyanes del present
 principat concorren las qualitats, requisits y parts que son necessarias per
 10 un savi orador del qual se pot sperar un elegant panegirich eo oració fúnebre
 segons la ocurrentia de la funció per al major desempenyo de la present
 ciutat en la ocasió present, deliberan per ço que los senyors consellers sian
 servits per aquell medi los aparega mes proporcionat pregar al dit senyor
 doctor * Ramon de Solá y Segura se vulla encarregar de aquest desempe-
 15 nyo predicant la dita funeraria que a mes de esperar-o axí de sa mercé
 será de molta estimació y lustre pera tots.

E. 84 v.º

N.º 37. — *Embaxada del molt illustre Capítol, responent a la del n.º 13 dels obrers. Ajusta's lo Capítol al que la Ciutat te resolt y a dit Capítol participat en n.º 13.*

20 En aquest mateix dia de dimars, 8 de mars, 1689, a la matinada, havent
 obtinguda hora lo molt illustre Capítol per medi de son sindich, a las deu
 horas arribaren en Casa de la present Ciutat los illustres don Joseph Cor-
 tada y don Joan Batista Olzina, canonges de dit illustre Capítol, acompa-
 25 nyats de alguns capellans offitials del Capítol y de sos criats ; isqueren-los
 a rebre a la porta principal de la casa lo escrivá rasional y demés offitials,
 y los acompanyaren fins a la porta de la sala de Concistori ; y entrats en ella,
 stant de peus, y descuberts los senyors consellers, reberen ab recíprocas
 cortesias a dits senyors capitulars embaxadors donant-los lloch, ço es, lo
 mes antich, que era don Josep Cortada, entre cap y ters, y don Joan Bap-
 30 tista Olzina entre segon y quart ; y axí acentats y cuberts, dit Cortada (los
 capellans del acompanyament se acentaren en lo banch mes prop de la porta
 dintra lo mateix aposento) doná lo pésame en nom del molt illustre Capítol
 al molt illustre Concistori dels senyors consellers de la mort de la reyna
 nostra senyora, que gose gloria, expressant lo carinyós effecte ab que lo
 35 Capítol acompanyava a la Ciutat en tant trist sentiment, y que se ajustava
 lo Capítol al que los magnífichs obrers en lo dia de ahir havian incinuat
 tenir la Ciutat deliberat, y que axí se podrian celebrar las obsequias y ani-
 versaris lo dia 22 del corrent per lo que se donaria principi als tochs de cam-

panas que en semblans ocasions se acostuman fer lo dia deu del corrent, tocadas las * dotsa horas del mitx dia. Respongué lo senyor conseller en cap ab molta gratitud y estimació a la mercé era servit fer a la Ciutat lo molt illustre Capítol ; ab que se despediren dits senyors capitulars, y fora la porta de dit aposento trobaren los matexos offitials los havian exits a rebre que'ls acompanyaren fins a la porta principal de la present Casa no haventhi mes que una portelleta uberta. E. 85

N.º 38. — *Obrers: embaxada als reverents pares inquisidors en execusió de la deliberació de n.º 18. Lo escrivá de las obras entrá ab los obrers y no hi tenia lloc, com es de veurer en lo n.º 52.* 10

En aquest matex dia, 8 de mars, 1689, en execusió de la deliberació de n.º 18 los magnífichs obrers ab lo mateix modo y forma descrit en número 13, partiren de Casa la Ciutat a las onsa horas pera anar al sant tribunal de la Inquisició (havent-los senyalada dita hora los reverents pares inquisidors en la resposta del recado se'ls enviá per medi del correu); y havent puada la escala isqueren los offitials a rebre-los en la pessa antes de la sala en que se iunta lo sant tribunal; y entrats dintra, estant los pares inquisidors dempeus y descuberts, portant arrestrant dits obrers las faldas, fent-se cortesias y acatamens, se acentaren los obrers en dos cadiras estavan devant la balustrada de enfrente de dits inquisidors, ubertas a cada part las portas de dita balustrada ; donaren dits obrers la embaxada participant a sa senyoria la noticia havia tingut la Ciutat per medi de la real carta de sa magestad (Deu lo guarde) de la mort de la reyna nostra senyora (gose de gloria) y lo pesar gran ab que se trobavan los senyors consellers y tota esta ciutat de perdua tant conciderable, suplicant a sa senyoria fos servit acompanyar a la Ciutat en la pena, tenint molt en sa memoria la sua ánima en tots los sacrificis y oracions. Respongueren los pares inquisidors ab molta estimació y aprecio * que feya lo sant tribunal de la mercé que la Ciutat li feya y que ningú mes interessat que ells (per moltas rahons) y axí los tocava tant com a ningú lo sentiment y tenir present en totas ocasions la ánima de la reyna difunta, y que com a tant obsequiosos a la Ciutat procurarian a cumplir a tot lo que la Ciutat los incinuava. En assó se despediren dits obrers dels senyors inquisidors estan drets en son tribunal sens mouras fins que foren los obrers fora del aposento, ahont trobaren los matexos offitials y los acompanyaren fins al cap de la escala sens baxar ningun graó, ahont se despediren y los criats prengueren las faldas als obrers y los offitials que eran de son acompanyament se las alsaren y rebosaren al bras, y ab esta forma tornaren en Casa de la Ciutat, y donaren rahó als senyors consellers de haver complit la comisió en esta part. E. 85 v.º

N.º 39. — *Se entrega als obrers lo memorial de las isglesias y los papers han de entregar als superiors per la celebració de missas, segons la deliberació n.º 19. Thenor del billet se entregá per la celebració de ditas missas. Obrers: embaxada al prior y Capítol de Santa Anna inseguint la deliberació n.º 18.*

5 *Obrers: van donant los billets pera la selebrasió de misses, exortant toquen las campanas al temps toquen las de la Seu, que vajan a fer absoluta lo dia 22 y que encomanen a Deu la ánima de la reyna.*

Havent-se fet en la matinada lo memorial de las ysglesias de la present ciutat y suburbis de ella iunt ab los billets en virtut dels quals se havian de selebrar missas, a la tarda del present dia 8 de mars 1689, molt de bona hora stigueren iunts en Casa de la Ciutat los senyors consellers y ditas quatre personas de la quatreta y entregaren als obrers dit memorial de totas las isglesias de esta ciutat y suburbis, que es continuat en número 18, signat de letra B y los billets de que se selebrassen ditas missas en execusió de
15 la deliberació numero 19, los quals billets eran del thenor següent:

«Se servirá fer celebrar en exa esglesia per la ánima de la magestad de la reyna nostra senyora (que * gose de gloria), muller de la sacra, católica y real magestad del rey nostre senyor (que Deu guarde) tantas missas quantas dir y selebrar se poran en los dias de divendres, dissapta y dilluns que comptarem a 11, 12 y 14 del corrent, per caritat de quiscuna de les quals la present ciutat donará sinch sous barcelonesos. 8 de mars de 1689.
20 Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona, scrivá racional.»

En cada hu de dits billets estava escrit lo nom de la ysglesia a la qual se dirigia havent pres dits obrers axí memorial de ysglesias com billets, havent-se permés servir-se de cotxes per la occurrentia de plujas y fanchs, encara que sens haver-se trobat exemplar, y per lo molt que tenían que fer a las tres horas de la tarda, partiren de Casa de la present Ciutat ab dos cotxes, ço es, los obrers y escrivá de las obras en un cotxe, y los demás offitials y criats de sa comitiva en altre cotxe, y anaren a donar la embaxada deliberada en número 18 al prior y Capítol de Santa Anna, lo qual estava congregat en la casa de dit prior y als claustros antes de la porta de la casa prioral, havent havisat lo correu que estavan aquí los obrers, los isqueren a rebre lo prior y Capítol, y al entrar en dita porta entraren los obrers primer, y axí arribaren a una sala gran en la qual estavan previngudas molts cadiras
30 a modo de mitja lluna se assentaren los obrers a una part y lo prior y demás a la altra donaren los obrers sa embaxada que consistía ab la noticia havia tingut la Ciutat de sa magestad (que Deu guarde) de la mort de la reyna (gose de gloria) y que * suplicava la acompanyassen a la Ciutat en lo pesar
35

E. 86

E. 86 v.º

tenint en memoria la sua ánima y iuntament entregaren al dit prior un paper per la celebració de las missas en los días 11, 12 y 14 del corrent, suplicant-li iuntament manás tocar las campanas de sa isglesia tocant las ocasions que las de la Seu tocarian lo que tindria principi en lo mix dia del dia 5 10 del corrent, y se proseguiria fins lo dia 22, que sería lo dia de la funeraria o aniversari en la Catedral, respongué lo prior en veu de tot lo Capítol que esta allí congregat que feya molta estimació a la Ciutat de la mersé era servida fer-li assegurant que la acompanyava ab lo sentiment y que en tot lo demás correspondria aquella isglesia si y conforme la Ciutat incinua. Alsaren-se los obrers despedint-se ab molts acatamens y lo Capítol 10 y prior se posaren devant, y acompanyant-los arribaren fins baix a la porta del claustro ahont se despediren; y los obrers se feren alzar per los criats los rosechs que las portavan caygudas dende que entraren al arribar ab lo Capítol y prior y los offitials se las embulicaren al bras y tornant-se'n 15 a sos cotxes discorregueren per la major part de Barcelona a fi de entregar a cada ysglesia lo billet li corresponia pera la celebració de missas, parlant respectivament ab los prelats y preladas de aquellas, recomanant-los encomanassen a Deu la ánima de la reyna nostra senyora, tocant las campanas quant tocarian las de la Seu, y als convents de religiosos de dins ciutat anyedian que lo dia 22 en que se faria * la funeraria en forma de comunitat 20 ab creu alta anassen a la Seu a fer una absolta general devant lo tumult que seria allí parat.

E. 87

N.º 40. — *Embaxada reportada al Capítol en execusió de la deliberació n.º 17. Petició del préstame del imperial pera cobrir lo tumult. Que se donás lloch a conferencias.* 25

Dit dia, 8 de mars, 1689, havent obtinguda hora, per medi del síndich de la present Ciutat, del molt illustre Capítol, en execusió de la deliberació de número 17, don Francisco Sans y de Puig y Francisco Falguera y Lledó, ciudadá honrrat de Barcelona, anaren ab embaxada al molt illustre Capítol 30 de la Seu de la present ciutat de part dels molt illustres senyors consellers contenint doná gracias al dit molt illustre Capítol de haver acentit a tot lo que per medi dels obrers en lo dia de ahir se havia suplicat, suplicant de nou fos servit prestar a la Ciutat un imperial pera posar sobre lo tumult, conforme en altrás semblans ocasions ha acostumat prestar dit molt illustre 35 Capítol en concideració de que la brevedat del temps no donava lloch a la Ciutat pera poder-lo prevenir conforme son desitx, offerint que lo magnífich clavari de la ciutat firmaría las sólitas obligacions que en semblants casos se acostumavan fer, y que en concideració del molt que se ha de prevenir per al major lustre y decensia de la funeraria, y per a que

tot se encaminás ab lo degut asert es necessari conferir-las entre los dos comuns, que fora de la estimasió de la Ciutat que lo molt illustre Capítol tingués gust de que se disposás una conferensia que los molt illustres senyors consellers farian nominasió de personas ab la matexa igualtat que la faria lo dit molt illustre Capítol y que axí las cosas se disposarian ab esta bona conformitat. Respongué lo president en dit Capítol, que tot lo expresat en dita embaxada se tractaria en * Capítol, y de sa resolusió ne avisaría lo Capítol als molt illustres senyors consellers ; despediren-se dits embaxadors ab las degudas cortesias, y axí al arribar com al anar-se'n foren tractats ab lo modo y forma se acostuman rebre y acompanyar las embaxadas de la Ciutat, y es lo que se observá ab los obrers quant de part de la Ciutat ab embaxada lo dia de ahir arribaren a dit molt illustre Capítol, que está continuat en lo numero 13.

E. 87 v.º

Nota. Esta embaxada se reporta en lo dia present a la matinada y axí havia de estar notada antes, però havent-se descuidat ha entrat assí.

N.º 41. — *Embaxada del Capítol als senyors consellers. Presta lo Capítol lo imperial que se li demana en la embaxada de n.º 40. Convé lo Capítol en la conferensia demanada per la Ciutat en lo antecedent n.º 40.*

En aquest mateix dia, 8 de mars, 1689, per la tarda, lo sindich del molt illustre Capítol arribá a Casa de la present Ciutat, y demaná als senyors consellers hora pera una embaxada que dit Capítol tenia que donar al molt illustre Consistori ; y respongueren que sempre tingués gust lo Capítol lo rebrian ab molta estimació. Axí, que passats poch rato, arribaren en Casa la Ciutat los illustres don Joseph Cortada y don Joan Batista Olzina, tots canonges de la Seu de Barcelona, los quals acentats entre los senyors consellers en Concistori en la forma acostumada esplicaren de paraula als senyors consellers sa comisió contenint que lo Capítol prestaria lo imperial fent lo magnífich clavari las acostumadas obligacions en semblans casos ; y que axí mateix pera tractar y conferir tot lo que se offerís per al compliment de la funeraria y castell de dolor havia lo Capítol anomenat a ells matexos, assegurant als senyors consellers lo gust tenia lo Capítol de contribuir en * tot lo que fos de convenientia y agrado de la Ciutat en continuasió de la bona correspondencia los dos comuns estan ; lo senyor conseller en cap en veu sua y dels demás sos companys respongué fent tota estimació de la mercé se servia fer a la Ciutat lo molt illustre Capítol y que nomenava lo Concistori pera tractar todas las dependencias podrian occorrer pera la dispositió y execusió de las funerarias a don Francisco Sans y de Puig y a Francisco Falguera y Ledó, ciudadá honrat de Barcelona, los quals pro-

E. 88

curarian buscar a sas senyoras; despediren-se dits senyors capitulars ab tota urbanitat y cortesia dels senyors consellers. La formalitat de rebre, acompanyar y seurer dits capitulars embaxadors fou lo mateix modo y forma ab que la Ciutat tractá las embaxadas del Capítol ia descrit en aquest
5 mateix dia y en lo número 37.

N.º 42. — *Obrers donan rahó del que han obrat. Es la de n.º 39.*

E après arribaren los magnífichs obrers en la present Casa de la Ciutat los quals feren relació al molt illustre Consistori de la embaxada donada al prior y Capítol de Santa Anna y entrega dels papers pera la celebració
10 de las missas, axí a dit prior com a molts altres prelats y preladas dels monastirs de la present ciutat y parrochias ab la recomandasió als prelats de las religions de que lo dia 22 del corrent acudissen a la Seu en forma de comunitat pera fer una absolta general devant lo tumult, y que en sas oracions y sacrificis se recordassen de la ánima de la reyna nostra senyora,
15 goze de gloria, y que tothom havia respost complirían ab tot gust al que la Ciutat los incinuava.

N.º 43. — *Embaxada al Concistori dels senyors diputats en execusió de la deliberació n.º 16.*

En aquest mateix dia, obtinguda hora del molt illustre Concistori dels
20 senyors diputats, de part de la Ciutat anaren don Francisco Sans y de Puig y Francisco Falguera a la Diputació; al cap de la escala foren rebuts per molts * offitials de dita casa de la Diputació y entrats a la sala del Concistori se alsaren y descubriren los senyors diputats y oidors fins que acomodats
25 dits embaxadors en dos cadiras de vaqueta de mascovia que estavan apalladas al costat y ma dreta de la taula que está devant dels senyors concistorials, digueren y referiren la comissió que's sifrava en participar a dit molt illustre Concistori la mort de la reyna nostra senyora y lo desconuelo ab que la Ciutat se trobava de pérdua tant conciderable y lo pesar ab que quedava sa magestad (Deu lo guarde) que segons ab sa real carta
30 era servit dir a la Ciutat era inconsolable. Los senyors deputats respongueren ab tota estimació al favor de la Ciutat y que se figurava lo Concistori lo gran pesar del rey nostre senyor (Deu lo guarde) y lo de la Ciutat, pues no era per a menos la ocasió, y que concorrent iguals rahons en lo Concistori de deputats y ohidors no duptaria la Ciutat la gran part los havia
35 tocat de pesar y que cumplidament acompanyava ab tot efecte aquell Consistori a la Ciutat ab lo sentiment. Despediren-se los dos senyors embaxadors ab cortesias y compliments recíprocs, y estant dempeus y descuberts

los dits concistorials fins foren fora de la sala de Concistori a la porta de la qual se giraren a saludar lo Concistori, y toparen los matexos offitials de la casa que'ls havian rebut y los acompanyaren fins al cap de la escala dende ahont tornaren a Casa de la Ciutat y donaren compte als senyors consellers de la sobredita embaxada.

Dimecres, a 9 de mars, 1689.

N.º 44. — *Obrers prossegueixen la tasca de repartir los papers per la celebració de missas comensada lo dia de ahir, com es de veurer en n.º 39.*

Per tot lo discurs de aquest dia a mes de las embaxadas que's notaran en esta iornada proseguiren los obrers ab lo mateix modo y forma en continuar lo anar per * las parrochias, monastirs y convents de la present ciutat pera repartir los papers de las missas y pregar se recordassen de encomanar a Deu lo descans de la ánima de la reyna nostra senyora (goze de gloria) y que lo dia 22 del corrent las comunitats de religiosos acudissen en forma de comunitat a la Seu a la matinada, ab creu alta pera fer allí devant lo tumult una absoluta general. En totas estas visitas y functions los obrers y demés de son acompanyament a la ocasió de parlar als prelats y preladas portavan arrestrant los rossechs, y exits de la funció las al·savan, los obrers sos criats, y los demés ells matexos.

N.º 45. — *Obrers: embaxada al Racional en execusió de la deliberació n.º 18. Lo escrivá de las obras se queda fora.*

En aquest dia, a las deu horas de la matinada, partiren los obrers de Casa la Ciutat a peu, ab la forma ab que anaren lo dia set del corrent al senyor bisbe de esta ciutat y molt illustre Capítol, descrit en número 13, arribaren al offici de mestre racional, (hora que per lo president fou donada al correu de la ciutat, que de orde dels obrers aná a demanar-la) y a la porta fora la pessa del Concistori isqueren a rebre los tots los concistorials eo coadiutors, menos lo president per absentia del tinent de mestra racional que no isqué de la pessa en que se iunta lo Concistori ahont se feren recíprocas cortesias ab tota urbanitat; y acentats en lo mateix puesto del Concistori, lo president en son propi lloch y silla, a son costat y part de ma dreta los obrers, lo ciudadá en primer lloch y aprés lo artista, entre los quals obrers se interpolá un dels coadiutors, aquell a qui dit puesto tocava, en frente dels dits mediant una taula ab cadiras se acentaren los demés coadiutors y receptor, lo escrivá de las obras per no tenir lloch se quedá fora ab los demés * offitials acompanyavan los obrers los quals acomodats,

com está dit, donaren sa embaxada que consistia en participar la noticia havia tingut la present Ciutat per medi de la real carta del rey nostre senyor (que Deu guardé), sa data de 23 febrer proppassat, en que era servit participar a la Ciutat que era estat servit Nostre Senyor aportar-se'n la ánima
 5 de la reyna nostra senyora, dona Luysa de Borbón (que gose de gl'oria), sa cara y amada esposa, expressant lo desconsuelo ab que quedava sa magestad com y també esta Ciutat, suplicant al Consistori vulla servir-se acompanyar a la Ciutat en tant gran pena. Lo president respongué fent molta estimació de la mercé feya la Ciutat al Concistori y lo acompanyava ab
 10 tot effecte en lo pesar tant gran que indicavan a la Ciutat en perdua tan conciderable. Alsaren-se los obrers y ab la mateixa forma que foren rebuts foren acompanyats fins a la porta del aposento mediat al Concistori ahont se despediren y alsaren los rosséchs que al entrar havian dexat caurer, y de la mateixa manera que eran anats tornaren a Casa la present Ciutat,
 15 dende ahont ab cotxes proseguiren las visitas a las parrochias, monastirs y convents que'ls faltavan dins la present ciutat.

N.º 46. — *Junta de vint. Si los dotze lacayos se vestirian de dol. Vestits dels lacayos comés als senyors consellers y quatra personas. Per al gasto se valgan los senyors consellers del compte nou de carns fins a 6 mil lliures, sous.*
 20 *Que los pagaments sian fets ab orde firmat de la major part de consellers y personas de la quatreta, ço es, los de manut.*

En aquest mateix dia, 9 de mars, 1689, se iuntá la iunta de vint que iunt ab los molt illustres senyors consellers usant de la facultat donada per lo savi Consell de cent tingut a 5 del corrent, notat en n.º 3, hoides las deliberacions que los dias 7 y 8 del corrent son estadas presas per los senyors
 25 consellers y quatra personas elegidas per dits senyors consellers, inseguint la * deliberació presa per la present iunta de dit dia 5 del corrent per las dependencias de dols y funerarias que de present se tracta, y axí mateix ohit lo que es estat servit dir lo senyor conseller en cap de que encara que era
 30 veritat que la present iunta tinguda dit dia de 5 del corrent havia donat bastant poder y facultat als senyors consellers y quatra personas per sa senyoria eligidoras de fer y obrar tot lo convenient per rahó dels dits dols y funerarias, pero que no havian volgut passar a deliberar aserca si los dotsa lacayos dels senyors consellers serian vestits de dol o no, y en quina forma
 35 en cas se haguessen de vestir explicant lo que sobredita dependentia se havia discorregut; y aximateix que era necessari premeditar y veurer de quin compta se podria valer la present ciutat per lo gasto de dits dols y funerarias y girar alguna quantitat de diner per esser precis haver de anar pagant a differens personas las quantitats que legitimament los seran

degudas per ditas causas. Deliberaren que lo premeditar y discorrer si los lacayos dels seynors consellers seran vestits de dol o no, y havent-se de vestir en quina conformitat hauran de ser fets los vestits sia comés com la present iunta ho comet als senyors consellers y a las quatra personas ia elegidas pera disposar y executar tot lo convenient y necessari per los dols y funerarias fahedoras per a que dits senyors consellers y ditas quatra personas (donant per constant que dits lacayos han de ser vestits de dol) premediten com y de la manera hauran de ser fets dits vestits, y après * de tractat y conferit lo que resoldran sian servits posar-o en executió sens referiment algú. Y conciderant que de present no te la Ciutat compte algú del qual amb mes promptitut se puga valer en esta ocasió que lo compta nou de carns, que per so los senyors consellers pera pagar los gastos de dits dols y funerarias tingan facultat de valer-se de dit compta nou de carns fins a la quantitat de 6000 lls. s., donant-los ple poder y facultat de poder-las deliberar ab una y moltes voltas a las personas será convenient y aparexerá ; y que tots los pagaments se fassan per rahó dels gastos de dits dols y funerarias sian fets precehint orde firmat de la major part dels senyors consellers y personas de la quatreta, menos aquells pagamens que de directo y per causa se pagaran directament y nominatim a la persona que se li deurá, narrant-se en las deliberacions especificadament perquè se'ls paga.

E. 90 r.º

N.º 47. — *Súplica del doctor Joseph Company. Súplica dels offitials de la Visita. Súplica dels pesadors y porter de mostesá. Dona-s dol als pesadors y porter del mostesá, pagant dit mostessá, y rejent la Ciutat dels comptes donará dit mostesá. Las pretencions del doctor Company y offitials de la Visita se comet sens referiment a consellers y quatra personas.*

Item, ab dit vot y parer, ohidas las 3 súplicas llegidas en la present iunta, la una presentada per lo doctor Joseph Company, regint lo llibre major de la administració de las carns, la altra per los offitials de la Visita de la present casa, y la altra per los quatre pesadors del magnifich mostesá y son porter, segons que en ditas 3 súplicas que son en lo corrent baix la present iornada cusidas de n.º 1, 2 y 3, expressat está. Conciderant las rahons ponderadas en ditas respectivas súplicas y las de paraula referidas en la present iunta, deliberan que als pesadors y porter del magnifich mostesá se'ls done dol, com sempre se es acostumat, pagant lo valor de aquell lo magnifich mostessá dels emolumens * de la mostasaria del present any, es asaber de aquella part que tocará a la present ciutat, y quant las horas en la reddisió de comptas de dita mostessaria lo que tocava a la Ciutat no abastás pera pagar dits dols en aqueix cas la present Ciutat refassa al

E. 91

doctor Pau Fuster, de present mostesá, la quantitat se trobará esser acreador per lo que haurá gastat. Y en quant la pretensió de dit doctor en medicina Joseph Company, aportant lo llibre major de la administració de las carns, y offitials de la Visita de la present Casa, que dit fet sia comés
 5 com la present iunta ho comet als senyors consellers y matexas quatra personas de la quatreta de dols pera que sian servits veurer y mirar tot lo convenient y premeditar y discorrer si als dits o algú d'ells deurá donar o dexar de donar dol y segons los aparexerá prengan la resolusió sentiran
 10 dits senyors prengan resolusió que als dits o part de ells se'ls deu donar dol, que en aqueix cas als que se'ls donará dol los sia dit y ordenat que han de acistir y que acistescan en las functions y graduacions de dol y funeraria ab la conformitat los será ordenat per los senyors consellers tota réplica cessant, altrament no se'ls dona cosa alguna.

15 N.º 48. — *Vestuari dels lacayos. Modo com han de vestir-se los lacayos dels senyors consellers.*

Dit dia, 9 de mars, 1689, los senyors consellers, tots sis iunts, ab vot y parer de las quatra personas de la quatreta de dols, inseguint la deliberasió de la junta de vint tinguda lo dia present, atenant y conciderant que la dita
 20 iunta de vint ha resolt que fossen vestits de dol los dotsa lacayos de dits senyors consellers, y que per las senyories y ditas quatra personas fos premeditat y discorregut * lo modo y forma se devia tenir en la disposició de dits vestits se havian de fer a dits dotsa lacayos y en execusió de dita comissió y facultat han procurat exactíssimament premeditar y discorrer lo
 25 que seria mes decent al lustre y estimació de la present ciutat, conferint no sols entre si dita materia, discurrent-la, sensurant-la ab altres dels quals podian esperar lo segur acert, havent discorregut y premeditat ab molta maduresa de vestuari se podria disposar; conciderant quant suposa esta Ciutat lo quan se aten en comú y particular a sas actions, y que sempre
 30 procura resoldrer ab madur asert y que lo vestir dits lacayos anant com van ab golilla no pot esser sens que porten capa per no poder los que van de aqueixa manera introduhir portar sobretodo que seria donar causa de irisió, per esser esta roba propria de aquells que aportan curbata y no son lacayos de magistrats ho concistoris com es lo de esta ciutat. Amés de
 35 que si's recorra a anys anteriors los cavallers particulars que en esta ciutat portavan lacayos en ocasió de dols se vestian ab való, ropilla, capa y golilla, sens portar mánigas penjants a la ropilla, y havent lo savi Consell de cent, a la ocasió resolgué posar dits lacayos, deliberat anassen ab golilla no paraxent poder dexar de vestir-los ab capa perquè no portant-la se

podria dir seria modo de extraviada representació, y que no dexaria de causar nota universal anar de exa manera tant desafavorits tot lo que vindria a redundar en poch aprecio y estimació de la present ciutat, y desitjant en tot lo de major asert y lo bon nom y fama * que sempre ha tingut ab los estranys de molt atenta y prudent en las resolucions, y que sia conservada ab aquell lustre y estimació que sempre, deliberan que los dits dotsa lacayos dels sis consellers sian vestits de dol de drap vintydosé, fent-los capa llarga, baló y ropilla ab sa golilla y espasa, sens portar mànega peniant en la ropilla ¹, aportant mitjas negras de estam, y lo talí ampla, com lo aportan quant van de color, aforrant-lo de dit drap negra vintydosé, sens ninguna guarnisió y los sintons cuberts del mateix, y las espasas y dagas empabonadas, y sombrero y sabatas negras que anant de aquexa manera apar será ab la decensia que requereix vajan los criats de una ciutat tant illustre y de tanta stimasió, nom y fama en tots temps; y que pera fer los dits baló, ropilla, capa llarga y cubrir lo talí y sintons sia donat y entregat lo drap vintydosé negra que será menester.

E. 92

N.º 49. — *Subsindich demana hora per la conferensia als comissaris del Capítol. Primera conferensia. Serimonia ab que reb lo Capítol las personas que per conferensias envia la Ciutat y lo modo de sentar-se. Serimonial ab que tracta lo Capítol las personas que per tenir conferencias arriban de part de la Ciutat al despedir-se ditas personas.*

Dit dia, don Francisco Sans y Francisco Falguera, personas nomenadas per los molt illustres senyors consellers a fi de entrevenir en la conferensia se havia de tenir ab lo molt illustre Capítol, com se ha dit en los n.ºs 17, 40 y 41, per medi de Carlos Grau, notari publich de Barcelona y subsindich de la present Ciutat, enviaren a demanar hora als canonges don Joseph Cortada y don Joan Batista Olzina, personas nomenadas per dit molt illustre Capítol, los quals assenyalaren a las tres de la tarda; y axi en dita hora se conferiren en los claustros de la Seu ahont trobaren alguns capellans offitials de dit molt illustre Capítol que los reberen y acompanyaren fins a la porta del aposento vulgarment dit la Capbrevasió, en la qual encontraren ab dits senyors capitulars y fent las recíprocas cortesias se encaminaren a entrar a la sala ahont se acostuma ajuntar lo molt * illustre Capítol y al passar la porta se entretingueren algun rato ab serimonias y per ultim entraren primer dits don Francisco Sans y Puig, y Francisco Falguera y Lledó, als quals se doná en tot lo millor lloch, presidencia y ma dreita tenint la campaneta en la taula a la part ahont estavan acen-

E. 92 v.º

¹ Una nota marginal diu: «Olvidá's notar y advertir que las mánigas dels lacayos fossen del mateix panyo y iustas, com se feren y aportaren dits lacayos.»

tats; los capitulars comissaris se assentaren a la ma esquerra y axí acomodats representaren Sans y Falguera tres punts de part de la Ciutat que consistian suplicar al molt illustre Capítol fos servit prestar tota la fusta, cordas y demés arreus necessaris per al castell de dolor o tuguri, 5 permetrar pugués la Ciutat tornar-se'n totas las bayetas y demés cosas serian menester per lo aparato de la ponpa funeral celebradora lo dia 22 del corrent, las quals no estavan previngudas en la Concordia ¹ feta y firmada entre los dos molt illustres comuns a 24 de setembre 1662, que la porta de la iglesia de la Catredal que mira a la sala dels Borbols estigués 10 tancada fins a que arribassen las senyoras foren convidades a dita funerària seguint los exemplars entichs y moderns pera las quals manaria la Ciutat fer un tablado permetent-o dit molt illustre Capítol dende'l pilar del altar major fins a la columna immediat a las escalas de Santa Eularia, dende'l qual se donaría pas a la dita porta pera ahont poguessen las senyoras ab mes comoditat y desensia entrar y passar a dit tablado, que per al 15 temps hauria de estar dita porta oberta ordenaria la Ciutat al veguer acistís en ella pera que no'y hagués allí algun embull en ningun temps. Respongueren los comissaris del molt illustre Capítol, entés los tres sobredits proposats punts, que en quant * a la porta se ordenaria als monjos no la obrissen en dit dia 22 del corrent, ans be que entregassen la clau a la persona que la Ciutat tingués gust de destinar pera guardar de tot embull dita porta. 20

E. 93

En quant a prestar la fusta y demés necessari lo Capítol entregaria tot quant tindria ab molta franquesa, però que advertian faltar alguna 25 pesa de las mes principals, la qual hauria de prevenir la Ciutat.

En quant a tornar-se'n la Ciutat las bayetas y demés cosas fossan necessaries entrar a la iglesia per al ornato y desensia de la pompa funeral, y no estiguessen en la concordia previngudas, sent com eran drets de la iglesia no podria lo Capítol fer-ne galantaria. 30

Platicás molt de espay sobre estos dos ultims puns y convingut tornar-se'n la Ciutat las bayetas y demés cosas que en dita concordia no estarian previngudas donant a la sagristia sinquanta lliuras, moneda barcelonesa, inseguint lo exemplar en la mort de la magestad del senyor rey Phelip quart de Castella y ters de Aragó, en octubre 1665 ². 35

Lo punt emperó de prestar lo Capítol per enter tota la fusta y demés necessari pera parar lo tuguri ho castell de dolor quedá indecís pera reportar cada huna de las parts a sos principals lo fet differint per altra confèrensia la resolusió.

Despederin-se don Francisco Sans y de Puig y Francisco Falguera

¹ Reproduïda en *Manual de Novells Arçits*, vol. XVII (Barcelona, 1922), p. 714.

² V. p. 282.

y Lladó dels illustres senyors capitulars, los quals los acompanyaren ab tota urbanitat fins a la porta * ahont los havian exit a rebre, sens emperó exir de ella ni un pas y los capellans que al claustro al arribar los havian rebut los acompanyaren fins a la porta de la Pietat que mira a la
 5 carnisseria, no passant del claustro sino fins a la pica de la aygua beneyta, observant en tot lo modo y forma en semblans casos de conferencias acostumat platicar.

Arribats en Casa de la Ciutat feren relasió de tot lo sobredit don Francisco Sans y Francisco Falguera als senyors consellers y als dos
 10 altres de la quatreata, y ohit lo reparo se offeria en orde a prestar la fusta y demés necessari per al castell de dolor, sent cosa ja en la concordia previnguda y desitjant no apartar-se de ella, ordenaren a dits Sans y Falguera miras sen y vessen dita concordia, y que en tot estiguessen al convingut y pactat.

15 Dijous, a 10 de mars, 1689.

N.º 50. — *Ixan vestits de dol los consellés, y son vestuari se descriu.*¹

En aquest dia, isqueren vestits de dol los molt illustres senyors consellers en esta forma: cota y capa y mánagas de panyo vintyquatre, refé negra y catí, capa y cota rossegant, y a la cota y havia també mánegas
 20 com a las que no portant van los consellers. La gorguera y los punyos com antes la portavan seguint los exemplars mes moderns, y dexant los antichs que diuhen no usar en estos dits casos portar emmollats los punyos ni la gorguera.

25 N.º 51. — *Correu: va a les isglesies dels suburbis de la ciutat en lloch dels obrers a entregar billets per a missas y a recomanar tocassen las campanas quant tocarian las de la Seu, cumplint la deliberasió n.º 20.*

Per no haver pogut los obrers en los dos dias immediatament següens exir fora la ciutat a visitar * los convents dels suburbis y quedar cansats, com y també per haver de donar la embaxada a la Ballia general, que per
 30 falta de president en aquell tribunal o concistori no se havia pogut antes donar permeteren los senyors consellers y personas de la quatreata que en aquest dia al matí lo correu de la Ciutat a cavall, ab gramalla y capiró al cap, anás al convent de Santa Madrona, Caputxins de Sarriá, Sant Ge-

¹ Nota marginal: «En aquest dia se deliberaren an Borrás per al gasto de menut 500 lliures, sous, com es de veure avant, n.º 162.»

ronim de Vall de Ebron, convent de Nostra Senyora de Gracia, Pedralbas, Caputxins de Monticalvari y convent de Jesús, ordenant-li que en cada hu dels quals parlás ab sos respectius superiors recomanant-los en nom de esta Ciutat tinguessen molt present en las oracions la ánima de la reyna
 5 nostra senyora, gose de gloria, que tocassen las campanas quant obirian tocar las de la Catedral de esta ciutat y entregar-los los billets per a la selebrasió de las missas que's poguessen dir en sas isglesias los días 11, 12 y 14 del corrent, exortant als Caputxins y religiosos de Jesús vinguessen en forma de comunitat a fer una absolta general lo dia 22 al tumult que estaria
 10 parat en la Catedral.

N.º 52. — *Obrers: embaxada a la Ballia en execusió de la deliberació n.º 18.*

Dit dia, dijous, a 10 de mars, 1689, los magnífichs obrers havent tingut hora del balla general, a las tres horas de la tarda partiren de Casa la Ciutat ab lo mateix modo y forma descrits en los n.ºs 13 y 45, en los días 8 y
 15 11 del corrent; y arribats a la Ballia, al cap de la escala, toparen los oficials del tribunal que acompanyaren los obrers fins a la porta de la sala en que se ajunta dit tribunal o concistori, a la qual entraren, estant dempeus y descuberts axí lo balla general com sos accessors y fiscal, y dits obrers se
 20 acomodaren en dos * cadiras se'ls havian previngudas devant del president, estant los accessors y fiscal de la Ballia a cada costat de dit president; y en esta forma, tots acentats, donaren la embaxada expressant en ella la fúnebre noticia havia tingut la Ciutat ab real carta de sa magestad (Deu lo guarde), dada en Madrid a 23 de febrer prop-passat, y lo pesar
 25 ab que incinuava lo rey nostre senyor trobar-se ab la pérdua de sa cara y amada esposa, com y també la gran aflicció tenia esta Ciutat, suplicant fos servit lo tribunal acompanyar a la Ciutat en esta pena. Respongué lo balla general fent molta estimació a la Ciutat de la mercé feya al concistori y que sentia summament lo desconsuelo tant gran de sa magestad
 30 y de la Ciutat que la rahó no persuadia menos y que a tots acompanyava en tanta pena ab tot carinyo.

Despediren-se los obrers ab cortesias y acatamens, estant de peus lo balla general, accessors y fiscal, y al exir de la sala los matexos oficials que'ls havian rebut los acompanyaren fins al cap de la escala ahont se
 35 despediren, après de que los criats los alsaren lo rossech que havian dexat caurer al encontrar dits oficials, y los del acompanyament dels obrers també se'l alsaren y embulicaren al bras. Tornats drete via dits obrers en Casa la Ciutat feren relació de sa embaxada als senyors consellers y personas de la quatreta.

N.º 53. — *Lo escrivá de las obras no te lloch entre los obrers al donar-los embaxadas y axí fou error entrevenir en las que dits obrers feren en los dias 7 y 8 en n.º 13, y 38 y 14.*

Lo escrivá de las obras no entrá ab los magnífichs obrers sino que se quedá fora ab los demés del accompanyament de dits obrers per haver-se advertit que en lo acta de donar-se las embaxadas als tribunals * no te lloch dit escrivá de las obras entre dits obrers, y que haver-lo admés axí lo molt illustre Capítol, como lo molt illustre y reverent senyor bisbe de esta ciutat y reverents pares inquisdors, fou particular atensió que tingueren a la Ciutat, y estant advertits los senyors consellers y personas de la quatreta del que se havia obrat y de que lo dit escrivá de las obras en semblans functions no te lloch, ordenaren que en las que se haurian de fer no entrás dit escrivá de las obras ab dits obrers dins la sala ahont las embaxadas se haurian de donar, sino que's quedás fora ab los demés, y que's note axí per lo esdevenidor.

N.º 54. — *Segona conferensia. Serimonia ab que reb la Ciutat las personas que per conferensias envia lo molt illustre Capítol y lo modo de sentarse. Concordia firmada entre la Capítol y la present Ciutat. Serimonial ab que tracta la Ciutat a las personas que de part del Capítol pera tenir conferensias arriban a Casa la Ciutat al despedir-se.*

En aquest mateix dia, entre las tres y las quatre horas de la tarda, havent prechit demanar hora los comissaris del molt illustre Capítol per medi de son sindich a don Francisco Sans y de Puig qui presidia en la conferensia per la Ciutat, arribaren en Casa de la present Ciutat don Joseph Cortada y don Joan Batista Olzina accompanyats de alguns offitials del molt illustre Capítol capellans de la iglesia, y a la porta los isqueren a rebre lo mestre de serimonias eo escrivá rassionel de Casa la Ciutat iunt ab altres offitials y puiant dalt fora la porta de la sala de Consell de cent isqueren a rebre a dits senyors comissaris capitulars don Francisco Sans y Francisco Falguera, y després de alguns compliments entraren primer dits capitulars a dita sala de Consell de cent quedant fora los demés del accompanyament y se acentaren al cantó de dita sala a la part dels ciutadans y militars, ço es, los dos capitulars a ma dreta qui mira a la porta, y Sans y Falguera * de espatllas al hort, venint a tenir en tot la presedensia y ma dreta dits capitulars, estant posada una taula devant, cuberta ab tapeta negra ab tinter, paper y campaneta, y axí acomodats se doná principi a conferir lo punt de prestar lo Capítol a la Ciutat tota la fusta, cordas y demés arreus heran menester per lo castell de dolor

o tuguri lo qual havia quedat indecís en la conferensia tinguda lo dia de ahir. Incistís per part de la Ciutat en que lo molt illustre Capítol havia de servir-se prestar tot lo necessari pera dit tuguri eo castell de dolor ab una cláusula resultant de la Concordia entre los dos molt illustres comuns feta a 24 de noembre 1662, y en lo capítol que parla de 5 funerarias de reys y reynas que diu ibi «y en lo que toca a tot lo aparato se dexa per lo castell de dolor per lo dany reb la administratió com abans la Ciutat donava sinch lliuras, de aquí al devant donará deu lliuras quiscuna vegada offerint-se dita Ciutat a la prestasió de ditas deu lliuras». 10 Disputá's fortament en la intelligensia de esta cláusula, y encara que admet poca dificultat sent tant literal, no fou possible quedás allenada la dificultat ; y axí passaren los capitulars a dir que consultarian lo dupte y entraren a que la Ciutat hauria de enviar deu canas de tela blanca per lo tumul, y que en lo acte de obligasió fahedor per lo clavari de fer 15 lo imperial se hauria de continuar la obligasió de portar la sera que's troba la Ciutat haver enviat en altrás * semblans ocasions y functions de funerarias y de pagar las distribusions als residens de la iglesia, sagristans y demés.

E. 96

Per part de la Ciutat se respongué que en lo de la tela se faría lo que 20 en la funeraria del senyor rey Feliph quart de Castella y ters de Aragó, de immortal memoria, en lo any 1665 se trobaria notat, però que lo demés eran servits dir no hera menester, pues estava disposat tot en la sobredita Concordia sent com era la intenció de la Ciutat observar aquella puntualment per lo que fora inutil multiplicar obligacions. Aprés de larga disputa 25 quedá també indecís aquest punt pera platicar-lo cada part respectiva ab sos principals aprés del que se tornarian a conferir. I axí se despediren dits senyors capitulars y los acompanyaren don Francisco Sans y Francisco Falguera fins passada la porta del corredor casi a mitx aposento devant lo arxiu, y allí los offitials de la Ciutat que s'[h]i trobaren los acompanya- 30 ren fins a la porta principal de la casa.

Don Francisco Sans y Francisco Falguera feren relació llarga als senyors consellers y demés personas de la quatreta de tot lo que havia passat, se havia conferit y discorregut, y se'ls ordená proseguissen las conferensias fins acabar de ajustar a benefici de la Ciutat los duptas 35 pendens, lo que esperavan en vista que la molta rahó ab que replicava la Ciutat.

N.º 55. — *Dona's principi a tocar las campanas.*

En aquest mateix dia, 10 de mars, 1689, al mitx dia tocadas las dotsa horas, comensaren a tocar las campanas de la Catredal a morts, y segui-

ren las * campanas de todas las demás iglesias de la ciutat y suburbs de ella, durant lo tocar serca de una hora, donant principi a la funerària fahedora per la ànima de la senyora reyna difuncta. Reiteraren dits tochs a las oracions y se proseguiren fins lo dia 18 del corrent en que vant nou dias, anedint en quiscun dia los que's feyan a la matinada acabades matines. E. 96 v.º

N.º 56. — *Aiust fet ab Abdon Ricart pintor, de tot lo necessari per la pompa funeral, segons la deliberació n.º 30.*

En aquest mateix [dia], en execusió de la deliberació n.º 30 se ajustá ab Abdon Ricart, pintor de la Ciutat, tot lo que per lo adorno de la pompa funeral se havia menester axí per lo tuguri o castell de dolor com escuts de armas del rey y de la Ciutat per las atxas, pintar y escriurer pohesias per al féretro y presbiteri y altres parts de la iglesia, obligant-se ab acta de tenir-o tot apunt per al dia 22, encarregan-se de tots los recaptas, havent-li de donar la Ciutat de tot dos centes sexanta lliuras, com mes llargament es de veurer ab dit acta, rebut lo present dia en la escrivania major y en lo paper n.º 187, signat de letra C.

N.º 57. — *Aiust fet ab Grau Monfages, candaler de sera de Casa la present Ciutat, segons la deliberació n.º 29.*

Dit dia, se ajustá ab Grau Monfages, candaler de sera de la present Ciutat, tota la sera se hauria de menester per dita funerària tant groga per la capella ardent, com blanca per la oferta del pes, modo y forma y preus, expressat tot ab lo memorial de n.º 188, signat de letra D.

Divendres, a 11 de mars, 1689.

N.º 58. — *Tercera conferensia. Serimonial de rebre y acompanyar en la conferensia a las personas que per la Ciutat acisteixen.*

En aquest dia, havent enviat a demanar hora als comissaris del molt illustre Capítol per medi de Joseph Güell, notari publich de Barcelona, sindich de la molt illustre Ciutat *, y havent-la senyalada a las onse del matí partiren de Casa la Ciutat don Francisco Sans y Francisco Falguera pera conferir-se ab dits illustres senyors capitulars comissaris que trobaren a la Seu, y entrats a la aula capitular tornaren a platicar los punts indecisos en la conferensia del dia de ahir en lo n.º 54, y après de largas dispu- E. 97

tas, aparagué pendrer algun temperament los duptas, però no se acabá de ajustar del tot differint-ho per a altra ocasió, y axí tocadas las dotsa se despediren don Francisco Sans y Francisco Falguera de dits senyors capitulars, y arribats a Casa de la Ciutat donaren rahó de tot als senyors consellers y demés personas de la quatreta. Axí al rebre com al acompanyar a las personas que acistian per part de la Ciutat a esta conferensia plac-
 5 ticá lo molt illustre Capítol lo mateix serimonial expressat en lo dia 9 del corrent, n.º 49.

Dissapta, als 12 mars, 1689.

10 N.º 59. — *Junta de vint. Fet de la súplica dels offitials de la Visita. Erectió de la Visita de la present Casa en lo any 1599 en virtud de privilegi real. Fet de la súplica del Dr. Josep Company. Resolució de la Junta. Que's done dol als offitials de la Visita y lo puesto han de tenir en las graduacions. Que no's done dol al Dr. Joseph Company, y la raó.*

15 Havent manat los molt illustres senyors consellers avisar pera iunta de vint, se ajuntá dita iunta a la qual fou preposat lo paper que's del the-
 nor següent :

Molt illustre senyor. En execusió del que V. S. fou servit deliberar lo dia 9 del corrent han procurat premeditar una y moltes voltas los molt illus-
 20 tres senyors consellers y personas de la quatreta las súplicas a V. S. en dita iornada llegidas, y han mirat tots los exemplars que se han pogut trobar, y en quant a la súplica dels magnífichs acessor y advocat fiscal, scrivá major, procurador y porter de la Visita de la present Casa, han trobat que
 25 als 12 de mars 1612 fou deliberat que los molt illustres senyors consellers, inseguint vot y * parer dels magnífichs acessors de la present Casa y dos consulens aplicats que en atenció que lo privilegi real de la Visita se obtingué en lo any 1599 del qual temps fins a dit dia no havia vingut ocasió de dol, y que dits offitials son extrets y tenen son salari ordinari y fan la
 30 residensia continua en la present Casa, y que a tots los offitials que son de dins de casa se'ls es acostumat donar dol, deliberaren donar-los dol, com en efecte se'ls ne doná ; y si be se ha procurat averiguar en lo exemplar del any 1612 en las funerarias que's feren en lo mes de abril per la mort de la
 35 magestat del senyor rey don Phelip segon de Aragó, de gloriosa memoria, en lo qual temps hi havia Visita, no se es pogut trobar dit exemplar, ni tampoch la graduasió de aquest any ni la del any 1612 ab que no se ha pogut veurer exemplar algú, tot lo que se representa a V. S., tant en lo tocar a donar los dols, com, en cas se'ls ne done, lo puesto ahont hauran de anar.

En quant a la suplicació del doctor en medicina Joseph Company, regint lo llibre major de la administració de las carns, sols se ha trobat exemplar que en lo any 1612 se doná dol al regint dit llibre major, y en dit temps lo regint dit llibre tenia la residència dins la present Casa de la Ciutat en lo taulell contiguo al dels formens, y vuy, segons deliberació del savi Consell de cent, dit regint lo llibre major no te residència en la present Casa, y no se troba que estile donar dol a oficials de fora casa sino a aquells que te la Ciutat destinats y disposats per sertas precisas functions; y axí se declará en lo vot sobredit tractant dels offitials de la Visita a vista que tant en est punt com en lo dels de la * Visita V. S. pendrá la deliberació de major convenientia, que sent estas materias que portan en si differens consequentias ha aparegut ser precís proposar-los a V. S.

Ohit dit paper, los senyors consellers, ab vot y parer de la sobredita iunta de vint, y usant de la facultat donada per lo savi Consell de cent, celebrat a 9 del corrent deliberan que per las consideracions contingudas en dit paper y ben fundadas rahons de aquell sian donadas las gramallas de dol als offitials de la Visita de la present Casa en la conformitat se donan als offitials de dins Casa la present Ciutat per la ocurrentia present, y que lo puesto han de tenir y se'ls assenyala en lo cas de agraduasió es al acessor y advocat fiscal de dita Visita després dels dos acessors de la present Casa, lo escrivá major, procurador fiscal y porter vajan en los demés offitials de la Casa en tropa, sens graduació ninguna, com van los demés; y que tots dits offitials de la Visita que se'ls dona dol tingan obligació y degan acistirtir los tres dias del dol en las parts per ahont seran avisats, y lo dia de la funerària axí mateix allá ahont se'ls dirá, y també en anar desde la present Casa a la Catredal, assistint al ofici y tornant en la forma dels demés en Casa de la Ciutat ab lo acompanyament, y quant a cars després lo dol no haguessen acistit en ditas functions que se'ls relleve de llur respectiu salari lo que importarà lo dol del tal contrafaent.

I que en lo que te respecte a la pretenció del dit doctor Company no se li done dol, attés majorment que lo tal ofici de * present no es tingut per ofici de dins Casa lo de aportar lo llibre major de la administració de las carns que dit Company regeix, com ni tampoch per ofici de Taula ni Banch als quals se'ls ne acostuma donar, y se'ls ne dona per las ocupacions que en las functions del dol y funerària tenan.

N.º 60. — *Embaxadas a las senyoras han de fer cap de dol en execusió de la deliberació n.º 34.*

Dit dia, 12 de mars, 1689, don Francisco Sans y don Joseph Çabastida, nomenats per los senyors consellers pera reportar las embaxadas a

las senyoras havian de tenir lo cap del dol a la Seu lo dia 22 del corrent, y obtinguda hora per medi de un verguer axí de mi senyora dona Mariagna de Alegra y Monjo, com de mi senyora Francisca Falguera y Serra, a las tres de la tarda, ab cotxe, anant a la portalera un verguer, se conferiren
 5 en casa dita mi senyora dona Mariagna Alegra, a la porta de la qual estavan aguardant dos criats de dita mi senyora que'ls acompanyaren fins al estrado ahont estava dita mi senyora dona Mariagna ab companyia de sa mara y altrás senyoras deutas suas, las quals reberen a dits embaxadors ab molt agrado, y sentats en cadiras suplicaren a dita mi senyora dona
 10 Mariagna en nom de la Ciutat fos servida honrar-la assistint lo dia 22 del corrent fent cap del dol en la Seu iunt ab mi senyora Francisca Falguera y Serra y convidar a totas las senyoras titulars y demás de esta ciutat que sa mersé tingués gust, esperant que ab sa acistensia tindria la funció tot lo compliment; que la Ciutat manaria fabricar un tablado capás dende
 15 la columna de la rexa del altar major fins la columna devant * la escala de Santa Eularia, que tingués lo ambit de las dos capellas dels Sants Innocens y de la Pietat, donant-li pas acomodat fins a la porta de la iglesia que mira a la Sala dels Borbols, la qual estaria a cuydado del veguer que acistiria guardant dita porta de tot embull, desembarasant-la perquè comodament puguessen sas senyorias entrar y exir. Y que fos servida disposar lo
 20 número dels criats tingués gust, que la Ciutat donaria providensia pera son vestuari de dol ab tot lo necessari.

Respongué dita mi senyora dona Mariagna ab molta estimació y galentaria a la mersé la Ciutat li feya, y que en tot procuraria donar
 25 gust a la Ciutat. Despediren-se los sobredits don Francisco Sans y don Josep Çabastida ab molts complimens, acompanyant-los mi senyora dona Mariagna fins a la porta de la sala de son estrado y los matexos criats que'ls havian rebut a la porta del carrer los acistiren fins que partí lo cotxe.

Seguidament y de camí se'n anaren a casa mi senyora Francisca Falguera y Serra, y a la porta de dita casa trobaren dos criats de dita senyora que'ls acompanyaren fins a la porta de la sala del estrado, ahont sola trobaren dita senyora Francisca, y sentats ab sillas explicaren sa embaxada en la coformitat sobre referida, a la qual respongué mi senyora Francisca
 35 ab igual estimació y que procuraria cumplir ab lo que la Ciutat li demanava. Despediren-se los embaxadors ab tota urbanitat, acompanyant-los dita mi senyora fins a la porta del * estrado y los criats fins ha haver-se lo cotxe mogut. Tornaren a Casa de la Ciutat, y participaren als senyors consellers las respostas fetas per ditas senyoras.

40 Estas dos functions las feren anant vestits ab son acostumat vestit axí embaxadors com verguer.

E. 99

E. 99 v.º

N.º 61. — *Quarta conferensia. Presta lo Capítol tota la fusta, cordas, ternals, per lo castell de dolor menos la del catafal sobre que ha de assentar-se. Las bayetas y demés coses no compresas ab la Concordia se las ne torne la Ciutat donant 50 lls. s. de caritat a la sagristia. Que la porta devant la sala dels Borbols staria tancada. Que se entregarian deu canas renissos tela blanca. Que no se innove cosa en la formalitat del acta te de firmar lo clavari. Que prestaria la sacristia una tovallola de faristol pera cobrir la almohada. Que en tot lo demés se estaria a la Concordia quedant ab la matexa facultat uns y altres pera conferís lo que de nou puga ocorrer. Serimonial de rebrer y acompanyar en la conferensia los capitulars que acistexan.*

En aquest mateix dia, havent precedit demanar hora, los comissaris del molt illustre Capítol per la conferensia, tocades ia las quatre, arribaren en Casa de la Ciutat los illustres senyors capitulars comissaris del Capítol pera conferir-se ab don Francisco Sans y Francisco Falguera, y entrats en la sala de Consell de cent y assentats comensaren a platicar y discorrer en los puns tenian indecisos ; y després de largas disputas quedá tot amigablement convingut, ço es, que prestaria lo molt illustre Capítol tota la fusta, cordas, ternals y altres arreus fos menester per a parar lo tuguri o castell de dolor, havent de cuydar la Ciutat de tota la fusta necessaria per lo catafal sobre lo qual havia de acentar-se dit tuguri ho castell de dolor y la que fos menester per lo tablado de las senyoras, claus y demés en la forma que la Ciutat havia acostumat en semblans ocasions.

Que totas las bayetas enviaria la Ciutat a la isglesia per la funeraria y son adorno y lo demés no comprés ab la Concordia podria la Ciutat tornar-se'n, donant per la sagristia sinquanta lliuras de caritat.

Que la porta de la isglesia que mira a la sala dels Borbols staria tancada y se entregaria la clau a la persona destinada * per la Ciutat per lo cuydado de dita porta.

E. 100

Que se entregarian a compta de la Ciutat deu canas de renissos blanchs per gornir lo tumul, sopusat se havia trobat que en la funeraria de la mort del senyor rey Phelip quart de Castella y ters de Aragó, de gloriosa memoria, la havia la Ciutat enviada en la matexa forma que en lo acta de obligació fahedor per lo magnífich clavari de tornar lo imperial que prestá lo molt illustre Capítol y fer-ne un altre de igual al que se prestará no's faria novodat ans be que se seguís lo stil ab que fou rebut, lo que se feu per la funeraria de dit senyor rey en lo any 1665 sens novodat alguna.

Que se ordenaria als sagristans menors que prestassen una tovallola de faristol, la mes rica fos a la sagristia, y que se ajustás al imperial se prestava la almoada havia de estar sobre lo tumul.

Que en tot lo demás dependent de dita funeraria una y altra de las parts estaria al pactat y convingut en la sobremensionada Concordia feta y firmada en lo any 1662. Y ultimament quedaren las materias de conformitat aiustades, offerint-se reciprocament los tractadors, uns a otras, que si
5 otras cosas se offerian quedassen ab la matexa facultat de platicar-las. Donaren-se la norabona de esta evinensa y del bon logro havian tingut las materias. Se despediren los senyors capitulars y se'n tornaren a sa iglesia a ordenar algunas cosas de esta dependencia.

Axí al rebrrer com al acompanyar als dits comissaris capitulars y en lo seurer y demás urbanitats se platicá lo mateix serimonial que en lo dia
10 10 en la segona * conferencia, explicat en lo n.º 54.

Don Francisco Sans y Francisco Falguera donaren compta als senyors consellers del que se havia ajustat en la conferencia sobredita del que axí las senyorias com las demás personas de la quatreta que se trobavan ab lo
15 Concistori quedaren molt contens y se donaren gracias a dits don Francisco Sans y de Puig y Francisco Falguera y Ledó, los quals ne feren tota estimació.

N.º 62. — *Ajust fet ab los fusters del Capítol y de la Ciutat de tot lo que fos menester de son art, inseguint la deliberació n.º 28.*

Passaren après los molt illustres senyors consellers y quatre personas a ajustar ab Felip Molas, fuster de la Ciutat y Francisco Puig, fuster del molt illustre Capítol, lo qual en virtut del pactat en la Concordia havia de acistir en tot lo que de art de fuster fos menester en semblans funcions
20 ab los quals se ajustá per preu de vuytanta lliuras tot lo necessari per la funció de la funeraria que's veurá mes extensament en lo memorial de n.º 1[8]9, signat de letra E.

Dilluns, als 14 de mars, 1689.

N.º 63. — *Las missas que en todas las iglesias, ab tres dias, se celebraren en excusió de la deliberació n.º 19.*

En aquest dia, se acabaren de celebrar las missas que se havian recomanat dir y celebrar en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora (gose de gloria), y en los matexos tres dias de 11, 12 y vuy 14 en la capella de la present Casa se celebraren y digueren a la matexa intensió todas las missas que dende las sinch de la matinada fins a las dotsa tocadas se
30 pogueren dir. Lo número de unas y otras missas y lo que de caritat distribuí la Ciutat se trobará en lo memorial de n.º [190], signat de letra F.

Dimars y dimecres, 15 y 16 mars, 1689.

N.º 64. — *Serimonial que deu observar lo mestre de serimonias los tres dias del dol ab las personas y tribunals arribaran a visitar los senyors consellers.*

En estos dias, no dexaren de ocupar-se los senyors * consellers y personas de la quatreta conferint-se matí y tarda pera donar providensia a differens occurrencias dependens de la funeraria y dols que's tracta, y discorrent en lo serimonial havia de observar-se en la sala de Consell de cent los dias de 19, 20 y 21 en los quals se tindria lo dol, havent vistos los exemplars de semblans functions y havent trobat en ells ninguna uniformitat resolgueren manar al mestre de serimonias observás las cosas següens. E. 101

N.º 65. — *Al molt illustre Consistori dels senyors diputats.*

Al molt illustre Consistori dels senyors diputats y ohidors se li donará lloch al banch dels molt illustres senyors consellers, llevant los brassos de aquell, retirant-se tot lo consistori de dits senyors consellers a la part dels mercaders de forma que lo senyor conseller en cap vinga a quedar al mitx de dit banch, al costat del qual se assentarà lo senyor diputat ecclesiastich, o aquell qui será president en dit Consistori, de modo que los dos vingan a estar en lo mitx de dit banc, los demás concistorials, deputats y ohidors per son orde de filera vers la part dels ciutadans, y que al costat del ultim de dits consistorials de la Diputació vinga a estar lo primer prom, après del qual se acente lo offitial mes preheminent de la Diputació que anirá acompanyant son Concistori dels senyors diputats; los demás, sent personas militars o ciutadans o gaudins, alternian ab los demás prooms militars i ciutadans, los mercaders ab los mercaders, los artistas ab los artistas y los menestrals que en la Diputació se anomenan offitials mechanichs ab los menestrals, suposat que de tots estamens entre proms y offitials de Casa la Ciutat estaran acistits los señors * consellers. E. 101 v.º

N.º 66. — *Al magistrat de la Llotja de Mar.*

Al magistrat de la Llotja de Mar deu donar-se lloch, es asaber, lo consol militar o ciudadá entre lo senyor conseller quint y sisé, y lo consol mercader après del senyor conseller sisé; los advocats de la Llotja interpolats ab los advocats de la Ciutat, presehint sempre lo de la Ciutat mes antich. Los mercaders proms del Consell de vint interpolian ab los mercaders se trobaran en la sala del dol, presehint sempre hu dels que se trobaran acistir als senyors consellers.

N.º 67. — *Als alcaldes de la Seca.*

Als alcaldes de la Seca, perquè pretenen interpolar com los consols de la Llotja entre los senyors consellers, se previnga (parexent la pretenció impertinent) que quan arribaran al dol no's trobassen sino quatra senyors
 5 consellers ab que cessaria la qüestió, y axí tindrian lloch al costat del últim senyor conseller dels quatra que acistiran. Los demás de la comitiva se alternian segons son estament ab las personas que acistiran en lo dol als senyors consellers, presehint sempre hu dels de la Ciutat.

N.º 68. — *Al sant tribunal de la santa Inquisició.*

10 Arribant lo sant tribunal de la santa Inquisició a visitar los molt illustres senyors consellers se agraduen en esta forma, ço es, lo presidint en lo dit sant tribunal après del senyor conseller segón, y antes del senyor conseller ters. Lo segón inquisidor entre lo senyor conseller ters y quart, y lo fiscal de dit sant tribunal entre lo senyor conseller quart y quint. Advertint que si
 15 dels tres que forman lo sant tribunal ne faltava algú no se altera ni mude la alternativa y agraduasió si observar-la ab que arribaran a visitar los senyors consellers ab la * sobredita. Los demás offitials de la comitiva de dits reverens pares inquisidors alternaran o se interpolan ab las personas de son respectiu estament, però si se trobaran calificadors capellans o religiosos
 20 estos se intepolen ab los proms ciutadans ho militars, ab la advertensia que sempre ha de presehír un prom de la Ciutat.

E. 102

N.º 69. — *Al tribunal del Racional.*

Al tribunal del Recional o consistori, si arribará ab lo mestre racional o son llochtinent, se agraduará entre lo senyor conseller segon y conseller
 25 ters, los coadiutors, presehint lo prom mes preheminent, interpolaran ab los proms militars y ciutadans ; los demás offitials de la comitiva de dit tribunal interpolaran ab los de son respectiu estament, presehint sempre un prom de la Ciutat. Advertint que entre los senyors consellers no's dona lloch sino al mestre racional o son tinent, que si los dos concorran lo tinent
 30 ha de tractar-sa com los coadiutors ; y no concurrent lo dit mestre racional, ocupa son lloch lo tinent, y no acistint ni mestra racional, ni tinent, lo coadiutor mes antich no interpola ab los senyors consellers, sinó ab los proms, com es dit.

N.º 70. — *Al tribunal de la Batllia general*

35 Al tribunal ho concistori de la Batllia general, si arribará ab lo batlle general eo ab son llochtinent, se li donará lloch entre lo senyor conseller

segon y senyor conseller ters. Los demás accessors y offitials se regulan per lo mateix que se ha dit en lo tribunal del Rasional en lo n.º antecedent. Advertint emperó que faltant en los dos dits tribunals o concistoris, o en quiscú de aquells los dos principals presidins, que lo accessor o coadiutors
 5 respectius mes preheminent no te lloch entre los senyors consellers, encara que substituhís las absentias fent de president.

N.º 71. — *Al senyor bisbe de Barcelona.*

Al illustre senyor bisbe de Barcelona se li dona lloch prechint * a tot lo molt illustre Concistori, sentant-se al costat y ma dreta y primer que
 10 lo senyor conseller en cap. E. 102 v.º

N.º 72. — *Canceller de Catalunya no's convida y si se convidás lo puesto hauria de donár-ce-li.*

Lo mateix puesto se dona al reverent senyor canceller de Catalunya quant concorregués, però com no se ha trobat exemplar ab lo que de sobra se ha dit haver-se mirat las notas de morts de reys y reynas de que la Ciutat
 15 lo convidás, per so ara tampoch se convidará.

N.º 73. — *Al illustre Bras militar, anant en forma de Bras.*

Al molt illustre Bras militar, arribant a visitar los molt illustres senyors consellers en lo dol, al protector ho persona presidint en dit Bras, anant
 20 ab forma de Bras militar en n.º de 26 personas sens lo protector o presidint, se li donará puesto entre lo senyor conseller segon y ters, y los demás alternaran ab los proms ciutadans y militars, prechint lo primer prom.

N.º 74. — *Abats, dignitats, canonges, titols, ministres del real Consell, generals del real exercit, governador de la plassa de Barcelona, cavallers de
 25 abít, cavallers particulars, ciutadans, gaudins y altres.*

Als abats, dignitats, canonges, personas titulars, marquesos, comptas o bescomptas, cavallers de abít, generals del exercit, ministres del real Consell, governador de la plassa (que lo de Catalunya no te lloch), cava-
 30 llers particulars y ciutadans y gaudins y altres personas per graduadas que sian, se'ls dona lloch après del primer prom anant interpolant ab los demás proms que se trobaran acistint a la funció associant los molt illu-
 tres senyors consellers.

N.º 75. — *Als procuradors de la reverent provincia tarraconense.*

Als procuradors de la reverent provincia tarraconense se'ls done la matexa graduasió, ço es, de interpolar ab los proms militars y ciutadans, prechint emperó lo prom mes preherent.

5 N.º 76. — *Rahó de la sobredita graduasió.*

Esta forma de graduasió ab lo modo sobre dit se disposa observant y seguint la autoritat y lustre de la present ciutat per representar en estas funcions que's fan en la sala de Consell de cent lo comú de dit savi Consell de cent, y per esta rahó y causa acistexan y se * troban de
10 tots estats de dit Consell y no's donan en ell los puestos sinó es ab dita conformitat. E. 103

N.º 77. — *Ocupasió del mestre de serimonias en lo dol.*

Lo mestra de serimonias ha de tenir cuydado de rebre a la porta del cansell iunt al cap de la escala tots los tribunals y illustrissim senyor
15 bisbe y Bras militar, los demás a la porta del cansell, antes de la porta del Consell de cent, acompanyant-los dintra la sala del dol, y acomodarlos, com se ha dit, y aprés acompanyarlos ab la matexa conformitat que seran rebuts y de avisar los obrers pera rebre lo senyor bisbe, tribunals, Bras militar y demás que vingan ab serimonia y de scriurar y
20 notar tots los que arribaran a visitar los molt illustres senyors consellers, axí tribunals com altres.

Dijous, a 17 de mars, 1689.

N.º 78. — *Sindich y subsindich convidan per lo dol en virtut de la deliberasió n.º 22.*

25 En aquest dia, se doná principi a convidar per lo dol y axí Josep Güell, notari publich de Barcelona, sindich de la Ciutat, y Carlos Grau, també notari publich de Barcelona, subsindich de dita Ciutat, vestits ab gramallas de vint y quatré negra, y caparó al cap, portant-se ells matexos lo rossech embulicat al bras, anaren a las casas de tots los abats, dignitats
30 y canonges de las Cathredals de Catalunya que se trobavan en Barcelona, procuradors de la reverent provincia de Tarragona, prior de Tarrasa, titols axí marquesos, comptes con bescomptes, cavallers de abit, enclouent los

de Montessa, prior de Santa Anna, mestra de camp general, general de artilleria, general de la cavalleria, sargentos generals de batalla, governador * de la plassa de Barcelona y don Emanuel de Semmanat, que per ser estat virrey de Mallorca se tracta com a persona titular, noticiant a
 5 tots que los días de 19, 20 y 21 tenia la Ciutat dol, convidant-los a ell y a la isglesia Catredal per al día 22 en que se selebraria lo aniversari y pompa funeral per la ánima de la reyna nostra senyora, gose de gloria, las quals
 10 personas se havian repartit los dos, sindich y subsindich, y axí cada hu aná als que li varen tocar, permetent-sels anar a esta funció los dits sindich y subsindich ab cotxes per las moltas personas se trobavan en Barcelona,
 toleransia que encontrava ab tots los exemplars, pues uniformement eren de fer-se esta urbanitat anant a peu dits sindich y subsindich.

N.º 79. — *Dignitats y canonges de Barcelona no's conviden, y perquè.*

A las dignitats y capitulars de la isglesia Catredal de esta ciutat de Barcelona no's convidan seguint los exemplars, perquè los magnífichs obrers
 15 convidan lo molt illustre Capítol, y axí se judica que sent convidat lo comú ho son los particulars.

N.º 80. — *Los verguers convidan per lo dol y funeraria a cavallers y ciutadans en execusió de la deliberasió n.º 25.*

Los verguers, de dos en dos, aquest mateix dia, vestits ab gramallas de
 20 22.º negra, ab caperó al cap, portant-se ells matexos la falda enbulicada al bras, de ordre dels senyors concellers anaren a convidar per lo dol y funeraria a tots los cavallers particulars y ciutadans honrrats de Barcelona, arribant a sas casas de tots.

N.º 81. — *Lo magnífich clavari firma acta de fer un imperial igual al que lo Capítol presta.*

En aquest mateix dia, Massiá Marsal, notari de Barcelona y escrivá del molt illustre Capítol, se conferí en casa del magnífich Gismundo Boffill, ciutadá honrrat de Barcelona, * y lo present y corrent bieni clavari de dita
 30 Ciutat, pera rebre lo acta de obligasió que en dit nom de clavari te de firmar en favor del molt illustre Capítol de fer un panyo de brocat, brodat per los entorns ab escuts de las armas reals y de la Ciutat, vulgarment dit imperial, igual, al que lo molt illustre Capítol tenia offert dexar a la Ciutat
 35 (en los n.ºs 61, 17, 40 y 41) pera cobrir y adornar lo fétrato o tumul en lo día de la funeraria.

N.º 82. — *Lo clavari la sobredita obligació feya lo primer dia del dol personalment, y per estar desganat la feu en casa, com se ha dit en n.º 81.*

Esta obligació segons se ha trobat ab los exemplars que se son vistos y de que's fa menció en lo present dietari, acostumava fer lo magnífich
 5 clavari lo primer dia del dol personalment, anant a conferir-se en la sala capitular iunt lo Capitol, acompanyat del sindich y subsindich de la Ciutat, vestits tots ab gramallas y caperons al cap, ab esta diferència que al clavari li portava lo rossech un criat y los demás ells matexos se'l sustentavan embulicat al bras, lo que no pogué fer-se axí per estar dit magnífich
 10 vari desganat.

N.º 83. — *Que al sant tribunal de la Inquisició, al del Racional y Ballia general, no envia la Ciutat mes que una vegada los obrers y axí se adverteix fou error lo que hi anassen los dias 8, 9 y 10 del corrent. Correctió del descuit eo error de ser los obrers anats als 3 tribunals.*

15 En aquest mateix dia, los molt illustres senyors consellers y las quatre personas de la quatre de dols y funeraria, usant de las matexas facultats de Consell de cent y de la iunta de vint, a 5 del corrent mes de mars en n.º 4 y 6, havent regonegut que del que se trobava en los exemplars de morts de reys y reynas que no enviava la Ciutat sos obrers als tribunals
 20 de santa Inquisició, Racional y Ballia general, mes que una volta que era en la ocasió de convidar a dits tribunals per al dia de la funeraria, suplicant-los acistissen en la isglesia Catredal y noticiar-los dels dias en que tindrian los molt illustres * senyors consellers dol y per ser estat error y descuyt las embaxadas fetas a dits tribunals per dits obrers en los dias
 25 8, n.º 38, 9, n.º 45, y 10, n.º 52, per so emendant y corregint dit error y descuit, prevenint que en lo esdevenidor no se incidisca en lo mateix, los molt illustres senyors consellers y personas de la quatre de dols deliberan que attés no's trobava exemplar nassen los obrers en semblans ocasions de dols de reys o reynas dos voltas als tribunals de santa Inquisició, Racional
 30 y Ballia general, y que senti ia estats y ser precís haver de convidar dits tribunals per lo aniversari celebrador lo dia 22 en la isglesia Catredal, y dar-los noticia de que tindria dol en la Casa de la Ciutat los tres dias de 19, 20 y 21 del present, que per so dits obrers, ab lo mateix modo y forma que han observat en las functions tenan fetas, vajan a dits tribunals per
 35 lo affecte de sobre expressat, ab advertensia de que en quiscú de dits tribunals digan que per error los havia la Ciutat cansat ab la visita eo embaxadas los dias de 8, 9 y 10 del corrent respectius, a sas senyorias fetas, y que no havent de fer-se mes que la present funció suplicava la Ciutat escusas-

sen lo descuit que notaria en sos dietaris per no cansar altra volta ab repetidas molestias.

N.º 84. — *A Borrás 500 ll. s., usant de la facultat donada en n.º 46. Vejà's n.º 164.*

5 En aquest mateix dia, dits molt illustres senyors consellers y quatre personas, usant de las predivas facultats, deliberaren que del compte de carns currible sian giradas a Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona, y escrivá racional de la present Casa, sinch * centas lliuras a efecte de distribuhir-las ab lo que a obs de dols y funerarias li será ordenat per dits
10 molt illustres senyors consellers y cuatreia eo per la major part. E. 105

Divendres, als 18 març, 1689.

15 N.º 85. — *Obrers: convidan per al dol al senyor bisbe, illustre Capítol, inquisidors, Racional, Ballia y Bras militar, executant las deliberacions de n.º 21 y n.º 83 als deputats. Diputats; com tractan los obrers anant ab embaxada. Bras militar: com tracta los obrers quant van ab embaxada.*

Los magnífichs obrers, ab lo mateix modo y forma y acompanyament que feren las embaxadas dels n.ºs 13 y 14, partiren de Casa la Ciutat obtinguda hora respectivament, y anaren en execusió de las antecedent deliberacions al molt illustre y reverent senyor bisbe de Barcelona, molt
20 illustre Capítol de la Seu de la present ciutat, molt illustre Concistori dels senyors deputats, molt illustre Bras militar, als tribunals de la santa Inquisició, del Racional y Ballia general, pera donar noticia a tots dels tres dias en que se tindrà dol en Casa la present Ciutat, y iuntament convidar-
25 los per lo dia 22, suplicant-los en nom de la Ciutat vulguessen acistir en la iglesia Catredal a la matinada que se selebrará lo aniversari y obsequias en sufragi de la ánima de la reyna difuncta. Observaren los magnífichs obrers en los tribunals de la santa Inquisició, Racional y Ballia, las circunstancias de la deliberació, per los senyors consellers feta lo dia de ahir (n.º 83), dient en quiscun tribunal ser estat descuit la embaxada dels dias 8, 9 y 10,
30 y que notaria la Ciutat no haver-los de molestar en semblans ocasions mes que una volta y esta per lo fi de la present embaxada. Previngués en lo tribunal de la Ballia general lo aciento que * devia donar-se als magnífichs obrers y axí se assentaren ab iguals sillas a las dels accessors de dit tribunal. E. 105 v.º

35 En lo serimonial de rebre y acompanyar als obrers en unas y otras parts se observá lo que queda notat en los n.ºs 13, 14, 38, 41 y 52.

En la Diputació foren rebuts y acompanyats per los offitials de la casa y dintra de consistori se assentaren en sas cadiras posadas al costat del doser, mirant al ort.

En lo Bras militar alguns offitials los isqueren a rebre a la porta de la sala de Sant Jordi, y los acompanyaren fins dita porta. Al sentar-se ocuparen los costats del protector, o president, ço es, lo obrer ciudadá a ma dreta y lo obrer artista a ma esquerra.

N.º 86. — *Lo escrivá de las obras no te lloch en la sala en que donan las embaxadas los obrers.*

Lo escrivá de las obras que acompanyá a dits magnífichs obrers anant a las embaxadas no te lloch en la pessa o aposento ahont dits magnífichs obrers donan sas respectivas embaxadas, y axí se li previngué quedás fora ab los demés offitials que acompanyan a dits obrers, y se executá.

N.º 87. — *Ballia general: procura saber lo puesto que en lo dol se li donaria, a que se respongué ab lo contingut en n.º 70.*

Rebuda per lo concistori de la Ballia general la embaxada de n.º 85 per los magnífichs obrers reportada, duptá en lo puesto que la Ciutat li donaria en lo dol, y axí extrajudicialment se feu entendre a alguns dels molt illustres senyors consellers que respongué, havent-ho comunicat al Consistori y a las quatre personas, lo que en n.º 70 está disposat, ço es, que lo balla general, eo son llochtinent, se graduaria entre los senyors consellers segon y ters, los demás accessors, advocat fiscal com y també lo llochtinent, si lo balla general acistia, après del primer prom, interpolant ab los demás proms ciudadans y militars.

* N.º 88. — *Crida¹ per los llochs acostumats de la ciutat en execusió de la deliberació n.º 26.* E. 106

En aquest mateix dia, 17 de mars, 1689, vuyt corredors de coll, ab capas de dol que ells mateixos se procuraren, ab veu de surdinas, publicaren y feren crida per los llochs acostumats de la ciutat que en los días de 19, 20 y 21 del corrent los molt illustres senyors consellers tindran dol en Casa de la Ciutat, y que lo dia 22 se selebrará en la iglesia Catredal la funerària, manant de part dels molt illustres senyors consellers a tothom generalment, que en estos días tingan las portas de sas casas tancadas, vacant de son

¹ Nota marginal: «Está dita crida llargament continuada en n.º 193, signado de letra I.º V. p. 449.

treball, dedicant-se a acompanyar ab lo sentiment a esta Ciutat, y ocupar-se unicament en pregar a Deu Nostre Senyor per la ànima de la mort de la reyna nostra senyora, gose de gloria.

5 N.º 89.— *Cumpliment dels 9 dias que se acostuman tocar per semblans funerarias las campanas.*

Ferent-se en aquest dia los tres tochs de las campanas al matí, mitx dia y a las oracions, havent-se continuat en los dias antecedens dende deu del corrent fins en aquest dia inclusiuve, que son los nou dias se acostuman a fer dits tochs.

10 N.º 90.— *Embaxada del Bras militar, de la qual nasqué debat, y se veurá n.º 125. Es la que se observá y placticá ab la embaxada del Capitol en n.º 37 y 41. Forma de sentar-se los embaxadors del Bras.*

En aquest mateix dia, lo molt illustre Bras militar demaná hora als molt illustres senyors consellers pera reportar una embaxada, la qual, 15 crehen-se los senyors consellers que era per tractar algun negoci particular, no obstant que en estos dias no acostuma admetrer embaxadas ningunas lo Concistori menos aquellas que son necessarias per fer-se la funció fune-
raria, com son las del Capitol, y obtinguda arribaren en Casa de la present Ciutat don Pedro Bach y Cartellá y Ramón Castelló y de Platja, los quals 20 rebuts per alguns offitials ab la forma acostumada, y acompanyats fins al aposento vulgarment dit de trentanari, ahont estavan junts los senyors consellers y assentats don Pedro Bach entre cap y ters, y Ramón Castelló entre segon y quart, segons la forma * ajustada als nou de noembre de 1685, ab deliberació per lo savi Consell de cent, dit dia y en nom de dit molt il-
lustre Bras militar, digueren y explicaren la estimació gran ab que quedava 25 lo Bras de la mercé hera la Ciudad servida fer-li donant al molt illustre Concistori lo pésame, assegurant que axí lo comú com lo particular del Bras, acompanyava a sa senyoria en lo sentiment ab que's veyá a la Ciutat, suplicant aximateix fossen servits admetre aquell rendit obsequi per la dificultat
se tenia en juntar lo Bras, que tal volta fora ocasió de que no pogués cumplir 30 al que hera tant de sa obligació com acistir als molt illustres senyors consellers en los proxims tres dias del dol. Al que fou respost, per los senyors consellers, en veu del senyor conseller en cap, que restavan ab viu descon-
suelo del que eran estats servits significar tocant a la dificultat de poder-
se convocar lo illustre Bras, però se assegurava que de la mersé que sempre 35 era estat servit fer lo molt illustre Bras a la Ciutat no fora menos en la present, procurant per tots los medis possibles la convocació de dit molt

E. 106 v.º

illustre Bras pera poder lograr esta ciutat sa acistensia, y que aquest no hera lloch de admetrer pésames de semblant qualitat sino la sala del Consell de cent en los tres dias del dol.

Dissapta, 19 de mars 1689, primer dia del dol.

5 N.º 91. — *Adorno de la sala del Consell de cent. Adorno de la sala en que lo dol se havia de tenir.*

Estava la sala en que se acostuma de juntar lo savi Consell de cent tota cuberta de bayeta, ço es, lo frontispici dende * dalt del sostro fins a la espatllera dels banchs, dende ahont passava a rossegar per terra de forma
10 que puguessen servir cuberts dits banchs de bayeta per sentar-se; tots los demés banchs de la sala estavan aximateix cuberts de bayeta com y també las parets, sens dexar finestra uberta, dende las barras ahont se posan las colgaduras fins a terra. Lo quadro de Nostra Senyora de Montserrat, que está sobre la porta de la sala, se cubrí també de bayeta. A la
15 porta que passa al aposento de la habilitasió se posá també una cortina de bayeta, y en terra tot lo paviment de la sala en lloch de estoras fou tot cubert de bayeta, de forma que quedava molt obscura la sala, no rebent claror sinó de las vidrieras altas, y encara per part de fora se taparen ab estoras. La porta principal de la sala estava de par en par uberta, perquè
20 ab desembrás se pugués entrar y exir.

F. 107

N.º 92. — *Obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias son los primers de arribar a Ca[sa] de la Ciutat per rebre los senyors concellers.*

Axí, ia pervinguda y parada la sala en la qual havia de tenir-se lo dol, los primers que arribaren en la Casa de la present Ciutat foren lo senyor
25 doctor Felix Graells y Vicens Gavarró, notari publich de Barcelona, obrers lo present any, Esteve Cols, notari publich de Barcelona, subrogat de don Francesch Llentisclar, escrivá de las obras, y lo doctor Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona, escrivá racional de la present Casa y mestre de serimonias dels senyors consellers, vestits tots ab sas gramallas de drap
30 vintyquatre negra, sustentava ab lo bras la falda o rossech, y cap cubert ab lo caparó, y lo mestre de serimonias ab la insignia o bastó de sa representació, cubert y andolat de bayeta, aguardant que los senyors consellers vinguessen * per exir-los a rebre al cap de la escala, y després, dintra,
dit mestre de serimonias pera agradar y acentar a cada hu en sos
35 puestos.

F. 107 t

N.º 93. — *Lo conseller sisé arriba a Casa de la Ciutat.*

Serian las nou horas de la matinada, quant lo molt illustre senyor conseller sisé, Joseph Juli, mestra de casas, arribá en Casa la Ciutat acompanyat de don Francisco Sans y de Puig, don Joan Claresvalls, don Anthon Solá y Montaner y Bernat Juli, mestre de casas, formant un bordó dit
 5 senyor conseller y los tres dits cavallers, sos proms, y lo mestre Juli, prom menestral ab lo tauler militar Ihego de Sant Joan, ab differens altres offitials de la ciutat que en lo repartiment fet dels offitials de la present Casa, Taula y Banch, per acompanyar y acistir als molt illustres senyors consellers se li havian assenyalat; anaven també estos ab gramallas de dol
 10 y lo cap cubert com lo senyor conseller y los proms.

N.º 94. — *Lo senyor conseller quint arriba a Casa la Ciutat.*

Poch après, arribá lo illustre senyor Francisco Michalet, cirurgia, conseller quint, acompanyat de sos proms, qui eran Francisco Sembasart, ciudadá honrrat de Barcelona, don Francisco Montaner y Sacosta, don
 15 Joseph Aguilar y Jauma Fábregas, notari real collegiat; anavan lo ciudadá y dos cavallers fent bordó ab lo senyor conseller, y lo prom artista ab los offitials destinats ab lo sobredit repartiment pera acistir al senyor conseller quint, observant la mateixa forma que se ha dit del senyor conseller sisé.

20 N.º 95. — *Lo senyor conseller quart arriba en Casa la Ciutat.*

Lo illustre senyor conseller quart Juseph Novial, micer, no tardá après del senyor conseller quint, acistit de proms que eran Lluís Romeu, Miquel Carreras y Bertran, Cristofol Lledó y Carreras, tots ciutadans honrrats
 25 anant los quatra primers fent bordó ab lo senyor conseller, y lo quint prom entre la comitiva dels ofitials que li tocavan de acompanyament.

E. 108

N.º 96. — *Lo senyor conseller ters arriba en Casa de la Ciutat.*

Seguí après lo illustre senyor conseller ters, lo doctor micer Joseph Daltá, acistit de Jacintho Sagrera y Xifré, Josep Mora y de Solanell, donzell, Magí Barrera, ciudadá honrrat de Barcelona y don Jacintho Sagrera y Massana, fent tots un bordó acompanyat de offitials de la present Casa.
 30

N.º 97. — *Lo senyor conseller segon arriba en Casa la Ciutat.*

Lo illustre senyor don Feliph Ignasi de Alegria, conseller segon, arribá
 35 après, del qual eran proms Joseph Barrera, ciudadá honrrat de Barcelona,

don Joseph de Marimón y Corbera, don Carlos Fivaller y Torras y don Josep de Francholí y Magarola, fent tots un bordó, y detrás del bordó seguian també offitials de la Casa.

N.º 98. — *Lo senyor conseller en cap arriba en Casa la Ciutat.*

5 Immediadament se veu arribar en Casa de la Ciutat lo illustre senyor, Jauma Falguera, ciudadá honrrat de Barcelona, conseller en cap, portant per proms don Joseph Marlés y Casademunt, don Geronim Novell y Bertrola, don Joseph Galceran de Cartellá y Sabastida y Francisco Falguera y Lledó, ciudadá honrrat de Barcelona, ab la comitiva de offitials que li
10 tocaren en lo repartiment sobredit.

N.º 99. — *Modo y forma ab que los senyors consellers anaren dende sa casa fins a la de la present Ciutat.*

Lo modo y forma ab que los senyors consellers partiren de sa casa y arribaren a la de la present Ciutat fou: devant, los dos lacayos vestits de dol
15 y capa larga fins a terra (observant en tot son vestuari la dispositió donada en n.º 48) descuberts; après, lo verguer o acompanyador, a qui seguia lo conseller y a estos son bordó y la comitiva de offitials, differiant-se sols en que los senyors consellers * ters y segon al costat del verguer o acompanyador
20 portavan un dels vadells del Estudi ab gramallas iguals als verguers; lo senyor conseller en cap a mes de son verguer portava lo porter del clavari y lo correu aximateix ab gramallas com lo verguer y las masses cubertas de bayeta, y lo capdeguayta de la Ciutat devant de tots ab gramalla com los verguers, cuberta la vara de dol, y tots ab capiró al cap.

25 Als senyors consellers y personas de son bordó los sustentavan lo rossech, ho falda, sos respectius criats, tots vestits de dol y los demás ells matexos se'l sustentavan doblat al bras.

N.º 100. — *Lo conseller sisé feu esta funció ab cotxes contra la consuetut, y perquè.*

30 Esta funció encara que la fan los senyors consellers a peu, sens embargo, havent plogut molt la nit antes y haver de passar lo illustre senyor conseller sisé, pera arribar de sa casa a la de la Ciutat, la plassa de Santa Anna, que estava intrectable del fanch, premeditant ab sos proms quanta incomoditat y indecentia fora anar a peu, li aconsellaren dispensar esta formalitat y posar-se en cotxes. Al primer anava lo verguer, al segón lo senyor conseller y los proms militars, al tercer y al quart lo prom menestral
35 y los offitials del acompanyament, del que después iunts en Casa de la Ciutat los senyors consellers se'n doná al molt illustre Concistori rahó que

aprobava la disposició, y axí se observá estos dias següens al venir y tornar-se'n de la present Casa. Los demás senyors consellers, com no havian de passar camí tant fangós, anaren y feren las functions a peu ab alguna * desensia que al senyor conseller sisé no era pocible.

E. 109

5 N.º 101. — *Obrers: lo serimonial que observan al arribar los molt illustres senyors consellers, com y també lo mestre de serimonias.*

Los magnífichs obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias, isqueren a rebre axí com arribavan als senyors consellers, y los
acompanyavan dintra la sala fins el primer banch dels ciutadans y
10 militars; y lo mestre de serimonias senyalava lo puesto y lloch a tots los que acistian, de modo que, sent arribats tots a la sala del dol, se veu estar los senyors consellers en lo mateix puesto y orde com acistexan en lo savi Consell de cent. Los proms militars y ciutadans, precehint a tots don Joseph Marlés y Casademunt, per sa major edat, stavan asentats en
15 los banchs de militars y ciutadans, y los que no caberen, per falta de lloch en dits banchs, se'n passaren a la part dels mercaders, sentant-se lo de major edat dels que hi passaren al puesto ahont seu en Consell de cent lo prom dels mercaders e ho lo primer vot del estament mercantivol y seguidament los demás, aprés dels quals se asentaren los mercaders. Lo magnífich clavari, las ocasions que sa indisposició li donaren de acistir, que
20 foran pocas, ocupá lo puesto que acostuma en Consell de cent. Los obrers se assentaren, ço es, lo ciudadá lo primer del segon banch de la part dels ciutadans y militars, a son costat los accessors de la present Casa y lo acesor de la Visita, aprés dels quals lo tauler militar y administrador del Banch;
25 lo obrer artista se assentá lo primer del segon banch de la part dels mercaders, y a son costat lo tauler mercader. Los obrers ocuparen estos dos caps de banchs, perquè sent tanta la funció que tenan de rebre y acompanyar, com se ha dit en n.º 74, poguessen ab facilitat y sens embrás exir los demás que acistian als molt illustres senyors consellers. Offitials de la
30 Casa, de Taula y Banch, se sentaren en los * banchs que respectivament corresponian a son estament.

E. 109 v.º

N.º 102. — *Nominació de quatre personas pera anar ab embaxada a sa excellencia, inseguint la deliberació n.º 31.*

35 Stant en esta forma congregats los molt illustres senyors consellers y demás personas y ab la compostura de tenir tots cuberts lo cap ab lo caperó y posada la gramalla en tots los tres dias que se acistí al dol, lo molt illustre senyor conseller en cap, en nom de tots sos companys y en veu sua, nomená per la embaxada faedora a sa excellencia don Francisco Sans y

de Puig, don Joseph Galceran de Cartellá y Sabastida, Francisco Falguera y Lladó y Miquel Carreras y Bertrán, ciutadans honrrats de Barcelona, los quals, exint de son puesto, anaren a pendrer los ordes dels molt illustres senyors consellers; y alsant-se de peus lo illustre senyor conseller en cap
 5 digué fossen servits anar a sa excellentia lo senyor virrey, y dir-li de part de la Ciutat que lo dia present se havia donat principi als tres dias del dol acostumava la Ciutat tenir en semblans affictions, y que durant aquells los senyors consellers no visitavan a ningú sinó, que aguardavan en Casa la Ciutat qui volgués visitar-los, y que axí mateix en dits tres dias no se
 10 ocupavan en funció altre que en la del dol, suplicant iuntament a sa excellentia fos servit lo dia de 22 honrrar ab la acistencia a la Ciutat en la isglesia Catredal, en la qual se selebraria ab tota pompa funeral un solempne aniversari per descans de la ánima de la reyna nostra senyora, en sufragi de la qual tenia fetas selebrar la Ciutat en totas las isglesias de ella y de sos
 15 suburbi totas quantas missas pogueren selebrar-se en lo espay de tres dias, que foren 11, 12 y 14 del corrent, donant per quiscuna sinch sous de caritat. Acceptada esta comissió per los sobredits se enviá un verguer a palacio pera demanar hora a sa excellentia, lo senyor * duch de Villarmosa, compta
 20 de Luna y Sástago, nostre virrey y capitá general per sa magestat, anant lo dit verguer ab gramalla y cubert lo cap. Assenyala sa excellentia per dita embaxada las tres horas de la tarda.

E. 110

N.º 103. — *Sindich de la Diputació: acistit de serts offitials de aquella casa arriba ab recado de son concistori als senyors consellers, y ab que serimonia y forma. Tenor del recado.*

25 Esta matinada, de part del molt illustre Concistori dels senyors diputats y ohidors, arribá lo doctor Joseph Orlau, subrogat en lo offici de sindich de la Diputació per don Joseph Masdovellas y Salba, qui obté la propietat, acistit del doctor Joseph Costa y Vila, servint lo offici de procurador fiscal, y Pere Martir Carreras, ajudant de rasional de la casa de la Diputació,
 30 als quals acompanyavan vuyt offitials mecanichs ho menestrals. Anaven tots ab gramallas de dol y lo cap cubert ab sos caperons, ab esta diferencia que als tres primers sos respectius criats vestits de dol los sustentaven lo rossech y los altres ells mateixos embolicat en lo bras, anant ab esta forma fins pujada la escala de Casa de la present Ciutat, y dexant caurer lo rossech
 35 los tres primers entraren en la sala del dol, y assentats en ella lo sindich aprés del primer prom, a la part dels ciutadans y militars, y los altres dos interpolant seguidament ab los altres proms. Lo sindich de la Diputació digué als molt illustres senyors consellers de part y en nom del molt illustre Consistori, que aquell mateix dia y los dos següens en la casa de la Diputació

tindrian dol los molt illustres senyors diputats y ohidors, los quals, en continuació de la bona corrèspodentia, desitjavan arribar a visitar als molt illustres senyors consellers, per lo que folgarian saber lo puesto que sa senyoria fora servit donar-los. Entés dit recado per los senyors consellers lo 5
 5 lo senyor conseller en cap, stimant la noticia que se li participava, digué que se donaria lo puesto als senyors diputats y ohidors que a sa * senyoria era degut y acostumat en altrás semblans ocasions. Axí se alsá dit sindich y los altres dos de sa companyia despediren-se ab recíprocos acatamens, arestrant lo rossech fins a la porta del cap de la escala y se'n anaren ab lo 10
 10 acompanyament dels matexos vuyt offitials y ab lo mateix modo y forma eran vinguts se'n tornaren a la Diputació. Los vuyt offitials del acompanyament del sindich, lo temps durá lo recado, estigueren asentats en los banchs dels menestrals.

E. IIO v.º

N.º 104. — *Recado del senyor bisbe per medi de dos capellans demanant*
 15 *hora pera visitar als senyors consellers.*

Aprés, arribaren dos capellans de la familia del reverent senyor bisbe de Barcelona, don fra Benet Ignasi de Salazar, del orde de Sant Benet, dient lo gust que tenia sa ilustríssima de visitar los molt illustres senyors consellers, suplicant-los fossen servit senyalar-li hora; y lo senyor conseller 20
 20 en cap, stimant a sa ilustríssima la mersé, respongé que rebrian tant gran favor sempre que tingués sa ilustríssima gust de aconsolar y honrrar a la Ciutat ab sa presentia.

N.º 105. — *Los senyors diputats visitan a la Ciutat y en que forma.*

Immediadament arribá lo Concistori dels senyors diputats y ohidors en 25
 25 esta forma: devant, los tres verguers ab gramallas de dol y caparó al cap, portant las massas altas y cubertas de panyo negra; seguian los tres senyors diputats, trás de ells los tres senyors ohidors, los ecclesiastichs ab sotana entera de panyo y beca del mateix, ab un gran rossech que sustentavan dos patjas també vestits de dol y bonetes al cap; los seculars també ab 30
 30 gramallas aximateix de panyo i capiró del mateix, uns y altres ab insignias negras, ab un escut de plata al mitx ab las armas de la Diputació; seguian al molt illustre Concistori los acessors, advocat fiscal, offitials, mestras de la casa de la Diputació y molts offitials macanichs, tots ab gramallas de panyo y capiró al cap. Isqueren-los * a rebre alguns offitials 35
 35 de la present Casa a la escala, baxant alguns graons, los magnífichs obrers, scrivá de las obras y mestra de serimonias al cansell de la porta al cap de la escala, y los acompanyaren, ço es, los obrers, scrivá de las obras y offitials fins al primer banc dels militars y ciutadans, y lo mestre de serimonias

E. III

fins a haver agradauat a tothom. Lo modo que en dita agradauasió se tingué; y en la visita se observá en orde al seurer es lo mateix que tenian disposat los senyors consellers y quatra peronas en los días 15 y 16 del corrent, n.º 65, que per no cansar ab molesta repetició no se especifica.

5 En lo temps que se estava ab la formalitat y serimonia de rebre lo concistori, lo fuster de la Ciutat tragué del banch en que estaven sentats los senyors consellers los brassos, com estava disposat en lo dit serimonial, y en lo mateix n.º 65, y axí tingueren lloch ab tot espay de estar assentats los senyors diputats, ohidors y consellers, y en ser fora de la visita los dits
10 senyors diputats y ohidors torná lo mateix fuster a posar dits brassos, conforme antes estavan posats.

Acomodats que estigueren los senyors diputats y ohidors y demás personas de sa comitiva, lo illustre senyor diputat ecclesiastich parlá en nom de tots sos companys ab plausibles, pulidas y tiernas veus, donant
15 lo pésame a la Ciutat, y après de haver estat molt bon rato ab son raho- nament respongué lo molt illustre senyor conseller en cap ab molta grati- tud y agrado, y havent estat un rato de visita se alsaren los senyors dipu- tats y ohidors, despedint-se dels senyors consellers ab recíprocos acatamens y cortesias, y seguits ab tota sa comitiva de offitials, acompanyats dels
20 obrers y escrivá de las obras fins a la porta del cansell, ahont alsaren lo * rossech que al entrar havian dexat caure los criats dels senyors consis- torials y dels offitials fins a alguns graons de la escala, se'n tornaren a la Diputació ab lo mateix modo y orde que vingueren.

E. III v

N.º 106. — *Disgrega's lo dol y ab quina forma.*

25 Fins a las dotsa horas stigueren los senyors consellers congregats y co- mensant a anar-se'n lo senyor conseller en cap, lo seguiren tots los demás senyors consellers, hu després altre, y ab la mateixa forma que eran vinguts se'n tornaren a sas casas a peu, menos lo senyor conseller sisé que se'n torná ab los matexos cotxes que era vingut, com se ha dit en n.º 100. A tots los se-
30 nyors consellers acompanyaren fins a la porta del cansel del cap de la escala los magnífichs obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias.

Primer dia del dol per la tarda.

N.º 107. — *Tornan los senyors consellers a Casa la Ciutat pera proseguir lo dol, y ab que forma.*

35 A las dos horas de la tarda, los molt illustres senyors consellers tornaren en Casa de la present Ciutat pera proseguir lo dol ab lo mateix modo y

forma que la matinada havian arribat, y en tot se observá la matexa serimonia, seguint lo notat en n.º 99 y n.º 101.

N.º 108. — *Visita del senyor bisbe.*

Poch tardá a arribar lo molt illustre y reverendissim senyor bisbe de Barcelona, acompanyat de tota sa familia, al qual reberen offitials de la Casa, obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias en la matexa conformitat que als senyors diputats, n.º 105 ; doná-li a sa ilustríssima lo puesto que en lo serimonial n.º 71 se ha dit. Doná sa senyoria lo pésame ab veus y effectes de molt consuelo, y havent-li respost lo molt illustre senyor conseller en cap ab paraulas de estimació y haver estat en visita un rato se despedí * dels senyors consellers, y fou acompanyat dels matexos y en la matexa forma que fou rebut. E. 112

N.º 109. — *Embaxada a sa excellencia ab acompanyament de molts offitials y ab gran serimonia, inseguint la deliberació n.º 31 y la formalitat n.º 102.*

Antas de entrar lo senyor bisbe en visita, havent tocadas las tres horas que sa excellencia havia assenyalat per la embaxada, y havent lo mestre de serimonias avisat per acompanyar los embaxadors, los dos ajudants de la scrivania major, lo ajudant de escrivá rational, lo escrivá de registre, lo ajudant de mestre rasonal, los dos arxivers, lo aportant lo llibre de administració de formens, los aportans los llibres major y segon del Banch, lo notari de la Taula, lo credenser del Banch, los dos argenters de la Taula y Banch, lo escrivá y lo procurador fiscal de la Visita ; don Francisco Sans y de Puig, don Joseph Çabastida, Francisco Falguera y Lledó y Miquel Carreras y Bertran, partiren de la Sala de Consell de cent, havent pres los hordes dels molt illustres senyors consellers, y ab lo acompanyament de tots los offitials sobredits, anant devant lo capdeguayta de la Ciutat y après un verguer sens massa, ab gramallas y caperons al cap, tots quatra embaxadors de filera, se encaminaren a palacio, sustentant lo rossech a dits quatra cavallers sos criats vestits de dol, y los offitials sustentant-se'l ells matexos. Arribats a palasió, y pujada la escala, al entrar al saló gran dexaren caurer los rossechs axí dels cavallers com offitials, y arrestrant per terra arribaren a encontrar a sa excellentia en la porta de la sala ahont havia de donar-se la embaxada sens dol algú ni en sa persona ni en sa casa ; y al que'l toparen dits embaxadors feren-li lo degut acatament sens mourer ni sombrero ni caparó ; y acentats axí sa excellentia com dits quatra cavallers, referiren a sa excellentia lo que los senyors consellers los havian

ordenat a la matinada de sobre referit en n.º 102, y sa excellentia fou servit respondrer * que estimava molt las demostracions feya la Ciutat y que acudiria ab molt bona voluntat al aniversari. Aprés de que dits quatra cavallers se alsaren y a la porta del mateix aposento ab molts acatamens se
 5 despediren de sa excellentia, lo qual corresponent als acatamens se llevava lo sombrero, y arrestrant las faldas de la gramalla fins a la sala ahont los havian dexades caurer los criats alsaren las de sos amos pera sustentarlas y los offitials pera entroscar-las al bras, tornaren ab la matexa forma en Casa de la Ciutat, y arribats en la sala del dol donaren compte als molt
 10 illustres senyors consellers de haver obehit als mandatos y del que sa excellentia era estat servit respondrer, y havent-los ne donat gracias los senyors consellers se'n tornaren cada hu al puesto que en lo dol ocupava com a prom.

E. 112 v

15 N.º 110. — *Visita del veguer ab sa Cort. Agraduasió que se observa ab lo veguer y son acompanyament.*

Aprés, arribá en la present Casa lo senyor veguer acompanyat del prior de la Cort, escrivá major y demés notaris, subveguer, y cap de guayta ab gramallas de dol, caparons al cap y varas cubertas de dol. Fou rebut per los obrers a la porta del cansell, per lo escrivá de las obras y mestre
 20 de serimonias, al qual acompanyaren los obrers, fins al primer banch dels ciutadans y militars, y lo mestre de serimonias agraduá a tots, ço es, lo veguer preceint al senyor conseller en cap, lo prior de la Cort aprés del primer prom, lo escrivá major y notaris en los banchs dels notaris, lo subveguer y cap de guayta al banch segon dels mercaders. Y després de
 25 haver estat un rato y donat lo pésame als senyors consellers, dit senyor veguer se'n aná, y los obrers y escrivá de las obras lo acompanyaren fins al mateix puesto, ahont lo havian rebut. Axí lo senyor veguer com los demés al encontrar los obrers se dexaren arestrar los rossechs fins que de dits * obrers foren despedits.

E. 113

30 N.º 111. — *Alcaldes de la Seca: visita als senyors consellers.*

En aquest dia, arribaren, los alcaldes de la Seca ab sos accessors, consistorialment, ab dos massas cubertas de dol, los massers, alcaldes, y demés offitials de son tribunal; tots anavan ab gramallas y lo cap cubert ab lo caperó. Foren rebuts a la porta del cap de la escala per los magnífichs
 35 obrers, scrivá de las obras y mestre de serimonias, que'l acompanyaren los obrers fins al primer banch dels ciutadans, y lo mestre de serimonias fins a agraduar-los, en la conformitat disposada y pervinguda en n.º 67.

N.º 112. — *Magistrat de la Llotja del Mar.*

Lo magistrat de la Llotja del Mar en aquest dia arribá a visitar los senyors consellers, ço es, consols, defenedors y proms de consell de vint y los offitials de dit magistrat, axí mercaders com altres, anavan tots endolats ab gramallas y cubert lo cap ab los caperons, tot de panyo, que'ls havia repartit la Llotja, portant las massas devant los verguers ab gramallas y capiró al cap, y las massas cubertas de dol. Arribats en Casa de la Ciutat, a la porta del cansell, antes de la sala del Consell de cent, ahont se dexaren caurer los rossechs, isqueren a rebrer-los los magnífichs obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias, y fins al primer banch dels ciutadans y militars los acompanyaren los obrers y lo escrivá racional y mestre de serimonias fins a haver-los acomodats a tots, ço es, lo consol ciudadá entre los senyors consellers quint y sisé, y lo tinent del consol mercader anomenat per lo senyor conseller quart, que per ser mort dit consol mercader y servir sa vacant li tocava la nominació, après del senyor conseller sisé; los deffenedors, proms de consell de vint y altres del estament mercantivol interpolaren ab los mercaders * que estavan en los banchs de la part dels mercaders, y los que no tingueren de son estament ab qui interpolar se sentaren de filera en lo segon y terser banch de son propri estament de mercaders, y los demás offitials de la Llotja que portava lo magistrat en son acompanyament en los banchs que segons sa ocupasió y stament los tocava, seguint en tot lo disposat en lo n.º 66. Doná lo pésame lo consol ciudadá elegantíssimament y molt conforme la ocasió, a que respongué lo illustre senyor conseller en cap molt a proposit; y tingut un rato de visita se alsaren, despedint-se ab molts acataments dels senyors consellers y de tots los de la sala, acompanyant-los los matexos que'ls havian rebut fins al mateix puesto ahont eran exits al arribar.

E. 113 v.º

N.º 113. — *Disgrega's lo dol donant fi al primer dia.*

Serian ia las set horas de la tarda y axí comensaren a disgregar-se los senyors consellers, tornant-se'n a sas casas en lo mateix orde, modo y forma que a la matinada se havian disgregat, com apar en n.º 106.

Diumenge als 20 de mars, 1689. Segon dia de dol per la matinada.

N.º 114. — *Tornan los senyors consellers en Casa la Ciutat per proseguir lo dol, y ab que forma. Visita de cavallers particulars. Capitulars de Urgell, Capitulars de Vich. Cavallers particulars. Prior de Santa Ana: visita los senyors consellers.*

En aquest dia, a la matinada de bona hora, trobant-se en Casa de la Ciutat los magnífichs obrers, scrivá de las obras y mestre de serimonias, comensaren a arribar los molt illustres senyors consellers, observant-se ab tot lo mateix que en lo dia de ahir continuat en los n.ºs 99, 100 y 101. I acomodats tots en los matexos respectius puestos comensaren a venir 5 visitas, y arribaren iunts don Lluís Soler, don Bernat Gasur, don Jaume Eva, Joseph Brú y Banyuls, * los quals foren acomodats seguint lo serimonial n.º 74. E. 114

Aprés, arribaren don Pedro Ribes, don Carlos Vila, don Gabriel Olzina, don Josep Oliver y don Valeriá Alentorn, que assentats com los sobredits 10 donaren lo pésame y se despediren.

Lo doctor Sebastiá Ferrer y Joseph Salvador, canonges de la santa Iglesia de Urgel, arribaren aprés a donar lo pésame y fer visita als senyors consellers, als quals se'ls doná lo puesto estava destinat en lo serimonial 15 n.º 74.

Lo doctor Anthon Sala y Codina, Joseph Llinás y lo doctor Miquel Joan Bosch, canonges de la santa Iglesia de Vich, arribaren també a visitar y a donar lo pésame als senyors consellers, als quals se doná lo mateix puesto que als sobredits capitulars de Urgel.

En aquest mateix dia, a la matinada, arribaren a donar [lo pésame] 20 a la Ciutat los senyors Joan Ferrer Gualbas de Bonaventura, Joseph de Monfar y Sorts y Francisco de Monfar, son fill, los quals se acentaren segons la dispositió del serimonial en dit n.º 74.

Aprés arribaren lo senyor Joseph Quintana y Francisco Antich de 25 Calvó; donaren lo pésame als senyors consellers, assentats com los sobredits, y se'n anaren.

Lo doctor Bernat Encuja, prior de la isglesia collegiata de Santa Anna de esta ciutat, també arribá a donar als senyors consellers lo pésame y se 30 assentá aprés del primer prom, segons la dispositió de dit serimonial n.º 74; doná lo pésame y se despedí.

N.º 115. — *Lo governador de la plasa de Barcelona visita los senyors consellers. Lo pare perfecte de Sant Gayetano.*

Esta matexa matinada lo senyor governador de la plaça, don Joseph de Borja Sanzon y Mascarell, del abit de Monteza, acompanyat de don 35 Pedro Montecinos, son sargento major, acistit de sos ajudans y personas de sa familia, tots vestits de dol ab las insignias de sos puestos cubertas de dol y dit * governador ab gramalla y caperó al cap, portant-li un patje lo rossech, arribaren en Casa de la present Ciutat, y perquè venia ab dita forma y serimonia fou rebut per alguns offitials al cap de la escala y per E. 114 t

los obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias, al cansell de la porta de dit cap de escala sens exir fora de ell, y aquí se dexá caurer lo rossech ; accompanyaren-lo fins al primer banch dels ciutadans y militars los obrers y escrivá de las obras, y lo mestre de serimonias lo agraduá després del
 5 primer prom, seguint lo orde del serimonial en dit n.º 74, y a don Pedro Montecinos, son sargento major, que anava també ab gramalla y capiró com lo governador, aprés del segon prom ; los ajudans quedaren en la matexa sala sens seurar ni entrar en graduació. Lo governador doná lo pésame als senyors consellers, y aprés de un rato de visita se despedí, y lo acompa-
 10 nyaren los obrers, escrivá de las [obras] y mestre de serimonias fins al cansell ahont lo havían rebut, y los offitials devallaren algun graó de la escala ahont se despediren ; y tornadas a sustentat per los criats las faldas, se'n anaren ab lo mateix modo que havian vingut.

Lo pare perfecte de Sant Gayetano ab son company arribá també a
 15 donar lo pésame y visitar los senyors consellers, y se agraduaren a la part dels ciutadans y militars interpolant ab los proms.

N.º 116. — *Lo magnífich mostessá visita als senyors consellers.*

Arribá també lo magnífich mostessá Pau Fuster, doctor en medisina ab sos pesadors y porter, tots ab sas gramallas y caperó al cap y faldas
 20 arrestrant ; fou rebut com lo senyor veguer, n.º 110, y graduat aprés del primer prom, y los pesadors en los banchs dels menestrals, quedant lo porter fora. Doná lo pesam i estigué un rato de visita fins que vingueren altres ; se alsá y ab lo mateix orde fou accompanyat y se * despedí.

E. 115

N.º 117. — *Dupta si lo alguazil del Sant Offici te lloch ab vara estesa en lo dol venint com a particular. Pretenció dels mercaders que's trobaven a la sala. No's conformaren ab aquest vot los senyors consellers. Lo abat de Sant Pau visita als senyors consellers.*

Avisat lo mestre de serimonias per medi de un dels verguers dels senyors consellers de que don Joseph Malonda, alguazil major del sant tri-
 30 bunal de la santa Inquisició, pretenia entrar a visitar los senyors consellers com a persona particular ab vara estesa, duptá de admeter-lo, y axí participá dit dupta als senyors consellers, y encara que parexia ben fundat no volgueren resoldrer-se per si sols, ab que passaren a proposar-lo als que estavan allí congregats. I havent votat lo primer prom, que era don Joseph
 35 Marlés, com se ha dit en n.º [10]1, havent de passar al primer que estaria a la part dels mercaders, com era també altre dels proms dels ciutadans y mi-

litars que acistian als senyors consellers, que com se ha dit en n.º [101] no havent-i prou lloch als banchs dels ciutadans y militars se'n havian passat alguns a la part dels mercaders, pretengueren los del estament mercantilvol, que's trobavan presents, la alternativa ab los ciutadas y militars
 5 votant con se acostuma votar en Consell de cent iurats y promanias en que concorran del dit estament, y axí se regonegué ser iust, y se executá ab que los ciutadans y militars de aquella part dels mercaders entraren a votar sobre lo proposat dupte quant los arribá lo torn, y havent dit tots son sentir, los que estavan presents aconsellaren als senyors consellers que lo
 10 mestre de serimonias duptava be y que no devia ser admés dit don Josep Malonda ab vara estesa ; no pogué participar a dit Malonda esta resolusió que com eran tans los votans se hagué menester temps y no se esperá dit Malonda, anant-se'n antes.

Lo senyor abat de Sant Pau del Camp, fra Benet Sala, arribá també
 15 y acentat aprés del primer prom, com li tocava segons la graduació n.º 73, doná lo pésame ab molta elegancia als molt illustres senyors consellers ; feu un rato de visita y se despedí.

N.º 118. — *Magistrat de la Llotja, segona visita.*

Lo magistrat de la Llotja del Mar esta matinada torná a visitar a la
 20 Ciutat, y en tot se observá axí per la Llotja com per la Ciutat lo que en lo dia de ahir, n.º 112.

* N.º 119. — *Disgrega's lo dol.*

Serca ja las dotsa horas tractaren de disgregar-se los senyors consellers, observant las matexas formalitats que lo dia de air n.º 106 y 113.

25 Segon dia de dol per la tarda.

N.º 120. — *Tornan los senyors consellers pera proseguir lo dol en Casa la Ciutat. Visitas: lo prior de Sant Agustí, prior del convent de Santa Mónica, cavallers particulars, lo pare vicerector del Collegi de la Companyia de Jesús, que era lo pare Vilar.*

30 Tocadas las dos horas, tornaren los dits senyors consellers en Casa de la present Ciutat acompanyats de sos proms y offitials de la matexa conformitat heran vinguts lo dematí, observant-se en tot y per tot, en rahó de las serimonias, lo referit en los n.ºs 99, 100 y 101.

35 Stant ja congregats, arribá lo prior del convent de Sant Agustí acompanyat de alguns pares graves de son convent, y lo prior doná als senyors

consellers lo pésame assentat après del primer prom militar, y los demás religiosos interpolats ab los proms ciutadans y militars, segons la forma del dit serimonial n.º 74.

Lo pare prior del convent de Santa Mónica de la present ciutat, sol
5 ab son company.

Aprés arribaren a donar lo pésame als senyors consellers lo senyor Francisco Sant Just y Pagés, Ramón de Castelló y Paratja, don Carlos de Llupiá, don Joseph Vilana, baró de Sant Vicens, don Guillem Ramon de Ivorra, Francisco Morera y Espuny, donzell ; don Joseph Maga-
10 rola, don Joseph Marlés, menor ; Anton Pera, lo capitá Anglasi, Juan Ballaró, Francisco Guinart, t. Ordano, Miquel Juan Rossell, ciutadá honrrat de Barcelona y don Ramon Sellés, los quals entraren junts, y acentats lo primer après del primer prom a la part dels ciutadans y militars, y los demás interpolant ab los altres proms ; passat un rato se despediren y se'n
15 anaren.

Lo pare vicerrector del collegi de la Companyia de Jesús, per trobar-se lo pare rector ausent, associat de alguns religiosos de son collegi, arribá a visitar los senyors consellers, y asentats com lo prior de Sant Agustí y sos companys, doná lo pare vicerrector, en nom de son collegi, lo pésame
20 als senyors consellers ab plausible, elegant y * tierna oració ; y havent lo senyor conseller en cap respost, poch rato après se alsá y se'n aná ab sos companys.

E. 116

N.º 121. — *Segona visita dels senyors diputats y ohidors.*

Lo molt illustre Concistori dels senyors diputats y ohidors ab lo mateix
25 modo y forma que vingueren lo dia de ahir, y en lo recibiment, en asentar-se y en acompanyar-los, se observá lo que sta dit en n.º 105.

N.º 122. — *Procuradors de la reverent provincia Tarraconense. Cavallers particulars. Pare prior de Santa Catharina, orde de Sant Domingo. Cavallers particulars. Cavallers de abit. Cavallers particulars.*

Lo senyor don Lluís de Josa y Paguera, ardiaca de Santa Maria del Mar, lo doctor Francisco de Amigant y lo doctor don Daniel Sayol y de Cortaron, tots canoges de la santa iglesia de Barcelona, en nom de pro-
30 curadors generals de la reverent provincia Tarraconense, arribaren a visitar los senyors consellers, los quals foren rebuts per los obrers, scrivá de las obras y mestre de serimonias serca la porta del cansell de la escala que'ls
35 acompanyaren los obrers fins al primer banch dels ciutadans y militars, y lo mestre de serimonias los agraduá en lo lloch tenian destinat en lo se-

rimonial n.º 75 ; doná don Lluís de Josa lo pésame als senyors consellers- y havent stat un rato de visita, se alsaren y se despediren tornant-los acom, panyar los matexos que'ls havian rebut fins al mateix puesto prop lo consell de la porta del cap de la escala.

5 Lo baró de Claret, don Francisco de Areny y Toralla, don Lluís de Valensia, don Francisco de Palau, don Francisco Taverner y Rubí, entraren també a visitar als senyors consellers y dar lo pésame.

Lo pare prior del convent de Santa Catharina Martir, de la present ciutat, mestre Ramon Costa del orde de Sant Domingo, acompanyat de
10 vuyt religiosos, los mes graves de son convent, y tots pares mestres, vingué també a visitar y donar lo pésame als senyors consellers. Fou plausible son raonament per lo que tenia de docta, elegant y expressiu, de molt consuelo, senyit a la ocasió, a que respengué lo senyor conseller en cap molt be ; foren dits religiosos graduats com los altres entre los proms mili-
15 tars y ciutadans, seguint la ordenansa del serimonial n.º 74.

Don Jauma Francholí, don Joseph Vilana y Millás, don Francisco Puig-
janer y Orís, lo doctor Francisco de Payssa y Serra, Genís Vidal * de Roda, lo mestre de camp Joseph Broscu y Balthazar Oriol y Marcer, visitaren
20 axímateix als senyors consellers ; lo mateix feu don Francisco Condon, cavaller del abit de Calatrava ; fou acomodat après del primer prom com disposa lo serimonial n.º 74.

Don Joseph de Pinós, don Miquel Clariana, don Grau de Paguera, don Joseph Alemany y Nabel, feren visita als senyors consellers y donaren a sa senyoria lo pésame.

25 Don Joseph Falcó, don Joan Amat y Despalau, don Narcís Descallar, don Juan de Cruillas, don Geroni Generes, don Diego Despalau, Joseph Sancjust y Paxau y don Gaspar Corts, entraren junt a visitar y donar lo pésame als senyors consellers.

N.º 123. — *Disgrega's lo dol donant fi al segon dia.*

30 Havian tocat ia las set horas y libres de visitas tractaren de disgregar-se los molt illustres senyors consellers, y axí se retiraren a sas casas ab la matexa forma y ordenansa que's descriu en lo n.º 113, donant fi al segon dia del dol.

Dilluns als 21 de mars de 1689. Tercer dia del dol, per la matinada.

35 N.º 124. — *Tornan los senyors concellers en Casa de la Ciutat per pro-seguir lo dol, y ab que forma. Visitas: pare ministre del convent de Trinitaris Descalsos[...]*

A la matinada de bona hora, arribaren a la present Casa los magnífichs obrers, scrivá de las obras y mestre de serimonias, y poch après anaren venint los molt illustres senyors consellers, proms y acompanyament ab lo mateix orde y dispositió que está dit en los n.ºs 99, 101. Per quant lo
 5 fanch estava ia molt axut y acomodat en la plassa de Santa Anna, lo senyor conseller sisé arribá a peu y pogué seguir esta formalitat, y acomodats tots en los respectius puestos comensaren a venir visitas.

Fou la primera del pare ministre del convent dels Trinitaris Descalsos de la present ciutat ab alguns religiosos graves de son convent que, donat
 10 lo pésame als senyors consellers, havent estat assentat com lo prior y religiosos de Santa Catarina, se alsaren y despediren.

[N.º 125. — ...] *Tenor de la embaxada. Resposta del president a la embaxada.*

* 1 ... sentiment que's trobava lo Concistori dels senyors consellers de que
 15 per part del Bras no se li fos donat lo pésame y embaxada en resposta de la que se era feta per part de la Ciutat (per medi dels obrers lo dia 18 del corrent) en la sala de Consell de cent ahont es y te lo dol, y es lo puesto ahont se fan y se heran fetas en todas las ocasions de morts de reys y reynas las embaxadas y pésames de part del molt illustre Bras militar eo de son
 20 protector y offitials, y que no creyan los senyors consellers que vuy son haver desmerescut cosa ans be haver desitjat concorrer ab lo molt illustre Bras militar ab la major conformitat pocible y servir-lo en tot quant se li offerís, y que axí admirava esta novedat y que lo haver admesa la ambaxada reportada per los senyors don Pedro Bach y Ramon Castelló lo dia 18 del
 25 corrent, fou per creurer-se tenian algun negoci particular per tractar-los y axí los admeteren, no obstant que en est temps no se admeten embaxadas sino las que's reportan a la sala de Consell de cent en los dias se te lo dol.

Respongué dit senyor president que tenia viu sentiment del que demostrava lo Concistori dels senyors concellers y que per part del Bras mili-
 30 tar se creya haver-se correspost ab la degunda atenció si y conforme se trobava notat en los *Dietaris*, y assenyaladament en lo dia 7 de octubre 1665 per la mort de la magestat del senyor rey Feliph ters de Aragó y quart de Castella ², lo qual exemplar fou llegit, al que replicaren dits dos senyors
 35 embaxadors que eix era un dels exemplars ab que se fundava lo Concistori dels molt illustres senyors consellers, puig per dit dol lo dia 8 reportaren la embaxada don Carlos Caldes y de Vilafrancha y don Bernat Aymerich y Cruyllas a la sala de Concell de cent ahont era y se tenia lo dol y era lo

¹ Manca el f. 117, i el text resta mutilat.

² V. p. 282.

segon dia de aquell, y que encara que en lo Bras militar se tingués notat que era lo dia 7, y que fos estat dit dia també fora estat en la sala de Concell de cent y en lo dol per ser lo primer dia del dol, y que axí admiravan la novedat y moltes * altrás rahons que passaren entre dits senyors president y embaxadors, y al últim respongué dit senyor president que a la tarda procuraria ajuntar lo Bras militar y se li proposaria, y la resolució que's pendria la participarian als molt illustres senyors consellers; ab que se despediren tractant-los sempre a dits embaxadors lo Bras com tractá als obrers en dit n.º 85. Tornats a Casa de la Ciutat feren relació de tot als senyors consellers.

N.º 126. — *Disgrega's lo dol.*

Per ser ja cerca las dotsa horas del mitx dia se disgregá lo dol y se'n anaren los molt illustres senyors consellers cada hu en sa casa ab lo mateix modo y forma que las altrás voltas com está dit en los n.ºs 119 y 123.

15 Tercer dia del dol, per la tarda.

N.º 127. — *Tornan los senyors consellers en Casa la Ciutat per proseguir lo dol, y en que forma. Visitas: lo pare guardiá del convent de Sant Francesch; doctor Joseph Malonda, alguasil de la Inquisició; cavallers de abit, un dignitat y altres cavallers particulars.*

20 Molt de bona hora, acudiren los molt illustres senyors consellers ab la mateixa, ordenanse y dispositió que en los dias antecedens y en los n.ºs 107 y 120, als quals los obrers, escrivá de las obras y mestre de serimonias feren lo matex cumpliment y obsequi que los dias atrás de 19 y 20.

25 Apenas heran acabats de arribar y acomodar-se consellers y proms, quant entraren lo pare guardiá de Sant Francesch ab nou religiosos companys, los mes graves del convent de la present ciutat, doná lo pésame lo pare guardiá als senyors consellers, y après de un rato de visita se despedí.

30 Arribá après, don Joseph Malonda, alguazil mayor del sant tribunal de la Inquisició, com a cavaller particular, y no havent-se conformat los molt illustres senyors consellers ab lo vot dels mes que foren de sentir quant se vantilá si entraria dit Malonda ab vara estesa, com quedá dit en n.º 117, de que no se li permetés entrar ab dita vara, aparexent que admetent lo molt illustre Consistori a altres offitials ab insignias de sa representació
35 podia be admetrer ab la vara a un alguasil del tribunal de la Fe, y axí

estant previngut * dit mestre de cerimonias doná lloch a dit Malonda que visitá y doná lo pésame als senyors consellers. E. 119

Arribaren junts don Agustí Berardo, don Fernando Araque, veador general del real exercit; don Joan Colon, comissari general y don Lluís de Victoria, procurador general del real exercit, tots cavallers del abit de Sant Tiago, donaren lo pésame als senyors consellers y aprés de un rato de visita se'n anaren despedint-se de dits senyors consellers, havent-los donat lo lloch que disposa lo ceremonial n.º 74.

Don Serapi Berart y de Vazia, degá de la santa iglesia de Gerona; don Joachim Grimau, lo capitá de infantaria don Miquel Taverner y de Ardena, Anton Mora y Xammar, don Joseph Vilana y Millás ab altres cavallers, visitaren també los molt illustres senyors consellers y los donaren lo pésame.

N.º 128. — *Magistrat de la Llotja, tercera visita. Pare guardiá de Jesús. Capitulars de la iglesia de Tortosa. Cavallers particulars. Capitulars de Urgell. Recado del president en lo Bras militar. Cavaller del abit de Sant Jordan. Pare ministre del convent de Trinitaris Calsats. Recado del compte de Aguarra. Una dignitat y cavallers particulars. Un capitular de Lleyda.*

Aquesta tarda, lo magistrat de la Llotja del Mar torná a visitar als molt illustres senyors concellers, y en tot axí per part del magistrat com per la Ciutat se observaren las formalitats que en los dos dias antecedens, y es de veurer en n.ºs 112 y 118.

Lo pare guardiá del convent de Jesús de fora las murallas de esta ciutat, acompanyat de sinch religiosos, los de major suposició de son convent, vingué a visitar y donar lo pésame als senyors consellers.

Los senyors Emanuel Sanjust Pexau, prior claustrer y canonge de la santa iglesia de Tortosa, Francisco Golorons, degá de dita santa iglesia y Rafel Pinyana, canonge de la mateixa iglesia, foren a visitar y donar lo pésame als senyors consellers.

Joseph Terré y Cudina, baró de Canyellas, don Francisco Junyent y de Marimon, don Pedro Potau, don Francisco Sayol y de Cortaron, don Francisco Junyent y Vergós y altres feren visita y donaren lo pésame als senyors consellers.

Don Joseph Masdovellas y Salba y don Ignasi Cruyllas y Çacirera, canonges de la santa iglesia de Urgell, arribaren a donar lo pésame als senyors consellers.

* Aquesta tarda, arribá Ramon Vilana Perlas, notari y ciudadá honrrat de Barcelona, secretari del molt illustre Bras militar, de part del president de dit Bras a dir als senyors concellers que las moltas diligensias havian E. 119 v.º

fetas tots los offitials de dit Bras no havian pogut conseguir lo n.º de 26 cavallers que era menester per convocar-se lo Bras pera donar rahó del contengut ab la embaxada se li havia donada esta matinada de part del molt illustre Concistori del que quedaria ell y demés ab lo major sentiment y mes inexplicable pena.

Aprés, arribaren fr. don Joseph Vilallonga y fr. don Ramon Semmanat, capitá de cavalls del abit de Sant Joan, a visitar los senyors consellers y dar-los lo pésame.

Lo pare ministre del convent dels Trinitaris Calsats ab tres companys religiosos, los mes graves de la comunitat, visitá y doná lo pésame als senyors consellers.

Un ajudant del compte de Aguará, mestre de camp del tersio de Aragó, demaná al senyor conseller segon, ab lo qual parlá y li digué estimaria lo escusás ab la Ciutat perquè no podia cumplir en arribar al dol per la precisa ocupació de haver hagut de anar-se'n repentíment a rebre part de gent de son tersio.

Don Carles de Pera Portusa, arxipestra de Sant Joan las Abadessas, don Felip Ferrán y Çacirera, don Geronim de Rocabertí y altres arribaren a visitar los senyors consellers y donar-los lo pésame.

Lo senyor Francisco Sabater, canonge de la santa iglesia de Lleyda, feu lo mateix.

N.º 129. — *Obrers, scrivá de las obras, mestre de serimonias y alguns offitials reberen a todas las visitas de particulars, y ahont.*

A todas las dignitats, capitulars, religiosos, abats, cavallers de abit, cavallers particulars y ciutadans honrrats de Barcelona, reberen alguns offitials de la present Casa ; magnífichs obrers, scrivá de las obras y mestre de serimonias a la porta de la sala del Consell de * cent (seguint los exemplars que se havian mirat) en la qual se tenia lo dol, ço es, los offitials y obrers acompanyant-los fins al primer banch dels ciutadans y militars ; lo mestre de serimonias fins a haver-los graduat segons dispositió y orde del serimonial en lo n.º 74, y al despedir-se los acompanyaren fins a la mateixa porta a tots.

E. 120

N.º 130. — *Los verguers avisavan perquè isquessen a rebre las visitas.*

Los verguers dels senyors consellers estavan vigilans axí com veyan arribar las visitas de avisar als offitials, obrers y demés que havian de axir a rebre qui venia, axí fossen de comuns com de personas particulars.

N.º 131. — *Disgrega's lo dol, donant fi al tercer dia.*

Passá's esta tarda ab las sobreditas ocupacions y visitas, y sent ia tart, comensá a disgregar-se lo dol, y se retiraren los senyors consellers, cada hu a sa casa ab lo mateix modo y forma que los dias antecedens, y es de veurer en n.º 113 y 123, donant fi al tercer dia y a la serimonia de estar
5 aguardant visitas.

N.º 132. — *Faltas que se advertiren al mitx de tanta grandesa.*

Aparagué molt be la sala y la magestat ab que estava, la grandesa y gran circumspectió de la Ciutat en tot lo que se obrá, sols se advertí alguna desigualtat en no ser colgadas de bayetas las parets del claustro y las del
10 aposento del cap de la escala que, ha haver-se fet, tenia la funció tot lo compliment de magestuosa grandesa, no obstant que en semblans ocasions no se trobá haver-se may fet.

N.º 133. — *Los tochs que fan las campanas en los tres dias del dol.*

Estos tres dias antecedens del dol, ço es, despusair 19, air 20 y vuy 21,
15 se han doblat los tochs de las campanas de forma que axí com en los nou dias antecedens a estos tres no's feya sino es tres tochs, un al dematí altre a mitx dia y altre al toch de las oracions, com se ha dit n.º 89, ara se'n feyan tres en cada una de estas ocasions, conformant-se ab los exemplars de semblants funerarias.

20 N.º 134. — *Serts offitials que vajan esta nit a tocar per las portas y ab que forma, en execusió de la deliberasió n.º 32.*

Dexaren manat los molt illustres senyors consellers y personas de la quatreta esta mateixa tarda, antes de partir-se pera sas casas, al cap de guayta de la present Ciutat, al batlla del morbo, als vadells del Estudi,
25 porter del magnifich clavari, als pesadors del magnifich * mostesá, al guardiá del port, al bastaix del dret nou y als de la Taula y Banch, que ab gramallas y caperó al cap, tots a cavall, dende tocadas las oracions fins a la mitja nit, discorrent per tota la ciutat ab molta quietut y sens portar mes que una llanterna pera guiar-los, anassen tocant per las portas, dient :
30 la reyna es morta, pregueu a Deu per ella.

E. 120 v.º

1 N.º 135. — *Crida per la campaneta de las ánimas inseguint la deliberasió n.º 33. Tenor de la crida. Tollerá's, y perquè, lo fer-se dita crida per subrogat.*

Aximateix, manaren al servint lo offici de campaneta de las ánimas que acistit dels quatre pesadors del magnífich mostesá, ab gramallas y caperó al cap, a cavall ab mulas engoldrapadas, sercant-se ells matexos cavaladuras y gualdrapas, per lo que a quiscú se'ls donará set reals, a las set horas del matí lo dia de demá, comensant en Casa de la present Ciutat, y après devant lo palasio del senyor virrey, anant-se'n per las parts mes públicas de la ciutat fent crida, dient en ella : «devots cristians y cristianas: pregau a Deu per la ánima de la sacra, católica y real magestat de la reyna dona Maria Luysa, senyora nostra, la qual es passada de aquesta vida en la altra ».

No permet la Ciutat que esta funció la fassa sinó per si propi la persona que te lo offici de campaneta de las ánimas, però se hagué de dispensar ara per estar malalt, y axí se tollerá la fes Pere Pau Mascharó, sparter, gendre de Joseph Massó, matalasser, que obtenia dit offici.

15 Dimars als 22 de mars 1689. Dia de la funerària.

N.º 136. — *Adorno de la iglesia Catredal en lo dia de la funerària.*

En aquest dia stigué la iglesia Catredal perfectament aseada per la celebració del aniversari y capella ardent en esta forma.

Sobre las pedras de la barana de la escala que baxa a la capella de Santa Eularia, se havia disposat un catafal que cubria tot lo ambit de dita escala d'endel primer graó de ella fins a la rexa del presbiteri, y per entrar comodament a dit tablado se feren tres gradas, los escalons comensant al paviment de la iglesia; sobre de dit tablado se alsaren quatre * columnas ab sas vasas, capitells y pedestrals, las quals sustentavan lo tuguri o capell del castell de dolor en forma quadrangular, a modo de pirámida, rematant ab una torreta quadrada que sustentava una atxa, vestida ho cuberta dita torreta per las quatre parts ab los escuts de las armas reals y de la Ciutat; en quiscun dels quatre anguls hi havia també altra torreta vestida o cuberta axí mateix ab los escuts de ditas armas reals y de la Ciutat, sustentant quiscuna semblantment una atxa com la torreta del remato, y todas sinch atxas eran de sera groga y de pes sis lliuras. Per tot lo tuguri en los quatre ángulos ho caras se havian posat siris de sera groga ab molt bona disposició, de pes quatre onzas, y foren menester quatre cens de dits siris. Las columnas, vasas y capitells y cornisas, estavan cubertas de bocaram blau, pintada una parra ab molt bona disposició y art per part de fora, y per part de dintra, iunt al tuguri, se posaren a modo de tovallons unas llencas de bocaram blau ab diferents mostras de or y plata, perfiladas de negra, ab tot lo primor del art en que se veyan distribuïts proporcionadament los

escuts de las armas reals, de Catalunya y de la Ciutat. Feya toldo ho sel a dit tuguri altre bocaram prenent de columna a columna, mostreiat també en sos entorns de or y plata, ab perfils negras, com los tovallons, y al mitx las armas reals en la conformitat que las posa lo rey nostre senyor ; y a
5 cada cantó los escuts de las armas de la Ciutat, distribuhit en lo ambit de dit cobricel la inscripció següent :

Maria Ludovica de Borbon, uxor Caroli secundi, Hispanarium regina, comes Barchinonensis, aetatis anno vigesimo sexto, et mortua est in Eulalia et cum Eulalia regnet.

10 Tot lo dit tablado ho catafal, y las gradas ho escala pera puïar-i, estavan cubertas, en lloch de alfombras, de bayetas, de tal manera que una cosa y altra tapavan lo baxar a la * capella de dita gloriosaa Santa Eularia y veurar dita capella. En lo mitx de ditas quatras columnas y sota lo tuguri o castell de dolor, se alsaren tres proporcionadas gradas de bona capacitat,
15 cubertas també de bayetas, sobre las quals acentá lo tumol gran de la iglesia, vestit ab deu canas de tela renyisos blanchs que la Ciutat havia enviat seguint los exemplars de semblans funerarias, y en conformitat del ajustat ab la última conferensia que es de veurar en n.º 61 ; cubria dit tumol lo panyo de brocat que lo molt illustre Capítol dexá, precehint la obligació feta per lo magnífich clavari lo dia 17 del corrent, notada en n.º 81,
20 brodat per los entorns ab los escuts de las armas reals y de la Ciutat.

E. 121 v.º

Al extrem de dit tumol, a la part del altar major, de cara al pobla se posá la creu gran de plata que te la isglesia y al altre extrem un cuxí de brocat igual al sobredit panyo, lo qual se hera vestit de una tovallola havia
25 dexat la sagristia sens desfer-se dita tovallola, cumplint ab lo acordat en las conferencias n.º 61 ; als caps de dit coixí peniavan borlas de or y sobre dita almoada se posá la corona y setro que la sagristia havia prestat y la Ciutat fet dorar de nou dit setro y adornar la corona ab perlas, diamans y altres pedras de vidre. Junt a dit tumol de una y altre part se posaren
30 dotse candalers de plata grans de la sagristia, y quiscú ab son siri de lliura, de sera groga ; per las demás gradas se distribuhi ren gerolífichs y altres metros de poesias, que la Ciutat ab papers grans havia fet escriurer y pintar tot molt a la ocasió ; y tots quans siris pogueren ab bona ordenansa estar-i si varan posar de sera groga y de pes una lliura. En lo circuit de ditas gra-
35 das y tumol hi havia vuyt candalers o brondons de bronse, quatras de la isglesia parrochial de Santa Maria del Mar, que estavan a un costat, y quatre de la isglesia * parrochial de Nostra Senyora del Pi, que estavan a la altra costat, y en quiscun se sustentava un siri de sera groga, de pes vuyt lliuras, en dit tablado arrimats ; a las baranas de un y altre costat se ha-

E. 122

vian posats banchs cuberts de bayeta pera seurar en ells los offitials mes principals de la Ciutat en veneració y obsequi de la funció.

Lo presbiteri estava colgat, en lloch dels imperials que's posan en las festas, de bayeta, y los pilars iunt a la escala de Santa Eularia també. Axí en la colgadura de estas columnas, com en la del presbiteri, se posaren
5 moltas poesias de diferens metros, catalanas, llatinas y castellanas, que la Ciutat havia previngut fet escriurer y pintar ab papers grans, y tos los poetas se esmeraren en escriurer a la ocasió, com podrá lo curiós veurer ba la relasió impresa que, de la present funeraria, publicá la present Ciutat ¹.

Lo paviment de tot lo presbiteri estava posat, en lloch de alfombras, de bayeta, y a una ma y altre, a mes dels padrissos que son en dit presbiteri, se havian posat dos ordes de banchs, que's cubriren uns y altres de bayeta ; los de la part del evangeli havian de servir per lo real Consell, scri-
15 vans de manament, alguasils y demás offitials de la cancellaria, y los de la part de la epístola per los senyors consellers y proms, magnífich clavari, obrers, administrador de la Taula, ho taulers y administrador del Banch, accessors de la Casa y de la Visita, que los demás offitials ia los tenian previnguts dintra lo catafal del castell de dolor o tuguri, y a una ma y altre
20 qui puja al presbiteri, iunt la barana de la escala de Santa Eularia, sens que impedian lo entrar y exir ab desembrás al presbiteri. Entre la rexa de la porta de dit presbiteri y la columna de la part de la sagristia, se collocá la trona, y com la capacitat del lloch es tant poca, se enviá a cercar a Santa Catarina * la troneta que está iunt la capella de Nostra Senyora del Roser, que prestá lo pare prior ab molta galanteria, y se va cobrí de bayeta.

E. 122 v

Lo estrado pera sa excellencia lo senyor virrey hera també de bayeta y parat per sos criats a la part del evangeli en son acostumat lloch.

Lo altar major estava tirada la cortina de tafatá morat ab que's cobra a la Quaresma ; sobre las gradas, cubertas de bayeta, estava un Sant Cristo
30 y sis candaleros de plata, tres a cada part, y en quiscun un siri de sera groga, de pes una lliura ; del mateix y del propri pes eran los siris dels acolits de la credensa, y dels dos angels que estavan sobre las columnas de las credensas. Sobre las credensas se posaren blandoneras de las que servexen al monument y en ellas atxas, las que pogueren estar, com y també sobre

¹ Un exemplar d'aquesta publicació, remarginat per tal de tenir les mides del Llibre, ocupa els ff. 154-225.

* Llanto funebre con que la nobilissima ciudad de Barcelona, en demostraciones obsequiosas de un leal afecto: lloró la muerte de la serenissima señora, y Reyna nuestra, Doña María Luysa de Borbon (que está en Gloria.) Sácale a la luz de un desengaño el doctor en Theologia Raymundo de Solá, cura de la Parroquial Iglesia de Santa Inés de Malenyanas. [Escut amb el senyal de la ciutat]. En Barcelona, en la Imprenta de Cormellas, por Jayme Camps.

6 ff. de portada i preliminars, 116 pp. de text i 8 ff. s. n. que contenen: «Sentimientos devidos y leales obsequios, con que la nobilissima ciudad de Barcelona acompañó la muerte de la serenissima Reyna, y Señora nuestra Doña María Luysa de Borbon. Con asistencia del excellentissimo señor dnque de Villahermosa Virrey y Capitan General del presente Principado de Cataluña, y sus Reales Ministros, y demás Tribnnales. Dixoles el Doctor Raymundo de Solá, Doctor en Santa Theologia, y Cura de la Parroquial de Santa Inés.»

tota la rexa de la barana de la escala de Santa Eularia, de una ma y altre y davant del altar major en lloch dels siris que en las majors festivitats s'i acostumavan posar. Dende las branques de ferro, ho abras de la dita barana de la escala de Santa Eularia, de ma dreta y ma esquerra, se travessaren
 5 blandoneras fins als pilars de una ma y altra, y de estos fins a las columnas de la cadira episcopal y de la trona gran, se veran dos ordes de blandoneras, y de dita trona y cadira fins al entrar al cor, se'n posá una rengla. Eran unas y altres blandoneras de las que te per lo Dijous Sant la isglesia, y estas sustentadas dels matexos pilars servexen la Semmana Santa, per assegurar
 10 los quals se hagueren de remourer algunas pedras, com y també per la seguretat del tablado que's feu, com se dirá, per las senyoras, y per seguretat de las columnas que sustentaven lo capell del tuguri ho castell de dolor, las quals, passada la ocasió, torná a acomodar perfetament lo mestre de casas de * la Ciutat a gastos de la Ciutat ; totas ditas blandoneras ser-
 15 viren pera sustentar atxas de sera groga y de pes quatre lliuras, per lo que en unas y altres ne entraren cent y coranta, quedant-ne deu de las cent sinquanta previngudas que no s'i pogueren acomodar. En cada una de ditas 140 atxas se havia posat interpoladament, de paper, un scut de las armas reals y de la Ciutat.

E. 123

20 A la ma del evangeli, dende la columna de davant de la escala de la capella de Santa Eularia fins a la primera columna del presbiteri, estava format un tablado que se estenia fins a la paret y rexa de la capella dels Sants Inocens y capella de la Pietat, y dende allí fins a la porta que mira a la sala dels Borbols un corredor, o passadís, que tenia principi al graó
 25 mes alt del replá la de dita porta iunt una de las portelletes per hont, tancat lo restant de la porta, havian de entrar las senyoras que per mi senyora dona Mariagna Alegria y mi senyora Francisca Falguera, com se ha dit en n.º 60, eran convidadas, estant de guarda en dita porta per la major comoditat de ditas senyoras, de orde de la Ciutat, lo veguer, a qui se havia encomanat la clau, segons en la conferentia n.º 61. Axí lo pesatís o corredor, com dit tablado, estava doblat de pots en lo paviment, sens que hi hagués
 30 cleta ninguna per hont poguessen ser enquietadas las senyoras. La barana, axí del passadís com del tablado, se havia fortificat y ben clos de pots ; tant per dintra com per fora stava cubert tablado y passadís de bayetas.
 35 Foran moltas las senyoras que acistiren a esta adolorida funció, a las quals exian a rebre en son arribo ditas senyoras dona Mariagna Alegria y Francisca Falguera, y fou ben menester la gran capacitat se doná a dit tablado que en los principis se imaginava sobrada. Stava aquest tablado disposat de forma que no impedia lo transit de voltar-se la isglesia, que-
 40 dant despatxat tot lo pas, y fou ben menester, pues may se ha vist ab major ni mes lusit concurs la * isglesia.

E. 123 v.º

N.º 137. — *Tochs de campanas y absoltas en lo dia de la funeraria.*

Disposada y adornada en esta conformitat la Catredal, antes de las set horas de la matinada (havent ia las campanas de la Seu, seguidas de las de las demás isglesias de la ciutat y suburbis, donat principi als sis tochs
 5 que fins a acabada la serimonia havian de fer seguint lo acostumat en semblans funerarias) comensaren a entrar las comunitats de religiosos y parrochias de la present ciutat que acostuman a anar a la professó del dia del Corpus pera cantar cada una de ellas absolta general devant del tumol en la conformitat que los magnífichs obrers ho havian recomanat y manat
 10 lo senyor bisbe, y en dita hora se ensengué tota la sera de dintra del catafal del tuguri y la de la cúpula o capell.

N.º 138. — *Arriban los senyors consellers a Casa la Ciutat.*

En aquest temps los molt illustres senyors consellers, ab lo mateix modo y forma y agraduasió que en lo dia de 19 del corrent, a la matinada, com es
 15 de veurer en n.º 99, arribaren tots a peu en Casa de la Ciutat, observant-se en son arribo las matexas serimonias que dit dia, descritas en n.º 101, congregats axí en la sala de Consell de cent, ja descolgada de las bayetas per servir aquellas a la isglesia Catredal, trobaren haver-se obehits los ordes donats ahir per la tarda tant en anar a tocar per las portas com en fer lo
 20 campaneta de las ánimas, la crida en la conformitat que's de veurer en los n.ºs 134 y 135.

N.º 139. — *Graduació de consellers, consols de Llotja, proms y offitials per anar a la Seu lo dia del aniversari.*

Passás lo temps aguardant tocasen las deu, y al punt que se ohiren se
 25 alsaren los senyors consellers, als quals seguí tot lo dol tant consols de la Llotja (que en forma de magistrat eran poch antes arribats y tractats en son recibiment y graduació com en lo dia 19 en n.º 112) proms com offitials sens ninguna serimonia, y arribats a la porta del cansell del cap de la escala, toparen los magnífichs obrers ab lo escrivá de las obras ab un paper que
 30 era aransel de la agraduasió ab que uns y altres havian de anar y tornar de la Seu, copia del qual es continuat en n.º 191, signat letra G, la qual publicá * lo dit escrivá de las obras cridant per son nom, ab veu clara y intelligible, a cada hu segons serie y orde de dita graduasió, la qual havian disposat los senyors consellers, quatra personas de la quatreta y dits
 35 obrers.

N.º 140. — *Forma ab que se aná a la Seu.*

La forma que se observá pera arribar a la Seu fou anar devant lo cap de guayta de la Ciutat ab gramalla y caparó, cubert lo cap, arrestrant la falda; après los lacayos, los dos vadells del Estudi, lo correu y porter del clavari, los 5 quatra acompanyadors dels senyors consellers, los dos verguers de la Llotja y los verguers dels senyors consellers ab las massas cubertas de dol com las de la Llotja. Seguian-se després los senyors consellers, primer lo en cap, y per son orde los demás, quiscú ab son bordó que componia o formavan los matexos proms; los magnífichs consols de la Llotja feyan cap de bordó 10 als senyors consellers quint y sisé; venia après lo magnífich clavari ab son bordó y los demás conforme lo orde de dit paper de n.º 191, signat de letra G. Serravan tota la tropa los magnífichs obrers, costat per costat, portant al mitx lo escrivá de las obras. Tots los que concorrian en esta funció, axí los molt illustres senyors consellers com los demás, anavan ab gramallas 15 y cubert lo cap ab lo caparó y arrestrant las faldas ab gran magestat; los lacayos sols eran los que no portavan mes dol que lo que usavan los demás días y usaren després. Lo mestre de serimonias ocupava lo puesto que acostuma en las functions que fa lo Consistori. Lo camí que feren los molt illustres senyors consellers per arribar a la Seu fou per devant Sant Jauma, 20 devant la Diputació, del palau episcopal, Santa Lluçia, fins al portal major de la dita isglesia; puiaren al presbiteri y se acomodaren, ço es, los senyors consellers ab lo prom de son bordó, de major edat, en lo primer banch a la part de la epístola; lo clavari, accessors de la Casa, accessor y advocat fiscal de la Visita, obrers, taulers y administradors * del Banch al terser 25 banch; en lo segon y demás lloch que quedava se acentaren los proms.

E. 124 v.º

Los offitials de major preheminentia entraren a ocupar los banchs de dintre del catafal del tuguri iunt lo tumol, y los demás se varen acomodar ab los banchs que estavan a una ma y altre contra la barana de Santa Eularia.

30 N.º 141. — *Tribunal del Racional: acisteix a la funeraria a la Seu, y en quin puesto.*

Aprés, arribá lo tribunal del Racional, y per ausentia del senyor marqués de Aytona, qui es mestra racional, y de son tinent don Pedro Rubí, presidia lo coadjutor mes antich en lo offici. Anavan tots los de aquest tribunal ab gramallas, caparons al cap y arrestrant las faldas de las gramallas, 35 y ab esta compostura isqué de son offici, entrá a la Seu per lo portal major y prengué lloch al cor, y a la part de la epístola iunt la cadira episcopal.

N.º 142. — *Tribunal de la Batllia general: acisteix a la funerària a la Seu, y en quin puesto.*

5 Seguí's lo consistori o tribunal de la Batllia general, y per indisposició del senyor Ramon de Oms y de Santa Pau, balla general, acistí son tinent don Juan Descallar, del abít de Alcántara, que presidia acompanyat de
 10 accessors, advocat fiscal y demés offitials; tots ab gramallas y caperó al cap, arrestrant los rossechs, isqueren de la Ballia, arribaren a la Seu y ocuparen las cadiras del cor a la part del evangeli sota la trona gran.

N.º 143. — *La Seca no va acistir com tenia acostumat.*

10 Lo mestre, alcaldes y demés offitials de la Seca, ancara que convidats, no acistiren en esta ocasió faltant a la consuetut de no faltar en semblans funeràries de rey o reyna.

N.º 144. — *Sa excellencia y real Consell acistí en la funerària, y en que forma.*

15 Poch rato après, arribá a la iglesia Catredal sa excellencia y real Consell ab la comitiva o acompanyament de tots los offitials de la cancellaria, alguasils y demés varas, menos lo veguer que no hi te lloch; partiren de palacio y a peu feren tots lo camí, entraren per lo portal major, portant tots gramallas, caparons al cap y arrestrant los rossechs, fins alguns dels
 20 criats de sa excellencia y tots sos patjas, y sens la serimonia de exir-lo a rebreer puiá al presbiteri, lo primer après de las masses del Consell que * las aportaven los verguers cubertas de dol. Los senyors consellers esti-
 25 gueren dempeus, sens mourer-se emperó de son puesto, y al passar sa excellencia li feren un cumplít acatament, al qual correspongué ab molta urbanitat y passá a ocupar son estrado seguint lo real Consell, canseller regent, thesorer y demés ministres y personas del acompanyament que se acomodaren en los banchs estavan previnguts.

E. 125

N.º 145. — *Lo senyor bisbe ab sos acistens arribá pera celebrar la missa de pontifical.*

30 Immediadament, se veu puiar al presbiteri lo molt illustre senyor bisbe de esta ciutat fr. don Benet Ignasi de Salasar ab los illustres doctors Pere Roig y Morell, sagristá; don Lluís de Josa y Paguera, ardiaca de Santa Maria del Mar, acistens del senyor bisbe; lo doctor Thomás Pi, capiscal y lo doctor Pau Pi, diaca y subdiaca, tots canonges y dignitats de dita

santa iglesia, y havent fet oració al altar major y las degudas cortesias a sa excellencia y senyors consellers, passá a sentarse a son estrado, que'l tenia parat devant los banchs del senyors consellers, y seguint en tot son serimonial se revestí pera la missa que comensá y selebrá ab molta mages-
 5 tat y devoció, responent a quatra cors la capella de la Seu ab acordes y armonias, veus de ben destrás cantors y midits instruments.

N.º 146. — *Repartiment de la oferta.*

Mentras se anava celebrant lo aniversari mossén Olegari Fábregas, bossier de la bolsa canonical, (de qui lo magnífich clavari se havia valgut
 10 y se acostuma valer en semblans ocasions), acistit dels capellans que ell mateix se havia associat, aná repartint lo que se havia de offerir ab esta circumstancia, que a sa excellencia puïaren la atxeta ab mitja dobla de or dos capellans, y al mateix temps als senyors del Consell passá un capellá, y als senyors consellers y proms altre. Al tablado de las senyoras aná altre
 15 capellá, com també al cor los que foren menester per al Capítol y clero, tribunals y personas s'i trobavan, y noresmenys anaren també capellans distribuïnt la oferta per tota la isglesia, observant en tot la dispositió continuada en lo paper de n.º 192 signat de letra H.

Repartida ab lo sobredit orde y dispositió la sera y diners * que per offerir
 20 subministrava liberal la Ciutat, se arribá al offertori, y disposat sa illustrís-
 sima, segons ordena la rúbrica de son serimonial, havent offert y besat la ma al senyor bisbe los acistens, diaca y subdiaca y offitials del altar, arribá lo illustre Capítol y beneficiats y demás clero de la isglesia y offeriren tots observant en esta funció lo orde que dit illustre Capítol observa en sem-
 25 blans ocasions de offertas.

E. 125 v.º

N.º 147. — *Serimonia ab que offerí sa excellencia lo senyor virrey; diaca als senyors consellers; subdiaca als senyors del Consell y demás los acistexen; domers al cor, tablado de las senyoras y per la iglesia. Serimonia de llevar Deu.*

Seguí's luego sa excellencia exint de son estrado, acompanyat del senyor canceller y regent, ab las massas altas del Consell devant; arribats al puesto ahont lo senyor bisbe estava acentat, sa excellentia arrodillat adorá una patena que tenia a la ma lo senyor bisbe, y offerí la atxeta y la mitja dobla, y tornat a son estrado ab dit acompanyament los senyors canceller y re-
 30 gent passaren a sos puestos, y luego lo diaca aná a pendrer la oblasió dels
 35 senyors consellers y demás estavan acistint-los, y al mateix temps aná lo subdiaca a la part del senyor canceller, regent, ministres y demás de sa

comitiva. Los quatra domers isqueren de la sagristia, ab capas pluvials de vallut negre, los dos anaren al cor per offerir los tribunals, titols, abats, capitulars de las isglesias de Catalunya, cavallers de abit, cavallers particulars y demás personas que's trobavan dins del cor; altre de dits domers
5 pujá al tablado de las senyoras y lo altre per la iglesia, y axí pogué cumplir tothom decentment a esta ecclesiástica serimonia.

Al llevar Deu, isqueren sis patxas de sa exellentia aportant cada hun una atxa, y alumbraren fins haver sumit.

N.º 148. — *Oració fúnebre.*

10 Acabada la missa eo aniversari solemne, puia al pulpit lo doctor Ramon de Solá, doctor en santa teologia y rector de la parrochial de Santa Ignés de Malanyans, recitá una fúnebre, docta, sutil y alegant oració fúnebre, que en los conseptes y retórica frasa senyí lo hagut de son ingeni y epiloga lo art de la mes primorosa retórica, tot tant de la oració que ni
15 per al desempenyo pogué desitjar-se mes [ni] per al consuelo majors ternuras, com se dexa ben advertir ab las * copias impresas iunt ab una relasió de tot, que del mateix auctor doná la Ciutat a la empremta perquè los que no tingueren la fortuna de ohir ni veurer pogués desquitar la curiositat y gust en llegir ¹.

E. 126

20 N.º 149. — *Absolta acabada la prédica.*

Finida dita oració fúnebre, arribá lo clero dende el cor ab creu alta fins al tablado ahont estava lo tumol, y sirchuint aquell se cantaren tres responsos o absoltas; en lo primer respongué la música de la Catedral a cant de orga, en los altres respongué lo Capítol y clero. Fent sempre la doma
25 lo molt illustre y reverent senyor bisbe, acabats los quals, y tocant sempre las campanas en compliment dels sis tochs que havian de fer en lo discurs de la matinada, segons lo ajustat y pactat en la Concordia feta entre la Ciutat y molt illustre Capítol de la qual se ha fet menció n.º 54, se disgregá lo illustre Capítol y clero, y lo senyor bisbe se despullá; feta oració
30 se despedí, saludant a sa excellencia y senyors consellers, anan-se'n ab lo mateix acompanyament que havia entrat, n.º 145.

N.º 150. — *Va-sa'n sa excellencia y demás tribunals.*

Poch après, se alsá sa excellencia a qui seguí lo real Consell y tota sa comitiva, y exint de son puesto lo senyor conseller en cap fins a mitx presbiteri doná las gracias a sa excellencia, acompanyant-lo fins al indret de son
35

¹ V. la nota de la pág. 408.

banch, ahont se despedí y quedá, anant-se'n sa excellencia y demés, corresponent-se uns y altres ab deguts y urbans acatamens. Fora que fou sa excellencia de la isglesia, fent lo camí per son palacio a peu, comensaren a exir los tribunals de la Batllia y Rasional ab la matexa conformitat que
5 eran arribats, sen primer los ultims que havian arribat a la iglesia.

N.º 151. — *Formalitat ab que tornan los senyors consellers de la Seu.*

E' après, los illustres senyors consellers ab lo mateix modo y forma que eran anats, tornaren a la present Casa fent lo mateix camí, y sent ja ja la una hora tocada, se disgregaren, y no obstant tant tart cada hu dels senyors
10 consellers arribá a sa casa ab la matexa formalitat de proms y acompanyament, com se ha dit en los n.ºs 139, 91, 114, 127.

Aquí finí tota la solemnitat del dol y quedaren obertas las * portas de la present Casa, que dende el dia sinch del corrent, com se ha dit en n.º 2, no se heran obertas mes que las dos portelletas com en semblans
15 ocasions se troba haver-se acostumat. E. 126 v.º

Dimecres, als 23 de mars, 1689.

N.º 152. — *Sindich de la Diputació: convida als senyors consellers per la funeraria en la casa de la Diputació, y ab quina formalitat.*

Lo sindich de la Diputació, acompanyat de quatra offitials de la Casa de la Diputació, tots ab gramallas y lo caparó al cap, vingué en Casa de la Ciutat y, de part dels molt illustres senyors diputats y oidors, convidá los molt illustres senyors consellers suplicant-los fossen servits acistir a la funeraria se selebraria en la casa de la Diputació lo dia de demá, 24 del corrent, en sufragi de la ánima de la sacra, católica y real magestat de la
20 reyna nostra senyora dona Luisa de Borbon, que gose gloria, y los senyors consellers, stimant la mersé, en veu del senyor conseller en cap respongueren acudirian ab molt bona voluntat.

N.º 153. — *Privasió de dos dels pesadors del mostesá, y perquè.*

En aquest mateix dia foren privats per lo magnifich clavari del exercici de sos officis dos dels pesadors del magnifich mostesá perquè se'ls prová
30 que enganyosament se feren donar per lo acentista dels panyos bayeta pera las gualdrapas de sas cavalcaduras, de las de sos companys y campaneta de las ánimas pera la funció de la crida feren lo dia de ahir, 22 del corrent, a la matinada, la qual quedá notada en n.º 135.

N.º 154. — *Partició del refús que havia quedat de la funerària.*

En aquest mateix dia se conferiren en la sagristia de la Seu de la present ciutat Jacintho Borrás, scrivá racional y mestre de serimonias dels senyors consellers, ab los sagristans menors de dita Seu, y perquè en tot se obrás segons lo convingut y ajustat tant ab la Concordia mencionada en n.º 13 com ab la última conferentia n.º 61, si trobaren ab los sagristans capitulars don Francisco Sans y de Puig y Francisco Falguera y Lledó, que havian entrevingut * en ditas conferentias (n.º 49) a effecte de partir lo refús de la sera que la Ciutat havia enviada menos la de la oferta ; y advertint qui acistia per la Ciutat que havia quedat deu atxas sens encetar ni ser cremadas del ble, perquè no y hagué lloch ahont posar-las, volgueren tornar-se'n aquellas com si estavan enteras ; y après de alguna disputa fou regoneguda per los capitulars la rahó, y axí se restituhiren a Grau Monfages, com y també díset robas de refús y vintytres lliuras que del refús tocaren a la Ciutat sens los regals, que estos no entran en la partició, segons lo disposat en la sobredita Concordia te la present Ciutat feta ab lo molt illustre Capítol.

E. 127

Dijous, a 24 de mars, 1689.

N.º 155. — *Funerària en la casa de la Diputació. Senyors consellers acistexan a la funerària de la Diputació y las formalitats que en tot se observan. Exemplant de la funerària de Felip quart de Castella y ters de Aragó. Arriba lo senyor virrey per acistir a la funció. Serimonia en lo offertori.*

A la matinada, se ajuntaren los senyors consellers en Casa de la present Ciutat de bona hora, y a las deu, acompanyats de tots los offitials de la present Casa, vestits uns y altres ab gramallas, portant lo caparó al cap, los lacayos acompanyadors y verguers devant, com anavan lo dia 22 del corrent, en n.º 138, arribaren a la Diputació, y al cap de la escala, seguint lo exemplar de 13 de octubre 1669, que en la mateixa Diputació se celebraren las obsequias del senyor rey Phelip ters de Aragó y quart de Castella, isqueren a rebrer los senyors consellers los magnífichs acessors, advocat fiscal y altres offitials mestras, los quals foren y se agraduaren, ço es, lo senyor don Daniel Sayol y Corteron, dignitat y canonge de la santa iglesia de Barcelona, acessor mes preheminent, al costat y ma esquerra del senyor conseller en cap ; lo doctor Maurici Reig y Gallart, altre acessor, subrrogat de don t. Meca, canonge de Lleyda, al costat y ma esquerra del senyor conseller segon ; don Pedro Dimas de Potau, advocat fiscal, al costat y ma esquerra * del senyor consellers ters ; Joseph Sauleda, cavaller, subrrogat de scrivá major, al costat y ma esquerra del senyor conseller quart ; Joseph Catá

E. 127 1

y Bertran, ciutadà honrrat de Barcelona, subrogat de racional, al costat y ma esquerra del senyor conseller quint; Joseph Ximenes y Quintana, subrogat de exactor, per ocupació del servint lo offici de regent los comptes, al costat y ma esquerra del senyor conseller sisé. Y ab esta conformitat
 5 entraren a la sala de Sant Jordi, ahont se havia de celebrar lo aniversari, y feta oració al altar que allí estava parat, se acentaren los senyors consellers primer que los senyors diputats y ohidors en esta forma: en los banchs que estavan en la part de la epístola, lo senyor conseller sisé al extrem del banch mes prop del altar; après lo senyor conseller quint, y seguidament
 10 los senyors consellers fins al senyor conseller en cap, al costat del qual y a sa ma esquerra estava lo senyor diputat ecclesiastich; après lo diputat militar, y seguidament los demás consistorials sos companys formant tots dos consistoris una igual linea. Tras dels senyors consellers se acentaren lo mestre de serimonias, acompanyadors y verguers; y los demás offitials,
 15 axí de la Ciutat com de la Diputació, sens graduació ni serimonia, se acentaren en los demás banchs que en la matexa part de la epístola stavan previnguts.

Poch tardá a arribar sa excellencia lo senyor virrey al qual alguns offitials de la Diputació isqueren a rebrer al capdevall de la escala, y los senyors deputats y oidors ab las massas isqueren al cap de la escala. Ab aquest acompanyament entrá sa excellencia a la sala, y se acomodá a la part del evangeli en son estrado negra de bayeta. Al entrar, los senyors consellers, que no's mogueren de son puesto, se alsaren y estigueren drets fins que sa excellencia se arrodillá, que fou en estar en son lloch los senyors
 25 diputats y ohidors; y feta oració sa excellencia, uns y altres se alsaren y se acentaren fent-se moltes cortesias y acatamens. * Lo senyor diputat ecclesiastich se alsá, y feta genuflectió al altar, y cortesia a sa excellencia, senyors consellers y companys, portant las massas de son consistori devant, y acompanyat de alguns offitials mestras de la casa de la Diputació, aná
 30 a revestir-se pera dir lo offici que, acistit de capitulars de la Catredal de esta ciutat de Barcelona per diaca y subdiaca y del mestre de serimonias de dita isglesia, selebrá lo aniversari ab devoció y gravetat, responent la capella de la matexa isglesia Catredal.

Repartí's la oferta y a son temps aná sol sa excellencia a offerir en ma del diputat que deya la missa o offici; tornat sa excellencia a son estrado, lo diaca passá als dos consistoris a pendrer-los la oblació; offeriren primer los senyors consellers y après los senyors diputats y ohidors, accessors y advocat fiscal, seguiren-se després los offitials de la present Casa y de la Diputació sens graduació ni serimonia axí com estavan acentats.

40 Finida la missa y absoltas, havent predicat lo reverent pare Montserrat Mora y Xammar, religiós de la Companyia de Jesús, se despedí sa excellen-

E. 128

cia y isqueren los deputats a acompanyar-lo ab la mateixa forma que havian exit a rebre-lo; y tornats a la sala, a poch rato après, se alsaren los senyors consellers, y feta oració, se despediren dels senyors diputats y acompanyats dels matexos offtials los havian exit a rebre y ab el mateix modo y forma
5 fins al cap de la escala, dende ahont se'n vingueren a la present Casa, y en ella se disgregaren y no usaren mes ni de caparons ni de las gramallas aportavan.

Los senyors deputats, ohidors y offtials portavan lo mateix dol que los días visitavan los senyors consellers en Casa la Ciutat, lo qual está
10 advertit en n.º 105 y 121.

Divendres, a 25 mars, 1689.

N.º 156. — *Junta de vint. Proposa's la carta per sa magestat en execusió de la deliberació del Consell de cent, n.º 5, y lo motiu del debat de lo Bras militar. Lo fet del Bras que sia puiat a Consell de cent.*

En aquest dia, de orde dels molt illustres senyors consellers se congregá la iunta de vint, y en ella proposaren los senyors * consellers la minuta de la carta havian formada la tarda del dia de ahir sas senyories y las personas de la quatreta iuntament lo debat ab lo Bras militar referit en los n.ºs
15 90 y 125, y ohit lo contengut en la minuta de dita carta resolgué la iunta que fos comés a dits senyors consellers y quatreta lo enviar dita carta per la estafeta ho ja en la conformitat que's llegí, havent aparegut be, ho ja mudant-la com fossen servits; que en quant al fet del Bras militar fos-
20 sen los senyors consellers servits fer-ne proposició al savi Consell de cent, y que en lo interim no admeten los senyors consellers ni embaxadas ni conferentias del Bras militar.
25

Per la tarda, congregats dits molt illustres senyors consellers y quatre personas, resolgueren, usant de la facultat de la iuncta esta matinada tinguda, fos remesa al agent de la Ciutat pera que posás en las reals mans de sa magestat (Deu lo guarde) la carta que la Ciutat escrivia, la qual
30 es del thenor següent.

N.º 157. — *Carta que la Ciutat escriu a sa magestat.*

«Senyor. Per medi del duch de Villarmosa, loctinent y capitá general per vostra magestat en lo present principat de Catalunya, reberem lo dia quatre del corrent la real carta de vostra magestat, de 23 de febrer passat,
35 ab lo avís de com Deu Nostre Senyor era estat servit disposar y aportar-se'n pera si la magestat de dona Maria Lluïsa, reyna y senyora nostra (que

está en gloria). Fou la noticia per esta ciutat tant mes sensible quant mes impensada, pues negant temps y lloch pera recobrar-se los ánimos sols lo tingué lo sentiment pera manifestar ab mudas veus formadas de un universal clamor y llanto lo innat carinyo y amor de sos fidelissims vassalls, y si lo
 5 impensat ocasiona tanta pena, lo entrar en considerasió de pérdua tant gran feu lo pesar tant mes sensible quant menos explicable; perquè a un temps motiva sentiments la representació * de las calificadas prendas, gracias y virtuts de la sereníssima reyna y senyora nostra, y negava los alivios la considerasió de gratitut, sentiment y dolor de vostra magestat que havem
 10 acompanyat ab totas las demostracions posibles passant ab tota prestesa a las acostumadas de dols, obsequias, sacrificis y públicas funerarias, procurant ab ellas sols una leve significació del dolor y pena interior quan las exteriors demostracions eran suficients pera la cabal expressió de tan inconsolable aflicció si be esperam lo alivio de la poderosa ma de la Magestat Divina, assegurant-nos multiplicará los consuelos sens permetrer estar
 15 així afligida una monarquia tant sua, qual es la de vostra magestat a qui offerim nostras vidas y haziendas pera que sacrificadas a la pena sian victimas que recaben pera vostra magestat lo total consuelo. La Divina [Providencia] guarde la real persona de vostra magestat com ha menester la cristiandat y estos sos fidelissims vassalls la y suplican. Barcelona y mars
 20 26 de 1689.

Senyor, de vostra católica real magestat fidelissims y obedientissims vassalls que la real ma de vostra magestat besan, los consellers de la ciutat de Barcelona. Petrus Trelles, notarius et secretarius »¹.

25 Lo sobrescrit:

«A la sacra, católica y real magestat del rey nostre senyor que (Deu guarde)».

* Dissapta, a 26 de mars, 1689.

13. 129 v.º

N.º 158. — *A Abdon Ricart, pintor, en satisfacció y paga del que treballá.*

30 Los molt illustres senyors consellers y las quatre personas per sa senyoria nomenadas (en n.º 7), usant de la facultat a dits senyors donada per la junta de vint, tinguda a 5 y a 9 y a 16 del corrent (en n.º 6 y 46) y dita junta de la que lo savi Consell de cent li havia atribuhit a 5 del present y corrent mes (en n.º 3), deliberaren a Abdon Ricart, pintor, tres centas
 35 trenta y sis lliuras, es a saber 260 ll. s. per la feyna de son art de pintar, mans y recaptas, segons lo ajust ab dit Ricart fet a 10 del present y corrent (en n.º 56), havent cumplit plenament en tot lo continuat en lo memorial n.º 187, signat de lletra C, y las restans 76 ll. s. per mans y recaptas de

¹ El text de la lletra l'hem adaptat al que figura en *Lletres closas*, 1686-1689, f. 179.

pintar y escriurer sent papers grans de varias poesias, contenint quiscú dos fulls de paper de la forma major, y entra ells ser los mes de ierolífichs, y fer y treballar trenta y sis escuts grans dorats, plateats y perfilats de las armas la mitat de la Ciutat y la altra mitat de Cathalunya que serviren 20 pera
 5 cobrir las sinch torras rematavan lo tuguri y las 16 als pedrestrals de las columnas de dit tuguri, feyna que se li maná fer a mes del contengut en dit memorial. Son ..... 336 ll. s.

Dit dia, 26 mars, 1689, se remeté la carta de n.º 156 per la estafeta a Madrid a don Benito Pelegrí pera que la posás com ha agent de la Ciutat
 10 en las reals mans del rey nostre senyor (Deu lo guarde).

Dilluns, 28 de mars, 1689.

N.º 159. — *Lo modo com la música de timbalas, trompetas y manastrils avian de anar y acistir a la professó de visitar a la gloriosa santa Madrona.*

Los molt illustres senyors consellers proposaren a las quatre personas
 15 de la quatreta de dols y funerarias (n.º 7) que lo dia * de demá, 29 del corrent, havia lo molt illustre senyor Capítol elegit per anar ab professó a visitar la gloriosa verge y martir santa Madrona, ja que lo dia propi de la sua festa, que era a 15 del corrent, per ocasió del dol no se li havia pogut a la
 20 la Ciutat timbalas, trompetas y menestrils portant las cotas de domás carmesí, libreya propia de la Ciutat, la qual no es decent al dol porta la Ciutat, y per consegüent los senyors consellers [proposaren] que per so fossen servidas ditas quatre personas resoldrer lo faedor.

E la quatreta y senyors consellers resolgueren que en vista del que se
 25 trobá en los *Diataris* del any 1612 y 1665, en que també portava dol la Ciutat, ço es en lo any 1612 de la senyora reyna dona Margarita y en lo any 1665 de la magestat del senyor rey Feliph terser de Aragó y quart de Castella, en los quals anys se trobá que los senyors consellers a 29 de marts de 1612 feren la mateixa funció de puiar ab professó a Santa Madrona
 30 per no haver-i pogut puiar per rahó del dol tenian las horas en lo dia propi de la santa a 15 de marts, y que en lo dia de la Puríssima Concepció de Maria Santíssima, a 8 de dezembre 1665, havian acistit a la Seu los senyors consellers que a las horas eran, y a la professó se fa en dita iornada, en la qual envia la Ciutat la música de tabalicos, trompetas y manastrils,
 35 y que en ninguna de ditas functions o professons se trobá portassen los musichs cotas de dol, ans be en la nota del dia 8 de dezembre 1665 se diu que dits musichs no portavan senyal ningun de libreya de la Ciutat, que

per so vajan los musichs ab sos propis vestits tan tabalers com trompetas y menestrils, servint-se los senyors consellers manar encarregar a tots vajan ab decensia y vestits negras.

5 N.º 160. — *A Jaume Llissach, veguer, per sa dieta y las de sos fadrins en lo dia 22 guanyadas* ¹.

Dit dia, los senyors consellers y las matexas quatra personas * de la quatreta de dol, usant de las referidas facultats (n.º 158) y seguint la dispositió presa per los pagaments de compte de menut, (n.º 46) ordenaren a Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona y escrivá racional de Casa de dita Ciutat, donás pagas a Jauma Llissach, veguer de Barcelona, per la 10 dieta de ell y sos fadrins en la acistencia feu lo dia 22 del present y corrent mes, que se selebrá la funeraria en la porta de la Seu per ahont havian de entrar las senyoras guardant aquella del embull y empentas que la multitud ocasiona perquè ab comoditat poguessen las senyoras entrar y exir. E. 130 v.º

15 Dimecres, 30 marts, 1689.

N.º 161. — *Al doctor Joan Vallés, sindich del molt illustre Capítol, per distribusions y altres cosas.*

Los molt illustres senyors consellers y quatreta de dols y funerarias, usant de las facultats notadas n.º 158, deliberaren que de compte de carns 20 corrible, que es lo destinat per pagar lo gasto de dols y funeraria, com se ha dit en n.º 46, sian pagadas al doctor Joan Vallés, sindich del molt illustre Capítol, cent vint lliuras y tretse sous, y son segons lo compte per ell entregat per pagar las distribusions capitulars y benefitals, drets de dobles, scolans, sagristans, mestre de capella y cantors, tocar las campanas y las deu lliuras per la custodia del castell de dolor, seguint en tot lo pactat en la Concordia feta y firmada entre dit molt illustre Capítol y la present Ciutat, calendada en n.º 46 respecte del aniversari celebrat lo dia 25 22 del corrent en la isglesia Catredal. Son ..... 120 ll. 13 s.

N.º 162. — *A Borrás, per lo gasto de menut.*

30 Dit dia, los senyors consellers y matexas quatra personas, usant de las matexas facultats ditas en n.º 158, deliberaren del mateix compte de carns a Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona, * scrivá racional de la Casa de la present Ciutat, sinch sentas lliuras, las quals iuntas ab mil lliuras se E. 131

¹ Una nota marginal diu: «Per error, se es continuada en lo gasto de menut que es en n.º 181, ahont se trobará.»

li havian deliberat per los dits senyors consellers y quatre en los dias 10 y 17 del present y corrent mes, ço es, 500 ll. s. en quiscuna de ditas iornadas, com se ha dit en n.º 50 en una nota posada al marge y en n.º 84; fan la quantitat de mil y sinch centas lliuras, las quals ha dit Jacintho Bor-
 5 rás foren deliberadas per convertir-las ab lo gasto de menut se offeriria en la funeraria fahedora per la ánima de la reyna nostra senyora (gose de gloria) donya Lluysa de Borbon, muller de la sacra, católica y real magestat de nostre rey y senyor don Carlos segon (que Deu guardi) distribu-
 10 y quatra personas segons la forma disposada per la iunta de vint, com es de veurer en n.º 46. Son..... 1500 ll. s.

Dijous, als 2 abril, 1689.

N.º 163. — *Al doctor Joan Vallés, sindich del molt illustre Capítol.*

Los molt illustres senyors consellers y las matexas quatra personas, usant de las facultats preditas, deliberaren que fossen pagadas al doctor
 15 Joan Vallés, sindich del molt illustre Capítol de la Seu de la present Ciutat, sinquanta lliuras, las quals son per totas y qualsevol pretencions tingués y pogués tenir dit molt illustre Capítol en las bayetas que per orde de la Ciutat foren aportadas a dita isglesia de la Seu pera colgar lo presbiteri,
 20 columnas, tuguri o castell de dolor y catafal de las senyoras y demás cosas lo dia 22 del passat, que se selebrá lo aniversari y funeraria per la ánima de la reyna nostra senyora (gose de gloria) y demás cosas que la present Ciutat per adorno y per dita funeraria hagués fetas portar en dita * Seu; E. 131
 25 y ajustat (n.º 61) antes de la celebració de dit aniversari de paraula entre los illustres Capítol y los de la present Ciutat en las conferencias tingudas per ocasió de dita funeraria y dependens de aquella. Carns, compte nou corrible. Son..... 50 ll. s.

Dissapta, 4 abril, 1689.

30 N.º 164. — *A Jacintho Tufa, sastre del senyor conseller en cap, per lo expressat en son compte.*

Los molt illustres senyors consellers ab interventió de las quatra personas de la dita quatre de dols y funerarias, usant de las facultats a ells donadas, com se ha dit en n.º 158, deliberaren que fossan donadas y pagadas
 35 de dit compte de carns cent vint y nou lliuras, dos sous y nou dinés a Jacintho Tufa, mestra sastra servint lo molt illustre senyor conseller en cap,

per lo que ha gastat, bestret y pagat per fer los vestits de dol del dit senyor conseller en cap, mans y recaptas, com y també de patja, lacayos y criats de la senyora Francisca Falguera, sa nora, segons lo compte baix especificat. Carns son..... 129. ll. 2 s. 9

5 Compte del senyor conseller en cap

	A 10 de mars, 1689, tinch feta una capa, cota y mánegas de panyo refí per dit senyor.....	5 ll.	s.	
	Altra gramalla de panyo refí, rodona com la de escarlata, guarnida de vallut en lloch de pells, val de mans...	11 ll.	s.	
10	Per mans de dos vestits de panyo vintydosé per los lacayos de dit senyor conseller	6 ll.	s.	
	Per dos vestits de panyo vinty-quatre, co es, capa llarga, ropilla, mánegas y baló per dos criats de mi senyora Francisca Falguera, nora de dit senyor conseller	6 ll.	s.	
15	Per feltra per las aletas de tots los vestits.....	11.	12 s.	
	* Per una rodansa de fusta per dita gramalla rodona...	11.	3 s.	F. 132
	He pres a la botiga de Anthon Simó per recaptas una cana dos pams burata negra per bevederos de la cota de dit senyor.	2 ll.	5 s.	
	Per quatre pams tela per a forro de las mánegas.....	11.	4 s. 6	
20	Per dos pams tela per lo coll de la cota y capa.....	11.	2 s. 3	
	Per una onsa de seda negra per cosir	11.	12 s.	
	Per dos canas de bocaram negra per a forro de la gramalla de panyo, rodona	1 ll.	16 s.	
	Per 1 onsa $\frac{1}{4}$ seda negra per cusir	11.	18 s.	
25	Per una onsa fil blau	11.	1 s. 4	
	Per deu canas veta negra per dita gramalla rodona de panyo refí negra.....	11.	10 s.	
	Per sis canas vellut negra per dita gramalla de dit senyor, a rahó de 9 ll. 12 s. cana; val.....	57 ll.	12 s.	
30	Per vint canas tafatá foraster negra de mitx pam per los flochs de dita gramalla, a 6 s. cana, val.....	6 ll.	s.	
	Per catorse canas tela negra per a forro de las ropillas, mánegas, faldas, balons y faltriqueras per los vestits de dos criats de dita mi senyora y dos lacayos del			
35	senyor conseller, a 9 s. cana	6 ll.	6 s.	
	Per sinch pams tela grossa per giras de las capas dels sobredits quatre criats.....	11.	5 s. 8	
	Per 3 onses $\frac{1}{4}$ seda per cusir dits vestits	1 ll.	19 s.	
	Per 7 onses fil blau per cusir dits vestits	11.	9 s. 4	

	Per sis canas quatra pams tafatá negra de mitx pam per flochs a dits quatra criats.....	11. 19 s. 6	
	He pres al passamaner tres dotsenas y mitja botons de punt menut y vuyt pams baguilla per las gramallas		
5	de dit senyor.....	11. 7 s. 2	
	Per quinse dotsenas y vuyt botons grossos per los criats y dos lacayos a 2 s. dotsena, valen.....	1 ll. 15 s.	
	* Per sinch alamaras per las capas de dit senyor conseller, criats y lacayos.....	11. 15 s.	E. 132
10	Per fer los flochs de tafatá negra de la gramalla rodona de dit senyor.....	11. 6 s.	
	Per un sombrero fi per dit senyor conseller	2 ll. 4 s.	
	Per quatra sombreros per los dos criats y dos lacayos..	4 ll. s.	
	Per quatra parells de mitjas de estam per dits quatra		
15	criats, a 18 s., valen.....	3 ll. 12 s.	
	Per dos golillas negras per los lacayos.....	1 ll. 4 s.	
	Per dos parells de sabatas per los criats de mi senyora..	1 ll. 12 s.	
	Per dos cintons per los lacayos.....	1 ll. 4 s.	
	Per dos talins per dits lacayos.....	1 ll. 12 s.	
20	Per empavonar las espasas y dagas de dits lacayos.....	1 ll. 16 s.	
			129 ll. 2 s. 9

Donat per Jacintho Tufa, mestra sastra.

N.º 165. — *A Onofre Rovira, sastra, per lo mateix que a mestre Tufa.*

25 Dit dia, 4 de abril, dits senyors consellers y personas aximateix deliberaren de dit compte de carns, amestre Honofre Rovira, sastra del illustre senyor conseller segon, per lo que ha gastat y bestret y per las mans en vestir de dol al senyor conseller y criats y lacayos segons son compte que per ser partit per partit com lo sobredit no se continua, cent vint y sinch lliuras, deset sous y nou diners de compta de carns, son... 125 ll. 17 s. 9

30 N.º 166. — *A mestre Miquel Sert, sastra del senyor conseller ters.*

Dit dia, deliberaren dits senyors consellers y quatra personas que fossen donadas a mestre Miquel Sert, sastra * del molt illustre conseller ters, cent nou lliuras, setse sous y sis per mans y recaptas dels vestits de dit senyor conseller, patja y lacayos, segons lo compte per ell donat y infra escrit. Carns son ..... 109 ll. 16 s. 6

E. 133

Compte del que se ha gastat per los dols del senyor conseller ters en mans y recaptas.

	Primo, a 10 mars, 1689, per mans de una cota, capa y mánegas de refí per dit senyor.....	5 ll.	s.	
5	Per quatre pams, mans per aforro de las mánegas.....	ll.	9 s.	
	Per dos pams tela per la gira de la capa.....	ll.	2 s.	6
	Per una onsa seda negra pera cusir dita feyna.....	ll.	12 s.	
	Per quatre pams tafatá negra per bevederos de dita cota y mánegas	I ll.	4 s.	
10	Per mans de la gramalla de panyo refí, negra, rodona y en lloch de pells vallut.....	II ll.	s.	
	Per una onsa y mitja de seda per cusir dita gramalla..	ll.	18 s.	
	Per fil y veta per dita gramalla.....	ll.	10 s.	
	Per una cana sis pams bocaram per dita gramalla	I ll.	11 s.	6
15	Per una rodanxa de fusta per dita gramalla.....	ll.	3 s.	
	A 13 de dit per las mans dels vestits dels dos lacayos..	6 ll.	s.	
	Per set canas tela per aforros de balons, ropilla y mánegas y faltriqueras per dits dos vestits dels dos lacayos.....	3 ll.	3 s.	
20	Per dos onsas seda per traus y cusir dits dos vestits...	I ll.	4 s.	
	Per dos onsas fil blau per dits vestits.....	ll.	2 s.	8
	Per feltra per las aletas.....	ll.	4 s.	
	Per tela per las dos giras de capa.....	ll.	2 s.	6
	Per dos canas tafatá per los balons	ll.	4 s.	8
25	Per dos golillas negras per dits lacayos.....	I ll.	8 s.	
	Per tres canas veta per ditas golillas.....	ll.	2 s.	6
	Per dos dotsenas botons per las mánegas del senyor conseller y dos alamaras per capa y cota de dit senyor.....	ll.	8 s.	8
30	Per botons y baguilla per la gramalla rodona.....	ll.	5 s.	
	* Per fer los flochs de dita gramalla.....	ll.	10 s.	F. 133 v.º
	Per vuyt dotsenas botons per los lacayos.....	ll.	16 s.	
	Per dos alamaras y baguilla per los lacayos.....	ll.	7 s.	6
	Per dos talins per los dos lacayos.....	I ll.	12 s.	
35	Per dos cintons ab ferros empavonats.....	I ll.	4 s.	
	Per empavonar las espasas y dagas per los lacayos.....	I ll.	16 s.	
	Per dos parells mitjas de estam per dits lacayos.....	I ll.	16 s.	
	Per dos sombreros per los lacayos.....	2 ll.	s.	
	Per un sombrero fí per lo senyor conseller.....	2 ll.	8 s.	

Per sis canas vallut negra per la gramalla rodona, a rahó	
9 lls. 12 s. cana.....	57 ll. 12 s.
Per vint canas tafatá negra per flochs a dita gramalla.	5 ll. s.
	<hr/>
	109 ll. 16 s. 6

5 Donat per mestre Miquel Sert sastra.

N.º 167. — *A mestre Onofre Bernola, sastra del senyor conseller quart.*

Dit dia, 4 de abril, 1689, dits senyors consellers y personas deliberaren de dit compte de carns, usant de las mateixas facultats, cent nou lliuras setse sous y sis diners a mestre Onofre Bernola, sastra del senyor conseller
10 quart, per tantas importá son compte de mans y recaptas que ha pagat y bestret per los vestits y gramallas de dit senyor y lacayos, lo qual compta es partit per partit com lo donat per lo sastra del senyor conseller ters, continuat en n.º 166. Carns son ..... 109 ll. 16 s. 6

N.º 168. — *A Felix Vila, sastra del senyor conseller quint.*

15 En aquest mateix dia, aximateix dits senyors consellers y quatreta de dit compte deliberaren a Felix Vila, sastra del senyor conseller quint, semblans cent nou lliuras, setze sous y sis per tantas ne importá * son
20 compta per mans y recaptas de gramallas y vestits de dol ha fet per dit senyor y lacayos, lo qual compta es partit per partit com lo donat per lo sastra del senyor conseller ters continuat en n.º 166. Carns son ..... 109 ll. 16 s. 6

E. 134

N.º 169. — *A Jauma Pujol, sastra del senyor conseller sisé.*

Dit dia, aximateix deliberaren semblants cent nou lliuras, setsa sous y sis a mestre Jauma Pujol, sastra del senyor conseller sisé, per altrás tan-
25 tas ne importan son compta partit per partit, com lo de n.º 166 per mans y recaptas dels vestits y gramallas de dol havia treballat per dit senyor y sos lacayos. Carns son ..... 109 ll. 16 s. 6

N.º 170. — *A Anton Simó, botiguer de telas.*

30 Dit dia, 4 de abril, los molt illustres senyors consellers y quatreta de dol, usant de las facultats tras ditas, deliberaren a Anthon Simó, botiguer de telas, de compte de carns sobredit trenta lliuras y un sou per tot lo que

mestre Gabriel Castells, sastra de la present ciutat, ha pres de sa botiga per ocasió del dol de la reyna nostra senyora, y per lo valor de deu canas remisos se donaren pera vestir lo tumol, en conformitat del que se ajustá en la conferensia (n.º 61). Carns son ..... 30 ll. 1 s.

5 N.º 171. — *A Pau Monrrós, sastra.*

Dit dia, deliberaren dits senyors a Pau Monrrós, sastra, coranta tres lliuras divuyt sous y quatra dinés per tantas ne importá son compte per las mans y recaptas de las sis gramallas de dol dels quatra acompanyadors y dos verguers dels senyors consellers, de las quatra gramallas dels dos
10 vadells del Estudi y bastaxos de Taula y Banch, examinat y regonegut dit compte. Carns son ..... 43 ll. 18 s. 4

N.º 172. — *A Juan Termens, mestre de casas.*

Dit dia, a mestre Termens, mestre de casas, deliberaren dits senyors del mateix compte de carns dotsa lliuras, sis sous per lo que ell y sos fadrins
15 se havian ocupat en alsar y remourer pedras en la Seu y tornar acomodar aquellas en lo que fou menester pera plantar tuguri y * blandoneres per al dia 22. Son ..... 12 ll. 6 s.

E. 134 v.º

N.º 173. — *A Grau Monfages, candaler de la Seu.*

Dit dia, 4 de abril, 1689, dits molt illustres senyors consellers y quatra
20 personas, usant de las facultats que'ls doná la iunta de vint a 5 y 9 del mes de marts prop passat en n.º 6 y 46, y dita iunta de la facultat li havia donada lo savi Consell de cent selebrat dit dia 5 de mars passat (n.º 2), deliberaren fossan pagadas a Grau Monfages, candaler de sera de la Casa de la present Ciutat, sinch centas sexanta tres lliuras, quinse sous y nou dinés
25 per tantas ne importava son compte baix especificat de tota la sera se li havia pres de sa botiga, segons lo ajust ab ell fet (n.º 55) per la funeraria y capella ardent selebrat en la iglesia Cathedral de la present ciutat lo dia 22 del passat per sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa (gose de gloria) muller de la sacra, católica y real magestat del rey nostre senyor
30 don Carlos segon (que Deu guarde), y per so carns son. . . 563 ll. 15 s. 9

Compte de Grau Monfages, candaler de sera.

Primo, 8 siris, sera groga, de pes quiscú 8 ll.
250 atxas, sera groga, de pes 4 ll. quiscuna.

	5 atxas de sera groga, de pes 6 ll. quiscuna.	
	400 siris de 6 ll., sera groga.	
	87 siris de 1 ll., sera groga.	
	300 candelas de beneficiat, sera groga, pesava tota iunta	
5	la sera dels sobredits sis partits de sera groga mil	
	quatra centas sexanta tres lliuras y set onsas, a rahó	
	9 s. 6 la lliura, segons lo consert fet ab dit Monfages	
	(n.º 56), val sis centas noranta sis lliuras, tres sous y tres.	
	Son	696 ll. 3 s. 3
10	Item, 90 siris, de 6 onsas, sera blanca.	
	35 siris de 3 onsas, sera blanca.	
	* 1 atxeta de 1 ll., sera blanca.	
	1 ll. gansalla, sera blanca per ensendrer.	
	Pesavan tots dits quatra partits de sera blanca, que serví	
15	per la oferta, cent quatra lliuras, a rahó 10 s. 6 per	
	lliura, segons lo sobredit consert, (n.º 56) val setanta	
	tres lliuras dotsa sous.	
	Axí que, ha de haver dit Grau Monfages per las dos sobre-	
	ditas partidas la suma de set centas sexanta nou lliuras	
20	quínse sous y tres.....	769 ll. 15 s. 3
	Torná's a dit Monfages a 24 de mars, 1689, lo següent :	
	Primo, 36 siris de sera blanca, de 3 onsas quiscú.	
	6 siris de dita sera de 6 onsas quiscú tots enters que so-	
25	braren de la oferta y los torná mossén Olegari Fáb-	
	regas a qui se havia encomanat lo repartir la oferta,	
	y axí pesaren dotsa lliuras que, a rahó 10 s. 6 per lliura,	
	com estava aiustat, valgueren.....	6 ll. 6 s.
	Item, 12 atxas grogas y onse siris de 3 onsas, també	
30	sera groga, que tot sobrá per no haver-hi lloch por-	
	porcionat; pesaren atxas y siris sinquanta una lliura	
	y quatra onsas, a 9 s. 6 per lliura, com se ha dit,	
	valgueren	24 ll. 7 s.
	Item, se torná lo refús que partit ab la sagristia de la Seu,	
	com se ha dit (n.º 154) fou per la Ciutat de pes de	
35	quatra centas sexanta sinch lliuras, que a rahó de	
	7 s. 6 per lliura, com estava ajustat ab dit Monfages	
	(n.º 56) val.....	174 ll. 7 s. 6
	Axí que, ha de haver la Ciutat per las sobreditas tres par-	
	tidas de sera tornadas a dit Monfages la summa de	
40	dos centas sinch lliuras y sis diners.....	205 ll. s. 6

Resumen del present compta :

Val la sera presa de la botiga de Garau * Monfages, com		
se ha dit.....	769 ll.	15 s. 3
Val la sera que se li ha tornat a dit Monfages, com está dit,	205 ll.	s. 6
5 Resta cobrador.....	563 ll.	14 s. 9

las quals ia te ab la sobredita deliberasió pagadas y satisfetas a dit Monfages la Ciutat.

F. 135 v.º

A 15 de abril de 1689.

10 N.º 174. — *A Francisco Puig, fuster, y a Isabel Molas, viuda de Feliph Molas, fuster.*

15 Los molt illustres senyors consellers y personas de la quatreta de dols, usant de las matexas facultats ditas en la antecedent deliberasió n.º 171, deliberaren que fossen pagadas a Francisco Puig, fuster del molt illustre Capitol, y a Isabel Molas, viuda del quondam Feliph Molas, fuster de la present Ciutat, noranta y sinch lliuras, ço es, 80 ll. s. per satisfació del contracta fet ab dits mestres Puig y Molas en n.º 188, signat letra E, y las restans 15 ll. s. per fer a las quatre columnas del tuguri uns pedestrals levadissos, tenyir de negra la cúpula del castell de dolor y altres cosas no compresas en lo sobredit ajust. De compte de carns, son..... 95 ll. s.

20 N.º 175. — *Iuncta de vint, donant facultat als senyors consellers y quatreta de gastar 1800 ll. s. mes de las deliberadas en los pagaments jahedors per los gastos de dols y funerarias.*

25 En aquest mateix dia de 15 de abril, 1689, los molt illustres senyors consellers, tots sis iunts, ab vot y parer de la iuncta de vint y tots usant de la facultat donada per lo savi Consell de cent celebrat a 5 de mars proppassat, (n.º 2); atés de la relació en la iuncta de paraula feta per los senyors consellers consta que pera donar compliment a la solució y paga dels gastos fets per ocasió dels dols y funerarias fets en lo mes de mars proppassat per la mort de la magestat de dona Maria Lluïsa, muller de la sacra, católica y real magestat del senyor rey don Carlos segon, nostre rey (que Deu guarde) serian menester * mil y vuyt centas lliuras a mes de las sis mil ia delibe-
30 radas per poder-se gastar (com está notat en n.º 46), deliberaren que los senyors consellers y quatreta de dols elegida tingan facultat y poder, com ab la present se'ls dona, de gastar del compte nou de carns 1800 ll. s. pera
35 donar compte de solució a dits gastos de dol y funerarias preditas que iuntas ab las 6000 ll. s. seran set mil y vuyt centas lliuras fent per dit effecte dits senyors consellers las deliberacions conveniens..... 7800 ll.

F. 136

A 20 de abril, 1689.

N.º 176. — A *Jacinto Serra, botiguer de telas.*

Los molt illustres senyors consellers, ab vot y parer de las quatre per-
 5 sonas per las senyories nomenadas (n.º 7) inseguint la deliberació presa
 y dita iunta usant de la facultat donada per lo savi Consell de cent cele-
 brat dit dia 5 de mars proppassat (n.º 3) y usant de la facultat que per
 dita iunta de vint los fou donada a 9 del passat (n.º 46) y a 15 del corrent,
 10 (n.º 173) deliberaren que fossan donadas y pagadas a Jacinto Serra, bo-
 tiguier de telas, ciudadá de Barcelona, dos mil sent vint lliuras, sinch sous
 per ser son compte de la quantitat de 4120 ll. 5 s. com las restans 2000 ll.
 ia li fossan deliberadas del infrascrit compte a 2 del corrent, y totas son al
 dit Serra degudas per los panyos y bayetas que te entregat y llogat a la
 15 present Ciutat per rahó dels dols y funerarias per la mort de la magestat
 de la reyna nostra senyora, gose de gloria, segons lo compte insertat baix
 al peu de la present deliberació per dit efecte donat y examinat per dits
 senyors consellers y quatreta y per so carns (he son ditas dos partidas per
 no haver-se carregat ni notat en lo present Dietari la deliberació de las
 2000 ll. s. de dos del corrent sobre mencionada). . . . . 4120 ll. 5 s.

* Compte del que deu la Ciutat de Barcelona per lo valor de la roba
 20 comprada y bayeta llogada per lo dol y funeraria per la mort de la mage-
 stat de la reyna nostra senyora (gose de gloria) muller de la sacra, católica
 y real magestat del rey nostre senyor don Carlos segon (Deu lo guarde)
 segons lo ajust y asiento fet per dits senyors consellers y quatreta de dols
 25 (n.º 9) ab acta rebut en la escrivania major de la Casa de la present Ciutat
 a 6 de marts proppassat de 1689 ab Jacinto Serra, botiguer de telas.

E. 136 v.

Primo, 66 canas vintyquatre refí, negra, serveix per las gra-
 mallas rodonas, cota, capa y mánegas als molt illustres
 senyors consellers, a rahó de 6 ll. 14 s. la cana, val. . . . 442 ll. 4 s.
 30 549 canas, 5 pams panyo vintyquatre, negra, serveix per lo
 repartiment fet en los dits molt illustres senyors con-
 sellers, proms y offitials de la Casa de la present Ciutat
 en n.º 185, signat de lletra A, a rahó 4 ll. 16 s. cana,
 val. . . . . 2638 ll. 4 s.
 35 122 canas, 6 pams panyo vintydosé, negra, serveix per los
 offitials de la Casa de la Ciutat y per los criats o laca-
 yos dels senyors consellers, a rahó 3 ll. s. cana, val. . . 368 ll. 5 s.

223	canas bayeta divuytena, negra, la qual serveix per la sala de Consell de cent, consistori, tapetas y cortinas, a rahó 1 ll. 14 s., val.....	379 ll. 2 s.
5	153 canas bayeta dotsena fluxa, la qual serveix per taulells de Taula y Banch y dels aposentos de Casa la Ciutat, a rahó 1 ll. 4 s. cana, val.....	187 ll. 4 s.
351	canas bayeta dotsena fluxa llogada per Casa de la Ciutat los dias del dol y per la Seu lo dia de la funeraria, a rahó 6 s. per cana, importa.....	105 ll. 6 s.
10	Importan los sobredits sis partits.....	4120 ll. 5 s.

* A 29 de abril, 1689.

E. 137

N.º 177. — *A Gabriel Castells, sastra de la present ciutat.*

Los molt illustres senyors consellers y quatra personas de la quatreta de dols, usant de las facultats en lo n.º 173 expressadas, deliberaren fossen pagadas a Gabriel Castells, mestra sastra y offitial de la Casa de la present Ciutat, trenta y vuyt lliuras a que se reduhí lo compte per ell donat del que ab sos fadrins y aprenens se havia ocupat en treballar y cusir las bayetas serviren en Casa la Ciutat y en la Catredal per ocasió del dol y funeraria de la reyna nostra senyora dende 5 de mars proppassat fins a 24 de dit. Y per so, carns son..... 38 ll.

A 12 de maig, 1689.

N.º 178. — *A Jacintho Serra, botiguer de telas.*

Los molt illustres senyors consellers y quatreta de dols y funerarias deliberaren, usant de las sobre expressadas facultats, a Jacintho Serra, botiguer de telas, tretsa lliuras per tantas importava lo compte per ell donat del que ab seda, fil, veta y tela per aforro de dos gambetos se feren per dos fadrins del fuster que acistiren sobre la cúpula del tuguri tenint compte a la sera cremava lo dia 22 de mars proppassat, entregá a Gabriel Castells, sastra. Y per so carns son..... 13 ll. s.

30 N.º 179. — *A Francisco Bergadá, sinter.*

Dit dia, 12 de maig, 1689, dits molt illustres senyors consellers y quatra personas, usant de las tras ditas facultats, deliberaren a Francisco Bergadá, sinter, onsa lliuras per deu cintons feu a 24 de mars proppassat, serviren

per los sis verguers dels senyors consellers, dos vadells del Estudi y dos bastaxos de la Taula y Banch, cuyros y ferramenta * empabonada y mans en que se gastá algun temps per haver cubert dits deu cintons de risso llis que la Ciutat doná. Y per ço carns son ..... 11 ll. s.

E. 137 v.

- 5 N.º 180. — *Resumen de todas las partidas pagadas ab deliberacions dels senyors consellers y quatra personas.*

Resumen de tots los pagamens fets per deliberacions dels molt illustres senyors consellers y quatre de dols y funeraria per ocasió de la mort de la reyna nostra senyora dona Lluysa de Borbon (que gose gloria) muller de la sacra, católica y real magestad del rey nostre senyor don Carlos segon (que Deu guarde).

15	A Jacintho Borrás, notari public de Bacelona, scrivá racional de Casa la present Ciutat, per compte de caritats de missas y compte de menut ab 3 partidas quiscuna de 500 ll. s. deliberadas a 10 de mars proppassat n.º 50, a 17 de dit n.º 84, a 30 de dit n.º 162, son juntas n.º 162.....	1500 ll.	s.
	A Abdón Ricart, pintor, a 26 mars de 1689, trescentas trenta sis lliuras, 138.....	336 ll.	s.
20	Al doctor Joan Vallés, a 30 mars, 1689, cent vint lliuras tretse sous, 161.....	120 ll.	13 s.
	A dit doctor Joan Vallés, prevere, a 2 abril, 1689, cinquanta lliuras, 163.....	50 ll.	s.
25	A Jacintho Tufa, sastra del senyor conseller en cap, a 4 abril, 1689, cent vint y nou lliuras, dos sous y nou, 164.....	129 ll.	2 s. 9
	A Onofre Rovira, sastra del senyor conseller segon, dit dia, cent vint y sinch lliuras, desset sous y nou, 165.	125 ll.	17 s. 9
30	A Miquel Sert, sastra del senyor conseller ters, dit dia, cent nou lliuras, setse sous y sis, 166.....	109 ll.	16 s. 6
	A Onofre Barnola, sastra del senyor conseller quart, dit dia, 167.....	109 ll.	16 s. 6
	A Felix Vila, sastra del senyor conseller quint, dit dia, 168.....	109 ll.	16 s. 6
35	* A Jauma Pujol, sastra del senyor conseller sisé, dit dia, 169.....	109 ll.	16 s. 6
	A Anthon Simó, botiguer de telas, a 4 abril 1689, trenta lliuras y un sou, 170.....	30 ll.	1 s.

E. 138

	A Pau Monrrós, sastra, dit dia, 171.....	43 ll. 18 s. 4
	A Joan Termens, mestre de casas, 172.....	12 ll. 6 s.
	A Grau Monfages, candaler de sera, dit dia 4 de abril, 1689, 173.....	563 ll. 15 s. 9
5	A Francisco Puig, fuster, y a Isabel Molas, viuda, a 15 de mars 1689, noranta sinch lliuras, 174.....	95 ll. s.
	A Jacintho Serra, botiguer de draps y de telas, a 20 de mars 1689, quatre mil sent vint lliuras, sinch sous, 176.	4120 ll. 5 s.
10	A Gabriel Castells, sastra de Casa la present Ciutat, a 29 abril, trenta y vuyt lliuras, 177.....	38 ll. s.
	A Jacintho Serra, botiguer de draps y telas, a 12 de maig, 1689, tresa lliuras, 178	13 ll. s.
	A Francisco Bergadá, sinter, dit dia, onsa lliuras, dich 179. Importa tot lo gastat ab deliberacions.....	11 ll. s. 7628 ll. 5 s.
15	Havia la iunta de vint ab facultat del savi Consell de cent celebrat a 5 de mars 1689, (n.º 3) deliberat per lo gasto de dols y funerarias set mil y vuit centas lliuras, n.º 175. Son.....	7800 ll. s.
	Tot lo gastat com se ha dit dalt importa tant solament.	7628 ll. 5 s. 7
20	Resta de dit compte.....	171 ll. 14 s. 5

Estas cent setanta y una lliura, catorse sous y sinch * dinés que sobra- E. 139 v.º
ren de las sobreditas 7800 ll. s. que foren deliberadas quedaren en compte
de carns per no haver-se tret de dit compte mes del que se ha de gastar.

25 N.º 181. — *Pagamens de gasto de menut fet per Jacintho Borrás, scrivá
racional de la Casa de la present Ciutat.*

Resumen dels pagamens fets del gasto de menut fet per Jacintho Borrás,
escrivá racional de la Casa de la present Ciutat.

30 Deliberaren los molt illustres senyors consellers y quatreta de dols y
funerarias, com se ha dit en n.ºs 162 y 180, a Jacintho Borrás mil y sinch
centas lliuras per pagamens de caritats de missas y gasto de menut per
ocasió del dol y funerarias de la reyna difunta, los quals pagamens feu dit
Jacintho Borrás en virtut de orde en scrits firmat per la major part dels
senyors consellers y personas de la quatreta, segons la dispositió donada
35 per la iunta de vint tinguda a 9 de mars, 1689, que es de veurer en n.º 46,
y axí se segueix lo que dit Borrás ha pagat y se veurá de exa manera ab
individuació tot lo que se va gastar y perquè.

5	A 26 de mars, 1689, se ordená a Jacintho Borrás que de las sobreditas 1500 ll. s. pagás mil sent coranta y sinch lliuras que importavan las caritats de las missas celebradas, segons lo memorial de n.º 190, signat de lletra F. Son.....	1145 ll.	s.
10	A 28 de mars, 1689, se hordená a Jacintho Borrás pagás a Jauma Llinsach, veguer de Barcelona, per las dietas de ell y sos fadrins ocupats lo dia 22 de dit en guardar de inquietut la porta de la Seu per hont entravan las senyoras convidadas a la funeraria. Son.....	11 ll.	s.
	Dit dia se li ordená pagás a Pau Carreras per lo que gastá * en anar a las isglesias dels suburbis de esta ciutat en executió del orde se li havia donat (n.º 51)....	1 ll.	8 s.
15	A 21 de mars, 1689, se ordená al tras dit Jacintho Borrás, donás y entregás al magnífich Gismundo Bofill, clavari de la present Ciutat, coranta lliuras pera donarlas al reverent Olegari Fábregas, bossier de la bossa canonical del molt illustre Capítol, a fi de distribuir las per la oferta en lo aniversari lo dia 22 de dit mes		
20	de mars segons lo orde del memorial n.º 192, signat de letra H, de las quals coranta lliuras torná dit reverent sinquanta y sinch reals que sobraren y de estos lo clavari en remuneració del gran treball havia tingut en la distribusió de la dita oferta y per		
25	regalar los sacerdots li havian acistit, li doná sinquanta reals, seguint los exemplars del as funerarias reals que se son vistos y los restans sinch reals se tornaren a dit Borrás y per so no se li trauen en fora mes que..	39 ll.	10 s.
30	A 4 de abril, 1689, se ordená a dit Borrás donás sis lliuras a Miquel Sirera, trompeta de la present Ciutat, pera repartir entre ell y sinch companys, a mes del corredor y cap mestra per lo treball de la crida (n.º 193, lletra J) se'ls maná fer (n.º 88) en executió de la deliberació n.º 26. Son.....	6 ll.	s.
35	A 19 de dit se li ordená donás a Bonaventura Fornaguera, argenter, sinquanta lliuras, sinch sous y vuyt per lo valor de plata y mans de una sort de tintés de plata serviren per regalar lo predicador de la funeraria, n.º 3. Son.....	50 ll.	5 s. 8
40	A 20 de dit a Miquel Bonvehí una [lliura] setse sous per sas dietas de haver estat en la present Casa de la		

	Ciutat los dias del dol y a la nit del dia 21 marts haver * acistit en portar llum als que anavan per la ciutat dient «la reyna es morta» (n.º 104). Son...	1 ll. 16 s.	E. 139 r.º
5	A 21 de dit a Antoni Boix, bastaix de Casa la Ciutat, tretse lliuras ab las quals se ajustá lo compte per ell donat del que havia treballat ab sos companys en aportar la sera dende casa de Grau Monfages a Casa de la Ciutat, ahont se posá y de Casa la Ciutat a la Seu, portar banchs a dita Seu per lo		
10	dia de la funeraria, la troneta de Santa Catarina y los candaleros de bronse 4 del Pi y 4 de Santa María, tornar ditas cosas y lo refús de la sera a Casa de la Ciutat ahont se pesá y després a casa dit Monfages, y altres treballs en dit compte expressats. Son..	13 ll. s.	
15	A Isabel Molas, viuda de Feliph Molas, fuster de Casa la Ciutat, a 21 de dit, vint y duas lliuras ab las quals se ajustá lo compte per ella donat del treball fet per lo quondam son marit ab sos fadrins y aprenens en colgar de dol la Casa de la Ciutat y la Seu, descolgar de dita Casa de la Ciutat de las colgaduras ordinarias y vestir de bayeta taulells, taulas y banchs de las		
20	salas de trentenari y Consell de cent, passat los tres dias del dol. Son.....	22 ll. s.	
25	A 22 de abril, 1689, a Joan Guiu, notari de Barcelona, deu lliuras per remuneració dels treballs ha pres aplicant-se a diferens afers li foren recomanats per los senyors consellers y personas de la quatreta. Son.	10 ll. s.	
30	A 30 de dit, a Matheu Darrer, passamaner de la present Casa de la Ciutat, sinch lliuras per la valor de llata de or fals, seda, mans y demás recaptas de quatra borletas serviren per la almoada se posá sobre lo tumol lo dia 22 del passat que's feu lo aniversari * en la Seu. Son.....	5 ll.	E. 140
35	Dit dia, als offitials de Casa la present Ciutat que anaren lo dia 21 a la nit en lo mes passat a tocar per las portas dient «la reyna es morta» com estava ordenat se fes en n.º 104 set lliuras, setse sous entre tots y los servexen per lloguer de las cavalcaduras ab que anaren a cavall. Son.....	7 ll. 16 s.	
40	Dit dia, per un paner serví per a portar al doctor Solá (en estímació de sa fúnebre oració que recitá en la		

	funeraria lo dia 22 del passat) lo regalo de tinters, sucra y xacolata, costa dit paner.....	11. 18 s.	
	A 3 de maig, 1689, a Joseph Ramoneda, adroguer, tretse lliuras, sis sous per lo xacolate y sucra serví per regalar dit doctor Solá per la rahó sobredita. Son...	13 ll. 6 s.	
5	A 4 de maig, 1689, a Francisco Cervera, scrivent de la scrivania racional, sinch lliuras en remuneració de son treball extraordinari per ocasió del que se ocupá en scriurer las deliberacions fetas per los senyors conse-		
10	llers y personas de la quatreta de dols. Son.....	5 ll. s.	
	A 21 de dit, a Ramon Saperá, llibrater de Casa la present Ciutat, vint y tres lliuras per aplegar, cusir y posar a son punt la relació de las funerarias y dols estampadas ab deliberació dels senyors consellers, jun-		
15	tament ab la oració fúnebra recitada per lo doctor Ramón Solá y Segura lo dia 22 mars, 1689, en la iglesia Catredal de la qual deliberació se fa menció en n.º [148]. Son.....	23 ll. s.	
	A 23 de dit, a Jauma Cais, estamper per la viuda Cormellas, tenint lo offici de estamper per la Ciutat * cent y deu lliuras per lo valor de haver estampat la sobredita relació de las funerarias y dols y oració fúnebra ab gran quantitat, de orde y deliberació sobredita. Son.	110 ll. s.	E. 140 v.
20	A 12 de novembre, 1690, inseguint deliberació de la junta de vint, tinguda a 14 de abril de dit any 1690, se ordená a Jacintho Borrás que dels diners tenia per compta de menut de dols y funeraria donás y pagás a Pere Pau Mascaró, esparter, tenint lo offici de campaneta de las ánimas, per indisposició de son sogra		
25	Joseph Massó, matalasser, a Joseph Alsina, paller, a Jauma Circums, sastra, a Onofre Serts, texidor de lli y a Francisco Garriga, fuster, pesadors del mostasá, tres lliuras deus sous, ço es, set reals a quiscú per lo que se ls acostuma donar per lo treball y gasto de cavalca-		
30	dura y gualdrapa de que se serviren pera fer la crida notada en n.º 135, attés que los dos tenian alsada la suspensió del exercici de sos officis se havia fet y es de veurer en n.º 153 y aximateix avian pagat a Jacintho Serra, botiguer de telas, la bayeta que en nom de la present Ciutat li havian demanada per		
35	gualdrapas de las cavalcaduras. Son.....	3 ll. 10 s.	
40			

Item, a 28 de maig, 1689, se ordená a dit Jacintho Borrás que dels diners tenia deliberats per gasto de menut de dols y funerarias se retinga trenta una lliura, deu sous y quatra diners, los quals se li donan y cedexen en remuneració del * treball extrahordinari ha tingut en acistir al serimonial del dol, portar y escriurer lo Dietari apart notant totas las cosas se obraren, functions y serimonias que's feren. Son.

E. 141

31 ll. 10 s. 4

* N.º 185. — A. *Memorial de las personas a las quals se ordená a Jacintho Serra, botiguer de telas (nomenat en n.º 9), donás panyo y lo n.º de las canas que a quiscú se havian de entregar, inseguint la deliberació n.º 11.*

E. 142

Vintyquatre

	Primo, al illustre senyor conseller en cap.....	6 canas.
	Al illustre senyor conseller segon.....	6 canas.
15	Al illustre senyor conseller ters.....	6 canas.
	Al illustre senyor conseller quart.....	6 canas.
	Al illustre senyor conseller quint.....	6 canas.
	Al illustre senyor conseller sisé.....	6 canas.
	Al magnífich clavari.....	6 canas.
20	Al magnífich Joan Jofreu, advocat.....	6 canas.
	Al magnífich Francisco Asprer, advocat.....	6 canas.
	A mossén Pere Trelles, notari y escrivá major.....	6 canas.
	Al mercader racional.....	6 canas.
	Al ajudant de mercader racional.....	6 canas.
25	Al escrivá racional y mestra de serimonias.....	6 canas.
	Al ajudant primer de scrivá major.....	6 canas.
	Al ajudant segon de scrivá major.....	6 canas.
	Al escrivá de registre.....	6 canas.
	Al sindich.....	6 canas.
30	Al subsindich.....	6 canas.
	Al escrivá de las obras.....	6 canas.
	Al ajudant de scrivá racional.....	6 canas.
	Al arxiver mercader.....	6 canas.
	Al arxiver notari.....	6 canas.
35	Al doctor Felix Graells, obrer ciudadá.....	6 canas.
	A Vicens Gavarró, notari obrer, artista.....	6 canas.
	Al albaraner de las franquetas dels ecclesiastichs.....	6 canas.
	* A don Miquel Mas de Ovellas, tauler militar.....	6 canas.

E. 142 v.º

Vintyquatré

	Al illustre senyor conseller segon, servint lo offici de tauler per ser diputat militar lo illustre senyor don Miquel Masdovellas	6 canas.
5	A Jauma Llobateras, tauler mercader.....	6 canas.
	A Jaume Texidor, mercader, servint lo llibre major de la Taula.....	6 canas.
	A Pere Martir Llonell, notari de Barcelona, portant lo manual de la Taula.....	6 canas.
10	A Geronim Llampillas, mercader, credenser de la Taula....	6 canas.
	A Gaspar Garcia, mercader regint lo llibre de posits de la Taula	6 canas.
	A Geronim Cerveró, mercader caxer de la Taula	6 canas.
	A Joseph Major, sastra, ajudant de la Taula.....	6 canas.
15	A 24 proms nomenats per los senyors consellers, a rahó de sis canas cada hu, importan.....	144 canas.
	A Geronim Porcia, verguer del senyor conseller en cap.....	6 canas.
	A Anthon Carol, verguer del senyor conseller segon.....	6 canas.
	A Joseph Matheu, fuster, verguer del senyor consellers ters.	6 canas.
20	A Anthon Rossich, verguer del senyor conseller quart.....	6 canas.
	A Jauma Planas, sastra, verguer del senyor conseller quint.	6 canas.
	A Amador Massiá, verguer del senyor consellers sisé	6 canas.
	A Felix Reus, porter del senyor clavari.....	6 canas.
	A Pere Balart, balle del morbo.....	6 canas.
25	A Joan Güell, matalasser, cap de guayta de la present Ciutat.	6 canas.
	A Joseph Ester, parayra guardiá del port de esta ciutat ...	6 canas.
	* A Juan Pau Mitjá, mercader aportant lo llibre de la administració dels formens	6 canas.
	A Ugo de Sant Joan y Alsina, donzell, administrador del Banch.	6 canas.
30	A Ramon Alemany, mercader, regint lo llibre primer major del Banch.....	6 canas.
	A Juan Guiu, notari de Barcelona, regint lo manual del llibre primer de dit Banch.....	6 canas.
	A Francisco Vidal, mercader, regint lo llibre major segon de dit Banch.....	6 canas.
35	A Lluís Fontana, notari de Barcelona, regint lo manual del llibre segon major de dit Banch.....	6 canas.
	A Magí Mercader, mercader, caxer de dit Banch.....	6 canas.
	A Barthomeu Roig, notari real, credenser de dit Banch....	6 canas.
40	A Geronim Guiu, notari de Barcelona, escrivent ordinari de la scrivania major	6 canas.

Vintyquatre

	A Barthomeu Monllor, correu de la present Ciutat, panyo 24 ^é negra	6 canas.
5	Al illustre senyor conseller segon don Feliph Ignasi de Alegria, servint lo offici de regonexedor de monedas	6 canas.
	Al illustre senyor Joseph Novial, conseller quart, servint per lo estament de mercaders lo offici de regonexedor de monedas	6 canas.
10	A Joan Sapeyra, mercader prom, nomenat per lo senyor conseller segon (n.º 95), lo qual havia de entrar en lo n.º de proms elegits per los senyors consellers en lo partit havant notat en lo present memorial, y axí se continua assí. Sa porció, son	6 canas.
	Al argenter de la Taula	6 canas.
15	Al argenter del Banch	6 canas.

Porcions de panyo vintyquatre que se donaren als * offitials de la Visita ab deliberasió de la iunta de vint tinguda a 12 de mars, 1689, notada en n.º 59.

E. 143 v.º

Vintyquatre

20	Al doctor Martí Figuerola, aessor de la Visita de Casa la present Ciutat	6 canas.
	Al doctor Olaguer Vila, advocat fiscal de dita Visita	6 canas.
	A Massiá Marsal, notari de Barcelona, scrivá de dita Visita ..	6 canas.
25	A Joseph Ferrer, notari real, procurador fiscal de dita Visita	6 canas.
	Al porter de dita Visita no's doná panyo sino bayeta, y axí se continuarà entre los que tingueren porció de bayeta.	

Porcions de panyo vintyquatre negra que's donaren als criats de las senyoras havian de acistir a la Seu lo dia de la funeraria tenint en nom de la Ciutat lo cap del dol, segons la deliberasió presa a 8 de marts, 1689, per los senyors consellers y quatra personas notada en n.º 35.

35	A Jauma Gallart, criat de mi senyora dona Mariagna Alegre y de Monjo, nomenada per la Ciutat per tenir lo cap de dol entre las senyoras, n.º 34, quatra canas, un pam 24 ^é negra	4 canas, 1 pam.
	A Pere Pau Comas, altre criat de dita mi senyora, altrs quatra canas, un pam	4 canas, 1 pam.

	A Rafel Llusca, criat de mi senyora Francisca Falguera, també nomenada per tenir dit dol (n.º 34) altrás	4 canas, 1 pam.	
5	A Pere Joan Porrera, altre criat de dita mi senyora, aximateix	4 canas, 1 pam.	
	Als sis verguers y al verguer de Casa una cana y sis pams a quiscú de panyo 24 ^e per compliment de cota, capa, baló, ropilla y mánegas, son iuntas ditas set porcions.....	12 canas, 2 pams.	
10	*Dissona esta summa ab lo compte de n.º 176 de set pams de panyo en dany de la present Ciutat, unich error que entre tants comptas se prengué.		E. 144
15	La tras dita summa general de tot lo panyo vinty quatré, que se distribuí per orde de la Ciutat en las porcions atrás expressadas, dissona ab lo compta per dit Jacintho Serrra donat y continuat en n.º 176, important aquell 149 canas, 5 palms en lo partit de panyo 24 ^e y no mes que esser 148 canas, 6 pams, y per consegüent set pams de panyos 24 ^e negra menos, unich error que en dany de la Ciutat entre tans diferens comptas se prengué.		

Porcions de panyo 22e que se donaren als offitials de la Ciutat infra-crits per ocasió de dit dol y funeraria.

20		Vintydosé	
	Als dos vadells del Estudi Joseph Ribes y Juan Cuyner, servint dit offici per Juan Tuco Ferrer, a quiscú de ells 5 canas, 4 pams de dit panyo. Son los dos..	10 canas.	
25	A Joseph Massó, matalaser, campaneta de las ánimas, de dit panyo	5 canas.	
	A Pere Sardanya, bastaix del Banch, y a Climent Soler, bastaix de la Taula, a quiscú tres canas y quatra pams * de dit panyo	7 canas.	E. 144 v.
30	A Pere Fornaguera, bastaix del dret nou, 3 canas 4 pams de dit panyo.....	3 canas, 4 pams.	
	A Andreu Artés, corredor de la Ciutat.....	4 canas.	
	A Montserrat Bas, cap mestra de las trompetas de la present Ciutat.....	4 canas.	
	Al gater per vestir-se ell y manta per cubrir la càrrega.	2 canas.	
35	Als patjes dels senyors consellers y clavari, a quiscú 3 canas, 2 pams. Son juntas las set porcions....	22 canas, 6 pams.	
	Als molt illustres senyors consellers, insenguint la resolusió de la junta de vint, tinguda a 9 de mars		

Vintydosé

de 1689, de la qual se fa mentió en n.º 46 y 48,
 pera vestir los lacayos sexanta quatra canas, qua-
 tra pams de panyo vintydosé, a rahó 10 canas,
 5 6 pams a cada senyor conseller, que son per cada
 lacayo sinch canas y tres pams. Fan..... 64 canas, 4 pams.
 Summa general de tot lo panyo vintydosé se ha
 distribuït..... [122 canas, 6 pams.]

10 Resta igual esta summa ab lo partit del compta pagat a dit Jacintho
 Serra en n.º 176.

Compte de la bayeta divuytena que's repartí y comprá per lo servey de
 la Ciutat.

	Divuytena
A Juan Segon, porter de la Visita, bayeta 18. ^a . . .	4 canas, 2 pams.
15 A 8 corredors 2 canas bayeta divuytena, entregada ab vuyt trossos per posar a las sordinas en oca- sió de fer la crida (n.º 193) signada de letra. I Son.	2 canas.
* A Feliph Molas, fuster de la Ciutat, per abillar a dos fadrins que han de acistir en apagar y encendrer 20 la cera del capell ardent.....	4 canas, 4 pams.
Per cortinas, tapetas y taulells de Casa la Ciutat, se esmersaren de bayeta.....	212 canas, 2 pams.

E. 145

---

223 canas.

25 Conformata esta summa ab la del compta de n.º 176 en lo partit de ba-
 yeta divuytena.

Bayeta fluxa que's comprá y llogá y se anomena dotsena.

Dotsena

Per cubrir los taulells de Taula y Banch y altres dels aposen- tos de Casa la Ciutat, com son escrivania major, rasió, rasió, 30 aposento dels accessors, del mestre de serimonias y arxiu, se esmersaren.....	153 canas.
Pera colgar la Casa de la Ciutat y la Seu se llogaren de dita bayeta.....	351 canas.

---

504 canas.

35 Conformata esta summa ab la del compta del n.º 176 en los partits de
 bayeta dotsena.

* N.º 186. — B. *Memorial de las iglesias de la present ciutat y suburbs de ella a las quals, per lo contengut en n.º 39, anaren los magnífichs obrers pera entregar lo billet en que pregava la Ciutat als prelats y preladas fessen dir tantas quantas missas poguessen celebrar-se en sas respectivas isglesias en los dias 11, 12 y 14 de mars, 1681, per sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa de Borbon.* E. 145 v

La iglesia Cathedral, Santa Maria del Mar, Nostra Senyora del Pi, Sant Just y Sant Pastor, Sant Pere, Sant Miquel, Sant Jauma, Sant Cugat del Rech, Santa Eularia Emérita, Santa Ana, lo Hospital general, la Encomanda de Sant Joan, Sant Esperit, Sant Sebastiá, lo Palau de la Comp-
10 tessa, la capella de'n Marchús, lo oratori de Sant Feliph Neri.

Monastirs y convents: Santa Catharina, Sant Francesch, lo Carme, Sant Agustí, Nostra Senyora de la Mercé, Trinitaris Calsats, Sant Francisco de Paula, Bonsuccés, los Clérigos Regulares. Santa Mónica, Betlem, Sant
15 Gayetano, Sant Anthoni, los Pares de Jesús, Santa Eularia de Sarriá, Nostra Senyora de Gracia, las Madalenas, Valldonzella, las Mínimas, las Caputxinas, Nostra Senyora de Montserrat, Gerusalem, las Carmelitas Descalsas, Sant Joseph, Trinitaris Descalsos, * los Agonisans, Sant Geronim
20 de Vall Ebron, Santa Madrona, Junqueras, Angels, Carmelitas Calsadas, Pedralbas, Sant Pau del Camp, Monticalvari, Santa Clara, Monticion, las Gerónimas, Elisabeths, Ensenyansa. E. 146

* N.º 187. — C. *Memoria de tota la feyna de art de pintar que se havia menester per lo tuguri o castell de dolor se havia de fer en la iglesia Catredal per la funeraria de la reyna nostra senyora dona Lluysa, inseguint la delibera-
25 sió de n.º 30, que fou ajustada ab Abdon Ricart, pintor de la present Ciutat, com se ha dit en n.º 56.* E. 146 r

Primo, lo toldo o sobresel del tuguri o castell de dolor, que ha de pendrer de columna a columna, de bocaram blau, pintat de or y plata a modo de
30 fulladeria perfilada de negra, al mitx las armas reals com las fa sa magestad (Deu lo guarde) ab un escut gran, y a cada cantó un escut de las armas de la present Ciutat, y sirchuint las armas reals, una inscripsió que se entregará dexant perfetament a compliment dit toldo o sobresel ab tot primor.

Item, las sanefas de dintra y fora de dit tuguri o tovallons de bocaram
35 blau, axí mateix mostrajat o pintat de florons, rams o altre dibuix perfilat de negra, ab los escuts de las armas reals de la Ciutat y de Cathalunya a bona dispositió.

Item, dos cens y sinquanta scuts de armas, ço es, la meytat armas reals y la altra meytat armas de la Ciutat sobre paper pera posar a las atxas.

Item, una corona real, eo cubrir la que la sagristia de la iglesia Catedral dexá, de fulla de llata dorada, de perlas y altres pessas de vidra guardada.

Item, un setro real dorat.

5 Tota la sobredita feyna ha de donar dit Ricart acabada y perficionada ab mans y recaptas per al dia 19 del corrent mes de marts, 1689, donant-li la present Ciutat per tot dos centas y sexanta lliuras, dich. . . . 260 ll.

* N.º 188. — D. *Memorial de tota la sera que se judicá haver-se de pre- venir per la funeraria celebradora en la Catedral de la present ciutat lo dia 22 del corrent en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora, dona Lluïsa de Borbon, muller de la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor don Carlos segon (que Deu guarde) ajustat ab Garau Monfages, candeler, ciutadà de Barcelona, serer de la Ciutat, inseguint la deliberació n.º 29, y per los preus que's de veurer en n.º 57.* E. 147

15 Primo, 250 atxas de sera groga y de pes quatra lliuras.

Item, 5 atxas de sera groga, de pes sis lliuras.

Item, 400 siris de sera groga, de pes sis onsas.

Item, 187 siris de sera groga, de pes una lliura.

Item, 8 siris de sera groga de pes vuyt lliuras.

20 Item, 300 candelas de beneficiat, de sera groga.

Per la oferta : Primo una atxeta blanca de sera, de pes una lliura.

Item, 90 siris de sera blanca, de pes sis onsas.

Item, 350 siris de sera blanca, de pes tres onsas.

Item, gansalla, una lliura de sera blanca.

25 Tota la sobredita sera ha de donar dit Monfages apunt lo dia 20 del corrent mes de marts, 1689, per preu, ço es, la sera groga a 9 s. 6 la lliura, y la blanca a 16 s. 6 la lliura, de la qual no pot haver refús, perquè la sera de la oferta tota queda a la sagristia.

* N.º 189. — E. *Memorial de tota la feyna de fuster que se ha de fer en la Seu de la present ciutat per ocasió de la funeraria celebradora en la dita Seu lo dia 22 del corrent mes, 1689, en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluïsa, gloria gose, ajustada per preu de vuytanta lliuras ab Feliph Molas, fuster de la Ciutat y ab Francisco Puig, fuster del molt illustre Capitol, inseguint la deliberació de n.º 28.* E. 147 v.º

35 Primo, dits Molas y Puig, mestras fusters, han de formar y reforsar ab bonas bigas iássaras y pots un tablado sobre la barana de la capella de la

gloriosa Santa Eularia, tenint tot lo ambit ho espay de dita escala, dende el primer grahó fins contra la rexa del presbiteri, formant las gradas seran menester per puïar den del paviment de la isglesia a dit tablado.

Item, han de acentar sobre dit tablado lo tuguri o castell de dolor, per lo qual lo molt illustre Capitol dexará pilars y capel, cordas y ternals y demés concernent a dit castell de dolor.

Item, han de formar y reforsar de bona fusta un tablado dende la columna del presbiteri fins a la columna devant la escala de Santa Eularia, tenint tot lo ambit de la isglesia fins a las capellas dels Sants Inocens y de la Pietat, formant dende dit catafal, ho tablado, un corredor que finesca al replá de la porta de dita isglesia, que mira a la sala dels Borbols, forrant de pots lo paviment del dit corredor y tablado, o be doblar aquellas de forma que no's correspongan las iuntas, disposant-ho tot ab tal forma que no impedesca lo pas de la isglesia.

Item, dits mestres se han de cuydar de cubrir de bayetas, que donará la Ciutat, axí lo catafal del tuguri, com lo tablado y son corredor, y de traure y tornar las bayetas y refer tota la que se perde.

Item, dits Molas y Puig han de formar sota del tuguri, ho castell * de dolor, tres gradas grans, y sobre de ellas, cubertas primer de bayeta, han de asentar lo tumult gran de la Seu, disposant als peus de dit tumult lloch ben reforsat pera posar la creu gran de plata que dexa la sagristia.

Item, dits mestras se obligan a posar tota la fusta, claus y demés sia menester per dits tablados y corredor, menos lo que prestará lo molt illustre Capitol.

Item, se obligan a posar, levar y encendrer tota la sera que'ls será entregada.

Item, se obliga a posar y levar las blandoneras y pilars sian menester, las quals blandoneras y pilars dexa lo dit molt illustre Capitol de las que servexen al Dijous Sant.

Item, la Ciutat ordenará a son mestre de casas, qui es mestre Termens, que fassa los forats que seran menester pera plantar los pilars de las blandoneras y altrás bigas per la millor seguretat dels tablados y passadís.

Item, han dits mestres de acentar y posar lo sobresel y antorns del capell del castell de dolor, y finalment sobretot lo referit han de fer y acistir a dependens y emergens de ditas cosas tocant a fuster.

Dita obligació feren dit Phelip Molas y dit Francisco Puig, fusters, donant-los la present Ciutat 80 ll. s., com se ha dit en n.º 62.

* N.º 190. — F. *Memorial de las misas se son celebradas en las iglesias de fora y dintra la present ciutat de Barcelona de orde de la matexa Ciutat en*

n.ºs 19, 39 y 63 per la ànima de la magestad de la reyna nostra senyora dona Lluysa de Borbon, muller de la sacra, catòlica y real magestad del catholich senyor rey don Carlos segon, nostre senyor (que Deu guarde), en los dias 11, 12 y 14 de mars, 1689. Las fens de la celebrasió de las quals stan en ma y poder del doctor Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona y escrivá racional de la present Casa, qui pagá la caritat de ellas a rahó de 5 sous per quiscuna misa.

	misses	fens	caritat
	En la Seu : Sagristia de las ánimas.....	42	n. ^o 1 10 lls. 10 s.
10	Sagristia de la Consepsió.....	16	n. ^o 2 4 lls. s.
	Sagristia de Sant Sever.....	175	n. ^o 3 43 lls. 15 s.
	Santa Maria del Mar.....	296	n. ^o 19 74 lls. s.
	Nostra Senyora del Pi.....	127	n. ^o 5 31 lls. 15 s.
	Sant Jauma.....	60	n. ^o 6 15 lls. s.
15	Sant Just y Sant Pastor.....	75	n. ^o 11 18 lls. 15 s.
	Sant Miquel.....	60	n. ^o 36 15 lls. s.
	Sant Pere.....	90	n. ^o 7 22 lls. 6 s.
	Sant Cugat del Rech.....	55	n. ^o 37 13 lls. 15 s.
	Santa Eularia Mérida.....	69	n. ^o 20 16 lls. 5 s.
20	Santa Anna.....	48	n. ^o 4 12 lls. s.
	Lo Hospital general de la Santa Creu...	36	n. ^o 39 9 lls. s.
	Sant Esperit.....	45	n. ^o 9 11 lls. 5 s.
	Sant Sebastiá.....	32	n. ^o 8 8 lls. s.
	Lo oratori de Sant Felip Neri.....	33	n. ^o 56 8 lls. 5 s.
25	Lo palau de la Comptessa.....	36	n. ^o 41 9 lls. s.
	La capella d'en Marcús.....	22	n. ^o 21 5 lls. 10 s.
	Lo convent de Santa Catarina.....	180	n. ^o 10 45 lls. s.
	Lo convent del Carme.....	150	n. ^o 12 37 lls. 10 s.
	* Sant Francisco de Paula.....	75	n. ^o 38 18 lls. 15 s.
30	Nostra Senyora del Bonsuccés.....	75	n. ^o 16 18 lls. 15 s.
	Pares del pla de'n Lluill.....	30	n. ^o 50 7 lls. 10 s.
	Convent de Santa Mónica.....	72	n. ^o 35 18 lls. s.
	Companyia de Jesús.....	110	n. ^o 17 27 lls. 20 s.
	Sant Gayetano.....	144	n. ^o 24 36 lls. s.
35	Sant Anthoni Abat.....	45	n. ^o 22 11 lls. 5 s.
	Las monjas Madalenas.....	75	n. ^o 46 18 lls. 15 s.
	Valldonzella.....	30	n. ^o 49 7 lls. 10 s.
	Caputxines.....	30	n. ^o 44 7 lls. 10 s.
	Carmelitas Descalsas.....	39	n. ^o 48 9 lls. 15 s.
40	Nostra Senyora de Montserrat.....	111	n. ^o 26 27 lls. 15 s.
	Gerusalem.....	40	n. ^o 27 10 lls. s.

	mises	fens	caritat
Sant Agustí.....	245	n.º 31	61 lls. 5 s.
La Mercé.....	90	n.º 13	22 lls. 10 s.
Convent de Sant Francesch.....	224	n.º 33	56 lls. s.
5 Convent de Sant Joseph.....	123	n.º 23	30 lls. 15 s.
Trinitaris Descalsos.....	60	n.º 15	15 lls. s.
Trinitaris Calsats.....	123	n.º 14	30 lls. 15 s.
Agonisants.....	57	n.º 25	14 lls. 5 s.
Sant Pau.....	24	n.º 32	6 lls. s.
10 Santa Clara.....	12	n.º 43	3 lls. s.
Junqueras.....	56	n.º 52	14 lls. s.
Montecion.....	60	n.º 34	15 lls. s.
Angels.....	50	n.º 45	12 lls. 10 s.
Gerónimas.....	60	n.º 57	15 lls. s.
15 Carmelitas Calsadas.....	35	n.º 47	8 lls. 15 s.
Elisabeths.....	60	n.º 51	15 lls. s.
Ensenyansa.....	12	n.º 53	3 lls. s.
Pedralbas.....	30	n.º 29	7 lls. 10 s.
Caputxins de Santa Madrona.....	21	n.º 58	5 lls. 5 s.
20 Caputxins de Sarriá.....	45	n.º 28	11 lls. 5 s.
Caputxins de Montecalvari.....	90	n.º 42	22 lls. 10 s.
* Nostra Senyora de Gracia.....	55	n.º 30	13 lls. 15 s.
Sant Geronim de Ebron.....	57	n.º 18	14 lls. 5 s.
Convent de Jesús.....	300	n.º 55	75 lls. s.
25 Mínimas.....	35	n.º 54	8 lls. 15 s.
Comanda de Sant Joan.....	60	n.º 40	15 lls. s.
Capella de Casa la Ciutat.....	77	n.º 59	19 lls. 5 s.
Foren celebradas.....	4580	La caritat.	1145 lls. s.

E. 149 v.

30 A 26 de mars, 1689, ordenaren los molt illustres senyors consellers y las quatre personas per sas senyorias elegidas per la quatreta de dols, inseguint las deliberacions de la iunta de vint tinguda a 5 de dit mes de mars y a 9 del mateix, notadas en n.ºs 6 y 45, usant de las facultats donadas per ditas iuntas, y de la que la iunta tenia del savi Consell de cent, notat 35 n.º 3, a Jacinto Borrás, notari publich de Barcelona, scrivá rasional de la Casa de la Ciutat, donás y pagás las sobreditas mil sent coranta y sinch lliuras a las personas que, per las isglesias continuadas en lo sobre incertat memorial, havian entregat las fens de la celebració de las sobreditas quatre mil sinch centas vuytanta missas a rahó de 5 s. de caritat per quiscuna missa, com axí se executá en n.º 181.

* N.º 191. — G. *Memorial de la agraduació ab que anaren los molt illustres senyors consellers, consols de la Llotja del Mar, proms y ofitials de la present Ciutat a la isglesia Catredal lo dia 22 de mars 1689, per acistir a la funerària se celebrá dit dia en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa, gose de gloria, de la qual se fa mensió en lo n.º 139.* E. 150

[Primer bordó:] Capdeguayta de la Ciutat y batalla del morbo ; dos vadells del Estudi ; porter del clavari y correu de la Ciutat ; los quatre acompanyadors del senyors consellers ; dos verguers de la Llotja del Mar ab sas massas, dos verguers dels senyors consellers ab sas massas ; lo molt illustre senyor conseller en cap ; don Josep Marlés y Casademunt ; don Geronim Novell y Bartrola ; don Josep Galceran de Cartellá y Çabastida ; Francisco Falguera y Lladó, ciudadá.

Formavan tots lo primer bordó, prenent quiscú lo puesto que segons sa ancianitat li tocava, y axí mateix en los que se seguexan.

Segon bordó : Lo molt illustre senyor don Feliph Ignasi de Alegre, conseller segon ; Joseph Barrera, ciudadá ; don Joseph de Marimon y Corbera ; don Carlos Fivaller y de Torras ; don Joseph de Francholí y de Magarola.

Tercer bordó : Lo molt illustre senyor doctor Joseph Dalta, conseller ters ; * don Jacintho Sagrera y Xifra ; Joseph Mora y de Solanell, donzell ; Magí Barrera, ciudadá honrrat de Barcelona ; don Jacintho Sagrera y Masana. E. 150 v.º

Quart bordó : Lo molt illustre senyor Joseph Novial, conseller quart ; Lluís Romeu, ciudadá honrrat de Barcelona ; Francesch Maresch, cavaller ; Christofol Lledó y Carreras, ciudadá honrrat de Barcelona.

Quint bordó : Lo molt illustre senyor Francisco Michalet, conseller quint ; lo doctor misser Francisco Soler, consol de Llotja, ciudadá ; Francisco Sembasart, ciudadá honrrat de Barcelona ; don Francisco Montaner y Çacosta ; don Joseph Aguilar y Oluja.

Sisé bordó : Lo molt illustre senyor Joseph Juli, conseller sisé ; Jauma Texidor, mercader, tinent de consol de la Llotja mercader, per la ocupació del molt illustre senyor conseller quart exercint lo dit puesto per mort de t. Piquer, mercader ; don Francsco Sans y de Puig ; don Joan de Claresvalls y Lluiciá ; don Anthon Solá y de Montaner.

Seté bordó : Lo magnífich Gismundo Boffill, ciudadá honrrat de Barcelona, clavari de dita Ciutat ; lo magnífich Ugo de Sant Joan y Alzina, donzell, administrador del Banch ; lo doctor misser Joan Jofreu, ciudadá honrrat de Barcelona y advocat de la Ciutat ; * Juan Lapeyra, mercader, prom del senyor conseller quart ; Jauma Fábregas, notari real collegiat, prom del senyor conseller quint ; Benet Juli, mestre de casas, prom del senyor conseller sisé. E. 151

Octau bordó : Lo doctor en medisina Pau Fuster, mostessá ; lo doctor misser Francisco de Asprer, cavaller, advocat de la Ciutat ; lo doctor misser Martí Figuerola, aessor de la Visita ; lo doctor misser Olaguer Vila, advocat fiscal de la Visita ; mossén Pere Trellas, ciudadá honrrat de Barcelona, scrivá major y secretari de la Ciutat.

Nové bordó : Jauma Llobateras, mercader, tauler mercader ; Sebastiá Cot, subrogat de mestre racional per indisposició de Gaspar Mathalí, mercader ; Joseph Cabanyas, mercader, arxiver mercader ; Jacintho Ses-casas, notari publich de Barcelona, arxiver.

Dezé bordó : Los dos proms del consol de Llotja, los dos acessors de la Llotja.

Onsé bordó : Lo doctor misser Felix Graells, obrer ciudadá ; Vicens Garró, notari publich de Barcelona, obrer artista ; Esteve Cols, notari de Barcelona, subrogat de don Francisco de Llentisclar, scrivá de las obras.

Los demás offitials, de dos en dos, sens graduar ni observar preheminentias. Tots los sobre referits anavan prenent son lloch axí com se sentian nomenar per los obrers, y al axir de Casa la Ciutat se llansavan los rossechs de las gramallas, y arrastrant, com se ha dit en (n.º 140), anaren a la Seu.

* N.º 192. — *H. Orde y disposició que se guardá en repartir las cosas havian de offerir-se del que se ha fet menció en el n.º 146.* E. 151 v.

Primo, al diaca, subdiaca, acistens del molt illustre senyor bisbe, si selebra de pontifical, cabiscols, dignitats y capitulars de la Seu de Barcelona, siri de mitja lliura ab un real de ardots.

Als escolans y vadell, candelas de aniversari ab sis dinés.

Als beneficiats titulars de la Seu, siri de tres onsas y un sou a quiscú.

Als escolans conductius, iovens y scolans, una candela de aniversari ab dos dinés a quiscú.

Als capellans y patxas del senyor bisbe, siri de tres onsas ab un sou a quiscú.

Al excellentissim senyor virrey, una atxeta de sera pesant una lliura ab mitja dobla de or.

A tots los cavallers criats que acistiren a sa excellentia lo senyor virrey, siri de tres onsas ab un sou quiscú.

Als molt illustres senyors consellers, consols de la Llotja, proms y claviari, siris de mitja lliura ab un real a quiscú.

Als presidens y senyors del Consell, siris de mitja lliura y un real a quiscú.

A tots los de la comitiva dels molt illustres senyors consellers que estaven acentats al presbiteri, siris de mitja lliura ab un sou a quiscú.

Als offitials de la Ciutat y del real Consell, siris de tres onsas y un sou a quiscú.

A las senyoras que acistiren al tablado, siris de tres onsas ab un sou a quiscuna.

5 Al batlla general, accessors, receptor y batlla de cops, siris de mitja lliura y un real a quiscú.

* Al tinent de mestra racional, coadjutors y receptor, aximateix siris de mitja lliura ab un real a quiscú. E. 152

Al mestre de la Seca, alcaydes, accessors y notari, aximateix.

10 Als tituls, abats, dignitats y capitulars de las santas isglasias de Catalunya, que seran al cor de la Seu, siris de mitja lliura ab un real a quiscú.

Als cavallers, ciutadans honrrats de Barcelona, juristas y metjas que estavan en lo cor de la dita isglesia Catredal, siris de tres onsas y un sou a quiscú.

15 Als verguers de la Ciutat y de la Llotja, y criats dels molt illustres senyors consellers, candelas de aniversari ab dos dinés a quiscú.

Al mestre de serimonias dels senyors consellers, siri de tres onsas ab un sou.

20 A las demás personas que acistiren y se trobaren dintra la iglesia de la Seu, una candela de aniversari ab dos dinés a quiscuna.

* N.º 193.—I. *Crida feta ab veu de vuyt sordinas per los llocs acostumats de la present ciutat de orde dels molt illustres senyors consellers, lo dia 17 de mars, 1689, de la qual se parla en lo n.º 88, conforme la deliberació n.º 26.* E. 152 v.º

«Ara ojats tothom generalment que us notifican y fan assaber de part
25 dels molt illustres senyors consellers de la present ciutat de Barcelona, que com la dita present ciutat, en demostració del sentiment y dolor que's troba tenir per causa de la mort de la sacra, cathólica y real magestat de la reina nostra senyora, muller de la sacra, cathólica y real magestat del
30 senyor rey don Carlos segon, nostron rey y senyor (que Deu guarde) haje deliberat que los dies de disapte, diumenge y dilluns primers vinents, que comptarem denou, vint y vint y hu del corrent mes de mars, se tinga en la Casa del Consell de cent jurats de dita present ciutat lo dol com sempre
35 se hes acostumat, y lo die de dimars immediadament següent, que comptarem als vint y dos del mateix sien fetas y celebradas en la iglesia Catredal de la mateixa ciutat las obsequias y aniversari per la ánima de dita senyora reyna dona Maria Lluisa ab aquella solemnitat que per la real magestat del rey nostre senyor es estat recomanat a la present ciutat ab carta de sa real ma firmada y en deguda forma de real cansellaria del supremo Consell de Aragó despedida en Buen Retiro a 24 de febrer proppassat

y segons la resolusió presa per lo savi Consell de cent de dita ciutat celebrat als sinch del corrent. Per tant se diu, notifica, exorta y mana a tot hom generalment, que en demostrasió de tant gran sentiment, tots los officials que tenen portas y obradors dins la present ciutat durant dits tres
 5 dias primers los que serán feyners tingan aquells sens parar, y lo dia del dimars, en lo qual dia serán fetas las ditas obsequias, tots los ciutadans de la present ciutat cessen y vaguen de son treball tenint las portas y obradors tancats abstenint-se de cosas temporals y empleant-se en las spirituals suplicant a la divina magestat vulle dignar-se per sa infinita bondat y
 10 misericordia collocar en lo descans de la quietut eterna la anima de la dita senyora reyna dona Maria Lluisa, que a mes sera cumplir tots a la obligasió tenim, ne hauran de Deu Nostre Senyor la retribusió. E per que, etc. Scriba Concilii Barchinone Petrus Trelles, secretarius».

Fou feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona ab veu de vuit sordinas per mi Montserrat Bas, corredor de coll, cap mestra de las trompetas de la Ciutat a
 15 17 de mars, 1689.

J. Montserrat Bas, cap mestra de las trompetas ¹.

¹ El Registre de Crides, 1688-1694, f. 25, dona aquesta anotació de la següent manera: «S'es feta y publicada la present pública crida per los llochs se ha acostumats y per tota la present ciutat de Barcelona ab

tenor y veu de vuit trompetas, per mi Benet Vergés, corredor de coll, surrogat de Montserrat Bas, cab mestra de las trompetas de la ciutat. En Barcelona, vuy al 18 de mars, 1689. Benet Vergés.»

CXXXVI

* FUNERARIA DE LA MORT DEL MOLT ILLUSTRE SENYOR FRA DON BENET F. 226
 IGNASI DE SALAZAR, BISBE DE BARCELONA.

[23-30 desembre 1692]

5 Dimars, als vint y tres de dezembre de 1692, a la matinada, se tingué
 noticia com lo illustre y reverendissim senyor bisbe de Barcelona don
 Benet Ignasi de Salazar era passat de esta vida en l'altra esta matinada
 entre las tres y las quatra, cosa que fou de tan gran desconsuelo a esta
 10 excellentíssima Ciutat y a sos ciutadans, com se dexa considerar perdent
 un pastor de las calitats que en dit senyor bisbe concorrian ; la qual nova
 sabuda per los excellentissims senyors concellers, encontinent se ajusta-
 ren en la Casa de la present Ciutat y procuraren en veurer lo que a cerca
 ditas cosas devia la excellentíssima Ciutat obrar, cercant exemplars vells
 15 de altres morts de bisbes de la present ciutat. Y vistos aquells y legits, apa-
 regué a dits excellentissims senyors concellers que devian fer tot lo que la
 present Ciutat havia acostumat fer en semblants casos y sepulturas de
 bisbes. Quant tocades les deu hores del dia present, arribaren en Casa la
 present Ciutat dos capellans de la familia de dit senyor bisbe, venint de
 20 part de don Joseph de Salazar, cavaller del habit de Santiago, comisari
 general, nebot de dit senyor bisbe ; y arribats suplicaren a dits excel-
 lentissims senyors concellers fossen servits ohir-los una embaxada de part de
 dit senyor don Joseph de Salazar ; al que dits excellentissims senyors con-
 cellers, posats en Consistori, ordenaren a un verguer entrassen dits cape-
 llans, y entrats dins Consistori y assentats en son puesto després del excel-
 25 lentissim senyor conceller sisé, referiren y notificaren a dit excellentissim
 Consistori la mort de dit senyor bisbe, lo desconsuelo tant gran en que
 quedava dit senyor don Joseph * de Salazar, suplicant a dit excellentissim
 Consistori fos servit acompanyar-lo en semblant desconsuelo ; y axí mateix
 fos servit ordenar als convents de la present ciutat, subjectes a dita excel-
 30 lentíssima Ciutat de Barcelona, tocassen las campanas de sos respective
 convents quant sentirian tocar las de la Cathedral ; y axí mateix assistir
 en los officis funerals se celebraran los dias de dimecras, dijous y divendres

següents en lo palau episcopal, haont lo cadaver de dit senyor bisbe estarà en un tumol allí posat, y disapte primer vinent per lo enterro de dit senyor bisbe ; y axí mateix ordenar a dits monastirs y convents que dits tres dies de funeraria anassen a fer las absoltas ordinarias y assistissen al enterro, 5 conforme se acostumava y lo demés que tenia acostumat la dita excellentíssima ciutat de Barcelona fer per altres morts de bisbes, al que dits excellentíssims senyors concellers respongueren, que ells havian procurat mirar lo que per part de la excellentíssima Ciutat se acostumava fer en semblants ocasions de funerarias, y que donarian las ordes convenients per posar en 10 execució tot lo que tocava y pertanyia fer a la excellentíssima Ciutat ; y axí mateix acudirian ab grandíssim gust y voluntat al que per dit senyor don Joseph de Salazar se'ls demanava, quedant la excellentíssima Ciutat ab viu desconsuelo de pérdua de tant gran prelat, estimant la honrra y mercé feya sempre ha esta excellentíssima Ciutat, despedint-se dits capellans de dit excellentíssim Consistori ab recíprocas cortesias. 15

Encontinent ordenaren dits excellentíssims senyors concellers se tancassen las portas de la Casa de la present Ciutat, dexant soles les portellets ubertas, seguint altres exemplars vells, manant als verguers que, sens tardansa alguna, anassen per tots los monastirs y convents de frares y 20 monjas pregant als pares priors, guardians, prelats y preladas per part de esta excellentíssima Ciutat que, com sentissen tocar las campanas de la Cathedral, tocassen també las de dits sos respective monastirs y convents per la mort * de dit molt illustre senyor bisbe don Benet Ignasi de Salazar, bisbe de esta excellentíssima Ciutat. E. 227

E seguidament, seguint altres exemplars vells, ordenaren que fossen fetas sinquanta atxas de sera groga ab sinquanta senyals o escuts ab las armas de la excellentíssima Ciutat, los quals fossen aportades per sinquanta homens acompanyant lo cos de dit senyor bisbe ; y de las ditas sinquanta atxes ne toren donades a la sagristia de dita Cathedral sinch, 30 que es lo delme de las ditas sinquanta, y las restants quaranta sinch foren restituhides y tornades al candelero.

Dit dia, a la tarda, arribats dits excellentíssims senyors concellers en Consistori ordenaren a dits verguers anassen en continent en los monastirs y convents de la present ciutat y de Jesús y dels Caputxins, suplicant 35 als pares priors, guardians y prelats de aquells fossen servits lo die de demá, dimecres, als vint y quatre, dijous als vint y sinch, y divendres als vint y sis, anassen ab creu alta, y demés solemnitats acostumades en semblants funerarias de morts de bisbes, a fer las absoltes acostumades en semblants ocasions de morts de bisbes de esta ciutat, y promptament per dits verguers se feu semblant diligencia. 40

En esta matexa tarda dits excellentíssims senyors concellers feren con-

vidar per sos verguers una promania de alguns cavallers per aconsellar-los lo que seria de mes acert per rahó de dita funeraria, y juntats en Consistori dits excellentissims senyors consellers referiren a dita promania la mort de dit senyor bisbe don Benet Ignasi de Salazar, bisbe de esta excellentíssima ciutat, y la embaxada que per part de don Joseph de Salazar, son nebot, se era estada reportada lo dematí, suplicant a dit excellentissim Consistori assistís en los dias de funerarias se feyan en lo palau episcopal a dit senyor bisbe, cos present, y fer tot lo demás que en semblants funerarias havia acostumat fer la present Ciutat ; y com lo dia de dijous primer vinent, que contam als 25 del present, sie die del Naxament de Nostre Senyor, die de festivitat tant gran, lo qual die acostumaven los excellentissims senyors concellers anar ab promania a la Cathedral, per ço, desitjant lo excellentissim Consistori asserter en tot y no errar en cosa alguna, sien servits aconsellar-los si dits excellentissims senyors concellers dexaran de anar a la Cathedral * en forma de promania y aniran en sas gramallas de dol en la funeraria se fa en dit palau episcopal, o altrament dexaran de anar en la funeraria de dit palau episcopal y aniran en forma de promania en la iglesia Cathedral ab sas gramallas de esarlata, conforme acostuman dits excellentissims senyors concellers en semblant diada. Al que per dita promania fou resolt, que son parer y concell era que dits excellentissims senyors concellers podian y debian dexar de anar dit dia de 25 del present, dia del Naxament de Nostre Senyor Deu Jesu Christ, en la funeraria de dit palau episcopal, y anar ab sa promania ab sas gramallas de esarlata en la iglesia de dita Cathedral, conforme acostumaven en los demás anys.

Dimecras, als 24 de dit, a la matinada, tocases les deu horas, los excellentissims senyors concellers, vestits ab sas gramallas de dol, ab faldas llargas, aportant-los sas faldas sos respective criats, sens caparó en lo cap, ab sos verguers devant ab massas altas, acompanyats dels oficials de la present Casa y de Taula y Banch en forma de Ciutat, anaren en lo palau episcopal per tenir dol y per ohir lo offici que quiscun die se deya. Y arribats en dit palau, dreta via se'n entraren en la sala gran dita dels bisbes, haont era lo cadaver de dit senyor bisbe. Y quant foren al cap de dita sala, junt a un altar ahont se havia de dir lo offici cantat, en front de dit cadaver, dits excellentissims senyors concellers se posaren en uns banchs que estavan allí parats y cuberts de bayeta negra y bayeta als peus a modo de alfombra, que tenia parats la Cambra Apostólica a la part dreta dita del evangeli devers lo palau y al costat de dit altar. Y per quant dit senyor don Joseph de Salazar, estava an lo llit desganat, no pogué assistir en dita funeraria, ni menos en rebre a dits excellentissims senyors concellers, y trobant-se en exa indisposició enviá primer recado dient no podia assistir per rahó de sa desgana, lo que en cas fos exit se avia previngut a

Geronym Borrás y Vinyals, notari publich de Barcelona, subrogat * de
 scrivá racional y mestre de serimonias de la present Casa, que aquell fos
 agradauat després del senyor conceller segon per ser crusado del habit de
 Sant Hiago, que altrament ¹ a no ser crusado de dit habit de Sant Hiago,
 5 se hauria agradauat després del senyor conceller quart. Feren encontinent
 oració en lo altar, y feta sa oració se assentaren en dits banchs, y axí assen-
 tats hoiren lo offici de morts ab molta cantoria, lo qual se digué en dit al-
 tar que estave al cap de dita sala ; y al costat de dita sala altres dos altars
 tots endolats. Y dit senyor bisbe estava al mitg de dita sala sobre un
 10 catafal de tres gradas posat ab lo tumul, estant dit senyor bisbe vestit de
 pontifical ab sa crossa y mitra, estant dit catafal tot endolat, y las parets
 de dita sala endoladas y cubertas de bayeta negra ab sis atxas al rededor
 de dit tumol y quatre senyals, sos candeleros al entorn de dit cadaver.
 Ohiren dit offici ab molta solemnitat y cantoria que deyan dits capellans
 15 de la familia de dit senyor bisbe ; y acabat dit offici se feu una absolta
 general axí mateix ab molta solemnitat y cantoria ; y acabat tot, dits ex-
 cellentissims senyors concellers se despediren y passaren per sobre lo catafal
 y besaren la ma dreta a dit senyor bisbe passant de passo, y se'n tornaren
 en la Casa de la present Ciutat ab la mateixa conformitat eren anats y ab
 20 lo mateix acompanyament de oficials.

Dijous, als 25 de dit, en aquest dia dits excellentissims senyors con-
 cellers no anaren en dit palau episcopal per la funeraria de dit senyor
 bisbe, sinó que, seguint lo consell de la sobre mencionada promania, ana-
 ren en la Cathedral per ser dia del Naxament de Nostre Senyor.

25 Divendres, als 26 de dit, en aquest dia, juntats en Consistori dits
 excellentissims senyors concellers, al cap de una estona que foren junts,
 arribá lo sindich del molt illustre Capítol associat de un capellá, ab sos
 barrets de quatra corns, suplicant a dits excellentissims senyors concellers
 fossen servits hoir una embaxada reportava de part de dit molt illustre
 30 Capítol al excellentíssim Consistori, quant luego ordenaren a un verguer
 entrassen. Y entrats dins en Consistori, y assentats en son puesto després
 del excellentíssim senyor conceller sisé, digué y referí de part de dit molt
 illustre Capítol fossen servits dits excellentissims senyors concellers perdo-
 nar lo error y descuyt de no ser vinguts antes a fer saber la mort de dit
 35 senyor bisbe, que per pensar que havent-hi nebot de dit senyor bisbe no
 tocava a dit molt illustre Capítol convidar a dit excellentíssim Consistori,
 y que suplicavan a sa excellencia fossen servits acistir en lo enterro per lo die
 de demá y lo dia de dilluns y dimars primer vinents per los dias de novena
 y cap de any la funeraria de dit senyor bisbe, que dit molt illustre Capítol

¹ El text del ms. finex ací; el complement l'hem copiat d'un quadern solter, manuscrit contemporani, probablement l'esborrall del llibre, i en el qual consta tota la solemnitat.

estimaria a dit excellentíssim Consistori y en tot lo demés que en semblants funcions de morts de bisbes an acostumat fer, y que axí mateix la excellentíssima Ciutat de Barcelona acostumaba fer fer per semblants morts de bisbes un drap imperial ab las armas y escuts de la Ciutat, del que se'ls participava y donava noticia, desitjant sempra la bona unió entre dita excellentíssima Ciutat de Barcelona y dit molt illustre Capitol, al qual dits excellentíssims senyors concellers respongueren, que ells acudirian ab grandíssim gust ab la conformitat havian assistit sos entecessors en semblants funerarias; y que en quant al drap imperial, per no haver-hi lloch ni temps per poder-se fer fer aquell, estimarian a dit molt illustre Capitol ordenassen fos prestat un drap imperial de la sagristia de dita Catredal, sobre lo qual fos posat lo cadaver de dit senyor bisbe, que després se ordenaria fer fer dit drap imperial acostumat donar en semblants sepulturas ab senyals y escuts de la excellentíssima Ciutat, y que encontinent ordenarian lo que en semblans funerarias a acostumat fer la present Ciutat, y no mes haguda dita resposta dit sindich se despedí de dit excellentíssim Consistori.

Dit dia, en la matexa matinada, entre las deu y las onse, los dits excellentíssims senyors concellers ab sas ditas gramallas de dol, en forma de Ciutat, acompanyat dels dits oficials de la present Casa y Taula y Banch, partiren de Casa la present Ciutat, y dreta via anaren a dit palau episcopal, y arribats se'n pujaren en dit palau, y entraren en dita sala dita dels bisbes per hoir lo offici funeral se deya a dit senyor bisbe, cos present. Y entrats dins dita sala se posaren devant lo dit altar de front dit cadaver, haont trobaren parats los dits banchs cuberts de bayeta ab sa bayeta als peus a modo de alfombra, feren sa oratió, y feta se assentaren en dits banchs, quant al cap de rato se comensá lo offici funeral, lo qual deyan capellans de la familia de dit senyor bisbe ab gran solemnitat y cantoria. Y acabat dit offici y feta la absolta general, dits excellentíssims senyors concellers se despediren y se'n tornaren en la Casa de la present Ciutat ab lo mateix acompanyament de oficials eran anats, no assistint dit don Joseph de Salazar, nebot de dit senyor bisbe, per estar ab sa desgana.

Y a la que foren arribats en dita Casa de la present Ciutat, dits excellentíssims senyors concellers ordenaren als magnífichs obrers convidassen als priors y prelats dels monestirs y convents de la present ciutat y sos suburbs pera que ab creu alta y demés solemnitats anassen a la iglesia Cathedral per anar al enterro de dit senyor bisbe, y que axí mateix convidassen als priors de las quatras ordas mendicants pera que anassen al palau episcopal per anar entorn del cos eo cadaver de dit senyor bisbe seguint la professó. E axí mateix ordenaren a dits magnífichs obrers, que seguint sos exemplars vells de la present Casa, assistissen en la Cathedral, eo en lo palau episcopal pera arregar la professó de dit enterro junt ab lo capiscol de dita iglesia Cathedral.

I axí mateix se havian de convidar abats, comenadors, cavallers, consols de Llotja y altres, suplicant-los fossen servits acompanyar a dits excellentissims senyors concellers en dit enterro ; y sobre ditas cosas se trobavan alguns reparos per ocasió de las agraduacions se havian de fer, com altres vegades se
 5 acostumava, que's trobava dificultós poder-se concertar, determinaren per ço dits excellentissims senyors concellers, ab parer de personas nobles y de experiencia en la present Casa, que, per evitar les dissensions hi poria haver, no convidassen ninguna persona, sino sols los promens de quiscun senyor conceller, y ab ells anassen en dit enterro acompanyats dels offi-
 10 cials de la present Casa, que per dit effecte fossen convidats, com de fet donaren orde als verguers que'ls convidassen, y a ne passar aportar bordons, y ab ells convidar los consols del magistrat de la Llotja del Mar ; fou per seguir lo exemplar de la mort del senyor bisbe don Ramón de Sammanat, en lo qual se trobava nebot de dit senyor bisbe, que fou don Manuel
 15 de Semmanat, y trobant-se en lo present cas axí mateix nebot de dit senyor bisbe, com es dit, lo dit senyor don Joseph de Salazar, se passá sols en portar los proms en dita professó de enterro.

Disapte, als 27 de dit, dia del gloriós sant Joan, los dits excellentissims senyors concellers, de bon matí, se ajuntaren en Casa la present Ciutat ab
 20 sos prohomens, y junts que foren, tenint noticia que la professó estava ya molt avansada, y lo cos eo féretro de dit senyor bisbe estava al pati sota la volta de entrant la porta, partiren de Casa la present Ciutat vestits ab sas gramallas de dol, portant-los lo rossech un criat, vestit de negra, cap y sisé absents, ab sos proms a son costat vestits ab capa de dol, ab sos
 25 verguers y massas altas, acompanyats dels oficials de la present Casa y de Taula y Banch, anant darrera dits excellentissims senyors concellers. Passant per devant la casa de la Deputació fins a dit palau episcopal, haont trobaren que dita professó ya era molt avansada, se'n entraren dins dit palau, haont trobaren assentat en uns banchs cuberts de vayeta, que tenia apa-
 30 rellats la Cambra Apostólica al pati desde la curia del oficialat fins a la font, lo noble senyor don Joseph de Salazar, nebot de dit senyor bisbe, vestit ab gramalla de dol, faldas rossegant y caparó en lo cap. Y a la que foren en sa presencia se alsá assaludant ab acatament a dits excellentissims senyors consellers, los quals donaren lo pésame a dit senyor don Joseph, y
 35 donat dit pésame se assentaren en esta forma, es a saber, lo senyor conceller segon al cap del banch mes prop del féretro, y a son costat lo dit senyor don Joseph de Salazar ; després se seguia lo senyor conceller ters, lo prom mes antich, després lo excellentissim senyor conceller quart, després lo altre prom mes antich, després lo senyor conceller quint, y al ultim de tots, després
 40 de dit senyor conceller quint los dos proms mes joves ; y axí assentats se aná continuant la dita professó, la qual anava ordenada y disposada per lo

Vintydosé

de 1689, de la qual se fa mentió en n.º 46 y 48,
 pera vestir los lacayos sexanta quatra canas, qua-
 tra pams de panyo vintydosé, a rahó 10 canas,
 5 6 pams a cada senyor conseller, que son per cada
 lacayo sinch canas y tres pams. Fan..... 64 canas, 4 pams.
 Summa general de tot lo panyo vintydosé se ha
 distribuït..... [122 canas, 6 pams.]

10 Resta igual esta summa ab lo partit del compta pagat a dit Jacintho
 Serra en n.º 176.

Compte de la bayeta divuytena que's repartí y comprá per lo servey de
 la Ciutat.

	Divuytena
A Juan Segon, porter de la Visita, bayeta 18. ^a ...	4 canas, 2 pams.
15 A 8 corredors 2 canas bayeta divuytena, entregada ab vuyt trossos per posar a las sordinas en oca- sió de fer la crida (n.º 193) signada de letra. I Son.	2 canas.
* A Feliph Molas, fuster de la Ciutat, per abillar a dos fadrins que han de acistir en apagar y encendrer 20 la cera del capell ardent.....	4 canas, 4 pams.
Per cortinas, tapetas y taulells de Casa la Ciutat, se esmersaren de bayeta.....	212 canas, 2 pams.

E. 145

223 canas.

25 Conformo esta summa ab la del compta de n.º 176 en lo partit de ba-
 yeta divuytena.

Bayeta fluxa que's comprá y llogá y se anomena dotsena.

	Dotsena
Per cubrir los taulells de Taula y Banch y altres dels aposen- tos de Casa la Ciutat, com son escrivania major, rasional, 30 aposento dels accessors, del mestre de serimonias y arxiu, se esmersaren.....	153 canas.
Pera colgar la Casa de la Ciutat y la Seu se llogaren de dita bayeta.....	351 canas.

504 canas.

35 Conformo esta summa ab la del compta del n.º 176 en los partits de
 bayeta dotsena.

* N.º 186. — B. *Memorial de las iglesias de la present ciutat y suburbis de ella a las quals, per lo contengut en n.º 39, anaren los magnífichs obrers pera entregar lo billet en que pregava la Ciutat als prelats y preladas fessen dir tantas quantas missas poguessen celebrar-se en sas respectivas isglesias en los dias 11, 12 y 14 de mars, 1681, per sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa de Borbon.* E. 145 t

La iglesia Cathedral, Santa Maria del Mar, Nostra Senyora del Pi, Sant Just y Sant Pastor, Sant Pere, Sant Miquel, Sant Jauma, Sant Cugat del Rech, Santa Eularia Emérita, Santa Ana, lo Hospital general, la Encomanda de Sant Joan, Sant Esperit, Sant Sebastiá, lo Palau de la Comp-
10 tessa, la capella de'n Marchús, lo oratori de Sant Feliph Neri.

Monastirs y convents: Santa Catharina, Sant Francesch, lo Carme, Sant Agustí, Nostra Senyora de la Mercé, Trinitaris Calsats, Sant Francisco de Paula, Bonsuccés, los Clérigos Regulares. Santa Mónica, Betlem, Sant
15 Gayetano, Sant Anthoni, los Pares de Jesús, Santa Eularia de Sarriá, Nostra Senyora de Gracia, las Madalenas, Valldonzella, las Mínimas, las Caputxinas, Nostra Senyora de Montserrat, Gerusalem, las Carmelitas Descalsas, Sant Joseph, Trinitaris Descalsos, * los Agonisans, Sant Geronim
de Vall Ebron, Santa Madrona, Junqueras, Angels, Carmelitas Calsadas,
20 Pedralbas, Sant Pau del Camp, Monticalvari, Santa Clara, Monticion, las Gerónimas, Elisabeths, Ensenyansa. E. 146 t

* N.º 187. — C. *Memoria de tota la feyna de art de pintar que se havia menester per lo tuguri o castell de dolor se havia de fer en la iglesia Catredal per la funeraria de la reyna nostra senyora dona Lluysa, inseguint la delibera-
25 sió de n.º 30, que fou ajustada ab Abdon Ricart, pintor de la present Ciutat, com se ha dit en n.º 56.* E. 146 t

Primo, lo toldo o sobresel del tuguri o castell de dolor, que ha de pendrer de columna a columna, de bocaram blau, pintat de or y plata a modo de
30 fulladeria perfilada de negra, al mitx las armas reals com las fa sa magestad (Deu lo guarde) ab un escut gran, y a cada cantó un escut de las armas de la present Ciutat, y sircuhint las armas reals, una inscripsió que se entregará dexant perfetament a compliment dit toldo o sobresel ab tot primor.

Item, las sanefas de dintra y fora de dit tuguri o tovallons de bocaram
35 blau, axí mateix mostrajat o pintat de florons, rams o altre dibuix perfilat de negra, ab los escuts de las armas reals de la Ciutat y de Cathalunya a bona dispositió.

Item, dos cens y sinquanta scuts de armas, ço es, la meytat armas reals y la altra meytat armas de la Ciutat sobre paper pera posar a las atxas.

Item, una corona real, eo cubrir la que la sagristia de la iglesia Cathedral dexá, de fulla de llata dorada, de perlas y altres pessas de vidra guardada.

Item, un setro real dorat.

5 Tota la sobredita feyna ha de donar dit Ricart acabada y perficionada ab mans y recaptas per al dia 19 del corrent mes de marts, 1689, donant-li la present Ciutat per tot dos centas y sexanta lliuras, dich. . . . 260 ll.

* N.º 188. — D. *Memorial de tota la sera que se judicá haver-se de pre-venir per la funeraria celebradora en la Cathedral de la present ciutat lo dia 22 del corrent en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora, dona Lluisa de Borbon, muller de la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor don Carlos segon (que Deu guarde) ajustat ab Garau Monfages, candeler, ciutadà de Barcelona, serer de la Ciutat, inseguint la deliberació n.º 29, y per los preus que's de veurer en n.º 57.* E. 147

15 Primo, 250 atxas de sera groga y de pes quatra lliuras.
 Item, 5 atxas de sera groga, de pes sis lliuras.
 Item, 400 siris de sera groga, de pes sis onsas.
 Item, 187 siris de sera groga, de pes una lliura.
 Item, 8 siris de sera groga de pes vuyt lliuras.
 20 Item, 300 candelas de beneficiat, de sera groga.
 Per la offera : Primo una atxeta blanca de sera, de pes una lliura.
 Item, 90 siris de sera blanca, de pes sis onsas.
 Item, 350 siris de sera blanca, de pes tres onsas.
 Item, gansalla, una lliura de sera blanca.
 25 Tota la sobredita sera ha de donar dit Monfages apunt lo dia 20 del corrent mes de marts, 1689, per preu, ço es, la sera groga a 9 s. 6 la lliura, y la blanca a 16 s. 6 la lliura, de la qual no pot haver refús, perquè la sera de la oferta tota queda a la sagristia.

* N.º 189. — E. *Memorial de tota la feyna de fuster que se ha de fer en la Seu de la present ciutat per ocasió de la funeraria celebradora en la dita Seu lo dia 22 del corrent mes, 1689, en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa, gloria gose, ajustada per preu de vuytanta lliuras ab Feliph Molas, fuster de la Ciutat y ab Francisco Puig, fuster del molt illustre Capítol, inseguint la deliberació de n.º 28.* E. 147 v.º

35 Primo, dits Molas y Puig, mestras fusters, han de formar y reforsar ab bonas bigas iássaras y pots un tablado sobre la barana de la capella de la

gloriosa Santa Eularia, tenint tot lo ambit ho espay de dita escala, dende el primer grahó fins contra la rexa del presbiteri, formant las gradas seran menester per puïar den del paviment de la iglesia a dit tablado.

Item, han de acentar sobre dit tablado lo tuguri o castell de dolor, per
5 lo qual lo molt illustre Capítol dexará pilars y capel, cordas y ternals y demés concernent a dit castell de dolor.

Item, han de formar y reforsar de bona fusta un tablado dende la columna del presbiteri fins a la columna devant la escala de Santa Eularia, tenint tot lo ambit de la iglesia fins a las capellas dels Sants Inocens y de
10 la Pietat, formant dende dit catafal, ho tablado, un corredor que finesca al replá de la porta de dita iglesia, que mira a la sala dels Borbols, forrant de pots lo paviment del dit corredor y tablado, o be doblar aquellas de forma que no's correspongan las iuntas, disposant-ho tot ab tal forma que no impedesca lo pas de la iglesia.

Item, dits mestres se han de cuydar de cubrir de bayetas, que donará la Ciutat, axí lo catafal del tuguri, com lo tablado y son corredor, y de trauer y tornar las bayetas y refer tota la que se perde.

Item, dits Molas y Puig han de formar sota del tuguri, ho castell * de dolor, tres gradas grans, y sobre de ellas, cubertas primer de bayeta, han de
20 asentar lo tumul gran de la Seu, disposant als peus de dit tumul lloch ben reforsat pera posar la creu gran de plata que dexa la sagristia.

Item, dits mestras se obligan a posar tota la fusta, claus y demés sia menester per dits tablados y corredor, menos lo que prestará lo molt illustre Capítol.

Item, se obligan a posar, levar y encendrer tota la sera que'ls será
25 entregada.

Item, se obliga a posar y levar las blandoneras y pilars sian menester, las quals blandoneras y pilars dexa lo dit molt illustre Capítol de las que servexen al Dijous Sant.

Item, la Ciutat ordenará a son mestre de casas, qui es mestre Termens, que fassa los forats que seran menester pera plantar los pilars de las blandoneras y altrás bigas per la millor seguretat dels tablados y
30 passadís.

Item, han dits mestres de acentar y posar lo sobresel y antorns del capell del castell de dolor, y finalment sobretot lo referit han de fer y acistir a dependens y emergens de ditas cosas tocant a fuster.

Dita obligasió feren dit Phelip Molas y dit Francisco Puig, fusters, donant-los la present Ciutat 80 ll. s., com se ha dit en n.º 62.

* N.º 190. — *F. Memorial de las misas se son selebradas en las iglesias de fora y dintra la present ciutat de Barcelona de orde de la matexa Ciutat en*
40

n.ºs 19, 39 y 63 per la ànima de la magestad de la reyna nostra senyora dona Lluysa de Borbon, muller de la sacra, catòlica y real magestad del catholich senyor rey don Carlos segon, nostre senyor (que Deu guarde), en los dias 11, 12 y 14 de mars, 1689. Las fens de la celebrasió de las quals stan en ma y poder del doctor Jacintho Borrás, notari publich de Barcelona y escrivá rasonal de la present Casa, qui pagá la caritat de ellas a rahó de 5 sous per quiscuna misa.

	misses	fens	caritat
En la Seu : Sagristia de las ànimas.....	42	n. ^o 1	10 lls. 10 s.
10 Sagristia de la Consepsió.....	16	n. ^o 2	4 lls. s.
Sagristia de Sant Sever.....	175	n. ^o 3	43 lls. 15 s.
Santa Maria del Mar.....	296	n. ^o 19	74 lls. s.
Nostra Senyora del Pi.....	127	n. ^o 5	31 lls. 15 s.
Sant Jauma.....	60	n. ^o 6	15 lls. s.
15 Sant Just y Sant Pastor.....	75	n. ^o 11	18 lls. 15 s.
Sant Miquel.....	60	n. ^o 36	15 lls. s.
Sant Pere.....	90	n. ^o 7	22 lls. 6 s.
Sant Cugat del Rech.....	55	n. ^o 37	13 lls. 15 s.
Santa Eularia Mérida.....	69	n. ^o 20	16 lls. 5 s.
20 Santa Anna.....	48	n. ^o 4	12 lls. s.
Lo Hospital general de la Santa Creu...	36	n. ^o 39	9 lls. s.
Sant Esperit.....	45	n. ^o 9	11 lls. 5 s.
Sant Sebastiá.....	32	n. ^o 8	8 lls. s.
Lo oratori de Sant Felip Neri.....	33	n. ^o 56	8 lls. 5 s.
25 Lo palau de la Comptessa.....	36	n. ^o 41	9 lls. s.
La capella d'en Marcús.....	22	n. ^o 21	5 lls. 10 s.
Lo convent de Santa Catarina.....	180	n. ^o 10	45 lls. s.
Lo convent del Carme.....	150	n. ^o 12	37 lls. 10 s.
* Sant Francisco de Paula.....	75	n. ^o 38	18 lls. 15 s.
30 Nostra Senyora del Bonsuccés.....	75	n. ^o 16	18 lls. 15 s.
Pares del pla de'n Lluill.....	30	n. ^o 50	7 lls. 10 s.
Convent de Santa Mónica.....	72	n. ^o 35	18 lls. s.
Companyia de Jesús.....	110	n. ^o 17	27 lls. 20 s.
Sant Gayetano.....	144	n. ^o 24	36 lls. s.
35 Sant Anthoni Abat.....	45	n. ^o 22	11 lls. 5 s.
Las monjas Madalenas.....	75	n. ^o 46	18 lls. 15 s.
Vallonzella.....	30	n. ^o 49	7 lls. 10 s.
Caputxines.....	30	n. ^o 44	7 lls. 10 s.
Carmelitas Descalsas.....	39	n. ^o 48	9 lls. 15 s.
40 Nostra Senyora de Montserrat.....	111	n. ^o 26	27 lls. 15 s.
Gerusalem.....	40	n. ^o 27	10 lls. s.

	mises	fens	caritat		
	Sant Agustí.....	245	n.º 31	61 lls. 5 s.	
	La Mercé.....	90	n.º 13	22 lls. 10 s.	
	Convent de Sant Francesch.....	224	n.º 33	56 lls.	s.
5	Convent de Sant Joseph.....	123	n.º 23	30 lls. 15 s.	
	Trinitaris Descalsos.....	60	n.º 15	15 lls.	s.
	Trinitaris Calsats.....	123	n.º 14	30 lls. 15 s.	
	Agonisans.....	57	n.º 25	14 lls. 5 s.	
	Sant Pau.....	24	n.º 32	6 lls.	s.
10	Santa Clara.....	12	n.º 43	3 lls.	s.
	Junqueras.....	56	n.º 52	14 lls.	s.
	Montecion.....	60	n.º 34	15 lls.	s.
	Angels.....	50	n.º 45	12 lls. 10 s.	
	Gerónimas.....	60	n.º 57	15 lls.	s.
15	Carmelitas Calsadas.....	35	n.º 47	8 lls. 15 s.	
	Elisabeths.....	60	n.º 51	15 lls.	s.
	Ensenyansa.....	12	n.º 53	3 lls.	s.
	Pedralbas.....	30	n.º 29	7 lls. 10 s.	
	Caputxins de Santa Madrona.....	21	n.º 58	5 lls. 5 s.	
20	Caputxins de Sarriá.....	45	n.º 28	11 lls. 5 s.	
	Caputxins de Montecalvari.....	90	n.º 42	22 lls. 10 s.	
	* Nostra Senyora de Gracia.....	55	n.º 30	13 lls. 15 s.	E. 149 v.
	Sant Geronim de Ebron.....	57	n.º 18	14 lls. 5 s.	
	Convent de Jesús.....	300	n.º 55	75 lls.	s.
25	Mínimas.....	35	n.º 54	8 lls. 15 s.	
	Comanda de Sant Joan.....	60	n.º 40	15 lls.	s.
	Capella de Casa la Ciutat.....	77	n.º 59	19 lls. 5 s.	
	Foren celebradas.....	4580	La caritat.	1145 lls.	s.

30 A 26 de mars, 1689, ordenaren los molt illustres senyors consellers y las quatre personas per sas senyorias elegidas per la quatreta de dols, inseguint las deliberacions de la iunta de vint tinguda a 5 de dit mes de mars y a 9 del mateix, notadas en n.ºs 6 y 45, usant de las facultats donadas per ditas iuntas, y de la que la iunta tenia del savi Consell de cent, notat n.º 3, a Jacinto Borrás, notari publich de Barcelona, scrivá rasional de la

35 Casa de la Ciutat, donás y pagás las sobreditas mil sent coranta y sinch lliuras a las personas que, per las isglesias continuadas en lo sobre incertat memorial, havian entregat las fens de la celebrasió de las sobreditas quatre mil sinch centas vuytanta missas a rahó de 5 s. de caritat per quiscuna missa, com axí se executá en n.º 181.

* N.º 191. — G. *Memorial de la graduació ab que anaren los molt illustres senyors consellers, consols de la Llotja del Mar, proms y ofitials de la present Ciutat a la isglesia Catredal lo dia 22 de mars 1689, per acistir a la funerària se celebrá dit dia en sufragi de la ánima de la reyna nostra senyora dona Lluysa, gose de gloria, de la qual se fa mensió en lo n.º 139.* E. 150

[Primer bordó:] Capdeguayta de la Ciutat y batalla del morbo ; dos vadells del Estudi ; porter del clavari y correu de la Ciutat ; los quatra acompanyadors del senyors consellers ; dos verguers de la Llotja del Mar ab sas massas, dos verguers dels senyors consellers ab sas massas ; lo molt illustre senyor conseller en cap ; don Josep Marlés y Casademunt ; don Geronim Novell y Bartrola ; don Josep Galceran de Cartellá y Çabastida ; Francisco Falguera y Lladó, ciudadá.

Formavan tots lo primer bordó, prenent quiscú lo puesto que segons sa ancianitat li tocava, y axí mateix en los que se seguexan.

Segon bordó : Lo molt illustre senyor don Feliph Ignasi de Alegre, conseller segon ; Joseph Barrera, ciudadá ; don Joseph de Marimon y Corbera ; don Carlos Fivaller y de Torras ; don Joseph de Francholí y de Magarola.

Tercer bordó : Lo molt illustre senyor doctor Joseph Dalta, conseller ters ; * don Jacintho Sagrera y Xifra ; Joseph Mora y de Solanell, donzell ; Magí Barrera, ciudadá honrrat de Barcelona ; don Jacintho Sagrera y Masana. E. 150 v.º

Quart bordó : Lo molt illustre senyor Joseph Novial, conseller quart ; Lluís Romeu, ciudadá honrrat de Barcelona ; Francesch Maresch, cavaller ; Christofol Lledó y Carreras, ciudadá honrrat de Barcelona.

Quint bordó : Lo molt illustre senyor Francisco Michalet, conseller quint ; lo doctor misser Francisco Soler, consol de Llotja, ciudadá ; Francisco Sembasart, ciudadá honrrat de Barcelona ; don Francisco Montaner y Çacosta ; don Joseph Aguilar y Oluja.

Sisé bordó : Lo molt illustre senyor Joseph Juli, conseller sisé ; Jauma Texidor, mercader, tinent de consol de la Llotja mercader, per la ocupació del molt illustre senyor conseller quart exercint lo dit puesto per mort de t. Piquer, mercader ; don Francsco Sans y de Puig ; don Joan de Claresvalls y Lluciá ; don Anthon Solá y de Montaner.

Seté bordó : Lo magnífich Gismundo Boffill, ciudadá honrrat de Barcelona, clavari de dita Ciutat ; lo magnífich Ugo de Sant Joan y Alzina, donzell, administrador del Banch ; lo doctor misser Joan Jofreu, ciudadá honrrat de Barcelona y advocat de la Ciutat ; * Juan Lapeyra, mercader, prom del senyor conseller quart ; Jauma Fábregas, notari real collegiat, prom del senyor conseller quint ; Benet Juli, mestre de casas, prom del senyor conseller sisé. E. 151

Octau bordó : Lo doctor en medisina Pau Fuster, mostessá ; lo doctor misser Francisco de Asprer, cavaller, advocat de la Ciutat ; lo doctor misser Martí Figuerola, acessor de la Visita ; lo doctor misser Olaguer Vila, advocat fiscal de la Visita ; mossén Pere Trellas, ciudadá honrrat de Barcelona, scrivá major y secretari de la Ciutat.

Nové bordó : Jauma Llobateras, mercader, tauler mercader ; Sebastiá Cot, subrrogat de mestre racional per indisposició de Gaspar Mathalí, mercader ; Joseph Cabanyas, mercader, arxiver mercader ; Jacintho Sescasas, notari publich de Barcelona, arxiver.

Dezé bordó : Los dos proms del consol de Llotja, los dos acessors de la Llotja.

Onsé bordó : Lo doctor misser Felix Graells, obrer ciudadá ; Vicens Gavarró, notari publich de Barcelona, obrer artista ; Esteve Cols, notari de Barcelona, subrrogat de don Francisco de Llentisclar, scrivá de las obras. Los demás offitials, de dos en dos, sens graduar ni observar preheminentias.

Tots los sobre referits anavan prenent son lloch axí com se sentian nomenar per los obrers, y al axir de Casa la Ciutat se llansavan los rossechs de las gramallas, y arrastrant, com se ha dit en (n.º 140), anaren a la Seu.

* N.º 192. — *H. Orde y disposició que se guardá en repartir las cosas havian de offerir-se del que se ha fet menció en el n.º 146.* E. 151 v.

Primo, al diaca, subdiaca, acistens del molt illustre senyor bisbe, si celebra de pontifical, cabiscols, dignitats y capitulars de la Seu de Barcelona, siri de mitja lliura ab un real de ardots.

Als escolans y vadell, candelas de aniversari ab sis dinés.

Als beneficiats titulars de la Seu, siri de tres onsas y un sou a quiscú.

Als escolans conductius, iovens y scolans, una candela de aniversari ab dos dinés a quiscú.

Als capellans y patxas del senyor bisbe, siri de tres onsas ab un sou a quiscú.

Al excellentissim senyor virrey, una atxeta de sera pesant una lliura ab mitja dobla de or.

A tots los cavallers criats que acistiren a sa excellentia lo senyor virrey, siri de tres onsas ab un sou quiscú.

Als molt illustres senyors consellers, consols de la Llotja, proms y clavari, siris de mitja lliura ab un real a quiscú.

Als presidens y senyors del Consell, siris de mitja lliura y un real a quiscú.

A tots los de la comitiva dels molt illustres senyors consellers que estaven acentats al presbiteri, siris de mitja lliura ab un sou a quiscú.

Casa y lo donar-lo als oficials de ella y a altre qualsevol persona exceptats los excellentíssims senyors consellers, escrivá rasió com a exersint lo ofici de mestre de serimonias, al cap de guayta y sis verguers ab la moderatió que per avant se explicarà suposat que estos an de anar servint als excellentíssims senyors consellers cada un en son ofici en totas las funcions, y seria cosa de estrenyar que no aportassen dol, suposat en quant a la demostratió que V. E. deu fer apar ser indispensable posar en executió las cosas següents:

En primer lloch, ordenar V. E. se fassan las honrras y exequias en sufragi de la ánima de la magestat de dita reyna mare en la Catredal de la present ciutat ab la funeraria acostumada a las magestats defunctas, menos que en esta solament assistescan los excellentíssims senyors consellers ab sos proms, sens convit de comú algú ni de altres personas posant en la discreta intelligentia de V. E. que la última que's feu en lo any 1689 a la sereníssima senyora reyna dona Maria Lluisa, primera consorte del rey nostre senyor, sols se gastaren mil y sinch centas lliuras, poch mes o menos.

En segon lloch, apar també ser molt de la obligatió de V. E. fer selebrar missas per dit sufragi fins a dos mil, de caritat sis sous quiscuna, repartidoras en la forma acostumada entre las iglesias y convents de la present ciutat, que vindrian a importar sis centas lliuras, fent memoria * a V. E. que en dita última funeraria la caritat de las missas prengué summa de 1200 lls. s. y es indubitat que si V. E. no's trobava ab los ahogos ab que la te la present guerra sino excedia al menos igualment no sols ab lo número de missas sino també en tot a la dita última funeraria que importa cerca de vuyt mil lliuras, com també los dols que V. E. fou servit donar a tots los oficials de la present Casa.

En tercer lloch, en quant al dol dels excellentíssims senyors consellers apar inescusable lo haver-se de vestir de dol desde ara en consideratió que en la ocasió de la referida última funeraria encontinent de tenir los excellentíssims senyors consellers lo avís real de la mort de dita sereníssima senyora reyna dona Maria Lluisa y dotse dias antes de fer la funeraria se vestiren ab cota y capa llarga de refí arrestrant, y lo dia de la funeraria gramalla de panyo ab rossech, si be que en reho de dit obsequi de las funerarias noticias te V. E. de la sobredita expressió de sa magestat dirigida a evitar gastos apar que axí com a las oras se vestiren de panyo, ara podrian vestir-se ab bayeta del conché y lo capdeguayta y verguers de bayeta divuytana servint la gramalla que farà als verguers per la quel's se auria de donar lo any vinent.

En quart lloch, apar ser molt del decoro y atenta providentia de V. E. que per quant la sébre festa del Corpus es tant serca y podria ocasionar algun reparo si los excellentíssims senyors consellers no assistian a la so-

lemnissima professó per aportat lo talem se'ls deuria fer un vestuari ab la conformitat en que assistiren en dita professó y a las demás functions públicas durant lo dol de la mort de la dita serenissima senyora reyna dona Maria Lluisa que consistí dit vestuari ab una gramalla de refí conforme la
5 de escarlata ab vellut negra en lloc de pells.

En quint lloch, apar esser degut a la desentia de V. E. cubrir de bayeta los dossers dels dos aposentos primer y segon del Consistori ab los banchs y taulas del segon y lo dosser de la sala del savi Consell de cent * banch
10 dels excellentissims senyors consellers y la taula, perquè es molt contingent que antes de llevar-se lo dol seran visitats de personas de la major magnitud y seria cosa molt desproporcionada que sa Ex.ª portás dol sota dosser de carmesí.

Finalment, après de feta la funerària apar que pera cumplir V. E. al rendit obsequi que deu a sa magestat li será inexcusable escriure-li lo pésame ab la mes viva expressió de assegurar-li que acompanya a sa magestat
15 ab lo sentiment de la perdua que resulta a V. E. de una reyna mare y mare reyna que sempre com a tal se es assenyada en la protecció de esta ciutat y principat, y juntament noticiar a sa magestat de la forma en que aurá fetas las exequias y funeràrias, posant en la consideratio de V. E. si deu complimentar al excellentissim senyor virrey encara que en campanya
20 en vista del exemple que lo primer Consell de cent que's tingué del avís real de la mort de la senyora reyna dona Maria Lluisa trobant-se lo senyor virrey en esta ciutat fou deliberat donar-li lo pésame ab embaxada que li feren dos ciutadans y dos militars. Lo referit, Exm. Sr., es quant se ha
25 ofert per ara posar al sempre acertat examen de la integritat de la censura de V. E. pera que delibere lo que sia de son agrado que sempre asseguro en tot lo del aplauso.

Lo qual paper llegit en dit Consell fonch son contengut donat per propositió y per dit savi Consell de cent deliberat que no obstant la falta de
30 medis en que's troba esta Ciutat en lo estat present y obligatió a que cumplir no pot dexar de fer aquellas demostrations de dolor que corresponen a sa obligatió, y attés que segons está ideat y disposat en dit paper es lo menos que deu fer la present Ciutat per evitar y scusar lo major gasto, que per so se fasse en la iglesia Catredal de la present ciutat las exequias
35 y funerària y se fassen selebrar dos mil missas, do * nant de caritat sis sous per quiscuna per la anima de la magestat de la reyna mare nostra senyora, conforme en dit paper se insinua y que no's tinga dol en la present Casa ni se dona als oficials ni a altres personas que en semblants casos se acostumave donar si sols los vestuaris als excellentissims senyors consellers, escrivá rati-
40 nal, capdeguayta y verguers, y cubrir de dol los dossers, taules y banchs en la

E. 233

E. 234

conformitat esta expressat en dit paper, cometent als excellentissims senyors consellers y junta de vint la disposició y executió de ditas funerarias, missas y dols, procurant se fassen quant mes prest sia possible y no apartant-se del disposat en dit paper ni podent gastar per la funeraria mes de mil y 5 sinch centas lliuras y sis centas lliures per las missas. Tenint facultat com lo present Consell los dona de liberar ditas quantitats y las que importaran dits vestuaris del compte los aparega, y fetas que sian ditas funerarias se escrigue al rey nostre senyor (Deu lo guarde) donant-li per part de esta Ciutat lo pésame manifestant-li lo dolor y sentiment ab que lo acompanya 10 esta Ciutat de tant considerable perdua, posant en la real noticia las exequias y funeraria haurá fetas esta Ciutat en demostratió de son dolor explicant-li lo sentiment ab que's troba de no acompanyar-la los medis y facultats a fer major demostratió. Y que per medi de carta se escrigue lo pésame al excellentissim senyor llochinent y capitá general per sa magestat 15 en lo present principat y manifestar-li lo sentiment inesplicable ab que resta esta Ciutat de tant fúnebre y lamentable noticia, cometent axí mateix als als excellentissims senyors consellers y dita junta de vint la formació de ditas cartas pera que las disposen com millor los aparega a la major obligatió de la present ciutat.

20 Diumenge, a x. de dit, en executió de la deliberasió presa per lo savi Consell de cent selebrat lo dia de air los excellentissims senyors consellers manaren convocar la junta de vint y en ella per dits excellentissims senyors consellers y junta fonch resolt que lo posar en executió las funerarias y demés fahedor per la mort de la magestat * de la reyna mare, nostra senyora, 25 que gosa de gloria, sia comés com la present junta ho comet als excellentissims senyors consellers y quatra personas de la dita iunta per sa excellencia nomenadoras si y conforme en dita deliberatió está disposat y ordenat, donant-los per assó y sos dependents plenitut de poder.

B. 234 v.º

30 En executió de la qual deliberatió los excellentissims senyors consellers feren nominatió de personas pera tractar las materias de la funeraria y anomenaren : lo noble don Francisco de Tavarner y Montornés, don Lluís de Soler, lo magnífich Juan Batista Reverter, ciudadá.

35 Dilluns, a xi. de dit, los excellentissims senyors consellers isqueren vestits ab las dobas ordinarias de cadaldia essent aquellas de dol y de bayeta, segons lo deliberat per lo savi Consell de cent lo dia nou del corrent; lo qual vestuari consistia ab capa llarga restrand per terra ab cota llarga fins a terra ab mánegas penjans y lo coll rodó si y de la forma 40 está disposada la cota ordinaria aportan quant no duan dol, mánega justa, tot de bayeta, barret llis sens folrrar ab un sintillo del mateix sombrero y aportant lo cabés y punyos enmidonats, si hi conforme los aportan no dugent dol.

Dimars, a XII. de dit, los excellentissims senyors consellers, lo segon y quint absents, ab vot y parer de la junta de vint, usant de la facultat donada per lo savi Consell de cent celebrat al nou del corrent acerca la funerària fahedora per la mort de la magestat de la reyna nostra senyora (que gose de gloria), deliberaren que per medi de enbaxada de dos senyors, un ciutadá y un militar, se fasse compendrer als molt illustres senyors diputats, molt illustre Capítol y senyor bisbe, lo sentiment gran ab que queda esta Ciutat per la mort de la reyna mare nostra senyora, y que ab la * matexa enbaxada se demane al molt illustre Capítol tinga a be disposar que la funerària se fasse antes del dia de Corpus, y si li apar lo dimars proxim, y al illustrissim senyor bisbe sia servit tenir a be dir de pontifical en dita funerària, fent-se una y altre diligentia en un mateix temps per no permetrer la brevedat de ell fer-o ab dos enbaxadas com se estillava.

Item, ab dit vot y parer y usant de dita facultat deliberan que los officials acostuman anar la nit antes de la funerària a picar per las portas fent memoria que la senyora reyna mare (que gose de gloria) es morta que pregunen a Deu Nostre Senyor per ella, vagen a fer esta diligentia y també la campaneta y trompeta a fer la crida, però que no's done dol a un ni altres, si sols se procure que la campaneta y trompeta vagen vestits de dol a fer dita funció, cometent la executió de ditas cosas als excellentissims senyors consellers y a las quatre personas de la present junta per sa excellentia nomenadoras.

Enbaxada al illustre Capítol.

En executió de la qual deliberatió, lo dia present, a las onsa oras antes del mitx dia, lo noble senyor don Lluís Soler y Joan Baptista Reverter, ciutadá, enbaxadors elegits per los excellentissims senyors consellers, presehint primer lo haver obtingut hora per medi de un verguer, anaren al illustre Capítol de la Catedral de la present ciutat, y arribats en ell, ans de entrar, foren rebuts per alguns officials del illustre Capítol, los quals los acompanyaren fins en la instansia de dit Capítol; y entrats en ell los agradauren, ço es, lo mes antich dels senyors embaxadors a la ma dreta del senyor vicari general, y lo altre senyor embaxador aprés del senyor canonge més antich per no trobar-se ninguna dignitat en dit Capítol; y posats en esta forma se assentaren ab iguals assientos y se cobriren, y dits senyors embaxadors en nom de la present Ciutat los participaren lo notable desconsuelo y sentiment gran ab que se trobava esta Ciutat per la mort de la reyna mare, nostra senyora, (que gloria * gose), mare de la católica y real magestat de nostron rey y senyor (que Deu guarde), y que trobant-se esta Ciutat la major en lo desconsuelo y sentiment de tant gran perdua participava estas noticias al illustre Capítol pera que la acompanyés en lo sentiment,

E. 235

E. 235 v

y que axí mateix, en consideratió del molt que esta Ciutat desitja complir a las moltas obligacions confessa deurer a dita senyora reyna defuncta y esser-li molt presís ab aquella zeleritat possible fer-li las obsequias que lo savi Consell de cent selebrat lo dia nou del corrent deliberá fer-li, supli-
 5 cava al illustre Capítol que ditas funerarias se fessen antes de la festivitat del dia del Corpus, y si era gust de dit illustre Capítol fossen per lo dia de dimars proxim, esperant axí mateix que lo illustre Capítol honrraria esta Ciutat en prestar-li un drap imperial per posar sobre lo tuguri en lo dia de la funeraria, attés no es possible lograr-se lo poder-ne fer de nou per
 10 dita funció, y axí mateix en la fusta y demés que lo illustre Capítol tinga y sia necessari y adequat per dita funció, com axí ho espera conseguir la Ciutat de dit illustre Capítol, atesa la bona correspondentia se ha sempre tinguda entre dits comuns. Y retornats dits senyors embaxadors de dita enbaxada, feren relatió als excellentissims senyors consellers de la represen-
 15 tatió que en nom de esta Ciutat havian feta al dit illustre Capítol, y en ell, per boca del illustre senyor vicari general, li fonch respost que era molt lo sentiment tenia lo Capítol del desconsuelo tant gran ab que se trobava la Ciutat que no ab menos desconsuelo la acompanyavan en esta afflictió y que en lo demés que contenia la enbaxada ho proposaria al illustre Capítol
 20 y que la resolútió la partissiparia als excellentissims senyors consellers.

Recado per lo sindich del illustre Capítol.

En est dia, a la tarda, arribá en la present casa lo subsindich * del molt illustre Capítol, y arribat en ella demaná llicentia pera entrar dins lo Consistori dels excellentissims senyors consellers, que tenia que dar-los
 25 un recado de part del illustre Capítol; y obtinguda dita llicentia y entrat en ell los digué que anava de part del illustre Capítol per demanar-los ora per una enbaxada que dos senyors capitulars havian de reportar al excellentissim Consistori en resposta de la enbaxada que vuy dia per part de esta ciutat hera estada reportada a dit illustre Capítol per medi de dos
 30 cavallers; hoit lo qual recado los excellentissims senyors consellers donaren ora pera las sinch oras de esta tarda.

Enbaxada del molt illustre Capítol.

En est mateix dia, tocadas las sinch horas de la tarda, arribaren en la present Casa los nobles senyors don Daniel Sayol y Quarteroni y don Miguel
 35 de Magarola y Gualbes, canonges de la santa iglesia Catredal de la present ciutat, los quals venian ab enbaxada per part del molt illustre Capítol de la Catredal, y arribats en la present Casa, en lo pati de aquella foren rebuts per alguns senyors oficials y scrivá rational, acompanyant-los fins a la porta del Consistori ahont se trobavan los excellentissims senyors consellers, y

quedant-se dits oficials fora, dits senyors se'n entraren y se agraduaren en lo banch dels excellentissims senyors consellers, es assaber, lo mes antich entre cap y ters, y lo altre entre segon y sisé per no trobar-se los demés excellentissims senyors consellers ; y agraduats en esta forma se assentaren y cubriren. Y dits excellentissims senyors donaren lo pésame als excellentissims senyors consellers de la mort de la reyna mare, nostra senyora, y digueren que en quant a la petició que per part dels excellentissims senyors enbaxadors a dit illustre Capítol tramesos per lo excellentissim Consistori se era feta dient lo quant desitjaria esta Ciutat lo fer las funerarias per dita senyora reyna ans de la festivitiat del Corpus y si aparexeria al illustre Capítol desitjava la excellentissima Ciutat fos per lo dimars proxim vinent, y que axí mateix ha vista del poch temps hi havia que no era possible que la excellentissima Ciutat fes fer lo imperial per posar sobre lo tumul en la capella ardent en dit dia de la funeraria, y axi mateix que * lo Capítol prestés la fusta y demés aparatos tingués fossen necessaris per esta funció ; que lo illustre Capítol, attent en tot lo que li sia possible donar gust a la excellentissima Ciutat, havia resolt que dita funeraria se fes ans de la festivitiat del Corpus, y que en consideratió de que lo dia del dimars proxim que lo excellentissim Consistori havia elegit per fer ditas funerarias era tant serca de la vigilia de Corpus, en lo qual dia havia de estar desenbrassada la iglesia, y fent-se la funeraria en dit dia de dimars no era possible estigués desenbrassada per lo molt aparato se ha de fer per la funció de la funeraria que per ço dit illustre Capítol havia resolt que, venint be als excellentissims senyors consellers, aparexia se podria fer lo dilluns proxim, y que en quant al prestar lo imperial y demés necessari tingués lo illustre Capítol que ab gran gust assentian al que se havia demanat per la present Ciutat, emperó que posavan en la comprenhentió dels excellentissims senyors consellers que en moltas ocasions que se havia ofert a la present Ciutat que lo Capítol prestás semblans draps ja ho havia fet, y que la Ciutat ha ocasió de no haver-los poguts fer en sas ocasions havia ofert fer-los després, y que ja considerava lo Capítol los ahogos tant grans ab que's troba la Ciutat per rahó dels excessius gastos que ha de suportar, y que en atentió de ells no havia solisitat se fessen, y que axí estimaria lo illustre Capítol fos de servey de la excellentissima Ciutat donar alguna providentia en est fet, quedant lo Capítol com sempre molt promte en donar gust a la Ciutat.

E lo excellentissim senyor conseller en cap, en veu sua y dels demés excellentissims senyors consellers sos companys, responent a dita embaxada fonch servit dir la quanta estimatió feya esta Ciutat al illustre Capítol de que la acompanyés en tan just sentiment com era lo de la mort de la reyna mare, nostra senyora, y de que en esta funció lo illustre Capítol se dignás prestar lo que tingués y fos ne*cessari per ella, y que en

E. 236 v

E. 237

quant a fer funeraria lo dia del dilluns proxim fora estat y seria molt del gust de la Ciutat fer-se en exa diada tant per lo desitg gran te esta Ciutat de azelerar las funerarias com pera dar gust al illustre Capitol, emperó que com per esta funció era necessaria tanta preparació tenia per molt dificil que aquella poguessen tenir feta los officials per ma de qui corria per esser tant breu lo temps, no obstant que per part de esta Ciutat se farian quantas diligentias fossen possibles pera que per lo dia de dilluns se poguessen fer las funerarias, y que en cas serca la materia hi hagués novedat alguna se partissiparia al illustre Capitol pera que se pogués disposar lo fahedor ; y en quant a las obligations te firmadas la present Ciutat per los imperials que lo illustre Capitol te prestats se assegurés lo illustre Capitol que esta Ciutat ho tenia molt present y son desig era lo dar demostració de son desempenyo y que ha no ser los gastos tan exorbitants que per la utilitat pública suporta que la han treta dels limits de la possibilitat haguera cumplert a sa obligatió.

Enbaxada als molt illustres y fidelissims senyors diputats.

Dimecras, a XIII. de dit, los noble don Lluís de Soler y magnifich Juan Batista Reverter, enbaxadors elegits per los excellentissims senyors consellers, havent primer obtinguda ora per medi de un verguer, anaren ab enbaxada als molt illustres y fidelissims senyors diputats del General de Catalunya pera partissipar-los la noticia tenian per carta de sa magestat de la mort de la reyna nostra senyora, mare de la católica y real magestat del rey nostre senyor (que Deu guarde), partissipant-los lo desconsuelo y sentiment ab que se troba esta Ciutat de semblant perdua. E retornats dits senyors de dita enbaxada feren relatió de que dits molt illustres senyors diputats los havian respost que sa magestat també era estat servit partissipar-los-o ab sa real carta, y que se assegurassen los excellentissims senyors con*se-llers que aquel Consistori sentia molt la afixió ab que se trobava la Ciutat, assegurant-los que no ab menor desconsuelo se trobavan ells de la mort de dita reyna mare.

E. 237 v.º

Enbaxada al illustrissim senyor bisbe.

En est mateix dia, y també al matí dits senyors enbaxadors y en executió de la deliberatió presa per los excellentissims senyors consellers y junta de vint lo dia de ahir anaren ab enbaxada al illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona don Emanuel de Alba, y per part de esta Ciutat li partissiparen lo avís tenian de sa magestat de la mort de la reyna mare, nostra senyora, y que axí mateix lo savi Consell de cent celebrat lo dia onsa del corrent havia deliberat fer-li la funeraria y obsequias tant degudas a sa real magestat, y que axí mateix li suplicavan que fos servit onrrar a esta

Ciutat en dir de pontifical en lo dia de las funerarias y manar a sos subdits que en la ocasió sentiran tocar las campanas de la Catredal per la funeraria de dita senyora reyna fassen tocar las campanas de sas respective iglesias, y axi mateix que en lo dia de la funeraria vagen en la Catredal ab professó
 5 a fer absoluta sobre lo tumul per la anima de dita senyora reyna. E retornats dits senyors de dita enbaxada, feren relatió als excellentissims senyors consellers del desconsuelo ab que sa illustríssima se trobava de la mort de dita senyora reyna, y que ab grandissim gust assistiria en dir de pontifical y manar a sos subdits tocassen las campanas en ditas ocasions.

10 *Posar dol al Consistori dels excellentissims senyors consellers y sala de Consell de cent.*

En est dia los excellentissims senyors consellers y quatreta per lo affecte de la funeraria destinadas en executió de la deliberatió del savi Consell de cent celebrat a 9 del corrent y com ha tenint commissió de la junta de vint
 15 celebrada lo dia deu del corrent ordenaren se posás dol en la primera pessa de la sala o aposiento del Consistori que es ahont se te en lo estiu, y també en la sala de Consell de cent, per lo que encontinent se disposá trauer lo dossier de domás y aquel cubrir de bayeta, y també la taula o banch dels excellentissims senyors consellers y demés banchs del Consistori, y en la sala
 20 de Consell * de cent posar lo dossier y banch dels excellentissims senyors consellers cuberts de bayeta, en la qual conformitat se executá encontinnet.

E. 238

Recado dels senyors diputats.

En est mateix dia al matí vingué en la present Casa lo sindich de la Diputació enviat per part dels molt illustres senyors diputats pera demanar ora pera una enbaxada per dos cavallers, y li fonch dada per las sinch
 25 de la tarda.

Enbaxada per part del consistori dels senyors diputats.

En est dia a la sinch de la tarda (havent al matí demanada hora per medi del sindich de la Diputació), vingueren en la present Casa ab enbaxada per part dels molt illustres y fidelissims senyors diputats lo noble
 30 senyor don Joseph de Amigant y Francisco Monfar, ciudadá, y arribats en la present Casa foren rebuts per los oficials de la present Casa y los acompanyaren fins a la porta del Consistori, y entrant-se'n dits senyors enbaxadors se assentaren després dels excellentissims senyors consellers
 35 al banc dels ciudadans y donaren lo pésame als excellentissims senyors consellers de la mort de la senyora reyna mare, que gloria gose, explicant lo sentiment ab que se trobava aquell Consistori dels illustrissims y fidelissims senyors diputats de esta perdua.

En est mateix dia, 13 de juny, los excellentissims senyors consellers, lo cap y segon absents, ab vot y parer de las quatra personas usant de la facultat donada per la iunta de vint tinguda als 10 del corrent, en executió de la deliberatió del savi Consell de cent tingut als 9 de dit, deliberaren esser fetas las enbaxadas ja deliberadas als illustrissims y fidelissims senyors diputats, y axí mateix al illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona, suplicant-li donás orde a las parrochias y demás comuns de sa jurisdicció pera que toquen a morts quant tocará la Catedral y vagen al matí a fer absoluta a la Catedral lo dia se selebrará la funerària. I axí mateix se deliberá que, attés la present Ciutat tenia resolt fer-se las funeràrias ans del dia de la festivitat del Corpus, se done orde pera que toquen las campanas comenssant lo dia present fins al dia se fara la funerària, tocant aquellas en lo temps y oras estiladas, y que las dos mil missas deliberadas per lo savi Consell de cent sian repartidas entre las parrochias y convents de la present ciutat y suburbi de aquella, y que los billets * de ditas missas hajen de donar, ço es los de dins ciutat los magnífics obrers, dient als prelats o presidents de dits convents que toquen las campanas quant la Catedral tocará, y que los religiosos en lo dia de la funerària vagen en la Catedral a fer absoluta per la ànima de dita senyora reyna, y que los billets dels monestirs y convents dels suburbs de la present ciutat los aporte lo correu de la present ciutat.

E. 238 v.º

En executió de la qual deliberatió los excellentissims senyors consellers y quatre personas ordenaren a Geroni Guiu, notari publich de Barcelona, subrogat en lo offici de escrivá racional de la present Casa de la Ciutat en lloch y per indisposició de Joan Guiu, notari public de Barcelona, scrivá racional de la present Casa (a que per rahó de son offici toca y especte lo fer los billets o pólissas per las missas), que fes los billets per las missas en conformitat estavan distribuïdas en un memorial que per dits excellentissims senyors consellers y personas. Lo qual memorial se trobará continuat retro sub. n.º ***.

Thenor de las pólissas.

Pare sagristá de la Iglesia...

Per compte de la present Ciutat se servirá fer selebrar en exa iglesia per la anima de la reyna mare, nostra senyora (que gloria goze), mare de la sacra, católica y real magestat del rey nostre senyor, que Deu guarde, ... missas, de caritat sis sous quiscuna, selebradoras en los dias de dilluns y dimars proxims vinents.

Del Rational de la Casa de la present Ciutat y juny 13 de 1696.

Geroni Guiu, notari publich de Barcelona, scrivá racional subrogat.

Entrega dels billets de las missas.

E fets los dits billets per las missas selebradoras en las iglesias de dins la present ciutat y suburps de ella los excellentissims senyors consellers y quatre personas entregaren los billets de las missas selebradoras en las
 5 iglesias de dins la present ciutat als magnífichs obrers, lo qual memorial está continuat retro n.º **, y lo de las iglesias dels suburbs se entregaren al correu de la present Ciutat pera que entregassen aquells, com en * effecte los magnífichs obrers, anant vestits ab sos vestits ordinaris y ab cotxe, anaren a fer dita funció, y lo correu anant ab sa cabalcadura aná a portar dits billets.

E. 239

10 *Tocar las campanas.*

En est dia, al mitgdia, comensaren a tocar las campanas de la Catredal y demás iglesias de la present ciutat y son suburb, fent lo primer toch al migdia, altre a las tres de la tarda, la primera oració, y altre al matí, continuant a tocar en esta forma tots los dias fins al dia de la funeraria al
 15 mitgdia. Se adverteix que encara que en las funerarias reals tocan las campanas dotse dias, emperó en esta per esser tant prop la festivitat del Corpus, y axí haver-se de apressurar la funció no se haurá tocat sino set dias.

Vingueren los senyors proms en Casa la Ciutat per esser estats avisats per part dels excellentissims senyors consellers.

20 Divendres, a xv. de dit, los magnífichs Francisco Falguera, notari dels excellentissims senyors consellers, essent estats avisats, vingueren en lo Consistori dels excellentissims senyors consellers y los digueren que lo savi Consell de cent selebrat lo dia nou del corrent havia resolt fer-se las funerarias de la reyna mare nostra senyora, y que en ella anassen los excellentsissims senyors consellers assistits dels senyors proms y dits senyors
 25 proms respongueren que ells tractarian la materia, y tractada tornarian resposta als excellentissims senyors consellers.

E lo mateix dia, dits senyors proms tornaren en lo Consistori y digueren que ells assistirian a la promenia del dia de la funeraria ab molt gust,
 30 però que havia de esser ab gramalla com los excellentissims senyors consellers, y que esta ells se la farian ab molt gust a sas expensas sens que la Ciutat y gastás cosa alguna ; al que dits excellentissims senyors consellers respongueren que estimavan molt la mersé los feyen, y que ho tractarian y premeditarien ab la junta de vint y del que se resoldria los ho farian
 35 compendrer dant-los-ne avís.

Junta de vint per lo fet dels senyors proms.

En est mateix dia a la tarda los excellentissims senyors consellers manaren convocar la junta de vint y en ella partissiparen con lo dia present

avian enviat a cercar los senyors proms dels excellentissims senyors consellers per noticiar-los de que lo savi Consell de cent celebrat lo dia 9 del corrent havia resolt fer-se las funerarias de la reyna mare nostra senyora (que la santa gloria gose) y que en dita funció assistissen los excellentissims senyors consellers ab assistentia dels senyors proms, y que axí ells los havian enviats a cercar per partissipar-los esta noticia y suplicar-los los honrrassen en exa funció al que dits senyors promens respongueren que ells * ho tractarian y sa resolució la partissiparian al excellentissim Consistori ; poch après se retornaren a conferir en lo consistori dels excellentissims senyors consellers y donaren resposta a la petició que per los excellentissims senyors consellers los era estada feta dient que ells assistirian a la promenia del dia de la funeraria ab molt gust, pero que havia de esser ab gramalla com los excellentissims senyors consellers, y que esta ells se la farian molt liberament a sos gastos, sens que la Ciutat hagués de despendrer cosa alguna per ellas ; la qual relatió, atesa dita junta, deliberá que se condescendís al que per dits senyors promens se havia insinuat al excellentissim Consistori, que es anar ab gramalla y rossech assistint als excellentissims senyors consellers lo dia de la funeraria essent a costa y gasto de ells.

E. 239 v.º

20 *Enbaxada al molt illustre Capítol.*

En est mateix dia al matí lo noble don Lluís Soler y magnífich Joan Batista Reverter, enbaxadors elegits per los excellentissims senyors consellers, anaren ab enbaxada al illustre Capítol, havent primer obtingut ora per medi de un verguer ; y arribat en ell, rebuts y assentats en la forma estilada, donaran per part de esta Ciutat las gratias a dit illustre Capítol de haver asentit en tot a la petició que per part de esta Ciutat los era estada feta respecte de las funerarias fahedoras en la iglesia Catredal per compte de esta Ciutat prestant-los tot lo que dit illustre Capítol tinga y sia necessari per la funció.

30 *Enbaxada del illustre Capítol.*

En est dia, tocadas las sinch de la tarda, arribaren en la present Casa los nobles y molt reverents senyors don Daniel Sayol y Quarteroni y don Miquel de Magarola, canonges de la santa iglesia de Barcelona, los quals, rebuts per los oficials de la present Casa y entrats en lo consistori, assentats en sos puestos, ço es don Daniel Sayol entre cap y quint, y don Miquel de Magarola entre quart y sisé, per no trobar-se en consistori los excellentissims senyors consellers segon y ters, y digueren de part del molt illustre Capítol que havent-se per part del excellentissim Consistori dits excellentissims senyors consellers lo dia present fet comprendre al illustre Capítol lo

quant era estat del agrado y estimatió del excellentissim Consistori lo
 haver * lo illustre Capítol assentit en tot lo que per part de la present
 Ciutat li fou demanat, passaven a partisipar a esta Ciutat lo ab quant
 5 fina voluntat desitjavan emplear-se en tot alló que sia del major servey de
 esta Ciutat ; y que axí mateix en consideratió de que ab la embaxada que
 per dit illustre Capítol se reportá a esta lo dia dotse del corrent se insinuá
 al excellentissim Consistori que lo dia mes proportionat per fer-se las obse-
 quias de la reyna nostra senyora en la iglesia de la Catredal seria lo dilluns
 10 proxim per las rahons y ponderations que en dita embaxada se feren, y
 per part de la present Ciutat se respongués a dita embaxada dient que
 procuraria que la funeraria, se pogués fer en lo dia de dilluns proxim en-
 cara que hagués de redundar en major gasto de la Ciutat y en apresurar
 als oficials que treballavan per ditas obsequias, que per ço, desitjant lo
 15 illustre Capítol que la present Ciutat no hagués de suportar major gasto ni
 apressurar los oficials, lo dit illustre Capítol assentia aparexent be a la pre-
 sent Ciutat en que ditas obsequias se fessen en lo dia de dimarts proxim,
 pera que de esta manera se pogués tot obrar ab son degut compliment ; al
 que dit excellentissim senyor conseller en cap, en nom y veu dels demés,
 digué que esta Ciutat estava molt certa de la fina voluntat y bona corres-
 20 pondentia de dit illustre Capítol a esta Ciutat, y que nomenos se'n asse-
 gurava per totas ocasions, podent estar dit illustre Capítol ab la seguretat
 de igual correspondencia per esta Ciutat a dit illustre Capítol ; y que en
 quant al fer-se la funeraria en lo dia de dimars pera que tot estigués ab
 tot compliment, que tenint la Ciutat la mira que lo illustre Capítol havia
 25 assenyalat lo dia de dilluns proxim per fer la funeraria que se havia apres-
 surat tot pera complir en lo gust de dit illustre Capítol, emperó que, attés
 dit illustre Capítol ara de nou assenyalá lo dia de dimars que esta Ciutat
 ve be en ella per esser del gust del molt illustre Capítol assegurant-los que
 en esta Ciutat tant en esta funció com en totas las demés desitja obrar
 30 ab tota uniformitat crehent que per part de dit illustre Capítol en esta
 funció no se innovaria cosa alguna ans be se continuará en la forma y
 modo se feu per la quondam senyora dona Lluïsa * de Borbón, muller que
 fonch de la magestat del rey nostre senyor. Al que per dits senyors enbaxa-
 35 dors de dit illustre Capítol se respongué que ells no tenian commissió per
 tractar cosa ninguna de esta materia, encara que era veritat que en con-
 versa havian hoit dir que en las obsequias de la senyora reyna dona Lluïsa
 en respecte dels interessos de Capítol se havia fet alguna protesta dient que
 lo que a las oras feyan no pogués esser tret en exemplar en altre vegada.
 40 E fora que foren los enbaxadors de dit illustre Capítol, los excellentis-
 sims senyors consellers manaren convocar las quatre personas a qui
 estava comés la dependentia dels dols y funeraria de dita reyna mare, nostra

E. 240

E. 240 t

senyora, y los partissiparen la enbaxada que per dits senyors los fonch lo dia present reportada de sobre insertada, y aquella per dits excellentissims senyors consellers y personas premetida, fonch resolt de paraula que dites quatre personas se conferissan lo dia de demá en la Catredal de la present ciutat ab los nobles don Daniel Sayol y don Miquel de Magarola, canonges de dita santa iglesia pera que ab estos senyors tractassen y vessen si per part de dit illustre Capítol se tenia alguna pretensió que necessitás de premeditar-se pera que a vista de ella se puga veurer lo que se hauria de fer y obrar.

10 *Conferentia dels enbaxadors del illustre Capítol ab los senyors comissaris de esta ciutat.*

Dissapte, a xvi. de juny, 1696, en est dia los nobles senyor don Francisco Tavarner y Montornés, don Lluís Soler y magnífich Joan Batista Reverter, altres de las quatre personas a qui está comessa la dependencia de dits dols y funeraria en executió de la resolució per los excellentissims consellers y personas lo dia de air presa se conferiren ab los nobles senyors don Daniel Sayol y don Miquel de Magarola pera tractar, veurer, premeditar y discorrer si per part del molt illustre Capítol se offerian algunas pretensions o dificultats aserca la funeraria fahedora en la Catredal per la ánima de la reyna nostra senyora, que gose de gloria, y hagués algunas dificultats lo premeditar y veurer com se havian de allendar * aquellas, y retornats dits senyors de dita conferentia feren relació al excelentissim Consistori dels excellentissims senyors consellers de haver-se conferits ab dits nobles senyors don Daniel Sayol y don Miquel de Magarola y ab estos haver premeditat y tractat tot lo que se ideava poder-se offerir per las funerarias fahedoras en dita Catredal, y que per lo present no se'ls oferia cosa que necessités de preventió alguna ni digna de reparo en atenció de la tant gran uniformitat y resiproca correspondencia se tenian estos comuns.

E. 241

Recado al illustre senyor bisbe.

30 Diumenja, a xvii de dit; en est dia, passat lo mitg dia, Carlos Garau, notari publich de Barcelona, subsindich de la present Ciutat, aná ab recado al illustrissim y reverendissim senyor bisbe de Barcelona pera partissipar-li de part dels excellentissims senyors consellers com la diada se era assenyada per la funeraria de la reyna mare, nostra senyora (que gose de gloria), era per lo dimars proxim, y que axí se dava esta intelligentia a sa illustrissima a fi de que sa senyoria donés aquella providencia fos menester per dita funció; al que fonch servit sa senyoria illustrissima respondrer que quedava en exa comprentió y que per sa part no se faltaria al que incumbís a sa obligació per lo molt desitjava donar gust a la excellentíssima Ciutat.

Dilluns, a VII. de dit, los excellentissims senyors consellers, lo segon absent, ab interventió dels nobles senyor don Francisco de Tavarner y de Montornés, don Lluís de Soler, Joan Batista Reverter, personas de la quatreta de funerària, deliberan que lo dia present sia disposada crida per los llochs
 5 acostumats de la present ciutat en la forma observada en semblants casos, expressant en ella que lo dia de demá, dinou del corrent, se selebrará en la iglesia Catredal de la present ciutat lo aniversari o funerària per la ánima de la reyna mare, nostra senyora, que gose de gloria, exortant y manant a tothom generalment que en demostratió de tant gran sentiment ab que
 10 nos trobam, tots los officials que tenen portas y obradors parats dins la present ciutat dit die de la funerària tingan aquells sens parar, suposat a tots * toca y compren tant gran perdua, y que cessen y vaguen de totes operations servils y de tots officis tenint las portas y obradors tancats, abstenint-se de cosas temporals y empleant-se en las spirituals, pregant a
 15 Deu Nostre Senyor per la ánima de la reyna dona Marianna de Austria, mare del rey nostre senyor.

E. 241 v.

Que sia disposat lo tuguri o capell ardent.

Item, deliberaren que per lo dia de la funerària sia disposat lo tuguri o castell de dolor en la Catredal de la present ciutat ab la conformitat,
 20 modo y forma acostumats en semblants funeràrias, y se feu en la última que fou en lo any 1689, per la mort de la sereníssima reyna dona Lluïsa, muller que fou del rey nostre senyor Carlos segon (que Deu guarde), no fent-se catafal per las damas y senyoras que per estas functions se acostuma fer per haver deliberat lo savi Consell de cent no fer-se acompanyament ni
 25 convit.

Ajust de la sera per la funerària.

Item, deliberaren que se ajuste ab Grau Monfages, candaler de cera de la present Ciutat, la sera que será menester per lo dia del aniversari per lo tuguri o castell de dolor, per las sinch atxas o siris del tuguri, de pes set lliuras
 30 quiscuns siris del mateix tuguri, dos centas sinquanta sinch atxas de pes quatre lliuras per posar a las brandoneras, ciris y demás que es menester per lo ofertori, com se feu per la mort de dita senyora reyna dona Maria Lluïsa que sia en gloria, menos lo que se escusa per no esser-i sa excel·lencia lo senyor virrey en la funerària ni altres comuns ni particulars ajustant-o al major benefici de la present Ciutat.
 35

Ajust ab lo pintor.

Item, deliberaren que sia ajustat y convingut ab Salvador Ricart, pintor de la present Ciutat, lo que de pintar es menester pintar y dorar-se axí

per lo tuguri o castell de dolor per lo dia de la funerària com per las armas de paper son menester per las armas, com fonch disposat per la mort de la senyora reyna dona Lluïsa, executant-o tot al major benefici de la present Ciutat.

5 *Electio de predicador.*

Item, deliberan que los excellentissims senyors consellers per lo medi los aparaxerá mes proportionat sian servits demanar al senyor doctor Francisco Garigó se vulle encarregar de est desempenyo de la Ciutat predicant en * dita funerària que, a mes de esperar-o axí de sa mersé, será
10 de molta estimatió pera tots. E. 242

Anar a picar per las portas.

En est dia los excellentissims senyors consellers ordenaren junt ab las quatra personas de la junta de dol que lo capdeguayta de la present Ciutat, balle del morbo, vadell del Studi, porter del magnífich clavari,
15 pesadors del magnífich mostasá, guardiá del port, bastaxos de la Taula, Banch y dret nou, ab capas llargas de bayeta y ab una mula quiscú que ells matexos se las previnguessen, que la present Ciutat per lo gasto los esmenaria alguna cosa per no haver-los dat dol, tocadas las orations fins a la mitja nit discorressen per la present ciutat ab molta quietut ab una
20 llanterna per guia, anant picant per las portas, per lo que se'ls dona una massa a quiscú dient: «la reyna mare es morta; pregueu a Deu per ella.» Lo que se executá ab dita conformitat.

En est mateix dia, dits excellentissims senyors consellers y quatreta de dol ordenaren a las trompetas de la present Ciutat, que anant ab capas
25 llargas de dol y ab sas sordinas y bandaró las de bayeta, publicassen per la present ciutat las infrascritas cridas ¹.

* Dimars, a XVIII. de juny, 1696.

E. 243

En est dia que se celebrá lo aniversari per la funerària de la reyna nostra senyora dona Marianna de Austria, mare del catholich rey nostre senyor
30 don Carlos segon (que Deu guarde), estava disposada la Catedral en esta forma:

Lo altar major y son presbiteri se andolá posant, a tot lo lloch que acostuman posar, los imperials tots de bayeta, la qual arribava la llargaria de ditas caygudas fins a tocar los banchs ahont acostuman assentar-se los
35 excellentissims senyors concellers los quals també se cobriren de bayeta tant de una part com de altre, las gradas del altar major, taula de cre-

¹ Segueixen dos folis en blanc, sens foliar.

denssa, lo banch ahont acostuman de seurer los selebrants, tot lo presbiteri, gradas y tarima del altar y cortinas en las credenssas.

Sobre las gradas del altar major hi avia los sis candaleros de plata de Nostra Senyora de la Conseptió ab sis siris grochs de lliura y lo Sant Christo
 5 de plata per esser tot un adrés, per ocasió que lo altar major estava tapat ab sa cortina de tafetá morat que te dit altar en temps de Quaresma ; sobre los serimonials hi havia vuyt atxas grogas ab las atxeras, ço es, sis per la cornisa avall y las dos una a cada costat del angel, y totas ab sas armas petites, ço es las del costat del angel, reals, per ocasió que al peu del angel
 10 ni havia unas de grans de la Ciutat, y a las demás atxes estaven interpoladas, ço es, unas de reals y altres de la Ciutat, totas de una mida de quart de papé, y las grans de full de forma mitjana.

En els dos candaleros de bronse de dita Catredal que acostuman de estar devant de cada columna de dit serimonial y havia una atxa groga
 15 ab sas armas de la * Ciutat ; sobre las portas de las portaladas de las scalas de dit presbiteri en quiscuna portalada hi havia onse atxas grogas ab armas de paper en quiscuna, essent las armas del mitg reals, y las demás interpoladas de reals y de la Ciutat ; en les baranes de la scala de Santa Eularia y balustrada del presbiteri estaven posadas sexanta tres atxas del
 20 mateix pes y ab armas interpoladament posadas, entre las quals baranas que es sobre lo tou de la scala devalla a la capella de la protomartir verge santa Eularia estava disposat lo tuguri o castell de dolor, format ab quatre columnas grans cubertas de bocaram plateats ab un fullatge de pampols y rahims dorats ; la sobre cuberta de dit castell era també de bocaram ab
 25 unas armas reals grans al mitg, y per lo costat de ellas molts follatges y diferents elogis de la senyora reyna difunta, tot plateyat y dorat, lo qual castell de dolor y sota dit drap gran estavan pendants dos sanefas del mateix en las quals estaven pintats molts fullatges y també uns ninyós que los uns sustentaven las armas reals, altre las armas de la Ciutat y altre
 30 las quatre barras de Cathalunya, estant estas compartidas a proportió per dita sanefa, tot plateat y dorat, y los camps dels colors que convenia per ditas armas segons lo significat de ellas.

Sobre dit sobrecel se formava una pirámida alta tota negra, al cap de munt de la qual hi havia una torreta de fusta y una atxa ; de cada cantó
 35 de dita pirámida nexia altra torreta ab una atxa, totas grogas que juntas eran sinch, de pes sis lliuras quiscuna ; en ditas torretas hi havia, ço es, en la torreta del cap de munt de la pirámida dos armas grans de paper de la forma mitjana, ço es, las que estavan de frente al * altar major, de la Ciutat, y las que estavan de frente al poble, reals, y en las demás torretas estavan
 40 posadas las armas de la Ciutat ; en lo qual castell de dolor y barandillas de dalt hi havia quatra cents siris grochs de mitja lliura quiscú ; lo qual cas-

E. 243 v.

E. 244

tell de dolor que estava disposat sobre dita scala se havia format sobre las baranas de pedra de dita scala un tablado y sobre ell tres gradas de las quals la primera tenia de alsada tres pams y mitg a la frente, de emplaria vint y de llargaria vint y vuyt. La segona grada tenia de alsada tres pams y un quart, de emplaria setsa pams y de llargaria vint y quatra. La tercera grada tenia de alsada tres pams, de llargaria vint y de amplaria dotsa. Las quals gradas y tablado, junt ab altres sinch gradas y havia que tenian la amplaria de barana a barana de dita scala que era lo frontespissi de dit castell de dolor, estava tot cubert de bayeta. Sobre las tres gradas eran sobre lo tablado era lo tumult y est rodat de deu canas de tela blanca estreta, y sobre dita tela lo drap imperial, sobre dit drap imperial una almoada de brocat de tres altos, la qual fou disposada de una tovallola de brocat enprestá la sagristia de dita iglesia, y unas borlas de llata de or fals que se posaren en los cantons de la almoada. Sobre dita almoada estava posada una corona real feta de llauna tota dorada, guarnida de perlas de pasta y pedras de vidra de diferents colors, y al costat de dita corona, a la ma dreita, un setro de fusta dorat, y al peu de dit tumol estava posada la creu major de dita Catredal, estant la creu a la part del altar major y la almoada, corona y setro a la part del portal * major.

E. 244 v.º

Las tres gradas de dit tumol estaban adornadas, ço es, la del cap de munt a la part de devant, de papers de la forma major a modo de unas tarjas, essent pintadas las unas ab un cap de calavera ab una corona de reyna y dos ossos, altres ab dos testas, altres ab tres, totes coronadas.

La segona grada estava guarnida, ço es, al mitg de devant amb una tarja ab tres caps de morts coronats ab corones reals, y a cada costat un jurulifich mut, y a cada cantó un paper fet a modo de tarja ahont hi havia una testa coronada doblégat a forma de cantonera, y tot lo demás de dita grada rodada de semblants papers.

La tercera grada estava adornada al mitg, ço es, a la part devant, comensant a la part del Evangeli, de un jarulifich ahont hi havia pintat una calavera coronada ab una dalla a la ma que dalla una espiga y deya:

«Parca fatal, tu guadanya — de aquesta spiga suspende — pues que de su grano pende — todo el sustento de España.»

Al costat de exa estava esta epigramma: «*In tumulum Hispaniarum regina.*»

Epigramma: «*Quis quis ades lacrimare pius, nam conditur urna — que secum moriens gaudia nostra tulit — sed procul hinc lacrimas procul hinc removere querelas — tot celo vivat desinit ista mori.*»

* Gerulifich: Pintansse tres calaveras coronadas sobre una mesa. E. 245

«Qual sera de nuestra reyna — elígela quien quisiera — de estas tres la calavera.»

In obitum Hispaniarum reginae. Emblema:

5 *Continet in nitidum radiantia sidera celum — que candore suo Lucifer ipse preit — Lucifer exoritur mane, est, et vespere vesper — ipse regit noctem, ducit et ipse diem — aut secus ethereas scandes Marianna sub auras — Lucifer est cadem, quae modo vesper erat.*

Gerulifich: Pintasse una calavera coronada con una exambre de abejas que forma un panal de miel.

10 «Esta coronada testa — tiene labrado un panal — para la vida inmortal.»

Enfront de la grada de la part de la sagristia.

Gerulifich: Pintasse una Clisie ermosa que sigue del sol los rayos.

15 «Anna, esposa de Phelipe — quarto lusero espanyol — sube a ser clicie a su sol.»

Ad felissem regine mortem — ave domna Marianna ae Austria. Anagramma:

An donasti anadema armave jura.

20 * Glosema: *Parca diem violenta tuum concludit acerbe — nos Marianna tamen, semper amore fovet. — An donasti anadema ni tens dic, armave jura — omnia celsa dico celica regna tenens.* E. 245

Gerulifich: Píntasse una águila coronada como se remonta.

«Sobre todas altanera — aquesta águila imperial — buela a esfera celestial — a ser de Jove la esfera.»

25 Déssima: «Sube austríaca Marianna — a las glorias del Ofir — que lo gras en el morir — vida muy mas soberana. — Poco la grandesa humana — para tus grandesas és; — tuyo a sido el interés — y tuyo el meresimiento — pues el alto firmamento — solo es digno de tus pies.»

Gerulifich: Se ha de pintar una calavera ab una canya de pescar a 30 las mans ab un am, y en terra un bulto amortallat ab una corona real al cap.

Lletra: «Tendió la muerte el ansuelo — y al percutir de la canya — cogió la reyna de Espanya — y la collocó en el sielo.»

* A la ardiente pira que ensierra de la reyna difunta la ceniza.

E. 246

Octava: «Marianna de Austria reyna ya eclipsada — toda Espanya funesta la suspira — aquí está su ceniza venerada — por la excelentia de esta triste pira — que la elige Barcelona obligada — de quien leales ocupados mira — todos los corazones en amarla — como todos los ojos en llorarla.»

La cara que mirava al altar major era tota de papers a modo de tarjas ab testas coronadas. En lo costat de la part de las ánimas tumul.

Gerolifich: Se pintan unas montanyas, a la ma dreita lo sol y la lluna a la part esquerra, posats detrás unas montanyas.

«Esse lúsido planeta — pronostica en su occidente — de un nuevo sol el oriente.»

Fallesse al acabarse de aclipsar la lluna la magestat de la reyna nostra senyora dona Maria Anna de Austria.

Déssima: «Quando un eclipse padesse — claro luzero de Diana — augusta reyna Marianna — astro viviente fanesse — ya de hoy mas no mengua, crece — y cresse lus tan estranya — que ningun vapor la empanya — * siendo en lussimientos una — al cielo se sube luna — dejando un sol en Espanya.»

E. 246 v.º

Se ha de pintar una águila volant coronada y porta al pich un ram de cedro y lo presenta a Carlos segon.

Letra: «Si llena de caridad — reyna sube al otro mundo — sin duda a Carlos segundo — va a alcançar posteridad.

Ad excellentissimam civitatem Barchinone in obitu Hispaniarum Reginae.

Conprime singultus mestissima Barchino fletus — conprime os ingens causa doloris agit — jacturam tantum satis es, testata refulgent — per te multiplici regia busta face — tolle animas generosa tuas nam regia proles — nomine digna patris dignaque matre manat.

Gerolifich: Se ha de pintar una púrpura real que está sobre una mesa y sobre la púrpura una abella.

«La púrpura que se exalta — como el panyo que se humilla — también tiene su polilla.»

« *In tumulum Hispaniarum regine. Epigramma :*

Hoc jacet exanimis tumulo regina sepulta — nominis austriaci gloria magna quidem — gloriar egnorum tumulo concluditor arcto — ex sceptris miserum pulvis et umbra manet — fallor at elussit mortalia sidera sidus habet. »

5 Las ditas tres gradas estavan guarnidas ab 92 candaleros alts de plata de totas midas, y cada un ab son siri de lliura groch, y entre candalero y candalero ab una punja de ferro un siri de lliura que entre tots ab ¹ 8 que se'n posaren, so es, 4 a cada part en els brots dels poms de ferro queia sobre la barana de Santa Eulalia feian de numero de 180. Entre columna
10 y columna del castell de dolor sobre lo tablado y avia 8 candaleros grans de bronse, so es, 4 a la part de la epístola y 4 a la part del evangeli ab un ciri groch de pes de 8 lls. cada hu, y al mitg del ciri las armas de la Ciutat de paper.

Pera puïar a dit tablado hi avia 5 gradas que tenian tota la frente de
15 santa Eulalia, totas cubertas de baieta.

A la primera grada hi avia 6 atxas ab las armas de la Ciutat, a la segona enterpoladas altres 6 atxas axí mateix, y a la tercera grada de la matexa manera.

20 Als cantons de la barana de santa Eulalia, ahont hia unas barras grosas de ferro dalt al cap demunt que stá en forma de una figuera hi havia al mitx una atxa lligada ab sas armas de la Ciutat y al rededor 4 ciris de lliura ; en ditas barras de ferro si fa forma la brandonera de la encesa de santa Eulalia ; al mateix nivell de la brandonera se formava un arch lo qual hera a forma de punta de diamant, que desde terra fins a la punta del
25 mitx de dalt tenia 21 pams, y lo altre cantó de la dita piramida dava contra lo pilar de pedra, lo qual estava cubert de baieta, en el costat de la epístola sobre la dita baieta mes alt que las atxas hi havia un gerolifich, en lo qual y avia pintat lo moll de Barcelona y al altre costat la montaña de Moniwich, y un vaxell com arriba.

30 Lletra : « Con logro de su esperanza — porque tuvo la virtud — por norte con quietut — la nave al puerto descança. »

A la reyna en metàfora de nave.

35 Octava : « Ermosa nave que feliz surcastes — tan dilatados golfos en España — lisonja de los vientos que burlaste — sin riesgo de Caribdis, cuya hazaña — te conduce al puerto a que anelaste — si el marinero de gozo se baña — al debisar la tierra su desuelo — que deve hazer quien descubre el cielo.

¹ El text resta incomplet. L'hem continuat copiant-lo d'un quadern que comprèn la cerimònia funeral del dia 19 de juny.

Décima : « De Christo Rey sigue el passo — una reyna que oy fallece — tan santa que amanece — brillante estrella en su ocasso; — ya logra su alegre plasso — subiendo a su imipro grey — y recíproca a la ley — del que con Christo se ha echo — tuvo rasgado su pecho — para imitar a su rey. »

En el qual arch o pirámida hi avia 9 atxas, cada una ab sas armas, començant la del mitx ab armas reals, y después de las de la Ciutat tot enterpolat a la punta del arch, tant de una cara com de altra, hi hvia unas armas reals grans, y al peu ahont se començava a formar dit triangol hi avia unas armas grans de la Ciutat a cada part.

Al costat de la porta de ferro de la part de la epístola fins al pilar de pedra de contra santa Eulalia hi avia una brandonera del moniment, en la qual hi caberan 16 atxa sab sas armas; de des de dita brandonera fins ahont carregava la pirámida senñir dit pilar de pedra fins topar la altra brandonera si posaren sis atxeras, so es, tres a cada part de la pirámida ab sas atxas y armas com las demás.

Item, de des de dit pilar de pedra fins a la cadira que vulgarment se diu del senyor bisbe altra brandonera ab 16 atxas, ab sas armas, y ditas brandoneras heran posades ab los matexos pilars se acostuman posar quant servexen per lo moniment.

Item, del recte de aquell ultim pilar de fusta que tenia dita brandonera lo qual estava arrimat tant quant podia contra lo padrís que's a la frente del cor; sobre dit padrís hi avia una brandonera tota de una pessa en la qual hi entraren 12 atxas ab sas armas, la qual se feu ferma ab unas pessas que's feren espressas las quals se posaren sobre dit padrís, y estava distant del padrís a la brandonera 6 pams.

I de la matexa conformitat la altra part del evangeli y lo pilar també estave enbeietat, sobre la baieta un gerolífich. Se ha de pintar un arbre com li dona un rayo.

Lletra : « Tambien el rayo se lleva — tirano ingrato cruel — al austriaco laurel. »

Décima : « Un coraçon sin aliento, — una planta sin raiz, — una flor sin el matiz, — sin cuerdas un instrumento; — una torre sin cimient, — sin los signos una zona, — una reyna sin corona, — una hoz sin arrebol, — toda una esfera sin sol — lloira amante Barcelona. »

Al llanto de Barcelona expressado funeral que levanta.

Octava : « Esta funesta pira aromas lloira — por el eclipse de la luz mas bella — del sol de España luminosa aurora — que a tan buen hijo, dio tan buena estrella — y pues que otro polo se mejora — de imperio de eter-

a glorina sella — sella tambien el llanto Barcelona — pues mejora tu reyna de corona. »

Se posá baieta a la trona gran en la qual se predicá, se posá baieta a la troneta de desobre la porta del cor, en la qual estava la cantoria ; se posá
 5 baieta a la cadira del pontifical ; se posá baieta sobre las dos caxas dels comtas de Barcelona, que son contra la porta de la sagristia, y finalment sobre los banquillos que sean los senyors assistens de pontifical. Digué de pontifical lo *illustrissim* y *reverendissim* senyor don Emanuel de Alba, bisbe de esta ciutat, assistens lo senyor sagristá major Roig y Morell, y lo
 10 senyor capiscol, assistens. Se digué la epístola y evangeli al prospiteri ab lo faristol de ferro. Hisqué lo predicador de la sagristia axí com al cor entonaren lo *Domine Jesu Christe*, passá per lo prospiteri, y se'n aná a la trona gran ; predicá lo doctor Garrigó. Lo sermó fou després del ofertori. Lo ofertori se feu en la forma que se acostuma quant los senyors consellers
 15 se troban a la Chatredal per ocasió que esta volta no i heran los tribunals, per ocasió no i avia agut convit. Després del offici hisqué lo monjo ab la creu canonical y dos acolits, se posá a la porta del cor, y lo clero se posá arreglat fins contra las portas qui vol pujar al altar major, y los senyors capitulars, que feran de capiscols, dalt al tablado, al costat del tumol, dos
 20 a cada part. Se digueren tres absoltas sens que sa *illustríssima* y assistens se moguessen del altar major.

CXXXVIII

* SOLEMNITAT PER RAHÓ DE LA SEPULTURA Y FUNERARIA DEL ILLUSTRIS-
SIM Y REVERENDISSIM SENYOR BISBE DON EMANUEL DE ALBA, BISBE
DE ESTA CIUTAT DE BARCELONA. E. 251

5

[22-29 abril 1697]

Dilluns a la matinada, ans de las sis horas, que comptavem vint y dos
de abril del any mil sis cents noranta set, se tingué noticia com lo illustris-
sim y reverendissim senyor don Emanuel de Alba, bisbe de Barcelona,
ere estat Nostre Senyor servit disposar passás d'esta a major vida, la qual
10 fou de grandissim desconsuelo pera esta excellentíssima ciutat y sos ciute-
dans, (com se dexa conciderar) per esser un prelat de las qualitats y parts
que la dignitat ocupave requerian.

Sabuda per los excellentissims senyors concellers esta noticia, se con-
vocaren en la present Casa de la Ciutat, y procuraren ab tota celeritat
15 veurer lo que se havia de obrar y executar segons la ocurrencia, mirant y
regonexent diversos exemplars de morts de altres senyors bisbes de esta
ciutat pera estar previnguts del necessari y convenient; y ponderats dits
exemplars anteriors, aparegué a dits excellentissims senyors concellers, que
devian fer y obrar lo mateix que la present ciutat havia acostumat fer y
20 obrar en semblants casos de morts y sepulturas de sos illustrissims senyors
bisbes.

En est mateix die, al punt del mitgdie, tocaren a morts las campanas
de la Seu sens que las campanas de las parrochias, monestirs y convents
tocassen, per quant per part de esta Ciutat no se'ls havia noticiat quant
25 se farian las obsequias, ni tampoc los excellentissims senyors concellers
manaren fer ninguna demostració per no haver-se'ls participat, per part dels
parents, (si'n tenia) ni del molt illustre Capítol de esta ciutat, (com es axí
la observansa) la mort de dit senyor bisbe, ni lo die de las obsequias y ente-
rro, lo que's regonegué que lo tocar las campanas fou inadvertencia * dels que
30 tocaven, perquè no tocaren mes fins a la nit que totas las iglesias tocaren. E. 251 v.º

En aquest mateix die, a la tarda, serca las sis horas, arribá en la present Casa lo doctor Joan Vallés, prevere y beneficiat de la Catredal de la present ciutat, en la qual los excellentíssims senyors concellers estaven convocats ab una junta dita de vint, tractant negocis de la Ciutat, lo qual doctor Vallés digué als verguers que, com a sindich que ere del molt illustre Capítol de dita Catredal, venia per part de ell pera parlar ab lo excellentíssim Consistori, y insinuant que ere per demanar hora, que dos senyors capitulars havian de reportar als excellentíssims senyors concellers. Encontinent un dels verguers entrá en lo Concistori y participá a dits excellentíssims señors concellers, com fora Concistori si trobave dit doctor Joan Vallés, com a sindich, pera demanar hora pera una embaxada; y vehent los excellentíssims senyors concellers que la materia que's tractave podia ser que no fos resolta tant en breu, disposaren que lo senyor conceller ters fos servit exir del Concistori y veure's ab dit doctor Joan Vallés, dien-li en la ocupació que's trobaven, y que desitjant que no se hagués de entretenir, havia aparegut fer-lo exir pera dir-li, que si tenia gust de aguardar-se fins que fos possible que las materias que's tractaven donassen lloc de poder entrar, podria mortificar-se, y quant no li aparegués, o tingués gust, que se li donás la resposta per dit senyor conceller ters les hores li digués se entretingués; y convenint en pendrer la resposta de dit senyor conceller ters fos servit dir-li, que sempre que fossen servits los senyors capitulars reportar la embaxada los rebrian y ohirian ab molt gust. Y havent-ho axí executat, dit doctor Joan Vallés havia convingut en pendrer la resposta, y se'n ere anat a donar-la a dit molt illustre Capítol.

Esta mateixa tarda, serca las set horas, arribaren en la present Casa de la Ciutat los illustres senyors Felix Reig y Perera y don Miquel de Magarola y Gualbas, canonges de la sancta iglesia Catredal d'esta ciutat, assistits del sindich de dit molt illustre Capítol y de un altre prevere, aportant tots sos bonetes de quatre corns. Y entrats en Concistori dits dos senyors capitulars, los excellentíssims senyors concellers se alsaren drets y descuberts, y collocaren dits dos senyors canonges, ço es, dit senyor canonge Reig a la part dreta del senyor conceller en cap, y dit senyor canonge Magarola a la part esquerra del senyor conceller ters, (per no ser en Concistori lo senyor conceller segon) y los dits sindich y prevere, que venian ab dits senyors canonges, * se assentaren als banchs al endret del mitg aposento de Concistori a la part dels ciutedans; y estant ab esta forma assentats y cuberts tots, après de haver saludat als excellentíssims senyors concellers y tornats a cubrir, donaren per part del molt illustre Capítol sa embaxada, participant ab ella la mort del illustríssim y reverendíssim senyor don Emanuel de Alba, bisbe de esta excellentíssima Ciutat, y lo desconsuelo ab que's trobave dit molt illustre Capítol per la mort de dit son pastor

y prelat, tenint per cert y estant assegurat que esta Ciutat lo acompa-
nyave ab semblant o major desconsuelo per lo que tant piament acostuma
estimar y venerar als que ocupan eixa dignitat; y que dit molt illustre
Capitol sperave, y tenia per cert, que esta excellentissima Ciutat obraria y
5 faria axí en la funeraria com en lo enterro, tot lo que en semblants casos
havia acostumat fer com a tant attenta a sas operacions, y que los tres
dies de la funeraria aparexia podian ser a 23, 24 y 25, y lo die del en-
terro a 26.

A tot lo que fonch servit respondrer lo excellentissim senyor conceller
10 en cap, en nom seu y dels demés senyors concellers sos companys, que esta
excellentissima Ciutat, y los excellentissims senyors concellers, estimaven
molt la mercé y honrra los havia feta per medi de dita embaxada lo molt
illustre Capitol participant-li la mort de sa ilustríssima y lo desconsuelo
ab que's trobave per rahó de ella, y que assegurave a sa senyoria que si
15 no li excedia en lo dolor de pèrdua tant conciderable, per lo menos lo
igualave, y que a no conciderar esser aquexa la voluntat de la Divina
Magestat de haver-sel-ne aportat a major vida, fora lo dolor inconsolable;
peró que en la presuposició de que spera gosa de la visió beatífica, li permet
alguna intermissió de consuelo; y que pot restar assegurat lo molt illustre
20 Capitol que esta Ciutat per sa part no faltará en tot quant dega cumplir
y hage acostumat fer en semblants morts de bisbes prelats de esta ciutat,
cooperant los excellentissims senyors concellers en tot lo que sie menester
pera sa execució sens perdonar a diligencia ni treball algú, si be esta ma-
teria la tractaria lo excellentissim Concistori y de sa resolució (encara que
25 creu será com te dit) per medi de embaxada tornarà la resposta, y après
de haver-se fet moltes cortesias se despediren y se'n * anaren.

E. 252 v.º

E encontinent de ser fora dits senyors embaxadors, inseguint altres exem-
plars de semblants morts de bisbes de esta ciutat, los excellentissims senyors
concellers manaren als senyors verguers que encontinent, en nom y per part
30 de esta Ciutat, se conferissen per tots los monestirs y convents de la present
ciutat de religiosos y religiosas y als presidents de religiosos y religiosas,
y també als de Jesús y Caputxins, los participassen la mort de dit senyor
bisbe, recomanant-los que suplicassen a Deu Nostre Senyor volgués col-
locar en la celestial Hierusalem la ánima de dit senyor bisbe; y axi mateix
35 fessen tocar las campanas de sos respective convents y monestirs quant
sentirian tocar las de la Catredal; y als prelats y presidents dels convents
de religiosos los recomanassen que los dies de 23, 24 y 25 del corrent anas-
sen, com tenen acostumat, en forma de comunitat ab creu alta, dos vegadas
quiscun die, al palacio de dit senyor bisbe a fer absoluta a son cos.

E axi mateix, dits excellentissims senyors concellers ordenaren fossen
40 fetas sinquanta atxas de sera groga, de pes quatre lliures quiscuna, per lo

die del enterro de dit senyor bisbe per aportar y cremar en dita professó de enterro y ofici, de la qual sera, aprés de acabada la funció, se'n donarán sinch a la sacristia de la Seu per lo delme li toca de ellas conforme altres exemplars. E també manaren fossen pintadas sinquanta armas de la Ciutat
5 sobre paper pera posar en ditas atxas.

I per quant ja ere casi nit, ordenaren al verguer de la present Casa, que los dies 23, 24 y 25 tingués las portas principals de la present Casa tancadas, dexant sols las dos portellas ubertas, y lo die del enterro las tingan ab la mateixa forma, fins lo endemá quant los excellentissims senyors
10 concellers tornarien de la Catredal del ofici que seria a 27 del mateix.

Dimars, a xxiii. del mateix, los excellentissims senyors concellers, lo segon absent, se ajuntaren en Casa de la present Ciutat, y per medi dels senyors doctor Onofre Monsalvo, ciutedá honrrat de Barcelona, y noble don Lluys Soler y Paguera, aprés de obtinguda hora del molt illustre Capítol, qui
15 la prengué Joan Guíu, notari, per ausencia dels sindichs de la Ciutat, fonch reportada embaxada a dit molt illustre Capítol en resposta de la que per sa part era estada feta lo die de ahir, en la qual dits senyors embaxadors, essent arribats en la Catredal de esta ciutat, y tenint * avís dit molt illustre Capítol per medi de un verguer que eran serca dit Capítol, los isqueren a
20 rebre dos senyors capitulars a la porta que trau al claustro, y arribant a la porta de la aula capitular, aprés de alguns cumpliments, feren entrar primer dits dos senyors embaxadors, y aprés entraren dits senyors dos canonges, y alsant-se drets lo senyor vicari general y demés senyors capitulars se trobaven en dita convocació, passaren dits dos senyors emba-
25 xadors y se assentaren, es assaber dit senyor don Lluys Soler al costat y ma dreita de dit senyor vicari general, y dit senyor doctor Monsalvo a la mateixa part dreita, després de un senyor canonge que y havia de entermedi entre dits senyors don Lluys Soler y doctor Onofre Monsalvo; y as-
30 sentats que foren tots, uns y altres, les hores dits dos senyors embaxadors, saludant primer a dit molt illustre Capítol, explicaren de paraula, lo hu aprés del altre, lo desconsuelo gran ab que's trobave tota esta ciutat y en espe-
35 cial los excellentissims senyors concellers de la mort de son illustrissim pastor y prelat, que a no conciderar ere estada aquexa la voluntat de la Divina Magestat, y que está gosant de la visió beatífica, no seria estat possible lograr consuelo en esta aflicció, y que en ella acompanyave ab igual sentiment a dit molt illustre Capítol, explicant axí mateix moltras
40 raonsh de sentiment, y axí mateix que esta ciutat obraria y faria tot quant a ella li tocás y spectás fer en semblant occurrencia, com ho han observat ab morts de sos anteriors prelats, assistint axí a la funeraria com al enterro. I per quant no ere possible, per la brevedat del temps, que esta excellentissima Ciutat pogués manar fer per lo die del enterro lo drap imperial, que

se havia de posar al féretro ahont havia de ser posat lo cos de dit senyor bisbe defunct, suplicave al molt illustre Capítol fos servit emprestar-li'n un, que la Ciutat, quant mes prest seria possible, ne faria fer un altre ; y que per seguretat de assó lo magnífich clavari de la mateixa Ciutat faria la obligació que en altrás ocasions en semblants casos ere acostumada ;
 5 al que respongué dit molt illustre Capítol, y per ell son senyor vicari general, que estaven ben assegurats del dolor gran acompanyave a la excellentíssima Ciutat igualant-se al dit molt illustre Capítol, y que no havia tingut ningun en que la dita Ciutat, com a tant atenta en tot son obrar en la present dubte ocasió, no acudís ab lo mateix compliment que en altres semblants ocasions,
 10 de tot lo que ne feya la deguda estimació y ne donave cumplidas gracias, y * que en respecte de emprestar lo imperial ab molt gust ho faria lo molt illustre Capítol. Y aprés de varias rahons y cortesias se despediren y se'n anaren dits dos senyors embaxadors, acompanyant-los ab la mateixa forma
 15 los havian rebut.

En aquest mateix matí del die 23, a la que devian ser onse horas tocadas, los excellentíssims senyors concellers, lo segon absent, vestits ab sas gramallas de bayeta de dol, ab rossech llarch, ab son caperó caygut per las espallas, ab gorra de vellut, ab los verguers y massas altas, vestits dits verguers ab
 20 sas gramallas de dol, partiren de la Casa de la present Ciutat aportant los rossechs a quiscun senyor conceller un de sos criats (que per est effecte anaven ab golilla, vestit negre y capa llarga de dol, y dreta via se'n anaren per la plassa de Sanct Jaume, devant la Deputació ; y entrant-se'n en lo palau episcopal se'n pujaren dalt, y se'n entraren a la sala dita dels bisbes,
 25 en la qual, al mitg de ella, estava posat un catafal sens baranas, al qual se pujave per quatre gradas ; y sobre dit cadafal, al mitg de ell, estave posat lo cos de dit senyor bisbe vestit de pontifical, ab sa mitra, crossa, guants y anells a las mans, ab la creu gran de plata de la Catredal posada a la part del cap de dit senyor bisbe. Sobre hont estave dit defunct cremaven quatre siris grochs, y baix del catafal, al rodador de ell, cremaven sis atxas grogas, ço es, tres a cada part ; havent-hi en dit aposento tres
 30 altars parats, ço es, lo un al cap y enfront de la porta de dita sala, en lo qual si selebraren los officis los tres dias, en lo qual cremaven sis siris de sera groga ; y en cada part de la sala un altro altar ab quatre siris en quiscú, en tots los quals se digueren missas tot lo matí dels tres dies. Y entrats en dita sala, passaren per lo costat de dit catafal per la part de la epístola, y se'n passaren a la part del evangeli en la distancia que ere desd el catafal al altar mayor, ahont estaven previnguts uns banchs cuberts de bayeta, y als peus també estava posada una bayeta per alfombra, y tras dits excellentíssims senyors concellers estigueren assentats los verguers ab sos banchs sens
 40 cubrir ; y arribats dits senyors concellers a dits banchs se agenollaren y

feren oració, y feta aquella se alsaren, se assentaren y cubriren, estant d'esta manera fins que's volgué començar lo offici, perquè les hores se alsaren de peus y descuberts; y los qui havian de celebrar, posats devant lo altar saludaren dit altar, après saludaren als excellentissims senyors concellers, y fetas estas
 5 salut, se comensá lo offici, en lo qual asistí tota la capella de la Catedral cantant ab gran solemnitat; y dits excellentissims senyors concellers ohiren dit offici y absoluta estant drets y descuberts respectivament en las ocasions ho havian de estar; y acabats lo offici y absoluta dits senyors concellers se alsaren, feren oració y feta * aquella, passant lo capdeguayta y verguers
 10 devant ab sas massas altas, se alsaren, y passant per la part del evangeli, contra lo catafal ahont ere lo cos defunct de dit senyor bisbe, pujaren per las gradas de la part dels peus, y passant per sa ma dreta li besaren la ma dreta primer lo capdeguayta y verguers, per anar devant, après los senyors concellers per son orde y ultimament lo scrivá rational, y passant
 15 tots per dit catafal per la part del cap, y part esquerra de dit defunct, se'n tornaren a devallar per las mateixas gradas dels peus per hont eren pujats; y de aquí se'n devallaren dreta via per lo mateix camí havian fet quant eren anats en dit palacio, y se'n tornaren ab la mateixa forma a Casa la Ciutat ahont se disgregaren, advertint que los celebrants lo offici acompa-
 20 nyaren a dits excellentissims senyors concellers fins fora la porta de dit palau episcopal.

E. 254

Dimecres, a 24 de dit, a les deu horas del matí, ab la mateixa forma que lo die antecedent y per lo mateix camí, partiren de Casa la Ciutat los excellentissims senyors concellers y anaren a dit palau episcopal y en ell
 25 ohiren lo offici, y après de ohit se'n tornaren en Casa la Ciutat ahont se disgregaren, fent-se tot ab la mateixa forma que lo die de ahir, menos en lo que te respecte a besar la ma a dit illustrissim senyor bisbe defunct, que no pujaren a besarle'y.

En est mateix die y matí lo magnífich Joan Lapeyra, mercader, lo
 30 bienni corrent clavari de la present Ciutat, aná sol, sens companya de oficials de la Ciutat, en la scrivania del molt illustre Capítol a efecte de firmar la obligació de que esta Ciutat faria un imperial per la mort de dit senyor bisbe per lo que dexaven per son enterro, com en efecte dit die present firmá dita obligació en poder del scrivá de dit molt illustre Capítol.

En est mateix die, avisats, los magnífichs obrers arribaren en Concistori, y
 35 los excellentissims senyors concellers los ordenaren avissassen los convents de religiosos de esta ciutat, Jesús y Caputxins, pera que en forma de comunitat, ab creu alta, divendres a les vuyt hores del matí, fossen a la Catedral pera assistir a la professó del enterro de dit senyor bisbe, y als pares priors
 40 y guardiá de Predicadors, Sanct Francesch, Carme y Sanct Agustí, asistissen per anar ab lo cos al sírculo de ell. Esta funció de convidar als dits,

encara que's ordena a dits magnífichs obrers, no la fan, sino que per medi de sos porters la fan fer, com axí se observá.

Dijous, a 25 de dit mes de abril, die del gloriós Evangelista, * anaren a ohir lo offici en dit palau episcopal, per ser die de rogativas, a exemple del que succehí als 23 de desembre 1692, que essent mort lo illustríssim y reverendíssim senyor fray don Benet Ignasi de Salazar, bisbe de esta ciutat, y sdevenir-se la festivitat de Nadal en un dels tres dies de las obsequias, foren aconsellats, per una promenia que's tingué, que dexassen de anar a ditas obsequias y anassen ab promenia en la forma acostumada lo die de Nadal a la Catredal, com axí se observá, y es de veurer en lo present llibre fol. [¹] sots dita jornada ; y axí anaren a la professó de ditas rogativas o lletanías en dita Catredal, com se acostuma quiscun any en semblant die, anant en dita funció ab las gramallas de escarlata.

Dit die, vehent los excellentíssims senyors concellers que lo die de demá, divendres, 26 de abril, ere lo die destinat per al enterro de dit illustríssim y reverendíssim senyor don Emanuel de Alba, miraren los exemplars de morts de bisbes anteriors y la forma se havia tingut en aquells. I encara que en lo enterro del illustríssim y reverendíssim senyor bisbe fray Ildefonso de Sotomajor, del orde de Nostra Senyora de la Mercé, se havia assistit ab promenia y bordó als de , com apar en lo *Dietari* sots dita jornada, emperó regonegut que en lo que's feu als 27 de desembre 1692 de dit illustríssim senyor don fray Benet Ignasi de Salazar, se havian trobat molts inconvenients pera poder-se continuar ab la forma que's feu ab lo de dit illustríssim senyor fray don Ildefonso de Sotomajor, y que vuy encara eren molt majors, y que les hores foren aconsellats, per personas prácticas y zelosas del punt y estimació de esta ciutat, que's disposás ab la conformitat allí expressada, resolgueren dits excellentíssims senyors concellers assistir lo die de demá ab sas gramallas de dol, ab las faldas rossegant y caperons cayguts per las espallas, aportant quiscú son prom ab capa de dol, que es lo que se observá en lo enterro de dit senyor bisbe Salazar, encara que en la present ocasió no y havia nebot ni parent propinch de dit senyor bisbe que hagués de anar a la professó del enterro.

Dit die, a la tarda, los excellentíssims senyors concellers ordenaren als verguers, que convidassen tots los oficials de la present Casa y de Taula y Banch pera que dit die de demá, divendres, 26 del corrent, fossen a las nou horas de matí en Casa la Ciutat a efecte de anar-los acompanyant al enterro de dit senyor bisbe, com axí ho executaren.

Divendres, a 26 de abril, 1697, los excellentíssims senyors concellers (lo segon absent), die del enterro de dit illustríssim senyor bisbe, a les nou hores, se ajuntaren en la Casa de la present Ciutat ab sos promens, y junts que foren,

¹ Pàgina 454.

tenint noticia que la pro*fessó estave molt avansada y lo cos eo féretro de dit senyor bisbe defunct estave al pati del palau episcopal, partiren de Casa la Ciutat vestits ab sas gramallas de dol, portant-los lo rossech un criat vestit de negre, ab son prom quinscun senyor conceller al costat y ma
 5 esquerra, vestits dits senyors proms ab ropilla de bayeta, mànegas y balons de tafatá y capa llarga de dol, y ab los verguers y massas altas també vestits ab gramalla de dol, anant devant de tos los verguers lo capdeguayta de la Ciutat, vestit de negre, ab capa llarga de dol ; las massas de la Ciutat no anaven cubertas de dol sino en sa propria figura ; y après de dits excel-
 10 lentissims senyors concellers se seguian los officials de la Ciutat. Y anant ab esta forma se'n anaren dret a la plassa de Sanct Jaume, y travessant per la professó passaren per lo carrer de Paradís, y entraren als claustros de la Seu per lo portal de la Pietat, y travessant dits claustros hisqueren per la porta de la capella de Sancta Llucia, devant de la qual trobaren lo clero de dita
 15 Catredal ab los senyors cabiscols y gremial, y passant se'n entraren al pati de dit palau episcopal, y se'n anaren a seurer en uns banchs que de filera estaven posats en dit pati a la part dels carcens de dit palau, en los quals se assentaren y cubriren ab la matexa forma que's posan quant van ab promenia a la Seu, que fou lo senyor conceller en cap al cap del banch mes
 20 prop de la porta, a sa ma esquerra lo senyor prom, y axí los demás senyors concellers y promens interpoladament.

Y luego lo féretro o cos de dit senyor bisbe fonch tret de dit pati y posat sota la volta es entre lo pati y portal de dit palau, continuant la professó a caminar segons la disposaren los senyors cabiscol de la Catredal y obrers de esta Ciutat, per ma dels quals corra semblant disposició, la qual
 25 disposició de professó fonch en la forma següent: Primerament anaven 25 covens (encara que's troba que en los altres enterros de bisbes de Barcelona n'i anaven 50) que'ls aportaven donas de la Misericordia per compte de la Cambra Apostólica ; après dits covens venian sinquantatxas grogas ab
 30 las armas de la Ciutat a cada una, que las aportaven pobres de dita Misericordia per compte de la present ciutat de Barcelona. Après * venia la creu de la Catredal sola sens las de las parrochias y monestirs, que se eren quedades a la Seu. Après venian tots los sacerdots y beneficitas de totas las parrochias per son orde. Após venian 26 homens ab una atxa quiscú de
 35 sera groga, per comte de la dita Cambra Apostólica. Após venian totas las religions de tots los convents per sa graduació. Após venia lo clero y molt illustre Capítol de dita Catredal. Após venian 18 beneficiats y escolans ab sobrepellís, aportant quiscú un siri de sera groga de pes quiscú de sis lliures, per compte de dita reverent Cambra Apostólica. Após venian los capellans
 40 de dit illustrissim senyor bisbe defunct ab sos sobrepellissos, aportant lo pontifical, y luego se seguia lo tumol, sobre del qual anave lo cos de dit

E. 255

E. 255 v.

senyor bisbe ab quatre patges seus vestits de dol, sens capa ni sombrero, anant un de ells a quiscun cantó de dit tumol ab un ventall gran ventant lo cos ; y al rodador del mateix tumol anaven los priors de Sanct Domingo, Sanct Agustí y del Carne y lo guardiá de Sant Francesch, aportant lo
 5 tumol al mitg ; y al rodador de dit cos anaven sis beneficiats de la Seu ab sobrepellís sens musseta, aportant quiscú de ells un sirí de sera groga, de pes sis lliures quiscú, que ere lo compliment dels 24 van per compte de la Cambra Apostólica. Y anant ab esta forma, ans de exir lo cos, se feu una
 10 absoluta durant la qual los excellentissims senyors consellers y promens estigueren drets y descuberts ; y acabada la absoluta hisqué lo dit defunct, y après de ell se posá lo gremial, après del gremial se seguian los verguers y massers dels excellentissims senyors concellers ab las massas altas, y luego després de dits verguers venian dits excellentissims senyors conce-
 15 llers, quiscú ab son prom per son orde, ço es, primer lo senyor conceller en cap ab son prom, y après los demés per son orde, aportant dits senyors concellers las faldas rossegant, y lo caperó caygut per las espallas ; continuant la professó son camí ab molt concurs de gent que seguia aquellas passant per devant la Diputació, plassa de Sanct Jaume, plassa y carrer del Regomí, carrer Ample, Cambis, devant Sancta Maria per la part del
 20 Born, carrer de Moncada, de la capella de'n Marcús, a la plassa de la Llana, Boria, devallada de la Presó, plassa del Rey, palau del Rey, devant la Inquisició ; estant las plassas, carrers, finestras, terrats y porxadas per hont passá dita professó ab tant gran concurs de gent que casi no es expli-
 25 que's passá ab molt treball des de'l portal major a la porta del cor ; pas- saren lo féretro per lo mitg del cor, y fonch posat sobre lo tuguri del castell de dolor, que per compte de dita reverent Cambra Apostólica, ere estat fet dins lo cor al cap envers lo altar major ; estant dit castell de dolor sobre lo tuguri o capell molts siris de sera groga ab molta abundancia, y a las
 30 sinch torretas que son, ço es, una a quiscun cantó, y sobretot al mitg altra, y havia una atxa de sera groga de pes de sinch lliures, tot a compte de la Cambra Apostólica. Las atxas de la Ciutat y las de la Cambra Apostólica, estaven a las brandoneras que estaven a la barana de Sancta Eulalia, y en las demés brandoneras que estaven posades des del pilar de la endressera de la escala de Sancta Eulalia fins al pilar del cantó del cor, y al enfront de dit cor, de una part y altra ; los 24 siris de pes 6 ll. s. quiscú foren posats, ço es, 20 a la barana de Sancta Eulalia, que es al presbyteri, y los altres quatre ab candaleros, dos a cada part del tumol o féretro.

I per quant la observansa ere en semblants enterros passar los senyors del
 40 gremial y los excellentissims senyors concellers ab sos promens, scrivá rational y verguers per dintre lo castell de dolor, en esta ocasió no fonch possible

per la estretura gran y havia de gent dins dit cor, y per esta causa, exint lo gremial ab los quatre senyors cabiscols de dit cor, se'n anaren a la sacristia per la part que es entre lo cor y capellas envers los claustros, y los dits excellentissims senyors concellers, promens, verguers y scrivá rational, prengueren lo mateix camí, anant dreta via al presbyteri, pujant en ell per las 5 escalas de la part de la sacristia y passant per devant lo altar major, axí com passava un senyor conceller ab son prom saludaven lo altar major, y passant tots ab exa forma se'n anaren als banchs son en dit presbyteri a la part del evangeli; y en ser tots contra dits banchs de filera se agenollaren y feren oració, y feta aquella * se alsaren, assentaren y cubriren fins 10 que pujaren los senyors capitulars celebrants pera dir lo offici de difuncts; y en pujar a dit presbyteri los exms. senyors concellers y promens se alsaren y descubriren, y los dits senyors celebrants saludaren lo altar, y aprés se giraren y saludaren los excellentissims senyors concellers y senyors promens; 15 y fetas ditas saluts se comensá lo offici ab molta solemnitat de cantoria, continuant-se aquell fins al offertori; y havent-se de comensar lo offertori pujaren en dit presbyteri per la part de la epístola los quatre senyors cabiscols ab sas capas y bordons, seguint-los las dignitats, capitulars, clero y beneficiats, aportant quiscú un siri de sera groga y un panellet blanch 20 mes xich que una querna, que era lo que offerian; y aprés de haver offerit los assistents del offici, demés ministres de ell, vadell de la Seu, cabiscols, dignitats, capitulars, oficials, doctors, preveres y beneficiats de dita iglesia, se'n devallaren per la part del evangeli, tornant-se'n al cor; y aprés de ser fora de dit presbyteri dit clero, aná a offerir primerament lo senyor conceller en cap, aprés son prom; aprés lo senyor conceller ters, aprés son prom; 25 aprés lo senyor conceller quart, aprés son prom, aprés lo senyor conceller quint, aprés son prom; aprés lo senyor conceller sisé, aprés son prom, offerint un siri de sera groga quiscú que se'ls havia donat, y juntament quiscú posá al siri del offertori un real de plata, y los senyors concellers quart, 30 quint y sisé y sos promens offeriren també un panellet que també se'ls doná; advertint que lo no haver-lo offerit los senyors concellers cap y ters y sos dos promens, fou per esser-se descuydats los que tenian en mando de donar-ne als dits, y advertint que eren anats a offerir sens pa acudiren a donar-ne als demés; y al anar al offertori y tornar de ell dits excellentissims 35 senyors concellers anaren ab los rossechs per terra. Aprés de dits senyors concellers y promens aná a offerir lo scrivá rational ab lo siri que se'ls havia donat. Aprés anaren a offerir los ver * guers sens aportar siri, que per descuyt no'ls ne donaren, y acabat dit offertori se continuá lo offici havent-hi prédica en ell.

40 E acabat que fou lo offici y sermó se feu la absoluta general, anant dits excellentissims senyors concellers y promens darrera lo gremial, lo qual aná

E. 256 v.

E. 257

pera fer-la en lo cor, posant-se dins lo tuguri o castell de dolor al costat de dit féretro, a la part de la epístola, serca dels peus del defunct. I dits excellentíssims senyors concellers, promens y verguers, axí mateix pujaren en dit tuguri, posant-se de filera a la part del evangeli, ço es, lo senyor conceller en cap a la vora de las gradas que eren en dit tuguri, a la part del portal major, 5
 après lo seu prom, après lo senyor conceller ters, après son prom ; y seguidament los demás senyors concellers ab sos promens, interpoladament, de manera que lo prom del senyor conceller sisé venia a esser lo mes prop del exir del tuguri per la part del altar major ; y acabada la absoluta se saludaren uns y altres, y se'n anaren baixant per la mateixa part eren pujats, anant sempre ab los rossechs per terra fins foren al portal de dita Seu que hix als claustros, que leshores los criats de dits senyors concellers prengueren dits rossechs hi'l portaren fins que foren a Casa la Ciutat, passant per lo portal de la Pietat, carrer de Paradís, plassa de Sanct Jaume, y entrant-se'n en Casa de la Ciutat se despullaren y disgregaren. 15

Dissapte, a vint y set de dit, al matí, dits excellentíssims senyors concellers, vestits ab sas gramallas de dol y faldas llargas, aportant lo caparó caygut per las espallas, en forma de Ciutat, ab los verguers y massas altas, sens promens, acompanyats dels oficials de la present Casa y de Taula y Banch, anaren en la Catredal de esta ciutat a ohir lo offici, aportant los rossechs los criats de dits senyors concellers, passant per la plassa de Sanct Jaume, carrer de Paradís, * entrant per lo portal de la Pietat, y a la que foren al portal del claustro, qui entra dins dita Catredal, dits excellentíssims senyors concellers se posaren lo rossech de la gramalla al bras, y ab esta forma se'n anaren dret al presbyteri, pujant en ell per las escalas son a la part de la epístola, y passant per dit presbyteri saludaren lo altar major y se'n passaren als banchs son en dit presbyteri, a la part del evangeli ; los quals banchs estaven sens cubrir ; y posats de filera en dits banchs, en la forma sòlita, se agenollaren y feren oració ; feta la qual se alsaren, assentaren y cubriren. Y al cap de poch rato pujaren los celebrants lo offici, y après de haver saludat lo altar, saludaren los excellentíssims senyors concellers ; y fetas ditas saluts se comensá lo offici y se celebrá aquell y feu lo offertori, tot ab la mateixa forma que lo die antecedent, menos que no's offerí pa sino lo siri, y los excellentíssims senyors concellers offeriren lo siri y un real de plata quiscú ; y en est die també se doná siri al scrivá rational y verguers per offerir. 25
 30
 35

E. 257 v.º

E acabat que fou lo offici, se'n anaren los celebrants al cor, seguint tras de ells los verguers y los excellentíssims senyors concellers, y en dit cor se posaren los del gremial a la part de la epístola, entre lo faristol y porta del cor, que es envers lo portal mayor, y los excellentíssims senyors concellers a la part del evangeli, entre dit faristol y porta del cor, posant-se 40

primer envers dita porta del cor lo excellentissim senyor conceller en cap, après de ell, y a sa ma esquerra, lo ters, y axí los demés per son orde, essent lo ultim lo sisé, estant de filera. Y acabada la absolta, saludant-se, se'n anaren dits senyors celebrants a la sagristia, y los excellentissims senyors concellers, passant per lo mitg del cor, se'n tornaren a Casa la Ciutat per lo mateix camí eren anats en dita Catredal; advertint que dits excellentissims senyors concellers al anar tras del gremial, assistir a la absolta y tornar-se'n, fins que foren al portal que hix de la Seu, sempre portaren lo rossech al bras, y desde dit portal de la Seu fins a Casa la Ciutat, lo portaren sos criats; y lo caparó, al anar, assistir y tornar, sempre lo aportaren caygut per las espallas y no al cap.

Diumenge, a 28 de dit, per ser die de sanct Diumenge, no's * continuá en dita Catredal la celebració del ofici de defuncts per dit senyor bisbe. E. 258

Dilluns, a 29 de dit, ters die de funeraria, se celebrá en dita Catredal lo ofici de defuncts per la ánima de dit senyor bisbe, y no anaren a ohir-lo ni assistir a ell los excellentissims senyors concellers, per trobar-se en altres exemplars de semblants morts de senyors bisbes que dit tercer die no acostuman anar-i.

La sera de la ciutat, y los siris grossos que anaven al enterro per compte de la Cambra Apostólica, cremaren als tres officis y als nocturnos de las tardas, y acabat lo ofici de est tercer die se cobrá lo refús, que foren 45 trossos de atxas, com los altres sinch restaren a la iglesia per lo delme li competia de las 50; y luego se tornaren a casa del candeler, y pesá lo refús 75 ll. 9 s., havent pesat totas 50 atxas censeras quant se prengueren 194 ll. 8 s.

Es de notar que per morts de senyors bisbes no's troba que se hagen fet celebrar missas per las ánimas de aquells, emperó en la present aparegué als excellentissims senyors concellers fer-ne celebrar per la ánima de dit senyor bisbe cent, com axí se feu, celebrant-les los pares de Sanct Francesch en la capella de la present Casa los dies de la funeraria y enterro de dit illustrissim y reverendissim senyor bisbe.

Anima ejus requiescat in pace. Amen.

CXXXIX

CERIMONIA FETA EN LA ENTRADA DE LA MAGESTAT DEL REY Y SENYOR C. 195
NOSTRE FELIPH QUINT DE CASTELLA Y QUART DE ARAGÓ EN LA CIUTAT
DE BARCELONA ALS 30 DE 7BRE 1701.

5 [30 setembre - 3 octubre 1701]

Avent rebut los excellentissims senyors concellers carta de sa magestat (Deu lo guarde) de data en Madrit, de 9 de juliol, 1701, en la qual los noticiava haver resolt venir a esta ciutat a recibir y rebre a la sereníssima senyora Maria Lluisa Gabriela, princessa de Saboya, ab qui tenia ajustat son casament, havia assenyalat lo die 16 de agost prop vinent pera eixir y executar son viatge en drechura a esta ciutat, aont tenia deliberat juntar Corts als del principat de Catalunya en lo convent de Sant Francesch, del que havia aparegut a sa magestat avisar a dits excellentissims senyors concellers, la qual carta fou llegida en lo savi Concell de cent celebrat als 16 de juliol prop passat, y per aquell fou deliberat lo festejar y regositjar a sa magestat ab festas, lluminarias y altres coses concernents per dita festa y entrada ; y per lo descans de dits senyors concellers se deliberá també, que, per dits senyors concellers, fos anomenada y feta una vint y quatrena de tots los estaments pera prevenir lo convenient y necessari per dita entrada, com així se feu y executá, girant per los gastos fahedors de las alimarias, festas y demás convenia, * diversas quantitats al escrivá de las obras, com apar de son llibre, y altres quantitats al escrivá racional per los gastos casers ; la qual vinguda se allargá per causa de la canícula, comensant sa magestat son viatge y vinguda als 5 de setembre, en lo qual dia isqué de Madrit. Y havent sa magestat de fer nit en Piera, enviá la Ciutat quatre embaxadors ab molt lluiment, es a saber, dos ciutedans y dos militars, qui eran lo molt illustre senyor don Joseph Galceran de Pinós y de Rocabertí, don Feliph Ferran y Çacirera, Joan Llinás y Joan Batista Reverter, ciutedans, per besar las mans a sa magestat, suplicant-li fos servit fer a saber a la Ciutat lo die volia entrar en Barcelona, y quina entrada manava se

C. 195 v.º

li fos feta, per que los concellers poguessen acudir a sas obligacions, al que respongué sa magestat, segons dits senyors embaxadors noticiaren, que se trobaria en la riera de Sans lo dia 30 de setembre, pera que allí los comuns lo complimentassen y la Ciutat lo pogués eixir a rebre en la forma acostumada, deixant-lo aquell dia en lo convent de Jesús, (per estar espatllat
 5 lo convent de Valldoncella) aont se quedaria, fent la entrada pública en Barcelona y jurament lo dia 2 de 8bre.

Divendres, als 30 de dit mes de setembre, * a una hora del mitg dia, vingueren los senyors concellers, quiscú d'els a cavall, ab son brondó de
 10 cavallers y ciutedans, anant los cavalls molt enjaessats, y en lloch de flochs portavan bollados de glassa brillant, misturada de diferens colors, y darrera quiscú de ells venian los oficials de la Ciutat, per haver-se'ls repartits igualment entre dits senyors concellers, aportant en lo extrem del brondó los senyors consellers quint y sisé ; los consols de Llotja y dits
 15 senyors concellers anaven vestits ab gramalles noves, que per rebre sa magestat, se havian fetas de domás color de punçó, ab flors de or i plata, per aver-se així deliberat en la junta de vint y quatrena de entrada de rey, per no trobar-se brocat, y per lo calurós del temps tampoch no la feren de vellut carmesí, com se acostuma ; anant devant dits excellentissims senyors
 20 concellers lo correu de la Ciutat ab son postilló, prenent lo camí dret a San Jauma, Call, Bocaria, passant per lo mitg de la Rambla y per lo carrer del Hospital, anant dret al portal de Sant Antoni, y avançats que foren en dit carrer aná lo correu a la posta a trobar sa magestat, lo qual trobá devant lo hostel de Sans, y tornant dit correu ya los senyors concellers es
 25 trobavan a la Creu Cuberta ; y per haver-los dit dit correu que venia ab pressa, * allargaren lo pas pera trobar ab mayor prestesa a sa magestat, que anava venint, lo qual trobaren entre la Creu Cuberta y riera de Sans, (y en esta ocasió se'n anaren tots los grandes anaven ab sa companyia a cavall, avançaren lo pas y se posaren devant de la companya de las guar-
 30 das de Catalunya). Y trobat sa magestat, lo senyor conceller en cap se aturá, a cavall, devant de sa magestat, dient-li: «senyor, la Ciutat de Barcelona se postra humil als reals peus de vostra magestat en protestació de son verdader rendiment, y ab expressió del imponderable júbilo ab que celebra lo feliz arribo de vostra magestat, gloriand-se de la dicha li cab que
 35 vostra magestat la affavoresca ab sa real presencia, y si be est tant rellevant favor lo te sa innata fidelitat a agigantat aprecio, realçant la circumstancia de la boda que vostra magestat ab sa real y amable esposa espera en esta ciutat en breu celebrar, suplicant al Senyor resulte de esta real unió dichosa successió a esta monarquia de las dos tant superiors mercés, que la atenció de esta ciutat eternizará en las aras de sa mayor veneració,
 40 dona a vostra magestat infinites gracias, prometent-se de ella la total feli-

C. 196

C. 196 v.

citat, y espera * que la real magnificencia de vostra magestat se dignará C. 197
 per sa benignitat y paternal amor affavorir-la, honrrar-la y condecorar-la
 no sols ab la continuació de las prerrogativas que sa lealtat y fidelitat se
 meresqueren dels reals predecessors de vostra magestat, si ab novas gracias
 5 y honrras que vostra magestat benigna li dispensará, en que fixa la es-
 pectació de sa mayor fortuna, y suplica, per preludi de ellas, tinga a be
 vostra magestat concedir-li la de besar sa real ma». Y sa magestat, ab
 apariencias y demostració de molt amor y cariño, li doná la ma a besar ;
 y luego fent-li cortesia, li passá per detrás, y se li posá a son costat a ma
 10 esquerra. Després vingué lo conceller segon y li besá també la ma, y passá
 per detrás del cavall de sa magestat, y se posá immediatament devant del
 rey nostre senyor ; y lo mateix feren los demás senyors concellers, cada hu
 graduats en son orde, posant-se devant de tots lo senyor conceller sisé,
 anant en lo costat esquerra de dits senyors concellers los proms de quiscú
 15 d'ells, junt ab los del senyor conceller en cap ; y en esta conformitat, y no
 parlant may sa magestat paraula, prengueren la via dret al portal de Sant
 Antoni, y per defora de la estrada en*cuberta anaren fins al convent de
 Jesús, y devant la reixa, qui entra al segon pati, dit senyor conceller en cap
 se despedí de sa magestat, dient-li quant gustava de fer sa entrada; y res-
 20 pongué que «el domingo a 2 de 8bre, al punto de las dos se hallaría al
 portal de San Antonio»; y fent-li moltes cortesias dits senyors concellers
 sens baxar de cavall, com es costum, se'n vingueren per lo portal del Angel,
 y se'n tornaren a la Casa de la present Ciutat.

Diumenge, a 2 de octubre, 1701, los excellentissims senyors concellers,
 25 ab cotxes y ab los senyors de la vint y quatrena del cordó, entre una y duas,
 partiren de la Casa de la present Ciutat y se'n anaren en la iglesia de Sant
 Antoni pera fer la entrada a sa magestat (que Deu guarde), y luego que foren
 desencotxats vingué sa magestat ab molta pressa ab un cotxe y ab molta
 30 companya de senyors y cotxes, y apenas fou passat tingueren los senyors
 concellers noticia que sa magestat ya era a cavall, y que estava esperant
 entremitg del rastillo del empedrat del portal de Sant Antoni y lo cubert
 de la volta ; y luego li doná dit senyor conceller las gracias de la mercé
 feya a * esta ciutat ab sa real presencia ab moltes altrás vivas y pondera-
 35 bles rahons, que's dexan a la ponderació del lector, al que respongué sa
 magestat : «cubriós concelleres» y encontinent se cubriren ab gran vozeria
 de «victor» y «visque nostre rey de Espanya», que deya y feu lo poble ; y
 encontinent se presentaren ab dos fuentes doradas, molt ricas, al dit senyor
 40 conceller en cap y senyor de la vint y quatrena del cordó mes vell los
 cordons ab los quals lligaren lo fré y cabeçada del cavall anava sa ma-
 gestat, anant los senyors concellers devant dels de la vint y quatrena,
 fins la iglesia de Sant Antoni, aont los sinch prengueren lo talem junt

C. 197 v.º

C. 198

ab un prom y posaren sa magestat desota del talem, y en esta conformitat
 anaren fins al Padró, aont la piràmida de Santa Eularia que allí es estava
 molt ricament adornada, lo qual adorno havia fet la confraria dels argen-
 5 ters ; y de allí, per lo carrer del Hospital, aont, devant del dit Hospital
 trobaren un catafal ab los orats, y isqueren a la Rambla, estant entoldadas
 las parets desde Sant Antoni fins a la Rambla de una part y altra.
 Arribats a la Rambla, se trobá al portal de la Bocaria un arch fet ab molta
 primor ab diversas pinturas, * jorolifichs y altres coses, fet per la confraria
 dels botiguers ; y continuant son camí per la Rambla, la qual a la part dels
 10 religiosos estava tota entapiçada, y en lo portal de la Drassana hi havia
 altre arch molt ben treballat, lo qual havian fet los senyors deputats, per
 tocar-los lo fer-lo. Passaren per lo dormidor de Sant Francesch, lo qual
 estave ricament aderestat ab molts quadros de monarques espanyols y
 senyoras reynas, mullers de aquells y molts altres, y arribaren al tablado
 15 que per lo jurament de sa magestat havia fabricat la Ciutat en lo pla de
 Sant Francesch, arrimat a las cases foren del excellentissim senyor duch de
 Cardona, en lo qual era lo solio de sa magestat junt a ditas parets, sota un
 doser, y a la ma esquerra de dit solio era lo banch de vallut carmesí bano-
 vat sens respaller, aont se assentaren ; y encontinent arribá lo guardiá de
 20 Sant Francesc ab lo gremial y la Vera Creu, la qual posaren sobre del misal
 se trobava ubert sobre del solio de sa magestat, estant sa magestat assegut
 en la cadira de dit solio ; lo excellentissim duch de Medinacidonia estava dret
 y cubert, a la part dreta de sa magestat, ab un estoch a la ma apar*tant-se
 de la part dreta ; y estant denpeus dit guardiá ab lo gremial, llegí lo doctor
 25 Joseph de Villanueva, protonotari de sa magestat en los regnes d'Aragó, lo
 jurament feu sa magestat de observar las Constitucions de Catalunya, ca-
 pitols de Cort, usos y drets de la patria, en la forma acostumada ; y des-
 prés de haver fet dita sa magestat son jurament, aná lo senyor conceller
 en cap a besar la ma a sa magestat, fent per lo camí tres reverencias a sa
 30 magestat, donant-li las gracias de la mercé havia fet a esta sa fidelíssima
 ciutat de venir a honrrar-la, y de haver-li jurat los privilegis per los se-
 renissims senyors reys de gloriosa memoria, per sos predecessors a la present
 ciutat y principat otorgats ; y s'entorná en son puesto fent las mateixas
 reverencias, y després isqueren per son orde, de un a un, los altres senyors
 35 concellers, y ab semblants cortesias com las que feu lo senyor conceller
 en cap, tornant-se'n així mateix en lo puesto aont estaven assentats ; y
 axí mateix los obrers dexaren las varas, y ab las matexas reverencias
 besaren la ma a sa magestat, després dels quals volgueren anar per forsa
 los consols de la Llotja, encara que no'y tinguessen lloch, com en efecte
 40 anaren a fer dit besament de ma. Y per quant dita entrada era estada
 molt prest, no foren tant promptas las banderas que sa magestat no se

C. 198 v.

C. 199

alçás y pujés a cavall, y prenent dits senyors concellers * lo talem, posant sa magestat sota de ell, prengueren la via per lo carrer Ample, Canvis, Born, carrer de Moncada, Boria ; y antes de arribar a la presó cridaren ab grans crits los presos de las carcens reals, y sa magestat se girá al conceller en cap dient-li : « ¿que es esta vozeria? ». Y dit senyor conceller en cap, llevant-se lo sombrero, respongué : « son los encarcelados que piden a vuestra magestad sea servido darles libertad. » Al que respongué sa magestat : « tendran instancia de parte ». Al que respongué, levant-se lo sombrero altre vegada, lo senyor conceller a sa magestat : « buen remedio, senyor ; puede vuestra magestad, teniendo gusto, libertar a los que no la tienen ; » y respongué sa magestat : « está bien », continuant dit senyor conceller en dir-li : « pues, senyor, vuestra magestad se habría de servir dar la orden. » Y respongué un escuder o palafraner de peu que li anava contra lo cavall : « pues senyor, si gusta vuestra magestad, participaré la real orden a don Antonio de Ubilla » (que es lo secretari del despaix universal), y respongué sa magestat : « bien. »

Pasaren baix la presó, per lo carrer de la Llibretaria, devant de la Diputació, isqueren devant del palau episcopal, ahont trobaren lo clero de la Seu ab creu alta y sa ilustríssima ab lo gremial, y luego baixá de cavall sa magestat y se posá entre lo gremial a ma dreta del senyor bisbe, y ab professó arribá a la Seu, anant lo senyor conseller en cap molt cerca * de sa magestat, derrera del gremial, cubert ; y quant fou al portal mayor de la Seu hi havia un estrado pera arrodillar-se sa magestat ab uns cuxins, y desobre de aquells un missal, y prestá lo acostumat jurament. Y après de haver jurat entraren dins dita Seu, la qual estava las tres naus de aquella ab molts salomons ab ciris de lliura encesos, rodant tota la iglesia y axí mateix los claustres ; y arribats a la porta del cor deixaren lo talem y se descubriren, per estar sa magestat descubert, fins al altar mayor, aont sa magestat feu oració y jurá sobre la Vera Creu, que estava allí posada devant lo altar, sobre un cital, de servir las immunitats y exempcions ecclesiásticas, conforme sos predecessors an acostumat servir ; y luego se alçaren, anan-se'n per dit presbiteri, per la porta de la part del orga se'n baxaren, anant dit senyor conceller en cap al costat de sa magestat, a la capella de la gloriosa verge y martir patrona de esta ciutat, lo altar de la qual estava molt adornat, y tota la capella ab molta lluminaria ahont sa magestat, sobre un coxí carmesí que allí havia, feu oració ; y feta se'n pujaren, y al cap de la escala sa magestat se cubrí, y los concellers també, y se'n tornaren per lo cor y portal mayor, per aont eran vinguts, y prengueren lo talem al peu de * las escalas del portal mayor, y sa magestat pujá a cavall, y los concellers se cubriren, y prengueren lo talem y proseguiren son camí per devant del portal episcopal, Diputació, Sant Jaume, Casa de la Ciutat, Regomí, carrer Ample, carrer de la Font

C. 199 v.º

C. 200

C. 200 v.º

del Angel, isqueren a las voltas dels Ancants, aont trobaren totas las vanderas de las confrarias de la present ciutat en ala dende la font del Angel fins a Palacio, las quals, passant sa magestat, totas feren lo degut acatament, y se trobaren las següents, es a saber :

5 Primo, los parayres, devant de la vanderá aportaven la mulasa molt antonada.

Los blanquers aportaven un lleó molt gran, tot dorat.

Los garballedors anaven garbellant confits.

Los mariners aportaven un vaxell gran ab sas velas y tiraren alguns trets.

10 Los hortolans del Portal Nou devant de sa vanderá aportaven dos burros que llauraven, i sembraven confits.

Los hortolans del portal de Sant Antoni aportaven un ort, encanyigat per tot lo rodedor, ab sos quadros molt ben fets, anant sembrant confits.

Y totas las demás confrarias sols portaven sa bandera, y luego ordená
15 sa magestat que no se'n anassen, que las volia veurer passar den * de un balcó, y axís arribaren en lo palacio dels excellentissims virreys, aont posá sa magestat; y al voler-se despedir en la porta los concellers de sa magestat, com es estil y se acostuma, no fou possible per entrar-se'n luego sa magestat, y no's pogueren despedir, y fou necessari haver de pujar dalt, y demanant al excellentissim conde de Benavente, son sumiller de corps, per sa
20 magestat a efecte de despedir-se, los fou respost per dit excellentissim senyor, que sa magestat estava con mucho calor, y que se havia ido a mudar, y que en saliendo luego los avisarían; y mudat que fou, ordená que passessen totas las vanderas ab las confrarias, y aquellas que portaven invensió la feren devant sa magestad, y unas y otras acatament a sa magestat. Y luego
25 dita sa magestat isqué, y tingueren ocasió dits senyors de despedir-se, y se'n anaren en Casa la Ciutat per ser dejorn; advertint que per tots los dits carrers aont sa magestat passá, desde Sant Francesch fins a palacio, estaban adornats ab moltas tapicerias y altres coses, no sent-i nessessarias
30 las dos centas atxes per si acás la nit los trobava en la funció, encara que algunas confrarias las ensengueren. Y després, tocadas las oracions, se començaren las lluminarias en la forma acostumada.

* Dilluns, a 3 de dit, enviaren los senyors concellers a palacio pera
35 pendrer hora pera anar a visitar a sa magestat, y los fou donada la de las onse, la qual també doná a tots los demás comuns, y havent-se precipitat alguns de aquells a anar-i antes, sa magestat los agraduá, donant lo primer lloch a la Ciutat de Barcelona, lo segon als Deputats, la qual aná acompanyada dels oficials de Casa, Taula y Banch y de molta multitut de pobla, y al poch de un rato maná sa magestat entressen; y entrats, donaren a sa magestat sa embaxada, y se despediren de sa magestat ab moltas
40 demostracions que sa magestat los feu del amor tenia a esta ciutat.

C. 201

C. 201 u.

CXL

* OBIT DE LA REAL MAGESTAD DE LLUIS I4, REY DE FRANÇA, AVI DEL SENYOR DON FELIP V, NOSTRE REY DE ESPANYA ¹. E. 260

[16 setembre - 8 novembre 1715]

5 Als 16 del mes de setembre del any 1715, la junta dels illustres senyors administradors de la present ciutat de Barcelona rebé una carta del excellentíssim senyor marqués de Castel-Rodrigo, governador y capitá general d'esta provincia de Catalunya, participant-li la fúnebre noticia de la mort del
10 rey christianíssim de França, Lluís XIII, avi de nostre rey don Felip V., lo tenor de la qual es com se segueix:

Carta.

« Abiendo sido Dios servido llamar a mejor vida, y á ser tan glorioso en los cielos como lo ha sido en la tierra, al rey christianíssimo el día primero d'este mes, y deviéndose demostrar exteriormente el devido justo sentimiento, que en lo interior de los coraçones de los vassallos del rey no puede
15 dexar de ser grande e inseparable, * pues pérdida de tal tamaño, como lo es de un monarca tan excelso y glorioso y tan amado abuelo de su magestad, contristarà sin duda toda la España, passo con intenso dolor este funesto aviso a la junta de administradores de esta ciudad, y la encargo
20 en su consecuencia ponga el luto correspondiente, y deve ser el mismo que se puso por el fallecimiento de la reyna nuestra senyora, (que aya gloria) y cuya forma contiene la adjunta nota, pues por las demás demostraciones que se abrán de executarse daré en adelante las órdenes oportunas. Barcelona 16 de setiembre 1715. El marqués de Castel-Rodrigo. A la
25 junta de administradores. »

La nota del dol que previngué sa excellencia a dits illustres senyors administradors que havian de posar-se es la següent :

¹ Una nota marginal adverteix: «Este funeral no se executó por falta de medios».

«Memoria de como es el luto que se puso por el Delfín, que es el mismo que el rey nuestro señor manda que se ponga por la reyna nuestra señora.

Forma del dol.

El vestido ha de ser de paño, aforrada la * casaca de cosa de lana, E. 262
5 con botones de paño y ojales de lo mismo, no llevando los bolsillos mas que tres cada uno, y las bueltas de las mangas sin ninguno, pero toda la delantera de la casaca los mismos que se estilan, sin que en la chupa haya ningun límite mas que ser los votones de panyo y ojales de lo mismo correspondiente en el color a la casaca.

10 La corbata y vueltas han de ser de cambray, con un dobladillo de un dedo de ancho.

La espada ha de ser negra.

El sombrero ha de tener una toquilla, que burgarmente se llama de humo, que la caida sea de tanto como de una corbata.

15 Las medias han de ser de lana.»

Vestits dels senyors administradors.

Rebuda dita carta y nota dels dols per los illustres senyors administradors, luego resolgueren vestir-se de dol ab la forma sobre expressada, y per los gastos deliberaren de diners de la Ciutat a quiscú de dits senyors
20 administradors sinquanta pessas de vuyt, que son 70 ll. s. barcelonesas, com apar en la ma corrent de la escrivania major dit dia.

* *Vestits dels officials.*

E. 263

També deliberaren vestir los quatre officials immediats a las personas de dits illustres senyors administradors que a les horas actualment servian
25 sos officis, que son lo secretari, sindich, escrivá racional y aguasil, alias cap de guayta, tots de panyo rafí de Barcelona, ço es, casaca, xupa y calsas, y mitjas de estam, a gastos de la Casa de la present Ciutat, gastant per ells lo que fos menester, com també apar de la deliberació en la ma corrent en la escrivania major dit dia.

30 *Massas.*

Ordenaren axí mateix al escrivá racional, que fes cubrir las massas y lo cap del bastó de mestre de serimonias de baeta negra.

Las portas de Casa la Ciutat no's tancaren ni per ara se feu altra demostració.

Carta de sa excellencia per los funerals.

Carta del excellentissim senyor capitá general y governador de Catalunya:

« Habiendo resuelto el rey nuestro senyor que, en manifestación de su dolor y sentimiento en tan incomparable pérdida como la que reconoce en la muerte de el senyor rey christianíssimo su abuelo, se hagan todas las fúnebres demostraciones que se practicaron en la muerte de la sereníssima senyora reyna donya Mariana * de Austria, a que se arreglaron las de el sereníssimo senyor Delfín (padre de su magestad) y las de la sereníssima senyora reyna donya Maria Luisa de Saboya, de suerte que ahora se proceda en luctos y exequias, honras y demás actos conforme ya reglado a lo que se executó entonces. Prevengo de real orden de su magestad a V. S. para que en consecuencia de lo expressado execute las demostraciones correspondientes en honras, luctos y exequias por su magestad christianíssima. Dios guarde a V. S. muchos años. Barcelona 3 de setiembre de 1715. El marqués de Castel-Rodrigo. A la ciudad de Barcelona. »

E. 264

Rebé la junta dels illustres senyors administradors la dita carta de sa excellencia lo dia 5 de novembre, y lo mateix dia havent tractat en Consistori del contengut en ella, trobant-se sens medis pera cumplir los ordes de sa magestat, passaren en ma del illustre senyor intendent general la representació següent :

Carta de la junta al senyor intendent per los medis :

« Muy illustre Senyor : Habiendo la Junta de administradores recibido una carta orden del excellentíssimo señor marqués de Castel-Rodrigo, gobernador y capitán general del real ejército y principado de Catalunya, de fecha de 3, en * que de real orden de su magestad (que Dios guarde) manda a la referida Junta que por la muerte del señor rey christianíssimo se hagan todas las fúnebres demostraciones que se practicaron en la de la sereníssima señora reyna doña Mariana de Austria, segun parece de dicho papel, copia del qual passa en manos de V. S., respeto de que la Ciudad no tiene caudal ninguno para dar prompta providencia a este fúnebre aparato, suplica a V. S. sea servido franquearle los medios conbenientes para este fin, como assí lo espera de lo mucho que V. S. zela la más puntual execución de lo que su magestad manda. Nuestro Senyor guarde a V. S. muchos años. Barcelona y setiembre 6 de 1715. Muy illustre señor. B. L. M. de V. S. sus mayores servidores Los administradores de la Ciudad. Muy illustre señor don Nicolás de Hinojosa. »

E. 265

Comissió per los negocis del funeral.

Die 6 de gbre, 1715. Deliberá la Junta dels illustres senyors administradors, que la disposició y dependencias concernents a ditas funerals fos comés, com ho cometé, als illustres senyors don Francisco de Cardona, don Ignasi de Rius, don Joan de Alós y doctor Esteve Serra y Vileta, altres de dita Junta *, ço es, a dits de Cardona y Serra y Vileta, pera conferenciar y tractar ab los senyors comissaris y capitulars del illustre Capítol de la Cathedral las dependencias convenientes per dit funeral, y dits de Rius y Alós per adjunts als reparos y dificultats que's porian occorrer, ab plenitud de poder.

E. 266

Candeler.

Item, deliberaren que sia donat orde al candeler de la present Casa que previnga tota la cera que li passarà en nota lo scrivá racional.

Poesias.

Item, que lo sindich vaja ab recado de la Junta al pare vicerrector del Col·legi de la Companyia de Jesús suplicant-li sia servit encarregar-se lo desempenyo de las poesias llatinas y castellanias que se han de posar al castell de dolor.

Que's visite a sa excellencia.

Item, que lo senyor marqués de Benavente y don Francisco de Junyent y de Vergós, visiten a sa excellencia pera tractar certs punts tocants al ceremonial de dita funció.

Recado al Capítol.

Item, que lo sindich vaja al illustre Capítol de la Cathedral a participar la obligació en que's troba la Junta de fer celebrar dits funerals, y suplicar al Capítol se digne elegir comissaris pera conferenciar ab los de la Junta lo fahedor.

Tot lo que fou executat com en ditas deliberacions se conté.

* Sindich al Capítol.

Die 7 de novembre 1715. Vingué lo sindich del illustre Capítol de la Cathedral de la present ciutat, y entrat en Consistori, havent-se assentat després dels illustres senyors administradors, digué que lo illustre Capítol estimava la atenció de la Ciutat, y que estava prompte pera practicar y

E. 267

conferenciar ab las personas anomenadas per la Junta tot lo que se offerís tractar per dits funerals, per lo qual effecte havia elegit a don Joseph Rius y don Jayme Cortada, canonges de dita santa yglesia.

Embaxada al Capítol.

5 Dit dia. Los senyors don Francisco de Cardona y doctor Esteve Serra y Vileta, obtinguda hora, anaren al Capítol de la Seu ; foren rebuts per alguns oficials del Capítol al portal de la Pietat, los que'ls acompanyaren fins a la porta de la capbreuació, ahont foren rebuts per dits senyors canonges don Josep Rius y don Jayme Cortada, los quals, entrats dins Capítol,
 10 ab los deguts compliments y cortesias, se assentaren a las cadiras del recó del Capítol, tenint dits senyors administradors la ma dreta dels capitulars, taula y campaneta, y després de cuberts passaren a la noticia de dits senyors capitulars lo sentiment en que's trobava la Junta * per la mort del rey christianissim, y lo orde tenia de sa excellencia de fer celebrar los funerals que's
 15 practicaren per la mort de la sereníssima senyora reyna donya Marianna de Austria; y que no havent-hi impediment a la iglesia, desitjaria la Junta se fessen quant antes a la Cathedral, suplicant al illustre Capítol fos servit honrar a la Ciutat en prestar-li un drap imperial pera posar en lo tuguri o castell de dolor, com també la fusta, cordas, ternals y altres que tinga
 20 la iglesia y sian menester per dita funció, manant tocar las campanas los dias se senyalaran ; que lo senyor vicari general sia servit ordenar que las parrochias y convents de sa jurisdicció las toquen al mateix temps, y estas vajan a fer una absolta general lo dia del funeral a la Seu, al matí, per la ánima de dit senyor rey christianissim.
 25 A que respongueren dits senyors canonges, que desitjavan concórrer ab la Ciutat ab tota uniformitat, y que passarian dita petició a la noticia del illustre Capítol, y de sa resolució ne tornarian resposta a dits senyors administradors ; y acabat lo rasonament se alsaren dits senyors administradors, y dits canonges los acompanyaren fins la mateixa porta que'ls
 30 havian rebuts, y los dits oficials fins a dit portal de la Pietat.

Poesias.

Dit dia. Feu relació lo sindich que lo pare vicerrector del collegi de Betlem de la Companyia de Jesús havia acceptat ab tot gust la incumbencia li recomanava la Ciutat de ditas poesias y versos.

35 * *Embaxada del Capítol.*

Die 8 de novembre, 1715. Los senyors don Joseph de Rius y don Jayme de Cortada, canonges de la santa iglesia de Barcelona y comissaris del

C. 268

C. 269

illustre Capítol per estas cosas elegits, havent obtingut hora per medi de son sindich, vingueren en la present Casa ; foren rebuts per lo escrivá racional y lo sindich a la porta principal, y a la porta del trentenari los reberen dits senyors don Francisco de Cardona y doctor Esteve Serra y Vileta, y havent fet los acostumats cumpliments entraren dins consistori ahont tant solament assistiren dits dos administradors ; se assentaren al recó, entrant a la dreta, ahont estava la taula y campaneta, ço es, dits senyors canonges al cantó del banch sota lo dosser, y dits senyors administradors al cantó del banch immediat a dit dosser, tenint en tot la ma dreta, precedencia, taula y campaneta dits senyors canonges. Los quals axí assentats digueren que lo illustre Capítol acompanyava la Ciutat ab lo sentiment tant just que lo considerava per la mort del rey christianissim, avi amantissim de sa magestad (Deu lo guarde) per lo gran desconsuelo en que estaria nostre rey y senyor ; que estave molt propenso lo Capítol a quant fos del major agrado de la Ciutat, y axí be assentia * a la petició feta per la junta, oferint prestar lo drap imperial, fusta, cordas, ternals y demás aparatos tingués y fossen menester per la fábrica del castell de dolor ; que faria tocar las campanas los dias serian senyalats, y que lo illustre senyor vicari general donaria orde pera que las comunitats y convents de sa jurisdicció las tocasen al mateix temps que tocaria la Cathedral ; que també manaria lo senyor vicari general que ditas comunitats y convents al matí que's celebrarà lo funeral bajan ab professó a la Seu a fer absolta general per la ánima del rey cristianissim. Y en quant al que acostuma donar la Ciutat en semblants casos per los drets de la isglesia estaria lo Capítol al pactat en la Concordia sobre assó y altres cosas firmada ab la Ciutat lo any 1662 ¹. Y respecte de que en dita Concordia era cas omís lo ajust de las baetas que's posan al presbiteri, banchs, columnas y demás cosas que entran en la isglesia (ultra del que's posa al tuguri o castell de dolor) en atenció que assó no estava previngut en dita Concordia, y que en los exemplars antecedents se havia ajustat y compost ab la Ciutat a 50 ll. s. passaria lo Capítol per la mateixa quantitat, tornant-se ditas baetas, fusta y demás cosas a la present Ciutat. A que respongueren dits senyors administradors que estimavan molt la mercé del illustre Capítol, y que si acerca dita resposta se offeria algun reparo lo participarian a dits senyors canonges ; y feta * dita resposta se alsaren y foren acompanyats per dits dos senyors administradors fins a la porta que hix al pati, y ab recíprocas cortesias se despediren, y dits oficials los acompanyaren fins a la porta principal de la present Casa, ahont los havian rebuts.

E. 270

E. 271

¹ V. *Manual de Novells Ardis*, vol. XVII, p. 714.

CXLI

CEREMONIAL DE LA ENTRADA DEL REY NOSTRO SENYOR DON FELIPE V E. 247
(QUE DIOS GUARDE) EN ESTA CIUDAD DE BARCELONA ¹.

[2 maig 1719]

5 A 2 de mayo, 1719, el ilustre Ayuntamiento de esta ciudad recibió un papel del excellentísimo señor marqués de Castel Rodrigo, gobernador y capitán general de Cataluña, en que se sirve avisar al Ayuntamiento de la venida de sus magestades y serenísimo señor príncipe á esta ciudad, cuyo tenor es como sigue:

10 «Carta: Haviendo salido de la corte de sus magestades y su altesa el señor príncipe el día 26 del caído, encaminándose por Valencia á esta capital, prevengo de ello á este Ayuntamiento para su intelligencia, y para lo que ella conduzga a su desempeño en esta ocasión de tanta honra y fortuna para esta ciudad y principado.

15 La adjunta es copia. Barcelona, a 2 de mayo, 1719.

El marqués de Castel-Rodrigo.

Al corregidor y Ayuntamiento de la ciudad de Barcelona.»

Haviéndose leído dicho papel, el Ayuntamiento acordó hazer las demonstraciones de júbilo y alegría que * permitiere la constitución presente E. 248
20 expresadas en el papel siguiente :

Apuntamientos de lo que parece al Ayuntamiento de esta ciudad podrá practicarse en el día que sus magestades honren con su real presencia á esta ciudad.

25 Primeramente, que se hagan públicos pregones anticipados ordenando el que todos los vezinos adornen los frontispicios de sus casas y ventanas con colgaduras y en toda la mejor forma possible, ofreciéndose por parte del Ayuntamiento tres premios, a saber, el primero de 30 ll. s., el segundo de 20 ll. s. y el tercero de 10 ll. s., para los que adelantaren en la mejor disposición y adorno.

¹ Una nota marginal diu: «su magestad no vino a esta ciudad y se suspendieron las disposiciones».

Que se passe recado del Ayuntamiento a los superiores de los conventos del tránsito de sus magestades pidiéndoseles procuren contribuir al real obsequio adornando los frontispicios de sus conventos o iglesias.

Que se ponga arena en las calles, y cubrir el suelo con espadaña y flor
5 de retama.

Que se disponga el adorno de diferentes parajes, como en semejantes ocasiones se ha executado, siendo el primero el de la pirámide de Santa Eularia de la plaçuela del Padró, que podrá encargarse (como siempre), al gremio de los plateros. * La esquina de la calle de Jerusalén, y composi-
10 ción del templo de su imagen, a los cofrades de la virgen de Belvitges. La puerta de la Bocaria al gremio de confiteros. La puerta de los Escudellers a los sastres. La puerta de las Atarassanas a los mercaderes de paños y lienzos. El tránsito desde la subida de la torre de las Pulgas hasta la porteria de San Francisco que se encargue a los revendedores y taberneros
15 para que la adornen. Que se encargue a los corredores de la Lonja adornen el frontispicio de la calle Ancha, atravesando palos en lo alto desde la esquina de la calle d'en Gimnás a la entrada de la Fusteria (dexando libre la calle para passar por abajo los coches), con colgaduras, dozel y retratos de sus magestades y demás adornos que aparecieren propios, pues á más
20 del adorno de este paraje se evitará la diformidad causaría el ver lo restante de la calle Ancha sin tener composición alguna.

La composición de la fuente del Angel y el cubrir con colgaduras el tramo desde dicha fuente a la iglesia de San Sebastián, á los gremios de
25 albañiles y carpinteros. A los texedores de seda, de gaça, çapateros y vidrieros, el adornar y colgar el frontispicio de la Lonja hasta la esquina del quartel nuevo. Se passará recado al administrador de las aduanas pidiéndole haga adornar el frontispicio de la casa del General.

Que se dé la orden para que por las tres primeras noches * del arribo de sus magestades se pongan públicas y generales luminarias en toda la
30 ciudad, quedando a cargo del Ayuntamiento el poner los calderones en la plaça del Palacio, en la qual se deverán tener, en las referidas tres primeras noches, diferentes coros de música y disparo de cohetes. En la primera noche, el Ayuntamiento obsequie a sus magestades con la fiesta de un artificio de fuego en la plaça de Palacio. En la segunda, podrá el Ayunta-
35 miento encargar al gremio de los hombres de comercio la disposición de otro. En la tercera, podrá correr igual festejo á cargo de los collegios de boticarios, cirujanos y cereros, al exemplo de lo que executaron en la venida de su magestad en esta ciudad en el año de 1701.

E. 249

E. 250

REGISTRE DE NOMS

ABACUC: I 18.

Abadesses: I 423; II 137. — V. *Pedralbes, Sant Pere de les Puellas, Valldonzella*.

Abats: I 110, 131, 165, 203, 252, 347, 348, 358, 359, 375; II 26, 119, 168, 170, 238, 252, 254, 271, 272, 280, 414, 449, 456. — V. *Ager, Amer, Arles, Banyoles, Campardon, Estany, Gerri, Montserrat, Poblet, Ripoll, Roses, Sant Antoni* (Barcelona), *Sant Benet, Sant Cugat del Vallès, Sant Joan de les Abadesses, Sant Miquel de Cuixà, Sant Pau, Sant Pere de Galligans, Sant Salvador de Breda, Santes Creus, Ser-rateix, Solsona, Vilabertran*.

ABDON, sant: I 20.

ABEL: I 17.

ABELLÓ, *Abells*, Antoni, causdíc: I 215, 220, 230.

ABRAHAM: I 17.

Abroio, monestir del: I 199.

Abruç, *Abrusso*, *Bruça*: I 97, 228.

Acompanyadors dels consellers: II 41, 115, 122, 156, 273, 411. V. *Verguers dels consellers*.

AÇTOR. V. *Astor*.

ADAM: I 343; 393 (castell de la processó).

Administrador: I 196, 198; 206 (botiguer).

Administradors de B. V. *Junta d'administradors*.

ADRIANO, ambaixador. V. *UTRECHT*, Adrià de.

Advocat fiscal: I 359.

Advocats del Consell o de la Casa: I 369, 383, 442; II 25, 68, 105-107, 109, 110, 114, 116, 124, 125, 187, 201, 202, 209, 210, 254, 255, 257, 263, 276, 284, 285, 303, 306, 308, 309, 315, 325, 326, 328, 372, 373, 377, 437, 447. V. *ASPRER*, Francesc de; *BOQUET*, Joan; *ÇA ROVIRA*, Miquel; *CELLERS*, Miquel; *CLARIANA*, Dionís de;

DALMASES, Joan; *DALMAU*, Jaume; *FI-VALLER*, Jerònim; *GERONA*, P.; *GUIALMAR*, Jerònim; *JOFREU*, Joan; *MARTÍ*, Francesc; *MOSTARÓS*, Antoni; *PALMEROLA*, Joan; *QUINTANA*, Miquel; *ROSSELL*, Pere Joan; *VICENTS*, Pere; *VIDAL I ROCA*, Francesc.

Advocats de la Casa de la Diputació. V. *Generalitat, advocats*.

Advocats de la Visita. V. *Visita, advocats*.

AGATA, santa: I 12, 19. V. *Santa Àgata*, bisbat; *Santa Àgata*, església, capella.

AGELL, Bartomeu, notari de B.: I 243.

Agent de B. a Madrid: II 282. V. *PELEGRÍ*, Benet.

Ager, abat de: I 141, 143, 205, 208, 209.

AGNÈS, santa: I 13, 19.

AGNÈS DE CLEVES. V. *CLEVES*, Agnès.

Agonitzants, convent dels: II 291, 442, 446.

Agramunt: II 205, 219; *sindic de*. V. *TORRES*, Jaume Joan.

AGRAMUNT, Jaume, Jaume Pau, escrivà major del Consell: II 190, 196, 262, 272.

Aigualada. V. *Igualada*.

AGUARA, comte de: II 403, 404.

AGUDA, Martí, frare predicador: I 270.

Aguila. V. *Entremesos*.

AGUILAR, Alexandre de: II 150, 154, 157.

AGUILAR, Francesc: I 289; II 154, 157.

AGUILAR, Jaume de: II 7.

AGUILAR, Joan: I 80; 94 (cònsol); 182, 186, 187, 192 (conseller cinquè); 196, 197, 198, 229.

AGUILAR, Joan, alias Toralles, Torallós: I 193, 197.

AGUILAR, Joan de, menor: I 191.

AGUILAR, Aguillar, Joan Berenguer: I 361, 369, 376; 415 (conseller en cap).

AGUILAR, Josep: II 387.

AGUILAR, Lluís: I 197.

- AGUILAR, Guilar, marquès de: I 413.—muller del: I 413.
- AGUILAR, Pere, conseller de B.: I 262, 265.
- AGUILAR I OLUJA, Josep: II 447.
- AGUILAR PERALTA I CAMPORRELLS, Jaume: II 87, 88, 127.
- AGUILÓ, canonge, camerer de Tortosa: II 239, 241.
- AGUILÓ, Lluís: I 50, 53.
- AGULLANA, mossèn: I 452.
- AGULLANA, Francesc: II 55, 88, 99; 109 III (lloctinent del batlle general).
- AGULLÓ, Joan, síndic i paer de Lleida: I 249, 252, 256.
- AGULLÓ, Miquel, ganfaroner de la host contra Tortosa: II 74, 77, 78, 79, 84.
- AGUSTÍ, sant: I 15, 19. V. *Entremès de i Sant Agustí*.
- AGUSTÍ, Joan, escrivà del Racional de B.: I XVII.
- AGUSTIN, Agostí, Augustí Antoni, vice-canceller de Carles I: I 381, 394, 414.
- Agustinians: I 14.
- Agustins, carrer o via dels*: I 384; II 14, 15. V. *Sant Agustí, esglèsia i convent de; entremesos de*.
- AIXADA, Miquel: II 155.
- Ajuntament*: I XI, XII; II 511, 512.—*Recull de documents i estudis*: I XII.
- Alabarders*: I 406; II 94, 145.
- ALAMANY. V. ALEMANY.
- ALBA, Agustí: I 206, 213, 220, 230.
- ALBA, duc de: II 175-178, 180, 181, 413.
- ALBA, Manuel de, bisbe de B.: II 468, 471-473, 477, 486-498.
- ALBANELL, Bernat: II 70, 75.
- ALBANELL, Galceran, gentilhome de la guarda del rei Carles I: I 381, 382, 428.
- ALBANELL, Joan de, cabiscol de la Seu de B.: I 381, 382, 383, 386.
- ALBAREDA: I 230.
- ALBARET, Josep: II 266.
- ALBARET, Pau: II 156; 273 (portant lo llibre major de la Taula).
- ALBERT, arxiduc d'Austria: II 126, 128, 135.
- ALBERT, Benet: I 370, 374.
- ALBERT, Bernat, crida: I 53.
- ALBERT, Felip: I 216.
- ALBÍ, senyora de. V. Cervelló, Beatriu de.
- ALBÓ, Antoni: I 196.
- ALBORNOZ, Albornós, cardenal: II 182.
- ALBORNOZ, Albornós, secretari del rei Carles I: I 381.
- ALBURQUERQUE, duc de, majordom de Margarida d'Austria: II 332-337.
- ALBURQUERQUE, duquessa de, cambraera de Margarida d'Austria: II 332, 333, 336.
- ALCALÀ, duc de: II 206.
- Alcaldes de la Seca*. V. *Seca*.
- Alcoletge: I 33.
- ALDOBRANDINO, Joan, auditor de la Rota Romana: II 16.
- ALEGRE, Felip Ignasi de, conseller segon. II 354, 355, 387, 388, 404, 410, 416-418, 424, 437-439, 447.
- ALEGRE, Francesc: I 329, 333, 338.
- ALEGRE, Guillem: I 183 (cònsol); 195, 196.
- ALEGRE I DE MONJO, Maria Anna: II 354, 374, 409, 439.
- ALEIX, sant: I 19.
- ALEMANY, Gabriel, pintor de la Ciutat de B.: I 346, 350, 352, 411, 433, 435, 442.
- ALEMANY, Pau: I 249.
- ALEMANY, Ramon: II 438.
- ALEMANY, Tomàs, pintor: I 13, 18, 167-169.
- ALEMANY DE BELLPUIG, Jaume: I 50, 52.
- ALEMANY DE BELLPUIG, Roger: I 166.
- ALEMANY DE CERVELLÓ. V. CERVELLÓ.
- ALEMANY I NAVEL, Josep: II 400.
- ALEMANYA, vídua de Gabriel Alemany: I 373.
- Alemanya: II 175, 330. — ambaixador de: II 177, 178. V. CUEVA, Baltasar de la. — emperador de. V. Carles V, Frederic, Leopold, Maximilià. — emperadriu. V. MARGARIDA, MARIA. — tela de: I 176.
- ALEMANYNS, pintors de B.: I 18. — V. *Casa de N'Alemany*.
- ALENTORN, Valerià: II 396.
- ALEXANDRE Joan, conseller quart: I 338.
- Alexandrins*, confits: I 113.
- Alfambra, comanador de: I 217.
- ALFONS II *el Franc*, de Catalunya-Aragó: I 290.
- ALFONS III *el Benigne*, de Catalunya-Aragó: I 279, 290.
- ALFONS IV *el Magnànim*, de Catalunya-Aragó: I XVIII, 1-12, 23, 27-31, 46, 49, 50-52, 54, 55, 57, 58, 64, 68, 75, 78, 82, 91, 95-97, 106, 107, 131, 134, 139, 140, 150, 156, 163, 164, 175, 186, 189, 190, 199, 200, 208, 210, 211, 218, 227, 228, 236, 244, 269, 306, 440.
- ALFONS, duc de Calàbria, fill del rei Ferran I de Nàpols: I 294-300.
- ALFONS, infant de Portugal, gendre de Ferran el Catòlic: I 351, 352.

- ALFONSO, ministrer del rei de Castella : I 7.
 ALGÀS, Alguás, Dalgas, Bernat de : I 213, 215 (obrer del Consell); 220, 229, 230.
 ALGUER, Pere: II 66 (conseller quart); 78, 79, 84.
Algutziars : I 313, 322; II 69, 81, 506. — V. *Cap de guaita*.
 ALIENOR. V. Elionor.
 ALIES, Bartomeu : II 122.
 ALMAÇAN, marquès de, floctinent i capità general del Principat : II 147, 149, 152.
Almirall, 76, 77. V. CARDONA, comte de.
 ALMODIS, comtessa de Barcelona : II 486.
 ALMUGÀVER, Antic : I 52, 70, 73, 369, 376.
 ALMUGÀVER, G. : I 54, 71.
 Almúnia de Doña Godina : I 163.
 ALON, Jaume, cirurgià : II 74.
 ALONSO, Onofre : II 70, 86.
 ALÒS, Francesc : II 295, 299, 329.
 ALÒS, Joan de, administrador de B. : II 508.
 ALÒS, Miquel de : I 94.
 ALÒS COLOM, Jaume : II 70, 83, 130, 137.
 ALSINA, Josep : II 436.
 Altafulla : II 141.
 ALTALÓ, P. de : I 25.
 ALZEAS, sant : I 15, 19.
 ALZINA, Joan Bernabé : I 367, 369, 374, 375, 376 (obrer del Consell),
 AMADEU, germà del duc de Savoia. V. SA-
 VOIA, Amadeu de.
 AMARGÓS, Pau : II 156.
 AMAT : II 150.
 AMAT, Andreu : I 197.
 AMAT, Francesc : I 437, 442 443; II 273 (aidador de la Taula).
 AMAT, Miquel Joan, escrivà de manament : II 147, 148.
 AMAT, Pau : II 308, 314.
 AMAT, Perot : II 39, 40.
 AMAT, Ramon : I 95 (patró de galera); II 8 (guarda del rebost); 178 (cònsol); 195, 196, 198.
 AMAT I DESPALAU, Joan : II 400.
 AMBRÒS, sant : I 15, 19.
 AMELL, canonge de la Seu de B. : II 208.
 AMELL, Matias : II 298, 318.
 AMELL, Pau, verguer dels consellers de B. : II 122, 156, 182.
 Amer, abat de : I 53, 249.
 AMER, Francesc, trompeta de la Ciutat : II 190.
 AMER, Pau, trompeta i corredor de la Ciutat de B. : II 172, 195, 274.
 AMERA, Josep : II 258.
 AMIGANT, Francesc de, canonge de la Seu de B. : II 399.
 AMIGANT, Josep de : II 256 (assessor de la Generalitat), 472.
Ample, carrer : I 21, 22, 55, 64, 140, 144, 170, 180, 187, 191, 208, 216, 227, 250, 258, 259, 270, 275, 277, 288, 293, 296, 298, 313, 322, 324, 325, 330, 334, 340, 341, 395, 399, 400, 403, 405, 442, 451; II 11, 12, 17, 35, 45, 47, 48, 49, 51, 60, 96, 129, 135, 145, 166, 167, 172, 190, 195, 199, 224, 234, 281, 335, 457, 495, 503, 512. — V. *Carnisseria del*; *Casa de Joan Lluís de Gualbes*.
 Amposta, Emposta, castellà de : V. ÇA COSTA.
 Andana : I 290.
 ANDORCHA, moler : I 213.
 ANDREU, sant : I 20, 90, 96, 189.
 ANDREU, Joan, conseller cinquè : II 154, 155.
 ANDREU, Joan, trompeter del comte de Luna : I 8.
 ANDREU, P., notari : I 24, 25; V. *Cantó de l'alberg de*.
 ANDRIA, duc de : I 294, 299.
Angel, plaça del : II 458. — *portal del II 501*. — V. *Blat, plaça del*. — *Font de l'Angel*.
Angels, convent dels : II 291, 442, 446. — *drap dels*. V. *Arràs, draps de*.
 ANGLATERRA, ambaixadors del rei de. V. EN-
 RIC VIII.
 ANGLÈS, Antoni : I 429 (síndic).
 ANGLÉSÍ, capità : II 399.
 ANGLÉSÍ, Gaspar : I 329.
 Anglesola, Englesola : I 185.
 ANGLÍ, Rafael, adroguer : II 299, 318.
 ANGLÍ, Salvador, alcalde de la Seca de B. : II 327.
 ANJOU, Lluís, duc de : I 96.
 ANJOU, Renat de. V. RENAT D'ANJOU.
 ANNA, santa : I 13, 15, 18, 141. — V. *Santa Anna, col·legiata*.
 ANNA D'AUSTRIA, muller de Felip II : II 100-102, 104, 151, 342, 343.
 ANNA D'AUSTRIA, muller de Lluís XIII de França ; II 242-246.
 ANRIQUES, nebot de l'arquebisbe Noronha de Lisboa : I 70.
 ANTICH, Galbert : I 220, 230.
 ANTICH, Pere : II 116, 130.
 ANTICH, Perot, blanquer : II 7; II 130.
 ANTICH, Rafael, conseller quart : II 130.
 ANTICH DE CALVÓ, Francesc : II 396.
 Antioquia, patriarca de : II 18 (arquebisbe de Tarragona).

- ANTONI, sant: I 19; II 278, 280.
 ANTONI DE FLORENÇA, sant: I 415.
 ANTONI, Bartomeu: I 195.
 ANTONI, Pere, correu de la Ciutat de B.: I 332, 356.
 ANTÒNIA, infanta, filla de Joan I?: I xvi.
 ANTONINA, santa: I 12.
 Aparici, festa de: I XIII.
 APIXI: I 228.
 APOL·LÒNIA, santa: I 12, 19.
 Aposentadors: II 38, 185, 186.
 AQUILEIA, cardenal de, legat apostòlic: I 139.
 ARAGALL, Lluís de: II 74, 86.
 Aragó: I 44, 47, 64, 68, 106, 131, 166, 208, 210, 237, 239, 244, 254, 278, 324, 343, 345, 353, 356, 359, 366, 374, 390, 392, 409, 419; II 139, 326, 342-344, 370, 372, 401, 420, 499, 502.
 — *Armes de*: I 242, 284, 309.
 — *Batlle general de*: I 198.
 — *Casa de*: I 115, 163.
 — *Conestable de*. V. CARDONA, Enric.
 — *Consell suprem de*. V. *Consell Suprem d'Aragó*.
 — *Corona de*: I 363, 364, 366, 367; II 176, 194, 282.
 — *Diputat*: I 229.
 — *Florins de*: I 88, 168.
 — *Justícia de*: I 155, 157.
 — *Missatger de*: I 214.
 — *Princesa*, muller del príncep Joan. V. MARGARIDA D'AUSTRIA.
 — *Regne*: I 274.
 — *Reines*: I 48. V. ELIONOR D'ALBURQUERQUE, muller de Ferran I; MARIA, muller d'Alfons el Magnànim; MARIA DE LUNA, muller de Joan I; SIBÍLIA DE FORTIÀ, muller de Pere III; VIOLANT DE BAR, muller de Joan I
 — *Reis*: I 90, 96, 279, 303, 304, 368, 370, 395; II 89, 129, 139. V. ALFONS II, III i IV, JAUME I i II, JOAN I i II, FERRAN II, PERE III.
 — *Vice-canceller de*. V. *Consell Suprem d'Aragó*.
 ARAGÓ, Alfons de, fill bastard de Ferran el Catòlic: I 312, 314; 361-366, 370, 439 (arquebisbe de Saragossa i lloctinent dels regnes).
 ARAGÓ, Alfons, fill bastard de Joan II: I 312.
 ARAGÓ, Felip de, fill bastard de Carles de Viana: I 312, 314.
 ARAGÓ, Ferran, fill d'Alfons d'Aragó: I 312 314.
 ARAGÓ, Joan de, fill bastard de Carles de Viana: I 312, 314.
 ARAGÓ, Joan de, fill d'Alfons d'Aragó: I 312, 314.
 ARAGÓ, Joan de, fill de l'infant Enric, mestre de Calatrava: I 311.
 ARAGÓ, Joan de, comte de Ribagorça, lloctinent de Ferran el Catòlic: I 355-357, 359.
 ARAGÓ, Martí de, alias *Borra*, trompeter del comte de Luna: I 7, 8.
 ARAGÓ, Pere de, marquès de Povar: II 211.
 ARAGONÉS, Llätzer: II 74.
 ARAGONÈS, Miquel: I 443.
 ARAQUE, Ferran, veedor de l'exèrcit: II 403.
 Arbós, síndic de: I 249.
 ARBOSSAR, Joan, corredor de la ciutat de B.: I 395.
 Arce: I 290.
Ardiaca de la mar. V. *Santa Maria de la Mar*.
 ARENY, Pau, lloctinent de mestre Racional: II 312, 324.
 ARENY i TORALLA, Francesc de: II 400.
 ARÈVALO DE ÇUÇAO, Francesc, bisbe de Girona: II 95-97.
 ARGENSOLA, Joan de: II 258.
 ARGENSON, senyor de, sobreintendent del rei a les armades: II 244, 257, 258, 260. — *fill de*: II 259.
Argenteria, carrer de la; alias de la Mar: I 57, 76, 140, 223, 233.
Argenters. V. BALAGUER, Joan; BARRIL, Miquel; BLEDA, Miquel; BOYGUES, Miquel; COMOLADA, Gabriel; DALMAU, Esteve; MONTIRÓ, Joan; MORAGUES, Joan; NEBOT, Joan; PELEGRÍ, Rafael; PLANES, Miquel; RABASSA, Gabriel; VIDAL, Francí. V. *Confraries: Argenters*.
 ARGENTONA, Joan de: I 248 (donzell); 315.
 Arguelo, bisbe de: I 313, 315.
 Ariano: I 228.
 ARILL. V. ERILL.
 ARIMANY, Antic, canonge de Santa Anna de B.: I xxii.
 ARISSA, marquès de, menino de la reina d'Hongria Maria d'Austria: II 181.
 Arles, abat de: I 74-77.
 ARLÈS, Jeroni: II 2, 4.
 ARLÈS, Joan, Joanot: I 434; 446, 450 (conseller quart)
 ARLES, Pere: I 434, 443, 451 (cònsol).

- ARMANT, Jaume, manescal: II 39.
 Armanyol: I XVI.
 ARMANYACH, Bernat, comte de: I XII.
 ARMANYACH, germana del comte de: I 251.
 ARMANYACH, fill del comte de: I 144.
 ARMANYACH, Mata de, muller de Joan I de Catalunya-Aragó: I XII, XVI, 106.
 ARMEDANS, Francesc, prohoms dels cotners de B.: I 87.
 ARMENGOL, G.: I 112.
 ARMENGOL, Galceran, sergent major de la host de B. contra Tortosa: II 74.
 AROLES, Joan: II 157.
 AROLES, Pau, fill de: I 119.
Arquebisbes: I 385, 387; II 289. V. Lisboa, Montreial, Rosana, Saragossa, Sàsser, Sevilla, Tarragona, Tessàlia, Toledo, València.
Arràs, Ras, draps de: I 6, 27, 47, 68, 72, 83, 98, 111, 151; 189 (*dels àngels, dels salvatges*); 200, 202, 207 (*dels àngels*); 240; 241, (*d'Hèrcules*); 251 (*dels salvatges*); 257, 261, 268, 298, 305, 331, 336, 339, 372, 398, 405, 419, 435; II 21, 32, 102, 151, 248, 292.
 ARTAL: I 197.
 ARTÉS, Andreu:
 ARTÉS, Francesc, velluter: II 265, 266.
Arxiu Històric de la Ciutat (Arxiu Municipal): I XI, XIV, XVII, XIX, XXII, XXIII, 4, 8, 31, 45, 56, 65, 76, 84, 96, 113, 114, 156, 163, 166, 199, 206, 207, 218, 271, 277, 303, 306, 318; II 118, 175, 370.
 — «Cartes Comunes Originals»: I 95, 131, 235.
 — «Cartes reials originals»: I 114, 131, 150, 156, 163, 199, 206, 253, 256, 278, 283, 286, 353; II 19, 28, 148, 220, 223, 224, 226, 235, 243, 339, 462.
 — «Cerimonial Reial», V. «Llibre de les Solemnitats».
 — «Consueta»: I XII.
 — «Dietari», «Manual de Novells Ardits»: I XI, XII, XVI, XVII, XXII, 39, 185, 235, 261, 304, 305, 421; II 2, 13, 20, 30, 36, 41, 42, 44, 54, 67, 70, 76, 99, 109, 118, 127, 175, 184, 186, 205, 211, 253, 254, 256, 326, 328, 366, 401, 420, 430, 437, 493.
 — «Dietari de morts i entrades del rei i altres»: II 327, 343.
 — «Llibre d'Agraduacions», «Llibre d'Agraduacions de l'Obreria»: I 229, 450; II 30, 34, 93, 145, 160.
 — «Llibre de algunes coses assenyalades»: I XI, XVI, XVIII, XXI-XXIII, I, 9, II, 12, 155, 272.
 — «Llibre de les carns»: II 158, 274, 363, 364, 373.
 — «Llibre de Cerimònies». V. «Llibre de les Solemnitats».
 — «Llibre de Claveria»: I 5, 8, 31, 45, 56, 61, 103, 113, 158, 166, 359, 380.
 — «Llibre dels Forments»: II 156, 274, 295, 298, 306, 393, 438.
 — «Llibre dels Obrers». V. «Llibre d'Agraduacions de l'Obreria».
 — «Llibre dels Privilegis». I 260.
 — «Llibre de les Sepultures fetes per part de la Ciutat»: I 440; II 89, 141.
 — «Llibre de les Solemnitats» o «Llibre de les Cerimònies»: I XI-XXIII, I, 9, II, 12, 207, 244, 246, 263, 264, 272, 302, 305, 356, 370, 377, 382, 408, 420, 421, 423, 424, 438, 445; II 20, 66, 73, 76, 89, 118, 141, 186, 203, 211, 236, 251, 255, 263, 264, 303, 493.
 — «Llibre de Soltes»: II 121, 156, 273.
 — «Llibre Verd»: II 50, 51, 167.
 — Llibres antics: II 76.
 — «Manual de Novells Ardits». V. «Dietari».
 — «Ma corrent». V. «Registre de Deliberacions».
 — «Memorial» o «Testament dels Consellers»: I XIII, XIV.
 — «Registre de Deliberacions» o «Ma corrent»: I 1, 12, 64, 75, 84, 134, 190, 233, 236, 237, 265, 300, 302, 303, 328, 343, 351, 352, 368, 391, 393, 400, 409, 417, 427, 428, 432; II 1, 2, 20, 38-41, 65, 66, 69, 72, 75, 79, 81, 83, 85, 86, 99, 148, 150, 159, 171, 173, 175, 176, 200, 204, 209, 210, 214, 217, 223, 224, 226, 235, 251, 262, 288, 330, 334, 343, 506.
 — «Registre o rúbrica de Lletres Closes»: I 62, 207, 254, 353, 422; II 72, 148, 150, 419.
 — «Registre de Lletres reials»: II 28, 148, 203.
 — «Registre o Rúbrica d'Ordinacions» o «Crides»: I XII, XVI, 4, 218, 236, 244, 245, 275, 283, 287, 288, 291, 295, 296, 305, 306, 310, 316, 317, 321, 334, 335, 341, 359, 370, 374, 378, 384, 395, 418, 429, 432; II 5, 14, 30, 43, 51, 83, 112, 121, 128, 172, 190, 195, 301, 317, 450.
Arxivers de Casa de la Ciutat: II 106, 155, 266, 273, 274, 393. — V. *Racional, Arxivers del.*

- Arxiu del racional. V. Casa de la Ciutat. Casa del racional.*
 ASBERT: I 25.
Ascensió, festa de la: II 61, 200.
 Asplugues. V. Esplugues.
 ASPRER, Francesc de, advocat de la Ciutat de B.: II 437, 448.
 ASQUERIT. V. Esquerit.
Assessors de la Ciutat o de la Casa: II 276, 389, 408, 411. V. LAUGER, PUJADES, Jerònim. V. *Assessors de la Visita.*
Assessors del General o Diputació. V. Generalitat.
Assessors de la Seca. V. Seca, assessors.
Assessors de la Visita. V. Visita.
Assumpció, festa de la: I 437.
 ASTELLO, P.: I 71.
 ASTER, Pere, especier: I 213.
 ASTOR, Açtor, Jerònim, doctor del Reial Consell: II 188, 189, 201.
 ASTORGA, marquès de: I 413.
Atabalers de la Ciutat. V. tabalers.
Audiència Reial: I 367. — *Verguers de la:* II 117, 118, 202, 206. V. *Consell Reial.*
 AUSTRIA, arxiduc de. V. ALBERT, arxiduc.
 Avellà, carrer d'en: I 218, 219, 415.
 AVELLÀ, Avallà, Francesc, notari, escrivà de registre del Consell de B.: II 294, 298.
 Aversa. Versa, lloc i castell. I 3.
 AVINENT, Gabriel: I 213.
 Avis: I 272, 273. — Mestre de. V. JOAN I de Portugal.
 AVINYÓ, Jordà, mícer: I 166 (ordenador de comptes del General).
 AXART. V. EIXART.
 AXERRAT, Joan: II 17.
 AXERRAT, Perot, I 420, 427, 428 (conseller quart).
 AYMERICH, fuster de la Ciutat: II 274.
 AYMERICH, Bernat: II 87, 310.
 AYMERICH, Jaume, advocat de B.: II 116.
 AYMERICH, Miquel de, abat de Sant Cugat del Vallès: II 106, 113, 115, 116, 119, 120, 145.
 AYMERICH, Pere: II 259.
 AYMERICH DEL BOSCH I DE SELLENT, Miquel, beneficiat de la Seu de B.: I 375.
 AYMERICH I CRUYLLES, Bernat de: II 401.
 AYMUNDE, Girard de, sastre: I 56.
 AYTONA, comte de: II 16, 17, 26, 33; 67 (Virrei de València).
 AYTONA, comtessa de: II 26, 33.
 AYTONA, marquès de: II 138, 411. — V. MONTCADA, Gastó de.
- BACH, Joan, guarda del tinell: I 118, 196, 198, 206, 229.
 BACH, Joan, menor: I 213.
 BACH I CARTELLÀ, Pere: II 385, 401.
 Badalona: I 4, 294, 295, 297. — Sagrera de: I 5.
 Badajoz, bisbe de: I 413.
 BAGET, Melcior, escriptent: II 80.
 Bala. V. Basilea.
 Balaguer: I 210, 266.
 BALAGUER, Isidre, conseller de B.: II 451.
 BALAGUER, Pau: II 2; flassader, 4.
 BALAGUER, Pere: I 230.
 BALART, Pere: II.
 BALDICH, Joan: I 147.
 BALDRICH: I 170.
 Balears, illes. V. Mallorca, Menorca, Eivissa
Ball de la Tribalda: I 339, 399.
 BALLARÓ, Joan: I 24, 27.
 BALLARÓ, Joan: II 399.
 BALLE, Antoni, notari del Banc: II 156.
 BALLE, Ramon, procurador fiscal: II 275.
 BALLESTER, mossèn: I 141, 143.
 BALLESTER, Andreu: I 71, 103.
 BALLESTER, Arnau: I 113.
 BALLESTER, Gabriel: I 5 (clavari de la ciutat). — Fill de: I 119.
 BALLESTER, Jaume: I 191, 302, 308, 329, 336.
 BALLESTER, Joan, pintor: I 61.
 BALLESTER, Pere: I 6, 8, 23, 35; 37 (conseller terc); 38, 41, 62, 188.
Baluards: II 53, 61, 71, 128, 131, 164, 170, 178, 190, 192, 195, 222, 246. — *de la Drasana:* II 61. — *de Llevant:* II 61, 171, 183, 187, 246. — *de Mitjorn:* II 61, 99, 126, 171, 183, 187, 195. — *del pla de Sant Francesc:* II 49. — *del Rei:* II 178. — *de Santa Madrona:* II, 246. — *del Vi:* II 62, 183. — *Torres. V. Torres.*
Banc: II 156, 254, 266, 274, 295, 298, 301, 304-306, 318, 328, 353, 354, 373, 387, 389, 393, 405, 408, 411, 427, 430-432, 439, 440, 441, 453, 455, 456, 459, 479, 493, 497, 504. — V. *Taula.*
 — *administrador:* II 156, 274, 295, 389, 408, 411. V. ROMEU, Jerònim; SANT JOAN I ALSINA, Hug; SPANO, Miquel; TALAVEIRA, Jerònim.
 — *argenters:* II 298, 328, 353, 393.
 — *bastaix:* 157, 274, 295, 298, 301, 354, 405.
 — *caixer:* II 156, 274, 296, 438.
 — *credencier:* II 274, 296, 298, 306, 353, 393, 438.

- *Llibre major (portant o regent lo)*: II 156, 274, 295, 296, 298, 306, 353, 393, 438.
 — *Llibre manual (portant o regent lo)*: II 274, 296, 353, 438.
 — *Llibre segon (portant lo)*: II 274, 296, 306, 393, 438.
 — *notari*: II 156, 298.
Bancals: I 133.
Bandera de la ciutat de B.: I 57, 76, 142; 185 (major o senyera); 186 (eixida); 235, 236 (eixida); 265 (eixida); 266-267, 384; II 65, 69-85 (eixida); II 331 (estendard).
 — *Penoner, ganjaroner, alferes o portador de la*: I 236; II 77.
Bandera reial: I 76, 77, 312.
Bandera de sant Jordi: V. *Jordi, sant, bandera*.
Bandera de santa Eulàlia. V. *Eulàlia, santa; bandera*.
BANÚS, Francesc: II 74.
BANÚS, Narcís, notari: I 304.
BANYATÓS, Josep: II 148, (regent del Consell d'Aragó).
BANYOLES, abat de: I 102. V. *VALLGORNERA*.
BARAJAS, Barages, comte de: II 179-181.
Barbastre: II 159 (Corts).—bisbe de: II 281.
BARBARA, santa: I 12, 19, 406. V. *capella de*.
BARBERÀ, Galceran de: II 369, 376.
BARBERÀ, Joan de: I 52, 206.
Barca de la Ciutat: II 126, 127.
Barcelona, casal de: I 1.—*comtat de*: I 279; II 139, 242, 245.—*comtes de*: I 395; II 129, 139, 246, 407, 486.
BARGALLÓ, Joan: I 428.
Barnola. V. *Bernola*.
BARQUERES, Bnt. de: I 196.
BARRERA, Josep, ciutadà honrat de B.: II 387, 447.
BARRERA, Magí, ciutadà honrat de B.: II 387, 447.
BARRIL, Miquel, argenter: I 402.
BARTOMEU, sant: I 20.
BARTHOMEU, Lluís Miquel de, canonge de la Seu de B.: II 112.
BARTHOMEU, Vicenç: II 256, 257, 259-261, 265-268, 271, 272 (conseller segon).
BARUTELL, Frare: I 28, 29.
BARUTELL, Andreu: I 53.
BARUTELL, Berenguer, ardiaca de la Mar, cosí germà de la infanta Isabel: I 33.
BARUTELL, P.: I 53.
BAS (Bassa), Montserrat: II 296 (trompeta); 440, 449.
Basilea, Bala, concili de: I 99, 101.
BASILI, sant: I 19.
Bastaix del dret nou: II 123, 157, 274, 296, 298, 354, 405, 440, 479.
Bastaix del morbo. V. *Bastoner del morbo*.
Bastaixos de la Taula i del Banc. V. *Taula i Banc*.
BASTIDA, mossèn: I 206.
BASTIDA, Joan: I 369, 371, 372, 373, 377, 379, 380, (clavari); 383, (ex-conseller en cap); 384, 393.
BASTIDA, Miquel: II 20, 25 (conseller segon); 43, 59.
BASTIDA, Miquel Joan, conseller de B.: II 302.
Bastoner, batlle del morbo, morber: II 15, 25, 115, 122, 157, 267, 274, 275, 295-297, 321, 344, 345, 353, 405, 447, 479. V. *BUSQUETS, Joan; DARDER, Francesc*.
BATISTA, regent del Consell d'Aragó: II 101.
Batlle de Barcelona: I XIII, 23, 35, 37, 38, 41, 42, 46, 53, 59, 60, 63, 70, 73, 81, 86, 94, 103, 105, 110, 123, 124, 129, 132, 137, 141, 147, 154, 155, 157, 162, 165, 171, 173, 178, 181, 183, 185, 186, 188, 192, 194, 196, 203, 229, 236, 247-249, 252, 266, 276, 290, 320, 321, 334, 347, 358, 379, 418, 428, 441, 443, 447, 450; II 3, 33, 34, 92, 109, 144.—*cort del*: I 185, 235. V. *HORTIGUES, Galceran; MARIMON, Bernat Joan; MASSANET, Bartomeu Agustí; TORRENT, P.; VILA, Perot*.
Batlle de cops: II 449.
Batlle general, Batllia general de Catalunya: I 102, 154, 155, 157, 165, 232, 249, 252, 253, 258, 259; II 26, 70, 109, 111, 119, 120, 168, 227, 232, 251, 253, 254, 258, 259, 269, 272, 296, 314, 315, 331, 348, 350, 367, 368, 378, 382-384, 412, 413, 415, 449. V. *ÇA-RIERA, Joan; OMS I DE SANTA PAU, Ramon de; REQUESENS, Galceran de*.
 — *advocat fiscal*: II 315, 368, 384.
 — *assessor del*: II 109, 227, 251, 258, 264, 315, 324, 368, 378, 384, 449.
 — *consistori del*: II 109, 253, 258, 259, 264, 269, 315, 324, 367, 368, 378.
 — *escrivà major de la*: II 227. V. *ÇA-FONT, Josep*.
 — *escrivà oficial*. V. *DAGUI, Francesc*.
 — *lloctinent del*: II 258, 272, 324, 378, 384. V. *AGULLANA, Francesc; RUBÍ, Pere*.
 — *porter*: II 314.
 — *regent*. V. *JANER, Jaume*.

- Batlle del morbo. V. Bastoner del morbo.*
BAUDILL, sant: I 20.
BAYETOLA CAVANILLAS, regent del Consell d'Aragó: II 220, 235.
BAYONA, marquès de: II 332.
BEATRIU, filla de Ramon Alemany de Cervelló. V. Cervelló, Beatriu de.
BEATRIU, muller de l'infant Enric, germà d'Alfons el Magnànim: I 227, 312, 314, 315, 343-350, 351, 352, 408, 410.
BEAUMONT (Bemunt), Joan de, camarlenc de Carles de Viana: I 240-242, 269.
BEJAR, duc de: I 413.
BELLAFILLA, fill de Joan de: I 192.
Bellafila, carrer, quatre canions de: II 337. V. Casa de mossèn.
BELLAFILLA, Joan de: I 188, 192.
BELLAFILLA, Joan Carles de, conseller segon de B.: I 393, 396, 409, 414.
BELLAFILLA, Joan Miquel de: I 448, 451.
BELLAFILLA, Josep de: II 74, 76, 79, 86, 105, 115, 173, 183, 189, 190, 205, 219.
BELLERA, baró de: I 379.
BELLERÓ, síndic de Perpinyà: I 414.
Bellesguard, torra de: I 47.
BELLET, Pere de: II 154, 157.
BELLFORRIER, Jacques de: I 120.
BELLOCH, Bartomeu: I 230.
BELLOCH, Bernat Pau: II 156.
BELLOCH, Pere Pau: II 154, 157.
Bellpuig, abat de: I 103.
BELLS, Antoni, argenter: I 220, 230.
BEMUNT, V. BEAUMONT.
BENAVENT, comte de: I 413.
BENAVENT, comtessa de, senyora de la baronia de Martorell: II 62, 88.
BENAVENTE, comte de, sumiller de corps de Felip V: II 504.
BENAVENTE, marquès de: II 500.
BENET, sant: I 15, 19.
BENET XIII, papa: I xvii, 382.
BENET, Joan: I 282.
Benevento: I 228.
BERARDO, Agustí: II 297, 403.
BERART, Marià, doctor en drets: II 105, 108, 115.
BERART DE VAZIA, Serapi, degà de l'església de Girona: II 403.
BERENGUER, Antoni, conseller cinquè: I 276.
BERENGUER, Pere: II 156.
BERENGUER, Pere Pau: II 157.
BERGA, Marc, religiós de Fra Menors: I 204, 270, 303, 315.
BERGADÀ, Francesc: II 431, 433.
BERGÉE, BERGEA, senyor de la, sobrintendent de les armades: II 260.
BERNABÉ, sant: I 20.
BERNARDO, vice-canceller del Consell d'Aragó. II 20, 28.
BERNAT, sant: I 15, 19.
BERNAT, Joan, framenor: I 144.
BERNOLA, Onofre, sastre: II 426, 432.
BERTOLROLA, Melcior: II 70.
BERTRAN, correu. V. TAMARIT, Bertran.
BERTRAN, Andreu, bisbe de B.: I 55, 57, 61, 62; bisbe de Girona: I 9.
BERTRAN, Antoni: I 53, 76 (vice-almirall); 166.
BERTRAN, Francesc, misser: I 62.
BERTRAN, Francesc, senyor de Gelida, 284.
BERTRAN, Jaume: I 76 (conseller de B.), 220, 229, 230.
BERTRAN, Joan: V. casa de.
BERTRAN, Joanet: I 119.
BERTRAN, Miquel: II 156.
BERTRAN, Pau, flequer: II 150.
BERTROLA, Melcior: II 39.
Bessòs, riu: I 445.
Betlem, Bellem, església de: II 182, 442.— V. entremès de.
Biblioteca, de l'Ateneu Barcelonès: I xxii.— de Catalunya: I xxii. — Provincial Universitària de B.: I xiii. (Consuetà nova).
Bidells. V. Estudi general.
Bigues, Pont de les. V. Pont de les Bigues.
Biroleta, jocs de la: II 203.
BISBALL, Joan: I 413.
Bisbe, Palau del. V. Palau episcopal.
Presó del: I xxi.
Bisbes: I 78, 165, 300, 368, 374, 375, 405, 445; II 168, 173, 206, 239. V. Arguelo, Badajoz, Barbastro, Cefalú, Cuenca, Elna, Girona, Lleida, Mallorca, Nàpols, Osca, Puçol, Sigüenza, Terranova, Tortosa, Urgell, Vic.
Bisbes de Barcelona: I xiii, 4, 20, 43, 55, 66, 75, 77, 99-101, 109, 111, 131, 132, 140-148, 163, 202, 204, 223, 227, 249, 250, 320, 346, 347, 349, 358, 368, 374, 375, 378, 380, 386, 400, 404, 405, 406, 412, 432, 436, 442, 444; 202, 204. II 6, 23, 26, 31, 53, 58, 59, 83, 89, 90, 104, 109, 119, 135, 153, 142, 143, 166, 167, 169, 172, 173, 177, 181, 202, 203, 206, 215, 217, 236, 249, 250, 269, 277, 289, 290, 296, 306, 307, 316, 317, 322, 323, 324, 337, 412, 456, 468, 473, 477, 486, 487, 489, 493. — V. ALBA, Manuel; BERTRAN, Andreu; CAÇADOR, Guillem; CAÇADOR,

- Jaume; CARDONA, Joan de; CARDONA, Pere de; GARCIA, Pere Martí; GERARD, Jaume; GIL MANRIQUE, Garcia; LORIS, Joan Dimas; ROVIROLA, Rafael de; SALAZAR, Benet Ignasi de; SENTIS, Joan; SENTMANAT, Ramon de; SIMON; SOLER, Joan; SOTOMAYOR, Alfons.
- BISBEVIDAL, Diego, obrer del Consell: II 249, 250, 253, 256, 258, 265-267, 273.
- BISINYANO, príncep de: I 294, 299, 405, 413.
- BIURE mossèn: I 83, 155.
- BIURE, Andreu de: I 132 (diputat), 189.
- BIURE, Arnau de, oïdor de comptes de la Diputació: I 52.
- BLACH, rei: I 223-226.
- BLAI, sant: I 20.
- BLANCA, reina de Navarra: I 114, 115.
- BLANCH, Francesc, notari de B.: II 150.
- BLANCH, P., prevere, regent la sagristia de la Seu de B.: I 103.
- BLANCH, Pere, mestre d'aixa: I 9, 10.
- Blanes: I 4, 286.
- BLANES, Ramon: II 74.
- BLASCO, Bernat, argenter: I 120.
- Blat, plaça del*: I 5, 6, 21, 22, 28, 33, 34, 36, 56, 140, 209, 216, 218, 219, 223, 227, 233, 236, 283, 296, 313, 322, 385, 386, 415, 451; II 15, 17, 35, 96, 146, 166, 281. — *V. Àngel, plaça del.*
- BLAY, de l'ordre de Predicadors: I 154, 159.
- BLEDA, Miquel, argenter: I 401.
- BOHEMIA, rei de. *V. LADISLAU el Pòstum i FERRAN.*
- BOHEMIA, prínceps, fills de l'emperador Maximilià: II 175, 176.
- BOFILL, Bartomeu, notari i escrivà del vicariat: II 50.
- BOFILL, Salvador: II 256.
- BOFILL, Segimon (Gismundo), ciutadà honorat de B.: II 261, 381, 434, 447, 448 (clavari).
- Boheria. V. Bòria.*
- BOIX, Antoni: II 435.
- BOIXADORS, Didac de, comanador de Sant Joan: II 259, 265, 267.
- BOIXADORS, Joan de: I 103, 428, 450.
- BOIXADORS, Lluís de: II 105, 115, 163, 259, 312.
- BOLET, Pere Pau Bonaventura: II 87, 127, 130.
- BOLET I VILAR, Joaquim: II 154, 157.
- Bolonya: I 417.
- BONADONA, Pere Pau, tauler: II 294, 318.
- Bonaire, carrer de*: I 442.
- BONANAT, Antoni: II 290, 291, 294, 296, 300, 305-314, 315, 317, 319, 321 (obrer del Consell).
- BONCOMPANY, Hug, cardenal de Sant Sixt, legat pontifici: II 14-18.
- BONELL, Esteve: II 7.
- BONET, Francesc: II 2, 4.
- BONET (des Bonet), Jaume de: I 80, 86, 93, 104, 124, 127, 128, 136, 146, 161, 170, 177, 180, 197.
- BONET, Joan: II 87
- BONET, Nicolau, conseller terç: II 218, 239, 241.
- BONET SACARÉS, notari reial: II 150.
- Bonsuccés, església de Nostra Senyora del: de clergues Servites*; II 291, 442, 445. — *Prior del*: II 312.
- BONVEHÍ, Miquel: II 434.
- BOUTILLIER (Bouthillier): II 244-246. *V. LETELLIER, Lluís.*
- Boqueria, carrer de la*: II 4, 8, 76, 78, 84, 131, 160, 162, 500.
- BOQUET, misser: I 206.
- BOQUET, Joan, advocat extraordinari: I 429, 437, 443.
- BOQUET, Pere (conseller segon): II 218, 239, 240.
- Borbolls, sala dels*: II 366, 374, 375, 409, 444.
- Borgonya, gran canceller de: I 404, 413.
- Bòria (Boheria), carrer, plaça*: I 5, 6, 21, 28, 55, 56, 172, 173, 174, 179, 182, 187, 191, 193, 209, 216, 218, 219, 223, 227, 248, 250, 259, 266, 267, 270, 283, 295, 296, 298, 313, 322, 325, 334, 340, 341, 384-386, 395, 400, 415, 442, 451; II 12, 14, 15, 17, 35, 51, 60, 96, 129, 135, 146, 166, 173, 281, 457, 495, 497, 503, 504.
- BÒRIA, Tomàs: II 150, 154, 157.
- BORJA, Roderic de, cardenal: I 336-339.
- BORJA SANZON I MASCARELL, Josep de, de l'hàbit de Montesa, governador de la plaça de B.: II 396, 397.
- Born, plaça del*: I 5, 6, 21, 22, 24-28, 34, 36, 55, 80, 85, 86, 93, 104, 124, 127, 128, 136, 137, 146, 147, 161, 170, 172, 180, 182, 187, 191, 209, 213, 216, 217, 220, 227, 230, 250, 259, 283, 288, 290, 293, 296, 298, 300, 313, 322, 323, 326, 332, 334, 340, 395, 442, 451; II 12, 35, 53, 61, 96, 129, 135, 146, 166, 171, 172, 191, 199, 281, 457, 495, 503. — *cantó del. V. cantó del Born.*
- BORRA, trompeter. *V. ARAGÓ, Martí de.*
- BORRA, mossèn. *V. TALLANDER, Antoni.*

- BORRÀS, Jacint, notari de B. : II 349, 357, 367, 383, 386 (escrivà del racional i mestre de cerimònies dels Consellers); 416, 421, 422, 432-434, 436, 437, 445, 446.
- BORRÀS VINYALS, Jerònim, notari: II 454.
- BORRELL, canonge de la Seu de B. : II 18.
- BOSCÀ (Boschà), Joan : I 45, 59, 62, 63, 113, 177, 315.
- BOSCÀ (Boschà) Joan, major : I 71, 120,
- BOSCÀ (Boschà), Joan, menor : I 66, 74, 80 (clavari); 87, 182, 187, 191, 193; 282 (cònsol).
- BOSCÀ (Boschà), Joan Brígit : I 308, 312, 323, 333.
- BOSCÀ (Boschà), P. : I 22, 34, 36.
- BOSCH, Bonaventura : II 329.
- BOSCH, Francí del, síndic de Lleida : I 276.
- BOSCH, Joan : I 193.
- BOSCH, Miquel Joan, canonge de Vic : II 396.
- BOSCH, Pere, cirurgià : II 150.
- BOSCH DE VILAGAYA, Vilaguaja, Miquel : I 428, 448, 451.
- BOSCH DE VILASSAR, Francesc : I 419 (conseller en cap); 423, 428, 437, 442, 443, 446, 448, 450.
- BOSCH DE VILASSAR, Miquel : I 447.
- BOSQUET, Andreu : I 161.
- BOSQUET, Arnau : I 170, 187.
- BOSQUET (Bosquets), Francesc (Francí) : I 36, 104, 137, 180, 183.
- BOSSER, Alvar, cònsol : II 163.
- BOSSER, Alvar Antoni : I 421; II 265.
- BOSSER, Gabriel Antoni, doctor en medicina : II 110, 115.
- BOU, misser : II 91.
- BOUTILLIER, Bouthiller : II 244.
- Bovatge* : II 139.
- BOVER, Joan : II 2, 88.
- BOXADELL, Jaume, barber : I 289.
- BOXADORS. V. BOIXADORS.
- BOYGUES, Miquel, argenter : II 7.
- BOYL, la noble Na : I 112.
- BOYL, Felip : I 70.
- BOYL, Ramon, camarlenc d'Alfons el Magnànim : I 52, 96.
- Braços, els tres, del Principat : I 75, 102, 135, 141, 143, 154, 155, 158, 261, 267; II 137-140, 150, 168, 169, 171, 191, 193, 197-199, 200, 202, 204, 205, 207-210, 219, 229, 231, 233, 251, 253, 254, 261, 267, 296, 310, 350, 379, 383-386, 401-404, 418. — *Protector del Braç militar*: II 251, 261, 310. — *Verguers dels*: II 199, 270.
- BRANCBURCH, marquès de : I 413.
- BRANDO, Pero, armer de Pere IV : II 284.
- BRANXIS, Joan de, familiar de Pere IV : I 283.
- BRASSÓ, Bonaventura, doctor en Drets, advocat de la Seca de B. : II 303.
- Brescia (Breça), governador de : I 413.
- Breda, *Sant Salvador de* : II 207. — *abat de* : I 313. V. COPONS, abat.
- BRET : I 197.
- BRET, Guillem : I 304, 338 (conseller terç).
- BRET, Nicolau : I 213, 338, 344.
- Briançon, degà de : I 414.
- BRÍGIDA, santa : I 13.
- Brivia*. V. VÍBRIA.
- BROCA, Brochà, Bernat de : I 28, 29.
- BROCA, Pere : II 265, 266.
- BROSCU, Josep, mestre de camp : II 400.
- BRU, Francesc, ciutadà honrat de B. : II 204.
- BRU, Jaume : II 183.
- BRU, Josep : II 255, 265, 266.
- BRU I BANYULS, Josep : II 396.
- BRU D'OLSINA, Francesc : II 298, 318.
- BRUÇA : V. ABRUÇ.
- BRUCH, Joan : I 338.
- BRUGUERA : I 119.
- BRUGUERA, Jaume : I 230.
- BRUGUERA, Jaume, prevere, beneficiat de la Seu de B. : I 375.
- BRUGUERA, Miquel, escrivà de les Obres de la Ciutat de B. : I 103.
- BRUJÓ, Joan, notari, escrivà del Consell de B. : I 304.
- BRUNET, Pau, carnicer i candeler de sèu : II 150.
- BRUNIQUER, Esteve Gilabert, escrivà del Consell i del Racional de la Ciutat, síndic de B. : I XIV, XVI-XVIII, XX, I, II, 12; II 121; 155, 213, 214 (síndic de B.) — *Rúbriques o Cerimonial dels magnífics consellers i Regiment de la ciutat de Barcelona*. I XVI, 9, II, 12.
- BRUNIQUER, Joan Pau : II 190; 286, 294, 295, 298, 299, 301, 305, 308, 318, 322, 325 (conseller cinquè).
- BUADELLA, Cebrià, notari : I 282, 284 (obrer del consell).
- Buçot, cantó d'en P.* : V. *Cantó*.
- BUCOT, Baltasar, canonge de la Seu de B. : I 62, 101, 111.
- BUCOT, Francesc (Francí) : I 31, 32, 161, 180, 183, 188, 191, 193, 270.
- BUCOT, G., candeler : I 103.
- BUCOT, G. : I 80.

- BUÇOT, Gaspar: I 23, 35, 45, 46, 52, 59, 60, 62, 63, 113, 120, 158, 192.
 BUÇOT, Guillem Pere: I 7, 31, 181.
 BUÇOT (Bussot), Joan: I 7, 8, 23, 31, 38, 41, 46, 48, 53, 59; 60, 61, 82-84, 86, 87 (conseller en cap); 91, 94, 102, 105, 112, 115, 120, 124, 127, 129, 132.
 BUÇOT (Bussot), Pere: I 45, 56, 65, 67, 74, (clavari); 102, 105, 112 (conseller quart); 120, 123, 124, 127; 128 (obrer); 147, 162, 183, 187, 192, 249, 257; 269 (obrer); 277, 302, 313, 338.
 BUÇOT (Bussot), P., menor; I 191, 193, 282.
 BUÇOT DE SITGES, Francesc: I 412, 413.
 Buen Retiro: II 339, 449.
 BUGUERA, fill d'En: I 119.
 BURGÈS, Antoni Joan, V. BURGÜES, Antoni Joan.
 BURGÈS, Pere: II 39, 40, 87.
 Burgos, I 353, 354. - bisbe de: I 413.
 BURGÜES, ambaixador de Joan II: I 249, 252.
 BURGÜES, Antoni Joan: II 116; 154, 155 (conseller quart).
 BURGÜES, Francesc, diputat, procurador reial de Mallorca: I 196, 205, 208, 209, 310, 313; II 74.
 BURGÜES, Galceran: I 34, 54; II 24, 26, 33.
 BURGÜES DE VILADECANS I DE SANT CLIMENT, Galceran, regent la vegueria de B.: I 248, 263, 264.
 BURNIACH, Joaquim, conseller de B.: II 488, 490-492.
 BUSQUETS, mestre: II 123.
 BUSQUETS, Andreu de: I 202, 204.
 BUSQUETS, Antoni, senyaler: I 329.
 BUSQUETS, Arnau Joan: I 197.
 BUSQUETS, Busquet, Francesc: I 80, 85, 193.
 BUSQUETS, Francí, «lo Roig», «lo Ros»: I 28, 29, 172, 178.
 BUSQUETS, Gabriel: I 215, 277.
 BUSQUETS, Dez Busquets, Guillem de: I 22, 38, 45, 54, 62; 147 (conseller segon); 150, 155, 158, 162, 164, 166, 171, 173, 178, 192.
 BUSQUETS, Jaume, conseller quart: II 38.
 BUSQUETS, Joan, bastoner del morbo: II 122.
 BUSQUETS, Marc, notari públic, escrivà del Racional de la Ciutat de B.: I XIX, 355, 356, 359.
 BUSQUETS, Miquel Ferrer de, canonge de la Seu de B.: II 112,
 BUSQUETS, «lo Negre»: I 173.
 BUSQUETS, P.: I 220.
 BUSQUETS, Pons de, canonge de la Seu de B.: I 44.
 ÇA BADIA, G.: I 6 (cònsol).
 ÇA BADIA, Pere: I 8 (cònsol).
 CABANELLES, G. de: I 25.
 CABANYAS, Josep: II 448.
 CABANYES, Bernabé, candeler de cera: II 151, 153, 155, 163, 218.
 CABANYELLES, G. de: I 25.
 ÇA BASTIDA, Arnau: I 128, 136, 146, 170.
 ÇA BASTIDA, Bernat: I 124, 136, 146, 161, 191.
 ÇA BASTIDA, Joan: I 245, 248, 252.
 ÇA BASTIDA, Josep: II 373, 374, 393.
 ÇA BASTIDA, Miquel, alias Font: I 126.
 ÇABATA, Pere: II 39.
 ÇABES, Miquel: II 39.
 ÇABRERA, vescomte de, almirall de Castella: I 390, 405, 413.
 ÇABRERA, Bernat Joan de, comte de Mòdica: I 53, 75, 77 (capità de l'armada), 99-102, 258, 263, 264.
 ÇABRERA, Cecília de: I 54, 78, 100-102, 109, III, 152-154, 165, 201-204.
 ÇABRERA, Frederic de: II 87.
 ÇABRERA, Ramon de: I 53.
 ÇABRERA, Sança Ximenis de, senyora de Noailles: I 54, 67, 71, 100, 110, 203, 269.
 ÇAÇADOR, Francesc: I 428.
 ÇAÇADOR, Gabriel: II 87.
 ÇAÇADOR, Guillem, bisbe de B.: II 16, 17, 23, 26, 31-35, 89, 141.
 ÇAÇADOR, Jaume, bisbe de B.: II 31.
 ÇAÇADOR, Joan Baptista: II 154, 155 (conseller terç).
 ÇAÇADOR, Pere: II 25, 64.
 ÇA CALM, P.: I 22; 24, 25 i 32 (obrer del consell); 34.
 ÇA CARRERA, Dalmau, jutge d'apells: I 213, 214, 220, 230.
 ÇACIRERA LLUPIÀ, Francesc, conseller de B.: II 332, 334, 336.
 ÇA COMA, Joan, mercader: I 197, 213, 220, 230.
 ÇA CONOMINA, Coromina, Conamina, Honorat, notari: I 239, 248, 252, 256 (conseller quart); 277.
 ÇA COROMINA, mossèn: II 78, 84 (diputat reial).
 ÇA COSTA, Andreu, mercader: II 2, 4; 24 (conseller en cap); 39.
 ÇA COSTA, Pere Ramon, Castellà d'Amposta: I 51, 53, 54; 262-264 (Mestre de Rodes).

- Cadira* de la ciutat: II 132, 133.
 CADIRETA, Bernat, crida y corredor de la ciutat: I 4, 24, 31, 32.
 ÇA ERA, Joan, pintor: I 138.
 ÇAFONT, Bernat, escrivà del racional de la Ciutat de B.: I XVII, 5.
 ÇAFONT, Jaume, escrivà de la *Generalitat: Dietari de les torbacions*. I 277.
 ÇAFONT, Josep, notari de B.: II 227 (escrivà major de la Batllia general); 273 (escrivà de registre).
 ÇAFONT, Nicolau, notari: I 215, 229.
 ÇAFONT, Onofre, conseller de B. I 393.
 ÇA FORTESA, Ramón, missatger de Mallorca. I 46.
 ÇA GARRIGA, Pere de, arquebisbe de Tarragona: I 43, 44.
 CAHORS, Galceran de.: II 25, 26, 70, 75, 79, 81, 86, 87.
 ÇA ILLA, Antoni.: I 215.
 CAÏM: I 17.
 CAIRA, Jerònim: II 154, 157.
 CAIS, Jaume.: II 436.
 Calàbria, ducat de: I 2.—Duc de. V. JOAN, ALFONS.
 CALAFF SOLDEVILA, Alexandre, síndic de Lleida: II 229, 231-233.
 Calataiud: I 163, 328.
 CALATANOXETA, (Caltanissetta?), comte de: I 53.
Calatrava, ordre de: II 400.
 ÇALBA, Bernat: II 259.
 ÇALBA, Bernat: I 155, 157, 165 (diputat militar).
 ÇALBA, Francesc: II 88.
 ÇALBA, Jaume, cavaller; I 413; II 41-43, 59.
 ÇALBA, Joanot, militar: II 2, 3, 7, 15-16 (conseller en cap); 32.
 ÇALBA, Joanot, donzell: II 21 (clavari).
 ÇALBA, Joanot: I 420, 424, 426, 428 (conseller segon).
 ÇALBA, Onofre: II 25.
 ÇALBA, Pau: II 25, 26, 87.
 ÇALBA, Perot: I 423, 428, 437, 439, 442, 443, 446, 448, 450; II 25, 26.
 ÇALÇA, Francesc: II 92.
 ÇALÇA, Joan Llorenç, notari, escrivà del racional de la Ciutat de B.: I XVI, XVII, XIX, 360, 370, 371, 377, 382, 384, 394, 408, 420, 424, 429, 430, 437-440, 449.
Calceteria, calceters, carrer de la: I 384-386, 415; II 12, 14, 15, 17, 52, 135. — V. *Especiers*, carrer dels.
 CALDÉS, Carles. V. CALDÉS I VILAFRANCA.
- CALDES, Miquel: II 297.
 Caldes de Montbui: I 235, 268.—*Batlle de*: I 235.
 CALDES I FERRAN, Ramon de: II 201.
 CALDÉS I VILAFRANCA, Carles: II 310, 314, 401.
 CALDERS: I 166.
 CALDERS, Lluís Joan de: II 204.
 CALDERS, Ramon de: I 53.
 CALIXT III, papa: I 210, 218, 223-226.
Call, carrer del: I 263, 317, 396; II 160, 162, 500.
 CALLAR, Francesc: II 256, 261.
 Càller: I 95.
 CALLIÇ, Jaume: I 54.
 CALOPA, Antic, monjo de la Seu de B.: II 23.
 CALOPA, Bartomeu, conseller cinquè I 415.
 CALOPA, Francesc Galceran, escrivà o secretari del Consell: II 121, 129, 150, 155.
 CALOPA, Paulo: II 39.
 CALSA. V. CALÇA.
 CALVET, Agustí, doctor en medicina: II 266.
 CALVÓ, Joan: II 150.
 CALZINA, Martí: I 198.
 CAMARASA, marquès de: II 138.
 CAMARATA, comte de: I 413.
 ÇA MASÓ: I 155; 166 (òidos de comptes).
Cambra apostòlica: I 424, 425, 453, 456-458, 494, 495, 498.
Cambrers d'Isabel la Catòlica: I 333.
 Cambrils: II 88.
Camí reial: II 8, 131, 160, 162.
 CAMÓS, Francesc de: I 7, 8, 23-25, 31, 35, 38; 42 (conseller segon); 48, 50, 52, 59, 60, 65, 66, 70, 73, 81.
 CAMÓS, Joan de: I 22, 85, 93, 155, 185, 186.
 CAMÓS, Marc Antoni de: I 428.
Campaneta de les ànimes o de la Ciutat, home de la campaneta: II 25, 114, 122, 157, 267, 274, 295, 320, 321, 354, 405, 406, 410, 415, 440, 468.
Camprodó, placeta d'en, II 167.
 Camprodon, abat de. V. MAGAROLA.
 CAMPS, beneficiat de la Seu de B.: I 347, 349.
 CAMPS, Francesc: II 308.
 CAMPS, Jaume: II 408.
 CAMPS, Tomàs: I 443 (prohom dels cònsols), 451.
 CANALES, marquès de: II 339.
 CANALS, Bnt.: I 215.
 CANALS, P.: I 197.
Canceller. V. Consell reial.
Canceller de Borgonya, Gran. V. Borgonya.

- Candelera, festa de la*: I 445.
Cancelleria. V. *Canceller*.
 CÀNDIA, santa: I 12.
 CANDOTTI, Vicenç, vice-nunci apostòlic a Catalunya: II 260, 264.
 CANET, vescomte de: I 414; II 78, 138; V. ROCABERTI i DE CANET, vescomte de; i ÈVOL I DE CANET, vescomte de.
 CANET, vescomtessa de: I 414; II 92, 120.
 CANTISCLÀ. V. LLENTISCLAR.
 CANTÓ, Nicolau, patró de galera: I 95.
Cantó: de l'alberg de P. Andreu, a la plaça de les Cols: I 80, 93, 104. — *del Born*: I 21, 22, 34, 36, 80, 85, 86, 93, 104, 124, 127. — *d'en Buçot, al carrer Ample*: I 173, 174, 179. — *de l'hostal, al Pla de Sant Francesc*: II 165. — *d'en Mas, barber*: I 36. — *del Regomir*: I 21, 22, 34, 36, 80, 86, 93, 94, 104, 127, 128, 137, 140, 147, 161, 187, 188. — *de mossèn Ros*: I 442. — *de Sant Cristòfor a l'entrar de la Bòria*: I 172-174, 179, 182. — *d'en Senós*: I 21, 22, 34.
Canvis (Canvis Vells), carrer dels: I 5, 6, 55, 140, 208, 209, 227, 233, 250, 259, 277, 288, 293, 313, 322, 325, 340, 395, 399, 451; II 11, 35, 51, 96, 129, 135, 146, 166, 172, 199, 281, 457, 495, 503. — *plaça dels*: I 21.
 CANYADELL, Pere Pau: II 298, 318.
 CANYELLES, Antic: II 86.
 CANYELLES, baró de: V. TERRÉ I CODINA, Josep.
 CANYELLES, Gabriel, notari, escrivà del racional i del Consell de B., escrivà del Capítol de la Seu: I XVIII, XIX, 24, 25, 32, 47, 48, 53, 65, 66, 133. — *Llibre dels Capbreus dels Aniversaris*.
Capdeguaita de la Ciutat: I 247, 248; II 110, 115, 122, 267, 274, 275, 295, 297, 308, 309, 321, 331, 353, 388, 393, 394, 405, 411, 438, 447, 465, 466, 479, 492, 494, 506. V. SALINES, Miquel; IVANYES, Joan; MIRALLES, Josep.
Capella reial: de Carles I: I 404. — *de Felip II*: II 58, 60. — *de Joan II*: I 311. — *xandres de la*: I 407.
 Capella del Virrei: I 425.
 CAPESTRANO, fra Joan de: I 223-226.
 ÇA PILA, Bernat: I 28, 29, 38, 53, 59, 60, 62, 63, 71, 81; 83, 86, 87 (conseller terc); 94; 95, 96 (missatger de B. a Alfons IV); 105; 132, 141, 143, (diputat); 147; 155-157, 162, 163, 165 (conseller segon), 173; 178, 180, 181, 183, 188, 192, 194, 196, 216, 249, 270; 280, 284 (conseller segon); 302, 338. — *Fills de*: 216.
 ÇA PILA, Bernat, menor, jove: I 183, 187, 191, 193.
 ÇA PILA, Berenguer: II 4; 16, 18 (conseller segon); 25.
 ÇA PILA, Gervasi: II 74, 84.
 ÇA PILA, Jaume: I 28, 34, 36; 71, 81, (mostassaf); 91, 94 (conseller quint); 99, 104, 105, 113, 118, 121, 124; 126 (obrer del Consell); 129, 132 (conseller quart); 136, 137, 143; 147, 155, 158 (cònsol); 162 (conseller segon); 166, 178, 181, 183, 188; 192 (conseller segon); 194, 248, 289.
 ÇA PILA, Jaume Joan: II 3-12 (conseller en cap); 25, 26, 32.
 ÇA PILA, Joan: I 132, 191, 193, 270.
 ÇA PILA, Joan Benet: I 282, 304, 308.
 ÇA PILA, Joan Bernat, conseller de B.: I 266, 267.
 ÇA PILA, Joan Berenguer: I 85, 93, 104, 118, 128; 147 (mostassaf); 178; 183, 185, 192, 194-196, 276 (conseller cinquè).
Capità de l'armada. V. PERELLÓS, Ramon de; CABRERA, Bernat, Joan de.
Capità general del Principat. V. *Virrei*.
Capità de la host de la Ciutat, de la bandera: II 72. V. ROIG I SOLER, Frederic; MARI-MON, Joan de.
Capítol catedral. V. *Seu: beneficiats, canonges, capítol*.
Capitulació de Vilafranca. V. Vilafranca del Penedès.
 ÇA PLANA, comanador de Sant Joan: I 249.
 ÇA PLANA, Françoi, Francesc: I 22, 36.
 ÇA PLANA, Gabriel: I 74, 80, 94.
 ÇAPONS, mossèn: I 249.
 ÇA PORTELLA, mossèn, oïdor de comptes: I 313.
 ÇA PORTELLA, Bernat: I 249.
 ÇAPSIR, canonge de la Seu de B.: II 297.
 Capua, Capuana: I 23, 220.
Caputxins, frares, convent: II 103, 154, 213, 218, 249, 290, 291, 452, 489, 492. — *de Jesús*. V. *Jesús, convent de*. — *de Montcalvari*: II 192, 288, 291, 315, 349, 368, 442, 446. — *de Santa Eulària de Sarrià*: II 288, 291, 349, 367, 442, 446. — *de Santa Madrona*: II 288, 290, 291, 314, 349, 367, 442, 446.
Caputxines, convent de monges: II 291, 442, 445.
 ÇARAGOÇA. V. Saragossa.

- CARALT, V. Queralt.
 CARAPS, Cebrià : II 108, III-III8.
 CARBÓ, Francesc, Francí : I 85, 93, III3, III8, I21 ; I27 (conseller quint) ; I28, I29, I32 ; I37, I41, I43 (cònsol) ; I47, I55 ; I71, (conseller terc) ; I73, I78 ; I81 (conseller segon) ; I86, I88, I92, I94, I96.
 CARBÓ, Galceran : I 7, 9, IO, 23, 31 (conseller segon) ; 35, 37, 38, 41, 42 ; 44, 46, 47, 52 (conseller primer) ; 59, 60, III8, I24, I47, I61, I70, I73, I87, I91, I93, 308, 312, 338 ; 346, 347 (obrer del Consell) ; 438.
 CARBÓ, Galceran, menor : I 434, 436-438 (clavari).
 CARBÓ, Jaume : I III8, I70, I72, I80.
 CARBONELL, Antoni, fuster : I 345, 350, 371, 372, 409, 410, 434, 435.
 CARBONELL, Climent, fuster : I 357.
 CARBONELL, Joaquim, canonge de la Seu de B. : II 225.
 CARBONELL, PERE : I 215, 229, 230 (sabater).
 CARBONELL, Pere : II 158.
 CARCASSONA, de Lleida : I 252.
 CÀRCER, Baltasar : II 259.
 CÀRCER, Francesc : II 173 (ambaixador de B. a Felip IV).
Cardenal-infant : V. FERRAN, infant, germà de Felip IV.
 CARDONA, Aldonça de : I 443 ; II 26.
 CARDONA, Antoni Folch, ambaixador de Felip II a Roma : I XXII.
 CARDONA, Bernat de, abat de Gerri : I 451.
 CARDONA, Carles de : I 443, 451 (abat de l'Estany i prior de santa Anna).
 CARDONA, comte de : I 28, 29 ; 57, 75-77 (almirall) ; 297.
 CARDONA, comtessa de : I 349.
 CARDONA, fill del comte de, gran senescal de Joan II : I 299, 325.
 CARDONA, duc de. V. La MOTTE.
 CARDONA, Elfa de : I 269.
 CARDONA, Enric, duc de, gran conestable i almirall d'Aragó, capità general de Catalunya : I 375, 376, 379, 405, 413, 414, 442.
 CARDONA, Enric de : II 62 ; 92 (governador de Catalunya) ; I44.
 CARDONA, Enric, duc de : II 160, 161, 168, 169 ; 190 (capità general del Principat) ; 200, 202, 203, 206, 211, 214, 222, 242, 269. — V. *Casa del duc de Cardona*.
 CARDONA, duquessa de : I 413, 442, 447.
 CARDONA, Ferran de, almirall de Nàpols : II 129.
 CARDONA, Francesc de, administrador de B. : II 508-510.
 CARDONA, Francesquina : I 100.
 CARDONA, Hug de, fill del comte de : I 53, 76, 165.
 CARDONA, Jaume : I 25.
 CARDONA, Jaume de : I I41 ; I54, I57, (diputat eclesiàstic) ; I65, 218, 241, 263 (bisbe de Vic).
 CARDONA, Jaume de, bisbe de Girona : I 257.
 CARDONA, Jeroni, conseller de B. : II 87, 302.
 CARDONA, Joan de, bisbe de B. : I 380 (de gràcia) ; 432, 436, 442, 445-452.
 CARDONA, Joan de : I 165 ; 240, 241, 249, 252 (majordom de Carles de Viana, comandador de Masdeu).
 CARDONA, Joana de, comtessa de Palamós : I 375, 376, 379, 414.
 CARDONA, Lluís de, abat de Solsona : I 414.
 CARDONA, Mateu : I 50, 52.
 CARDONA, Miquel : I 147, 161, 284.
 CARDONA, Pere, bisbe de gràcia a B. : I 412.
 CARDONA, Pere, bisbe de Seu d'Urgell : I 312, 349.
 CARDONA, Pere, portantveus de governador de Catalunya : I 427, 428 ; II 17.
 CARDONA, Pere Folch de, arquebisbe de Tarragona : I 376, 395, 398, 400, 403, 405, 413 (cancel·ler). — V. *Casa de P. de Cardona*.
 CARDONA, Ramon de : I 102, 165.
 CARDONA, fills de Ramón de : I 102, 103.
 CARDONA, Violant de, muller d'Enric de, governador de Catalunya : II 92, 120, 144.
 Caribdis : II 484.
 ÇA RIERA, Joan, batlle general de Catalunya : I 308, 310.
 Carladès, vescomtat de : II 139.
 CARLES I, Carles V, rei i emperador : I 363, 364-367, 381, 383, 387, 388, 391-410, 414, 416-418, 421, 422, 427 ; II 1, 2, 53, 90, 100, 101, 176.
 CARLES II : I xv, xx ; II 283-285, 338-341, 348, 349, 356, 357, 360, 362, 368, 390, 407, 418-420, 422, 427, 429, 430, 432, 442-443, 445, 449, 460, 461, 463, 464-466, 467, 476, 478, 479, 483, 485.
 CARLES, arxiduc d'Austria, Emperador : I xv.
 CARLES, príncep, fill de Felip II : II 19-30.
 CARLES, infant, germà de Felip IV : II 170, 173, 186, 187, 190-193, 195, 199, 201.
 CARLES DE VIANA, príncep, fill de Joan II,

- I 114, 237, 239-254, 261, 277, 282, 283, 308; 312, 345, 348, 356, 363-367, 370, 388, 391-402. — *espasa de*: I 244, 253.
- CARLES, Pere, bisbe de Girona: II 33.
- CARMANI, Gabriel, mercader florentí: I 61.
- Carme*, carrer del: II 79, 84.
- Carme*, convent del: I 205; II 92, 173, 238, 240, 291, 442, 445, 455, 457. — *Creu del*: I 17, 55, 142, 250, 311. — *ordre, freres del*: I 17, 45, 55, 72, 143, 250, 311, 403, 425; II 95. — *mestre de*. V. VILALLONGA, Joan de. — *prior del*: II 34, 92, 95, 238, 240, 492, 495. — *provincial del*: I 447, 448; II 33, 92, 173.
- Carmelites calçades*, convent de: II 291, 442, 446.
- Carmelites descalces*, convent de: II 291, 442, 445. — *descalços convent de*: II 118, 312, 492, 495. — *Prior de*: II 118.
- CARMONA, Martí Joan, notari, credencier de les franqueses: II 121.
- Carnestoltes*: II 66, 181, 190, 195.
- Carnisseria, dels Cabrits*: I 80, 85, 93, 104, 124, 126, 128, 136, 146, 161, 170, 180. — *del carrer Ample*: I 21, 22, 34, 36, 80, 86, 93, 104, 124, 127, 128, 137, 147, 161, 170, 172, 174, 179, 180, 182, 183, 187, 191, 193, 213, 220, 230, 325, 399. — *de la plaça del Blat*: I 21, 22, 34, 36. — *de la Mar*: I 275, 283. — *de Sants*: I 262, 263, 335, 418; II 4, 160. — *d'en Sors (Sors) carrer de la, alias de Simon Oller*, II 6, 45, 62; II 43, 51, 167, 442.
- CARO, Genís, fuster: I 285.
- CAROL, Antoni, sastre, verguer dels consellers de B.: II 295, 438.
- CAROL, Joaquim. V. QUEROL, Joaquim.
- ÇA ROVIRA, Francesc: I 137, 147, 214, 220.
- ÇA ROVIRA, Jaume: I 289.
- ÇA ROVIRA, Joan: I 1, 47, 161; 177 (obrer del Consell); 180, 182, 187, 191, 193; 197, 202, 204, 206 (obrer del Consell); 213; 218 (conseller segon); 221, 229, 249, 270, 282, 312.
- ÇA ROVIRA, Miquel, II 3-12 54 (conseller segon); 116, 120 (advocat de la Ciutat).
- ÇA ROVIRA, Ramon Cristòfor: I 448.
- CARRA, Joan de la: I 313.
- CARRANZA, Bartomeu, arquebisbe de Toledo: I 16.
- CARRERA, Jordi, conseller de B.: II 280, 281.
- CARRERES mossèn, cavaller: I 206.
- CARRERES, Gaspar: I 191, 197.
- CARRERES, Joan: I 173, 191 (mercader, obrer del Consell).
- CARRERES, Joan: II 307, 308, 311.
- CARRERES, Marc Antoni: II 103, 110, 121 (obrer del Consell).
- CARRERES, Pau: II 434.
- CARRERES, Pere Martir: II 390.
- CARRERAS I BERTRAN, Miquel, ciutadà honorat de B.: II 387, 390, 393.
- ÇARRIERA, V. ÇA RIERA.
- CARROÇ, noble: I 217.
- CARROÇ DE CENTELLES, Joaquim, comte de Quirra: II 92, 107, 108, 113, 115, 116, 119, 138.
- CARTELLÀ SABASTIDA DARDENA I FONTS, Josep Galceran de: II 341, 342, 388, 390, 447.
- Casa de la Ciutat, Casa del Consell*: I 5, 30, 48, 61, 64, 66, 67, 69, 73, 74, 82, 83, 90, 99, 100, 102, 103, 109, 110, 112, 113, 115, 116, 119, 121, 132-134, 138, 141, 153, 154, 173, 184-186, 189, 190, 202-205, 211, 216, 224, 232, 235, 236, 239, 241, 243, 245, 252, 255, 257, 265, 266, 267, 269, 275, 281, 285, 289, 293, 296, 300, 303, 304, 309, 310, 314, 320, 322, 324, 326, 333, 334, 347, 349, 350, 358, 370, 371, 375-383, 385, 387-390, 392-396, 400, 408, 412-414, 418, 419, 421, 431, 432, 436-444, 446, 447, 449, 451, 452; II 3, 4, 8, 12, 20, 21, 23, 24, 26-30, 33-35, 43, 45, 47, 49, 51, 52, 54, 55, 58, 60, 64, 70-73, 75-81, 83, 84, 92, 93, 96-98, 100, 101, 103-106, 107-112, 117, 119, 122-126, 129, 135-137, 140-145, 147, 148, 151, 153-155, 160, 162, 167-173, 175, 177-180, 181, 185, 186, 188, 191, 194-197, 199-205, 208, 210, 212, 217, 218, 220, 225, 227, 234, 236-241, 243, 247, 249, 250, 252-256, 258-261, 263, 264, 267, 268, 271, 275, 276-281, 284-286, 287, 289-293, 296-311, 313, 314, 317, 318, 320-322, 324-329, 331, 335, 337-339, 341, 343, 347, 350, 352-357, 359, 361, 362, 365, 366-368, 369, 371-377, 382-396, 400-402, 404, 406, 410, 415, 416-418, 421, 427, 430, 431, 433-436, 441, 451-460, 462, 465, 466, 469, 472, 473-475, 487, 490-494, 497, 498, 501, 503, 504, 506, 510.
- *Aposento dels assessors*: II 441.
- *Aposento del cap de l'escala*: II 405.
- *Aposento del mestre de cerimònies*: II 441.
- *Aposento dels habilitadors*: II 304, 339.
- *Aposentos del Consistori*: V. *Casa del Consell dels Trenta*.

- *Arxiu dels llibres de la Taula de Canvi*: I 96, 106, 110, 121, 203, 348, 372.
- *Arxiu del Racional. V. Casa del Racional.*
- *Campana*: II 114.
- *Capella*: I 189; II 189, 304, 376, 446, 498.
- *Casa de les eleccions*: I 151.
- *Casa, estància o quadra del Consell dels Trenta*: I 48, 64, 91, 119, 133, 134, 151, 189, 190, 241, 243, 301, 304, 343, 356, 376, 390, 393, 408, 439. II 31, 40, 71, 97, 148, 154, 188, 201, 212, 218, 227, 239, 276, 292, 304, 321, 338, 339, 347, 355, 376, 385, 435, 466.
- *Casa del Racional*: I XI, XII, XV, XVII, XIX, XXI, XXII, 48, 66, 83, 110, 111, 120, 122, 133, 151, 203, 243, 348, 370, 372, 377, 408, 424, 435, 441.
- *Claustre*: I 119, 120, 121; II 405.
- *Escala*: II 108, 116, 258, 260, 264, 307, 309, 311, 312, 390-392, 394, 396, 397, 400, 405, 410.
- *Escrivania del Consell o major (local)*: I 83, 110, 151, 348, 372; II 262, 288, 304, 441.
- *Hort, verger*: I 48, 66, 97, 119, 154, 165, 184, 189, 190, 202, 204, 243, 266, 282, 283, 304, 332, 333, 382, 387, 433; II 302, 304, 347, 369.
- *Llotgeta, logeta*: I 332.
- *Pati*: I 119, 121, 133, 189; II 3, 5, 6, 7, 15, 17, 71, 76, 112; 114 (pati davant); 130, 301, 469.
- *Porta del cancell*: II 380, 392, 394, 395, 397, 400, 415.
- *Porta del Consistori*: II 460.
- *Porta del Trentenari*: II 510.
- *Portal major*: I 83, 91, 119, 120, 133, 189, 211, 212, 221, 265, 438; II 71, 238, 268, 311, 415, 460, 462, 492.
- *Sala, Casa o Estància del Consell de Cent, Casa de Cent jurats, sala gran*: I XIV, 5, 48, 83, 91, 92, 111, 116, 117, 119-121, 133, 145, 151, 153, 190, 203, 212, 236, 275, 300, 301, 348, 352, 439, 443, 450; II 3, 24-26, 34, 38, 40, 69, 81, 93, 97, 99-101, 105, 107-109, 113, 115, 119, 123, 145, 146, 172, 238, 251, 255, 256, 260, 261, 267, 271, 275, 299, 302-304, 307-316, 321, 339, 351, 369, 375, 380, 385, 389, 393, 395, 401, 402, 404, 405, 410, 435, 449, 466, 472.
- *Sala o estàncies del Consistori. V. Casa del Consell dels Trenta.*
- *Teulada*: I 211, 212.
- *Verger. V. Hort.*
- Casa de la Diputació o del General*: I 52, 132, 186, 209, 216, 223, 227, 232, 242, 250, 259, 260, 293, 296, 298, 334, 340, 384, 386, 387, 395, 405, 417, 442, 449; II 12, 14, 17, 35, 51, 58, 61, 76, 79, 84, 86, 96, 110, 116, 123, 129, 135, 145, 166, 167, 172, 173, 176, 181, 186, 199, 262, 268, 275, 280, 299, 302, 321, 322, 324, 329, 331, 332, 360, 377, 384, 390, 391, 392, 411, 415-418, 456, 472, 491, 495, 503, 512.
- *Capella de Sant Jordi, Sala de la Capella o Sala gran dels pilars de Sant Jordi*: II 200, 325, 384, 417, 418.
- *Capella xica de Sant Jordi*: II 275.
- *Escala*: II 123, 124.
- *Pati*: II 123.
- *Altar*: II 123.
- CASADEMUNT, Francesc: II 4, 7.
- CASADEMUNT, Francesc: II 4.
- ÇA SALA, Francí: I 85, 93, ÇA SALA, Francesc: 282, 284.
- CASALDÀGUILA, Bernat de: I 191, 193.
- CASALDÀGUILA, Bernat Joan, Joan Bernat de: I 178, 183; 248 (oïdor de comptes).
- CASALDÓVOL, Bernat: I 344.
- CASALS, Rafael, paraire: I 428.
- CASAMITJANA, fra Gaspar: II 297.
- CASAMITJANA, Casamiyana, Rafael: II 142, 145.
- CASANOVA, Llorenç de: I 71.
- CASANOVES, Bernat, barber: I 324.
- CASANOVES, Bernat, candeler de cera: I 220.
- CASASAGE, Casasaia, Francesc de: I 25, 93.
- CASASAGE, Jaume de: I 127 (cònsol).
- CASSANATE, Dalmau de: II 461, 462.
- CASELLES, Joaquim, cirurgià: II 163.
- CASELLES, Lluís: I 94, 127, 128, 146.
- Cases*:
  - *d'Amigant a la davallada de Sant Miquel*: II 337.
  - *d'Alemanys, pintor*: I 442.
  - *de l'Ardiaca major*: I 227.
  - *de l'Arquebisbe de Tarragona. V. de Cardona.*
  - *de Joan Ballaró*: I 24.
  - *de Miquel Bastida*: II 20.
  - *de mossèn Bellafila*: I 442.
  - *de la comtessa de Benavent, del marquès de los Velez, son fill, prop de la carniceria d'en Sorts*: II 62.
  - *de Joan Bertran, al carrer Ample*: I 341.
  - *de Joanot Çalba*: I 424.
  - *de Cardona o de l'almirall de Nàpols Ferran de Cardona, o de l'arquebisbe de Tarragona Pere de Cardona, o del duc de Cardona, o de*

- Pere de Cardona, al carrer Ample* (Palau de Carles I, Felip II, Felip III i Felip IV): I 12, 13, 395, 400, 403, 405-407; II 6, 12, 17, 45, 47-49, 52, 58, 60-63, 128, 129, 135, 167, 170, 173, 178, 179, 181-183, 187, 189, 190, 196, 211, 214, 224, 233, 234, 285, 333, 502. V. *Palau del Virrei*.
 — *de Carroç, a la plaça de Santa Anna*: I 326.
 — *dels castells*: I 442.
 — *de Bonaventura o de Beatriu de Cervelló, a la plaça de Santa Anna*: I 148, 326, 442.
 — *de Franci Desplà o de mossèn Gralla, prop la Cucurulla*: I 115, 442.
 — *de Franci Desvallés, al carrer de Montcada*: I 299.
 — *de Galceran Dusay, al carrer de Montcada*: I 172, 174, 179.
 — *de Francesc Estaper, tintorer, pròxima al Portal Nou*: I 287, 288, 290.
 — *d'Hug Fivaller*: I 96.
 — *d'en Francesc Foix*. V. *Casa de P. Ribalta*.
 — *del General de Catalunya*. V. *de la Diputació*.
 — *de mossèn Lluís Gibert*: I 421.
 — *de Pere Girgós*: I 362.
 — *de mossèn Gralla*. V. *de Franci Desplà*.
 — *de Bonaventura de Gualbes, al carrer de Sant Just*: I 442.
 — *de Bernat de Gualbes (de Joan Lluís de Gualbes), al carrer Ample*: I 144, 275-277, 296, 298, 341.
 — *del senyor lloctinent*. V. *del Virrei*.
 — *de Jaume de Màrgens, al carrer de Montcada*: I 21, 22, 34, 36, 80.
 — *de Ramon Marquet*: I 422.
 — *de Frederic Meca*: II 61, 200.
 — *dels Pares de la Mercè, davant Marina*: II 182.
 — *de misser Montaner*. II 105.
 — *de Montcada (del comte de Quirra), al carrer Ample i Pla de Framenors*: I 257, 320, 331, 392, 397, 418: II 2, 9, 132.
 — *de Montserrat, al carrer de la Portaferrissa*, II 79, 84, 313.
 — *de mossèn Pol, al carrer Ample*: II 47.
 — *de mossèn Miquel Pons*: II 89, 90,
 — *d'en Pujaades, al Born*: I 288.
 — *del comte de Queralt o del comte de Santa Coloma, al Pla de Framenors, al cantó del carrer de la Mercè*: II 180, 181, 190.
 — *del comte de Quirra*. V. *de Montcada*.
 — *del Racional*. V. *Casa de la Ciutat, Escrivania del*.
 — *d'En P. Ribalta*: I 116.
 — *de Salvador, apotecari al carrer Ample*: II 457.
 — *de Pere Santcliment, a Badalona*: I 294, 295.
 — *d'en Sayol*: I 189.
 — *de Sent Johan*. V. *Sant Joan de Jerusalem, convent de*.
 — *de Francesc Staper*. V. *de Francesc Estaper*.
 — *de l'arquebisbe de Tarragona*. V. *de Cardona*.
 — *de Na Trias, al carrer Ample*: I 341.
 — *del marquès de Vilafranca, davant Llotja*: II 334.
 — *del Virrei*: I 422-426; II 112, 114, 301.
 CASES, Antoni: I 119, 187, 191, 193, 206, 220.
 CASES, Pere, cònsol: II 239, 240.
 CASQUER, Gabriel, correu de la Ciutat de B.: II 274.
 CASSADOR. V. CAÇADOR.
 CASTANYA. V. CASTANGE.
 CASTANGE, Joan Baptista, arquebisbe de Rosano, nunci apostòlic: II 16, 18.
 CASTANYEDA, comte de: L 442, 447, 451.
 Castella, castellans: I 64, 97, 200, 272, 320, 328, 336, 352, 353, 355, 356, 359, 361, 364, 416, 419, 421: II 326, 342, 343, 366, 370, 401, 499.
 — *Adelantado*: I 29.
 — *Almirall*. V. CABRERA, vescomte de.
 — *Conestable*: I 29, 413.
 — *Drap de*: II 124, 125.
 — *Infanta*: V. CATERINA, infanta.
 — *Princesa*, muller del príncep Joan. V. MARGARIDA D'ÀUSTRIA.
 — *Prior*. V. ZÚÑIGA, Antoni.
 — *Reina*. V. MARIA, muller de Joan II de Castella.
 — *Rei*. V. ENRIC IV, FERRAN EL CATÒLIC, JOAN II.
 CASTELLÀ, Francesc: II 259.
 Castellamare: I 95.
 CASTELLBELL, Pere de, donzell: I 235, 236.
 CASTELLBISBAL, Dalmau de: I 53, 71, 73.
 CASTELLET, mossèn: I 206.
 CASTELLET, Blasco de: I 155, 198, 205, 214, 284.
 CASTELLET, Pere de, bisbe d'Urgell: II 26, 33.
 CASTELLÓ, Bartomeu: I 52, 155, 214, 232.
 CASTELLÓ, Bartomeu, baster: II 130.
 CASTELLÓ, Bernat, diputat: I 249.
 CASTELLÓ, «lo Coixo», de Sant Celoni: I 236.
 CASTELLÓ, Francesc, misser: I 86, 94 (advoc-

- cat); 113, 120, 129, 132, 141, 143; 147 (advocat); 155, 158, 162, 178.
- CASTELLÓ, Francesc, de Perpinyà: I 313.
- CASTELLÓ, Nadal: II 121 (escrivà de les obres); 130.
- CASTELLÓ, P., de Perpinyà: I 46 (missatger de Perpinyà); 75-77 (representant dels Braços a les Corts).
- CASTELLÓ I DE PLATJA, Paratja, Ramon de: II 385, 399, 401.
- CASTELLÓ, Vicenç, doctor en medicina: II 74; 115, 121 (tauler); 130, 150.
- Castells. V. *Representacions i Entremesos*.
- CASTELLS, Gabriel: II 427, 431, 433.
- CASTELLVÍ, Jordi: II 284 (cònsol).
- CASTELLVÍ, Lluís de: I 198, 214, 229.
- CASTEL RODRIGO, marquès de, governador i capità general de Catalunya: II 505, 507, 511.
- CASTRE, Felip de: I 70 (fill de).
- CASTRE, Jofré de: I 252.
- CASTRO, comte de: I 53.
- CASTRO, Ferrando de: I 70.
- CASTRO, Joan de: I 248.
- CATÀ, Bertran Josep, ciutadà honrat de B.: II 416.
- CATÀ, Francesc, : II 273.
- CATALÀ, Macià: I 111, 197.
- Catalunya, Principat, Província, catalans: I XIII, I, 3, 39, 40, 53, 75, 82, 134, 139, 190, 209, 235, 239, 241, 247, 248, 252, 254, 255, 260, 262, 265-267, 274, 275, 277, 278, 280, 286, 287, 291, 307, 320, 322, 326, 328, 330, 334, 335, 341, 355, 360, 363, 366, 416, 420-423, 427, 431; II 23, 66, 69, 73, 76, 82, 85, 100, 101, 137-139, 144, 147, 164, 161, 168, 194, 201, 202, 206, 208, 230, 233, 234, 236, 242, 244, 245, 275, 282-285, 288, 320, 338, 355, 379, 380, 408, 414, 418, 442, 462, 463, 466, 499, 505, 507, 511.
- *Baïlle general de, Baïllia general de. V. Baïlle general de Catalunya.*
- *Baïlles de:* I 278.
- *Canceller de. V. Canceller de Catalunya.*
- *Consell Reial de. V. Consell Reial.*
- *Constitucions de:* I 134, 235, 260; II 83, 139; 201 («Declarant»); 243, 283; 327 («De ofici de Alcaldes de la Seca»); 502.
- *Corts. V. Corts catalanes.*
- *Diputats de. V. Diputats del General.*
- *Generalitat, General de. V. Generalitat.*
- *Governador de:* I 41, 42, 84, 102, 109, 118, 129, 132, 137, 138, 165, 173, 194, 227, 320, 330, 347, 364, 370, 375, 376-379, 385, 386, 405, 413, 414, 421, 423, 428, 447, 450, 451; II 3, 16, 33, 211, 227, 331. V. CARDONA, Enric de; CARDONA, Pere de; CORBERA, Joan de; LLUPIÀ, Gabriel de; REQUESSENS, Galceran de; REQUESSENS DES SOLER.
- *Guardes de:* II 500.
- *Jurats de:* I 278.
- *Lloctinent general de. V. Virrei de Catalunya.*
- *Portantveus de Governador de. V. Governador de.*
- *Prior de:* I 51, 53, 102, 249, 252, 414, 428, 443, 447; II 26, 33, 34, 78, 87, 92, 144, 254, 259, 265, 267, 268, 271, 272.
- *Privilegis de:* II 139, 284, 285. — *de cobertura:* II 204-209, 511. — *d'escriptura:* II 196. — *de no aposentar:* I 333. — *de Pere III sobre fortificacions:* II 223. — *del quint:* II 196. V. Constitucions.
- *Universitats de:* I 27.
- *Veguers de:* I 278.
- *Virrei de. V. Virrei de Catalunya.*
- Catedral. V. Seu.*
- CATERINA, santa: I 19. — *Castell de:* I 393. V. *Entremesos.*
- CATERINA, suposada tercera muller de Felip II¹: II 125.
- CATERINA, infanta, primera muller de l'infant Enric, germà d'Alfons IV: I 55, 106-113, 200, 344.
- CATERINA, infanta, filla de Felip II, muller del duc Carles Manuel de Savoia: II 38-64.
- CATERINA, muller de Joan d'Ixar: I 251.
- CATERINA d'Austria, filla de Felip II: II 37, 38-64.
- ÇA TORRA, Esteve: I 22, 34, 36; 65, 66, 80 (obrer del Consell); 85.
- ÇA TORRA, Miquel: I 81, 105, 127, 129, 180, 182.
- ÇA Torra, Pere, patró de nau: I, 234.
- ÇA TRILLA, Triya, Tria, Bernat: I 22, 34 (obrer del Consell); 45, 62.
- ÇA TRIA, Francesc: I 9, 54, 59.
- Caules. V. Caldes.
- ÇA VALL, Bertran Ramon: I 137, 170, 173, 177, 180, 186; 187 (obrer del Consell); 191, 282, 308.
- ÇA VALL, Ramon: I 38, 45, 63, 65, 66, 70, 81, 86, 94, 103, 105, 115, 120, 124, 132; 133, 137, 141, 143 (conseller segon); 147,

¹ El *Llibre l'anomena així, però cap de les quatre mullers de Felip II no s'anomenava Caterina.*

- 150, 155, 158, 161, 162, 164, 166, 171, 173, 178; 181, 186, 188, 192, 194.
- CAVALLER, Francesc, notari: I 2, 4.
- Cavallers*: II 132, 136 (de Felip III); de Felip II. V. TOLEDO, Antoni de; OLIVARES, comte de.
- CAVALLERIA, Joan: I 132, 141, 143 (oïdor de comptes del General).
- Cavalls Cotoners, guodoners, godoners. V. Entremesos.*
- CAXANA, Pedro de: I 71.
- CECÍLIA, santa: I 13, 19.
- Cefalú, Chefaló, bisbe de: I 414.
- CELLARÉS, Joan Vicenç, notari: II 158.
- CELLERS, senyor de: II 265.
- CELLERS, Josep Miquel, sots-síndic: II 74, 121.
- CELLERS, Miquel: II 39, 254, 263, 264, 266 272 (advocat del Consell).
- CELLERS, Pere Joan, arxiver mercader: II 121.
- CENRE, Joan, prohoms dels cotoners: I 87, 88.
- CENTELLES, Sentelles, Bernat de: I 27, 28, 29, 52.
- CENTELLES, Enric de, germà del comte de Quirra: I 426.
- CENTELLES, Francesc Gelabert de: I 53, 96.
- CENTELLES, Gelabert: I 70.
- CENTELLES, Lluís de: I 379.
- CENTELLES, Tuda, sogra de la comtessa de Quirra: I 443.
- CERAGOSSA, especier: I 25.
- CERDÀ, canonge de la Seu de B., sots-diacon: II 117-119.
- CERDÀ, Antoni, correu de la Ciutat de B.: II 156.
- CERDÀ, Pau: II 273 (verguer).
- Cerdanya, comtat de: I 416, 420-422; II 139, 201, 242, 245.
- CERDANYA, Miquel: I 429 (verguer).
- Cerimonial de coses antigues memorables. V. Arxiu Històric: Llibre de les Solemnitats.*
- Cerimonial Reial. V. Arxiu Històric.*
- Certamen literari. V. RAMON DE PENYAFORT, sant.*
- CERVELLÓ, Aldonça de: I 54, 100.
- CERVELLÓ, Antònia de: I 100.
- CERVELLÓ, Arnau Guillem de: I 102.
- CERVELLÓ, Beatriu de, muller de Lluís de Mur: I 54, 148, 149.
- CERVELLÓ, Berenguer Arnau de: I 70.
- CERVELLÓ, Elienor de: I 54, 55.
- CERVELLÓ, Servelló, Guerau de: I 52, 76, 275, 312, 315.
- CERVELLÓ, Guerau Alamany: I 148.
- CERVERA, Francesc: II 436.
- CERVERA, Rafael, notari, ciutadà honrat de B.: I 376 (síndic de B.); II 163; 173 (ambaixador de B. a Felip IV); 175 (ambaixador a Maria d'Austria, germana de Felip IV).
- Cervera, síndic de: I 103, 249, 252.
- CERVERÓ, Geroni: II 438.
- CES AVACES, Avasses, Francesc, Francí: I 81, 104, 118, 124, 129, 136, 146, 161, 180, 182, 187, 191.
- CES AVACES, Jaume: I 105, 126, 177, 194, 196.
- CES AVACES, Joan: I 80, 86, 124, 147, 196.
- CES AVACES: V. FERRER, Joan, alias CES AVACES.
- CES CASES, Jacint, notari públic, arxiver: II 448.
- CES CASES, Josep: II 74, 87, 128; 153, 155 (obrer del Consell).
- CES COMES, Galceran: I 166.
- CES CORTS, patró de nau: I 234.
- CES CORTS, Francesc, Francí, mercader: I 213, 214, 282, 289 (conseller terç).
- CES DEUS, P., fill de: I 119.
- CES ILLES, Antoni: I 229.
- CES ILLES, Antoni Aleix, notari: II 273 (escrivà de les obres).
- CES OLIVERES, Gabriel: I 229.
- CESSE, Galceran de: I 313.
- CESTRADA, Galceran, conseller: I 393, 396, 398.
- CESTRADA, P.: I 80, 86, 93, 104, 124; 154, 165 (obrer del Consell); 170, 177; 181, (conseller quint), 187, 188; 191, 192, (obrer del Consell), 194, 195, 333.
- Ceuta (Cepta): I 274.
- CHÈVRES. V. CROY, Guillem de.
- CIQUERA, Ferrando de: I 285.
- CIGES, Francesc de, conseller de B.: I 41.
- CIGES, G. de: I 34.
- CIGES (Sitges), Pere de B.: I 80, 104, 124; 153-157, 162, 163, 166 (conseller quint); 170; 173 (cònsol); 181 (conseller quart); 185; 187, 188 (obrer del Consell); 192.
- CIRCUMS, Jaume, sastre: II 436.
- Ciri del Sant Esperit*: II 52.
- Cirurgians, Cirúrgics*: ALON, Jaume; BOSCH, Pere; CASELLES, Joaquim; DEGA, Ramon; MAGAROLA, Tomàs; MIRÓ, Benet; MIRÓ, Miquel; VICENS, Perot Alfons.
- CISNEROS, cardenal, arquebisbe de Toledo: I 364.

- CIURANA, Pau: II 108, 113, 115 (mostassaf).
 CLARA, santa: I 19.
 CLARAMUNT, Artal de: I 248.
 CLARAMUNT, Lluís de: II 112, 113.
 CLARAVALLS, Ferrer de: II 40.
 CLARESVALLS, ardiaca: II 210, 238-240.
 CLARESVALLS, Joan: II 387.
 CLARESVALLS I LLUCIÀ, Joan de: II 447.
 CLARET, baró de: II 400.
 CLARET I D'OLUJA, Joan, senyor de Cellers: II 255, 265.
 CLARIANA, Dionís de, advocat, ordinari de la Ciutat de B.: I 429, 437, 443, 448.
 CLARIANA, Miquel: II 400.
 CLARIS, Francesc: II 265, 266.
 CLASQUERÍ, Guerau de: I 313.
Clavari, regents la clavaria: I XVIII, 31, 65-67, 110, 113, 121, 151-153, 206, 304, 321, 323, 328, 329, 332, 345, 369, 371-373, 384, 392, 409, 410, 434-437; II 16, 25, 29, 101, 105, 106, 108, 122, 124, 171, 182, 187, 188, 208, 262-265, 289, 299, 302, 309, 352, 358, 359, 389, 407, 408, 413, 415, 434, 437, 438, 440, 447, 448, 491, 492. V. BALLESTER, Gabriel; BASTIDA, Joan; BOFILL, Segimon; BOSCA, Joan; BUÇOT, Francesc; BUÇOT, Pere; ÇALBA, Joanot; CARBÓ, Galceran menor; DESPLÀ, G.; DESPLÀ P.; EIXART, Francesc; FIVALLER, Galceran; GAMIS, Francesc; GARCIA, Francesc Joan; GERONA, Francesc; GERONA, Guillem; GUALBES, G. de; MARSAL, Macià; MARTÍ, Joan; MIQUEL, Perot; MIRÓ, Guillem; POL, Joan Miquel; QUINTANA, Bartomeu; RAJADELL, Tomàs; ROS, Joan Benet; SALA, Jerònim; SANGENÍS, Cristòfor; SOS, Jaume; VIASTROSSA, Nicolau de; VILATORTA, Berenguer.
 —*Patge del*: II 157, 274, 296.
 —*Porter del*: I 31, 32, 332, 369, 384, 429; II 25, 122, 156, 187, 267, 274, 295, 297, 321, 353, 388, 405, 411, 447, 479. — *V. Arxiu de la Ciutat: Llibre de Claveria.*
 Clavegueres: II 45.
 CLAVERO, Didac: II 101 (regent del Consell d'Aragó); 148 (vice-canceller del Consell d'Aragó).
Clergues Regulars (Teatins), convent dels: II 442.
 CLEVES, Agnès de, muller de Carles de Viana: I 114.
 CLEVES, duc de: I 114.
 CLEVES, Joan de, fill del duc de, germà d'Agnès: I 114-122.
 CLIMENT, sant, I 20.
 CLIMENT, regent del Consell d'Aragó: II 339.
 CLIMENT, protonotari de Ferran el Catòlic: I 363, 367.
 CLOTES, Francesc, candeler de cera: I 304. *Cobles. V. Joglars, Ministrers.*
 Cocó (Cocho), Francesc: I 299, 300 (conseller cinqué).
Cocorella, la: I 115.
 CODINA, Benet: II 88.
 CODINA, Jaume: II 4-12 (conseller quart).
 CODINA, Joan Francesc: II 204, 207, 209, 210, 211.
 CODINA, Miquel: II 87.
 CODINA, Onofre, aidador de la Taula: II 156.
 COHARASA, mossèn: I 28.
 COLA, mossèn: I 71.
 COLL, abat: I 448.
Coll Blanc: I 419.
Coll de la Creu: I 330, 336.
 COLL, Enric: II 163 (notari); 251 (notari del Capítol); 274 (portant lo llibre manual del Banc).
 COLL, Gaspar, flassader: I 344.
 COLL, Jeroni: I 428.
 COLL, Salvador: II 155.
Col·legi de notaris: II 327.
 COLOM, Francesc, ardiaca de la Seu de B. diputat: I 270, 280.
 COLOM, Guillem: I 155, 158, 166; 171. (conseller quart); 172, 173, 178, 181, 188, 192, 194, 195, 249, 284.
 COLOM, Jaume: I 6, 8, 31, 35, 37, 38, 41, 44, 46, 60, 63, 65, 66, 70, 73, 81, 83, 86, 91, 94, 103, 105.
 COLOM, Jaume Alòs. V. ALÒS COLOM, Jaume.
 COLOM, Joan: I 124, 127, 128, 136, 161, 170, 172, 177, 284.
 COLOM, Lluís: I 104, 124, 127, 128, 170.
 COLOM, Pere Antoni: II 4.
 COLOMA, donzell: I 206. — Mossèn; 214.
 COLOMER, Jaume, bastaix de la Taula: II 157.
 COLOMER, Joan, conseller de B.: II 475.
 COLOMER, Joan, perxer: II 164.
 [COLOMER, Miquel], conseller de B.: II 335-337.
 COLOMER, Miquel, correu: II 122.
 COLOMER, Pons, pintor: I 15, 103.
 COLOMER, Tomàs, bastaix del dret nou: II 296.
 COLON, Joan, comissari general de l'exèrcit: II 403.
 COLONA, cardenal: II 334.

- COLS, Esteve, notari : II 386, 448.
 Cols, plaça de les : I 5, 6, 21, 56, 85, 93, 104, 203, 257.
 ÇOLZINA, Andreu : I 230.
 ÇOLZINA, Martí : I 229.
 COMALONGA, lloctinent del protonotari : I 417.
 COMAS : II 122.
 COMELLES, Francesc, conseller quart : II 100, 121.
 COMES, tresorer general del Consell d'Aragó : II 20, 28, 101.
 COMES, de Lleida : I 70.
 COMES, Joan, canonge : I 270.
 COMES, P. : I 215.
 COMES, Pere : II 74.
 COMES, Pere Joan, canonge de Santa Anna : I XI, XV, XVIII, XXI-XXIII, I, 3, 9, 11, 12.—
Cerimonial : I XXII; *Institutiones seu lucerna* : I XXII; *Llibre d'algunes coses assenyalades*. V. *Arxiu Històric de la Ciutat*; *Llibre del Nort de la present iglesia de Santa Anna, dit de la llanza* : I XXII; *Lucerna Fundationum* : I XXII.
 COMES, Pere Pau : II 439.
 COMES I TORRÓ, regent del Consell d'Aragó : II 461, 462.
 Cometa : I 222.
 COMOLADA, Gabriel, argenter : I 401.
 COMPANY, Francesc, bastaix de la Taula : II 295.
 COMPANY, Josep : II 363, 364, 372, 373.
Companyia de Jesús : II 261, 270, 291, 313, 398, 399, 417, 445.
 — *Col·legi de la* : II 398, 399, 508, 509.
 — *rector de la* : II 313, 399. V. MORA XAMMAR.
 — *vice-rector* : II 398, 399.
 — *visitador general*. V. PUIG, Jaume.
 Comtal, Condal, carrer : I 442 ; II 64.
 Concentaina : I 189.
 CONCHILLAS, Jaume, bisbe de Lleida : I 414.
 CONDÉ, Lluis, príncep de : II 244.
 CONDON, Francesc, de l'hàbit de Calatrava : II 400.
 CONESA, P. : I 193.
 CONESA, Pere Joan : I 104, 118.
 Conflent, comtat de : II 139.
Confraries i Gremis : I 252, 256, 287, 296, 298, 325, 330, 331, 332, 339, 395, 398, 418, 419; II 6, 12, 39, 40, 49, 50, 51, 55, 71, 72, 75, 76, 79, 81-84, 129, 135, 164, 166, 170-172, 186, 191, 195.—
Caps, cònsols, prohoms, majorals, regidors de les : I 87-89, (dels cotoners); 252, 255, 266, 275 ; 333 (dels hostalers); 334, (dels pescadors); 395 ; II 6, 49, 51, 71, 72, 75, 83, 129, 171.—
Companyies, soldats de les : II 178, 179, 186, 187; 195 (sastres).
 — *dels Apotecaris* : II 512.
 — *dels Argenters* : I 259, 277, 293, 319, 340, 399 ; II 11, 56, 77, 134, 512.
 — *dels Assanyalers* : I 318.
 — *dels Assaonadors* : I 259, 277, 292, 319, 340, 399 ; II 77, 165.
 — *dels Ballesters* : I 277 ; II 10, 77, 134.
 — *dels Barreters* : II 11, 77.
 — *dels Barquers* : I 258, 277, 292, 318, 339, 398 ; II 10, 52, 77, 133, 165.
 — *dels Bastaixos* : I 16, 283 ; II 77.
 — *dels Basters* : I 277.
 — *dels Beiners* : I 258, 318 ; II 77.
 — *dels Blanquers* : I 16, 259, 277, 292, 318, 340, 399 ; II 10, 77, 133, 165, 504.
 — *dels Bossers* : I 277.
 — *dels Boters* : I 258 ; II 10, 77, 134, 165.
 — *dels Boters de fusta grossa* : I 259, 277, 292, 318, 340, 399.
 — *dels Boters de fusta prima* : I 292, 318, 339, 398.
 — *dels Botiguers* : II 502.
 — *dels Calceters* : I 259, 277, 292, 318, 340, 399 ; II 11, 52, 76, 77, 79, 134.
 — *dels Carmissers* : I 185, 258, 292, 318 ; II 11, 56, 77, 134, 165.
 — *dels Cerers* : II 512.
 — *dels Cirurgians* : II 512.
 — *dels Confiters* : II 512.
 — *dels Corders* : II 10, 77, 134, 165.
 — *dels Corredors de bèsties* : I 277; II 77, 165.
 — *dels Corredors de coll* : I 258, 277, 292, 318, 339, 398 ; II 11, 77, 134.
 — *dels Corredors de Llotja* : II 512.
 — *dels Cotoners* : I 87-89, 167, 258, 277, 292, 318, 339, 398 ; II 11, 77, 134, 165.— V. *Cavalls cotoners*.
 — *dels Crespins* : II 77.
 — *dels Cuirassers* : I 277.
 — *dels Daguers* : II 10, 52, 77, 165.
 — *dels Descarregadors* : II 52, 133, 165.
 — *dels Droguers* : II 87.
 — *dels Escudellers* : II 53, 77, 166.
 — *dels Esparters* : II 77, 165.
 — *dels Espasers* : I 258, 292, 318, 339, 398 ; II 11, 77, 134, 165.
 — *dels Ferrers* : I 251, 259, 277, 293, 319, 340, 399 ; II 11, 52, 56, 134.
 — *dels Ferrers del Portal Nou* : II 77, 166.

- *dels Ferrers del Regomir*: II 77, 166.
- *dels Flassaders*: I 258, 277, 292, 318, 339, 398; II 77, 165.
- *dels Flequers*: I 16, 259, 293, 319, 340, 399; II 77, 166.
- *dels Forners*: I 16, 259, 277, 293, 319, 340, 399; II 53, 77, 166.
- *dels Freners o de Sant Esteve*: I 259, 293, 319, 340, 399; II 11, 53, 57, 77, 134, 166.
- *dels Fusters*: I 16, 258, 277, 292, 319, 398, 399; II 10, 77, 133, 165, 512.
- *dels Fusters bosquers*: I 318.
- *dels Fusters caixers*: I 319.
- *dels Garbelladors*: I 258, 292, 318, 325, 339, 398; II 10, 56, 77, 133, 165, 504.
- *dels Gerrers*: I 259, 277, 292, 319, 340, 399; II 53, 77, 166.
- *dels Hortolans*: I 258, 277, 292, 318, 339, 398; II 11, 60, 77.
- *dels Hortolans joves*: II 10, 77, 133.
- *dels Hortolans del Portal Nou*: II 87, 165, 504.
- *dels Hortolans de Sant Antoni*: II 134, 165, 504.
- *dels Hortolans de Sant Pere*: II 134.
- *dels Hostalers*: I 258, 277, 292, 318, 333, 339, 398; II 10, 77, 134, 165.
- *dels Julians*. V. *Mercers i Julians*.
- *dels Llancers*: II 77.
- *dels Llibreters*: II 76, 79.
- *dels Macips de Ribera*: I 318; II 77, 165.
- *dels Mariners*: I 258, 277, 292, 297, 318, 325, 339, 398; II 10, 52, 55, 56, 77, 133, 165, 504.
- *dels Matalassers*: I 258, 277, 292, 318, 339, 398; II 10, 52, 77, 134, 165.
- *dels Matrassers*: I 258, 292, 318, 339, 398.
- *dels Mercers i Julians*: I 16, 258, 277, 292, 318, 339, 399; II 11, 77, 134, 165.
- *dels Mestres d'aixa*: I 258, 292, 318, 339, 398; II 77.
- *dels Mestres de cases*: I 236, 259, 277, 292, 319, 340, 399; II 11, 53, 77, 134, 165, 512.
- *dels Mestres de cases i molers joves*: II 77.
- *dels Mestres de draps de senyals*: I 258, 292.
- *dels Molers*: I 16, 236, 319, 340, 399; II 77.
- *dels Ollers*: I 259, 277, 292, 319, 340, 399; II 56, 77, 166.
- *dels Orbs, contrèts i espunyats*: I 16.
- *dels Pagesos*: II 53.
- *dels Pallers, Paiers*: I 258, 292, 318, 339; II 10, 77, 134, 165.
- *dels Paraires*: I 259, 277, 293, 319, 340, 398; II 10, 77-79, 165, 504.
- *dels Passamaners*: II 77, 165.
- *dels Pellicers*: I 16, 259, 293, 319, 340, 399; II 77.
- *dels Perxers*: II 77, 165.
- *dels Pescadors*: I 16; II 10, 53, 56, 77, 133, 165, 334.
- *dels Pintors*: I 277.
- *dels Portadors*: I 277.
- *dels Rajolers*: II 77, 166.
- *dels Revenedors*: I 258, 277, 292, 318, 339, 398; II 10, 77, 134, 165, 512.
- *dels Sabaters*: I 259, 293, 319, 340; II 11, 53, 77, 134, 166, 512.
- *de Sant Esteve*. V. *dels Freners*.
- *de Sant Jaume*: II 10, 133.
- *de Sant Julià*. V. *dels Mercers i Julians*.
- *de Santa Eulàlia*. V. *dels Traginers*.
- *dels Sastres*: I 259, 277, 293, 319, 340, 399; II 11, 77, 134, 166, 195, 512.
- *dels Sastres joves*: II 77, 166.
- *dels Tapiners*: II 11, 52, 77, 134, 166.
- *dels Taverners*: I 277; II 77, 165, 512.
- *dels Teixidors*: II 52.
- *dels Teixidors de llana*: I 258, 277, 292, 318, 339, 398; II 11, 77, 134, 165.
- *dels Teixidors de lli*: I 16, 259, 292, 319, 340, 399; II 11, 134, 165.
- *dels Teixidors de lli, joves*: II 77, 165.
- *dels Teixidors de lli, mestres*: II 165.
- *dels Teixidors de seda*: II 512.
- *dels Traginers o de Santa Eulàlia*: I 318; II 77.
- *dels Traginers de mar*: II 10, 77, 133, 165.
- *de la Verge de Bellvitges*: II 512.
- *dels Vidriers*: II 77, 165, 512.
- CONOMINES, Francesc, Franci de: I 7; 19, 23 (mostassaf); 37 (conseller quart); 38, 86, 93, 104, 128, 136, 146.
- CONOMINES, Miquel de: I 81, 118.
- CONOMINES P. de: I 36, 80, 85, 93; 99, 102, 104, 109, 111 (obrer del Consell); 123, 126, 128, 132, 143, 153, 161, 172; 177 (lloctinent d'A. de Vilatorça); 180 (obrer del Consell); 186, 188.
- CONSA, comte de: I 294.
- Consell de Cent jurats, Consell general, Consell de Cent: I XIV, XVII, 24, 82-84, 90, 92, 96, 119, 133, 135, 157, 190, 236, 237, 262, 265, 300, 320-323, 326, 328-335, 351-353, 356, 368, 384, 388, 391-393, 395.

- 409, 417, 427, 430-432; II 1-4, 6, 19, 20, 21, 28, 29, 39, 40, 41, 43, 51, 66, 69, 70, 72, 73, 75, 80, 81, 83, 85, 86, 99-101, 105, 124, 125, 129, 145, 148, 149, 150, 159, 169-177, 182, 183, 188, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 204, 210-215, 217, 218, 220-227, 232, 234, 238, 242, 244, 246, 251, 252, 253, 263, 284, 285, 287, 288, 305, 306, 309, 326, 328-331, 334, 339-346, 362, 364, 373, 380, 382, 385, 386, 389, 398, 413, 418, 419, 427, 429, 431, 446, 450, 461-464, 466, 468, 469, 471-475, 478. V. *Casa de la Ciutat. Sala del Consell de Cent.*
- Consell de prohòmens, Promenia, Consell de Promenia*: I 1, 30, 33, 44, 48, 64, 90, 92, 96, 106, 107, 115, 150, 163, 164, 175, 269, 301, 355, 361, 375, 377, 382, 383, 408, 417, 423, 427, 431, 445, 446, 449; II 1, 14, 20, 24, 28, 31, 32, 43, 54, 176, 200, 398, 453, 454.
- Consell ordinari, Consell dels Trenta o Trentenari*: I XIV, 64, 65, 100, 239, 243-247, 255, 265, 280-282, 285, 287, 300, 301, 303, 328-333, 343, 344, 351, 356, 358, 368, 384, 387, 388, 391, 392, 400, 417, 427, 431, 432; II 1, 20, 28, 38-40, 50, 100, 101, 149, 150. V. *Casa de la Ciutat: Casa del Consell dels Trenta.*
- Consell Reial*: I 366, 367, 376-378, 423; 444, 449. II 83, 86, 171, 190, 206, 207, 212, 216, 268, 269, 316, 319, 321, 323, 324, 335, 338, 379, 412, 414, 448, 449, 463.
- *agutzils ordinaris*: II 269-271, 322.
- *Doctors*: I 423, 449; II 114, 116, 117; 120, 137, 168, 188, 269-271, 322. — V. ASTOR, Jerònim; MAGAROLA, Miquel Joan; VINYES, Felip.
- *Canceller, regent la Cancelleria*: I 300, 306, 358, 359, 366, 444; II 241, 269-271, 319, 323, 379, 412. V. FERRERAS, Felip; FONTANELLA, Francesc; GUORT, Pere, MUR, Dalmau de.
- *Mestre racional*: I 444.
- *Escrivà de manament*: II 109, 117, 147, 148; 269, 408.
- *Fiscal*: II 232.
- *Notari de manament*: II 221. V. PARÉS, Manuel.
- *Tresorer, regent la tresoreria*: II 269, 319, 323, 327, 338, 339, 412. V. CALDES I FERRAN, Ramon de; DESCALLAR, Jaume.
- *Verguers*: II 460.
- Consell Suprem d'Aragó*: II 193, 449, 463.
- *Regents*: II 235, 284, 461, V. COMES I TORRÓ; HERÈDIA, Feitan; SISTERNES, BANYATÓS, BATISTA.
- *Secretari*: II 28, 139, 284, 461.
- *Tresorer*. V. COMES.
- *Vice-canceller*: II 128, 130, 137, 138, 148. V. AGUSTIN, Antoni; BERNARDO; CLAVERO, Dídac.
- Consell dels Trenta*. V. *Consell ordinari.*
- Consellers de la Ciutat, Memorial o Testament dels*. V. *Arxiu històric.*
- Conservador*: II 26. V. PUJADES, Jerònim.
- Còsols de la mar o de la Llotja*. V. *Llotja de la Mar o dels Mercaders, còsols.*
- Constança, drap de*: I 14.
- CONSTANTÍ, emperador: I 14, 18.
- Constitucions de Catalunya*. V. *Catalunya, Constitucions de.*
- Consistori dels Consellers*: II 201, 242, 243, 260, 264, 283, 338, 339, 401, 402, 404, 411, 417, 454-455, 459, 469, 470, 474-477, 488, 508. — *Aposento del*. V. *Casa de la Ciutat, Casa del Consell dels Trenta.*
- Consistori del Baille general*. V. *Baille general.*
- Consistori dels Diputats*. V. *Generalitat, Diputats.*
- Consistori del Racional*. V. *Racional.*
- Consueta*. V. *Arxiu històric.*
- Consueta nova*. V. *Biblioteca Universitària.*
- COPONS, abat de Sant Salvador de Breda: II 207.
- COPONS, Hug de: I 57.
- COPONS, Josep: II 464.
- CORBERA, Antic, corredor de la ciutat de B.: II 44, 51.
- CORBERA, Joan de, Governador de Catalunya: I 76, 81.
- CORBERA, Manuel de: I 206.
- CORBERA, Miquel de: I 437, 442, 443.
- CORBERA I GUALBES, Francesc, ambaixador de B. a Felip III: II 150.
- CORCÓ, Bernat: I 198, 213, 214, 220, 229.
- CORDELLES: II 145.
- CORDELLES, regent la vegueria de B.: II 54.
- CORDELLES, Alexandre: II 130.
- CORDELLES, Galceran de: II 280, 308.
- CÓRDOBA MENDOZA, Martí de, bisbe de Tortosa: II 33.
- CORELLA, mossèn: I 28, 29.
- CORELLA, comte de Concentaina: I 188.
- CORMELLES, impremta de la vídua de: I XX; II 408, 436.
- CORMELLES, Sebastià de: II 266, 273 (tauler.)

- CORNET, Antic, alcalde de la Seca de B. : I 379.
- CORNET, Berenguer : I 443.
- CORNET, Francesc, ciutadà honrat de B. : II 74, 92, 105, 107, 115, 150, 154, 156.
- CORNET, Joan Lluís, conseller segon : II 25.
- CORNET I ÇACIRERA, Jerònim : II 285, 298, 318, 322, 330-334, 336, 337.
- COROMINES, Francesc, Franci, de : I 180, 182, 187, 193, 270, 282.
- COROMINES, Gaspar, teixidor de llana : I 213, 338.
- COROMINES, Pere de : I 181 (conseller terç); 182, 192-196, 308; 353, 355 (conseller en cap).
- Corpus Christi* : I XII, XIII, XVIII, 5, 6, II-23, 34, 38, 41, 42, 46, 59, 60, 63, 80, 85, 87, 93, 94, 104, 105, 122-130, 135, 137, 146, 161, 165, 170-172, 177, 178, 180-183, 186-188, 191, 194, 197, 198, 213, 214, 220, 229-231, 242, 265, 266, 299, 310, 320, 322, 326, 332, 334, 341, 411, 425; II 6, 165, 170, 172, 173, 205, 206, 215, 239, 242, 243, 410, 465, 468, 470, 473, 474.
- Corredor públic* : II 30, 300, 301. V. ALBERT, Benet; AMER, Pau; ARBOSSAR, Joan; ARTÉS, Andreu; CADIRETA, Bernat; CORBERA, Antic; ESTRADA, Antoni; MONNER, Antoni Joan; NIELL, Pere.
- Corredors de coll* : II 384, 450.
- Corregidor de B.* : II 511.
- Correu de la Ciutat* : I XII, 31, 90, 131; 302 (volant); 332, 359, 362, 364, 384, 396, 421, 422; II 1, 4, 8, 15, 25, 41, 45, 49, 72, 122, 131, 150, 156, 160, 162, 177, 186, 187, 200, 267, 274, 275, 309, 321, 344-346, 356, 357, 361, 367, 388, 439, 447, 474, 500. V. ANTONI, Pere; CASQUER, Gabriel; CERDÀ, Antoni; COLOMER, Miquel; MONLLOR, Bartomeu; ORSUNYA, Pere; ROMEU, Antic.
- Corrúbia*, carrer de la : I 218, 219, 415, 442.
- CORS, Bernat : II 155.
- Còrsega : I 277.
- Cort del Batlle de Barcelona*. V. *Batlle de Barcelona*.
- Cort del Batlle general de Catalunya*. V. *Batlle general de Catalunya*.
- Cort del Veguer* : I 57, 76, 124, 126, 128, 135, 146, 161, 170, 172, 173, 179, 180, 182, 186, 187, 191, 193, 197, 213, 216, 220, 230, 235, 248, 325, 341, 386, 400; II 12, 135, 296, 327, 394.
- *Castell de la* : I 334.
- *escrivà major* : II 394.
- *notaris* : II 394.
- *Plaça de la* : I 313.
- *Prior de la* : II 394.
- CORTADA, Francesc : II 298, 318.
- CORTADA, Jaume, canonge de la Seu de B. : II 509.
- CORTADA, Josep, canonge de B. : II 355, 359, 365, 369.
- CORTÉS, Bernat, alcalde de la Seca de B. : I 443.
- CORTINA, G., canonge de la Seu de B. : I 24.
- CORTIT : I 103.
- CORTS, Gaspar : II 400.
- Corts aragoneses* : I 391 (Saragossa); 416; (Montsó); II 159 (Barbastre).
- Corts catalanes* : I 82, 84 (Barcelona); 133-135 (Ulldecona-Tortosa); 190, 208 (Barcelona); 416 (Montsó); II 40, 83 (Montsó); 139, 140 (Barcelona); 159 (Lleida); 167-169, 174 (Barcelona), 175, 176, 188, 191, 193, 194, 196-198, 200, 205-209, 217, 219, 221, 226, 227, 231, 238, 499.
- *Actes de* : II 139.
- *Capítols de* : II 139.
- *Constitucions*. V. *Catalunya, Constitucions*.
- *Promovedors* : II 230, 231, 233.
- *Regents* : II 168.
- *Tractadors* : II 219.
- Corts generals dels regnes* : I 66, 74, 75, 416 (Montsó); II 1, 2, 63, 83, 159 (Montsó).
- Corts valencianes* : I 416 (Montsó); II 159 (Montsó).
- Corts, Braços de les*. V. *Braços*, els tres, del Principat.
- COSAR, Gaspar : II 150.
- COSME, sant : I 20.
- COSENTAINA, comte de : I 189.
- COSTA : II 81.
- COSTA, canonge de la Seu de B. : II 297.
- COSTA, Bartomeu, notari : I 282, 289, 324.
- COSTA, Joan : I 166.
- COSTA, Costo, Lluís : I 71.
- COSTA, Pere : II 130.
- COSTA, Ramon, argenter : I 238.
- COSTA, Ramon, Prior de Santa Caterina : II 400, 401.
- COSTA, Sebastià, notari : II 274, 296.
- COSTA I VILA, Josep, procurador fiscal : II 390.

- COT, Sebastià, surrogat de mercader racional: II 448.
- COVARRUBIAS, regent del Consell d'Aragó: II 101.
- COXFÍ, Joan de: I 120.
- CRAFA, Jacobo, missatger del rei de Xipre: I 46.
- CREDENÇA, Nicolau de, pintor de la ciutat de B., enginyer: I 411; II 74. — fill de: I 433.
- Credencer de les franqueses dels eclesiàstics*: II 25, 121, 156, 273, 294.
- CRESPA: I 315.
- CRESPA, mossèn. V. ROCACRESPA, Joaquim.
- CRESPI, Cristòfor, vice-canceller del Consell d'Aragó: II 284.
- Creu*, santa, festa de: II 174, 185.
- Creu Coberta (del portal de Sant Antoni)*: I 208, 209, 216, 263, 267, 394; II 4, 5, 8, 160, 161, 177, 500. — *Nova, enderrocada, fora el Portal Nou*: I 384-386.
- Crida*. V. CADIRETA, Bernat; ESTRADA, Antoni; FLOR, Francesc; PUJOL, Rafael; ROVIRADECH, Salvador. V. *Arxiu històric, Registre d'ordinacions*.
- Crist*, davant la font de Sant Joan: II 172.
- Crist de la Sang*: II 215.
- Cristòfor, sant: I 20.
- Croada, Crusada*: II 54; 223 (contra els turcs).
- CROY, Guillem de, senyor de Chièvres: I 413.
- CRUYLLES, Cruhilles, mossèn: I 155, 157, 166.
- CRUYLLES, Galceran de: I 53, 70, 73.
- CRUYLLES, Guerau: II 86, 88.
- CRUYLLES, Guillem Galceran de: I 102.
- CRUYLLES, Joan de: II 400.
- CRUYLLES, Martí Guerau de: I 198.
- CRUYLLES I ÇACIRERA, Ignasi, canonge d'Urgell: II 403.
- CUBERTA, Antoni Joan, doctor en Medicina: II 150, 154, 157.
- CUDINA, Bernat: II 274.
- Cuenca, Quenca, bisbe de, president del Consell d'Aragó: II 193, 220, 235.
- CUEVA, Baltasar de la, ambaixador d'Alemanya: II 334.
- CUEVA, Joan de la, majordom de Carles I: I 407.
- CUGAT, sant: I 20.
- CUIXÀ, abat de. V. SALABARDENYA, Miquel.
- CUYNER, Joan, bidell de l'Estudi: II 440.
- DACIÀ, Decià: I 15, 20. — V. *Entremesos: Santa Eulàlia i Dacià*.
- DAGUI, Francesc, escrivà de la Batllia: II 315.
- DALÉS, Miquel: I 193.
- DALGÀS, V. ALGAS.
- DALMASES, Pau, paraire: II 298, 318.
- DALMAU, arquebisbe de Saragossa. V. MUR, Dalmau de.
- DALMAU, Esteve, argenter: I 400, 401.
- DALMAU, Francesc, ciutadà honrat de B.: II 154, 156, 177.
- DALMAU, Jaume: II 92, 107; II 116, 121, 125, 155 (advocat de la Ciutat).
- DALMAU, Jaume, droguer: II 150.
- DALMAU, Jaume, gerrer: I 304.
- DALMAU, Joan: I 198, 199, 206, 214, 220, 229, 230.
- DALMAU, Joan, barber: I 213, 230.
- DALMAU I CASSANAT, Francesc, secretari del Consell d'Aragó: II 461, 462.
- DALNISSA, Arnaut: I 120.
- DALTA, Josep, conseller terç: II 387, 388, 410, 416-418, 424, 425, 437, 438, 447.
- DAMESA, Antoni: I 206, 214.
- DAMS: II 156.
- DAMIÀ, sant: I 20.
- DANIEL: I 18.
- Danubi: 224.
- DARDENYA, Llorenç: II 295.
- DARDER, Francesc, bastoner del morbo: II 157.
- DARDER, Josep, fuster: II 329.
- DARIANO, comte: I 294.
- DARRER, Mateu: II 435.
- DAURA, Francesc, argenter: II 329.
- Davallada: del Forn de Viladecols*: I 442. — *de Sant Miquel*: II 337. — *de Santa Eulàlia*: II 324.
- DAVID, rei: I 18.
- DECHEVRES, Dexebrès. V. CHIÈVRES.
- DEFRENES: I 413.
- DEGÀ, Ramon, cirurgià: I 24, 26. — *muller de*: 24, 26.
- Delfi de França*. V. LLUÍS, duc de Borgonya.
- DELGÀS, Bernat. V. ALGÀS.
- Dènia: II 330, 332.
- DÈNIA, marquès de, cavallerís major de Felip III. V. SANDOVAL I ROJAS, Francesc.
- DESBOSCH, Frederic: II 316.
- DESBOSCH, Lluís: I 52, 59, 60, 62.
- DESBOSCH, Miquel: I 23, 35, 37, 38, 52.
- DESBOSCH, P.: I 80, 158.
- DESBUSQUETS, Guillem. V. Busquets.

- DESCALLAR, Damià : I 313.
 DESCALLAR, Jaume, tresorer reial: II 460-462.
 DESCALLAR, Joan : II 297, 412.
 DESCALLAR, Narcís : II 400.
 DESCALLAR, Pons : I 70.
 DESCALLAR I ALEMANY, Lluís, del Consell reial : II 338, 339, 342.
 DESCOLL, P. : I 193.
 DESCORTAL, Lluís : I 214 ; 282 (cònsol).
 DESCRÒS, Francesc Marquet : I 34.
 DESLLOR, Berenguer : I 198, 220 (obrer del Consell) ; 229.
 DESLLOR, Joan : I 28, 29.
 DESMÀS, Arnau : I 113, 195.
 DESMÀS, Tomàs : I 230.
 DESPALAU, Dídac : II 400.
 DESPALAU, Miquel : I 424, 428, 437, 442, 443, 446, 448, 451.
 DESPAIOL, Ramon : I 119, 132.
 DESPÉS, Pere : II 88.
 DESPLÀ, Francesc, canonge cabiscol de la Seu de B. : I 75-77, 141, 165.
 DESPLÀ, Francesc, Françoy, Francí : I 23-25 ; 35 (conseller quart) ; 37, 41 ; 44, 45, 47, 52 (conseller segon) ; 62 ; 63 (conseller primer) ; 71, 74, 81, 83, 86, 87 ; 102, 105, 112 (conseller primer) ; 115, 120, 129, 132, 133 ; 154, 156, 157, 162, 163, 165 (conseller primer) ; 173, 178 ; 192, 249. *V. Casa de.*
 DESPLÀ, Miquel : I 34, 36, 74, 80 ; 127 (conseller quart) ; 128, 129, 132, 137, 143, 151 ; 154, 165, 171, 173 ; 178 (obrer del Consell) ; 180, 181, 182 ; 183, 185-188, 191, 192-194, 196, 198, 199, 245, 248, 252, 262, 263, 265-267, 270, 277, 284, 289, 299.
 DESPLÀ, Pere : I 85, 93, 124, 136, 146, 186, 191, 197 ; 200 (clavari) ; 220, 229, 230.
 DESPLÀ, Ramon : 42, 86.
 DESPLÀ, Ramon, germà del batlle : I 124.
 DESPLÀ, Ramon, fill de Ramon : I 126 (cònsol).
 DESPLÀ, Ramon, fill de Ramon ; I 93, 104, 124 ; 126 (obrer del Consell) ; 129, 137, 161, 166, 170, 172 ; 178 (germà de Miquel) ; 180, 182, 187, 191, 193, 198, 199 (major) ; 206, 214.
 DESPONT, Bernat : I 214.
 DESPUIG, II 150.
 DESPUIG, Francesc Ferrer : II 55, 70, 75, 79, 81, 83, 87.
 DESPUIG, Joan, mercader : I 22, 34 ; 136, 138 (obrer del Consell) ; 177, 181, 188, 195, 196, 198-203, 206, 214, 229.
 DESPUIG, Lluís, fra : I 132,
 DESPUIG, P., fill de : I 119.
 DESPUIG, Rafael : I 197.
 DESPUIG, Tomàs : I 105, 124, 127, 137, 147, 187.
 DESPUJOL, Ramon, oïdor de comptes : I 53.
 DESQUER, Jaume, mercader : I 80, 89, 105 ; (racional de la Ciutat) ; 118, 197, 213, 230.
 DESTORRENT, Francesc : I 308.
 DESTORRENT, Guillem : I 28, 29 ; 37 (mostassaf) ; 45, 53, 59, 60, 63 ; 66, 70, 73, 81 (conseller terç) ; 86, 94 ; 102, 105, 112 (conseller segon) ; 118, 124, 127 ; 129, 132 (conseller primer) ; 137, 155, 157, 162, 164, 165, 171, 173, 178, 181, 183, 186, 188, 192.
 DESTORRENT, Galceran : I 428.
 DESTORRENT, Jaume : I 119 ; 301-304, 306, 312, 315, 321, 323, 377 (conseller en cap).
 DESTORRENT, Joanot : I 438, 441, 443, 446, 450 (cònsol).
 DESTORRENT, Pere : I 62, 63, 81, 94, 113, 118, 127, 147 ; 155-157, 162, 163, 165 (conseller terç) ; 171, 181, 183, 188 ; 192 (cònsol) ; 194 ; 198, 199, 206, 208, 209 (cònsol) ; 239, 247-248, 252, 256 (conseller en cap) ; 353, 369, 376, 379.
 DESTORRENT, P. Galceran : I 249.
 DESVALL, Andreu : I 23 ; 52, 63.
 DESVALL, Dez Vall, Des Valls, Bertran : I 22, 63, 71, 81 ; 86 (cònsol) ; 94, 105, 113 ; 183, 185, 186, 188, 192, 194, 196 (conseller segon) ; 245, 249, 276, 284, 289.
 DESVALL, Bertran, conseller terç : I 415.
 DESVALL, Bertran, ciutadà honrat. de B. : II 186, 204, 207, 209-211, 216, 222, 226, 228.
 DESVALL, Desvalls, Francí : I 28, 29, 50, 103, 155, 158, 166, 183, 188 ; 283, 299.
 DESVALL, Desvalls, Joan : I 161, 170, 172, 178, 180, 182, 186, 187, 191, 193, 270, 313, 315.
 DESVALL, Mateu : I 34, 36.
 DESVALL, Desvalls, P. : I 37 ; 65, 66 (obrer del Consell) ; 80, 126, 136, 146, 177, 196, 214, 229.
 DESVALLS, Berenguer : I 119.
 DESVALLS, Frederic : II 258.
 DESVALLS, Guillem Ramon : I 446, 450 (conseller segon) ; II 2, 4.
 DESVALLS, Guillem Romeu : I 285.
 DESVALLS, Jaume : I 197, 229, 230.
 DESVALLS, Lluís : I 198.
 DEU, Joan, brodadador : I 434.
 DEUNA, Pere, pintor de la Ciutat : I 130, 212.

- DEVESA, Pere: I 229.
 DEXEBRES, mossèn. V. CHIÈVRES.
 DEZ SOLER, de Soler, Guillem: I 7, 9, 23, 25, 31 (conseller quart); 35; 37 (cònsol); 38, 41, 42, 46, 50, 52, 59, 60, 62, 63; 66, 70, 73, 81 (conseller segon); 83, 86, 94, 103, 112; 120, 121. 125 (conseller primer); 127, 129, 132, 134, 137, 143, 147, 150, 155-157, 162, 163, 165, 171, 181, 183, 186, 188, 192, 194, 196.
 DEZ SOLER, Jaume: I 248.
 DEZ SOLER, Mateu: I 80; 86 (mostassaf); 93; 103, 105, 113 (conseller cinquè); 118, 121, 123, 124; 127 (cònsol); 129, 137, 143; 146 (obrer del Consell); 180, 181; 183, 185, 186 (conseller quart); 188, 191, 192, 194-196, 248, 252, 282.
 DEZ SOLER, P., cavaller armer de Pere IV: I 284.
 DEZ SOLER, Ramon, obrer del Consell: I 220, 230.
 DEZ SOS, Jaume: I 113, 124.
Diablots: II 172.
 Diana: II 483.
 DIAZ DE ARMENDARIZ, Lluís, bisbe de la Seu d'Urgell: II 168.
 DIEGO, Rodrigo, ministrer de corda del rei Alfons el Magnànim: I 7.
 DIELO, Joan: I 71.
 DIES, Antoni, argenter: I 237.
Dietari del Consell. V. *Arxiu històric de la Ciutat*.
 Díez DE MENDOZA, Roiz, camarlenc del rei de Navarra: I 70.
 DIGNA, santa: I 13.
 DIMAS, sant: I 19.
 DIMAS DE POTAU, Pere, advocat fiscal: II 416.
 DIONA, Joan: I 119.
 DIONÍS, sant: I 20.
Diputació. V. *Casa de la i Generalitat*.
Diputació, carrer de la casa de la: I 115, 186, 296, 451.
Diputats del General. V. *Generalitat: diputats de la*.
 DIRGA, Joan Nicolau, alias de Gualbes: I 123; 186 (batlle de B.).
 DOIÇ, Lluís, porter reial: I 78.
 DOT, Joan, notari reial: II 2, 4, 7.
 DOMÈNEC, sant: I 19.
 DOMINGO, sant. V. DOMÈNEC, sant.
Dominicans, frares. V. *Santa Caterina*.
 DOMS. V. Oms de.
 DORE, comte, de Portugal: I 46.
 DÒRIA, príncep: II 42.
 DÒRIA, Andrea: II 60.
 DÒRIA, Carles: II 99, 100.
 DÒRIA, Joatin: II 297, 310.
 DOU, ardiaca: II 297.
Drassana: I 9, 322, 397; II 9, 132, 178, 195. — *Esperó de la*: I 11. — V. *Baluard de la*; *Portal de la*.
 DROCH, Francesc: I 215.
Duana: II 123.
 DURALL, Arnau: I 412.
 DURALL, Galceran: I 245, 248; 415 (conseller segon).
 DURALL, Guerau: I 377.
 DURALL, Joan: II 86.
 DURAN, Antoni Pau, alcalde de la Seca de B.: II 327.
 DURAN, Joan, trompeta de la Ciutat: II 6.
 DURAN, Pau, adroguer: II 105, 115.
 DURAN SANPERE, Agustí: I XIII, XXIII.
 DURAY, Galceran. V. DURALL.
 DURAY, Pere: I 249, 256.
 DURNES, Joan: I 120.
 Dusany, P.: I 228.
 DUSAY, Galceran: I 4 (ambaixador de B. a Alfons el Magnànim); 7, 31; 37 (conseller en cap); 38; 41 (conseller en cap); 86, 93, 104, 124, 128, 155, 170, 172, 174, 179, 180, 182, 191, 308, 315, 323, 326, 338.
 DUSAY, Galceran: II 4, 7.
 DUSAY, Galceran: II 259.
 DUSAY, Galceran, fill de Pere, menor: I 172, 193.
 DUSAY, Gaspar, olim d'Aguilar: II 87.
 DUSAY, Lluís: II 2, 4, 25.
 DUSAY, Joan, ciutadà honrat de B.: II 154, 157.
 DUSAY, Pere, Pericó: I 22, 28; 44; 46, 47, 52 (conseller quint); 60 (cònsol); 63; 66, 70, 73, 81 (conseller quart); 86; 93 (obrer del Consell); 102, 105, 112 (conseller terç); 115, 120, 124; 129, 132 (conseller segon); 137, 143, 150, 153-157, 164, 165, 166, 171, 172, 173 (conseller primer); 178, 194, 196.
 DUSAY, Pencó: I 22.
 DUSAY, Ramon: I 439; 446, 450 (conseller en cap).
 EGIPI Romà, de l'ordre dels Agustiniàns, cardenal llegat: I 381-389, 413.
 Eivissa: I 11, 90.
 EIXART, Francesc: II 151, 154, 155, (clavari), 156, 157.

- Elena, santa : I 13, 18.
 ELIAS, profeta : I 18, 396.
 ELIAS, Jeroni, conseller de B. : II 335, 336.
 ELIES, Bartomeu : II 156.
 ELIONOR, filla de l'infant Pere : II 175.
 ELIONOR d'Albuquerque, muller de Ferran d'Antequera : I 30, 64-74, 370, 440, 441, 444.
 ELIONOR, reina de Portugal, filla de Ferran d'Antequera : I 150-156, 176, 201.
 ELIONOR, filla de Joan II de Catalunya-Aragó : I 216.
 ELISABET, santa : I 13, 18.
Elisabets, convent de : II 291, 442, 446.
 ELISEU : I 18.
 ELM, sant. V. TELM.
 ELNA, bisbe de : I 407, 414, 442, 447; II 172, 173, 209, 238, 240. V. REART, Onofre.
 ELOI, sant. *Representació* : I 340, 399.
 EMBUN, Joan de : I 216.
 Empordà : I 287.
 Emposta. V. Amposta.
 EMPÚRIES, procurador del comtat de : I 155.
 EMPÚRIES, comte de. V. ENRIC D'ARAGÓ.
 ENCONTRE, Jaume de, notari : II 66; 78, 79, 84 (conceller cinquè).
 ENGRÀCIA, santa : I 13.
 Enoch : I 346.
 ENRIC IV, rei de Castella : I 272.
 ENRIC VIII d'Anglaterra : I 405, 413. — *ambaixador de* : I 405, 413.
 ENRIC, germà del rei Alfons IV, mestre de Santiago : I 96, 106, 107, 109, 110, 163-166, 175, 200, 201, 227, 312, 343, 344, 347, 351, 408.
 ENRIC d'Aragó i de Sicília, duc de Segorb, comte d'Empúries, lloctinent general de Ferran el Catòlic : I 227, 343, 344, 348, 352, 356-358, 413.
Ensenyança, monges de la : II 291, 442, 446.
 Entremesos : I 1, 89, 116, 138, 184, 277, 286, 287, 291, 298, 299, 326, 332, 334, 339, 341, 391, 393, 398, 418.
 — *Aguila* : I 6.
 — *Angels i Llucifer* : I 6.
 — *Betlem* : I 18, 20, 393.
 — *Cavalls cotoners* : I 20, 87, 88, 167, 292; II 11, 40, 52, 62, 63, 134. V. *Sant Sebastià*.
 — *Fènix* : I 6.
 — *Hortolans* : II 134.
 — *Innocents* : I 18.
 — *Llàtzer* : I 331.
 — *Muntanya y Drach* : II 40.
 — *Paradis i Infern* : I 6.
 — *Sant Agustí* : I 138.
 — *Sant Francesc* : I 130.
 — *Sant Gem* : I 19, 293, 393.
 — *Sant Miquel* : I 6.
 — *Sant Sebastià* : I 167-169.
 — *Santa Caterina* : I 292.
 — *Santa Eulàlia* : I 12-15, 20, 330, 336, 337.
 — *Santa Eulàlia i Dacià* : I 20.
 — *Triunpho de la virtut* : II 40.
 — *Turc (Gran)*. V. *Sant Sebastià, Cavalls cotoners*.
 — *Vibre*. V. *Víbria*.
 ENVEJA, Bernat, prior de Santa Anna de B. : II 396.
 Eres, illa de. V. Hieres, illes.
 ERGULLÓS, misser : I 186.
 ERILL, baró de, germà de Francesc de : I 216; II 86, 88, 138.
 ERILL : 205, 258, 259.
 ERILL, Antoni de : I 428.
 ERILL, Berenguer de : I 53, 312.
 ERILL, Francí de : I 28, 29, 52, 205.
 ERILL, Francesc de : II 86, 112, 113, 142, 144.
 ERILL, Joan de : I 428; II 142, 144, 145, 163, 208.
 ERILL, Joan Roger de : I 52, 75-77.
 ERILL, Oleguer de : II 314.
 ERILL i MARLÉS, Joan de : II 175.
 ERMENGOL : I 198.
 ERMENGOL, Francí : I 71, 76.
 ERMENGOL, G. : I 53, 112, 155, 157, 166.
 EROLES, Joan : II 154, 157.
 Escafat. V. Scafati.
Escrivà de la Cort : II 308.
Escrivà major o secretari del Consell : I XXI, 31, 66, 359, 369; II 25, 124, 125, 187, 304, 338, 347, 372, 373, 416, 430, 437, 448. V. AGRAMUNT, Jaume; BRUJÓ, Joan; BRUNIQUEU, Esteve Gelabert; CALOPA, Francesc Galceran; CANYELLES, Gabriel; ESPLUGUES, Bernat; FARRER, Joan; GINEBRET, Jean; PASTOR; PUIG, Rafael; TRELLES, Pere.
Escrivà major del General o de la Diputació. V. Generalitat. Escriuà major.
Escrivà de les obres : I 103; II 25, 26, 93, 121, 145, 155, 160, 165, 273, 300, 307, 321, 344, 345, 346, 347, 356, 357, 361, 369, 384, 386, 389, 391-397, 399, 401, 402, 404, 410, 411, 437, 448, 499. — *Llibre del* : II 499. V. CESILLES, Antoni; LLENTIS-

- CLAR, Francesc; OLIVELLA, Andreu; SEVER, Galceran.
Escrivà racional. V. *Racional, escrivà*.
Escrivà de registre: I 437; II 25, 122, 155, 273, 294, 298, 306, 353, 393, 437.
Escrivà del rei: I 106.
Escrivans jurats del Consell: I 369, 376, 429, 437; II 25, 33.
Escrivania major o del Consell, o de la Ciutat: I XI, XII, XIX, XXI, XXII, 382; II 104, 210, 262, 288, 296, 441, 506. V. *Casa de la Ciutat, Escrivania del Consell*.
 — *ajudants de*: II 92, 109, 110, 121, 144, 155, 187, 272, 294, 298, 306, 353, 393, 437, 438.
 — *escrivà*. V. *Escrivà del Consell*.
 — *escrivent ordinari*: II 274, 296, 438.
 — *mà corrent*. V. *Arxiu de la Ciutat, «mà corrent»*.
 — *registres de*: II 104.
Escrivans de manament. V. *Consell Reial*.
 ESCUDER, Antoni, cònsol dels cotoners: I 87.
Escuders, escuderia: I 8 (del rei).
 Escorial: II 148, 173.
 ESFORÇA. V. SFORZA.
 Espanya, espanyols: I 386-387, 396, 404; II 131, 175, 178, 184, 202, 212, 282, 407, 481-485, 501, 505.
 Espanya, cardenal de: I 419. — V. BORJA, Roderic de.
 Esparraguera: II 145.
Esparteria, carrer de la: II 199.
Especiers (Speciers, Speciaires), carrer dels: I 5, 6, 209, 216, 218, 219, 223, 227, 233, 395, 415; II 129, 166. — V. *Calceteria, carrer de la*. Id. *Llibreteria, carrer de la*.
Esperó de Ponent: I 297.
 ESPIGOLER, fill de: I 119.
 ESPLUGUES: I 206.
 ESPLUGUES, Benet: I 252.
 ESPLUGUES, Bernat: I 6 (notari de B.); 24, 32, 48 (escrivà del Consell); 154, 162, 165 (regent de la vegueria), 235.
 ESPLUGUES, Bernat: I 430, 437, 443 (conseller segon).
 ESPLUGUES, Isabel, vídua de Joan Romeu: I 235, 236.
 ESPLUGUES, P. Benet, donzell: I 248.
 ESPUNY, comanador: II 297.
 ESQUERIT: I 173, 177.
 ESQUERIT, Arnau: I 180, 183, 188, 191, 193, 220, 236.
 ESQUERIT, Pere: I 369, 376, 377; 385, 386 (conseller en cap).
Estafeta: II 418, 420.
 Estany, abat del: I 53, 443. V. CARDONA, Caries.
 ESTANYOL, Gabriel: I 369.
 ESTAPER, Francesc, tintorer: I 287.
 ESTE, marquès de: II 201, 211.
 ESTELA, Joan: I 191, 196; 276 (cònsol).
 ESTELRICH, Galceran: I 249, 282.
 ESTER, Josep, paraire: II 345; 438 (guardià del port).
 ESTER, Pere: I 230.
 ESTEVAN, Pere, governador de les armes de la Ciutat: II 297, 307.
 ESTEVE, sant: I, XIII, 259.
 ESTEVE, Gaspar, de l'ordre de Predicadors: I 415.
 ESTEVE, Jaume: I 35 (cònsol).
 ESTEVE, P., argenter: I 215.
 ESTRADA, Strada, mossèn: I 393, 394, 398 (conseller en cap).
 ESTRADA, Strada, Antoni, corredor i crida de B.: 300, 352, 359.
 ESTRADA, Strada, Galceran: I 369, 376, 379.
 ESTRADA, Strada, Salvador, bidell de l'Estadi: II 157.
Estudi General: II 25, 29, 122, 267, 274, 275, 295, 297, 321, 353, 388, 405, 411, 427, 432, 447, 479.
 — *Bidells del*: II 25, 115, 122, 157, 267, 274, 275, 295, 297, 321, 353, 388, 405, 411, 427, 440, 447, 479.
 EUGENI IV, papa: I 139, 140.
 EUFÈMIA, santa: I 12.
 EUFROSINA: I 19.
 EULÀLIA de Barcelona, santa: I XIII, XVIII, 4, 12, 20, 39, 90, 203, 233, 234, 277, 330, 336, 337, 370, 371, 400; II 247, 338.
 — *altar* (plaça de l'Àngel): II 458.
 — *bandera de*: I 5, 6, 16, 57, 76, 142, 277, 325, 332, 340, 400; II 135.
 — *capella de*. V. *Seu, capella de santa Eulàlia*.
 — *cavall de*: I 332, 386; II 17, 51.
 — *creu de*: I 325, 400; II 135, 181, 407.
 — *entremès de*. V. *Entremesos*.
 — *de*; 336, 337.
 — *graus*. V. *Seu, graus de Santa Eulàlia*.
 — *oració*: I 386.
 EULÀLIA de Mérida, santa: I. 13. V. *Santa Eulàlia del Camp, església de*.
 EVA: I 17; 393 (castell).
 EVA, Jaume: II 396.
Evangelis: I 260; II 139.
 ÈVOL, Pere de: I 313.

- ÉVOL, vescomte de : I 70 (fill del).
 ÉVOL i de Canet, vescomte de : I 426.
 ÈXEA, regent del Consell d'Aragó : II 284.
 EXERRAT. V. AXERRAT.
 EZEQUIEL : I 18.
 EZEQUIES : I 18.
- FABIÀ, sant : I 20.
 FABRA, P. Joan : I 197.
 FABRA, Pere Vicenç : I 213, 214, 220, 230.
 FÀBREGAS, Jacint : II 243, 254, 256, 257, 259, 261, 265-268, 272 (conseller terc).
 FÀBREGAS, Jaume, notari : II 387, 447.
 FÀBREGAS, Miquel Montserrat : II 2, 4.
 FÀBREGAS, Oleguer, bossier de la bossa canonical : II 413, 428, 434.
 FÀBREGAS, P. Guillem : I 304.
 FALCES, Lluís de : I 28, 29, 53.
 FALCÓ, misser : I 206.
 FALCÓ, Antoni : II 70, 75, 86.
 FALCÓ, Batista, mossèn : II 88.
 FALCÓ, Jaume : II 311.
 FALCÓ, Josep : II 290, 291 (obrer del Consell), 400.
 FALCÓ, Miquel Batista : II 105, 115.
 FALGUERA, Francesc, notari : II 474.
 FALGUERA, Jaume : II 296, 300, 308, 312, 316, 318, 322 (tinent de cònsol); 338-341, 354, 356, 359, 362, 385, 388-390, 391-394, 411, 414, 416, 418, 422-424, 437, 438, 447 (conseller en cap).
 FALGUERA I LLEDÓ, Francesc, ciutadà honorat de B. : II 341, 342, 354, 358-360, 365-367, 369-372, 375, 376, 388, 390, 393, 416, 424, 447.
 FALGUERA I SERRA, Francisca, muller de Jaume Falguera : II 354, 374, 409, 423, 440.
 FALQUÉS, Flaqués, Bernardí Romà, conseller segon : II 154, 155.
 FANER, Joan, escrivà major del Consell : I 356, 359.
 FAJARDO, Diego : I 70.
 FARISSA, Bartomeu, de Tortosa : I 313, 315.
 FAUSTINA, santa : I 12.
 FAVARA, Josep de : II 87.
 FAYENA, Joan, de Perpinyà : I 71.
 FEBRE, P. Vicenç. V. FABRA, Pere Vicenç.
 FELIP, sant : I 20, 174.
 FELIP I de Castella : I 371.
 FELIP II : I XX, XXII, 416, 417, 430, 431 ; II 1-13, 19, 30, 32, 36-64, 72, 73, 80, 82, 83, 86, 99-105, 109, 112, 114, 117, 119, 122, 124-126, 131, 151, 176, 185, 263, 302, 303, 313, 326, 327, 342.
 FELIP III : I XX ; II 38-64, 99, 100, 101, 109, 124, 126-140, 147-150, 159, 160, 173, 253, 261, 302, 343, 372.
 FELIP IV : I XX ; II 159-175, 185-201, 213, 217, 219-223, 228-231, 234, 235, 290-293, 300, 301, 303, 307, 309, 311, 313, 317, 320, 321, 323, 324, 326-328, 341, 342, 344, 349, 352, 366, 370, 375, 401, 416, 420, 460, 482.
 FELIP V : I XX, XXI ; II 499-507, 510-512.
 FELIP D'ARAGÓ, fill bastard de Carles de Viana : I 312.
 FELIU, Narcís : II 296.
 FELIU, P., missatger de València : I 46.
 FELIU, Pau, escudeller : II 295.
 FEMADES, de Sans : II 87.
 Fènix. V. Entremesos.
 FERIA, Lorenzo Suárez de Figueroa, duc de lloctinent general : II 92, 94-97, 99-101, 103, 107, 114, 116, 117-119, 120, 123, 124, 126-128, 176-178, 180, 182, 183.
 FERNANDEZ MANRIQUE, Joan, lloctinent general : I 430, 431, 439, 442, 444, 446, 447, 449, 452.
 FERRAN I de Catalunya-Aragó, el d'Antequera : I XVII, 64, 95, 106, 163, 200, 370, 440, 444 ; II 139.
 FERRAN II *el Catòlic* : I 209, 254-261, 263, 264, 307, 320-328, 330-332, 333, 336, 337, 339-341, 343, 347, 351-354, 355, 356, 359-380, 391, 397, 408, 410, 411, 417, 427, 428, 439, 440 ; II 139.
 FERRAN I, rei de Nàpols : I 228, 294-296, 298, 300.
 FERRAN, rei de Boèmia, germà de Carles V : II 175.
 FERRAN, fill d'Alfons d'Aragó, bastard de Joan II : I 312.
 FERRAN, cardenal-infant, germà de Felip IV, II 186, 187, 190, 191-193, 195-198, 200 ; 201-235 (lloctinent general).
 FERRAN, Antoni : II 312.
 FERRAN, Francesc : II 122.
 FERRAN, Joan : I 429 (racional).
 FERRAN, Miquel, notari : I 324.
 FERRAN I ÇA CIRERA, Felip de : II 404, 499, 500.
 FERRER, Comanador : I 379.
 FERRER, Antic : I 128, 147, 161, 170, 182, 282, 284.
 FERRER, Antoni : I 215.
 FERRER, Bartomeu : I 181, 191 ; 243 (obrer del consell) ; 251 ; 360, 361 (regent la tresoreria).
 FERRER, Bartomeu, sabater : II 7.

- FERRER, Bernat : I 22, 38, 62, 71, 113 ; 116, 118, 123 (obrer del Consell) ; 129, 147, 181 ; 188, 189 (conseller segon) ; 192, 194, 196, 198, 199, 206.
- FERRER, Bernat, menor de dies : I 127.
- FERRER, Bernat Bartomeu : I 182, 187, 193 ; 236 (sotsveguer de B.) :
- FERRER, Francí : I 196.
- FERRER, Galceran : I 413, 448, 451.
- FERRER, Gaspar : I 428.
- FERRER, Guillem, mostassaf : I 249, 257.
- FERRER, Janot, paraire : II 130.
- FERRER, Joan : I 166, 187, 191, 193, 253.
- FERRER, Joan, alias Ces Avaces : I 118, 173.
— fill de : I 119.
- FERRER, Josep, notari : II 303, 327, 439.
- FERRER, Magí, paraire : II 130.
- FERRER, Marc, espaser : I 116.
- FERRER, Mateu, prevere : I 251.
- FERRER, Miquel : II 105, 115.
- FERRER, Nicolau : I 118 (racional de la ciutat) ; 124, 127 ; II 163.
- FERRER, P., verguer : I 48, 65, 66.
- FERRER, Pau : II 130.
- FERRER, Pere, notari : II 40.
- FERRER, Pere Joan : I 119, 206.
- FERRER, Pere Joan, racional : I 437.
- FERRER, Pere Màrtir, Martí, síndic de la Ciutat : II 294, 299, 301, 315, 318.
- FERRER, Perot : I 409, 410, 412, 414 (obrer del Consell).
- FERRER, Rafael : I 54.
- FERRER, Sebastià, canonge de la Seu d'Urgell : II 396.
- FERRERA, Ferreres, Felip de : I 7, 9 ; 23, 31 (conseller en cap) ; 44, 93, 128, 136, 155, 161, 166 ; 178 (conseller quiet) ; 182, 183, 186, 188, 192, 194, 196, 249, 267, 270, 282, 284, 289 ; 355 (conseller segon) ; 361 (regent la cancelleria).
- FERRERA, Ferreres, Josep : II 265, 266.
- FERRERAS, Joanot de : I 428, 437, 442, 443.
- FERRERAS, Pere : II 39, 43, 128, 130, 132, 137, 138.
- FERRIOL, Joan : I 22.
- FEU, Esteve, botiguer de teles : II 164.
- FIGUERAS, Antoni : I 230.
- FIGUERAS, Lluís, obrer del Consell : I 269.
- FIGUERAS, Figuera, P., sabater, conseller de B. : I 257, 262, 265, 277, 289.
- FIGUEROLA, Joan, fuster : II 2, 4.
- FIGUEROLA, Martí : II 439, 448.
- FIGUEROLA, Pere, notari : I 213.
- FITOR, Francesc, notari, procurador fiscal de la Diputació : II 252, 275.
- FIVALLER, Bernat, menor : I 191.
- FIVALLER, Bernat : I 38 ; 42 (conseller quint) ; 47, 54 ; 59 (cònsol) ; 60, 63, 74, 81, 85, 86 ; 91, 94 (cònsol) ; 103, 105 ; 120, 125 (conseller terç) ; 127, 129, 132, 137, 141, 143, 147, 155, 158, 162, 166 ; 171, 178, 181, 183, 188, 192 (conseller segon).
- FIVALLER, Cosme, regent la Vegueria : II 38.
- FIVALLER, Francesc Cosme : II 115, 116, 119 (cònsol de Llotja) ; 154, 157.
- FIVALLER, Francesc Ramon : I 443 ; II 33.
- FIVALLER, HUG, Huguet : I 41 (cònsol) ; 42 ; 44, 46, 47, 52 (conseller terç) ; 59, 60 ; 63 (conseller segon) ; 81, 83, 86 ; 91, 94, 95 (conseller primer) ; 103, 105, 120 ; 127 (conseller primer) ; 134, 137, 147, 155, 156, 162, 163, 178.
- FIVALLER, Galceran : I 376, 379 (cònsol) ; 383 (ex-conseller en cap) ; 384, 393, 400, 409, 410 (clavari).
- FIVALLER, Jaume : I 147, 161, 177, 180, 182, 187, 308, 414 (veguer).
- FIVALLER, Jeronim, advocat de la Ciutat : II 116, 121, 125, 130, 138, 155.
- FIVALLER, Joan : I XXII, 23, 35 i 37 (conseller cinquè) ; 41, 42, 46, 48, 53, 59, 65, 66, 70, 73.
- FIVALLER, Joanot, veguer : I 369, 376, 414.
- FIVALLER, Pere : II 312.
- FIVALLER I TORRAS, Carles : II 388, 447.
- Flamencs : I 396, 404.
- Flandes : II 235.
- FLAQUER, Bernat, cirurgia : II 150.
- Flassaders, carrer dels* : I, 25.
- FLEQUER, Flaquer, Jaume, guarda del port : II 274, 295, 296.
- Flix : II 72.
- FLOR, Francesc, corredor de la Ciutat : I 429, 432.
- FLORÈNCIA, Adrià de. V. UTRECHT, Adrià de.
- Florència : I 210, 211, 415. — *ambaixador* : I 405.
- FLUVIÀ, Pau de : II 38, 47, 59 ; 130 (conseller segon).
- FOCHS, Joan, verguer : II 300.
- FOGASSOT, Joan : I 229 ; 299 (conseller quart).
- Foggia : I 228.
- Foix : I 216.
- FOIX, Francesc : I 35, 36, 116.—V. *Casa de*.
- FOIX, Gastó, comte de, marit d'Elionor, filla de Joan II : I 216, 217.
- FOIX, Joan de, espòs de Joana d'Urgell : I 78.

- FOIX, Joan Francesc : I 80.
 FOIX, Mateu, comte de : I XIII.
 FOIXÀ, Lluís de : II 205, 227.
 FOLGUERES, Joaquim : I 230.
 FOLQUER, ardiaca : II 238, 239, 241.
 FONOLLEDA, Arnau : I 284.
 FONOLLEDA, Francesc Francí : I 94, 104, 180.
 FONOLLET : I 62, 198.
Font de l'Angel : I 338, 442 ; II 60, 165, 504.
 — *carrer de la* : II 503, 504, 512.
 — *placeta de la* : II 187.
Font de Sant Just : I 442.
 — *de Sant Joan* : II 172.
 — *de Viladecols, davallada de la* : I 442.
 FONT, Bartomeu, paraire : I 324.
 FONT, Jaume, beneficiat de la Seu de B. : I 375.
 FONT, Jaume, major : II 150.
 FONT, Jaume, menor : II 150, 151, 156.
 FONT, Joan : I 191.
 FONT, Joan, calceter : II 130.
 FONT, Miquel. V. ÇA BASTIDA, Miquel.
 FONT, P. : I 191.
 FONT, Pere, doctor en medicina : II 154, 157.
 FONTANA, Francesc Josep, notari : II 273 (síndic de la Ciutat); 295.
 FONTANA, Lluís : II 438.
 FONTANELLA, Josep de, regent la reial cancelleria : II 242.
 FONTANELLA, Pere Joan, assessor de la Diputació : II 256.
 FONTANET, Tomàs, capità de la companyia dels sastres : II 195.
 FONTCOBERTA, comanador del Masdeu : I 53.
 FONTCOBERTA, Berenguer de : I 28, 29.
 FORMENT, Jerònim : II 273.
 FORMENT, Joan, barreter : II 39.
Forment, porxo del. V. *Porxo del Forment*.
 Formigues, illes : I 90.
 FORMÓS, Francesc, canalobre de : I 116.
Forn de vidre : II 61.
 FORNAGUERA, Bonaventura, argenter : II 434.
 FORNAGUERA, Pere, bastaix del dret nou : II 440.
 FORNELLS, Pau, conseller terç : II 283, 294, 298, 312, 318, 321, 325.
 FORT, Antoni : II 70, 75, 80, 156.
 FORTIÀ, Bernat, oncle de l'infanta Isabel : I 33.
 Fraga : II 66.
Framenors. V. *Sant Francesc i Portal dels*.
 França, francesos : I XX, XXI, 242, 272, 403, 425 ; II 212, 216, 234, 235, 243, 244, 275.
 — *ambaixador del rei de*. V. FRANCESC I.
 — *delfi de*. V. LLUÍS, duc de Borgonya.
 — *mariscal de*. V. LA MOTTE.
 — *missatgers de* : I 59, 173.
 — *rei*. V. FRANCESC I, LLUÍS XI, LLUÍS XIII.
 FRANCESC, sant : I 14, 19 ; II 326. V. *Entremesos*.
 FRANCESC I, rei de França : I 405, 413 ; *ambaixadors de* : I 405, 413.
 FRANCH, Joan, notari, escrivà del Racional i del Consell de la Ciutat : I XIX, I, 65, 66, 185.
 FRANCOLÍ, Jaume : II 400.
 FRANCOLÍ i MAGAROLA, Josep de : II 388, 447.
 FRANQUESA : II 54.
 FRANQUESA, Miquel, notari : I 329, 338.
 FRANQUESA, Pere, secretari del Consell d'Aragó : II 139.
Frares Menors (Framenors): V. *Sant Francesc*.
 FREDERIC DE PORTUGAL, arquebisbe de Saragossa, lloctinent general : I 420-426.
Freneria, carrer de la : I 21, 56 ; II 302.
 FRIGOLA, vicecanceller del Consell d'Aragó : II 101.
 FRIGOLA, abat : II 26.
 FUSTER, Francesc : I 230.
 FUSTER, Joan, brodador : I 434.
 FUSTER, Pau, doctor en medicina, mostassaf : II 364, 397, 448.
Fusteria, carrer de la : II 199, 512.
 GABRIEL, sant : I 336.
 Gaeta (Gayeta) : I I, 2, 95, 131, 139.
 GALLARD, Francesc, conseller de B. : I 218, 221, 229.
 GALLART, Jaume : II 439.
 GALLART, Maurici : II 318.
 GALVANY, Jaume : II 328.
 GALITXO, T., bastaix del morbo : II 274.
 GAMIS. V. GUAMIS.
 GANAR, comte de : I 413.
 GARAU. V. GUERAU i GRAU.
 GARCIA, canonge de la Seu de B. : II 213.
 GARCIA, Francesc Joan, clavari : I 352.
 GARCIA, Gaspar : II 328, 438.
 GARCIA DE LONDONYO, Domingo, secretari del virrei : II 287, 291.
 GARCIA, Lluís, cuirasser : I 282.
 GARCIA, Jaume, notari : I 290.
 GARCIA, Pere, bisbe de B. : I 445.
 GARCIA DE VILALPANDO, Roç : I 70.

- GARRET, diputat eclesiàstic : I 385.
- GARRIGA, Francesc : II 436.
- GARRIGA, Joan : II 116, 121.
- GARRIGA, Nadal : I 62.
- GARRIGÓ, Francesc : II 479, 486.
- GASIÓ, Joan, conseller en cap : II 283, 286, 292, 293, 298, 302, 306-312, 314, 318, 321, 325.
- GASSOL, Francesc : II 20, 28, 101 (secretari del Consell d'Aragó); 148 (protonotari).
- GASUR, Bernat : II 396.
- Gater* : II 157, 274, 296, 440.
- Gatera* : II 123.
- GATILLEPA, Gaspar, conseller de B. : II 496.
- GAVARRÓ, Joan : I 198.
- GAVARRÓ, Vicenç, notari : II 338-361, 367-369, 381-384, 386, 391-397, 399, 401, 402, 404, 409-411, 437, 442, 448 (obrier del Consell).
- GAVER, Jerònim de : II 159, 160 (conseller segon); 255, 265.
- GELABERT, Jaume : II 121 (ajudant d'escrivà racional).
- GELIDA, V. BERTRAN, Francesc.
- GELPÍ, Joan Pau Marc, doctor en medicina : II 259.
- GEM, sant : I 19 (representació); 393 (castell).
- GENER : I 119.
- GENER, Jaume : I 155.
- General de Catalunya*. V. *Generalitat de Catalunya*.
- Generalitat de Catalunya*, General : I 67, 69, 77, 84, 98, 100, 103, 132, 135, 141, 155, 156, 369, 375-379, 385, 386, 413, 421-423, 444, 447, 449, 451; II 106, 110, 126, 176, 181, 190, 199, 215, 230, 256, 259, 260, 261, 276, 299, 302, 303, 311, 325, 331, 332, 377, 384, 415, 417, 471, 472. V. *Casa de la Diputació*.
- *Advocat fiscal* : II 199, 201, 269, 275, 276, 302, 303, 309, 391, 416, 417. V. DIMAS DE POTAU, Pere; MONTANER; TRISTANY, Aleix.
- *Advocats, assessors* : II 106-108, 111, 199, 201, 251, 252, 256, 257, 260, 269, 275, 276, 302, 303, 309, 391, 416, 417. — V. AMIGANT, Josep; FONTANELLA, Pere Joan; REIG I GALLART, Maurici; SAYOL CORTERON, Daniel.
- *Casa de la*. V. *Casa de la Diputació*.
- *Consistori*. V. *Diputats, Consistori dels*.
- *Diputats de la* : I 53, 67-69, 71, 76, 77, 78, 96-98, 100-102, 132, 135, 141, 143, 144, 150, 154, 155, 157, 165, 203, 205, 208, 209, 216, 228, 240, 241, 247, 248, 252, 255, 260, 262, 265, 267, 274, 275, 280, 287, 307, 312-316, 357, 359, 361, 363, 375-379, 385, 414, 421, 439, 440, 443, 444, 447, 449, 452; II 9, 15, 75, 78, 79, 83-86, 92, 106-108, 111, 112, 113, 119, 122-124, 127, 132, 170, 171, 172, 177, 197, 199, 209, 211, 230, 242, 243, 253, 255-257, 259, 261, 262, 264, 268, 271, 275, 286, 302, 303, 307-309, 312, 324, 325, 337, 347, 348, 360, 377, 383, 390, 391-393, 399, 415, 417, 418, 438, 468, 471, 472, 504. — *Consistori dels* : II 123, 127, 199, 242, 243, 251, 253, 256, 264, 350, 360, 361, 377, 383, 390, 391, 399, 417, 471, 472. — *Maça dels* : II 197, 302. — *Porters dels* : II 302, 303. — *Verguers dels* : II 199, 269, 270, 324, 391, 471.
- *Escrivà major* : II 416. V. VILA, Bonaventura.
- *Exactor* : II 417.
- *Oïdors de comptes* : I 67-69, 100, 103, 132, 141, 142, 151, 154, 155, 157, 158, 166, 249, 252, 313, 314, 440; II 24, 26, 75, 79, 84, 86, 106, 108, 199, 210, 230, 253, 256, 257, 259, 260, 275, 289, 290, 302, 303, 309, 312, 324, 325, 360, 377, 390, 391, 399, 415, 417, 418.
- *Procurador fiscal* : V. BALLE, Ramon; COSTA i VILA, Josep; FITOR, Francesc.
- *racional* : II 302, 303. — *ajudant de* : II 390.
- *regent los comptes* : II 302, 303, 417.
- *secretari*. V. *Escrivà major*.
- *segell* : II 302.
- *sindic* : I 449; II 199, 200, 203, 390, 415, 472. V. MASDOVELLES i SALVA, Josep.
- *Visitador*. V. ALÒS, Francesc.
- GENERES, Jerònim : II 400.
- GENOVA, genovesos : I 11, 46, 96, 97; II 99; ambaixadors de : I 414; missatger de. V. SPINDOLO.
- GENOVÈS : II 156.
- GENOVÈS, Francesc : II 230.
- GENOVAIS, príncep de : II 58, 59.
- GERARD, Jaume, bisbe de B. : I 202, 204, 223.
- GERMANA DE FOIX, muller del rei Ferran el Catòlic : I 362, 363, 370.
- GERONA, Francesc, clavari : I 356, 357, 359.
- GERONA, G. : I 36, 88, 89; 100, 103, 107, 108, 110, 113 (clavari); 116-118.
- GERONA, P. : I 37, 42 (advocat), 53.

- GERONA, Tomàs : I 7, 23, 31, 34, 35, 37, 38.
 GERONA, Tomàs, lo jove : I 22, 36.
 GERONI, Salvador : I 95.
 Gerri, abad de. V. CARDONA, Bernat de.
 GESTAS : I 19.
 GIBERT, Berenguer : I 25; 129, 132 (cònsol); 141.
 GIBERT, Lluís : I 360, 369, 379 (conseller segon); 420, 421, 423, 426, 428 (conseller en cap); 437, 442, 443, 448, 450; II 4, 33. — fill de : I 442.
 GIBERT, Valentí : I 104; 171 (cònsol); 195, 196; 198, 200, 206, 208, 209 (conseller quart); 369, 376.
 GIL DE MANRIQUE, Garcia, bisbe de Girona i de Barcelona : II 238, 239, 240, 250.
 GILABERT, Francesc : II 211.
 GILABERT, Lluís, administrador : I 213, 214, 220, 229, 230.
 GILABERT, Ramon : I 189, 248.
 GILI, Jaume : I 230.
 GILI, Jaume Francesc, mercader : I 409, 410, 412, 414 (obrer).
Gimnàs, carrer de : I 442; II 64, 512.
 GINARO, Francesc de, missatger del rei de Xipre : I 46, 53.
 GINEBREDÀ, Benet : II 265, 266.
 GINEBRET, Joan, escrivà del Consell : I 229, 243, 282.
 GIRGÓS : I 35, 37.
 GIRGÓS, Pere : I 183, 188; 360, 362, 368, 369, 379, 393, 414 (conseller en cap).
 GIRGÓS, Pere Joan : I 80, 104, 124, 126.
 GIRÓ, Antoni, prevere : I 203, 205.
 GIRON DE REBOLLEDO, Dídac, prior i canonge de Tarragona : II 297, 311.
 Girona : I 75, 141, 143, 265, 423.
 — bisbe : I 9, 257, 442, 447, 450; II 92, 95, 96, 97, 238. CARDONA, Jaume. V. MARGARIT, Joan; NINOT, Josep.
 — bisbat de : I 39.
 — *degà de l'església de*. V. BERART I DE VAZIA, Serapi; GRIMAU, Joaquim.
 — *drap de* : II 122, 123.
 — *jurats de* : I 11.
 — *síndics de* : I 59, 102, 194, 414.
 GIRONELLA, Bartomeu : I 424, 428.
 GIRONÉS, Jaume, caixer de la Taula : II 156.
 GODAY (Guoday), Bartomeu, candeler de cera : I 433.
 GOLEZANO, comte de : I 413.
 GOLORONS, Francesc, canonge degà de Tortosa : II 403.
 GÓMEZ SUÀREZ DE FIGUEROA : I 308.
 GOMIS, Bernat : I 451.
 GONZÁLEZ, V. L., secretari de Ferran el Catòlic : I 354, 356.
 GONZAGA, Vicenç, virrei, capità general de Catalunya : II 283-289, 298, 301, 306, 310, 316, 319, 321-324, 330, 331, 333-335.
 GORCHS, Bernat, velluter : II 164.
 GORDIOLA, Miquel : II 2, 4.
 GORI, Antoni : II 39.
 GORI, Onofre, llibreter : II 88.
 GORI, Pere, sastre : I 338.
 GORT. V. GUORT.
Governador de Catalunya. V. Catalunya, governador.
Governador militar de la plaça de B. : II 297, 333, 379, 381, 396. V. BORJA SANZON, Josep de; ESTEVAN, Pedro.
Gràcia. : V. *Nostra Senyora de Gràcia*.
 GRAFELLS, Fèlix, doctor en drets : II 338-361, 367, 381, 382, 385, 386, 391-397, 399, 401, 402, 404, 409-410, 437, 442, 448. (obrer del Consell).
 GRANELL, Benet, espaser : II 39.
 GRANOLLACHS, Bernat de : I 220 (obrer del Consell).
 GRANOLLÉS, ambaixador de València : I 323.
 Granollers : I 280, 281.
 GRAS, Antoni, trompeta de la Ciutat : I 116.
 GRASSET, Joan : I 330.
 GRAU, Carles, notari, sub-síndic de la Ciutat : II 350, 365, 380-382, 437, 477.
 GRAU, Francesc, I 430, 437, 438, 443 (conseller terç); II 2, 4.
 GRAU, Miquel Montserrat, oïdor de comptes del General : II 78, 84.
 GRAU, P. : I 46, 48, 53 (cònsol); 132, 141, 195, 276, 289.
 GRAU, Ramon : I 137, 141, 143, 155, 171; 197 (obrer del Consell); 202, 204, 206.
 GRAVALOSA, Francesc : II 258.
 GREGORI, sant : I 15, 19.
 GRIMAU, Francesc, diputat : II 78, 84.
 GRIMAU, Joaquim : II 403.
 GRIMOSACHS, Pere Joan : II 173 (ambaixador de B. a Felip IV).
 GRIMOSACHS, Rafael, conseller de B. : II 335.
 Guadalupe : I 365.
 GUAL, Antoni, fuster : I 329, 333, 371, 372, 392, 434.
 GUAL, Baltasar : II 116.
 GUAL, Bartomeu, mestre d'obra de la Seu de B. : I 24.
 GUAL, Jaume, escrivà de nau : I 234.
 GUAL, Joan : I

- GUALBES, V. Dirga, Joan Nicolau, alias de Gualbes.
- GUALBES, Antoni de : I 180, 182, 188, 191, 193.
- GUALBES, Baltasar de : I 7, 9; 23, 31 (conseller cinquè); 35, 41; 42 (conseller terç); 45, 46, 48, 50, 52; 60, 61.
- GUALBES, Baltasar : I 299 (conseller segon); 302, 304, 323, 326.
- GUALBES, Bernat de : I 22, 28, 41.
- GUALBES, Bernat de, fill de Bernat : I 22, 38 (cònsol).
- GUALBES, Bernat de, fill de Francesc : I 34.
- GUALBES, Bernat : I 275.
- GUALBES, Bonaventura de : I 444. V. *Casa de*.
- GUALBES, Ferrer de, Ferrer Nicolau de : I 36, 38; 41 (conseller quart); 42, 52, 60, 63, 65, 66, 71, 73, 74, 81, 86; 91, 94 (conseller segon); 103, 105, 113, 115, 120, 124, 127, 129, 132, 137, 141, 143, 147, 150, 155, 158, 162, 164, 166, 171, 173, 178, 186; 188-190 (conseller en cap); 192, 194, 196; 198 (conseller en cap); 205, 208, 209, 221, 229, 233, 448.
- GUALBES, Ferruix de : I 22.
- GUALBES, Francesc de : I 34.
- GUALBES, Francesc de, cònsol a Palerm : I 166.
- GUALBES, Francesc de (militar) : II 105, 115.
- GUALBES, Galceran de : I 80.
- GUALBES, Guillem de : I 105, 113, 120, (cònsol); 155, 158, 166 (clavari); 172.
- GUALBES, Jaume de : I 22, 36; 62 (obrer del Consell); 74, 85, 86, 124, 126, 128, 136; 213, 215 (obrer del Consell); 220, 270, 282, 313.
- GUALBES, Jaume de, fill de Galceran : I 36.
- GUALBES, Jaume de, fill de Lluís : I 80, 93.
- GUALBES, Joan de : I 28, 29, 45, 54; 66, 70, 73, 81 (conseller quint); III; 120, 125 (conseller quart); 127 (mostassaf); 153-157, 162, 163, 165, 166 (conseller quart); 170, 171; 172 (obrer del Consell); 178, 192-194, 196, 413.
- GUALBES, Joan de, fill de Ferrer de : I 22, 28, 29, 34, 36.
- GUALBES, Joan de, fill de Jaume de : I 34, 36, 54 (?), 85, 86, 93, 94; 99, 102, 104, 109, 111 (obrer del Consell); 126, 127, 193.
- GUALBES, Joan de, fill de Lluís de : I 3.
- GUALBES, Joanot, alcalde de la Seca, de B. : I 379, 443; II 66.
- GUALBES, Joan Lluís de : I 22, 64, 71, 144.
- GUALBES, Joan Nicolau de : V. DIRGA, Joan Nicolau.
- GUALBES, Lluís de : I 3, 7, 23, 31; 35 (conseller primer).
- GUALBES, Miquel de : I 104, 118, 124, 127, 128, 136, 147, 161, 170, 308, 315; 379 (mestre racional de Sardenya); 386, 413.
- GUALBES, P. de : I 42 (cònsol); 193.
- GUALBES, Pons de : I 170, 172, 180, 182, 191, 193, 197, 206, 270.
- GUALBES DE BONAVENTURA, Joan Ferrer : II 396.
- GUAMIR, Bernat, regent la sagristia de la Seu de B. : I 175, 176.
- GUAMIS (Gamis), Francesc, notari, escrivà, del Consell i del Racional : II 33, 54, 66, 71, 74, 76, 78, 79, 84, 86; 92 (militar); 101 (donzell i clavari); 107, 115, 116, 117, 118, 120.
- GUÀRDIA, marquès de : II 337.
- GUARDIET, Esteve, metge, obrer del Consell : II 22.
- GUARDIOLA, Francesc : II 70, 75, 79, 86; 121 (ajudant de l'escrivania major).
- GUARDIOLA, Guerau : I 369, 376 (cavaller); 397; II 105, 107, 115, 116, 137.
- GUARDIOLA, Montserrat, regent del Consell d'Aragó : II 101, 148.
- GUARDOLA, Jaume : II 156.
- GUASSES, Joan de : I 120.
- GUÈLL, Joan, capdeguaita : II 438.
- GUÈLL, Josep, notari, sindic de la Ciutat : II 371, 380-382.
- GUERAU, Carles. V. GRAU, Carles.
- GUERAU, Francesc : II 122.
- GUERAU, Francesc : II 477.
- GUERAU, Francí : I 183, 188.
- GUERAU, Joan, notari : I 275.
- GUERAU, Josep, droguer : II 294.
- GUERAU, Pons : I 230.
- GUERAU, Ramon : I 147, 204, 206 (obrer del Consell); 213, 214, 220, 229.
- GUIALMAR, Jerònim, advocat de la Ciutat : II 74, 121.
- GUIAMET, Pere : II 121 (aportant el llibre de Soltes).
- GUILAR. V. AGUILAR.
- GUILLEM, sant : I 15.
- GUILLA, Agustí : II 298, 318, 321.
- GUILLOT, Àlamany : II 88.
- GUIMERÀ, Bartomeu de : I 379, 428.
- GUIMERÀ, Bernat de : varvassor, veguer de Barcelona : I 241.
- GUIMERÀ, Francesc de : I 428.
- GUIMERÀ, Gispert de : I 71, 74, 103, 113, 155, 158; II 74, 86.

- GUINART, Francesc : II 399.
 GUINART, Jerònim, cònsol : I 428.
 GUINART, Josep : II 295.
 GUIRGÓS. V. GIRGÓS.
 GUIRZES, Guillem : II 7.
 GUIRZES, Leandre : II 87.
 GUITARD, Arnau, sastre : I 215, 220.
 GUITART, Esteve : I 243.
 GUITART, Nicolau, droguer : II 298, 318.
 GUIU, Jerònim, notari : II 438, 473.
 GUIU, Joan, notari : II 296, 435, 438, 464; 473 (escrivà racional); 490.
 GUTXAR, Joan de : I 197, 213.
 GUOMBERT, Joan : I 215.
 GUORT, Pere, regent la Cancelleria : I 440, 441, 449.
 GURI, Antoni, caixer del Banc : II 156.
 GUSMAN, Emanuel de, capellà major de l'infant Ferran : II 206, 222.
 GUZMAN, Gaspar de, comte d'Olivares, duc de Sanlúcar : II 167, 186, 189, 206.
 GUZMAN, Gusman, Joan de, arquebisbe de Tarragona : II 197-199, 202, 206, 238-240.
- HARIZA, marquès de, regent del Consell d'Aragó : II 462.
 HARO, comte de : I 413.
 HARO I LARA, Josep de, secretari del Consell d'Aragó : II 339.
 HELENA. V. ELENA.
 Heralds, herauts : I 57, 114.
Herbatge : II 139.
 HÈRCULES, draps historiat : I 241.
 HERÈDIA, Ferran, regent del Consell d'Aragó : II 284.
 HERÈDIA, Joan : II 297.
 HERES, Joan : II 74.
 HERODES, rei : I 18.
 HEUTRIX, santa : I 19.
 HEXARCH, Rafael, notari de B. : II 294, 318.
 Hieres, Eres, illes : I 3.
 HINOJOSA, Nicolau de, intendent general : II 507.
 HIPÒLIT, sant : I 20.
 HOBEUS, T. de : I 120.
 HOLMEDES, Homedes, Gabriel : I 220, 230.
Home de la campaneta. V. *Campaneta de les ànimes*.
 Hongria : I 417; II 184. — rei de : I 223, 225; II 175, 184, reina de. V. MARIA D'ÀUSTRIA.
 HONORAT, sant : I 19.
Hospital de la Santa Creu (General) : I 8, 43, 257, 317, 324, 330, 331, 334, 338, 339, 395, 397; II 9, 95, 129, 291, 442, 445, 502. — *carrer del* : I 395-397; II 4, 8, 9, 45, 76, 78, 79, 84, 129, 131, 132, 160, 162, 164, 178, 187, 500, 502. — V. *Misericòrdia*.
 Hospitalet, Spitalet : I 267, 321; II 160.
Host de la Ciutat : I 12.
 HOSTAMBUR, de : I 120.
 HOSTREYLA, mossèn de : I 120.
 HUBACH. V. UBACH.
 HUCH, Mília de : I 120.
 HURTADO DE MENDOZA, Ferran, virrei de Catalunya : II 16, 18, 30.
- ICART, de Lleida : I 313.
 Igualada, Igualada, Agualada : I XVII, 235, 236, 279; II 2, 139, 160.
 ILLA, Agustí de la : doctor en decrets, canonge de la Seu : I 232.
 ILLA, Josep : II 105, 115, 116, 120, 122 (conseller terç).
 ILLA I DE CANET, vescomte de : I 70, 71, 214, 258, 263, 264. V. PINÓS, BERNAT, GALCERAN de.
 ILLA I DE CANET, fill del vescomte de : I 70, 141.
 Innocents. V. *Entremesos*.
Inquisició, Inquisidors : II 52, 60, 108, 109, 119, 138, 149, 150, 170, 172, 251, 253, 254, 296, 300, 324, 348, 350, 356, 369, 378, 382, 383, 385, 397, 402, 458, 495. — *Algutzir major*. V. MALONDA, Josep.
 — *Dietaris* : II 109.
 — *Fiscal* : II 378.
 — *President* : II 378.
 IOLANDA, reina, muller de Joan I de Catalunya-Aragó. V. VIOLANT.
 ISAAC : I 17.
 ISABEL, filla del rei Pere III, muller de Jaume d'Urgell : I 33.
 ISABEL la Catòlica, Elisabet, reina : I 328-341, 352, 353, 417 : II 40.
 — *Aposentadors de* : I 333.
 — *cambrers de* : I 333.
 — *rebosters de* : I 333.
 ISABEL D'ÀUSTRIA, filla de Felip II : I 38-64.
 ISABEL DE PORTUGAL, mare d'Isabel la Catòlica : I 352.
 ISABEL DE PORTUGAL, muller de l'emperador Carles V : I 416-419, 427-429, 431-433, 438-440, 444; II 21, 40, 176.
 ISABEL DE PORTUGAL, muller de Felip II : I 430-444, 447; II 28-30.
 ISABEL DE VALOIS, muller de Felip II : II 28-30.

- ISABEL D'URGELL, muller de Pere, infant de Portugal : I 274.
- ISABEL CLARA EUGÈNIA, muller de l'Arxiduc Albert d'Àustria : II 126-128, 135.
- ISAÏES, I 18.
- ISCLE, comte de : I 290, 313; Francesc, fill del : I 313.
- ISIDRE, sant : II 165.
- ISOLA, comte de : I 290.
- ISOLA, Francesc, fill del comte : I 313.
- ISERN, canonge de Barcelona : II 297.
- ISERN, Francí, calceter : II 7.
- Israel, *tribs de* : I 18.
- Itàlia, italians : I 96, 97, 131, 210, 299, 417; II 246. — prínceps i senyors de : II 131.
- IU, Ivo, sant : I 15.
- IVANYES, Joan, capdeguaita : II 156.
- IVORRA, Bernat Joan de : II 15.
- IVORRA, Guillem Ramon de : II 399.
- IVORRA, Lluís de : I 249.
- IXAR, Gonçal de, arquebisbe de Tarragona : I 62.
- IXAR, Joan de : I 83, 84, 154, 155, 157, 240, 241, 249, 251.
- IXAR, fill de Joan d'IXAR : I 155.
- JACOB, I 18.
- JANER, fuster : I 25.
- JANER, mossèn : I 113, 205.
- JANER, Antoni, canonge : I 270.
- JANER, Francesc, adroguer : II 265, 266.
- JANER, Jaume : I 166, 214, 232 (regent la batllia general de Catalunya), 245, 249.
- JANER, P., notari : I 26.
- JANOVER, Vicenç, sastre : I 324.
- JANOVÉS, Jaume, caixer de la Taula : II 121.
- JAQUES. V. MARCHE, Jacques de la.
- JAUME, sant, major : I 14, 20, 141, 174.
- JAUME, sant, menor : I 14, 20.
- JAUME I de Catalunya-Aragó : I 290; II 139.
- JAUME II de Catalunya-Aragó : I 290.
- JAUME DE NAVARRA, net del rei Joan II : I 312.
- JEREMIES : I 18.
- JERMÀ, Pere : I 332.
- JERÒNIM, sant : I 15.
- Jerònimes, convent de monges : II 291, 442, 446.
- Jerusalem, convent de : II 291, 442, 445. — carrer de : II 512.
- Jerusalem : II 349, 489. — patriarca de. V. ÇA PERA, Francesc.
- JESÚS, Jesucrist, Crist : I 13, 14, 18-20, 166, 425, 430; II 138, 214; 215 (Crist de la Sang); 319, 326, 408, 480 (d'argent de la Seu), 485, 486. V. *Corpus Christi*.
- Jesús, convent de : I 422-425; II 103, 154, 249, 288, 290, 291, 349, 368, 403, 442, 446, 452, 489, 492, 500, 501. — *Guardià del* : II 403.
- JOAN, sant, baptista : I 18.
- JOAN, sant, evangelista : I XIII, 14, 20, 196, 197, 198, 214, 221, 230, 393 (castell), 396.
- JOAN I, de Catalunya-Aragó : I XIII, XVI, 44, 47, 65, 106, 246, 290, 305, 308, 370.
- JOAN II, de Catalunya-Aragó, de Navarra : I I, 2, 46, 51, 52, 54, 55, 64-74, 163, 208-211, 214, 216, 218, 221, 227, 237, 239, 245, 246, 249, 254, 260, 261, 266, 277, 278, 294-320, 370, 377, 440, 441; II 327. — *escrivà racional de* : I 71. — *secretari de* : I 71. — *tresorer de* : I 71.
- JOAN II, rei de Castella : I 7, 199-201, 203, 204, 206, 207.
- JOAN I, rei de Portugal, mestre d'Avis : I 272.
- JOAN, fill d'Alfons, bastard de Joan II : I 312.
- JOAN, príncep, fill dels Reis Catòlics : I 341, 353, 355-359.
- JOAN, duc de Calàbria, lloctinent general del rei Renat : I 286-293.
- JOAN, Francesc, conseller cinquè : II 4, 7.
- JOAN, Jordi : I 428.
- JOAN, Pere, de l'ordre de Predicadors I : 375, 380.
- JOAN D'ARAGÓ, comte de Ribagorça. V. ARAGÓ, Joan de.
- JOANA ENRIQUEZ, muller de Joan II de Catalunya-Aragó : I 209, 254-264.
- JOANA D'ARAGÓ, reina de Nàpols i Sicília, filla del rei Joan II, muller del rei Ferran I de Nàpols : I 294-300.
- JOANA, la Boja, reina : I 363-366, 392; II 21.
- JOANA II, reina de Nàpols : I 1-3.
- JOANA, filla del rei Joan I, casada amb Mateu, comte de Foix : I XIII, XVI.
- JOANA, infanta : I 348.
- JOANA, muller del governador general de Catalunya. V. CARDONA, Joana de.
- Joanot, mestre : I 434.
- JOAQUIM, sant : I 13, 18.
- JOB : I 207.
- JOCH, baró de. V. PERAPERTUSA, Pere de.
- JOCH, vescomte de : II 297, 314.
- Jocs. V. *Representacions*.
- Jocs de la biroleta : II 203.
- JOFREU, Joan, advocat de la ciutat, ciutadà honrat de B. : II 437, 447.

- Joglars*: I 15, 16, 260, 324, 325, 330, 393, 396, 399; II 4, 39, 43, 50, 59, 135, 167.
 — *Cobles de*: II 49, 50, 52.
 JOHAN, Bernat: I 53, 166.
 JOHAN, Jaume, còmit de galera: I 77.
 JONÀS: I 18.
 JONELLS (Jovells), Francesc, notari: I 429, 437, 447 (escrivà jurat).
 JONQUER, Bernat de: I 28, 29, 62.
Jonqueres, monestir de monges: I 7, 50, 51, 117, 160, 245, 246, 247, 308, 442; II 64, 291, 442, 446. — *prioressa*: I 50, 51, 245-247, 308.
 JONQUERES, Bernat de: I 62, 74.
 JORBA, Lluís, notari: II 121 (portant el *Manual de la Taula*).
 JORDÀ, d'Avinyó, oïdor de comptes del General: I 166.
 JORDÀ, G., fill de: I 119.
 JORDÀ, Rafael: II 70, 79, 86.
 JORDI, sant: I 15, 19, 20, 75, 234; II 275. — *bandera de*: I 76, 77, 168. — *capella*. V. *Casa de la Diputació*. — *donzella de*: I 15.
 JORNET, Francesc, pintor de la ciutat: II 101, 102, 107, 151, 152.
 JORNET, Josep, pintor de la ciutat: II 247, 248.
 JOSA, mossèn: I 103.
 JOSA, Joan de: II 210, 211.
 JOSA, Joan Ramon de: I 102.
 JOSA I PEGUERA, Lluís de, ardiaca de Santa Maria de la Mar, canonge de la Seu de B.: II 399, 400, 412.
 JOSEP, sant: I 13; II 326.
 JOSEP D'ARIMATEA: I 19.
 JOU, Ramon, frare: I 196.
 Jove: II 482.
 JOVELLS. V. JONELLS.
 JOVER, Josep: II 222.
 JUALLAR, abat de Serrateix: II 106, 113, 115, 116, 119, 120.
 JUBI, Joan, bisbe de Constança, bisbe de gràcia a B.: I 436, 444.
Jubileu: II 60.
 JUDIT: I 18.
 JULI, Bernat: II 387.
 JULI, Benet, mestre de cases: II 447.
 JULI, Josep, conseller sisè: II 387, 388, 392, 395, 401, 410, 411, 417, 418, 426, 437, 438, 447.
 JULIÀ, sant: I 15, 19, 258, 292; *representació de*: I 339, 399; II 135.
 JULIÀ, frare: I 96.
 JULIA, Bartomeu, trompeter del rei: I 7.
 JULIÀ, Jordi, trompeter del rei: I 7.
 JULIÀ, Macià: I 367, 369, 374, 375, 376 (obrer del Consell).
 JULIÀ, Pere, rajoler: I 257; 268 (conseller quint); 277, 289.
 JULIÀ, Rafael: I 274.
Junta d'administradors de la Ciutat: II 505, 506, 508.
 JUNYENT, comanador: II 87.
 JUNYENT, Berenguer de: I 128, 329.
 JUNYENT, Bernat de: I 196.
 JUNYENT, Francesc de: I 280, 283 (conseller terc); 369, 376.
 JUNYENT, Joan de, ardiaca major, de Girona: I 443.
 JUNYENT, Joan de: I 85, 133, 137, 141, 143 (conseller cinquè); 146, 147, 213.
 JUNYENT, Joan Bernat de: I 193; 216 (Bernat Joan), 220.
 JUNYENT, P. de: I 282 (mercader).
 JUNYENT I DE MARIMON, Francesc: II 403.
 JUNYENT I DE VERGÓS, Francesc, administrador de B.: II 403, 508.
 JUSTINA, santa: I 13.
Jutge d'apells: V. *Llotja*.
 LADERNOSA: I 71, 166.
 LAFARGA, Lluís, tauler: I 294, 318.
 LAGOSTERA. V. I LAGOSTERA.
 LALAY, Guillaume de: I 120.
 LALAY, Jacque de: I 120.
 LA MOTTE Houdencour, mariscal de França, duc de Cardona, virrei i capità general de Catalunya: II 242-243, 249, 255, 260, 275, 268-271, 275, 276.
 LA MOTTE, Houdencour, duquessa de Cardona, governadora de Catalunya: II 252, 255, 257, 272.
 LANTISCLÀ, Nicolau. V. LLENTISCLAR, Nicolau.
 LANUÇA: II 259.
 LANUÇA, Ferrer de: I 52.
 LAPEYRA, Joan: II 447, 464; 492 (clavari).
 LAPORTA, Pere Jerònim, ambaixador de Saragossa: II 86.
 LARA, Maria de: II 33.
 La Roca. V. Roca, La.
 LASSO, Lluís: II 211.
 LAUDAS, mossèn de: I 120.
Laus: I 57, 77.
 LAUGER: II 263, 264, 266.
 LEGANÉS, marquès de: II 193.
 LENTES. V. LLENTES.

- LETELLIER, Lluís : II 245. V. BOUTILLIER?
 LEXINO, comte de : I 299.
 LINARDO, Jerònim, missatger de Venècia : I 46, 53.
 Lisboa, arquebisbe de : I 272. V. NORONHA.
 Llacuna, la : I 187.
 LLADÓ. V. LLEDÓ.
 LLAGOSTERA, baró de : I 428.
 LLAMPILLES, credenser de la Taula : II 438.
 Llana, plaça de la : I 385, 386, 451 ; II 15, 17, 495.
 LLARGUES, Miquel : II 156.
 LLÀTZER. V. Entremesos.
 LLAUDÉS, Rafael : II 150.
 Lledanies, professor de les : II 196, 197, 200.
 LLEDÓ, Miquel : II 157.
 LLEDÓ, P., misser : I 206.
 LLEDÓ I CARRERAS, Cristòfor : II 341, 342, 387, 447.
 LLEDÓ I CARRERAS, Francesc : II 387.
 Llegidor : I 438.
 Lleida : I 70 ; II 159, 229, 231, 232.
 — bisbe : I 90-92, 99-102 ; II 33. V. CONCHILLAS, Jaume.
 — canonges : V. MECA, T; SABATER, Francesc.
 — missatger : I 86.
 — síndic : I 59, 102, 173, 249, 276, 297, 299, 313, 322, 338, 414 ; II 138, 159, 229, 231-233. V. CALAF SOLDEVILA, Alexandre ; AGULLÓ, Joan ; BOSCH, Francesc del ; SUNYER.
 LLENTES, Marc Antoni : II 105, 115.
 LLENTISCLAR, Llentisclà, Francesc, notari de B. : II 294, 296, 300, 305, 307, 308, 310-312, 314 (escrivà del racional i de les obres, mestre de cerimònies) ; 386, 448 (escrivà de les obres).
 LLENTISCLAR, Lantisclà, Nicolau : II 121, 155 (escrivà del registre).
 LLENTISCLÀ, Jaume Pau : II 155.
 LLEÓ X, papa : I 381, 384, 385, 387, 405. — ambaixador de : I 405.
 LLEONARD, Francesc, notari : II 327.
 LLEOPART, Gabriel, especier : I 282.
 LLEOPART, Jaume, boter : II 130.
 LLEVANERES, Montserrat : II 130.
 Llibre d'Agraduacions. V. Arxiu històric.
 Llibre d'algunes coses assenyalsades. V. Arxiu històric.
 Llibre dels forments. V. Arxiu històric.
 Llibre de les carns. V. Arxiu històric.
 Llibre de les Solemnitats. V. Arxiu històric.
 Llibre de Soltés. V. Arxiu històric.
 Llibre Verd. V. Arxiu històric.
 Llibreteria, carrer de la : II 137, 166, 503.
 Llimona, mas d'en : I 287.
 LLINÀS, Joan : II 464, 499, 500.
 LLINÀS, Josep, canonge de Vic : II 396.
 LLISSACH, Llinsach, Jaume, veguer : II 421, 434.
 LLOBATERES, Jaume : II 438, 442, 448, (tauler).
 LLOBERA, Bartomeu de : I, 86 (cònsol).
 LLOBERA, Joan, fill de Bartomeu, I 183, 189 ; 191 (menor).
 LLOBERA, Joan de : I 38 (cònsol) ; 74, 141, 243, 253 (tauler) ; 268 (conseller terç).
 LLOBERES, Bernat, mestre d'aixa : I 9.
 LLOBET, Francesc, Françoy : I 22 ; 41 (mossassaf) ; 60, 61 (conseller quint) ; 63, 65, 66, 70, 73 (cònsol) ; 81, 85, 86 ; 91, 94 (conseller quart) ; 104, 105, 124, 127, 129, 132 ; 133, 137, 141, 143 (conseller terç) ; 147, 155, 158, 162, 166, 171, 173, 178, 181, 183, 188, 192, 194, 196, 243, 245, 248, 252 ; 268 (conseller primer) ; 276, 321, 323.
 Llobregat, riu : II, 126.
 Lloctinent general del senyor rei. V. CARLES, príncep de Viana ; ENRIC, comte d'Empúries ; FERRAN (el Catòlic) ; JOAN, rei de Navarra ; JOAN, comte de Ribacorca ; JOAN DE CALÀBRIA ; MARIA, muller d'Alfons IV ; REQUESENS, Galceran de. V. Virrei de Catalunya.
 LLOMBART, Jaume : I 429 (racional).
 LLONCH, Antoni : I 276 (conseller quart).
 LLOPIS, de l'ordre de Framenors : I 331.
 Llor : I, 113.
 LLOR, Joan. V. DESLLOR, Joan.
 LLOR, Marc : I 71, 74, 155, 158, 166, 245, 248.
 LLORACH, mossèn : I 53.
 LLOREDA, Josep, droguer : II 265, 266.
 LLORENÇ, sant : I 20 ; II 90.
 LLORENÇ, frare, bisbe de Terranova i de gràcia a B. : I 202, 204, 205, 249.
 LLORENÇ, Joan Baptista, conseller terç : II 130.
 LLORIS, regent del Consell d'Aragó : II 20, 28.
 LLORIS, Dimas, bisbe de B. : II, 50, 51, 53, 55, 57, 59, 89-98, 141.
 Llotja de la Mar o dels Mercaders : I 4, 5, 11, 15, 65, 106, 107, 132, 199, 233, 274, 275, 296-298, 320, 331, 334, 348, 358, 376, 379, 383, 385, 387, 393, 414, 417, 418, 438, 441-443, 447, 450 ; II 78, 83.

- 84, 97, 108, 110, 111, 113, 115, 119, 127, 145, 146, 164, 171, 177, 238, 240, 251, 252-254, 258, 259, 264, 266-268, 271, 280, 296, 300, 308, 312, 316, 318, 319, 321, 322, 333, 334, 350, 351, 377, 378, 395, 398, 403, 410, 447, 448, 456, 500, 502, 512.
- *advocats, assessors de la*: II 108, 116, 308, 313, 321, 377, 448.
- *consell de vint*: II 395.
- *Cònsols de la Llotja o de la Mar*: I 15, 65, 87, 173, 188, 208, 209, 249, 262, 265, 266, 297, 304, 320, 321, 330, 333, 334, 335, 358, 376, 383-385, 387, 393, 395, 414, 418, 432, 441; II 3, 7, 15, 16, 26, 33, 34, 75, 78, 79, 83, 92, 93, 97, 108-111, 113, 115-117, 119, 144-146, 160, 170, 177, 238-240, 251, 252, 254, 258, 280, 296, 300, 312, 318, 321, 350, 351, 377, 395, 410, 411, 447, 448, 456, 500. — V. AGUILAR, Joan; ALEGRE, Guillem; AMAT, Ramon; ARLES, Pere; BARGALLÓ, Joan; BOSSER, Alvar; ÇA BADIA, G.; ÇA-PILA, Jaume; CARBÓ, Francesc; CASADEMUNT, Francesc; CASASAGE, Jaume; CASES, Pere; CASTELLÓ, Vicenç; CITGES, Pere; CONOMINES, Francesc de; DESCORTAL, Lluís; DESPUIG, Joan; DESTORRENT, Joanot; DESTORRENT, P.; DEZ PLA, Miquel; DEZ SOLER, Guillem; DEZ SOLER, Mateu; DEZ VALL, Bertran; DUSAY, P.; ESTELA, Joan; ESTEVE, Jaume; FALGUERA, Jaume; FIVALLER, Bernat; FIVALLER, Bernat; FIVALLER, Carles Cosme; FIVALLER, Francesc Cosme; FIVALLER, Galceran; FIVALLER, Huguet; GIBERT, Berenguer; GIBERT, Valentí; GRAU, P.; GUALBES, Bernat de; GUALBES, Guillem; GUALBES, P. de; GUINARD, Jerònim; LLOBERA, Bartomeu; LLOBERA, Joan; LLOBET, Francesc; MALLA, P. de; MANRESA, Miquel de; MARIMON, Joan; MARQUET, Joan; MARQUET, P.; MASCARÓ, Jerònim; MIQUEL, Jerònim; MIRALLES, Lluís; MONPAR, Onofre; MUNTRÓS, Joan de; MUNTRÓS, P.; NOVIAL, Josep; OLIVELLA, Andreu de; OLIVER, Bernat; OLIVER, Guillem; OLIVER, P.; PERARNAU, Francí; PI, Jaume; PIQUER, T.; PLANES, Miquel; PONGGEM, Guillem; PRATS, Miquel; PRÉXANA, P.; PUJADA, Antoni; PUJADA, Tomàs; PUJADA, Francesc; ROMAGUERA, Baltasar; ROMEU, Guillem; ROMEU, P.; ROS, Jaume; ROS, Joan (menor); ROS, Miquel; SALA, Bartomeu; SALA, Vicenç Llop; SALVADOR, Antoni; SIRVENT, Lluís; SOLER, Francesc; TEIXIDOR, Jaume; TORRENT, P.; VIDAL, Bernat; VILATORRA, Antoni de.
- *defenedors de la*: II 258, 312, 316, 395.
- *hort o verger de la*: I 156, 199, 233, 297.
- *jutge d'apells*: I 196, 198; II 108, 110-118, 251, 258.
- *plaça de la*: I 57, 76.
- *prohoms dels cònsols, prohoms mercaders*: I 443; II 26, 93, 108, 110-112, 116, 117, 239, 258, 319, 321, 448.
- *verguers, porters o macers de la, o dels cònsols*: I 266; II 3, 16, 17, 35, 84, 93, 115, 145, 239, 267, 270, 321, 393, 411, 447, 449.
- Llotja de davant Sant Jaume. V. Sant Jaume, església.*
- LLOVERA. V. LLOBERA.
- LLUC, sant: I 20.
- LLUCIÀ, Jerònim: II 163.
- LLÚCIA, santa: I 12.
- LLUÍS, III d'Anjou, rei de Nàpols: I 1, 2.
- LLUÍS XI, rei de França: I 286.
- LLUÍS XIII, rei de França: I xv, xx; II 234, 235, 242-248, 251-253, 255, 261-263, 265, 267, 270, 272.
- LLUÍS XIV, rei de França: I xxi; II 243-246, 505-510.
- LLUÍS, duc de Borgonya, Delfí de França: II 506, 507.
- LLUÍS, fill de Felip V: II 511.
- LLULL, Berenguer: I 22, 34, 36; 44, 48 (obrer del Consell); 74, 80, 104; 120, 124 (mostassaf); 161; 178 (conseller quart); 182, 183; 188, 190 (conseller terç); 192, 245, 249, 257.
- LLULL, Galceran: I 423, 428, 437, 438, 439, 442, 443, 448, 451; II 4.
- LLULL, Joan: I 71, 74, 151, 155, 158, 162, 163, 166; 171 (conseller primer); 178, 188, 192, 194, 196, 245, 248; 276, 289, 332 (conseller).
- LLULL, Joan, major de dies, fill de Romeu: I 6, 8, 23, 25, 31; 41 (conseller segon); 42; 45, 46, 48, 53, 59, 60; 63 (conseller cinquè); 64-77, 81 (conseller primer); 83, 86, 91, 94; 95, 96 (missatger de B. a. Alfons IV); 105, 120, 121, 124, 127, 129; 133, 134, 137, 141, 143 (conseller primer).
- LLULL, Joan menor: I 113; 129, 132 (conseller terç); 134, 137, 141, 143, 147.
- LLULL, Joan, fill de Joan: I 39, 118.

- LLULL, Joan, fill de Romeu : I 45; 63 (conseller cinquè); 85, 86.
 LLULL, Joan, capità d'arcabucers : II 74, 86.
 LLULL, Joanet : I 22, 38, 58.
 LLULL, Joan Lluís : I 448; II 2-4, 7, 32.
 LLULL, Lluís : I 119, 170, 172, 180, 187, 191, 193.
 LLULL, Pere : I 187, 191, 193, 288, 379, 386, 393, 396, 412-414.
 Lllull, *pla d'en* : I 288, 290, 292, 296, 298, 442.—*convent de pares del pla d'en* : II 291, 446.
 LLULL, Ramon : I 119.
 LLULL, Romeu : I 170, 187, 191, 193, 308, 315, 323.
 LLULL DE BOIXADORS, Lluís : II 177.
 LLUNELL, Pere Màrtir : II 438.
 LLUPIÀ, Carles de : II 399.
 LLUPIÀ, Gabriel de, Governador de Catalunya : II 280, 281.
 LLUPIÀ, Manuel de : II 297.
 LLUSCÀ, Rafael : II 440.
 LLUYVILA, Felip de : I 120.
 LLUYVILA, Lluís de : I 120.
 LLUYZOSSA, Atie de la : I 120.
 LOACES, Ferran de, arquebisbe de Tarragona : II 12, 18.
 Lodi : I 210.
 LOMBART. V. LLOMBART.
 LONCH. V. LLONCH.
 LONGÍ : I 19.
 LOPIS. V. LLOPIS.
 LOR. V. LLOR.
 LORAL, Francesc, beneficiat de la Seu : I 24.
 LORIS. V. LLORIS.
 LOT : I 17.
 Luca : I 72.
 LUCIÀ, Jerònim (reconeixedor de monedes) : II 122, 156, 163.
 LULL. V. LLULL.
 LUNA, Frederic, comte de, I 8.
 LUNA, comtessa de : I 66, 110, 165, 203, 251, 269.
 LUNA I SÀSTAGO, comte de. V. VILLAHERMO-SA, duc de.
 LUNES, Joan, notari : I 414, 429, 437 (sotsíndic de B.).
 LUYVILA. V. LLUYVILA.
 LUYZOSSA. V. LLUYZOSSA.
- Ma corrent. V. Arxiu de la Ciutat.*
 MAÇANA. V. MASSANA.
 MAÇANET. V. MASSANET.
- MACARI, sant : I 19. Macers del rei : II 138.
 MACIÀ, sant : I 20; II 66.
 MACIP, mossèn, escrivà de manament : II 109.
 MAÇOT, G. V. MASSOT.
 Madrid : II 19, 20, 28, 67, 159, 175, 193, 220, 235, 282, 284, 368, 461, 462, 499.
 Madrigalejo : I 361, 363.
 MADRIGALS, Jaume : II 87.
 MADRIGALS, Joan : II 87.
 MADRONA, santa : II 61 (colobrina).
 MAGADINS, de Moia : I 236.
 MAGAROLA, abad de Camprodon, diputat eclesiàstic : II 309.
 MAGAROLA, Antoni, especier : II 2, 4.
 MAGAROLA, Francesc Joan : II 228.
 MAGAROLA, Jaume, apotecari : II 130, 163.
 MAGAROLA, Jaume : II 283, 293, 298, 300, 302, 309, 311, 312, 318, 321, 325, 329 (conseller segon); 336 (prohom del conseller en cap).
 MAGAROLA, Jerònim : II 298, 318.
 MAGAROLA, Joan de : II 298, 318.
 MAGAROLA, Josep : II 399.
 MAGAROLA, Mariana, muller de Jaume Magarola : II 300, 309, 310, 329.
 MAGAROLA, Miquel Joan, del Consell reial : II 201.
 MAGAROLA, Pere, bisbe de Vic : II 238-240.
 MAGAROLA, Tomàs, conseller cinquè : I 446, 451.
 MAGAROLA, Vicenç : II 256, 261.
 MAGAROLA I GUALBES, Miquel de, canonge de Barcelona : II 469, 470, 475, 477, 488.
Magdalenes, convent de monges : I 442; II 291, 442, 445.
 MAJOR, Josep : II 438.
Majordom : I 407 (de Carles I); II 211 (de l'infant-cardenal).
 MALBECH, Andreu : I 229.
 MALENDRICH, Fèlix : II 91, 97.
 MALENDRICH, Miquel, ardiaca major de la Seu de B. : II 51.
 MALET, Jeroni, advocat de la Casa de la Ciutat : I 369.
 MALET, Joanot : I 432, 436, 437, 443 (obrer del Consell).
 MALET, P., degà de la Seu de B. : I 44.
 MALL, mestre relligador : II XXI.
 MALLA, Andreu de : I 119, 183, 188, 191, 193.
 MALLA, Felip de : I 56.
 MALLA, Pere de : I 23 i 31 (cònsol); 35, 37, 42, 52; 63 (conseller terç); 65, 66, 71, 73, (conseller segon); 81, 86, 118; 120, 121,

- 124, 125, 127, 129, 132, 147, 150, 155, 156, 162, 177.
- MALLA, P. de: I 124; 172 (pus jove) (obrer del Consell); 284.
- MALLA, Ramon de: I 22, 34.
- MALLOL, Jeroni: II 74.
- MALLOL, Pere, notari i escrivà racional de la Casa de la Ciutat: II 255, 256, 258, 268, 272 (mestre de cerimònies).
- Mallorca, Mallorca, illa: I 11, 277, 294, 296, 313.
- *balliu de*: I 443; II 26, 34.
- *bisbe de*: II 33.
- Mallorca, ciutat de: I 11.
- *jurats de*: I 11.
- *governador de*: I 155, 157.
- *missatger de*: I 23, 46, 171, 188. V. ÇA FORTESA; PACHS, Huguet de; NICHOLAU, Jerònim; PALAYS.
- *procurador reial*. V. BURGUÉS, mossèn.
- *síndic de*: I 141, 143.
- *regne de*: II 139.
- *virrei de*: I 381, 456.
- MALONDA, Josep, algtzir major del sant Ofici: II 397, 398, 402, 403.
- MALONS. V. MELONS.
- MANESCAL, Antoni, prohoms dels cotoners: I 87.
- Manresa: I 370; síndic de: I 414.
- MANRESA, Daniel de: I 197, 213, 220, 230.
- MANRESA, Joan de: I 230.
- MANRESA, Miquel de: I 147, 155, 158 (cònsol); 228, 233.
- MANRESA, Pere Joan de: I 197, 229, 231 (conseller terç).
- MANSIÓ, picador: II 74.
- Manual de Novells Ardiús*. V. *Dietari del Consell*.
- MANUEL, Pedro, porter de la cambra d'Alfons el Magnànim: I 7, 8.
- MANY, Josep, conseller de B.: II 335-337.
- MANYIQUES, bisbe: II 23.
- Mar, carrer de la*. V. *Argenteria, carrer de la*.
- MARC, sant: I 20, 139, 174, 493.
- MARÇÀ, cavaller: I 248.
- MARCE, Cristòfol: II 266.
- MARCH, Jaume: II 52, 198, 206.
- MARCH, Jaume, fill de Lluís: I 71.
- MARCH, Lluís, procurador de Tortosa: II 81.
- MARCH, Lluís, mossèn: I 71, 73, 103, 198.
- MARCH, Miquel, alias Aragonés: I 437.
- MARCH, P.: I 206.
- MARCHE, Jacques, comte de la, marit de Joana II de Nàpols: I 2.
- Marcús, capella de*: I 5, 6, 21, 56, 85, 93, 104, 124, 126-128, 136, 146, 161, 170, 172, 174, 179, 180, 182, 187, 191, 193, 197, 213, 220, 230, 250, 259, 283, 296, 298, 313, 322, 325, 334, 340, 341, 385, 386, 395, 400, 442, 446, 451; II 12, 15, 35, 96, 129, 135, 172, 191, 291, 442, 445, 457, 495.
- MARÉS, Francesc: II 387.
- MARÉS, Montserrat, guarda del port: II 157.
- MARÉS, Joan, guarda del pont: II 122.
- MERLÉS, Ramon: I 123.
- MARESCH, Francesc: II 447.
- MARÉSCH, Joan Francesc, conseller de B.: II 460, 464, 470, 475.
- MARGARIDA, santa: I 13, 19; II 226, 335.
- MARGARIDA D'AUSTRIA, filla de l'emperador Maximilià, muller del príncep Joan: I 353.
- MARGARIDA D'AUSTRIA, muller de Felip III: II 128, 133, 135, 147-158, 253, 263, 343, 347, 420.
- MARGARIDA D'AUSTRIA, filla de Felip IV, emperadriu d'Alemanya: II 320-337.
- MARGARIT, Bernat: I 313.
- MARGARIT, Joan de: I 442, 447, 450.
- MARGARIT, Joan de, bisbe de Girona: I 297-300, 311, 314, 317.
- MARGENS, Baltasar de: I 220.
- MARGENS, Jaume. V. *Casa de*.
- MARÍ, Francesc: II 298, 318, 330-334, 336, 337.
- MARÍ, Joan, beneficiat de la Seu de B.: I 347, 349, 358.
- MARIA, santa, verge, Mare de Déu: I XIX, 4, 13, 14, 18-20, 23, 39, 40, 90, 139, 140, 163, 210, 322, 396; II 213, 218, 219, 262, 302, 303, 309, 326, 406, 420.
- *goigs de*: I 68.
- *vel*: I 203.
- MARIA, emperadriu d'Alemanya, germana de Felip II: II 36, 40.
- MARIA, muller d'Alfons el Magnànim: I 30, 55, 62: 75 (lloctinent); 78, 79, 82-84, 90-92, 96-101, 106, 107, 131, 133-135, 150, 156, 164, 165, 173, 189, 190, 199, 200, 206, 207.
- MARIA, muller de Joan II de Castella, germana d'Alfons el Magnànim: I 156, 157.
- MARIA EGIPCACA, santa: I 13, 20.
- MARIA MAGDALENA, santa: I 13, 14, 19.
- MARIA D'AUSTRIA, reina d'Hongria: II 175-184.
- MARIA DE LUNA, muller del rei Martí I Humà: I 65.

- MARIA DE MÈDICIS, mare de Lluís XIII: II 235.
- MARIA LLUISA DE BORBÓ, muller de Carles II d'Espanya: I xx, XXI; II 338-450, 465, 466, 476, 478, 479.
- MARIA LLUISA Gabriela, princesa de Savoia, muller de Felip V; II 499, 505-507.
- MARIANA D'AUSTRIA, muller de Felip IV: II 283-285, 287, 330, 460-486, 507, 509.
- MARIMON, Bernat de: I 7, 8, 28, 31, 119, 146, 161, 170, 177, 180, 182, 187, 191, 193, 267, 313.
- MARIMON, Francí de: I 412, 413.
- MARIMON, Guerau de: II 86.
- MARIMON, Joan de: I 22, 25, 28, 29, 38; 41, (conseller quint); 46, 48 (cònsol); 63, 71; 91 (conseller terç); 94, 105, 113, 115, 119, 120, 124; 127 (conseller segon); 129, 132, 137, 141, 143, 147 (conseller primer); 150, 155-157, 162, 164, 166, 170-173, 178, 180, 183, 192-194, 196, 256; 266 (capità de la bandera); 276; 287, 289 (conseller en cap); 321. — fill de: I 119.
- MARIMON, Joan de, fill de Joan, *el jove*: I 170, 217.
- MARIMON, Joan de, tresorer de Catalunya: II 283, 284.
- MARIMON, Joan Bernat: I 267; 295, 296, 313, 315, 317 (batlle de B.); 329, 332, 335, 338 (conseller en cap).
- MARIMON, Onofre: II 7.
- MARIMON, Romeu: I 119.
- MARIMON DE CALDES, Francesc: II 88.
- MARIMON I CORBERA, Josep de: II 388, 447.
- Marina*: I 341; II 45, 71, 182. — terraplé de la: II 49.
- MARINA, santa: I 13.
- MARLÉS, Andreu de: I 25.
- MARLÉS, Josep: II 397.
- MARLÉS, Josep, menor: II 399.
- MARLÉS CASADEMUNT, Josep: II 388, 389, 397, 447.
- MARQUÈS, Merquès, Andreu: I 124, 126, 177, 180.
- MARQUÉS, Joan, verguer: I 243, 282.
- MARQUET, Merquet, comanador: I 379.
- MARQUET, Francesc, alíes Trias: I 93, 104.
- MARQUET, Galceran: I 428.
- MARQUET, Joan: I 34 (conseller); 36; 44, 48 (obrer del Consell); 62, 66, 80, 93, 99, 104, 109, 111; 120, 125 (conseller cinquè); 126, 127, 129, 132 (cònsol); 136, 137, 143, 147, 153, 161, 162, 171-173, 178, 181, 183; 188, 189 (conseller quart); 192.
- MARQUET, Pere: I 6, 8, 23; 35 (cònsol); 37, 38, 40, 41; 42 (cònsol); 46, 50, 53, 59, 60, 62.
- MARQUET, P. lo Roig: I 22, 34.
- MARQUET, Ramon: I 119, 170, 180, 183, 187, 191, 193, 308.
- MARQUET, Ramon, I 302, 323; 328, (síndic de B.); 329; 338, 420, 422, 428 (conseller terç); 447 (cavaller).
- MARQUET ÇA TRIA, Bernat: I 36.
- MARQUET ÇA TRIA, fill: I 119.
- MARQUET DE PALOU, Francesc. I 36 197.
- MARQUET DEZ CROS, Francesc: I 34.
- MARQUILLES, Bernat, especier: I 324.
- MARQUILLES, Francesc: I 198, 199, 206, 214.
- MARQUILLES. P.: I 323.
- MARSAL, Macià, notari: II 370, 375 (clavari), 381, 382, 389. 439 (escrivà de la visita).
- Marsella: I I, 3, 354; II 223.
- MARTÍ, sant: I 14, 15, 19.
- MARTÍ *l'Humà*: I XVI 65, 68, 290.
- MARTÍ *el Jove*, rei de Sicília: I 243, 356.
- MARTÍ, Antic, conseller de B.: I 229, 231, 233, 235.
- MARTÍ, Francesc, notari, escrivà de registre, advocat ordinari de la Ciutat: I 437, 447.
- MARTÍ, Llorenç, especier: I 329, 333, 338.
- MARTÍ, Joan, doctor en Medicina: II 265, 280, 281, 294, 295-297, 299, 302, 305, 306, 318, 321-323, 329 (clavari).
- MARTÍ DE FERRER, Pere, notari de Barcelona: II 294.
- MARTINA, G.: I 118, 119. — fill de: I 119.
- MARTINA, Llorenç: I 172, 182, 195, 197, 198.
- Martorell, baronia de: I 235; II 88. — batlle, jurats, procurador: I 235. — vila de: I 235; II 186.
- MARZA, mossèn: I 71.
- MAS, barber: I 36.
- Mas d'en Llimona, prop de la Llacuna*: I 287.
- MAS, Jaume, notari: I 301, 302, 312, 315, 321, 323 (conseller quart); 329, 338.
- MAS, Joan: I 87 (prohom dels cotoners); 355 (conseller cinquè).
- MAS, Pere (notari i escrivà jurat de la escrivania major): I 369, 376.
- MAS, Tomàs del, canviador: I 213.
- MASCARÓ, Jerònim (cònsol): II 296, 300, 308, 312, 316, 318, 322.
- MASCARÓ, Pere Pau: II 406, 436.
- MASDEU, *comanador de*. V. CARDONA, Joan; FONTCOBERTA.
- MASDEU, Baltasar: II 70, 79, 81.

- MASDEU, Melcior : II 70, 75.
 MASDOVELLES, Dalmau de : I 71.
 MASDOVELLES, G. de : I 103.
 MASDOVELLES, Joan : II 311.
 MASDOVELLES, Josep : II 307.
 MASDOVELLES, Miquel : II 437 (tauler i diputat militar).
 MASDOVELLES I SALBA, Josep, canonge de la Seu d'Urgell : II 390, 403 (síndic de la Diputació).
 MASFERRER, Francesc de, beneficiat de la Seu de B. : I 375.
 MASMELA : II 241.
 MASNOVELL, Pau : II 105, 115.
 MASONS, còmit : I 57.
 MASSAGUER, Gaspar : II 74.
 MASSANA, Jaume : I 86, 93, 104.
 MASSANA, P. : I 196.
 MASSANNÉS, Onofre : II 296.
 MASSANET, Agustí : I 170; 193, 195 (obrer del Consell); 197.
 MASSANET, Bartomeu Agustí de : I 198; 236 (batlle de B.).
 MASSANET, Joan, paier : I 243, 324.
 MASSANET, Pere, mestre calafat : I 9.
 MASSELLERES, Sebastià : II 73, 80, 81, 82.
 MASSIÀ, Amador : II 438.
 MASSÓ, Josep : II 163, 222, 406, 430, 440.
 MASSOT, G., verguer dels consellers : I 32, 48, 65, 66, 88.
 MASSOT, Bartomeu, especier : I 277.
 MATA, Mates, Antoni de la : II 70, 75, 86.
 MATALÍ, Gaspar, mercader racional : II 448.
 MATALÍ, Rafael : II 150.
 MATELLA, Francesc, notari, conseller de B. : I 214, 220, 229, 230.
 MATERRA, Llorenç, paraire : II 105, 115.
 MATES, Melcior : I 234 (patró de nau); 276 (conseller terç).
 MATEU, sant : I 20.
 MATEU, Matheu, de l'ordre de Framenors : I 39.
 MATEU, Matheu, Francesc, metge : II 265, 266.
 MATEU, Matheu, Joan, notari i síndic de B. : I 243, 256, 304.
 MATEU, Matheu, Josep, fuster, verguer : II 295, 438, 462.
 MATEU, Matheu, P., especier : I 25.
 MATEU, Matheu, P. especier : I 257, 289, 304.
 MATXÍ, Jerònim : II 122, 156 (aidador de la taula).
 MAURICI, Francesc : II 328.
 MAXIMILIÀ I, emperador d'Alemanya, rei de romans : I 363, 366, 403-414.
 MAXIMILIÀ II, emperador d'Alemanya : II 176.
 MAXIMILIÀ, príncep, germà de Felip II : II 175, 176.
 MAY, regent del Consell d'Aragó : I 417.
 MAY, Joan : I 230.
 MAYANS, Joan, notari, escrivà Racional : I XIX; 239, 242, 243, 254, 256, 262, 267, 269, 280, 282, 301, 304, 306, 346, 347.
 MECA, Frederic, comanador, capità d'artilleria : II 74, 86. V. *Casa de Frederic Meca*.
 MECA, Miquel : I 87.
 MECA, T., canonge de Lleida : II 416.
 Medes, illes : I 11.
 Medina del Campo : I 64.
 MEDINA DE LAS TORRES, duc de : II 186, 192, 193.
 MEDINASIDONIA, duc de : II 502.
 MELITO, príncep de, virrei de Catalunya : II 26, 27, 29, 30, 33. — *Germà de* : II 27. — *Princesa de* : II 27, 33.
 MELFI, duc de : I 294, 299.
 MELONS, Bartomeu, trompeta de la Ciutat : II 123, 129, 157.
 MELQUISEDEC : I 17, 207.
Memorial dels Consellers. V. *Arxiu històric*.
Mendicants, ordres. V. *Sant Agustí, Carme, Santa Caterina, San Francesc, frares de*.
 Menorca : I 11, 90. — *Governador de* : I 443.
Menors, frares. V. *Sant Francesc*.
 MEQUINENÇA. V. MONTCADA, G. Ramon de.
 MERCADER, Berenguer : I 28, 29.
 MERCADER, Magí : II 438.
Mercader racional. V. *Racional, mercader*.
Mercaders, carrer dels : I 218, 219, 415, 442; II 172.
Mercè, carrer de la : I 442; II 190.
Mercè, convent i església. V. *Santa Maria de la Mercè*.
 — *ordre de la, frares de la* : I 17, 19, 142, 240, 249, 250, 403, 425; II 61, 182, 261.
 — *prior*. V. PEDRIGAS, Pere; SOTOMAYOR, Alfons de.
 — *general de la* : I 205, 249, 257-259, 264.
 MERCER, canonge de Barcelona : II 297.
 MERCER, Cristòfor, conseller quart ; II 256, 259, 265-268, 272.
 MERCER, Cristòfor, mostassaf ; II 266.
Mercús. V. *Marcús*.
Merdansana, carrer d'en : I 290.
 MERLÉS, Andreu de : I 25.

- MERLÉS, Ramon de : I 36, III, 118, 123.
 MERQUÈS, V. MARQUÈS.
 MERQUET, V. MARQUET.
 MERQUILLES, V. MARQUILLES.
 Messina : I 228.
 Mestre de l'Artilleria : I 394.
 Mestre de Cerimònies de la Ciutat : II 308-316, 323, 326, 377, 380, 386, 389, 391-398, 399, 401, 402, 404, 411, 416, 417, 437, 441, 449, 454, 457, 458, 465, 506.
 V. BORRÀS, Jacint; MALLOL, Pere; LLENTISCLÀ, Francesc; SOLDEVILA, Josep.
 Mestre de Cerimònies : del Cardenal legat : I 382, 383, 385. — del rei : II 137-138.
 Mestre de camp general : II 381.
 Mestre de cases de la Ciutat : V. TÈRMENS, Joan.
 Mestre del mur de la Ciutat. V. MIQUEL, P.
 Mestre portolà : II 158, 253, 274.
 Mestre racional. V. Racional, mestre.
 MESTRES, Josep, conseller de B. : II 470, 475.
 METGE, Arnau, blanquer : I 338.
 METGE, Pere : I 93, 104, 118, 124; 171 (mossassaf); 178, 186; 188, 190, (obrer del Consell); 192; 193, 195, 196 (conseller cinquè).
 Metges : I 302.
 MICHALET, Francesc, conseller cinquè : II 387, 395, 410, 411, 417, 418, 426, 437, 438, 447.
 MIJAVILA, Joan de : I 94, 118, 124, 127, 128; 146 (obrer del Consell); 172, 178, 198, 206, 214.
 MIJAVILA, Jaume : II 15.
 MIJAVILA, Miquel de : II 86.
 MILÀ, duc de. V. SFORZA.
 MILÀ, Marcolino de : I 70, 73.
 MILLÀS, Manuel, sastre : I 289.
 MILSOCOS, Joan : II 116.
 Mínimes, convent de monges : II 291, 442, 446.
 Ministrers, menestrils, sonadors : I 6, 7, 57, 58, 121, 232, 233, 263, 295, 331; II 4, 11, 44, 51, 63, 160, 171, 178, 190, 192, 420, 421. — Cobles de : II 171, 178, 190, 191, 195.
 MIQUEL, sant : I 6, 17, 234. V. Entremesos.
 MIQUEL, Antic, escrivà del Consell : I 369.
 MIQUEL, Antoni, notari, escrivà : I 360, 369, 379 (conseller cinquè).
 MIQUEL, Antoni, fill : I 369.
 MIQUEL, Bernat : I 28, 29, 57, 85, 93, 104, 118, 124, 127, 128, 136, 187, 191, 198, 206, 214, 229, 231, 232 (conseller en cap), (capità de l'armada), 233 (id.), 308, 315.
 MIQUEL, Berenguer, fill de : I 119.
 MIQUEL, Francesc, recibidor de Sant Joan : II 254, 256, 259, 266-268.
 MIQUEL, Jerònim de, cònsol : II 258, 266-268, 271.
 MIQUEL, Narcís, de Girona : I 75-77.
 MIQUEL, Pere, clavari de la ciutat : I 371.
 MIQUEL, P., mestre del mur de la Ciutat : I 24.
 MIQUEL, Perot : I 371 (clavari); 412, 413.
 MIR, Andreu Miquel, notari : I 428.
 MIR, Antoni, miraller, conseller cinquè : I 280.
 MIR, Esteve, notari : I 257; 268 (conseller quart); 289.
 MIR, Francesc : II 7.
 MIR, Joan Esteve, notari i escrivà Racional : I xx, 289.
 MIRALLES, Lluís : II 115, 116, 119 (cònsol); 150.
 MIRALLES, Joan, arquebisbe de Tessàlia, bisbe de gràcia a Barcelona : I 415.
 MIRALLES, Josep, cap de guaita : II 295, 297.
 MIRANDA, comte de, ex-virrei de Catalunya : II 41-44, 46, 50, 54, 59, 62.
 MIRANDA, comtessa de : II 62.
 MIRAVALL, Pere Joan, síndic de Tortosa : II 205.
 MIRET, Pere : II 40.
 MIRÓ : I 25.
 MIRÓ, Bartomeu : I 230.
 MIRÓ, Benet, cirurgià : I 429 (obrer del Consell).
 MIRÓ, Gabriel : I 257, 289.
 MIRÓ, Guillem, clavari de la Ciutat : I 282.
 MIRÓ, Joan, procurador de Tortosa : II 81.
 MIRÓ, Josep Martí, apotecari : II 279.
 MIRÓ, Miquel, cirurgià : II 130.
 Misericòrdia, hospital de la : II 95, 277, 457, 494.
 MITJÀ, Joan Pau : II 438.
 MITJAVILA. V. MIJAVILA, MIGEVIÀ.
 MÒDICA, comte de, V. CABRERA, Bernat Joan de.
 MODICA, fill del comte de : I 102, 155.
 MÒDICA, comtessa de : I 413.
 MOGE, Nadal, barber : I 220, 230, 257.
 MOHET, Pau : II 157.
 MOIÀ : I 235, 236.
 MOIANÈS : I 235, 236.
 MOISÈS : I 18.
 MOIX, misser : I 206.

- MOLAS, Felip, fuster de la Casa de la Ciutat : II 347, 376, 429, 435, 441, 443, 444.
MOLAS, Isabel : II 429, 433, 435.
MOLES, fill de : I 119.
MOLES, Francesc, notari de Barcelona : I 130.
Molí draper, al camí que duu al Portal Nou : I 16.
Molins de Reig (Molins de Rei) : I 208, 227, 330, 332, 334, 392, 418, 419,; II 3,4.
Moll : II 99, 183, 191, 484. — *capella del* : II 333.
MOLLES, Bartomeu, beneficiat de la Seu de B. : I 375.
MOLLET, Jaume, candeler : I 350.
Moms : I 317.
MONER, Bartomeu, argenter : I 289.
Monestirs. V. *Convents*.
MONCLAR, Pere : II 266, 274.
MONFAGES, Grau, candeler de la Ciutat : II 352, 371, 416, 427-429, 433, 435, 443, 478.
MONFAR, Francesc : II 396, 472.
MONFAR I SORS, Esteve : II 154, 157.
MONFAR I SORTS, Josep de : II 396.
Monfort : II 238, 239.
MONGAY, Pere Pau, paraire : II 265, 266.
MONLLOR, Bartomeu : II 439.
MONNER, Anton Joan : II 296.
MONPAR, Onofre, cònsol : II 308.
MONRÀS, Josep : II 308.
MONRÓS. V. també MUNTRÓS.
MONRÓS, Pau, sastre : II 427, 433.
MONRÓS, Pau, verguer dels consellers ; II 301.
MONRÓS P. : I 229.
MONSALVO, Onofre, ciutadà honrat : II 490, 491.
MONSANT, Andreu, mercer : II 154, 157.
MONSUAR, diputat eclesiàstic : I 249, 252, 267.
MONTAGUT, mossèn : II 87, 88.
MONTAGUT, comte de : II 211.
MONTAGUT, Manuel de : I 53.
Montalegre, monestir de : I 8, 50, 51, 160, 245-247, 308 ; II 191. — *prioressa de* : I 246, 247, 308.
MONTALT, Joaquim : II 2, 116.
MONTANER, sagristà : II 297.
MONTANER, Cristòfor Montserrat, aportant la Rúbica : II 121.
MONTANER, Felip Dimas (conseller segon) : II 105-109, 111-113, 115, 116, 120. — V. *Casa de misser Montaner*.
MONTANER, Francesc : II 74 ; 122 (aidador de la Taula).
MONTANER, Gaspar : II 105, 115, 154, 155.
MONTANER, Josep, ciutadà honrat, advocat de la visita : II 154, 157, 266, 275.
MONTANER, Pere de : II 285, 298, 306, 309, 316, 318, 322.
MONTANER I ÇACOSTA, Francesc : II 387, 447.
MONTANYANS, Antoni Guillem : I 315.
MONTANYANS, Antoni Jerònim de : I 312.
MONTBLANC, duc de. V. JOAN II, rei de Navarra, comte-rei,
MONTBUI : I 166.
Montbui, baronia de : II 88.
MONTBUI, Bernat : I 155.
MONTBUI, Berenguer de : I 53, 75, 77, 103.
Montcada, carrer de : I 5, 6, 21, 28, 45, 56, 161, 170, 172, 174, 179, 180, 182, 187, 191, 193, 197, 209, 214, 216, 221, 223, 227, 250, 259, 270, 277, 283, 290, 296, 298, 299, 310, 313, 322, 325, 334, 340, 341, 395, 400, 442, 451 ; II 12, 35, 51, 96, 129, 135, 146, 166, 172, 191, 281, 457, 495, 503.
Montcada : II 15, 226, 334 — baronia de : II 88.
MONTCADA, Gastó de, marquès d'Aytona : II 92-97, 107, 108 ; III (mestre racional de la casa i cort del rei).
MONTCADA, G. Ramon de, de Sicília : I 91.
MONTCADA, G. Ramon, senyor de Mequinença : I 91.
MONTCADA, G. Ramon de, camarlenc d'Alfons el Magnànim : I 52.
MONTCADA, G. Ramon de, menor : I 143.
MONTCADA, G. Ramon de, muller de : I 67, 100, 110, 111.
MONTCADA, Mateu de, diputat : I 311, 312.
Montcalvari, monestir de. V. *Caputxins de*.
MONTELEON, duc de, lloctinent i capità general : II 144-146.
MONTER, regent del Consell d'Aragó : II 461, 462.
Montesa : mestre de l'ordre de : I 295, 297. — *cavallers* : II 381, 396. V. BORJA SANZON.
MONTESINOS, Pere, sargent major : II 396, 397.
Montgat, puig de : I 5.
Montcalvari. V. *Montcalvari*.
MONTILS, Antoni, conseller quint : I 333, 338.
MONTJUICH, Miquel de : I 35 (conseller cinquè) ; 37, 38, 45, 53, 59 ; 60, 61 (conseller quart) ; 63, 81, 86, 94, 105, 120, 124, 127, 129, 137, 143 ; 147 (conseller terç) ; 162, 173, 178, 183, 188.
Montjuic del Bisbe, carrer de : II 91, 144.
Montjuic, muntanya de : I 330, 336 ; II 331, 484.

- *torre de*: II 126, 183, 192, 331.
MONTIRÓ, Joan, argenter: I 401.
MONTMANY, Gaspar: I 213, 214.
MONTMANY, Onofre: I 443.
MONTMANY, P. de: I 214.
MONTOLIU, G. Ramon de: I 53.
MONTPALAU, Berenguer de: I 196 (diputat), 205, 208, 209.
MONTRAVÀ, mossèn: I 141.
Montreal, arquebisbe de: I 257, 263, 264, 375, 376, 379, 384, 385, 386, 389, 390, 413, 414.
MONTREIAL, Joan de: I 215, 220, 230.
Montserrat, capella de Nostra Senyora de: II 291, 442, 445.
Montserrat, Nostra Senyora de: II 2, 41, 42, 62, 201, 213, 218; 386 (pintura de la Sala del Consell de Cent).
— *abat de*: I 53; 141 (diputat del General); 143, 249, 414; II 18, 313, 314; II 41.
— *casa de*. V. *Cases de*.
— *ermites*: II 41.
— *escolanets*: II 218, 219.
— *monjos de*: I 314.
— *Sant Miquel de*: II 218.
MONTSERRAT, Bernat, notari: 257.
MONTSERRAT, Cosme de, bisbe de Vic: I 241, 249-251, 257, 275, 280.
MONTSERRAT I RUFET. V. RUFET, Montserrat.
Montsió, monestir de: II 291, 442, 446.
Montsó: I 66, 74, 75, 416; II 1, 2, 63, 83, 159. V. *Corts de*.
MONTSORIU, fra: I 53.
MONTSORIU, Fra Gilabert de: I 28, 29.
Mora: I 344.
MORA, doctor: II 150.
MORA, Francesc: II 285.
MORA, Lluís, metge: II 266.
MORA DE MARIMON, Francesc: II 298, 299, 306, 318.
MORA I DE SOLANELL, Josep: II 387, 447.
MORA I XAMMAR, Antoni: II 403.
MORA I XAMMAR, Montserrat: II 417.
MORADELL, Domingo: II 265, 266, 443.
MORADELL, Pau, II 70, 79, 81, 86.
MORAGUES, Joan, argenter: I 401.
MORAGUES, Josep: II 156.
MORATÓ, Francesc, escrivà del Racional de la Ciutat: I XVII.
Morber. V. *Bastoner del morbo*.
MORELL, mossèn: II 150.
MORELL, Antoni: II 87.
MORELL, Baltasar: II 158.
MORELL, Joan: II 74.
MORER, Joan: II 70, 75, 79, 86.
MORERA ESPUNY, Francesc: II 399.
MORILLO, Jaume: II 130.
Moriscos, moros: II 42, 65, 66, 71, 183.
MOROT, fill de misser: I 119.
MOSTARÓS, Gabriel Antoni, advocat de la Ciutat: II 262, 266, 272.
Mostassafs: I 132, 143, 155, 158, 173, 183, 188, 192, 196, 198, 206, 214, 297; II 26, 108, 113, 115, 315, 354, 397, 479. V. *ÇA PLANA*, Gabriel; *ÇA PILA*, Jaume; *ÇA PILA*, Joan Berenguer; *CIURANA*, Pau; *COROMINES*, Francesc de; *DESTORRENT*, G.; *DEZ SOLER*, Mateu; *FERRER*, Guillem; *FUSTER*, Pau; *GUALBES*, Joan de; *LLOBET*, Francesc; *LLULL*, Berenguer; *MERCER*, Cristòfor; *METGE*, P.; *NABONA*, Rafael; *PUJADÀ*, Tomàs; *ROS*, Jaume; *SALA*, Antoni; *SERRA*, P.; *VALLSECA*, Jaume Genís de; *XATANTÍ*, Lluís.
— *Mostassafia*: I XII (escrivania).
— *Porter del*: II 363, 397.
— *Pesadors del*: II 114, 267, 297, 315, 320, 353, 354, 363, 397, 405, 406, 415, 436, 479.
Moyà. V. *Moià*.
MOYÀ, frare de Sant Francesc: II 174.
MULET, Francesc: I 230.
MULET, G.: I 26, 80, 86, 104, 124, 127, 128, 136, 146.
MUNER, Bernat, mestre major calafat: I 9, 10.
MUNTAGUT. V. *MONTAGUT*.
Munters: I 309, 310.
MUNTMANY. V. *MONTMANY*.
MUNTRÓS, Joan de, cònsol: I 59.
MUNTRÓS, Pere de: I 9 (administrador d'una galera), 22, 34, 81 (cònsol).
MUNTRÓS, Pericó de: I 22.
MUR, Dalmau de, arquebisbe de Saragossa, canceller d'Alfons el Magnànim: I 49-51, 53-55, 62, 64, 66, 67-74, 83, 84, 90-92, 99-102, 110, 133-135, 142, 246.
MUR, senyora de, mare de l'arquebisbe de Saragossa: I 67, 100, 110.
MUR, Francí de: I 166.
MUR, Joan de: I 165, 166.
MUR, Lluís de, senyor de l'Albí: I 148.
MUR, Ramon de: I 27-29.
MURA, Antoni de: I 196.
Muralla, murs, de la Ciutat: I 296, 318, 324; II 128, 131, 164, 168, 170, 186, 190, 191, 192, 195, 222.
— *de Mar*: II 62, 196.
— *de Sant Antoni a Sant Pau*: II 79, 178.

- *de Sant Pau*: II 161.
Museu Diocesà, de B. V. *Seminari*.
Museu municipal: I 1.
MUY, Bernat, mestre calafat: I 9.
- NABONA, Rafael, mostassaf: II 315, 318.
NABOT. V. NEBOT.
NADAL, Andreu, mercader: I 304, 314 (obrer del Consell).
NÀJERA, duc de: I 413; II 59 (fill del).
Nàpols, ciutat de: I 1-3, 5, II, 95-97, 131, 210, 228; II 310.
— *almirall de*: I 442, 447, 450; II 17, 33. V. CARDONA, Ferran.
— *bisbe de*: I 406.
— *castell de Capuana de*: I 2, 3.
— *castell Nou de*: I 1, 2, 228.
— *castell de l'Ou de*: I 95-97.
— *regne de*: I 1, 2, 5, 82, 97, 300.
Narbona: II 212, 216.
NARBONÈS, Galceran: I 36.
Natzaret, monestir de. V. *Santa Maria de Natzalet*.
Navarra: I 208, 210, 216, 217, 221, 227, 242. II 242.
— *armes de*: I 242, 309.
— *casa de*: I 1 15.
— *camarlenc del rei de*: I 70. V. DIAZ DE MENDOZA.
— *escrivà de ració del rei de*: I 71.
— *fill bastard del rei de*: I 217.
— *mariscal de*: I 70.
— *princesa de*: V. CLEVES, Agnès de.
— *rei de*. V. JOAN II de Catalunya-Aragó; LLUÍS XIII de França.
— *reina de*. V. BLANCA.
— *secretari del rei de*: I 53, 71.
— *tresorer del rei de*: I 71.
NAVARRA, Jaume de, nét de Joan II: I 312-314.
NAVEL, Galceran de, conseller en cap: II 65-73, 79-86.
NAVEL, Josep de: II 179 (conseller en cap); 259, 285, 298, 306, 309, 317, 318, 321, 330.
NAVEL, Julià de, ciutadà honrat: II 74, 87, 88, 105, 115, 150; 159-164 (conseller en cap); 166-174 (conseller en cap); 179.
NEBOT, Joan, argenter: I 401.
Nebot P., argenter: I 237.
NEGRELL, Bartomeu: I 429 (verguer).
NEMOURS, duc de. V. JOAN II, rei de Navarra, comte-rei.
NES, prevere de la Seu: I 154.
NET, P.: I 46.
- NICODEMUS: I 19.
NICOLAU, sant: I 14, 19.
NICOLAU, Jerònim: II 40.
NICHOLAU, Jerònim, missatger de Mallorca: I 46.
NIELL, Niel, Pere: II 83, 123 (corredor de la Ciutat); 157 (trompeta).
NINOT, Josep, bisbe de Girona: II 296, 311, 324.
Ninou, cavalcades de: I 450.
NOAILLES, senyora de, V. CABRERA, Sança Ximenes de.
NOÉ, *Arca de*: I 17.
NOLA, comte de. V. URSINO, Ramon de.
NORONHA, Pere de, arquebisbe de Lisboa: I 66, 67, 69, 70-74.
Nostra Senyora de Gràcia: II 288, 291, 349, 368, 442, 446.
Nostra Senyora del Socors: I 385.
Nova, plaça: I 218, 219, 415, 442; II 79, 84.
NOVELL I BERTROLA, Bartrola, Jerònim: II 388, 447.
NOVIAL, Josep, conseller quart: II 355, 387, 395, 410, 416-418, 426, 437-439, 447.
NUNYO, P.: I 28.
NUALLES, senyora de. V. NOAILLES.
- Obreria*: I XII (escrivania). V. *Escrivà de les Obres*.
Obrers del Consell Municipal: I 15, 16, 31, 36, 65-67, 73, 100, 102, 109, 118, 120, 121, 131, 138, 142, 151, 153, 154, 161, 170, 200, 201, 249, 252, 304, 320, 322, 330, 358, 359, 369, 394, 409, 410, 414, 426, 432, 433, 436, 441, 443, 447; II 4, 22, 23, 25, 26, 29, 33, 40, 92, 95, 106, 108, 114, 117, 131-133, 144, 145, 150, 164, 170, 171, 205-207, 256, 258, 259, 267, 280, 288, 289, 300, 306, 308-316, 337, 349, 382-384, 386, 389, 392, 408, 437, 442, 455, 457, 473, 474, 492-494, 502. V. AGUILAR, Francesc; ALZINA, Joan Bernabé; ARNAU, M. P.; BELLOCH, Bartomeu; BISBEVIDAL, Dídac; BORANAT, Antoni; BUADILLA, Cebrià; BUÇOT, Pere; CABANYES, Bernabeu; ÇA CALM, Pere; ÇA PILA, Jaume; CARBÓ, Galceran; CAROL, Joaquim; ÇA ROVIRA, Jaume; ÇA ROVIRA, Joan; CARRERAS, Joan; CARRERAS, Marc Antoni; ÇA TORRA, Esteve; ÇA TRIA; ÇA VALL, Bertran Ramon; CES CASES, Josep; CESTRADA, Pere; CITGES, P.; CONOMINES, P. de; DALGÀS, Bernat; DESPLÀ, Miquel; DESPUIG, Joan; DEZ LLOR, Berenguer;

- DEZ SOLER, Mateu; DEZ SOLER, Ramon;
 DEZ VALL, P.; DUSAY, P.; FALCÓ, Josep;
 FERRER, Bartomeu; FERRER, Bernat;
 FERRER, Perot; FIGUERAS, Lluís; FONT,
 Jaume; GAVARRÓ, Vicenç; GILI, Jaume
 Francesc; GRAELLS, Fèlix; GRAU, Ra-
 mon; GUALBES, Jaume de; GUALBES,
 Joan, fill de Jaume; GUALBES, Joan de;
 GUARDIET, Esteve; JULIÀ, Macià; LLULL,
 Berenguer; MALET, Joan; MALLA, P.,
 jove; MANRESA, Daniel de; MARQUET,
 Joan; MASSANET, Agustí; METGE, P.;
 MIRÓ, Benet; MITJAVILA, Joan; NADAL,
 Andreu; OLIVER, Melcior; PASSOLES, Pau;
 POL, P. Arnau; QUEROL, Joaquim; QUIN-
 TANA, P.; RAJADELL, Gaspar de; RIBAL-
 TA, P.; ROMEU, Baltasar; ROMEU, Joan;
 ROS, Lluís; SANT CLIMENT, Pere Joan de;
 SANJUST I PAGÈS, Francesc; SERRA,
 Pere; SERRA DE LA CAPELLA, P.; SE-
 TANTÍ, Miquel; SIRVENT, Jofre; SOS,
 Jaume; SOS, Miquel de; TORRENT, P.;
 TORRÓ, Bertran; TURELL, Bernat; VALL-
 SECA, Francí de; VENTELLOLS, Jaume;
 VICENÇ, Perot Antoni; VILATORTA, An-
 toni; VICENÇ, Perot Alfons.
- Obres, escrivà de les. V. Escrivà de les.*
 OCELLÓ, Galceran: I 124, 127, 128, 137.
*Oïdors de comptes del General. V. Generalitat
 de Catalunya.*
 Ofir: II 482.
 OLEGUER, beat, cos del: II 214.
 OLIBA, Joan: I 147, 170, 173, 191, 196-
 198, 213, 220.
 OLIBA, P.: I 197.
 OLIBES, Lluís de: I 196, 198, 214, 220, 229,
 230.
 OLIVA, santa, I 13.
 OLIVA, canonge i diaca de la Seu de B.:
 II 117-119.
 OLIVA, Miquel, conseller de B.: I 393.
 OLIVARES, comte de. V. GUZMAN, Gaspar de.
 OLIVELLA, Andreu de, cònsol: I 23, 31.
 OLIVELLA, Andreu de, escrivà de les obres
 dels murs: I 31, 32.
 OLIVELLA, Joan de: I 197.
 OLIVER, fuster de la Ciutat: I 345.
 OLIVER, mossèn: I 113.
 OLIVER, Bernat: I 196; 262, 265 (conseller
 terç); 277, 289; 323 (cònsol).
 OLIVER, Galceran: I 85, 104, 113, 124, 128,
 136, 146, 161, 170, 248, 369, 376.
 OLIVER, Guillem (fill de P.): I 4 (ambai-
 xador de B. a Alfons el Magnànim); 8,
 31; 35 (conseller segon); 37, 38, 41.
 OLIVER, G.: 146, 161; 170 (notari i síndic
 de B.); 172, 187, 193, 289 (cònsol); 304,
 308, 315, 329, 333, 448.
 OLIVER, Olivert, Guillem: I 6, 8.
 OLIVER, Guillem Pere, conseller quart: I 147.
 OLIVER, Joan: I XIX (notari, escrivà del
 Racional de la Ciutat); 36; 164, 165, 233.
 OLIVER, Josep: II 396.
 OLIVER, Melcior: I 356 (obrer del Consell);
 358, 359.
 OLIVER, Miquel: II 25, 26, 32.
 OLIVER, P.: I 34, 36, 115, 119, 158, 161,
 170, 171 (cònsol); 173, 178.
 OLLER, F.: II 70, 75, 79, 81.
 OLLER, Simon, carrer d'En. V. *Carnisseria
 d'En Sors, carrer de la.*
 OLLERS, Jerònim de: II 150.
 OLMAR, Miquel: II 6.
 OLMS, Berenguer. de: I 83.
Olms, plaça dels: I 296.
 OLÓ, fill de: I 119.
 Olot, drap de: II 343.
 OLUJA, Joan. V. CLARET I D'OLUJA.
 OLZINA, secretari del Virrei: II 112, 259.
 OLZINA, Martí: I 131, 214.
 OLZINA, Gabriel: II 396.
 OLZINA, Joan B. canonge de Barcelona: II
 355, 359, 365, 369.
 OMEDES, Gabriel: II 197, 206.
 OMS, Conrat de: II 70, 75, 79, 81.
 OMS, Jaume de: II 7.
 OMS, Miquel de: II 41-43.
 OMS, Ramon de: II 100.
 OMS I DE SANTA PAU, Ramon de, batlle
 general: II 412.
 ONOFRE, sant, I 19.
 ONYATE, comte de: II 202, 203, 206, 211,
 214, 216, 222, 225.
 ORANI, marquès de: II 206, 211-224.
 ORDANO: II 399.
Ordes mendicants. V. Mendicants, ordes.
 ORGAZ, Orgàs, comte de, majordom de Fe-
 lip IV: II 196.
 ORIOL, Jaume, cònsol dels cotoners: I 87-89.
 ORIOL I MARCER, Baltasar: II 400.
 ORISTANY, fill del marquès de: I 28, 29.
 ORLAU, Josep: II 390, 391.
 Orladès, vescomtat de: II 139.
 ORLEANS, Gastó, duc de, germà del rei de
 França Lluís XIII: II 234, 235, 244.
 ORNÓS, Jordi de, bisbe de Vic: I 51, 53, 66,
 71, 72.

- ORPÍ, Miquel, ajudador del Banc: II 156.
 ORSUNYA, Pere: I 361 (correu de la Ciutat); 369, 429.
 ORTAL: I 173.
 ORTAL, Francí: I 86, 124, 127, 137, 147, 161, 192.
 ORTAL, fill de misser: I 119.
 ORTAU, Josep: II 390.
 ORTIGUES, Gabriel: I 86, 93, 195.
 ORTIGUES, Galceran: I 188, 191, 193, 263; 289 (conseller segon).
 ORTIGUES, Jofré de: I 53, 113, 119, 132; 134 (regent de la Cancelleria).
 ORTODO, oïdor de comtes: I 313.
 ORTONEDA, Jaume: II 150.
 ORTONEDA, Pere: II 70, 75, 79, 86.
 OSCA, bisbe de: I 241, 249, 251, 252, 257, 263, 264.
 OSCHA, P. de: I 5, 6.
 OSSONA, Domingo, advocat de la Seca de B.: II 266.
- Paborde major. V. Seu.*
 PACHECO, Francesc: II 468.
 PACHS, Huguet de, missatger de Mallorca: I 46, 52, 53.
 Pacià, sant: I 19.
 PADELLÀS CASAMITJANA, Francesc: II 312.
 PADRIÇA, Vicenç: I 59.
Padró. V. Pedró.
 PADRÓ, Francesc: I 122.
 PADRÓS, Agustí, cotoner: I 88.
 Padula, La: I 228.
 PAGÈS, canonge de la Seu de B.: II 297.
 PAGÈS, Joan, vicecanceller de Joan II: I 312, 315.
 PAGUERA. V. PEGUERA.
 PALAGRÍ. V. PELEGRÍ.
 Palamós: I 3, 4, 90, 294 — comtessa de V. CARDONA, Joana de.
Palau de la Comtessa: II 442, 445. — *església del*: II 291.
Palau, Episcopal: I 6, 21, 61, 62, 140, 149, 160, 209, 216, 218, 219, 227, 233, 245, 250, 259, 261, 268, 270, 293, 296, 298, 301, 305, 306, 313, 317, 322, 325, 334, 340, 341, 384, 386, 395, 400, 405, 415, 445-447, 451, 452; II 12, 17, 31-35, 51, 58, 90, 91, 92-94, 96-98, 116, 129, 135, 136, 141-146, 166, 167, 172, 236-241, 268, 278-281, 284, 321, 322, 346, 411, 452-458, 489, 491-494, 503.
Palau Reial (major): I 6, 8, 21-30, 58, 68-70, 83, 92, 140, 218, 223, 244, 250, 251, 259, 261, 263, 281, 283, 284, 288, 296, 298, 300, 309, 310, 313, 321, 326, 341, 383, 415; II 13, 17, 110, 137, 146, 167, 281, 495.
 — *cambrà de paraments*: I 29, 70, 263.
 — *cambrà sobirana*: I 239, 240.
 — *casa o estància del Mestre Racional*: II 110, 137, 281.
 — *església*: I 69 (capella de dalt), 281.
 — *portalet prop la capella de Santa Agueda*: II 168.
 — *retret de les escales*: I 247.
 — *sala dels borbolls, davant la Seu*: II 366, 374, 375, 409, 444.
 — *sala gran o sala reial, dita de Santa Eulàlia*: I 261; II 137, 138, 140, 146, 167, 168.
 — *sala gran de baix*: I 29, 305-310, 313; II 137, 138, 140.
 — *sala reial*: I 240-242, 248, 249, 251, 261, 298; II 167, 168.
 — *plaça del. V. Rei, plaça del.*
Palau reial menor: I 47, 50. — *Sala dels cavals*: I 50-52, 54.
Palau: de Carles I. V. Casa de l'Arquebisbe de Tarragona.
 — *de Felip II. V. Casa de l'Arquebisbe de Tarragona.*
 — *de Felip III. V. Casa de l'Arquebisbe de Tarragona.*
 — *de Felip IV. V. Casa de l'Arquebisbe de Tarragona.*
 — *del virrei (Casa de l'Arquebisbe de Tarragona)*: I 17, 112, 185, 187, 190, 192, 194, 260, 261, 267, 320, 322, 324, 333-335, 341, 346; II 112, 185, 243, 260, 261, 285, 306, 354, 390, 393, 406, 415, 504.
 PALAU, Anton: II 109.
 PALAU, Francesc: II 39, 70, 76, 79, 81.
 PALAU, Francesc de: II 400.
 PALAU, Frederic de: II 86, 106, 109, 113.
 — *nebots de*: II 86.
 PALAU, Joan: II 106, 109, 113.
 PALAU, Onofre: II 150, 158.
 PALAYS, missatger de Mallorca: I 46.
 PALÈNCIA, Ferran de: I 185 (saig).
 PALERM, cònsol de: I 155, 158. V. GUALBES, Francesc.
 PALLARÈS, Francesc, Francí: I 137, 146, 178, 182, 187, 191, 262¹, 265 (conseller segon).
 PALLARÈS, Galceran, conseller segon: I 262¹.
 PALLARS, Hug Roger de: I 53, 241, 249, 252,

¹ Diu Galceran, però ha de dir Francesc.

- 258, 263, 264, 275, 277. — comtessa de : I 54, 269.
- PALLÀS, Julià de : I 150, 154, 157.
- PALMEROLA, Joan, advocat de la Ciutat : II 294, 318, 326, 328.
- PALOMAR, missatger de València : I 46.
- PALOMIDES, armes de : I 29.
- PALOU, Bartomeu de : I 28, 29, 50, 52, 70.
- PALOU, Berenguer de : I 155.
- PALOU, Guerau de : I 25, 52, 70.
- PALOU, Jaume : I 31, 32 (servint en l'ofici del racional), 118.
- PALOU, Joan de : I 206, 217.
- PALOU, P. de : I 45 (cabiscol); 76, (diputat); III, 112 (canonge y cabiscol de la Seu).
- Pamplona, I 242.
- PANTALEU, Llorenç, prohoms dels cotoners : I 87.
- Paradis, carrer del* : II 259, 459, 494, 497.
- PARDO, Joan : I 53.
- PARDO, Lluís : I 53.
- PARDO, Martí : I 54.
- PARDO, P. : I 52.
- PARENT, Gregori, notari, procurador de Tortosa : II 81.
- PARÉS, Miquel, notari de manament : II 221.
- PARETS, Amador : I 360 (conseller quart); 369, 379.
- PARETS, Joan, fuster : I 257.
- París : II 244-246. — *Biblioteca Mazarine* : I XXII. — prebost de : I 51, 53.
- Parlament de B. del 1438* : I 98.
- PARRI, Pere, mariner : I 9.
- PARTUSA. V. PERTUSA.
- PASCUAL, capellà de Sant Sebastià : II 218.
- PASQUAL, mercader : II 273 (reconeixedor de monedes).
- PASQUAL, Francesc, barreter : II 295.
- PASQUAL, Jaume : II 150.
- PASQUAL, Joan : I 214.
- PASQUAL, Joan Pau, blanquer : II 150.
- PASQUAL, Nicolau : I 214.
- PASQUAL, P., notari : I 344.
- PASQUAL, Tomàs : II 266.
- PASSOLES, Pau, notari de B. : II 249, 250, 253, 256, 258, 262, 265-267, 273 (obrer del Consell).
- PASTOR, mossèn : I 214.
- PASTOR, escrivà del Consell : II 172.
- PASTOR, Arnau Guillem, regent la Vegueria : I 231, 232, 235, 236.
- PASTOR, Jerònim : II 299.
- PASTOR, Pere Pau, notari de Barcelona : II 156.
- Patges dels Consellers* : II 123, 157, 274-276, 296.
- PATXOT I JUBERT, R. : I VII, IX.
- PAU, sant, apòstol : I 20, 258, 275, 276, 292; II II. — *representació de* : I 339, 398; II 165.
- PAU, sant, ermità : I 19.
- PAU, Guillem de : II 122.
- PAU, Joan de : I 155.
- PAU, Joan, especier : I 2, 4.
- PAU, Onofre : I 447.
- Pau i Treva* : I 235, 236.
- PAULA, santa : I 14, 20.
- PAYSSA I SERRA, Francesc de : II 298, 318, 400.
- PAXAU, Agustí : II 163.
- PEDRALBES, Francesc, notari, escrivà racional de la Casa de la Ciutat : II 89, 96, III, 121, 122, 124, 125.
- PEDRALBES, Galceran Sever : II 155 (escrivà de les obres); 159 (conseller cinquè).
- Pedralbes, monestir de* : I 117; II 147, 291, 349, 368, 442, 446.
- PEDRAMINI, Pedremini, Pedromini, Bartomeu : II 2, 4 (ferrer); 7 (raorer).
- PEDRIGAS, Pere, prior del convent de la Mercè : II 310.
- Pedró, plaça del* : II 79, 132, 164, 502, 512.
- PEDROLA : II 297.
- PEGUERA, Andreu de, mestre Racional : I 310.
- PEGUERA, Bernat de : II 2, 87.
- PEGUERA, Galceran de : II 163.
- PEGUERA, Guerau de : II 210, 219, 400.
- PEGUERA, Jerònim de : II 88.
- PEGUERA, P. Miquel de : I 249.
- PELAT, Bernat : I 186.
- Pelegri*, aparegut en batalla contra turcs : I 223-226.
- PELEGRÍ, Antoni : I 220, 229, 231 (conseller quint),
- PELEGRÍ, Benet, agent de la Ciutat : II 418, 420.
- PELEGRÍ, Jaume : I 53.
- PELEGRÍ, Julià, baster : I 220.
- PELEGRÍ, Rafael, argenter : I 401.
- PELLICER, Pere, escrivà del Racional : I XIX, 61, 63.
- PENYAFORT, sant Ramon de : II 169, 173, 191.
- PERA, Anton : II 399.
- PERALADA, comte de : II 197, 198.
- PERALTA, Guillem, tresorer de Joan II : II 310.

- PERAMOLA, Ponç de: II 92, 105, 107, 115, 116, 137.
- PERAPERTUSA, Pera Portusa, Carles de, arxiprest de Sant Joan de les Abadesses: II 404.
- PERAPERTUSA, Pere de, baró de Joc: II 88, 112, 113.
- PERARNAU. V. PEREARNAU.
- PERDIGÓ, Jaume: I 229, 230 (sabater).
- PERE, sant, apòstol: I 14, 20, 258, 280, 292.
- PERE, sant, màrtir: I 20.
- PERE II de Catalunya, III d'Aragó: I 290.
- PERE III de Catalunya, IV d'Aragó, el Cerimoniós: I 33, 51, 200, 245, 290; II 175, 222, 223.
- PERE IV de Catalunya, conestable de Portugal: I xv, 272, 273, 274-285.
- PERE, infant, oncle de Pere III: II 175.
- PERE, infant, germà d'Alfons el Magnànim: I 1, 3, 95-103, 106-108, 111, 164.
- PERE, infant, fill de Joan I de Catalunya-Aragó: I xvi.
- PERE, Bonanat, advocat: I 23, 32, 42, 46, 53, 59, 60, 87, 113, 120, 124, 127.
- PERE, Miquel, verguer: I 32.
- PEREARNAU, Franci de: I 197, 202, 204; 206 (botiguer administrador); 213, 214; 218 (conseller terç); 221, 229, 289 (cònsol).
- PEREÇ, Joan: I 191.
- PERELADA. V. PERALADA.
- PERELL, barber: I 25.
- PERELLER, Joan, fuster: I 369.
- PERELLÓS, Franci de: I 70.
- PERELLÓS, Ramon de: I 96.
- PERELLÓS, Ramon de, capità general de les mars: I 57, 58.
- PERERA, Lluís, trinxant de Pere IV: I 285.
- PEREYRE, Baltasar: II 297.
- PEREZ, secretari del príncep Felip (II): I 431.
- PEREZ, secretari de l'infant cardenal: II 212, 216, 220.
- PEREZ, Antoni, bisbe de Seu d'Urgell: II 238-240.
- PERETUS DE MONTE ALTO, Fèlix. V. SIXT V.
- PERONELLA, santa: I 13.
- PERPÈTUA, santa, I 14, 18.
- Perpinyà: I 46, 71, 75, 286, 313, 315, 382, 422, 430; II 208, 226.
- *Companyia de cavalls lleugers de*: II 45.
- *missatger de*. V. PINYA, Antoni.
- *síndics de*: I 102, 103, 173, 393, 414; II 208. V. BELLERÓ, mossèn; CASTELLÓ, P.; PERTUSA; ROCAFORT.
- PERPINYÀ, Guillem, blanquer: I 213, 215.
- PERTUSA, P., mossèn: I 313, 315.
- Pesadors del mostassaf*. V. *Mostassaf, pesadors*.
- PESSOLES, Miquel, escudeller: II 150.
- PETRONILLA. V. PERONELLA.
- PEXAU, Agustí: II 255, 265.
- Pi, esglèsia del*. V. *Santa Maria del Pi*.
- PI, Isidor, conseller de B.: II 457.
- PI, Jaume, cònsol: II 258 266-268, 271.
- PI, Pau, diaca de la Seu de B.: II 412.
- PI, Tomàs, capiscol de la Seu de B.: II 412.
- Picardia: II 246.
- Piera: II 499.
- Pietat, Portal de la*. V. *Seu, portal de la Pietat*.
- PINÓS, Bernat de, capità de llancers i de la companyia de paraïres: II 74, 78-80, 86.
- PINÓS, Bernat Galceran de, vescomte d'Illa i de Canet: I 144.
- PINÓS, Francesc de: I 275.
- PINÓS, Josep de: II 400.
- PINÓS, Pere de: II 74.
- PINÓS, Ramon de: I 53.
- PINÓS, Roger de: I 71, 74.
- PINÓS DE ROCABERTI, Josep Galceran de: II 499, 500.
- Pintors*: I 67, 100, 411, 433; II 29, 102; 289, 292; ALEMANY, Tomàs; BALLESTER, Joan; COLOMER, Ponç; JORNET, Francesc; JORNET, Josep; RICART, Abdon; RICART, Salvador; VERGÓS, Jaume (pare i fill).
- PINYA, Antoni, missatger de Perpinyà: I 129.
- PINYANA, Rafael, canonge de Tortosa: II 403.
- PINYOL, Bernat, oïdor dels comptes de la Diputació: I 52.
- PINYOL, Domingo, conseller de B.: II 488, 496, 497.
- PINYOL, Esteve, missatger del rei de Xipre: I 46, 53.
- Pinyoneres, carrer de les*: I 233.
- PIQUER, T.: II 447.
- PIUS IV, papa: II 14.
- PIUS V, papa: II 57.
- PLA, Francesc, conseller cinquè: II 258, 259, 265-268, 272.
- PLA, Francesc, mestre Racional: I 379.
- PLA, Franci, porter del clavari: I 332.
- PLA, Pau, canonge de la Seu, vicari general del Capítol de B.: —II 106.
- Pla de Matabous (prop de Montcada): II 15.
- PLA DE MONTORNÉS, Joan: II 88.

- PLANA, notari : II 172.
 PLANA, Joan : I 229.
 PLANAS, Jaume : II 438.
 PLANELLA DE CASTELLSIR, Joan Baptista : II 312.
 PLANELLA, Pere : II 312.
 PLANES, Aloi : II 266, 272 (mercader racional).
 PLANES, Jaume : II 296, 298.
 PLANES, Miquel : I 401 ; II 239, 240 (lloctinent de cònsol).
 PLANES, Pau, flassader : II 464.
 PLASÈNCIA, comte de : II 297, 331.
 Poblet, monestir de : I 316, 317 ; II 41. — abad de : I 413, 414.
 POL, algtzrir : II 81.
 POL, Antoni : I 119.
 POL, Arnau. V. POL, P. Arnau.
 POL, Bernat : I 180, 182, 187, 191, 193.
 POL, Frederic : II 112, 128, 130, 137.
 POL, Jaume, beneficiat de la Seu de B. : I 375.
 POL, Joan Miquel, clavari : I 429.
 POL, Lluís Miquel : II 221.
 POL, P. Arnau : I 38, 45, 54, 71 ; 83, 86, 87 (conseller quart) ; 94, 104, 105 ; II 6, 123 (obrer del Consell) ; 127, 129, 132, 147, 162, 181, 192.
 POL, P. Jaume : I 196.
Polleres, carrer de les : I 395 ; II 129.
 POLIT, Dimas : II 163.
 Polònia, Apollonia, ambaixadors del rei de : I 413.
 POMET, Francesc : II 2, 4, 7.
 PONS, sant : I 20.
 PONS, Bartomeu, prevere : I 169.
 PONS, Benet, alcalde : I 428.
 PONS, Bernat : II 211.
 PONS, Bernat, cotoner : I 88, 89.
 PONS, Francesc, frener : I 282, 289.
 PONS, Francesc : II 2, 4 ; 70 (menestral) ; 122.
 PONS, Francesc, militar : II 74, 86, 87, 105, 115.
 PONS, Francesc, verguer dels consellers : II 122, 148, 156.
 PONS, Miquel, paraire : II 2, 4.
 PONS, Miquel : II 87.
 PONS, Miquel Joan, o Joan Miquel : II 39, 66, 68 ; 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 120 (conseller en cap).
 PONS, Pau : I 437.
 PONS, Pere, canviador : I 213, 220, 230, 237.
 PONGEM, Bernat : I 243 ; (conseller terç) ; 299, 323, 343.
 PONGEM, Guillem : I 196 ; 243 (cònsol) ; 249, 257 ; 301 (conseller terç) ; 302, 308, 315, 321, 323, 329.
Pont de les Bigues : II 15.
Pont d'en Campderà : II 17.
 PONT, Gabriel, corredor : I 277.
 PONT, Pere, notari reial : II 296.
Pontificale, llibre : I 382, 383.
 PORCIA, Jerònim, escudeller, verguer dels consellers : II 295, 339, 340, 438.
 PORCIANO, comte de : I 413.
 PORRERA, Joan : II 440.
Port, guardià del : II 122, 157, 197, 295, 296, 297, 331, 344, 345, 353, 354, 438, 479.
 PORTA, Joan : I 54.
Portals :
 — *de l'Angel* : I 501.
 — *de la Boqueria* : I 116, 208, 227, 263, 317, 334, 335, 338, 396, 397 ; II 9, 45, 99, 502, 512.
 — *de la Drassana o de Framenors* : I 208, 216, 227, 256, 258, 321, 324, 330, 331, 334, 338, 397 ; II 9, 10, 61, 133, 164, 502, 512.
 — *de Mar* : II 49, 127, 191, 192, 217, 221, 223, 233, 333.
 — *Nou* : I 265-267, 281, 287, 290, 295, 383-387 ; II 14-16, 504. — *carrer del* : I 385, II 15, 17. — *hortolans*. V. *Confraries*.
 — *de Sant Antoni* : I 115, 185, 186, 208, 209, 216, 227, 263, 267, 317, 324, 330, 331, 334-337, 392, 395-397, 410 ; II 2-6, 8, 9, 45, 61, 75, 76, 78-80, 83, 84, 127-129, 131, 160-162, 177-179, 186, 187, 201, 500-502, 504. — *carrer del* : II 4, 76. — *Creu del* : II 8, 131. — *hortolans del Portal de sant Antoni*. V. *Confraries*.
 — *de Sant Daniel* : I 288, 290.
 — *de Sant Pau* : I 336 ; II 79 ; 178.
 — *de Santa Creu* : I 395 ; II 129.
 — *dels Tallers* : I 336.
 — *de Trenta Claus* : I 338.
Portantveus de general governador. V. *Catalunya, Governador general*.
Porters : 257.
 — *del clavari*. V. *Clavari, porters del*.
 — *dels consellers* : I 386.
 — *dels diputats* : I 69, 70, 102, 205, 252, 262, 265, 312 ; II 78.
 — *del governador* : I 112, 205, 312.
 — *de maça* : I 407.

- *del mostassaf*. V. *mostassaf*: *porters del*.
 — *del rei*: I 7, 8 (de la porta forana, de cambra, de sala); 52, 70; II 63.
 PORTUGAL: I 157, 274. — *Prior de*: I 165. — *reina de*. V. ELIONOR, reina de.
 Portugal, príncep de, gendre del rei Ferran el Catòlic. V. Alfons, infant de Portugal.
 PORTUGAL, Dionís de, familiar de Pere IV (el conestable): I 284.
 PORTUGAL, Maria de, comtessa de Finças: I 422.
 PORTUGAL, Pere de, familiar de Pere IV (el conestable): I 284.
 PORTUSA, Pere: II 312.
Porxo del Forment: I 233, 258.
Posta, la: II 2, 15, 41, 66, 177, 186.
 POTAU, Pere: II 403.
 POVAR, marquès de. V. ARAGÓ, Pere de.
 PRADES, comte de: I 81, 91, 208, 209, 217, 257, 263, 264.
 PRADES, Joan de, fill del comte de Prades, camerlenc del primogènit Ferran: I 259.
 PRAT NARBONÈS, Galceran de: II 80, 93, 177, 248.
 PRATS, misser: II 91.
 PRATS, Joan, conseller sisè: II 286, 294, 299, 305, 306, 308, 316, 318, 322, 325.
 PRATS, Miquel, mercader: I 257; 304, 313, 315 (cònsol).
Prebost de la Ciutat: II 331.
Predicadors, convent i església. V. *Santa Caterina*.
Predicadors, volta de. V. *volta d'en Cirer*.
 PRESAS, Ramon: II 295.
Presó del Veguer: I 323, 325. — *davallada de la*: II 166 (pujada), 172, 173, 495.
 PREXANA, Pere de: I 162, 165 (cònsol); 195, 196, 198, 199, 202, 204, 206, 214.
 PREXENS, Pere, apotecari: II 7.
 PREXENS, Pau, apotecari: II 163, 312.
 PREXENS, Vicenç, canonge i ardiaca de Tortosa: II 316.
 PRIOR, Baltasar, verguer: II 273.
Prior de Catalunya. V. *Catalunya*.
Prior de la Cort: II 309.
Prior de Portugal. V. *Portugal*.
Prior de Sant Joan de Castella. V. *Sant Joan de Castella*.
Privilegis de Catalunya. V. *Catalunya, Privilegis*.
Procurador fiscal de la Diputació. V. *Generalitat*.
Prohoms dels Consellers: I 113, 123, 255, 420, 451; II 7-10, 12, 15, 16, 24, 25, 47, 48, 105, III-III4, II6, II7, II9, 122, 126-128, 134, 136-138, 140, 154, 163, 169-172, 174, 179, 181, 185, 187, 188, 192, 196, 203, 224, 256, 263-270, 272, 273, 280, 281, 298, 388, 415, 439, 447, 456-458, 459, 474, 475, 493-497, 501.
Promenia. V. *Consell de Prohòmens i Prohoms dels Consellers*.
Promovedors. V. *Corts catalanes, Promovedors*.
Protonotari apostòlic: II 18.
Protonotari de Castella: I 404.
Protonotari del rei, de la Corona d'Aragó: I 361, 373, 404. — V. CLIMENT; RAM, P. VILLANUEVA, Jerònim de. — *Lloctinent del*. V. COMALONGA.
 Provençana: I 208, 255, 321, 393, 394.
 PUÇOL, bisbe de: I 153, 154, 157, 159.
 PUGESOLA, Arnau de: I 214.
 PUIADA, PUIADES. V. PUJADA, PUJADES.
 PUIG, Baltasar: I 191.
 PUIG, Bernat, prevere: I 251.
 PUIG, Francesc, canonge i síndic de la Seu de Tortosa: II 219.
 PUIG, Francesc, fuster de la Seu: II 376, 429, 433, 443, 444.
 PUIG, Jaume, de la Companyia de Jesús, visitador general de l'ordre i predicador del rei de França: II 250, 270.
 PUIG, Jaume, pellicer: I 220, 230.
 PUIG, Josep, alcalde de la Seca de B.: II 258, 259, 261, 266.
 PUIG, Lluís: II 150.
 PUIG, Pau: II 266, 273 (caixer de la Taula).
 PUIG, Rafael, candeler: I 61.
 PUIG, Rafael, escrivà major del Consell: I 429, 437.
 PUIG, Tomàs: I 118, 173.
 PUIG. V. també DESPUIG.
 PUIG i PUIG, S.: *Episcopologio Barcinonense: Pedro de Luna*: I 43.
 Puigcerdà, síndic de: I 249.
 PUIGGARÍ, Josep: XI, XVIII, XIX, XXIII, 9.
 PUIGJANER, Miquel: II 130.
 PUIGJANER, Pau: II 2, 4.
 PUIGJANER i NICOLAU, Francesc: II 298, 311.
 PUIGJANER i ORÍS, Francesc: II 400.
 PUIGMAL, Simó de, botiguer: I 103.
 PUIGMARÍ: I 118.
 PUIGMARÍ, Benet: II 7.
 PUIGMARÍ, Bonanat: I 113, 198.
 PUIGMARÍ, Felip de: I 137.
 PUIGMARÍ, Funes, Pere de, bisbe de Solsona: II 238-240.

PUIGVERT, Antoni, fuster : I 213, 220.
 PUJADA, Antic : I 173.
 PUJADA, Antoni : I 37 (conseller terç); 104; 137, 141, 143 (cònsol); 171 (conseller quint); 177, 178, 180, 181, 183, 188, 270.
 PUJADA, Francesc : I 37 (cònsol); 119, 132, 141. — fill d'En : I 119.
 PUJADA, G. : I 45, 54, 59.
 PUJADA, Tomàs : I 80, 129; 147 (conseller quint); 151, 155, 171, 178, 181, 188, 192 (cònsol mercader); 198 (conseller quint); 206, 208, 234 (patró de nau); 248.
 PUJADAS, Mateu, tresorer reial : I 131.
 PUJADES : I 288.
 PUJADES, cavaller : I 50.
 PUJADES, Antic : I 118.
 PUJADES, Antoni : I 35, 94; 280, 284 (conseller en cap).
 PUJADES, Francesc : I 119, 158. — fill de : 119.
 PUJADES, Guillem, conservador : I 310.
 PUJADES, Jerònim, conservador : I 313.
 PUJADES, Jerònim, assessor : II 158.
 PUJADES, Joan, gerrer : II 70, 75, 86.
 PUJADES, Joan : I 369, 376, 377, 413.
 PUJADES, Pere, assessor : II 158.
 PUJADES, P. governador de Sardenya : I 313.
 PUJADES, P. paborde de la Seu : I 24.
 PUJADES, Ramon : I 213, 215.
 PUJOL : I 25.
 PUJOL, Jaume : II 426, 432.
 PUJOL, Rafael, crida : I 219.
Purificació, festa de la. V. Candelera.

Quartel Nou : II 512.
 QUERALT, Caralt, mestre, de l'Ordre de Predicadors, confessor del príncep Carles : I 240, 253.
 QUERALT (Caralt), Arcagel, doctor en medicina : II 105, 108, 115.
 QUERALT, Baltasar de : I 70, 249.
 QUERALT, comte de : II 70, 190.
 QUERALT Francí : I 118, 124, 127, 129, 170, 180, 182.
 QUERALT, Gelabert : I 104, 124, 127, 128, 136, 146, 161, 170.
 QUERALT, Guerau de : I 143.
 QUEROL, Joaquim, apotecari : II 103, 104, 121 (obrer del Consell).
 QUEROL, Miquel, apotecari : II 70, 75, 79, 154, 157.
 QUERRIOL, Aparici : I 229.
 QUILIS, mestre de l'ordre de frares Menors : I 71, 78.

QUINTÀ, Joan, prevere : I 67, 101, 103, 110, 112, 154.
 QUINTANA, Bartomeu : I 213, 220, 223, 230, 243 (clavari); 323.
 QUINTANA, Esteve, candeler de cera : II 7; 25 (conseller cinquè).
 QUINTANA, Josep : II 396.
 QUINTANA, Miquel, advocat ordinari : I 429, 437.
 QUINTANA, Narcís, conseller de B. : I 218, 221.
 QUINTANA, P., mercader : I 304, 314 (obrer del Consell); 356 (racional).
 QUINYONES, Dídac de : I 165.
 QUIRRA, comte de : I 413, 426; II 33, V. CARROÇ DE CENTELLES, Joaquim, i *Casa del comte de.*
 QUIRRA, comtessa de : I 443; II 92, 120.
 QUITÈRIA, santa : I 12, 19.
 QUIXONES, Pere de : I 165.

RABAÇA, beneficiat de la Seu de B. : I 358.
RABAÇA, Gabriel, argenter : I 401.
RABAT, Pere, cardenal de Sant Esteve, cardenal de Tolosa : I 43.
RABOLLEDO. V. REBOLLEDO.
Racional (de la Ciutat) : I 359, 369, 429; II 25, 382, 385, 415, 473. V. FERRAN, Joan; FERRER, Pere Joan; LOMBART, Jaume; QUINTANA, Pere; RIBERA, Joan. V. *abaix Mercader racional.*
 — *arxivers* : II 25, 106, 121, 155, 266, 273, 294, 298, 437, 448.
 — *escrivà del* : I XII, XV, XVII, XVIII, 31, 66, 222, 359, 369; II 25, 32, 38, 41, 187, 326, 338, 349, 355, 369, 437, 465, 466, 469, 492, 495-498, 506, 508, 510. — V. AGUSTÍ, Joan; BORRÀS, Jacint; BORRÀS I VINYALS, Jerònim; BRUNIQUER, Esteve Gelabert; BUSQUETS, Marc; ÇAFONT, Bernat; CALÇA, Joan Llorenç; CANYELLES, Gabriel; FRANCH, Joan; GUAMIS, Francesc; GUIU, Joan; MALLOL, Pere; MAYANS, Joan; MESTRES, Ramon; MIR, Joan Esteve; MORATÓ, Francesc; OLIVER, Joan; PEDRALBES, Francesc; PEGUERA, Andreu; PELLICER, Pere; PLA, Francesc; RIERA, Montserrat; SABATA, Jerònim; SELLERS, Tomàs; SOLDEVILA, Josep; SOLER FERRAN, Joan; VALLERS, Tomàs; VIDAL, Cristòfor; VIDAL, Francesc; VILAR, Francesc; VILARIG, Jofré.
 — *Ajudants del* : II 25, 26, 121, 155, 238, 294, 298, 306, 338, 353, 393, 437.

- *Escrivania del. V. Casa de la Ciutat: Escrivania del Racional.*
 — *Escrivent:* II 436.
 — *Mercader racional:* II 106, 121, 155, 187, 266, 272, 273, 294, 299, 306, 318, 353, 437. *V. COT, Sebastià; HEXARC, Rafael; MATALÍ, Gaspar; PLANES, Aloi; RIFÓS, Joan Pau; SOLER, Francesc.* — *ajudant del:* II 121, 155, 273, 298, 306, 328, 353, 437.
 — *receptor:* II 449.
Racional de la casa i cort del rei, Mestre:
 I 52, 70, 102, 110, 155, 248, 252, 262, 359, 443, 444; II 26, 110, 170, 251, 254, 269, 348, 378. *V. AYTONA, marquès de; COT, Sebastià (surrogat); MONTCADA, Gastó; PEGUERA, Andreu de; PLA, Francesc; RUBÍ, Pere; SANT CLIMENT, Pere de.*
 — *Ajudant del:* II 393.
 — *Assessors:* II 449.
 — *Casa o estància del. V. Palau Reial.*
 — *Coadjutors del:* II 251, 253, 258, 269, 312, 361, 362, 378, 411, 449.
 — *Consistori del:* II 212, 253, 258, 269, 324, 350, 361, 362, 378, 379, 382, 411.
 — *Llocinient del:* II 110, 119, 168, 251, 272, 296, 324, 378, 449. — *V. ARENY, Pau; TAMARIT, Francesc de; VILANOVA, Gaspar.*
 — *Porters del:* II 312.
 — *Receptor del:* II 449.
 — *Tribunal del. V. Consistori.*
 RAFAEL, sant: I 18, 336.
 RAJADELL, Gaspar de: I 243 (obrer del Consell), (clavari); 257.
 RAJADELL, Manuel de: II 88.
 RAJADELL, Tomàs de: I 80, 104; II 3, 119, 213. — el seu fill: I 218.
 RAJOLA, Rejola, Francesc, botiguer: I 103, 113.
 RAM, Bartomeu: I 220, 230.
 RAM, P. protonotari d'Alfons el Magnànim: I 70.
Rambla: I 208, 216, 227, 330, 331, 334, 338, 395, 397; II 4, 9, 45, 61, 129, 132, 178, 187, 500, 502. — *Horts de la:* I 330.
 RAMIS, Francí, Francesc: I 137, 147, 161, 170, 172, 177, 182, 187, 191, 193, 220; 313 (diputat); 320.
 RAMON, mestre Joan, de l'ordre del Carme: I 270.
 RAMON BERENGUER I, comte de Barcelona: *Sepultura:* II 486. *V. Seu, Caixes dels comtes de Barcelona.*
 RAMON DE PENYAFORT, sant: II 169, 173, 191.
 — *Altar de. V. Santa Caterina, convent de.*
 — *Certamen literari en honor de:* II 170.
 — *Capella. V. Santa Caterina, convent de.*
 — *Estendart:* II 171.
 — *Oració de:* II 173.
 — *Professó de traslació de les relíquies:* II 169-173.
 — *Professó de la canonització:* II 171.
 RAMONEDA, Josep: II 436.
 RASPLANS, Montserrat, apotecari: II 156.
Raval (Reval) carrer del: I 330, 338.
 RAYNER. *V. RENAT D'ANJOU.*
 REART, Onofre, canonge de la Seu de B., ellet bisbe d'Elna: II 104, 106, 117, 118.
 REBOLLEDO, mossèn: I 70.
 REBOLLEDO, Ferran de: I 310, 312.
 REBOLLEDO, Francesc de: I 443.
 REBOLLEDO, Rodrigo, carmalenc de Joan II: II 309, 310, 312, 313.
Rebosters d'Isabel la Catòlica: I 333.
Rec Comtal: I 288, 298.
 RECHS I GALLART, Maurici: II 298.
Reconeixedor de monedes. V. Taula, reconeixedor de monedes.
 Recordoy. *V. Rocroy.*
 REGEDELL. *V. Rajadell.*
Regent de la Cancelleria. V. Cancelleria.
Regent de la Tresoreria. V. Consell Reial.
Registre de Detiberacions. V. Arxiu històric de la Ciutat.
Regent del Batlle general. V. Batlle general.
Regent del Consell d'Aragó. V. Consell d'Aragó.
Registre de Crides. V. Arxiu històric.
Registre d'Ordinacions. V. Arxiu històric.
Regomir, carrer, cap o sel del: I 55, 124, 170, 181, 183, 187, 188, 191, 193, 197, 213, 220, 230, 250, 270, 288, 293, 296, 298, 313; 322, 324, 334, 341, 395, 405, 442, 451, II 6, 12, 35, 58, 96, 129, 135, 145, 172, 199, 224, 234, 281, 322, 335, 457, 495, 503. — *cantó. V. cantó del Regomir. — plaça del:* II 495.
 REGUER, Francesc: II 88.
 REGUER, Joaquim: II 226.
Rei, plaça del o del palau reial: I 57, 76, 140, 173, 179, 186, 223, 247-250, 259, 270, 299, 300, 310, 322, 395, 451; II 35, 51, 52, 60, 96, 129, 137, 172, 173, 458, 495.
Reial Audiència. V. Audiència reial.
 REIG, Narcís, prevere: I 101, 110, 112.

- REIG, Pere : I 429 (porter del clavari).
 REIG, Tomàs : I 230.
 REIG GALLART, Maurici : II 416.
 REIG PARERA, Fèlix, canonge de la Seu de B. : II 488, 489.
 REINER, RAYNER, RENÉ, d'Anjou. V. RENAT D'ANJOU.
 Reis d'armes : I 312, 404, 406 ; II 9, 132, 138, 198.
 REIS D'ORIENT : I 15, 18. — *festa dels* : I 421.
 RELAT, cunyat d'En : I 119.
 RELAT, Pere de : I 36, 74, 80, 126, 128 ; 173 (conseller quint), 194, 195.
 Renaixença, La : I XI.
 RENARD, P. Guillem, paraire : I 257.
 RENAT D'ANJOU, Reiner, Rayner, René, rei de Nàpols, comte de Provença, sobirà de Catalunya : I xv, 97, 286, 290, 291.
 Renc de junyir, justa : I 27-29, 216, 217, 299, 326, 332 ; II 61, 181, 200.
 Representacions, castells : I 17-20, 177-178, 332, 393 ; II 12, 172. — V. *Entremesos* .
 REQUESENS, mossèn : I 95.
 REQUESENS, Bernat de : I 28, 29, 53.
 REQUESENS, Galceran de : I 70, 91 (lloctinent d'Alfons el Magnànim) ; 139, 141-144 (governador de Catalunya) ; 153 (portantveus de Catalunya) ; 198 (lloctinent d'Alfons el Magnànim).
 REQUESENS, Jerònima de, muller del comandador Zúnyiga : II 33.
 REQUESENS, Lluís de : I 53.
 REQUESENS DEZ SOLER, Governador de Catalunya : I 311-315, 320, 321, 377.
 Reudor, carrer. V. Roudor, carrer d'en .
 REUS, Fèlix : II 438.
 REVERTER, Francesc, notari de B. : II 296.
 REVERTER, Jaume, carnisser : II 39.
 REVERTER CORTADA, Joan Baptista : II 464, 467, 468, 471, 475, 477, 478, 499.
 Revista Jurídica de Catalunya : I VIII.
 RIALP, Francesc : II 155.
 RIALP, Macià Jerònim, ajudant de mercader racional : II 121.
 RIAMBAU, secretari : II 109.
 RIBA, Berenguer, especier, conseller quart : I 289.
 Riba de la Mar : I 233.
 RIBAGORÇA, comte de. V. Joan II, rei de Navarra, comte-rei.
 RIBAGORÇA, Joan, comte de, lloctinent de Ferran II a Catalunya. V. JOAN D'ARAGÓ, comte de Ribagorça.
 RIBALTA, Antoni, porter del clavari : I 369.
 RIBALTA, P. : I 38 ; 85 (obrer del Consell).
 RIBALTA, P. V. casa de.
 RIBAS, Francesc, notari reial : II 295.
 RIBELLES, mossèn : I 249.
 RIBER, Joan Pau : II 157.
 RIBERA, Francí : I 70.
 RIBERA, Joan, mercader : I 428.
 RIBERA, Joan, racional : I 437.
 Ribera de Llevant : I 296, 298.
 Ribes : I 141, 143, 155.
 RIBES, mossèn : I 54.
 RIBES, Josep, bidell de l'Estudi : II 440.
 RIBES, Pere : II 396.
 RICART, Abdon, pintor de la Ciutat : II 371, 419, 432, 433, 442, 443.
 RICART, Pau : II 265, 266.
 RICART, Salvador, pintor de la Ciutat : II 353, 479.
 RIERA, Francesc, fuster : II 157, 299, 318.
 RIERA, Montserrat, escrivà del racional de la ciutat : I xx.
 RIERA, de Olzinelles, Francesc : II 88.
 Riera de Sants : I 320, 393 ; II 4.
 RIFÓS, Joan Pau, mercader racional : II 121, 155.
 RIFÓS, Pere Pau : II 156.
 RIGAU, Francesc, teixidor de lli : I 257.
 Ripoll, abat de : I 132, 443 ; II 108, 113, 115, 116, 119, 120.
 RIPOLL, Joan, paraire : I 304.
 RIU, algutzir : II 270.
 RIU, Honorat : II 318.
 RIUDOR, Rafael, notari : I 220, 289.
 RIUS, Ignasi de, administrador de B. : II 508.
 RIUS, Josep, canonge de la Seu de B. : II 509.
 RIUS I BRUNIQUEU, Francesc : II 298, 318.
 RIVER, comanador : II 297.
 ROBIÓ, P., mandrater : I 230.
 ROBOLLEDO, canonge : II 297.
 ROCA, Eloi : II 274 (portant lo llibre major de les cases).
 ROCA, Pacià, secretari del virrei La Motte : II 243.
 Roca, Rocha, La : I 15.
 ROCHA, Joan : I 53.
 ROCABERTÍ, Dalmau de : I 53.
 ROCABERTÍ, Jerònim de : II 404.
 ROCABERTÍ, P. de : I 313.
 ROCABERTÍ, Rochaberti, Rocapartit, Roca, martí, vescomte de : I 28, 29, 275. — 414-443, 447, 450 ; II 20, 88 (Dalmau), 92, 120.
 ROCABERTÍ, vescomtessa : I 414 ; II 33, 92, 120.

- ROBERTÍ I DE CANET, vescomte de: II 26, 33.
 ROCACRESPA, Joaquim: II 24.
 ROCACRESPA, Pere Antoni de: I 437, 442, 443.
 ROCAFORT: I 315.
 ROCAFORT DE PERPINYÀ: I 313.
 Rocroi: II 246.
 RODA, Miquel, seder: I 97, 103.
 RODA, vescomte de: I 258, 263, 264.
 RODAS, Joan, notari de Barcelona: II 272 (ajudant d'escrivà major).
 Rodes, illa: I 262. — *ambaixador de*: I 414. *mestre de*. V. ÇA COSTA.
 RODRIGUES, Sebastià, rebooster de Pere IV (el conestable): I 284.
 ROGET, Jaume, argenter: II 2, 4.
 ROIG, doctor: II 150.
 ROIG, sagristà i canonge de la Seu de B.: II 213, 276.
 ROIG, Antoni, mercader: II 265, 266.
 ROIG, Bartomeu, candeler de cera: II 2, 4.
 ROIG, Bartomeu, credenser del Banc: II 438.
 ROIG, Jaume, peller: I 430, 437, 438, 443 (conseller cinquè).
 ROIG, Joan: I 301, 302, 308, 315, 321, 323, 326 (conseller segon); 338.
 ROIG, Joan: I 25.
 ROIG I MORELL, sagristà major de la Seu de B.: I 412, 486.
 ROIG, Narcís, prevere: I 154.
 ROIG DE SOLER, Frederic, conseller segon, capità de la host contra Tortosa: II 66, 71, 72, 74, 75, 77-80, 84.
 Roma: I XXII, 159; II 14, 18. — *Imperi de*: I 422.
 ROMAGUERA, Baltasar: I 379 (cònsol).
Romans, rei de. V. MAXIMILIÀ, emperador.
 ROMEU, Antic, correu de la Casa de la Ciutat: II 296, 309.
 ROMEU, Arnau, mestre d'aixa: I 9, 10.
 ROMEU, Baltasar: I 124, 126, 128, 146, 161, 170, 172, 177; 182 (obrer del Consell); 186, 187, 191, 245, 248, 282, 308.
 ROMEU, Bernat: II 74, 87.
 ROMEU, Guillem: I 7 i 8 (cònsol); 23, 31; 35 (conseller terç); 42, 46, 48, 50, 52, 59, 60, 62, 80, 124, 146.
 ROMEU, Guillem: I 245, 248, 270, 289.
 ROMEU, Isabel, muller de Joan: I 235, 236.
 ROMEU, Jerònim: II 295, 318.
 ROMEU, Joan: I 34; 93 (obrer del Consell); 235, 236.
 ROMEU, Lluís: I 206.
 ROMEU, Lluís, ciutadà honrat de Barcelona: II 387, 447.
 ROMEU, Pere: I 37 (fill de Guillem), 38; 42, (conseller quart), 46, 59, 60, 63, 66, 71, 73; 81 (cònsol); 86, 94, 120; 178 (conseller segon).
 RONDO, Jaume, notari de Barcelona: II 273, 294.
Roques, valencianes: II 67.
 ROQUETA, Bernat: I 230.
 ROS, Francesc: II 163; 218 (conseller quart); 239; 241, 266, 273 (portant lo llibre de solta de la Taula).
 ROS, Gabriel: I 93, 124, 127, 128, 136.
 ROS, Jaume: I 34, 38; 60, (mostassaf); 71; 83, 86, 87 (conseller quint); 93, 94; 105 (cònsol); 124; 127 (conseller terç); 129, 132, 137, 143, 147, 150, 155, 162, 166, 171; 173 (conseller segon); 178, 181; 183, 185, 186, (conseller en cap); 192, 194, 196, 243, 248, 252, 257; 276 (conseller en cap); 284.
 ROS, Jaume, conseller de B.: I 2, 4.
 ROS, Jaume Lluís: II 25.
 ROS, Joan, major: I 22, 37, 38, 41; 42 (conseller en cap); 46, 48, 53, 146, 170, 172, 187, 191, 196, 214, 220, 230, 243 (cònsol); 249, 252, 257, 270, 302, 308, 313, 315, 338.
 ROS, Joan, menor: I 193, 302; 304, 313, 315 (cònsol).
 ROS, Joan, mestre de frares Menors: I 62, 161.
 ROS, Joan Benet, clavari de la Ciutat: I 345, 346, 348, 350.
 ROS, Llorenç: I 213.
 ROS, Lluís: I 42, 46, 50, 52, 59, 60, 193, 230; 282, 284 (obrer del Consell).
 ROS, Macià, conseller de B.: II 496.
 ROS, Miquel: I 60, 113, 369, 376.
 ROS, Pere Pau: II 274.
 ROS, Ramon: I 126, 128, 137, 161, 178, 182, 187, 245, 270, 282, 284.
 Rosano, arquebisbe de. V. CONTANGE, J. B.
 Roses, abat de: I 103.
 ROSSELL, especier: I 26, 220; 230 (Joan).
 ROSSELL, oidor de comptes: I 313.
 ROSSELL, Joan Francesc: II 150, 154 (doctor en medicina).
 ROSSELL, Miquel Joan, ciutadà honrat: II 399.
 ROSSELL, Pere Joan, advocat de la Ciutat: II 204, 222.
 Rosselló, comtat de: I 57, 416, 420-422, II 139, 201, 225-228, 242, 245.

- ROSSELLÓ, Jaume : II 157.
 ROSSICH, Anton, verguer : II 438.
 Rota, auditor de la. V. ALDOBRANDINO, Joan.
 ROTLAN, Melcior, barber : I 230.
 Roudor, carrer d'en : I 233.
 ROURE, Joan : I 22, 34.
 ROURE, Rafael : II 159 (conseller quart); 266, 273 (mercader arxiver).
 ROVIRA, canonge de la Seu de B. : II 250, 269.
 ROVIRA, matalasser : I 25.
 ROVIRA, Galceran : I 430, 437, 441, 443 (conseller en cap).
 ROVIRA, Onofre : II 424, 432.
 ROVIRA, P. : I 214.
 ROVIRADECH, Salvador : I 24 (corredor de la Ciutat); 84 (crida públic de la Ciutat).
 ROVIROLA, Rafael de, bisbe de Barcelona : II 141-146.
 ROYAS, Joan, sastre : II 329.
 RUBÍ, Pere : II 314, 315, 316, 324 (tinent del Batlle general); 411 (tinent del mestre racional).
 RUBINAT, Antoni, mercer : II 25.
 RUBIÓ, Josep : II 266; 274 (portant lo llibre major del Banc).
Rúbrica d'Ordinacions. V. Arxiu Històric: Registre d'Ordinacions.
 RUFET, Montserrat, assessor de la visita : II 263, 264, 266.
 RULL, Bernat : I 186.
 RULL, Josep, regent del Consell d'Aragó : II 339.
 RUNA, Antoni : I 215.
 SABASTIDA, Sabestida. V. Ça Bastida.
 SABATA, Jerònim, escrivà del Racional de la Ciutat : I xx; II 175, 185, 186, 210-224, 236.
 SABATER, especier : I 25.
 SABATER, Antoni, pintor de la Ciutat : II 21.
 SABATER, Berenguer, ferrer : I 118.
 SABATER, Francesc, canonge de Lleida : II 403, 404.
 SABATER, Genís : I 215.
 SABATER, Joan, prevere : I 203, 205.
 SACCÓ, sor Maria : I 13.
 SACOMA, Joan. V. ÇA COMA, Joan.
 SACRISTÀ, Pere, cirurgia : II 74.
 Sacs, frares dels : I 14.
 SADA, Dídac de, secretari del Consell d'Aragó : II 284.
 SADURNÍ, Sadorní, brodador : I 332, 333.
 SAGARRA, Ferran de : I xxii.
 Sagrera de Badalona : I 5.
 SAGRERA, Jacint : II 336.
 SAGRERA I MASSANA, Jacint : II 387, 447.
 SAGRERA I XIFRE, XIFRA, Jacint : II 387, 447.
 SAIG : I 185.
 SALA, Antoni : I 196, 199, 206, 229.
 SALA, Bartomeu, cònsol : II 130.
 SALA, Benet, abat de Sant Pau del Camp : II 397, 398.
 SALA, Bernat, conseller en cap : II 197-200, 218, 231-234, 236, 237, 240, 241.
 SALA, Feliu, verguer : II 273, 284, 295, 299, 329.
 SALA, Francesc : II 243, 252 (conseller en cap); 254-257, 260-262, 265, 267, 268, 270-272, 275, 298, 306, 318, 321.
 SALA, Jerònim, clavari : I 271.
 SALA, Joan : II 121 (síndic); 130 (notari de Barcelona).
 SALA, Joana. V. SALA I DESPALAU.
 SALA, Nicolau, especier : I 25.
 SALA, Simeó, Simon : I 220, 230; 239 (conseller); 248, 252, 256, 277.
 SALA, Vicenç Llop, cònsol : II 163.
 SALA CODINA, Antoni, canonge de Vic : II 396.
 SALA DESPALAU, Joana, muller de Francesc Sala, conseller de B. : II 252, 255, 257, 272.
 Salamanca : I 355, 356.
 SALAMÓ, Macià : I 229.
 SALAVIA, Pons, beneficiat de la Seu de B. : I 358.
 SALABARDENYA, Miquel, abat : II 208, 254, 256, 259, 260, 266-268.
 SALAVARDENYA, Francesc : II 163.
 SALAVARDENYA, Lluís : II 150.
 SALAZAR, Benet Ignasi de, de l'ordre de Sant Benet, bisbe de B. : II 344, 346, 350, 361, 369, 379, 385, 391-393, 410, 412-414, 451-459, 493.
 SALAZAR, Josep de, cavaller de l'hàbit de Santiago, comissari general : II 451-459.
 SALBA. V. ÇALBA.
 SALGUEDA, Miquel : II 24, 26, 33.
 SALINAS, Miquel, capdeguaita de la Ciutat : II 122.
 SALM, Joan de : I 120.
 SALVADOR, apotecari : II 457.
 SALVADOR, Antoni : I 338 (cònsol); 355 (conseller quart).
 SALVADOR, Jaume, escrivà del Racional de la Ciutat : I xvii.

- SALVADOR, Josep, canonge d'Urgell: II 396.
 SALVADOR, Nicolau: I 214.
 SALVADOR, Simó, bisbe de Barcelona: I 66, 75-77, 99, 109, III, 131, 132, 140-143, 144, 159, 160.
Salvatges, homes: I 20, 133; II 10, 165.
 SALVATIERRA, comte de: II 214.
 SA MASÓ: I 155.
 SAMSÓ, abat: I 414.
 SAMSÓ, Gabriel, conseller de B.: I 351.
 SAMSÓ, Joan: I 252.
 SANCHIZ, Sanchez, Lluís: I 360 (tresorer general de Ferran II); 414 (id. de Carles I).
 SANCHEZ de Nualles, Maria: I 78.
 SANDOVAL I ROJAS, Francisco, marquès de Dènia, duc de Lerma: II 127, 128, 132, 136, 138.
 SANGENÍS, Cristòfor, clavari: II 247, 250, 254, 262, 266, 270-272, 274.
 SANGENÍS, Francesc: II 262.
Sans. V. *Sants*.
 SANS, Francesc: II 308.
 SANS, Pere, advocat fiscal del Consell d'Aragó: II 101.
 SANS DE CÒDOL, Lluís, bisbe de B.: II 153.
 SANS DE GUALBES, paborde: I 443.
 SANS I DE PUIG, Francesc: II 341, 342, 358-360, 365-367, 369-376, 387, 389, 393, 416, 447.
Sant Agustí, església i convent de: I 17, 55, 143, 205, 250, 361, 385-389, 447, 448; II 15, 33, 92, 173, 238, 240, 259, 291, 314, 398, 399, 442, 446.
 — *creu*: I 17, 55, 250, 311.
 — *freres de*: I 17, 45, 55, 62, 142, 143, 250, 311, 381, 403, 425; II 214, 220, 398, 399, 455, 457, 495.
 — *pares heremites de*: I 153.
 — *provincial*: II 33, 92.
 — *prior*: I 447; II 33, 92, 95, 173, 238, 240, 259, 492, 495.
 SANT ANTONI DE FLORENÇA: I 415.
Sant Antoni, església i convent: I 317; II 162, 291, 501, 442, 445, 501.
 — *comanador de*: II 259.
 — *portal*. V. *Portal de Sant Antoni*.
 SANT BENET, ordre de. V. SALAZAR, Benet Ignasi de.
 Sant Benet de Bages, abat de: I 53, 249.
 Sant Bertran: I 95.
Sant Bertran, hermita de: II 331.
 Sant Celoni (Saloni): I 236.
 SANT CELONI, Felip de, de Girona: I 141, 143.
 SANT CLIMENT, Frederic: II 74, 86.
 SANT CLIMENT, G. de: I 28, 29, 53; 63, 70, 73 (veguer); 102 (diputat militar); 132, 141, 143, 155, 157, 166.
 SANT CLIMENT, Guillem de: II 141.
 SANT CLIMENT, Mateu de: I 446, 450 (conseller terç).
 SANT CLIMENT, Pere de: I 5; 70, 83, 84, 91, 112 (mestre racional de la cort del rei); 248, 294. V. *Casa de*.
 SANT CLIMENT, Pere de: I 377, 413, 428.
 SANT CLIMENT, P. Joan de: I 129 (conseller quint); 132, 137, 141, 143; 155, 166 (oïdor de comptes del general); 173 (conseller quart); 177, 178; 180, 181 (obrer del consell); 183, 192, 249.
 SANT CLIMENT, Pere Joan: I 423, 428.
Sant Cristòfor, capella al carrer de Regomir: II 457.
 — *Cantó de*. V. *Cantó de Sant Cristòfor*.
 — *Volta de*. V. *Volta de Sant Cristòfor*.
Sant Cugat, carrer de: I 386; II 14, 15.
Sant Cugat del Rec:
 — *església de*: I 16, 17; II 291, 442, 445.
 — *creu*: 17, 55, 142, 250, 311, 384-386; II 17, 442, 445.
 — *ganfarons de*: I 16, 142.
Sant Cugat del Vallès, abat de: I 53, 76, 154, 157, 205, 450; II 26, 34, 92, 115, 116, 144, 145. AYMERICH, Miquel de.
Sant Daniel, esperó de: I 11.
 SANT DIONÍS, Narcís, canonge de la Seu: I 232.
Sant Domingo, convent de: V. *Santa Catarina, convent de*.
Sant Esperit, església del: II 291, 442, 445.
 — *Ciri del*: II 52.
Sant Felip Neri, Oratori de: I 442, 445.
Sant Feliu, abat de: I 53, 103.
Sant Feliu de Llobregat: II 42, 50, 51, 175, 177, 186.
Sant Francesc, convent i església de Freres Menors: I XIII, 17, 33, 51, 78, 144, 165, 204, 205, 250, 276, 395, 398; II 33, 40, 92, 129, 132, 139, 164, 170, 174, 191, 197, 199, 209, 217, 238, 240, 260, 261, 291, 442, 446, 457, 492, 499, 502, 504, 512.
 — *creu*: I 17, 55, 142, 250, 311.
 — *custodi*: I 447, 448; II 33.
 — *diaca*: I 398; II 132.
 — *freres, ordre de*: I 40, 44, 55, 62, 72, 79, 142, 143, 165, 204, 250, 303, 311, 315, 324, 331, 349, 398, 403, 425; II 10, 57,

- 74, 95, 174, 259, 402, 455, 492, 498.:
V. BERGA, mestre.
- *guardià de*: II 132, 164, 238, 240, 259, 402, 492, 495.
- *provincial*: II 33, 92, 259.
- *sots-diacon*: I 398; II 132.
- Sant Francesc, carrer del Dormidor de*: I 324, 331, 338, 395, 397; II 9, 45, 61, 129, 132, 164, 187, 502.
- *plaça, plaça de Framenors o de*: I 256-258, 275, 277, 320, 322, 330, 331, 334, 338, 392, 393, 395, 397, 417, 442; II 2, 3, 4, 6, 9, 129, 132, 135, 164, 165, 167, 178-181, 187, 190, 211, 502.
- *Baluard de*. V. *Baluards*.
- Sant Francesc de Paula, convent, ordre*: II 154, 291, 314, 442, 445.
- *corrector de*: II 314.
- *provincial de*: II 259, 412, 413.
- Sant Gaietà, convent*: II 291, 396, 397, 442, 445. — *Prefecte de*: II 396, 397.
- Sant Jaume, església*: I 8, 15-17, 55, 138, 183, 184, 205, 213, 250, 259, 311, 317, 340; II 58, 71, 160, 172, 173, 181, 203, 280, 291, 321, 411, 442, 445, 500.
- *creu*: I 17, 55, 142, 250, 311.
- *ganjarons de*: I 16, 142.
- *llotja de*: I 15, 16.
- *porxo*: II 181, 203.
- Sant Jaume, plaça de*: I 5, 6, 21, 22, 34-37, 81, 86, 94, 105, 115, 123, 124, 127, 129, 137, 139, 140, 143, 147, 161, 170, 185, 186, 189, 197, 208, 209, 213, 216, 218-220, 227, 232, 233, 258, 262-267, 296, 298, 322, 325, 334, 340, 341, 383-386, 395, 396, 400, 405, 415, 442; II 4, 12, 14, 15, 17, 76, 84, 117, 129, 135, 145, 172, 199, 205, 243, 268, 281, 325, 457, 459, 491, 494, 495, 497, 503.
- Sant Jerònim Illicorum*: II 57.
- Sant Jerònim de la Murtra*: I 445; II 64.
- Sant Jerònim de la Vall d'Hebron*: II 288, 291, 349, 367, 368, 442, 446.
- SANT JOAN, En: I 25.
- SANT JOAN, cavaller de: V. SENTMANAT, Ramón; VILALLONGA, Josep; comanador major, muller del: II 33.
- *comanadors*: I 339, 398. V. BOIXADORS, Didac de.
- *receptor de la religió de*. V. MIQUEL, Francesc de.
- SANT JOAN, Inego de, tauler: II 387, 389.
- Sant Joan de Castella, prior de: I 414.
- Sant Joan de Jerusalem, convent i església*: I 264, 442; II 291, 244, 246.
- *ordre de*: I 72.
- Sant Joan, font de*: I 219; II 172.
- Sant Joan de les Abadesses, abat de: I 249, 252; II 404. — *arxiprest*: V. PERA PORTUSA, Carles de.
- SANT JOAN I ALSINA, Hug de: II 438, 447.
- Sant Josep, convent de Carmelites Descalços*: II 291, 442, 446.
- *freres de*: II 74.
- *prior de*: II 104.
- SANT JUST, Bartomeu: I 181, 193, 197.
- SANT JUST, Bartomeu, jove: I 182, 187, 191.
- Sant Just, carrer de*: I 442; II 71.
- *Font de*. V. *Font de Sant Just*.
- SANT JUST, Dalmau de: I 28.
- SANT JUST, Francesc: I 387 (conseller); 412, 413.
- SANT JUST I PAGÉS, Francesc: II 290, 294, 296, 300, 305, 315, 317, 319, 321 (obrer del Consell); 399.
- Sant Just i Sant Pastor, església*: I 8, 16, 17, 55, 142, 205, 250, 311, 425; II 291, 442, 445.
- *creu*: I 17, 55, 142, 250, 311.
- *ganjarons de*: I 16, 142.
- SANT JUST I PAXAU, Josep: II 400.
- SANT JUST I PAXAU, Manuel, prior i canonge de Tortosa: II 403.
- Sant Llorenç de l'Escorial, Sant Llorenç del Real. V. Escorial.
- Sant Llützer, església*: II 178.
- Sant Llorenç de Munt, prior de: I 103.
- Sant Martí: I 108.
- Sant Miquel, església*: I 16, 17, 142, 205; II 291, 442, 445.
- *creu*: I 17, 142, 250.
- *ganjarons*: I 16, 142.
- *muntada, pujada, davallada de*: I 442; II 51, 167, 337.
- Sant Miquel, capella*. V. Montserrat.
- Sant Miquel de Cuixà: I 450; II 207, 256.
- *abat de*. V. SOLER, abat.
- Sant Miquel del Fai, prior de: I 443.
- Sant Nicolau, plaça de*: I 256.
- Sant Ofici*. V. *Inquisició*.
- Sant Pau del Camp, monestir*: I 53; II 178, 254, 256, 266, 291, 397, 398, 442, 446.
- *Abat de*. V. SALA, Benet.
- *Prior de*: I 53.
- Sant Pau, torre de*. V. *Torre de Sant Pau*.
- Sant Pere de Galligans, abat de: II 108, 113, 115, 116, 119, 120.

- Sant Pere de les Puelles, monestir i església* :
I 7, 16, 17, 50, 51, 55, 117, 160, 205,
245-247, 250, 308, 311; II 16, 291, 442,
445.
— *abadessa* : I 246, 247, 308.
— *creu* : I 17, 55, 142, 250, 311.
— *ganfarons* : I 16, 142.
Sant Salvador de Breda. V. Breda, *Sant Sal-
vador de*.
Sant Sebastià, església : II 218, 291, 442,
445, 512.
Sant Sever, església : II 445.
SANT VICENÇ, baró de. V. VILANA, Josep.
SANT VICENÇ, baronessa de : II 88.
Sant Vicenç de Sarrià : II 147.
Santa Àgata, bisbat : II 57.
Santa Àgata, església, capella : II 137, 138,
140, 168.
Santa Agnès de Malanyanes : II 355, 408,
414.
— *Rector de* : V. SOLÀ I SEGURA, Ramon.
Santa Anna, Col·legiata, Capítol : I XXII,
XXIII, 13, 14, 16-18, 53, 55, 142, 250,
311; II 139, 291, 348, 357, 358, 360.
— *claustre* : II 357.
— *creu* : I 17, 55, 142, 250, 311; II 442, 445.
— *ganfarons* : I 16, 142.
— *prior de* : I 53, 165, 197, 313, 315; II 26,
112, 113, 348, 357, 358, 360, 381, 395, 396.
V. CARDONA, Carles; ENCUJA, Bernat.
— *representacions* : I 18. V. Casa de Bona-
ventura o de Beatriu de Cervelló.
Santa Anna, plaça de : II 64, 148, 388, 401,
442.
*Santa Caterina, convent i església dels Pares
Predicadors* : I XIII, 17, 36, 55, 142, 143,
148, 149, 205, 218, 219, 250, 311, 415,
425, 447, 448; II 23, 33, 92, 169-173,
191, 238, 240, 291, 308, 401, 408, 435,
442, 445, 455, 457, 492, 495.
— *altar de sant Ramon* : II 171, 173.
— *capella de Nostra Senyora del Roser* : II 408.
— *capella de sant Ramon de Penyafort* : II
169-172.
— *creu* : I 17, 55, 142, 250, 311.
— *freres i ordre de predicadors o de* : I 42,
61, 64, 143, 148, 149, 154, 159, 218, 240,
252, 311, 375, 380, 403, 415; II 95, 171.
— *portal de Sant Jacini* : II 172.
— *prior* : II 33, 92, 238, 240, 308, 408, 492,
495. V. COSTA, Ramon.
— *provincial* : I 447, 448; II 33, 92.
Santa Clara, monestir i església : I 7, 117;
II 291, 442, 446.
SANTA COLOMA, comte de : I 199.
Santa Creu, galera : I 9.
Santa Creu, hospital de. V. Hospital de Santa
Creu.
Santa Eulàlia, capella de. V. Seu.
*Santa Eulàlia del Camp o de Mèrida, es-
glésia de* : I 14, 19; II 291, 442, 445. —
representacions : I 19.
Santa Eulàlia de Sarrià. V. Caputxins de.
Santa Eulàlia, piràmide de : II 502.
*Santa Llúcia, capella de les Verges, a la
Seu* : I 227, 387; II 346, 411, 458, 494.
— *portal de* : I 387; II 98, 268, 458, 494.
Santa Madrona, capella dels frares de : II
103, 154, 249, 420.
— *convent de*. V. Caputxins.
Santa Maria, galera : I 9, 10.
Santa Maria de las Dueñas, monestir : I 64.
Santa Maria del Mar, església de : I XIII, 8,
12, 16, 17, 20, 21, 40, 55, 140, 142, 197,
205, 223, 250, 259, 275, 277, 282, 283,
285, 288, 290, 293, 310, 311, 313, 322,
325, 341, 361, 395, 400, 425, 446, 451;
II 11, 35, 96, 129, 135, 162, 166, 170,
172, 199, 217, 291, 399, 407, 412, 435,
442, 445, 457, 495.
— *Ardiaca*, 448. V. BARUTELL, Berenguer;
JOSA I PEGUERA, Lluís.
— *canalobres* : II 407, 435.
— *creu* : I 17, 55, 250, 290, 311.
— *fossar de* : 5, 6, 8, 12, 293.
— *ganfarons de* : I 16, 142.
— *majordom* : I 282, 285.
— *portal* : I 40, 283, 313.
— *representacions* : I 20.
*Santa Maria de la Mercè, monestir i església
de* : I 12, 17, 19, 55, 205, 311; II 60-62,
291, 334, 442, 446.
— *Creu* : I 17, 55, 142, 250, 311.
— *representacions* : I 19.
Santa Maria de Nazaret, monestir de : I XVI.
Santa Maria del Pi, església : I XIII, 16,
17, 55, 142, 205, 250, 311, 421, 422; II
125, 291, 407, 435, 442, 445.
— *canalobres* : II 407, 435.
— *creu* : I 17, 55, 142, 311.
— *escolans de* : II 225.
— *ganfarons de* : I 16, 142.
Santa Maria del Portal Nou, capella de :
I 281.
SANTA MERLA, Lluís de : I 120.
*Santa Mònica, convent de l'ordre de Sant
Agustí* : II 291, 398, 399, 442, 445.
— *Prior* : II 398, 399.

- Santa Pau : I 166.
 Santes Creus, abat de : I 313, 414.
 SANTIAGO, cavaller de : II 403, 451, 454.
 — *comanador major de* : I 414.
 — *mestre de*. V. ENRIC, infant.
 Santíssima Trinitat, monestir de la. V. Trinitaris, ordre dels P. P.
 SANTMENAT. V. SENTMANAT.
 Sants, carnisseria. V. carnisseria de Sants.
 — *hostal de* : II 500.
 — *riera de* : I 320, 393; II 500.
 SANXO, fra, de l'ordre de Sant Joan : I 71.
 SANXO, Joan : I 22, 34, 36.
 SAPENA, regent del Consell d'Aragó : II 20, 28.
 SAPERA, Ramon, llibreter : II 436.
 SAPEYRA, Joan : II 387, 439.
 SAPILA. V. ÇA PILA.
 SACHETTI, Saquesi, cardenal : II 172, 173.
 Saragossa : I 106, 107, 131, 133, 141, 320, 328, 364, 374, 381, 387, 391, 409; II 38, 39, 41, 66-68, 73, 86.
 — *Ambaixador*. V. LAPORTA, P. Jerònim.
 — *Jurats* : II 66.
 Saragossa, arquebisbe de : I 67-74, 106, 107, 246, 439. V. MUR, Dalmau de; ARAGÓ, Alfons de; PORTUGAL, Frederic de.
 SARAGOSSA, especier : I 25.
 SARAGOSSA, Francesc : II 116 (advocat de la Llotja).
 SARAGOSSA, Joan de, de l'escuderia d'Alfons el Magnànim : I 8.
 SARAGOSSA, Pere, notari : I 414 (síndic de B.).
 SARÇOLA : I 54.
 SARDANYA, Pere, campaneta de les ànimes : II 440.
 Sardenya : I 278, 312, 313, 379
 — *Governador de*. V. PUJADES, Pere.
 — *Mestre Racional de*. V. GUALBES, Miquel de.
 SA-ROVIRA. V. ÇA-ROVIRA.
 SARRIÀ, Galceran de : II 66.
 Sàsser arquebisbe de : I 312.
 SÀSTAGO, comte de : II 164. V. VILLAHERMOSA, duc de.
 SASTRA, Jaume, notari de B. : II 7.
 SASTRE, abat : II 297.
 SAULEDA, Josep, subrogat d'escrivà major : II 416.
 SAUMA, Joan, síndic : I 437.
 SAVALL. V. ÇA VALL.
 SAVOIA : II 38, 499. — *duc de* : II 37, 38-41, 45, 48, 52, 57, 59, 61-63, 175, 176. V. CATARINA, infanta, muller del duc de; MARIA LLUISA de.
 SAVOIA : Amadeu de, germà del duc de : II 58, 59.
 SAYOL, Seyol, fill d'En : I 119.
 SAYOL : I 189.
 SAYOL, Berenguer : I 118, 124, 127; 139, 141, 143 (sotveguer i regent de la vegueria); 172, 177, 182, 193, 282.
 SAYOL, Miquel : I 35, 37, 81, 94.
 SAYOL DE CORTARON, Quarteroni, Daniel, canonge de B. : II 399, 416, 469, 470, 475, 477.
 SAYOL DE CORTARON, Francesc : II 403.
 SCAFATI, ESCAFAT : I 95.
 SCUDER. V. ESCUDER.
 SEBASTIÀ, sant : I 20, 87, 88, 168; II 52.
 — *Entremès de* : V. Entremesos.
 Seca, casa de la : II 107, 109, 112, 115, 268, 351, 378, 394, 412. — V. Constitucions de Catalunya.
 — *Alcaldes de la* : I 441, 443; II 26, 107, 109 (moneder); 110 (obrer); 112, 114, 115, 252, 254, 258, 259, 261, 266-268, 271, 296, 301, 303, 325-328, 351, 378, 394, 412, 449. V. ANGLÍ, Salvador; CORTÈS, Bernat; DURAN, Antoni Pau; GUALBES, Joanot; PUIG, Josep; VINYALS, Benet.
 — *advocats, assessors de la* : II 258, 261, 266, 303, 394, 449. V. LAUGER, Francesc; OSSONA, Domingo.
 — *Collegi de la* : II 327, 328.
 — *consistori de la* : II 254, 259, 327.
 — *mestre* : II 412, 449.
 — *notari* : II 449.
 — *porter*. V. verguer.
 — *verguers o porters dels* : II 107, 112, 267, 270, 303, 327, 328.
 Segadors, guerra dels : I xx.
 Segarra : I 57.
 SEGON, Egidi, llegat pontifici, de l'ordre dels Agustins : II 14.
 SEGON, Joan : II 441.
 SEGORB, bisbe de : I 447.
 SEGORB, duc de : V. CARDONA, Enric de.
 SEGORB, I DE CARDONA, duc de. V. CARDONA.
 Segòvia, Sagobia, Sogobia, drap de : II 120, 124, 165, 272, 293.
 SEGUÍ, Pere Pau, notari reial : II 130.
 SEHONES, Guerau, conseller cinquè : II 130.
 SELLENT, Bartomeu, escrivà del rei Alfons : I 106, 229.
 SELLERS, Tomàs, escrivà del Racional de la Ciutat : I xx.

- SELLÉS, Ramon : II 399.
 SEMBASART, Francesc, ciutadà honrat : II 387, 447.
Seminari de B. Museu diocesà : I XXII.
Semoleres, carrer de les : II 172, 457.
 SEMSÓ, SEMPSÓ. V. SAMSÓ.
 SENÈN, sant : I 20.
 SENESTERRA, Bernat : I 249.
 Senós. V. *Cantó d'en Senós*.
 SENT. V. SANT.
 SENTELLES. V. CENTELLES.
Sentimientos debidos y leales obsequios con que... Barcelona acompañó la muerte de... María Luisa de Borbón,
 SENTÍS, regent : II 20, 28.
 SENTÍS, Francesc Jerònim : II 238-240.
 SENTÍS, Joan, bisbe de B., lloctinent general : I XX ; II 166, 169, 172, 179, 181, 202, 203, 206, 215, 217, 236-241.
 SENTMANAT, Enric : I 436, 438, 439.
 SENTMANAT, Enric de : II 255, 257, 265, 266.
 SENTMANAT, Francesc : II 333.
 SENTMANAT, Francí de : I 166, 206, 248, 284, 308.
 SENTMANAT, Galceran de, canonge de B. : II 255.
 SENTMANAT, Galceran de : I 54, 55 (camarlenc de la reina Violant de Bar) ; 102, 112, 155, 166.
 SENTMANAT, Joan de : II 88.
 SENTMANAT, Manuel de : II 279, 281 ; 381 (ex-*virrei de Mallorca*) ; 456.
 SENTMANAT, Pere : II 312.
 SENTMANAT, Ramon de, bisbe de B. : II 277-281, 456.
 SENTMANAT, Ramon, de l'hàbit de Sant Joan : II 404.
 SENTMANAT DE SANCTYGNA : I 439.
 SERDÀ, Bartomeu, argenter : I 237.
 SERDANYA, Ponç : I 229.
 SERRA, mestre, de Framenors : I 349.
 SERRA, Antoni, mestre dels Agustins : I 62.
 SERRA, Bernat : I 7, 9, 10, 23, 31 (conseller terç) ; 35, 37, 38, 41, 42.
 SERRA, Francí : I 213.
 SERRA, Galceran de : I 53.
 SERRA, Jacint, botiguer de teles : II 343, 345, 347, 430, 431, 433, 436, 437, 440, 441.
 SERRA, Joan : I 268 (conseller segon).
 SERRA, Joan : II 88.
 SERRA, Martí, peller : I 437, 443.
 SERRA, Nicolau : I 80, 85, 104, 118, 124, 127, 128, 136, 182.
 SERRA, P., fill del Batlle general : I 22, 36, 123.
 SERRA, Pere, Pericó : I 22, 34 (obrer del Consell) ; 36 (del carrer de Montcada) ; 62, 74, 80 ; 137, 138, 141 (mostassaf) ; 155, 158, 172 ; 178 (conseller terç) ; 181, 188, 191 (cònsol) ; 192-196, 213, 214.
 SERRA, Pere, fill de P. Serra, cònsol : I 191, 193 (del carrer de Montcada), 213.
 SERRA, Pere, trompeta de la Ciutat : II 30.
 SERRA, Pere Antoni : II 265, 266.
 SERRA, P. Joan : I 172, 193.
 SERRA VILETA, Esteve : II 460, 461, 464, 470, 473, 475 ; 508-510 (administrador de B.).
 SERRA DE LA CAPELLA, P. Joan : I 158 ; 182, 183 (obrer del Consell) ; 187, 191.
 SERRACLARA, P. : I 215.
 SERRACLARA, P., candeler : I 350.
 SERRADELL, Antoni : II 70, 75, 80, 81, 86, 229.
 SERRANO, de l'ordre de Sant Francesc : II 240.
 Serrateix, abat de : V. JUALLAR.
 SERRAVAN, G. : II 411.
 SERT, Miquel, sastre : II 424, 426, 432.
 SERTS, Onofre : II 436.
 SERVERÓ, Josep, notari arxiver : II 294, 298, 318.
Servites. V. Bonsuccés, monestir de Nostra Senyora.
 SERVELLÓ. V. CERVELLÓ.
 SES. V. CES.
 SESTRADA. V. CESTRADA.
 SETANTÍ. V. també XATANTÍ.
 SETANTÍ, Francí Antoni, Francesc : I 295, 296, 312, 315 317. 377 (veguer de B.) ; II 25, 26.
 SETANTÍ, Joaquim, ciutadà honrat : II 105, 110.
 SETANTÍ, Lluís : I 239, 248, 252, 256, 270, 299 (conseller en cap) ; 302, 308, 321, 323, 447, 448, 450 ; II 25.
 SETANTÍ, Miquel, major, cavaller : I 285, 393 ; 409 (major), 414 (conseller).
 SETANTÍ, Miquel, donzell : I 429 (obrer del Consell).
Sen : I XIII, XIV, XVI, XVIII, I, 4-6, 12, 15-18, 21, 22, 24, 30, 33-37, 43, 44, 47-49, 51, 55-57, 65, 69-75, 80, 81, 85, 86, 93, 97, 98-105, 107, 109-113, 116, 123, 124, 126-129, 131, 132, 136-143, 145, 146, 147, 150-154, 159-161, 164, 165, 170, 172, 173, 175-177, 180-184, 187, 188, 191-193, 197, 200-207, 209, 213, 218-224, 230, 231, 233, 240-242, 244, 250-253, 259, 268, 270, 271, 275, 277, 288, 293, 296, 298, 302, 305-307,

- 307, 310, 311, 313-318, 322, 323, 325, 326, 330, 331, 334, 340, 341, 344-349, 357-362, 368, 370-375, 378-380, 381, 383, 384, 386, 387, 389, 395, 400, 403, 405-407, 409-411, 414, 415, 424, 425, 429, 432, 435-438 440-449, 451, 452; II 6, 7, 12, 16-18, 21, 22, 25-27, 29, 31-33, 35, 50-55, 57-60, 89, 90, 92, 93, 96-98, 100-104, 109, 112, 114-119, 123-125, 129, 135, 137, 140-144, 146, 149, 151-154, 166, 167, 169, 170, 172-174, 181, 182, 185, 191, 196, 197, 200, 202-204, 206, 207, 215, 218, 219, 225, 226, 228, 237, 240, 241, 246 248, 250, 252-256, 261, 267-269, 278, 280, 281, 286, 288-292, 300-302, 306, 316-321, 344-346, 349-354, 357-361, 366, 367, 369-374, 381-384, 390, 406-416, 418, 420-422, 427, 428, 431, 434-436, 439, 441-449, 451-455, 457, 459, 465, 466, 469, 472, 473-498, 503, 509, 510.
- *Altar major*: I 65, 69, 71, 72, 100, 101, 108, 111, 140, 201, 204, 205, 250, 259, 260, 277, 293, 295, 298, 314, 326, 340, 346, 372, 373, 377-379, 386, 400, 411, 435, 449, 451, 452; II 12, 17, 18, 22, 27, 35, 52-54, 58, 59, 94, 96, 97, 102, 112, 116-119, 135, 146, 152, 167, 181, 202, 203, 206, 207, 228, 230, 240, 241, 247, 248, 265, 268, 269, 286, 293, 319, 322, 323, 366, 374, 408, 409, 412, 479-481, 483, 486, 495-497, 503.
- *ardiaca*: I 206. V. CLARESVALLS; COLOM, Francesc; FOLQUER; MALENDRICH, Miquel.
- *Arxiu*: I XVIII, XIX, 445. — *Apoques*: I XVII. — *Capbreu*: I XVIII. — *Comuns*: I XVIII. — *Exemplaria*: I 495. — *Lletres apostòliques*: I XIX. — *Llibre de Capbreus dels Aniversaris*: I XVIII. — *Negocis extraordinaris*: I XIX. — *Presentacions*: I XIX. — *Procures de vendes*: I XVIII.
- *aula capitular*: II 345, 490.
- *bandera*: II 59, 215. V. EULÀLIA, santa: *bandera de*.
- *Beneficiats, canonges, Capítol*: I XVIII, 4-6, 34, 36, 51, 55, 57, 65-73, 76, 81, 85, 86, 93, 97-113, 138, 140, 143, 151, 152, 154, 184, 201, 203, 218, 224, 241, 242, 244, 250-252, 269, 277, 288, 298, 302, 303, 306, 307, 311, 317, 320, 322, 325, 330, 341, 347, 349, 352, 357, 359-362, 371, 373, 375, 383, 386, 387, 393, 395, 400, 403, 406, 410, 411, 415, 417, 424, 425, 445-448, 451; II 6, 12, 14, 17, 18, 29, 31-35, 40, 50, 58, 59, 90, 92-96, 103, 104, 109, 112, 117, 120, 129, 135, 143, 144, 151, 153, 167, 169, 177, 189, 202, 206, 207, 213-215, 217, 225, 237, 240-242, 249, 253, 269-271, 276, 278, 281, 286, 288, 290, 292, 293, 296, 299, 316, 317, 322-324, 337, 342-347, 350, 355, 356, 358-361, 365, 366, 367, 369-372, 375, 376, 380, 381-383, 385, 399, 407, 413, 414, 416, 420-422, 429, 434, 444, 448, 449, 454, 455, 457, 458, 468-471, 475-477, 486-492, 494-496, 503, 508, 509.
- *bidell*: I 403, 425; II 119, 271, 448.
- «*Cadira del senyor bisbe*»: II 485.
- *cabiscols*: I 45; III, 112, (P. de Palou); 141, 165, (Fr. dez Pla); 381 (Icour d'Albanell); 386; II 119, 269, 270, 271; 412 (Tomàs Pi); 448, 455, 457, 486, 494, 496.
- *Caixes dels comtes de Barcelona*: II 486.
- *Campanar, cloquer*: I 4.
- *Campanes*: I 66, 67, 98, 99, 109, 153, 154, 164, 202, 346, 347, 349, 358, 368, 374, 378, 379, 412, 432, 433, 436, 438; II 23, 31, 89, 101, 103, 104; 125 (la Tomasa); 141, 142, 151, 153, 154, 236, 237, 247, 249, 277, 290, 344, 346, 350, 357, 358, 367, 370, 410, 414, 421, 451, 452, 472, 474, 487, 489, 490, 509, 510.
- *Canalobres*: I 101, 111, 116, 201, 204, 205, 372, 373, 413, 435; II 22, 102, 152, 248, 480.
- *Cantors*: I 406, 446; II 58, 117, 413, 417, 421, 492.
- *Capbreuació (aposento de la)*: II 365.
- *Capella dels Innocents*: I 406; II 320, 374, 409, 444.
- *Capella de la Pietat*: II 374, 409, 444.
- *Capella privilegiada*: II 58.
- *Capella reial de l'altar major*: II 116, 119.
- *Capella de sant Marc*: II 58.
- *Capella de santa Bàrbara*: I 406.
- *Capella de santa Eulàlia*: I 56, 75, 132, 140, 203, 232, 259, 293, 326, 340, 400; II 12, 17, 35, 167, 181, 191, 202, 228, 286, 319; 320, 366, 406-409, 411, 443, 444, 458, 480, 484, 485, 503. V. *graus de la*.
- *Capella de santa Maria*: I 151.
- *Claustres*: II 59, 97, 146, 172, 225, 346, 358, 365, 367, 458, 494, 496, 497, 503. — *Font dels*: I 232.
- *Cor*: I 140, 159, 232, 233, 237, 313, 405, 407; II 12, 38, 58, 59, 96, 116, 117, 119, 135, 166, 167, 202, 240, 268, 269, 270, 272, 281, 313, 319, 321-324, 409, 411-

- 413, 414, 449, 458, 486, 495, 498, 499, 503.
- *Creus*: I 5, (nova), 17, 55, 59, 76, 142, 241, 242, 250, 277, 293, 308, 311, 326, 340, 386, 387, 400, 403, 406, 424, 425, 451, II 12, 17, 59, 85, 97, 135, 181, 202, 215, 270, 280, 407, 444, 457, 481, 486; 491 (gran d'argent); 494.
- *Crist*: 480 (d'argent).
- *Degà*: II 119.
- *Diaça*: I 349, 386, 404; II 59, 117, 119, 231, 241, 270, 271, 323, 412, 413, 417, 448, 457, 481, 486, 491, 494. V. OLIVA, canonge; PI, Pau.
- *Domers*: II 413, 414.
- *Entremesos*: I 12, 17.
- *Escala*: II 172.
- *Escolans*: II 119, 120, 270, 271, 293, 323, 421, 448.
- *Escrivà*. V. CANYELLES, Gabriel.
- *Fossar*: I 6, 138, 186.
- *Fuster*: I 357; II 21, 29, 100, 151, 247, 250, 293, 376, 434, 435, 443.
- *Ganjarons*: I 16, 142, 386, 387, 400; II 12, 17, 59, 135, 181, 202, 215.
- *Graus, graons, grades, escala de Santa Eulàlia*: I 65, 68, 98, 107, 151, 159, 200, 203, 250, 313, 314, 344, 345, 347, 357, 372, 405, 406, 407, 409, 411, 435; II 20, 58, 100, 101, 151, 167, 247, 292, 374, 407, 408, 444, 480, 484, 495.
- *Grèmal*: II 58, 59, 135, 166, 181, 202, 207, 215, 239, 240, 281, 457, 494-498, 502, 503.
- *Manner*: I 67, 73, 101, 102, 110, 112, 154, 203, 205, 251, 315, 347, 349, 358, 375.
- *Mestre de cant*: II 117; 421 (de capella).
- *Mestre de cerimònies*: II 119, 271, 417.
- *Mestre d'obra*. V. GUAL, Bartomeu.
- *Monjos*: I 73, 100, 110, 203, 205, 251, 315, 347, 349, 359, 375; II 104, 124, 125, 270, 366, 486.
- *Naus*: II 503.
- *Obrers*: I 371.
- *Órguens*: I 4, 6, 132, 140-142, 223, 277, 298, 340; II 117, 118, 167, 181, 202, 268, 270, 320, 323, 414, 503.
- *Paborde*: I 206 (major). V. PUJADES, P.; SANS I DE GUALBES.
- *plaça de la*: II 116, 321, 322, 508-510.
- *Porta que mira la sala dels Borbolls*: II 409, 444 (sant Iu). V. Portal devés la Sala Reial.
- *Portal del cimbori*. V. Portal major.
- *Portal dels claustres*: I 387, II 97, 146.
- *Portal del cor*: II 172, 495.
- *Portal davant la font del claustre*: I 232.
- *Portal major*: I 21, 218, 233, 243, 250, 270, 293, 298, 313, 317, 325, 326, 340, 384, 400, 405, 410, 415, 438, 451; II 12, 14, 17, 52, 58, 59, 96, 116, 119, 135, 146, 172, 181, 202, 203, 247, 268, 281, 287, 321, 322, 324, 411, 458, 495, 497, 498, 503.
- *Portal de la Pietat*: II 172, 173, 367, 459, 494, 497, 509.
- *Portal devés la sala reial (sant Iu)* II 146.
- *Portal de santa Llúcia*. V. Santa Llúcia, portal.
- *Portal de les Verges*. V. Santa Llúcia, portal.
- *Presbiteri*: II 247, 268, 270, 281, 286, 319-324, 371, 407-409, 411, 412, 414, 422, 444, 448, 458, 459, 479, 480, 495-497.
- *Regent la Sagristia*: I 41, 49, 65, 72, 101, 103, 111, 151, 152, 175, 201, 204, 244, 305, 348, 372. V. LLONCH, P.; GUAMIR, Bernat; PUIGMAL, Simó de.
- *Reixes*: II 18, 53, 58, 97, 116, 118, 203, 206, 247, 268, 281, 286, 329, 374, 408, 458.
- *Sagristia major*: I 107, 108, 112, 200, 201, 204, 213, 244, 251, 276, 372, 373; II 486. — V. ROIG.
- *Sagristans menors*: I 352; II 375, 411, 416, 421.
- *Sagristia*: I 44, 49, 61, 65, 71, 73, 98, 102, 142, 151, 157, 164, 165, 175, 205, 251, 269, 270, 305, 345, 349, 373, 407, 410, 411, 433, 435, 447, 448; II 21, 22, 32, 54, 58, 90, 96, 102, 116, 117, 118, 119, 142, 151, 152, 237, 247, 248, 268, 270, 278, 366, 375, 407, 414, 416, 428, 443, 444, 452, 455, 481, 482, 486, 490, 496, 498. — V. Regent la.
- *Sala capitular*: II 116.
- *Senys*: I 73, 100, 110, 251, 267, 315, 347, 375. — V. Campanes.
- *Síndic*: II 421, 422, 454, 469, 508, 509. V. VALLÈS, Joan.
- *Sots-diaça*: I 241, 270, 271, 323, 349, 386, 404, 412, 413, 448; II 58, 59, 110, 119, 241, 270, 271, 323.
- *Sots-síndic*: II 469.
- *Trona*: I 449; II 323, 324, 408, 409, 412, 414.
- *Vedells*. V. bidells.
- Seu Apostòlica: I 381, 383-385.
- Seu d'Urgell, capitular: II 305, 403. V. FERREER, Sebastià; SALVADOR, Josep.

- SEVER, sant: I 20; II 59 (cap de).
 Sevilla, arquebisbe de: II 177, 178, 181.
 SEVIT, Pere Pau, manyà, conseller sisè: II 243, 258, 260, 265-268, 272.
 SEVIT, Vicenç: II 265, 266.
 SEYOL, V. SAYOL.
 SEYOT: I 119.
 SEVER, sant: I 20.
 SFORZA, Mutio Attendolo, *condottiere*: I 1-3.
 SIBILLA, de Fortià, muller de Pere el Cerimoniós: I 51, 245.
 SICART, Lluís Josep, mestre portolà: II 158.
 Sicília: I 2, 57, 91, 96, 163, 210, 239, 254, 278, 343, 452.
 — *armes de*: I 242, 284, 309.
 — *estendard de*: I 57.
 — *rei de*. V. MARTÍ el Jove.
 — *reina de*. V. JOANA, muller de Ferran I de Nàpols.
 SICÍLIA, dona: V. CABRERA, Cecília de.
 SIGAR, Joan: I 230.
 Sigüenza, Çigüença: I 422.
 Sigüenza, bisbe de: I 413.
 SIMENYA, Francesc: I 437. V. SUNYER, Francesc.
 SIMFORIANA, santa: I 14.
 SIMÓ, sant: I 14, 20.
 SIMÓ, Antoni: II 423, 426, 432.
 Simó Oller, carrer de: V. Carnisseria d'en Sorts.
 SIMON, bisbe de B.: I 159, 160.
 SINGLERA, Elionor de: II 62.
 Síndic de Barcelona: I 256, 290, 304, 320, 322, 326, 328, 333, 346, 369, 378, 391, 414, 420, 421, 443, 447; II 25, 33, 75, 81, 92, 104, 109, 110, 144, 170, 176, 187, 189, 194, 196, 201, 202, 203, 213, 214, 224, 238, 250, 254, 257, 260, 286, 288, 294, 299, 301, 315, 331, 345, 350, 437, 490, 506, 508, 510. — V. ANGLÈS, Antoni; BRUNIQUER, Esteve Gilabert; CERVERA, Rafael; FERRER, Pere Martí; FONTANA, Francesc Josep; GÜELL, Josep; MATEU, Joan; OLIVER, Joan; SALA, Joan; SARGOSSA, Pere; SAUMA, Joan.
 Síndic del General, de la Diputació. V. Generalitat.
 Síndics de les universitats de Catalunya: I 326, 414; II 40, 138, 140, 167-170, 198, 200, 208, 233.
 Síndics de Barcelona a les Corts: I 190; II 40, 138, 188, 193, 233.
 SINKON. V. XINKON.
 SIRERA, Miquel, trompeta de la ciutat: II 434.
 SIRVELA, comtessa de, cambra major de la infanta Maria: II 180, 181.
 SIRVENT, Bernat: I 54.
 SIRVENT, Jofré: I 192 (conseller quart); 193, 195 (obrer del Consell); 198 (conseller segon); 205, 208, 209.
 SIRVENT, Lluís, cònsol: I 63, 66, 71, 74.
 SIRVENT, P.: I 302.
 SISTERNES, regent del Consell d'Aragó: II 235.
 Sitjar: II 212, 216.
 SITGES. V. CITGES.
 SIXT V, papa: II 57, 60.
 SOBREVALS, Joan, desservint lo llibre major de la taula: II 121.
 SOCARRATS, mestre dels Agustins: I 270.
 SOCIES, Francesc, mestre de cases: II 164.
 Socors, Nostra Senyora dels, església: I 385, 386.
 SOLÀ, misser: I 206.
 SOLÀ, Anton: II 387.
 SOLÀ I MONTANER, Antoni: II 387, 447.
 SOLÀ I SEGURA, Ramon de, rector de Santa Agnès de Malanyanes: I xx; II 355, 408, 414, 435, 436. *Llanto fúnebre con que la nobilissima ciudad de Barcelona... lloró la muerte de... Doña María Luisa de Borbón*: I xx, XXI.
 SOLDEVILA, Joanot, cirurgià: II 74.
 SOLDEVILA, Josep, notari de B., escrivà del Racional de la Ciutat: I xx; II 291, 292, 294; 308-316, 323, 326 (mestre de cerimònies). *Llibre Cerimonial*. V. *Llibre de les Solemnitats*.
 SOLDEVILA, Onofre, notari de B.: II 273 (arxiver).
 SOLÈ, Jaume, verguer dels consellers: II 300.
 SOLER. V. també DEZ SOLER.
 SOLER: I 206.
 SOLER, abat de Sant Miquel de Cuixà: II 207.
 SOLER, Antoni: II 298, 328.
 SOLER, Bernat, escrivà racional, un dels autors del *Llibre de Cerimònies*: I xiv.
 SOLER, Climent: II 440.
 SOLER, Francesc: II 266, 273 (tauler); 289, 294, 298, 299, 318, 322, 325, 329 (conseller quart); 447 (cònsol).
 SOLER, Frederic Roig. V. ROIG SOLER.
 SOLER, Guillem, conseller: I 9.
 SOLER, Guillem Ramon, conseller terç: I 355.
 SOLER, Jaume: I 220, 230.
 SOLER, Joan, bisbe de B.: I 202, 204, 223, 227, 249, 250, 268-271, 445.

- SOLER, Lluís : II 396, 464, 467, 468, 471, 475, 477, 478.
 SOLER, fra Miquel, abat de Sant Pau : II 254, 256, 260, 266-268,
 SOLER, Pere : I 420, 428 (conseller cinquè),
 SOLER, Pere Benet, doctor en medicina, conseller en cap : II 130-136.
 Soler, Ramon : I 198, 214, 229.
 SOLER, Salvi : II 274.
 SOLER FERRAN, Joan, notari, escrivà racional de la Ciutat : I XX ; II 141, 155, 163.
 SOLER PAGUERA, Lluís de : II 490, 491.
 SOLSES, Antoni, beneficiat de la Seu de B. : I 358.
 Solsona, I 211, 302. — abat de : I 414. — bisbe de : II 238-240.
 SOLSONA, Francí : I 439.
 SOLSONA, G., prohoms dels cotoners : I 87.
 SOLSONA, Genís : I 25.
 SOLSONA, Çolçona, Joan, col·lector de la Cambra Apostòlica : I 424.
 SOLZINA. V. ÇOLZINA.
 SOMA, duquessa de, muller de l'almirall de Nàpols : I 442, 447.
Sometent : I 185, 235, 236.
Sonadors. V. *Ministrers*.
 SORA, duc de : I 413.
 SORA, regent del Consell d'Aragó : II 20.
 SÒRIA, Joan, mercader : II 105, 106, 115.
 SÒRIA, Joan, blanquer : I 304.
 SORTS, canonge de B. : I 448.
 Sos, Andreu : I 54.
 Sos, Berenguer de, canonge i degà : I 270.
 Sos, Lleonard de : I 81, 129, 146, 172, 182, 183, 187.
 SOS, Jaume de : I 22 ; 24, 25, 32 (obrer del Consell) ; 34, 36, 54, 61 ; 63 (conseller quart) ; 71, 74, 81 ; 85, 86 (obrer del Consell) ; 94, 105, 119, 120, 127. — fill de : I 119.
 Sos, Miquel de : I 356 (obrer del Consell), 358, 359.
 SOTALELL, Llorenç, notari de B. : II 25.
 SOTOMAYOR, Alfons de, de l'ordre de la Mercè arquebisbe-bisbe de B. : II 289, 290, 296, 306, 307, 316, 317, 322-324, 493.
Sots-col·lector. V. *Vice-nunci apostòlic*.
Sots-sindic de B. : I 288, 299, 333, 346, 369, 388, 389, 421, 422, 443 ; II 46, 50, 51, 75, 92, 109, 144, 192, 238, 250, 254, 257, 260, 294, 299, 301, 308, 309, 350, 365, 437. — V. LUNES, Joan ; CELLERS, Josep Miquel ; GRAU, Carles ; VIDAL, Joan Baptista ; VENDRELL, Josep ; VALLALTA, Esteve.
Sots-veguer de Barcelona : I XIII, 139 158-236 ; II 308, 309, 394. — V. FERRER, Bernat Bartomeu ; SEYOL, Berenguer.
 SPANO, Miquel : II 150, 156, administrador del Banc.
 SPIGOLER. V. ESPIGOLER.
 SPÍNDOLA, Casano, missatger de Gènova : I 46, 53.
 SPLUGUES. V. ESPLUGUES.
 SQUERIT. V. ESQUERIT.
 STANYOL. V. ESTANYOL.
 STELA. V. ESTELA.
 STELRICH. V. ESTELRICH.
 Ster. V. Ester.
 STEVE. V. ESTEVE.
 STOR. V. ESTOR. Jerònim Baptista, notari, escrivà del consell de Tortosa : II 82.
 STRADA. V. ESTRADA.
 SUAREZ DE FIGUEROA, Lorenzo, lloctinent general. V. FÈRIA, duc de.
 SUAU, P. : I 215.
Sub-sindic. V. *Sots-sindic*.
 SUINSIN, Carles Lluís : II 297.
 SUNYEGA. V. ZÚÑIGA.
 SUNYER, síndic de Lleida : I 59.
 SUNYER, Esteve, fuster : II 150.
 SUNYER, Francesc : I 181, 191, 193 ; 429, 437, 447 (escrivà jurat).
 SUNYER, Joan, frener : I 277, 289 (conseller cinquè).
 SUSANNA, santa : I 18.
 Tabals, Tabalers : I 87, 168, 218, 244, 256, 263, 266, 277, 384, 386, 387, 393, 415 ; II 4, 8, 9, 14, 17, 51, 52, 71, 74-77, 79, 83, 84, 131, 132, 138, 160, 172, 192, 420, 421.
 TADEU, sant : I 14, 20.
 TAGAMANENT, Jaume de : I 52, 70, 103.
 TAFALLA : I 114.
 TAGELL I FERRER, Lluís : II 74.
 TALAVERA, Jerònim : II 105, 106, 108-110, 112, 113, 115, 116, 120 (conseller cinquè) ; 121 (conseller cinquè i arxiver notari) ; 155 ; 266, 274 (administrador del Banc) ;
 TALAVERA, Joan Jerònim : II 155 (surrogat de síndic) ; 272 (ajudant d'escrivà major),
 TALAVERA, Lluís : II 156.
 TALAVERA, Pere, notari : II 7.
 TALLADA, Felip, regent del Consell d'Aragó : II 148.
 TALLADA, P., notari : I 230.
 TALLADA, Pere : I 230.
 TALLANDER, Antoni (mossèn Borra) : I 7.

- TAMARIT, marquès de, regent del Consell d'Aragó: II 461.
- TAMARIT, Bertran de, correu: I 31, 32.
- TAMARIT, Hug de: II 88.
- TAMARIT, Francesc de: II 163, 227; 257 (il·loctinent de mestre racional).
- TAMARIT, Joan Bernat (o Bernat Joan) de, donzell: I 360, 379, (conseller terç); 437, 442, 443.
- TAMARIT, Miquel de: II 25.
- TAMARIT, Pere, Peiot de: II 70, 75, 79, 81, 86, 87, 105, 115.
- TAMAYO, Francesc, de l'ordre de Sant Francesc de Paula: II 154.
- Tapineria, carrer de la*: I 219; II 172.
- TARABAL, Josep, batlle del morbo: II 295, 296.
- TARASCÓ, Pere, fuster: I 118.
- Tarragona: I XIII.
- *Arquebisbe*: I XII, 62, 208, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 324, 325; 340 (patriarca); 376, 393, 395, 398, 445; II 12; 18 (patriarca d'Antioquia); 21, 135, 137, 197, 198, 199, 202, 206, 238-240. — V. ÇA GARRIGA, Pere de; CARDONA, Pere Folch de; GUZMAN, Joan de; IXAR, Gonçal de; LOACES, Gonçal de; MUR, Dalmau de; TERÉS, Joan; URREA, Pere de.
- *Casa de*. V. *Casa de l'arquebisbe de Tarragona*.
- *infirmar de*: 158.
- *província eclesiàstica (tarraconense) de*: II 112, 311, 380, 399. — *procuradors de la*: II 380.
- Tarrassa, prior de: II 380.
- TARRASSA, Antoni, verguer dels consellers: II 295.
- TARRÉ I DE PICALQUERS, Francesc, ciutadà honrat de B.: II 92.
- TÀRREGA, frener: I 116.
- Tàrrega, *sindic de*: II 230 — *infirmar de*: I 158.
- TÀRREGA, Bartomeu: I 104.
- TASTU, J.: I XXII.
- Taula de Canvi o de la Ciutat*: I 118, 151, 329, 348, 352, 372; II 29, 105, 106, 114, 116, 117, 119, 122, 123, 125, 182, 208, 254, 266, 273, 274, 295, 298-300, 304-306, 328, 329, 353-354, 373, 387, 389, 393, 405, 408, 427, 431, 432, 438-441, 453, 455, 456, 459, 493, 497, 504. — V. *Banc*. V. *Casa de la Ciutat*.
- *aidadors, ajudants*: II 122, 156, 273, 295.
- V. AMAT, Francesc, MAJOR, Josep; MATXÍ, Jerònim; MONTANER, Francesc.
- *argenters*: II 298, 306, 328, 356, 393, 439.
- *bastaix*: II 122, 157, 274, 295, 298, 301, 354, 405, 427, 440, 479.
- *caixer*: II 121, 156, 273, 328, 438.
- *credencers*: II 295, 438.
- *escrivà*: II 299.
- *major, portant lo llibre*: II 121, 156, 273, 295, 299, 329, 438.
- *manual, aportant lo*: II 121, 156, 255, 273, 438.
- *notari*: II 306, 393.
- *Llibre de soltes*. V. *Arxiu històric*.
- *Llibre de pòsits, portant lo*: II 328, 438.
- *reconeixedor de monedes*: II 122, 156, 273, 439.
- *rúbrica, aportant la*: II 121, 156.
- *Taulers o administradors*: I 118; II 29, 106, 116, 117, 253, 255, 306, 389, 408, 411, 504. — V. BELLOCH, Bernat Pau; BONADONA, Pere Pau; CASTELLÓ, Vicenç; CORMELLES, Sebastià; GARRIGA, Joan; LAFARGA, Lluís; LLOBATERES, Jaume; LLOBERA, Joan; MASDOVELLES, Miquel; MIR, Joan Esteve; SANT JOAN, Inego; SOLER, Francesc; VILARDAGA, Damià.
- TAVERNER, Bernat: II 91.
- TAVERNER I D'ARDENA, Miquel, capità d'infanteria: II 403.
- TAVERNER I MONTORNÉS, Francesc de, conseller de B.: II 464, 467, 477, 478, 488, 489, 494-496, 498.
- TAVERNER I RUBÍ, Francesc: II 400.
- TECLA, santa: I 12, 19, 239.
- TEIXIDOR, Jaume, tinent de cònsol: II 295, 438, 447.
- TEIXIDOR, Taxidor, Marc: I 301, 302, 312, 315, 321, 323 (conseller cinquè).
- TEIXIDOR, Melcior, conseller de B.: II 460, 468, 470, 473, 475, 478.
- TEIXIDOR, Pau: II 86.
- TELM, Elm, sant: I 19, 277.
- TERÉS, Joan, arquebisbe de Tarragona: II 135, 137.
- TERMENS, Joan, mestre de cases de la Ciutat: II 409, 427, 433, 444.
- Terra de Labor: I 97.
- Terranova, bisbe de: V. LLORENÇ, fra.
- Terraflè de la Marina*: II 45, 49, 61.
- Terrassa, prior de: II 297, 380.
- Terratge*: II 139.
- TERRÈ, Bernat: I 71, 73, 155.
- TERRÈ, Bernat: I 369, 376, 379.
- TERRÈ, Bernat: II 259.
- TERRÈ, Enric: II 7, 25.

- TERRÈ, Joan Bernat : I 308.
 TERRÈ, Joanot : I 437, 442, 443.
 TERRÈ I CODINA, Josep : II 403.
Testament dels Consellers. V. Memorial dels Consellers.
 Tessàlia, arquebisbe de : I 415.
 THERES, Epifani, notari : II 273.
 THESERACH, fill d'En : I 119.
 THOMÀS, Tomàs : I 95.
Timbales. V. Tabals.
 TOBIES : I 20.
Toisó d'or, ordre del : I 407.
 Toledo : I 364. — arquebisbe de : II 16. —
V. CARRANZA, Bartomeu ; CISNEROS, cardenal.
 TOLEDO, Antoni de, cavallerís major de Felip II : II 9, 11.
 Toló : II 223.
 Tolosa, cardenal de : *V. RABAT, Pere.*
 TOMÀS, sant, apòstol : I 20.
 TOMÀS D'AQUINO, sant : I 19.
Tomasà. V. Seu: campanes.
 Tordesillas : I 199.
 TORELLÓS : *V. AGUILAR, alias Torellós, Joan.*
 Toreno, Antoni, pintor de la Ciutat : II 21.
 TONARRA, comtessa de : I 54.
 TORALLES, Joan : I 197.
 TORALLES, Toralles. *V. AGUILAR, Joan.*
 TORAYES, Francesc, fill de : I 119.
 TORAYES, G. : I 119.
 TORAYES, P., fill de : I 119.
 TORMO, Joan de, bisbe de Vic : I 406, 414, 424, 426, 447, 450.
 Tornabous : II 174.
Torneig. V. Renc de junyir.
 TORRA, Antoni, veler : I 65.
 TORRA, Joan Berenguer : I 253.
 TORRALBA, Joan de : I 155, 196, 206, 214, 229.
Torre. V. Torres.
 TORRE, marquès de la, regent del Consell d'Aragó : II 461, 462.
 TORREBRUNA, Esteve, trompeta de la ciutat : II 274.
 TORRELLAS, Martí Benet de : I 53, 249.
 TORRELLES, Ramon, procurador de Tortosa : II 81.
 Torrelodones, Torredelodones : II 101, 124.
 TORRENT, Francí : I 113, 315.
 TORRENT, Galceran : II 4.
 TORRENT, Joan : I 161, 187, 191.
 TORRENT, P., menor de dies : I 124, 128, 139, 191.
 TORRENT, P. : I 38, 54, 86, 93, 105, 109, 111, 124, 136, 138 (obrer del Consell); 141, 143, 147 (batlle); 178, 186, 194 (cònsol); 196; 198, 205 (conseller terc);¹ 208.
 Torres : II 164, 170, 195.
 — Blanca : II 187, 192.
 — Nova : II 171, 183, 192.
 — Pallaresa : I 445, 446.
 — de les Pusses : II 183, 512.
 — de Sant Pau : II 161.
 — del Portal de Sant Antoni : II 187.
 TORRES, de l'ordre de PP. Predicadors : I 62.
 TORRES, Antoni, fill de : I 119.
 TORRES, Antoni, veler : I 113, 185.
 TORRES, Antoni, governador general pel rei de Navarra : I 70.
 TORRES, Francesc, notari de B. : II 294.
 TORRES, Jaume Joan, síndic d'Agramunt : II 205, 219.
 TORRES, Jerònim : II 74, 86, 259.
 TORRES I D'ARAGÓ, Ramon : II 186.
Torres del Portal de Sant Antoni : II 187.
 TORRÓ, Bertran : I 80, 86, 93, 118; 128 (obrer del Consell); 198, 214, 218 (conseller en cap); 227, 229.
 TORRÓ, hereu d'en : I 25.
 Tortona : II 246.
 Tortosa : II 65, 68-75, 80-86, 90, 205, 219, 238-240, 313, 315.
 — bisbe de : II 33, 238-240.
 — camerer : *V. AGUILÓ.*
 — capitulars de : II 403.
 — cardenal de : *V. Utrech, Adrià de.*
 — comanador de : I 155, 157.
 — Hostal de Dionís : II 68, 69.
 — missatger de : I 23.
 — procuradors de : II 65, 68, 69, 73, 80, 81, 82. *V. MARCH, Lluís ; MIRÓ, Joan ; PARENT, Gregori ; TORRELLES, Ramon de.*
 — Seu de : II 219. *V. PUIG, canonge ; PREXENS, Vicenç.*
 — síndic de : I 59, 90, 103, 134, 194; II 65, 205.
 TRAGURÀ, Gispert de, cavaller del Rosselló : I 57.
Tractadors. V. Corts.
 TRELLES, Pere, notari, escrivà major i secretari de la Ciutat : II 294, 318, 419, 437, 448, 450.
Tresorer, regent tresorer : I 53, 83, 84, 131, 201, 310, 353, 354, 440, 441. *V. SANCHEZ, Lluís ; Consell d'Aragó i Consell Reial, Tresorer del.*

¹ A la mateixa plana, per error, li dona el nom de P. Destorrent.

- *Uocient del*: I 354, 359.
- TRIVENTO, Trevento, comte de: 349, 354.
- TRIVENTO, Trevento, comtessa de: I 375, 379, 413.
- TRILLES (Tries) Francí: I 36, 118, 121, 128, 172.
- Trinitaris Calçats, convent dels PP.*: II 291, 403, 404, 442, 446. — *Ministre dels*: II 403, 404.
- Trinitaris Descalços, convents dels PP.*: II 291, 400, 401, 442, 446. — *Ministre*: II 400, 401.
- Trinitat, santíssima, convent, frares de la: II 262, 276.
- *comissari general del*: II 262.
- *president del*: II 314.
- TRISTANY, Aleix, advocat fiscal de la Diputació: II 252, 256, 260, 275.
- TRISTANY, Lluís: II 55.
- TRISTANY DE LEONÍS: I 28.
- TROCH, Jerònim, conseller de B.: II 462, 468, 475.
- Troia: I 228.
- Trompetes, carrer de les*: II 11, 135.
- Trompeters, trompes, trompetes, trompadors*: I 4, 5, 7, 8, 57, 58, 76, 77, 116, 122, 123, 186, 218, 232, 233, 244, 256, 260, 266, 267, 275, 277, 290, 295, 300, 317, 324, 325, 326, 330, 331, 338, 352, 370, 374, 383, 384, 386, 387, 388, 393, 395, 396, 399, 400, 404, 415, 429, 438; II 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 17, 30, 44, 51, 52, 56, 70, 71, 75, 76, 79, 83, 84, 112, 123, 129, 131, 132, 138, 157, 160, 172, 178, 190, 192, 195, 261, 274, 284, 300, 301, 317, 420, 421, 434, 440, 450, 468, 479.
- *cabo-mestre de les*: II 300, 301, 440.
- V. BAS, Montserrat.
- TRUYARS, argenter: I 72.
- TUCO FERRER, Joan: II 440.
- Tudela: II 327.
- Tudela de Duero: I 207.
- TUFA, Jacint, sastre: II 422, 424, 432.
- Turcs: I 20, 87, 88, 89, 167, 210, 223-225, 331.
- *Gran Turc, entremès del*. V. *Entremesos*.
- TURELL, Bernat: I 28, 38; 44, 46, 47, 52 (conseller quart); 59, 60, 63, 66, 71, 74, 81, 86, 115, 118, 119, 121, 188, 191, 308.
- fill de misser: I 119.
- TURELL, Lluís: I 428
- TUTXÓ, Jaume: I 89.
- UBACH, Jaume: I 230.
- UBACH, Joan, conseller quart: I 415.
- UBILLA, Antoni de: II 503.
- UCLÉS, prior de: I 53.
- UGUET, Jeroni, argenter: I 329, 338.
- Uixers*: I 52 (del rei); 70, 242 (del príncep de Viana); 312, 313.
- Ulldecona: I 133, 134.
- UNÍS, Pelai, missatger de València: I 52.
- Universitat*. V. *Estudi*.
- Urgell: I 452 (blat de); II 83.
- *capitulars de*: II 395, 396. V. FERRER, Sebastià; SALVADOR, Josep; CRUYLLES, Ignasi; MASDOVELLES, Josep.
- *comtat de*: I 33.
- *bisbe de*: I 312, 349; II 26, 33, 168, 238-241. V. CASTELLET, Pere.
- URGELL, Elionor de, muller del comte de Nola: I 95, 97.
- URGELL, Jaume de, *el Dissortat*: I 33, 78, 273, 274, 278, 279.
- URGELL, Joana de: I 54, 78.
- URGELL, Isabel de. V. ISABEL D'URGELL.
- URREA, Pere de, arquebisbe de Tarragona: I 208, 257, 263, 259, 324, 341.
- URSINO, Ramon de, comte de Nola: I 97.
- URSULA, santa: I 12, 19.
- Usatges de B.*: I (*Princeps namque*), 235; II 139.
- UTRECHT, Adrià de: I 362-365, 392, 393, 407, 413.
- VACCA, Pero: I 71.
- VADEMUNT, comte de: I 286.
- VADINES, Rotlan de: I 120.
- VALENCAS, Bernat. V. VALLENCAS.
- València, ciutat i regne de: I 55, 150, 156, 164, 227, 278, 363, 366, 416; II 67, 68, 139, 511.
- *ambaixador*. V. GRANOLLÉS.
- *arquebisbe de*. V. ARAGÓ, Alfons de.
- *Casa de la Ciutat*: II 67.
- *Corpus*: II 67-68.
- *diputats*: I 363.
- *governador de*: I 53.
- *jurats de*: II 67.
- *missatger de*: I 23, 96. V. FELIU, P.; PALOMER, Gabriel; UNÍS, Pelai.
- *síndic de*: II 67.
- *virrei de*. V. AYTONA, comte de.
- VALÈNCIA, Lluís de: II 400.
- VALENTÍ, Tomàs, prevere: I 67.
- Valladolid: I 199, 200, 207, 431.
- VALLALTA, Esteve: II 121 (desservint l'ofici d'arxiver notari); 155.

- VALLERÍ, Francesc, canonge de la Seu de B. : II 292.
- Valldonzella, monestir i esglèsia : I 8, 50, 51, 67, 99, 109, 117, 153, 160, 202, 245-247, 254, 255, 258, 308, 316, 317, 320-322, 330, 334-336, 338, 346, 347, 358, 368, 374, 394, 412, 418, 419, 433, 436; II 2, 3, 5-8, 42, 50, 103, 127, 130, 131, 154, 160-162, 249, 290, 291, 442, 445, 500.
- *abadessa de*: I 50, 51, 245-247, 308, 320, 336, 394, 419.
- *cambrà de l'abadessa*: I 255.
- VALLENÇAS, Bernat : II 256.
- VALLERS, Tomàs, escrivà del Racional de la Ciutat : I XIX; II 14, 20.
- VALLÈS, Joan, síndic del Capítol de la Seu de B. : II 421, 422, 432, 488, 489.
- Vallès : I 235, 236. — *Ardiaca del*: I 448.
- Vallespir, comtat de : II 139.
- VALLFOGONA, comte de : II 211.
- VALLGORNERA, abat de Banyoles : II 106, 108, 113, 116, 119, 120.
- VALLGORNERA, mossèn : I 52, 166, 313.
- VALLS, fill de mossèn Valls : I 206.
- VALLS, Joaquim : II 150.
- VALLS-TABERNER, Ferran : I XIII.
- VALLSECA, Francí de : I 94, 127, 128, 161, 170, 177, 180, 182, 187, 191; 346, 347 (obrer del Consell); 440, 441.
- VALLSECA, G. de : I 23, 52; 60, 61 (conseller terc); 63, 65, 66, 70, 73; 83, 86, 87 (conseller segon); 105, 124, 127, 333.
- VALLSECA, Jaume de : I 31.
- VALLSECA, Jaume Genís de : I 86, 93, 104; 162, 166 (mostassaf); 177.
- VALLSECA, Joan Berenguer de : I 170, 173, 193.
- VALLSECA, Joan Lluís : I 161.
- VALLSECA, Miquel de : I 424, 428; 438, 439, 441 (veguer de B.); II 3, 7, 9, 16, 24, 26.
- VALLSECA, Pericó de, ministrer de corda d'Alfons el Magnànim : I 7.
- VALLTERRA, mossèn : I 155, 157.
- VANDRI, Antoni de : I 120.
- VANDRIER, G. de : I 120.
- VARRACHINA, secretari d'Alfons d'Aragó, arquebisbe de Saragossa : I 364.
- VAS, Roy, secretari de Pere IV, conestable de Portugal : I 280.
- VEDIELLES, Jaume : II 273 (verguer).
- Vedells. V. *Bidells*.
- VEGA, Ferran de : II 87.
- VEGA, Onofre de : II 87.
- VEGUER, Pedro de : II 145.
- Veguer, regent la Vegueria de Barcelona* : I XIII, 35, 37, 38, 53, 59, 60, 63, 70, 76, 83, 86, 94, 102, 105, 110, 112, 125, 127, 131, 132, 139, 147, 154, 157, 165, 171, 178, 181, 188, 192, 194, 195, 196, 198, 203, 205, 208, 214, 221, 223, 228, 230, 232, 233, 235, 247-249, 252, 263, 283, 286, 290, 297, 312, 320, 321, 332, 334, 347, 357, 358, 359, 377, 379, 383, 385, 387, 392, 393, 414, 418, 419, 428, 439, 441, 443, 447, 450, 451; II 3, 5, 15, 33, 34, 92, 106, 107, 110, 144, 185, 261, 297, 308, 309, 333, 366, 394, 397, 409, 412, 421. V. BURGÜES DE VILADECANS, Galceran; ESPLUGUES, Bernat; FIVALLER, Cosme; FIVALLER, Jaume, Jaumot; GUIMERA, Bernat de; PASTOR, Arnau Guillem; SANT CLIMENT, Guillem de; SETANTÍ, Francí Antoni, Francesc; SEYOL, Berenguer; VALLSECA, Miquel de.
- *Presó del*: I 323, 324. V. *Cort del Veguer*.
- VELASCO, Joan Antoni : II 297.
- VELES, marquès de los. V. Vélez.
- VELES, Lluís, passamaner : II 164.
- VÉLEZ, marquès de los : II 62.
- VENDRELL, Berenguer : I 304.
- VENDRELL, Josep, notari de B. : II 273 (sots-síndic).
- Venècia, ambaixadors de : I 405, 414.
- *missatgers de*: I 23, 59. V. LINARDO.
- *senyoria de*: de : I 210.
- VENERANDA, santa : I 13.
- VENTALLOLS, Jaume : II 22, 23 (obrer del Consell).
- Verges*, capella de les. V. *Santa Llúcia*.
- *portal de les*. V. *Santa Llúcia*, *portal*.
- VERGÉS, Benet, corredor de coll : II 450.
- VERGÓS, Jaume (pare), pintor, banderer de la Ciutat : I 103, 108, 113, 152, 175 176, 201, 233.
- VERGÓS, Jaume (fill), pintor : I 340, 346, 350, 352.
- VERGÓS, Marc, vanover : I 230.
- Verguers* :
- *dels alcaldes de la Seca*. V. *Seca*, *verguers*.
- *dels consellers, de la ciutat* : I 8, 31, 32, 44, 48, 52, 62, 65, 66, 67, 69, 70, 89, 97, 100, 102, 106, 107, 109, 112, 118, 141, 149, 151, 157, 200, 202, 203, 205, 243, 248, 252, 255, 262, 265, 266, 269, 275, 281, 282, 286, 287, 289, 301, 303, 304, 306, 309, 312, 321, 330, 332, 334, 335, 344, 347, 355, 356, 358, 361, 368, 369,

- 371, 382, 383, 387, 393, 395, 407, 414, 417-421, 423-426, 429-431, 444, 446, 447, 451; II 3, 5, 14, 16, 17, 20, 25, 31, 33, 41, 43, 47, 66, 67, 70, 78, 84, 89, 91, 92, 95, 115, 120, 122, 128, 141-144, 148, 156, 160, 164, 178, 182, 187, 199, 224, 238, 239, 253, 254, 255, 257, 267, 270, 273, 275, 277, 280, 281, 283, 285, 295-297, 299, 300, 303, 305, 308, 309, 321, 322, 329, 331, 336, 337, 339-341, 350, 351, 374, 381, 388, 390, 391, 393, 404, 416, 427, 432, 440, 447, 449, 451-454, 456-459, 462, 465, 466, 468, 477, 488, 489, 491-494, 495, 496, 497.
- *dels Braços*. V. *Braços*.
- *dels cònsols*. V. *Llotja de la Mar*.
- *dels diputats*. V. *Diputats*.
- *de la Reial Audiència*. V. *Audiència, Reial*.
- *del síndic de la Ciutat*: II 299, 315.
- VERNET, Francesc: II 163.
- Versa. V. Aversa.
- VERO, duquessa de: II 57, 59.
- Verònica*: II 215.
- Vi, plaça del*: I 296, 395; II 62, 129.
- VIADER, Francesc, comissari general de l'ordre de la Sma. Trinitat: II 262.
- Viafós, via fora*: I 235.
- VIANA, príncep de. V. CARLES.
- VIASTROSSA, Nicolau, notari: I 318 (clavari).
- Víbria, Vibre, Bibria, Brivia*, entremès de de la Ciutat: I 6, 20, 340, 399; II 40, 52, 56, 134, 166, 172.
- Vic, bisbe de: I 66, 406, 414, 424, 426, 447, 450; II 238-240. V. MAGAROLA, Pere; MONTERRAT, Cosme de; ORNÓS, Jordi de; TORMO, Joan de.
- *capitulars de*: II 395. V. SALA CODINA, A.; LLINÀS, Josep; BOSCH, Miquel Joan.
- *síndic de*: I 103, 321.
- Vicari general de B.*: I 66, 67, 99, 100, 153, 202, 316, 322, 341, 346, 368, 374, 378, 412, 424, 432, 436; II 23, 29, 103, 104, 249, 286, 299, 468, 469, 490, 509, 510. V. PLA, Pau.
- Vicariat, escrivà del*. V. BOFILL, Bartomeu.
- Vice-almirall*: I 57, 76, 77, 112, 155. V. BERTRAN, Antoni.
- Vice-canceller del rei*: I 15, 53, 198, 306, 312, 377, 394. V. PAGÈS, Joan; nebot del: II 28, 29.
- Vice-canceller d'Aragó*. V. *Consell Suprem d'Aragó*.
- VICENÇ, sant: I 20.
- VICENÇ FERRER, sant: I 218, 219.
- VICENÇ, Francí: I 369.
- VICENÇ, Jaume: I 71, 155, 158.
- VICENÇ, Miquel, barber, conseller de B.: I 352.
- VICENÇ, Perot Alfons, cirurgia: I 432, 436, 437, 443 (obrer del Consell).
- VICENÇ, Pere Joan: I 379.
- VICENT, Vicens, Vicenç, misser: I 183, 185 (doctor en lleis); 192 (advocat ordinari); 194, 195, 198, 199, 206, 214, 229, 253 (advocat ordinari).
- Vice-nunci apostòlic*: II 260, 264.
- VICH, G. de: I 70, 91.
- VICH, Jaume de: I 198, 214.
- VICO, Francesc de, regent del Consell d'Aragó: II 220, 235.
- VICTORIA, Lluís de, procurador de l'exèrcit: II 403.
- VIDAL, Antoni: I 146, 161, 170, 173.
- VIDAL, Bernat: I 74, 113, 124 (cònsol).
- VIDAL, Cristòfor, escrivà jurat del Consell: II 33.
- VIDAL, Eloi, especier: I 329.
- VIDAL, Francí, argenter: I 401.
- VIDAL, Francesc: II 438.
- VIDAL, Francesc, notari de Barcelona, escrivà del Consell: II 33.
- VIDAL, Joan B., conseller de B.: II 335-337.
- VIDAL, Joan Baptista, notari de B.: II 294, 299, 301 (sots-síndic).
- VIDAL, Joan Bonaventura: II 122.
- VIDAL, Mateu: I 443 (cavaller); 448, 450 (donzell).
- VIDAL, Pau, verguer: I 356.
- VIDAL, Rodrigo, notari: I 290.
- VIDAL DEZFLA, Mateu: I 437, 442, 448, 450.
- VIDAL ROCA, Francesc, advocat de la Ciutat: II 294, 318, 326, 328.
- VIDAL DE RODA, Genís: II 400.
- Vidrieria, carrer de la*: II 60, 111, 191.
- VIGUER, Viger, Josep: II 295, 309.
- VILA, misser: I 206.
- VILA, Bonaventura, notari, surrogat d'escrivà major del General de Catalunya: II 302.
- VILA, Carles: II 308, 396, 501.
- VILA, Fèlix, sastre: II 426, 432.
- VILA, Francesc: II 255, 257, 265, 266, 310.
- VILA, Jaume, conseller en cap: II 47, 58, 59, 61, 63, 64.
- VILA, Joan, secretari: I 198.
- VILA, Oleguer, advocat fiscal de la visita: II 439, 448.

- VILA, Pau, apotecari : I 437, 443 ; II 2, 4.
 VILA, Perot : I 424, 428 ; 443 (batlle).
 VILABELLA, Vicenç, patró de ballener : I 234.
 VILABERTRAN, abad de : I 155.
 VILACAMPA, Pere, regent : II 284.
 VILADECANS. V. BURGUÈS DE.
 VILADEMANY, mossèn, varvessor : I 205, 248, 284 (Arnau de).
 VILADEMANY, Arnau de : I 53.
 VILAFRANCA, marquès de : II 334.
 VILAFRANCA, Bertran de : I 75-77, 103 ; 132, 141, 143 (oïdor de comptes del General).
 VILAFRANCA, Huc de : I 53.
 VILAFRANCA, Lluís : II 74.
 Vilafranca del Penedès : II 185. — *capitulació de* (entre el Principat i Joan II) : I 255, 256, 260, 266.
 VILAGAYA, mossèn : I 71.
 VILAGAYA, Berengueric de : I 428.
 VILAGAYA, Miquel : I 80.
 VILAGENIS, Joan de, mercader : I 213.
 VILALBA, Agustí : II 86.
 VILALLONGA, Joan, mestre de l'ordre del Carme : I 72, 94, 142.
 VILALLONGA, Josep : II 404.
 VILALLONGA, Miquel, verguer dels consellers : II 301, 309.
 VILAMAJOR, Magí : II 266, 274 (caixer del Banc).
 VILAMARÍ, Ivany de : I 28, 29, 52, 103.
 VILANA, misser : I 198.
 VILANA, Bernat : I 428 ; II 74.
 VILANA, Frederic : II 70, 75, 81, 87.
 VILANA, Francesc : II 130.
 VILANA, Gaspar : I 198, 220, 229, 230.
 VILANA, Josep, baró de Sant Vicenç : II 298, 311, 318, 399.
 VILANA MILLÀS, Josep : II 400, 403.
 VILANA PERLAS, Ramon, ciutadà honrat, secretari del Braç militar : II 403.
 VILANOVA, Gaspar, lloctinent de mestre Racional : II 111.
 VILANOVA, Joan, verguer : I 243, 282, 356.
 VILANOVA, Miquel, verguer : I 356.
 VILAPLANA, Bernat de : I 197, 220, 230.
 VILAPLANA, Bernat. Joan de : I 213.
 VILAR, vice-rector del Col·legi de la Companyia de Jesús : II 398, 399.
 VILAR, Amador, conseller de B. : II 218, 239, 241.
 VILAR, Francesc, notari, escrivà del Racional de la Ciutat : I xx, XXI, XXIII ; II 54.
 VILAR, Rafael, conseller de B. : I 239, 247, 248, 252, 256.
 VILAR, Matias : II 221.
 VILARAGUT, Berenguer de, muller de : I 54.
 VILARAGUT, Carroç de : I 53.
 VILARASSA, Jaume, argenter del Banc : II 328.
 VILARASSA, P. de, porter servint al clavari : I 31, 32.
 VILARDAGA, Damià, tauler : II 156.
 VILARDAGA, Josep, canonge de la Seu de B. : II 290, 323.
 VILARDELL, Francesc, candeler de cera : I 49, 56.
 Vilareial : I 65.
 VILARIG, Francesc de : II 88.
 VILARIG, Jofre de : I 53.
 VILASALÓ, Pere : II 156.
 VILATORTA : I 35, 36.
 VILATORTA, Antoni de : I 74, 80, 85, 93 ; 133, 137, 141 (conseller quart) ; 146, 147, 155 ; 162, 166 (cònsol) ; 177, 183 ; 192 (conseller terç).
 VILATORTA, Berenguer : I 31 (regent la clavaría) ; 38, 45, 48, 56 (clavari).
 VILATORTA, Jaume Joan : II 25, 26.
 VILLALBA, Joan de : II 109.
 VILLAHERMOSA, duc de, comte de Luna i Sàstago, virrei i capità general de Catalunya : II 338, 340, 341, 353, 390, 393, 394, 408, 413, 414, 416-418, 448.
 VILLANUEVA, Jaume i Joaquim. *Viaje literario a las iglesias de España* : I 43.
 VILLANUEVA, Jerònim de, protonotari de Felip IV : II 164, 188, 189, 191, 194-196, 198, 220, 235.
 VILLANUEVA, Joan Llorenç de, secretari de l'Infant Ferran : 201-203, 208, 209, 221, 225-227, 233, 234.
 VILLANUEVA, secretari (?) del Consell d'Aragó : II 220, 235.
 VILLANUEVA, Josep de, protonotari de Felip V a la corona d'Aragó : II 502.
 VILOSA, regent del Consell d'Aragó : II 284.
 Vinaròs : II 126.
 VINTIMILLA, Joan de : I 57.
 VINYALS, Benet, alcalde de la Seca : II 258 ; 259, 261, 266.
 VINYALS, Cristòfor, cotoner, campaneta de la Ciutat : II 295, 320, 321.
 VINYERES, Francesc : II 74.
 VINYES, Antoni, notari : I 277 ; 280, 283 (conseller quart).
 VINYES, Felip, del reial Consell : II 188, 189, 191, 192, 201.
 VINYES, Joan, tintorer : I 329.

- VINYES, P. tintorer : I 324, 329.
 VINYOLÉS, Bartomeu : I 87.
 VINYOLS, Pere Pau : II 274 (portant lo llibre dels forments).
 VIOLANT DE BAR, muller de Joan I de Catalunya-Aragó : I 44, 45, 47, 52, 54-56, 65, 246, 306, 308, 370.
 Virrei de Catalunya, lloctinent general: I XIV, 416, 421, 424, 430, 431, 436, 439, 440, 422, 444, 446-452; II 16, 17, 18, 22, 29, 30, 33, 66, 69, 70, 81-83, 200, 327, 460, 462, 463, 466, 467, 478. — V. ALMAZAN, marquès de; ARAGÓ, Joan de, comte de Ribagorça; CARDONA I ARAGÓ, Enric de, duc de Segorb; FERIA, duc de; FERRAN, infant-cardenal; GONZAGA, Vicenç; HURTADO DE MENDOZA, Ferran; LA MOTTE; MELITO, príncep de; MIRANDA, comte de; MONTELEÓN, duc de; PORTUGAL, Frederic de; SENTÍS, Joan; VILLAHERMOSA, duc de; ZÚÑIGA, Antoni.
 — Capella del. V. Capella del virrei.
 — Palau del. V. Casa del.
 Visita, oficials de la: II 363, 364.
 — Advocat: II 266.
 — Advocat fiscal: II 158, 275, 448, 372, 373, 411, 439, 448.
 — Assessor: II 158, 252, 266, 275, 372, 373, 389, 408, 411, 439, 448.
 — Escrivà major: II 372, 373, 393, 439, 448.
 — Notari: II 158, 275.
 — Porter: II 372, 373, 439, 441.
 — Procurador fiscal: II 252, 275, 372, 373, 393, 439.
 VIVER, T.: II 274 (credencer del Banc).
 VIVES, Jordi: I 230.
 VIVES, Marià: II 255, 265, 266.
 VIVES, Miquel: I 196, 206.
 VIVES, Pere Pau, notari de Barcelona, II 279, 280, 294, 298, 318.
 Vivó, Joan: I 215, 228, 231 (conseller quart).
 Volta: dels Encants: II 504.
 — d'en Cirer (alias de Predicadors): I 21, 22, 34, 36, 80, 85, 93, 104, 218.
 — de Sant Cristòfor: I 21, 22, 34, 36, 80, 81, 86, 94, 104, 105, 124, 127, 129, 137, 147, 161, 170, 181, 183, 188, 191, 192.
 Voltes dels Encants: II 504.
 XAMMAR, misser, assessor de la Batllia general: II 227.
 XAMMAR, Francesc: II 255, 265, 266.
 XETANTÍ, Xatantí, Francí: I 94, 105, 118, 124, 128, 161, 170, 173, 180, 187, 191, 193.
 XETANTÍ, Xatantí, G.: I 80, 85, 93, 124.
 XETANTÍ, Xatantí, Lluís I 86, 93, 124, 128, 137, 172; 178 (mostassaf).
 XIFRÉ, Francesc: I 430, 437, 438, 443 (conseller quart).
 XIMENIS QUINTANA, Josep: II 417.
 XIMENIS, Miquel, ciutadà honrat i conseller terç: II 159.
 XIMENIÇ, Sança: I 54: V. CABRERA.
 XIMENIS I MONRODON, Josep: II 292, 311 (canonge).
 XINXON, Chinchon, Sinxon, comte de: II 46-48, 53-55, 58.
 XIPRE, rei de: I 46. — missatger del rei de. V. GINARO, PINYOL, CRAFA.
 XIVALER, Bernat: I 249.
 XURIGUER, Joan, tambor general: II 74.
 YOLAND. V. VIOLANT.
 Yvorra. V. Ivorra.
 ZACARIES: I 18.
 ZAMBUJA, Diego de, familiar de Pere IV, conestable de Portugal: I 280.
 Zòzimas, sant, monjo: I 14, 18.
 ZÚÑIGA, Súnyega, Antoni, prior de Castella, lloctinent general: I 421, 423.
 ZÚÑIGA I VELASCO, Súnyega, Joan de, comandador major de Castella: II 33, 48, 55, 59.

ÍNDIX

	<u>Pàgs.</u>
CXII. — Ordinació y forma de la cerimonia y festa feta per la Ciutat de Barcelona per rahó de la nova entrada del catholic e molt alt senyor don Phelip, rey y senyor nostre, vuy benaventuradament regnant, fill de la bona memoria de don Charles, emperador y rey nostre, la qual entrada es la primera que ha feta en esta ciutat de Barcelona com a rey. [10 gener -1 març 1564].....	I
CXIII. — Ceremonia y ordinació feta per la entrada y recepció del illustrissimo y reverendissimo senyor don Hugo Boncompany, per la gratia de Deu cardenal de Sant Sixto, legat apostolich a latere del nostre Sanct Pare Papa Pio quart, vuy beneventuradament regnant, legat en les parts de Spanya, venint de Roma. [19-23 octubre 1565].....	14
CXIV. — Solemnitat del anniversari fet per part de la Ciutat per l'ánima del serenissim senyor don Carlos, príncep nostre, fill primogenit del molt alt senyor don Phelip, per la gratia de Deu rey y senyor nostre, vuy beneventuradament regnant. [2-13 agost 1568].....	19
CXV. — Solemnitat feta per lo anniversari de la serenissima senyora donya Ysabel, muller que fonch del molt alt y catholic senyor don Philip, per la gratia de Deu rey nostre, vuy benaventuradament regnant. ([8-20 octubre 1568].....	28
CXVI. — Ordinació per rahó de la sepultura feta del reverendissim senyor don Guillerme Cassador, quondam, bisbe de Barcelona. [14-18 novembre 1570].....	31
CXVII. — Serimonia y entrada de la serenissima dona [Maria] emperatris de Alemanyia, germana de la sacra, católica y real magestat	

	<u>Pàgs.</u>
del rey don Felip, nostre senyor, en lo any MDLXXXII. [6 gener 1582].	36
CXVIII. — Serimonia y entrada del excelentissim senyor duch de Saboya venint en Espanya per contractar matrimoni ab la sereníssima dona Caterina, infanta y filla segona de la magestat del rey don Felip, senyor nostre, en lo any MDLXXXV. [18 febrer 1585].	37
CXIX. — Entrada de la magestat de nostre rey y senyor don Phelip y del serenissim princep don Felip e sereníssimes infantes dona Isabel y dona Catherina, filles sues, en la present ciutat de Barcelona, venint a embarcar dita senyora dona Catherina per passar en Saboya ab lo sereníssim duch de Saboya, ab lo qual es casada, y lo que per rahó de dita entrada y après d'ella se's seguit fins que la sua magestat se'n aná, la qual fonch en lo any MDLXXXV. [4 abril-14 juny 1585].	38
CXX. — Ordinació, forma y serimonia ab la qual en lo any MDLXXXVIII fonch treta la gran bandera de la ciutat de Barcelona per anar a la ciutat de Tortosa per acompanyar al magnífich conseller en cap de Barcelona y traure aquell per forsa de la detentió y oppressió li ere feta en dita ciutat de Tortosa. MDLXXXVIII. [11 febrer-14 juliol 1588].	65
CXXI. — Solemnitat per rahó de la sepultura feta per lo molt illustrissim y reverendissim senyor don Joan Dimas Loris, quondam, bisbe de Barcelona. [8-14 agost, 1598].	89
CXXII. — Solemnitat del aniversari faedor per la ánima del serenissim y catholich rey don Phelip segon de aquest nom, senyor nostre. [24 setembre-10 octubre 1598].	99
CXXIII. — Ordinació y forma de la serimonia y festa feta per la ciutat de Barcelona per rahó de la nova entrada del catholich e molt alt senyor don Felip, rey e senyor nostre, vuy beneventuradament regnant, fill de la bona memoria de don Felip, rey y senyor nostre, la qual entrada es la primera que ha feta en esta ciutat de Barcelona com a rey. [14-18 maig 1599].	126
CXXIV. — Ordinació y forma de la serimonia fonch feta lo die que sa magestad real feu lo jurament solempne en la sala real de la present ciutat, ahont li fonch prestat lo sacrament y homenatge per tots los tres Brassos o staments. [22 maig 1599].	137

- CXXXV. — Solemnitat per rahó de la sepultura del molt illustre y reverendissim senyor don Raphel de Roviola, bisbe de Barcelona. [12-16 octubre 1609]..... 141
- CXXXVI. — Solemnitat del aniversari fahedor per la ànima de la sereníssima reyna e senyora nostra dona Margarida de Austria. [30 octubre 1611-19 març 1612]..... 147
- CXXXVII. — Cerimonia per rahó de la entrada feta a la magestat real del rey Phelip quart de aquest nom en la ciutat de Barcelona als xxvi. de mars, any MDCXXVI. [11 gener-4 maig 1626].. 159
- CXXXVIII. — Cerimonia feta per rahó de la entrada de la sereníssima reyna de Ungria en la present ciutat de Barcelona, lo any MDCXXX. [7 febrer-12 juny 1630]..... 175
- CXXXIX. — Serimonia per rahó de la segona benaventurada vinguda en esta ciutat de Barcelona per la sacra, catòlica real magestad don Phelip quart, rey y senyor nostre, als III. de maig MDCXXXII. [3 maig-10 agost 1632]..... 185
- CXXX. — Solemnitat per rahó de la sepultura del illustrissim y reverendissim senyor don Joan Sentís, bisbe de Barcelona, lloc-tinent y capitá general, que fonch del present principat de Cathalunya. [7-12 octubre 1632]..... 236
- CXXXI. — Serimonial del dol y funeraries per sufragi de la ànima de la magestad xpistianíssima de Luis XIII, rey de Fransa y de Navarra, comte de Barcelona, de Rosselló y de Cerdanya. [29 maig-22 juny 1643]..... 242
- CXXXII. — Solenmitat per rahó de la sepultura del molt illustrissim y reverendissim senyor don Ramon de Semmanat, bisbe de Barcelona. [12-18 gener 1663]..... 277
- CXXXIII. — Serimonial o dietari de la mort de la magestat del rey y senyor nostre Felip quart de Espanya y ters de la Corona de Aragó y Cathalunya (que Nostre Senyor tinga en sa sancta gloria) lo qual morí a 17 del mes de setembre del any de la Nativitat de Nostre Senyor Deu Jesuxpist 1665. [24 setembre-28 novembre 1665]..... 282

	<u>Pàgs.</u>
CXXXIV. — Relació de las funcions se feren en la present ciutat de Barcelona per la entrada de la sacra, católica y real magestad de la senyora dona Margarida de Austria, filla del rey don Felip ters, de gloriosa memoria, senyor nostre, emperatrís de Alemanyia. [13-21 juliol 1666].....	330
CXXXV. — Serimonial o dietari de la mort de la magestat de la reyna nostra senyora dona Maria Luisa de Borbon, muller de la sacra, católica y real magestat de Carlos Segon, nostre rey y senyor (que Deu guarde), la qual morí a 12 de febrer del any 1689, dia de la gloriosa verge y protomartir sancta Eularia, patrona d'esta ciutat de Barcelona. [4 mars-28 maig 1689].	338
CXXXVI. — Funeraria de la mort del molt illustre senyor fra don Benet Ignasi de Salazar, bisbe de Barcelona. [23-30 desembre 1692].	451
CXXXVII. — Serimonial o dietari de la mort de la magestat de la reyna nostra senyora, muller que fonch de la real magestat de Phelip quart, quondam, rey y senyor nostre, mare de la magestat real de Carlos segon vuy felisment regnant, rey y senyor nostre (que Deu guarde) la qual morí lo dia [16] de maig, any de la Nativitat de nostre Senyor Deu Jesuchrist de 1696. [6-19 juny 1696].	460
CXXXVIII. — Solemnitat per rahó de la sepultura y funeraria del illustrissim y reverendissim senyor don Emanuel de Alba, bisbe de esta ciutat de Barcelona. [22-29 abril 1697].....	487
CXXXIX. — Cerimonia feta en la entrada de la magestat del rey y senyor nostre Felip quint de Castella y quart de Aragó en la ciutat de Barcelona als 30 de setembre 1701. [9 juliol-30 octubre 1701].....	499
CXL. — Obit de la real magestat de Lluís 14, rey de França, avi del senyor don Felip V, nostre rey de Espanya. [16 setembre-8 novembre 1715].....	505
CXLI. — Ceremonial de la entrada del rey nostre senyor don Felip V (que Dios guarde) en esta ciudad de Barcelona. [2 maig 1719].....	511
Registre de noms.....	513

ESMENES

Vol. I

<u>pàgina</u>	<u>ratlla</u>	<u>diu</u>	<u>ha de dir</u>
XIV	1	cancel·ler	cancel·ler
XX	4	aplicables	aplicable
»	8	Boniquier	Bruniquer
22	13	Ca Triya	Ça Triya
32	4	sevint	servint
65	18	A. LXX	A. LXIX vº
66	12	manca el marge	A. LXX
71	2	Costo	Costa
73	35	march	March
86	12	qui	qui'n
95	20	1437-40	1437-1439
»	32	som	fom
102	15	cadaler	candaler
106	21	fou	feu
109	5	persent	present
»	27	lo da prés	lo daprés
126	21	acme	Jacme
148	2	FOU	FEU
151	16	graus	grans
156	4	1446	1445
159	6	1443	1445
177	13	Romen	Romen
199	29	Franceshe	Francesch
224	1	qsui	qui
225	8	Es tiguem	Estiguem
246	27-28	honosables	honorables
247	41	no foren	ne foren
263	4	Burgués, de Viladecans	Burgués de Viladecans
277	45	cuiracés,	viratés,
286	5	REGNAT	REGNANT
287	28	conselleren	conseller en
302	33	dnar	dinar
317	46	strennosíssimo	strenuosíssimo
320	4	JOAHN	JOHAN
334	50	pertanyentment	pertanyentment
»	29	1581-1594,	1481-1499,
347	4	facens onar	facen sonar
351	3	MCCCCLXXXX.	MCCCCLXXXX [I].
363	5	ciutat	ciutat
373	2	confellers	consellers
376	13	Agillar	Aguillar
381	3	EGIDIO	EGIDIO ROMANO
385	8	cerimunies	cerimonies
386	38	dita	dita dita
388	41	groch	grech
393	43	sobrerestes	sobrevestes
398	19	Primo, lo	Primo, los
403	20	França	França
414	33	Gorgós	Girgós
420	25	senyor. Après	senyor, après
432	16	revrent	reverent

<u>pàgina</u>	<u>ratlla</u>	<u>diu</u>	<u>ha de dir</u>
437	30	Jovells	Jonells
447	20	Jovels	Jonels
459	16	Nuyans	Mayans
460	22	[Any 1490]	[Any 1491]
461	11	Egidio	Egidio Romano

VOL. II

19	5	BENEVENTURAMENT	BENEVENTURADAMENT
23	23	eferen	e feren
52	26	tenena	tenen a
67	17	Con seller	Conseller
71	21	tablas	tabals
72	21	1550 fº 81 v.º	1588 fº, 131 vº.
77	7	esparsers	esparters
»	19	galatn	galant
81	8	dos	de
»	34	alsent	absent
86	26	Herony Tiorres,	Hieroní Torres,
89	16	sepultues	sepultures
101	6	pitnar	pinar
»	45	yda. En	yda, en
120	6	tos	tots
121	13	Cantiscla	Lantiscla
123	25	dite ffecte	dit effecte
143	34	froen	foren
155	7	Flaqués	Falqués
»	26	Miguel	Miquel
170	44	abts	abats
175	27	fouch	fonch
194	21	no's	nos
196	38	no's	nos
214	6	altars	altras
245	19	vos	nos
»	29	sevey	servey
»	»	al difunt	al del difunt
»	31	vostra	nostra
261	28	senyros	senyors
292	5	Capitol	Capitol
»	6	racinal	racional
294	1	tres	ters
297	1	verguer	veguer
303	11	los	dos
304	27	ateix, per evitar	mateix, per evitar
308	37 i 41	verguer	veguer
327	16	<i>menoriam</i>	<i>memoriam</i>
328	3	títol 50	títol 56
351	1	caap	cap
381	18	ciudadans	ciudadans
393	31	palasió	palasio
396	27	Encuja	Enveja
403	16	Jordan	Johan
421	10	veguer	veguer
434	7	veguer	veguer
440	14	Serra	Serra
451	31	Cathedral	Cathedral
458	15	opiscopal	episcopal
479	25	bandaró las	bandarolas
486	1	glorina	glòria
490	37	raonsh	rahons
492	34	obligació	obligació
493	21	desember	desembre

